שם כינוי לשכינה יג ע"א
צריך לעבור על הנוסח של הגר"א, ושל אמסטרדם, מונקטש??
} 183
87% 70%
מלואים - 219
13.7 ,11% %
544 &
כ ע"ג (

תיקונים מזהר חדש

"בראשית ברא אלהים" בא וראה שתי התיבות הללו, נחלקו כל אחת לשני צדדים. בראשי"ת, בר"א שי"ת. אלהים, מי אלה. בראשית, מה זה שית [שש], אלו ששת הצדדים של המשכן, שהוא כדוגמת השמים והארץ, ובשבילם נאמר "אלה פקודי המשכן". וזה הוא "מי אלה". זהו שנאמר "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". ושני משכנות הם שנרמזו בפסוק הזה. "אלה פקודי המשכן משכן העדות" המשכן העליון "מי", וזה העולם העליון. המשכן התחתון "מה".	[עב ע"ג] {**א ע"א**} [1]**בראשית ברא אלהים** (בראשית א א) **תא** חזי תרין תיבין **אלין אתפלגו** לתרין סטרין כל חד **בראשי"ת ברא שי"ת אלהים מי אלה בראשי"ת מאי שית אלין שית** סטרין **דמשכנא דאיהו כגוונא דשמים וארץ ובגינייהו אתמר** (שמות לח כא) **אלה** פקודי המשכן **ודא הוא מי אלה הדא הוא דכתיב** (ישעיה מ כו) **שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה** ותרין **משכנות אינון דאתרמיזו בהאי קרא אלה** פקודי המשכן משכן העדות משכן **עלאה מי ודא עלמא עלאה** משכן תתאה מה[א][2]:

{א ע"א} ת"ח תרין תיבין כו' - ר"ל שכל א' מאלה שני התיבות שמפרש, דורשין לשני תיבות: **בראשית מאי שית** - ר"ל מי הן: **שית סטרין דמשכנא** - ר"ל מעלה ומטה וד' רוחות של המשכן, והן ת"ת, ו"ק, והמשכן חופף עליהם היריעות, שנקרא משכן[3], והוא בינה[4]: **דאיהו כגוונא כו'** - ר"ל מה ענין המשכן לכאן, ואמר **דאיהו כו'**, דעובדא דמשכנא הוא כעובדא דמעשה בראשית, כמ"ש בתיקו"ז (יד ע"א), ובשביל שרוצה לבאר "מי אלה" מפסוק "אלה פקודי המשכן כו'", קאמר **שית סטרין דמשכנא**, ואמר **כגוונא דשמים וארץ**, דהן כלולים ג"כ ו"ק, כמ"ש לקמן (א ע"ב) והן כתובים בפסוק הזה: **ובגינייהו אתמר כו'** - ר"ל על ו"ק: **אלה פקודי המשכן** - ר"ל, אלה שהן ו"ק, כמ"ש לקמן (^), ו' פעמים ו' גימ' אלה. הן פקודי, דנפקי מן המשכן, בינה, שהן נקראין (תהלים יט ט) פקודי ה' ישרים כו', תורה ו"ק, דנפיק מבינה, ימא דאורייתא (לקמן ח ע"א, תיקו"ז טו ע"ב). ולכך כ'[5] שם ו' פסוקים, כל א' מה' תיבות[6]: **ודא הוא מי אלה כו'** – כמו שמפרש והולך, שאמר **ברא שית**, ולא אמר מי ברא, ומי הן השית, ופי' ברא אלהים, ר"ל "מי", בינה, ברא אלה, ו"ק. והענין, שמתחלה ו"ק כלולין בחכמה בהעלם, בסוד ג' טפין דנפקין ממוחא (תיקו"ז ל ע"א), ג' כלולין בג'[7], ואח"כ מצטיירין בבינה בגלוי יותר, וזה בראשית,

---

[1] עי' שעה"כ חנוכה שקורא לזה הקדמת התיקונים מכת"י, ועי' לקמן טז ע"א תיקונא קדמאה, אבל לא מוזכר עוד מספר חוץ מזה. ועי' לקמן הערה 877, שמשמע שזה הקדמה של תיקו"ז, ואין כאילו עוד ספר תז"ח אלא זה חלק מהתיקו"ז שלא נדפס.

[2] עי' זהר ח"א א ע"ב, בכל ענין פיסקא זו, הוב"ד במלואים אות (א).

[3] עי' דברי רבינו על תיקו"ז יד ע"ג: היריעות שש משזר הן נקראין משכן, כמ"ש בפסוק בהדיא [שמות כו א - ואת המשכן תעשה עשר יריעת וכו'].

[4] עי' זהר ח"ב קסה ע"א.

[5] נאמר@ים/נאמר@, כתב.

[6] עי' זהר ח"ב קלז ע"ב, הוב"ד במלואים אות (ב). ועי' דברי רבינו בתיקו"ז קמה ע"ג: וז"ש (לח ע"ב לז ע"א) ומדה דקמץ סתום וכד אתפתח קמץ אתפתח בה' אצבעאן ברזא דה' דבהון האי קו אזיל ה' מאה שנין כו', ר"ל בה' ספירות, בכל א', **ו' האי נהר אזיל**, כמש"ל (צ ע"א צט ע"א) וש"מ, והוא קו המדה, בוצינא דנותן המדה לכל, והן ה' פעמים ו', תורת ה' תמימה כו' (תהלים יט ח).

[7] עי' דברי רבינו בתיקו"ז לה ע"ד: תלת כלילן בתלת שהן נה"י בחג"ת שהן שלש אותיות יה"ו.@ ועי' אד"ר קל ע"ב: ואינון שיתא רוחין אחרנין דיהכי (ס"א דהכי) אינון, ואינון שיתא רוחין, ג' רוחין אינון דכלילן תלת אחרנין, ועי' מאיר האדרא: תחילת התיקון הוא על ידי קד"א כשבטש במוחא, דהיינו ע"י אוירא דכיא דגניז בעתיק יומין אשר על ידיו נתגלה חסד עלאה. וזהנה ע"י כך

שהוא חכמה (זהר ח"א כט ע"ב), נאמר בהעלם. ואח"כ אלהים, בינה, נאמר בגלוי יותר. וז"ש לקמן, **הן כל אלה כו' שלש כו',** כי ב' פעמים אלה, תלת כלילין בתלת בתחלה: **ותרין משכנות כו' -** דהמשכן הוא בתרי גוונין, כמ"ש בתיקו"ד (יד ע"ב ד"ה לעילא ותתא) א' בו"ק, וא' במט"ט, שהוא ג"כ ו"ק. וכן המשכנות, שעליהם הם ג"כ באותן גוונין, אימא דילהון דברא יתהון: **משכן עילאה מי -** שר"ת אלה פקודי המשכן, הוא גימ' אלהים, ותסיר ממנו אלה, נשאר מי: **משכן תתאה מ"ה -** בר"ת מ"שכן ה"עדות, מ"ה, והוא שכינה תתאה שנקראת מ"ה, דמות אדם, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (טז ע"א)[8]:

המשכן העליון, בשבילה נאמר "מי ברא אלה", מה זה "אלה". אלו "אלה מועדי ה'". ומה הם "מועדי ה'", אלו הם, חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות, הרי שלשה. שלשת האחרים, ראש השנה חנוכה ופורים. שלשה מהם נקראים "מועדי ה'", והם "מקראי קדש". שלשת האחרים נקראים "אלה הם מועדי", וכנגדם נאמר "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר".	משכן עלאה בגינה אתמר מי ברא אלה מאי אלה אלא[2] (ויקרא כג לז) אלה מועדי ה' ומאי אינון מועדי ה' אלין אינון חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות הרי תלת תלת אחרנין ראש השנה חנוכה פורים תלתא מנהון[3] איקרון מועדי ה' ואינון מקראי קודש (שם) תלתא[4] אחרנין איקרון (שם ב) אלה הם מועדי ולקבליהון אתמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר:

מאי אלה - ר"ל, מנ"ל שנקראו אלה: **ואינון מקראי קדש -** דנפקי מקדש, חכמה[9], ונקראים מועדים בסוד (כאן נמחק בכי"ק ג' תיבות)[10]: **ולקבליהון כו' -** שכל אלה הוא שלשה, וז"ש כל אלה מס'[11], דכל אלה יפעל פעמים שלש, והן בסוד ג' טפין הנ"ל, כמ"ש בתיקו"ז (כד ע"א) שצריך לגלגל בג' גוונין חג"ת או נה"י:

הן כל אלה וכו' – ר"ל מ"כל"[12], לאתכלילא מאלה, להן ו"ק, ומ"כל" פרחין הנשמתין (זהר ח"ו עו ע"ב): **פעמים שלש** – ר"ל ב"פ שלש, כמ"ש בתיקון כח[13] (נ), ומש והלאה ב"פ משה[14], ג' טיפין עילאין[15], וג' תתאין והס ב"פ ג' לאלה[16]:

מתלבשים חג"ת דרדל"א בגלגלתא, קד"א ומו"ס. באלו הג' הנ"ל נכללין נה"י דרדל"א, וזהו פי' ה"תלת כלילן בתלת" הנזכר כאן (בהגר"א על ספד"צ ד ע"ב ד"ה מתקלא קאים וכו'). אופן נוסף בביאור דברי האידרא: ו' הבחי' נחשבים לג' מכיוון שהנה"י עולים ונכללים בחג"ת, הרי שהכל כאחד הוא בבחי' שם יה"ו. והבחינה השביעית, היא כנגד האות ה' האחרונה הרי היא רוחא דמ"ס שבחוטמא (בהגר"א על ספד"צ לה ע"ד ד"ה והענין כי). מכאן שכל הו"ק כלולים ביסוד, שכן היסוד כולל כל הנה"י הכלולים בחג"ת (בהגר"א על ספד"צ ז ע"ב ד"ה ובפרשת בראשית). מצינו משל לדבר זה בתפוחין (לקמן קלג ע"ב), שיש ב' תפוחין וכל א' כלול מג' צבעים (לבן אדום וירוק) וממילא יחדיו הם ו' צבעים כנגד ו"ק (בהגר"א על תיקו"ז לח ע"ג ד"ה כד סלקא).$

[8] ז"ל: ושכינתא איהי מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתקריאת בגין דאיהי כללא דעשר ספירן. ועי' עוד זהר ח"א א ע"ב, הבו"ד במלואים אות (א).

[9] עי' שער הפסוקים פרשת תצא וז"ל, ארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם וכו'. והענין היא, שהקדושין הם מצד החכמה, שכן כל קדושה היא מצדה. וכל כללות הספירות מעשר, הם מצד חכמה, וז"ש בעשרה מאמרות, שהם בסוד החכמה, שהיא כללות היו"ד, נברא העולם שהיא בינה.

ועי' זוהר ח"ג סא ע"א: ותנינן קמיה דמר מאי קדש שלימותא דאקרי חכמה עלאה ומהאי אתר (נגיד משח רבות קדישא בשבילין ידיען לאתר דאקרי בינה עלאה) ומתמן נפקין מבועין ונחלין לכל עבר עד דמטו להאי זאת (ומאתר דא אתער רוחא קדישא) והאי זאת כד מתברכא אקרי קדש ואקרי חכמה.

תרגום: ושנינו לפני מורנו, מה זה קדש, שלמות הכל, שנקראת החכמה העליונה. ומהמקום הזה (נמשך שמן משחת קודש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה), ומשם יוצאים מעיינות ונחלים לכל צד, עד שמגיעים לזאת הזו, [וממקום זה מתעוררת רוח קדושה], וכשמתברכת הזאת הזו, נקראת קודש, ונקראת חכמה.

[10] אוהל מועד (נוסף בלש"ו).

[11] מספר.@

[12] יסוד (עי' זהר ח"א יז ע"&).

[13] לא מצאתי אבל עי' קכז ע"ב: וב' שינין, ב' פעמים ג' טיפין, כמש"ל (קט ע"א קכט ע"ב) ולכן בעא לקיימא על דרגא דלהון למעלה.@

[14] עי' לקמן כז ע"ג שב' פעמים משה כנגד גאולה ראשונה וגאולה אחרונה.

והמשכן העליון הזה שעליהם, נקרא מי, זהו שנאמר@ "מי ברא אלה". וה"מי" הזה, היא הבינה, וזה שמה. והדרגה שלה, הוא יום הכפורים ודאי, והדרגה הזו שנקראת בינה, נקראת העולם הבא. ובעולם הבא אין בו אכילה ושתיה, כדוגמא זה יום הכפורים שלה, אין שם אכילה ושתיה. המלכות נקראת מ"ה, זה משכן העדות, ומשום שבו נמצאת עדות, נאמר בו "מה אעידך".	**והאי משכן כו'** - לפי שרוצה לפרש מועד שכנגדה, חוזר ומפרש **ודא שמה**, ר"ל מי הוא שמה בפסוק. ומועד שכנגדה מה הוא, וז"ש **ודרגא כו', ובגין דבה כו'**, ר"ל שנאמר העדות[18], וכן הוא אומר ביהושע (כד כז) הנה האבן הזאת, ר"ל מלכות תהיה בנו לעדה[19]: **מה אעידך** - ר"ל מה, מלכות:

וכמו שהעולם העליון הוציא ששה מועדים, כך העולם התחתון הוציא ששה מועדים, והם "את השמים ואת הארץ". ומנין שהם ששה השמים והארץ, זהו שנאמר@ "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", כי ששת ודאי, שהם ששה. ולכן לא אמר "כי בששת ימים".	**ואינון את השמים כו'** - שבהן כלול ג"כ ו"ק, וכן קאי על מט"ט דהוא ו"ק (תיקו"ז טו ע"ב, פע"ח זמירות ד):

וכמו שנאמר עדות בעולם התחתון, זהו שנאמר@ "מה אעידך". כך יש עדות בשמים ובארץ, זהו שנאמר@ "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ". הרי העולם העליון בראשי"ת, והעולם התחתון ברא שית, ואלו הם שני "משכנות לאביר יעקב".	**לאביר יעקב** - שהוא מבריח מקצה אל הקצה (תיקו"ז יד ע"א):

אם כן אחרי שנאמר "אלה מועדי ה' מקראי קדש", שהם ששה, מהו "במועדם" שנאמר אחר כן. אלא אין רשות לקרא להם אלא במועדם, שהיא מלכות. ובמקום אחר אמר "אלה הם מועדי", ה"ם הוא בהפוך אותיות מ"ה, וזהו "אלה הם מועדי",	א"כ בתר דאמר (ויקרא כג ד) אלה מועדי ה' מקראי קדש דאנון שית מאי ניהו במועדם דאמר בתר כן אלא לית רשו למקרי לון אלא במועדם דאיהו מלכות ובאתר אחרא אמר אלה הם מועדי הם איהו בהפוך אתוון מה ודא

---

[15] עי' תיקו"ז ל סע"ב ד"ה בת עין: **בת עין** - ר"ל, שזרע נקרא עין המים, תלת טיפין בסוד ג' גווני דעינא, כידוע [עי' לקמן יא ע"ד@].

[16] אל"ה ו' כפול ו', ולכן כל א' ב' פעמין ג'.@SCHOTENSTEIN

[17] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[18] עי' זהר ח"ג ריג ע"ב: כל מאן דנטיר גרמיה מהאי אתקשר בה בשכינתא ואחיד בההוא עדות ומאי הוא ה' דאתוסף ביה [דכתיב עדות ביהוסף ושמו אוף הכא וי"ו איתוסף בפינחס על דקני בהאי].

תרגום: $

ביאור: דקני בהיא - י' זעירא שבפנחס הוא מלכות כמ"ש בזהר דף רכ ע"א (מ"מ).

[19] עי' זהר ח"ג רפד ע"ב.

וזהו "שמיני חג עצרת" (נוסח תפילה), שהוא חג בפני עצמו.	**איהו אלה מה מועדי**ט **ודא' איהי שמיני חג עצרת**[20] **דאיהו חג בפני עצמו**[21]יא:

דאינון שית - ר"ל עם הפסוק השני: **במועדם דאיהי מלכות** - שהיא כלולה מכולם[22]: **ובאתר אחרא כו'** - לפי שבפסוק הראשון אין מרומז רק תלתא דכלילן בה, דאמר אלה, מה מועדי, שכלילן גם אלו הג' במה[23]: **דאיהי חג בפ"ע** - ר"ל דו' מועדים כלולים בו"ק, בוא"ו של השם, ומלכות הוא פרצוף בפ"ע, בה' של השם:

בא וראה "אלה מועדי ה'" הולכים על תקון הגוף של המלך הקדוש, ואלה הם: פסח, זרוע ימין של המלך, וזה חסד, ובשבילה נאמר "ימין מקרבת" (סוטה מז ע"א). ראש השנה, זרוע שמאל של המלך, וזו גבורה, ובשבילה נאמר, "שמאל דוחה" (שם). שבועות, זה הגוף של המלך, וזו תפארת, העמוד האמצעי. חנוכה ופורים, אלה הם שתי השוקים של המלך, שעליהם שורה הנס, ובשבילם נאמר "אלה פקודי", שתי מצוות ודאי, שבשבילם נאמר "פקד פקדתי", שני נביאים, שני משיחים הם ודאי.	ת"ח **אלין מועדי ה' אזלין על תקונא דגופא דמלכא קדישא ואלין אינון פסח דרועא ימינא דמלכא ודא חסד ובגינה אתמר ימין מקרבת ראש השנה דרועא שמאלא דמלכא ודא גבורה ובגינה אתמר שמאל דוחה שבועות דא גופא דמלכא ודא ת"ת עמודא דאמצעיתא חנוכה ופורים אלין אינון תרין שוקין דמלכא דעלייהו שריא נם ובגינייהו {א ע"נ} אתמר אלה פקודי** (שמות לח כא) **תרין פקודין ודאי**[24] **דבגינייהו אתמר** (שמות ג טז) **פקד פקדתי תרין נביאים תרין משיחין אינון ודאי:**

ימין מקרבת - שבה יצאו ישראל ממצרים, ונתקרבו לקב"ה[25]: **שמאל דוחה** - שבו נדחה אדם הראשון מג"ע, ובו דנין את העולם: **גופא דמלכא** - שבו ניתן התורה, ת"ת: **דעלייהו שריא נס {א ע"ב}** - ר"ל שאמרו (שבת קד ע"א) מ' וס' שבלוחות בנס כו'[26]. והלוחות הן נו"ה, ולפיכך חנוכה ופורים שבהן נעשו נסים הן נו"ה[27]: **ובגינייהו כו'** - כמ"ש בזו"ח פ' תשא (דף לז ע"ג מה ע"ב)[28] פקודי ה' אינון נו"ה כו': **תרין פקודין** - ר"ל, לכך נאמר לשון רבים: **פקד פקדתי** – ב'

---

[20] לשים שזה נוסח אשכנז ולא ספרד ולא עדות המזרח וצ"ע.@

[21] עצמה?היה נאמר@ בפנ"ע

[22] עי' לעיל הערה 8.

[23] במ"ה?

[24] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[25] עי' אור יקר ח"ג קעז ע"ב: שמאל שהיא סטרא דלוי תהא דוחה המלכות למטה שיתעוררו דיניה, וימין מקרבת אותה שתעלה ותתעלם להתייחד עם התפארת ביד הכהן. ועי' עוד ח"א רנג ע"א. ועי' תיקו"ז סב ע"א: שמאל דוחה לבינונים דאיהי ראש השנה וימין מקרב לון בתיובתא דאיהו פסח דרועא ימינא לקבל שבים. ועיי"ש כד ע"א: ימינא פשוטה לקבל שבים דלית מלתא דא תליא אלא בתיובתא ימין עלאה דשכינתא.

[26] עי' ע"ח (שער הכללים פרק יא, שהוא שעה"ק מה ע"ג): משה זכה לבינה בהיותה בסוד ס', לפי שהוא יסוד (סוד) אבא מלגאו. אך יעקב שהוא מלבר לא זכה לבינה רק בהיותה בסוד מ', שהיא כד רביעא על בנין. וז"ס שארז"ל מ"ס שבלוחות בנס היו עומדין, פי' כי הלא ב' בחי' יש בבינה ותבונה כנ"ל, כי בהיותה פב"פ עם אבא נקרא ס', שהיא כנגד ו"ס שבה, שהם כח"ב דח"ג, ונקרא מ' בהיותה בלי זווג בערך ד' תחתונות שלה שנכנסת בז"א וכו'. כי הלוחות הם נו"ה של מ' שהיא של תבונה תחתונה, ונעשה ממנה פרצוף שלם מי"ס.

[27] עי' המשך הע"ח בהערה הקודמת: או יאמר באופן אחר, כי דע, שמן הפה של אמא יוצא הבל המקיף לז"א כולו, ואין הבל זה יוצא ומקיף לז"א רק בעת שרביע' על בניה, כדי לתת לו קיום וחיות לז"א. וכאשר מסתלקת מעל בנין, גם אותה (הארה) [אור המקיף] מסתלקת מז"א, כפי זה לא היה אפשר להיות לו קיום (לז"א) [לזו"ן] לולי ע"י נס, וזהו בנס היו עומדין. וסוד הנס הזה המעמידן ומקיימם לזו"ן, באותה שעה שאמא מסתלקת מעליהן כדי להזדווג עם אבא, ונס זה הוא הנותן קיום להם והעמדה, והוא שם מ"ה דאלפין מקיים ומעמיד לז"א, ושם אדנ"י גימ' ה"ס מעמיד לנוק', וב' שמות אלו מ"ה וה"ס גימ' נ"ס.

[28] ז"ל: ד"א פקודי ה' נצח והוד דאינון למודי ה' משמחי לב דא אתרוג דדמיא ללב מצות ה' דא אתרוג יראת ה' כד"א (&) אשה יראת ה' היא תתהלל מ"ט בגין דאיהי טהורה משפטי ה' אמת אלין שית בנין דכלילן ביעקב דאקרי משפט והוא אמת צדקו יחדיו ביחודא שלימא ביראת ה' דהיא טהורה:

פעמים פקד: **תרין נביאים** - ר"ל, שהן נקראו נביאים, וגאולת מצרים היתה ע"י ב' נביאים, משה ואהרן, שהן בדרגא דנו"ה כידוע (זהר ח"א כא ע"ב): **תרין משיחין** - ר"ל, וכן בגאולה אחרונה יהיה ע"י ב' משיחין, שהן בדרגא דנו"ה, לכן נעשו נסים אז, וכן בגאולה אחרונה:

ת"ח – וכ"ל ג' הלשונות למר "במועדם", מלכות. וכן בג' לחכונות "הס" כו'[29], בזמת יבוא כו'[30] (ויקרא עז ג), והוא שמיני עלרת לכליל כולן, ובמלו ג' למר "הס", להן לנוק'. ובג"כ למר "מועדי ה'", דלכולא, למבהן. ומ"מ כולן, לף ג"כ, לא לתחזיין מלא מגו נוקבא[31]. ולמר ת"ח **כו'** לפרש המיך הן סלורין כו'[32], למבל למעלה בפ' תולדות (זו"ח כז ע"ב) סילר במופן מחר, ולא תקיב בינה בהלייהו ולא תקיב חנוכה ופורים ולא שמיני עלרת ותקיב שבת ור"ח ותקיב שם הכל למקרון מקלמי קודש כמ"ש בפסוק ומתקרב בהון קרבן מוסף[33]. למבל במקום לחר (ח"ג רנז ע"ב) משמע בג' רגלים הן למבהן, ולפ"ז ר"ה ויוה"כ הן נו"ה, ושמיני עלרת יסוד, גוף ובריית כחלא לינון (תיקו"ז מ ע"ב, לקמן ל ע"ג), לכן לין בינייהס הפסק, ושבת בינה[34], מ"ו[35], נ' שבתות בשנה[36], נ' שערי בינה (כ"ה כלי ע"ב, זהר ח"ג ד ע"ח), ומלכות ר"ח, י"ב ר"ח בשנה, דבה י"ב[37]. והן ז' יו"ט דלכולא, וי"ב לנוק', ז'[38] וי"ב[39], וג' טמירין דז' היכלין[40] וג' טמירין בהון, וחנוכה ופורים למשלמת הלל ושמחה לחיין, כמ"ש בתיקו"ז (סט ע"ב ד"ה תרין יומין[41]). וכמו דלמלין ג' רגלים בשבהן בג' קויס, כן לינון בג' לתוון דשס הוי"ה ממטה למעלה, דב' חו"ב בש' כלילין, והוא שמיני עלרת עם סוכות, כמ"ש בפ' למור (דף לב ע"ח)[42], וידוע לי"ב למע"ג שהוא בנוק' מ"מ כלולין ג"כ בדלכולא, והן חול המועד, להן בדרגא דר"ח, כמ"ש (מגילה כב

תרגום: דבר אחר פקודי ה' נצח והוד שהם למודי ה' משמחי לב זה האתרוג שדומה ללב מצות ה' זה האתרוג יראת ה' כמו שנאמר (משלי לא) אשה יראת ה' היא תתהלל מה הטעם משום שהיא טהורה משפטי ה' אמת אלו ששת הבנים שכלולים ביעקב שנקרא משפט והוא אמת צדקו יחדו ביחוד שלם ביראת ה' שהיא טהורה.

[29] שהוא מ"ה בהיפוך אתוון כנ"ל.$$שוטנשטיין

[30] עי' לקמן יא ע"א.

[31] עי' לקמן יח ע"א ד"ה דלא אנהיר.

[32] נראה למחוק.$

[33] עי' מלואים אות (ג).

[34] עי' זהר ח"ג כט ע"א, רמז ע"ב, ועי' דברי רבינו בספד"צ ו ע"א, יא ע"א.

[35] עי' זהר ח"א א ע"ב, תיקו"ז כט ע"א.

[36] עי' של"ה שבת אות פ.

[37] גבולי אלכסון (ס"י פ"ה מ"ב).

[38] עי' דברי רבינו בספד"צ ט ע"א: ז' תיקונים של הפסוק הראשון שהן ז' דגלגלתא, שהוא חכמה דא"א.$

[39] עי' דברי רבינו בספד"צ ב ע"א שמקשר לזה שם י"ב, עי' מלואים אות (ד).$check the miluim

[40] עי' דברי רבינו בספד"צ לו ע"ג: הראשונה קדש קדשים כולל ד' היכלות והן ג' כידוע, שזה קדש חד, קדשים תרין, והן ד' חב"ד ודעת כולל שנים דו"נ. ועי' ע"ח שער טל פרק א. עי' לקמן נב סע"א, ותיקו"ז מה ע"א.

[41] ז"ל: חנוכה ופורים ודאי אינן מי"ט, רק הן תמורת ההלל ושמחה שחסר בהם. ועי' דברי רבינו בחידושי אגדות (ליקוטים אות ה' סק"א): ח"י ימים דהלל - שהן דתיבת נח וחנוכה ופורים תשלומין דימים טובים דחסר משתה והלל ועי' ח"ג דף רנו, עכ"ל.

עי' זהר ח"ג רנו ע"א: תיבת נח מני קב"ה לאעלא עמיה שנים שנים (בראשית ז ט) שבעה שבעה (שם ב) [דכר ונוקבא] וזכר ונקבה לקרבנא לאגנא על נח ועל כל אינון דעאלון עמיה [לתיבה] אוף הכי אלין דמנטרין חגין וזמנין דאינון ימים טובים שנים שנים שבעה שבעה שנים שנים תרין יומין דר"ה ותרין יומין דשבועות ובגין דאינון תרין מנייהו בספק הא את שני ימי הפורים באתרייהו שבעה שבעה ז' יומין דפסח ז' יומין דסוכות נח לקבל יום השבת והאי איהו (שם ו יט) מכל החי:

תרגום: צוה הקדוש ברוך הוא להכניס [ב]תיבת נח עמו שנים שנים, שבעה שבעה זכר ונקבה לקרבן להגן על נח ועל כל אלו שנכנסים עמו לתיבה, כמו כן כאן אלו ששומרים חגים וזמנים שהם ימים טובים שנים שנים שבעה שבעה. שנים שנים שני ימי ראש השנה ושני ימים של שבועות, ומפני שאלו שנים מהם בספק, הרי יש שני ימי הפורים, במקומם שבעה שבעה, שבעת ימי הפסח שבעת ימי הסכות, נח כנגד יום השבת, וזהו "מכל החי".

ביאור: את - אית (דפ"ו). יום השבת - יסוד יום השביעי כידוע (יהל אור).

[42] עי' מלואים אות (ה).

ע"ב) זה הכלל כו' כגון ל"ח וחולו של מועד כו', ולף שביעי מ"מ לזינו חג בפ"ע ונכלל בשמת ימים כו':

"כל העובר על הפקודים", זה היסוד, וזה חג הסכות, כלול מכולם. והוא "העובר על הפקודים" שהם נצח והוד, אות הוא בצבא שלו (חגיגה טז ע"א). ולמה נקרא "כל", משום שעליו שורה בינה, שהיא השביעית. ים, זה יום הכפורים היא ודאי, ועמה חמישים שערים של חירות, בגימטריא כ"ל. בינה, בן י"ה נאמר@, שהוא הולך מהלך חמש מאות שנה ומגיע ליסוד שהוא חג הסוכות, כדי להתחבר עם הכלה שלו, שהיא חג שמיני עצרת. ובשעה שהם בחיבור אחד, נקראו שניהם כ"ל כל"ה. פסח צריכים ישראל לומר בו הלל גמור, והלל שאינו גמור, הלל גמור לקבעו.	כל העובר על הפקודים (שמות ל יג) **דא** יסוד **ודא** חג הסוכות כליל מכלהו **ואיהו** העובר על הפקודים **דאינון** נצח והוד **אות הוא בצבא שלו**[43] **ולמה אתקרי כל**[44] בגין דעליה **שריא** בינה **דאיהי שביעאה ים**[ב] **דא** יום הכפורים **איהי ודאי**[45] ועמה חמשין תרעין דחירו בחושבן כל בינה בן יה[46] כתיב **דאיהו אזיל** מהלך חמש מאה שנין ומטי ליסוד **דאיהו** חג הסכות בגין **לאתחברא** בכלה דיליה **דאיהי** חג שמיני **עצרת ובשעתא דאינון בחבורא חדא אתקריאו** תרוייהו כ"ל כל"ה פסח **צריכין ישראל** למימר ביה הלל גמור והלל **שאינו** גמור הלל גמור לקבעו (חסר כאן):

כליל מכולהו - ר"ל דלכך כתיב "כל": **בצבא שלו** - הן נו"ה שנקראו צבאות (זהר ח"ג יא ע"ב), והוא נקרא אות (זהר ח"ג רלו ע"א רנז ע"א): **ולמה איתקרי כל** - הוא עוד טעם על שכתב "כל העובר": **בגין דעליה שריא בינה** - כמ"ש בירושלמי (שקלים פ"א ה"ג[47]) כל העובר כו' כל דעבר על ימא, וז"ש **ים דא יה"כ כו'**: **דאיהי שביעאה** - בשביל שרוצה לומר דאזיל ה' ספירות מבינה עד יסוד, כמו שמפרש והולך: **ים דא כו'** - שהיא ימא דאורייתא (לקמן ח ע"א, תיקו"ז טו ע"ב), וים בגימ' חמשים, וז"ש, **ועמיה חמשין תרעין כו', בחושבן כל**, ר"ל לכך נקרא יסוד, כל, כמו שמפרש והולך: **בינה כו'** - שהוא אותיות בן י"ה, ור"ל דת"ת שהוא בן או"א שהן י"ה, ה' עילאה אתפשטת בנ' תרעין שלה עד הוד[48], כמ"ש בתז"ח (נדצ"ל תיקו"ז ח ע"א)[49], ונכללין ביסוד, לפיכך נקרא כל. וזהו בינ"ה, שהיא תופסת ומתפשטת כל הבן י"ה: **דאיהו אזיל כו'** - הן נ' תרעין, שכל א' כלול מעשר בה' ספירות עד הוד, וזהו שאמרו בחגיגה (יג ע"א) עוביו של רקיע מהלך ה' מאות שנים, וכן בין רקיע לארץ מהלך ה' מאות שנים, שהוא יסוד מן רקיע לארץ, בין ת"ת ומלכות, כמ"ש (דבה"י א' כט יא) כי כל בשמים ובארץ, כל, שבו נכללין כל הת"ק שנים, וז"ש **ומטי ליסוד**: **כלה** - כל עם ה' תתאה, שגם היא נכללת מכל הנ' תרעין, כידוע (^חמ"ג רעז ע"א):

שביעאה בינה לאיהי יום כל[50] – כל"ל.

---

[43] @עי' (זהר ח"ג רכט ע"ב) שזה יסוד.

[44] עי' זהר ח"א יז ע"א.

[45] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[46] עי' אד"ז (רצ ע"א): שירותא דא אב לכלא אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא בדא (חכמה אב בינה אם דכתיב כי אם לבינה תקרא (משלי ב)) כד אתחברו אולידו ואתפשטת מהימנותא באגדתא דבי רב ייבא סבא הכי תאני מהו בינה אלא כד אתחבר דא בדא, יו"ד בה"א, אתעברת ואפיקת בן, ואולידת ובג"כ בינה אקרי בן י"ה שלימותא דכלא אשתכחו, תרווייהו דמתחברן ובן בגווייהו.

תרגום: זו ההתחלה, אב לכל, אב לכל האבות, נתחברו זה בזה והאירו זה בזה (חכמה אב בינה אם שנאמר "כי אם לבינה תקרא"), וכאשר נתחברו, הולידו, ונתפשטה האמונה. בספר אגדתא של רב ייבא סבא למדנו כך: מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה יו"ד בה"א, ונתעברה והוציאה בן והולידה. ולכך נקראת בינ"ה - ב"ן י"ה, שלימות הכל. נמצא ששניהם נתחברו ובן בתוכם.

ועי' מלואים אות (לח).

[47] ז"ל: כתיב כל העובר על הפקודים ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר כל דעבר בימא יתן וחרנא אמר כל דעבר על פיקודייא יתן.

[48] עי' רע"מ פנחס רכג ע"ב. ועי' בביאור רבינו בתיקו"ז נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

[49] עי' לקמן ח ע"ג שמציין לתיקו"ז ולא לתז"ח.

[50] כו' (לט"ו).

ספר שני	ספרא תניינא
"והמשכלים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". "והמשכלים", אלו רבי שמעון וחבריו. "יזהרו", כשנכנסו לעשות את החבור הזה, שהוא מזהר עליון שלמעלה, הרצון העליון התגלה, נִתנה רשות לרבי שמעון וחבריו לגלות בו רזים נסתרים עמוקים, ולכל הנשמות של הישיבה שלמעלה והישיבה התחתונה, ולשבעה הרים עליונים, שהם שלשת האבות והרועה הנאמן ואהרן ודוד ושלמה, ואליהו עמהם, ולכל הנשמות של הישיבות שהולכים ערומים, והמלאכים שממונים עליהם והולכים ערומים בשבילם, שהם "בתולות אחריה רעותיה", של השכינה שהיא ערומה מהם, והם ערומים ממנה. וכך הם צבאות המלך ערומים ממנה, שנאמר "הן אֶרְאֶלָּם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון".	והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין ר"ש וחברוי יזהירו כד אתכנשו למעבד האי חבורא[51] דאיהו מזיהרא עלאה דלעילא רעותא עלאה אתגליא רשותא אתייהב לר"ש וחברוי לגלאה ביה רזין סתימין עמיקין ולכל נשמתין דמתיבתא דלעילא ומתיבתא תתאה ולשבע טורין עלאין דאינון תלת אבהן ורעיא מהימנא ואהרן ודוד ושלמה ואליהו עמהון ולכל נשמתין דמתיבתאן דאזלין ערטילאין[52] ומלאכין דממנן עלייהו ואזלין ערטילאין בגינייהו דאינון (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה[53] דשכינתא דאיהי ערטילאי[54] מנהון ואינון ערטילאין מינה והכי אינון חיילין דמלכא ערטילאין מינה דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון:

מזיהרא עילאה דלעילא - בינה[55]: **רעותא עילאה כו'** - ר"ל רעוא דרעוין[56] אתגליא: **ולשבע טורין כו'** - שהן נגד ז"ס התחתונות, ושלמה הוא ביסוד, כמ"ש (מלכים א' ב מה) והמלך שלמה ברוך, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (טו ע"ב ד"ה והמלך): **דאינון בתולות כו'** - שהן עולימין דשכינה, כמ"ש (אסתר ב ט) הנערות הראויות כו'[57]: **מלאכי שלום** - של הקב"ה[58]:

---

[51] עי' תיקו"ז א ע"א.

[52] עי' בהגר"א בתיקו"ז קיב ע"א: דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור, אבל עבד ושפחה נשארו ערומים, וכמ"ש בזוהר בכ"מ נשמתין ערטילאין, והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא, ועי' בפרשת בראשית קמב ע"ב וירח את ריח בגדיו כו'. עי' פת"ש קלי' כו וז"ל, והענין לבוש הנשמה הוא מאימא כמ"ש הרב ז"ל (מ"ן ומ"ד פרק יב) שהם לבושי המוחין כי הנשמות קודם שבאו לעולם הם אזלין ערטילאין.

[53] עי' זהר ח"ב רלח ע"א.

[54] עי' זהר ח"א כג ע"ב: כל מאן דחב כאלו אפשיט לשכינתא [מלבושהא] (מלבושא) והאי איהו עונשא (ד)לאדם וכל מאן דמקיים פקודין דאורייתא כאלו הוא לביש לשכינתא בלבושהא ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית (ותפילין) (שמות כב כו) כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב [בגלותא].

תרגום: כל מי שחטא, כאלו הפשיט לשכינה את מלבושיה, וזהו עונש האדם. וכל מי שמקיים מצוות התורה, כאלו הלביש לשכינה את מלבושיה. ולכן פרשוה בכסוי הציצית (ותפילין), "כי היא כסותה לבדה הוא שמלתו לעורו במה ישכב", בגלות.

ביאור: כלומר עולם הבריאה (דע"ה ח"ב קיג ע"ב), מכיוון שהוא לבוש השכינה לכן הוא תורה דבריאה, ולכן הוא מיוסד על טהור וטמא אסור ומותר חייב וזכאי, והוא הגילוי דשם אלקים, משא"כ תורה דאצילות שהוא גילוי של שם הוי"ה ב"ה (הקדו"ש יז ע"א). והוא הענין של כתנות עור וכתנות אור של האדם הראשון (הקדו"ש לז ע"ב). משמע, שזה רק היה לפני חטא של אדם הראשון (כללים ח"א קט ע"א), ועי' תז"ח מא שהתורה שלנו הוא תורה דבריאה, כי היא נשתלשלה מתורה דאצילות, ונתלבשה בלבושין דבי"ע. ועי' בבהגר"א על תיקו"ז יז ע"ב (ביאורים ח"א פה ע"ג), שאז נכללת הבריאה באצילות, והוא שורש כל התורה כולה. ועי' בבהגר"א על ספד"צ כט ע"א (הקדו"ש לז ע"ב).

[55] צ"ע אם פירוש הדבר היא בינה, או בינה דלעילא פי' דא"א שהוא מו"ס, וכן נראה מד"ה הבאה. ועי' מלואים אות (ו).

[56] עי' אד"ר קכט ע"א הוב"ד במלואים אות (ז).

[57] עי' זהר ח"ב רס ע"ב: תא חזי בהיכלין [ואלין] איתי רזא עלאה גו מהימנותא וכלהו חיון רתיכין כלהו משניין דא מן דא לאתכללא אלין באלין לטב לאתקנא וסימניך (אסתר ב ט) וישנה ואת נערותיה לטוב בשבעה היכלין אלין שלימו דעילא כד אשתלים דא בדא ועאלו צלותין ובעותין

למתיבתא כו' – ג' מתיבתין[59], ג' פעמים ג' הלכה, כמ"ל (עד ע"ל ז ע"ג): **למינון כו'** – ו"מ הוא בינה כמ"ל והוא הנהר כו'[60], ומליהו מלכות (ספר הליקוטים שופטים ג ז), במועלם כילוע[61], ו"מ קרקע ערבות[62] להתגלייא בתר יעקב שמצינא, ומליהו בג' למחזונות שמצינא למטרוניתא[63]:

ומנין לנו שהשכינה יחידה מצבאותיה, זהו שנאמר@ "איכה ישבה בדד". א"י כ"ה ישבה בדד, שנאמר בו "וחסידיך יברכו כ"ה". ועל הקדוש ברוך הוא ושכינתו אמר הנאמר@ "כצפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו", שנאמר בו "ה' איש מלחמה". ובזמן שהיא ערומה, תלמידי חכמים וצדיקים ואנשי מדות שלה, כולם הולכים ונודדים ממקום למקום, ממקום למקום, כמו שבארוה בעלי המשנה (סוטה מט ע"ב) "דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא ירחמו". ולכן הסכים הקדוש ברוך הוא ושכינתו לעשות	**ומנא לן** {**א** ע"ד} **דשכינתא יחידא מחיילהא** הה"ד [**עב** ע"ד] (איכה א א) **איכה ישבה בדד א"י** כ"ה **ישבה בדד דאתמר בה** (תהלים קמה י) **וחסידיך יברכו** כ"ה **ועל** קב"ה **ושכינתיה אמר קרא** (משלי כז ח) **כצפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו דאתמר ביה** (שמות טו ג) **ה' איש מלחמה ובזמנא דאיהי ערטילאה תלמידי חכמים וצדיקים ואנשי מדות דילה כלהו אזלין מנדדין מדוך לדוך מאתר לאתר כמה דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא ירוחמו ובגין דא אסתכם**

דמאן דידע לסדרא לון לאתקנא לון לעילא כמה דאת אמר (שם) ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך.

תרגום: בא וראה, בהיכלות הללו יש סוד עליון בתוך האמונה, וכולם חיות ומרכבות, כולם משנים זה מזה להכלל אלה באלה לטוב להתתקן, וסימנך, "וישנה ואת נערותיה לטוב". בשבעת ההיכלות הללו השלמות שלמעלה, כשנשתלם זה בזה ונכנסות תפלות ובקשות של מי שיודע לסדר אותן, להתקינן למעלה, כמו שנאמר ואת שבע הנערות הראיות לתת לה מבית המלך.

עי' דברי רבינו בתיקו"ז טו ע"ד: **וכמה עולימתאן** - ר"ל, נערות הראויות לתת כו' (אסתר ב ט), שהן בבריאה. ועי' שם קעב ע"א, ועי' ע"ח שער מו פרק ו.

[58] עי' יהל אור ח"ב יח ע"א: **מלאכי שלום.** הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל וכו' ועי' זו"ח יז ע"ב: **מלאכי שלום אינון דהוו מסט' דשלום ובכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר.** ר"ל חסד כמש"ש. והוא חסד דאתגלי באמה.

עי' ביאורים ח"ב ע ע"ג: כל אור תחתון הוא בבחי' מלאך להאור העליון, וכנודע בסוד (בראשית מח טז) המלאך הגואל. אבל עיקר שם מלאך הנה הוא רק מה שהוא טפל לזולתו בכל עצמותו ועיקרו ג"כ, ולכן כל הקדושים שאמרנו אינם מלאכים כלל אלא הם עיקריים וכנז', ע"כ. ועי' עבודת הקודש חלק ב פרק כה, ז"ל, פתח נבואתו (של משה רבינו ע"ה) היתה באספקלריא שאינה מאירה, בתחלה וירא אליו מלאך יי' סוד המלאך הגואל, ואחר הרגילו לאטו עלה אל מעלת הנבואה בשם הגדול אשר לא עלה אליה שום נברא. ועי' זהר ח"א סא ע"א, רה ע"ב, ח"ג רסט ע"ב ורע ע"א, ועי' רמב"ן שמות ג ב.

[59] בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן ומתיבתא עילאה דקב"ה ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה דא הוא דקב"ה מתיבתא דרקיע דא מטטרו"ן (זו"ח לו ע"א).

[60] צ"ע כוונתו, עי' דברי רבינו בתיקו"ז לח ע"א: **כל צינורין כו' דאיהו נהר כו'** - ר"ל, דעת דהוא ו', והוא הנהר דמהלך בכל האברים עד שמגיע לברית שנקרא על שמו, כי שם קיבוץ הדעת והתגלותו. ועי' דברי רבינו (יהל אור ח"א כד סע"ב הוב"ד במלואים אות (ח)) שדעת ובינה שמות מתחלפין.

ואפשר כוונתו לזו"ח יח ע"א: א"ל ר' יהודה לדבריך מאי כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן היה לו לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן דמשמע דמלמעלה יורד למטה לגן אלא א"ר שמעון עדן למטה ועדן למעלה גן למעלה דן למטה ושניהם מכוונים זה כנגד זה והקב"ה נטע זה מתחת זה.

תרגום: אמר לו רבי יהודה לדבריך מה נאמר (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן היה לו לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן שמשמע שמלמעלה יורד למטה לגן אלא אמר רבי שמעון עדן למטה ועדן למעלה גן למעלה גן למטה ושניהם מכונים זה כנגד זה והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת זה.

[61] עי' לקמן דברי רבינו לב ע"ג.$

[62] עי' דברי רבינו לקמן יז ע"ג וע"ד.

[63] עי' זהר ח"ג כ ע"א: משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת וכו' אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה"א זעירא וכו'.

תרגום: משה היה שושבין המלך, וזו תפארת וכו' אהרן שושבין המלכה וזה מלכות ה' קטנה.

את החבור הזה, על ידי אותו שהתגלה וכנס בו עליונים ותחתונים, למצא בה מנוחה לשכינה בגלות, וחרות לה ולבניה, זהו שנאמר "גם צפור מצאה בית ודרור קן לה", ההיא שנאמר בה "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה".	קודשא ב"ה ושכינתיה למעבד האי חבורא על יד ההוא דאתגלייא וכנים בה עלאין ותתאין לאשכחא בה ניחא לשכינתא בגלותא וחירו לה ולבנהא הה"ד (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה ההוא דאתמר בה (ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ לכל יושביה:

ואנשי מדות דילה - ר"ל, בעלי מדות טובות, כמ"ש לקמן (ב ע"א) צדיקים נביאים כו', וכולם הם מסטרא דמלכות, מע"ס הכלולים בה, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (א סע"ד), וז"ש **בעלי מדות דילה: ע"י ההוא דאתגליא -** ר"ל רעיא מהימנא[64]: **וכניס בי' כו' -** כמ"ש לקמן (ו ע"ד), **ובמאריה דהאי חיבורא דביה הטה הקב"ה כו',** ע"ש: **ההיא דאתמר בה כו' -** ר"ל, אימא עילאה, עלמא דחירו (זהר ח"ב קפו ע"א):

מי כה יברכה כו'. לכ"ה נק' ביחודא לכ"ה מתוון לק"ק, כמק"ל סז ע"ח (פו ע"ח[65]) ועתה בדל, וז"ק יברכוכה לקבלא ברכאן בשמא לא כמק"ק (ז"ח שסו)[66], ואיתון רזא לברכתא כהגיס לכל ברכאין דילה איהו בחולת ה', כמ"ק בפ' בלק (קפ קל ע"ב)[67], לאיהי בחולת יו"ל, שחורה אני כו' (שיה"ק ו ה)[68], ואח"כ ברכו את ה', בחת ה'[69], מאדהן ונעשית י"ה[70], והוא פסוקא קדמאה, ועליין ברזא להר, ואח"כ עוד ה' שלה, ואח"כ עוד ה' ביתי[71], הגדול הגבור והנורא, ואז הוא כ"ה:

---

[64] עי' יהל אור (ח"א ל ע"ד): רעיא מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א' ממשה רבע"ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו.

ועי' שער מאמרי רשב"י (יב ע"ב): דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה ודע כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא מתלבשת בההוא חלוקא דרבנן ולפעמים מתלבש גם הרוח. ולפעמים גם הנשמה. ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד אז הוא בצורת טעין חמרי כי הוא רמז אל הנפש שמעולם העשיה.

[65] ז"ל: ואי תימא מלה כדיבא אמרת והא איהו אמר וכה תדבקין עם נערותי ולא אמר עם הנערים אלא שמא דאיקרי כה לאו איהו אלא כד [אתקנת] (קריבת) על תרין כרובים לקבלא ברכאן ברזא דכ"ה אתוון דיחודא דאינון שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד הא חמש ועשרים אתוון דיחודא בתקונא דכרובים דכיון דאתקנת בהו כדין אתקרי כ"ה וכדין אמר וכ"ה תדבקין ועם כל דא עם נערותי דכולא אצטריך דלא לשבקא לון דוכרין ונוקבין.

תרגום: ואם תאמר דבר כוזב אמרת והרי הוא אמר וכה תדבקין עם נערתי ולא אמר עם הנערים אלא השם שנקרא כה אינו אלא כשמתקרבת (כשמתקנת) על שני הכרובים לקבל ברכות בסוד של עשרים וחמש אותיות היחוד שהן (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד הרי עשרים וחמש אותיות היחוד בתקון של הכרובים שכיון שנתקנה בהן אז נקראת כ"ה ואז אמר וכ"ה תדבקין ועם כל זה עם נערתי שהכל הצטרך שלא להשאירן זכרים ונקבות .

[66] צ"ע ש"יברכוכה" בפיסקא ד"ה וכה תדבקין שמא דא נמצא בפיסקא יה מכירך ברוך, עי' מלואים אות (ט).@

[67] עי' מלואים אות (י).

[68] עי' זח"ח (ע ע"א): וע"ד שחורה אני דא יו"ד כמה דאתמר דלית ביה חוורא דאתר אחרא וכולא כליל בגויה.

תרגום: ועל זה שחורה אני זו יו"ד כמו שנתבאר שאין בו הלבן של מקום אחר והכל כולל בתוכו.

[69] עי' דברי רבינו בספד"צ כ ע"ג: שם אדנ"י במלכות הוא על הנהגתו בתחתונים, ולכן היא ראש לשועלים, ועל ידה מנהיג בתחתונים. ועיי"ש כו ע"א: את המאור הגדול, שמשא, ואת המאור הקטן, סיהרא, במיעוטה שנעשית ראש לשועלים ונקראת שם אלהים, דבאצילות נקראת ה"א אחרונה של הוי"ה זנב לאריות, ובירדה בבריאה נעשית ראש לשועלים לעולמות בי"ע. ועי' לקמן לח ע"א וע"ב בענין.

[70] ^

[71] עי' פסחים פח ע"א: אמר רבי אלעזר מאי דכתיב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק אלא לא כאברהם שנאמר בו הר שנאמר אשר יאמר היום בהר ה' יראה ולא כיצחק שנאמר בו שדה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה אלא כיעקב שקראו בית שנאמר ויקרא את שם המקום ההוא בית אל.

"אשר שתה אפרוחיה", אלו שנאמר בהם, "והאם רובצת על האפרוחים", והם בעלי הכנפים, שבהם נאמר "וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם", שאלה הם שממונים על בעלי המשנה, שרוחם פורחת מהם. אלה רבי שמעון וחביריו ובעלי המשנה שעושים חיבור זו. "או על הביצים", אלו האופנים, שממונים על בעלי המקרא, שבשביל החבור הזה "והאם רובצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים". אלו שנאמר בהם "בנים אתם לה' אלהיכם".	**אשר שתה אפרוחיה** (תהלים פד ד) **אלין דאתמר בהון** (דברים כב ו) **והאם רבצת על האפרוחים ואינון מארי דגדפין דאתמר בהו** (יחזקאל א ו) **וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם דאלין אינון דממנן על מארי מתניתין**[72] **דרוחיהון פרחין מנהון אלין רבי שמעון וחברוי ומארי מתיבתא דעבדי האי חבורא או על הביצים אלין אופנין דממנן על מארי מקרא דבגין האי חבורא והאם רובצתה על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים אלין אינון דאתמר בהון** (דברים יד א) **בנים אתם לה' אלהיכם**:

ואינון מארי דגדפין כו' - ר"ל ביצירה[73]: **אלין אופנים כו'** - בעשיה (תיקו"ז כד ע"ב): **דבגין האי חיבורא כו'** - ר"ל, בשביל הזוהר, דהוא **חירו לה ולבנהא**, היא רובצת על כולם: **לא תקח כו' אלין כו'** - ר"ל, נשמתין דבריאה, דלעיל קאמר **דרוחיהון כו'**:

והחבור הזה היה כדוגמת תיבת נח, שהתכנסו@שנכנסו בה כל מין ומין. כך מתכנסים@נכנסים בחבור הזה כל נשמות הצדיקים ואנשי מדות, שנאמר בהם "זה השער לה' צדיקים יבאו בו". ואחרים שאינם צדיקים, נדחים משם. וכשהתגלה החבור הזה בעולם, רבים מתכנסים@נכנסים אליו, שנאמר בהם "כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו פה" בחבור הזה "עמנו היום". ועליהם נאמר "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד", כאותם הכוכבים שיהיו קיימים לעולם ולעולמי עולמים. ונאמר בהם "והיה זרעך ככוכבי השמים", שהוא העמוד האמצעי, שהוא "אתה תשמע השמים", ולא ככוכבים משמים	**והאי חבורא הוא כגוונא דתיבת נח דאתכנש בה כל מין ומין הכי מתכנשין בהאי חבורא כל נשמתין דצדיקייא ואנשי מדות דאתמר בהון** (תהלים קיח כ) **זה השער לה' צדיקים יבאו בו ואחרנין דלא צדיקים אתדחיין מתמן וכד אתגלייא האי חבורא בעלמא סגיאין מתכנשין לגביה דאתמר בהון** (דברים כט יד) **כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו פה בהאי חבורא** {ב ע"א} **עמנו היום ועלייהו אתמר** (דניאל יב ג) **ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד כאינון כוכביא דיהון**[ד] **קיימין לעלם ולעלמי עלמיא ואתמר**[מו] **בהון** (בראשית כח יד) **והיה זרעך ככוכבי השמים דאיהו עמודא דאמצעיתא דאיהו אתה תשמע השמים ולא ככוכביא מן**

ועי' יהל אור ח"ב לח ע"ד: **<u>לא כאברהם שקראו הר כו'</u>**. ג' הר, שדה, בית. בנוק' בג' מקומות שהיא קבועה: מלכות עטרה, יסוד, ת"ת. והן באבות כסדר מלמטה למעלה, בסוד ואנכי נטעתיך שורק. וז"ס אברהם בסיהרא צדק במערב, ויצחק קץ ח"י, ויעקב במקומו. אבל משה מלגאו בדעת. והן ד' מקומות שלה בקו האמצעי וכו', ונקרא הר שדה בית. הר מקום התפוח, וכן נקרא בהיכל הראשון הרי נחשת (זהר ח"ב רס ע"א), ונקראים נחשת ע"ש ונוצצים כעין נחשת קלל, דכלילן בסומקא כמש"ש. שדה ביסוד, הרחם, מקום הזריעה. בית בת"ת, כתפארת אדם לשבת בית, ששם ישובא דעלמא. ומשה מלגאו, כי נגד ג"ר אין גופא כמש"ש. וכן בסוד זיווג עיבור יניקה ומוחין כידוע וכו'.
ועי' אריכות בליקוטי הגר"א עא ע"ב.

[72] רוב המקומות שנזכר "מארי מתניתין" בתיקו"ז (לעיל ג ע"א, ה ע"א ה ע"ב ו ע"א ו ע"ב, ח ע"ב י ע"א יא ע"ב יב ע"ב, טו ע"א טו ע"ב טז ע"א כא ע"א, כו ע"ב, כט ע"א, ל ע"א, לא ע"א, לג ע"ב, לד ע"א, לה ע"א, לה ע"ב, לז ע"א, לח ע"ב) כוונתו למבואר בחלק הנגלה שבתורה. בד"כ גם מצאתי את מקורו הנאמן בחלק זה של התורה. אמנם מש"כ כאן לא מצאתי בחלק הנגלה אלא רק בזוה"ק (עי' ח"א ר ע"ב, רכח ע"ב, ח"ג קסה ע"ב וקסו ע"א). ועי' דברי רבינו לקמן מב ע"ב, וכן שם מב ע"ד שמפרשו לענין קבלה דווקא, וכן משמע בתז"ח ז ע"ג. ועי' תז"ח טז ע"ד: והמשכילים יזהרו אלין ס' רבוא מארי מתניתין דלעילא ואלין ס' רבוא מארי מתניתין דלתתא, ע"כ. ועיי"ש כד ע"ג: לאו בפשיטו דמארי מתניתין גופניים אלא דמארי מתניתין שכליים דאתמר עליהו והמשכילים יזהירו.

[73] עי' דברי רבינו בתיקו"ז ב סע"א שגדפין הם מצות עשה.

שנאמר בהם "כי שמים כעשן נמלחו", "המה יאבדו ואתה תעמד".	**שמיא דאתמר בהון** (ישעיה נא ו) **כי שמים כעשן נמלחו** (תהלים קב כז) **המה יאבדו ואתה תעמוד**:

כל מין ומין הכי כו' - ר"ל, כל בעל מדה מכל מדות הנ"ל: **ואחרנין דלאו כו'** - כמו בתיבה, אותן שקלקלו לא קיבלה התיבה, כמ"ש (זבחים קטז ע"א) העבירן לפני התיבה כו': **ואת אשר איננו כו'** - ר"ל, {ב ע"א} אף הדורות הבאין אחריו, כולם מקננין ביה[74], ולומדים ממנו: **ומצדיקי** - כנ"ל, **צדיקים יבאו בו כו'**: **ככוכבים** - ר"ל כמ"ש בזוהר (ח"ג רלח ע"ב)[75] כשמשא אע"ג דאיתכניש נהיר בככביא כו': **לעולם ועד** – כמו שמפרש והולך, כאותן כוכבים שקיימים לעולם ועד, שהן מסט' דקדושה. ולא כאותן מסט' דס"א, והן נשמות הרשעים: **ככוכבי השמים כו'** - ר"ל, בה' ידיעא, **דאיהו כו', תשמע השמים,** שהוא עד"א: **מן שמיא** - שהוא ס"מ, זה לעומת זה (קהלת ז יד). **דאתמר כו'** - וכן כוכבים שלו, כנ"ל: **ואתה תעמד** - ר"ל, אתה תשמע השמים כנ"ל. וכלל הענין **והמשכילים כו'** - הן ר"ש וחביריו, **ומצדיקי הרבים כו',** הן דמתכנשין לגביה, **את אשר כו',** כנ"ל:

*כמינון כוכביא להן קיימין לעלם ולעלמי עלמיא לאתמר כו' – כנ"ל. ואמר ולעלמי עלמיא, להוא תרגום של עולם ועד[76], ומינון ג' עולמות[77], בעוה"ז ויומות המשיח שהוא לעתיד לבא ולעוה"ב, ואלו ג' עולמות הן אחר התחיה, והן כלולין בפסוק בתיבה מ' שהוא ועד (כמ"ש בתיקון"ז ח) יעו"ש:

ועוד "והמשכלים", אלו שיש בהם שכל לדעת את גזרת הנשמות שלהם, מאלו הספירות. שהם דברים גזורים מעשר ספירות, שעליהם נאמר "השמים מספרים כבוד אל", שכולם מלאים סגולות, ואותם אנשי מדות, נשמותיהם רשומות שם, ומשם אצילותם.	ועוד והמשכילים **אלין דאית** בהון שכל למנדע גזירו דנשמתין דלהון מאלין ספירן דאינון מילין[ט] גזירן מעשר ספירן דעלייהו **אתמר** (תהלים יט ב) **השמים מספרים כבוד אל** דכלהו מליין סגולות **ואינון אנשי** מדות נשמתין דילהון רשימין תמן ומתמן **אצילותהון**:

דאינון מילין כו' - ר"ל אותן הדברים שבספר הזוהר: **דעלייהו כו' מספרים כו'** - ר"ל, לשון דברים, כבוד אל[78]. הן עשר ספירות שנקראו עשר חכמות, מסט' דחכמה כמ"ש לקמן, לכך נק' "כבוד אל", וכך אותן שידעו גזירו דנשמתין, מהן[79], הן משכילים[80], וכן קראן לעיל[81] המשכילים, אותן שחיברו הזוהר, שהשכילו בע"ס: **דכלהו מליין סגולות** - ר"ל, כל הספירות

---

[74] פי' מוציאים שם מנוחה$שוטנשטיין.

[75] ז"ל:אמר בוצינא קדישא ודאי ההוא [דאתמר] ותנא דאתטמרו (דאטרוד) בסלע [דחויא אמר] (חויא) דא דכתיב ביה (במדבר כד כא) איתן מושבך [ושים בסלע קנך דתלת אבהן נקראו איתניום עולם ורביעאה איתן מושבך] דביה מתיישבא הלכה דאתמר בה הלכה למשה מסיני דאיהו אתפשט על שתין רבוא דישראל ונהיר לון באורייתא כשמשא (לסיהרא) דאתכסי בליליא ונהיר לכל ככביא ומזלי ולית ליליא אלא גלותא ואיהו (ישעיה כא יא) שומר מה מלילה שומר מה מליל ואתגליא ביממא דאתמר (בראשית מד ג) הבקר אור [בקר] (אור) דאברהם דאתמר ביה (שמות טז ז) ובקר וראיתם את כבוד יי' (רות ג יג) חי יי' שכבי עד הבקר אדהכי הא רעיא מהימנא נפיק מההוא סלע ואמר בוצינא קדישא מה מועיל לי לאתטמרא מקמך דהא לא שבקנא אתר דלא עאלית לאתטמרא מנך ולא אשכחנא אי הכי לית לן לאתכסייא מנך:

תרגום: $

ביאור: דאתטמר – רע"מ (יהל אור). מתיישבא - וזהו מושבך. ור"ל בו נתיישבה הלכה כמו שמפרש והולך, והיא שכינה (יהל אור). מסיני דאיהו – ר"ל רע"מ (יהל אור).

[76] וכ"כ רבינו בתיקו"ז יט ע"א.

[77] בי"ע (נא סע"ג).

[78] עי' מלואים אות (יא). היינו הסיפור היא גילוי דברים של הספירות, וזה בדווקא בזיווג של ו"ק עם המלכות, וזה רק על ידי ספר הזהר.

[79] נדצ"ל מה הן.

[80] עי' דברי רבינו בתיקו"ז יז ע"א: **לחכימא לבא** - ר"ל, אותן היודעים סודות הכסא, שהוא מסט' דבינה, דאימא מקנן בכרסיא (לקמן כד ע"ב), ומסטרהא ניתן כנ"ל (ט"ו ע"א), ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א), ר"ל שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתוון המשכילים, כמו שהתחיל לעיל (טז ע"ב):

[81] פי' בריש ספר הזהר, וכן בריש ספר תיקוני זהר.

שזה[82] באין ממנו, צדיקים, כמו שמפרש והולך: **ואינון אנשי כו'** - ר"ל, שנשמתן מהן באים, ושם חקוקים מצד השגתם[83]:

*ועוד והמשכילים כו' גזרו לנשמתין דלהון דאינון גזירין מע"ס דעלייהו כו' – כ"ל, וכ"ל לנשמתין דאינון מקמיס, כמ"ש כריש תיקונים (ס ע"ב[84]) ועמש"ש, ולקמן (עט ע"ל כפ ע"ד) בהקוכה, ונאמר מספריס: ומאמר כשמיין תמן כו' – לאע"ג למתפשט בב"ג, מ"מ נשאלו כשמיין תמן:

מצדה של המלכות הם בני מלכים, שנאמר בהם (שבת קיא ע"א) "כל ישראל בני מלכים". ומצד זה, יוצאים מישראל מלכים. ומצד של הצדיק, נקראו צדיקים, זהו שנאמר "ועמך כולם צדיקים". ומהצד של נצח והוד נקראו נביאים. ומהצד של העמוד האמצעי, נאמר בהם "ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת", ועליהם נאמר "תורת אמת היתה בפיהו". ומצד של הגבורה נקראו "גבורים עומדים בפרץ דוחים את הגזרות" (נוסח נפילת אפים לספרדים@). ומצד של החסד נקראו חסידים.	מסטרא דמלכות אינון בני מלכים דאתמר בהו כל ישראל בני מלכים ומסטרא דא נפקין מישראל מלכים ומסטרא דצדיק אתקריאו צדיקים הה"ד (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים ומסטרא דנצח והוד אתקריאו נביאים ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתמר בהו (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת ועלייהו אתמר (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו ומסטרא דגבורה אתקריאו גבורים עומדים בפרץ דוחים את הגזרות ומסטרא דחסד אתקריאו חסידים[85]:

עומדים בפרץ כו' - שמסט' דגבורה הוא הפרץ כו', והן עומדים כו':

ומהצד של חכמה ובינה נאמר בהם "כלנו חכמים כלנו נבונים" (הגדה של פסח). ומצד של הכתר, שהוא הראש של הכל, הם "ראשי אלפי ישראל", שעליהם נאמר "אנשי מדות", אלו הם המשכילים, שיש בהם שכל להכיר את רבונם, שסודות רבונם לא מכוסים מהם, שכולם היו בהסכמה בחבור הזה.	ומסטרא דחכמה ובינה אתמר בהו כלנו חכמים כלנו נבונים ומסטרא דכתר דאיהו רישא דכלא אינון (במדבר א טז) ראשי אלפי ישראל דעלייהו אתמר אנשי מדות (שם יג א)[86] אלין אינון המשכילים דאית בהון שכל למנדע למאריהון דרזין דמאריהון לא אתכסיין מנייהו דכלהו הוו באסכמותא בחבורא דא:
ולאלה שהם במדות הללו, צריך לגלות סודות נסתרים. אבל מי שמגלה סודות לרשעים, כאלו מגלה עריות בתורה. שבני שפחה הרעה לילית, אמם של הרשעים, ערבוביה רעה. מי שמגלה להם סודות התורה, גורם לצדיק שהוא יסוד, שנאמר בו "סוד ה' ליראיו" שהשפע תסתלק ממנו ומן השכינה, זהו שנאמר@	ולאלין דאינון באלין מדות צריך לגלאה רזין טמירין אבל מאן דמגלה רזין לרשיעייא כאלו מגלה עריין באורייתא דבני שפחה בישא לילית[87] אימא דרשיעייא ערבוביא בישא מאן דמגלי לון רזין דאורייתא גרים לצדיק דאיהו יסוד דאתמר ביה (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו

[82] נדצ"ל "שהם".

[83] עי' מלואים אות (יב).

[84] ז"ל: ואלין אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון כלהו רשימין ומצויירין במלכותא דרקיעא ככוכביא דנהרין ברקיעא והיינו יזהירו כזהר הרקיע מאי הרקיע דנהרין ביה (אוף אלין) נשמתין דמשכילים ככוכביא ברקיעא הכי נהרין בכרסיא וכלהו פרחין מן רקיע ודא צדיק חי עולמים דמניה פרחין נשמתין דצדיקיא ונהרין בסיהרא ועלייהו כתיב ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים וכו' (בראשית א יז):

תרגום: ואלו הם נשמות מאלו המשכילים שיש בהם שכל לדעת בסודות רבונם, כולם רשומים ומצוירים במלכות הרקיע, ככוכבים שמאירים ברקיע, והיינו "יזהירו כזוהר הרקיע". מה הרקיע שמאירים בו (אף אלה) הנשמות של המשכילים ככוכבים ברקיע, כך מאירים בכסא. וכולם פורחות מן הרקיע וזה צדיק חי עולמים שממנו פורחות נשמות הצדיקים ומאירות בלבנה, ועליהם נאמר "ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים וכו'".

[85] עי' תיקו"ז יב סע"ד.

[86] @

[87] עי' תיקו"ז כח ע"א שלילית היא אמם של ערב רב.

"אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש".	**דאסתלק נביעו מניה ומן שכינתא** הה"ד (איוב יד יא) **אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש:**

ערבוביא בישא - שבאין מערב רב, שהן בעלי מדות רעים, כמ"ש בזוהר (ח"ב קכ ע"א[88]): **סוד ה' ליראיו** - ר"ל יראיו, הוא י', ועם סוד, הוא יסוד[89]. ונאמר ליראיו דוקא. וא"ל[90] אסתלק מיניה: **אזלו** - ים הוא מלכות, ונהר הוא יסוד, כמ"ש בת"ז (זהר ח"ג קנ ע"ב):

כמו מגלה כו' – להן נק' עריות, כמ"ש בפ' בלעמית (כז ע"ב)[91], והסוד הוא מקד הזרע לנדיק[92], כמו שמפרש והולך, והוא סוד יסול[93], ע' ענפין, ועיין בתיקונים תיקון ל"ו (פו ע"ב)[94]:

באותו זמן, אותם הצדיקים למטה עניים מהכל, עניים מסודות התורה, עניים בגוף. וכל מי שמגלה סודות לצדיקים, גורם לצדיק להאיר בסודות התורה ולשכינה, שהאור נקרא ר"ז.	**בההוא זמנא אינון צדיקייא לתתא עניים מכלא עניים מרזין דאוריתא עניים {ב ע"ב} בגופא וכל מאן דמגלה רזין לצדיקייא גרים לצדיק לאנהרא ברזין דאורייתא ולשכינתא דאור ר"ז אתקרי:**

אינון צדיקייא כו' - שהם בדרגא דצדיק: **דאור רז אתקרי** - ר"ל, אור גימ' רז, ולכך **גרם לאנהרא כו':**

ובאותו הזמן "והמשכלים יזהירו כזהר הרקיע", מה זה "כזהר", הדרגה של משה רבנו ע"ה, העמוד האמצעי, שעל שמו נקרא החבור הזה ספר הזהר. והשכינה מאירה בו, וזוהרת כלבנה מן השמש, שהשמש מאירה בששה אורות גדולים, והלבנה בשביעית, כלולה משבע.	**ובההוא זמנא** (דניאל יב ג) **והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע מאי כזוהר דרגא דמשה רבינו ע"ה@ עמודא דאמצעיתא דעל שמיה אתקרי האי חבורא ספר הזוהר ושכינתא ביה נהרא וזהרא כסיהרא מן שמשא דשמשא נהירא בשית נהורין רברבין וסיהרא בשביעאה כלילא משבע:**

דעל שמיה כו' - כנ"ל (א ע"ב) **ע"י ההוא דאתגלייא:**

אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת, שהנשמה פורחת בהם למעלה בכל לילה ולילה, וזוהי "נשמת כל חי" (פסד"ז של שבת ויו"ט)	**אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת* דנשמת' בהון פרחת לעילא בכל ליליא ולילא והאי איהו נשמת כל חי דאצילותא מאימא**

---

[88] ועי' עוד תיקו"ז סב ע"ב.

[89] עי' זהר ח"ג (דף רלו ע"א) צדיק יסוד ביה סוד דאיהו יין המשומר בענביו משמת ימי בראשית.

[90] ואם לאו.@

[91] ז"ל: קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון מני קב"ה לישראל (ויקרא יח ז) ערות אמך לא תגלה ודא גלותא איהו גלוי ערותא דשכינתא הה"ד (ישעיה נ א) ובפשעיכם שולחה אמכם ועל ג"ע גלו ישראל ושכינתא בגלותא ודא איהי ערוה דשכינתא והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב וערב רב אינון עריות דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח ז) ערות אביך לא תגלה.

תרגום: לפני שגלו ישראל בגלות ושכינה עמם, צוה הקדוש ברוך הוא את ישראל "ערוות אמך לא תגלה", והגלות הזו היא גילוי ערות השכינה. זהו שנאמר "ובפשעיכם שולחה אמכם". ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינה בגלות, וזוהי ערות השכינה. וערוה זו היא לילי"ת, אמם של ערב רב, וערב רב הם עריות שלה. ועריות של ישראל שלמעלה, שעליו נאמר "ערות אביך וגו' לא תגלה".

ביאור: לא תגלה - פ' הרמ"ז ז"ס מ"ש בספד"צ ווי למאן דגלי ערייתהון, שגורם הסתלקות אימא מז"א שמכסה יסודה י' וגם ם' יסוד רחל מתגלה וז"ש דלא אקריב ו' בנייהו, עכ"ל וז"ש פ' אחרי מות ע"ש (הדרת מלך).

[92] עי' לקמן יא ע"ג, תיקו"ז ל ע"א, לו ע"ב, סא ע"ב.

[93] עי' דברי רבינו בתיקו"ז כב ע"ב דהיינו כאשר המט"ט למעלה מהחיות הוא בסוד יסוד פי' רקיע, מעליהם. ועי' דבריו בס"י יב ע"ג: והרקיע עם כל הגלגלים הוא יסוד דעשיה, כי הרקיע הוא בסוד יסוד כידוע (הק' תיקו"ז א ע"ב), והוא דעת של המלכות, כי כל יסוד שלמעלה הוא דעת שלמטה כו'.@I THINK THE MILUIM IS BETTER ועי' מלואים אות (יג).

[94] הוב"ד במלואים אות (יד).

שהאצילות מן האם העליונה, ושבעת השמות הללו שפורחת בהם, הם שבע שכלולים בבת שבע, שהיא השכינה התחתונה, כלולה משבע ספירות, שעליהם אמר דוד "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ". והאם העליונה היא הנשר הגדול בעל הכנפים.	עלאה ושבע שמהן אלין דפרחת בהון אינון שבע דכלילן בבת שבע דאיהי שכינתא תתאה כלילא משבע ספירן דעלייהו אמר דוד (דברי הימים א' כט יא) לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ ואימא עילאה איהי הנשר הגדול בעל הכנפים:

ככלילין בבת שבע – להן כל ז' בשם, כנ"ל (עב ע"ל לעיל בעמוד זה), והוא שם כנפים לח', ומיהי שביעית לכל ז', כלולה מכולם, והן כלל השמות, וז"ס מ"ב ומ"ט וכמש"ל ג' (להלן ד ע"ג).

שם אבגית"ץ, עליהם נאמר "שש כנפים שש כנפים לאחד". והשם הזה, סגולתו הוא לכסות לנשמה, כשעולה למעלה בכל לילה ולילה, להעיד על המעשים הטובים של האדם, ממלאכי החבלה ומכל המזיקים והרוחות ולילין ושדים, ובהם פורחת למעלה בשתי אותיות מכל שם, תכסה פניה מהם, בשתי אותיות תכסה רגליה, ובשתי אותיות פורחת למעלה, וכמו כן לרוח וכן הוא לנפש.	* שם אב"ג ית"ץ עלייהו אתמר (ישעיה ו ב) שש כנפים שש כנפים לאחד והאי שמא איהו סגולתא [עג ע"א] דיליה לכסאה לנשמתא כד סליקת לעילא בכל ליליא ולילא לאסהדא על עובדין טבין דבר נש ממלאכי חבלה ומכל מזיקין ורוחין ולילין ושדין ובהון פרחת לעילא בשתים אתוון מכל שם תכסה אנפהא מנהון ובשתים אתוון תכסה רגלאה ובשתים אתוון פרחת לעילא ואוף הכי לרוחא ואוף הכי לנפשא:

נשמת כל חי דאצילות כו' - ר"ל דאימא עילאה נקרא חיים, עץ חיים, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (טז ע"ב)[95] ע"ש. ור"ל שלכך פרחת בהון, שהיא מאימא עילאה, שנקרא בעל כנפים, כמ"ש. ולכך הם ז' שמות, דאתפשטותה בז' כמש"ל, ולכך שש כנפים לאחד, כלומר ששה אותיות בכל א', דנשמתא אתקרייא שרפים מס' דבינה, וז"ש **ואימא עילאה איהי הנשר כו'**:

נשתים מתוון מכל כו' – והן חו"ב, פנים, ובהון כלילא לעת. ורגלין נו"ה, וכלילא בהון יסוד. **ונשתים יעופף** – חו"ג, שהן הכנפים, ולמעלו (זהר ח"ג מו ע"ב) **ועוף** זה כו' (מיכאל), ובהון כלילא ת"ת, לקו האמצעי לזינו לכלילא כלילתם, כמש"ל (פ ע"ל להלן קף כב ע"ג, כו ע"ג), ומלכות כלילא בכל קו האמצעי, והן ג' מרכבות לכלילא י"ב:

האדם הגדול חכמה, ועשר חכמות נקראו עשר ספירות מצדו, וכתר עליון נקרא מצדו חכמה קדומה, והיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהתפשטותו בעשר ספירות. אבל האם העליונה, הנשר העליון, שהתפשטותו בשבע, והיא השמינית, ובה שבחו של משה "אז ישיר משה", וממנו תמצא את סוד קן הצפור "שלח תשלח את האם" של אצילות. אריה חסד, שור גבורה, זוהי המרכבה העליונה. המרכבה השניה תפארת אדם שנית, שנאמר בו "ודמות פניהם פני אדם". דמות אריה שור נשר, נצח הוד יסוד,	אדם הגדול חכמה ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירן מסטריה וכתר עליון אתקרי מסטריה חכמה קדומה[96] ואיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאתפשטותיה בעשר ספירן אבל אימא עלאה נשרא עלאה אתפשטותה בשבע ואיהי תמינאה ובה שבח משה (שמות טו א) אז ישיר משה ומנה תשכח רזא דקן צפור (דברים כב ז) שלח תשלח את האם דאצילות אריה חסד שור גבורה האי איהי מרכבתא עלאה מרכבתא תניינא תפארת אדם תניינא דאתמר

[95] ז"ל: כל הויו"ת אלין מאימא עלאה תליין דאיהי חיים וצדיק על שמיה אתקרי ח"י חיות המרכבה על שמה אתקריאו בגין דאיהי אימא עלאה חיים כמה דאת אמר עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח) ואיהי מרכבה לחכמה.
תרגום: כל ההויו"ת הללו תלויות מהאם העליונה, שהיא חיים, וצדיק על שמו נקרא ח"י, חיות המרכבה על שמה נקראו, משום שהאם העליונה היא חיים, כמו שנאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה", והיא מרכבה לחכמה.

[96] עי' לקמן יא ע"ב, ועי' דברי רבינו לקמן כג ע"ב ד"ה ברעו, ושם ל ע"ג ד"ה דא חכמה, שחכמה קדומה היא מו"ס.

מלכות היא תבנית כולם, זהו הסוד של תקון אחד.	**ביה** (יחזקאל א י) **ודמות פניהם פני אדם דמות אריה שור נשר** {ב ע"ג} **נצח הוד יסוד מלכות איהי תבנית כלהו האי איהו רזא דתקונא חדא:**

אדם הגדול כו' - הולך ומפרש כל ד' חיות המרכבה, ונקרא הגדול, וכן בינה נשר הגדול, לפי שיש אדם ונשר בז' תחתונות [במרכבה]: **ועשר חכמות כו'** - ר"ל שע"ס נקראו חכמות מסטריה, ואפילו כתר עליון שהוא למעלה ממנו[97], וז"ש **וכתר כו'**, וכל עניינו לפרש **אימא כו', אתפשטותה בשבע: אז** - ר"ל א' ז'[98]: **את האם דאצילות** - ר"ל, אימא עילאה על ז"ס, ור"ל שהיא נקראת צפור, שהיא נשר בעל כנפים, ולזה אמר אתפשטותה בשבע, ר"ל שהיא המרחפת על ז' הבנים, כנשר[99] על גוזליו ירחף (דברים לב יא), וכן אמר לעיל **ועשר חכמות כו', ואיהו יו"ד כו'**, ר"ל שלכך נקרא אדם, גימ' מ"ה: **דאתמר ביה ודמות {ב ע"ב}** - ר"ל שלכולם פני אדם[100], שכולן הן נכללין בת"ת, עד"א: **האי איהו רזא כו'** - ר"ל שכאן קרא לכל הספירות ד' חיות המרכבה:

חכמה קדומה ואיהו כו' – ר"ל חכמה עלמה הוא סם מ"ה מלא, וכמ"ש למטה (ב ע"ג) **וכחכמה איהו שולטני דקאים כו', וז"ש מכל מימא עילאה כו':**

אבל מצד הנשמה, הם נקראו שרפים. ומהצד של רוח חיות, שנאמר בהם "ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים, היא מתהלכת בין החיות". זה ה', ונאמר בהם "ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה". והרוח היא מצד העמוד האמצעי, ויש לה ארבעה פנים, כדוגמת הנשמה, שיש לה ארבעה פנים האופנים מצד של הנפש, והיא מצד של השכינה התחתונה. ויש להם ארבעה פנים של מרכבה, שהם נצח והוד. "והנה אופן אחד בארץ", זה צדיק. האופנים הם ממטה למעלה, החיות באמצע, השרפים למעלה, והכל למעלה. אדון יחיד שולט על הכל, מופלא ומכוסה, בכתר ובחכמה, הוא שלטון שעומד על כולם בעשר	**אבל מסטרא דנשמתא אתקריאו שרפים ומסטרא דרוחא חיות דאתמר בהון** (שם יג) **ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות דא ה"י ואתמר בהון** (יחזקאל א ה) **ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה:** **ורוחא איהו מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואית לה ארבע אנפין כגוונא דנשמתא דאית לה"ח ארבע אנפין אופנים מסטרא דנפש ואיהי מסטרא דשכינתא תתאה ואית לון ד' אנפין המרכבה"ט דאינון נצ"ח והו"ד והנה אופן אחד בארץ דא צדיק אופנים אינון מתתא לעילא חיוךב באמצעיתא שרפים לעילא וכלהו לעילאבא אדון יחיד שליט על כלאבב מופלא ומכוסה[101] בכתר ובחכמה איהו שולטנו**

---

[97] מבאר הלש"ו (כללים ח"א מט ע"א) שכל הי"ס לא נתגלו אלא על ידי מדת החכמה, שכן מצד מידת הכתר לא היו הספירות יכולים להתחלק לעשרה מרוב אחדותו. ועל אף שי' המאמרות כוללים גם את ספירת הכתר, אבל הכתר אינו יכול להיות ניכר אלא לאחר שנגלה החכמה.

[98] עי' מלואים אות (טו).

[99] יעיר קנו (נוסף בפסוק).

[100] עי' זהר ח"ג מח ע"א: תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (שם) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן אמר ליה [כל (נ"א כלא אפי)] וכלא אפי (כלפי (ס"א אפי)) אדם הוו ובההוא דיוקנא דאדם אתחזיין כל גווינן וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא (דהוא) (דהוה) נשרא אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גווינן וכל דיוקנין:

תרגום: $

ביאור: כללא דכלא - כאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב"ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר אריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם (רח"ו במ"מ). ופני אריה - פי' קס"ד שפני אריה ממש וכו' ולכך הקשה על ר' יוסי שאמר שכולם הם צורת אדם (מ"מ). אדם הוו - ור"ל כמ"ש שפניהם פני אדם, ומ"ש ופני אריה היינו הבטת אריה וכו' (מ"מ).

[101] עי' דברי רבינו בתיקו"ז קלח ע"א: ואמרו (ב"ר פ"א סי' א) אמון מופלא אמון מכוסה כו', והכל בכתר, דהוא מופלא ומכוסה, כמ"ש (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו', ועי' בתז"ח (עד ע"א ה ע"ד) וש"מ. והוא אמון, אומן של עלת העלות, וכמו שמפרש והולך, **בגין האי א"ק**

אותיות של השם המפורש. אבל משם למטה כל הספירות מרובעות בארבע אותיות, כמו זה בינה יה״ו, אותו בן של ״ה הוא ו׳, שהתפשטותו בשש ספירות. ה׳, רביעית בשכינה התחתונה, בו נשלם יהו״ה.	דקאים על כולהו בעשר אתוון דשמא מפרש אבל מתמן לתתא כולהו ספירן מרובעין בארבע אתוון כנ״ד בינה יה״ו ההוא ב״ן די״ה איהו ו׳ דאתפשטותיה בשית ספיראן ה׳ רביעאה בשכינתא תתאה בה אשתלים יהו״ה:

אבל מסטרא כו׳ - ר״ל שלמעלה חשיב ג׳ מרכבות: מחכמה ולמטה, א׳. מת״ת ולמטה, א׳. ומלכות כלילא בה, א׳. וכולן חיות: **אבל מסטרא כו׳** - ר״ל מסטרא דנשמתא, שהיא מאימא, נקראו שרפים, והם בעלי שש כנפים של ישעיה (ו ב) עומדים ממעל לו, ר״ל לו׳[102], שהוא ת״ת. מסט׳ דרוח, שהוא מת״ת, נקראו חיות. ומסט׳ דנפש שהוא ממלכות נקראו אופנים. וכולן הן בדוגמא א׳, שלכולם ד׳ פנים שהן ד׳ ספירות: **מראיהן כגחלי אש** - ר״ל שהן אש בוערות כשרפים: **דא[103] ואתמר כו׳ דמות אדם** - ר״ל שהוא ת״ת:

ואית לה כו׳ - ר״ל שהן בדוגמא א׳ כנ״ל: **המרכבה דאינון** - נ״ל דצ״ל האופנים אינון, ר״ל האופנים לשון רבים, הן נו״ה: **והנה כו׳** - עם מלכות הן ד׳ אנפין: **וכלהו לעילא** - ר״ל שכולן למעלה בספירות, מלכות ת״ת בינה: **אדון יחיד כו׳** - ר״ל א״ס[104]: **כגוונא דא בינה כו׳** - ר״ל, שלכך נקראת בינה, שכולל גם בן, שהוא ו׳, וה׳ בתראה אינה אות בפני עצמה, אלא שלימו דג׳ אתוון, כמ״ש בהקדמת תיקוני זהר (טז ע״א) ולכך אינה אות אחר, וגם היא נכללת בה. וכן בספירה שלמטה, בת״ת ו״ק, הן יה״ו, וה׳ בתראה שלימו דילהון. וכ״ש במלכות ששם הויה שלימה, כמ״ש בהקדמת תיקוני זהר (ד ע״א), ולכן בכל הג׳ חיות שמתחלת מבינה ד׳ פנים, אבל אדם הוא בחכמה, הוא דמות אדם לארבעתן[105], ועיין בתיקונים (יד ע״ב[106]). וכן הוא במרכבה תניינא, שמנצח ולמטה הוא ד׳ פנים לכל חיה, שמשם מתחלת מלכות כידוע[107]. ולכן קאמר לעיל באופנים מסטרא דשכינה, דמתחילין ד׳ פנים מנצח, ובמלכות היא הויה שלימה כנ״ל. ות״ת הוא דמות אדם לארבעתן, שהוא דמות אדם שבמרכבה תניינא. ובכל דמות אדם, אין בה רק כלילו דארבעה פנים של ג׳ חיות [האחרות]:

אתמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון ולההוא קדמון אמר נעשה כו׳, ואמון מופלא ומכוסה הן בג׳ רישין דביה, מ״ס הוא האמון, דביה נעשה הכל, כמ״ש באד״ז (רצב ע״ב) בארוכה. ועי׳ בסוף אד״ר (קמד ע״א) ובאד״ז (רצב ע״ב) **וההוא דלא הוה כו׳ אומנא לאומנתיה כו׳,** ומכוסה הוא חכמתא סתימאה עלאה [אוירא – מבו״ש ש״ג ח״ב פ״ד, ועי׳ אד״ר קכח ע״ב], אוירא עלאה. ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין. ואלף מורה על כולם (זו״ח מח ע״ב &), אלף אמון כנ״ל, אלף פלא, אלף מכוסה וכו׳, ע״כ. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א כ ע״ד שמשנה הגרסא כאן, שמכוסה למעלה ממופלא, ועי׳ ס״י יד ע״ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז״ח ג ע״א ד״ה דעליה.

[102] לאות ו׳ {שוטנשטיין}

[103] ה׳ (חסר).

[104] נראה שכוונתו לעתיק ולא מאציל ית׳. עי׳ זהר ח״ג רנז ע״ב: פקודא תליסר ק״ש ואית למנדע דאיהו אתקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד (ס״א כתר) אין חקר ובכל אלין דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי בכמה דרגין עד אין סוף.

תרגום: מצוה שלש עשרה [היא] קריאת שמע, ויש לדעת שהוא נקרא חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד (כתר) אין חקר, ובכל אלו הדרגות, באחת נקרא רחמן, ובאחת נקרא דיין, וכך בכמה דרגות עד אין סוף.

ביאור: למנדע - כתר עלאה הוא בערך המאציל רק כערך השחרות לערך הלבנונית, וכערך הגוף לגבי הנשמה וכנ״ל, וכן הוא ידוע ג״כ מתפילת אליהו. וע׳ עוד ברע״מ (פ׳ בא מב ע״ב, ופ׳ פינחס רנז ע״ב ורנח ע״א) ובתז״ח (טו ע״ג ע״ד) וכן בכ״מ בזוה״ק, כי אין ערך וחקר לרוממות המאציל על האצילות אלא שמתייחד עם האצילות ביחוד עצום עד שנעשה חד עמו, אבל אין ערך וחקר לרוממותו עליהם, וא״כ הרי אין מקום לתשובתו בענין החקירה הנז׳ כלל וכלל (כללים ח״א לג ע״ג), עי׳ ח״ מב ע״ב (ביאורים ח״א א ע״א).

[105] ז״ל הפסוק (יחזקאל א י): פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם פני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. עי׳ לעיל הערה 100.

[106] נכון?^ ז״ל: ושכינתא איהי דמות אחד לארבעתן ואיהי ד׳ דאחד ואיהי ד׳ אנפין דכל חיה.

[107] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז נ סע״ד: התחלת הנוק׳ שם, שהיא נגד נה״י, כי שם הדעת שהוא ביסוד, וב׳ כליות נו״ה, אלא שראשה נגד נה״י הפנימים, וגופה נגד נה״י החיצונים.

*בין החיות ומתמר בהון ומתוכה כו' לה מרכב מנפין וכגוונא דא חיה נעשמתא ד' מנפין כו' המופנין חינון נו"ה כו' מופנין חינון לתתא חיוון כו' בתמצעיתא שרפים לעילא ולעילא על כלהו מדון יחיד שליט מופלא כו'. כנ"ל, ול"ל ונתמר בוערת כמרמה כו', ר"ל השרפים הן בוערות, והן מתהלכות בין החיות, ונתמר היא לחד מתהלך[108], ומבית למיה שכל אחד הוא בד', שנתמר למות ד' חיות, והשרפים הן בדמותן, שמתהלכין בתוכה, וזה שהקשה בגמ' (חגיגה יג ע"ב) כתיב שש כנפים כו'[109]: ומתמר **ובחכמה חיהו שולטני כו'** – כמ"ש (משלי טו ח) כי גמה כו', ומדש על כולם, והוא על כולן, והוא בכתר על מדש, וז"ש מדון יחיד כו', ושם הוא יחיד, אין מלהים עמדי כו' (דברים לב לט), כמ"ש (פה ע"ל מח ע"ח). ומתמר **מבל מתמן כו'** והן ג"פ הוי"ה בג' מרכבות, וכמ"ש בדע"מ פ' פנחס[110] וכנ"ל:

מהצד של ארבע האותיות הללו, יש לכל חיה ארבעה פנים, ומהצד של יו"ד ה"א וא"ו ה"א, "דמות אדם לארבעתן", וכנגד תשע הספירות הללו, ראה יחזקאל תשע מראות שנאמר בהם "נפתחו השמים וראה מראות אלהים", ואלה הם: המראה הראשון, "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא", האבן הזו היא השכינה, אבן ספיר, ויחזקאל ראה ממטה למעלה, הוא ראה אותה, כמי שרואה מתוך עששית[111].	**מסטרא דארבע אתוון אלין אית לכל חיה ארבע אנפין ומסטרא דיו"ד ה"א וא"ו ה"א דמות אדם לארבעתן**[112] **ולקביל ט' ספירן אלין חזא יחזקאל ט' מראות דאתמר בהון** (יחזקאל א א) **נפתחו השמים {ב ע"ד} וארא מראות אלהים ואלין אינון חיזו קדמאה** (שם כו) **וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא האי אבן איהו שכינתא אבן ספיר ויחזקאל חזא מתתא לעילא איהו חזא לה כמאן דחזא מגו עששית:**

ולקביל תשעה כו' - ר"ל, מחכמה ולמטה: **ט' מראות** - מן הפסוק (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע עד סוף הפרשה, נאמר ט' פעמים "מראה", כמו שמפרש והולך, ועל העשירית קאמר "וארא", ולא קאמר "מראה", כמ"ש לקמן: **דאיתמר בהון כו'** - ר"ל, שנאמר מראות, לשון רבים, משמע הרבה מראות, ונאמר אלהים, משמע שכל המראות הן בספירות: **האי אבן איהו שכינתא** - כנ"ל (יהושע כד כז) האבן הזאת כו'. וכן אמר יעקב, והאבן הזאת כו' יהיה בית אלהים (בראשית כח כב): **אבן ספיר** - ר"ל שהיא נקראת ספיר, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (יד ע"א) דאיהו ספיר גזרתם[113]: **מתתא לעילא** - כמו שמפרש והולך, חוץ עד"א[114] שראה קודם צדיק כמ"ש לקמן: **כמאן דחזא** - ר"ל מגו מטטרון, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (ח ע"א) שכל המראות חזא מגו מטטרון:

מלות המלהים – לפי שהוא במט"ט, למשמש בשמו לא, כמ"ש בסוף ספד"ל (לו ע"ב):

---

[108] פי' הטעם שנאמר "היא" ולא "הם" שחזרו להיות בחי' אחת.@SSCHOTENSTEIN

[109] ז"ל: נאמר@ אחד אומר שש כנפים שש כנפים לאחד ונאמר@ אחד אומר וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות הי מינייהו אימעוט אמר רב חננאל אמר רב אותן שאומרות שירה בהן כתיב הכא ובשתים יעופף וקרא זה אל זה ואמר וכתיב התעיף עיניך בו ואיננו ורבנן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם שנאמר ורגליהם רגל ישרה.

[110] $רמז ע"ב?: ועוד בלולה בשמן כתית דא צדיק[110] חי עלמין דנגיד טפין קדישין[110] דאינון פירורין כזתים ממוחא עלאה דאינון חד עשרון לקבל י' ושני עשרונים י' י' ושלשה עשרונים (במדבר כח כ) [י' י' י' ואינון עשרון לכבש וב' עשרונים לאיל] ולפר ואינון עשרון לכבש וב' עשרונים לאיל ושלשה עשרונים לפר (לפר) ורזא דמלה אמרו בתעניות אין טפה יורדת [מלמעלה] שאין עולין כנגדה טפיים ואינון ברזא דא [ייי] ו֗ (ה') ורמיזו דלהון לקבל תלת מוחין חד מח הזכרון תניינא מח המחשבה תליתאה מוח הדמיון:

תרגום: ועוד בלולה בשמן כתית, זה צדיק חי העולמים, שמושך טפות קדושות שהן פרורים כזיתים מהמח העליון, שהם עשרון אחד כנגד י', ושני עשרונים י' י', ושלשה עשרונים לפר י' י' י', והם "עשרון לכבש ושני עשרונים לאיל ושלשה עשרונים לפר". וסוד הדבר אמרו בתענית (כה ע"ב), אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולות כנגדה טיפיים, והם בסוד זה ֗ו, והרמז שלהן כנגד שלשה מוחין, אחד מח הזכרון, שני מח המחשבה, שלישי מח הדמיון.

[111] עי' רש"י ברכות נג ע"א.

[112] עי' יחזקאל (א י): ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ועי' לעיל 100.

[113] פי' שם רבינו: דהיא אתנטלת מנהון (ע"ח שער מיעוט הירח א).@

[114] נדצ"ל מעד"א@.

המראה השני "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" כאן ראה העמוד האמצעי סמוך לשכינה, וראה אותו מתוך מטטרו"ן, שהוא שדי.	חיזו תניינא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה הכא חזא עמודא דאמצעיתא סמיך לשכינתא וחזא ליה מגו מטטרו"ן[כג] דאיהו שדי:

עד"א - שהוא נקרא אדם, כידוע (זהר ח"ג רכח ע"א): **וחזא ליה מגו מטטרון כו' -** נ"ל דחילוף גירסא יש כאן, דכאן צ"ל, **מגו שר הפנים** ואצל צדיק צ"ל **מגו מט"ט דאיהו שדי**. דת"ת נקרא פנים, כידוע בסוד "ופני לא יראו". וכן אמר בהקדמת תיקו"ז (ו ע"א) **דהוי' איהו מפתחות הפנימים**, ע"ש. וצדיק שמו שדי, כידוע (זהר ח"ג יא ע"ב). וז"ש **מגו מט"ט**, ר"ל שהוא גימ' שדי, וז"ש **דאיהו שדי**. ואמר אצל מלכות, עששית, שהיא אספקלריא דלא נהרא (זהר ח"א לג ע"ב). ומה שפרט באלו השלשה מגו מט"ט, לפי שאמר בהקדמת תיקוני זהר (טז ע"א) **ואיהו רכב לתלת סטרין אלין, ע"ש**[115]:

המראה השלישי "וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב" וזה צדיק, חֵי העולמים, שאחוז גם בהקדוש ברוך הוא שהוא יהו"ה וגם בשכינה שהיא אדנ"י. והצדיק הוא חשמל, הכלל של שני השמות הללו, שהם יאהדונה"י. וראה אותו מתוך שר הפָּנים.	חיזו תליתאה (יחזקאל א כז) **וארא** כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב ודא צדיק חי עלמין דאחיד בין קב"ה דאיהו יהו"ה ובין שכינתא דאיהי אדנ"י וצדיק איהו חשמל כללא דתרין שמהן אלין דאנון יאהדונה"י וחזא ליה מגו שר הפנים[כד]:

ודא צדיק כו' - ואמר כמראה אש, דיצחק הוא קץ חי (לקמן כו ע"ד). ואמר בית לה סביב (יחזקאל א כז), דשכינה איקרי בית, כמ"ש בתיקו"ז (ח ע"א). ואיהו סביב ליה, כמ"ש (ירמיה לא כא) נקבה תסובב גבר, ועי' בהקדמת תיקוני זהר (ח ע"א): **איהו חשמל כללא כו' -** כמ"ש לקמן (ו ע"א) **כד סלקין משריין[116] כו' בחשאי, וכד נחתו כו' ממללן, עלייהו כו' כחדא יאהדונה"י:**

מגו שר הפניס – עמק"ס (ספל"ל לו ע"ג ל"ה מת המלכים)[117], ולכן נק' מט"ט שר הפניס, מט"ט ביסוד[118], שר במלכות, למשס שרי כו'[119], הפניס בג' חג"ת, להן הפניס. ומ"מ בזהו שלמה שלמה לחזק מגו כו', לפי שמלו הן כלל הספירות, שיסוד כולל נה"י, למעני לבהון, וכן ת"ת חג"ת, וחכמה כולל כח"ב, למעני לבהון[120], ולכן

---

[115] ז"ל: ואיהו מנורה נור דליק מסטרא דשכינתא דאתמר בה (משלי כ כז) נר ה' וצריך למהוי לימינא לקבלא משחא ובגין דא מנורה בדרום דא איהו מאנא לקבלא פתילה ומשחא ונהורא פתילה שכינה משחא דילה צדיק שמן כתית נהורא דילה עמודא דאמצעיתא כגוונא דא נפשא דאיהי שתופא דגופא איהי פתילה רוח דא משחא נהורא דא נשמתא מאנא דא גופא איהו עבד ואיהו רכב לתלת סטרין אלין דאינון קיטורא דיחודא חדא דאינון נר ה' נשמת אדם:

תרגום: $

בהגר"א: נור דליק - ר"ל, דמנורה הוא אותיות נור מה: **וצריך למהוי כו' -** וכן מ"ש (יד ע"ב) **לב מבין ואיהו כו'**, הכל נתפרש לעיל: **שמן כתית** - ר"ל, זרע קודש, הבא ממוח, והוא ע"י כתישה בצדיק, כמ"ש בזהר (ח"ג רמז ע"ב)[115], וזהו כתית: **נהורא דילה עמודא דאמצעיתא** - כמ"ש לעיל (כ ע"ב) **דאנהיר בגווינין דילה**: **ואיהו רכב כו' -** כמו שאי אפשר האור במנורה בלא שמן, כן הקב"ה אינו מתייחד בההוא עבד בלא שכינתיה: **דאינון נר -** ר"ת נפש רוח ועם נשמה, הן נר"ן:

HELPS ?

[116] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

[117] ז"ל: את האלהים ולא את הוי"ה - ר"ל שנעשה משמש לעולם הבריאה שנקרא אלהים, ולא לאצילות שנקרא הוי"ה.

[118] עי' זהר ח"ג רכט ע"ב, ותיקו"ז ה ע"א.

[119] עי' זהר (ח"ג רל ע"א): ושמת עליהם שרי אלפים (שמות יח כא) מסטרא דאת א' ושרי מאות מסטרא דאת ד' ד' מאות שנה דאשתעבידו ישראל במצרים (בדלות דאורייתא) שרי חמשים נ' ושרי עשרות י' ישראל באינון מדות אשתמודעון דאינון בנוי דקב"ה ושכינתיה למהוי בהון אנשי חיל כגון אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד).

תרגום: $

ביאור: ד' מאות - והענין באי"ת ב"ש ד' הוא ק', וד' אותיות הוא בד"ס, כחב"ם, כי היא איומה כנדגלות כידוע. ואי"ן הוא בכח"ב, א' בכתר כידוע, י' בחכמה, ן' בבינה, נ' תרעין, וד' במל'. והיא ק', ק' ברכות, ק' אדנים, ונתחלפה בד', כי שם מחליפין כידוע (יהל אור).

[120] צ"ע שבדרך כלל חכמה לימין, ועי' זהר ח"ג רמז ע"א שהוא לשמאל. אמנם עי' אד"ז שאוירא אמצעי בין רדל"א למו"ס והיא בחי' החכמה עי' $.

נק' חיס כולכס, כמ"ס למטה (ג ע"ס), והוס ציו"ל, מבל בבינה בה"ס כולכת חב"ל. וז"ס שכל מחד כולל שלמעלה ומטה, וכידוע בנר"ן. ומלו ד' הן ד' שמהן לכוללין הכל, כמ"ש בריס שיה"ס (זו"ח מט ע"ס[121]), ול"ל ללכן ממר בלשון ד' למות כו' וכעין השמל. ומ"מ **לדיק חיהו השמ"ל**, וכן ממר לקמן (ה ע"ג) **חיזו תשיעמה כו' מלין תשע מלחות כו':**

וד' הפנים הם יהו"ה, וארבע כנפים הם אדנ"י. כל חיה היא מרובעת, ולכל צד יש לה ד' פנים, לכל פן ד' פנים, ולכל כנף ד' כנפים, והם ששה עשר פנים וששה עשר כנפים לכל חיה. אותם שלשים ושנים מרובעים עולים לד' חיות ששים וארבעה פנים וששים וארבע כנפים.	וד' **אנפין אינון** יהו"ה וד' **גדפין אינון אדנ"י כל חיה איהי** מרובעת **ולכל סטרא אית לה ארבע אנפין** לכל פן ד' **אנפין**[בה] **ולכל גדפא** ד' **גדפין** יהון[בו] י"ו **אנפין** וי"ו **גדפין לכל חיה אלין** ל"ב מרובעים[בז] סלקין לד' חיון ס"ד **אנפין** וס"ד **גדפין**:

וד' אנפין כו' - דמט"ט הוא חיה ע"ג ד' חיות, כידוע בסוד ארגמ"ן[122]: **כל חיה כו' -** מפרש והולך אנפין וגדפין של כל הד' חיות:

***ולכל סטרא חית לה מרבע אנפין לכל פן ולכל גדפא מרבע גדפין והן י"ו כו' לכל חיה סלקין לד' חיון ס"ד אנפין כו' וד' גדפין הא אינון ל"ב מרובעים כחושבן כו'.** כל"ל, וז"ל מרובעים כפול במרבע, וכמ"ש (ג ע"ג) **כלהו ספירין מרובעים.** וכן מ"ש **כל חיה מרובעת כו'**, ר"ל שכל מה שכתוב בה, הכל כפול במרבע לד' פניס, לכל א' הוא בד' לד' סטרין:

ויש [מי] שאמר כך, והכל אמת. ארבעה פנים לאחת, וארבע כנפים ל[כל] אחת מהם@, והם לכל חיה ארבעה פנים וארבע כנפים, הרי הם שלשים ושתים כחשבון שלשים ושנים אלהים של מעשה בראשית. "ודמות פניהם פני אדם" שהוא עשר אותיות של השם המפורש, כנגד עשר אמירות, הרי ארבעים ושתים, וששים וארבעה פנים וכנפים, עם שמונה אותיות של חשמל, שבעים ושתים.	**ואית דאמר הכי וכולא קשוט ארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם ואינון לכל חיה ארבע אנפין** וד' **גדפין הא אינון ל"ב**[בח] כחושבן ל"ב **אלהים דעובדא דבראשית**[123] ודמות **פניהם פני אדם** (יחזקאל א י) **דאיהו עשר אתוון** דשמא מפרש לקבל **עשר אמירן הא** מ"ב וס"ד **אנפין וגדפין עם תמניא** {ג ע"א} **אתוון** דחשמל ע"ב:

וכולא קשוט - ר"ל, דאיהו לא חשיב אלא כללא דאנפין וגדפין: **ודמות פניהם כו' -** דפני אדם כולל כל הפנים של כל ד' חיות[124], כמ"ש בתיקו"ז (ה ע"א): **אנפין כו' -** מוסב למעלה, ומ"ב דלעיל הוא נהורא דע"ב כמ"ש לקמן[125*]: **עם תמניא אתוון כו'** - אע"ג דתמניא אתוון, ד' באנפין וד' בגדפין כנ"ל (ד ע"ד[126]), מ"מ הן נכללין זה בזה, כי הן משולבין כנ"ל (^). וכן מט"ט יש לו ב' שמות, {ג ע"א} מט"ט ונוריאל, כמ"ש (לקמן מב ע"א) **והחיות רצוא בנוריאל כו':**

וכלא קשוט – הוא סוד נעלם בפנימיות וחיצוניות, נפש ורוח, ונסטרא למט"ט הוא מ"ב, כמ"ש בתיקו"ז (סג ע"ס עב ע"ס). וכן בפנימיות כמ"ל (ע"ג ד ע"ס) **ונהורא דיליה כו':**

---

[121] עי' מלואים אות (טז).

[122] עי' לקמן מב ע"א: והחיות רצוא ושוב רצו"א דא נוריאל ושו"ב מטטרו"ן. ופי' הדבר שיש ד' חיות, אבל לפעמים מונים אוריאל ולפעמים נוריאל, וכאשר הוא בעלית מ"ן זה נוריאל, וכאשר זה בירידה מ"ד וזה שוב במט"ט שהוא אוריאל, ולכן הוא הכי עליונה מעל כל החיות.@

[123] עי' לקמן הערה 715.

[124] עי' לעיל הערה 100.

[125] בהעתקה אחרת מצאתי שהמוסגר הזה צ"ל להלן על ואתמר בגדפין וכו'. (גליון).@

[126] עי' עלי ב ע"ד שאנפין הם הוי"ה וגדפין הם אדנ"י.

ועליהם נאמר "וגביהן", אלו שבעים ושתים כנפים, וגבה להם. והם שבעים ושנים פנים, שהם כאותיות כלפי הנקודות, שעליהם נאמר "כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם", אלו הטעמים. ובגללם נאמר "וגבותם מלאות עינים סביב לארבעתן". ואותם הנקודות, כדגומת פרקי האצבעות שהם עגולים. ואותן האותיות כדוגמת של האצבעות, ואותם הטעמים כמו העינים, שמנהיגים את כל איברי הגוף אחריהם, והם רמוזים בשם הזה, יהו"ה. ועוד "וגבותם מלאת עינים סביב לארבעתן" כמו זה: חיות. ונאמר בכנפים "שתים חוברות איש" כמו "שתי כתפות חוברות". "ושתים מכסות את גויתיהנה", כמו "אל שני קצותיו וחובר". "שתים חברות" הם ימין ושמאל.

ועלייהו **אתמר** (יחזקאל א יח) **וגביהן אלין ע"ב גדפין וגובה להם ואינון ע"ב אנפין דאינון כאתוון לגבי נקודי**כט **דעלייהו אתמר** (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם **אלין טעמי ובניניהו אתמר** (יחזקאל א יח) **וגבותם** מלאות עינים[127] **סביב לארבעתם ואינון נקודין**ל **כגוונא דפרקין דאצבעאן דאינון עיגולין ואינון אתוון כגוונא דאצבעאן ואינון טעמי כגוונא** [עג ע"ב] דעיינין דמתנהגין כל **איבירין דגופא אבתרייהו**לא **ואינון רמיזין בהאי שמא יְהֹוָה**[128] **ועוד** (יחזקאל א יח) **וגבותם מלאות עינים סביב לארבעתם**לב **כגוונא דא** חיות. **ואתמר בגדפין** (שם יא) **שתים חוברות איש כגון** (שמות כח ז) **שתי כתפות חוברות ושתים מכסות את גויותיהנה כגון על שתי קצותיו חוברות שתים חוברות אינון ימינא ושמאלא:**

דאינון כאתוון כו' - ר"ל, הגדפין לאנפין, דאותיות הן במלכות, ונקודות בת"ת. ואמר לעיל **וד' אנפין יהו"ה כו'**: **ואינון נקודין כגוונא כו'** - ר"ל, למה אמר על הטעמים מלאות עינים, ומפרש והולך: **ואינון אתוון כו'** - לכך נאמר (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם: **ואינון רמיזין בהאי כו'** - לא יכולתי להולמו, ונ"ל דהנקודות, צ"ל בניקוד יְהֹוָה גימ' ע"ב[129]. ואמר **דאינון על נקודין**. ואותיות א"צ לפרש, כידוע מילוי דיודין, וטעמים הולך ומפרש: **ועוד וגבותם כו'** - שהן כ"ד עיינין, וכ"א כלול מג' תיבין[130], כידוע[131]: **ואתמר בגדפין כו'** - הולך ומפרש מאי ניהו הד' גדפין: **כגון שתי כו'** - שהן גדולה וגבורה כמו שמפרש והולך: **כגון על שתי כו'** - שהן נו"ה קצות הגוף:

(*מנפין למינון כנקודין לגבי מתוון לעלייהו כו' ומינון נקודין כגוונא דפרקין כו' למתוון מינון מכובעים ולו' מלבעין מלא כלהו פרקין למינון ע"ב ומכין לכלהון ומינון רמיזין בהאי שמא כגוונא דא ומתמר בגדפין כו'. כל"ל°)[132] – וכיה הוא מדס, וכן הוא כללא לכלהון דמנפין וגדפין, והוא חיה מסטרא לכלהון נוסיא"ל, וכיה ג"כ כ"ב כמוהם, וכולל לותן מכובעים. ומ"ש חשמ"ל **משליס כו'** דד' כלילות מינון, מלנ"י

---

[127] עי' ברע"מ פנחס (רכט ע"א) וכן בתז"ח (דף ג ע"א) וע' עוד בתיקונים תיקון ע' (קמט סע"א) ובהנדפס עם כסא מלך הוא דף קע"ב ע"ש. אך כוונת הרב הנוגע לענינינו, כי הד' חיות שבמרכבה שרשם הוא בהד' מוחין, ושורש שרשם הוא בהמוח העליון הנקרא חי"ה, ולכך נקראו הם ג"כ בשם חיות וכמ"ש הגר"א (בס' יצירה פ"א מ"ח י ע"ג), ולכן נאמר עליהם וגבותם מלאות עינים, כי הם משורש הוי"ה דעיינין שהוא בחכמה. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות ט' כי העינים הם מסוד החכמה, כי שם הוא סוד כל ההנהגה כולו [ובסוד אשגחא פקיחא בספד"צ (פרק א ו ע"ב)] וכנ"ל אות ז', ולכן הוא בחכמה סוד הוי"ה דעיינין, וכן החיות שבמרכבה הנמשכים משם הנה גבותם מלאות עינים (ביאורים ח"ב פ ע"ד).

[128] ע' תיקו"ז יט ע"ב שהשם איננו מנוקד.@

[129] קמץ היא ו וי' וחירק היא י', אז יש ד' יודין של צרי, וב' יודין של קמץ ועוד ב' ווין של קמץ סה"כ ו' יודין ב' וו' סה"כ גימ' ע"ב.@

[130] אולי צ"ל "תגין". עי' שער הפונה קדים פ"ז: רזא דשמא קדישא מצות ה' ברה מאירת עינים (תהלים יט ט) (כי הוא **הויה** דעיינין, ויש בו כ"ד עיינין, וע"ב תגין, ג' תגין לכל עין, והם ע"ב כמנין חסד, ומהם הוא כל המצות עשה, שהם רמ"ח חסדים כמנין אברהם, שהוא ממדת חסד, וכמ"ש הרב (בשער קיצור אבי"ע פ"ד, וע' בפרקי הצלם פ"ו, ובשער הצלם פ"ב בהמ"ק). ואלו התגין הם מזהירים מהעיינין, וכמו כן הם המצות הם מאירים ומתנוצצים מאור התורה, וזהו שאמר שעליהם נאמר מצות ה' ברה מאירת עינים). ואינון י"ח משכתין, ח"י אלפין עלמין דמטייל בהון קודשא בריך הוא.@

[131] עי' ע"ח שער הנקודות פרק א' ותיקו"ז קמט ע"א. ולעיל הערה 127.

[132] °) המוסגר צ"ל להלן. וע' בסוה"ס:?

בהוי"ה והוי"ה בלחנ"י, כידוע, ולנפין וגדפין שלו הן כפוליס מט"ט ונוריא"ל, מסט' למלס הוי"ה, וחיה למנ"י. ומשולבין לעוף ושוב, לכל בסט' לל"ב, חשיב מלס עשר וחיה ל"ב כנ"ל, והחילוק כנ"ל בפנימיות וחילוניות:

"איש", "ה' איש מלחמה", מי האיש, לפעמים מלמעלה למטה נקראת חכמה, אדם ונקרא איש, ושלש ספירות תחתיו נקראו שלש חיות. ולפעמים האם העליונה נקראת האדם בתוספת ה'. חסד גבורה תפארת שלש חיות. ולפעמים תפארת נקראת אדם, נצח הוד יסוד, שלש חיות. ולפעמים חכמה איש: א' כתר עליון, י' חכמה, ש' תשובה, שהיא האם העליונה.	**איש** (שמות טו ג) ה' **איש** מלחמה **מאן איש** לזמנין **מעילא לתתא אתקריאת** חכמה **אדם ואתקרי איש** ותלת ספירן תחותיה **אתקריאו** תלת חיון ולזמנין **אימא עלאה אתקריאת** האדם בתוספת ה' חסד גבורה **תפארת** תלת חיון ולזמנין **תפארת אתקרי אדם** נצח הוד יסוד תלת חיוון לזמנין חכמה **איש א' כתר עלאה** י' חכמה ש' תשובה **דאיהי אימא עלאה**:

איש ה' כו' - מפרש שהוא ית' נקרא איש, והולך ומפרש באיזה ספירה קמיירי. וז"ש **מאן איש כו'**: **מעילא לתתא** - ר"ל שרוב פעמים מפרש אדם אחר ד' חיות לתתא, לכך קאמר כאן **מעילא כו'**: **אתקריאת חכמה כו'** - ר"ל, כמו שנקרא אדם של ד' חיות, כן נקרא איש, ולקמן מפרש למה נקרא איש, ולא תיקשי לך שאמר לעיל "כמראה אדם", קאי על עד"א, לכך אמר **לזמנין כו'**: **האדם בתוספת ה'** - שהיא ה' עילאה, והאד"ם גימ' נ' תרעין דילה, וחכמה נקראת אדם כנ"ל (ב ע"ב^), גימ' מ"ה: **איש א' כתר** - כידוע בסוד פלא[133]: **י' חכמה** - יוד של השם: **ש' כו'** - לשון שובה, שהת' נוסף, ור"ל שאיש כולל ג' ראשונות מסט' דחכמה, והולך ומפרש ז' תחתונות:

"שתים חוברות איש", גדולה וגבורה, "ושתים מכסות", הן נצח והוד, "את גְּוִיֹּתֵיהֶנָּה", "את", זה צדיק, שהוא תרגום אות. "את גויתיהנה", זה העמוד האמצעי, שהוא הגוף ושכינתו. טבור שלו והעמוד האמצעי, עליהם נאמר "והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה". מי הכנפים שלהם למעלה, ימין ושמאל. "סוככים בכנפיהם", שני עמודי אמת. "על הכפורת", זה צדיק שצריך לכסותו. "ופנ@יהם איש אל אחיו", הם חכמה ובינה, שהם הפנים של הכרובים.	שתים חוברות **איש** (יחזקאל א יא) גדולה גבורה ושתים מכסות **אינון** נצח והוד **את** גויותיהנה **את דא צדיק דאיהו** תרגום **אות את** גויותיהנה {ג ע"ב} **דא עמודא דאמצעיתא דאיהו גופא** ושכינתיה טבור דיליה ועמודא **דאמצעיתא** ושכינתא עלייהו **אתמר** (שמות כה כ) **והיו** הכרובים פורשי כנפים למעלה[134] **מאן** גדפין דלהון **לעילא** ימינא **ושמאלא** סוככים בכנפיהם תרי סמכי קשוט על הכפורת **דא** צדיק דצריך לכסאה ליה ופניהם **איש אל אחיו אינון** חכמה ובינה **דאינון** אנפין דכרובים[לג]:

שתים חוברות כו' - כנ"ל תתת והן חוברות לג' ראשונות, וז"ש **חוברות איש**: **ועד"א ושכינתיה עלייהו אתמר והיו הכרובים** - שהן נקראו כרובים, ומחוברים למטה בכפורת, שהוא יסוד, ור"ל לפרש בכאן כמו סיוע למעלה, שהד' גדפין הן גדולה וגבורה ונו"ה: **דאינון אנפין דכרובים** - שחו"ב הן בראש ופנים, וחכמה הוא פני ת"ת[135] ובינה פני מלכות. איש שהוא חכמה כנ"ל (ד"ה ש') אל אחיו בינה:

---

[133] פי' אלף פלא, עי' יהל אור ח"ב לט ע"ד: אלף בכתר וכו' היפוכו של אלף פלא, במופלא כו'. ועי' מלואים אות (יז) עוד ד' דרכים בביאור ענין אלף פלא. והאלף הרי הוא עוד יותר נסתר, והוא אותיות פל"א, מופלא ומכוסה וכמ"ש הגר"א כ"ז בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א). וזהו שאמר שהם רמוזים באות א', ללמדינו על ההעלם שבהם, ולשלול מהם כל הבחנת תמונה ודמות ח"ו. וכן הוא ללמדינו על האחדות שבהם, כי הגם שאמרנו שהם זו"ן והם ב', הנה הם רמוזים באות אחד ובאות אל"ף שהוא אחד, גם מצד עצמו להורות על גודל האחדות שבהם, כי מה שאמרנו שהם שניים והם זו"ן הוא רק ע"ש הפעולה שיוצא מהם וכנודע, וזהו שאמר ואינון רמיזין באת א'. ואמר רישא וסופא י' י', כי הוא מורה ג"כ על עוצם האחדות שבהם, שהרי אינם מרומזים בבחי' שונות אלא רק בבחי' אחת הוא י' והיא י' (דע"ה ח"ב צב ע"ד).@

[134] $עי' בספר יהל אור להגר"א ז"ל (בפ' שלח קסב ע"א) כי כרוב ק"ל הוא סוד המלכות, כי הכרובים הם סוד זו"ן כמ"ש בתז"ח (דף ג רע"ב) וכרוב קל הוא המלכות (דע"ה ח"ב עו ע"א).

[135] צ"ע אם כוונת רבינו לומר שחכמה הוא פנים של ת"ת ולכן כוונתו לת"ת דרדל"א (כמש"כ בספד"צ ב ע"ב) או שחכמה הוא שורש של הפנים של הת"ת (עי' זהר ח"ב עט ע"א וע"ב).

ולמי היו פורשים כנפיהם ומסתכלים איש אל אחיו לאותו שנכנס בכתר עליון שהוא מכסה שעליו נאמר (חגיגה יג ע״א מספר בן סירא) במופלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר והכרובים אליו כנפיהם פתוחים למעלה לקבל אותו עליהם ״וישמע את הקול״ מתוך העמוד האמצעי מדבר אליו מתוך השכינה התחתונה וישמע את הקול למעלה מתוך האב וידבר אליו מתוך האם ומי שמע אותו העמוד האמצעי והדבור נשמע אל השכינה.	ולמאן הוו פרשי גדפייהו ומסתכלין איש אל אחיוד להההוא דאתר עלאה דאיהו מכוסה דעליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור וכרובים לגביה גדפייהו פתיחן לעילאה לקבלא ליה עלייהו (במדבר ז פח) וישמע את הקול מגו עמודא דאמצעיתא מדבר אליו[136] מגו שכינתא תתאה וישמע את הקול לעילא מגו אבא וידבר אליו מגו אימא ומאן שמע ליה עמודא דאמצעיתאו ומלולא אשתמע לגבי שכינתא:

ולמאן הוו כו׳ - ר״ל שנאמר אצל הכנפים פורשי כנפים למעלה, אע״פ שאמר לעילא ימינא ושמאלא, מ״מ למעלה מיותר, וכאן מפ׳ עיקר הפי׳ של ״למעלה״, ואצל אנפין ופניהם כו׳ אל הכפורת. ומפ׳ מאן הוא הכפורת, וז״ש **ולמאן הוו פרשי גדפייהו ומסתכלין כו׳**: **להההוא דעאל כו׳** - ר״ל א״ס[137]: **דאיהו מכוסה** - שלכך נקרא כפורת, כמ״ש לעיל אצל צדיק: **דעליה כו׳** - ר״ל במופלא הוא כתר כנ״ל (ג ע״א) פלא, ובמכוסה הוא א״ס[138], מכוסה בכתר. ולזה אמר אל תחקור, שאפי׳ החקירה אסור בו: **וכרובים לגביה כו׳** - ר״ל לכך נאמר פורשי כנפים למעלה: **וישמע את כו׳** - ג״כ מפרש הענין ראשון כרובים וכפרת: **את הקול כו׳** - כידוע קול ודיבור[139]: **לעילא מגו אבא** - ר״ל שנאמר ״מעל הכפרת״, שמשם יצא הקול. וכפרת הוא יסוד, ״ועל הכפרת״, הוא ת״ת, ״ומעל״, הוא אבא: **ומילולא כו׳** - ר״ל דיבור של אימא. וכאן כל ד׳ אותיות הויה בפסוק, וכן בפסוקים דלעיל כל הע״ס כתובין שם:

*מאנפין לכרובין ולמאן הוו מנפייהו מסתכלין להההוא דעאל כו׳ וכרוביס גדפייהו פריסין לעילא לגבי ההוא מופלא לקבלא לי׳ עלייהו וישמע את הקול מגו מבא מדבר אליו מגו מימא ומאין שמע ליה מבין עד״ת ושכינתי׳ ומלולא משתמע לגבי שכינתא כו׳ – כל״ל, וז״ל ולמאן הוו כו׳ לכתיב אל פני הכפורת כו׳ והוא לבר המכוסה כנ״ל. ולמה וכרוביס כו׳ לכתר לקבלא, וז״ש למעלה, למעלה מפניהס, כמ״ש בגמ׳ לסוכה (ה ע״ב). ולמה (במדבר ז פח) וישמע כו׳ לכתיב (שם) מדבר כו׳ למשמע לקול ודבור לא מתפרלין. ולמה ומאין כו׳ לכתיב מבין שני הכרוביס, וכתיב וידבר אליו, פעם אחרת, ר״ל לגבי שכינתא:

מראה רביעי וחמישי ״ממראה מתניו ולמעלה״, נצח. ״וממראה מתניו ולמטה״ הוד, שהם שתי שוקים.	חיזו רביעאה וחמישאה ממראה מתניו ולמעלה נצח וממראה מתניו ולמטה הוד דאינון תרין שוקין:

ולמעלה נצח כו׳ - דנצח הוא מעלה והוד מטה של ו״ק, כמ״ש בהקדמת תיקוני זהר (ח ע״א): **דאינון תרין שוקין** - ר״ל לכך נאמר בשניהם ״מתניו״:

המראה הששית ״ראיתי כמראה אש״, וזו הגבורה, שמשם אותם שנים כרובים זהב, שכסף הוא לימין, זהב	חיזו שתיתאה ראיתי כמראה אש ודא גבורה דמתמן אינון (שמות כה יח) שנים כרובים

---

[136] ועי׳ עבודת הקודש (ח״ד פל״א): אי איפשר להיות קול בלא דבור כי אין שם הקשת שפתים כי אין למעלה דבר גופני ולזה תקנו בתפלה ומשמיעים ביראה יחד קול בדברי אלהים חיים לומר כי יחד הקול והדברים אי איפשר לזה בלא זה כי הקול הוא הדבור ממש, והוא הקול המדבר מאליו בלתי תנועה והוא רוח אלהים חיים דכתיב וישמע את הקול מדבר אליו ר״ל מדבר מעצמו בלתי הכאת שפתים הוא הקול שהיו שומעים הנביאים והקול שראו במעמד הר סיני שנאמר וכל העם רואים את הקולות ולא אמר שומעים, וזהו רוח הקדש כי המדבר ברוח הקדש לא ישמע קול אלא הרוח ההוא תבא בקרבו וידבר מאליו כי האותיות עצמן היו חקוקות באזני הנביא, והנה שלשה אלה קול ורוח ודבור הם דבר אחד למעלה וחשבון אחד ואין צריך שם הקשת שפתים ולא הכאת דבר קשה.

[137] עי׳ תיקו״ז עו ע״ב מחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

[138] עי׳ לעיל הערה 101.

[139] עי׳ זהר ח״א קמה ע״א שקול הוא בחי׳ ו״ק ודיבור בחי׳ נוק׳.

לשמאל, ושבעה מיני זהב נכללים בו.	זהב דכסף **איהו** לימינא זהב לשמאלא **ושבע** מיני דהבא **אתכלילן** ביה:

דמתמן אינון שנים כו' - ר"ל דהכרובים הן אש, כמ"ש (יחזקאל י ב) ומלא חפניך גחלי אש מבינות לכרובים. ונאמר כרובים זהב, וזהב הוא מגבורה כמו שמפרש והולך, וע"כ אש הוא בגבורה: **זהב לשמאלא** - שנא' (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה: **ושבע מיני דהבא כו'** - ר"ל שאמר כי תו"מ[140], הן כולן זהב, והן ז' ספירות, לכך אמר **ושבע**. והענין כי תו"מ הן מבינה, סט' דשמאלא:

דמתמן אינון שנים כו' – ר"ל לכתיב בשניהם "מן", כמלמה מן יש לה סביב ממלמה מתניו כו' (יחזקאל מ כז) וממלמה מתניו ולמעלה כמלמה מן כו' (שם ח ג), מע"ג לקמי על מלמות, מ"מ קמי ג"כ עליהם כפשטן דקרא. ולמל מקום לאינון מתמן, וכ"כ (תהלים מח ג) ירכתי צפון. וכן נק' כרובים, כמ"ש (יחזקאל י יד) פני האחד פני כרוב, כמקום שור[141]. והענין הוא סוד גדול לידוע בסדר הלרופים להוד הוא גבורה, ונטייתו בפנים חסד הי"ו[142], ובנגח להיפוך, לכן כתיב, כמלמה מן סביב, ומן להיפוך, ונוגה סביב: **ושבע מיני דהבא כו'** – ו' ההי"ן בוא"ו הלרופים ומ' כוללן כמ"ש בס"י[143]. ושבע [זהביס] מפורשים בגמרא (יומא מד ע"ב[144]):

המראה השביעי "כמראה הקשת אשר יהיה בענן". מי "הענן". זה החסד שעולה שבעים ושתים, ובו בא הקדוש ברוך הוא "בעב הענן בעבור ישמע העם", [כשבא] לדבר עם משה, ובע"ב זה שהוא חסד, נראה קשת, שהיא צדיק, בצבעיה המאירים, שהם שלשה צבעים של שלשה אבות, ובו [הם] נכללים. ולכן נאמר בצדיק "ויכלו", שעולה שבעים ושתים, שבו נכללים שלשת האבות, שנאמר בהם בכ"ל מכ"ל כ"ל.	חיזו **שביעאה** כמראה הקשת **אשר** יהיה בענן מאן עננא **דא** חסד דסליק ע"ב **וביה אתא** קב"ה **בעב** הענן בעבור ישמע עמא למללא עם משה **ובהאי עב** דאיהו חסד **אתחזיא** קשת דאיהו צדיק בגוונוי נהירין **דאינון** תלת גוונין דתלת **אבהן וביה אתכלילן** {ג ע"ג} **ובג"ד אתמר** בצדיק ויכלו דסליק ע"ב דביה **אתכלילן** תלת **אבהן דאתמר** בהו בכ"ל מכ"ל כ"ל:

דסליק ע"ב - והוא ענן, כמו שמפרש והולך **בעב הענן**: **למללא עם משה** - שעליו נאמר (שמות ב י) כי מן המים משיתיהו[145]: **ובהאי עב כו'** - כאן מפרש שאמר כמראה הקשת: **וביה אתכלילן** - ר"ל אע"ג דתלת אבהן שם, מ"מ כל התלת אבהן אתכלילן {ג ע"ב} בחסד, ולכך כל הג' פסוקים

---

[140] תפארת ומלכות, אשר הוא ו"ק ומלכות.@

[141] עי' חגיגה יג ע"ב: כתוב אחד אומר ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן וגו' וכתיב וארבעה פנים לאחד פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר ואילו שור לא קא חשיב! אמר ריש לקיש: יחזקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרוב.

ועי' יהל אור ח"ב לח ע"ד: **כתוב אחר אומר ודמות פניהם כו'**. הענין כי ד' חיות הם חגת"מ, ד' רגלי המרכבה, וכרובים הם נו"ה, אנפי זוטרי, שהן נק' נערים, וחג"ת אנפי רברבי, כמ"ש בזוהר בראשית (יח ע"ב) והן בדיקנא חתימי ואלו בלא דיקנא והבן. ונו"ה הם כרובי זהב, ירכתי צפון מסט' דשמאל. לכן נהפך שור לכרוב.

[142] עי' ס"י פ"א מי"ג: חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו וכו'.

[143] יב ע"ב: ומלכות נוקבא דז"א אינו חושב כאן רק כוללה בספי' הראשונה, וגם מלכות שהיא עטרת היסוד אינו חושב כי היא נכללת ביסוד, וגם בכתר שלכן נקראת עטרת.

ועי' זו"ח לב ע"א: בשערוהי [דדוד המלך] הוו ז' מיני גווני דהבא, דאיהו זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז, זהב תרשיש. ז' אינון מיני דהבא, דשבע ספירין אתכלילן בהו.

ועי' תיקו"ז קמג ע"א: דוד שבעה מיני דהבא הוה בשערוי זהב ירקרק זהב מופז זהב אופיר זהב פרוים זהב סגור זהב תרשיש זהב כליל כל גוונים ואיהי זהב שבא והאי איהו זהב מזוקק שבעתים.

[144] ז"ל: אמר רב חסדא שבעה זהבים הן זהב וזהב טוב וזהב אופיר וזהב מופז וזהב שחוט וזהב סגור וזהב פרוים.

[145] עי' ספר הליקוטים (וזאת הברכה - פרק ב): ארז"ל, בשג"ם זה משה, דכתיב ביה כי מן המים משיתיהו. והיינו גש"ם נדבות, דאינון ע"ב וקס"א מ"ה ס"ג, יעלו הכל בגימטריא גשם.

של (שמות יד יט-כא) ויסע ויבא ויט[146], כולן של ע"ב אותיות: **בצדיק ויכלו - שנא'** (בראשית א לא – ב א) יום הששי ויכלו, וצדיק הוא יום הששי כידוע: **דביה איתכלילן כו'** - ר"ל לשון ויכלו שכולל ג' אבהן שכולן הן לשון כל, וז"ש **בכל כו'**:

ובאלו שלשת הצבעים "וראיתיה", את השכינה, "לזכור ברית עולם", שהצדיק הוא האלף הששי, היום הששי, ונוסע בימין, שהוא חסד, כולל שבעים ושתים, ובשבילו נאמר "ואתה לך לקץ ותנוח", בצדיק "ותעמד לגורלך לקץ הימין", שהוא הימין, שבו "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", ונוסע בע"ב של העמוד האמצעי, שבו "ויהי מבדיל בין מים למים", ובשבילה נאמר (סנהדרין צט ע"א) "ללבי גליתי", ולמלאכי פי' שהשרת "לא גליתי", "ללבי גליתי ולאיברי לא גליתי".	**ובאלין תלת גווני וראיתיה לשכינתא לזכור ברית עולם** (בראשית ט טז) **דצדיק איהו אלף שתיתאה יום הישישי ונטיל בימינא דאיהו חסד כליל ע"ב ובגיניה איתמר** (דניאל יב יג) **ואתה לך לקץ ותנוח בצדיק ותעמד לגורלך לקץ הימין דאיהו ימינא דביה** (ישעיה נב ח) **כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון ונטיל בעב דעמודא דאמצעיתא דביה** (בראשית א ו) **ויהי מבדיל בין מים למים ובגינה אתמר ללבי גליתי ולמלאכי השרת לא גליתי ללבי גליתי ולאברי לא גליתי:**

ובאלין תלת כו' - ר"ל דגוונין נהירין אז הוא הגאולה כמ"ש בזוהר (ח"א עב ע"ב)[147]: **לזכור ברית עולם -** ר"ל צדיק להתחבר עמה כמ"ש בתקון ה' (כב ע"א)[148] **כד איהי נהירא כו' וראיתיה כו', ע"ש,**

---

[146] עי' שמות (יד יט-כא): ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים. ועי' תיקו"ז יב ע"א, עד ע"א, צח ע"ב.

[147] הוב"ד במלואים אות (יח).

[148] תקונא חמישאה#$

[טו ע"א] בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה[148] והאי נקודה איהי מחשבה סתימא אדהכי הא אליהו אזדמן לגביה דרבי שמעון[148] אמר ליה רבי רבי והא {כ ע"ב} ב' פתיחא איהי אם כן במאי איהי מחשבה סתימא בה אלא בריש הורמנותא[148] דמלכא בוצינא דקרדוניתא כד מדיד משיחא[148] האי נקודה נפיק מינה קו דסתים האי מחשבה כגוונא דא ס' בקדמיתא איהי מ"ם סתימא וכד אתפשט קו דאיהי ו' מן המדה איהי אתפתחת ואתעבידת ב' ודא בראשית ב' ראשית נקודה בהיכליה:

תיקון ה

נקודה בהיכלי' - ר"ל, נקודה חכמה בהיכליה בינה[148], וזה ב' בינה דאיהי ביתא דלעילא בית ראשון, ראשית חכמה (תהלים קיא י), והוא נקודה בתוך הב' כמ"ש לעיל בהקדמה (יד ע"א): **איהי מחשבה סתימא** - ר"ל, יסוד {כ ע"ג} דחכמה, שהוא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט[148], והוא סתום ביסוד הבינה: **בריש הורמנותא -** שכתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור[148] וקול ודיבור נגד ה' פרצופים: **בוצינא דקרדוניתא -** כתר שנק' חושך לרוב העלמו, שנאמר (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו[148], וזהו בוצינא דקרדוניתא, אור החשוך. והוא מ"ס[148] ע"ש גבורה דעתיק[148], שגבורה נק' חושך כידוע (תז"ח ד ע"ב), ובמ"ס נעשה הכל בסוד הבירורין במוחא כידוע[148]: **כד מדיד -** שמ"ס נק' קו המדה (ז"ח נח ע"ב) שבו מודדין את הכל: **משיחא -** הוא חכמה י', שנק' מדה, כמ"ש בסמוך: **נפיק מיני' קו -** ו' כמ"ש בסמוך, והוא עמודא דאמצעיתא דנפיק מחכמה (לז ע"א), והוא באדם חוט השדרה[148] דנפיק ממוח: **דסתים האי מחשבה** - ר"ל, בתחילה קודם שנתפשט מן הבינה, והיה בתוכה בסוד העיבור: **כגוונא כו' -** ב' עם ו', ואז הי"ד שבתוכה סתים: **איהי אתפתחת -** דאיהי קיימא לשאלה[148], והוא ע"י עמודא דאמצעיתא מקצה השמים[148], משא"כ בהיותה בתוכה, כמ"ש בזהר (ח"ג יא ע"א)[148] **אהי"ה אשר אהי"ה דזמין כו'**:

וכד איהי ס' סתימא איהי מ"ם רבתא מלסרבה המשרה(ישעיה ט ו)[148] (ס"א למרב"ה בגימטריא עז"ר או זר"ע) בההוא היכל זרע זרעין לתקונא דיליה[148] (המשר"ה בגימטריא תקו"ן עם האותיות והמלה) ודא מם רבתי[148] ואתעבידת עזקא ובגינה אתמר לגבי כלה תהא לי מקודשת בטבעת זו ם ועלה אתמר[148] קוטרא בגולמא נעוץ בעזקא ואיהי לא חוור ולא סומק ולא אוכם ולא ירוק ולא גוון כלל[148] וכד אתפשטא לאנהרא איהי עבידת גוונין לנהרא:

מלסרבה המשרה בההוא היכל כו' דילי' ודא מם רבתי ואתעבידת כו' - ר"ל, כמ"ש בס"א דלמרבה בגי' זרע, המשרה גי' תיקון, ולכך מ' דלמרבה סתום: **לתיקונא** - ר"ל, לתיקון עמודא דאמצעיתא, כמ"ש (נדה לא ע"א)[148] שלשה חדשים אחרונים כו': **ודא מ"ם רבתי** - ר"ל, שלכך היא גדולה, דבבינה אותיות גדולות כידוע[148]: **ואתעבידת עזקא -** חוזר כאן, לפי שר"ל **ובגינה כו' ועלה כו'**: **בטבעת זו -** שע"י אתעבידת טבעת, והוא רמז על חיבור שניהם: **קוטרא -** הוא יסוד שנקרא קשר,

כמ"ש לעיל (ג ע"א ד"ה בקישורא): **בגולמא -** הוא חכמה שנקרא גלם, גימ' חכמה, כמ"ש (תהלים קלט טז) גלמי, גלם יו"ד כידוע (הקדמת הראב"ד לס"י): **ואיהי לא כו' -** ר"ל, בינה קודם שמתפשטת על עמודא דאמצעיתא, שהיא מצד עצמה סתימא כנ"ל: **וכד אתפשטא כו' -** כמ"ש לעיל (י ע"ב) **דאימא עילאה עד הוד אתפשטא ושם עבידת גוונין**[148], וז"ש לקמן **ודא דרועא דימינא כו'** עד **סמכי קשוט**: **לנהרא -** ר"ל, שהיא נהרא בגוונין, והיא מתחלקת לה' אורות לנהרא בגוונין, משא"כ בהיותה סתימא באות יוד שאינה מתחלקת כלל:

ורזא דמלה עוטה אור כשלמה וכו' (תהלים קד ב) כד איהי אור מעוטף ולא אתפשט ואיהו סתים אתקרי אויר אור סתים באת יו"ד נקודה בהיכליה כד אפיק י' מאוי"ר אתגלייא או"ר[148] ודא איהו ויאמר אלהי"ם יהי אור (בראשית א ג) וחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה' ועלייהו אתמר מי מדד בשעלו מים[148] (ישעיה מ יב) ודא דרועא ימינא ואיהו גוון חוור ושמים בזרת תכן (שם) דא דרועא שמאלא דאיהו גוון סומק וכל בשליש עפר הארץ (שם) דא גופא עמודא דאמצעיתא ודא גוון ירוק ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים (שם) תרי סמכי קשוט והאי ה' איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין דאינון חמש זמנין אור:
אור מעוטף - מלשון עוטה, וזה כשלמה שאדם מעוטף בו: **אתקרי אויר -** ר"ל, אויר שאינו נתפס (ז"ח ע ע"א) ואינו מושג, וזהו אוירא סתימאה[148]: **אור סתים כו' -** ר"ל, אור בינה סתים באת יו"ד חכמה כנ"ל, דו'[148] סתים לה כנ"ל: **נקודה בהיכליה -** ר"ל, לכך י' בתוך אור אויר: **ודא כו' יהי אור -** ר"ל, "ה י' אור, ר"ל שי"ה הן אור חו"ב[148], והוא דאפיק יוד מאור[148]: **וחמש זמנין כו' -** ואינון ה' שלכך נאמר יהי אור, שאור הוא ה'[148]: **מי מדד כו' -** ר"ל, מי בינה[148], מדד ע"י החכמה שנקרא מדידה[148]: **ודא דרועא כו' -** כנ"ל ששם אתפשטת לאנהרא עד הוד: **דרועא דימינא -** שנק' מים: **ושמים כו' -** כמ"ש בס"י[148] ששמים נבראו מאש: **וכל בשליש -** שהוא שלישי כמ"ש בתז"ח {כ ע"ד} (דף עג ד ע"א) **דביה משולשין כו' בגין דישראל שלישי כו'** ע"ש: **עפר הארץ -** כמ"ש (זהר ח"ג לד ע"ב) הכל היה מן העפר אפי' גלגל חמה: **במאזנים כו' -** כמ"ש בהקדמה ב' (יט ע"א) **מאזני צדק כו'**, והן ב' גוונין אוכם ותכלת, וכל הגוונין הן בכללותם במלכות, כמ"ש לעיל (א ע"ב ואמר הרקיע) דגוונין במלכות, וז"ש בסמוך, **ה' תתאה חמש גוונין כו'**:

י' איהי מדה דילה ה' עלאה חמש אור ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור וכד אתפשטת ה' עלאה לאנהרא בה' תתאה בחמש גוונין דילה מיד אתפשט ו' לגבה ודא איהו נוטה שמים כיריעה (תהלים קד ב) דודאי כד איהי נהירא בגוונין דילה אתמר בה וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז) וראיתיה בתכשיטהא ככלה דמתקשטא לגבי בעלה ומיד נוטה שמים כיריעה דאיהו בעלה לגבה ודא איהו רזא דקו המדה דאיהו ו' מההיא מדה דאיהי י' ולבתר דאיהי נטלא שמא קדישא אתעבידת איהי מדה מתתא לעילא:
יו"ד איהי מדה דילה - כמ"ש לעיל די' הוא מדה, (והוא) [וה'] דחמשין תרעין דילה אתפשטת עד הוד, עשר בכל ספי', וזהו י' מדה, שמודד עשר בכל ספי': **נוטה שמים כיריעה -** ר"ל, כיריעה שהיא פרוסה, כך האור אתפשט, וזהו נוטה שמים: **וראיתי' לזכור כו' -** כמו האדם שרואה באשתו[148], וזהו לזכור ברית, וכל התפשטות הוא ע"י ה"ס שנכללין ביסוד וחוזרין ונכללין במלכות, והכל נהיר לה (מברית) [מבחוץ], ואח"כ מתייחד עמה כידוע, וז"ש לעיל בהקדמה תיקון ה' (יא ע"ב), דהוי"ה הוא נהורין ואדנ"י גוונין: **ולבתר דאיהי כו' -** דאיהי ה' תתאה ובה נהרא ה' עילאה במדה דילה, י' ו' אתפשט לגבה, וביה אתכלילת מכל השם הוי"ה:

כמה דנקודה י' איהי מדה לעשר יריעין כך איהי אמה מסטרא דאות ו' כלילא מעשר אמות הה"ד עשר אמות אורך הקרש (שמות כו טז) ודא י' ואמה ה' עלאה וחצי האמה ה' תתאה ארך היריעה האחת (שם ב) דא ו' ואמאי אתקרי ה' תתאה חצי האמה בגין דאתקרי מצה פרוסה[148] לחם עוני[148]:
***כמה דנקודה כו' יריעין ארך היריעה האחת דא ו' כך איהי כו' ה' תתאה ואמאי כו' -** כצ"ל, ור"ל כמה דנקודה י' כלול מו' שהן עשר יריעות, וכל א' אורך שהוא ו', כך איהי כו' שאורך הקרש הוא ו', עשר אמות י', והוא ו' כלול מיו"ד, וז"ש איהי מדה מתתא לעילא: **ואמה ה' -** ר"ל, אֵם ה': **וחצי האמה כו' ואמאי כו' -** ר"ל, בסוד ד', כנ"ל בסוף הקדמה (יז ע"ב), וביריעות (שמות כו ג) חמש יריעות כו' וחמש יריעות הן ב' ההי"ן:

והאי נקודה כד סלקא לגבי א' דאיהו אוירא סתים אתקרי קמ"ץ קומץ סתים בגין וקמץ הכהן משם מלא קומצו (ויקרא ה יב) ואיהי מחשבה סתימא ס' סתימא מפתחא דילה מאי ניהו פת"ח ודא ו' ואיהו נטוי כגוונא דא ◝ (נ"א ַ) כד אתפריש מנקודה איהו רקיע פתוח ודאי: {כא ע"א}
והאי נקודה - חכמה: **לגבי א' -** כתר: **דאיהו אוירא כו' -** ר"ל, לכך נקרא א': **אתקרי קמץ -** ר"ל, שקמץ שתחת הא', וסליקו דהאי נקודה היא ביו"ד שעל הו' של האלף, שעם הו' הוא קמץ. והא' הוא כל הספירות, י' שעל האלף היא חכמה סתים בבינה, ו' הוא ת"ת, י' התחתון הוא מל', ולפיכך נק' כתר א', שהוא שורש כל הספי', ובו עולין כל הספי' בא': **קומץ סתים -** ר"ל, דשם הוא סתים[148], לכך נקרא קמץ לשון קומץ, כמ"ש לקמן: **וקמץ הכהן -** הוא חכמה[148]: **מלא קומצו -** הן ה' אצבעאן,

ה' אורות של בינה, שכולן סתומים באת י': **ם סתימא -** ונקודה בתוך המ'[148] כנ"ל, וא"ו של המ' הוא סתים ליוד כנ"ל (ט ע"א), והוא עם היוד קמץ: **פתח -** שבפתח הן מתפתחין כמ"ש לעיל בהקדמה (ח ע"ב): **ודא ו' -** שהפתח הוא דוגמת ו', והוא ו' של המ"ם דפריש מיניה ואתפתח ונעשה ב' (כ ע"ב), ובו מתפתחין ה' אורות של ה' עילאה בה' ספירות, ונכללין ביסוד שהן ו"ק, ו' של השם: **ואיהו נטוי כו' -** שתחתיו עוד נקודה, מלכות, כמו שמפרש והולך, ור"ל דלכך כתיב רקיע נטוי כו', שהוא"ו הוא רקיע, וז"ש **כד כו' איהו רקיע**: **פתוח וודאי** - ר"ל, שנק' פתח, דכד {כא ע"א} אתפרש מנקודה הוא פתוח ודאי כנ"ל, שנעשה ב' ואתפתחת בוא"ו:

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

נטוי על ראשי החיה דאיהי ניצוצא דקמ"ץ הה"ד (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע מאן חיה דא מלכות דאיהי ניצוץ לתתא מן רקיע כגוונא דא א (נ"א **Error! Objects cannot be created from editing field codes.**) מאן רקיע דא צדיק והאי איהי חיה אשר תחת אלה"י ישראל ראשי החיה דלתתא נצח והוד:

נטוי על כו' - מפרש סיפי' דקרא, ור"ל כאן הוא י' שתחת הא' שלא פירשו: **דאיהי ניצוצא דקמץ -** י' תחת הוא"ו ובה נקרא כתר א', והיא שלימו דא': **הה"ד ודמות כו' -** כאן מפרש י' שתחת הא', ולקמן מפרש י' שעל הא': **מאן רקיע דא צדיק -** דא"א לומר על עמודא דאמצעיתא ו"ק, דא"כ א"א לומר על ראשי כמו שמפרש והולך: **והאי איהי -** ר"ל, מלכות: **ראשי החיה דלתתא -** ר"ל, דאית חיה עילאה כמו שמפרש והולך: **נצח והוד -** דיסוד הוא מתחיל למעלה מנו"ה כידוע[148]:

א,

ואית חיה עלאה [טו ע"ב] כגוונא דא א ודא י' עלאה דאיהי על הרקיע ואיהי מחשבה עלאה והאי איהו אדנ"י עטרת עלאה איהי[148] כתר ברישא (דכלא)[148] רקיע דילה ו' עלאה והאי איהי עטרת תפארת ראשין דילה תרין דרועין:

ואית חיה כו' - כאן מפרש י' שעל הא': **י' עילאה** – חכמה, דיו"ד תתאה מלכות: **מחשבה עילאה -** חכמה בתוך הבינה[148]: **עלאה כתר ברישא רקיע דילה כו' -** כצ"ל, ור"ל שהיא כתר על ת"ת שהוא ג"כ נק' רקיע כנ"ל (ז ע"ב ד"ה דא אבן): **ו' עילאה -** הוא ת"ת, שוא"ו תתאה הוא יסוד ו' זעירא[148]: **עטרת -** ת"ת: **תפארת -** כמ"ש לעיל בהקדמה (י ע"א) שבינה היא עטרת ע"ג תפארת, וז"ש לעיל **כתר ברישא רקיע דילה**, ואמר דילה, שהרקיע של מלכות הוא יסוד, ורקיע שלה הוא ת"ת: **תרין דרועין -** והוא ממטה למעלה, בינה חיה, וראשי החיה חו"ג, ורקיע שע"ג ת"ת, וזהו קמץ דלעיל (כ ע"ב) **כד סלקא כו'** מלמטה למעלה:

(ואית עטרה בראש אבא ואימא (ואיהי) כתר עלאה ודאי ורישין דילה לעילא אינון אבא ואימא) איהי י' בכל אתר קוצא דילה לעילא וגיו דילה באמצעיתא וסופא דילה לתתא כללא דאתוון דשמא מפרש:

ואית עטרה בראש כו' - ג"כ ממטה למעלה, חיה כתר, וראשי החיה חו"ב, ורקיע שעליהם הוא ו"ק, ו' של השם: **איהי י' בכל אתר** - ר"ל, היו"ד כולל הג' חיות הנ"ל כמו שמפרש והולך: **קוצא דיליה לעילא -** בכתר: **באמצעיתא -** הוא עטרת תפארת כנ"ל: **לתתא -** במלכות: **כללא דאתוון כו' -** שלעילא כוללת כח"ב, ובאמצעיתא חג"ת, ולתתא נהי"ם:

רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו דילה באמצעיתא ברזא דאתוון גופא לתרווייהו וקוצא דילה לתתא ברזא דנקודי ולתתא איהי האי נקודא מים נוקבין ולעילא מים דכורין רקיע באמצעיתא כגוונא דא א ועלה אתמר ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו):

רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו כו' - ר"ל, שהטעמים הם על האותיות, ונקודות תחתיהם, והאותיות הן הגוף לשניהם, שעליהם עומדים הטעמים והנקודות, כן ביו"ד, גיו של היוד הוא הגוף לנקודה שעליו ושתחתיו, שעליו עומדים: **ולתתא איהי -** ר"ל, במלכות: **ולעילא מ"ד -** ר"ל, בבינה, והן ב' יודין של הא' כמו שמפרש והולך:

והאי איהו מחלוקת שהיא לשם שמים דאיהו סופה להתקיים ולעאלא שלם ויחודא בתרווייהו ולאו מחלוקת דפרודא כגון מחלוקת קרח ועדתו באהרן[148] ומחלוקת האי דאיהו לשם שמים בגין דמים תתאין אינון בוכין ואמרין אנן בעיין למהוי קדם מלכא עלת העלות ובען לסלקא לעילא רקיע אפריש בינייהו עד דעלת העלות שוי לון שוין י' מסטרא דא וי' מסטרא דא ו' באמצעיתא כגוונא דא יו"י דאיהי א'[148] ואלין כלהו קרבין לעלת העלות ורזא דמלה (בראשית א טז) ויעש אלהי"ם את שני המאורות הגדולים ואינון שוין הה"ד (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה:

לשם שמים - שם מלכות, שמים בינה: **כגון מחלוקת קרח כו' -** שרצה להפריש שמאלא מימינא, ולא רצה להיות לוי לכהן, לאהרן ימינא[148]: **דאיהי א' -** ר"ל, שוא"ו שבתוך הא' הוא נטוי ולא פריש ברוחב על היו"ד התחתון: **ואינון שוין -** ור"ל כד סלקין בכתר, דמים עלאין סלקין ביו"ד העליון, ומים תתאין ביו"ד התחתון, והן כולם קרובין לעילת העילות שהוא על גבי כתר, וז"ש **הה"ד והיה אור כו',** והוא כד סלקין בכתר, {כא ע"ב} וז"ש כאור שבעת הימים, שהן ז"ת דעתיק שמתלבשין בכתר כידוע[148]:

תא חזי קמ״ץ איהו סתים באת י׳ מכל סטרא עילאה ואמצעיתא ותתא ודא קומץ סתים בתלת ספירן פתיחו דיליה איהו בחמש אור[148] דאינון חמש אצבעאן עלאין ואינון ה׳ עלאה חמש[148] אָאֵאָאָאֵ דאינון אור אור אור חמש זמנין חמש נהורין דעובדא דבראשית ונקודא דלהון אָאֵאָאָאֵ חמש דסלקין לעשר:

ת״ח קמץ איהו סתים באות י׳ - כמ״ש לעיל בהקדמה (ה ע״ב) דקמץ הוא יו״ד, שהוא דוגמת היד כשהוא סתום, וקומץ אצבעותיו, כל ה׳ אצבעות, שהן ה׳ אורות שסתום באות יו״ד כנ״ל, ואז היד היא כדוגמת יו״ד, והיו״ד בה ג׳ יודי״ן כמ״ש לעיל (למעלה בעמוד) **קוצא דילה לעילא גיו כו׳**. וז״ש **מכל סטרא עילא ואמצעיתא ותתא**, והוא רמז לג״ס כח״ב, שכולן סתומין. וז״ש **ודא קומץ** כו׳, שהיו״ד עצמה היא חכמה כנ״ל, והקוץ הוא כתר, קוץ של השם. וסוף של הי׳[148] לתתא בינה, שבה סתום הי׳, והיא לכן נק׳ ג״כ י׳ כנ״ל: **דאינון ה׳ אצבעאן** - כמ״ש לעיל בהקדמה (ה ע״ב) שפתח הוא שפותח היד, ואז הוא ה׳, חמש אצבעאן: **עילאין** - של בינה ה׳ עילאה, כמו שמפרש והולך: **ה׳ זמנין** - שנאמר ה׳ פעמים אור ביום ראשון[148]: **ה׳ נהורין כו׳** - ר״ל, שכל א׳ הוא אור: **דסלקין לעשר** - ר״ל, ה׳ נקודות וה׳ אותיות שכולן היו סתומין ביו״ד של השם שהן עשר הנ״ל:

ורזא דמלה והנה אנחנו מאלמים וגו׳ והנה קמה אלומתי וגם נצבה (בראשית לז ז) דא א׳ בחל״ם דאיהו לעילא מכל נקודין בקומה זקיף וביה אסתלק יוסף בחלמא וכן יעקב דא א׳ דאיהו ראש והנה מלאכי אלהי״ם עולים ויורדים בו (שם) אמרו מארי מתניתין עולים תרי ויורדים תרי ואינון אָאֵאָאָ:

דא א׳ - דאלומתי הוא א׳: **בקומה זקוף** - בקומה הוא קמה, זקוף הוא נצבה: **וביה אסתלק יוסף בחלמא וכן יעקב** - ר״ל, שא׳ בחולם הוא ת״ת[148] כמו שמפרש והולך, והוא מדרגת יעקב, וחולם שעל הא׳ הוא כתר[148], ששם סליק ת״ת, ולכן אסתלק ביה יעקב וכן יוסף, שביסוד נכללין כל הה׳ אורות, ה׳ נקודות הנ״ל, ובנקודת חולם הוא עולה לכתר, וה׳ אותיות הן במלכות, ה׳ גוונין, וה׳ נקודות הן ה׳ אורות של ה׳ עילאה שמתפשטין בה׳ ספרות ונכללין ביסוד: **והנה סלם** - יסוד: **מוצב ארצה** - במלכות: **וראשו מגיע השמימה דא א׳** - ר״ל, ת״ת: **דאיהו ראש** - ר״ל, אלף הוא ראש לכל האותיות, וכן ת״ת ראש של יסוד[148], ומגיע השמימה, לבינה[148], שמים עליונים[148], וזהו השמימה בה׳ בסוף, ה׳ עילאה: **והנה מלאכי אלהים** - ר״ל, ד״ס ח״ג נ״ה שהן מלאכי[148] של אלהים בינה[148]: **עולים ויורדים בו** - בת״ת ראש הסולם: **עולים תרי** - ח״ג למעלה מן ת״ת: **ויורדים תרי** - נ״ה למטה מן ת״ת: **ואינון אָ אֶ כו׳** - שתי נקודות קודם החולם ושנים לאחר חולם, קמץ בימינא כמ״ש לעיל בהקדמה (ה ע״ב) וקמץ הכהן, וצר״י בבינה כידוע (עי׳ לקמן קנא ע״א), והן בחו״ג כמש״ל (ד ע״א) **חכמה נחית בימינא כו׳**, וחולם חירק שורק הן בתנ״ה כידוע (עי׳ לקמן קנא ע״א), זהו סדר הנקודות שמתפשטין בה׳ ספירות כנ״ל:

והאי את דאיהי אלף חל״ם דאיהו[148] באמצעיתא[148] כגוונא דא ו׳ איהי כתרא עלאה[148] דאסחר על רישא דעמודא דאמצעיתא[148] וכד שכינתא אסתלקת לגביה (ובגין דא והנה תסבנה אלמותיכם ותשתחוין לאלמתי (בראשית לז ז))[148] האי כתרא אתמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח כב) ואיהי אבנא דאתגזרת דלא בידין הה״ד (דניאל ב לד) עד די התגזרת אבן די לא {כא ע״ב} בידין וגו׳ ובגין דלא אשכחן לה אתר מאן אתגזרא שאלין מלאכיא קדישיא איה מקום כבודו להעריצו ולא אשכחן לה אתר עד דאמרין ברוך כבוד ה׳ ממקומו (יחזקאל ג יב):

דאסחר על רישא דעמודא דאמצעיתא ובג״ד כו׳ - ר״ל, שלחולם הן משתחוין כולם כל הנקודות, ואמר **על רישא** כמ״ש (בראשית כח יב) וראשו מגיע כו׳: **דלא בידין** - ר״ל, ה׳ נקודות של ה׳ אצבעאן דסלקא ע״ג כולם: {כא ע״ג}

(נ״א אדהכי הא סבא לגביה ואמר רבי רבי האי בשכינתא תתאה דלית לה תמן אלא אצילותא ודא הוא אתגזרת אבן בגין דאיהי גזרת מלכין ובה גזרין דינא רפיא דא דין בתראה וכתר מלכות אתקריאן ספירה דלית ספירה שלימה בר מינה לתתא)[148]:

והאי אבן איהי סגולת מלכים איהי שיחת מלאכי השרת שיחת חיוון ושרפים ואופנים שיחת כל עלאין ותתאין ידיעת שמשא וסיהרא בעתים ובה אית (איהי) עת וזמן לכלא:

סגולת מלכים - כמ״ש לעיל בהקדמה (יג ע״א) שהיא סגולה מכל הגוונין שלה, דאיהו מלכות, ומצידה נק׳ ישראל מלכים, כמ״ש לעיל (שם) איהי סגולה דלהון: **ואיהי שיחת כו׳** - כמ״ש לקמן (כה ע״ב) **בשעתא דאיהי סלקא כלהו מצפצפין לגבה בכמה שירין כו׳: ידיעת שמשא כו׳** - שבה כל החשבונות כידוע[148]: **עת וזמן לכולא** - שהיא נק׳ עת[148], והיא אחרית הימים:

כל טעמי ונקודי ואתוון כלילן בה קלא דבור ומחשבה (ס״א ושיחה דנפקא מגו מחשבה) כלילן בה איהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות ואיהי תגא בריש כל אתוון[148] כגוונא דא ש׳ ועל האי אבנא אמר רבי עקיבא לחברוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים:

כל טעמי כו׳ - בכח״ב כמ״ש לקמן בסוף התיקון: **קלא כו׳ -** ג״כ שם, קלא בחכמה, דבור בבינה, כמ״ש בתז״ח (דף עג ע״ב ג ע״ב) **וישמע את הקול מגו אבא כו׳** ומחשבה בכתר: **כתר תורה כו׳ -** ג״כ בכח״ב, וכ״ז הוא ג״כ למטה בז״ת: **כתר תורה כו׳ -** מבינה, וכתר כהונה מחכמה כמ״ש לעיל (ה ע״ב) וקמץ הכהן, וכתר מלכות בכתר כמ״ש לעיל בהקדמה שניה (יט ע״ב) **כתר איהו כתר מלכות כו׳**: **כגוונא דא ש** - ר״ל, ג׳ תגין באות ש׳, שהוא חג״ת, עטרת בעלה[148] (משלי יב ד): **ועל האי אבנא כו׳** - ר״ל, כמ״ש לקמן בתיקונים (דף צ ע״א) שאבני שיש הן מ״ד מ״נ, שהן למעלה באצילות ביחודא, ושניהם הם מ״ט פנים טהור, כמ״ש למעלה בהקדמה (טו ע״ג[148]). משא״כ למטה בעולמות התחתונים שחלוקין הן מ״ט פנים טהור מ״ט כו׳, וע״ז אמרו אל תאמרו מים מים, ששני מיני מים הם, ומ״ד הוא י׳ על גבי ו׳, ומ״נ י׳ תחת הו׳ כנ״ל, וכשהוא על גבי הו׳ הוא תגא בראש הש׳ כנ״ל, והיא י׳ על שין, ולמטה י׳ תחת הש׳ וזה אבני שיש, י׳ אחר הש׳ למטה מ״נ, קודם הש׳ למעלה מ״ד אל תאמרו כו׳:

ואיהי קוצא דכל אתוון ב כגוונא דא ד [טז ע״א] קוץ דכל את ואת שיעור קומה דילה ו׳ מעילא לתתא ומתתא לעילא ורזא דמלה (דברים ד לב) ולמקצה השמים ועד קצה השמים ורזא דא (דבה״י א׳ כט יא) לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת וגו׳ לך ה׳ הממלכה דא מלכות דאיהי בכלא:
ב׳ כגוונא דא ד׳ - ר״ל, ב׳ בינה, ד׳ מלכות[148]: **שיעור קומה ו׳** - ר״ל, שהוא שיעור של קומה, שקומה הוא ו׳: **מעילא לתתא ומתתא לעילא** - ר״ל, שהיא עולה בכולם[148], וכולם נכללין בה[148]: **ורזא דמלה ולמקצה השמים -** למעלה: **ועד קצה השמים -** לתתא:

ואיהי צפצוף עופין קדישין דאתמר בהון כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ) צפצופא דכל צפרין דאינון נשמתין קדישין דמצפצפין בכמה צלותין שיחת חיוון דאינון ת״ח ובגינה אתמר ויצא יצחק לשוח בשדה וכו׳ (בראשית כד סג) ולית שיחה אלא צלותא:
צפצוף עופין קדישין - חיות הקודש: **דאתמר בהון כי עוף השמים כו׳ -** קאי על החיות שהן עוף השמים, ת״ת דהוא מקנן בהם, כמ״ש לקמן (כד ע״א): **יוליך את הקול -** קול דק״ש, כמ״ש בהקדמה לעיל (ג ע״ב): **דאינון ת״ח -** שכל שיחתן בה[148], שהיא הלכה כמ״ש לעיל (א ע״ב): **ובגינה אתמר ויצא כו׳ -** שהיא שיחת, ר״ל תפלת הכל[148], שהיא נקראת תפלה, ובה הוא התפלה כמ״ש לעיל (ג ע״ב):

ובגינה אתמר תפלת ערבית רשות תפלת שחרית חובה (דאיהי רשות היחיד) תפלת ערבית רשות (הרבים דלית לה קביעותא)[148] דאיהי רשו דלילה (נ״א כלילא)[148] בפני עצמה ובגין דא לית לה קביעות בלילא דדמיא לגלותא (דאיהי רשות הרבי׳ דבה תרמוש כל חיתו יער דאינון כל אור דעלמא דעאלו בה)[148] אלא זמנין אשתכחת תמן וזמנין לא אשתכחת:
תפלת ערבית רשות - דאיהי רה״ר[148]: **תפלת ערבית רשות {כא ע״ד} כו׳ -** ר״ל, ביום התפילה לחבר התפילה[148] עם מדת היום[148], ולכך היא חובה, אבל בלילה שאין התפילה אלא מצד עצמה, לא לקשר, שבלילה אינה ברשות בעלה כמו שמפרש והולך, לכך היא רשות: **ובג״ד ל״ל קביעותא כו׳ -** ר״ל, שאמרו במתניתין (ברכות כו ע״א) תפילת הערב אין לה קבע, ופי׳ בגמ׳ שהיא רשות:

זכאה איהו מאן דפגע בה כגון יעקב דאתמר ביה (בראשית כח יא) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש עד דאתא בעלה ונטיר לה ובת תמן עמה מתמן ואילך קבעוה חובה:
זכאה איהו מאן דפגע בה - ר״ל, שמשתכחת השכינה עמו תמיד, ולו בוודאי תפילת ערבית קבע, כמו שמפרש והולך: **כגון יעקב כו׳ -** ולכך יעקב תיקן תפילת ערבית: **ויפגע במקום -** מקום הוא השכינה כמ״ש לקמן, עד אמצא מקום לה׳ כו׳: **וילן שם -** במקום עמה, שקושר את השכינה בלילה עם האדם, ואח״כ כשבא היום קושר לקב״ה עמה, **וז״ש כי בא השמש**, שהוא בעלה כמ״ש לקמן, כי שמש ומגן כו׳: **וז״ש עד דאתא בעלה כו׳ מתמן ואילך קבעוה חובה -** הוא לשון הירושלמי, ומפרש לקמן דר״ל משם ואילך כשמתחיל היום, קבעוה, ר״ל לשכינה, חובה עם בעלה:

אבל בשבת איהי רשות היחיד דאיהי ברשותא דבעלה ולאו כגוונא דליליא דהות יחידה ברשותא דילה הה״ד (איכה א א) איכה ישבה בדד:

ויעקב בגין דקריב לה לבעלה בפגיעה דיליה ודאי עביד לה חובה וכד אתא שמשא בשחרית דאתמר ביה כי שמש ומגן ה׳ אלהי״ם (תהלים פד יב) אתמר ביה (בראשית לב לא) ויזרח לו השמש מתמן ואילך קשר לה עמיה דאיהו קשר דתפלין דיד קשיר לה עמיה דלא תזוז מניה לעלמין מסטרא דשמאלא קשיר לה בתפלין דיד דאינון בדרועא שמאלא מסטרא דימינא שוי לה כתרא על רישיה תפלין דרישא והאי ביומא דאיהי קשירא עם בעלה אתמר בה (משלי א כח) ישחרונני ואז ימצאוננני אבל בלילא דאיהי גלותא דאיהי לבר מבעלה ואיהי רשות בפני עצמה אתמר בה אל תתודע לרשות ובגין דא אמר דוד אם אתן שנת לעיני וגו׳ עד אמצא מקום לה׳ (תהלים קלב ד–ה):

אתמר ביה ויזרח לו השמש - כנ"ל, דבלילה קשרה עמו, וביום קשר לקב"ה עמה, ונמצא קב"ה קשור עמו, וזה ויזרח לו השמש, קב"ה: **מתמן ואילך קשר כו'** - כאן מפרש מ"ש לעיל, מתמן ואילך קבעוה חובה: **קשר לה עמיה** - ר"ל עם קב"ה: **מסטרא דשמאלא כו'** - שם קשור, אבל מסט' דימינא שוי כו', ששם אינו קשור רק כתר תפילין, ולכך תחילה תפלין של יד, דסדר היחוד הוא תחילה מצד שמאל, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו), ואח"כ בגופא, וזהו ק"ש, עמודא דאמצעיתא כידוע (ג ע"ב), וזה (ברכות יד ע"ב) כל הקורא ק"ש בלא תפילין כו'[148], ואח"כ התפלה במלכות ד' אותיות הוי"ה: **ישחרונני** - ר"ל, בשחר: **ואז כו'** - ר"ל, אז הן ח' אותיות הוי"ה ואדנ"י ביחוד כמ"ש לקמן (לט ע"ב), ולכך ימצאונני: **אל תתודע לרשות** - ר"ל, שלא תקח אותה בלא בעלה, ולכך אסור השררות בגלות, שהשררות הוא מסט' דמלכות, ובגלות היא בלא בעלה: **עד אמצא מקום לה'** - שתתייחד המקום עם ה' הנ"ל, ואצל יעקב נאמר ויפגע במקום, שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא, פגע במקום, ודוד שהוא בדרגא דמקום, אמר אמצא מקום שימצאה.

עד כאן רזא דקמ"ץ דאיהו רזא דמחשבה עלאה ותתאה[148] דאיהו נקודא ברשות בעלה דאיהו ו' רקיע ופת"ח בלא נקודה רשו בפני עצמה ונקודה בלא פת"ח רשו בפני עצמה דכמה דאתוון אינון דכר {כב ע"א} ונוקבא הכי נקודין אינון דכר ונוקבא אבל אתוון אינהו לגבי נקודי כגון גופא לגבי רוחא[148] וכן נקודה בו' כגון חל"ם או חיר"ק או שור"ק חל"ם לעילא מן ו' אתעביד ז' חיר"ק לתתא אתעביד זנב גימ"ל שור"ק באמצעיתא קוצא דאת ד' קוצא באמצעיתא וכלא חד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם (ישעיה מד ו):

דמחשבה עילאה ותתאה - ר"ל, חכמה ומלכות, שהיא חכמה תתאה (זהר ח"א לא ע"ב): **דאיהו נקודה** - ר"ל, מלכות: **דכמה דאתוון כו'** - כמ"ש בזוהר שה"ש {כב ע"א} בסופו ע"ש (עד ע"ד)[148]: **אבל אתוון כו'** - שמן הנקודות באים האותיות, כמו באלף, נקודה שעל האלף ותחתיו כנ"ל: **וכן נקודי כו'** - ר"ל, כמו באלף: **חלם לעילא כו'** - בסוד עטרת בעלה[148] (משלי יב ד): **חירק לתתא** - בסוד חיה תחת אלהי ישראל כנ"ל (כא ע"א), ואז היא יחוד של יסוד כמ"ש לעיל בסוד ב'[148]: **שורק באמצעיתא** - יחוד עם ת"ת בסוד פרצוף, וזהו (ברכות סא ע"א) חד אמר פרצוף וח"א כו'[148]: **קוצא באמצעיתא** - והיא אינה מגעת אלא עד הת"ת ואז היא מאחוריו, בסוד ד', דלת כנ"ל (יז ע"ב), וזהו קוץ שאחורי הד': **וכלא חד** - ר"ל, הכל במלכות, וז"ש "אני" שהוא מלכות שנקראת אני (לעיל ז ע"א), ראשון ע"ג הוא"ו, ואני כו', ומבלעדי אין אלהים, מלכות[148], והן מרמזין על היה והוה ויהיה[148], וז"ש ומבלעדי, ר"ל עכשיו.

שב"א מאן איהו כאשר יהיה האופן בתוך האופן ואינון את המאור הגדול ואת המאור הקטן (בראשית א טז)ואינון גוף וברית ולקבלייהו חמה ולבנה דאינון לקבל אימא עלאה ותתאה:

ולקבלייהו חמה כו' - כשמלכות למטה[148]:

והנה אופן אחד בארץ אצל החיות (יחזקאל א טו) דא נקודה דתחות סגו"ל נקודא[148] דלתתא אצל החיות דאינון צר"י את שני המאורות הגדולים (בראשית א טז):

דאינון צירי את כו' - ר"ל, החיות הן חמה ולבנה למעלה בסוד צירי כמ"ש לעיל (כא ע"א) את שני כו' ואינון שוין, ות"ת הוא תחתם וזהו סגול:

וכן איהו בתוך האופנים שור"ק אופן חד לעילא ואופן חד לתתא ואיהו עמודא דאמצעיתא בינייהו והנה אופן אחד בארץ דא חיר"ק דאיהו לתתא כל ניצוץ איהו י' וכל רקיע ו':

שורק אופן כו' - ר"ל, שורק ג' נקודות, ומלכות למטה ות"ת בינה לאימא עילאה: **והנה אופן כו'** - ר"ל, מלכות למטה: **כל ניצוץ כו'** - מפרש מה שאמר לעיל (כא ע"ב) **דאיהו נקודה ברשות בעלה כו' נקודין אינון דכר כו'**:

יְהוָ"ה שב"א חל"ם קמ"ץ שב"א איהו דינא קמ"ץ רחמי שמאלא וימינא דמתמן אורייתא אתייהיב דאיהו עמודא דאמצעיתא ובזמנא דאינון שב"א קמ"ץ חל"ם איהו רמוז כי בי חש"ק ואפלטהו (תהלים צא יד) רק באבותיך חשק ה' (דברים י טו):

יְהוָ"ה כו' שבא איהו כו' - עכשיו מפרש נקודה של השם, ונקוד שבא בי', וקמץ בה' כמ"ש בזוהר (ח"ב רמו ע"א) **דרוחא דשמאלא בספירה ימינא** וכן להיפך: **דמתמן אורייתא כו'** - ר"ל, לכך הן שבא וקמץ קודם לו' של השם, שמשם **איהו** כו', והניקוד הוא בניקוד צבאות[148], וז"ש **ובזמנא דאינון כו'**, ר"ל שהן חג"ת ביחוד[148]: **באבותיך חש"ק** - ר"ל, חג"ת ג' אבהן, וה' אחרונה בלי ניקוד דמלכות אין בה נקודה כידוע (לקמן קנא ע"א), והיא מקבלת מכולם[148]:

מסטרא דא' דאיהו יו"י דסליק יהו"ה הוה קודשא בריך הוא הוא ושמיה לחוד בכתרא קדם דאתברי עלמא עד דסליק במחשבתיה למברי אדם דאיהו י' ברישא דא' תגא לעילא ולתתא נקודה ובנקודי דאתוון אשתמודעאן כל ספירן דתשע נקודי אינון ובהון י"ד ניצוצין ועלייהו אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שמות יד ח) ואינון לקבל פרקין דחמש אצבעאן דאינון י"ד ותרין רקיעין

והוא כאדם שרואה באשתו[149] וד"ל: **דצדיק איהו אלף כו'** - עכשיו מפ' כל הפסוקים שהביא לעיל, ור"ל שבאלף הששי יהיה הגאולה, וכל הקיצין הוא אחר ע"ב באלף הששי, כמ"ש לקמן (ג רע"ד) וזה ונראתה הקשת בענן (עי' בראשית ט טז), ר"ל ע"ב שהוא ענן כנ"ל, הקשת שהוא אלף הששי,

---

תמן חד מן קמ"ץ וחד מן פת"ח לקבל תרין קני דדרועי וכל ניצוץ איהו פרק ואיהו מדה ורקיע אמה וקנה וקו המדה[148]:

מסטרא דא' כו' - ר"ל, דא' הוא כתר, וא' מרמז על היחוד, והוא גימט' הוי"ה כמו שמפרש והולך, וז"ש היה הקב"ה לחוד, ר"ל בלא אדם, שהוא מחכמה ולמטה, וז"ש (פדר"א ריש פרק ג, זי"ח ב ע"ב) קודם שנברא העולם, ר"ל מחכמה ולמטה היה הוא ושמו אחד, ור"ל דשם הוי"ה היה נכלל באות אל"ף עד שנברא מחכמה, ולמטה התחיל השם להתפשט, יו"ד בחכמה ה' בבינה כו' כידוע (זהר ח"ב קכג ע"ב), וזהו כתר, שהוא שורש הספירות של השם, באות אלף: **דאיהו יוד כו'** - רוצה לפרש כאן האיך כל הספירות אעפ"י שהן מפורשין בהוי"ה נכללין באלף, ולכן כתר שרשם, ולכן נקראים כל הט"ס בשם אדם דהוא א': **יו"ד ברישא כו'** - ר"ל, חו"ב נכללין בי' כנ"ל, ו' באמצע, ו"ק, י' למטה מלכות, {כב ע"ב} וכאן רמוז כל הספירות באות אלף, ועכשיו מפרש האיך רמוזין בנקודות, וז"ש ובנקודי כו': **אשתמודעאן כו'** - ר"ל, שמהם אנו יודעין דט' ספירות הן: **דתשע כו'** - וכן בא' ט' ספירות כנ"ל: **ביד רמה** - ר"ל, מסט' דת"ת (י ע"ב) שכולל הכל: **איהו פרק** - הנז' כאן: **מדה** - הנ"ל[148]: **אמה וקו המדה** - ג"כ למעלה שם: **וקנה** - הנז' כאן:

טעמי אינון מן כתרא ואינון ברישא דעמודא דאמצעיתא נקודין מן מוחא ואינון ברכאן על רישא דצדיק כמה דאת אמר (משלי י ו) ברכות לראש צדיק ואינון תלת טיפין דאתמשכו מן מוחא לגבי ברית מילה אתוון מסטרא דאימא עלאה וכלהו אתכלילן במלכותא ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגופא איהו כסוס לרוכב ואתוון אינון פתיחין לנקודי לקבלא לון ועלייהו אתמר וכנפיהם פרודות מלמעלה (יחזקאל א יא)לקבלא עלייהו נקודי ונקודי בכל אתר בת קול[148]:

ואינון ג' טיפין - ג' אותיות יה"ו: **וכלהו אתכללין במלכות** - ר"ל, אתוון נקודין וטעמים: **ועלייהו אתמר וכנפיהם** - כמ"ש בתז"ח (ב ע"ד) שד' גדפין הן ד' אותיות אדנ"י במלכות, ושם אותיות מצד עצמה של מלכות מאימא עילאה: **בת קול** - ר"ל, נקודות במלכות הוא מחכמה כנ"ל שנק' קול, ועלי' נאמר (כ ע"ב) **נקודה בהיכליה**:

טעמי אינון מאני קרבא רפה איהו לעילא מאתוון ועלייהו אתמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה נטוי דא איהו רפה נטוי על ראשי חיוון דאינון יהו"ה ארבע אתוון ודאי דג"ש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא יהוה רפה מלבר כגוונא דא ואינון כמתג ורסן לאותיות ובהון והחיות רצוא ושוב (שם יד) רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה[148]:

תרגום: $

בהגר"א: טעמי אינון מאני קרבא - כמ"ש לקמן (סח ע"א) ובתז"ח (ו ע"ד) **פתח ואמר זרקא כו'**, והוא במלכות מסט' דכתר, דכד סלקא לשם, אתמר עלה (דניאל ב לד) עד די התגזרת כו' ומחת לצלמא כו' כנ"ל (כא ע"א), וצלמא הוא אדם בליעל כידוע (ע"ח סדר אצילות בקיצור ב): **רפה איהו כו'** - שבימים קדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, והשמיטוהו אחרונים, שמן העדר הדגש ניכר: **דאינון יהו"ה ד' אתוון וודאי** - ר"ל, דהחיות הן ד' אותיות הוי"ה כמ"ש לעיל בהקדמה (ד ע"ב), ורפה שע"ג הוי"ה הוא רקיע בדמות ו': **כגוונא דא יהו"ה ואינון כמתג כו'** - ר"ל, כמתג שע"ג הסוס כן הוא רפה, והוא כדמות ו', כמו מתג ו', וכמו רסן שבתוך הפה של הסוס, כן הוא דגש שהאותיות, הן כסוס לרוכב כנ"ל. והן בחיות, מט"ט, שבהיותו ע"ג בסוד מטטרו"ן, אז הוא בסוד מתג, והוא רקיע שע"ג החיות, כידוע שהוא צדיק דלתתא רקיע כמש"ל בהקדמה (דף א ע"ב), ובהיותו בתוך החיות בסוד נוריאל ארגמ"ן[148], אז הוא דגש, והוא מה שנאמר (יחזקאל א יג) היא מתהלכת בין החיות, שאמר לעיל נקודה שבתוך ה', כי החיות הן במלכות כמ"ש לעיל בתיקון א' (יט ע"ב), ובהיותו ע"ג, אז הוא בסוד יסוד, רקיע (זהר ח"ג רלו ע"א), ובהיותו בתוכם אז הוא בנוקבא מלכות. וז"ש היא מתהלכת כו', וע"י מתנהגים החיות כידוע, וזהו כמתג ורסן לאותיות שהן החיות: **רצוא בדגש ושוב ברפה** - ר"ל, בדגש נחטפין האותיות, אות שלפני הדגש עם האות הדגושה כידוע. משא"כ ברפה, שהאות שלפניה נמשכת, וזהו ושוב. וכן בחיות בהיותו בתוכם הן רצין ע"י להשיג למעלה[148], משא"כ בהיותו ע"ג שאז ושוב[148]. וז"ש לקמן[148] **רצוא בנוריאל ושוב במטטרו"ן**, כי רצוא גי' נוריאל ושוב גי' מטטרו"ן, וכ"ז כנ"ל:

[149] עי' פת"ש נתיב סדר הפרצופים ב: כמו שזיווג הזכר עם הנקבה בא ע"י שהיא באה לפניו מקושטת ורואה בה ומתאוה להדבק בה, כמ"ש (שיה"ש ו ה) הסבי עיניך מנגדי וגו', הנה כמו כן ע"י שהתחתונים מטיבים דרכיהם ועושים מצוה אחת בשלמותה, בונים עי"ז השכינה למעלה שהיא המאור המקבל עבודת התחתונים, והיא מתבנית ומתקשטת לפי מעשה התחתונים כמ"ש בזוה"ק (ח"ג י"ג ע"א) חזי במאי ברא אתינא לקמן, והוא מ"ש (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, והיא סוד בנין הנוקבא בשלמותה כמ"ש (בראשית ב כב) ויבן ה' אלקים את הצלע ויביאה אל האדם וגו'.

אז וראיתיה כו'. וזה **יום הששי, אלף הששי, ויכלו ע"ב**, אז וישבות (בראשית ב ב), שהוא[150] הגאולה, וז"ש **אלף שתיתאה יום כו'**: **ותנוח בצדיק** - כנ"ל וישבות: **דביה כי עין בעין** - ר"ת ע"ב: **יראו** - דראיה הוא בימין, כמ"ש בתקונים (קמא ע"א): **בשוב ה' ציון** - ציון הוא צדיק כידוע (ח ע"ג): **ונטיל בעב דעד"א** - ר"ל שאמר בשוב ה' ציון, ת"ת ביסוד. וז"ש לעיל **בעב הענן כו' למללא עם משה**, שהוא דרגא דעד"א: **דביה ויהי כו'** - כמ"ש בזוהר בראשית (מו ע"א)[151] ע"ש: **בין מים למים** - ר"ל שהוא ר"ת ע"ב: **ללבי גליתי ולמ"ה כו'** - ר"ל ללבי גימ' ע"ב, והוא משה, שלו[152] גלה, שהוא נתעלה על מלאכי השרת, כמ"ש (תהלים סח יט) עלית למרום, שהוא בדרגא דעד"א, שהוא ע"ב כנ"ל: **ללבי גליתי** - ר"ל עד"א כנ"ל גימ' ע"ב, שבו יתגלה הקץ, כמו שמפרש והולך, דכל הקיצין שתולין[153] בכל המדות תליא בתשובה, ואם אינן עושין תשובה כו' (סנהדרין צז ע"ב)[154], אבל קיצא דעד"א, אין תליא בתשובה, וז"ש **דקץ איתי בכל כו'**, ר"ל שבכל דור יש קץ לפי הספירה השולטת אז: **כפום זכוון כו'** - כמ"ש בזוהר (לקמן מט ע"ג) שהראה לאדה"ר דור דור ומנהיגיו, ופי' שם, שהראה לו כל מדה השולטת בדור ההוא, ואם יהיו זכאין, יזכו למדה ההיא, בדור מדת החסד יהיו גומלי חסדים, וכן בכלם:

[שְׁקֵץ] יש בכל דור ודור כפי זכיותיהם, בכל מורה@בעל הדור כפי שרוב הדור נוטים אחריו. ואם החטאים מתרבים עליה, הגאולה נדחית עד הדור האחרון. ולכן כל הקצין כַּלו@NIKUD, והכל תלוי בתשובה ובזכיות ובמדות של כל דור ודור. אבל הקץ והזמן ששם הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכויות ובמדות של כל דור ודור, אלא בו תלוי, זהו שנאמר "למעני למעני אעשה", "ואעש למען שמי".	(חסר כאן) [נראה דקץ[ל]] **אית** בכל **דרא** ודרא כפום זכוון דלהון בכל[לח] **מאריה דדרא** כפום דרוב **דרא** נוטים **אבתריה ואם** חובין מתרבין עלה [**אדחייא**] (**א**"ר **חייא**)[לט] **פורקנא** עד **דרא אחרא** ובנ"ד כל הקצים כלו וכלא **תליא** בתיובתא ובזכוון דמדות[מ] דכל **דרא** ודרא **אבל** קץ וזמן דשוי קב"ה **לא תליא** בזכוון ובמדות דכל **דרא** ודרא **אלא** ביה **תליא** הה"ד (ישעיה מח יא) למעני למעני **אעשה** (יחזקאל כ ט) **ואעש** למען שמי:

בכל מארי' דדרא וכפום דרוב כו' - כנ"ל דור דור ומנהיגיו: **ובזכוון דמדות** - כנ"ל שהראה לו כו': **אבל קץ כו'** - כמ"ש (סנהדרין צח ע"א) זכו אחישנה לא זכו בעתה: **ביה תליא** - ר"ל בעד"א:

*וכלא תליא בתיובתא ובזכוון ובמדות דכל כו' כפום זכוון כו' אלף ומאתן כפום ההיא מדה ואית דלא"ה כפום ההוא מדה ואית מאתן וחמשין ואית כפום ההוא מדה, וכתר לא כי עין בעין ירמו והמי כו'. כנ"ל:

ומשום זה, כל קץ של כל דרגה, הוא כפי הזכויות של בני האדם הוא, והקץ של הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכיותיהם. ויש שבעים ושתים [שנה] לאחר האלף החמישי כפי המדה ההיא. ויש שבעים ושתים לאחר אלף ומאתים, כפי המדה ההיא. ומאתים וחמשים ושש של נח שלו, כי עין בעין יראו קץ אחר, יש מאתים	ובגין **דא** כל קץ דכל דרגא כפום זכוון דבני {ג ע"ד} **נשא איהו** וקץ דקוב"ה **לא תליא** בזכוון דלהון **ואית** ע"ב בתר **אלף** חמישאה כפום **ההיא** מדה **ואית** ע"ב בתר **אלף** ומאתן כפום **ההיא** מדה ומאתן וחמשין ושית דנח דיליה כי עין בעין **יראו** קץ **אחרא אית** רמ"ה כפום מדה[מא] **והאי דרגא דרעוא דאיהו** קב"ה תרין

---

[150] עי' לקמן הערה 725.

[151] ז"ל: יהי רקיע בתוך המים (שם ו) א"ר יהודה בהאי אתפרשו מיין עלאין [ממיין] (למיין) תתאין רקיע פשיטותא דמיין והא אתמר ויהי מבדיל בין מיין עלאין לתתאין.
תרגום: "יהי רקיע בתוך המים". אמר רבי יהודה, בזה נפרדו מים עליונים ממים תחתונים. "רקיע" הוא התפשטות המים, והרי נאמר, "ויהי מבדיל" בין מים עליונים לתחתונים.
ביאור: תתאין - פי' כי היסוד מפריש בין החסדים ובין הגבורות, כי החסדים הם עולים מתוכו להגדיל ז"א בסוד חוזר עד הכתר והגבורות הולכים אל המלכות (מ"מ).

[152] *DEFENITLEY PUT It is supposed to be she eilav not his, should we put in dots?## IN DOTS

[153] פי' שתלויים.@

[154] ז"ל: אמר רב כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים ושמואל אמר דיו לאבל שיעמוד באבלו כתנאי רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקדוש ברוך הוא מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

ארבעים וחמש כפי (אותה) המדה. והדרגה הזו של רצון, שהוא הקדוש ברוך הוא, שני קצין אאריך. וזה וכל החשבונות וגימטריאות של קצים הם פרפראות לחכמה, מכתר למעלה אין קץ וחשבון, כמו שכתב בעל ספר יצירה (פ"א מ"ז) ולפני אחד מה אתה סופר. הראש של כל הקצים, חכמה. הסוף של כל הקצים, הוא שהשכינה, היא העשירית.	קצין **אאריך** ודא וכל חשבונות וגימטריאות דקצים **אינון** פרפראות לחכמה מכתרא לעילא לית קץ וחושבן כמ"ש בעל ספר יצירה ולפני **אחד** מה **אתה** סופר **רישא** דכל קצין חכמה **סופא** דכל קיצין צדיק **איהו** דאיהי שכינתא עשיראה:

וקץ דקוב"ה - ר"ל דעד"א: **ואית ע"ב** - שלאחר כל הקיצין צריכין להיות ע' שנין חבלי משיח, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (ה ע"ב) **גז"ד של ע' שנה דאינון ע' שנין כו' ואית דמוסיף ב' כו'**[155], והוא כמ"ש בר"מ פ' פנחס (דף רמט ע"ב) **דלע' תחיל ולב' שנין אולידת כו' בתר אלף חמישאה כו'**[156]. הוא קץ של חכמה, דאלף הוא כתר, ששם אלפים, ובחו"ב מאות, ובז"ס תחתונות עשיריות, כידוע (ע"ח א"א ה): **בתר אלף ומאתן כו'** - בחסד כנ"ל, ובאותו הקץ בוחר הזוהר בכל מקום יותר, בהקדמת תיקוני זהר הנ"ל ובר"מ הנ"ל, לפי שהקץ נטיל בע"ב דחסד כנ"ל: **ומאתן וחמשין ושית** - ר"ל ע"ב אחרי כן, וסמך על הנ"ל, והוא קץ של מלכות, שיסוד נקרא רנ"ו כמ"ש[157] בהקדמת תיקו"ז (ט ע"א) אלף לכתר ומאתן לחו"ב וחמשין לחג"ת נו"ה, שעד שם מתפשט נ' תרעין דבינה[158], ושית ביסוד, ו' זעירא, שהוא יום הששי, שעליו נאמר ויכלו, גימ' ע"ב כנ"ל, אז, וישבות ביום השביעי (בראשית ב ב), מלכות. וז"ש **דנח דיליה**, ר"ל המנוחה, שהוא ע"ב כנ"ל: **כי עין בעין** - ר"ת ע"ב כנ"ל: **איה רמ"ה** - ביסוד, ר"מ עד נצח והוד, ה' שעד שם אתפשטותה דה' עילאה, ספירה חמישית, יום ה'. וע"ב אחרי כן ביסוד, וה"ה לשאר מדות, ולא קחשיב אלא שבם יש לתלות יותר, חכמה ראשית דכל קיצין, ומלכות סופא דכל קיצין, כמו שמפרש והולך, וחסד ויסוד כנ"ל, (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ כו': **והאי דרגא דרעוא** - ר"ל שברצונו[159] תלוי, ולא בזכיות: **דאיהו קב"ה** - דרגא דעד"א (זהר ח"ג רפג ע"א): **תרין קצין אאריך** - ר"ל קץ של מדות הנ"ל, וקץ של ע"ב שאחרי כן, ועליהן אמרו (סנהדרין צז ע"ב) מקרא זה נוקב כו'

---

[155] ז"ל: כל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה דאינון שבעין שנין בתר אלף ומאתן שנין דאתחרב בי מקדשא ואית דחשיב לון משבוטל התמיד בגין דבדרגא דיעקב תליא קץ דפורקנא דדרגיה אמת הדא הוא דכתיב תתן אמ"ת ליעקב (מיכה ז כ) דאיהו סימן אלף מאתים ותשעים ואית דאוסיף ביה ב'.
תרגום: כל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה (שבת קיט ע"ב), שהם שבעים שנים אחר אלף ומאתים שנים שנחרב בית המקדש, ויש מי שהוסיף וב' שהוא ע"ב, ויש מי שחושב אותם משביטל התמיד, משום שבדרגת יעקב תלוי קץ הגאולה, שדרגתו אמת, זהו שנאמר "תתן אמת ליעקב", שהוא סימן אלף מאתים ותשעים, ויש שמוסיפים בו ב'.

[156] עי' מלואים אות (יט).

[157] פי' כמו שכתבתי.@

[158] עי' זהר ח"ג רכג ע"ב: [א"ל] (אמר) שפיר קאמרת אבל (תהלים יב א) למנצח על השמינית דלא תזוז נצח מן הוד דאיהי ספירת ח' אמר למנצח על השמינית אמר בוצינא קדישא (אי הכי) [הא] בינה דרגא דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר (במדבר כז כ) ונתת מהודך עליו א"ל שפיר קא שאלת ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר לחמשין תרעין דבינה [ואתפשטותא] (ואתו פשטא שכינתא) דלהון מחסד עד הוד והן חמש עשרה בכל ספירה אינון חמשין ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא לבתר אתא צדיק ונטיל כל חמשין [תרעין] בלחודוי למהוי שקיל לכל חמש ואתקרי כל דנטיל כל חמשין תרעין ואוף הכי כלה נטילת להו כלהו אמר כען ודאי אתיישב מלה על בורייה.
תרגום: אמר לו, יפה אמרת, אבל "למנצח על השמינית", שלא תזוז נצח מהוד שהיא ספירה שמינית, אמר "למנצח על השמינית". אמר הנר הקדוש, אם כך בינה דרגתך, ולמה פרשוה ונתן ההוד למשה, שנאמר "ונתתה מהודך עליו". אמר לו, יפה שאלת, ה' עולה באות י', חמש פעמים עשר, לחמשים שערי בינה, והתפשטותם מחסד ועד הוד, הן חמש, עשר בכל ספירה, הם חמשים, ומשום זה מבינה עד הוד הכל התפשטות אחת. אחר כך בא צדיק ולקח כל החמשים שערים לבדו להיות שקול לכל החמש ונקרא "כל", שנוטל כל חמשים שערים. וכמו כן, כלה לקחה את כולם.
ביאור: עד הוד - עי' תיקו"ז ג ע"ב: עשר זמנין חמש אינון חמשין עשר בכל ספירה מאלין חמש מחסד עד הוד יסוד נטיל לון כלהו ואיקרי כ"ל. ועיי"ש נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג. ואתקרי כל - כל גי' נ'. וכן כלה בתוספת ה' אחרונה (יהל אור).

[159] עי' דברי רבינו בתיקו"ז כ ע"ג: כתר הוא רצון.@

כי עוד חזון כו' ויפח לקץ כו', אם יתמהמה, אף באותן ב' קצין, חכה לו כי בא יבא[160]: **ודא וכל כו' -** ר"ל מ"ש לעיל דקץ הראשון הוא בחכמה, ועליו נאמר שרק אלף שנים יהיו בגלות, ואלף שנים לא תליא בתשובה, ואח"כ תולה בתשובה, שהוא קץ הראשון, כמו שמפרש והולך: **מכתרא ולעילא -** ר"ל קודם הכתר, אבל קץ הראשון הוא מצד הכתר, בחכמה, קץ לכתר: **צדיק איהו דאיהי שכינתא עשיראה -** ר"ל דעשירי הוא מספר האחרון כידוע, וכן בספי' היא קץ אחרון לצדיק, וכן הוא במספר. אעפ"י שהמספר מתחיל בא' ומסיים בעשר, מ"מ א' הוא שורש המספר, וכן עשר כללות המספר. אבל עיקר המספר הוא מב' עד ט', וכן כאן מחכמה עד צדיק, וצדיק הוא קץ אחרון של הקצים הנ"ל, רנ"ו, שבו נאמר רנ"ו ליעקב שמחה (ירמיה לא ו), כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (ט ע"א)[161] ע"ש: **עשיראה כו' -** כצ"ל, עשיראה, וכל סוף איהו בצדיק, **עד"א כליל כו' עד קצין וכלא איתכליל בצדיק כד':**

העמוד האמצעי כולל הראש והסוף של כל הקצים, וכל סוף הוא בצדיק. והכל נכלל בצדיק, שכולל שלשת האבות, שבהם נקרא שביעי שלש פעמים, זהו שנאמר "ויכל אלהים ביום השביעי", "וישבת ביום השביעי", "ויברך אלהים את יום השביעי". וזהו "בעב הענן" וממנו נמצא השם בן שבעים ושתים שמות ויס"ע ויב"א וי"ט, שהם כלל ופרט וכלל, שנכללים במים אש ורוח, והם ים ואויר ורקיע.	עמודא דאמצעיתא כליל רישא וסופא דכל קצין וכל סוף איהו בצדיק וכלא אתכליל בצדיק דכליל תלת אבהן דבהון אתקרי שביעי תלת זמנין דה"ד (בראשית ב ב) ויכל אלהים ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי (בראשית ב ב) והאי איהו בעב [עג ע"ג] הענן ומניה אשתכח שם בן ע"ב שמהן ויס"ע ויב"א וי"ט דאינון כלל ופרט וכלל דאתכלילן במיא אשא ורוחא ואינון ימא ואוירא ורקיעא:

וכל סוף כו' - הוא כמו סיוע, שכל סוף בו, שהוא סיומא דגופא (זהר ח"א קנג ע"ב), ולפיכך הקץ בו, כנ"ל (ג ע"ג, דניאל יב יג) לך לקץ כו', והוא ע"ב של הקיצין, כנ"ל (ד"ה ואית ע"ב), וז"ש **וכל סוף כו':** **עד"א כליל כו' -** שהוא כולל כל הספי', כמ"ש לקמן: **וכלא איתכליל בצדיק -** ר"ל ולפיכך כל הקיצין בצדיק כנ"ל, ולכך אמר לעיל (ג ע"ג) **ונטיל בע"ב דעד"א: דכליל תלת אבהן -** ר"ל, אע"ג שאמר **נטיל בימינא כו',** והיאך אמר בעד"א, לכן אמר **דכליל כו': איתקרי שביעי -** לבינה, כמ"ש לקמן (ד ע"ב) **מסט' דאימא איהי תמינאה,** ויסוד הוא שבת, כמ"ש בזהר (ח"ב קיח ע"ב, ח"ג כט ע"א) ובז"ח (לב ע"ד): **והאי איהו בעב הענן -** ר"ל ע"ב דשם ע"ב דג' פסוקים, שהן בתלת אבהן, כמו שמפרש והולך: **דאינון כלל ופרט וכלל -** דחסד כולל חג"ת, שהוא יום דכולא יומין[162], ולכן בו

---

[160] ז"ל: תניא רבי נתן אומר מקרא זה נוקב ויורד עד תהום כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר. עי' מלואים אות (כ).

[161] ז"ל: שֶׁרֶק איהו חושבן אתווי ו' וחמש {ט ע"א} ניצוצות חמשין הא נ"ו תלת אתוון ותיבה הא אינון ס' סוד ה' ליראיו (תהלים כה יד) וביה רנ"ו ליעק"ב שמח"ה (ירמיה לא ו) נוטריקון שר"ק:

תרגום: $

בהגר"א: סוד ה' כו' - דבי' כל רזין גניזין[161]: **ובי' רנו כו' -** כמ"ש בתז"ח (ג ע"ג[161]) דכמה קיצין הן, כל א' כפי מדה דתליא ביה, ונ"ו הוא ביסוד, דעד הוד אתפשטותא דנ' תרעין[161], ויסוד הוא ו' זעירא, כמ"ש בזהר שמות (ט ע"ב[161]) הרי נ"ו: **ובי' רנו כו' -** ר"ל דאית כמה קיצין, כמ"ש בתז"ח (דף עג ג ע"ד) ואית קץ רנ"ו, והוא נ"ו אחר אלף ומאתן הכתוב לעיל (ו ע"א), וזהו רנו ליעקב שמחה, והוא מספר נ"ו הנ"ל בשורק:

[162] עי' תיקו"ז (עה ע"ב): וכלא [כל הז"ת] אתכליל בשביעית, דאיהי מלכות השביעי, ה' ודאי בכל שביעיות כלילא, ואיהי ה' דיום הששי, יום דא צדיק, עליה אתמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', איהו יום הששי ויום השביעי, יום דכלהו יומין, ועליה אתמר שכבי עד הבקר, ודא הוא בקר דאברהם, דכתיב וישכם אברהם בבקר, וישכם לפורקנא, וביה הבקר אור, דאתמר ביה ותורה אור, והאי איהו אור דאתמר ביה ולכל בני ישראל היה אור, ואיהו פסח דרועא ימינא, וביה עתידין ליגאל.

תרגום: והכל נכלל בשביעית שהיא מלכות השביעי. ה' ודאי בכל השביעיות נכלל, והוא ה' של יום הששי, יום זה צדיק, ועליה נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ וכו' הוא יום הששי ויום השביעי, יום של כל הימים, ועליה נאמר שכבי עד הבקר וזה הוא בקר של אברהם שנאמר@ וישכם אברהם בבקר וישם לגאולה ובו הבוקר אור, שנאמר בו ותורה אור, וזה הוא אור שנאמר בו ולכל בני ישראל היה אור והוא פסח יד ימין ובו עתידים להגאל.

ועי' שם בביאור רבינו: וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד, ואמר דאזיל בכלהו, כי יום נק' ע"ש האור כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו"ק

שם ע"ב כנ"ל (ג ע"ג) **בימינא כו' כליל ע"ב**, ופרט בגבורה, וכלל בת"ת[163], שבו נכללין חג"ת, כנ"ל (^), וזהו שאמר לעיל **בע"ב דעד"א**:

לְמִינַן כְּלַל כו'. כ"ל כמ"ש לְמַעְלָה (להלן ע"ד) חָכְמָה יִסַּד לְכָל קִיּוּמִין, עד"מ לְמַעְיְתָא, לְזִיק סוּפָא, וכל הקיומין הן בע"ב כנ"ל, וזהו כלל ופרט וכלל, כמ"ש בתיקו"ז תיקון מז (לד ע"ח), והן לְמ"ש, כמ"ש בס"י (פ"ג מ"ו) שֶׁהֵן בְּרֵאשִׁית בְּטֶן גְּוִיָּה. וכן יְמָא כו' כמ"ש (ס"י פ"ג מ"ד) שָׂמִיס נִבְרְלוּ כו'[164], וּבְמַקּוֹם מְרָן לְמַר יִס עַמּוּ, וכלל ל', וכן לְמַר בְּרֵעְ"מ פ' פִּנְחָס (רכז ע"ב) לְרוּחִי לְמַרְיִ כו'[165]:

והם הים וחוזק הימין, מלאך החסד, וזה מיכאל, שהוא על שם "מי כמוך באלים ה'", ששמו מכבי, שעולה לשבעים ושתים בחשבון אותיות, ואורו ארבעים ושתים, וזהו כחו "כי תלך במו אש לא תכוה", שזה מכבי אש, ומיכאל הוא דמות אריה, שהוא אריה ממים.	**ואינון ימא ותוקפא דימינא**מב **מלאך החסד ודא** {ד ע"א} **מיכאל דאיהו על שם** (שמות טו יא) **מי כמוכה באלים ה' די שמיה מְכַבַּיְ**[166] דסליק ע"ב **בחושבן אתוי ונהורא דיליה מ"ב ודא וחילא דיליה**מג (ישעיה מג ב) **כי תלך במו אש לא תכוה דדא מְכַבַּיְ אשא ומיכאל איהו דמות אריה דאיהו אריה ממים:**

ימא ותוקפא וגלידא - כצ"ל. שגלידא הוא קו האמצעי, כמ"ש (יחזקאל א כב) הקרח הנורא, בסוד הגדול הגבור והנורא (תיקו"ז לח ע"ב). ואמר כאן ד' מדרגות, כי ד' פעמין הן משולשין, כח"ב: חכמה כלל שבה נכלל בסוד יו"ד[167]. בינה פרט, שבה נפתח בסוד ה' אצבען, ה' אורות כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (כא ע"א) ע"ש. כתר הוא כלל שכולל שניהם, בסוד יהי, ועיין בזוהר בראשית (טז ע"א)[168], וכמ"ש לקמן (ה ע"ב) שנקרא אויר הקדמון, י' אור חו"ב, כמ"ש בתיקון ה' (כ ע"ב)[169] ע"ש.

שנק' יום ע"ש שמקבלין החסדים על ידו ה"ח ונק' כ"א יום באורו וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית, עכ"ל. והנה חסד זה אינו החסד הפרטי שבז"ת אלא התפשטות השפע מהבחינות העליונות הנקרא חסד המתפשט ביסוד דבינה (וכן משמע לקמן סוף י ע"ד, וכן משמע במבו"ש לב ע"א וע"ח שער הזווגים ה').$

[163] עי' תיקו"ז צד ע"א: איהו כ"ל כליל כלא ואיהו כלא ומניה תלוי כלא עמודא דאיהו סביל שמיא וארעא עליה וביה אתעבידו כלל ופרט וכלל.
ועיי"ש קמט ע"ב: תלת גוונין דעינא אינון אה"ה יהו"ה אדנ"י כלל ופרט וכלל ואינון יחודא ברכה קדושה. עי' מלואים אות (כא).

[164] שלש אמות אמ"ש בעולם, אויר מים אש, שמים נבראו מאש וארץ נבראת ממים ואויר מרוח מכריע בינתים.

[165] ז"ל: ז"ל: ואיהו אתריה בין רקיעא וימא מ[א]נא דיליה ארעא [דאיהי שכינתא]:
ואיהו - ר"ל הרוח. כי הרוח ידוע מקורו בארץ, ומצוי בימים בין ים לרקיע. וכן הוא בספירות כידוע (יהל אור).

[166] עי' בסוף הספר אגדת דרבב"ח בדברי רבינו בד"ה בכתבי אריז"ל (לש"ו), ז"ל: בכתבי האריז"ל (שעה"כ יז ע"ב) איתא ה' מלך ה' מלך צ"ל בפתח דהיינו מַלַך כן ס"ל המפרשים דהיינו השל"ה ושאר אחרונים וכן משמע נמי בזהר פנחס (ריז ע"א) דאמר התם שצריך להיות הנקודים יב"ק ולפי זה צ"ל מַלַך בפתח כי נקודה עולה עשר ופתח עולה ששה וא"כ לפי זה מֶלֶך היינו ששים וּמָלוֹך היינו ארבעים דהיינו מאה וא"כ נחסר י"ב ולפי זה צריך להיות מַלַך בשני פתחים דהיינו י"ב וקשה דהא אין זה על פי הדקדוק דזהו עתיד ועבר והווה וא"כ לפי זה צריך להיות מַלַך שזה לשון עבר ועוד שהם חושבים ימלוך לארבעים אם כן הם חושבין הנקודות של שוא נח לעשרים דהיינו השו"א נח שתחת המ"ם ואם כן נחשבו השוא שתחת הד' ויעלה לחשבון גדול וכי מפני שהשמיטוהו הסופרים מפני שהוא סוף תיבה יגרע ועוד שתחת הד' לא השמיטוהו הסופרים לנקוד ומה שהשמיטוהו הסופרים בשאר אותיות היינו מפני שבודאי הוא שו"א ומחמת זה שהם חושבים השו"א נח לעשרים נפל טעות בזוהר חדש (עג ע"ג [ד ע"א]) שם השני של מכב"י שעולה לע"ב והנקודות למ"ב ונקוד התם פתח הכ' והב' והיינו נמי משום שהיה חושב השוא שתחת הי' לעשרים והחיריק של המ"ם לעשרה וא"כ נחסר י"ב ולכך נקדו שני פתחים שהם י"ב והיא תמוה שבתורה נקוד הד' והב' בקמץ אלא הנכון שאינו נחשב השו"א למספר ולפיכך גבי ה' מֶלֶך חושב השני סגלים לששים והחירק והחולם לעשרים דהיינו פ' ומָלָך בשני קמצים היינו ל"ב והוא קי"ב ומ"ש בספרי האר"י מלך צ"ל בפתח היינו משום שקורא לקמץ פתח וכ"ה בכל הספרים ואם כן לפי זה בזו"ח שם נמי אינו חושב השו"א שתחת הי' ואם כן שני קמצים שתחת הד' והב' הם ל"ב והחיר"ק שתחת המ"ם הוא מ"ב ודו"ק.@

[167] נדצ"ל י'.@

[168] עי' מלואים אות (מ).$

[169] עי' מלואים אות (צז).

ואיתכלילן כו׳. הן חג״ת כידוע. **ואינון ימא כו׳.** הן נה״י: ימא, נצח לימינא, מים. אוירא, הוד כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (דף א ע״א) **כליל חיור וסומק,** דא הוד. רקיעא הוא יסוד, כמ״ש שם ובתקונים: **ואינון ימא ותוקפא כו׳ -** ביו״מ[170] שבהן נכללין: **ודא מיכאל -** שבו אותיות מלא״ך י׳, שהוא ימינא בחכמה {ד ע״א} י׳: **ע״ש מי כמוכה באלים - ״**מי״ של מי, ״כ״ דכמוכה, ״אל״ דבאלים. ור״ל באלים הן המלאכים מסטרא דחסד, שנקרא אל (זהר ח״ג יא ע״ז?), ואין בהם גדל חסד (תהלים קמה ח) כמוהו ית׳, וכן מיכאל, ששמו כשם רבו, מסט׳ דחסד, אין כמוהו במלאכים: **די שמיה מכב״י -** הן ר״ת של מי כו׳: **דסליק ע״ב -** כנ״ל (ג ע״ג) ע״ב דחסד, עב הענן: **ונהורא דיליה -** ר״ל הנקודות של ר״ת[171], והן נהורין לאתוון כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (טו ע״א, כב ע״א): **מ״ב -** שהוא מאימא עילאה כמ״ש לקמן (ד ע״ג^), והוא מסט׳ דגבורה, שכולל גבורה, ובו נמתקין[172]. וז״ש **וחיליה דיליה כו׳:** במו אש - במ״ו הוא מ״ב, שכל א׳ כלול מן ו׳ אותיות, כמ״ש לקמן. ואע״ג שהכ׳ וב׳ בפסוק נקודין בקמץ, כמה פעמים בזוהר קורא אותו בפתח: **דמות אריה** — כידוע (תיקו״ז סט ע״ב), ור״ל שאריה גימ׳ גבורה[173], והן ריו״ אותיות של שם ע״ב דחסד, כי חסד כולל גבורה. וז״ש **דאיהי אריה ממים,** ור״ל שיש אריה של אש שהיה יורד ע״ג המזבח (יומא כא ע״ב). וכאן פירש פסוק ויסע (שמות יד יט) שהוא בימינא, וזה מלאך מיכאל כנ״ל. האלהים, שכולל גבורה. ויסע עמוד הענן שהוא חסד[174] כנ״ל (ג ע״ב). ויבא, מפרש בת״ת שהוא באמצע. ויט, בגבורה כמו שמפרש והולך:

*וכקיע ומינון ימינא ושמאלא ומצעיתא מימינא מלאך החסד כו׳. כל״ל, וכ״ל אלו ג׳ פסוקים למהכללין במיא ומשא ורוחא, הן בב׳ לופנים, מ׳ מלמעלה למטה, ומ׳ בג׳ קוין, וז״ם ומינון ימא כו׳ ומינון ימינא כו׳, וכמ״ש בזוהר פ׳ בשלח (נב ע״ח) מה״ש המי כו׳ כללא לענפין ונופא ושרשא כו׳ קדוש לעילא קדוש כו׳ קדוש חסד קדוש כו׳ וכלהו בשבעין ותרין כו׳[175] והכל ברזא דג׳ מאהן, כמ״ש וכילוע. וכלל ופרט וכלל הן שרשא ונופא וענפין, ועמש״ם במרוכה (יהל אור ח״ב קף ג ע״ג): ***דיליה מ״ב וחילי׳ כו׳.** כל״ל, ונקודה נגלע בתוך הרקיע, וכן בכ״מ, כמ״ש בסוד מלך כו׳[176] יב״ק, (עי׳ רע״מ פנחס ריז ע״ח, ועי״ע להלן ל ע״ג ובהגה״ח ד״ה וסלקין), והענין כמ״ש בסוף תיקון כא (ע סע״ב)[177] ובס״פ ואלה (כל ע״ח) לנהורין למינון בהיפוך[178], ולכן

---

[170] ביסוד ומלכות, והוא הרביעית$schotenstien.

[171] חירק היא י׳, פתח היא ו׳, ושבא ב׳ יודין, סה״כ ג׳ יודין וב׳ ווי״ן גימ׳ מ״ב.@

[172] עי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב: שמא דמ״ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא וס״א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף ועל דא סליק ולא נחית אתעטר גו מחשבה ועילאה זכאה חולקא (עלאה זכאה חולקיה) דמאן דידע ליה ואזדהר ביה:
תרגום: השם של מ״ב אותיות, הסוד שלו, האבות שמתעטרים בעולם העליון, והעולם העליון במה שלמעלה (ועולה הסוד למעלה למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד, מתעטר בתוך המחשבה העליונה, אשרי חלקו של מי שמכיר אותו ונזהר בו.
ועי׳ מלואים אות (כב).

[173] עי׳ ספר הליקוטים (וירא כא): ויקרא אברהם את שם המקום, ה׳, שהם החסדים, יראה״, שהם הגבורות, שעולים כמנין ריו״ כמנין גבורה. והזכירו בלשון ראיה, משום דאחר שנכללו אשא במיא ומיא באשא, יש בחסד בחינת גבורות ובגבורה בחינת חסד, וזהו שהראייה בימין ושמיעה בשמאל, וראי״ה שהיא חסד עולה ריו״, כמנין גבורה, וכן ארי״ה הוא בחסד, ועולה ריו״ מנין גבורה, משום דאף בחסד יש גבורה. ושמיע״ה עולה כה״ת, כי שם זה מורה על החסד, שהוא אחד משמות ע״ב דויסע.

[174] עי׳ זהר ח״ב נא ע״ב.

[175] עי׳ מלואים אות (כג).

[176] מלך ימלוך.@

[177] ז״ל: ואינון שמיעה ראיה ריחא שמיעה במוח ואיהו בהפוכא חו״ם דשריא בלחותא וקרירותא דמוחא לחממא ליה מסטרא דגבורה ואיהו אריה מסטרא דגופא שור מסטרא דנפשא דאינון אש ומים אש שכלית מים יסודית ראיה בלבא דאיהו אש ראי״ה אריה מים שכלית לקרא אש יסודי דלבא[177] דלא יוקיד כל גופא:
תרגום: והם שמיע״ה ראי״ה ריח. שמיע״ה במוח, והוא בהפוך חו״ם, ששורה בלַחות, וקרירות של המח לחמם אותו מצד הגבורה, והוא אריה מצד הגוף, שור מצד הנפש, שהם אש ומים, אש שכלית מים יסודית. ראי״ה בל״ב, שהוא אש, ראי״ה ארי״ה, מים שכלית לקרר אש יסודי של הלב, שלא ישרוף את כל הגוף.

[178] ז״ל בשלימות: תא חזי אש הוא ובשמאלא לסטר צפון דהא אש תוקפא דחמימותא ביה ויבישו דיליה תקיף וצפון בהפוכא דיליה הוא ואתמזיג חד בחד ואיהו חד מים לימינא והוא לסטר דרום וקודשא בריך הוא לחברא ונ״א לאחזראו לון כחדא עביד מזגא דא כמזגא דא צפון איהו קר ולח אשא חם ויבש אחלף לון לסטר דרום דרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים וקודשא בריך הוא מזיג לון כחד [דנפקי] (נפקי) מיא מדרום ועאלין בגו צפון ומצפון נגדי מיא נפיק אשא מצפון ועאל

מע"ג למיהו ממיא הוא מריה, למשך למכיל קרבנין, ועיין בפ' בהעלותך (קף קנד ע"ח)[179] **לגלח קדמאה כו' חד לאורייתא כו'**, כי מור היוס מסמם לב' דבריס, ח' לת"ח, ות' לסוחריס בסוק, והן מלו ב', והן ב' לסמיכין ליהודה, שמח זבולן כו', והן יופיא"ל שר התורה[180], ולקיא"ל[181], לרך לפניו יהלך (תהליס פה יד). מסטר לימינא וכל חד נטיל לסטר שמשא שמשא לזיל ונהיר כו' כל"ל. וכלהו בלחילו[182] כו', חשיב ד' לבריס נגד ד' פניס ליליה, וכולהו בירחה כמו שמפרס והולך מריה שלג כו', והוא בסטרא לירחה כמ"ש ברע"מ (נשא קכב ע"ב) י' ירחה כו' והוא בנהורא לביה, כמ"ש כתן וכנ"ל. וזש"ס (בהעלותך קנל ע"ח) **כל גבעי כו' מההוא קלא נהר לינור כו'**, ואמר **תלת מאה כו'** ואמר **בחלף וחמש כו'**. והוא בשמא בחלב"ס, וחייבי גיהנס פגמו בק"ן, וכן אמר בחל"ל (קלה ע"ב) **ואתפשט לתלת כו' לאתפשטו מגולגלתא כו'**. וכן הוא הענין בכ"מ, ולע"ל ביום ההוא יהיה כו' (זכריה יד טו), שיהיה ג"כ ז"ל ע"ס, ושעשע יונק כו' (ישעיה יח ח)[183] יונק קטן, ז"ל, שיולל שלס. ואמר (שם) **גבי** תניינות כו' כמ"ש ג"פ ישלג שלג ישלג, והן כ"פ כתן, וז"ש בפעם השני שלג ישלג, ואמר מריה שלג כו', להוא לותיות ילחה, רי"ו לתוון כליל בגבורה בחושבנא. ואמר (זהר שם) לחזור ושוקן, שהן חו"ג כמ"ש בפ' שלח (קע ע"ב), להוא כולל חו"ג כנ"ל. וכמ"ש בהיכלות (מלי ע"ב)[184] לביה ב' רוחין כו', ואמר חד לסטר כו' הכל בנהורא לשמשא, שלא בסטר מזרח נהיר בעליית השמש, ובמערב בשקיעתו. ולף שלכאורה שניהן שוות, אינו כן, לבעליתו יסיק בגבור כו' (תהליס יט ו), וז"ש (זהר בהעלותך) **נהיר בחלו**, ובלבוס הוא תוקפא לשמשא, ובלפון הוא בשמקוס הלל, שכל היוס הלל לפון והכל בנהורא. ואמר **ומזלין בחלא**, שאין בין מקוס השמש למקוס הלל הפרס כלל. **חושבן למזלין עמיה כו'** הוא יחוע. ואמר **בר כל כו'** הוא הנשיס והטף, והכל ממנו למינון בדור הרשעון, ניסין לכל לרין מחנין, לאתה כו'[185]. ואמר (שם ע"ב) **בגוונא לנטיל ימינא כו'**, למינון

בתוקפא דדרום ומדרום נפיק תוקפא דחמימותא לעלמא בגין דקודשא בריך הוא אוזיף דא בדא וכל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה כדקא חזי ליה כגוונא דא רוח ומזרח בגין דיוזיף כל חד לחבריה ואתכליל דא בדא לאתחברא כחד:

תרגום: בא וראה האש היא בשמאל לצד צפון שהרי האש בו תוקף החמימות והיבש שלו חזק וצפון ההפיך שלו ונמזגים אחד באחד והוא אחד מים לימין והוא לצד דרום והקדוש ברוך הוא לחברם (להחזירם) כאחד עושה מזג זה כמזג זה. הצפון הוא קר ולח האש חם ויבש החליפם לצד דרום דרום הוא חד ויבש המים קרים ולחים והקדוש ברוך הוא מוזג אותם כאחד שיוצאים מים מדרום ונכנסים לצפון ומצפון נמשכים מים יוצא אש מצפון ונכנס בתוקף הדרום ומדרום יוצא תוקף החמימות לעולם משום שהקדוש ברוך הוא לווה זה מזה וכל אחד ואחד מלוה לחברו משלו כראוי לו כדוגמא זה רוח ומזרח כדי שילווה כל אחד לחבירו ונכללים זה בזה להתחבר כאחד.

[179] עי' אריכות במלואים אות (כד).

[180] עי' זהר ח"ב רמז ע"ב: כד מתישבן רוחא ברוחא[180] ואתנהרן כחדא מההוא נהירו נפקא חיותא חדא דשלטא על אינון שרפים וארבע תחותה דאנפייהו אנפין דנשר האי חיותא יופיאל שמיה[180] ואיהי קיימא בכל רזי דחכמתא וכל אינון מפתחאן דחכמתא קיימין ביה:

תרגום: $

ביאור: רוחא ברוחא - ר"ל כשנכללין א' בחבירו (יהל אור). יופיאל שמיה - והוא שר התורה, והוא נפיק מרוח שמאלא כנ"ל, שנקרא הדרניא"ל, לכן נקרא ג"כ יופיא"ל. ולפי שהוא יותר ממוזג באש, שלכן הוא על השרפים, ויופי האדם כד אדום ניכר בו יותר, כמ"ש דודי צח ואדום, אדמו עצם מפנינים, ולכן נק' יופיא"ל. והוא אנפי נשרא, לפי שהוא כלול באש ומים, והוא נשר שבחיות, כלול מחו"ג כידוע, וכנ"ל (בראשית מא ע"ב) דרך הנשר בשמים. וכאן הוא התורה והחכמה, כמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם כו' (יהל אור).

ועי' לקמן כא ע"ג. ועי' מלואים אות (כד).

[181] עי' מלואים אות (כה).

[182] עי' לקמן הערה **883**.

[183] ז"ל: ושעשע יונק על חר פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה.

עי'עי' ב"ע עט ע"ב, שה'שעשוע' הוא שהק"נ נהורין של ז"א נהפכים לש"ע, וזהו 'שעשוע', דהיינו ש"ע של הא"א, ועוד ש"ע של ז"א.

עי' ביאור רבינו על ספד"צ יב ע"ד: וז"ס (ישעיה יא ח) ושעשע יונק כו' לשון שעשוע, השחוק והשעשוע שיהיה אז כנ"ל, בסוד (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק, ויונק נקרא ז"א, כי הוא נקרא זעיר ביניקה, אבל בסוד גדלות אין נק' ז"א, על חור פתן, שהוא סוד התנין בסוד נקב בראשיהון, כמ"ש לקמן [עי' ב"ע כד ע"ב, שזהו נטילת הדעת הנזכרת לקמן דף לב ע"ב.]

[184] עי' מלואים אות (כו).

[185] עי' מכילתא בשלח (שירה פרשה ג): זה אלי, ר' אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל שנ' וביד הנביאים אדמה (הושע יב יא) וכתיב נפתחו השמים וארא מראות אלהים (יחזקאל א א). משל למלך בשר ודם שנכנס למדינה ועליו צפירה מקיפתו וגבורים מימינו ומשמאלו וחיילות מלפניו ומלאחריו והיו הכל שואלין אי זהו המלך מפני

י"ב הויו"ת, ומינון נ' שערי בינה, ומינון ע"כ, במקה ומהרן, כהניס ולויס, והוא סוד מבני מלוזיס ומפוד, נ' וע"כ, י"ב מבניס. וב', וב', הן לקוהס, שהן לוי במנקה[186], והן ב' לוי, כהן ולוי, וזהו שם המפורס בספל"ל (ב ע"ח)[187], והוא כי"ג וי"ל, י"ג בלכולא וי"ל בנוק', והמן כזרע ג"ל (שמות טז לח)[188], זרע יו"ל גי"ל, וכן מרכבות שלהן ג"ל, כמ"ש בז"ח שיה"ש[189], וכן במשכן י"ג לבריס במשכן, וי"ל בשהרן שושבינא למטרוניתא (זהר ח"ג כ ע"ח)[190]. ואמר שם (קנל ע"ב) **דגלא תליתאה כו' ואלמלא למסטרא למרי נפיק כו'**[191], ומינון רוח גדולה בסטרא לנקב כמ"ש רוחא לרוחא פגימאה כו'[192], ומח"כ לעב **כל גענ המי מריה כו'**[193], ומח"ס לש כו', ומח"כ קול לממה לקה כו' (מלכים ג' יט יב) כמש"ס (קף קנה ע"ח) **בהתר לא שריא קול לממה לקה הכא מלה בחשאי כו'**[194], וג' הנ"ל הוא קול, לכליל לממ"ש[195], וכאן מלה בלי קול[196], קול בחשאי כו'[197] (בכוזת כל ע"ח), בשכמל"ו[198], תפלה בלחש[199]:

"ויט משה את ידו על הים וישם את הים לחרבה", בכח של גבריאל, שליח הגבורה, שממונה על חרבה. ולכן נאמר בו "וישם את הים לחרבה".	ויט משה **את** ידו על הים וישם **את** הים לחרבה (שמות יד כא) **בתוקפא** דגבריאל שליחא דגבורה דממנא על חורבהמ"ד ובג"ד **איתמר** ביה וישם **את** הים לחרבה:

דגבריאל - גימ' לחרבה עם הכולל, אשא, והוא א' דגבריאל:

בתוקפא דגבריאל כו'. לכן נאמר בו את ידו, ונאמר בכוח קדיש עזה: *לממנא **על חרבה**. כל"ל, כ"ל יבשה מסט' לש ליבש:

מהצד של אוריאל שליח העמוד האמצעי, הפריד בין מים ואש, זהו שנאמר "ויבא בין מחנה מצרים", שהיא אש נכריה, "ובין מחנה ישראל", שהיא מים.	מסטרא דאוריאל שליחא דעמודא דאמצעיתא **אפריש בין מיא ואשא** הה"ד (שם כ) ויבא בין מחנה מצרים דאיהי **אשא** נוכראה ובין מחנה ישראל דאיהי **מיא**:

שהוא בשר ודם כמותם אבל כשנגלה הקדוש ברוך הוא על הים לא הוצרך אחד מהם לשאול אי זהו המלך אלא כיון שראוהו הכירוהו פתחו כולן פיהן ואמרו זה אלי ואנוהו וגו'.$

היתה הלידה שהוא קריעת ים סוף באור החסד עלאה דעתיקא קדישא, שהיה נמשך ומתגלה בהמלכות ובכל ישראל כולם, ולכן היה אז השגתם גדולה מאד, כי ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל (דע"ה ח"ב קכד ע"ד).

186 במשה (לש"ו).

187 היינו שם י"ב ספד"צ

188 עי' מלואים אות (כז).

189 עי' מלואים אות (כח).

190 עי' מלואים אות (עט).

191 עי' מלואים אות (כט).

192 עי' מלואים אות (ל)

193 עי' מלואים אות (כד).

194 עי' מלואים אות (לא).

195 עי' לעיל ג ע"ד. ועי' דברי רבינו תיקו"ז קכב ע"א: **למה נאלמתי מי"ה כו'** - ר"ל, דאלהים הוא מלא י"ה, והוא יה"ו, והיא מליאה מהם, אותיות מליאה. ועתה דום י"ה, דומיה, וכד אסתלק י"ה, נשאר אלם. והחשיתי מטוב (תהלים לט ג) הוא ו', שית זמנין טוב דמעשה בראשית (לעיל קד ע"א, תז"ח מב ע"א), והן דפיקין דאמ"ש כנ"ל. והיא נשארת בלא קול, דקול הוא רוח הקודש, שכלול ממים ואש כנ"ל.

196 ועי' תיקו"ז ג ע"ב שדיבור הוא בבחינת מלכות וקול הוא בבחינת ו"ק. לאפוקי ק"ש שצריך להיות בקול רם, וכן הוא לעניין חזרת הש"ץ. ועי' תיקו"ז ד ע"א: בצלותא דביה כלילן ח"י ברכאן וביה מתייחדין תרין שמהן כחדא אינון יאהדונה"י וחבורא דתרין שמהן צריכין בחשא.

197 ערוה. עי' דברי רבינו בתיקו"ז קכ ע"ד: בת קול דכלילא מכולא, קול דממה דקה (מלכים א' יט יב), דקול באשה ערוה (ברכות כד ע"א), ולכן צלותא בחשאי, וכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי. משא"כ שמע ישראל (דברים ו ד) דהוא בקלא, דהוא ו' תיבין, ז' קלין באימא. ועי' תיקו"ז קכב ע"א: קול דממה דקה (מלכים א' יט יב) זעירא קלא נמוכא בחשאי דהא קול באשה ערוה וכד ייתי משיחא נחית רוחא דקודשא עליה ומיד איהי אמרה קול דודי דופק (שיה"ש ה ב).

198 זהר ח"א רט ע"א.

199 עי' זהר ח"ג רכח ע"א.

דאיהי אשא כו' - שהס"א משמאל וישראל מימין, כידוע (זהר ח"א רא ע"א):

"ויהי הענן", מימין, "והחשך", של הרשעים משמאל, שהלך לקטרג לצד השמאל של גבורה. "ולא קרב זה אל זה כל הלילה", וכמו שהפריד בין השמאל של הצד האחר לימין של הקודש, שלא התקרב אליה, כך מייחד בין הימין והשמאל של הקדש, שבו השמות והספירות והאותיות. וההויות משלשות, ומשום זה, וה"ו וכו', משולש בשלש אותיות, משום שישראל שלישי לכהן וללוי, אבל שמות מרובעים, ואותיות של תיבה, ארבע הם מהשכינה.	ויהי הענן מימינא והחשך דרשיעיא משמאלא דאזל לקטרגא לסטרא דשמאלא דגבורה ולא קרב זה אל זה כל הלילה וכמה דאתפריש בין שמאלא דסטרא אחרא לימינא דקודשא דלא אתקריב לגבה הכי מייחד בין ימינא ושמאלא דקודשא דביה שמהן וספירן ואתוון והוויין משולשין ובג"ד והי"ו וכו' משולש בתלת אתוון בגין דישראל שלישי לכהן ולוי אבל שמהן מרובעין ואתוון {ד ע"ב} דתיבה ארבע אינון משכינתא:

דביה שמהן - כמו שמפרש והולך **והי"ו כו'**: **וספירן** - כמו שמפרש והולך, **וט"ס אינון משולשין בעד"א כו'**: **ואתוון** - ר"ל כל תיבה של שלש אותיות הוא בת"ת: **והוויין** - ר"ל יה"ו, שבהון חתים שית סטרין, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (טז ע"ב) ובס"י (פ"א מ"ג): **ובג"ד והי"ו כו'** - שכלול בעד"א כנ"ל:

ותשע ספירות הן משולשים בעמוד האמצעי כדוגמא זה: חכמה חסד נצח כתר תפארת יסוד בינה גבורה הוד, ומלכות היא עשירית להם, ורביעית להם. מצד האם העליונה, היא שמינית. ושלש הספירות הללו, לבושם חשך ענן וערפל. החשך לשמאל, הענן לימין והערפל באמצע תחת השמים, שהוא העמוד האמצעי, זהו שנאמר@ "ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו".	ותשע ספירות אינון משולשין בעמודא דאמצעיתא כגוונא דא חכמ"ה חס"ד נצ"ח כת"ר תפאר"ת יסו"ד בינ"ה גבור"ה הו"ד ומלכות עשירי לון ורביעי לון[200] מסטרא דאימא עילאה איהי תמינאה[מה] ותלת ספירן אלין לבושייהו חשך ענן וערפל חשך לשמאלא ענן לימינא וערפל באמצעיתא תחות שמים דאיהו עמודא דאמצעיתא הה"ד (תהלים יח י) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו:

ותשע כו' - בא לפרש ספירן משולשין דלעיל: **ומלכות עשירי כו'** - ר"ל לכל הספירות, ורביעית קו מג' קוין הנ"ל, ולכך בה ד' אותיות הויה, וי' אתוון דשמא מפרש: **מסטרא דאימא כו'** - ר"ל ולכך בה ח' אתוון של הוי"ה אדנ"י, כמ"ש לעיל (ב ע"ב) **אימא עילאה כו' אתפשטותה בשבע כו'**. והן ב' מרכבות, א' של הוי"ה וא' של אדנ"י[201], ולכך בשבת רה"י, גבהו עשר ורחבו ד', כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (יג ע"ב), ותחום ח' אלפים פרסה, נגד ח' אותיות: **ותלת ספירן כו'** - מפרש מ"ש לעיל, **הענן מימינא והחשך משמאלא**: **ענן לימינא** - כמ"ש לעיל (ד ע"א) דסליק ע"ב: **חשך לשמאלא** - מפרש לקמן בסמוך: **וערפל כו'** - מפרש והולך וז"ש **הה"ד כו'**:

וכיעי לון מסטרא דאימא עילאה ותלת כו' – כנ"ל, וז"ל לעתיד היא מסטרא דאבא וכיעית מסטרא דאימא כנ"ל (עמוד ח) בי"ד מתוון ע"ס כו' (כ ע"ג) **וכחכמה מיהו שולטנו מכל מתמן ולתתא כו'**:

בענן, שדופק קול, שנאמר בו "קול ה' על המים", וכמה קולות מתפוצצים ממנו, שנאמר בהם "מקלות מים רבים", מצד הגבורה, ששם חשך, שבו יצחק "ותכהין עיניו מראות". יוצא קול שנאמר בו "קול ה' חצב להבות אש". ומצד הערפל יוצא הקול שנאמר בו "קול ה' בהדר", הידוע לישראל זקן, זהו שנאמר@ "והדרת פני זקן".	בענן דפיק קלא דאתמר ביה (שם כט ג) קול ה' על המים וכמה קלין מתפוצצין מניה דאיתמר בהון (שם צג ד) מקולות מים רבים מסטרא דגבורה דתמן חשך דביה יצחק (בראשית כז א) ותכהין עיניו מראות נפיק קלא דאיתמר ביה קול ה' חוצב להבות אש ומסטרא דערפל נפיק קלא דאיתמר ביה קול ה' בהדר הידוע לישראל סבא הה"ד (ויקרא יט לא) והדרת פני זקן:

[200] עי' תיקו"ז ה ע"א: רביעאה לכל תלת ושביעאה לשית.

[201] $

בענן דפיק קלא - שנאמר קול דודי דופק (שיה"ש ה ב), והוא ו"ק, לכך מפרש שית קלין, ודפיקו דיליה מצד המטר[202], שנא' קווצותי רסיסי לילה (שם טו), וז"ש **בענן כו',** וכן חשך וערפל, כמ"ש (תהלים יח יב) חשכת מים כו', והדפיקו הוא מסט' דתלת אבהן, ג' אותיות יה"ו, שהן עולין ט"ל, וז"ש **שראשי נמלא טל** (שיה"ש ה ב) כמ"ש בהקדמה שנייה של תיקו"ז (יט ע"ב) וז"ש **בענן כו' תלת קלין אחרנין כו' דאינון כו':** **על המים -** והוא בענן כמ"ש (תהלים כט ג) הרעים ה' כו': **וכמה קלין כו' -** ר"ל לכך נאמר (שם) הרעים ה' על מים רבים: **דתמן חשך דביה וכו' -** כאן מביא ראיה דחשך לשמאלא: **להבות אש -** דהוא גבורה [ואח"כ הגיה גוף הספר ונ"ב שצ"ל קול ה' בכח כ"מ בהעמקה אחת - גליון]. **בהדר הידוע** - ר"ל שב' בסגול, הוא ב' הידוע: **לישראל סבא** - יעקב כמ"ש (בראשית מד כ) **אב זקן:**

שלשה קולות אחרים מנצח הוד יסוד, שהם כנגד שלשת האבות. הקול השביעי יוצא מן האם העליונה, וכנגד שלשת האבות הם: הזית לימין, נר לשמאל, העמוד האמצעי פתילה, שאחוזה בשניהם, שהיא "עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ" זה הכלי של הנר. ונר של שבת מצד הגבורה בוערת ומוארת, למי שמקריב אש זרה אליה, שבגללו צוה "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" וכן השכינה נקראת נר מצד השמאל, ונקראת אור מצד הימין, ששם "זית זך וכו' להעלות נר תמיד", והוא "שמן למאור", שהיא "כי נר מצוה ותורה אור". והיא פתילה מצד העמוד האמצעי שאוחז בשניהם, וכדוגמא זה, זרע של אדם כנגד שמן, וברית מילה כנגד פתילה, "נר ה' נשמת אדם" כנגד נר של מנורה.	תלת קלין אחריני מנצח הוד יסוד דאינון לקביל תלת אבהן קלא שביעאה מאימא עילאה נפקא ולקביל תלת אבהן אינון זית לימינא נר לשמאלא עמודא דאמצעיתא פתילה דאתאחיד {ד ע"ג} בתרוייהו דאיהי (בראשית א יא) עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ דא מאנא דשרגא[m] ונר דשבת מסטרא דגבורה אתוקדא ואיתנהרת[n] למאן דקריב אשא נוכראה לגבה דבגינה מני (שמות לה ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת ושכינתא אוף הכי אתקריאת נר מסטרא דשמאלא ואתקריאת אור מסטרא דימינא דתמן (שמות כז כ) זית זך להעלות נר תמיד ואיהי שמן למאור דאיהי (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור ואיהי פתילה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאחיד בתרוייהו ובגוונא דא זרע דבר נש לקביל משחא וברית מילה לקביל פתילה[o] (משלי כ כז) נר ה' נשמת אדם לקביל נר דשרגא:

מאימא עילאה - דכלילת אותם כמ"ש לקמן: **ולקבל תלת אבהן אינון כו' -** הולך ומפרש דאש לשמאלא ועד"א מייחד בין ימינא לשמאלא, וז"ש **פתילה כו' זית לימינא,** {ד ע"ב} דשמן הוא בחכמה כידוע (זהר ח"ג סא ע"א): **דאיהי כו' -** קאי על כל הדברים של הנר: **עץ פרי** – לימינא, זית כנ"ל: **עשה פרי למינו** – לשמאלא, שבינה עשה פרי: **אשר זרעו בו -** עד"א פתילה, שהוא מזרעים כידוע[203]: **על הארץ** - הוא מלכות והוא כלי שמקבלת הכל, כל ג' דברים הנ"ל, וז"ש **מאנא דשרגא,** וכאן כל ד' אותיות הוי"ה: **מסט' -** כצ"ל מסט' דגבורה איתנהרת ואתוקדת למאן כו': **דתמן זית כו' -** ר"ל וכתיב שמן למאור. וז"ש **ואיהי שמן למאור: דאיהי כי כו' -** דמצוה הוא משמאל ותורה מימין כידוע (זהר ח"ג רעח ע"ב[204]), ואיהי מאנא מצד עצמה: **וכגוונא דא זרע כו' -** ואשה היא המאנא:

---

[202] ?עי' דברי רבינו תיקו"ז צח ע"ד: (יג ע"א יט ע"א) **דאשקי לאילנא בההוא נביעו** כו' ואו"א נותנין כל א' ה' דברים, שהן ב' אחסנתין, והוא נותן עשר ב' עיטרין, והן עשר דשמא מפרש. והוא מלגאו ברוח דבה, דהוא שמא מפרש, וז"ש (נדה שם) דעה בינה השכל קלסתר כו', והן עשר נקודין כידוע. וע"ק לא נחית עד דהוא עם נוק', והכל בשבילה. וז"ש **לעבוד את האדמה,** וכל זרעין ואיבין, הכל בשבילה. וכמו שהוא בזיווג זכר ונקבה, וכן המטר חבור שמים וארץ: ועיי"ש צט ע"א: אדם שזורע והמטר משקה, והארץ מוציאה הלחם

[203] פי' שהפתילה נעשה מזרעים פיזי.@

[204] שם איתא שתורה היא רוח ומצות היא נפש.

נר לשמאלא על"ת פתילה למתמחיל תרוייהו ונר לשמת כו' וכריתי מילה לקבל פתילה למיהו עץ פרי כו' לת מתנת לשכנת נר ה' נשמת כו' – כל"ל, ור"ל המשה היא על המרכז, והוא ממ"ל בפ' תרומה (קסז ע"ח)[205], לור בנשמה, ומיס משמת הזרע, ורקיע פתילה למחיל בתרוייהו, והוא כשנקלטין ג', מ"ל ומ"נ למחל. ומתר **ומתקרי לור מסט' כו' כמ"ש (משלי ו כג) כי נר כו' ותורה כו'**, והוא במקום השמן, כמו שמפרש והולך **לימינא שמן זית זך כו'**, וכל"ל **נר מסטרא לשמאלא**, להעלות נר תמיד למתקרי לור, מסטרא לימינא, שמן זית זך שמן למלור, ור"ל לכתיב להעלות, והוא מסטר לגבורה כל עלייה[206], והקב"ה נחית מסט' משמת[207], להוא מיס, וכוח פתילה למחיל בתרוייהו, ור"ל לשמן מסט' לימינא ולכן הוא זך, וכתיב שמן למלור:

המראה השמיני, האם העליונה, נקראת כן "מראה הנוגה סביב", "מט"ה האלהים". הנוגה מצד הימין, מטה כלפי חסד, לרחם על בעלי התשובה, שבו נאמר "כי ימינך פשוטה לקבל שבים". מצד השמאל "מטה האלהים", להכות בו את הרשעים, זהו שנאמר@ "ומטך אשר הכית בו את היאר קח בידך והלכת".	חיזו תמינאה **אימא** עלאה **איתקריאת** כן **מראה הנוגה סביב** (יחזקאל א ד) **מט"ה האלהים** (שמות ד כ) **הנוגה מסטרא דימינא מטה כלפי חסד לרחם על מארי תיובתא דביה אתמר כי ימינך פשוטה לקבל שבים מסטרא דשמאלא מטה האלהים למחאה ביה לרשיעיא** הה"ד (שמות יז ה) **ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת:**

מטה האלהים הנוגה - הוא אינו פסוק בשום מקום, וע' תוס' דעירובין (דף סה ד"ה בצר אל כו')[208]. ומביא מפסוק זה ראיה שנוגה הוא מטה, ובינה נקראת מטה כמו שמפרש והולך: **מסט' כו' -** דמ"ט פנים אינון ב' פעמים[209] דשחרית ודערבית, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (טו ע"ב), **ובשביל** זה נקראת מטה, כמו שמפרש והולך, לכך היא מטה בשני סטרין: **על מארי תיובתא** - דתשובה היא בבינה (ג ע"א): **כי ימינך -** ימין הבינה: **מטה האלהים -** ר"ל דין, שממנה מתערין, לפיכך נקראת אלהים, וכתיב מטה האלהים, בה' שהיא, ה' עילאה:

ושבע שבתות, לכל אחת שבעה ימים, עולים [ל]ארבעים ותשע, וזהו "וספרת לך שבע שבתות שנים", הם ארבעים ותשע שנים וארבעים ותשעה ימים. שבע שבתות כנגד שבעת השמות האלה, שהם אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שקוצי"ת. הם שבעה שמות ולכל אחת שש אותיות, כנגד ששת ימי השבוע, לכל שבת ושבת. ואלו הם שנאמר "שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד", וכלם ארבעים ותשע. שבע שבתות וארבעים ושנים ימים של חול ושבע שבתות, שבע ספירות, לכל אחת שש דרגות ועולים [ל]ארבעים ותשעה	ושבע שבתות לכל חד שבע יומין סלקין מ"ט **והאי איהו** (ויקרא כה ח) **וספרת לך שבע שבתות שנים אינון** מ"ט **שנים** ומ"ט יומין **שבע שבתות לקבל שבע שמהן אלין דאינון אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שקוצי"ת אינון שבע שמהן ולכל חד שית אתוון לקבל שית יומי שבוע לכל שבת ושבת ואלין אינון דאתמר** (ישעיה ו ב) **שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד וכלהו** מ"ט **שבע שבתות**מט **וארבעין** ותרין יומין דחול **ושבע שבתות שבע ספירן לכל חד שית**נ דרגין **וסלקין** מ"ט **פנים מהור דאורייתא אימא עלאה חמשים יום דספירת העומר ה' עלאה מן** מט"ה:

---

[205] עי' מלואים אות (לב).

[206] היינו שם מ"ב, שעה"כ טו ע"א: אין שום עליה בעולמות אלא ע"י שם בן מ"ב, ושם זה של מ"ב הוא אשר מעלה כל העליות שיש בכל העולמות, משום דאיהו סליק ולא נחית כנז' פ' תרומה (קלב ע"ב) [עי' מילואים הערה (לג)]. ועי' שער המצות מ ע"א, שכוונתו באומרו שם בן מ"ב אותיות הוא למ"ב האותיות של שם פשוט ומילויו ומילוי דמילויו. ועי' ביאורים ח"א עא ע"ג שמביא מקור לזה מדברי התיקו"ז סח ע"א: כד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה ידעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה להההוא אתר דאתגזרת בגין דברתא באבא אתעבידת.

[207] עי' זהר ח"ג קלב ע"ב, משחא נחית על דיקנא.

[208] ז"ל: פירש בקונטרס בדקתי אחר מקרא זה ואינו בכל הנאמרים ושמא בספר בן סירא הוא ומצינו בכמה מקומות שמביא הש"ס מקראות הנאמרים בספר בן סירא כדאשכחן בהחובל (ב"ק צב:) כל עוף למינהו ישכון ובן אדם לדומה לו וכן סלסלה ותרוממך ובנדיבים תושיבך ואמרינן בירושלמי דברכות שהוא נאמר בספר בן סירא וכו' ובכמה מקומות רגיל הש"ס לקצר המקרא וכו'.

[209] קריאת שמע.

פנים טהור של התורה. האם העליונה, חמשים יום של ספירת העומר, ה' העליונה מן מט"ה.	

ושבע כו' - מפ' למה נקראת מטה, ור"ל שז' ספירות התחתונות, כל א' כלול מז', ומלכות של כל א' הוא כלול מכל הששה של כל א', דלכך שית אתוון הן, בו' ספירות של כל א', וכללות השמות הן במלכות של כל א'. והכל מסט' דאימא עילאה, וז"ש **ואלין אינון דאיתמר שרפים כו'**, ששרפים הוא בבינה כמו שמפרש והולך, והיא כוללת אותם. ומצד עצמה היא יום החמשים, וזהו נ' שערים שלה: **ה' עילאה** - ר"ל דה' כלול מי' כמ"ש בתיקו"ז (ח ע"א)[210], והוא שער החמשים, שכולל כל הנ' שערים, כידוע:

למחר וכולהו מ"ט ומרבעין ותרין יומין כו' לכל חד שבע דרגין כו' – כל"ל:

ושלש דרגות הן עליונות, שרפים וחיות ואופני הקודש. השרפים בהם פורחת האם העליונה, שהיא נשמת כל חי, וממנה נשמת החיים של האדם, שנאמר בו "ויפח באפיו נשמת חיים". ובשרפים שנמשכים מאלו, היא פורחת בכל לילה לאם העליונה, ובכל שעה שחוזרת בתשובה, שבשבילה נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו", האד"ם חשבונו חמשים.	ותלת דרגין **אינון עלאין**[נא] {ד ע"ד} שרפים וחיות **ואופני** קדש שרפים בהון פרחת **אימא**[נב] **עלאה דאיהי נשמת** כל חי ומינה נשמת חיים דבר נש **דאתמר בה** (בראשית ב ז) **ויפח באפיו נשמת חיים ובשרפים דאיתמשכן מאלין איהי** פרחת בכל ליליא **לגבי אימא עילאה** ובכל **שעתא** דחזרת **בתשובה דבגינה אתמר** (שם א כז) **ויברא אלהים את האדם בצלמו האד"ם חושבניה**[נג] חמשין:

ותלת דרגין כו' - מפרש מה שאמר לעיל דשרפים באימא עילאה: **כל חי** - כל גימ' חמשים, והיא נקראת חיים, כמ"ש **ומינה נשמת כו'**, דחיים גימ' אהי"ה הוי"ה אהי"ה, והוא בכח"ב ונכללת בבינה, כמ"ש (שמות ג יד) אהי"ה אשר אהי"ה. אהי"ה בכתר אשר בחכמה[211], ושם הוי"ה כידוע אהי"ה בבינה[212]: **ובכל שעתא כו'** - ר"ל שמגיע למדרגתה:

*אינון **דרפיס כו' דרפיס** אינון מאימא **עילאה** למיהי **כו' המס חסכנת חמשין** – וז"ס מ"ה ומ"י[213], חכמה תתאה למתנטיל מחכמה עילאה מ"ה[214], והוא סוד י"ט בחו"ב כמ"ש בסיה"ש (נ ע"ב)[215], והן בכלליות ה' דבינה, כידוע י"ס מ"י[216], להא ד' הוא רק בנקודה המלעיות, מעיין לבה, הוא י"ס מ"י, וזהו מה' למחרונה, שבה ליתי לה מגרמה כלוס, ומה' תוספת המס מסטרא דלכולא:

רוח הקודש, שנאמר בה "ורוח אלהים מרחפת על פני המים", שאותם בני תורה, המים של התורה, נטלה מהעמוד האמצעי, זו עולה בכל לילה בארבע חיות, שלכל אחת ארבע כנפים, ובהם פורחים למעלה לעמוד האמצעי, שכולל יאהדונה"י, יהו"ה מימין אדני משמאל. הנפש באה מצד האופנים, שנאמר עליהם "ומראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש".	רוחא דקודשא **דאתמר** בה ורוח **אלהים** מרחפת **על פני המים** (בראשית א ב)[217] **דאינון בני** תורה **מים דאורייתא איתנטילת מעמודא דאמצעיתא האי** סליקת בכל לילה בד' חיון [עג ע"ד] דלכל חד ד' גדפין ובהון פרחין **לעילא לגבי עמודא דאמצעיתא דאיהו** כליל **יאהדונה"י יהו"ה מימינא אדנ"י משמאלא**

---

[210] ז"ל: ה' עלאה אתפשטת עד הוד חמשין תרעין. ביאור רבינו שם: **ה' עילאה כו'** - ר"ל שהיא באות ה' שהתפשטותה בה' ספי', ובה נ' תרעין, עשר לכל ספי', כמ"ש לקמן (י ע"ב) **ואתפשטותא דה"א עילאה עד הוד כו'.**

[211] עי' מלואים אות (לד).

[212] עי' מלואים אות (לה).

[213] עי' זהר ח"א א ע"ב הוב"ד במלואים אות (א).

[214] עי' דברי רבינו בתיקו"ז ה ע"א ד"ה **חכמה עילאה** - ר"ל, דהיא אתנטלית מחכמה, כמ"ש (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ, וחכמה נקראת, דביה אותיות כ"ח מ"ה, כ"ח הוא כ"ח אתוון דמילוי המילוי דשם מ"ה, והשם בעצמו הוא מ"ה גימ' אדם:

[215] הוב"ד במלואים אות (לו).

[216] עי' מלואים אות (לז).

[217] עי' זהר ח"א טז ע"א שרוח אלהים היא מבינה.

נאמר כאן תרשיש ונאמר בשיר השירים "ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש".	**נפשא אתיא מסטרא דאופנים דאתמר עלייהו** (יחזקאל א טז) **מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש אתמר הכא תרשיש**[נד] **ואתמר בשיר השירים** (שיה"ש ה יד) **ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש:**

דאיהו כליל כו' - ר"ל וכנגד זה ד' חיון הוי"ה ולכל א' ד' גדפין אדנ"י: **יהו"ה מימינא כו'** – בחסד וגבורה. ועד"א כולל שניהם כמ"ש בתיקו"ז (ח ע"א): **ואיתמר בש"ה ידיו גלילי** - כמ"ש (תהלים קיט עג) ידיך עשוני, שהן עשו את הגוף: **ממולאים בתרשיש** - ר"ל בנפש, שבא מאופנים, מסטרא דמלכות, ומביא ראיה שתרשיש הוא הנפש מהם:

הכא כתרגיס כו' – כ"ל כתרגיס דילין, למינון בדוגמתן, וכמ"ש בהיכלות בהיכל הרקמון (בהקדמת מע"כ)[218] לופניס למינון תרגיסים לעינייהו כעינא לחיות כו', וכל ענינס הוא לוגמת החיות כמש"ל (עמוד מ' לעיל ב ע"ג וע"ל):

ואף על גב, שהרי בארנו למעלה, שרפים וחיות ואופנים בכל מקום שמתחדשים בו סודות, צריך להחזיר אותם השרפים, כנגד כנפי הכרובים והחיות, כנגד גוף הכרובים האופנים, כנגד רגלי הכרובים, שהם עגולים. מאז שגלו ישראל, היו מתמעטים כנפי החיות, וכרוב אחד, שהוא העמוד האמצעי, התעלה לאותו המכוסה, שנאמר בו "וירכב על כרוב ויעף", נשאר כרוב שני, שהיא השכינה בגלות.	**ואע"ג דהא אוקימנא** לעיל שרפים וחיות ואופנים בכל **אתר** דמתחדש ביה רזין צריך **לאחזרא** לון שרפים לקבילנה גדפין דכרובים וחיות לקביל **גופא** דכרובים **אופנין** לקביל רגלין דכרובים **דאינון** עגולין משגלו ישראל הוו מתמעטין גדפין דחיונין וכרוב חד **דאיהו** עמודא **דאמצעיתא אסתלק** לגבי ההוא מכוסה **דאתמר** בה (תהלים יח יא) **וירכב** על כרוב ויעף **אישתאר** כרוב תניינא **דאיהי שכינתא** בגלותא:

ואע"ג דהא אוקימנא כו' - לעיל עמוד א' (%): **לקבל גדפין** - דאמר לעיל, שהן ב' דרועין, חו"ג, ובהן שית פרקין, נגד ו' כנפים של השרפים: **דכרובים** - ר"ל זו"נ כנ"ל (%): **לקבל גופא** - ר"ל עם השוקיים, עד הרגל, שבשוקיים ד' פרקין ובגופא ב' פרקין. גוף וברית כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%) וז"ש לקמן **דברגלוהי מטלל חיות כו'**: **אופנין לקבל דגלין** - הן כף הרגל, ב' פרקין. וכן האופנים, כל א' אופן בתוך אופן, שנים, כמ"ש בתיקו"ז (תקון ה' %) שבא אופן בתוך אופן: **דאינון עגולין** - כמ"ש (יחזקאל א ז) ככף רגל עגל, ותרגום יונתן, סגלגלין[219]: **הוו מתמעטין כו'** - ר"ל שהקשו בגמ' (%) כתיב שש כנפים, וכתיב ארבע כו'. וז"ש **וכרוב חד כו'**, שבו ב' פרקין כנ"ל (%) אשתארו ד' פרקין:

תרגיס לקבל גדפי לכרוביס כו' – כ"ל הכרוביס תעל גבי המרון, הן כולליס התרפיס וחיות ולופניס, ללכן הן מרכבה לשכינה, למיהי מתפשטת בג' עלמין, והכרוביס הן זו"נ, מט"ט וסנדל, והן מתפשטין בג' עלמין, למשם בבריאה תרפיס, וגופס ביצירה, ורגלס בעשיה (%), תע"ז למרו (חגיגה יב ע"ח) למה"ר מסוף העולס כו', וזהו מסוף, סוף לגבי לבעילמ, ולכן נקרא היצירה ע"ש מט"ט, כי שם הגוף העיקרי והרוח להוא המלס, ונשמה היא בחי' העליונה, וכמ"ש במ"ח (תקו"ז קו ע"ח ד"ה בהקדמתיה, קף קיד ע"ב ד"ה הוא כליל%) בהרוכה. והנה המנין מכוסין בגדפין, כמ"ש (שמות כה כ) פורסי כנפים למעלה, וז"ש **תרפיס בגדפין כו'**, והנה פעולת הגדפין לעופף למעלה ממקום תרייהו, והוא בבריאה. {ה ע"ח} וכן הרוח להטטרל בהרוב החייס עס נשמתו, ולכן כל העופפים בתרפיס, ויעף אלי אחד מן התרפים (ישעיה ו ו), למינון גדפין, וכן ובשתים יעופף (שם) כתיב אלל התרפיס, ומ"מ כל ח' כלול משלשתן. הגוף ולמי שכולל הכל כנ"ל, ובגדפין כלולין ג"כ הכל, גדפין לקבל לופניס, ומנפין דשם לקבל חיות, ועיינין בהמנפין לקבל התרפיס, ג"פ ע"ב, רי"ו, למינון כלל ופרט וכלל[220], מהתא לעילא כנ"ל. ומינון לקבל תפלת הלחש וקול ועניות למן[221]. רוכב ע"ב ק"ל[222]. וכן הוא בלופניס, זה

---

[218] $לבדוק אם להביא ואם זה דידין או דרגלין$

[219] לשון עיגול@.

[220] עי' לעיל ג ע"ד.

[221] עי' לעיל הערה 197, ועי' מלואים אות (לח).

הענין שֶׁל ע"ס שֶׁהעולם נברא בג', ל"ב[223], וכל ל' כלול מג', לפי שהוא ג' מתחת לעילא, וג' זמ"ז[224], חד"כ, והכל ממ"ש[225], כנ"ל (ג ע"ד) **ולינון ימח כו' ולינון כו'**. ולמר **לחינון ענגולין**, ר"ל המופנים. וכרגלין כתיב (יחזקאל מ' ז')[226] כרגל עגל, ומתרגמינן סגלגלין[227]. לכל בחינת לא המופנים חלא הגלגלים, והוא כלילת המופנים בג' המופנים והגלגלים והסמכין, וכמו שֶׁהחיות הם מ"ח, כמ"ש בפ' בהעלותך (קף קנד ע"ל)[228] וכנ"ל, והם ע"ב, כן הוא המופנים בגלגלים ט"ז, ומ"ח סמכין, והלולחא כולל כולם, בג' פעמין ע"ב כנ"ל, כוכב ע"ב ק"ל, וכמ"ש לקמן. וז"ש למטה **דביה מתכנשין שרפיס וחיות ומופנים כו': משגלו ישראל הוו מתמעטין וכוכב חד כו'.** כל"ל, ר"ל בעלמן כמש"ו, ור"ל בשביל לפרש שבתפלה מחבשר:

אשרי מי שמחבר אותם בשפתים [ב]שלמות, בח"י העולמים, שהוא לשון למודים, כולל שמונה עשרה ברכות התפלה, שבו מתכנסים שרפים וחיות ואופנים, כולם כנפיהם פתוחים כנגדו וקולו נשמע מתוך העמוד האמצעי, ושומעים להם, זהו שנאמר "ואשמע את קול כנפיהם". באיזה מקום נשמע, בקריאת שמע. ובאיזה מקום נפתחו, כשישראל אומרים "אדני שפתי תפתח". "אדני", השכינה, כשנפתחת לקבל את בעלה, נפתחים שרפים וחיות ואופנים כנפיהם אליו, לקבל אותם לרבונם, זהו שנאמר "ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה", הרי אותם הכרובים זכר ונקבה יחד.	זכאה איהו מאן דמחבר לון בשפווי שלים בח"י עלמין דאיהו לשון למודים (ישעיה נ ד) כליל ח"י ברכאן דצלותא דביה מתכנשין שרפים וחיות ואופנים כולהו גדפייהו פתיחן לקבל' וקלא דיליה אשתמע מגו עמודא דאמצעיתא ושמעין לגבייהו הה"ד (יחזקאל א כד) ואשמע את קול כנפיהם באן אתר אשתמע בקריאת שמע ובאן אתר אתפתחו {ה ע"א} כד ישראל אמרין אדנ"י שפתי תפתח (תהלים נא יז) אדנ"י שכינתא כד איהי אתפתחת לקבלא לבעלה מתפתחין שרפים וחיות ואופנים גדפייהו לגביה לקבלא לון למאריהון הה"ד (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה הא אינון כרובים דכר ונוקבא כחדא:

בשפווי - שהן ת"ת ומלכות, ע"י הלשון שהוא יסוד כמו שמפרש והולך, ועל ידו מתחברין השפתים בדיבור: **דאיהו לשון למודים** - ר"ל היסוד שמקבל מנו"ה שהן למודי ה' (ישעיה נד יג, לקמן יא ע"ד): **כליל כו' -** ר"ל שע"י מתחברין בתפלה, שהוא כולל ח"י ברכאין: **דביה -** ר"ל בתפלה: **מתכנשין כו' -** שהן גדפין ורגלין מתכנשין לקבל הגוף עליהם: **וקלא דיליה כו' -** ר"ל שנאמר, ואשמע את קול כנפיהם, והוא בק"ש, ששם קול, עד"א (זהר ח"ג רכח ע"א, תיקו"ז עב ע"א). **ובתפלה**, בעמדם תרפינה כנפיהם, שהוא דיבור, {ה ע"א} בלחישו, מלכות (זהר ח"ג שם). **ושם כנפיהם** פרודות, ר"ל פתוחות כמו שמפרש והולך, וז"ש **גדפייהו פתיחן כו': וקלא דיליה -** ר"ל של האדם: **שפתי תפתח -** שפה התחתונה לקבל העליונה: **כד איהי כו' מתפתחין כו' -** שהן עולימות דילה, דכתיב (תהלים מה טו) בתולות אחריה כו':

---

[222] עי' מלואים אות (נ), ועי' מלואים אות (לט).

[223] עי' נדה לא ע"א: תנו רבנן, שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין והקדוש ברוך הוא נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ובינה והשכל, ע"כ.

[224] ראשי תיבות?$זה אחרי זה

[225] עי' ס"י (פ"א מי"ג): (פ"א מי"ג) בירר שלש אותיות מן הפשוטות בסוד שלש אִמות אמ"ש, וקבעם בשמו הגדול, וחתם בהם ששה קצוות. חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה"ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי"ו, שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי"ה, שמונה חתם מערב ופנה לאחריו וחתמו בוה"י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו"ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו"י.

[226] לשונו ככף רגל עגל.@

[227] עי' לעיל הערה 219.

[228] עי' מלואים אות (מא). עיי"ש היטב, שמוזכר שיש ד' חיות וי"ב שבטים, וצ"ע

*בינה, היא מ"ח שערים, כי המ"ט הוא כלל הכל שבה, והוא קצה החכמה, ושער הנ' אין ידוע - להגר"א קעב ב, להגר"א א"ב נ [ה]

*נש"ב, מ"ט הוא כלל המ"ח בשערי בינה, והנ' קצה החכמה, וכן במ"ח צורות של י"ב מזלות שהתנין נגד המ"ט כלל הכל -להגר"א קעב ב

$$$

בתפלת העמידה נאמר בשרפים וחיות ואופנים "בעמדם תרפינה כנפיהן", בעמדם ודאי [היינו כאשר] ישראל בתפלת העמידה, באותו הזמן אותם הכרובים "ופניהם איש אל אחיו", באותו הזמן התפלות מתקבלות ברצון, שנאמר עליהן (ברכות כו ע"ב) תפלות כנגד תמידין. ועוד הרי פרשוה בעלי המשנה (תענית ב ע"א) שאין עבודה אלא תפלה, ששקולה התפלה כעבודת הכהנים, וכמו הקרבנות שלהם, שבזמן שהכרובים, שהם העמוד האמצעי והשכינה, אינם פנים בפנים, אין התפלה מתקבלת, ויוצא סמא"ל, שהוא הכלב, לאכל את הקרבנות שלהם, שהם התפלות.	בצלותא דעמידה אתמר בשרפים וחיות ואופנים (יחזקאל א כד) בעמדם תרפינה כנפיהם בעמדם ודאי[229] ישראל בצלותא דעמידה בההוא זמנא אינון כרובים ופניהם איש אל אחיו (שמות כה כ) בההוא זמנא צלותין מתקבלין ברעוא דאתמר עלייהו תפלות כנגד תמידין ועוד הא אוקמוה מ"מ מארי מתניתין דאין עבודה אלא תפלה דשקולה איהי צלותא כעבודת הכהנים וכקרבניא דילהון דבזמנא דכרובים דאינון עמודא דאמצעיתא ושכינתא לאו אנון אנפין באנפין צלותא לא מתקבל׳ ונפק סמא"ל דאיהו כלבא למיכל קרבנין דלהון דאינון צלותין:

הא אינון כרובים כו׳ תרפינה כו׳ - שכבר קיבלו עליהם: **בההוא זימנא אינון כו׳ -** ר"ל בתפלה: **דאיתמר עלייהו תפלות כו׳ -** בשביל שרוצה לומר **דבזמנא דכרובים דאינון כו׳**:

וזהו "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם", וזו האכילה של הקרבנות, שהן תפלות ישראל. ונאמר בהם "וימותו", כדוגמת בני אהרן, ואין מיתה לישראל אלא עניות, ובפנים אלו של הכרובים הללו נאמר "ודבר ה' אל משה פנים אל פנים".	והאי איהו (ויקרא י ב) ותצא אש מלפני ה׳ ותאכל אותם ודא אכילה דקרבנין דאינון צלותין דישראל ואתמר בהון וימותו כגוונא דבני אהרן ולית מיתא לישראל אלא עניותא ובאלין אנפין דכרובים אתמר (שמות לג יא) ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים:

מלפני ה׳ - ר"ל מס"א, שהן מלפני, שלפני הוא מלכות (זהר ח"ב קע ע"ב), **שנא׳** בה (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, כידוע[230]: **ותאכל אותם -** ר"ל הקרבנות, כמ"ש (יומא כא ע"ב)[231] שהיה יורד כלב על המזבח כו׳: **וימותו -** ר"ל [המקריב] הקרבנות: **כגוונא דבני אהרן -** ר"ל ותאכל אותם, דבני אהרן קאי ג"כ אקרבנם, וימותו הם עצמם: **ודבר ה׳ כו׳ -** ר"ל שבחיבורם היה מדבר עמו, כמ"ש (שמות כה כב) מבין שני הכרובים וידבר אליו:

קמו כל בעלי המשנה והמלאכים ואמרו, מי הוא שגלה הסודות הללו, אלא ודאי זהו שנקרא ספר הזהר,	קמו כלהו מארי מתניתין[232] ומלאכין ואמרו מאן ניהו דגלי רזין אלין אלא ודאי דא איהו דאיתקרי ספר הזהר[233] בדרגא דיליה דאיהו

---

[229] עי׳ בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[230] עי׳ לקמן טו ע"ב, ועי׳ ע"ח א"א יד: ז"ס הק"ב חרובין הם סוד החיות שנשארו בקליפות בסוד י"א סמני הקטרת כנ"ל שאלו המלכים מה שנשארו מהם למטה שלא יכלו להתברר הם נשמות הקליפות ממש ומתלבשים בהם בסוד ומלכותו בכל משלה.

[231] ז"ל: תניא: חמשה דברים נאמרו באש של מערכה: רבוצה כארי וכו׳. רבוצה כארי, והתניא, אמר רבי חנינא סגן הכהנים. אני ראיתיה, ורבוצה ככלב. לא קשיא, כאן במקדש ראשון, כאן במקדש שני.

[232] רוב המקומות שנזכר "מארי מתניתין" בתיקונים (לעיל ג ע"א, ה ע"א ה ע"ב ו ע"א ו ע"ב, ח ע"ב י ע"א יא ע"ב יב ע"ב, טו ע"א טו ע"ב טז ע"א כא ע"א, כו ע"ב, כט ע"א, ל ע"א, לא ע"א, לג ע"ב, לד ע"א, לה ע"א, לה ע"ב, לז ע"א, לח ע"ב) כוונתו למבואר בחלק הנגלה שבתורה. בד"כ גם מצאתי את מקורו הנאמן בחלק זה של התורה. אמנם מש"כ כאן לא מצאתי בחלק הנגלה אלא רק בזוה"ק (עי׳ ח"א ר ע"ב, רכח ע"ב, ח"ג קסה ע"ב וקסו ע"א). ועי׳ דברי רבינו לקמן מב ע"ב, וכן שם מב ע"ד שמפרשו לענין קבלה דווקא, וכן משמע בתז"ח ז ע"ג. ועי׳ תז"ח טז ע"ד: והמשכילים יזהרו אלין ס׳ רבוא מארי מתניתין דלעילא ואלין ס׳ רבוא מארי מתניתין דלתתא, ע"כ. ועיי"ש כד ע"ג: לאו בפשיטו דמארי מתניתין גופניים אלא דמארי מתניתין שכליים דאתמר עליהו והמשכילים יזהירו.

[233] עי׳ מלואים אות (מב).

בדרגה שלו, שהוא בדמות של רבונו, שנאמר בו "רבה אילנא ותקיף דברגלוהי תטלל חיות ברא [גדל העץ והתחזק שלרגליו תהיה בצל חיות השדה]" שהן חיות הקודש. "ובענפוהי ידורון צפרי שמיא [ובענפיו ידורו צפורי השמים]", שהן הנשמות העליונות. "ומניה יתזן כל בשרא [וממנו יזון כל בשר]" זה ישראל למטה.	בדיוקנא דמאריה[234] דאתמר ביה (דניאל ד ח) רבה אילנא ותקיף דברגלוהי תטלל חיות ברא דאינון חיות הקודש (שם ט) ובדרועוי ידורון צפרי שמיא דאינון נשמתין עילאין (שם) ומניה יתזן כל בשרא דא ישראל לתתא:

דא הוא דאתקרי כו' - ר"ל רע"מ: **ספר הזוהר בדרגא דיליה** - ר"ל שהזוהר נקרא ע"ש עד"א: **דמאריה** - עד"א: **דאתמר ביה רבה כו'** - ר"ל על משה רבינו ע"ה@: **דברגלוהי מטלל כו'** - כנ"ל, שנאמר (דניאל ד ט) תחותוהי תטלל כו', ור"ל תחות הגוף, עד"א, והן הרגלים: **ובדרועוי כו'** - הן גדפין הנ"ל, והוא שנאמר (דניאל ד ח) ובענפוהי ידורון כו': **דאינון נשמתין עילאין** - ר"ל של שני המתיבתות[235] בג"ע, ונשמתין באין משרפים דאינון בגדפין כנ"ל (%): **דא ישראל לתתא** - בעודן בבשר הגוף, והן בדוגמת ישראל דלעילא, עד"א, לכן אמר, ומניה כו':

ולא עוד אלא בבבת עינו מאירה השכינה, שבשבילו נאמר "וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה", וזה בת לב, כלולה מעשר אמירות ול"ב נתיבות שלה, שהם ל"ב אלהים של מעשה בראשית, שבגלל הל"ב הזה נאמר (קהלת רבה פ"א סי' טז) הלב רואה הלב שומע. בעין שלו, מאיר העמוד האמצעי בשלשת צבעי עינו הימנית@PISSUK, מאירים שלשה אבות בשתי כנפי עינו פותחים וסוגרים שני עמודי אמת ברב העין שאוחז בשתי כנפי העין שלו זה צדיק.	ולא עוד אלא בבבת עינוי נהרא שכינתא דבגיניה אתמר (שמות ג ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה ודא בת ל"ב כלילת {ה ע"ב} מעשר אמירן ול"ב נתיבות דילה דאינון ל"ב אלהים דעובדא דבראשית[236] דבגין האי ל"ב אתמר הלב רואה הלב שומע[237] בעין דיליה נהיר עמודא דאמצעיתא בתלת גוונין דעיניה ימינא נהרין תלת אבהן בתרי גדפי עינא דיליה פתחין וסגרין תרי סמכי קשוט כרוב דעינא דאחיד בתרי גדפי עינא דיליה דא צדיק:

מלאך ה' - הוא שכינה, כידוע בסוד המלאך הגואל[238]: **ודא בת לב** - ר"ל אותיות בלבת: **בת כלילא כו'** – כידוע, ולכך נקרא בית, בת י', וז"ש בבהיר (אות סג)[239] ובהקדמת תיקוני זהר (יג ע"א[240]) נגע בבת, וכלל בה כל הי': **ול"ב נתיבות כו'** – מחכמה, דאתמר בה (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית: **דאינון ל"ב אלהים** - ר"ל דלכך כתיב בהו אלהים, מלכות (זהר ח"ב רנז ע"א): **דבראשית** - כמ"ש

---

[234] שמו כשם רבו (סנהדרין &).

[235] עי' לעיל הערה 59.

[236] עי' לקמן הערה 715.

[237] עי' לעיל כט ע"א, נה ע"ב, ועיי"ש שדברי רבינו ע"ד לב כוללת כל חב"ד דכוללין הכל כנ"ל, דראיה הוא חכמה כידוע בסוד הד' חושים, ראיה כו', נו סע"ב, נז ע"א.

[238] זהר ח"א סא ע"א. עי' רמב"ן (שמות ג ב) [וירא מלאך ה' אליו בלבת אש]: המלאך הזה הוא המלאך הגואל שנאמר כי שמי בקרבו (להלן כג א), וכו' ונאמר ומלאך פניו הושיעם (ישעיה סג ט), כלומר מלאך שהוא פניו, כדכתיב פני ילכו והניחותי לך (להלן לג יד). [בענין "המלאך הגואל", עי' הרמב"ן במדבר (ו כה) שזה כינוי לשכינה. ועי' לש"ו בספר הביאורים (ח"ב ע ע"ג) כל אור תחתון הוא בבחי' מלאך לאור העליון, וכנודע בסוד המלאך הגואל, עכ"ל.

[239] ז"ל: ומאי לב, א"ל א"כ בן זומא מבחוץ ואתה עמו, ל"ב הוא שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם, מאי ל"ב, א"ל ל"ב נתיבות, משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים ומנין החדרים ל"ב, ולכל חדר יש לו נתיב, נאה למלך זה להכנס הכל בחדרו על דרך נתיבתיו, אמרת לא, נאה לו (שלא) [אלא] לגלות פניניו ומשבצותיו ומצפוניו וגנזיו וחמודותיו, אמרת לא, מה עשה נגע בבת וכלל בה כל הנתיבות ובמלבושה, והרוצה להכנס בפנים יסתכל (ס"א יכנוס) הנה, ונשא למלך גם נתנה לו במתנה, לפעמים קורא אותה באהבתו אחותי כי ממקום אחד באו, ולפעמים קורא אותה בתי כי בתו היא, ולפעמים קורא אותה אמי.

[240] עי' עוד תיקו"ז לב ע"ב: כל מאן דבעי למשאל שאלתוי ייתי למטרוניתא דאיהי בית דילי בת י' היכל דילי והאי איהו אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אם בזאת (ירמיה ט כב), ע"כ. ועיי"ש בביאור רבינו: **בת יוד** - בחכמה יבנה בית (משלי כד ג) בחכמה יסד ארץ (שם ג יט).

בתיקו"ז (%) **ב'** ראשית, ב' הוא בת, ראשית הוא ל"ב נתיבות חכמה: **הלב רואה** – בחכמה, כמ"ש (%) ראיה בחכמה שמיעה בבינה. והוא כאן, לב רואה בעינים שבה, לב כנ"ל (%), ולב שומע בלב עצמו, שהוא בינה, כמ"ש בהקדמה שנייה של תיקו"ז (יט ע"א), כי בינה ג"כ כלולה מל"ב נתיבות כידוע[241]: **בעין דילה** - ר"ל בכלל העין: ***ימינא** - ל"ג:

בת דקה קטנה יש מבפנים תחת בת העין העליונה, וזו השכינה התחתונה, שבת העין העליונה, שם חכמה. לב האם העליונה, האור שמאיר בבת העין, שהיא י', ועימו נקרא האויר הקדמון, זה כתר עליון. ועוד בשבעה גלדי@ העין שלו מאירים נשמות של רבי שמעון וששת חבריו, ועליהם נאמר "שבעה ושבעה מוצקות".	בת דקיקא זעירא אית מלגאו תחות בת עינא עילאה ודא שכינתא תתאה דבת עינא עילאה תמן חכמה לב אימא עלאה אור דנהיר בבת עינא דאיהי י' ועמה איתקרי אויר הקדמון דא כתר עילאה ועוד בשבעה גלדי עינא דיליה נהרין נשמתין דר"ש ושית חברוי ועלייהו (זכריה ד ב) שבעה ושבעה מוצקות[242]:

לב אימא - ר"ל דבבת עינא איכא בת לב כנ"ל, והיא נקראת לב כנ"ל: **אור דנהיר כו' דאיהי י' כו'** - ר"ל דבת עינא עילאה, הוא י', חכמה. ואור שלה כתר. ומביא ראיה שאור הוא כתר, שנקרא אויר עם חכמה, כמ"ש בזוהר בראשית (טז עב)[243]: **ועוד בשבעה גלדי כו'** - ר"ל ז' תחתונות דבריאה, לבושין לז' תחתונות הנ"ל, שהן דאצילות. וז"ש **נהרין נשמתין,** שהן מבריאה ואע"ג שמנה לעיל באצילות כל העשר, מ"מ בת עינא עילאה, שבה כח"ב, נכלל בבת עינא תתאה, והכל א'. וכן בכל מקום ג' ראשונות נכללין בה, ולפיכך נקראת אדנ"י, אי"נ, ג' ראשונות, כמ"ש בתיקו"ז (קמח ע"ב), ד' מצד עצמה[244], כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (ז ע"א^), וז"ש **שבעה ושבעה מוצקות**:

ויש מפרש אותם כך, בארבע עשרה אותיות של השם המפורש, בשבעה גלדי@ העין ושלשת צבעי העין, מאירות עשר אותיות שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וזהו "ודמות פניהם פני אדם", בשני כרובי@ העין ובשני עפעפי העין מאירים פני אדם, שהם ד' והם יהו"ה, ועליהם נאמר "ודמות פניהם פני אדם", דמות שלש החיות הם דמות פני אדם, כל איבר ואיבר שלו, נמצאת [היא כמידת] רשות היחיד שרחבו ארבעה וגבהו עשרה, שהן ארבע עשרה אותיות השם המפורש, באיברים שלו מקננות@ כל נשמותיהם של ששים רבוא של ישראל, ששים רבוא של מלאכים	ואית דפריש לון הכי בי"ד אתוון דשמא מפרש[245] בשבעה גלדי עינא ותלת גווני עינא נהרין עשר אתוון דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א והאי איהו (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם בתרי כרובי עינא ובתרי עפעפי עינא נהרין פני אדם דאינון ארבע ואינון יהו"ה ועלייהו אתמר ודמות פניהם פני אדם תלת חיוון אינון דמות אנפי אדם[246] כל אבר ואבר דיליה אשתכח רשות היחיד דרחבו ד' וגבהו עשרה דאינון י"ד אתוון דשמא מפרש באיברין דיליה מקננן כל נשמתין דס' רבוא דישראל דששים רבוא מלאכים כולהו מתכנשין בהאי חבורא

---

[241] עי' ביאור רבינו על ס"י (ג ע"ב).

[242] עי' מלואים אות (פ).

[243] עי' מלואים אות (מ).

[244] עי' דברי רבינו בתקו"ז נא ע"א: והן ד' אותיות אדנ"י, ד' נוק', אותיות אנ"י[244] הן ג' נוק' הנ"ל, אמ"ש, ואות ד' היא נוק' הפרטי, דלית לה מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א), דלה בלא נקודה (לקמן קנא ע"א), וכוללת כל ד' נוק' באות ד'.

עי' הגה"ת הרח"ו (על זהר ח"א ו ע"א), ז"ל, והנה זה היכל הז' נקרא מקדש שבת הגדול, ועליו נאמר ומקדשי תיראו, והוא סוד הנקרא אני שהוא עיקר הנקודה הנקרא בת עי"ן כי הם ג"ר הנרמזת במלת אני כנודע א' כתר נ' בינה י' חכמה. וכן הוא שם אין כי בזכר אין ובנקבה אני, כי הזכר ביושר חכמה על בינה אך הנקבה בינה על חכמה בסוד הוה"י ולכן נקרא [אני] וז"ס אדנ"י כי ד' שבש[ם זה] הם ד' רגלי המרכבה שהם חגת"ם ונכלל בהם כל הז' התחתונים. ואמנם נשארו ג' אותיות אנ"י והם ג"ר שבה וכן נקודה טמירא כנודע כי הוא סוד היכל השביעי. הנה ג' שבתות אלו הם כלם בנקבה בז' היכלותיה ולז"א את שבתותי תשמרו כי כלם הם בנוקבא בשמור וכנגדן יש שבתות עליוני' כזה יסוד ת"ת חכמה, והם נקרא זכור. וזהו שאמר לעיל כלולין תרווייהו בשמור.

[245] פי' יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

[246] עי' 100 שכולם פני אדם.

כלם מתכנסים/נכנסים@ בחבור הזה, מקננים@ בו.	מקננין ביה:

ואית דפריש כו' - ר"ל השבעה ושבעה, הכל באצילות, ומונה ג"כ כמו למעלה, רק כרובי עינא חשיב לשנים ובת עין לא חשיב כלל, כי היא כלולה מכולם: **בשבעה כו' ותלת כו'** - הן ע"ס ז"ת וג' עליונות: **והאי איהו כו'** - ר"ל כמ"ש בתיקונים (יא ע"א, כט ע"א^) דג' חיון, ד' פנים שלהן, ד' אותיות הוי"ה, שהן ע"ס דגוף דאצילות, וחיה הרביעית פני אדם, הוא שמא מפרש, גימ' אדם, שהן ע"ס דפנימיות האצילות[247]. וכן בעינים, הוא שמא מפרש, ובכרובי ועפעפי, שהן לבושי העינים, ד' אותיות הוי"ה: **בתרי כו' פני אדם** - ר"ל הפנים של שמא מפרש בלא המילוי, והן ד' אותיות הוי"ה: **ועלייהו אתמר כו'** - ר"ל שדמותן הוי"ה, הוא דמות פנים של שמא מפרש כנ"ל. וז"ש **דמות תלת כו' אנפי כו' כל אבר כו',** בפנימיות וחיצוניות כנ"ל (%): **דס' רבוא** - דכליל ו"ק בדרגא דעד"א: **דישראל כו' דמלאכים** - מבריאה ויצירה שהוא כולל הכל כנ"ל (%):

אמרו הנשמות של הישיבה העליונה, ודאי זה הוא שדרגתו העמוד האמצעי, שעתיד להגלות בדור שהמלך המשיח מתגלה בו. וסוד הדבר הפסוק@ מוכיח "מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה", ובו "ממכו"ן ש"בתו ה"שגיח אל כל יושבי הארץ". קום הרועה הנאמן להתעורר לאותו שנאמר בו "אני ישנה ולבי ער", וכמה הם ישנים והשינה בעיניהם, שלא פותחים אותם להתעסק בסודות של התורה, שכל רז נקרא אור, להאיר בו לבת העין, ולעורר אותה בו אל בעלה, שהיא ישנה בגלות, בין אותם בעלי תורה, שאין אחד מהם שיעורר אותה לבעלה, שהוא ר"ז, האור שמאיר בה בבת העין, שרז הוא בגימטריא או"ר.	**אמרו נשמתין דמתיבתא עילאה**[248] **ודאי**[249] **האי איהו** דדרגיה עמודא **דאמצעיתא** דעתיד **לאתגלייא בדרא דמלכא משיחא אתגלייא** ביה ורזא דמלה **קרא אוכח** (קהלת א ט) מ"ה ש"היה ה"וא **שיהיה** וביה (תהילים לג יד) מ"מכון ש"בתו ה"שגיח **אל כל יושבי הארץ** קום **רעיא מהימנא**[250] **לאיתערא** ל**ההוא** {ה ע"ג} **דאתמר** ביה (שיה"ש ה ב) **אני ישנה ולבי ער וכמה אינון** דמיכין **ושינתא בעיניהון דלא** פתחין לון **לאיתערא** ברזין **דאורייתא** דכל רז[251] **אור איתקרי לאנהרא** ביה לבת [עד ע"א] **עינא ולאיתערא** לה ביה לגבי בעלה **דאיהי דמיכא** בגלות**א** בין **אינון** מארי תורה דלית חד מנייהו דיתער לה בבעלה **דאיהו** ר"ז **אור** דנהיר בה בבת **עינא** דרז **אור איהו** בחושבן:

מ"ה ש"היה ה"וא כו' - ר"ת משה, ור"ל שהוא היה גואל ראשון הוא יהיה גואל אחרון, שע"י יגאלו כמ"ש בהקדמה שניה של תיקו"ז (יט ע"א)[252] **מיד יהיבת כו' דהא עלך אתמר קול כו'**: **וביה ממכון כו'** - ג"כ ר"ת משה, ור"ל שע"י ישגיח ה' כו', כמ"ש (ישעיה כז א) ביום ההוא יפקוד כו': **לאתערא {ה ע"ב} לההוא כו'** - ר"ל לשכינה: **אני ישנה** - שכינה שנקראת אני (תיקו"ז ז ע"א): **ולבי ער** - רע"מ, שהוא לב"י כנ"ל (ג ע"ג), ע"כ קום לאתערא לה, ור"ל שבת עין הוא שכינה, ואור עד"א, וברז גימ' אור, בא אור עד"א לגבי בת עין, ואם לאו[253] היא ישנה והעין סתום, ואז אין

---

[247] עי' שם יט ע"א שקיו דאילנא.

[248] עי' לעיל הערה 59.

[249] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[250] עי' יהל אור ח"א ל ע"ד ז"ל: רעיא מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א' ממשה רבע"ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו.
עי' תיקו"ז מא ע"ב: נחית בגלותא דאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור דיליה המתפשט בהדורות בת"ח.

[251] עי' לקמן הערה 885.

[252] ז"ל: מיד יהיבת שכינתא תלת קלין לגבי רעיא מהימנא ויימא ליה קום רעיא מהימנא דהא עלך אתמר קול דודי דופק (שיה"ש ה ב) לגבאי בארבע אתוון דיליה ויימא בהון פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי (שם) דהא תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך(איכה ד כב):
תרגום: $

[253] היה ר"ת.@

האור בא אל העין. וז״ש **דמיכין כו׳ דלא פתחין לון**, ר״ל העינים: **לאיתערא**[254] - להיות ניעורין שלא יישנו: **בין אינון כו׳** - ר״ל שעוסקין בפשוטה של הלכות[255]:

שהרי אתה הוא שנאמר בך (אבות פ״א מ״א) משה קבל תורה מסיני, שהרי כל הנביאים והחכמים ובעלי קבלה היו כלפך/@אצלך הם כלבנה והכוכבים והמזלות, שאין להם אור אלא מן השמש. ומשום שנאמר בך (ב״ב עה ע״א) ״פני משה כפני חמה״, קום הַאֵר@ להם, שעד שאתה לא @מאיר להם, כולם הם בחשכה ואין להם אור. שבמקום שאתה נמצא, העמוד האמצעי נמצא שם, שהוא כולל עליונים ותחתונים. אתה הוא המראה של כל מראות הנבואה, שנאמר בהם ״וארא מראות אלהים״.	דהא אנת הוא דאתמר בך משה קבל תורה מסיני דהא הוו כלהו נביאיא וחכימיא ומארי קבלה לגבך כסיהרא וכוכביא ומזלי דלית לון נהורא אלא משמשא ובגין דאתמרנ״ח בך פני משה כפני חמה קום אנהיר לון דעד דאנת לא אנהיר לון כולהו הוו בחשוכא ולית לון נהורא דבאתר דאנת תשתכח עמודא דאמצעיתא אשתכח תמן דאיהו כליל עילאין ותתאין אנת הוא חיזו דכל מראות דנבואה דאתמר בהון (יחזקאל א א) **וארא מראות אלהים**:

דהא אנת כו׳ - ר״ל שעל ידך יאירו כולם, ולכך קום אנת לאיתערא כנ״ל: **משה קבל כו׳** - ר״ל ומסרה ליהושע ויהושע כו׳: ***ובגין דא איתמר בך** - כצ״ל: **דבאתר דאנת כו׳** - ועד״א הוא אור כנ״ל: **דאיהו כליל כו׳** - וכן אנת כולל כולם כנ״ל: **דאיתמר בהון וארא כו׳** - ר״ל שראה בפעם אחת כל המראות, שנאמר וארא, בראיה א׳. והוא מראה שכולל כל מראות, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (ז ע״ב) צורת דיוקנא דכלילא כו׳, והוא מט״ט בדרגא דמשה, ר״ת מ״ט״ט ש״ר ה״פנים:

המראה התשיעי ״מראה דמות כבוד ה״, וזו חכמה, שיש בה כ״ח מ״ה, וכמה חשבונות וגימטריאות יש שם, שנאמר בהם (אבות פ״ג מי״ח) תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה, והם מ״ה, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, הוא (הן) עשר ספירות שאמר בעל ספר יצירה (%) עשר ולא ט׳ ולא י״א כדוגמת עשר האותיות של השם המפורש, שלא להוסיף עליהן יותר מעשר ולא לגרע מהן. וחשבון של עשר האותיות האלה הם מ״ה, הכח שלו הם כ״ח אותיות, שהם תולדות של עשר האלו, והם יו״ד וא״ו דל״ת, ה״א אל״ף, וא״ו אל״ף וא״ו, ה״א אל״ף.	חיזו תשיעאה (יחזקאל א כח) **מראה** דמות כבוד ה׳ **ודא חכמה דאית בה כ״ח מ״ה וכמה חשבונות וגימטריאות אית תמן דאתמר בהון תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה ואינון מ״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א איהו (נ״א אינון) עשר ספירות דאמר בעל ס״י עשר ולא ט׳ ולא י״א כגוונא דעשר אתוון דשמא מפרש דלא לאוספא עלייהו מעשר ולא למגרע מנייהו וחושבן דעשר אתוון אלין אינון מ״ה כח דיליה אינון כ״ח אתוון דאינון תולדין דעשר אלין ואינון יו״ד וא״ו דל״ת ה״א אל״ף וא״ו אל״ף וא״ו ה״א אל״ף**:

דאית בה כ״ח מ״ה - ר״ל ע״ש הגימ׳ כ״ח מ״ה כמ״ש לקמן, נקראת חכמה, אותיות הנ״ל[256]: **וכמה כו׳** - ר״ל לכך נקראת היא ע״ש הגימ׳, שהגימ׳ וחשבונות הן בחכמה: **וגימ׳ פרפראות לחכמה** - ר״ל, שכל הגימ׳ הן פרפראות[257] לגימ׳ של כ״ח מ״ה, וז״ש **וכמה חשבונות כו׳: איהו**

---

[254] היה כתוב לאיתעראי, ואין לו משמעות.@

[255] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז טו סע״ג: משנה שאין מורין ממנה, היא ביצירה, והלכות פסוקות של הגמ׳ הוא בבריאה, והלכה למשה מסיני הוא בשכינה.

[256] פי׳ כ״ח מ״ה.@

[257] עי׳ זהר ח״ג רכ ע״ב: ז״ל: קם ההוא טולא ובטש בעינוי דר׳ אבא נפל על אנפוי מגו דחילו עד דהוה נפל על אנפוי נפל קרא בפומיה דכתיב (שיה״ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים ואלין עיינין דיל(י)ה פרפראות [לגו] (ל)חכמה עלאה דאתמשכא מלעילא ומגו חשבון ותקופין ועבורין אתמליין ואתעבידו בריכות דנפקן מימין לכל סטרין (אינון עיינין) עד דאתפקדן לכל חושבן ועבורין דסיהרא בלבד (ס״א דלבר) וככבין ומזלי למעבד חשבון ודא איהו על שער בת רבים דא איהי סיהרא [דלבר] (לבד).

תרגום: קם אותו הצל והכה בעיניו של רבי אבא, נפל על פניו מתוך פחד, עד שהיה נופל על פניו נפל פסוק בפיו, שכתוב ״עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים״, ואלו העינים שלה פרפראות לתוך חכמה עליונה, שנמשכה מלמעלה, ומתוך חשבון ותקופות ועבורים מתמלאים ונעשו בריכות,

ע"ס - שהן עצמיות של הע"ס, כמ"ש בהקדמה השניה מתיקו"ז (יט ע"א): **דאמר בעל ס"י כו' -** ר"ל משום דהן מחכמה, סלקא דעתך דלא תחשוב אלא מחכמה ולמטה, ולכך אמר ולא ט', כמ"ש לעיל (ב ע"ב) **ועשר חכמות כו' וכ"ע כו',** והואיל שמחשבין למעלה ממנו בכלל, יכול תחשוב ג"כ ההוא מכוסה, לכן אמר **ולא י"א כגוונא כו':** **דאינון תולדין כו' -** ר"ל לכך אמר כ"ח מ"ה, שהן כ"ח של מ"ה:

עשר אותיות כנגד עשר אצבעות, כ"ח אותיות כנגד כ"ח פרקי עשר אצבעות, ובשבילם נאמר "ועתה יגדל נא כ"ח אדני", ומשום הכח הזה נאמר, שמי שלא יודע בגימטריאות וחשבונות שלו, עתיד לרדת לשאול, כמו שבארוה במדרש (%) "כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה".	עשר אתוון לקבל עשר אצבעאן כ"ח אתוון לקבל כ"ח פרקין דעשר אצבעאן ובגינייהו אתמר (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כ"ח אדנ"י ובגין האי כח אתמר דמאן דלא ידע בגמטריאות וחשבונות דיליה עתיד לנחתא לשאול כמה דאוקמוה במדרש (קהלת ט י) כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה {ה ע"ד} בשאול אשר אתה הולך שמה:

ע"ס לקבל עשר כו' - דאמר בס"י (%) שהע"ס הן כנגד עשר אצבעות, ולכך כ"א הוא שלשה פרקין, חוץ משנים של ב' פרקין, כנגד[258] המילויים: **ועתה יגדל כו' -** ר"ל שיתוסף המילויים. כ"ח אדני שהיא ח"כמ"ה תתאה, דמחכמה איתבניאת (זהר ח"א כט ע"א), ולכן נקראת מה (זהר ח"א א ע"ב): **ובגין כו' וחשבונות דיליה -** ר"ל כי כל חשבונות הן תלויין בהאי כח, וכל א' מישראל, יש לו שרש למעלה באותן החשבונות, בשמו, וזה ששואלין את הרשע את שמו[259]: **עתיד כו' -** ר"ל

שיצאו מימיו לכל הצדדים (אותן עינים), עד שנפקדו לכל חשבון ועבורי הלבנה בלבד (שבחוץ), וכוכבים ומזלות לעשות חשבון, וזהו "על שער בת רבים" זוהי הלבנה שבחוץ.

ביאור: בעינוי - פי' לרמוז לו שהחשבון בעיני המלכות כדמפרש (מ"מ). חכמה עלאה - ור"ל שעיני המ' יש בהם הארת אבא ומכח חשבון ועבור שאנו עושים נעשים ברכות מים ומשפיעים לבי"ע (מ"מ). דלבר - והיינו לבנה שבעו"הז (מ"מ).

[258] פי' מילוי המלוי של עשר אותיות שם מ"ה הם כ"ח כנגד הפרקין שבאצבעות.

[259] עי' זו"ח לט ע"ד [וכעין זה בדף סה ע"ד]: א"ל להוא חייבא דגיהנם מאן אנת אמר יודאי חייבא אנא וממונין דגיהנם לא מדכרין לי שמי ותלת זמנין דיינין לי ביומא ותרין בליליא אמר ליה שמא דדוכתך ידעית אמר ליה גלילא עילאה ושבקת בר בעלמא:

תרגום: אמר לאותו הרשע של גהנם "מי אתה", אמר "יהודי רשע אני, והממונים של הגיהנם לא מזכירים לי את שמי", ושלש פעמים דנים אותי ביום ופעמיים בלילה אמר לו, את שם מקומך ידעת, אמר לו הגליל העליון. והשארת בן בעולם.$לבדוק אם חיבוט הקבר נצרך אחרי זה$

חיבוט הקבר פ"ב: ספר חסד לאברהם - מעין ה - נהר ב

נהר ב - בדין חיבוט הקבר:

שנינו בפרק חיבוט הקבר פ"ב, שאלו את רבי אליעזר כיצד דין הקבר, א"ל בזמן שנפטר האדם מן העולם בא מלאך המות ויושב לו על קברו ומכה אותו בידו ואומר לו קום הגידה לי שמך, אמר לו גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאיני יודע מה שמי, מיד מכניס רוחו ונשמתו בגופו ומעמידו ומחייבו בדין. אמר ריב"ל חיצי אש ושלשלאות של ברזל בידו, פעם ראשון אבריו מתפרקין, שניה עצמותיו מתפרקין, ובאין מלאכי השרת ומלקטין אותן ומעמידן אותן, ומכה אותו פעם ג', ומבקשין ממנו דין, ודנין אותו בכל מדה ומדה יום א' ויום ב' כך דנין אותו, יום ג' דנין אותו במכהו בב' עיניו מפני שלא ראה ואמר, ומאזניו מפני שלא שמע ואמר, ומשפתיו מפני שהוציא משפתיו דברי תפלות, ומלשונו מפני שהעיד עדות שקר, ומרגליו מפני שהקדים רגליו לדבר עבירה, מכאן ארז"ל כל המקדים רגליו לדבר עבירה מקדימין לו מלאך המות, וכל המלשין על חבירו לשון הרע מיתתו באסכרה, ע"כ:

ואומר ויושב לו על קברו, כדי להאהיל עליו אהל, לעשות מחיצה בינו ובין שאר העם שלא יצער שאר המתים, ושם מגביל לו מקום שיזקיק (ל)צרכי דיניו כי אין הדבר תלוי במקום, לכך מלאך עושה לו מקום, והיינו יושב על קברו, ואין העפר שעליו מעלין ולא מורידין שיש כח לכל זה, והטעם שהיסודות האלו עם היותם מגושמים סובלים כל הנשפע עליהם. ומכה אותו בידו דרך לעג ובזיון, ועוד ע"י הכאה זו נותן לו כח הדיבור ומחזיר נפשו אליו, וכן דקדק אחר כך שאמר שמכניס רוחו ונשמתו, ונפשו לא נזכר מפני שהיא עמו על הקבר ובהכאה זו מכניסה בו. קום הגידה לי שמך, מפני, שפנקס עוונותיו כתובים בידו וכתובים ע"ש פלוני, ולזה כדי שיצדק עליו את הדין אומר לו הגידה את שמך, כדי שתראה פתקא שבידי שהיא כתובה על שמך מרשות עליון. א"ל גלוי וידוע

ספר חסד לאברהם - מעין ה - נהר ב

שאמר בקהלת (&) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, ר״ל שישיג החשבון שלו, בכל התלויין ביד כנ״ל, וזה ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה כו׳ (קהלת ט י)[260], וז״ש **כי אין כו׳**, ור״ל שאמרו בשאול, שָׁם אין שֵׁם[261] אותן בני אדם שהיה להם בעה״ז, מעשה כו׳, כמ״ש בזוהר (רכ ע״א)[262]:

מ״ה הוא [גימ׳] כבו״ד אח״ד כדוגמא זה, וא״ו חשבונו אח״ד, כבו״ד הוא יו״ד ה״א ה״א. וכבוד הוא גימטריא ל״ב, והוא לב אח״ד, ובגללו נאמר ״הוא מראה דמות כבוד ה״׳. ועוד, מה באותיות מ״ם ה״א, שעולה בגימטריא אהי״ה אדנ״י, וחשבונו אלהים, וזה הכנוי של השם המפרש, שכך עולה אלהי״ם בגימטריא כנוי, וזהו השם בכנויו, הכס״א, כך עולה הוא בגימטריא.	מ״ה **איהו** כבו״ד **אח״ד** בגוונהנ״ט **דא וא״ו חושבניה אחד כבוד איהו** יו״ד ה״**א** ה״**א** וכבוד **איהו חושבן** ל״ב **ואיהו** (נ״**א** והא**י איהו**) לב **אחד ובגיניה אתמר** (יחזקא״ל א כח) **הוא מראה** דמות כבוד ה׳ ועוד מה **באתווי** מ״ם ה״**א** דסליק **בגימטריא אהי״ה אדנ״י** וחושבניה **אלהים ודא כינוי דשמא** מפרש דהכי סליק **אלהים בגימטריא** כנו״י **והא**י **איהו** השם בכינויו הכס״**א** הכי סליק **איהו** בחושבניה:

מה איהו - עכשיו מפרש כבוד, דקאי על חכמה: **כבוד אחד כו׳ -** ר״ל שכל הל״ב מתייחדין בוא״ו, עד״א, שהוא אחד, כידוע (%): **ואיהו לב אחד -** ר״ל שאמרו בגמ׳ (סוכה מה ע״ב)[263] מה התמר אין לו אלא לב אחד אף ישראל כו׳. ור״ל בזה, שכלל המ״ה הוא ל״ב, גימ׳ כבוד, וז״ש **ובגיניה כו׳**: **ועוד מה כו׳ -** עכשיו מפרש הגימ׳ {ה ע״ג} שהם פרפראות למ״ה כנ״ל: **בגימ׳ אהי״ה אדנ״י וחושבניה כו׳ -** כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (ג ע״ב%) שב׳ שמות אלו הן מרכבה ליהו״ה, ואלהים כנוי. ור״ל שב׳ שמות הנ״ל באצילות ואלהים בבריאה, הכס״א, ושם הוא כינויים. וב׳ שמות הנ״ל הן בבינה ומלכות, מרכבה לחכמה ות״ת, ששם הויה:

כ״ו, כ״ף וא״ו, הוא יהו״ה אלהי״ם בגימטריא, [וב]תוספת א׳ מראה ששמו וכנויו אחד, ואינו כדוגמת אדם, שהוא אחד וכינויו אחד@, אלא הקדוש ברוך הוא הוא ושמו וכנויו, הכל אחד. תשע המראות הללו ראה יחזקאל, מתוך תשע צורות אחרות.	כ״ו כ״פ **וא״ו איהו**ם יהו״ה **אלהי״ם בגימטריא** א׳ תוספת[264] **אחזי דשמיה וכנוייה אחד ולאו איהו בגוונא דבר נש דאיהו אחד וכנוייה אחד אלא** קב״ה **הוא ושמיה וכנוייה כלא חד אלין תשע מראות חזא יחזקאל מגו תשע צורות אחרנין:**

לפני מי שאמר והיה העולם, כיון שהכונה לדעת את שמו מפני גזרת הדין והגזרה היא מלפני מי שאמר והיה העולם, וגזר דינו על האדם ובראו ביצה״ר וצוהו על המצות, וההנהגה כולו על ידו ובשליחותו הוא בא לשאול על שמו לדעת הגזרה, לכך משיבו גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאיני יודע מה שמי, והיינו שם רשעם ירקב:

והענין שהשם הוא ענין נוגע אל האדם מקיבוץ חלקיו, וכאשר השם טוב מורה על טובותו כך השם הרע מורה על קיבוץ אותם החלקים לרעה, והעד בגמ׳ עובדא דכידור, והצדיקים ז״ל אותה הבחינה הידועה שהיא שמם עומדת קיימת מציאות קיבוץ חלקיו לברכה ולהתברך מלמעלה, כענין ועצמותיך יחליץ, גם חלק השם המורה על הקיבוץ חלקיו יתקיים להתברך, והרשע חלקיו נפרדים שאין לו שובע צחצחות ולא חליצת עצמות ולא שאר חלקים, אלא ירקב כעין שאוחז רקב בעצמות כן יאחז בשאר החלקים ובשם קיבוצם, ולזה אינו יודע שמו שאינו נאחז בו אותם אותיות הקדושים פרחו ממנו ונפרדו ואחזם רקבון ולא נשאר לו בהם חלק:$$$$

[260] ז״ל: כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה.

[261] ניקוד כאן והקודם.@

[262] עי׳ מלואים אות (מג).

[263] ז״ל: אמר רב הונא מאי טעמא דרבי יוחנן בן ברוקה דכתיב כפות שנים אחת ללולב ואחת למזבח ורבנן אמרי כפת כתיב רבי לוי אומר כתמר מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים.

[264] עי׳ תיקו״ז קל ע״א ד״ה ר״ש פתח: אחד יותר על שרשו שנתמלא ממנה, ע״כ, והוא עומק כל גימ׳ כאשר היא מחושבת עם הכולל. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א מג ע״ב: הרי ק״א כו׳ - הם ק׳ עם הכולל. הנה הוא על רזא דנקודה עלאה דכל ברכאן נבעין מתמן כנ״ל אות ט׳, ובו נכלל כל הס״ג כולו והוא הכולל שאמר.@

דשמיה וכנווייה כו' - דבריאה עמהם באחדות, כידוע (%): **אלין תשע כו'** - ר"ל ביצירה מגו מט"ט:

המראה העשירי, שהוא כתר, מופלא ומכוסה, לא גלה בו שום מראה בעולם, זהו שנאמר "וראה ואפול על פני", ולא אמר@ מה ראה, משום שנאמר עליו (חגיגה יג ע"א מספר בן סירא) "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, אין לך עסק בנסתרים". מי המסתרים שלו, אלו שש מאות ועשרים סתרי תורה גנוזים (סודות), שתלויים ממנו, כמספר כת"ר. וכל אחד מלמד סוד למעלה ממנו, והם עולמות גנוזים לאותו מופלא, שהוא עלת כל העליונים.	חיזו עשיראה דאיהו כתר מופלא ומכוסה[265] לא גלי ביה שום מראה בעלמא הה"ד (יחזקאל א כח) **וארא**ה **ואפול** על פני **ולא אמר מאי חזא** בגין **דאתמר** עלייהו **במופלא** ממך **אל תדרוש ובמכוסה** ממך **אל תחקור אין** לך עסק בנסתרים מאן נסתרים דיליה **אינון** שית מאה ועשרים סתרי תורה גניזין (נ"א רזין) דתליין מניה כחושבן כת"ר וכל חד **אוליף רזא לעילא** מניה **ואינון** עלמין גניזין **להה**וא **מופלא דאיהו** עילת כל **עילאין**[266]:

ואינון עלמין גניזין - ר"ל עולמות שלמעלה מההוא מופלא, והם בההוא שנקרא מכוסה[267], וז"ש גניזין, ואינון גניזין רק למופלא בלבד, אבל ממנו ולמטה, אף באצילות אין יכול להשיגם[268], וז"ש דאיהו עילת על כו':

קום רועה הנאמן, גלה@ שבחיו, שהרי הרשות נתונה לך@ מן עילת כל העילות, וענן וערפל, האב והאם ושבעה ענני כבוד, שבע ספירות, השקאה של אלו, העננים הם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שעולה לחשבון ע"ב, ועליו נאמר "הנה ה' רכב על עב קל ובא מצרים", ועשר הספירות נכללו בו מצד של החסד, וממנו שֵׁם בן שבעים ושתים, כתוב בזרוע של הקדוש ברוך הוא, כמו שבארו בספר רזיאל, בשעור קומה שהוא היה הספר של אדם הראשון.	קום רעיא מהימנא[269] גלי **שבחיי דה**א **רשו אתיהיב** לך מן עילת כל העילות[270] וענן וערפל **אבא ואימא ושבע**' ענני כבוד **שבע** ספירן שקיו **דאלין** עננין **אינון** יו"ד ה"י וי"ו ה"י דסליק לחושבן ע"ב ועליה **איתמר** (ישעיה יט א) הנה ה' רוכב על עב קל **ובא** מצרים ועשר ספירן **איתכלילן** ביה **מסטרא** דחסד ומניה שם בן ע"ב כתיב **בדרועא** דקב"ה כמה **דאוקמוה** בספר רזיא[271] בשיעור קומה **דאיהו** הוה **ספרא** דאדם קדמאה:

---

[265] עי' לעיל הערה 101.

[266] עי' תיקו"ז יט ע"א: פתח אליהו ואמר רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל וכו'. ביאור ריבונ: **רבון עלמין** - א"ס: **חד ולא בחושבן** - ר"ל, לא כא' המנין שהוא נכנס בגדר מספר, וכתר עליון נדמה לאחד המנין, אעפ"י שאינו מספר מ"מ נכנס בגדרם, אבל אתה, אין שני לך, שאינך נדמה לשום ספי' כלל, ע"כ. ולענין א"ס עי' תיקו"ז עו ע"ב: כתר עלאה שריא ברישא דבר נש דתמן מחשבה סתימאה וכמה דמחשבה איהי סתימא כך איהו סתים אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר, ועי' דברי רבינו (ספד"צ ג ע"ב): רישא לכל האצילות שלמעלה ממנו רדל"א נקרא א"ס [ועי' תיקו"ז קלב ע"ב]. ועי' לקמן יא ע"ב.

[267] כי מכוסה הוא למעלה ממופלא כמ"ש לעיל בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה וכן בריש תיקון מב צא רע"ב ד"ה אמון, ועי' לעיל ריש תיקון ע' קלח ע"א שם אמר להיפך ואולי ט"ס שם (לש"ו), ועי' לעיל הערה 101.

[268] עי' ביאור ריבנו על ספד"צ א ע"ג שאין עולם יכול להשיג לעולם שלמעלה ממנה.

[269] עי' לעיל הערה 250

[270] עי' לש"ו (דע"ה ח"א יד ע"א) ש"עילת העילות" הוא כינוי לרישא תניינא דהיינו הקד"א וגלגלתא, אבל "עילת כל העילות" הוא כינוי למאציל ית"ש. ועי' דברי רבינו לקמן (קלג ע"ג ד"ה דעלת העלות) שעילת העילות הוא כינוי לא"ק.

[271] עי' זהר ח"א נה ע"ב (הוב"ד במלואים אות (מד)), ועי' תיקו"ז קה ע"ב. עי' עמק המלך ש"ה פל"ב: קודם שבא ביעקב בא בחנוך, ולזה חנוך כשבא בעולם הזה הגשמי, נכנס בגוף ונפש לגן עדן ואכל מעץ החיים, ומצא בתוך האילן ספר רזיאל ולקחו ועיין בו, וממנו חבר ספר אחד הנקרא ספרא דחנוך. והיינו דכתיב, "ויתהלך חנוך את האלהים" (בראשית ה כב), כלומר שהלך בגן עדן וחזר בעולם הזה (עי' זהר ח"ב רעז ע"ב), ע"כ. ועי' עמק המלך הקדמה: אדם הראשון נתחכם מאוד מספר רזיאל שנתן לו המלאך, בציווי הקב"ה ששמע בכייתו, ועל ידו נתחכם מאוד, וספר רזיאל זה,

מן עילת כו' - דהוא חשך, אפיסת השגה, כמ"ש (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו. ועל ג' ראשונות אמר, חשך ענן וערפל, שהן מחוסרי השגה, וכתר יותר מכולם, וזהו חשך. אבל בז' תחתונות, דהן מושגין, כמ"ש (דברים ד לב) שאל נא לימים ראשונים[272], אמר ענני כבוד, שהן נהירין: **ושבעה ענני כבוד** - כמ"ש (במ"ר פ"א סי' ב)[273] ששה היו לישראל בששה קצוות למעלה ולמטה ומד' רוחות, שהן נגד ו"ק, ושביעית הולך לפניהן, שהיא נגד מלכות, שהולכת לפניהם כידוע[274]: **דסליק לחושבן ע"ב** - כמו שמפרש והולך, ע"ס מסט' דחסד, שנקרא ע"ב, כמ"ש לעיל, וחסד הוא מים, כמ"ש לעיל. וזהו שקיו דעננין, מים שבתוך העננים. ואף ספירת כתר, שהוא חשך, שקיו ג"כ ע"ב הזה, שהוא מים, כמ"ש (תהלים יח יב) ישת חשך כו' חשכת מים עבי כו'[275]. וזהו בע"ב הענן (שמות יט ט)[276], שנאמר אצל משה, כמ"ש לעיל, שהן ע"ס, שבא הקב"ה עם כולם, שמיניהו ניתן עשרה דברות כידוע (%). וזהו בע"ב הענן, ע"ב של הענן, ושקיו דעננים, הן אורייתא, כמ"ש לקמן. וזה שניתן התורה מהם וכולם נכללו במלכות, כמ"ש (%)[277] נגע בבת, וכליל כל הי', ומליל עמהון, כמ"ש (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים, של כולם. וז"ש **הנה ה' רוכב על ע"ב קל**, ר"ל שהפסוק הזה מיירי בצלותא דבר נש, כמו שמפרש והולך, שמשריין[278] דשכינתא מרכבה למשריין דקב"ה, וזה ה' רוכב על ע"ב, שבה כלול כל ע"ב כנ"ל. **קל**, כמ"ש (%) דבאת קלילא נברא העולם, והוא ה', שאין בה אלא הבל דפומא, ובהבל נברא העולם, כמ"ש (קהלת א ב) הכל הבל, כמ"ש בתיקונים (קיט ע"ב[279]), והיא סלקא בצלותא בהבלים, כמו שמפרש והולך, לכן נקראת קל. והוא נחית בקולות, לכן נקרא ענן כבד, וז"ש (ו ע"א) **וכד נחתין כו' בקלין כו' הה"ד כו' וענן כבד כו'**: **וע"ס כו' מסטרא דחסד** - ר"ל דבשמא מפרש, שם מ"ה, אמר דהוא שקיו דע"ס (תיקו"ז יט ע"א), לכן אמר מסט' דחסד, ושם[280] הוא מסט' דחכמה: **ומיניה שם כו'** - ר"ל שם ע"ב של (שמות יד יט-כא)[281] ויסע ויבא ויט, כתיב בדרועא ימינא, שהוא חסד, דנפיק מן שם ע"ב הזה, דכל השמות יוצאין כולם משם הוי"ה[282]:

וכשעולה השכינה בעננים הללו, עולה בחשאי, בתפלה בחשאי, וכמה חיות שהולכות באויר, שהם שרפים, חשמלים, עשר כתות הם, כולם פותחים כנפיהם אליה, זהו שנאמר "ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה", לקבל/כנגד@ השכינה עליהם.	וכד סליקת שכינתא באלין עננין סליקת בחשאי בצלותא בחשאי וכמה חיוון דאזלין באוירא דאינון שרפים {ו ע"א} חשמלים עשר כתות אינון כלהו פתחין גדפייהו לגבה ההי"ד (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה לקבלא שכינתא עלייהו:

הוא שנזכר בספר הזוהר בכמה מקומות, כי בכל מקום שמזכיר מורנו ורבנו הרשב"י עליו השלום, ספרא דאדם קדמאה, כוונתו על הספר הקדוש הזה. אבל בעונותינו הרבים אינו בנמצא בשלימות אתנו, ועיקר חסר מן הספר, ואינו בנמצא בדורינו זה, כי אם מעט הקט הזה אשר הוא אתי.

[272] עי' זהר ח"א קנח ע"א, כב ע"א, ע"ח שער עגו"י ה.

[273] ז"ל: כמה ענני כבוד היו מקיפין את ישראל במדבר ר' הושעיה ור' יאשיה ר' יאשיה אמר חמשה ארבע לארבע רוחות וא' מהלך לפניהם ר' הושעיה אמר שבעה ארבעה לארבע רוחות השמים וא' מלמעלן וא' מלמטן ואחד שהיה מהלך לפניהם רחוק ג' ימים והיה מכה לפניהם את הנחשים ואת העקרבים ואת השרפים ואת הסלעים ואם היה מקום נמוך היה מגביהו ואם היה מקום גבוה היה משפילו ועושה אותם מישור שנאמר (ישעיה מ) כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו וכו'.

[274] עי' זהר ח"ב קע ע"ב שבחי' "לפני" היא מלכות.$PERL NOT KNOW

[275] ז"ל: ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים.

[276] ז"ל: ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ה'.

[277] עי' לעיל הערה 239.

[278] משריין היינו מחנות, עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

[279] ז"ל: ובגין דא (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אמרו ליה חבריא רבי אימא לן שום רמיזא בהאי קרא דלא אתכסיא חכמתא דא מן חבריא אמר לון רבנן בודאי רזא עלאה אית תמן אבל אימא לכו ברמיזא שבע הבלים אינון וזכאה מאן דלא נטיל לאגרייהו בהאי עלמא ואינון דכלילן בבת שבע ואינון בהאי קרא הבל חד הבלים תרין הא תלת הבל הבלים תלת הרי שית הכל הבל הא שבע ולקבליהו שבע שמהן אבגית"ץ וכו' אלו שבע הבלים אינון כפולים לקבל שבע שרגין דמנרתא כפולים דאתמר בהון שבעה ושבעה מוצקות.

[280] עי' לעיל ב ע"ב חכמה כ"ח מ"ה.@

[281] עי' לעיל הערה 146.

[282] עי' זהר פנחס רטו ע"ב: יהו"ה דאיהו חיי כל כנויין וכל שם וכנוי סהיד עליה.

וכד סליקת כו' - ר"ל הפסוק הנ"ל, הנה ה' כו', שהוא בתפלה, וזה "ובא מצרים", דצלותא הוא כגוונא דנפיקו ישראל ממצרים, כמ"ש לקמן: **בצלותא בחשאי** - ר"ל בתפלת הקהל בלחש: **דאזלין באוירא** - לקבל התפלות, כמ"ש בזוהר (%) שהן עומדין {ו ע"א} באויר לד' רוחות:

וכשעולה, עולה בכל הבלים הללו של הפה, שהם שבעה הבלים שאמר קהלת, שלשה גנוזים. וכשעולה עליהם, מיד יורד הקדוש ברוך הוא לקבל אותה/כנגדה@ בכמה צבאות ומחנות. המחנות של השכינה עולות עם השכינה, ומחנות המלך יורדים עליהם, והם המרכבות התחתונות מהעליונות, ומקבלים אלו מאלו בשמחה, בנשיקות. וסוד הדבר "והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו". "והנה המלאכים" של השכינה, שהיא אלהים, "עולים", ומלאכים מהקב"ה, "יורדים בו", אליה.	וכד סליקת סליקת בכלהון באלין הבלים דפומא דאינון שבע הבלים דאמר קהלת תלת גניזין וכד סליקת עלייהו מיד נחת קב"ה לקבלא לה בכמה חיילין ומשריין[283] משריין דשכינת' סלקין עם שכינתא ומשריין דמלכא נחתין עלייהו ואינון מרכב' תתאין מעילאין ומקבלין אלין מאלין בחדוה בנשיקו ורזא דמלה (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו והנה מלאכים דשכינת' דאיהי אלהים עולים ומלאכים מקב"ה יורדים בו לגבה:

סליקת בכולהון - ר"ל, בכל העננים, שהן כל הע"ס, כמ"ש (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים כו'[284]: **באלין הבלים** – שבלחש, אין שם רק הבלים, והן מסט' דשכינתא, כנ"ל (%) **את ה', דאינון שבעה כו'**, ז"ת. וז"ש, "הבל הבלים" בחג"ת, ח"ג הבלים, ת"ת הבל, כלול מהם. וכן "הבל הבלים" בנה"י, "הכל הבל" במלכות, דאיהו כלה (זהר ח"ג צו ע"ב) כלולה מכולם: **תלת גניזין** - ג"ר, כמו העננים דלעיל, והן רמוזים בג' תיבות, "אמר קהלת הכל", אמר בבינה, שבה אמירה כידוע (%). "קהלת" נקרא ע"ש החכמה, כמ"ש חז"ל (ברכות נז ע"ב, %). "הכל", כתר, שהוא שורש הכל כידוע, ואינן מפורשין בפסוק, דהן גניזין, וזהו עב קל דסלקת בכל עננים, בהבלים, כנ"ל: **ואינון מרכבה כו'** - וזהו ה'[285], דהוא מלכא, רוכב כו': **והנה מלאכי כו' בו** - ר"ל, בו, בצלותא, דאיהו סלם, כמו שמפרש והולך:

אשרי תפלת האדם, שהיא נעשה סולם לשני מחנות, המלך והמלכה, ולכן, כשעולים מחנות המלכה, עולים בחשאי. וכשיורדים מחנות המלך עליהם, הם מדברים עליהם באותו הזמן, הוא היחוד של הקול והדבור יחד, יאהדונה"י שבשבילו נאמר (ברכות נג ע"ב) גדול העונה אמן יותר מן המברך, והרי פרשוה.	זכאה צלותא דב"נ דאיהי איתעבידת סולם לתרין משריין[286] דמלכא ומטרוניתא ובג"ד כד סלקין משריין דמטרוניתא סלקין בחשאי וכד נחתין משריין דמלכא עלייהו אינון ממללן עלייהו בההוא זמנא איהו יחודא דקול ודבורא כחדא יאהדונה"י דבגיניה איתמר גדול העונה אמן יותר מן המברך והא אוקמוה:

ובג"ד כד כו' בחשאי וכד כו' ממללן - ר"ל בתפלת הלחש סלקא ובתפלת דקול רם נחתי משריין כו', וזהו חשמ"ל[287], שהן אדנ"י הוי"ה, כמ"ש לעיל (%): **בההוא זמנא** - ר"ל בתפלת קול רם, דנחתא מלכא לגבי מטרוניתא: **יחודא דקול ודבור כחדא** - כצ"ל. ור"ל זו"נ, והייחוד שהן ב' שמות בשילוב. וז"ש **יאהדונה"י**, והוא באמן, שעולה[288] ב' שמות ביחד, וז"ש **דבגיניה איתמר כו'**:

וכשיורדים מחנות המלך יורדים בקולות, זהו שנאמר "ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שפר חזק מאד, שכך דרך המטר להעלות ענן בחשאי ולהוריד מטר בקולי	וכד נחתין משריין[289] דמלכא נחתין בקלין הה"ד (שמות יט טז) ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאד דהכי אורח דמטרא לסלקא [עד ע"ב] עננא בחשאי

[283] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.
[284] עי' זהר ח"א כד ע"א, ועי' לקמן יא ע"א ויב ע"א.
[285] הוי"ה$
[286] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.
[287] עתים ממללות עתים חשות (זהר ח"ג כח ע"א).
[288] גימ' @.
[289] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

קולות. ואין מטר אלא השקאת התורה לשכינה, שהשכינה היא נר, שנאמר בה "היא העולה", ישראל פתילת, שמן תורה, "להעלות נר תמיד".	ולנחתא מטרא בקולי קולות ולית מטרא אלא שקיו דאורייתא לגבי שכינתאכב ואיהי שרגא דאיתמר בה (ויקרא ו ב) היא העולה ישראל פתילה משחא אורייתא להעלות נר תמיד (שם כז ב):

וכד כו׳ - ור״ל לכך הוא בקול רם: **ההי״ד ויהי כו׳ -** וזה וענן כבד, ת״ת כנ״ל, על ההר, מלכות[290]: **דהכי אורח דמטרא כו׳ -** לכך סמיך קרא (משלי ל טז) ועוצר רחם ארץ כו׳, שאמרו (ברכות טו ע״ב)[291] רחם מכניסין לה בחשאי כו׳: **ולית מטרא כו׳ -** ר״ל הקב״ה דנחית לגבה כנ״ל, והוא נקרא תורה, ולכך כתיב ויהי קולות וברקים כו׳: *__שכינתא__ ל״ג[292]: **ואיהי שרגא כו׳ -** לכן סמיך קרא הנ״ל, ארץ לא שבעה מים ואש כו׳ (משלי ל טז)[293]. שלא שבעה משחא: **היא העולה -** ר״ל היא השכינה העולה שנאמר להעלות נר: **ישראל פתילה -** כמ״ש לעיל (ד ע״ב ד״ה נר) פתילה דאחיד בתרווייהו, וצלותא דישראל סולם כנ״ל (%): **להעלות נר תמיד** — ר״ל שנאמר שמן זית זך להעלות כו׳, והוא תורה שנאמר (יהושע א ח)[294] והגית כו׳[295], וז״ש בקהלת (ט ח)[296] ושמן על ראשך כו׳, וכל זה, ר״ל, דבצלותא איהי שרגא סלקת, כמ״ש היא העולה כנ״ל, ומשחא נחית, קב״ה. וצלותא פתילה, וז״ש **ובזמנא דצלותא כו׳**:

ובזמן שהתפלה, שהיא מצוה, עולה בתורה, אין לה כביה עולמית. וכשתפלה היא עת רצון לפני ה׳, נראית הקשת בצבעיה מאירים בענן, באותו הזמן "וראיתיה לזכר ברית עולם" שבצבעים המאירים הללו, נודע ששכינה עולה לפני ה׳ במעשים טובים של ישראל. אם לא נראית הקשת בצבעים מאירים, היא רומזת "סכותה בענן לך מעבור תפלה", ונראית בלבוש של ענן שחור. אם קשת [נראית@] בו בצבעים חשוכים היא רומזת [לזה שנאמר@] "אל תראוני שאני שחרחורת". ואם צבעי הקשת מאירים, היא רומזת "שחורה אני ונאוה". "שחורה אני", בענן שחור, "ונאוה" בצבעים יפים מאירים של הקשת, במעשים טובים של ישראל:	ובזמנא דצלותא דאיהי מצוה סליקת באורייתא לית לה כבייה עולמית וכד צלותא איהי עת רצון קדם ה׳ איתחזייא קשת בגוונוי נהרין בעננא בההוא זמנא (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם דבאלין גוונין נהירין אשתמודע דשכינתא סליקת קדם ה׳ בעובדין טבין דישראל אם לא איתחזיא קשת דגוונין נהירין איהי קא רמיזת (איכה ג כד) סכותה בענן לך מעבור תפלה ואיתחזיא בלבוש דעננא אוכמא אם קשת ביה בגווני חשיכין איהי קא רמיזת (שיר א ו) אל תראוני שאני שחרחורת ואם גוונוי דקשת נהירין איהי קא רמיזת (שם א ה) שחורה אני ונאוה שחורה אני בעננא אוכמא ונאוה בגוונין שפירין נהירין דקשת בעובדין טבין דישראל:

דאיהי מצוה כו׳ - ר״ל כמ״ש (סוטה כא ע״א) עבירה מכבה מצוה ואין כו׳[297], שהתורה היא שמן, ובלתי שמן נכלה הנר: **ל״ל כבייה עולמית** {ו ע״ב}- וז״ש אש תמיד (ויקרא ו ו), ר״ל עם תורה שנקרא תמיד כנ״ל, לא תכבה: **וכד כו׳ -** ר״ל שנאמר (תהלים סט יד) ואני תפלתי כו׳[298]. אלהים, חסדך, באמת. הן ג׳ גווניו כידוע, והן נר, שמן ופתילה כנ״ל. דהן לקבל תלת אבהן: **בעננא -** היא

---

[290] עי׳ פרדס רמונים שכ״ג פ״ה.

[291] ז״ל: אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה מאי דכתיב שלש הנה לא תשבענה שאול ועוצר רחם וכי מה ענין שאול אצל רחם אלא לומר לך מה רחם מכניס ומוציא אף שאול מכניס ומוציא והלא דברים קל וחומר ומה רחם שמכניסין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות שאול שמכניסין בו בקולי קולות אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה.

[292] נדצ״ל דשכינתא.@

[293] ז״ל: שאול ועצר רחם ארץ לא שבעה מים ואש לא אמרה הון.

[294] ז״ל: לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל.

[295] בו יומם ולילה.@

[296] ז״ל: בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. ועי׳ מלואים אות (קיד).

[297] עבירה מכבה תורה.@

[298] זה המשך לשונו: לך ה׳ עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך.

לבושי השכינה, **כד סלקא** כנ"ל: **אני בעננא אוכמא** - דל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפ"א ע"א) **והיא** גוון אוכם: **נהירין** – בנר, שמן ופתילה:

ושכר התפלה של התקון הזה, כשיוצאת הנשמה מן הגוף, ללכת לעולם הבא, כמו שהוא כְבד את השכינה, והלביש אותה בכמה עננים של לבושים נכבדים, שנקראו ענני הכבוד. והעלה אותה בתפלתו לקדוש ברוך הוא, בשירות וזמירות ותשבחות והודאות, שהתפלה כך מעלה אותה הקדוש ברוך הוא, לעולם הבא, לנשמתו בלבוש ענני הכבוד, ובכמה שירות ותשבחות והודאות, כדוגמא שיצאו ישראל ממצרים בענני כבוד ובנגון, זהו שנאמר "אז ישיר משה ובני ישראל וגו'".	**ואגרא דצלותא דתקונא דא כד נפקת נשמתא מן גופא לאזלא לעלמא דאתי כמה דאיהו אוקיר לשכינתא ולביש לה בכמה עננין דלבושין {ו ע"ב} יקירין דאיתקריאו ענני יקר וסליק לה בצלותיה לגבי קב"ה בשירין וזמירות ותשבחות והודאות דצלותא הכי סליק לה קב"ה לעלמא דאתי לנשמתיה בלבוש ענני יקר ובכמה שירות ותשבחות והודאות כגוונא דנפקו ישראל ממצרים בענני יקר ובניגונ' הה"ד** (שמות טו א) **אז ישיר משה ובני** וגו':

בשירין - שירת הים: **וזמירות** - פסוקי דזמרה: **ותשבחות** - ג' ברכות הראשונות: **והודאות** - ג' אחרונות:

וכמו שמעלה אותה בכמה מחנות של מלאכים, ומוריד אליה את מחנות הקדוש ברוך הוא לפניה@ והקדוש ברוך הוא עמהם, כך מעלה את הנשמה מן הגוף עם/ב@ מחנות השכינה ויורד הקדוש ברוך הוא לפניה עם/ב@ מחנותיו. וכמו שמעטר את הקדוש ברוך הוא בתפילין של ראש, ומתקן לו כסא בציצית, כמו שבארוה "והוכן בחסד כסא", כך הקדוש ברוך הוא מתקן לנשמתו כסא, ומתקן לו דירה עם מזוזה, ומעטר אותו בכתר שלו.	**וכמה דסליק לה בכמה משריין**[299] **דמלאכים ונחית לגבה משריין דקב"ה לקדמותה וקב"ה עמהון הכי סליק לנשמתא מן גופא במשריין דשכינתא ונחית קב"ה לקדמותה במשריין דיליה וכמה דאעטר לקב"ה בתפיליןסג דרישא ואתקין לי' כורסייא בציצית**[300] **כמה דאוקמוה** (ישעיה סו ה) **והוכן בחסד כסא הכי קב"ה תקן לנשמתיה כורסייא ותקן ליה דירה במזוזה ואעטר ליה בכתרא דיליהסד:**

ותקן ליה דירה עמיה - צ"ל למעלה, אחר תיבות בתפילין דרישא. והן ג' דברים בגופו ובלבושו ובדירתו שאמרו חז"ל (מנחתו מג ע"ב) חביבין ישראל שסיבבן כו'[301]:

וכמו שקשר את השכינה עם הקדוש ברוך הוא בקשר של תפלין ומייחד אותה בו, כך הרוח שלו קשורה עם הנפש והנשמה עם בעלה, שהוא אדם, ומתקן לו דירה עמו. והסימן "נר ה' נשמת אדם", נ"ר נפ"ש רו"ח, והם אצילות של השכינה והעמוד האמצעי שכולל שש ספירות. נשמת אדם, האצילות של האם העליונה, וחכמה, ששם מ"ה, שהוא אדם הראשון, המחשבה. כתר עליון, תפלין על ראש האב והאם, ולכן נאמר באדם (מגילה יב ע"ב) במדה שאדם מודד בה מודדים לו. ובשביל בני האדם נאמר "כי מכבדי אכבד ובוזי	**וכמה דקשר לשכינתא בקב"ה בקישורא דתפילין ומייחד לה ביה הכי רוחא דילי' קשיר עם נפשא ונשמתא עם בעלה דאיהו אדם ותקין לה דירה עמיה**[302] **וסימנא** (משלי כ כז) **נר ה' נשמת אדם נר נ"פש ר"וח ואינון אצילות דשכינתא ועמודא אמצעיתא דכליל שית ספירן נשמת אדם אצילותא דאימא עילאה וחכמה דתמן מ"ה דאיהו אדם קדמאה מחשבה כתר עילאה תפילין על רישא דאבא ואימא ובג"ד אתמר בבר נש במדה שאדם מודד בה מודדין לו ובגינהון דבני נשא אתמר** (שמואל א' ב ל) **כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו ולא עוד אלא**

---

[299] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

[300] עי' תיקו"ז כז ע"א: צדיקים גמורים דמתקנין כרסיא לקודשא בריך הוא בציצית ונחתין ליה בתפלין.

[301] ז"ל: חביבין ישראל שסיבבן הקדוש ברוך הוא במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן.

[302] ותקין לה דירה עמיה (נמחק ברבינו).

יקלו", ולא עוד אלא מי שמשתדל בתורה יש לו חרות.	מאן דישתדל באורייתא אית ליה חירו:

עם בעלה - ר"ל נשמה לנשמה, שאמר בזוהר רות (סא ע"ב) שהוא אלימלך איש נעמי: **דאיהו אדם וסימנא כו'** - ר"ל אדם שנאמר בפסוק הזה: **ותקין לה דירה עמיה** - צ"ל אחר תיבות לנשמתא כורסייא: **דתמן מה** - ר"ל בתיבת חכמ"ה גימ' אדם כמ"ש לעיל (%): **דאיהו אדם קדמאה** - קודם לעד"א, שנקרא ג"כ אדם. וישראל בדרגא דעד"א, שנאמר עליהן (יחזקאל לד לא) אדם אתם. וחכמה אדם הראשון בדרגיה כידוע (%), וזהו "נר" שכינה, "ה'" עד"א, "נשמת אדם" או"א. והן בתפילין של יד עם הקשר של יד, זו"נ. ותפילין של ראש עם הקשר של ראש, או"א, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%): **מחשבה** - ר"ל כוונת התפילין, והוא רמוז בפסוק הנ"ל, חופש[303] כל, וכן התפשטות הכתר בכל הספירות: **ולא עוד אלא כו'** - קאי לעיל, דאמר **ובזמנא דצלותא כו'**, והולך ומפרש כל הענין, ועכשיו חוזר לענין הראשון במעלת התורה:

וכעת צריך לפרש על פה, שעולה התפלה ממנה, כצפור וכיונה וכנשר. וכשישראל יצאו ממצרים, יצאו כמו יונה שבורחת והנץ היה רודף אחריה. כך יש תפלה, שמהצד שלו השכינה פורחת בה כיונה, וסמא"ל וצבאותיו רודפים אחריה בכמה חטאים, שמלמדים על בעלים של אותה התפלה, ומלמד אותם בגבורה, לעכב את השכינה שם, שלא תעלה לקדוש ברוך הוא, באותה התפלה. וזוהי תפלת ישראל על הים, שהיו בלי זכות של תורה ומעשים טובים "והמים להם חומה", וכך הם התפלות מעוכבות/מתעכבות@. ואם בעל התפלות חוזרים בתשובה, הוא שאומר לשליח התפלות, מטטרו"ן, "מה תצעק אלי", אמור לתפלות לנסע במסעיהם, זהו שנאמר "דבר אל בני ישראל ויסעו".	וכען צריך לפרשא על פומא דסליקא צלותא מינה כצפור וכיונה וכנשרא וישראל כד נפקו ממצרים נפקו כיונה דברח' ונץ הוה רדיף אבתרה הכי אית צלותא דמסטרא דיליה שכינתא איהי פרחא בה כיונה וסמאל וחייליה רדפין אבתראה בכמה חובין דאולפין על מארי דההיא צלותא ואוליף לון בגבורה לעכבא שכינתא תמן דלא סלקא לקב"ה בההוא צלותא ואיהו ההוא צלותא דישראל על ימא דהוו בלא זכו דאורייתא ועובדין טבין והמים להם חומה (שמות יד כב) והכי אינון צלותין מעוכבין ואם חזרין בתיובתא מארי דצלותין איהו דאמר לגבי שלוחא דצלותין מטטרון מה תצעק אלי (שם טו) מלל לצלותין דנטלין במטלנותהון ההי"ד (שם) דבר אל בני ישראל ויסעו:

וכען צריך כו' - שע"כ פירש התפלה עצמה, ועכשיו מפרש פה המתפלל. ויתפרש הפסוק (ישעיה יט א) ובא מצרים כו'[304]. וז"ש **כד נפקו ממצרים כו' מה עבד טבע רישיה בטיט כו'**, וכן בתפלה, להמעכב התפלה דומה לשר מצרים, וזה (ישעיה יט א) ובא מצרים ונעו כו': **בגבורה** - ר"ל דשם קיטרג, ושם עליית השכינה, כמ"ש לעיל (%) שהיא נר, מסט' דשמאלא: **בלא זכו דאורייתא ועובדין טבין** - דמצוה ותורה הן מסטרא דשמאלא וימינא כנ"ל, וז"ש (שמות יד כב) והמים כו' מימינם ומשמאלם, ור"ל המים חומה כנ"ל, **ולית מטרא אלא כו' וסליקו דילה בעובדין,** וז"ש **דאורייתא ועובדין כו'**: **מארי {ו ע"ג} דצלותין** - הקב"ה:

[משל] לאדם שהלך בדרך ורדף אחריו אותו בעל מסי המלך, ואחז בו עד שפורע "מִנְדָּה בְּלוֹ וַהֲלָךְ". משום שברח, הוא צווח למי שמוציא אותו,	לבר נש דאזיל באורחא ורדיף אבתריה ההוא {ו ע"ג} מארי מנדה דמלכא ואחיד ביה עד דפרע מנדה בלו והלך (עזרא ד יג)[305] בגין

[303] *##

[304] ז"ל בשלימות: משא מצרים הנה ה' רכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו.
עי' שמות יד יז: ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו ברכבו ובפרשיו.

[305] ז"ל: כען ידיע להוא למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריה ישתכללון מנדה בלו והלך לא ינתנון ואפתם מלכים תהנזק. פי' רש"י: כען ידיע - עתה ידוע יהיה למלך. די הן קריתא דך תתבנא - אשר אם העיר הזאת תבנה. דך - זאת. ושוריא יתשכללון - והחומות יהיו מיוסדות. מנדה בלו והלך - מיני מסים הם וכסף גולגולת. לא יתנון - לא יתנו עוד מס. ואפתום מלכין תהנזיק - ומס המלכים תוזק שלא יתנו עוד מס למלכים.

Commented [O1]:

יבא אדונו ויאמר, אמר לו ״שילך לדרכו שאני פרעתיו״. בא [בעל המסים], מה עשה, הטביע ראשו בטיט והרג אותו. כך הקדוש ברוך הוא עשה במצרים, זהו שנאמר ״מרכבות פרעה וגו׳ טבעו בים סוף״, ומי גרם שרודפים אחרי ישראל, משום שטרם היתה להם תורה, לא היה שטר שחרור, משום שתורה היא שטר חרות לבני אדם מיצר הרע וממלאך המות ומכל מקטרגי העולם, זהו שנאמר ״והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת״. וזו האם העליונה, שנת החמשים, שמשם תורה, שהיא העמוד האמצעי, שנקראת חרות, שמשם נתנה ליונה הקדושה, שהיא השכינה, שמצדה נקראו ישראל יונה.	דברח **איהו צווח למאן דאפיק ליה ייתי מארי׳ ויימא אימא** ליה דיזיל לאורחי׳ **דאנא פרעתיה אתא** מה עבד טבע רישיה בטיט וקטל ליה הכי קב״ה **עבד במצראי** הה״ד (שמות טו ד) **מרכבות** פרעה וגו׳ טבעו בים סוף ומאן גרים דרדפין **אבתרייהו דישראל** בגין דעד דלא הוה לון **אורייתא לא** הוה לון שטר חירו בגין **דאורייתא איהי** שטר חירו לבר נש מיצר הרע וממלאך המות ומכל מקטרגי דעלמא הה״ד (שם לב טז) והמכתב מכתב אלהים[306] **הוא** חרות על הלוחות **ודא אימא** עילאה שנת החמשים דמתמן **אורייתא** דאיהו עמודא **דאמצעיתא אתקרי** חירו דמתמן **אתייהיב** (חסר כאן[סה]) לגבי יונה קדישא **דאיהי שכינתא** דמסטר׳ **איתקריאו ישראל** יונה:

איהו צוח למאן דאפיק ליה - ר״ל למשה רבינו ע״ה במצרים ובתפלה למטטרון: **ייתי מאריה ויימא -** ר״ל הקב״ה, ור״ל שיאמר הקב״ה למט״ט, שמט״ט יאמר להמעכב, שהקב״ה שילם בעבורו. וז״ש **אימא ליה**, ר״ל שהקב״ה יאמר למט״ט, אמור לו כו׳: **אתא -** הקב״ה: **מה עבד כו׳ -** וכן בתפלה, וז״ש ונעו אלילי מצרים כו׳, וכל זה פירש כיונה וכצפור היא הנופלת בידו, כמ״ש (משלי ז כג)[307] צפור אל פח. וכד חזרין בתיובתא, הפח נשבר (תהלים קכד ז)[308], כמ״ש נפשנו, והוא התפלה, כמ״ש (שמואל א׳ א טו)[309] אשפוך נפשי, כצפור נמלטה כו׳ (תהלים קכד ז)[310]: **שנת החמשים -** דביה דרור: ***דמתמן אתייהיב -** צ״ל כאן אורייתא לגבי כו׳:

וכך, כשתפלה, שהיא יונה, עולה בתורה, מה נאמר בו ״כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הלך לפניכם ה׳ וגו׳״, ואלו הן התפלות של בעלי התורה, שעולה כנשר, שאינו פוחד מכל עופות העולם. ומהצד שלהם (של התפלה) המלכה היא ״דרך הנשר בשמים״. ויש אומרים כך, והכל אמת. ומצדם של בעלי המקרא, עולה התפלה כמו צפור. ומצדם של בעלי המשנה עולה כמו יונה. ומצדם של בעלי קבלה עולה כמו נשר, מלכה על הכל.	והכי כד **צלותא דאיהי** יונה סליק׳ **באורייתא** מה כתיב בה (ישעיה נב יב) **כי לא** בחפזון **תצאו** ובמנוסה **לא** תלכון כי הולך לפניכם ה׳ וגו׳ **ואלין אינון** צלותין דמארי **דאורייתא** דסליק **כנשרא** דלא דחלת מכל עופין דעלמא **ומסטרא** (נ״א צלותא) **דאינון איהי** מטרוניתא (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים **ואית דיימא** הכי **וכלא** קשוט **ומסטרא** דמארי מקרא סליקת **צלותא כצפור ומסטרא** דמארי משנה סליקת כיונה **ומסטרא** דמארי קבלה סליקת **כנשרא** מטרוניתא **על כלא**[311]:

כי לא בחפזון כו׳ - דגאולה אחרונה יהיה באורייתא, לכך לא יהיה במנוסה, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (טז ע״ב)[312]: **כנשרא -** שהוא מסט׳ דאימא עילאה, כמ״ש לעיל (%): **בשמים -** ר״ל שהיא סלקת לשמים: **וכולא קשוט -** ר״ל כי שני הפירושים הם א׳: **מסטרא כו׳ -** דצפור יונה נשר, הוא שכינה מסט׳ דעשיה יצירה בריאה, כמ״ש בתיקון י׳ (%):

---

306 עי׳ תיקו״ז קא ע״ב וזהר ח״ב פד ע״ב.
307 עי׳ משלי (ז כג) עד יפלח חץ כבדו כמהר צפור אל פח ולא ידע כי בנפשו הוא.
308 עי׳ תהילים (קכד ז) נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו.@
309 ז״ל: ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני ה׳.
310 ז״ל: נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו.
311 ג׳ מדרגות$.
312 עי׳ מלואים אות (מה).

אבל מצדם של אלו שאין בהם מקרא משנה וקבלה, שהם עמי הארץ, אין לה עליה בהם. ולכן אמר קהלת בדרך רמז "מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ". "ורוח הבהמה", אלו הם עמי הארץ. ולפעמים יוצאים מהם זרע מעולה, בני תורה, לעלות בהם, ולכן בארו בעלי המשנה (סנהדרין צו ע"א) הזהרו בעמי [בבני עמי – נוסח הגמ'@] הארץ שלפעמים יוצאים מהם בנים מעולים בעלי תורה.	**אבל מסטרא דאלין דלית בהו מקרא משנה** [עד ע"ג] **וקבלה דאינון עמי הארץ לית לה סליקו בהון ובג"ד אמר קהל' באורח רמיזא** (קהלת ג כא) **כי מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ ורוח הבהמה אלין אינון עמי הארץ ולזמנין נפקין מנייהו זרעא מעלייא בני תורה לאסתלקא בהון ובג"ד אוקמוה מ"מ הזהרו בעמי הארץ דלזמנין נפקין מנהון בני מעלייא מארי אורייתא:**

רוח - הוא רוחא דקודשא, שכינתא, כמ"ש בסמוך לקמן: **ולזמנין כו'** - וז"ש בקהלת (ג כא-כב)[313] מי יודע כו' וראיתי כי אין טוב כו'. ור"ל אע"ג דלזמנין נפקי מיניה זרעא כו', מ"מ טוב לשמוח במעשיו כי מי יביאנו כו':

קם המנורה הקדושה וכל המחנות לנשק אותו הזקן. פרח. אמר רבי שמעון, ודאי אותו הזקן לא רצה ליטול שכר מאתנו, לנשק אותו, ולכן פרח, אשרי חלקנו, שזכינו לשמוע שכר של מצות תפלה בעולם הבא.	**קם בוצינא קדישא וכלהו משריין**[314] **לנשקא ההוא סבא**[315] **פרח אמר ר' שמעון ודאי**[316] **ההוא סבא לא בעא לנטלא אגרא מינן לנשקא ליה ובגין דא פרח זכאה חולקנא דזכינא למשמע אגרא דפקודא דצלותא בעלמא דאתי:**
קם רבי אלעזר ואמר, אבא, מי היה אותו הזקן. אמר, ודאי רב המנונא סבא, הנודע שנשמתו ירדה מלבשת באויר של ההבל של התורה, שבזמן שהצדיקים עוסקים בתורה, כל ההבלים האלו שעולים מפיהם בתורה, כמה נשמות של אותו העולם רוכבים עליהם ומתלבשים בהם. והקולות והדבורים של התורה נעשים להם כמו סוסים, ורוכבים עליהם ויורדים בעולם הזה, ואפילו המלאכים וכל שכן בחיבור הזה ובבעלי החבור הזה, שבו הקדוש ברוך הוא הטה השמים ושמי השמים כמו שבסיני.	**קם ר' אלעזר ואמר, אבא מאן הוה ההוא סבא אמר ודאי רב המנונ' סבא אשתמודע דנשמתי' נחתא מתלבשא באוירא דהבל דאורייתא דבזמנא דצדיקייא מתעסקין באורייתא כל אלין הבלים דסלקין מפומיהון באורייתא כמה נשמתין דההוא עלמא {ו ע"ד} רכבן עלייהו ומתלבשין בהו וקלין ודבורין דאורייתא אתעבידו לון כסוסוון ורכבין עלייהו ונחתין בהאי עלמא ואפי' מלאכין וכל שכן בחיבורא דא ובמאריה דהאי חבורא דביה קב"ה הטה השמים ושמי השמים כגוונא דסיני:**

כל אלין הבלים כו' וקלין כו' - ר"ל שהבל נעשה להם גוף, ודבור נפש, וקול רוח, והנשמה רוכבת עליהם כידוע (%). והן נגד הכסא ומלכות ות"ת,[317] והנשמה נגד בינה: **ואפילו מלאכין -** שהן לא היו בגוף, מ"מ מתלבשין ובאין: **ובמאריה כו' -** ר"ל רעיא מהימנא[318]: **דביה -** ר"ל

Commented [O2]:

[313] ז"ל: מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח האדם במעשיו כי הוא חלקו כי מי יביאנו לראות במה שיהיה אחריו:

[314] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

[315] עי' לקמן י ע"ג ז"ל, סבא כו' - ר"ל אדה"ר שהוא דרגא דחכמה ישראל סבא, ועי' עוד שם לט ע"ב. ועי' שם מט ע"א וז"ל סבא עילאה - אדה"ר כמ"ש לקמן והוא עילאה על כל, עכ"ל.
עי' שער מאמרי רשב"י הוב"ד לעיל הערה 64.

[316] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[317] עי' זהר ח"א קמה ע"א שקול הוא בחי' ו"ק ודיבור בחי' נוק'.

[318] פי' ספר זה רע"מ או שהמאריה הוא גלגול של משה רבינו.*## פשטות השני, ואולי הבחי' רע"מ היא דכר כלפי השכינה. $

רע"מ: **השמים ושמי השמים** - יסוד ות"ת[319] ובהן מקימין השכינה: **כגוונא דסיני** - כמו שמפרש והולך דפומיה סיני:

והוא ירד עליו להקים שכינתו, בששים רבוא של מלאכים ובכל הנשמות שנבראו ושעתידות להיברא זהו שנאמר "כי את אשר ישנו פה עמנו וגו'". ובנשמות האצילות של פיו, היא סיני. והקול שלו בא כדוגמת הקול של אדונו, שנאמר בו "קול דברים אתם שומעים", וכל דבור ודבור נעשה ממנו מלאך, ונשמתו, בגללה מכריזים למעלה כשעולה בכל לילה (%) תנו כבוד לדיוקן המלך.	ואיהו נחית עליה לאקמא שכינתיה בשתין רבוא דמלאכין ובכל נשמתין דאתבריאו ועתידין למברי הה"ד (דברים כט יד) כי את אשר ישנו פה עמנו וגו' ובנשמתין דאצילות דפומיה איהי סיני וקלא דיליה אתא בגוונ' דקלא דמארי' דאיתמר ביה (שם ד יב) קול דברים אתם שומעים וכל דבור ודבור אתעביד מיניה מלאך ונשמתא דיליה בגינה מכריזין לעילא כד סלקא בכל ליליא הבו יקרא לדיוקנא דמלכא:

בשתין רבוא כו' - כידוע שס' רבוא מרכבות ירדו בהר סיני (%)[320], והוא מסט' דעד"א. שמט"ט הוא ס' רבוא מרכבות, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (ה ע"א)[321]: **ובנשמתין דאצילות** - לפי שאמר דאיתבריאו, אמר כאן הוא הדין דאצילותא: {ו ע"ד} **קול דברים** - ר"ל שהקול, ת"ת, נשמע מגו דברים, מלכות. כן קולו נשמע מפיו, שפיו הוא סיני, מלכות, כמ"ש (אבות פ"א מ"א) משה קבל תורה מסיני, ר"ל ממלכות (%): **וכל דבור כו'** - כגוונא דמאריה, כמ"ש (חגיגה יד ע"א)[322] כל דבור כו': **ונשמתא כו'** – שעד כאן פירש קול ודבור, שהן נפש ורוח, עכשיו מפ' שנשמתא בדיוקנא דמלכא:

בינתים, הנה הרועה הנאמן בא, נטל מקלע בידו, פתח ואמר, זָרְקָא מקף ו שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא, נטל שלש אבנים וזרק אותן למעלה, וכשזרק אותן, נעשו אבן אחת. ואמר לראשי הישיבה, קבלו אליכם את האבן הזו, שהרי השכינה בגלות, ואין בכם מי שיתעורר@ אליה, לרצותה לבעלה. ולא עוד אלא כמה בעלי מדרשות, שהם חברים אצלכם, צווחים בכל יום ולילה בתורה שבעל פה בכמה קושיות, וצווחים בה כמו כלבים	אדהכי הא רעיא מהימנא[323] קא אתי נטל קרטא בידה פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא[324] נטיל תלת אבנין וזריק לון לגבי עלא וכד זריק לון אתעבידו אבנא חדא ואמר למארי מתיבתא קבילו האי אבנא לגביכו דהא שכינתא איהי בגלותא ולית בכו מאן דיתער לגבה לרצאה לה לגבי בעלה ולא עוד אלא כמה מארי מדרשות דאנון חברין לגביכו צוחין בכל יומא וליליא באוריתא דבעל פה

---

[319] עי' זהר ח"א מא ע"ב שת"ת מכונה שמי השמים כלפי שמים שהיא נוק' שלו, ורקיע הוא יסוד (זהר ח"ג רלו ע"א), ועי' דברי רבינו בתיקו"ז א ע"א.

[320] צ"ע כוונתו, עי' שבת פח ע"א: דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה, ופירקום. שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ע"כ. ועי' זהר ח"ב רד ע"א ששים מרכבות יורדים לאדם הנכנס לעולם הבא, ועיי"ש רה ע"ב.

[321] ז"ל: מאי כבר דא מטטרון רכב לעמודא דאמצעיתא וירכב על כרוב ויעף (תהלים יח יא) ואיהו רכב אש וסוסי אש (מלכים ב' ב יא) כליל שתין רבוא מרכבות ומסטרא דצדיק חי עלמין הוא כליל י"ח רבוא מרכבות והיינו רכב אלהים רבותים אלפי שנאן.

[322] ז"ל: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל דיבור ודיבור שיוצא מפי הקדוש ברוך הוא נברא ממנו מלאך אחד שנאמר בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם וכו'.

[323] עי' לעיל הערה 250

[324] עי' זהר ח"א כד ע"א: כד בר נש בעי לסלקא צלותיה בכל תנועין אי חיויא בעי לקטרגא לצלותא צריך למעבד ליה קירטא ורזא דמלה זרקא מקף שופר הולך סגולתא.

תרגום: $

מאיר הזהר: עי' ע"ח טנת"א פרק ו' שמפרש דהוא אור חוזר [דהיינו שהוא פונה כלפי מעלה היפך הסגול שפונה כלפי מטה], והוא בסוד רוח, שהמה הי"ס העיקריים, והם כלל הגדלות [שהרי קטנות אינה פועלת מעצמה כלום, ורק מקבלת. ועיקר המעלה של גדלות הוא הכח העצמי להשפיע, וכל השפעה שאנו משפיעים כלפי מעלה היא בסוד אור חוזר, בכך שמעלים תיקונים למעלה] (ביאורים ח"א פ ע"ב).

ועי' לקמן ז ע"ג.

שאומרים הב הב, כדוגמת הגיהנם שצווח הב הב, זהו שנאמר ״לעלוקה שתי בנות הב הב״, תן לנו עשר בעולם הזה, תן לנו עושר בעולם הבא, כמו שבארוה (אבות פ״ב מט״ז) למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה.	בכמה קושין וצוחין בה ככלבין דאמרין הב הב כגוונא דגיהנם דצוח הב הב הדא הוא דכתיב (משלי ל טו) לעלקה שתי בנות הב הב לן עותרא בעלמא דין הב לן עותרא בעלמא דאתי כמה דאוקמוה למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה[325]:

קרטא - ר״ל קלע, להלחם עם הס״א, לסלקא השכינה, והן בטעמים, כמ״ש בתיקון ה׳ (%) דטעמים הן מאני קרבא: **מקף שופר הולך -** ר״ל מונח[326] שלפני סגולתא: **נטיל תלת אבנין -** שכינתא מסט׳ דחג״ת היא סגולתא, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (%), שצריך לאיתערא לשכינתא מסטרא דחג״ת לגבי בעלה[327], כמ״ש בסמוך לקמן **שכינתא מסט׳ דחסד כו׳: וזריק לון כו׳** - ר״ל לכתר עליון, ששם כל הספירות נכללין בא׳. וז״ש **וכד זריק כו׳** - ושם מחת לצלמא, כמ״ש בתיקון ו׳ (%) והיא נקראת שופר הולך, שהולכת בגלותא. והיא סגולתא כנ״ל, וצריך לזרקא לעיל, כנ״ל, **וזה זרקא כו׳,** וז״ש **דהא שכינתא כו׳: קבילו האי כו׳ -** לתקנא לגבי בעלה: **דאינון חברין כו׳ -** כמ״ש (שיה״ש ה יג) היושבת בגנים חברים כו׳[328]. שאומרים לאדם בעוה״ז, אותם צדיקים היושבים בג״ע, שהן חברים שלך, מקשיבים כו׳: **הב לן עותרא כו׳ הב כו׳ -** ושניהן יורדין לגיהנם, כמ״ש לקמן **ואלין דלא משתדלין כו׳** לדראון עולם, וז״ש לעיל בסמוך, **כגוונא דגיהנם דצוח הב הב כו׳,** ב׳ הכתות האלו. וז״ש **ככלבין, כגוונא דגיהנם,** שהן בעה״ז ובעה״ב נגד ב׳ כתות האלו:

ואין מי שיעסוק בתורה להעלות בה השכינה מהגלות, וליחד אותה עם בעלה, משום שהם אטומי עינים וסתומי לב, ולכן יוצא קול בכל לילה, כשיורד הקדוש ברוך הוא לגן עדן, שעולות הנשמות לפניו. ואותו הקול אומר@ פסוק כמו שנאמר ״קול אומר קרא״ לך ואמור להם שיעסקו בתורה, לחבר השכינה עם הקדוש ברוך הוא.	ולית מאן דישתדל באורייתא לסלקא בה שכינתא מן גלותא וליחדא לה עם בעלה דאינון אטימין דעיינין סתימין דלבא[329] ובגין דא קלא נפק בכל ליליא כד נחית קב״ה בגנתא דעדן דסלקין נשמתין קמיה וההוא קלא אמרי קרא כדכתיב (ישעיה מ ו)[330] קול אומר קרא זיל ואימא לון דישתדלון באורייתא לחברא שכינתא עם קב״ה:

אטימין כו׳ - כמ״ש (משלי כג כו[331]) תנה עינך ולבך לי כו׳. ועין להבין העה״ז ולב העה״ב, והן נגד ב׳ כתות הנ״ל:

---

325 ז״ל: הוא היה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך. ודע, מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא.

326 מה שמכונה שופר הולך אצל הספרדים מוכנה מונח אצל האשכנזים.

327 ועי׳ זהר ח״א יא ע״א: ואני ברוב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך הכי אוקמוה לא לבעי ליה לבר נש לאעלא לבי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק (ויעקב) בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב״ה הה״ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך דא אברהם אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב (ביראתך דא יצחק) ובעי לאכללא לון ברישא ובתר כן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה כדין כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

תרגום: $

328 עי׳ זהר ח״א צב ע״א: זכאה חולקיה דבר נש דקאים לאשתעשע באורייתא דהא קב״ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה הה״ד (שיר ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

תרגום: $

ביאור: דעדן - פי׳ קב״ה היא רחל שיורדת לבריאה וכל הצדיקים שבג״ע העליון שהיא בריאה וכו׳ ז״א ורחל אינם מזדווגים ואלו הם ששומעים קול העוסקים בתורה אחר חצות (מ״מ).

329 נגד י״ה, אמר סתימין עייניו ביו״ד, אטימין דלבא שהוא באזן ה׳, דלבא תליא ג״כ בה׳ בינה, לב מבין (ברכות סא ע״א) (בהגר״א על תיקו״ז פא ע״ג).

עי׳ לקמן הערה **883**.

330 ז״ל: קול אֹמֵר קְרָא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה.

331 ז״ל: תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תרצנה [תצרנה].

כדוגמת דוד, שאמר "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה'", והוא היה עוסק בתורה לחבר את האם, שנאמר בה "ואל תטש תורת אמך", עם בעלה.	כגוונא דדוד דאמר (תהלים קלב ד) **אם אתן** שנת לעיני לעפעפי תנומה עד **אמצא** מקום לה' **ואיהו** הוה משתדל **באורייתא** לחברא **אימא** דאתמר בה (משלי א ח) **ואל** תטוש תורת **אמך** עם בעלה:

מקום - השכינה[332]: **להי'** - בעלה: **תורת אמך כו'** - כמו שמפרש והולך, מסטרא דת"ת, וז"ש **דהא כו'**:

שהרי השכינה, מצד של החסד נקראת גמילות חסדים. ומצד הגבורה נקראת עקידה וקרבן. ומצד העמוד האמצעי, נקראת תורה, ואין מי שיעיר אותה במדות הללו לבעלה, זהו שנאמר "אין מנהל לה וגו'", ולכן הקול אומר "מה אקרא כל הבשר חציר", שלא משתדלים אלא לזבוח בשר, ואלו הם עמי הארץ.	דהא **שכינתא** מסטרא דחסד **אתקריאת** גמילות חסדים ומסטרא דגבור' **אתקריאת** עקיד' וקורבנא ומסטרא דעמודא **דאמצעיתא אתקריאת** תורה ולית מאן דיתער לה **באלין** מדות לגבי בעלה הה"ד (ישעיה נא יח)[333] **אין** מנהל לה וגו' ובג"ד קלא **אמר** (שם מ ו)[334] מה **אקרא** כל הבשר חציר **דלא** משתדלין **אלא** לדבחא בשרא **ואלין אינון** {ז ע"א} עמי **הארץ**:

עקידה וקורבנא - ר"ל שימסור נפש בשבילה, ויעקוד יצר הרע, שהוא קץ כל בשר (בראשית ו יג): **הה"ד כו' -** מכל בנים ילדה, שהן ישראל: **אלא לדבחא בשרא {ז ע"א} -** היפוך עקידה וקורבנא דלעיל:

ואלו שעוסקים בגמילות חסד, ובתורה לא עוסקים, אלא לעצמם ובשבילם, נאמר "וכל חסדו כציץ השדה". וכל אלו שלא עוסקים בה לשמה, רוח הקודש, שהיא השכינה, לא שורה עליהם, זהו שנאמר "ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב".	**ואלין** דמשתדלין בגמילות חסדים **ובאורייתא לא** משתדלין **אלא** לגרמייהו **ובגינייהו אתמר** (שם מ ו) **וכל** חסדו **כציץ** השדה **וכל אלין דלא** משתדלין בה **לשמה**[335] **רוחא** דקודשא[336] **דאיהי שכינתא לא שרייא** עלייהו הה"ד (תהלים עח לט)[337] **ויזכור כי בשר** המה רוח הולך **ולא** ישוב:

ואלין דמשתדלין כו' - הכל היפוך ג' מדות של חג"ת, סגולתא: **כציץ השדה -** שהן יכלו כנ"ל (%): **וכל אלין כו' -** שעל כולם נאמר כל הבשר, וכל חסדו של הבשר, שהן ת"ח וגומלי חסדים, שתורה מימין, כציץ כו', וכולם נקראין בשר, וז"ש **כי בשר כו'**:

ויש שלא עוסקים בתורה שבעל פה לשמה, ונאמר בהם "וימררו את חייהם בעבודה קשה", זו קושיה.	**ואית דלא** משתדלין **באורייתא** דבעל פה לשמה **ואיתמר** בהון (שמות א יד) **וימררו את** חייהם **בעבודה** קשה **דא** קושיא[338] בחומר **דא**

---

[332] עי' תיקו"ז עה ע"א.

[333] ז"ל: אין מנהל לה מכל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל בנים גדלה.

[334] ז"ל: קול אמר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה.

[335] עי' ביאור רבינו על תיקו"ז ב ע"ב: **עסקין באורייתא לשמה -** ר"ל בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה. והענין של לשמה, שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה, והמצות הן בשכינה אם כן הוא לשמה. ועיי"ש נ ע"ג ד"ה זכאין: ב' תורות שבכתב ובע"פ, הם חו"ג, ימינא ושמאלא. והנה לשמה הוא בעמודא דאמצעיתא כליל שניהם, והוא דחילא ורחימא דאו"א, דעמודא דאמצעיתא כוללם.

[336] עי' לקמן מב ע"ב, ועי' שער מאמרי רשב"י (א ע"ד): מצד הנקבה הם כתובים בסוד רוח הקודש שהיא המלכות ומצד הזכר נביאים נצח והוד דנבואה היא בעלמא דדכורא כנודע, ועי' שער רוה"ק (ב ע"ב): אין נבואה אלא בנצח והוד אך במלכות או ביסוד הוא רוח הקדש.

[337] ז"ל: ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב.

[338] הלכה היא מלכות וכל קושיא היא קלי' והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל וכו' והתירוץ הוא תיקון הקלי' (יהל אור ח"ג ג ע"ב).

"בחומר", זה קל וחומר. "ובלבנים", בליבון ההלכות, שעליהם נאמר "ותוכן לבנים תתנו". "וכל עבודה בשדה", זו ברייתא. "את כל עבודתם", זו פסקה. "אשר עבדו בהם בפרך", פרכה. כשהגיעו לעומקה של הלכה, נאמר בהם, אין הלכה כפלוני.	קל וחומר ובלבנים בליבון ההלכות[339] דעלייהו **אתמר** (שם ה יח) **ותוכן לבנים תתנו** (שמות א יד) **וכל עבודה בשדה דא ברייתא**[340] **את כל עבודתם** (שם) **דא פיסקא**[341] **אשר עבדו בהם בפרך** (שם) **פירכא** כד ממטו לעמקא של הלכה **איתמר** בהון לית הלכה כפלוני[342]:

דא ברייתא - מלשון בשדה חוץ[343]: **פיסקא**[344] **-** שכל עבודתם הוא בשבילה, ובשבילה הקשו כמה קושיות[345], וז"ש **אשר עבדו כו' : לית הלכה כו' -** וזה (שמות א יד) וימררו את חייהם:

ויש אחרים שעוסקים בה לשמה, המגנים של בית המדרש, שנאמר בהם "אדם כי ימות באהל", כמו שבארוה בעלי המשנה (ברכות סג ע"ב) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ואין מיתה אלא עוני, שבארוה בו (אבות פ"ו מ"ד) פת במלח תאכל.	**ואית אחרנין דאינון מארי** (תורה)[ס] **דמשתדלין בה לשמה**[ס] תריסין[346] **דבי מדרשא דאיתמר בהון** (במדבר יט יד) **אדם כי ימות באהל כמה דאוקמוה מארי מתניתין אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה ולית מיתה אלא עוני**[347] **דאוקמוה ביה פת במלח תאכל:**

***ואית אחרנין דמשתדלין בה לשמה מארי תריסין דבי מדרשא דאיתמר כו' -** כצ"ל: **באהל -** הוא בית המדרש: **פת במלח כו' -** שאין לו[348], וכן מים במשורה תשתה:

---

[339] עי' לעיל הערה 255.

[340] עי' זהר ח"ב קי ע"ב: : ואף על גב דקא אמרינן די בגו ההוא אות קיימא קדישא שריא שמא דא בגין דכלהו |חיילין| נפקי מהאי אות עם כל דא ירכין דאינון קיימין לבר קרינן על שמא |דא ואלין| (דאלין) אינון דאקרון ברייתי דהא ברייתא לבר ממשנה |מתניתין קיימא לגו ברייתי אקרון ירכין בתי בראי כגוונא די לעילא|.

תרגום: ואף על גב שאנחנו אומרים שבתוך אותה ברית הקדש שורה השם הזה משום שכל החילות יוצאים מהאות הזו, עם כל זה, הירכים, שהן עומדות בחוץ, קרויות על השם הזה, ואלו הם שנקראים בריתות. שהרי בריתא מחוץ למשנה. משניות עומדות לתוך הבריתות, ונקראות ירכים בתים חיצוניים, כדוגמא שלמעלה.

קיימין לבר - הנפש נהי"ם היא רק השורש למה שלמטה ממדרגת האדם, והיא עומדת בהאדם רק לקשר אותו לכל מה שלמטה ממנו שהוא לקשרו עם הגוף והעולם, ולכן נקרא הנפש לבר מגופיה (וכמ"ש בזוה"ק בראשית כא ע"ב, ופ' תולדות קמו ע"א, ופ' וישלח קסו ע"א, ופ' פקודי רנז ע"ב, ופ' נשא קמג ע"א) (הקדו"ש יז ע"ד).

[341] עי' תיקו"ז נ ע"א: פסק אתקריאת מכמה גוונין אית בני נשא דמשתדלין באוריתא דבעל פה לשמה ואינון בעלי אומנות לגבה אית דפסקין בה אבנין כטורין וסלעין תקיפין ולבתר דפסקין לון מתקנין לון בכמה פרוקין ועלייהו אתמר (דברים כז ו) אבנים שלמות תבנה ועבדין בהון כמה בנינין למלכא ולמטרוניתא לדיירא בינייהו.

תרגום: $

[342] עי' לקמן (כו ע"א ד"ה ואית): פלוגתא דאילנא דחיי שהוא מחלוקת ע"פ הסוד לקבוע הלכה כא' מהן, ועיי"ש עוד ד"ה אלא לאחזאה. ועי' לקמן י ע"ד.

[343] עי' לקמן ט ע"ג י ע"ב. עי' ביאור רבינו על תיקו"ז קעא ע"ב: **דמשנה כו' דברייתא כו' -** דבת מלך הלכה למשה מסיני הוא באצילות ומשנה הוא אמה דילה בבריאה דשלטא בימי יהושע ובברייתא במט"ט ושפחה שטנה הוא בעשיה

[344] עי' לקמן י ע"ד: כמה מארי תריסין הוו מתכנשין לגבה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ופסקין עליה כמה פסקות בקלין וחמורין דילה.

[345] עי' יהל אור ח"ג ג ע"ג: **(שם) פקודא לעשות החטאת כו' מאילין קליפין כו'.** כי הלכה היא מל', וכל קושיא היא קליפה, והוא מסטרא דערב רב שנתערבו בישראל. וכן למעלה הקליפה. וכן נתערב הקושיא בהלכה. והתירוץ הוא תיקון הקליפה ההיא. וקושיא דל"ל תירוץ אלו הן הקליפות דל"ל תיקון כלל. וכן הרשעים בישראל שאמרו עליהם גהינם כלה והם אינם כלים.

[346] עי' לקמן י ע"ד ד"ה וכמה שהם לומדים נגלה. וכן הוא בתיקו"ז מג ע"א.

[347] עי' זהר ח"ג קנג ע"א בגלות אחרונה לית מותא אלא עוני. ועי' יהל אור ח"ג ד ע"א: **דא קבלת כו'.** ר"ל שמקבלין עליהן מיתה במחשבה בק"ש, ועניות במעשה.

[348] מה לאכול חוץ מזה, ולא שהוא מצער את עצמו.

ועליהם נאמר "יחיו מתיך" אלו שנאמר בהם "אדם כי ימות באהל", שודאי בהם מתקיימת שכינה. ועתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם בו@בה. כמו שבארוה (אבות פ"ד מ"ט) כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר וגו'. "נבלתי יקומון", אלו שנאמר בהם "אם נבלת בהתנשא", ואמרו בעלי המשנה (ברכות סג ע"ב) כל המנבל עצמו על התורה לסוף מתנשא.	ועליהו **אתמר** (ישעיה כו יט) **יחיו מתיך אלין דאתמר בהון אדם כי ימות באהל דודאי**[349] **בהון אתקיימת שכינתא ועתיד קודשא ב"ה לאחייה לון בה כמה דאוקמוה כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה** [עד ע"ד] **כו' נבלתי יקומון** (שם) **אלין דאתמר בהון** (משלי ל לב) **אם נבלת בהתנש' ואמרו מארי מתניתין כל המנבל עצמו על התורה לסוף מתנשא:**

סופו לקיימה כו' - בעוה"ב כמ"ש לעיל (ו ע"ד) עותרא בעלמא דאתי: **כל המנבל כו' -** וזהו וחיי צער תחיה (אבות פ"ו מ"ד):

"הקיצו ורננו שוכני עפר", אלו שנאמר בהם (אבות פ"ו מ"ד) ועל הארץ תישן, משום ההיא שנאמר בה "הכל היה מן העפר" ואפלו גלגל חמה (ב"ר פ"ב סי' יא), שבו ביך הקדוש ברוך הוא את אברהם, "כה יהיה זרעך" "כעפר הארץ", וזו השכינה, שבשבילה נאמר באלו שעוסקים בה לשמה, "ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה" שלא עוסקים בה לשמה "יהיו לחרפות לדראון עולם".	הקיצו **ורננו שוכני עפר** (ישעיה כו יט) **אלין דאתמר בהון ועל הארץ תישן בגין ההיא דאתמר בה** (קהלת ג כ) **הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה דבה בריך קב"ה לאברהם כה יהיה זרעך** (בראשית טו ה) **כעפר הארץ** (שם יג טז) **ודא שכינתא דבגינה איתמר באלין דמשתדלין בה לשמה** (דניאל יב ב) **ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלין דלא משתדלין בה לשמה יהון לחרפות לדראון עולם:**

בגין כו' - ר"ל, בשביל השכינה שנקראת עפר: **ואפילו גלגל חמה -** ר"ל, משה רבינו ע"ה, וכן מט"ט[350]: **כה כו' -** דכה היא שכינה (%): **מישני אדמת עפר -** ר"ל שעסקו בתורה שהיא משכינה, הכל יקומו. **אלה כו',** אלה שעסקו לשמה. כאלה[351] כו', אותן שלא עסקו לשמה, כמ"ש (יומא עב ע"ב) זכה נעשית לו סם חיים לא זכה כו'. וחשיב ג' מדות כאן: יחיו מתיך, והן מסט' דגבורה, שבה ממית ומחיה. נבלתי יקומון, מסט' דגדולה, שנאמר אם נבלת בהתנשא. הקיצו ורננו שוכני עפר, מסט' דת"ת כמ"ש בתיקון ה' (%) וכל בשליש עפר הארץ (ישעיה מ יב) ת"ת. שבאלין ג' מדות צריך לאתערא לה כנ"ל (%), וכן חשיב במתני' (אבות פ"ו מ"ד) ג' כנ"ל, פת במלח וחיי צער ועל הארץ כו':

"כי טל אורות טלך", וזה יו"ד ה"א וא"ו, זהו גימ' ט"ל, תורה שבעל פה, שהוא ה"א, ששה סדרי משנה הוא בגימ' ה"א, ובשבילה בארו בעלי המשנה (כתובות קיא ע"ב) כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו. וזהו שמתפללים בו מוריד הט"ל. והקדוש	כי טל **אורות טלך** (ישעיה כו יט) **ודא** יו"ד ה"**א** וא"ו **האי איהו חושבן** ט"ל **אורייתא** דבעל פה **דאיהו** ה"**א** שית סדרי משנה **איהו** בחושבן ה"**א ובגינה אוקמוה מארי מתניתין**[352] כל העוסק בטל תורה {ז ע"ב} טל תורה מחייהו

[349] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".
[350] עי' ליקוטי תורה בראשית מט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה.
עי' לעיל ה ע"ב ד"ה דאתמר: מראה שכולל כל מראות, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (ז ע"ב) צורת דיוקנא דכלילא כו', והוא מט"ט בדרגא דמשה, ר"ת מ"ט"ט ש"ר ה"פנים.
עי' לקמן כא ע"א שעפר היא בינה, וגלגל חמה היא ו"ק.
[351] נדצ"ל ואלה.
[352] עי' כתובות קיא ע"ב: מקרא אחר אני דורש דכתיב כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו.

ברוך הוא אמר "לא אבוא בעיר". משל לבת מלך שהלך בעלה למדינת הים, ולזמן שבא אליה, נשבע לה שלא נכנס בישוב. וזהו "לא אבוא בעיר". ואם אינך מאמינה לי, הרי לך סימן "שראשי נמלא ט"ל", שזהו הטל להחיות בו מתים.	**והאי איהו דמצלין ביה מוריד הט"ל וקב"ה אמר** (הושע יא ט) **לא אבא בעיר**[353] **משל לבת מלך דאזל בעלה למדינת הים ולזמנא דאתא לגבה אומי לה דלא אעל בישובא והאי איהו לא אבא בעיר ואם לית את מהימנת לי הרי לך סימנא שראשי נמלא ט"ל** (שיה"ש ה ב) **דהאי איהו טל להחיות בו מתים:**

כי טל כו' - הוא סיפא דקרא הנ"ל: **חושבן טל כו'** - ר"ל, בהתעסקו בתורה שבע"פ, שכינה צריך לאתערא בג' מדות הנ"ל, שהן ג' אותיות יה"ו, במילואם טל[354]: **מוריד הטל** - לגבי שכינה, ה"א, ור"ת מוריד הטל, מ"ה, כלל השם: **מישובא** - בהיכלות[355]: **הרי לך סימנא כו'** - דלא אוריד אלא בה:

"וארץ רפאים תפיל", פרשה בעלי המשנה (כתובות קיא ע"ב@) מי הרפאים, אלו שנאמר בהם בפסוק אחר "רפאים בל יקומו", ואלו הם שמתרפים מדברי תורה לעבודה זרה, שנותנים לעובדי עבודת כוכבים ומזלות את ממונם להתגבר בהם, ומרפים ידיהם מאלו שעוסקים בתורה לשמה, לעשות טוב@ה@חסד עמהם, אלו "לא יקומו". והארץ מפילה אותם, כאשה מעוברת שמפילה נפלים, וזהו "וארץ רפאים תפיל", שהנפל אינו בר קיימא, וזהו שלא כלו לו חדשיו, שהם תשעה ירחי המעוברת.	**וארץ רפאים תפיל** (ישעיה כו יט) **אוקמוה מארי מתני**[356] **מאן רפאים אלין דאיתמר בהון בקרא אחרא** (שם יד) **רפאים בל יקומו ואלין אינון דמתרפין מפתגמי אורייתא לע"ז דיהבי לעובדי עבודת כוכבים ממונא דילהון לאיתגברא בהון וארפון ידיהון מאלין דעסקין באורייתא לשמה למיעבד טיבו עמהון אלין לא יקומון ואפילת לון ארעא כאתתא עוברא דמפלת נפלים ודא איהו וארץ רפאים תפיל דנפל לאו איהו בר קיימא והאי הוא דלא כלו לו חדשיו דאינון תשעה ירחין דעוברא:**

ארץ רפאים כו' - סיפא דקרא הנ"ל. וארץ, השכינה כנ"ל: **תפיל אוקמו' כו' -** ר"ל שתפיל, האמור כאן, הוא שלא יקומו, וז"ש {ז ע"ב}. ואפילת לון כו': **דעוברא -** ר"ל, אשה מעוברת:

מי המעוברת, אלא זו תורה, והיא השכינה. אותו הילד שנולד ממנה בתורה, בחדש הראשון, מאלו שנאמר בהם (יומא י ע"א) אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות הרשעה תשעה חדשים על ישראל.	**מאן עוברא אלא דא אורייתא ואיהי שכינתא ההוא ילד דאתיליד מינה באורייתא בירחא קדמאה**פס **מאלין דאיתמר בהון**[357] **אין בן דוד בא עד דתתפשט מלכות הרשעה תשעה חדשים על ישראל:**

מאן עוברא - מי היא המעוברת: **דא אורייתא -** ואותן המשתדלין בה, הם העוברים שכלו חדשיהם: ***בירחא קדמאה -** ל"ג וצ"ל **באורייתא מאלין כו',** ור"ל, כי ע"י גודל הגלות, ימהר

---

[353] עי' תענית ה ע"א: מאי דכתיב בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר משום דבקרבך קדוש לא אבוא בעיר אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה.

ועי' תיקו"ז צח ע"א: צריך לאחזרא י' לגבי ה' דאיהו מקום דלעילא ולאחזרא ו' לגבי ה' דאיהי מקום דלתתא בגין דקודשא בריך הוא אומי דלא יחזיר לה' דלעילא עד דיחזיר לה' דלתתא ורזא דמלה לא אבא בעיר וגו'

[354] עי' לעיל ב ע"ב ששם מ"ה היא גילוי של הכתר שזה זיווג, וזה מה שכתוב כאן בעוסק בתורה, וזה לשמה, לשם השכינה (עי' לעיל הערה 335).

[355] דבריאה.

[356] עי' כתובות קיא ע"ב: אמר ר' אלעזר עמי הארצות אינן חיים שנאמר מתים בל יחיו וגו' תניא נמי הכי מתים בל יחיו יכול לכל ת"ל רפאים בל יקומו במרפה עצמו מדברי תורה הכתוב מדבר אמר ליה רבי יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי ההוא במרפה עצמו לעבודת כוכבים הוא דכתיב וכו'.

[357] עי' יומא י ע"א: אמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתפשוט מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו תשעה חדשים שנאמר לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל.

הגאולה, כמ"ש (ברכות ו ע"ב) אגרא דכלה דוחקא[358], כידוע. ולכן אמרו, **עד שתתפשט כו'**, ואז יתעבר משיח במלכות הקדושה ט' חדשים, ואז יהיו חבלי משיח עד שיתיילד, וכן העוסקין בתורה יהיו ט' חדשים בצרה וחבלים, עד שיהיו כלו חדשיו:

בחדש הראשון הוא משיח, אי"ן.	בירחא קדמאה איהו משיח אי"ן:

בירחא כו' אין - שעד ארבעים יום אין נוצר הולד[359], וזהו אין, והוא מסט' דכתר שנקרא אין, לאפיסת השגתו:

ובחדש השני עושה אותו יש מאין, בספירה השניה, שנאמר בה והחכמה מאין תמצא.	בירחא תניינא עביד ליה יש מאין בספירה תניינא דאיתמר בה (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא:

בירחא כו' יש כו' - שלאחר מ' יום, נוצר הולד, וחכמה נקרא יש, ששם מתחיל להתגלות המציאות. וז"ש שהקב"ה ברא את העולם יש מאין[360], שהתחלת העולם מחכמה שנקרא ראשית, וז"ש **דאתמר כו' תמצא**, שהוא יש:

בחדש השלישי מוסיף בו בינה, וזה "ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה", ולכן פרשוה בעלי המשנה (חגיגה יד ע"א) איזהו חכם, המבין דבר מתוך דבר. שקדם שבא לעולם, מלמדים אותו חכמה ובינה (%).	בירחא תליתאה מוסיף ביה בינה והאי איהו (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה ובגין דא אוקמוה מארי מתניתא איזהו חכם[361] המבין דבר מתוך דבר דקודם דאתא לעלמא אולפין ליה חכמתא ובינה:

בירחא כו' מוסיף - שבינה הוא תוס' על חכמה של חדש השני: **רוח ה'** - כתר שנק' רוח כידוע (%). **חכמה ובינה**, בג' חדשים: **ובג"ד אוקמוה כו'** - ר"ל, שבינה היא תוספת על חכמה: **דקודם דאתא כו'** - מביא ראיה שבבטן אמו, בו חכמה ובינה:

בחדש הרביעי גומל עמו חסד, שמכניס לו פרנסה מטבור אמו.	בירחא רביעאה גמיל עמיה חסד דעאיל ליה פרנסה מטיבורא דאימיה:

דעאיל פרנסה כו' - שאז מתחיל לאכול, וזה שמנענע הולד בבטן:

בחדש החמישי נותן בו תוקף של גבורה, להתגבר על יצר הרע, מצד של סמא"ל, שלא ישלוט עליו בבטן אמו, לעשות אותו נפל, להרוג את המשיח.	בירחא חמישאה יהיב ביה תוקפא דגבורה לאתגברא על יצר הרע מסטרא דסמאל דלא שליט עליה בבטן אמיה למעבד ליה נפל

---

[358] עי' ביאור רבינו שם: שבזה נתחלף הקמ"ץ לפת"ח. וכן הגאולה תלויה בזה, כמ"ש תכבד העבודה כו' (ביאור האגדות להגר"א).
עי' דברי רבינו בתיקו"ז (כח ע"א): **ודוחקא דגלותא** - כמ"ש בזוהר במדבר (שלח דף רצט קצט ע"א) שכלה בדגש תוך הכ' הוא כַּלָה, וברפה הוא כָלָה, לכן דחיק גורם דחיק שהוא דגש כַּלָה, וז"ש כי אעשה כלה, ר"ל כבר עשיתי את הכַּלָה, רק שאתה מעכב שאיני רוצה לדחוק אותך ביותר, וזהו ואותך לא כו'.
ועי' זהר ח"ג רלט ע"א.

[359] עי' אד"ז רפח ע"ב ע"ק נקרא אין דביה תליא אין (רדל"א עי' דברי רבינו בביאורו על ספד"צ א ע"ג).

[360] עי' זהר פנחס רנז ע"ב: כפום דרגא דיליה דאתקרי יש מאין ודא חכמה עלאה [תרגום: כפי מדרגתו נקרא יש מאין וזוהי החכמה העליונה].

[361] עי' חגיגה יד ע"א: וחכם, זה תלמיד המחכים את רבותיו, חרשים, בשעה שפותח בדברי תורה הכל נעשין כחרשין, ונבון, זה המבין דבר מתוך דבר.
עי' זהר ח"ג קכא ע"ב: ובשופר אין פוחתין מעשרה שופרות ואורייתא קלא דילה [דיבור דילה] בינה דילה (דיבור דילה) דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר מחשבה דיליה [חשיב] (סליק) קמי קב"ה מכל קרבנין ועלוון הה"ד (ויקרא ז לז) זאת התורה לעולה ולמנחה.
תרגום: $
ביאור: קלא דילה - ר"ל אע"ג ששופר הוא ו' כנ"ל ובו ניתן התורה בשופרות, לכך אמר שכל השם הכל בחכמה, וז"ש קלא דילה דיבור דילה כו' בינה דילה כו' מחשבה כו', ולכך ניתן התורה בי' דברות (יהל אור).
ועי' מלואים אות (מב).

	לקטלא משיח:

למעבד נפל כו׳ - שרוב המפילים בחדש החמישי מסט׳ דגבורה, וכן חרב בית המקדש בחדש החמישי (%), וכן כשהעונות גורמים, אף שמתחיל חבלי משיח ומתעבר משיח, אפילת ליה, כמ״ש (ישעיה כו יח) הרינו חלנו כמו כו׳[362], וזה שקראו בגמ׳ (סנהדרין צו ע״ב) למשיח בר נפלי, כי כל אלו המעלות של אלו החדשים, הכל מצד התעוררות התחתונים בחבלי משיח: **לקטלא משיח** - בן יוסף[363]:

בחדש השישי נותן בו דעת וכח ויופי של פנים.	בירחא שתיתא׳ יהיב ביה דעתא וכח ושפירו באנפוי[סט]:

***ושפירא באנפוי** - כצ״ל, והוא מסט׳ דת״ת, וחשיב שלשה דברים שכלול שלשה אבהן:

השביעי והשמיני, נותן בו רוח הקודש מצד של נצח והוד, שהם שני נביאי אמת. ולכן נתנבא רוח הקודש עליו ״בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם וגו״׳.	בירחא שביעאה ותמינאה יהיב ביה רוחא דקודשא מסטרא דנצח והוד דאינון תרי נביאי קשוט ובג״ד נתנבא רוחא דקודשא עליה (ירמיה א ה) בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם וגו׳:

בטרם אצרך - בירחא קדמאה, שלא נוצר עדיין כנ״ל, ידעתיך, כמ״ש, ונחה עליו רוח ה׳, כנ״ל. **ובטרם תצא**, בירחא תשיעאה, שאז יוצא. וקודם לירחא תשיעאה, הן חדש ז׳ וח׳, שמאז מתחיל זמן יציאתו:

מצד הצדיק נותן לו אות ומופת בחדש התשיעי, שנולד מהול.	מסטרא דצדיק יהיב ליה אות ומופת בירחא תשיעאה {ז ע״ג} דנולד מהול:

מסטרא דצדיק כו׳ עד מהול - הכל ענין {ז ע״ג} א׳, ור״ל מסטרא דצדיק, נולד מהול:

ואותו התינוק הוא העשירי, מצד המלכות, הוא הטפה העשירית, ולכן זכה לתשע המדרגות הללו.	וההוא ינוקא איהו עשיראה מסטרא דמלכות איהו טפה עשיראה ובגין דא זכה לט׳ דרגין אלין:

וההוא ינוקא כו׳ – ר״ל שכל אלו מְתֻוַסְפִין[364] בטִפת הולד, וטיפה בעצמה מסט׳ דמלכות, שכלולה מכולם, ובתשעה חדשים, כל א׳ נותן בה כחו:

קמו בעלי המשנה ואמרו, רועה הנאמן, קח את האבן שלך אליך, שאתה הוא שנאמר עליך ״ותרא אותו כי טוב הוא״, ופרשוה בעלי המשנה (%) מה זה כי טוב, שנולד מהול. ואתה	קמו מארי מתניתין[365] ואמרו רעייא מהימנא טול אבנא דילך לגבך דאנת הוא דאיתמר עלך (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא ואוקמוה מארי מתניתין מאי כי טוב דאתיליד מהול

---

[362] ז״ל: הָרִינוּ חַלָנוּ כמו יָלַדְנוּ רוח ישועת בַּל נעשה ארץ ובל יפלו ישבי תבל.

[363] עי׳ זהר ח״ג רעו ע״א: [ו]בגין דאינון גרמו לך ועבידו עמך טבין אנת סבילת בגינייהו כמה מכתשין בגין דלא יתקטיל משיח בן יוסף דאתמר ביה (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל מזרעא דיוסף דאתמר ביה (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו ובגין דלא יתחלל הוא וזרעיה בין עכו״ם ד[ב]חוביה דירבעם דעבד ע״ז הוה הוא לאתחללא בעכו״ם (הוא) וזרעיה [הוא] בגין דירבעם בן נבט מזרעיה איהו ובגיניה אתמר [בך] (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו [וגו׳] ובחבורתו נרפא לנו:
תרגום: $
ביאור: אנת סבילת - בגלותא, הת״ח כידוע (יהל אור). משיח בן יוסף - טעם למיתת משיח בן יוסף ולא משיח בן דוד וגם בזה יתבאר ענין שינוי שנמצא במאמרי ס׳ הזוהר כי מהם נראה ששני המשיחים הם במלכות וממקצתם נראה ששניהם ביסוד והענין הוא כי שניהם הם ביסוד אלא שמשיח בן דוד הוא ביסוד לאה ומשיח בן יוסף הוא ביסוד רחל ובזה צדקו כולם כי שניהם ביסוד ושניהם במלכות ולפי שרחל נאמר בה רגליה יורדות מות שהקליפות נאחזות בה לכן נהרג בן יוסף מה שאין כן בלאה שאינה במקום המיתה (שער מאמרי רשב״י). ועי׳ לעיל קנג ע״ב (הקדו״ש פט ע״א).

[364] ניקוד בסדר@.

[365] עי׳ לעיל הערה 72.

הוא כלול בתשעה חדשים הללו, ומצד העיבור@הריון שלך, המלכות הקדושה, נאמר בה ״ויהי בישרון מלך״.	**ואנת הוא כליל מט׳ ירחין אלין ומסטרא דעבורא דילך מלכות קדישא איתמר בה** (דברים לג ה) **ויהי בישורון מלך:**

טול אבנא דא כו׳ - ר״ל, שהוא יתקנא[366] לה: **מאי כי טוב כו׳ -** ר״ל, כמ״ש (יומא לח ע״ב) אין טוב אלא צדיק, שנאמר אמרו כו׳[367]: **ומסט׳ דעיבורא כו׳ -** ר״ל, שמסטרא דיליה, נקראת מלכות, שעליו קאי, **ויהי בישורון מלך**, והיא היתה מלך על ישראל, כמ״ש (שמות לג טו) אם אין פניך[368] הולכים כו׳:

וזו האבן, טפה קדושה, כלולה מעשרה. אתה הוא הזרע שנמשכת ממנה, ובך תלויה הגאולה, ועליך עתיד להבנות בנין. ועליך תקום, קח אותה אליך. אמר להם, אינכם יכולים להנצל, אם נצלתם מאבן אחת, אני אזרוק לכם שש, שנאמר בהם בר״א שי״ת.	**והאי אבנא טפה קדישא כלילא מעשרה אנת הוא זרע דאתמשכת**[369] **מינה ובך תלייא פורקניה ועלך עתיד לאתבנאה בנינא ועלך תקום טול לך לגבך אמר לון לית אתון יכלין לאישתזבא אי אישתזבתון מאבנא חדא אנא זריק לכון שית דאיתמר בהון בר״א שי״ת:**

אנא זריק לכון שית - שתתקנו באורייתא ששה סדרים, כמו שמפרש והולך, והן ו״ק לקרבא להון שכינתא:

נטל המקלע כמו מקדם, פתח ואמר, זַרְקָא֙ מקף ו שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא֙, שלש אבנים עליונות הן סגולתא, שלש טפות עליונות, שנאמר בהן ״הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר״. ושלש טיפות תחתונות, כנגדם סגול, עליהן נאמר ״שמעו הרים את ריב ה׳׳. מי ההרים. אלא הנה שלש אבנים עליונות אצלכם, שהן סגולתא. ולמי מכם. לרב״י ור״ב ורב״א של הישיבה העליונה, שכנגדכם היו (%) כל רב מבבל ורבי מארץ ישראל ורבא משאר הארצות. שמעו שאתם ריב וקטטה ומחלוקת בהלכה למעלה, ורב״י ור״ב ורב״א מחלוקת וריב וקטטה בהלכה שלהם למטה.	נטל קירטא כמלקדמין פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא תלת אבנין עילאין אינון סגולתא תלת טפין עילאין דאיתמר בהון (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ותלת טפין תתאין לקבלייהו סגול עלי״ע אתמר (מיכה ו ב) שמעו הרים את ריב ה׳ מאן הרים אלא הא תלת אבנין עילאין לגבייכו דאינון סגולתא ולמאן מנייכו לרב״י ור״ב ורב״א[370] דמתיבתא עילאה דלקבלייכו הוו כל רב מבבל ורבי מארעא דישראל ורבא משאר ארעין שמעו דאתון ריב וקטטה ומחלוקת בהלכה לעילא ורב״י ור״ב ורב״א מחלוקת וריב וקטטה בהלכה דילהון לתתא:

---

[366] מלשון תיקון ולא מלשון קנאה.@

[367] צדיק כי טוב.

[368] עי׳ זהר ח״ב פו ע״א: לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (שמות כ ג) רבי יצחק אמר אלהים אחרים לאפקא שכינתא על פני לאפקא אפי מלכא דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה והוא אינון הוא שמיה דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהו״ה הוא שמי הוא ושמיה חד הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמיא.

תרגום: ״לא יהיה לך אלהים אחרים על פני״, רבי יצחק אמר ״אלהים אחרים״, להוציא שכינה על פני, להוציא פני המלך, שבהם נראה המלך הקדוש, והם שמו, והוא הם. הוא שמו, שנאמר ״אני ה׳ הוא שמי״, הוא ושמו אחד הוא, ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

ביאור: עי׳ לעיל ג ע״ב בהגהות רח״ו אות ד׳ [והם דברי הקב״ה שלא יהיו לו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות] ועי׳ פרשת אמור צג ע״ב ומשם תראה כי אפי מלכא הוא הספירות (לש״ו), האצילות הוא פניו (הקדו״ש טו ע״ג). @

[369] עי׳ תיקוני זהר צא ע״ג: היחוד הוא שמתכנשין כל השפע של כל האברים יחד, וכן יחוד דכר ונוק׳, שבאין יחד מ״ד ומ״נ ונעשין א׳, וכמ״ש (בראשית ב כד) והיו לבשר א׳. ועי׳ רש״י שם. [ז״ל: לבשר אחד - הולד נוצר על ידי שניהם, ושם נעשה בשרם אחד. עי׳ סנהדרין (נח ע״א): והיו לבשר אחד מי שנעשים בשר אחד יצאו בהמה וחיה שאין נעשין בשר אחד. ועי׳ ירושלמי (קידושין פ״א מ״א) ר׳ לעזר בשם רבי חנינה בן נח שבא על אשתו שלא כדרכה נהרג מה טעם (בראשית ב) ודבק באשתו והיו לבשר אחד ממקום ששניהן עושין בשר אחד.] ולפיכך כל היחוד הוא בההוא נהר, ע״כ.

[370] עי׳ מלואים אות (מט).

תלת אבנין עילאין - חג"ת: **תלת טיפין כו' -** שיורד ממוח אל מלכות, והן[371] נקראין "אלה" כמ"ש לעיל, וז"ש **הן כל כו' פעמים שלש כו'**. שמסט' דג' טפין הנ"ל מתגלגל האדם ג"פ, כמ"ש בתיקו"ז (%). **ותלת טפין תתאין כו'** - נה"י והאות באמצעם מלכות, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%) היא מתהלכת בין החיות כו' (יחזקאל א יג), ע"ש. ולקבלייהו מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה[372], וכן מתיבתא עילאה ומתיבתא תתאה[373], כמ"ש ברע"מ (זהר ח"ג רנג ע"ב)[374]: **עלייהו כו' -** ר"ל על תלת עלאין: **לרבי כו' -** כולם נקראין רב, כמ"ש ברע"מ (ח"א רסז ע"א^)[375] גימ' ע"ב ק"ל, והכל מסט' דעד"א, כמ"ש שם אנת הוא רב[376] כו', ובת"ת איתוסף יו"ד, שהוא שם יהו"ה. ומשמאל איתוסף א', שמשם השם אדנ"י. כל רב כו', שארץ ישראל הוא מסט' דת"ת, ובבל מחסד, שמשם התורה, כמ"ש (ישעיה סב ח) **נשבע ה' בימינו** (דברים לג ב) **מימינו אש דת כו'**. ושאר ארצות הן חשך משמאלא[377]: **דאתון ריב כו' -** ג' מדרגות נגד ג' הנ"ל, ריב ומחלוקת וקטטה, וזהו מחלוקת לשם שמים (%), כמו שמפרש והולך:

ואין בכם שיהיה ריב וקטטה ומחלקת בשביל השכינה כלפי@ קדוש ברוך, הוא לדחוק אותו בכמה קושיות, עד שיוציא אותו מן הגלות. והאֲתנים אלו התנאים של המשנה של הישיבה שלמטה. הנה שלש אבנים אצלכם, שהם סגול, ששש הנקודות הללו הם ששה סדרי משנה, וכל נקודה היא עשר, ועולים לס' מסכתות, שעליהם אמר שלמה "ששים המה מלכות".	ולית בכו דיהא ריב וקטטה ומחלוקת בגין שכינתא לגבי קב"ה לדחקא ליה בכמה קושיין עד דיפוק לה מן גלותא והאיתנים אלין תנאים דמתניתין דמתיבתא דלתתא הא תלת אבנין לגבייכו דאינון סגול דשית נקודין אלין אינון שית {ז ע"ד} סדרי מתניתין וכל נקודה איהי עשר וסלקין לס' מסכתות דעלייהו אמר שלמה (שיה"ש ו ח) ששים המה [עה ע"א] מלכות:

בכמה קושיין - מסטרא דמלכות: **אלין תנאים -** אותיות איתנים, ונו"ה ויסוד נקראו איתנים (%), וכן תנאים דמתני' שהן מרכבתא תתאה במלכות[378], כמ"ש ברע"מ (ח"א רסו ע"ב$)[379], דהלכות פסוקות הן בבריאה כמ"ש בתיקו"ז (טו רע"ד)[380]:

ויש לו כמה "בתולות אחריה רעותיה" של הלכות פסוקות, שנאמר בהן "ועלמות אין מספר". והשכינה היא כתר על כלם, התג של זרקא. עליו נאמר "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה", והיא ריב וקטטה ומחלוקת וקושיה לקדוש ברוך הוא,	ואית לה כמה בתולות אחריה רעותיה[381] (תהלים מה טו)[382] דהלכות פסוקות דאתמר בהון (שיה"ש ו ח) ועלמות אין מספר ושכינתא איהי תגא על כלהו תגא דזרקא עלה אתמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה

---

[371] פי' הג' אבות והג' טיפין.

[372] עי' לעיל הערה 201.

[373] עי' לעיל הערה 59.

[374] ז"ל: ואע"ג דכמה ענפין אית באילנא וכמה תאנים עלייהו אינון [דאקדימו] (דאתקריאו) בקדמיתא אתקריאו בכורים אלין אינון רישין דכלהו כגוונא דלהון אתמר (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (במדבר א ב) שאו את ראש כל עדת בני ישראל שאו שערים ראשיכם שערים אלין אינון חמשין תרעין דבינה דאיהי מתיבתא דלעילא ושאו פתחי עולם דמתיבתא תתאה דכל מאן דאשתדל באורייתא לסוף מתנשא הה"ד (משלי ל לב) אם נבלת בהתנשא ואוקמוה מארי מתני' כל המנבל עצמו על דברי תורה לסוף מתנשא:
תרגום: $.

[375] עי' מלואים אות (נ), ואות (לט).

[376] שם הנוסח בר וצ"ע בנוסחאות.

[377] לבדוק אם זה שונה בתיקו"ז.

[378] עי' לעיל הערה 201.

[379] ז"ל$: משריין דקב"ה דאינון [מ]מתיבתא עלאה ומשריין דמטרוניתא דאינון ממתיבתא תתאה עלך אתמר (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו בך סלקין משריין דשכינתא בצלותא ונחתין משריין דקב"ה לגבי שכינתיה בכמה שירין ונגונין דצלותא:
תרגום: $

[380] עי' לעיל הערה 255.

[381] עי' זהר ח"ב רלח ע"א.

[382] ז"ל: לרקמות תובל למלך בתולות אחריה רעותיה מובאות לך.

בשביל ישראל אחיכם. ובעלי המשנה שעוסקים בתורה בכל יום ולילה בגלות, היא ריב בשבילם, שיוציא אותם, ואין מי שיהיה ריב וקטטה ומחלקת לקדוש ברוך הוא בשבילו בגלות.	**ואיהי ריב** וקטטה ומחלוקת וקושיא לקב״ה בגין **ישראל אחיכון** ומ״מ דמשתדלין **באורייתא בכל יומא ולילא בגלותא איהי ריב** בגינייהו דיפוק לון ולית **מאן דיהא ריב** וקטטה ומחלוקת לקודשא בריך הוא בגינה בגלותא:

ושכינתא כו׳ - ר״ל דאצילות, שהיא הלכה, על עלמות שבבריאה: **תגא דזרקא** - ור״ל זהו זרקא סגולתא[383]: **רבות כו׳** - הן העלמות אין מספר: **ריב כו׳** - ד׳ מדרגות נגד ד׳ ספירות חגת״ם כנ״ל (ז ע״ג):

קם זקן אחד מביניהם ואמר, רועה הנאמן, כמה חזקות האבנים שזרקת, שהזדעזעו בעלי הישיבה שלמעלה ומטה, אפילו מלאכים עליונים, שהם תומכים@סומכים את שש מדרגות הכסא והכסא הזדעזע. אבל הרי ״איתן מושבך״ אליך, שהיא השביעית, השמר ממנה, שהרי האבן שזרקת, הרי היא אצלך, שהיא כתר על כולם. ״ושים בסלע קנך״, ושש אחרים אצלך, משום שהוא אמר ״לא למענכם אני עושה״, הרי שש אצלך, ״כי אם לשם קדשי״, הרי השביעית אצלך.	קם **סבא חדא**[384] מביניהו **ואמר רעיא מהימנא**[385] כמה **תקיפין אבנין** דזריקת **דאזדעזעו מארי מתיבתא** דלעילא **ותתא אפילו מלאכין עילאין דאינון** סמכין שית דרגין **דכורסיא וכורסייא אזדעזעת אבל הא איתן מושבך** (במדבר כד כא) **לגבך דאיהי שביעאה איסתמר מינה דהא אבנא דזריקא הא איהי** לגבך **דאיהי תגא** על כלהו שים בסלע קנך ושית **אחרנין** לגבך **בגין דאיהו אמר** (יחזקאל לו כב) **לא** למענכם **אני עושה הא שית** לגבך **כי אם לשם קדשי הא שביעאה** לגבך:

כמה תקיפין כו׳ - שכולן בריב ומחלוקת כנ״ל (%): **מארי מתיבתא כו׳** - כנ״ל (%) בסגולתא וסגול: **שית דרגין כו׳** - כמ״ש לעיל **דשית נקודין אלין כו׳: איתן מושבך** - ר״ל השכינה נקראת איתן, כמ״ש ברע״מ (פנחס רלח ע״א)[386] **תניא דמסייע לך,** ע״ש. והיא מושבך, כמ״ש לעיל **טול אבנא דא לגבך כו׳ ועלך עתיד כו׳: ושים בסלע קנך** - סיפא דקרא הנ״ל, והיא נקראת ג״כ סלע, כמ״ש ברע״מ (ח״ג רעט ע״ב)[387] **איתּ סלע כו׳,** ע״ש. והיא נקראת אבן, כנ״ל (%) וזהו סלע. וכן ו״ק נקראו אבנין מסט׳ דידה, כמ״ש לעיל **אנא זריק לכון שית כו׳.** וז״ש **ושית אחרנין לגבך** - ר״ל {ז ע״ד} ו׳ ד״ושים בסלע״: **בגין** - ר״ל דאנת צריך ליטול כל השבעה אבנים לגבך, כמ״ש לעיל (ז ע״ג) **טול אבנא דילך לגבך,** דאין יכולת בכלם לתקנה, כי אם הוא, כמ״ש לעיל (ו ע״ד) **ולית בנו מאן דיתער** כו׳. וכן בשית אבנין אמר, **ולית בנו דיהא ריב כו׳,** לכך אמרו, **הא איהי לגבך כו׳ ושית אחרנין כו׳.** וז״ש, **דאיהו** - ר״ל הקב״ה: **לא למענכם אני עושה** - הן מסט׳ דב׳ מתיבתות דלעיל[388], שלא

---

[383] עי׳ שמות יב כט שסגולתא מגיע אחרי זרקא. וכסדר סגולתא בא אחרי זרקא, ועי׳ ביאורים ח״א עא ע״א: בענין הטעמים זרקא סגולתא, וצורת הזרקא״הרי הוא כחוט עקום ומסובב בב׳ ראשיה כעין טבעות, טבעת אחד למטה לצד השמאל וטבעת אחד למעלה לצד הימין. והנה הנקודות הראשיים של הב׳ טבעות קורא התיקונים שם בשם תגא ואבנא. והתחלת הזרקא אשר מלמטה למעלה, הנה הוא מהנקודה הראשונה אשר למטה שהיא התגא ואבנא, שהוא ראשית הטבעת השמאלי אשר למטה, ומסבב והולך דרך אותה הטבעת והחוט העקום, עד התחלת וראשית התגא ואבנא שהיא הנקודה הראשונה של הטבעת הימיני אשר למעלה.
וכ״ז הנה הוא מרמז על עליית השכינה שהיא הנקודה התחתונה שעולה מלמטה למעלה עד שרשה העליון שהוא חכמה והוא הנקודה העליונה, וכן הוא ג״כ הוראת הנגינה של הזרקא, שעולה הנגינה שלה מלמטה למעלה. ועל זה מסיק התיקונים (סח ע״א) ואמר, וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י׳ מחשבה עלאה, והוא התגא ואבנא של הטבעת העליון הימיני, ידעין לזרקא לה להאי אבנא [ע״כ], שהיא מלכות שכינתא קדישא, אשר היא התגא ואבנא של הטבעת התחתון השמאלי, להוא אתר דאתגזרת שהוא התגא ואבנא של הטבעת העליון הימיני, בגין דברתא באבא אתעבידת, וכמ״ש ה׳ בחכמה יסד ארץ כו׳ וכנ״ל.

[384] עי׳ לעיל הערה 315.

[385] עי׳ לעיל הערה 250

[386] עי׳ מלואים אות (נא).

[387] עי׳ מלואים אות (נב) ואות (לט).

[388] עי׳ לעיל הערה 59, ועי׳ זהר ח״א רסו ע״ב: משריין דקב״ה דאינון [מ]מתיבתא עלאה ומשריין דמטרוניתא דאינון ממתיבתא תתאה עלך אתמר (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהי״ם עולים

בשבילם עושה, כנ"ל (ז ע"ג) **ולית בכו כו'.** וז"ש, **הא שית לגבך**: **כי אם לשם קדשי** - היא השכינה, וגם היא ע"י רע"מ, וז"ש **הא שביעאה לגבך**:

ולא עוד אלא, שאתה הוא שנאמר בך "ויך את הסלע", "ושים בסלע" של הנחש לכפר עונך. הקדוש ברוך הוא צוה אתכם "ודברתם אל הסלע", ואתם לא עשיתם כך, שאם עשיתם מאמרו, בדבור, היו לומדים תורה בלי ספק, בלי קושיא ומחלוקת. ומשום שנאמר בך "ויך את הסלע", ולא יצאו ממנו אלא טיפות טיפות, כך בעלי המשנה הם כמי שמכה בסלע, והם לשונם, "כפטיש יפוצץ סלע", ופוסקים בה כמה פסקי הלכות, ולא יוצאים מהם אלא טיפות טיפות, והן לקוטות, ולכן הכל תלוי בך. הרי האבן אצלך, ושש אחרות, ובך תלויה הגאולה של השכינה ובניה, כדי שיתקן בך מה שנהרס בראשונה. ובשביל החביבות שלך, שש טפות של גלגול חזרו אליך, שהם רמוזים בראשי הענפים שלך, הם ש' ש' שכפל בהם "משה משה".	ולא עוד **אלא** דאנת הוא דאיתמר בך ויך **את** הסלע (במדבר כ יא) ושים **בסלע** (שם כד כא) דחויא לכפר עונך קנך דקב"ה מני לכו (שם כ ח) ודברתם **אל** הסלע **ואתון לא** עבדתון הכי[389] דאי עבדתון מימריה בדיבורא הוו אולפין אורייתא בלא ספק בלא קושיא ומחלוקת ובגין דאיתמר בך ויך את הסלע ולא נפקו מניה **אלא** טפין טפין הכי מארי מתניתין[390] אינון כמאן דמחי בסלע ואינון לישנהון כפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) ופסקין בה כמה פסקות דהלכות[391] ולא נפקין מנייהו **אלא** טפין טפין **ואינון** לקוטו' ובג"ד בך תלייא כולא הא **אבנא** {ח ע"א} לגבך ושית **אחרנין** ובך תליא פורקנא דשכינתא ובנהא בגין דיתקן בך מה דאתהרס בקדמיתא ובגין חביבותא דילך שית טפין דגלגולא אתחזרין לגבך דאינון רמיזין ברישי אנפין דילך אינון ש ש דכפל בהו משה משה (שמות ג ד):

ולא עוד כו' - ר"ל גם בשביל זה שאומר למטה, תליא בך, דאנת גרמת, כמו שמפרש והולך, וצריך אתה לתקן, כמ"ש למטה, **ובג"ד בך תליא כו' בגין דיתקן בך כו'**: **ושים בסלע דחויא** - כמ"ש ברע"מ (ח"ג רעט ע"ב)[392] אית סלע דנוקבא דס"א נקראת ג"כ סלע, והיא שפחה בישא, דשם מסתתר השכינה בגלות, כמ"ש בתיקו"ז (טז ע"א)[393], והיא חוץ לארץ, שלכן נקבר משה רבינו ע"ה בחו"ל, וז"ש **בסלע כו'**, ששם נקבר, וזה קנך, קבורתו: **בלא ספק** - האיבעיות דגמ'[394]: **אלא טפין טפין** - בשני פעמים שהכהו. ומ"ש (במדבר כ יא) ויצאו מים רבים כו', כתוב לקמן שזה יהיה בפורקנא בתרייתא, **ובההיא זמנא ותשת העדה כו'**, שאז יתוקן, וכן כתוב לקמן, **בההוא זמנא אלין טפין כו' ואתעבדי נהרות**: **הכי מארי מתני' כו'** - שבשביל זה, סלע דחויא שפחה בישא קיימא קדמיהון, ולא מניח אותם אלא ללקוט טפין. וסלע הזה הוא מיט"ט, נוקבא דמשנה, שמשניות הן לבושי הגלות, כמ"ש בתיקו"ז (%) ולקטין מהמשניות לקוטי הלכות[395]: **יפוצץ סלע**

ויורדים בו בך סלקין משריין דשכינתא בצלותא ונחתין משריין דקב"ה לגבי שכינתיה בכמה שירין ונגונין דצלותא:

תרגום:

[389] החטא דמי מריבה שהיה ע"י הערב רב וכמ"ש בזוה"ק (ח"א כח ע"ב), ועי"ז נסתלק משה רבינו ע"ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז"ח דף ז ע"ד ח ע"א י ע"ד, וברע"מ משפטים קטו ע"א, ופ' תצא רעט ע"ב, וע' עוד בהגר"א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע"ה ח"ב קל ע"א).

[390] לבדוק אמסטרדם$

[391] עי' לעיל הערה 255.

[392] עי' מלואים אות (נב), ועי' מלואים אות (לט).

[393] ז"ל: ודא הוא דאמר קרא (שמות כא ז) וכי ימכור איש את בתו לאמה איש דא קודשא בריך הוא בתו דא שכינתא לאמה בת זוגיה דמטטרו"ן דאיהי מיטטרו"ן בתוספת יו"ד דשפחה בישא היא אמה דערב רב ובגין דההיא שפחה בישא ובנהא לא ישתמודעין בה איהי מתכסיא בעבדא דילה כנשמתא בגופא.$

[394] עי' סוכה כח ע"א דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבאדבר גדול דבר קטן סוכה. ועי' לקמן כו ע"ב ד"ה אלין דחולקין. ועי' & שקבלה בחג"ת, ועי' & שהלכה בנה"י, וזה קטנות וגדלות.

[395] עי' לעיל הערה 255.

- כלומר שמכין את הסלע ויוצא ממנה טפין. והכאתם בקושיות[396], שמשברין את הסלע הנ"ל דשפחה בישא[397], דבה (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד, וכשמשברין אותה, נפקי טפין טפין מפנימיות האגוז, שהיא קליפה הקשה דאגוז, קשה כמו סלע. שג' קליפין לאגוז: תהו, קו ירוק[398] (חגיגה יב ע"א), והוא קליפה ירוקה דאגוז, שאינה על האגוז אלא בעוד האגוז קטן, וזה מקרא, בעשייה, שלומדין תינוקות של בית רבן. קליפה השני, בהו, אבנים מפולמות (חגיגה יב ע"א, תיקו"ז יב ע"ב), הוא קליפה השנייה שעל האגוז, כמו אבן, והיא תמיד על האגוז, משנה ביצירה[399], שבה עוסקין כל ימיהם לשברה בקושיות ואינן יכולין, כמ"ש (לקמן ט ע"ג) תיקו[400] קשיא תיובתא, והוא מונח עד שיבוא אליהו עם רע"מ, ואינן משיגין ממנה בקושיותיהן, אלא טפין טפין. וזהו אבנים מפולמות, ר"ל לחות בקצת. וחשך, קליפה תליתאה, שהוא בפנים האגוז, שהוא חשך, שאין האור נכנס שם, ואין רואין אותה מפני קליפת הקשה, והיא רכה, בדבור בעלמא נפתחת. וז"ש ודברתם כו'. מוחא מלגאו (תיקו"ז יב ע"ב), תהום, חללא דאגוזא (%), והיא חלל קדש הקדשים, כמ"ש בתיקו"ז (פא ע"א)[401] {ח ע"א} **מחלליה מאן דאכניס בחלל דילה כו' חלל דילה קדש הקדשים כו' ובמוחא מלגאו,** ורוח אלהים מרחפת על פני המים (בראשית א ב): **ובנהא -** דאינון מן ו"ק, שית אבנין הנ"ל, דתרין מתיבתות[402]: **שית טפין -** תלת עילאין ותלת תתאין הנ"ל: **דגלגולא -** כמ"ש לעיל (ז ע"ג%) הן כל אלה כו', מסט' דתלת עילאין וכן בתלת תתאין: **אתחזרין לגבך -** באדם הבל שת, אברהם יצחק יעקב, שכולם גלגולא דאדם כמ"ש בתיקו"ז (קכט ע"ב), והן בשין דמשה כמו שמפרש והולך, והוא גלגול הז', אבנא שביעאה. וכל הגלגולין נכללו בו, כמו שו"ק נכללו במלכות, והוא מ"ה דמשה[403], מלכות, גימ' אדם, כללא דגלגולין דאדם: **אינון ש' ש' כו' -** שין הוא ג' אבהן, ש' דשבת (תיקו"ז מט ע"ב), והיא אבנא שביעאה, בת דשבת, מ"ה דמשה. וז"ש **אבנא שביעאה מה כו', ואיתמר בה הבת כו',** והן גלגולים דאדם הבל שת, לכך יצחק נתעקד לשחיטה, דוגמת הבל, לל"ז שנה, גימ' הבל. ואברהם נקרא האדם הגדול בענקים (יהושע יד טו%), ויעקב דוגמת שת, שהכל יצאו משת, וכן מיעקב מטה שלימה (תיקו"ז קמד ע"א):

האבן השביעית "מה אעידך מה אדמה לך", ונאמר בה "הבת ירושלים". ועליה אמר "מה אשוה לך", היא אשוה לך בשברון שלך, "ואנחמך", שיש לך להתנחם עמה, שמספיק@ לעבד להיות כרבו. ואף על גב שיהיה גדול השברון שלך כמו הים, זהו שנאמר "כי גדול כים שברך", "מ"י ירפא לך", שהיא האם העליונה, התשובה שלך, באר שלך שהתבקעה, שהיא ים התורה, זהו שנאמר "ויט משה ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה", עד עתה.

אבנא שביעאה (איכה ב יג) **מה אעידך מה אדמה לך ואיתמר בה** (שם) **הבת ירושלים ועלה איתמר** (שם) **מה אשוה לך איהי אשוה לך בתבירו דילך ואנחמך דאית לך להתנחם עמה דדיו לעבד להיות כרבו ואף על גב דיהא רב תבירו דילך כימא** ה"ד (שם) **כי גדול כים שברך מ"י ירפא לך דאיהו אימא עילאה תשובה דילך בירא דילך אתבקע' דאיהי ימא דאורייתא** ה"ד (שמות יד כא) **ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל**

---

[396] עי' לעיל הערה 338.

[397] עי' דברי רבינו בתיקו"ז ס ע"ד שהיא מקור התאוה.

[398] עי' מלואים אות (עג) CHECK$.

[399] עי' דברי רבינו בתיקו"ז טו ע"א ד"ה מארי משנה.

[400] **עי' ביאור רבינו על תיקו"ז נ סע"א ד"ה תיקו איהו כו' -** והוא מחוסר תיקון, דשער הנו"ן חסר ממנה (עי' זהר ח"ג כז ע"ב), נ' שערי בינה, והיא חולת אהבה (שיה"ש ב ה), במ"ט שערים חולה, וז"ש **ה"ד נאלמתי כו',** דומיה, דום י"ה (זהר ח"ג רכב ע"א), ע"כ. במ"ט שערים חולה - עי' שער המצות (פרשת ויחי): ענין ביקור חולים וכו' שם ההוי"ה דמ"ה דאלפי"ן עם ד' אותיותיו הוא בגי' מ"ט כמנין חול"ה. והענין הוא כי לפי שחסר מן החולה שער החמישים העליון מכולם ולכן נפל בחולי על המטה שהוא מ"ט ה' ולכן צריך שיכוין בביקורו את החולה להמשיך בו שער הנ' שהוא הכולל של ההוי"ה דאלפי"ן העולה מ"ה ועם ד' אותיותיו הם מ"ט כנזכר ואז יושלם בחמשים שערים ויקום מחליו.

ועי' דברי רבינו בתיקו"ז קעא ע"ב: ג', מחלוקת וקושי' ותיקו והן ג' אבות של שור והן ג' עבודות וכו'.

[401] ז"ל: מחלליה מות יומת (שמות לא יד) מאי מחלליה אלא מאן דאעיל רשו נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות היחיד

[402] עי' לעיל הערה 59.

[403] עי' תיקו"ז קכט ע"ב: ש' מן משה תלת אבהן דאתמר בה ופני אריה אל הימין ופני שור ופני נשר כו' (יחזקאל א י) מ"ה דמשה ודמות פניהם פני אד"ם.

	הלילה וישם את הים לחרבה עד כען:

אבנא שביעאת מה – מלכות. וז"ש **מה אדמה לך,** ש"מה" הוא דוגמתו, שמא מפרש, דמות אדם, מלכא על כולא, כמ"ש בתיקו"ז[404] (%) ורע"מ (זהר ח"א רח ע"א)[405], **ובה** (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך, כנ"ל (%): **ואיתמר בה הבת ירושלים** - ר"ל דכאן נאמר הבת ירושלים, מלכות[406], דמה, הוא הבת שכינה: **כימא** - ר"ל מלכות: **בידא דילך אתבקעת** - ר"ל, דחבירו דיליה, מה, דאתלבש במשנה, ובקושיין דטפין. אבל בפורקנא, יתבקע הסלע של הבור הנ"ל, ששם מקנן אימא, ימא דאורייתא, והיא אתבקע לעיל: **הה"ד ויט כו' לחרבה עד כען** - ר"ל שנטה ידו על הים, שהוא הסלע הנ"ל, ולכך וישם את הים לחרבה: **עד כען** - ר"ל עד פורקנא בתרייתא:

מכאן ואילך "ויבקעו המים", שלו אליה, והוא עץ החיים, שנאמר בו "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים", של תורה שבעל פה, שנאמר בהם "ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם", כמו שבארוה "וימררו את חייהם בעבודה קשה", שהיא קושיא. ובאותו הזמן "ותשת העדה ובעירם". וכשיתגלה@ לך עץ החיים בדור האחרון, שאתה עתיד להתגלות ביניהם, כמו שבארוה "מה שהיה הוא שיהיה".	מכאן ואילך ויבקעו המים דיליה לגבה **ואיהו** עץ חיים **דאיתמר בה** (שם טו כה) ויורהו ה' עץ וישלך **אל** המים וימתקו המים **דאורייתא** דבעל פה **דאיתמר** בהון (שם כג) **ולא** יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם **דאוקמוה** (שם א יד) וימררו **את** חייהם בעבודה קשה **דאיהי קושיא** ובההוא **זימנא** (שם כ יא) ותשת העדה ובעירם וכד **אתגלי** לך **אילנא** דחיי בדרא בתראה דאת עתיד לאתגלאה בינייהו כמה דאוקמוה (קהלת א ט) מ"ה **ש**"היה ה"**וא שיהיה**:

מכאן ואילך - ר"ל בפורקנא בתרייתא: **ויבקעו המים דיליה** - של עד"א, שהוא דרגא דמשה רבינו ע"ה (%): **לגבה** - אל השכינה: **ואיהו עץ החיים** - ר"ל עד"א, עץ של החיים, בינה, שנקראת חיים, כמ"ש לעיל (ו ע"ג)[407] **דמתמן אורייתא דאיהו עד"א כו'**: **וישלך אל המים** – שכינתא, אורייתא דבע"פ, כמו שמפרש והולך: **וכד אתגלי לך** - ר"ל שעץ החיים, שהוא קבלה, סתים מבועיה לעילא עד דרא בתראה. וכן ספר הזוהר לתתא. וכד אתגלי ספר הזוהר לבעלי התורה לתתא, הוא התגלות לו[408], שהוא מתלבש בכל דור ודור בבעלי התורה[409], ושם גלותא וחירו דיליה, לפי הלומדים ועניינם, כמ"ש ברע"מ (%)[410] **דאת עתיד כו'**, ר"ל ספר הזוהר, בדרגא דיליה, והוא עץ החיים הנ"ל:

כמה נסיונות יש לנסות את ישראל, זהו שנאמר "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו", את משה. והתורה החזירה להם נסיון, לאותם שעוסקים בה, והם יהיו בצרות רבות כדוגמת מצרים, שנאמר בו "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", וזו התורה שבכתב. "וכל הבת תחיון", תורה שבעל פה, ששתיהן הן פה ולשון.	כמה נסיונות **אית** לאתנסאה ישראל הה"ד (שמות טו כה) **שם שם** לו חק ומשפט ושם נסהו למשה **ואורייתא** אתחזרת לון נסיון {ח ע"ב} לאינון דמשתדלין בה ויהויין בעאקו סגי כגוונא דמצרים **דאיתמר** בה (שם א כב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו **ודא אורייתא** דבכתב וכל הבת תחיון **אורייתא** דבעל פה

[404] עי' לעיל הערה 403.
[405] צ"ע שזה לא רע"מ עי' PERL, ועי' מלואים אות (א)
[406] היה כתוב מ'@*##.
[407] שם איתא חירות ולא חיים. ועי' תיקו"ז טז ע"ב: אימא עלאה חיים כמה דאת אמר עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח) ואיהי מרכבה לחכמה.
[408] של משה רבינו.
[409] עי' תיקו"ז מג ע"ג מחולל מפשעינו, שנשמת משה רבינו מתלבש בכל גדולי הדור. ועי' שם יט ע"א בביאור רבינו ד"ה לעולם ועד, ועי' שם קכט ע"א וע"ב. ועיי"ש מא ע"ב: נחית בגלותא דאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור דיליה המתפשט בהדורות בת"ח. עי' יהל אור ח"א ל ע"ד ז"ל: רעיא מהימנא - דבכל דור ודור ניצוץ א' ממשה רבע"ה מאיר לחד בדור והוא מאיר לכל בני דורו אך דהרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ וכל העומדין אצלו בשעה שסדרו התיקונים כי רעיא מהימנא שייך לתיקונים זה משה רבינו.
[410] עי' מלואים אות (עד) .זה לא רע"מ אלא זהר.$

Commented [O3]:

	דתרוייהון אינון פ"ה ולשון:

נסיונות עתיד לאיתנסאה כו' ושם נסהו למשה - ר"ל לאותן הלומדים עץ החיים, משה[411], אותן עתידים לאיתנסאה, וזה **ושם נסהו,** שם ב"ויורהו ה' עץ". וז"ש **כד אתגלי כו'.** וז"ש **לאינון דמשתדלין בה** - ר"ל בעץ החיים: **ודא אורייתא דבכתב** - דרגא דמשה, עץ החיים, ולהם מיתה, עניותא[412], כמו שמפרש והולך. והם מתים בַּיְאוֹר, שהוא נהורא דאורייתא, עד"א, כמ"ש לקמן: **אורייתא דבע"פ** - הן אינן בנסיון: **דתרווייהו כו'** - ר"ל שתי התורות, תורה שבעל פה, נקרא[413] פה, שכינה, כמ"ש בהקדמה שנייה של תיקו"ז (יט ע"א). ותורה שבכתב, עד"א, נק' לשון (זהר ח"ג כח ע"א). ובגלות הזה הוא בבעלי התורה, בשניהן בכבדות, בתורה שבע"פ בקושיות כנ"ל (%), ובתורה שבכתב, ספר הזוהר[414], הכל ברמז[415], קשה להבין וז"ש **וחכימא ברמיזא:**

ובהם תהיה אתה "כבד פה וכבד לשון", ולחכם ברמז, ואין מיתה של בעל אור התורה אלא עניות. ובגאולה האחרונה, התורה תהיה לישראל כדוגמת הים, שנאמר בך, הרועה הנאמן "ותשם בסוף על שפת היאור בסוף", פ"ו ימים, הדרגה של גאולה, נאמר בך "ותשם בסוף על שפת היאור" שהוא אור התורה, העמוד האמצעי, שפתו השכינה.	ובהון תהא אנת כבד פה וכבד לשון (שמות ד י)[416] וחכימא ברמיזא ולית מיתה דמארי דנהורא דאורייתא אלא עניותא ובפורקנא בתרייתא אורייתא יהא לישראל כגוונא דימא דאתמר בך רעייא מהימנא (שם ב ג) ותשם בסוף על שפת היאור בסו"ף פ"ו יומין דרגא דפורקנא איתמר בך ותשם בסוף על שפת היאור דאיהו נהורא דאורייתא עמודא דאמצעיתא שפה דיליה שכינתא:

ולית מיתה כו' - קאי למעלה, היאורה, {ח ע"ב} שהוא נהורא דאורייתא, תשליכהו, ר"ל מיתה והוא עניות: **ובפורקנא כו' כגוונא דימא כו'** - ר"ל כמו הים, שבתחלה לחרבה, ואח"כ ויבקעו המים, כן יהיה לבני ישראל, כמ"ש (ישעיה מא יח)[417] אפתח על שפיים נהרות כו': **דאתמר בך ר"מ ותשם כו'** - ר"ל כמו במצרים, שהיו משליכין את הכל ליאור, ואח"כ שמו למשה רבינו ע"ה על שפת היאור, כן בפורקנא בתרייתא, אחר כל הנסיונות של מארי דנהורא דאורייתא, ותשם למשה רבינו ע"ה בסוף, סוף, שהוא הקץ, ואותיות אחרונות של בסוף הוא ו"ף, **פ"ו יומין כו',** הוא פ"ו יום של הכרת העובר[418], כידוע משיח בירחא תליתאה (%), והוא דרגא דפורקנא (%), בינה, עלמא דחירו (%), ואם לאו, יגאלך אנכי, כמ"ש בתיקו"ז (%). והוא אלהים חיים[419]. שגימ' אלהים פ"ו, ואז ינוחו עליו רוח חכמה ובינה, כמ"ש לעיל (%), והוא רע"מ, כמ"ש לעיל (%) **ואנת**

---

411 עי' שבת & שת"ח נקראים משה.

412 עי' לעיל הערה 347.

413 אולי נקראת @.

414 וה"ה כל ספרי נסתר כמו ספר יצירה ובהיר וכדומה.

415 עי' ביאור רבינו על משלי א כ: התורה נחלק לשנים שהן ד' [פרד"ס] והוא פשט וסוד ובכל א' ב', בסוד הוא סודות עצמן ורמז הוא פתח השער להסודות, ופשט הוא דרוש ופשט. ועי' יהל אור ח"ב כח ע"ד: הרמז שהוא קליפה תנינא, שבו גנוז הסוד, שהוא לפנים, והוא קליפה תניינא דאגוזא, קשה כאבנא כנ"ל, וא"א לעמוד על הסוד שבתוכו שהוא הלכה למשה מסיני דרגא דמשה וזהו קבורת משה, שהוא הסוד שגנוז וקבור ברמז וכו' סוד משה, הוא תורתו, הלכה למשה מסיני, שהוא הסוד, והוא גנוז ברמז, והן הגדות שהן בש"ס, כמו המעשים דרבב"ח וסנחריב, שהן לפי הנראה ח"ו כמו דברים בטלים, ובהן גנוז כל האורה והתורה, תורת משה, כל רזין דאורייתא. וזה שבקש משה שלא יגנז הסוד באלו הדברים, ולא ניתן לו, וזהו מחולל מפשעינו, שנעשה חול, דברי' של חול. והוא בפשעינו, כמ"ש ויתעבר ה' בי למענכם. וזהו נבזה לא תאר לו כו'. ולעתיד יתגלה הטוב שבתוכו, וזהו התורה חדשה שיתגלה לעתיד. וגרם הכאת הסלע, דהוא קליפה תניינא, הרמז כנ"ל, ולכן נגזר המיתה והקבורה בצולמא דלאו דיליה. ואין מתגלין אלא הטפין דנפקו ע"י.

416 עי' ח"ג רעח ע"ב.

417 ז"ל: אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים:

418 עי' ע"ח (שכ"ב פ"א): ענין מוחין דקטנות דע כי האדם נוצר בצלם אלהים ומבשרי אחזה אלוה. והנה דוגמת האדם שהוא טפה א' יוצאת ממוח האב ונכנס בבטן האשה שם נתהווה ונעשה צורה. וכבר ביארנו ענין ג' ימים לקליטת הזרע וענין מ' יום ליצירת הולד וענין היותו בן ג' חדשים הכרת העובר. אמנם עתה נדבר אחר גמר [הכרת] העובר לגמרי מה מוחין יש לו וכן אח"כ כשנולד וכן אח"כ כשנגדל וג' זמנים אלו הם שאנו קורין תמיד עיבור ויניקה ומוחין וכו'.

419 עי' זהר ח"ג רמה ע"א, ועי' לקמן כה ע"א.

הוא כלול מט׳ ירחין אלין כו׳, ואז יהיה, על שפת היאור, שיאור הוא נהורא דאורייתא (%), ושפת הוא שכינה, פה של הלשון, שהן השפתים, ושפה גימ׳ שכינה, שאז יתבקעו היאור אל השפה, כמ״ש אפתח על שפיים נהרות, כמ״ש לעיל (%), ויבקעו המים דיליה לגבה:

באותו הזמן, אלו הטיפות שהיו יוצאות מהסלע, שהן פסקי הלכות, נאמר בהם ״נשאו נהרות ה״, שתי טפות, שהן צר״י, עולות עם@ב שני וי״ם ונעשים נהרות, ואותה הנקודה העליונה, שהיא סגולתא עלתה על כנפיהם. ועליתו באיזה מקום הוא. אלא אלו שני נהרות הם אבא ואמא מצד הבת של המלך, נקראו טיפות, שנאמר בהם ״וייצר״, ״כי ביה ה׳ צור עולמים״, צייר שני עולמות דקים. העולמות של בת המלך הם ממטה למעלה, מצד העמוד האמצעי נקראו נהרות, ולכן ״נשאו נהרות״, למי, לאותה סגולתא מעלים אותו, כת״ר

על גביהם להיות [illegible], כולל סגולתא. ומתעטרת בו בשלשה כתרים, שהם (אבות פ״ד מ״ג) כתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה על גביהן.

בההוא זמנא אלין טפין דהוו נפקין מן הסלע דאינון פסקי הלכות[420] **איתמר בהון** (תהלים צג ג) **נשאו נהרות** ה׳ תרין טפין דאינון צרי סלקין בתרין ווין **ואתעבדי נהרות וההיא** נקוד׳ **עילאה דאיהי סגולתא אסתליקת** על גדפייהו וסליקו **דילה באן אתר הוי אלא אלין** תרין נהרות **אינון אבא ואמא** מסטר׳ **דברתא דמלכא טפין אתקריאו דאתמר בהון** (בראשית ב ז) **וייצר** (ישעיה כו ד) **כי ביה** ה׳ **צור** עולמים צייר תרין עלמין דקיקין **עלמין דברתא דמלכא אינון מתתא לעילא מסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקריאו** נהרות **ובג״ד נשאו נהרות למאן להההיא** סגולתא סלקין לה כת״ר על גבייהו למהוי [illegible] כליל סגולתא ומתעטר׳ בה בתלת כתרין דאינון כתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה על {ח ע״ג} גביהן[421]:

נשאו נהרות - שיתבקעו ויפתחו שערי חכמה ובינה[422]: **תרין טפין כו׳ -** שיצאו בשני הכאות, כמ״ש (מבדבר כ יא) ויך כו׳ פעמים, והן חו״ב, שהן נהרות. החכמה שלא יצאו מהן עדיין אלא טפין יתפתחו, כמ״ש (ישעיה יא ט) ומלאה הארץ דעה את ה׳ כמים כו׳: **דאינון צרי -** שצרי היא בבינה כידוע (%), והוא בכלילות החכמה[423], כמ״ש לעיל (ז ע״ב) **בירחא תליתאה כו׳ חכמה ובינה,** וכן כתב[424] בסמוך למטה, כי ביה, שהוא חו״ב, צור, לשון צרי, צייר בינה עולמים: **סלקין בתרין ווין כו׳ -** כמו שמפרש והולך, מסט׳ דשכינה, אורייתא דבע״פ, הן טפין. ולעתיד, שיתגלה נהורא דאורייתא, תורה שבכתב, עד״א, מסט׳ הן ווין, נהרות: **והיא נקודה עילאה כו׳ -** ר״ל בטעם סגולתא, נקודה עילאה, נקוד׳ על גבי[425] צרי, והוא כתר על גבי[426] חו״ב כמו שמפרש והולך, וזהו נשאו נהרות, שהנהרות נושאין את נקודה עילאה, על גביהן[427]: **וסליקו דילה באן כו׳ -** עכשיו מפרש באיזה ספירה מדבר הפסוק כאן: **דאתמר בהן וייצר** – לשון צֹרֵי, שבה צייר את האדם, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (%), וכן צור עולמים: **תרין עלמין דקיקין -** ר״ל חו״ב דשכינה, שהן טפין, וז״ש דקיקין: **מתתא לעילא -** שמלכות כלילא מע״ס מתתא לעילא, כמ״ש בתיקו״ז (%): **מסט׳ דעד״א כו׳ -** שעד״א הוא ו׳ נהרות, ומלכות היא י׳ זעירא, כידוע (%), וזה טפין: **להההיא סגולתא -** ר״ל לנקודה עילאה, שהיא כולל כל הג׳ נקודות, ובשבילה נקראין כל הג׳ נקודות

---

[420] עי׳ לעיל הערה 255.

[421] ז״ל משנה באבות: רבי יהודה אומר, הוי זהיר בתלמוד, ששגגת תלמוד עולה זדון. רבי שמעון אומר, שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהנה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן:

[422] עי׳ ר״ה כא ע״ב: חמשים שערי בינה נבראו בעולם ונתנו למשה חוץ מאחד שנאמר ותחסרהו מעט מאלהי״ם, ועי׳ שערי חכמה (זהר ח״א קיז ע״א, ח״ב לח ע״א), ועי׳ לקמן כה ע״א ודברי רבינו שם ד״ה ואית אלהים חיים.

[423] עי׳ ס״י פ״א מ״ד: הבן בחכמה וחכם בבינה, ועי״ש בביאור רבינו: הבן בחכמה וחכם בבינה, פירוש שלא תאמר שבחכמה אין שם ספי׳ בינה וכן להיפך, לכן אמר הבן כו׳ כי מלוי הי״ד הוא ו׳ ד׳ שנעשה ה׳ בינה, וכן מלוי ה״י של בינה הוא י׳ שהוא חכמה, וע״כ נחלקים לשנים או״א וישראל סבא ותבונה, או״א הוא יו״ד של השם ונכללת אימא בו״ד, וכאן הבן בחכמה, ויש״ס ותבונה הן ה׳ של שם ונכלל יש״ס במלוי ה׳ שהוא יו״ד וכאן חכם בבינה, ולכן נק׳ (זהר ויקרא ד ע״א) רעין דלא מתפרשין.

[424] היה כתוב כ׳@

[425] גב? היה ראשי תיבות@

[426] גב? היה ראשי תיבות@

[427] גב? היה ראשי תיבות@

סגולתא, שעד עכשיו קראום צרי, וז"ש **למהוי כו'**: **בתלת כתרין** - שהוא כולל כל הג' נקודות כנ"ל (%), והן ג' כתרים כמו שמפרש והולך, כתר כהונה מסט' דחכמה, כמ"ש בתיקו"ז (ד ע"א)[428], כתר מלכות מסט' דבינה, מלך שהשלום שלו[429], ובה אתאחדת מלכות. וכתר תורה מצד עצמה, ועד"א אחיד ביה, שהוא תורה. ובכתר כליל כל השם הויה כידוע (%). וכן הג' נקודין כלל הויה[430], וזהו (תהלים צג ג) **נשאו נהרות ה'**, שנושאין ה' ע"ג[431]: **וכתר תורה ע"ג** - כמ"ש (אבות פ"ו מ"ו) גדולה תורה מן הכהונה ומן המלכות כו'. וכתר שם טוב היא השכינה דסלקת לכתר, כמ"ש בתיקו"ז (סח ע"א)[432], והיא כלל כולם והיא עולה על כולם, ושם נקראת סגולתא, כמ"ש לקמן (דף עו ע"%) **דלאתר עילאה אנת סליק כו'**, ע"ש. והוא ד' אותיות אדנ"י, אי"ן עם ד'[433], וכן ד' {ח ע"ג} אותיות הויה. וזהו נשאו נהרות ה', כנ"ל (%), וז"ש במתני' וכתר שם טוב ע"ג:

וכך הם שלשה נהרות, ו'ו' ושלש יודי"ם. ושלש וי"ם רמוזים בשלשה ראשי תבות, שהם ו'יסע ו'יבא ו'יט, שנים שהם אבא ואמא מעלים כתר על כנפיהם, "נשאו נהרות קולם" הם חסד גבורה, עליהם נאמר "נשאו נהרות קולם". מי קולם, זה העמוד האמצעי, וזה הסוד של שורק, למעלה שלשלת כוללת שלש נקודות בקשור אחד של העמוד האמצעי, שעליו נאמר "ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת".	והכי אינון תלת נהרות **ווו** ותלת יודין ותלת ווין רמיזין בתלת רישי תיבין דאינון ו"יסע ו"יבא ו"יט תרין דאינון **אבא ואמא** סלקין כתר על גדפייהו **נשאו** נהרות קולם (תהלים צג ג) **אינון** חסד גבורה עלייהו **אתמר נשאו** נהרות קולם מאן קולם **דא** עמודא **דאמצעיתא** [עה ע"ב] **ודא** רזא דשורק לעילא שלשלת **איהו** כליל תלת נקודין בקישורא **חדא** דעמודא **דאמצעיתא** דעליה **אתמר** (ירמיה ב כא) **ואנכי נטעתיך** שורק כלה זרע **אמת**:

דאינון ויסע כו' - בג' אבהן כלילן בכח"ב, כמ"ש לעיל (%): **נשאו נהרות קולם אינון כו'** - מפרש סיפא דקרא הנ"ל: **עלייהו איתמר נשאו נהרות** - ר"ל, שהן נהרות והן נשאו קולם, עד"א, כמו שמפרש והולך. ואמר קולם, דקול כליל מחג"ת, מיא ואשא ורוחא, כמ"ש בזוהר (%): **ודא רזא דשורק** - ר"ל שת"ת הוא למטה מחו"ג כידוע (%), וכאן אמר שהוא למעלה, וכן אמר לעיל (%) ובהקדמת תיקוני זהר (%) דחג"ת אינון סגולתא. והענין, כי עד"א הוא מבריח מן הקצה אל

---

[428] ז"ל: חכמה נחית בברכה דכהנא בימינא.

[429] עי' מלואים אות (עו), ועי' ז"ח סג ע"א: שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניהו איהו צדיק. ואקרי מלכא עילאה בגיניה, מלך שהשלום שלו. ובג"כ, כל תושבחתא דשיר השירים, למלכא דשלמא כולא דיליה, וייחודא דקא מתייחד כולא, באתר דא איהו. בגין דאיהו נטיל כל תיאובתא דכל שייפין, וכל עינוגין, וכל כיסופין עילאין, וכניש כולא לגויה.

תרגום: אבל השלום שהזכר נודע זכר בשבילו הוא הצדיק שנקרא (ונקרא) המלך העליון בשבילו מלך שהשלום שלו ומשום כך כל התשבחת של שיר השירים למלך שהשלום כלו שלו והיחוד שהכל מתיחד הוא במקום הזה משום שהוא נוטל כל תשוקת כל האיברים וכל הענוגים וכל הכסופים העליונים ומכנס הכל לתוכו.

עי' מלואים אות (ט).

[430] חולם שורק חירק (תיקו"ז ח ע"א).$

[431] יהו"ה על גביהן.$

[432] עי' מלואים אות (נג). עי' זהר ח"א רנד ע"ב, ח"ג נח ע"ב.

[433] עי' תיקו"ז פ ע"ג ד"ה **פקודא כו'** - חשיב כאן ג' דרגין ששרויין על היראה, שהן כח"ב, ד' אותיות אדנ"י, אי"ן ד', שד' הוא היראה, דלת להו, כמ"ש בפרשת בראשית (ז ע"ב) **בראשית ר"ח פתח כו'**, ע"ש.

ביאור: אי"ן - עי' לעיל ז ע"א: אתפשט נהוריה על י' מן אדנ"י מתתא לעילא עד אין סוף דאתרמיז באדנ"י אי"ן, ועי' לקמן קמח ע"ב, וז"ל אי"ן א' כתר עלאה י' חכמה ן' בינה.

עי' זהר ח"ג רעג ע"ב: ועוד באורח (מברך) רזא דכלהו עניים מסטרא דאת ד' דאתמר בה (תהלים קטז ו) דלותי ולי יהושע ואות ד' דאחד דצריך לארכאה בה ה"ד (דברים יז כ) להאריך ימים על ממלכתו ובג"ד צריך לארכאה על פתורא דאיהי ד' כלילא מד' רגלין דפתורא בגין יקרא דאת ודלי"ת (דא) צריך לארכאה על פתורא בגין עניים:

תרגום: ועוד בדרך סוד, שכל העניים מצד האות ד' שנאמר בה "דלותי ולי יהושיע", ואות ד' של אחד שצריך להאריך בה זהו שכתוב "למען יאריך ימים על ממלכתו", ולכן צריך להאריך על השלחן שהיא ד' כלולה מארבע רגלים של השלחן, בשביל כבוד האות ד' צריך להאריך על השלחן בשביל העניים.

הקצה (שמות כו כח)[434], שהוא באדם הגוף, מן הראש עד הברית, לפיכך הוא למעלה מחו"ג ולמטה מהן וכולל ג"כ את הברית, כמ"ש (תיקו"ז מ ע"ב, לקמן ל ע"ג) גוף וברית חד הוא. וזהו שורק, ג' נקודות, א' על גבי חו"ג וא' למטה מחו"ג וא' למטה מנו"ה, וזהו בסוד נקודות למטה מאותיות מסט' דמלכות[435], אבל מסט' דעד"א, נהרות, ווין, הוא שלשלת, ג' ווין על האותיות, וז"ש שלשלת לעילא: **נטעתיך שורק** - ל'[436] שורק זרע אמת, שעד"א נקרא אמת, דרגא דיעקב, תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ), וישראל בני יעקב זרע אמת, נטע בשורק:

"ישאו נהרות דכים", הם נצח והוד. לא כתוב "נשאו" אלא "ישאו", והם סגול, שהיא נקודה מצד השכינה, היא נקודה למטה, שצדיק, השכינה תחת רגלים, שהם ירכתי צפון, זהו שנאמר "יפה נוף משוש כל הארץ וגו".	**ישאו נהרות דכים אינון נצח והוד נשאו לא כתיב אלא ישאו ואינון סגו"ל דהיא** נקודה **מסטרא דשכינתא**ע"א **איהי** נקודה **לתתא דצדיק שכינתא**ע"ב **תחות רגלין דאינון ירכתי צפון הה"ד** (תהלים מח ג)[437] **יפה נוף משוש כל הארץ וגו':**

אינון נצח והוד - ר"ל הנהרות, והן נושאין לשכינה על גביהן[438], שנקראת דכים כמו שמפרש והולך. וצדיק נכלל למעלה בעד"א כנ"ל (%): **נשאו לא כתיב כו'** - דבכולם כתיב נשאו, שגם עכשיו הנקודה על גביהן[439], משא"כ כאן שהיא עכשיו תחתם, כמו שמפרש והולך: **ואינון סגול** - ר"ל נו"ה עם מלכות: ***דהיא נקודה דשכינתא מסטרא דצדיק איהי נקודה לתתא תחות רגלין כו'** - כצ"ל ור"ל הנקודה תחתונה של הסגול: **דאינון ירכתי צפון** - ר"ל דאימא עילאה נקראת צפון כידוע (%), והיא אתפשטת בנ' תרעין דילה עד נו"ה, כמ"ש בתיקו"ז (ח ע"א). וז"ש (שמות כו כז) וחמשה כו' לירכתים ימה[440], שהן ה"ס שלה, כל א' מי' כמ"ש (%) עד הירכתים. וזה "ימה", ים ה', בינה, כמ"ש לקמן בסמוך: **הה"ד יפה כו'** - שהיא מלכות, כמ"ש (שיה"ש ד ז) כלך יפה כו', וסיפיה דקרא, ירכתי צפון כו' (תהלים מח ג):

כשהיא נקודה תחת ירכי אמת נקראת הר ציון, הר נמוך. ונקראת מצד של צדיק דכים, ד"ך י"ם. דך כלול מכ"ד אותיות, שהן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ובהם "אל ישוב דך נכלם". ים נקראת מצד של האם העליונה, כלולה מחמשים אותיות, שכלולות בקריאת שמע בפסוק הראשון, שמייחדים את הקדוש ברוך הוא פעמיים, "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", ובהם "ויפן כה וכה ויך את המצרי". ומצד של האם העליונה, היא נקודה על כנפיהם, "קרית מלך רב", וכעת נאמר בה "העיר רבתי עם היתה כאלמנה".	כד **איהי** נקודה תחות ירכי קשוט **אתקריאת** הר ציון **טורא מאיך ואתקריאת מסטרא דצדיק** דכי"ם דך ים דך כלילין מכ"ד **אתוון דאינון** ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד **ובהון** (תהילים עד כא) **אל ישוב דך נכלם ים אתקריאת מסטרא דאימא עילאה** כליל מחמשין **אתוון** דכלילן בק"ש בקרא קדמאה דמייחדין לקב"ה תרין זמנין **שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד** (דברים ו ד) **ובהון** (שמות ב יב) **ויפן כה וכה ויך את המצרי ומסטרא דאימא עילאה איהי** נקוד' על גדפייהו קרית מלך {ח ע"ד} רב **וכען אתמר בה** (איכה א א) **העיר רבתי עם היתה כאלמנה:**

---

[434] עי' תיקו"ז יד ע"א: מבריח דא ו' אתפשטותא דההיא נקודה דאיהי י' מבריח ודאי מן הקצה דא ה' עלאה אל הקצה דא ה' תתאה.

[435] עי' ע"ח שער הנקודות פרק א.

[436] לשון?

[437] ז"ל: יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב.

[438] היה כתוב ע"ג@.

[439] היה כתוב ע"ג@.

[440] עי' תיקו"ז לו ע"א: ורזא דמלה ועשית בריחים עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה (שמות כו כז) לירכתים אינון ירכי קשוט[440] ימה מאי ימה דא שכינתא עלאה[440]:

תרגום: $

ביאור רבינו: חמשה לקרשי כו' - הן חג"ת, לירכתים הן נו"ה כמו שמפרש והולך, והן ה"פ חמשה, ועוד כנגדן בין כל א' וא'[440] ה"פ חמשה, כ"ה וכ"ה, והן נ' תרעין דילה כידוע (לקמן נב ע"א): **דא שכינתא עילאה** - שהכל ממנה, ובה ג"כ ה' כנ"ל:

כד איהי כו' הר ציון - וז"ש הר ציון ירכתי צפון: **טורא מאיך** - ר"ל שציון הוא יסוד (ע"ח שער הירח ב), והיא[441] הר ציון (%), וציון למעלה ממנה. משא"כ בהיותה על גבם, בסוד עיר ירושלים, כמו שמפרש והולך, שאז היא גבוה: **ואתקריא' כו' דכים** - ר"ל, ז"ש ישאו נהרות דכים: **דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד** - מסט' דצדיק, שנק' ברוך (%), והמלך שלמה ברוך (מלכים א' ב מה): **ובהון אל ישוב דך** - ר"ל כ"ד אתוון, מאן דמכוין בהון, נכלם, כמ"ש בזוהר[442], ור"ת אלו התיבות, אותיות אדנ"י[443]. וז"ש בתיקו"ז[444] (%) סגול גימ' מ"ח, שהן ב' פעמין כ"ד אתוון, דתרין זמנין, מסט' דסגול[445]: **ובהון ויפן כה כו'** - ר"ל דכה ב' פעמין גימ' חמשים, נ' שערי בינה: **ויך את המצרי** - ס"מ, כמו שמפרש והולך: **ומסטרא כו'** - ר"ל, וזהו ישאו כו': **קרית** - שאז[446] נקראת עיר ביישובא, שאז היא אצל עד"א, על[447] נו"ה. מלך של בינה[448], שנקראת מלך כנ"ל (%): **וכען** - שהיא תחתם: **העיר רבתי** - שהיתה קרית כו' רב אצל בעלה עד"א, היתה כו', תחות רגלין:

קום, עמוד האמצעי, שאתה הוא ו', כולל שש ספירות, ואתה אחוז בין כ"ה עליונה ובין כ"ה תחתונה. קום כנגד סמא"ל, שהוא מצרי, בכלי הקרב שלך, שהם השכינה התחתונה, המקלע התחתון, והשכינה העליונה המקלע העליון, שעליו נאמר "ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע", מי זה "נפש אויביך", סם מות, נחש, אשת זנונים, שמקננת בשבעה סלעים ובעלה בשבעה הרים.	קום עמודא דאמצעיתא דאנת הוא ו' כליל שית ספירן ואנת אחיד בין כ"ה עילאה ובין כ"ה תתאה קום לגבי סמא"ל דאיהי[449] מצרי במאני קרבא דילך דאינון שכינתא תתאה קירטא תתאה ושכינתא עילאה קירטא עילאה דעלה אתמר (שמואל א' כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע מאן נפש אויביך סם מות נחש אשת זנונים דמקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין[450]:

דאנת הוא ו' כו' - ר"ל ו' של "כה וכה", בין שני כה. וז"ש **ואנת אחיד כו'**: **בין כה כו'** - ששניהן נקראין כ"ה, כ"ה אתוון דשמע שחרית וערבית, והוא אחיד בשניהן, שהן ו' תיבות דשמע ישראל, שהוא עד"א, שנקרא ישראל, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%): **דאינון כו'** - והוא ה' אבנים של הקלע (%), ה' תיבות של שמע כו', שכל ה' אבנים נעשין אבן אחת, והוא אח"ד דשמע ישראל. וכן ה' ספירות שלו נכללין ביסוד, כל (זהר ח"א יז ע"א%), כידוע בסוד נ' תרעין, בה' ספירות, ונכללין ביסוד, והן נ' אתוון הנ"ל: **מאן נפש כו'** - שסם מות ונחש הן ב' נוקבין דסט"א, נגד ב' כה הנ"ל, וזהו אויביך לשון רבים: **דמקננא** - ר"ל הנחש כמ"ש (משלי ל יט) דרך נחש עלי {ח ע"ד} צור, והיא נגד נוק' דקדושה, בת שבע (%), כלילא מז' ארעין. ונקראת סלע, כמ"ש לעיל (%) כן היא נקראת סלע דחויא כנ"ל (%): **ובעלה** - ס"מ: **בשבע טורין** - נגד עד"א, שכלול ו"ק עם מלכות, שכלולה בו ז' רקיעין, ונקראין הרים, כמ"ש לעיל (ז ע"ג) שמעו הרים כו', כן נקרא הרי נשף[451]:

קום באבנים שלך, שהסתלקו@שעולים בהרים, לשבר את ההרים והסלעים של הנחש.	קום באבנין דילך דאסתלקו בטוריא לתברא טורין וסלעין דחויא ובגין טורין דילך אתמר (תהלים צג ג) נשאו נהרות ה' ובהון (ישעיה מ ד) כל

---

441 פי' נוק'.SCHOTENSTEIN

442 האם כוונתו לתיקו"ז נא ע"ב: קשורא דתרין ירכין דקשוט דאיהו דכים דך ים ד"ך דכליל כ"ד אתוון דיחודא תניינא עליה אתמר (תהלים עד כא) אל ישוב דך נכלם דך איהו בכ"ד ספרים דאורייתא.^ וכן שם טו ע"א.

443 אל ישוב דך נכלם.

444 היה כתוב תיקו'@ ובין כה לא מצאתי ועיי"ש טו ע"א וע"ב$^

445 ^

446 פי' כאשר הנוק' בפרצוף שלימה, ולא נקודה.

447 פי' מעל@SCHOTENSTEIN

448 עי' עטרת בעלה לקמן הערה 650.

449 דאיהו$.

450 עי' תיקו"ז קלד ע"ב: כד שלטא [השכינה] על טורין אתקריאת סלע.

451 עי' ירמיה (יג טז) תנו לה' אלהיכם כבוד בטרם יחשך ובטרם יתנגפו רגליכם על הרי נשף וקויתם לאור ושמה לצלמות (ישית) ושית לערפל. ועי' ביאור רבינו (משלי ז ט): זמן התחלת הלילה שנעדר היום הוא נקרא נשף מלשון שף מדוכתיה וכו'. ועי' אפיקי ים (ב"ק ס ע"ב): שהוא המכשול שלא רואים החסרון שבו.

ובשביל ההרים שלך נאמר "נשאו נהרות ה'", ובהם "כל גיא ינשא", ההוא שהכל כלול בו, וזה הרועה הנאמן, שנאמר בו "ויקבר אתו בגי", שבשבילו נאמר "ויך את אדום בגיא מלח", ונשמתו גנוזה בגי"א מן אבגית"ץ. ת', תורת משה, צפונה בצד"י, שהוא ץ', שצדי ארכה מצד העולם הבא, משם הוא טוב לצדיקים של@ עולם הבא.	**גיא ינשא ההוא דכלא כליל ביה ודא רעייא מהימנא דאתמר** (דברים לד ו) **ויקבור אותו בגיא דבגיניה אתמר** (תהלים ס ב) **ויך את אדום בגיא מלח ונשמתיה גניזא בגי"א מן אבגית"ץ ת' תורת משה צפונה בצדי דאיהי ץ' דצדי אריכא בסטרא דעלמ' דאתי מתמן הוא טוב לצדיקים דעלמא דאתי:**

קום באבנין דילד - הן ה' אבנים כמ"ש לעיל (ז ע"ג) **אנא זריק לכון שית**. ואמר קום, כמ"ש (במדבר י לה) קומה ה' ויפוצו אויביך כו'[452]: **דאסתלקו בטורין -** כמ"ש לעיל (%) שמעו הרים, דמצד המלכות נקראו אבנין טפין, ומצד עד"א נקראו הרים, כמ"ש נשאו נהרות, שמתנשאין כהרים. וז"ש **קום,** וז"ש **ובגין טורין כו'**: **לתברא טורין וסלעין כו' -** בהרים ואבנים שלו: **ובהון כל גיא ינשא -** שעכשיו הן גיא, ינשאו לעתיד להיות הרים: **ההוא דכולא כליל כו' -** ר"ל עד"א נק' גיא, כמו שמפרש והולך, והוא כליל כלא, כמ"ש לעיל (%) דרגא דמשה רבינו ע"ה. וזה כל גיא. וז"ש **ודא רע"מ**, ר"ל שנשמתו עלתה לדרגא דיליה, כמ"ש (%) משה לא מת אלא עומד ומשמש במרום: **ויך כו' בגיא מלח -** ר"ל אדום[453] הוא ס"מ, ודרגא דמשה הכהו, כמ"ש לעיל (%) קום עד"א, כמ"ש (שמות ב יב) ויך את המצרי. ונוק' דס"א הכה[454] בקירטא דיליה, שהוא שכינה, שנקרא מלח, כידוע (%): **ונשמתיה -** דרע"מ: **בגיא מן כו' -** ר"ל דעד"א כליל ג' שמות מן שם מ"ב, שהן בחג"ת, והן ג' שמות הראשונות אבגית"ץ מסט' דחסד, וקר"ע שט"ן מסט' דגבורה, וכלא נכלל בת"ת כידוע. ורע"מ דרגא דיליה בעד"א מסט' דימינא[455], דמשם כליל כלא, דהוא יום דכלהו יומין[456], ומשם נתן את התורה, כמ"ש (דברים לג ב) מימינו אש דת כו'. וכן נשמתו גניזא תמן, מסט' דימינא, וזה בגיא, ד' אותיות מן השם הנ"ל. ונשאר ת"ץ, ר"ת ת"ורה צ"פונה. וז"ש **תורת משה כו'** - ר"ל שעד"א נקרא אור הגנוז ביסוד כידוע (%), וז"ש (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב, גנזו לצדיקים לעתיד לבא (יומא לח ע"ב), ואין טוב אלא צדיק (%) **שנא'** (ישעיה ג י) אמרו צדיק כו', ר"ל דגנזו בצדיק לעתיד לבא, והוא אור השלישי של מעשה בראשית, שהוא ת"ת, שנאמר בו, וירא כו': וז"ש **צפונה בצדי -** ר"ל גנוזה ביסוד, ושני התיבות הם מתחילין בצ': **דאיהו ץ' כו' -** ר"ל לכך הוא ץ' פשוטה, לפי שאור הגנוז שם לצדיקים לע"ל, ומסט' דעלמא דאתי הוא ץ' ארוך, עולם שכולו ארוך (%). וכן לכך נקרא טוב מסט' דעלמא דאתי, עולם שכולו טוב. וז"ש **מתמן הוא כו' לצדיקים** - וזה ג"כ ץ' הנ"ל בעלמא דאתי, אריכא. וז"ש דעלמא ואור הגנוז הוא תורת משה שעתידה להתגלות, כמ"ש לעיל (ח ע"ב) **ובפורקנא כו'**, וזהו השם אבגית"ץ, אבג"י הוא משה כנ"ל, ת' תורתו, ץ' צפונה, ור"ל תורת אבג"י צפונה כו':

בגי"א, אב לי"ג מדות, שהם וא"ו. "ויעבר ה' על פניו". ויעבר, ע"ב רי"ו, ע"ב חסד, רי"ו גבורה, שבו קר"ע שט"ן מן הים, ובו עתיד לקרע לו מן הים של התורה. ומצד החסד הוא אב לי"ג מדות, שבו הוא יהו"ה, העמוד	**בגי"א אב** לי"ג מכילין **דאינון וא"ו ויעבור** ה' על פניו (שמות לד ו) **ויעבור** ע"ב רי"ו ע"ב חסד רי"ו גבורה דבה קר"ע שטן מן ימא וביה עתיד למקרע ליה מן ימא **דאורייתא ומסטרא** דחסד

[452] עי' זהר ח"T קמח ע"א: תרין אינון הוו דאמרו קומה יהו"ה משה ודוד משה אמר (במדבר י לה) קומה יהו"ה ויפוצו אויביך[452] ודוד אמר קומה יהו"ה למנוחתך מאי איכא בינייהו אלא משה כמאן דפקיד לביתיה[452] קאמר משה פקיד ליה לאגחא קרבא לקביל שנאוי דוד זמין ליה לנייחא כמה דמזמין (ליה) למריה זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה הה"ד קומה יהו"ה למנוחתך אתה וארון עזך בגין דלא לאפרשא לון.

תרגום: $

ביאור: אויביך - מלכות (מ"מ). לביתיה - משה רבינו היה מרכבה אל הת"ת בסוד הדעת, ובידו היה המלכות לכל אשר יחפוץ יטנה כבעל ממש, לכך אמר קומה ה' ויפוצו שאף אם תתלבש בדין ויפוצו שאף אם תתלבש בדין בידו לשפוך חמתה אל הגוים והיינו כמאן דפקיד לביתיה. אם דוד ע"ה ח"ו היה אומר קומה ה' ויפוצו והיה הדין מתהפך מה בידו לעשות שהרי אין לו כח כמשה רבינו, לכך אדרבה כל פעולותיו לא היו לעורר דין אלא לבטל הדין (אור יקר).

[453] שהיה בימי דוד המלך ע"ה (גליון דפ"ו, וכנראה מהצנזור).

[454] פי' משה הכה SCHOTENSTEIN.

[455] עי' תיקו"ז ל ע"א שעד"א נוטה לימין.

[456] עי' לעיל הערה 162.

האמצעי, ארך אפים. ומאריך בו על הבינונים ומטה להם כלפי חסד. ובאותיות א"ת ב"ש, יהו"ה הוא מצפ"ץ. א"ל ת"ך רחו"ם גספ"י. וכן עד שלש עשרה תבות, באלו השלש עשרה הוא מאריך על הבינונים שיחזרו בתשובה. אבל בקר"ע שט"ן, "ידין בגוים מלא גויות" שהוא שטן מלא עינים:	**איהו אב** לי"ג מכילין דביה **איהו** {ט ע"**א**} יהו"ה עמודא **דאמצעיתא ארך אפים ומאריך** ביה על בינוני ומטה לון כלפי חסד **ובאתוון את"בש** יהו"ה **איהו** מצפ"ץ **אל** תך רחום גספי והכי עד י"ג תיבין **באלין** י"ג **מאריך** על בינונים דיחזרון בתשובה **אבל** בקר"ע **שט"ן** (תהילים קי ו) ידין בגוים **מלא** גויות **דאיהו** שטן **מלא** עיינין:

בגיא כו' - עכשיו מפ' היאך "בגיא" הוא משה: **אב לי"ג מכילין** - ר"ל אב, שבו נכלל כל הי"ג מדות, וכן הוא כל אב, שבו נכלל הבן בסוד טפה במוחו, וכ"ה בכ"מ: **דאינון וא"ו** - ר"ל דעד"א הוא וא"ו כידוע, והוא וא"ו דשמא מפורש, גימ' י"ג, וזה אב, שבו נכלל באות א'[457]: **ויעבור ה' כו'** - עכשיו מפרש היאך כל הג' שמות הראשונים של שם מ"ב, שהן בחג"ת, כלילן ביה, כמ"ש למטה **כלהו כליל עד"א שמים כו'**: **ויעבור עב כו'** - ר"ל ע"ב גימ' חסד, ריו"ו גימ' גבורה, ושניהן הן שם ע"ב, רק שזה כלל, בתיבות. וזה פרט, באותיות, כמ"ש למעלה (ג ע"ד) כלל ופרט וכלל. נשאר ו' ד"ויעבור", והוא ת"ת, שכליל שניהן, וזהו ויעבור, חג"ת. ה', הכל כליל ה', עד"א: **דבה כו'** - עכשיו מפרש היאך ב' השמות הן בחו"ג, ואמר **דבה קרע שטן כו',** כמ"ש לעיל (%) דהעביר הסלע דחויא מן אורייתא, ור"ל דב"ריו" אותיות דשם ע"ב קרע, הרי דקרע שטן בגבורה, ועכשיו מפ' דבגיא, משם הראשון, מסט' דחסד, וז"ש **ומסט' דחסד כו'**: **דביה** - ר"ל בחסד: **איהו יהו"ה** - ר"ל יהו"ה שנכתב קודם י"ג מדות, {ט ע"א} שמתחילין "אל"[458], מסט' דחסד נכללין כולם בהויה שקודם להם, כידוע בסוד י"ג תיקונים, שהויה שלפניהם כולל כל הי"ג תיקונים בסוד מצפ"ץ[459]: **ארך אפים ומאריך כו'** - ור"ל שזה מדת הת"ת, שמאריך על בינונים ומטה כלפי חסד, כמ"ש (ר"ה טז ע"ב)[460] ג' ספרים נפתחים בר"ה כו', והן חג"ת, כידוע של צדיקים כו', הוא בחסד. ושל רשעים כו', הוא בגבורה. ושל בינונים תלוין כו', ב"ה אומרים מטה כלפי חסד כו', הוא בת"ת. וזה ראיה מארך אפים, שי"ג מכילן מסט' דחסד הוא בת"ת, שהוא נוטה לחסד כידוע (%), ולכן נקרא רחמים: **ובאתוון א"ת ב"ש כו'** - ר"ל כי אלו הי"ג מדות הן בא"א, כולו חסד, ויורדין לעד"א בא"ת ב"ש, שא"ת ב"ש הוא עולה ויורד[461], עולה עד חציו ויורד מחציו, והוא חו"ג, ומשם הוא כליל מחו"ג, והוא מדת הבינונים, שבו נפתחין, והוא מאריך עמם שיחזרו בתשובה ויהיו בחסד כנ"ל (%): **אבל בקרע כו'** - ר"ל בחסד, שבו מאריך כנ"ל (%). ובגבורה שבו ידין,

---

[457] עי' ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ה: א' שבתוך הוא"ו [דס"ג] (דמ"ה וס"ג), הוא בחי' אהי"ה, כי א' דמילוי וא"ו דס"ג, הוא עצמו מתלבש באות [א' דמילוי] וא"ו דמילוי מ"ה (שהוא גימטריא אדם), והוא בחי' אהי"ה, אלא שברדתה למטה להתלבש בא' זו דמילוי וא"ו.

ועי' כללים ח"ב סט ע"ג, שורש הפנימי דז"א הנה הוא בא"א והוא בהמ"ס רישא תליתאה שהוא עיקר הא"א כי הג' רישין הם אפס אי"ן א"א ושורש הפנימי דז"א הוא בא"א שהוא בהמ"ס ושם היה מדרגת ז"א קודם החטא והיינו כי כללות המ"ס הוא השם ס"ג כמ"ש בתיקונים תיקון ע' קמ"א ע"ב והוא"ו דשם ס"ג ור"ל בהא' דמילוי וא"ו שם הוא שורש ז"א ושם היה עלייתו ומדרגתו קודם החטא ור"ל בערב שבת בראשית אחר שעה ה' וכמו שכתבנו לעיל ענף ח' סי' ב' ע"ש ועכ"פ הוא כי שורש העיקרי דז"א הרי הוא בהמ"ס אך זהו רק בהעלם אבל בגילוי הוה התחלתו בהבינה אימא כונן שמים בתבונה כנז' והוא ג"כ בהשם ס"ג שבה בהוא"ו שבו ור"ל בהא' דמילוי וא"ו כי מאותו הא' דס"ג נמשך שם מ"ה שהוא ז"א וכמ"ש בשער רוח הקודש ביחוד שם שדי דף מ"ח ע"ב וכן בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ה' (דע"ה ח"ב קא ע"ד), עיקר גילוי המ"ה הוא רק מהטבור ולמטה הגם שאור התיקון העסמ"ב שבו נשאר ולמעלה מהטבור ולמעלה ולמהט הטבור נכלל כל אור בע"ב וס"ג ואינו עולה המ"ה בשם כלל והוא העלם שורש המ"ה הכלול בס"ג בהא' דמילוי וא"ו שבו.

[458] עי' שעה"כ דרושי ויעבור ג'.

[459] ע' ע"ח א"א יא, ושעה"כ מד ע"ד.

[460] ז"ל: אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן שלשה ספרים נפתחין בראש השנה אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה בינוניים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים זכו נכתבין לחיים לא זכו נכתבין למיתה אמר רבי אבין מאי קרא ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו ימחו מספר זה ספרן של רשעים גמורין חיים זה ספרן של צדיקים ועם צדיקים אל יכתבו זה ספרן של בינוניים רב נחמן בר יצחק אמר מהכא ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת מחני נא זה ספרן של רשעים מספרך זה ספרן של צדיקים אשר כתבת זה ספרן שבינונים.

[461] עי' מלואים אות (עז).

שהוא דין גבורה, וזהו קרע[462] בגוים כו', וזהו שטן[463], והכל בגבורה, שבו לכותים[464]. אבל לישראל בחסד כנ"ל (%), וזהו מחלוקת שבו, דאפריש בין שמאלא דס"א לימינא דקודשא, וכמה כו' כמ"ש לעיל (דף עג ע"%) ע"ש:

ולכן, אבגית"ץ נקרא כתר, חכמה אב לשלש עשרה המדות שכלולות בחסד, שכולל שבעים ושנים שמות, שאלה הכלל שלהם: וה"ו אנ"י וה"ו. וחכמה לימין כמו שלמדנו (ב"ב כה %) הרוצה להחכים ידרים.	ובגין דא **אבגית"ץ** אתקרי כתר חכמה **אב**עג לי"ג מכילן דכלילן בחסד דכליל ע"ב שמהן **דאינון כללא** דילהון וה"ו **אנ"י** וה"ו וחכמה לימינא **כד"א** הרוצה להחכים ידרים:

ובגין דא כו' - ר"ל מ"ש למעלה, ששם הראשון הוא בחסד והשני בגבורה, עכשיו מפרש כל הז' שמות בע"ס, ג' הראשונות בכח"ב כליל בחג"ת, וכולא כליל בת"ת כמו שמפרש והולך. וד' האחרים בנהי"ם: **כתר** - ל"ג וכצ"ל, אתקרי חכמה א"ב, שהוא אב, כידוע (%): **כללא דילהון כו'** - ר"ל ור"ת שלהן וא"ו, גימ' י"ג, שהן י"ג מדות הנ"ל, מסט' דחסד כנ"ל (%), והוא ראיה די"ג הוא בחסד, גימ' ע"ב, שהוא שם ע"ב, ת"ץ כנ"ל[465], שנאמר מימינו כו' כנ"ל (%):

Commented [O4]:

האם העליונה לגבורה, בה קר"ע שט"ן, מן השמאל, ובה "וישם את הים לחרבה". ובה קרע הים לשנים עשר קרעים, ובה "רוקע הארץ וצאצאיה" ובה עקר הרים ושבר סלעים של הנחש, זהו שנאמר "ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים", שהם ההרים והסלעים של הנחש, שנאמר בו "דרך נחש עלי צור". ובשם הזה היה רבה עוקר הרים בתורה שבעל פה (%).	אימא עילאה לגבורה בה קרע שטן מן **שמאלא** ובה (שמות יד כא) וישם **את** הים לחרבה ובה קרע **ימא** לי"ב קרעין ובה רוקע **הארץ וצאצאיה** (ישעיה מב ה) ובה עקר טורין ותבר טינרין דחויא הה"ד (מלכים א' יט יא) והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים **דאינון** טורין וסלעים דחויא **דאתמר** ביה (משלי ל יט) דרך נחש עלי צור ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים **באורייתא** דבע"פ:

בה קרע כו' ובה כו' - כמ"ש לעיל (ד ע"א) **לחרבה בתוקפא כו' דגבורה כו'**. ויבקעו המים, ימא דאורייתא[466]: **ובה קרע כו' רוקע כו' עקר כו' עוקר כו'** - הכל לשון קרע של השם, והן הכל בגבורה כמו שמפרש והולך: **לי"ב קרעים** - שכל שם כולל את השם שלפניו[467], וכן היתה קריעת ים סוף, דינא ורחמי כידוע (%), ולכן הוא י"ב נגד ב' שמות הנ"ל[468], י"ב אותיות. וכן במלכות, שם השביעי, כלול[469] כל השם מ"ב (שעה"כ יג ע"ב): **ובה רוקע הארץ כו'** - דאיהי[470] לשמאלא כידוע (%), ובה חרבה: **ובה עקר טורין כו'** - וזה קרע שטן: **רוח חזק** - שהוא גבורה, יד החזקה, כידוע (%): **דאינון כו'** - כנ"ל (ח ע"ד ד"ה דאתסלקו): **עלי צור** - הוא סלע: **עוקר הרים** - המכסין את ההלכה כנ"ל (%): **באורייתא דבע"פ** - מסט' דגבורה. ששם גבורים במלחמתה של תורה[471]:

Commented [O5]:

---

462 נדצ"ל קר"ע וכו'.
463 נדצ"ל שט"ן.
464 נדצ"ל לגוים.
465 לא מצאתי לעיל וצ"ע איך ת"ץ שייך לע"ב.*##
466 עי' תיקו"ז מג ע"א, ועיי"ש דברי רבינו ע"ב ד"ה ויקרע - הקריעה הוא שיהא הים כמו היבשה, שיוכלו לילך כל אחד שם בלא סכנה, ולא יצטרכו לטרוח לשוט, ויתגלה כמו יבשה פשוטו של תורה.
467 $*##
468 אבגית"ץ וקרעשט"ן.
469 נדצ"ל כולל.$
470 הארץ?.
471 עי' תיקו"ז יב ע"ד: תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה ותמן גבורים עומדים בפרץ ולא יכיל למיקם בה אלא גבור במלחמתה של תורה גבור ביצרו.
תרגום: $
בהגר"א: **ותמן גבורים** - ר"ל בתורה שבעל פה שעומדים (בפרץ), בפרצה של הלכה, דאיהי קושיא, קליפה דחפיא עלה, וזהו מלחמתה של תורה:
מאיר הזהר: עומדים בפרץ - המקור היחיד שמצאתי לכינוי זה הוא בנוסח פיוט שהספרדים נוהגים לאמרו בתחנון של שני וחמישי, והאשכנזים נוהגים לאמרו בסליחות של בה"ב. ועי' פע"ח סליחות י' שמפרשו על פי קבלה. גבור ביצרו - עי' אבות (פ"ד מ"א): איזהו גבור, הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז), טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר.

כתר עליון הוא פלא, ובו העמוד האמצעי שנקרא "נורא", עושה פליאות, זהו שנאמר "נורא תהילות עושה פלא". ובו אמר משה "נגד כל עמך אעשה נפלאות וכו'". וזהו נג"ד יכ"ש. נג"ד י"ש כ'[, היינו כ'] שהוא כתר. י"ש, "להנחיל אהבי יש" והם י', חכמה. ש', תשובה. כלם כולל העמוד האמצעי, השמים, שנאמר בו "ואתה תשמע השמים", "שמע ישראל".	כתר עליון **איהו פלא** וביה עמודא **דאמצעיתא דאתקרי נורא** עביד פליאן הה"ד (שמות טו יא) **נורא** תהלות עשה **פלא** ובה **אמר** משה (שמות לד י) נגד כל עמך (**ישראל**)[472] **אעשה** נפלאות **כו'** והא**י איהו** נג"ד יכ"ש נג"ד י"ש כ' **דאיהו כתר י"ש** (משלי ח כא) להנחיל **אוהבי יש ואינון י' חכמה ש' תשובה** כלהו כליל עמודא **דאמצעיתא שמים דאיתמר ביה** (מלכים א' ח לב) **ואתה תשמע השמים** (דברים ו ד) **שמע ישרא**ל:

אמר למשה נגד כו' - ר"ל בשם נג"ד, שהוא ת"ת, מסט' דכתר, אעשה נפלאות: **כלהו כליל כו' -** כנ"ל (%) כלל הג' שמות: **שמים -** ר"ל נגד יכש עם ג"ס הנ"ל, גימ' שמים[473]: **דאיתמר ביה כו' -** מביא ראיה שעד"א נקרא שמים, כמ"ש בספר הבהיר (%)[474] ד"ה מן השמים: **שמע ישראל -** ראיה. ששמיעה תליא ביה שהוא נקרא ישראל כידוע:

בט"ר צת"ג, זהו נצח. ויש אומרים אותו גת"ץ רט"ב, בו והיית כגן רטוב, ויתקיים בישראל "והשביע בצחצחות נפשך", מצד הנצח, שהוא צח "ועצמתיך יחליץ וגו'". ונאמר בג' מן גת"ץ, והיית כגן רטוב, הוא רחמים. ת' תפארת, ובו "תדשא הארץ דשא עץ פרי עשה פרי", לישראל במדבר וכמה מעיינות של מים.	בט"ר צת"ג **דא** נצח **ואית** דאמרי ליה גת"ץ רט"ב ביה והיית כגן רטוב ויתקיים {ט ע"ב} **בישרא**ל (ישעיה נח יא)[475] **והשביע בצחצחות נפשך מסטרא דנצח דאיהו צח** (שם) **ועצמותיך יחליץ וגו' ואתמר בג' מן** גת"ץ **והיית כגן רטוב איהו** רחמים ת' **תפארת** וביה (בראשית א יא) **תוצא האר**ץ **דשא** ע"ץ **פרי עושה פרי לישרא**ל **במדברא** וכמה מבועין דמייא:

ואית כו' - ר"ל דדרשי ביה הפוך: **ביה והיית כו' -** ר"ל דג' הוא ג"ץ רוה (ישעיה נח יא) דכתב הוא רטוב, רט"ב של השם: **ויתקיים בישראל כו' דאיהו צח -** מביא ראיה, כגן רטוב דקרא, הוא בנצח, דכתיב אצלו, והשביע בצחצחות כו', והיית, ובצחצחות הוא נצח, שבו אותיות צח, וכן ועצמותיך יחליץ דקרא הנ"ל, בו אותיות צח, והכל שהוא בחסד כמו שמפרש והולך, נצח בחסד, ושם מים כידוע (%): **ואיתמר בג' כו' -** ר"ל דג' הוא ג"ץ. רטוב הוא ר', רחמים, והוא תפארת,

---

קושיא - עי' דברי רבינו לקמן מט ע"ד: **וקשיא לה מכולהו כו' ודא איהו מחלוקת וקושיא** - ר"ל, הריבות הנ"ל הן מחלוקת דגמ', דכל מחלוקת הוא בשביל הנהר, שנסתלק וסתים האי סלע, כמ"ש (נג ע"ג מו ע"א) ובגין ויך משה את הסלע כו' וכמה מחלוקת כו', וכן הקושי קשיא כמ"ש והוה נפיק מיא בלא קשיא ומחלוקת כו'. והמחלוקת כבר פי' הריב, וכאן פי' הקושיא, דקשיא איהי לה כו', והריב על הצדיק, והקשיא על בעלה.

ועי' פתחי שערים לו"ר יב: שכל קושיא מצד הקליפה, והוא להסיר הקליפה.

ועי' ב"ע (רטו ע"א): סוד הארת החכמה המאיר דרך השערות שהשערות עצמם הם דינים ואין בטבעם להשפיע רק ע"י טורח רב במצות ומ"ט אז נשפע דרך שם הארת החכמה ומתבסמין הדינים ולכן צריך לטרוח הרבה על דברי תורה בקושיות ופירוקים ואז יוצא הדין לאמתו כידוע שכל קושיא הוא מצד סט"א והם בירורי הנשמות בסט"א שכל א' יש לו חלק בתורה כפי ניצוצי נשמתו שבתוך הסט"א וכאשר מטריח עצמו ע"י הסרת הקושיא הוא מסיר כח הטומאה הנאחז באותו הניצוץ ועולה למעלה ואז מאיר אור החכמה ומתבסם ויוצא דין לאמתו.

ועי' ב"ע (יד ע"ב): כתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו כו' סוד זיווג חו"ב זיווג זו"נ וע"י באים המוחין שהרב הלומד לתלמידו הוא סוד חכמה והתלמיד המבין דבר מתוך דבר הוא סוד בינה וע"י יוצא תולדה מחודשת סוד הדעת וז"ש אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו הוא סוד זווג חו"ב שהוא בדיבור זווג נשיקין והוא בסוד זווג ע"ב וס"ג חו"ב דא"ק וכו'.

[472] לא מופיע בפסוק.

[473] משכ"י עד שמים חסר ס' איך ג' ספירות יוצא ס'?$

[474] עי' ספר הבהיר אות ק': ומנלן דשמים הקדוש ברוך הוא, דכתיב (מ"א ה לב) ואתה תשמע השמים, אטו שלמה התפלל אל השמים שישמעו תפלתם, אלא אותו שנקרא שמו על השמים דכתיב (שם כ"ז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, הרי שמו של הקב"ה.

[475] ז"ל הפסוק: ונחך יהו"ה תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמתיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

רחמים. והוא ת' של גת"ץ, דהשפעתו של ת"ת ברחמים הוא ע"י נצח. וז"ש **וביה תוצא,** ר"ל ביום השלישי, ותוצא בצדיק, כמ"ש בזוהר (סוף חלק ראשון דף א' רנו ע"ב[476]) והוא ע"י נצח וזה ת"צ של השם: **במדברא -** כמ"ש (יואל ב כב)[477] כי דשאו נאות מדבר כי עץ כו': **וכמה כו' -** כמ"ש (ישעיה מא יח)[478] אפתח כו' אשים מדבר כו':

חק"ב טנ"ע זה ההוד, בו "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו", שהוד נקשר@ בגבורה, נצח בחסד. ונאמר בהוד "נתנני שממה כל היום דוה". בו הסתכל בחרבן המקדש וכמה הרוגים שנהרגו ליטול נקמות מאומות העולם עובדי כוכבים. ובו נאמר "והוא צולע על יריכו". באותו הזמן "אז ידלג כאיל פסח".	חק"ב טנ"ע **דא** הוד ביה (שמות טו כה) **שם שם** לו חק ומשפט ושם נסהו דהוד **אתקשרא** בגבורה נצח בחסד[479] **ואתמר** בהוד (איכה א יג) נתנני שוממה כל היום דוה ביה **אסתכל** בחורבנא דמקדשא וכמה קטילין דאתקטלו לנטלא נוקמין מאומין דעלמא פלחי כוכביא וביה **איתמר** (בראשית לב לא) והוא צולע על יריכו בההוא זמנא (ישעיה לה ו) **אז ידלג כאיל פסח:**

חק - תרגום גזירות. **ומשפט**, דין. **ושם נסהו**, כמ"ש לעיל (%) כמה נסיונות כו', והכל מסט' דהוד כמו שמפרש והולך, **דהוד אתקשר כו',** וח"ק[480] הוא אותיות ח"ק של השם: **ואתמר בהוד כו' -** מביא ראיה שכל זה יהיה בסט' דהוד: **כל היום -** יומו של הקב"ה אלף שנים (ב"ר פ"ח סי' ב), והוא אלף החמישי דאתגזר להיות כל האלף שנים בגלות כידוע (%), והוא הוד, אלף החמישי: **דוה -** אותיות הוד: **והוא צולע כו' -** ר"ל דנגע בו ס"מ, שחרב בית המקדש, שהוא ירך כידוע (%): **בההוא זמנא כו' -** שיתוקן הירך מההוא פגימו: **ועוד טנ"ע -** ר"ל ועוד אותיות הנשארים, ולמטה דריש גם לב' דשם: **ביה חב אדם הה"ד ביום כו' -** כמ"ש בזוהר הנ"ל, שיום ששי היה הוד, ע"ש[481], וזה ביום כו' וביה כו'[482], שנברא ביום ששי, ובו ביום חטא, לפיכך נגע ס"מ באותו ירך, שיעקב הוא גלגול אדה"ר, ולפיכך בו הגלות ביום ה', לפי שאז במעשה בראשית היתה מלכות, יום הרביעי אצל ת"ת. אבל עכשיו היא למטה, כמ"ש לעיל (%) והיא יום השביעי, והוד יום ה':

ועוד טנ"ע בהפוך אותיות נט"ע, בו חטא אדם, זהו שנאמר "ביום נטעך תשגשג", ובו ננטע והשתרש בעולם, זהו שנאמר "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר". ועוד חק"ב טנ"ע שם בט"ן ושם ע"ב. השכינה בו נקראת "בטנך ערמת חטים", שהרי כל שם כולל שש ספירות ושם ע"ב, זהו שנאמר "וענף עץ עבות", שנצ"ח והו"ד הם "עבי שחקים", ועליהם נאמר "ערבי נחל", דומה לשתי שפתים.	ועוד טנ"ע בהיפוך **א**תוון נטע ביה חב **א**דם הה"ד (ישעיה יז יא) ביום נטעך תשגשגי וביה **א**תנטע **ו**אשתרש בעלמא **ה**דא **ה**וא דכתיב (שם ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר ועוד חק"ב טנ"ע תמן בטן ותמן ע"ב שכינת**א** ביה **א**תקריא**ת** (שה"ש ז ג) בטנך ערמת חטים דה**א** כל שמ**א** כליל שית ספירן ותמן ע"ב הה"ד (ויקרא כג מ) וענף ע"ץ עבות דנצ"ח והו"ד **א**ינון (שמואל ב' כב יב)[483] עבי שחקים [עה ע"ג] עלייהו **א**יתמר ערבי נחל דומי**א** דתרין שפוון:

---

[476] NOT SURE$ז"ל: ות"ח לא תשכח בכלהו ז' זכאין דאחידן לעילא ברזא דשמהתון בשירותא אלף אלא אברהם ואהרן דאחידן בהאי חס"ד דהא כהנים מסטרא דחסד אתו אע"ג דאחיד אהרן בהוד בחסד נמי אחיד ומשה אע"ג דאחיד בנצח בת"ת נמי אחיד לאחזאה דכלא חד ואברהם רישא לכלהו זכאין ומניה אתפרשו לתתא דאיהו לימינא דקב"ה ואקרי כהן הה"ד (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק ואהרן בגין דאיהו כהן אחיד בהאי אבל דרגא דיליה הו"ד איהו:
תרגום: $

[477] ז"ל: אל תיראו בהמות שדי כי דשאו נאות מדבר כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם.

[478] ז"ל: אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים.

[479] עי' לש"ו במלואים אות (עח).

[480] נדצ"ל וחק.

[481] עיי"ש ערב שבת@עי' מלואים אות (נד).

[482] עי' מלואים אות (נה).

[483] תהלים יח יב.@

נצר מטעי כו' - ר"ל ל' נטע, וכן לעיל ביום נטעך: **ביה אתקריאת בטנך** - וזהו בטן וירך, שיש לס"מ אחיזה, כמ"ש בסבא (זהר ח"ב קיא ע"ב)[484] שנתנו לו בטן וירך דסוטה וכל זה לפי שהס"א הוא לשמאלא, ובגופא אין אחיזה, ולכן אחז לבר מגופא בשמאלא. ואע"ג דבטן הוא מסט' דת"ת, לכן אמר **דהא כל שמא כליל כו'**, ר"ל בת"ת מסט' דהוד: **הה"ד וענף עץ עבות** - ר"ל דענף עץ עבות וערבי נחל, שניהן הן בנו"ה, שהן תרי פלגי דגופא (רע"מ פנחס רלו ע"א[485]) וכל א' כלול מחבירו. עבות בנ"ה כמו שמפרש והולך, שכל א' הוא ע"ב, וזהו עבות. ומביא ראיה דנו"ה נקראין עבות: **דנו"ה אינון כו'** - דהן רקיע שנקראין שחקים, רקיע השלישי (חגיגה יב ע"ב) ממטה למעלה, והן טוחנות, בסוד תרין ביעין, שבהן מתבשלת הזרע[486] לצדיק וצדק[487] וזהו מן לצדיקים ונקרא מן, שאימא עילאה אתפשטת בנ' תרעין דילה עד הוד[488], עשר בכל א' ובנצח הוי מ', ובהוד נ', שהן ספירה ד' וה', שכל א' כלול מעשר: **עלייהו אתמר ערבי נחל** - ר"ל שבו אותיות ע"ב וכן בעבות דלעיל. ונחל הוא יסוד (תיקו"ז סט ע"א): **דומיא דתרין שפוון** - מביא ראיה דערבי נחל בנו"ה דשפתים הן נו"ה, דבהן לשון למודים (ישעיה נ ד), יסוד בתוך למודי ה' (ישעיה נד יג, זו"ח כד ע"ד), נו"ה:

ושלש ספירות, כל אחד כולל שבעים ושתים אותיות, שהם נצח והוד יסוד, כדוגמת שלשת האבות. וכל השלשה כוללים שבעים ושתים (נ"א ארבעים ושתים) אותיות. יג"ל פז"ק זה הוא צדיק, האלף הששי, שבו הקדוש ברוך הוא יגל"ה פדיו"ן זר"ע קדושי"ם, שהוא יסוד העולמות.	ותלת ספירן כל חד כליל ע"ב **א**תוון **ד**אינון נצח והוד יסוד כגוונא דתלת **א**בהן וכלהו תלת כלילין שבעין ותרין (נ"**א** מ"ב) **א**תוון יג"ל פז"ק **דא** איהו צדיק **א**לף שתיתאה דביה קב"ה יגל"ה פ"דיון ז"רע ק"דושים **ד**איהו יסוד עלמין:

ותלת כו' - ר"ל דזה עבות, דג' הדסים, שהן נה"י, וזהו ע"ב דשם. ומפרש כאן הד' מינין בנהי"ם, ענף עץ עבות וערבי נחל בנו"ה כנ"ל (%), ולולב ואתרוג ביסוד ומלכות כידוע. ואמר ע"ב בהוד, לפי שבו אשתלם תרי פלגי דגופא: **וכלהו כו'** - ר"ל כל א' מהן: **דביה כו'** - ר"ל שבו זמן הגאולה כנ"ל (%): **דאיהו יסוד עלמין** - וכן הגאולה הוא יסוד כל העולם, שיבנה בית המקדש:

הוא סוד קץ הגאולה, שנרמז בשכינה שנקראת שקוצי"ת, ששם שי"ת וק"ץ, שהיא השכינה, השביעית להם, הקץ של כולם. ועליה נאמר "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין", והוא הקץ שמדלג מארבע מאות שנים, שהיו עתידים להשתעבד במצרים, היא ובניה, ונשארו רד"ו, "רדו שמה".	**א**יהו סוד דקץ דפורקנ**א** {ט ע"ג} **ד**אתרמיז בשכינת**א** **ד**אתקרי**א** שקוצי"ת דתמן שי"ת וק"ץ **ד**אהי שכינת**א** שביעית לון קץ דכלהו ועלה **א**יתמר (דניאל יב יג) **ו**אתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין **ו**איהו קץ דדליג מן ד' מא"ה שנין דהוו עתידין ל**א**שתעבד**א** במצרים **הי**א ובנ**הא** **ו**אשתארו רד"ו רדו שמה

---

[484] עי' מלואים אות (נו).

[485] ז"ל: נצח והוד תרי(ן) פלגי [גופא] (גופין) אינון כגוונא דתרין תאומים ובגין דא אתקריאו שחקים תרווייהו כחדא ו' ו' (ו)אינון מן ושט מסטרא דשמאלא ואינון תרין טוחנות [מסטרא] (דסטרא) דימינא:

תרגום: נצח והוד, שני חצאי גוף הם, כדוגמת שני תאומים, ומשום זה נקראים שחקים שניהם כאחד, ו' ו' הם מן ושט מצד השמאל, והם שתי הטוחנות מצד הימין.

ביאור: פלגי גופא - כלומר שאין לאחד פעולה בלי חבירו שני כלים משמשים פעולה אחת יחד כריחים שהם ריחים ורכב והיינו שחקים, ולכך בשתי מדות אלו שם משותף אפיקי מים, שחקים, צבאות וכיוצא (אור יקר). עי' ע"ח שער השמות ו נו"ה דז"א הוא סוד חד גופא בבחי' חיצונים אבל בבחי' פנימי' הם תרי פלגי גופא. ועי' בהגר"א על ספד"צ ז ע"ג, שמביא מקור לדבריו אלו מתז"ח בסופו (נא ע"ד): 'כל אומנותיה דחבריה איהו עביד'.

תאומים - לא שיהיה הכוונה שהם מדה אחת חס ושלום שאם כן הם תשעה ספירות אבל הכוונה שהם תאומים בכל פעולותם והאחד מסכים עם חבירו לעולם, ויהיה הסבה לזה התפארת הפועל על ידם וזהו שאמר תרי תאומים מצד המוליד אותם שהם נמצאים מהתפארת המתחים אותם ומסכימם אל פעולה אחת והיינו על ידי היסוד קושרם יחד, ולכך שם צבאות שם משותף לשניהם יורה אות הוא היסוד בצבא שלו שהם נצח והוד (אור יקר).

[486] עי' רע"מ פנחס רל"ה ע"א: תרין כוליין האופים ומבשלין הזרע דנחית מן מוחא.$

[487] עי' זהר ח"ג כו ע"א: ועל דא טחנין מנא לצדיקיא, מאן צדיקיא, דא צדיק וצדק, יוסף ורחל.

[488] עי' רע"מ פנחס רכג ע"ב. ועי' בביאור רבינו בתיקו"ז נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

	(בראשית מב ב):‏

איהו סוד דקץ כו' - ר"ל שבו גנוז סוד הקץ, ור"ל סוד מן יסוד (זהר ח"ג כ ע"א[489] ועי' תיקו"ז צה ע"א), שבו אור הגנוז. וקץ הוא מסט' דשכינה, כמו שמפרש והולך. וחשבון קיצה גנוז בו. ובאלף הששי, שהוא יומו, יגלה: {ט ע"ג} **קץ דכלהו** - שהיא משלמת כל הספירות לעשר, שכל א' הוא מט' כידוע[490]: **ואיהי קץ דדליג כו'** - שהיו רד"ו שנה, עשר פעמים אהי"ה, והיו ראוין להיות עוד ק"ץ שנה מסט' דידה, עשר פעמים מילוי מ"ה, גימ' חוה, והשלים הקב"ה עם קושי השיעבוד, שהיא נקראת עבודה[491]:

מצד של הימין נקראת "קץ הימין", ומצד השמאל "קץ כל בשר", למי שמחבל@שמשחית אות בשר קודש, היא דין עבורו@ "קץ כל בשר". והיא סוף פסוק[492], סוף פסק ההלכות. ובחבור של האות ו' הוא פסוק, היא פסק והוא פסוק, כולל כל פסקי הלכות, ששאלה ברכה ופסק, היא השכינה, קוראים לה תורה שבעל פה, והוא משמעתא@מגמרא שטה@ תשובה תוספתא הגדה תיקו תניא קבלה הלכה משנה ברייתא קושיא מחלוקת חומרא קולא.	מסטרא דימינא אתקריאת קץ הימין ומסטרא דשמאלא קץ כל בשר (בראשית ו יג) למאן דחביל אות בשר קדש איהי ליה דינא קץ כל בשר ואיהי סוף פסוק סוף פסק דהלכות[493] ובחבורא דאת ו' איהו פסוק איהי פסק ואיהו פסוק כלילע"ד כל פסקי הלכות דשאלה ברכ' ופס"ע איהי שכינתא אורייתא דבע"פ קרינן לה ואיהו משמעתאע"ז שטה תיובתא תוספת' הגדה תיקו תניא קבלה הלכה משנה ברייתא קושיא מחלוקת חומרא קולאע"ז:

Commented [O6]:

סוף פסק כו' - ר"ל מה שפוסקין הלכה כפלוני, סוף כל השקלא וטריא[494]: **ובחיבורא דאת כו'** - לכך במקרא מסטרא דו', נקראת סוף פסוק, והכל לפי שנקראת קץ, כנ"ל (%): ***ואיהי פסוק** - ל"ג וכצ"ל איהי פסק כלילא כל פסקי הלכות ודא איהי שכינתא אורייתא דבע"פ קרינן לה ואיהי שאלה צריכא פסק סייעתא שמעתא שטה כו' קולא ג"ש איהי שאלה כו': **איהי פסק כליל כו'** - ר"ל שהיא נקראת פסק ג"כ, כמו שמפרש והולך, דשאלה כו' הכל מסטרהא: ***ברכה** - צ"ל צריכה וכן הוא בתקיו"ז (%): **אורייתא דבע"פ כו'** - ר"ל ולפיכך כל הענינים, הכל מסטרהא, והוא ראיה שנקראת פסק וסוף פסוק והיא הקץ: **ואיהי משמעתא כו'** - חסר כאן עוד ב' דברים שחשיב לקמן סייעתא ג"ש[495]:

השכינה היא השאלה, שבה החכם שואל כענין ומשיב כהלכה (אבות פ"ה מ"ז) ובה "ושאלה אשה משכנתה וגו'", ובה "שאל אביך ויגדך", שהיא הגדה, שבה "הגדתי היום לה' אלהיך", "שאל ממני ואתנה גוים נחלתך", ובה אמר לשלמה "שאל מה אתן לך". ובה תיקנו לבקש בקשתו@לשאול את שאלתו בברכות האמצעיות של התפלה, שבשאלה@שבבקשה הזו לא יחזור ריקם בתפלתו לפני המלך, שהוא העמוד האמצעי.	שכינתאע"ה איהי שאלה דבה חכם שואל כענין ומשיב כהלכה[496] ובה (שמות ג כב) ושאלה אשה משכנתה וגו' ובה (דברים לב ז) שאל אביך ויגדך דאיהי הגדה דבה (שם כו ג) הגדתי היום לה' אלהיך (תהילים ב ח) שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ובה אמר לשלמה (מלכים א' ג ה) שאל מה אתן לך ובה תקינו למשאל שאילתיה בברכאן אמצעין דצלותא דבשאילה זו לא יחזור ריקני' בצלותיה קמי מלכא דאיהו עמודא דאמצעיתא:

דבה חכם - ר"ל מסטרא דחכמה תתאה: **כהלכה** - והוא שכינה כידוע (%): **ושאלה אשה** - מסטרא דשכינה שנקראת אשה: **ובה שאל כו'** - ר"ל שעל ידה ישאל, וראיה שנאמר ויגדך, והיא

---

489 עי' מלואים אות (עט).
490 עי' זהר ח"ג צו ע"ב ושער מיעוט הירח פ"א אתנטילת מכולהו. ותיקו"ז סא ע"ב.
491 עי' תיקו"ז קעא ע"ב: שפחה תליתאה דאיהי אקרי עבודה.$*##
492 *##נכון להוסיף הטעמים?
493 עי' לעיל הערה 255.
494 $
495 גזירה שוה?*##.
496 לאפוקי גולם.@

הגדה, שעל ידה יגיד לך, כמו שמפרש והולך: **דבה הגדתי כו'** - ר"ל שה' אלהיך הוא השכינה (%): **שאל כו'** - ר"ל ואתנה, בה', ומצדה נחלה[497]: **ובה תקינו כו'** - כידוע[498]:

ובברכות הראשונות נקראת שבח, שבה תקנו לתקן (נ"א לסדר) האדם את שבחו של המלך (ברכות %), ובשלש האחרונות נקראת קבלה, שבה העבד, שהוא מטטרו"ן, הוא כמו עבד המקבל פרס מרבו והולך לו. ובו נותנים שכר התפלות לאלו שמתפללים על מנת לקבל פרס. אבל לאותם (לבנים) שלא מתפללים, אלא מתוך אהבה ויראת רבונם, בצדיק, היסוד, ח"י העולמים, כולל ח"י ברכות, מקבלים שמצדו של הצדיק, היא נקראת קבלה, היא בית קיבול להוריש נשמות לצדיקים.	ובברכאן קדמאין אתקריאת תושבחתא דבה תקינו לתקנא (נ"א לסדרא) בר נש שבחא דמלכא ובתלת בתראין אתקריאת קבלה דבה עבדא דאיהו מטטרון איהו כעבד המקבל פרס מרבו והולך לו וביה יהבין אגרא דצלותון לאלין דמצלין על מנת לקבל פרס אבל לאינון (נ"א לבנין) דלא מצלין אלא מגו רחימו ודחילו[499] דמאריהון בצדיק יסוד חי עלמין כליל ח"י ברכאין מקבלין דמסטרא דצדיק אתקריאת איהי קבלה איהי בית קבול לירתא נשמתין לצדיקייא:

קבלה דבה עבדא כו' - דנקראת קבלה מסט' דצדיק, כמו שמפרש והולך: **ועבדא כו'**, הוא בדרגא דצדיק, וע"י התפלה בחול כידוע (%), ובשבת ע"י יסוד. ואותן דמצלין על מנת לקבל פרס, הם בדרגא דעבד, ונקראין חול. אבל מתוך דחילו ורחימו, נקראו בנים לזו"נ, ע"י יסוד, ונקראין שבת[500], שהוא יסוד, באצילות, וז"ש **וביה כו' אבל כו'**:

הברכה נקראת מצד העמוד האמצעי, כשנוטל מגבורה, שהוא השור שהקריב אדם הראשון, שהוא חכמה, שממונה על כל הקרבנות. שהכבש הוא מצד הימין והשור מצד השמאל, ולכן השור שהקריב אדם הראשון, נאמר בו "משור פר מקרן מפריס", והוא ממונה על המדבר, ובו ספק צרכיהם בארץ המדבר, ומשם השכינה נקראת הצרכה@, וממנו נקראת פסק, ומשם פסקי הדינים,	הברכהעפ אתקריאת מסטרא דעמודא דאמצעיתא כד נטיל מגבורה דאיהו שור דקריב אדם קדמאה {ט ע"ד} דאיהו חכמה דממנא על כל קרבנין דכבש איהו מסטרא דימינא ושור מסטרא דשמאלא ובג"ד שור שהקריב אדם קדמאה איתמר ביה (תהלים סט לב) משור פר מקרן מפריס ואיהו ממנא על מדברא וביה ספק צרכיהון בארע מדברא ומתמן

497

498 עי' דברי רבינו בתיקו"ז **עד חצי המלכות באמצעין** - שהן י"ב ברכאן, חצי צירופי אדנ"י.$
ועיי"ש כז ע"א: באמצעיות צריך למשאל דתמן ו' ו' חד מארי כתיבה וחד מארי חתימה ואינון ו' עלאה ו' תתאה כלילן תרין עשר פרקין.
ביאור רבינו: **באמצעיות צריך למשאל דתמן כו'** - שצריך לשאול מבעל הכתיבה והחתימה כמו שמפרש והולך: **ו' ו'** - ר"ל, ת"ת ויסוד, אע"ג דחשיב בתלת בתראין גופא, ו' ו' דכאן הן שמש וירח דנהרין בז' כוכבים, גוף וברית כמש"ל (טו ע"א, כב ע"א):

499 עי' לקמן הערה **883**.

500 עי' זהר ח"ג כט ע"א: ומאי סבילו דעם הארץ לתלמיד חכם בגין דתלמיד חכם כיום שבת צריך איהו דלית ליה מדיליה ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא ליה (ו)לאתנהגא בפקודין כפום רעותיה יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע יהו"ה יושיע ליה משוד וגזלה יושיע ליה [ממלאך המות] (ממדת הדין) דלא שליט עליה וישחוט ליה בסכין פגום [דיליה וכל מאן דשחיט בסכין פגום נבלה איהו] (ודואתמר ביה) (שמות כב ל) לכלב תשליכון אותו דאיהו סמא"ל:
ונפש דתלמיד חכם אתקריאת שבת מלכתא נפש יתירה דשבת [ועונג דיליה נשמת חיים ורוח שכלי ואינון (נ"א ואית) נשמה יתירה] (עונג דיליה נשמת חיים רוח שכלי והכי נשמה יתר) רוח יתירה על נשמה ורוחא ונפשא דאינון עבדין דשלטין בגופא דיומין דחול נשמה יתירה נשמת כל חי כתר בראש צדיק דאיהו יום שבת:
[ובהאי] (בכל ה)נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואימא דעלה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא ובגין דא עין לא ראתה רוחא יתירה נהר דנפיק מעדן מבין אבא ואימא ומהלכו [חמש] מאה שנין ומטי לשתיתאה דאיהו צדיק להשקות את הגן דאיהי נפש יתירה מלכות שמא [נ"א כנשמא] דשלטא ביומין דחול(א) ועלו (ב)עבד יהו"ה איהי מכסא הכבוד כמה דאוקמוה:
תרגום: $ HOW MUCH

ומשם לאוי הדינים, "לא צריכא".	**אתקריאת שכינתא הצרכה ומניה אתקריאת פסק ומתמן פסקי דינין ומתמן לאוי דינין לא צריכא:**

***הברכה -** צ"ל הצרכה כנ"ל: **דאיהו חכמה -** כמ"ש לעיל (דף עג ב ע"ב) **דבמרכבתא עילאה אדם חכמה כו' שור גבורה: ובג"ד כו' משור פר -** ר"ל דפר הוא גבורה כידוע[501] פ"ר גבורות מנצפ"ך: **ואיהו ממנא כו' -** ר"ל שאמרו (%) שור המדבר, שמסט' חורבה, כמ"ש לעיל (%): **וביה ספק כו' -** דשם מזוני כידוע (%), וכה"א[502] (משלי יד ד) ורב תבואת כו': **דמתמן כו' הצרכה -** שספק צרכיהון כנ"ל: **ומניה -** ר"ל מגבורה: **אתקריאת פסק -** כמו שמפרש והולך **ומתמן כו':** ומתמן **פסקי דינין -** ר"ל שאמרו לא כמו שמפרש והולך, של"ת[503] מסטריה כידוע, וז"ש **לא צריכא,** והוא ראיה שצריכא משם:

ולכן יש לדעת@להודיע לאדם כל מדה ומדה, שהיא שאלה ותשובה, שיהיה בה שואל ומשיב כהלכה, "וכל רז לא נכחד ממך" וכל עומק ההלכה התגלה לו, וצריך לחזור עליו, שלא יהיה בו ספק בעולם. שאלה היא מימין, שהוא אל, "האל הגדול", ששם חכמה ומשם שאל שלמה חכמה, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא "שאל מה אתן לך". ומשם תניא שעוזר לו@, שבו "וה' נתן חכמה לשלמה" מה זה "תניא", זה העמוד האמצעי, ומשם נקראת סייעתא דשמיא, שנאמר בה "ואתה תשמע השמים".	**ובג"ד אית לאשתמודעא לבר נש כל מדה ומדה דאיהי שאלה ותשובה דיהא בה שואל ומשיב כהלכה וכל רז[504] לא אנים ליה[505] וכל עומקא דהלכה אתגלייא ליה וצריך לאחזרא עלה דלא יהא ביה ספיקא בעלמא שאלה איהי מימינא דאיהו אל האל הגדול** (ירמיה לב יח) **דתמן חכמה ומתמן שאיל שלמה חכמתא כך א"ל קב"ה** (מלכים א' ג ה) **שאל מה אתן לך ומתמן תניא דמסייע ליה דביה** (שם ה כו) **וה' נתן חכמה לשלמה מאי תניא דא עמודא דאמצעיתא ומתמן אתקריאת סייעתא דשמיא דאיתמר בה** (שם ח לב) **ואתה תשמע השמים:**

ובג"ד כו' - ר"ל שצריך לכל אדם שיכיר כל מדה שבה[506], וידע כל ענין היאך הוא בה, כמו שמפרש והולך: **דיהא בה שואל כו' -** ר"ל שיהא הכל על ידה, ואז כל רז כו' כמ"ש, (אבות פ"ו מ"א) כל העוסק בתורה לשמה זוכה כו', לשמה, לשם {ט ע"ד} ה'[507]: **וצריך לאחזרא כו' -** ר"ל כמ"ש (אבות פ"ה מכ"ב) הפוך בה והפוך בה דכולא בה כו'. והוא כמ"ש לעיל (%) שהיא כלולה מכל המדות[508]: **דאיהו אל -** ר"ל שבתיבת שאלה, אותיות אל, ואל הוא מימינא, כמו שמפרש והולך, **האל הגדול: דתמן חכמה ומתמן כו' -** ראיה הוא דשאלא מימינא, דשם בחסד שורה חכמה, כמ"ש לעיל (%) הרוצה כו', **ומתמן שאיל כו': ומתמן תניא כו' -** ר"ל דתניא ל' נתן, וז"ש **וה' נתן כו': מאי תניא כו' -** שנאמר "ויהו"ה", עד"א, נתן מסט' דחסד: **ומתמן אתקריאת כו' -** ר"ל מעד"א:

צריכא, הרי בארנו אותה מצד הגבורה. התשובה נקראת מצד הבינה, שאם אין אדם מבין ההלכה, איך	**צריכא הא אוקימנא ליה מסטרא דגבורה תיובתא אתקריאת מסטרא דבינה דאם בר נש**

---

[501] עי' לקמן מג ע"ג.$

עי' זהר ח"ג קלז ע"ב: ותאנא חמש גבוראן אינון בהאי זעיר אנפין - עתה מפרש בפרטות את ה"ג הנכללים בחוטמא דז"א, (ה"ה ג' שלהובין דחוטמא, ונוסף עליהם עוד ב' בחינות דהיינו נו"ה) הרי הם חג"ת נ"ה. כאן הוא מקום תחילת גילויים, ובחוטמא אשתמודע פרצופא (ולכן ממנו נבנה כל הפרצוף - פת"ש גדלות דז"א ס'). לכן נרמזו דווקא בחוטמא (ב"ע קפה ע"א) והם כנגד ה' אותיות דשם אלקי"ם (פת"ש גדלות דז"א ס'). ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן - דהיינו כמספר ה"פ פ"ר הדינים הנרמזים בה' אותיות מנצפ"ך. וביאור הענין, שכן כל א' מה' הגבורות כלול מה', מכיוון שאלו ה"ג מתחלקים בז"א בה' מקומות הנזכרים לקמן, וכולם נכללים בחוטמא (ב"ע קפה ע"א).

[502] וכן הוא אומר.@

[503] $

[504] עי' לקמן יח ע"ד ד"ה **באלין קיימי.**

[505] מלה"פ דניאל ד ו. עי' לקמן טז ע"ב ותיקו"ז קמח ע"ב.

[506] שבשכינה?

[507] שם ה' היינו לשם שכינה, עי' דברי רבינו בתיקו"ז (עי' לעיל הערה 335).

[508] עי' זהר ח"ג צו ע"ב ושער מיעוט הירח פ"א אתנטילת מכולהו. ותיקו"ז סא ע"ב.

יחזיר אותה. ומשיב לשואל פסק, הרי בארנוהו מצד הדין, פסק דין.	**לאו** מבין ההלכה **איך** יחזיר לה ומשיב לשואל פסק **הא אוקימנא** לה **מסטרא** דדינא פסק דין:
משמעתא משמעות ההלכה מצד אותו שנאמר בו "שמע ישראל", של ארבע הם תיקופי$ ההלכה שנרמזו באדם, והם י' ראיה, י"ה שמיעה, יה"ו ריח, יהו"ה דבור, וארבעה בגוף, כלולים מארבע אותיות, כנגדם א' שמוש, א"ד תנועה, אד"נ מישוש, אדנ"י הלוך. שהם, שמוש בידים, תנועה בגוף, מישוש בברית, הליכה ברגלים. יש אומרים מישוש בידים, שימוש בברית, והכל אמת.	משמעתא משמעות ההלכה **מסטרא** דה**הוא** דאיתמר ביה שמע **ישראל** (דברים ו ד) **דארבע אינון** תיקופין דהלכה דאתרמיזו בבר נש **ואינון** י' **ראיה** י"ה **שמיעה** יה"ו **ריחא** יהו"ה דבור **וארבע בגופא** כלילן מד' **אתוון** לקבליה **א'** שמוש **א"ד** תנועה **אד"נ** מישוש **אדנ"י** הילוך **דאינון** שמוש בידים תנועה **בגופא** מישוש בברית הליכה ברגלין **אית** דאמרי מישוש בידים שימוש בברית וכולה קשוט:

משמעתא כו' - ר"ל מעד"א, כד נטיל משמאלא, כמו שמפרש והולך: **דארבע אינון תקונין דהלכה כו'** - ר"ל ד' תקונין הן עיקר, ושאר כלולין בהם, שהן ד' אותיות הוי"ה, כמו שמפרש והולך. והן רמיזין באדם בראש, וכנגדן ד' דברים בגוף, ד' אותיות אדני. ותקוני הראש, שהן בפנים, הן ד' אנפין, שהם ד' אותות[509] הויה, כמ"ש לעיל (דף עג ע"%). ובגוף הן ד' גדפין, שזרועות ורגלים וכן הגוף, כולם הם גדפין כמ"ש לעיל שם[510] (%) ד' אותות אדנ"י, כמ"ש שם[511], והן כסדר כמו שמפרש והולך, עינים ואזנים וחוטם ופה בראש, ובגוף ידים וגוף וברית ורגלים, והן בפרטות שבעה ושבעה. ועלייהו נאמר שבעה ושבעה כו' (זכריה ד ב)[512], ששבעה נקבים שבראש הן ז' נרות, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%). והן י"ד אתוון דשמא מפרש עם הוי"ה פשוטה, כמ"ש לעיל (%). וכן הן עשר בראש ועשר בגוף, כמו שמפרש והולך מצד התכללותם באחוריים, י' י"ה כו', והן עשרים אותיות נגד עשרים תקונים, הלכה הנ"ל, שאלה כו': **אית דאמרי כו'** - ולפ"ז הסדר: משוש, תנועה, שמוש, הילוך:

ראיה מצד של אריה, שהיא לימין, שנאמר בו "ופני אריה אל הימין לארבעתם", ראיה אריה, תוספת י' שניה, חכמה, הרוצה להחכים ידרים (ב"ב כה ע"ב), ומשם ראובן, או"ר ב"ן, האור של היום הראשון.	ראיה **מסטרא** דאריה דאיהו לימינא דאיתמר ב' (יחזקאל א י) **ופני אריה אל** הימין **לארבעתן ראיה** אריה תוספת י' **תניינא** חכמה הרוצה להחכים ידרים ומתמן **ראובן או**"ר ב"ן **אור** דיומא קדמאה:

ראיה כו' - שראיה אותיות ארי"ה, כמו שמפרש והולך: **תוספת י' תניינא** - ר"ל שראַייה@ הוא בשני יודין, שהשורש הוא ראה, י"ה באין לשימוש, כמו שמיעה שהשורש שמע, וה' של ראה נתחלף ביו"ד, לכך צריך ב' יודין. והוא ראַיה@ של הלכה, שאמרו וראיה לדבר: **ומתמן ראובן** - כידוע (%) ששה בניה של לאה הן בז"ס התחתונות של מלכות. ראובן שמעון לוי יהודה חגת"ם, שהן ד' תקונין דהלכה, והן ד' אותות הנ"ל. יששכר זבולון נו"ה. ובניה של רחל, יוסף יסוד דדכורא, בנימין יסוד דנוקבא. ולכן יוסף לא נמנה בין השבטים, כמ"ש בזוהר (%), שהוא מן השבעה רועים, ולכן נקראין שניהם צדיקים, יוסף הצדיק (יומא לה ע"ב), בנימין הצדיק (יומא יב ע"א), ולכן בחלק יהודה ובנימין בית המקדש, יסוד ומלכות, ציון וירושלים[513]. ד' בני השפחות הן בד' פרקים התחתונים של הרגלים[514] (שמנשה ואפרים הן בשני פרקים העליונים, סמוך ליהודה בנימין) ועל יהודה נאמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו כו', שהוא מלכות דידה, כידוע, לראש פנה, שמַלַך@ על אחיו, וממנו יצאה המלוכה, מסט' דמלכות דוד: **אור בן כו'** - ר"ל אור, חסד של ו"ק, שנקרא בן (%), ומשם מתחילין ו"ק: **אור כו'** - וממנו בא הראיה: {י ע"א}

השמיעה בשור, גבורה, ששם בינה, שהיא השמיעה, בלילה, חמשים	{י ע"א} שמיעה **בשור** גבורה דתמן בינה

---

509 אותיות?
510 שָׁם שֵׁם
511 שָׁם שֵׁם
512 עי' מלואים אות (פ).
513 עי' זהר ח"א קפו ע"א ומאיר הזהר שם, שעה"ק פג ע"א, פע"ח לולב ד.
514 @

אותיות של קריאת שמע. ולכן תקנו בו קריאת שמע של שחרית וערבית. ובשבילה אמר הנביא ״ה׳ שמעתי שמעך יראתי״. ואמרו בעלי המשנה (%) היה צריך לכתוב ״הבינותי״, ובשבילה אמר ״הטה ה׳ אזנך ושמע״. ומצד החסד ״כי עי״ן בעי״ן יראו״ שהוא ע״ב, חסד. אבל מצד הגבורה ״שמעתי שמעך יראתי״, ששם יראה, שמשם היא השכינה התחתונה, משמעתא, ומשם שמעון.	דאיהו שמיעה בלילה חמשין אתוון דק״ש ובג״ד תקינו בה ק״ש דשחרית וערבית ובגינה אמר הנביא (חבקוק ג ב) ה׳ שמעתי שמעך יראתי ואמרי מארי מתניתין הבינותי מיבעי לי׳ ובגינה אמר (ישעיה לז יז) הטה ה׳ אזנך ושמע ומסטרא דחסד (שם נב ח) כי ״עין ״בעין יראו דאיהו ע״ב חסד אבל מסטר׳ דגבור׳ שמעתי שמעך יראתי דתמן יראה ומתמן איהי שכינתא תתאה משמעתא [עה ע״ד] ומתמן שמעון:

דאיהו שמיעה - כמו שמפרש והולך: **בלילה** - ר״ל דראיה הוא באור ביום, אבל שמיעה בלילה שולט יותר, כידוע[515], כמ״ש (יומא כ ע״ב)[516] מפני קול גלגל חמה כו׳. וחו״ג הן יום ולילה (%), אור וחשך, ולכן ראיה בחסד ושמיעה בגבורה: **חמשין כו׳** - שהן בבינה כידוע (%), ונאמר (דברים ו ד) שמע כו׳: **ובג״ד תקינו כו׳** - כמ״ש לעיל (ח ע״ד) כ״ה עילאה כ״ה תתאה: **ובגינה כו׳** — יראתי: **ואמרי כו׳** - ר״ל בינה: **ובגינה אמר הטה כו׳** - ר״ל הטה האֵם להיות רובצת על הבנים, ואז ״רשמע״: **דתמן** - יראה בגבורה כידוע (%), והוא גימ׳ רי״ו, גבורה. וזהו ע״ב רי״ו, כמ״ש לעיל (%) חו״ג:

הריח ״ופני נשר לארבעתן״, ובו היא פורחת, הנשר. ומשם נקראת השכינה נשר, זהו שנאמר ״דרך הנשר בשמים״, ומשם לוי, לויה, שימין ושמאל חבור של שניהם.	ריחא (יחזקאל א י) ופני נשר לארבעתן וביה איהי פרחא נשרא ומתמן איתקריאת שכינתא נשרא הה״ד (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים ומתמן לוי לויה דימינא ושמאלא חיבורא דתרווייהו:

וביה איהי כו׳ - ר״ל כי ריח הוא ברוח חיים באפיו (בראשית ז כב)[517], אוירא דנשיב באפא (%), שבו באויר פרחא נשרא. וכן הד׳ תיקונין הן ד׳ יסודות, מים אש רוח עפר, שהן בד׳ אותיות השם כידוע. עינים, מוחא, מים. וז״ש (ירמיה ח כג) מי יתן ראשי כו׳. ואזנים מלבא, כמ״ש לעיל **הבינותי מיבעי ליה,** הלב מבין (ברכות סא ע״א) ששם בלבא אשא. בחוטם אוירא, ידוע. פה מאנא דכלהו כלילן בה (%), וע״ז נאמר (איכה ג כט) יתן בעפר פיהו, כמ״ש לעיל (%) ורננו שכני עפר: **פרחא נשרא** - וכן נשמת רוח חיים באפיו פרחה בכל לילא, כמ״ש לעיל (%) מסט׳ דנשר: **בשמים**

---

[515] עי׳ דברי רבינו בסוף תיקון ט״ל בתיקו״ז: ב׳ דרגין הוא בנבואה, מסט׳ דראיה הוא אספקלריא דנהרא, ומסט׳ דשמיעה אספקלריא דלא נהרא, ועיי״ש פט ע״א ד״ה את קול: והרבה חילוקים בין ראיה לשמיעה. כי הראיה הוא באור, ימינא, אספקלריא דנהרא. והשמיעה, אף בלילה, בחושך. אבל הראיה הוא מרחוק הרבה, שרואין אף בשמים, וכמ״ש (ירמיה לא ב) מרחוק ה׳ נראה כו׳, אבל שמיעה בקרוב. והן דרגא דת״ת וצדיק, אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא, וכמ״ש (ישעיה נז יט) שלום לרחוק ולקרוב[515], שהן ת״ת וצדיק, כמש״ל (נג ע״א מו ע״א). ובראיה א׳ יכולין לראות מה שא״א לשמוע בזמן גדול. והראיה אינה נשכחת מהרה, כשרואה אדם א׳ מכירו לאחר זמן הרבה, וכן נקבע האהבה והשנאה בראיה יותר, וכמ״ש במשה רבינו ע״ה (שמות לב יט) וירא את העגל כו׳, והתפעל יותר מבמאמר ה׳ ית׳. וכן הראיה מבוררת יותר וצחה להבין מבשמיעה, וכמה מדרגות עוד, ותבין בזה הרבה סתרי תורה.

[516] ז״ל: תנו רבנן אלמלא גלגל חמה נשמע קול המונה של רומי ואלמלא קול המונה של רומי נשמע קול גלגל חמה.

ועיי״ש באפיקי ים: רמזו בזה מליצה נפלאה ומוסר השכל, והוא שאנו רואים שיצה״ר דרכו לפתות ב״א להראות נועם זיו עוה״ז כמ״ש (משלי ה ג) כי נופת תטופנה וכו׳, ויראה הצלחת הרשעים בעוה״ז שבזה יוכל לפתות האדם לילך בדרכי הרשעים. אבל המשכיל יבין כי כל עונג עוה״ז אין בו ממש במה שהוא נופל תחת הזמן, והזמן הוא פורח והולך ואין לו עמידה וקיום כלל כצלו של עוף הפורח. והארכתי במ״א כי הזמן מתחלק לעבר ועתיד, וההוה אין בו מהות נרגש, וא״כ במה יתענג האדם בדבר שאין בו ממש. והוא מ״ש למעלה דקול גלגל חמה המנסר ברקיעא והאי חירגא דיומא לא שמי׳ וכו׳ ר״ל שנסיעת החמה שסובבת בגלגלה במהירות גדול ומחסרת חלקי הזמן במהירות גדול, עד שהזמן הוא ממש לאפס ואין.

[517] ז״ל: כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו:

- שהוא ו' של השם, עד"א, וז"ש **ומתמן כו'.** ותקון דהלכה הוא סייעתא, שהוא ג"כ חיבורא, והוא מסט' דעד"א כנ"ל (%) סייעתא דשמיא, דרך הנשר בשמים:

דבור "ודמות פניהם פני אדם", ויהודה בה "אודה את ה'", ומשם נקראת השכינה אגדה, משום "ויגד יעקב לרחל", והם שנים, החכמה העליונה והחכמה התחתונה. ובשבילם נאמר "ויגד לך תעלומות חכמה". "פיה פתחה בחכמה", שמלמטה למעלה היא אדם הקטן, מהחכמה העליונה אדם הגדול. ומצד העמוד האמצעי, תפארת, אדם כלול בו (בין) שניהם.	דבור (יחזקאל א י) **ודמות פניהם פני אדם ויהודה בה** (בראשית כט לה) **אודה את** ה' **ומתמן אתקריאת שכינתא אגדה בגין** (שם יב) **ויגד יעקב לרחל ואינון תרין חכמה עילאה וחכמה תתאה ובגינייהו איתמר** (איוב יא ו) **ויגד לך תעלומות חכמה** (משלי לא כו) **פיה פתחה בחכמה דמתתא לעילא איהי אדם הקטן וחכמה עילאה אדם הגדול ומסטרא דעמודא דאמצעיתא** ת"ת **אדם כליל בי"פ** (נ"**א בין**)פא **תרווייהו:**

דבור ודמות כו' - שהן חיון, והיא דמות אדם כידוע. והשלמת גדר האדם, שהוא מדבר: **בה אודה כו'** - מביא ראיה שיהודה שנקרא ע"ש אודה כו', והיא אתקריאת תושבחתא כנ"ל (%): **ומתמן כו'** - דאגדה לדבור: **ויגד יעקב לרחל** - כמ"ש לעיל (%) שאל אביך ויגדך, על ידה: **ואינון תרין כו'** - ר"ל לכך יעקב לרחל, א' מסט' דחכמה עילאה ביעקב, וא' לרחל חכמה תתאה, כי כל הגדה הוא לשון חכמה, כמ"ש בזוהר (%): **ויגד לך כו'** - מביא ראיה שהגדה הוא בשני חכמות הנ"ל, ושניהן נקראו אדם כמו שמפרש והולך, **דמתתא כו' וחכמה עילאה כו',** וזהו ראיה שהגדה הוא דמות אדם: **פיה פתחה בחכמה** - הוא ראיה שחכמה דמות אדם הוא בפיה[518], דבור: **אדם כליל בין תרווייהו** - וזהו ויגד, חכמה עילאה, לרחל, חכמה תתאה, יעקב בין תרווייהו:

שיטה נקראת מצד הימין "ימינך פשוטה", וכמו תקיעה פשוטה לפניה ולאחריה, רחמים, שאין שם קושיא@קושי של הדין, שהקושיא היא ודאי קשה, מצד הדין, מדת הדין הקשה, המדה של הדין הקשה. וכשרואה שמתקשה ממנו הלכה, עוסק במצוות עשה, ויתערב הימין בשמאל, רחמים בדין. שמצוות עשה הרי פרשוה "וזה זכרי", שהוא ו"ה, עם זכרי, רמ"ח, מצד של אברהם אבינו עליו שלום, שדרגתו חסד, כמו שבארוה "אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד". שמי גורם שמתקשה ממנו הלכה, שעבר על אחת משלש מאות ששים וחמש לא תעשה, שהן משמאל, שנאמר בו "זה שמי" עם י"ה, שלש מאות ששים וחמש.	שיטה **אתקריאת מסטרא דימינא ימינך פשוטה** וכגון תקיעה פשוטה לפניה ולאחריה **רחמי** דלית תמן **קושייא** דדינא דקושיא **איהי ודאי**[519] **קשיא מסטרא דדינא** מדת הדין הקשה **מדה דדינא קשיא** וכד חזי **דאתקשי מיניה** הלכה **אשתדל** בפקודין דעשה **ויתערב ימינא בשמאלא רחמי בדינא** דפקודין דעשה **הא אוקמוה** (שמות ג טו) וזה **זכרי דאיהו** ו"ה **עם זכרי** רמ"ח **מסטרא דאברהם אבינו** ע"ה **דדרגיה חסד כמה דאוקמוה** (ירמיה לא ב) **אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד דמאן גרים דאיתקשיא מינה הלכה דאעבר על חד דשס"ה לא תעשה דאינון משמאלא דאיתמר ביה זה שמי עם יה שס"ה:**

שיטה כו' - ר"ל מל'[520] פשוטה: **תקיעה כו'** – שתקיעה שברים תרועה הן בחג"ת (%): **דלית תמן קושיא** - ר"ל בשיטה, שאמר בשיטת פלוני: **וכד חזו כו'** - ר"ל, לכך תקיעה פשוטה לפניה ולאחריה, מימין ושמאל: **דאיהו ו"ה כו'** - כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%) די"ה הוא משמאלא ו"ה מימינא, ע"ש: **ו"ה עם זכרי** - ו"ה הוא ר"ת וס"ת[521] של "וזה", ז' באמצע, ז"ס[522] של ו"ה, זו"ן: **רמ"ח מסט' כו'** - ר"ל, אברהם, גימ' רמ"ח: **כמה דאוקמוה ואהבת כו'** - הוא אברהם אוהבי (ישעיה מא ח): **עם י"ה** – סופי תיבות[523] זה שמי: {י ע"ב}

---

[518] פיה או פה.@

[519] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[520] מלשון.@

[521] ראשי תיבות וסופי תיבות.@

[522] ז' ספירות.@

[523] פתחתי ראשית יבות@

החומרא נקראת מימינו, והקולא משמאל. וזהו "מקל וחומר". גזרה שוה מצד העמוד האמצעי. וזהו "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים", בקל וחומר. "ובכל עבודה בשדה", בגזרה שוה. וחומרא משמאל, ששם הצד של סמא"ל, שהוא ממונה על לא תעשה, והוא חומרא מצד של אל אחר, חמור. קולא מימין, שנאמר בו "ובלבנים", בליבון ההלכה.	חומרא אתקרי מימינא קולא משמאלאפב {ו ע"ב} והאי איהו מקל וחומר גזרה שוה מסטרא דעמודא דאמצעיתא והאי איהו (שמות א יד) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים בקל וחומר ובכל עבודה בשדה בג"ש חומרא משמאלא דתמן סטר סמא"ל דאיהו ממונה על לא תעשה ואיהו חומרא מסטרא דאל אחר חמור קולא מימינא דאיתמר ביה ובלבנים בליבון ההלכה:

***חומרא אתקרי משמאלא קולא מימינא** - כצ"ל: **והאי איהו כו'** - ר"ל בעבודה קשה בחומר משמאלא, שהוא חומר וקשיא: **בלבנים** - מימינא כמו שמפרש והולך, בליבון הלכה, שהוא קל ולבן מסט' דחסד: **ובכל כו'** - ג"ש, שהוא כל כו', שכולל שניהם כנ"ל (%): **חומרא משמאלא דתמן כו'** - ר"ל, שכל ל"ת הכל בשבילו, שלא יכנס לקדש כידוע (%), והוא נקרא חומרא, כמו שמפרש והולך:

ויש שאומר כך, חומרא מימין ששם חמור נוער (ברכות ג ע"א), שנאמר בו "חומר מים רבים". קולא משמאל, ששם שור מועד של נזיקין, שהוא אבי אבות של הנזיקין, הוא אש הגיהנם. אבל חמור הוא אבי אבות הטומאה ולכן צריך בו חומר יותר. ונאמר בהם "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו". גזרה שוה זה העמוד האמצעי שמחלק ביניהם, מחלוקת להפריד ביניהם, והוא שוה בין ימין ושמאל של הקודש, ולכן מחלוקת היא העמוד האמצעי, בין דרגות הטומאה והוא הפירוד ביניהן, והיחוד בדרגות הקדושות.	ואית דיימא הכי חומרא מימינא דתמן חמור נוער דאתמר ביה (חבקוק ג טו) חומר מים רבים קולא משמאלא דתמן שור מועד דנזיקין דאיהו אבי אבות דנזיקין איהו אש דגיהנם אבל חמור איהו אבי אבות הטומאה ובג"ד צריך ביה חומר יתיר ואתמר בהון (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו ג"ש דא עמודא דאמצעיתא דאפליג בינייהו מחלוקת לאפרשא ביניהון ואיהו שוה בין ימינא ושמאלא דקודשא ובגין דא מחלוקת איהו עמודא דאמצעיתא בין דרגין דמסאבו ואיהו פרודא בינייהו ויחודא בדרגין קדישין:

חומר מים - ר"ל דסט' דימינא נקרא מים (%), וסט"א מסט' דימינא נקרא מים הזידונים (%): **דתמן שור כו'** - מסט' דשור בשמאלא כנ"ל (%). ושור דקדושה נקרא שור תם[524]: **דאיהו אבי אבות** - דארבע אבות נזיקין, והוא ראש לכולם, כמ"ש (ב"ק ב ע"א) השור והבור כו': **איהו אש כו'** - ר"ל דנזיקין הוא גיהנם, וכל ארבע אבות שם[525]. הבור, בור שחת (%), כמ"ש (שבת כב ע"א) מים אין שם אבל כו'. אש, ידוע (%). מבעה, אדם בליעל. ושור ראש לכולם, כמ"ש בזוהר בלק (%) כלחוך השור, שהוא ממונה דגיהנם, את כו' הנשמות, ע"ש. ור"ל אש דגיהנם אש משמאלא. וז"ש (ברכות ג ע"?)[526] משמרה ראשונה כו', דג' משמרות הן נגד חג"ת[527], מימינא משמורה ראשונה

---

[524] עי' מלואים אות (קד).

[525] עי' ביאור אגדות במלואים אות (פב)@NEEDED.

[526] ז"ל: רבי אליעזר אומר, שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, שנאמר, ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו, וסימן לדבר, משמרה ראשונה, חמור נוער, שניה, כלבים צועקים, שלישית, תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה.

[527] עי' ביאור אגדות שם: רמז לג' זמנים של אדם, ימי עליה ועמידה וירידה. ושמם קין והבל ושת. וכלל כל המדות הרעות תאוני וכעסני וליצני, ר"ל פריקת עול תורה ויראת שמים. ימי עליה הוא בעל תאוה, ובימי עמידה נקרא הבל, והולך אחר הכבוד ועשירות והבלי העולם. ובימי ירידה שובר את הלצנות. וע"ז אמרו ד' מדות באדם, חמור הוא תאוני. וכלבים צועקים הב הב. והג' תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת, כמ"ש מתלמידי יותר מכולם. וכנגד זה ג' בכורות והד' מעשר כלל כולם. וכנגד זה ד' גליות, וברביעי כתיב במעשר לא ימכר ולא יגאל (אגדות הגר"א).
עי' יהל אור ח"ב ב ע"ב: חמור בסט"א מימינא, ושור משמאלא. והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב, וחמור הוא יותר משור, ששור הוא אבי אבות נזיקין, וחמור הוא אבי אבות

חמור נוער כנ״ל. משמרה שנייה כלבים צועקים הב הב, שהוא גיהנם שצועק כנ״ל (ו ע״ד). שלישית נגד ת״ת, שם אין אחיזה להם. תינוק, מט״ט, יונק כו׳, שהוא נער (%), ואשה, שכינה, מספרת, ייחוד כו׳: **אבל חמור כו׳** - ר״ל אבי אבות הטומאה הוא למעלה בכתרין עילאין שלהם[528], דמפתן לבני נשא ומטמאין אותן[529], וגיהנם למטה שדנין שם. וז״ש **ובג״ד צריך כו׳.** וכן מצות עשה מימינא חמור, מצות לא תעשה משמאלא כידוע (זהר ח״ג קעד ע״א, תיקו״ז קא ע״ב): **ואיתמר בהון כו׳** - שלא תחבר, שיהון בפירודא כמו שמפרש והולך **מחלוקת כו׳: ואיהו שוה כו׳** - כמו שמפרש והולך, שהוא יחודא דילהון, ושם משוה המחלוקת, ור״ל לכך נקרא גזירה שוה:

הברייתא היא השכינה משמאל, זהו שנאמר "כי בשדה מצאה". והמשנה בצד הימין, שהיחוד שלו אינו אלא מצד העמוד האמצעי. ולמה היא משנה ובריית מצד של ימין ושמאל, משום חמור ושור מועדים, שהם לימין ולשמאל.	ברייתא איהי שכינתא משמאלא הה״ד (דברים כב כז) כי בשדה מצאה ומשנה מסטרא דימינא דיחודא דיליה לאו איהו אלא מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואמאי איהי משנה ובריית מסטרא דימינא ושמאלא בגין חמור ושור מועדים דאינון לימינא ושמאלא:

הה״ד כי בשדה - ר״ל לשון ברייתא, ושדה היא מסט׳ דשמאלא, כמ״ש (פסחים פה ע״א) יצחק קראה שדה, שנאמר (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה: **ומשנה מסט׳ כו׳** - ר״ל שמשנה הוא עד״א[530], משנה למלך[531] עילאה וייחודא דיליה, ר״ל של ימינא כו׳, לכך משנה מימינא: **בגין כו׳** - ר״ל לכך הן הש״ס, שהוא מסט׳ דעץ הדעת טו״ר[532], להשמר מרע ולהדבק בטוב, שהוא מצות עשה ומצות לא תעשה ולכך הן במשנה ובריית מימינא ומשמאלא, שהן בימינא ושמאלא. וז״ש **בגין חמור כו׳,** וחמור הוא בש״ס, כל איסורים, ושור כל הדינים[533], שהן סדר נזיקין, שלכך

הטומאה, כמ״ש בתז״ח (י ע״ב), ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור, והבינוני הוא בבכור בהמה טהורה, שהוא שור. וצדיק הוא בכור אדם, כמו שמפרש והולך וסליק לדרגא דאדם כו׳. וזהו שלש משמרות הוי הלילה, שהוא עוה״ז, שנחלקין לג׳ כתות, שכנגדן ג׳ ספרים נפתחים בר״ה. וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא ס״א, וחצות השני הוא לה׳, ולכך משמרה ראשונה חמור נוער, שהוא רשע, ושניה כלבים צועקים, שהוא הבינוני, שחצי משמורה שלטא הס״א, וחציה לה׳ כנ״ל. ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמו שמפרש והולך, והוא יונק משדי אמו, שהיא התורה. וז״ש וסליק למשמרת כו׳.

עי׳ ב״ע : הרב המלמד הוא בדרגא דחכמה והתלמיד המקבל הוא בדרגא דבינה מבין דבר מתוך דבר וכמ״ש ומתלמידי יותר מכולם ולכן אמרו כל ת״ח שעוסק בד בבד כו׳ חייב מיתה שכן בעולם התוהו לא הי׳ זיוג בחו״ב וכו׳.

ג׳ בכורות והד׳ מעשר - הם בכור אדם ובכר בהמה טהורה וטמאה והם נגד ג׳ זמני אדם הנ״ל, כלב חמור ואדם, כל זמן שהם בבחי׳ קין והבל צריכים פדיון בכורות ואח״כ בא במדריגת שת שהוא בחי׳ אדם. והד׳ מעשר - ה׳ אחרונה כולל כלם אין צריך פדיון, וכן ג׳ גליות ראשונות כשנפדו נגלו שוב אבל בן רבי@עית כתיב לא ימכר עוד ולא יגאל ויתוקנו בשלימות כי כמו הנהגת אדם הפרטי כל הוא הנהגת כלל ישראל (ר׳ אברהם בן הגר״א).

[528] עי׳ תיקו״ז כז ע״א: לרשעים אינון קשורא לכל מקטרגין דלהון דהכי אינון עשרה כתרין תתאין דהא דא לקבל דא ברא קודשא בריך הוא אבל כתרין תתאין אינון קליפין לגבי כתרין עלאין דמתלבשין בהון עשר אתוון בצלותא (ס״א בגלותא) למהוי כפויין תחותוי כתרין תתאין:

[529] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז פז ע״א ובדברי רבינו בספד״צ לב ע״ב, שסט״א דנוק׳ מפתה ושל דכר מקטרג.

[530] עי׳ תיקו״ז ו ע״אף שית סדרי משנה בארח רזא אינון מעמודא דאמצעיתא דכליל שית סדרי מתניתין.

[531] עי׳ תיקו״ז טו ע״ב: מארי משנה דאיהי תניינא להלכה שפחה דיליה בגין כי מרדכי היהודי משנה למלך (אסתר י ג) כגוונא דא מִשְׁנֶה[531] משנה למלך וביה יזהירו מארי מתניתא כזהר הרקיע דא הלכה דאיהי קבלה למשה מסיני עי׳ לעיל ז ע״ד: משניות הן לבושי הגלות.

ביאור רבינו: **דא הלכה דאיהו קבלה** - ר״ל, שמשנה שאין מורין ממנה, היא ביצירה, והלכות פסוקות של הגמ׳ הוא בבריאה, והלכה למשה מסיני הוא בשכינה [פי׳ מלכות דאצילות], וז״ש **הלכה למשה** [**מסיני**] שהיא כלת משה (עי׳ לקמן כח ע״א):

[532] עי׳ לעיל הערה 54. ועי׳ תיקו״ז ה ע״ב אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות. ואמרו בזוה״ק (פרשת בראשית כ״ג סע״א) ובתז״ח (דף מ״א ע״ב) שהתורה שלנו היא התורה דבריאה, כי היא נשתלשל מהתורה דאצילות ונתלבשה בלבושין דבי״ע, ונמשך אלינו כמו שהיא מסודרת בעולם הבריאה (ביאורים ח״א פה ע״ג).

[533] עי׳ לעיל הערה 527 *##, ועי׳ דברי רבינו בספדצ לא ע״א: קין שורש הקליפות והבל שורש הדינין כידוע, ועיי״ש במאיר הספרא: הוא לשון אריז״ל מאמרי רשב״י ז ע״ג (לש״ו). עי׳ לש״ו דע״ה

פתח בשור ולכך רב, שהוא מימינא, כמ"ש לעיל (%), הלכה כמותו באיסורי (בכורות מט ע"ב), ושמואל משמאל, לכך לא נסמך לא בשם רבי ולא רב (ב"מ פו ע"א), ולכך הלכה כמותו בדיני. ור' יוחנן שנק' רבי בעד"א, שהוא שוה בין ימינא ושמאלא, הלכה כמותו בכל מקום[534], שהוא המכריע:

התוספתא נקראת מצד הצדיק, שהוא כולל כל המוספים, ומשם היא השכינה, קרבן של המוספים, ובשבילה נאמר "יש מפזר ונוסף עוד", בו התוספתא, חכמה ובינה ודעת וכל המדות של הקדוש ברוך הוא.	תוספתא אתקריאת מסטרא דצדיק דאיהו כליל כל מוספין ומתמן איהי שכינתא קרבן המוספין ובגינה אתמר (משלי יא כד) יש מפזר ונוסף עוד ביה תוספתא חכמה ובינה ודעת וכל מדות דקב"ה:

ובגיניה אתמר יש כו' – כידוע, כשהוא משפיע לשכינה, משפיעין לו מלמעלה יותר ויותר[535]:

וממנו תוספת נשמה יתרה, שנוספת לאדם מערב שבת לערב שבת. והוא השבת, שביעי. כל הספירות נקראו בו שביעיות. וכל מי שמוסיף בו בשבת במאכלים ובתענוגים, מוסיפים לו. ומה מאכלותיו, הקרבנות של התפלה של מוסף, שמוסיפים בו העם הקדוש יותר משאר ימות החול תוספת קדושה, של קידוש עינוג "וקראת לשבת עונג" בשלש סעודות, ולכן כל המוסיף מוסיפים לו (%) וכל הגורע גורעים לו.	ומניה תוספת נשמה יתירה דאיתוסף בבר נש מערב שבת לערב שבת ואיהו השבת שביעי כל ספירן אתקריאו ביה שביעיות וכל מאן דאוסיף ביה בשבת במאכלין בעינוגין מוספין ליה ומאי מאכלות דיליה קרבנין {י ע"ג} דצלותא דמוסף דאיתוספן ביה עמא קדישא יתיר משאר יומין דחול תוספת קדושה דקידוש עינוג וקראת לשבת עונג (ישעיה נח יג) בתלת סעודתין ובגין דא כל המוסיף מוסיפין לו וכל הגורע גורעין לו:

ומניה תוספת כו' - שמניה פרחין נשמתין כמ"ש בתיקו"ז (%): {י ע"ג} **ואיהו השבת כו' -** שביעי לבינה, והן שבת עילאה שבת תתאה (%) מלמעלה למטה וממטה למעלה כידוע (%): **תוספת קדושה דקידוש -** קאי למעלה, שהוא ג"כ מאכלות של יסוד: **עינוג כו' -** קא מפרש עכשיו בעינוגין דלעיל, ג' סעודות הוא עונג של יסוד:

ועוד השכינה נקראת תיק"ו מצד אותו שנאמר בו (חגיגה יג ע"א מספר בן סירא) במפלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. ובגללו פרשוה בעלי המשנה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה.	ועוד שכינתא אתקריאת תיק"ו[536] מסטרא דההוא דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור ובגינה אוקמוה מארי מתניתין שתוק כך עלה במחשבה[537]:

עלה במחשבה – עילאה, שהוא כתר עליון[538] ולפיכך שתוק, וזהו תיקו:

קם רועה הנאמן ואמר, סבא סבא, עליך נאמר "מפני שיבה תקום",	קם רעיא מהימנא[539] ואמר סבא סבא[540] עלך

ח"ב טז ע"ב, שמביא מדברי רבינו לעיל יא ע"ב ד"ה זנבא ברישא (וכן הוא ביהל אור בראשית ריש היכל ו' יט ע"ד), שז' ת"ג הינם שורש הדינים ות"ד שורש הקלי'.

[534] ראש ברכות פ"ג סי' כג.@

[535] עי' דברי רבינו לקמן יח ע"ב, שכדי להשפיע לשכינה צריך לפני כן זיווג או"א ולפני זה אוירא ומו"ס וכו' (עי' דברי רבינו בספד"צ ו ע"א$).

[536] עי' דברי רבינו בתיקו"ז (נ רע"ב) תיקו היא תיקו"ן ללא נ'.

[537] ז"ל: אמר רב יהודה אמר רב, בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו, רבש"ע, מי מעכב על ידך. אמר לו, אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו, רבש"ע, הראהו לי, אמר לו, חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו. כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו, רבי, מנין לך. אמר להן, הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו. חזר ובא לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו, רבונו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה ע"י. אמר לו, שתוק, כך עלה במחשבה לפני. אמר לפניו, רבונו של עולם, הראיתני תורתו, הראני שכרו, אמר לו, חזור [לאחורך]. חזר לאחוריו, ראה ששוקלין בשרו במקולין, אמר לפניו, רבש"ע, זו תורה וזו שכרה. א"ל, שתוק, כך עלה במחשבה לפני.

[538] עי' לקמן יח ע"ג, ודברי הלש"ו & מהתיקו"ז & שמו"ס היא עיקר הכתר.

תקום בישראל העליון, עד שאין סוף לעלייתך. העליונים והתחתונים מתברכים בך ומשתבחים בך, שנכללו בך כל המדות אחוריים ופַנימיים של הקדוש ברוך הוא. אמר הרי זרקת [מ]קלע אבני הקלע אלי, אמור לאותם שהולכים באויר, שהרי אבן אליהם.	**אתמר** (ויקרא יט לא) **מפני שיבה תקום תקום בישראל עילאה עד דלית סוף לסליקו**[541] דילך עילאין ותתאין מתברכין בך ומשתבחין בך דאתכלילו בך כל מדות אחוריים ופנימיים דקודשא בריך הוא אמר הא זריקת קירטא אבנין דקירטא לגבאי אימא לאינון דאזלין באוירא דהא אבנא לגבייהו:

סבא כו׳ - ר״ל אדה״ר שהוא דרגא דחכמה, ישראל סבא[542]. וז״ש **מפני שיבה כו׳**, שהוא קודם לכולם, סבא דכולם. וז״ש **בישראל כו׳**, כידוע בסוד מה שמו (משלי ל ד) חכמה, ומה שם בנו עד״א[543]: **עד דלית סוף כו׳** - כמו שמפרש והולך, שכולל כל הספירות, וסליק עד א״ס: **עילאין כו׳** - כמ״ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית. וז״ש **דאתכלילו,** וכן אדה״ר כולל כל הנשמות וכל העולמות כידוע (%): **קירטא** — מלכות (ח ע״ד), **אבנין דקירטא,** ו״ק כמ״ש לקמן: **לגבאי** - כמ״ש לעיל (%) **דהא אבנא כו׳ לגבך כו׳ ושית אחרנין לגבך כו׳: לאינון דאזלין באוירא** - הן מלאכים המקבלים התפלות כידוע (%):

פתח ואמר, זָרְקָא֣ מקף ו שׁוּפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא֑. המלאכים של האותיות, שעליכם נאמר ״עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט״, קַבלו@ אבנים הללו, שהן הנקודות, שנקראו על שמכם, שנאמר בהם ״אבנים שלמות תבנה את מזבח ה׳ אלהיך״.	פתח ואמר **זרקא** מקף **שופר** הולך **סגולתא** מלאכין **דאתוון** דעלייכו **אתמר** (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו **אש** לוהט קבילו **אבנין** אלין דאינון ניקודין **דאתקריאו** על שמכם דאתמר בהון (דברים כז ו) **אבנים** שלמות תבנה **את** מזבח **ה׳** אלהיך:

מלאכין דאתוון - שהן מסט׳ דשכינה, כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (ט ע״א): **דעלייכו איתמר כו׳ -** כמ״ש שם. דאתוון הן ד׳ יסודות[544]: **קבילו אבנין כו׳** - ר״ל שהן מסט׳ דשכינה, קירטא, ויקבלו עליהם מלאכין דנקודין, שהן מסט׳ דקב״ה כמ״ש שם (%), והם אבנין דקירטא בגו קירטא. והוא כמ״ש לעיל (%) דבצלותא מקבלין אלין לאלין: **על שמכם -** ר״ל על שם של המלאכים: **דאיתמר בהון אבנים כו׳ -** שכל אבן הוא י׳, כמ״ש לעיל (%), והוא נקודה:

אלו הם: קמץ, קדומיא״ל מלכיא״ל צוריא״ל. פתח, פדא״ל תומיא״ל חסדיא״ל. צרי, צוריא״ל רזיא״ל יופיא״ל. סגול, סטטורי״ה גזריא״ל למוא״ל. שבא, שמעיא״ל ברכיא״ל אהניא״ל. חלם, חניא״ל להריא״ל מחניא״ל. חר״ק, חזקיא״ל רהטיא״ל	**אלין אינון** קמ״יץ ק״דומיא״ל מ״לכיא״ל צ״וריא״ל פת״ח פ״דא״ל ת״ומיא״ל ח״סדיא״ל צ״רי צ״וריא״ל ר״זיא״ל י״ופיא״ל [עו ע״א] ס״גל ס״טטוריה ג״זריא״ל ל״מואל שב״א ש״מעיא״ל ב״רכיא״ל א״הניא״ל חל״ם ח״ניא״ל ל״הריא״ל

---

[539] עי׳ לעיל הערה 250.

[540] עי׳ לעיל הערה 315.

[541] עי׳ זהר ח״ב רלט ע״א הוב״ד במלואים אות (פג).

[542] עי׳ תיקו״ז כה ע״ב שו״ק מכונה ישראל סבא ויסוד ישטראל זוטה ועי׳ זהר ח״ב מג ע״א. ועי׳ ביאור רבינו על תיקו״ז צה ע״ד: ת״ת נק׳ אריך אנפין כידוע, ישראל סבא. ועי׳ דברי רבינו שם קלט ע״א: דת״ת נק׳ אריך אנפין, ישראל סבא, ויסוד זעיר אנפין, נער ישראל ואוהבהו (זהר ח״ב מג ע״א), וז״ל המאיר הזהר שם: עי׳ לקמן קמג ע״ב ד״ה עתיק (לש״ו) [**עתיק כו׳ -** שהוא על אריכו דיומין (לקמן קסג ע״ב) ושנים קדמוניות, וא״א הוא סבא ועתיק על כולם, ועמודא דאמצעיתא נק׳ א״א, מש[ו]ם דא״א מתלבש באימא והיא בו, משא״כ יוסף שהוא יתום מאמו, ולכן נשאר קטן, זעיר אנפין, והוא נער (בראשית לז ב), ו׳ זעירא (זהר ח״ג עד ע״ב)]. ישראל סבא הוא החלק התחתון של אבא, אבל הוא פנימיות הו״ק ולכן אולי זה כוונתו, וכן משמע בשעה״כ דרושי ק״ש פרק ו׳. עי׳ בביאורו של רבינו על ספד״צ ו ע״א, וכן עי׳ יהל אור ח״א כד ע״ב, ז״ל, ענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל״א, והוא הדעת דז׳ תיקונים דגולגלתא, כי בתיקון השני שהוא אוירא שם מתלבש חסד דע״י, ובו מתלבש יסוד דבינה ונעשה לו דעת וכו׳. עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה דלא מתפרשין, לכן נק׳ על שמה. והתגלות הבינה בז״ת אינו אלא בדעת יסוד שלה.

[543] עי׳ תיקו״ז קלז ע״ב.

[544] ועי׳ תיקו״ז טו ע״א שד׳ רוחות הם מקבילים לד׳ מלאכים מיכאל גבריאל וכו׳.

קדושיא״ל. שר״ק, שמועא״ל רעמיא״ל קניא״ל. שר״ק, שמשיא״ל רפא״ל קרשיא״ל.	מ״חניאל חר״ק ח״זקיאל ר״הטיאל ק״דושיאל שר״ק ש״מועאל ר״עמיאל ק״ניאל שר״ק ש״משיאל ר״פאל ק״רשיאל:

קמץ כו׳ - והן כ״ח דכ״ח מ״ה דחכמה שמשם נקודות כמ״ש בתיקו״ז (%):

״והמשכילים״, אלו שיש בהם שכל להכיר@ בתפלה, איך מעלה אותה הבת באותיות ונקודות וטעמים, שכולם הם אהבת בת המלך לחתן שלה, להכניס אהבה ושלום וחבור וקרבה ביניהם, בכל המדות של שניהם. להכליל אותם יחד בכלם, והם קרב@מלחמה לסמא״ל ונחש ושבעים הממונים.	והמשכילים (דניאל יב ג) **אלין אינון דאית בהון** שכל **לאשתמודעא בצלותא איך סלקא בה ברתא באתוון ונקודי וטעמי דכלהו אינון** רחימו **דברתא דמלכא כחתן דיליה לאעלא** רחימ׳$ **ושלמא וחיבור**$׳ **וקורבא בינייהו בכל** מדות **דתרווייהו לאכללא לון כחדא בכולהו ואינון קרבא לסמא״ל ונחש ושבעים ממנן:**

באתוון כו׳ - של התפלה: **בחתן דילה לאעלא רחימו כו׳** - ד׳ מדרגות, ד׳ תיקונין דילה וד׳ תיקונין דיליה דלעיל, וז״ש **בכל מדות כו׳**: **קרבא כו׳** - שהן ע״ב אומין, כמ״ש בתיקו״ז (%) ע״ש בתיקון ו׳:

קם רבי שמעון המנורה הקדושה על רגליו, והעלה@והרים ידיו לאדון העולם, ואמר רבונו של עולם, יהי רצונך לתת לנו תוקף, לי ולכל החברים ולכל הנכנסים בקֶרב@ הזה, שהם מן הצד שלך, להכנס@להעלות לקרב הזה בלי בושה לפניך. ולצאת משם בלי בושה לפניך, ולפני המלכה העליונה, שכאשר מנצחים בניה קרבות@ נאמר בה ״אם הבנים שמחה״.	קם[545] **רבי שמעון בוצינא קדישא על רגלוי וסליק ידוי למארי עלמא ואמר רבון עלמא יהא רעוא דילך למיהב לן תוקפא לי ולכל חברייא**[546] **ולכל דעאלין בקרבא דא דאינון מסטרא דילך לאעלא בקרבא דא בלא כיסופא** קמך[547] **ולאפקא מתמן בלא כיסופא** קמך **וקמי מטרוניתא עילאה דכד נצחין בנהא קרבין אתמר בה** (תהלים קיג ט) **אם הבנים שמחה:**

למיהב לן תוקפא - מסט׳ דגבורה, להלחם עמם: **דאינון מסטרא דילך** - הן ב׳ מתיבתות דלעיל[548], מסט׳ דו״ק, והם אבנין דקירטא כנ״ל (%). ומסט׳ דו״ק הוא {י ע״ד} הקרבא, כמ״ש לעיל (%) **קום עד״א דאנת הוא ו׳ כו׳**: **מטרוניתא עילאה** - שכינה עילאה, שהיא אם הבנים, וכן בבנים למטה ב׳ מתיבתות הנ״ל מסט׳, דו״ק נקראין בנהא:

ולא אהיה בבושה לפני בת המלך, שנאמר בה ״כל כבודה בת מלך פנימה וגו׳״. שהרי כמה כרוזים יוצאים בשבילה, זהו שנאמר ״בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר״. ומה אומרים הכרוזים ״אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם״.	ולא {י ע״ד} **אהא בכיסופא קמי ברתא דמלכא דאתמר בה** (שם מה יד) **כל כבודה בת מלך פנימה** וגו׳ **דהא כמה כרוזין נפקין בגינה הדא הוא דכתיב** (משלי א כא) **בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר ומאי אמרין כרוזין** (שם ח ד) **אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם:**

---

[545] עי׳ מלואים אות (פד).

[546] עי׳ ב״ע נא ע״א שהחברים נתקבצו באדרא זו ע״מ שכל א׳ יאמר ויחדש תיקון א׳ הנוגע לשורש נשמתו. רשב״י קרא לתלמידיו ״חברים״ ולא ״תלמידים״ מרוב ענותנותו (ב״ע קיא ע״א). ועי׳ ב״ע קיג ע״א שתלמידי רשב״י נקראו 'חברין קדישין' שכן שרשם הוא בי׳ החסדים דאו״א הרי הם ״רעין דלא מתפרשין״. פי׳ אחר, עי׳ לקמן קל ע״ב: ביומוי דמלכא משיחא לא יימרון חד לחד אליף לי חכמתא דכתיב ״ולא ילמדו עוד איש את רעהו וגו׳״ (ירמיה לא), ע״כ. ונראה לכאורה לומר שזהו שבא לחדש כאן, שבלימוד עד הגאולה העתידה בב״א יש צורך בחבורה, וצריך שיהיו חברים כדי לקיים 'ילמד איש את רעהו'.

[547] עי׳ לקמן הערה 1433.

[548] עי׳ לעיל הערה 59.

דאיתמר בה כו' דהא כו' - כמ"ש (שיה"ש ב יד)[549] **יונתי בחגוי הסלע אחזו לנו כו': אמריה -** ר"ל בשבילה תאמר ע"י שלוחין דילה, כמ"ש (ישעיה נ י) **מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו: בני אדם** – קדמאה, כמו שמפרש והולך, דקטיל ליה ולבניו, וז"ש **דהא כמה כו':**

שהרי כמה פרשים@ חזקים היו מתכנסים להלחם בקרב עם הנחש, נחש הקדמוני, שהרג את אדם הראשון והרג את כל הדורות שבאו אחריו. מהם היה אוכל@מכלה באש שלו, שהיא גיהנם. ומהם היה בולע אותם חיים, כדוגמא קרח, שנאמר בהם "וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה". מהם הרג בכמה מיני מיתה, שנאמר בהם "למות תוצאות". וכמה בעלי מגנים היו מתכנסים אליו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ופוסקים עליו כמה פסקות בקלות וחמורות שלו. "ויפן כ"ה וכ"ה וירא כי אין איש", אין בהם אחד שהרג את הנחש.	דהא כמה פרשין תקיפין הוו מתכנשין לאגחא קרבא עם חויא נחש הקדמוני דקטיל לאדם קדמאה וקטיל לכל דרין דאתיין אבתריה מנהון הוה אכיל בנורא דיליה דאיהו גיהנם ומנהון הוה בלע לון חיין כגוונא דקרח דאתמר בהון (במדבר טז ל)[550] וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה מנהון קטיל בכמה מיני מיתה דאתמר בהון (תהלים סח כא) למות תוצאות וכמה מארי תריסין הוו מתכנשין לגביה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ופסקין עליה כמה פסקו' בקלין וחמורין דיליה ויפן כ"ה וכ"ה וירא כי אין איש (שמות ב יב) לית בהו חד דקטיל לחויא:

וכמה מארי תריסין כו' - כמ"ש לעיל (%) בפתחי שערים בראש הומיות[551], שהן בתי כנסיות ובתי מדרשות. וז"ש מי **בכם כו', כנ"ל** (%) **אשר הלך כו' שאמרו מי שרגיל כו': ופסקין עליה כו'** - שהן מלחמה בתוקפא דגבורה, כמ"ש לעיל (%) **פסק דין כו',** להלחם עם שור וחמור: וז"ש **בקלין וחמורין דיליה -** ר"ל דס"א: **ויפן כו' -** שהן קירטין, כמ"ש לעיל (י ע"ג%): **וירא כו' -** וז"ש (ברכות %) מדוע באתי, ר"ל לבית הכנסת, כמ"ש חז"ל (%) ואין איש במארי תריסין, דשם קראתי בכרוזין הנ"ל, ואין כו':

וכרוזים יוצאים "מי שמנצח בקרב והורג את הנחש תהיה ההלכה שלו". וכמה הלכות פסוקות הן שנאמר בכל אחת "הלכה כפלוני", והן "בתולות אחריה", רעותיה של בת המלך. אבל בת המלך, עליה נאמר "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה", והיא ארוסה למשה, הלכה למשה מסיני. ועודיין לא נשואה לו עד שיהרג את הנחש, ויכנס לארץ הקדושה, שבגלל זה לא נכנס לארץ הקדושה, עד	וכרוזין נפקין מאן דנצח קרבא וקטיל לחויא יהי הלכה דיליה וכמה הלכות פסוקות[552] אינון דאיתמר בכל חד הלכה כפלוני ואינון (תהלים מה טו) בתולות אחריה[553] רעותיה[554] דברתא דמלכא אבל ברתא דמלכא עלה איתמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה ואיהי ארוסה למשה הלכה למשה מסיני[555] ועוד לאו איהי נשואה ליה עד דיקטול

---

[549] ז"ל: יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאוה.

[550] ז"ל: ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'.

[551] ז"ל: בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר:

[552] עי' לעיל הערה 255.

[553] ז"ל: לרקמות תובל למלך בתולות אחריה רעותיה מובאות לך.

[554] פי' בבריאה בהיכלותיה (עי' דברי רבינו בתיקו"ז מד ע"ד), בזוה"ק ח"ב קה ע"ב, קיב רע"ב, קפט ע"ב, קצז ע"ב. ועי' זהר ח"ב רלח ע"א.

[555] מאחר שהיו הזו"ן אז [במדבר] בסוד קטנות, איך אפשר להמשיך בהם המוחין דגדלות בלתי נשיכין בעת שלא היו ישראל אז כדאי לזה וכו'. וזהו אשר גרם להם כל העשרה נסיונות שניסו אבותינו להקב"ה (אבות פ"ה מ"ד), וכן כל התלאות שבמדבר, ובפרט מה שכל אותו הדור כולו מיתו במדבר, והאחרון הכביד, החטא דמי מריבה שהיה ע"י הערב רב וכמ"ש בזוה"ק (ח"א כח ע"ב), ועי"ז נסתלק משה רבינו ע"ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז"ח דף ז ע"ד ח ע"א י ע"ד, וברע"מ משפטים קטו ע"א, ופ' תצא רעט ע"ב, וע' עוד בהגר"א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע"ה ח"ב קל ע"א).

שיזכה לה, שמאז ששני הלוחות נשברו, פרחה ממנו. ובגלות הרביעית יזכה לה, ובגללה יזכה להכנס לארץ הקדושה.	לחויא וייעול לארעא קדישא דבגין דא לא עאל לארעא קדישא עד דיזכה לה דמדתרין לוחין איתברו פרחא מניה ובגלותא רביעאה יזכה לה ובגינה יזכה לאעלא לארעא קדישא:

וכמה הלכות פסוקות כו' - ר"ל הבעלי תריסין, אע"ג דפסקין כו', לא זכיין אלא לבתולות אחריה כו', אבל להלכה, שהיא ברתא דמלכא, לא זכי אלא מאן דקטיל כנ"ל. וז"ש **אינון דאתמר כו' אבל כו'**: **רבות כו'** - כמ"ש לעיל (%) שהן עלמות כו' (%): **ואיהי ארוסה** - כמ"ש (תיקו"ז כח ע"א%) כלת משה[556], וכן אמרו (דברים לג ד) תורה צוה לנו משה מורשה, אל תקרי מורשה אלא מאורסה (ברכות נז ע"א): **עד דיקטול כו'** - כמ"ש לעיל (%) קום לגבי ס"מ, דאיהו מצרי כו', וז"ש **קום אנת כו'**:

קום אתה הרועה הנאמן, שבגללך נאמר "ויפן כה וכה ויך את המצרי", שבשם האם העליונה, שהיא חמשים שערים, הכית אותו, שנרמזו בכ"ה וכ"ה האותיות, שמיחדים בהם את הקדוש ברוך הוא פעמיים בכל יום "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", שיש בשש התבות עשרים וחמש אותיות, ופעמיים הם ן'. באלו החמשים הכה את פרעה ואת כל עבדיו חמשים מכות.	קום אנת רעיא מהימנא[557] דבגינך איתמר (שמות ב יב) ויפן כ"ה וכ"ה ויך את המצרי דבשמא דאימא עילאה דאיהי נ' תרעין מחית ליה דאתרמיזו בכ"ה וכ"ה אתוון דמיחדין בהון לקב"ה תרין זמנין בכל יומא (דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד דאית בשית תיבין כ"ה אתוון ותרין זמנין אינון נ' באלין חמשין מחי לפרעה ובכל עבדיו חמשין מכות:

באלין חמשין כו' - דנ' תרעין הן י"ה, ה' כליל מי', כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%), וכן היו בים, ביד, בה' אצבעות, בכל א' עשר מסט' דימא עילאה, ים גימ' חמשים, כמ"ש בהגדת פסח, בים כמה כו':

קום אליו@כלפיו במקל@במטה שלך, להכות אותו כמו כלב, שכך דרך הכלב, להכותו במקל@במטה. ודרך העבד להכותו במקל ככלב, משום שעליו נאמר "בדברים לא יוסר עבד". בהתחלה הכית אותו על הים, כעת קום והכה אותו בים של התורה, בקולמוס שלך, בזרוע שלך, ביד שלך, שנאמר בו "ויט משה את ידו על הים", שהרי בימין נבקע הים, בשמאל חזרה [ל@]היבשה, זהו שנאמר "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים", בעמוד האמצעי "נשפת ברוחך כסמו ים".	קום לגביה בחוטרא דילך למחאה ליה ככלבא דהכי אורחא דכלבא למחאה ליה בחוטרא ואורחא דעבדא למחאה ליה בחוטרא ככלבא בגין דעליה איתמר (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד בקדמיתא מחית לה על ימא כען קום מחי ליה בימא דאורייתא בקולמוס דילך בדרועא דילך בידא דילך {יא ע"א} דאתמר בה (שמות יד כז) ויט משה את ידו על הים דהא בימינא אתבקעא ימא בשמאלא אתחזרת יבשה הה"ד (שם כט) ובני ישראל הלכו

[556] וכן זהר ח"א רלו ע"ב, ועי' שער מאמרי רשב"י הנה כנסת ישראל ירמוז לצלע שהיא נקודת י' והיא כלת משה כי כמו שיש דעת מלגאו בסוד משה וישראל ות"ת מלבר בסוד יעקב כן יש כלת משה מלגאו והיא כנסת ישראל ומלכות מלבר בסוד שכינה והיא רחל אשת יעקב ולפיכך אמר דשושנה היא כנסת ישראל נקודה פנימית ויש עוד שושנה חיצונה. ועי' פת"ש (נתיב פרצופי לאה ורחל פתח יב) ז"ל: ואלו הם ג' מקומות של הנוקבא א' בפה בדעת בסוד כלת משה בלאה שהוא מקום גילוי הנפלאות ממדרגת ג"ר מאו"א מחו"ב שבו, והוא סוד מ"ש במשה פה אל פה אדבר בו וגו', והב' אחרים הם בטבור ובעטרת היסוד שהם ברחל בב' מדרגות שבה א' בסוד פרצוף נגד החזה שהוא בערך תיקונים של הרוח דמ"ה דז"א שבזה שורש התחתונים מתוקן ומסודר כפי מדרגת מ"ה והוא סוד פרצוף שלה, והב' בסוד נקודה שלה נגד עטרת היסוד שהוא בערך התחתונים בתחילת עלייתם משפל מדרגתם בסוד ב"ן לבד וכמש"ת עוד בנתיב שאח"ז. וז"ס שם של י"ב שהוא בג' הויות ובכל א' ה' אחרונה סוד מלכות שבו ה' דהוי"ה ראשונה בסוף ג"ר חב"ד שהם יה"ו וה' אחרונה בפה מלכות רגל רביעי, וכן בחג"ת נקב הטבור ד' בה' אחרונה. וכן בנה"י הוי"ה ג' וה' אחרונה בעטרת היסוד מלכות למטה שכל ה' סוד שורש מלכות כוללת כל המדרגות כמו שנתבאר.

[557] עי' לעיל הערה 250

	ביבשה בתוך הים בעמודא דאמצעיתא נשפת ברוחך כסמו ים (שם טו י):

בחוטרא כו' - שבו הכה לפרעה במצרים ועל הים: **דעליה אתמר בדברים** - והוא הסלע של הכאה[558]: **בקולמוס כו'** - הן חג"ת, קולמוס הוא ת"ת, דרועא ויד הן חו"ג, וז"ש {יא ע"א} **דהא בימינא כו' בשמאלא כו' בעד"א כו'**: **בימינא אתבקעא ימא** - כמ"ש לעיל (ח ע"א^) שמשם, ותשת כו', דמים מימינא: **בשמאלא כו'** - כמ"ש לעיל (דף עג ד ע"א) **ויט כו' לחרבה בתוקפא כו'**: **בעד"א כו'** - שנאמר (שמות טו י) ברוחך, רוחא עד"א[559], ושם כסמו ים, דקטלת ליה:

קום תנצח בקרבות, שהרי בת המלך, שלך היא, ולך חוזרת. ולא עוד אלא כמה דובים וזאבים של ערבוביה מתכנסים בגלות לאכול את הצאן שלך, שנאמר בהם "ואתן צאני צאן מרעיתי".	קום נצח קרבין דהא ברתא דמלכא דילך איהי ולך אתחזרת ולא עוד אלא כמה דובים וזאבים דערבוביא[560] מתכנשין בגלותא למיכל עאנא דילך דאתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתנה צאני צאן מרעיתי[561]:

ולך אתחזר' - ר"ל בפורקנא בתרייתא: **ולא עוד כו'** - ר"ל, שאף גם בשביל זה, לך אתחזיא קרבא: **עאנא דילך** - שהוא רעיא דלהון, לכך נקרא רעיא מהימנא, דמסר את עצמו עליהן כמה פעמים: **דאיתמר בהון כו'** - ראיה שהן נקראין צאן: **מרעיתי** - אדם דרגא דרע"מ:

קום קח את המקלע שלך עליהם@כלפיהם, שהרי במקלעו של דוד נאמר "ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל", נטל אותן בחמש תיבות, שהן "שמע ישראל ה' אלהינו ה'", וכששם אותו במקלע, נעשו אחת, אבן אחת, והרג את הפלשתי.	קום נטיל קירטא דילך לגבייהו דהא קירטא דדוד אתמר בה (שמואל א' יז מ) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל נטיל לון בחמשה תיבין דאינון (דברים ו ד) שמע ישראל ה' אלהינו ה' וכד שוי לון בקירטא אתעבידו אחד אבנא חדא וקטיל לפלשתאה:

קירטא – השכינה ($): **חמשה כו'** - שהן ה' ספירות חג"ת נ"ה, שמתפשטין בהן נ' תרעין[562] דשמע ישראל כמ"ש בתיקו"ז (%): **וכד שוי לון בקירטא כו'** - ר"ל, במלכות, שם נעשין אחד, מסט' דצדיק, שהן נכללין ביסוד ומלכות, כמ"ש שם (%). וזהו אחד שבק"ש, שמתייחדין יסוד ומלכות, א"ח, יסוד, ספירה ט', ד' מלכות[563]. וסלקת לא' דאחד[564], כתר עליון, ששם צריך לחטוף[565], במופלא ממך כו' (חגיגה יג ע"א מספר בן סירא), וז"ש **והאי אבנא כו'**:

ועל האבן הזו נאמר "ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלת כל ארעא [והאבן שהכתה את הצלם היתה להר גדול ומלאה כל הארץ]", זהו שנאמר "מלא כל הארץ כבודו", "ברוך כבוד ה' ממקומו", ובשבילו נאמר "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה". "מאת ה' היתה זאת". ובשבילה אמר דוד "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח", "ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת יתהלל המתהלל" "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל".	והאי אבנא עלה אתמר (דניאל ב לה) ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא הה"ד (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד ה' ממקומו ובגינה אתמר (תהלים קיח כב–כג) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה מאת ה' היתה זאת ובגינה אמר דוד (שם כז ג) אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי וגו' בזאת אני בוטח ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת (ירמיה ט כג) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל (איכה ג כא):

---

[558] עי' מלואים אות (פה).
[559] נדצ"ל דעד"א.@
[560] עי' לעיל ב ע"א שזה לשון של ערב רב.
[561] עי' זהר ח"ב קכ ע"א שזה ההבדל בין ערב רב לכלל ישראל זאבים וצאן.
[562] עי' רע"מ פנחס רכג ע"ב. ועי' בביאור רבינו בתיקו"ז נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.
[563] עי' דע"ה ח"? ד ע"ג ? טעמים שמלכות מכונה ד'.
[564] עי' מלואים אות (פג).
[565] עי' מלואים אות (פו).

לצלמא - הוא דיוקנא בישא, דסט"א, והוא פלשתאה הנ"ל: **הה"ד ברוך כו' -** דשם כלהו שאלין עליה, איה כו'[566] עד דאמרין ברוך כו', וזהו שאומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אח"כ: **ובגינה כו' -** ר"ל שנאמר, לראש פנה, וכתיב, מאת ה' היתה זאת, דמשמע[567], דאבן הזה, הוא "זאת", שכינה (%) כמו שמפרש והולך **ובגינה אמר כו':**

ויעקב משום שידע שהיא עיקר הכל, לימד אותה לבניו, זהו שנאמר "וזאת אשר דיבר להם אביהם". ומשה רבנו ע"ה, ממנה קיבל תורה, זהו שנאמר "וזאת התורה אשר שם משה". ואהרן, בה נכנס לקודש הקדשים, והתקבל קרבנו, זהו שנאמר "בזאת יבא אהרן אל הקודש", "זאת אשר ללוים".	ויעקב בגין דהוה ידע דאיהי עיקרא דכלא **אוליף** לה **לבנוי** הה"ד (בראשית מט כח) **וזאת אשר דבר להם אביהם** ומשה רבינו ע"ה מינה קיבל **אורייתא** הה"ד (דברים ד מד) **וזאת התורה אשר שם משה ואהרן בה עאל לקודש קודשין ואתקבל קרבניה** הה"ד (ויקרא טז ג) **בזאת יבא אהרן אל הקדש** (במדבר ח כד) **וזאת אשר ללוים:**
ובשבילה נאמר "משם רועה אבן ישראל". "על אבן אחת שבעה עינים". אשרי הוא מי ששם אותה במקלע שלו, שהוא פיו בקריאת שמע, וזורק אותה לשמים של סמא"ל, שבשבילו נאמר "שמו שמים על זאת" ובה "כי שמים" שלו "כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה".	ובגינה [עו ע"ב] **אתמר** (בראשית מט כד) **משם רועה אבן ישראל** (זכריה ג ט) **על אבן אחת שבעה עינים זכאה איהו מאן דשוי לה בקירטא דיליה דאיהי פומוי בקריאת שמע וזריק לה לגבי שמים דסמא"ל דבגינה אתמר** (ירמיה ב יב) **שומו**[568] **שמים על זאת ובה כי שמים דיליה כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה** (ישעיה נא ו):

ובגינה כו' אבן ישראל על כו' - ר"ל בגין האי אבנא, והיא כלולה משבעה כו': **דאיהו פומוי -** שפה גימ' שכינה (%) ולשון הוא יסוד (%): **שומו שמים -** דס"א: **על זאת - בשבילה:**

ואתה רועה הנאמן, קום קח את המקלע שלך, שלמקום עליון אתה מעלה אותו יותר מדוד, ומכל הנביאים והחכמים של כל דור ודור וזהו המקלע שלך, זַרְקָא ׳מקף ו שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא, שהאבן הזו מפיך עולה למקום שנאמר בו (חגיגה יג ע"א מספר בן סירא) "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור". והיא השם של הכתר העליון, שהיא חכמה קדומה, שכך עולה חכמה לחשבון של השם הקדוש עם עשר אותיות בכלל, שהם יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ששם שלש יוד"ים, שהן השם שמכתיר את השם של החכמה הקטנה. זה כולל עשר ממעלה למטה, והחכמה הקטנה כוללת עשר ממטה למעלה, עשר בגבורה. ממעלה סגולתא, שמשם	**ואנת רעיא מהימנא**[569] קום טול קירטא דילך {יא ע"ב} דלאתר עילאה **אנת** סליק לה יתיר מדוד ומכל **נביאיא** וחכימיא דכל דרא ודרא והאי **איהו קירטא**[570] דילך זרקא מקף שופר הולך סגולתא **דאבנא דא** מפומך סלקא לאתר דאתמר ביה **במופלא** ממך **אל תדרוש** ובמכוסה ממך **אל תחקור ואיהי שמא** דכתר עילאה **דאיהו חכמה** קדומה[571] דהכי סליק חכמה לחושבן **שמא** קדישא **עם עשר אתוון** בכללי **דאינון** יו"ד ה"י **וא"ו** ה"י דתמן תלת יודי"ן **דאינון שמא דאכתר לשמא** דחכמה זעירא[572] **דא** כליל עשר מעילא לתתא וחכמה זעירא כליל עשר מתתא לעילא עשר בגבורא

---

[566] מקום כבודו. עי' זהר ח"ג קנט ע"א, זח"ח יא ע"א (הוב"ד במלואים אות (נז)), HOW MUCH @IS NEEDED

[567] היה כתוב "דמ"@.

[568] עי' שם ברש"י שוהא לשון של תמהון, ועיי"ש בתרגום שהוא לשון של אֵבֶל.

[569] עי' לעיל הערה 250

[570] עי' לעיל ח ע"ד שזה מלכות, ועי' דברי רבינו בתיקו"ז יב סע"ב.

[571] עי' ביה סליקו וביה סליקן במלואים אות (פז).

[572] עי' זהר ח"ב רלה ע"ב, שזה כינוי למלכות.

נקראת השכינה, סגולת מלכים, והיא שונאה@ (משמידה) את אומות העולם.	מעילא סגולתא דמתמן אתקריאת שכינתא סגולת מלכים (קהלת ב ח)[573] ואיהי שנאה (נ״א שצאה) לאומין דעלמ׳:

ואנת ר״מ - שחשיב לעיל (%) כל ד׳ רגלי המרכבה, כהנים ולוים ויעקב ודוד, דכלהו סליקו לאתרייהו, אבל אנת כו׳[574]: **ומכל נביאי׳** - שאמר לעיל, זאת אשיב כו׳: **וחכימיא** - שאמר לעיל, ואל יתהלל כו׳: **והאי כו׳** - ר״ל, דזריק לה בזרקא לגבי סגולתא, שהוא כתר, כמ״ש לעיל (%), וז״ש **לאתר דאיתמר כו׳**: **דאיהו חכמה קדומה** - כמ״ש לעיל (דף עג %) ור״ל לכך סלקא להתם, דאיהי חכמה זעירא (זהר ח״ב רלה ע״ב), כמו שמפרש והולך: **דהכי סליק כו׳** - מביא ראיה שהיא חכמה, ששֵם ס״ג הוא בה, כמו שמפרש והולך: **דתמן תלתא יודין** - ר״ל, והיא סגולתא, דתלת נקודין תלת כתרים, כמ״ש לעיל (ח ע״ב): **דאינון שמא כו׳** - כמו שמפרש והולך, דמתמן נק׳ שכינה סגולת מלכים, ומן השם עשר אותיות, כלילא מעשר (%), וז״ש **דא כליל כו׳**, ור״ל שכתר כולל כל הע״ס, כידוע (%) שהוא כללא דכולהו ומתפשט בכולם, וכן מלכות נכללת מכל הע״ס, לכן בשניהן שֵם של עשר אותיות: **עשר בגבורה מעילא** - כמ״ש לקמן (יא ע״ב), דשם **לית ממנא ושולטן דקיימא כו׳**, ואמר לקמן (יב ע״ב) דבהאי שמא דע״ג **שלח נא ידך וגע כו׳**, והוא כידוע, דשם בוצינא דקרדוניתא, מ״ס[575], שם גנוז גבורה גבורה[576]: **סגולתא כו׳** - עכשיו מפרש סגולתא דזרקא: {יא ע״ב} **דמתמן** - ר״ל מכתר, בג׳ יודין דשם, כנ״ל (%): **סגולת מלכים** - דמלכים מסט׳ דידה הן, ואיהי סגולה דילכון במלחמה לשיצאה, כמו שמפרש והולך, **ואיהי שיצאה כו׳**, דהיא גוון תכלת, מסט׳ דכתר, והוא כתר מלכים:

היא האבן האחת כלולה מעשר אותיות ממטה למעלה, שרמוזות ביו״ד ה״א וא״ו ה״א. שלש האלפי״ם האלו של חכמה קטנה, ששם כ״ח מ״ה, שזהו השם שעולה בגימטריא ארבעים וחמש, ותלויות ממנו עשרים ושמונה אותיות, שהן: יו״ד וא״ו דל״ת, ה״א אל״ף, וא״ו אל״ף וא״ו, ה״א אל״ף. ושלש האלפים של השם הזה, אלו שעולים אהיה שלש פעמים, כמספר שרומז הקדוש ברוך הוא לך בשליחותך, להוציא את ישראל ממצרים, זהו שנאמר "ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה [ויאמר] כה תאמר אל בני ישראל אהיה שלחני אליכם".	איהי אבנא חדא כלילא מעשר אתוון מתתא לעילא דרמיזין ביו״ד ה״א וא״ו ה״א תלת אלפין אלין דחכמה זעירא דתמן כ״ח מ״ה דהאי איהו שמא דסליק מ״ה בחושבן ותליין מיניה כ״ח אתוון דאינון יו״ד וא״ו דל״ת ה״א אל״ף וא״ו אל״ף וא״ו ה״א אל״ף ותלת אלפין דהאי שמא אלין דסלקין אהיה תלת זמנין כחושבן דרמיז קב״ה לך בשליחותך לאפקא לישראל ממצרים ההו״ד (שמות ג יד) ויאמר אלהים אל משה אהי״ה אשר אהי״ה כה תאמר אל בני ישראל אהי״ה שלחני אליכם:

איהי אבנא חדא - כנ״ל (%) דכולהו אתעבידו בה אחד: **תלת אלפין כו׳** - נגד ג׳ כתרים הנ״ל דסגולתא: **דתמן כ״ח מ״ה כו׳** - ראיה דשם מ״ה שם, דהיא חכמה זעירא[577]: **דסלקין אהי״ה** - ר״ל ר״ת אהי״ה שבג׳ כתרים:

ובו נודע שהוא מופלא ומכוסה מהצד של עלת כל העליונים שנאמר (בו) בשלש יודי״ן של סגולתא "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים". ומהצד של עלת כל	וביה אשתמודע דהוא מופלא ומכוסה[578] מסטרא דעילת כל עילאין[579] דאתמר (ביה) בג׳ יודין דסגולתא (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני

---

[573] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז כא ע״ג: **סגולת מלכים** - כמ״ש לעיל בהקדמה (יג ע״א) שהיא סגולה מכל הגווניו שלה, דאיהו מלכות, ומצידה נק׳ ישראל מלכים, כמ״ש לעיל (שם) איהי סגולה דלהון:

[574] עי׳ תיקו״ז כט ע״ב: ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא מסטרא דלבר והא משה תמן הוה אלא מסטרא דלגאו הוה דא מגופא ודא מנשמתא@, שהוא פנימיות כולם.

[575] עי׳ מלואים אות (פז) והערה שם סלקין במו״ס.

[576] נדצ״ל גבורה דרל״א, עי׳ מלואים אות (פח).

[577] עי׳ זהר ח״ב רלה ע״ב, שזה כינוי למלכות.

[578] עי׳ לעיל הערה 101.

[579] עי׳ לעיל הערה 266.

העליונים, נקראת השכינה אמונת ישראל. והאבן האחת הזו י', בגימטריא עשר, ויש לה קוץ למעלה וקוץ למטה ונקודה באמצע, והכל אחד. ומשם קרא למשה, לעמוד האמצעי בשלש עשרה מדות הרחמים, שמי שקורא בשלש עשרה מדות הרחמים הללו לעילת כל העילות, לא תחזר ריקם בתפילתו.	**אחרון ומבלעדי אין אלהים ומסטרא** דעילת כל **עילאין אתקריאת שכינתא אמונה**[580] **דישראל והאי אבנא חדא** י' בחושבנא **עשר ואית לה קוצא לעילא וקוצא לתתא ונקודא באמצעיתא**[581] **וכלא אחד** ומתמן **קרא** למשה **לעמודא דאמצעיתא** בי"ג מכילן דרחמי דמאן דקרא **באלין** י"ג מכילן דרחמי לעילת כל העילות[582] **לא** יחזור ריקם **בצלותיה**:

וביה אשתמודע דהוא כו' - דאהיה פירושו דזמין לאתגליא בשאר ספירן[583], אבל כאן הוא מופלא, אהיה הויתי לא גלוי אלא לעצמי, וזהו ב' אהיה, ואהיה הג' הוא זמין כו', כנ"ל (%), וזה הוא עילת כל עילאין: **דהוא מופלא כו'** - כמו שמפרש והולך **בג' יודין כו'**, דהן שלשה כתרים הנ"ל, כח"ב שבכתר, שהן כוללין כח"ב[584], והן שלשה רישין באדרא זוטא (רפח ע"א)[585] ע"ש, מופלא מכוסה, ב' רישין, עילת כל עילאין הוא ראש השלישי למעלה, רישא דל"א, והוא עילת של ב' רישין, שהן עילאין לכל הספירות: **אני ראשון כו'** - בג' רישין הנ"ל, רישא עילאה ותליתאה, הן ראשון ואחרון, ושניהן נקראין אני, מסט' דמלכות[586], ושם מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), דרישא דל"א הוא מלכות דא"ק, וראשית לג' רישין. ורישא תליתאה, אחרית לג' רישין, וראשית לע"ס. ורישא תניינא נקרא אין, כמ"ש באדרא זוטא (רפח ע"ב)[587], ועליו נאמר ומבלעדי אין כו', והן מורים על היה והוה ויהיה[588], ראשון ואחרון ומבלעדי, ר"ל עכשיו. והן

---

[580] עי' ריש פ"ב דספד"צ, הוב"ד במלואים אות (צ).

[581] עי' זהר ח"ג רג ע"ב: כל יחודא שלים הכא איהו יי' אלהינו יי' דהא רזא דיליה מראש צורים איהו ואתייחד ברישא בגזעא ושבילא יי' דא רישא עלאה אוירא דסלקא אלהינו דא גזעא דאתמר (ישעיה יא א) גזע ישי יי' דא שבילא דלתתא ועל רזא דא אתייחד ביה כדקא יאות ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך (כאן חסר) רזא דאתגזר בתרי מתיבתי.

תרגום: כל יחוד שלם כאן הוא "ה' אלהינו ה'", שהרי סודו "מראש צורים" הוא, והתייחד בראש בגזע ושביל, ה' זה הראש העליון, אויר שעולה, אלהינו זה הגזע, שנאמר "מגזע ישי", ה' זה השביל שלמטה, ועל סוד זה התייחד בו כראוי, ומשום שנמתח בו שביל, צריך סוד שנגזר בשתי ישיבות.

ועי' שער מאמרי רשב"י ה ע"ב ז"ל, שלש טיפין דאזדרקו מן מוחא נמשכים מן ג' מוחין חכמה ובינה ודעת הנז' באדרא רבא ונרמזים ביו"ד עצמה קוצא לעילא וקוצא לתתא וגי"ו (נ"א ושוריק) באמצעיתא והם הם שרשא וגזעא ושבילא הנז' בפ' בלק בדף ר"ג סוף ע"ב.

ועי' עוד מלואים אות (צא).

[582] עי' לעיל הערה 270.

[583] עי' זהר ח"ג יא ע"א הוב"ד במלואים אות (לה).

[584] פי' הם מתלבשים בכח"ב דז"א?

[585] ז"ל: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.

רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין.

תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.

הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים "ברח לך אל מקומך", "והחיות רצוא ושוב", ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא "אין", לפי שבו תלוי אין.

ועי' מאיר האדרא במלואים אות (סט).

[586] עי' זהר ח"א מז ע"א, ח"ג רפא ע"א, תיקו"ז ז ע"א, אמנם עי' זהר ח"א רד ע"ב, ועי' רבינו בתיקו"ז קכז ע"ב שמביא מקורו מהאד"ר קל ע"א.@

[587] אולי הערה 585.

[588] עי' זהר בראשית לד ע"א: תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה. (תנינן) כתיב יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד, יהו"ה מלך לעילא יהו"ה מלך באמצעיתא יהו"ה ימלוך לתתא [תרגום: ושני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד". "ה' מלך" למעלה, "ה' מלך" באמצע, "ה' ימלוך" למטה], ע"כ.

רמיזין בג' הויות[589] דתליין בג' יודין משמא הנ"ל, כמ"ש לקמן (%) וכמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%) דג' הויות הן דתליין בשם הנ"ל, והן ג' הויות דמלך מלך ימלוך[590], שהוא היה והוה ויהיה, והן אותות[591] של שלשה הויות בהצטרף השלשה תיבות, היה כו' ביחד[592]: **ומסט' דעלת כו' -** כמ"ש (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, שג' אהיה הן, ואהיה ש"אצלו", שהוא רישא עילאה, שהוא עילת כל עילאין, הוא אמון, ומשם נקראת אמונה[593]: **והאי אבנא חדא י' -** שאבן הוא י', כמ"ש לעיל (%), והוא מסט' דכתר כמו שמפרש והולך: **בחושבנא עשר -** הוא עשר אותיות דס"ג: **ואית לה כו' -** הן ג' רישין הנ"ל דג' יודין דס"ג דסגולתא, שהן ראשון ואחרון כו': **וכלא אחד -** דכל הג' הן חד רישא, כמ"ש בא"ז (רפח ע"ב)[594] **דכולא הוא חד והוא חד כו'**, ע"ש, והוא גימ' אח"ד י"ג, וזהו אחד שבק"ש כמ"ש לעיל (%): **ומתמן** - ר"ל מכתר: **קרא למשה לעד"א -** ר"ל שנאמר (ויקרא א א)[595] ויקרא אל משה, והוא שעלת העלות[596] קרא לעד"א, דרגיה דמשה (%), בי"ג מכילן, דמשם אית ליה לעד"א י"ג מכילן, כמ"ש באדרא (%), והן י"ג הנ"ל, באות י' ומצד ג' יודין. ואלפין נקרא כתר, אין[597], שכולל כח"ב, אי"ן כידוע[598] (%). והן אלפין הנ"ל ויודין. וכשתקח י"ג הנ"ל משם ס"ג, נשאר נ', וזהו אין[599], דהג' קוצין הן ג' אלפין שאמר לעיל, אני ראשון כו' אנ"י, אנ"י אי"ן[600], ויוד ונ' הוא שם ס"ג: **דמאן דקרא כו' בצלותיה -** דסליק צלותיה, מלכות, עד שם:

וכשהוא רוכב על אבן אחת, ואין ממונה ושליט שבשמים וארץ שעומד	וכד **אי**הו רכיב על **אבנא חד**א ולית ממנא ושולטן דבשמי**א** ו**אר**ע**א** דקיי**מא** קמי **האי**

עי' דברי רבינו בפירושו לספד"צ ד ע"ב בהגה"ה וז"ל, הן ג' הוי"ת שבמ"ס, וכן הי"ה והו"ה ויהי"ה ג' הוי"ת, והן מנצפ"ך בוצינא, ע"כ.

ועי' פת"ש נתיב א"א פתח כב, שהטעם שהזמן מתחלק לג' בחינות היה הוה ויהיה, שכן חילוק הזמן הוא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו הוא בג' ההויות של המו"ס הרי הוא תחילת האצילות (עי' לעיל ג ע"ב).

עי' לש"ו כללים ח"ב לה ע"א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית' (מֶלֶך), ושהוא ית' לבדו סיבת הכל (מָלַךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).

עי' זהר ח"ג רנז ע"ב: למארי עלמא לית (ליה) לרשמא ליה עלמין בחושבן אלא (אדני) אדון כל עלמין ואדנ"י קא סהיד עליה אוף הכי [יהו"ה] מניה תליי כל הויין ואיהו וכל הוויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קדם כל הויין ואיהו בתוך כל הויה [ואיהו לאחר כל הויה] ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה:

תרגום: לאדון העולם, אין לצייר לו עולמות בחשבון, אלא אדון כל העולמות, ואדנ"י הוא מעיד עליו. כמו כן כאן יהו"ה, ממנו תלויות כל ההויות, והוא וכל ההויות שלו מעידים על אדון העולם, שהוא היה קודם כל ההויות, והוא בתוך כל הויה, והוא לאחר כל הויה, וזה סוד שמעידות ההויות עליו, היה הוה ויהיה.$

[589] עי' לקמן טז ע"ב.

[590] עי' מלואים אות (נח).

[591] אותיות?*##

[592] ?

[593] עי' ריש פ"ב דספד"צ, הוב"ד במלואים אות (צ).

[594] ז"ל: עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד והוא חד וכלא הוא חד כך כל שאר בוצינין מתקדשין מתקשרין ומתהדרין בחד ואינון חד

תרגום: [כמו כן] עתיקא קדישא נרשם ונסתם בא', והוא אחד והכל הוא אחד, כך כל שאר הנרות מתקדשים ומתקשרים וחוזרים לאחד, והם א'.

מאיר אדרא: עוד, עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד - הרשימו שמותיר ע"ק בכל הבוצינין ומתלבש ומסתתר בהם. והם חשובים כלבוש אחד, שכן לגבי ע"ק כל העולמות בכללות הם אינם אלא אחד, וזה סוד הגילוי של "שמו אחד" (מ"א כג). והוא חד – כלומר שכאשר הם מתחברים בחיבור בבחינת דו"נ בשעת הזיווג, כמאמר הכתוב "והיו לבשר א'" (בראשית ב כד) (בהגר"א על ספד"צ ב' ע"א ד"ה וכן התחלת). דהיינו שהעתיקא הוא אחד בסוד הגילוי של "ה' אחד" (מ"א כג). וכלא הוא חד - ההנהגה והרצון ג"כ א' בסוד "ה' הוא האלקים" (דברים ד לה), וכן על זה הדרך בכל עולם ועולם (מ"א כג). כך כל שאר בוצינין מתקדשין מתקשרין - פי' מתייחדים (מ"א כג). ומתהדרין בחד - בסוד תרי הוו וחד אתחזרו (מ"א כג). ואינון חד - שהכל א' (מ"א כג).

[595] שמות כד טז?@

[596] עי' לעיל הערה 270.

[597] עי' לעיל ז ע"ב והערה 360.

[598] עי' לעיל הערה 433.

[599] $

[600] עי' תיקו"ז ז ע"א: מן כתר עשרה מן שכינתא תתאה אדנ"י מתתא לעילא מן אנ"י עד אי"ן עשרה מעילא לתתא.

לפני האבן הזו, שבאותו הזמן נאמר בסמא"ל "אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך וגו'". וכך י' התחתונה עולה לשלש עשרה מדות. ורמוזות באות א', י' למעלה וי' למטה, חכמה בראש וחכמה בסוף, ו' כריכה@קשר של שניהם.	**אבנא** דבההוא זמנא **אתמר** בסמא"ל {**יא** ע"ג} (עובדיה א ד) **אם** תגביה כנשר **ואם** בין כוכבים שים קנך וגו' והכי י' **תתאה** סליקת לי"ג מכילן ורמיזן **באת א'** י' **לעילא** וי' **לתתא** חכמה **בראש** וחכמה בסוף[601] ו' **כריכא** דתרווייהו:

וכד איהו כו' - ר"ל עילת העילות[602] על גבי[603] מלכות: **לית ממנא כו'** - כמ"ש לעיל (%) ואבנא {יא ע"ג} די מחת לצלמא כו': **אם תגביה כו'** - שרוצה להגביה את עצמו[604] אליה: **ורמיזן באת א'** - ר"ל אלו הב' יודין, כמו שמפרש והולך: **ו' כו'** - ר"ל וא"ו דאלף, והוא ג"כ גימ' י"ג, והוא רישא תניינא[605], באמצע, שכולם כלילן מי"ג כידוע (%): **כריכא דתרווייהו** - ר"ל דרמיזין בזרקא[606], י' למעלה י' למטה ו' כורך שניהן ברוחב, וזהו זרקא סגולתא, והוא גימ' הויה (%), וזהו הויה שקודם י"ג מדות[607]:

קום, טל האבן, וכרך@ אותה באותו החוט של זרקא, שהוא ארך אפים, בעלה, ודאי וא"ו ארוכה, שאם אין אדם כורך אותה בה' י', באבנים בראש הטבעת, שעליה נאמר "תהא מקודשת לי בטבעת זאת", וברצועה שהיא קשר תפלין, תפלה של יד, שהיא כרוכה באצבע, לא מסתלקת.	קום נטיל **אבנא** וכריך לה **בההוא** חוט דזרקא **דאיהו אריך אנפין בעלה ודאי**[608] **וא"ו אריכא דאם** בר נש **לא** כריך לה בה'פג י' **באבני**[609] בריש **טבעתא**פד דעלה **איתמר תהא** מקודשת לי בטבעת זאת וברצועה **דאיהי** קשר תפילין תפלה **די"ד דאיהי כריכא באצבעא לא אסתלקת**:

קום נטיל כו' - דקירטא דיליה הוא זרקא, והוא דסליק לה לשם, כמ"ש לעיל (ו ע"ד, ז ע"ג): **בההוא חוט** - הוא ו' הנ"ל, והאבן הוא י': **דאיהו אריך כו'** - ר"ל, לכך הוא ו' אריכא כמו שמפרש והולך: **כריך לה ביה י' כו'** - ר"ל שיהא כורך אותה, שהיא י', בו בוא"ו, כמו שמפרש והולך: **באבני'** - ר"ל י' אבן שלה: ***בריש טבעתא** - צ"ל בטבעתא, דאיהו כריכא בריש אצבעא,

---

[601] עי' תיקו"ז צ ע"א: ואלין תרין יודי"ן אינון רמיזין בוייצר ואינון תרין יצירות דעלאין ויצירה דתתאין ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף[601] תעלומות חכמה (איוב יא ו) ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה (דאיהו) דתחות כתר עלאה:
ועי' זהר ח"א כו ע"ב הוב"ד במלואים אות (צב).

[602] עי' לעיל הערה 270.

[603] גב? היה ר"ת "ע"ג".@

[604] היה ר"ת א"ע@

[605] ז"ל: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.
רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין.
תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.
הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים "ברח לך אל מקומך", "והחיות רצוא ושוב", ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא "אין", לפי שבו תלוי אין.
ועי' מאיר האדרא במלואים אות (סט).

[606] עי' תיקו"ז יב ע"א: ועוד קריאת שמע איהי רומח כלילא משית תיבין דיחודא ומרמ"ח תיבין עם ה' אלהיכ"ם אמת והוא קירטא והא אתמר חמש אבנין ה' דאתעבידו חד אבנא באת י' וקטל בה ליצר הרע ובאן אתר איהי קירטא בתפילין חוט דקלע דכריך ביד דא רצועה דיד דאיהו כחוט דזרקא ואיהי קריאת שמע קשת דזריק חצים מסטרא דברוך שם כבוד מלכותו וברכות לראש צדיק (משלי י ו) דאיהו קשת הברית.$

[607] עי' שעה"כ דרושי ויעבור ג'. שהמדה ראשונה היא "אל".

[608] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[609] באבניה – עי' גר"א לתקן למעלה?@

דעלה איתמר כו' תפלה דיד לא אסתקלת כו', ור"ל טבעת היא י', ואצבע הוא ו', וכן קשר תפלין של יד י', ורצועה הוא ו':

וכשהיא כרוכה על הראש של אות ו', נקראת כתר של ספר תורה, ובשבילה נאמר (אבות פ"א מי"ג) כל המשתמש בכתר עובר@. היא אבן מכוללת ומעוטרת על כל האותיות. היא עטרה על כל ראש של צדיק, כמו שבארוה בעלי המשנה (ברכות יז ע"א) העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם. והיא כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות (אבות פ"ד מי"ג) בשלש עפנים של שי"ן ממשה, נודע כשמך רועה הנאמן.	וכד איהי כריכא על רישא דאת ו' אתקריאת תגא דס"ת ובגינה איתמר כל המשתמש בתגא חלף איהי אבן מכוללת[610] ומעוטרת על כל אתוון איהי עטרה על כל רישא דצדיק כמה דאוקמוה מ"מ העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ואיהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות בתלת בתלת ענפין דשי"ן מן משה אשתמודע כשמךפה רעיא מהימנא:

וכד כו' - שוא"ו הוא ס"ת כידוע (%): **ואיהו כתר כו' -** כנ"ל (%) מסט' דג' יודין דסגולתא, דהוא שורש לחג"ת, כהנים לוים וישראל, והן ג' ווין דויסע ויבא ויט (שמות יד יט-כא)[611] כידוע. וג' יודין הן כתרים שלהם, וזהו **י' כריכא ברישא דוא"ו,** זהו ג' קוין דשי"ן, ועלהם ג' יודין, וז"ש **בתלת ענפין כו' בשמך כו':**

בשלש אותיות מ@התעטרת, להיות כתר על ראש כלם, של הכהנים ולוים וישראלים, מ@התעטרת על כלם. וכשעלתה במחשבה, היא אבן אחת כלולה מעשר ספירות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, המחשבה ודאי היא חכמה, מ"ה חש"ב, ותמצא אותה שם.	בתלתפו אתוון אתעטרת למהוי כתר על רישא דכלהו דכהנים לוים וישראלים אתעטרת על כלהו וכד סליקת במחשבה איהי אבנא חדא כלילא מעשר ספירן דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א מחשבה ודאי[612] איהי חכמה מה חש"ב ותשכח לה תמן:

ובתלת אתוון כו' - ר"ל ש' דמשה הן ג' יודין הנ"ל דס"ג, ג' כתרים. מ"ה דמשה הוא שמא דמ"ה הנ"ל, ג' אלפין הנ"ל, דמסטריה דמשה[613] סלקת למיהוי כתר ברישא דכלהו: **וכד כו' -** עכשיו מפרש דבחכמה נקרא מ"ה, ובכתר תגא כו', שהוא שי"ן ותגא דשין: **כלילא מע"ס -** כמ"ש לעיל)(דף עג ב ע"א) **ועשר חכמות כו',** והן י' אותות דמ"ה כמו שמפרש והולך: **מחשבה ודאי כו' -** ר"ל דחכמה הוא כ"ח מ"ה כמש"ל (%), וכן מחשבה הוא מ"ה כמו שמפרש והולך, וז"ש **ודאי איהו חכמה,** שהמחשבה הוא ידוע שהוא בחכמה, והוא מ"ה חש"ב אותות[614] חכמה, ור"ל שחשבונא הוא בחכמה כמ"ש לעיל (דף עד %$) וחשב גימ' דשם החכמה, והוא גימ' מ"ה, וז"ש חשב ותשכח לה, ר"ל לשם מ"ה תמן בחכמה:

ומצד של הכתר, נקראת תג, ובה "עלו ישראל במחשבה" (%), שמחשבה נעשתה לו מרכבה. וכשעולה לעלת כל העליונים, נעשית כתר בלי שתוף, שנכללת להיות מרכבה לאותו שאין לו חשבון ושתוף.	ומסטרא דכתר תגא איתקריאת ובה עלו ישראל במחשבה דמחשבה אתעבידת ליה מרכבה וכד סליקא לגבי עילת כל עילאין[615] אתעבידת תגא בלא שיתופא דאתכליל למהוי מרכבה להוא דלית ליה חושבן ושיתוף:

וכה[616] עלו כו' - ר"ל שישראל הן במלכות, וכשהיא בכתר, עולין לה ע"י המחשבה, שהיא נעשית סולם למלכות. וז"ש **דמחשבה אתעבידת כו':** **להוא דל"ל כו' -** ר"ל לא"ס[617], כמו שמפרש והולך: **דאתכליל כו' -** ר"ל שנכללת בעלת העלות[618], מרכבה לא"ס:

---

[610] מלשון כלילת יופי?@
[611] עי' לעיל הערה 146.
[612] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".
[613] דעת$
[614] אותיות.?
[615] עי' לעיל הערה 266.
[616] לתקן הגרסא בתיקונים או בגר"א? ובה וכה?

וכשיש בישראל משכילים וזורקים אותו בדבור של תפלות במקלע שלהם, ומעלים אותה במחשבה עד אותו המפלא, שהוא על הכתר, מיד נענים, זהו שנאמר "כי ידע שמ"י", שם י', הכתר של זרקא" "יקראני ואענהו עמו אנכי וגו"".	וכד אית בישראל משכילים וזרקין לה בדבורא דצלותן בקירטא דילהון וסלקין לה במחשבה עד ההוא מופלא דאיהו על הכתר מיד נענים הה"ד (תהלים צא יד) כי ידע שמ"י שם י' תגא דזרקא (שם טו) יקראני ואענהו עמו אנכי וגו':

עד ההוא מופלא - ר"ל לעלת העלות, והוא י' עילאה דזרקא כמו שמפרש והולך:

באותו החוט, שהוא הכריכה שלה, שבו צריך להאריך אותה, עד שמעלה אותה עד עלת כל העליונים, ויורד בה לקבל תפלותיהם. אשרי מי שמעלה שלש תפלות אליו בשלש נקודות של סגולתא, שמהם נמשכו שלש טפות של שלשה מוחים עליונים, שכשאדם נמשך ממנו זרע, אלו הטפות שנמשכו ממנו, הן מיופי היופי של המח, המובחר מן הכל. כך כדוגמא זה, כשהקדוש ברוך הוא מוריש באדם שלשה קשרים, שהם נשמה ורוח ונפש, מיופי היופי שלו נותן אותם, שהם משלש **לו** של סגולתא, שנרמזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ולכן אמר להם "ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה".	בההוא חוט דאיהו כריכו דילה דבי' צריך לארכא לה עד דסליק לה עד עילת כל עילאין[619] ונחית בה לקבלא צלותהון זכאה איהו מאן דסליק תלת צלותין לגביה בתלת נקודין דסגולתא דמנהון אתמשכו תלת טפין דתלת מוחין עילאין דכד בר נש אתמשך זרע מניה אלין טפין דאתמשכו מניה אינון משופרי שופרי {יא ע"ד} דמוחא מובחר מכולא הכי כגוונא[פז] דא כד קב"ה אורית בבר נש תלת קטורין דאינון נשמתא ורוחא ונפשא משופרי שופרי דיליה יהיב לון דאינון מתלת **לו** דסגולתא דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י ובג"ד אמר [עו ע"ג] לון (דברים ז ו) בך בחר ה' להיות לו לעם סגולה:

בההוא כו' דביה צריך לארכא לה כו' - ר"ל דבחוט צריך להאריך לסלקא לי' עילאה, ואח"כ לאנחית לי' תתאה, וכן הוא ניגון הזרקא: **דתלת מוחין** - חב"ד[620]. ודעת הוא נגד הכתר כידוע (%), והוא {יא ע"ד} נגד ג' יודין דסגולתא, כח"ב דכתר: **תלת קטורין כו'** - כמ"ש בתיקו"ז (%) דנשמתא מטעמים ורוחא מנקודין ונפשא מאותיות. וכ'[621] שם דטעמים ונקודות ואותיות הן מכח"ב, וז"ש **דאינון כו'**: **דאינון מתלת כו'** - ולפיכך שכינה מסטרא דילהון, סלקא עד שם:

באותו זמן שיצאו הדברים הללו מפי המנורה הקדושה, ירדה שכינה ונשקה אותו. וכל אותם ראשי ישיבות ברכו אותו, והרועה הנאמן ברך אותו ונשק אותו. באותו הזמן זקן אחד הזדמן אליו. פתח ואמר "נשקו בר", שהוא סלת נקיה, טפה קדושה זו, של התורה של משה, שנתנה לנו על ידו, שלא היה בו פסולת של מוץ ותבן, שמי שאין פסלת בנשמתו הוא בן של הקדוש ברוך הוא ושכינתו.	בההוא זימנא דנפקו מלין אלין מפומוי דבוצינא קדישא נחיתת שכינתא ונשיקת ליה וכל אינון מארי מתיבתא[622] בריכו ליה ורעיא מהימנא[623] בריך ליה ונשיק ליה בההוא זמנא סבא[624] חדא אזדמן לגביה פתח ואמר (תהלים ב יב) נשקו בר דאיהו סולת נקיה טפה קדישא דא דאורייתא דמשה דאתיהיב לן על ידיה דלא הוה ביה פסולת דמוץ ותבן[625] דמאן דלית פסולת בנשמתיה איהי ברא דקודשא בריך

---

[617] עי' תיקו"ז עו ע"ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.
[618] עי' לעיל הערה 270.
[619] עי' לעיל הערה 266.
[620] דז"א?
[621] וכתבתי?
[622] פשטות שלמעלה ועי' ריש תיקו"ז.@
[623] עי' לעיל הערה 250.
[624] עי' לעיל הערה 315.
[625] עי' תיקו"ז פא ע"א: ערלה ופריעה אינון כמוץ ותבן. ועי' מלואים אות (צה).

	הוא ושכינתיה:

שכינה ונשיקת כו' - דנשיקה משפה, והוא שכינה[626], כמ"ש לקמן[627]. והמתיבתות[628] הן מסט' דו"ק כלול בצדיק, ששם ברוך[629], ושם לשון[630]. ורע"מ הוא מסט' דתרווייהו[631]: **נשקו בר** - נשקו לשון נשיקה, ולשון שקיו[632], כמו שמפרש והולך. ובר לשון תבואה ולשון בן: **דא אורייתא כו'** - ר"ל אורייתא לשון תבואה ורע"מ לשון בן כמו שמפרש והולך:

שיש תבואה מאותה חטה, שנאמר בה (ברכות %) האילן שאכל אדם הראשון היה חטה. ח"ט, מוץ ותבן, שבשבילו אמר דוד "הן בעוון חוללתי וגו'", ובזמן שהאות ה', שהיא חמשה מיני לחם, היא בכסוי, שרודפים [אחריה] הרשעים בגלות, שנאמר עליהם "לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח".	**דאית בר מההוא חטה דאיתמר בה אילן דאכל אדם קדמאה חטה הוה ח"ט**[633] **מוץ תבן**[634] **דבגיניה אמר דוד** (תהלים נא ז) **הן בעון חוללתי וגו' ובזמנא דאת ה' דאיהי חמשה מיני נהמא איהי בכיסויא דרדפין רשיעיא בגלותא דאיתמר עלייהו** (תהלים א ד) **לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח:**

מההוא חטה כו' - ר"ל מעץ הדעת טו"ר: **בכיסויא דרדפין כו'** - ר"ל שישראל שנמשלו לה' מיני תבואה בין ערב רב כמ"ש ברע"מ משפטים (דף קכ ע"%)[635] וזה חטה, ח"ט מכסין לה', כמ"ש (חבקוק א ד)[636] הרשע מכתיר כו':

י', שהיא מעשר שלה, לא מתחברת עמו, ולכן מוץ ותבן פטורים מן המעשר. ולכן "נשקו בר". שהשפתים העליונות של הרועה הנאמן, שהם ההשקאה שלהם, בשני עמודי אמת, שהם למודי ה'. והצדיק הוא לשון למודים, הוא לשון למעלה, ואות ברית למטה.	**י' דאיהי מעשר דילה לא איתחברת עמה ובג"ד מוץ ותבן פטורים מן המעשר**[637] **ובג"ד נשקו בר נשקו דשפוון עילאין דרעייא מהימנא דאינון שקיו דילהון בתרי סמכי קשוט דאינון** (ישעיה נד יג) **למודי ה' וצדיק איהו** (שם נ ד) **לשון למודים איהו לשון לעילא ואות ברית לתתא:**

מעשר דילה כו' – עי' ברע"מ הנ"ל: **נשקו דשפוון כו'** - ר"ל שתלמודו[638] אילנא דחיי, שהוא סולת נקייה, כנ"ל (%). והוא אורייתא דמשה כנ"ל (%), רזין דאורייתא[639], כמו שמפרש והולך. ותמשיכו שקיו דשפוון, שהן נו"ה כמ"ש לעיל בדף הקודם (%) ערבי נחל, והן נו"ה דגולגלתא

---

626 עי' לקמן ש"שפ"ה" בגימ' "שכינ"ה".

627 אם כן מיתת נשיקה בעצם על ידי השכינה, ועי' & שצדיקים נטלים רק על ידי השכינה ולא מלאך המות.

628 עי' לעיל הערה 59.

629

630 עי' לקמן.

631

632 עי' תיקו"ז יט ע"א

633

634 ותבן?

635 עי' מלואים אות .

636 ז"ל: על כן תפוג תורה ולא יצא לנצח משפט כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל.

637 עי' תיקו"ז לא ע"ב: בראשית עלה אתמר ראשית מעשר דגנך (דברים יב יז) ודא מלכות דאיהו מעשר ואיהי עשירית לעשר ספירות ובגינה מעשרין ומוץ ותבן דאינון לבושין [כז ע"ב] דחטה בהאי עלמא פטורין ממעשר ומאן דבעי לאפקא מעשר מחטה בעי לנקייה מן מוץ ותבן דאינון ח"ט ואשתארת איהי ה' נקיה בההוא זמנא יהא זריק בה טפה דאיהי י':

תרגום:$

בהגר"א: ואיהי עשירית לעשר כו' - ר"ל, לכל הע"ס שהיא עשירית מכל[637], שבכל ספירה ט' חלקים נשארו, והיא נוטלת המעשר מכל ספירה כמ"ש לקמן, וז"ש **ובגינה מעשרין בהאי עלמא**, ר"ל במלכות שהיא עוה"ז, שמלובשת בקליפין כידוע (זהר ח"ג רכז ע"א): **זריק בה טפה** - ר"ל, המעשר שהיא י' עשר, {לא ע"ד} והטפה מחכמה שהיא י' והיא נקודה בהיכלא[637], נקודה פנימית שבסיהרא, חכמה כידוע:

638 היה כתוב שתלמדו.

639 עי' תורה דאצילות לעיל הערה 532.

כתר עליון כידוע[640]. והוא התורה שנותן ע"י שפתו, בנו"ה, שנק' למודי ה' (ישעיה נד יג, זו"ח כד ע"ד) ששם נמשך תורת אמת, מת"ת[641], ותורד מלשון לברית, כמ"ש בס"י (פ"ו מ"ז)[642] ברית הלשון וברית המעור, והוא לשון למודים שנמשך מלמודים אליו:

ועוד "נשקו בר" בשפה העליונה, השכינה העליונה, שכך עולה שכינה לחשבון שפ"ה. חוט שסובב אותה הוא אותה כריכה, החוט של זרקא שמקיף את השפה, הוא חוט של חסד (%), והוא חוט של זהב, והוא קו ירוק מהצד של תשובה שסובב כל העולם. שלשה חוטים הם למעלה שסובבים את בת העין, שעליהם נאמר "עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים". מה זה "בת רבים", בת עין. אלו שלשת האבות שלשה צבעים הם של העין. העין של מים@, שאין לה הפסק, עין המים. ומשם "נשקו בר", להאיר עולמות בסודות נסתרים של התורה.	ועוד נשקו בר בשפה עילאה **שכינתא** עילאה דהכי סליק**א** שכינה כחושבן שפ"ה חוט דאסחר עלה **איהו** ההי**א** כריכו חוט דזרק**א** דאסחר שפה **איהו** חוט של חסד **ואיהו** חוט דדהב**א** **ואיהו** קו ירוק מסטר**א** דתיובת**א** דאסחר כל עלמ**א** תלת חוטין **אינון** לעיל**א** דסחרין לבת **עינא** דעלייהו **איתמר** (שה"ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים מ**אי** בת רבים בת עין **אלין** תלת **אבהן** תלת גוונין **אינון** דעינ**א** **עינא** דמי**א** דלית לה הפסק עין המים ומתמן נשקו בר לאנהר**א** עלמין ברזין סתימין דאוריית**א**:

שכינתא עילאה - ר"ל משם תמשיכו נהורא דאורייתא, שמשם הן רזין סתימין, כמו שמפרש והולך: **דזרקא דאסחר שפה** - בניגונא דיליה: **איהו חוט כו'** - ר"ל בכולם נאמר בהם חוט, והן ג' אבהן, והן ג' חוטים שמקיפים את השפ,ה שני חוטים בפנים השפה, א' בשפה עליונה וא' בשפה תחתונה, וחוט א' בחיצונית השפה מקיף שני השפתים יחד, והוא **קו ירוק כו'**, ר"ל ת"ת, מסט' דתשובה[643], שאמרו בגמ' קו ירוק שמקיף, ר"ל מסט' דבינה, שתשובה מקיף כו', כי אין צדיק בארץ כו' (קהלת ז כ): **תלת חוטין אינון כו'** - ר"ל וכן בעין ג"כ שלשה חוטין, שמקיפין את בת עין, מלכות. ועין עצמו היא שכינה עילאה, כמו שמפרש והולך, דל"ל הפסק, שהיא נהר יוצא מעדן (בראשית ב י, תיקו"ז יג ע"ב): **תלת אבהן** - שנקראו רבים, כמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (א ע"ב) הלכה כרבים: **עינא דמיא כו'** - ר"ל בינה, והוא לשון עין המים, וז"ש עיניך, שהוא בינה. ברכות כו', ר"ל עין המים דל"ל הפסק. על שער כו', ר"ל על מלכות, דהיא שקיא[644] לה ע"י ג' אבהן: **ומתמן כו'** - ר"ל מבינה תשקיון את הבר, ג' אבהן כלול בעד"א, והוא אורייתא שנק' בר, כמו שמפרש והולך, **לאנהרא כו'**, וכן מלכות ב"ת ר"בים ר"ת בר. ונשקו לשון נשיקה בשפה ולשון.@ שקיו, בעיניך ברכות, עינא דמיא כו':

באותו זמן, קם אותו זקן, ונטל מקלע בידו. פתח ואמר, המנורה הקדושה, עד עכשיו היה מקלע בידך, מכאן ואילך הרי התעלית בעליונים, שמור עצמך מהאבנים שלה, שהרי בפי הצדיקים היא מתעלה, בתפלות שלהם, אל בעלה. ובמעשים שלהם, של האבן הזו, כשיורדת למטה היא "אבן בוחן" שעליה נאמר "ה' צדיק יבחן", ובה נתנסו האבות.	בההוא זמנ**א** קם ההו**א** סב**א**[645] ונטל קירט**א** בידוי פתח **ואמר** בוצינ**א** קדיש**א** {יב ע"א} עד כען הוה קירט**א** בידך מכא**ן** **ואילך** ה**א** אסתלקת בעילא**ין** נטור גרמך מאבנין דילה דה**א** בפומ**א** דצדיקים **איהי** מסתלק**א** בצלותין דילהון לגבי בעלה ובעובדין דילהון דה**אי** אבנ**א** כד נחתת לתתא**ה** **איהו** אב**ן** בחן (ישעיה כח טז)[646] דעלה **איתמר** (תהלים יא ה) ה' **צדיק** יבחן ובה נתנסו אבהן:

---

[640] $

[641] עי' לעיל ב ע"א שמידת הת"ת מכונה "אמת".

[642] ז"ל: וכרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו והוא ברית הלשון ובין עשר אצבעות רגליו והוא ברית המילה.

[643] עי' מלואים אות (עג) CHECK$.

[644] עי' תיקו"ז יט ע"א שקיא דאילנא.

[645] עי' לעיל הערה 315.

[646] ז"ל: לכן כה אמר אדני יהו"ה הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת מוסד מוסד המאמין לא יחיש.

{יב ע"א} מכאן ואילך כו' נטור כו' - ר"ל שהקירטא כד איהי למטה, זרקת אבנין למעלה, וכד איהי למעלה זורקת למטה[647]: **מאבנין כו'** - ר"ל מנסיונות שלה: **דהא בפומא כו' ובעובדין דלהון** - ר"ל באלו סלקת ובוחנת כמו שמפרש והולך: **דהאי אבנא** - ר"ל, מלכות דמלכות, והיא אבן בחן ואבן מאסו הבונים כו', והיא י' של אדנ"י, וכן י' של הויה, דשם הויה בה להיפך נוקבא, כידוע (תיקו"ז ד ע"ב):

ולכן נאמר "אבן מאסו הבונים", שהם האבות, וכשיורדת למטה, יורדת כדוגמא זה הוה"י, וכשעולה, נאמר בה "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה", כדוגמא זה, יהו"ה. בה נתנסה אברהם בעשרה נסיונות, ובזמן שנתנסה בה אדם, הוא מנמך. ואחר שעומד בנסיון שלו, היא מתעלה בו לבעלה, שהוא יהו"ה. באותו זמן מתעלה אדם על כל אותן הדרגות וממונים שהתנסה בהם אדם.	ובגין דא איתמר (שם קיח כב) **אבן מאסו הבונים דאינון** אבהן וכד נחתת לתתא נחתת כגוונא דא הוה"י וכד אסתלקת איתמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה כגוונא דא יהו"ה בה נתנסה אברהם בעשרה נסיונות ובזמנא דנתנסא בה בר נש איהו מאיך ולבתר דקאים בנסיונא דילה איהי אסתלקת ביה לגבי בעלה דאיהי יהו"ה בההוא זמנא אסתלק בה בר נש על כל אינון דרגין וממנן דאתנסי בהון בר נש:

דאינון אבהן - דאבהן בה הו"ה[648] של השם, והן מאסו באבנא, י'[649], מלכות דילה, דאסתלקו לעילא בחג"ת דילה, שהן ג' אותיות ראשונות של השם, כידוע (ס"י פ"א מי"ג): **וכד נחתת כו'** - ר"ל אז מאסו, שהיא למטה מהן: **וכד אסתלקת** - בסוד עטרת בעלה (משלי יב ד)[650], דסלקת לכתרא דילה, שהיא על גבי[651] ג' אותיות הראשונות של השם, ואז הי' על גבי[652] ג' אותיות "ה"ו"ה, שהן חו"ב ו"ק[653] דילה, וזה לראש פנה, והוא בתר דקאים ב"נ בנסיונא, כמו שמפרש והולך: **בה נתנסה כו'** - ר"ל בי', עשר נסיונות: **איהי מאיך** - כגוונא דבר נש, דהוא מאיך אז, ור"ל י' בסוף השם: **לגבה בעלה כו'** - ר"ל דסליק י' על הג' אותיות, ואז השם כסדר, ואז איהי אצל בעלה בשוה, בסוד שני המאורות הגדולים (בראשית א טז, תיקו"ז ח ע"ב). וכן האדם אסתלק אז, כגוונא דידה, שכל ישראל הן מסט' דמלכות שלה, דמשם היו נקראים בני מלכים, וכגוונא דאיהי כן הוא[654] בר נש:

וכשרואה סמא"ל שנותנים לו רשות על צדיק, להיות לו [ל]נסיון, ורואה שהוא עומד בקיומו@, הוא אומר "וכל ז"ה איננ"ו שו"ה ל"י". ואם תאמר, שעל מרדכי אמר לו המן, ודאי המן דוגמא של סמא"ל היה לו@, שבו התלבש. ועשרה כתרים תחתונים התלבשו בעשרה בניו, ומשום שעמד מרדכי בנסיון, נתן אותם הקדוש ברוך הוא בידו. על אחת כמה וכמה מי שהתנסה בשביל השכינה בגלות.	וכד חזא סמא"ל דיהבין ליה רשו על צדיק למהוי ליה נסיון וחזא דאיהו קאים בקיומיה איהו אמר (אסתר ה יג) וכל ז"ה איננ"ו שו"ה ל"י ואי תימא דעל מרדכי אמר ליה המן ודאי[655] המן דוגמא דסמא"ל הוה ליה דביה אתלבש ועשרה כתרין תתאין אתלבשו בעשר בנוי ובגין דקאים מרדכי בנסיונא יהב לון קב"ה בידיה עאכ"ו מאן דאתנסא בגין שכינתא בגלותא:

---

[647] האם הזריקות למטה הם נסיונות?

[648] נוסח?

[649] היה כתוב ו'.@

[650] עי' פתי"ש א"א פתח מא ז"ל, שורשה של הנוקבא בד' מקומות: א', בחינת מלכות בעצמה. ב', נקודה בעטרת היסוד, ג', בת"ת בחזה, ד', בדעת דיליה, והם מקומות של נקבים, בעטרת היסוד, ובחזה בסוד הטבור, ובפה סוד הדעת שהוא סוד הצמצום והחסרון, שמצד זה צריכה תיקון באלו הד' שרשים לפנות הדרך לפניו. ועי' זהר ח"ב קנח ע"א.

[651] על גב?היה ר"ת@

[652] כנ"ל@

[653] וו"ק?@

[654] היה ר"ת כ"ה@

[655] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

וכל זה כו' - ר"ל בס"ת השם בהיפוך, שהוא דינא, לנסאה לבר נש. אומר שכל זה התהפכות בדינא, שזה מגמתו, כידוע[656], מ"מ אינו שוה לו, לקיומא דקאים בר נש, שאז יסתלק לגדולה:

משום שיורדים עליו עשר סגולות של השם של הכתר, שהן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שהם ספירות מלאות בסגולות, שסובבים את הכתר העליון של המלך והמלכה. וזהו הכתר העליון, שנאמר בו ביום שבת בקדשה "כתר יתנו לך ה' אלהינו". מי "ה' אלהינו", אבא ואמא, בו מכתירים את העמוד האמצעי והשכינה, שהיא קדושה. ונאמר בה "קדושה לך ישלשו". והם "קדוש קדוש קדוש", שלשה אבות. "ה' צבאות". מי "הצבאות", נצח והוד. "מלא כל", זה צדיק, בו "מלא כל הארץ כבודו", שהיא שכינה.	בגין דנחתין עלה עשר סגולות[657] דשמא דכתרא דאינון יו"ד ה"י וא"ו ה"י דאינון ספירן מליין סגולות דסחרין לכתרא עילאה דמלכא ומטרוניתא והאי איהו כתר עילאה דאיתמר ביה ביום שבת בקדושה כתר יתנו לך ה' אלהינו מאן ה' אלהינו אבא ואימא ביה מכתירין לעמודא דאמצעיתא ושכינתא דאיהי קדושה ואיתמר בה קדושה לך ישלשו ואינון קדוש קדוש קדוש (ישעיה ו ג) תלת אבהן ה' צבאות מאן צבאות נצח והוד מלא כל דא צדיק ביה מלא כל הארץ כבודו (שם) דאיהי שכינתא:

דשמא כו' - ר"ל דכתר עליון[658], ומשם סחרין לכתר דזו"ן: **ביה מכתירין כו'** - ר"ל שה' אלהינו, או"א, נותנין כתר לך, עד"א וכן לשכינה, שג"כ נקראת לך, כמ"ש (דברי הימים א' כט יא) לך ה' הגדולה כו', שהוא ו"ק, עד"א. לך ה' הממלכה כו', מלכות. וז"ש **ביה,** בכתר, **מכתירין או"א כו'**: **דאיהי קדושה ואיתמר כו'** - ר"ל קדושה, שהוא השכינה, לך ישלשו, בתלת אבהן. וכל הו"ק כלולין בהם, כידוע[659]. ומכתירין אותה בבעלה, ו"ק, וזהו בכללות, ואח"כ בפרט, קדוש כו':

ומי שהוא משלשת האבות, לא צריך להתנסות, שמי שהוא מגזעם ומשרשם, אין בו ספק שעומד בנסיון. ואם תאמר שאברהם לא התנסה בשם של הכתר אלא במדת חסד, ויצחק במדת גבורה ויעקב במדת תפארת, והשכינה משלשת הצדדים הללו נקראת להם "אבן בוחן", יפה הוא. ומי שיתנסה מלמעלה בעשר אותיות שסובבות את הכתר, וכיון שכך הוא, יכול להתנסות. ומי שיתנסה שם, אין סוף לנסיונו, זהו שנאמר "מה אעידך מה אדמה לך", שלא יכול להתדמות הנסיון שלך למ"ה, שהוא יו"ד ה"א וא"ו, בשלשת האבות. ה"א, במלכות. אחר שנסיונך באין סוף, "כי גדול כי"ם שברך מ"י ירפא לך", אותו שהוא מופלא ומכוסה, ובו תתעלה לא"ס, כמו שהשבר שלך אין לו סוף.	ומאן דאיהי מתלת אבהן לא צריך לאתנסאה דמאן דאיהו מגזעוי ומשרשוי לית ביה ספיקא דקאים בנסיונא ואי תימא דאברהם לא אתנסא בשמא דכתרא אלא במדת חסד ויצחק במדת גבורה ויעקב במדת תפארת ושכינתא מאלין תלת סטרין אתקריאת לון אבן בחן שפיר איהו ומאן דיתנסה מלעילא בעשרה אתוון דסחרין לכתר' וכיון דהכי הוא יכיל לאתנסא' ומאן דיתנסה תמן ליתּ סוף לנסיונא דיליה הה"ד {יב ע"ב} (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך דלית יכיל לאתדמאה נסיונא דילך למ"ה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו בתלת אבהן ה"א במלכותא בתר דנסיונא דילך בא"ס (איכה ב יג) כי גדול כי"ם שברך מ"י ירפא לך ההוא דאיהו מופלא ומכוסה[660] וביה תסתלק לא"ס כמה דתבירו דילך ליתּ ליה סוף:

ומאן דאיהו כו' - ר"ל שנשמתו משרשם, דאינהו כבר נתנסו: **ואי תימא דאברהם כו'** - ר"ל דאמר לעיל דנחתין עלה עשר סגולות כו', די' שלה לשם, דמשם נתנסו: **בא"ס** - ר"ל בכ"ע[661], שם נקרא {יב ע"ב} המאציל א"ס, כמ"ש בר"מ פ' בא (מב ע"ב)[662]:

---

656 ^

657 ניקוד? עי' תיקו"ז קנא ע"א שסגול ניקוד של חסד.

658 עי' תיקו"ז ריש תיקון ע' לגבי שם מ"ה שהיא שם הכתר@.

659 ^

660 עי' לעיל הערה 101.

661 עי' תיקו"ז עו ע"ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

662 עי' מלואים אות (סה).

וכעת, המנורה הקדושה, טול@ אבן אליך, שאתה יכול לסבול אותה, ויש לך כח. ואם תאמר שאתה לבדך הוא שזרקת אותה, לא, אלא אפלו לאבות ולכל המחנות של הנשמות שמקננות עמך בדיוקנך, כמו רועה נאמן, שיש לו שני פרצופים, אחד למעלה ואחד למטה, כנגד המרכבה העליונה והמרכבה התחתונה. ובשבילם נאמר "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים". "בצלמו", בדמות שלמעלה, "בצלם אלהים" הדמות למטה, ולכן כפל שמו פעמיים "משה משה", זהו שנאמר "ויאמר משה משה". וכמו שכולל הפרצופים של בריאה, כך כלולים בו הפרצופים של אצילות.	וכאן בוצינא קדישא טול אבנא לגבך דאנת יכיל למסבל לה ואית לך חילא ואי תימא דאנת בלחודך איהו דאזדריקת לך לא אלא אפילו לאבהן ולכל משריין[663] דנשמתין דמקננין עמך בדיוקנא דילך כרעייא מהימנא דאית ליה תרי פרצופין חד לעילא וחד לתתא לקביל מרכבתא עילאה ומרכבתא [עו ע"ד] תתאה[664] ובגינייהו איתמר (בראשית א כז) **ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים בצלמו** בדיוקנא דלעילא בצלם אלהים דיוקנא לתתא ובג"ד כפל שמיה תרין זמנין מש"ה מש"ה הה"ד (שמות ג ד) **ויאמר משה משה** וכמה דכליל פרצופין דבריאה הכי כלילן ביה פרצופין דאצילות:

דאית ליה תרי פרצופין כו' - ר"ל כמ"ש לעיל (דף עג %) שמרכבה עילאה הוא חכמה בינה חסד גבורה וכתר כליל לון, ומרכבה תתאה תנה"י ומלכות כליל לון. והן תרין פרצופין של ד' פנים. והכללות הוא מצד אבנא הנ"ל, שהוא זמנין לתתא במלכות, ולזמנין בכתר. ורע"מ כליל בתרין גוונין כמו שמפרש והולך. ומרכבתא דלעילא כללא דילהון, ת"ת אדם, ודלתתא כללא דילהון מלכות, נוקבא דאדם. ששניהן נקראין אדם, והן שני פרצופין נבראו, וזהו בצלמו, בצלם ו' (שער רוה"ק נ ע"ב), **בצלם אלהים כו'**:

אמר לו המנורה הקדושה, זקן זקן, ידעתי בך שאתה הוא מהצד של הזקן העליון, שהוא ישראל שלמעלה, ואֶת האבן הזו שלך, אנו מקבלים אותה ברצון עד שאין סוף ותכלית לנסיונות שלו, בשביל כבוד השכינה, שנאמר בה "משם רעה אבן ישראל", כדי להחזיר לה סגולתא לשרות עליך, וכדי שישרה עליו עלת על כל העליונים.	אמר ליה בוצינא קדישא סבא סבא ידענא בך דאנת הוא מסטרא דסבא עילאה דאיהו ישראל דלעילא והאי אבנא דילך אנן מקבלין לה ברעוא עד דלית סוף ותכלית לנסיונין דילה בגין יקרא דשכינתא דאתמר בה (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל בגין לאחזרא לה סגולתא לשרייא עלך ובגין דישרי עלה עילת על כל עילאין[665]:

סבא - הוא אדה"ר כנ"ל (%): **דסבא עילאה** - חכמה עילאה: **אבנא דילך** - דבחכמה יבנה בית (משלי כד ג), **דביה אתבניאת** (תיקו"ז יד ע"א), לכך נקראת חכמה זעירא (זהר ח"ב רלה ע"ב), והוא י' עילאה, והיא י' תתאה, ג"כ י' של הויה בהיפוך, כנ"ל (%). י' של אדנ"י: **ברעוא** - לסלקא לה עד כתר, שהוא רעוא דרעוין (עי' אד"ר קכט ע"א). וז"ש **עד דלית סוף** מסט' דא"ס כנ"ל (%). **ותכלית**, שהוא נקרא למעלה עד א"ס, ולמטה עד אין תכלית, והוא מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), אני ראשון (שם מד ו) עד א"ס, ואני אחרון עד אין תכלית, כידוע (%): **אבן ישראל** - ר"ל שהיא אבן ישראל, סבא חכמה כנ"ל (%): **בגין לאחזרא לה סגולתא** - ר"ל לסלקא לה לכתר, דשם נקראת סגולתא, כמ"ש לעיל (%). וכל זה מחמת קיומא בנסיונות דילה, כמ"ש לעיל (%) **דאיהי אסתלקא כו' ונחתין עלה עשר סגולות כו'**, וז"ש **אנן מקבלין כו' בגין כו'**: **לשריא עלך** - ר"ל על חכמה בכתר, כמ"ש לעיל (%). שבה עלו במחשבה. וז"ש **ובגין כו', יוד כו'**, ר"ל שמא דכתרא כו', שהוא גבוה על כלם, ולכן בו נוטל נקמה ממי שמגביה עצמו:

אמר אותו הזקן, המנורה הקדושה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י הם עשר אותיות וחשבונו ששים ושלש, ובו נוטל	אמר ההוא סבא[666] בוצינא קדישא יו"ד ה"י וא"ו ה"י איהו עשר אתוון וחושבניה ס"ג ביה

[663] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.
[664] עי' לעיל הערה 201.
[665] עי' לעיל הערה 266.
[666] עי' לעיל הערה 315.

נקמה מג"ס רוח, שנאמר בו "כי גאה גאה", משום שממנו באים הערבוב הרע, שנאמר בהם "כולו סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד". ועשר אותיות עם ס"ג הם ג"ע, וזהו "שלח נא ידך וג"ע בכל אשר לו". והמנורה הקדושה, אחר שקבלתם את האבן הזו, טולו@ אותה אליכם שלא תזוז מכם, עליה נאמר "אם תשכבון בין שפתים".	נטיל נוקמא מן ג"ס רוחא דאיתמר ביה (שמות טו א) כי גאה גאה בגין דמניה קא אתיין ערבוביא בישא דאיתמר בהון (תהלים נג ד) הכל סג יחדו נאלחו אין עושה טוב אין גם אחד ועשר אתוון עם ס"ג הם ג"ע והאי איהו (איוב א יא) שלח נא ידך וג"ע בכל אשר לו ובוצינא קדישא בתר דקבלתון האי אבן טולו לה לגבייכו דלא תזוז מנכון עלה איתמר (תהלים סח יד) אם תשכבון בין שפתים:

וחושבניה ס"ג - גימ׳ סבא, שעלייתה לשם ע"י סבא, כנ"ל (%) ישראל עלה במחשבה: **מן ג"ס** - ר"ל גימ׳ ס"ג, שמגביה עצמו עד שם, דבר נש צריך להיות מאיך[667] למריה: **כי גאה גאה** - ר"ל כמ"ש (%) שמתגאה על גאים: **בגין דמניה** - ר"ל מגאוה, שנאמר בהם ס"ג כמו שמפרש והולך, ופגימתו מגיע לשם, שהיא נקראת ענוה כידוע (%): **בכל אשר לו** - ר"ל מדה נגד מדה, שנאמר בהם אין גם אחד: **דלא תזוז כו'** - ר"ל ליחדא לה תמיד:

אשרי הוא מי שמשכיב את האם העליונה בין שפתותיו, ובשבילה נאמר "אם תשכבון בין שפתים", אל תקרי אֵם אלא אֵם. ושתים הן, האם העליונה והאם התחתונה, השכינה העליונה והשכינה התחתונה. שעליה נאמר "שלח תשלח", שני שלוחים. כנגדם נאמר "ותלכנה שתיהן". אשרי הוא מי שמשכיב אותם בשפתותיו בתפלה בתורה בקריאת שמע בתפלה בהשכיבנו, ששם הקדוש ברוך הוא, שנאמר בו "השכיבנו אבינו לשלום וגו'".	זכאה איהו מאן דשכיב אימא עילאה בין שפוון דיליה ובגיניה איתמר אם תשכבון בין שפתים אל תקרי אם אלא אֵם ותרין אינון אם עילאה אם תתאה שכינתא עילאה שכינתא תתאה דעלה[פח] איתמר (דברים כב ז) שלח תשלח תרין {יב ע"ג} שילוחין לקבלייהו עלייהו איתמר (רות א ז) ותלכנה שתיהן זכאה איהו מאן דשכיב לון בשפוון דיליה בצלותא באורייתא בקריאת שמע בצלותא בהשכיבנו דתמן קב"ה דאיתמר ביה השכיבנו אבינו לשלום וגו':

ותרין אינון כו' - ר"ל נגד תרין שפוון, כמ"ש לעיל (%), בשפה עילאה שכינתא עילאה: ***דעלה** - צ"ל דעלייהו: **לקבלייהו** - ר"ל שתיהן נשתלחו, וזהו חורבן {יב ע"ג} בית ראשון ושני[668]: **ותלכנה שתיהן** - נעמי ורות, בינה ומלכות, כידוע (%). ותלכנה שתיהן בלא בעליהן בגלותא: **בשפוון** - כנ"ל (%) ב׳ שפוון: **דתמן קב"ה** - ר"ל כמ"ש (בראשית כח יא) וישכב במקום ההוא, יחודא עם בעלה (%):

ועל השכינה נאמר "ופרוס עלינו סוכת שלומך" (ברכת ק"ש של ערבית של שבת ויו"ט), שני שלומות, אחד כנגד השכינה העליונה ואחד כנגד	ועל שכינתא איתמר ופרוס עלינו סוכת שלומיך תרין שלומי חד לקביל שכינתא עילאה וחד לקביל שכינתא תתאה חד איהו

[667] עי׳ לעיל יב ע"א, ותיקו"ז כח ע"ב.

[668] עי׳ תיקו"ז ב ע"א: ורשותא אתיהיב לאלין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה לקננא בהאי חבורא דאתמר בה כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו (משלי כז ח) ולית צפור אלא שכינתא דאיהי מתתרכא מאתרהא הדא הוא דכתיב שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (דברים כב ז) את לרבות שכינתא תתאה האם שכינתא עלאה הדא הוא דכתיב ובפשעיכם שלחה אמכם (ישעיה נ א) דתרוייהו אתתרכו מאתריהון ובגין דא שלח תשלח תרין שלוחין חד מבית ראשון וחד מבית שני לקיימא ביה אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן (שם מב ח) שכינתא עלאה ותהילתי לפסילים שכינתא תתאה כן איש נודד ממקומו דא קודשא בריך הוא דאתמר ביה י"י איש מלחמה (שמות טו ג) דאתתרך אבתרייהו:

תרגום: $

ביאור רבינו: ורשותא אתיהיב כו' - חוזר למעלה (א ע"א) כד אתכנשו וכו': **לקננא בהאי חבורא** - דבלימוד הקבלה יש מנוח לשכינתא ולכל דאזלין בתרה כדלקמן: **דאתמר בה** - ר"ל בשכינה: **חד מבית ראשון** - שאז בבית ראשון שכינה עילאה שרתה בישראל, ובבית שני שכינה תתאה כידוע (זהר ח"א רנג ע"ב): **לקיימא ביה אני כו'** - ר"ל, אעפ"י שגלו, מ"מ לא שלטו בהם הקליפות ח"ו, כמ"ש בתיקונים לקמן (כג ע"א), ומביא זה הפסוק לראיה ששניהם גלו:

השכינה התחתונה. אחד הוא בעל הבית, ובשבילו נאמר "השכיבנו אבינו לשלום" (ברכת ק"ש של ערבית לספרדים) וזה העמוד האמצעי. והשני הוא אורח על שניהם, נאמר (ברכות מו ע"א) בעל הבית בוצע והאורח מברך. ומהצד של אורח נקראת השכינה "מלון אורחים", זהו שנאמר "מי יתנני במדבר מלון אורחים". ובשבילו נאמר "וילן שם". ולמה, "כי בא השמש", שהתכנס@ ממנו אותו שנאמר בו "כי שמש ומגן ה' אלהים", ונשארה השכינה בחשכה בגלות.	בעל הבית ובגיניה **איתמר** השכיבנו **אבינו** לשלום **ודא עמודא דאמצעיתא ותניינא איהו אורח** על תרווייהו **איתמר** בעל הבית **בוצע ואורח** מברך **ומסטרא דאורח אתקריאת שכינתא** מלון **אורחים** הה"ד (ירמיה ט א) **מי יתנני** במדבר מלון **אורחים** ובגינה **איתמר** (בראשית כח יא) **וילן שם ואמאי כי בא השמש דאתכנש** מינה **ההוא דאיתמר ביה** (תהלים פד יב) **כי שמש** ומגן **ה' אלהים ואשתאר שכינתא בחשוכא** בגלותא:

ועל שכינתא - ר"ל על שתיהן שהן סוכות של שלום: **תרין שלומי כו' -** ר"ל ששלום הוא חד בעד"א בין ימינא ושמאלא, בין או"א, שיחודא דילהון בימינא ושמאלא ע"י עד"א. ושלום השני הוא יסוד, בין עד"א ומלכות. ושכינתא עילאה ותתאה הן סוכת שלום עילאה של שלום ת"ת, ותתאה של שלום יסוד: **בעל הבית בוצע כו' -** ר"ל ת"ת בוצע, שמחלק לחם. ואורח יסוד, מברך, שבו ברוך כידוע (%). ות"ת נקרא בעל, שהוא בעלה של בית, מלכות. ויסוד אורח, בשעת הזיוג[669]: **מלון אורחים -** ר"ל בגלות, שהוא לילה, היא תחת היסוד[670]: **כי שמש כו' -** ר"ל שמש הוא ה'[671], ת"ת, ומגן הוא אלהים, מלכות, דאגינת על ישראל:

ומהצד של נצח והוד נקראת נבואה, ומהצד של שלשת האבות שנקראו, אל אלהים ה', שהם האל הגדול הגבור והנורא, נקראת גדלה גבורה תפארת. ובשלשת השמות הללו היא מעידה על הויתו ואלהותו ויכלתו על כל העולמות.	ומסטרא דנצח והוד **אתקריאת נבואה** ומסטרא דתלת **אבהן דאתקריאו אל אלהים** ה' **דאינון** האל הגדול הגבור **והנורא** (דברים י יז) **אתקריאת** גדולה גבורה **תפארת ובאלין** תלת שמהן **איהי** סהידת על הווייתי' **ואלהותי'** ויכולתי' על כל עלמין:

ומסט' דנו"ה כו' - הואיל ואמר מסט' דאורח, ר"ל צדיק, פי' מכל עשר ספירות מתתא לעילא: **אתקריאת נבואה -** לשון נקבה וכן בכולם: **על הוויתיה -** מסט' דהויה: **ואלהותיה** - מס' דאלהים: **ויכולתיה מס' דאל -** והוא מציאותו והנהגתו וכחו:

ומהצד של האם העליונה נקראת: אֵם, תשובה, יהו"ה. שמראה על כנוי והויה של רבון העולמים, אדון של כל הכנויים וכל ההויות של כל הכנויים, וההויות הם כנויים לו, והוא אינו כנוי. ונקראת מ"ה מהצד של חכמה, שנאמר "מה ה' אלהיך שואל מעימך כי אם ליראה". שאם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכמה (אבות פ"ג מי"ז) ובמ"ה זה@ מעיד על עלת כל העליונים, "כי לא ידעו מ"ה הוא".	ומסטרא **דאימא עילאה אתקריאת אם** תשובה יהו"ה[פט] **דאחזי** על כינוי והויה דמארי עלמין מארי דכל כינויין וכל הוויין דכל כנויין וכל הויין **אינון** כינויין ליה **ואיהו לאו איהו** כינוי **ואתקריאת** מה מסטרא **דחכמה דאיתמר** בה (דברים י יב) מה ה' אלהיך שואל מעמך כי **אם ליראה דאם** ליתֿ **חכמה** ליתֿ **דחילו ואם** ליתֿ **דחילו** ליתֿ **חכמה ובהאי** מה מעיד על עילת כל **עילאין**[672] (שמות טז טו) **כי לא ידעו** מה {יב ע"ד} **הוא**:

---

[669] עי' זהר ח"ג ערב ע"א, רמד ע"ב: ז"ל: פתח ואמר [הוא אוקמוה] מארי מתניתין (הא אוקמוה) בעה"ב בוצע וא(ו)רח מברך ועוד אוקמוה צריך לדקדק בה' מן המוציא ותרין ההין (ד)אינון לקבל שתי הלחם שתי ככרות דשבת י' איהי כביצה לכל חד וחד ומאן איהו בעה"ב דבוצע דא ו':
תרגום: פתח ואמר, הרי בארוהו בעלי המשנה, בעל הבית בוצע, ואורח מברך. ועוד בארוהו, צריך לדקדק בה' מן המוציא, ושתי ההי"ן הן כנגד שתי הלחם, שתי ככרות של השבת, י' היא כביצה של כל אחד ואחד, ומיהו בעל הבית שבוצע, זו אות ו'. ותיקו"ז צד ע"ב, עי' מלואים אות (צו).

[670] עי' פת"ש לעיל הערה 556.

[671] הוי"ה.

[672] עי' לעיל הערה 266.

אם תשובה יהו"ה - ר"ל באלו ג' שמות: **יהו"ה** - ר"ל בנקודת אלהים, וכצ"ל יֱהוִ"ה: **דאחזי על כנוי והויה** - ר"ל כינוי מסט' דנקודת אלהים, גימ' כנוי (תיקו"ז עא ע"א). והויה משם עצמו: **דמארי עלמין** - ר"ל א"ס[673], וז"ס[674] **מארי כו'**, וכן בכל הספירן איהי מעיד על א"ס, כמו לעיל (%): **הווייתיה ואלהותיה כו'** - וכן לקמן מעיד על עילת כו', הכל על א"ס, מצד אתפשטותיה בהם: **מה מסט' דחכמה** - שנקראת כח מה (תיקו"ז ה ע"א), מילוי דאלפין, כמ"ש לעיל (%): **דאיתמר כו' -** ראיה דמה מסט' דחכמה, דשם יראה, כמו שמפרש והולך, **דאם לית כו'** והוא מאמר התנא באבות: **מעיד כו' -** ר"ל על א"ס מסט' דחכמה, שמסט' דכתר נקרא אין (תיקו"ז ז ע"א)[675], שאין מוש"ג אפי' מציאותו, ומסט' דחכמה נקרא יש[676], ידוע, שיש מציאות אבל אין ידוע מהותו[677]:

ומצד של החכמה הם הנקודות, כדוגמא זה, י' הקוץ שלמטה והקוץ שלמעלה והנקודה של האמצע, מראה על כתר עליון, שבו שלשה קשרים, ׳ ׳ ׳, והם רמוזים ביו"ד ה"י וא"ו ה"י. וכל אות מראה ארבע אותיות, שהן "יברך יהו"ה", "יאר יהו"ה", "ישא יהו"ה", י"ב אותיות שתלויות מן י' יו"ד, ובה אותם שלש עשרה מדות. אחת כדוגמא זה, י' הקוץ למעלה אחת, והקוץ למטה שתים, ונקודה שבאמצע, הרי שלש. והאות י' בגימ' עשר, הרי י"ג מדות הרחמים, שנאמר בהם (ר"ה לב ע"א) בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות.	ומסטרא דחכמה אינון נקודין כגוונא דא י קוצא דלתתא וקוצא דלעילא ונקודה דאמצעיתא[678] אחזי על כתר עילאה דביה תלת קטירין ׳ ׳ ׳ ואינון רמיזין ביו"ד ה"י וא"ו ה"י וכל את אחזי ד' אתוון דאינון (במדבר ו כד–כו) יברכך יהו"ה יאר יהו"ה ישא יהו"ה י"ב אתוון דתליין מן י' יו"דׁ וביה אינון תלת עשר מכילן חד כגוונא דא י קוצא לעילא חד וקוצא לתתא תרין ונקודה באמצעיתא הא תלת ואות י בחושבניה עשר הא י"ג מכילן דרחמי דאיתמר בהון בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות:

וכל את אחזי כו' - ר"ל דכל י' הוא הויה: ***דתליין מן י' וביה** - כצ"ל, ר"ל היוד עצמו משלים לשלשה עשר, וביה כולהו מתייחדין ונעשין אחד, ואחד גימ' י"ג (תיקו"ז כו ע"ב): **כגוונא דא כו' -** ר"ל בצורת הי' עצמו י"ג, כמו שמפרש והולך: **הא י"ג כו' -** והן בכתר כידוע (%): **דאיתמר בהון כו' -** ר"ל מ"ש התנא. **והלא כו',** קאי על י"ג הנ"ל. בעשרה מאמרות עשר ספירות, מסט' דאות י', ואמר והלא במאמר אחד[679], ר"ל בכתר לבד, שהוא מאמר ראשון, ושם הכל אחד בלא שותפות, והוא אחד, בי"ג מכילן כנ"ל (%):

---

673 עי' תיקו"ז עו ע"ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

674 וז"ש?

675 עי' לעיל הערה 359.

676 עי' לעיל ז ע"ב והערה 360.

677 עי' זהר ח"א א ע"ב קיימא לשאלה ולא קיימא לשאלה.@

678 עי' לעיל הערה 581.

679 ז"ל המשנה באבות (פ"ה מ"א): בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ועי' תיקו"ז יב ע"א, לקמן יב ע"ד, וז"ל השעה"ק (נה ע"א): והענין יובן במה שביארנו לעיל, כי ענין חסרון תקון הי' נקודות בתחילה, היתה, לברר את הקליפות, כדי שיהיה שכר ועונש בעולם, אם טוב ואם רע. ולכן אלו הב' נקודות של זו"ן, הוצרכו שלא לבא בתחלתם שלימות, כל אחת ואחת כלולה בכל י' חלקיה מחוברות יחד, בסוד נקודה אחת לבדה, הנקראת מאמר אחד, אמנם כל אחד משתיהם יצאה נחלקת בי' חלקים, הנקראים עשר מאמרות, נפרדים זה מזה, בלי חבור והתקשרות, שלא כדרך ג' הנקודות העליונות, של א"א ואו"א. ולהיותם נפרדים זה מזה, לכן לא יצאו ביחד כל הי' חלקים, שבכל נקודה משתיהם, אמנם יצאו קצת חלקיה, וקצתם נשארו לסבת פרודם כנז'. וזהו אומרו, בי' מאמרות נברא העולם, ר"ל בי' מאמרות נפרדים, נברא העולם, שהם ז' תחתונות. כמו שאמר הכתוב, אמרתי עולם חסד יבנה, מחסד ולמטה. והלא במאמר אחד יכול להבראות, וכל עשר חלקי נקודת ז"א, או נקודת נוק', יהיו כלולים יחד בסוד נקודה אחת, ויצאו כל הי' חלקים מחוברים בבחי' מאמר אחד. וביאר טעמו של דבר ואמר, להפרע מן הרשעים וכו', פירוש, כי כיון שכוונתו היתה, להיות שכר ועונש בעולם, והפגם שלהם מגיע עד זו"ן לבד כנז' לכן יצאה נקודת הז"א, ונקודת נוק' נפרדת בחלקיה, בהיותם נקראים י' מאמרות ולא מאמר א', לפי שבהיותם נפרדים בתחלה, ויבאו אח"כ בסוד תוספת כנז', אין פגם חתחתונים שוה לפגם תמיד בכל הי'

ומצד של הנקודות נקראת השכינה התחתונה בת קול, כמו שבארנו כדוגמא זה ת ומהצד של הטעמים נקראת השכינה מחשבה, כדוגמא זה א . והכל נרמז באות אלף, בה נרמזו הטעמים למעלה והנקודות למטה האותיות באמצע, והכל הוא עשר אמירות, עשרת הדברות, ששת ימי בראשית, והם כ״ו, כחשבון יהו״ה שכולל טעמים ונקודות ואותיות, כדגומא זה יְהוָ״ה. ואותם טעמים ונקודות מים עליונים, כדוגמא זה א . מים נקביים כדוגמא זה ת. הרקיע של האמצע כולל כל האותיות. בשבילו נאמר ״יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים״. רקיע בהפוך אותיות עיקר, וזהו עיקר האמונה, ועליו נאמר ״ודמות על ראשי החיה רקיע״, שהוא הרקיע שבכתר עליון, שהוא מרכבה לאותו שנקרא עיקר האמונה, עלת על כל העליונים, טמון וגנוז.

ומסטרא דנקודין אתקריאת שכינתא תתאה בת קול כמה דאוקימנא כגוונא דא ת ומסטרא דטעמי אתקריאת שכינתא מחשבה כגוונא דא א וכולא אתרמיז באת אל״ף בה אתרמיזו טעמי לעילא נקודין לתתא אתוון באמצעיתא וכולא איהו עשר אמירן עשר הדברות ושית יומי בראשית ואינון כ״ו כחושבן יהו״ה דכליל טעמי וניקודי ואתוון כגוונא דא יְהוָ״ה ואינון טעמי וניקודי מיין עילא׳ כגוונא דא א מיין נוקבין כגוונא דא ת רקיע דאמצעיתא כליל כל אתוון בגיניה אתמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים רקיע בהיפוך אתוון עיקר והאי איהו עיקר האמונה ועלה איתמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע דאיהו רקיעא דבכתרא עילאה דאיהו מרכבה לההוא דאתקרי עיקר האמונה עילת על כל עילאין[680] טמיר וגניז:

בת קול - כמו שמפרש והולך, נקודה תחת ו׳ של האלף, והוא״ו הוא קול, והיא תחתיו, בת של הקול: **ומסט׳ דטעמי כו׳** - ר״ל נקודה על גבי[681] וא״ו של האלף, מסט׳ דכתר על גבי[682] ת״ת: **וכולא כו׳** - ר״ל יו״י של האלף: **יהי רקיע** - כצורת ו׳, והוא רקיע בסט׳ דו׳: **ויהי מבדיל כו׳** - בין מ״נ למ״ד, והוא בין טעמים לנקודות באמצע: **עיקר האמונה** - שכולא כליל בו׳, ת״ת, ולכן שם יהו״ה: **כדמות כו׳** - ר״ל על הנקודות כמ״ש בתיקו״ז (%): **דאיהו רקיעא כו׳** - ר״ל, רישא תניינא[683] מרכבה לרישא עילאה, שנקרא עילת כו׳: **דאיתקרי עיקר {יב ע״ד} האמונה** - ר״ל שהוא עיקר ושורש של מלכות, שנקראת אמונה[684], מסט׳ דיליה אמונה, כמ״ש לעיל (%) **ומס׳**

מאמרות ביחד, אבל יהיה כפי ערך החטא ופגם התחתונים. כי לפעמים לא יצטרך להסתלק, רק חלק התחתון לבד, ולפעמים יצטרך להסתלק ב׳ חלקים, עד שנמצא שאם החטא יהיה תכלית הגדול, יסתלקו כל ט׳ חלקי נקודת הנוק׳, וישאר הכתר שלה לבד כנז׳. משא״כ אם קודם התקון, באו קשורות יחד כלם, ונשרשות בה, שבכל חטא הקל שבקלים, היו כל הי׳ מסתלקים, או כלם נשארים, ונמצא שלא היה משפט אמת וישר, כפי ערך החוטא, אלא והיה החוטא כשוגג כמזיד וכו׳.

680 עי׳ לעיל יב ע״ד ולקמן כ ע״ג, ועי׳ לעיל הערה 266.

681 גבי היה כתוב ע״ג.@

682 גבי היה כתוב ע״ג.@

683 ז״ל: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.
רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין.
תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.
הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים ״ברח לך אל מקומך״, ״והחיות רצוא ושוב״, ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא ״אין״, לפי שבו תלוי אין.

ועי׳ מאיר האדרא במלואים אות (סט).

684 עי׳ מלואים אות (צ).

דעלת כו' אתקריאת שכינתא אמונה כו' : טמיר - ברישא ב'[685] : **וגניז -** ברישא תליתאה : **כהן[686] -** רישא עילאה מופלא ומכוסה[687]. וכל הענין כאן ברישא עילאה, טעמי. וברישא תניינא אותיות. ובריש תליתאה נקודות. ואע"ג דבכח"ב של עשר ספירות נקודות בחכמה ואותיות בבינה, לפי שרישא תניינא כאן בסוד הבינה[688], בין[689] אם תחשוב רישא דלא אתיידע בכלל הג' רישין[690], הרי גלגלתא רישא תניינא, והוא נקרא א"א, בסוד הבינה כידוע[691], דלכן בינה נקראת אהי"ה. בין אם תחשוב קרומא דאוירא בכלל הג' רישין, הרי גולגלתא ומ"ס וקד"א בסוד חג"ת דעתיק[692], וקד"א בסוד ת"ת הוא הדין[693] בסוד בינה, ולכן נקראת בינה אוירא בתיקון ה' (כ ע"ב)[694]. וכן בכל ענין נחשב בינה לכתר דז"א[695], ועלה אמרו (חגיגה י ע"א) היתר נדרים פורחין באוי"ר[696]. והג' רישין

---

[685] עי' תיקו"ז קלח ע"א: גניז וטמיר במופלא ומכוסה.

[686] נוסח*##. אולי צ"ל אמון? בהן?

[687] עי' לעיל הערה 101.

[688] ספר לשם שבו ואחלמה - ספר הדע"ה חלק ב - דרוש ד ענף כה סימן ג

אמנם גם במצב העולמות של אז הנה היה ג"כ בחי' פב"פ ואב"א ובחי' מוחין דגדלות ראשון ושני שהם המוחין דמצד אימא ומצד אבא. שהיו אז בדרגא דהב' רישין עלאין הכלליים. שהם רדל"א וגלגלתא. ובאמרי גלגלתא ר"ל עד סוף הקד"א והם גלגלתא ואוירא וקרומא דאוירא וכל אלו הג' הוא כללות הרישא תניינא הנקרא אי"ן וכ"ז היה אז כדרגא דאימא בינה הכללית. אבל אבא הכללי היה אז בדרגא דרדל"א. הכולל עתיק ונוק' כמ"ש הרב בשער עתיק. והוא היה אז דרגא דאבא הכללי הכולל או"א עלאין. כי עכשיו הוה הרדל"א התחלת האצילות בטמירו. והתחלתו בגילוי הוא עתה רק מהחכמה הי' שבשם שהוא אבא. כמ"ש הגר"א בספד"צ בתחילתו. אבל קודם החטא שהיתה אז הנוק' בדרגא דאבא היה אז אבא בדרגא דרדל"א והוא היה הי' של שם התחלת האצילות בגלוי. וא"א היה אז בדרגא דא"ק:$

[689] והנה כאשר נבוא לעיין ברחבי כתבי האריז"ל והגר"א לברר מהם ג' הרישין דא"א מצינו ד' אופנים: א', גלגלתא קד"א ומו"ס (בע"ח א"א ג' וכן לקמן דף ה ע"ב), ב', קד"א גלגלתא ומו"ס (לקמן דף כא ע"א בליקוט), ג', רדל"א גלגלתא ומו"ס (בפע"ח חזרת הש"ץ פרק ז'), ד', רדל"א קד"א ומו"ס (באירו רבינו בספד"צ ג ע"ב). עכ"פ נראה שב' אופנים עיקריים יש במהות הרישא תניינא, אם הוא גלגלתא או שמא הוא קרומא דאוירא. והנה בביאור עניין הרישא תנינא בכלל, יש להקדים שכתוב בבהגר"א על ת"ז קלח ע"ד שאוירא אינו נזכר באד"ז כלל, שכן אוירא כלול בגלגלתא. ועי' לקמן ה ע"ג ד"ה ובמו"ס, שסיום הגלגלתא הוא בקד"א. ועי' לש"ו כללים ח"א יט ע"א, שביאר בפירוש שבאמת לאמיתה רישא תנינא כולל את כל השלשה: גלגלתא ואוירא וקד"א. וממילא פשוט שאם כולם אחד הרי שאפשר לכנות את הרישא תניינא בכל אחד משלשתם והכל יהיה אמת. אמנם לעניין ביאור מתי הדבר נקרא כך ומתי כך, נ"ל בפשיטות להציע שכאשר מייחסים את הרישא תנינא לקד"א יש מקום לייחס את הרישא קמא לגלגלתא ואז נאמר דגלגלתא כולל את הרדל"א. $

[690] עי' מלואים אות (סט).

[691] $

[692] עי' דברי רבינו בספד"צ ו ע"ב: {check footnotes}וחסד מתלבש באוירא, והוא מתנוצץ במצחא ובדיקנא, והוא חסד עילאה שנזכר בא"ז (רפט ע"א), וע"י מתנהיר ונפיק אבא, לכן הוא מלביש לחסד דא"א. וגבורה דרדל"א מתלבש במ"ס, לכן שם הוא בוצינא דקרדינותא שורש הגבורות, השמרים כנ"ל דגנוז במעוי דאימא, וע"י מתנהיר אימא, והן מתכללין זה בזה, שהן חו"ב דא"א, ובהן חו"ג דרדל"א, ונכללין שני האורות במ"ס שהוא בינה דא"א, כמו בכל ח"ב שנותן חכמה הזרע לאמא, ומפני שאין בא"א בחינת נקבה נגלה לכן האוירא ומ"ס נכללין כא', ואוירא נקרא חכמתא עלאה סתימאה כנ"ל, וקרומא נקרא קרומא דחכמתא כו', ונכלל בגלגלתא, וז"ס אוירא שנקרא אבא וחסד בסוד אור י' כנ"ל (ה' ע"ב), ומהן יוצאין חו"ג כנ"ל (ו ע"א). ות"ת דרדל"א מתלבש בדעת דא"א ומתגלה בדיקנא, לכן בו ב' מזלות שבהן חו"ג כידוע.

[693] היה כתוב ה"ה*##

[694] נכון? עי' מלואים אות (צז).

[695] עי' תיקו"ז נב ע"א וקנט ע"א, ועי' שעה"כ ו ע"א.

[696] עי' שער מאמרי רשב"י נג ע"א, והיותו [היסוד] נקרא פורח באויר ואינו נקר' נופל, הוא כי היה מן הראוי לפול למטה במקום שעומדין ארבע פרקין תתאין דנצח והוד דא"א, שהוא במקום שש קצוות דז"א. אבל ההארה הנמשכת לו מלמעל', מאותם תרין פרקין קדמאין שנשארו באבא ואימא, הם המעמידין אותו בבינה דז"א, ושם אינו לא למעלה במקומו הראוי לו, ולא למטה עם שאר פרקין דנצח והוד. אבל נשאר תלוי ופורח באויר בבינה דז"א כנז', מחמת ההארה והשפע הנמשך לו מאותם תרין פרקין עלאין הנז', וממשיכין אותו שם אעפ"י שאינו עולה ממש עמהם במקומם. ובחי' אותו האור העליון הנקרא בחינת אויר הנמשך לו מהם נשאר תלוי ופורח באויר. גם בזה תבין ענין בינה הנקראת גם כן מגדל הפרח באויר, בסוד היתר נדרים פורחין באויר, ואין

הן שורש כל הספירות. הא'[697] בסוד כתר, כולל ג' ראשונות, או בינה כולל ג' ראשונות, והוא שם אהי"ה. והב', עד"א כולל ו"ק, והוא שם יהו"ה. והג' מלכות, שם אדנ"י, שג' שמות אלו כוללין כל הע"ס כידוע[698]. והן גימ' יב"ק, יחוד ברכה קדושה[699], ג' קוין כוללין העשר ספירות. וז"ש לעיל **ומסט' דנקודין שהיא תחת הוא"ו אתקריאת בת קול** כנ"ל (%), וכן אמר לעיל **בההוא חוט דאיהו א"א בעלה ת"ת**. ואמר לעיל שמג' יודין דסגולתא, ג' רישין, באין נר"ן לאדם. והוא כי מא' שכולל ג' ראשונות, נשמה. וב' שכולל ו"ק, רוח. וג' מלכות נפש. וכולם נכללין באלף כנ"ל (%), שכולם אחד. וכן כולם נכללין בתיבת אחד: א', כתר, שהוא שורשם ואחדותם. ח', מחכמה, שממנו מתחיל עד יסוד ח' ספירות[700], ולכן מילה בשמיני כידוע (%), ונקרא בחיבור חכמה, חי[701], בסוד טפין דנפקין ממוחא[702]. ד', מלכות, כידוע שהיא אות ד'[703], וכן בה נכללין ד' ספירות, ג' ראשונות בסוד עטרת בעלה (משלי יב ד)[704], ושלה, ולכן בה ד' אותיות אדנ"י, אי"נ ד'[705], כמ"ש לעיל (%). וזה ספירות שרשית שלה. וכשנכלל בה ו"ק דבעלה, אז נעשית ה'[706], ו' בתוך ד', עשר ספירות. וז"ש לעיל (%) **וכולא איהו עשר אמירן כו'**, עשר אמירן בבינה מסט' דג' ראשונות, כמ"ש (ת"א בראשית א א) בראשית, חכמה, ברא ההוא סתימאה, אלהים, בינה. וכן בכל המאמרים, הכל אלהים, בינה, ל"ב אלהים[707], בסוד לב, בינה. עשר הדברות, מלכות, כמ"ש (%) כלל כל הדברות בבת, ומליל עמהון. ושית יומי בראשית ידוע שהן ו"ק (%). ואמר **ואינון כ"ו כחושבן הויה,** שידוע שהויה כולל כל הע"ס, וכן כל הג' שמות הנ"ל, כמ"ש לעיל (%), כ"ף ו"ו, כ"ו הויה, פ"ו אהי"ה אדנ"י, ומסט' דשם[708], האותיות גבוהין מן הנקודות, ולכן הנקודות למטה מן האותיות[709]. ואף שחולם למעלה, מ"מ רובם הם למטה וכן בטעמים רובם ועיקרי הטעמים למעלה על האותיות[710], ולכן י"ג טעמין (לקמן כ ע"ד)[711], י"ג מכילן של הכתר, וט' נקודין (תיקו"ז קנא ע"א) ט"ס דכלילן במלכות, וכולהו כלילן בעד"א, כ"ב אותיות, י"ג וט', כנ"ל (%) שהויה כולל הג' שמות:

ועוד השכינה מצד הנקודות היא בתו של הקדוש ברוך הוא, הדום	ועוד [עז ע"א] שכינתא מסטרא דניקודי איהי

להם על מה שיסמוכו, והנדרים הם בבינה. והענין הוא כי היסוד דאריך הוא בבינה דז"א, ולכן היסוד והבינה שניהם נקראים בשם זה.

ועי' דברי רבינו בתיקו"ז יא ע"א: ל', בינה, מגדל הפורח באויר, היתר נדרים כו'.

[697] הראשון/הראשונה.@NEEDED

[698] עי' זהר ח"ג רכט ע"א: יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אהי"ה במחשבה.

[699] עי' מלואים אות (עה).

[700] עי' תיקו"ז כט ע"ב.

[701] עי' זהר ח,ב קיז ע"א: אי דן דינא דשקרא שליט עליה מלאך המות ושחיט ליה ולבתר אוקיד ליה [בגיהנם] ואי דן דין אמת קודשא בריך הוא ייעול ליה לגן עדן ואטעים ליה [מ]אילנא דחיי [דאמר ביה] (דכתיב עליה) (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם [דאתברי] (ואתברי) באורייתא דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה עץ החיים תפארת חיים דיליה חכמה ובינה חיי המלך ודאי.

תרגום: $

ביאור: לגן עדן - שהוא היפוך של גיהנם, כי ג"ע הוא נוק' דקדושה, ועץ החיים ת"ת כמש"ו (יהל אור).

עי' תיקו"ז יח ע"ב: כד נחית ח' לגבה אתעבידת ח"י ואת י'.

בהגר"א: **כד נחית כו' -** דאין יסוד ח"י אלא בהתייחד בה, אז אבר חי וכו'. ועי' דבריו שם ק ע"ג: ד"ה ברא, שיסוד אינו חי אלא בסוד הדעת וכן הוא שם פט ע"ב.

[702] עי' לעיל א ע"א ד"ה ודא הוא, ותיקו"ז ל ע"א.

[703] עי' דע"ה ח"א ד ע"ג י"א טעמים מ"ט נוק' מכונה באות ד'.

[704] עי' לעיל הערה 650.

[705] עי' לעיל הערה 244.

[706] עי' מלואים אות (צח).

[707] עי' לעיל ה רע"ב. ועי' לקמן הערה 715.

[708] שֵׁם.*##

[709] עי' ע"ח טנת"א א.*##

[710] עי' תיקו"ז קמט ע"א: טעמי דלעילא כתרין על אתוון.

[711] [עי' לקמן כא ע"ב$] לנו יש כ"ז, אמנם כאן מיירי ב"ג הטעמים המכונים "מלכים" והמה השרשים לכל הטעמים (ביאורים ח"א נו ע"ד). ועי' ביאור רבינו תיקו"ז יב ע"ד: עיקרי הטעמים למעלה על האותיות ולכן י"ג טעמין י"ג מכילן של הכתר. ועיי"ש יט ע"א: ט' היכלין ובתוכם י"ג היכלין שתשע הן דמ"ס וי"ג הן דאוירא ששם י"ג כמ"ש תיקו"ז (יח ע"ב) י"ג ברזא דא"ס [ז"ל: תליסר אינון ברזא דשמא קדישא וגו' רזא דא"ס אין סוף דלית שיעורא] והן י"ג טעמים וט' נקודות.

רגליו. ומהצד של הטעמים, נקראת "אשת חיל עטרת בעלה". ובצרופים וההויות נודעת בת המלך, כדוגמא זה הוה"י, מצד זה היא הדום רגליו. ומצד של יהו"ה נקראת פרצוף, ונקראת פנים. ומהצד של שתי נקודות אלו שהם פרצוף וזנב, נקראת א, בראש הנקודה העליונה היא ראש, ובנקודה התחתונה היא סוף.	**ברתא** דקב"ה הדום רגליו (איכה ב א) ומסטרא דטעמי אתקריאת {יג ע"א} **אשת חיל עטרת בעלה** (משלי יב ד)[712] **ובצירופין והוויין אשתמודעת ברתא דמלכא כגוונא דא** הוה"י **מסטרא דא איהי** הדום רגליו **ומסטרא** דיהו"ה **אתקריאת פרצוף ואתקריאת אנפוי ומסטרא** דתרין נקודין אלין דאינון פרצוף וזנב אתקריאת **א** ברישא דנקודה עילאה איהי רישא ובנקודה תתאה סיפא:

איהי ברתא כו' - כנ"ל (%) נקודה למטה מן האות, נקודה שתחת האלף. וכל זה הוא הכל בשכינה, בין נקודין או טעמים או אותיות, רק זה בחכמה שלה, וזה בת"ת שלה, וזה במלכות שלה. וז"ש **ובצירופין והוויין כו'**, ר"ל הי' של הויה הוא מלכות שלה {יג ע"א} ושם כלילא דכל גוונין, כמ"ש בהקדמת תיקוני זוהר (%): **הדום רגליו ומסטרא כו' פרצוף** - וזהו שאמרו (ברכות סא ע"א)[713] חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, הדום רגליו, וכלם אמת, מסט' דצירופין אלו כמו שמפרש והולך: **ואתקריאת אנפוי** - ר"ל שבקש משה ואמר (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, והוא נקודה עילאה, י' ברישא[714], חכמה, שנקרא כבו"ד[715], ל"ב נתיבות (ס"י פ"א מ"א)[716], ואמר (שמות לג כג) וראית את אחורי, מסט' דנקודה למטה, ופני לא יראו, נקודה למעלה, שנקרא אנפוי:

וסוד הדבר, חכמה בראש וחכמה בסוף, בשתי הנקודות הללו, מראה על עלת העלות שהוא ראשון ואחרון, זהו שנאמר "אני ראשון ואני אחרון". וא"ו באמצע של שתי יודי"ם מראה על עלת כל העליונים, שאין אלוה חוץ ממנו, זהו שנאמר "ומבלעדי אין אלהים".	ורזא דמלה חכמה בראש וחכמה בסוף[717] בב' נקודין אלין אחזי על עילת העילות[718] דאיהו ראשון ואחרון הה"ד (ישעיה מד ו) **אני ראשון ואני אחרון וא"ו באמצעיתא** דתרין יודין אחזי על עילת כל עילאין[719] דלית אלהא בר מניה הה"ד (שם) ומבלעדי אין אלהים:

חכמה בראש כו' - חכמה עילאה וחכמה זעירא[720]: **אחזי על עלת כו'** - ר"ל על א"ס[721]:

ומשום שהשכינה כלולה מהעליונים ותחתונים, נקראת בשם של עליונים ותחתונים, זהו שנאמר	ובגין דשכינתא איהי כלילא מעילאין ותתאין אתקריאת בשמא דעילאין ותתאין

---

712 עי' לעיל הערה 650.

713 ז"ל: ויבן ה' אלהים את הצלע רב ושמואל חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, ע"כ. ועי' תיקו"ז קלט ע"א.

714 עי' לעיל הערה 556, 650. עי' מלואים אות (נט).

715 עי' תיקו"ז ח ע"א: תשיעאה הוא מראה דמות כבוד ה' חכמה עלאה דמות דילה חזא יחזקאל לתתא ולא חכמה. **ביאור רבינו: חכמה עילאה** - שנקרא כבו"ד, גי' ל"ב, נתיבות חכמה, ע"כ. ועי' ביאור רבינו על ס"י יב ע"א: אימא מקננא בכורסיא [פי' עולם הבריאה], והיא נקראת כסא, כי הכסא גימ' אלהים, והיא כסא לכבוד שהיא חכמה, שבה ל"ב נתיבות גימט' כבו"ד, וכן הבריאה לאצילות, שגם כן נקרא כבוד כידוע [עי' ע"ח שער דרושי אבי"ע פרק א שנוק' דז"א דאצילות מכונה "כבוד". ועי' פע"ח ק"ש פרק כט וז"ל, כי הכבוד הוא מלכות דאצילות בכללות י"ס.] ועי' דברי רבינו בס"י ג ע"ב שיש ל"ב נתיבות גם בבינה.

716 ז"ל: בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק י"ה יהו"ה צבאות וכו', וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וספור.

717 עי' זהר ח"ג רלח ע"א: ובגין דא (איוב ד ז) זכור נא מי הוא נקי אבד דא פנחס דקני על ברית ואתרשים ביה דאיהו ברא דמלכא ומטרוניתא קני במחשבה [ו]זכי לאת י' מן [יהו"ה וקני בעובדוי וזכה לאות י' מן] אדנ"י והאי איהו חכמה בראש וחכמה בסוף ובגין דאדם קדמאה הוה רשים בתרווייהו אוקמוה עליה רבנן דאיהו ראשון למחשבה אחרון למעשה וכו'. ועי' עוד ח"א כו ע"ב ותיקו"ז צ ע"א.

718 עי' לעיל הערה 270.

719 עי' לעיל הערה 266.

720 עי' זהר ח"ב רלה ע"ב, שזה כינוי למלכות.

721 עי' לעיל הערה 266.

"לכלם בשם יקרא", לכל העליונים והתחתונים בשכינה נקראו, שנקראת שֵם, שבשבילו אמר למשה רבנו ע"ה "ואדעך בשם". "איש לא נעדר", מכל העליונים והתחתונים שלא נקראת בהם בעליונים. הרי בארנו שנקראת בשם, שכל ספירה וספירה בהויתה בנקודתה ובשמות של כל הכנויים, ונקראת בשם של התחתונים, כסא שרף מלאך אופן.	הה"ד (שם מ כו) לכולם בשם יקרא לכלהו עילאין ותתאין בשכינתא אתקריאו דאתקריאת שם דבגינה אמר למשה רבינו ע"ה (שמות לג יז) ואדעך בשם איש לא נעדר (ישעיה מ כו) מכלהו עילאין ותתאין דלא אתקריאת בהון בעילאין הא אוקימנא דאתקריאת בשמא דכל ספירה וספירה בהוייתה בנקודתה ובשמהן דכלהו כינויים ואתקריאת בשמא דתתאין כסא שרף מלאך אופן:

בשכינתא אתקריאו - ר"ל כלם שמם בשכינה: **בהויתה בנקודתה -** ר"ל של כל ספירה וספירה: **שרף מלאך אופן -** בג' עולמות בי"ע כמו שמפרש והולך:

כסא, "ה' בשמים הכין כסאו". מה זה שמים, זה העמוד האמצעי, ולכן סמך לו "ומלכותו בכל משלה".	כסא (תהלים קג יט) ה' בשמים הכין כסאו מאי שמים דא עמודא דאמצעיתא ובג"ד סמיך ליה (שם) ומלכותו בכל משלה:

בשמים הכין - ר"ל עם שמים:

מצד של השמים נקראת שמימה, זהו שנאמר "הבט נא השמימה", וכמו שהיא נקראת בשם של העליונים והתחתונים, כך נקרא העמוד האמצעי בעליונים ובתחתונים, שהיא בכל אחת כמדתו, והיא שעור קומתו, ונקראת שרף, זהו שנאמר "וייעף אלי אחד מן השרפים", כדוגמא שמלאך שנקרא שרף ונקראת מלאך, זהו שנאמר "המלאך הגואל אותי מכל רע", "ויסע מלאך האלהים" "ומלאך פניו הושיעם". ונקראת מלאך על שם מטטרו"ן, כשהיא עושה בו את שליחותו של בעלה. ונקראת אופן על שם סנדלפו"ן כששלטונה בו על התחתונים. ונקראת מרכבה על שם ארבע חיות של המרכבה שלמטה, כששלטונה עליהם, כמו שבארנו "ומלכותו בכל משלה". נקראת דמות אדם, דמות אריה, דמות שור, דמות נשר, בהם ובאלו הדמיונות נראית לתחתונים, שהם עבדיו הנביאים, זהו שנאמר "וביד הנביאים אדמה".	מסטרא דשמים אתקריאת שמימה הה"ד (בראשית טו ה) הבט נא השמימה וכמה דאיהי אתקריאת בשמא דעילאין ותתאין הכי איתקרי עמודא דאמצעיתא בעילאין ותתאין דאיהי בכלא חד כמדתיה ואיהי שיעור קומתיה ואתקריאת שרף הה"ד (ישעיה ו ו) ויעף אלי אחד מן השרפים כגוונא דמלאך דאיתקרי שרף ואתקריאת מלאך הה"ד (בראשית מח טז) המלאך הגואל אותי מכל רע (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים (ישעיה סג ט) ומלאך פניו הושיעם ואתקריאת מלאך על שם מטטרון כד איהי עבידא ביה שליחותא דבעלה ואתקריאת אופן על שם סנדלפון כד שלטנותא ביה על תתאין ואתקריאת מרכבה על שם ארבע חיון דמרכבתא דלתתא כד שלטנותה עלייהו כמה דאוקימנא (תהלים קג יט) ומלכותו בכל {יג ע"ב} משלה אתקריאת דמות אדם דמות אריה דמות שור דמות נשר בהון ובאלין דמיונות אתחזיא' לתתאין דאינון עבדיו הנביאים הה"ד (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה:

הבט נא השמימה - שנבואה של אברהם היתה במראה דאתחזי כמ"ש בזוהר וארא[722] (כג ע"א)[723], וזהו הבט. ואמר בסיפיה דקרא, כה יהיה זרעך, מסט' דכה[724], כאן יהיה זרעך, ולכן

---

[722] אולי וירא?$

[723] ז"ל: תא חזי אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא מתחזיין ואלין [ואלין] אינון רזא עלאה דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא מסתכלין ביה [ואלין דמתחזיין] (ומתחזיין) לא זכה בהו בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עלייהו ועל דא כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין:
ומאן גוונין דאתגליין אינון דאל שדי דאינון גוונין בחיזו עלאה ונ"א חיזו דגוונין עלאין| ואלין אתחזיין וגוונין דלעילא סתימין דלא אתחזיין לא קאים איניש עלייהו בר ממשה ועל דא כתיב

שמימה בה', נקבה, וז"ש **אתקריאת שמימה: דאיהי בכלא מדתיה** - ר"ל בכל העולמות שמתפשטת בהן, הכל מדתיה, והיא בכללה: **ואיהי שיעור קומתיה** - ר"ל בכולם: **המלאך הגואל** - **שבידה הגאולה**[725], ובידה הברכה[726]: **ויסע מלאך כו'** - **שנאמר** (שמות יג כא) וה' הולך לפניהם כו', שהיא שכינה כידוע (%): **ומלאך פניו** - שנקראת פניו כנ"ל (%), והוא הושיעם, שבידה תשועה (%): **כד איהי עבידא ביה** - ר"ל שהיא מושלת על ידו: **מרכבה** - ר"ל כלל ד' חיות בהדדי: **דמרכבתא דלתתא** - ר"ל בחיות ביצירה, ולפי שרוצה לומר לקמן ממרכבה עילאה באצילות, אמר כאן דלתתא: **כמה דאוקימנא ומלכותו כו'** - קאי אכלהו, שרף ומלאך ואופן: **ואתקריאת דמות כו'** - ר"ל ד' חיות בפרטות: **בהון** - ר"ל בחיות הנ"ל: **ובאלין דמיונות כו'** - ר"ל מה שראו הנביאים דמות אדם על הכסא וכן שאר דמיונות, הכל בשכינתא, מסט' דתתאין: **דאינון עבדיו הנביאים** - ר"ל, שנאמר במקרא כמה פעמים עבדיו הנביאים (מלכים ב' יז כג, כא י, כד ב, עמוס ג ז, דניאל ט י), והוא בסט' דעבד מט"ט, דשם הד' חיות, לכך אתחזי להון בדמיונות דחיות:

ויש נביאים שהם מהמרכבה העליונה, שנקראו בנים, כדוגמא זה, מי שירא מהקדוש ברוך הוא, שורה י' בלבו, ומי שאוהב אותו שורה ה' במח. ועל שתי האותיות הללו נאמר "הנסתרת לה' אלהינו", שמי שירא את הקדוש ברוך הוא או שאוהב אותו, נסתר הוא מבני אדם.	ואית נביאים דאינון ממרכבה עילאה דאתקריאו בנים[727] כגוונא דא מאן דדחיל לקב"ה שרייא י' בלביהצא ומאן דרחים ליה שרייא ה' במוחיהצב ועל אלין תרין אתוון אתמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו דמאן דדחיל לקב"ה או רחים ליה סתים איהו מבני נשא:

דאינון ממרכבה עילאה - ר"ל מאצילות, דמשם נקראו בנים. ומרכבה דשם הוא ד' אותיות יהו"ה כידוע (%), וז"ש **כגוונא דא מאן כו'**: ***מאן דדחיל כו' י' במוחיה ומאן דרחים כו' ה' בלביה** - כצ"ל: **ועל אלין תרין כו'** - שמוחא ולבא נסתרין בגופא, וכן חו"ב נסתרין נקראין,[728] דשם אין השגה כידוע (%) מקצה השמים, (חגיגה יא ע"ב)[729] אתה שואל כו', וכן יראה ואהבה נסתרין בבן אדם, כמו שמפרש והולך **דמאן דדחיל כו'**:

ושמי יהו"ה לא נודעתי להם לא אתגליתי לון בגוונין עלאין ואי תימא דאבהן לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון דאתגליין:

תרגום: $

ביאור: דלא מתחזיין - אף הגוונין בחג"ת דנוק' לא אתגליין כ"כ עד נה"י (יהל אור ח"א י ע"ג). לא זכה בהו - פי' שהם מראות הנראות במלכות ע"י השפעה הספירות של הזכר בה (רח"ו). דלעילא - היינו מראות הת"ת (רח"ו). דאתגליין - ע"י המלכות (רח"ו).

ועי' מלואים אות (ע).

[724] מלכות עי' זהר ח"א צ ע"ב. ועי' ביאור רבינו על תיקו"ז טו ע"ב: **כה תאמר כו'** - ר"ל, אמירה שהיא מסט' דבינה, שהיא כ"ה, כמ"ש לקמן: **ובכ"ד** - הוא שכינה תתאה כמו שמפרש והולך:

[725] עי' ביאורים ח"א עב ע"א ז"ל: קורא התיקונים להאותיות בשם מלאכים משום שהם למטה במדרגה מהנקודות, והנקודות מתגלים בהם, ומשתמשים על ידיהם. ועי' ביאורים ח"ב ע ע"ג ז"ל: כל אור תחתון הוא בבחי' מלאך להאור העליון, וכנודע בסוד המלאך הגואל, ע"כ. ועי' עבודת הקודש חלק ב פרק כה ז"ל: פתח [משה] נבואתו היתה באספקלריא שאינה מאירה, בתחלה וירא אליו מלאך יי' סוד המלאך הגואל, ואחר הרגילו לאטו עלה אל מעלת הנבואה בשם הגדול אשר לא עלה אליה שום נברא. ועי' זהר ח"א דף סא ע"א וכן ח"א דף רה ע"ב, וכן ח"ג רסט ע"ב ורע ע"א. ורמב"ן שמות ג ב.

עי' דברי רבינו בתיקו"ז עד ע"ג: יום השביעי, אלף השביעי, דאיהו במלכות, דהגאולה תהיה באלף הששי, ואמר **שביעי דא אות דצדיק אות ברית**, ר"ל עטרת הברית, ה' דהששי, ה' בתראה דשם, והיא סיהרא דתתמלא, והיה אור הלבנה כו' (ישעיה ל כו), הברית דיתגלה וכו'. ועי' זהר ח"א קלב ע"ב שגאולה היא מידת היסוד.

[726] עי' דברי רבינו בתיקו"ז קנט ע"ג: מאה ברכות יו"ד דאדני בחי' אחרונה שבה שנק' ברכה.

[727] עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[728] היה כתוב נקר'@

[729] ז"ל: יכול ישאל אדם קודם שנברא העולם תלמוד לומר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ יכול לא ישאל אדם מששת ימי בראשית תלמוד לומר לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול ישאל אדם מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור תלמוד לומר ולמקצה השמים ועד קצה השמים מלמקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל ואין אתה שואל מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור השתא דנפקא ליה מלמקצה השמים ועד קצה השמים.

והנגלות הן ו"ה, מי שעוסק בתורה שורה ו' בפיו, ומי שעוסק במצוה שורה ה' במאתים ארבעים ושמונה איבריו. ומצוה כלולה מארבע אותיות, כדוגמא של ציצית, שנאמר בה "ועשו להם ציצית", ופרשוה בעלי המשנה (מנחות לט ע"א) כל הפוחת לא יפחת משבעה, וכל המוסיף לא יוסיף על שלשה עשר. והם שמונה עשר בין קשרים וחוליות לכל צד, עולים שבעים ושנים, עליהם נאמר "והוכן בחסד כסא", חס"ד בגימטריא שבעים ושתים.	והנגלות אינון ו"ה מאן דאתעסק בתורה שרייא ו' בפומיה ומאן דעסיק במצוה שרייא ה' ברמ"ח איברין דיליה ומצוה כלילא מד' אתוון כגוונא דציצית דאתמר בה (במדבר טו לח) ועשו להם ציצית ואוקמוה מארי מתניתין כל הפוחת לא יפחות משבע וכל המוסיף לא יוסיף על י"ג ואינון ח"י בין קשרים וחוליין לכל סטרא סלקין ע"ב עלייהו איתמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא חס"ד בגמטריא ע"ב:

והנגלות כו' - שבהן מותר השגה[730], והן באיברים החיצונים, והן נגלין בבן אדם כשעוסק בתורה ובמצות, נגלה לכל: **ו' בפומיה {יג ע"ב}** - בתורה שנקרא ו', בשית עזקין דקנה[731], שמשם יוצא הקול, ו'[732], בשית כנפי ריאה כידוע (חולין מז ע"א)[733]: **ה' ברמ"ח איברין כו'** - שהיא ה' דאברהם[734], משלים למנין רמ"ח דאברהם (זהר ח"ב רסט ע"א ח"ג רפ ע"ב): **ומצוה כלילא כו'** - ר"ל, שהשכינה, שהיא מצוה, כלולה מכל הד' אותיות הוי"ה, והוא כלילא דמרכבתא עילאה, וכלילתה בתיבת מצוה[735], בחילוף ב' אותיות הראשונות בא"ת ב"ש, י"ה ונתחלפו ב' אותיות הראשונות, לפי שהן נסתרות כנ"ל (%), לפיכך נתכסו בה בסוד כנפים דא"ת ב"ש[736]: **כגוונא**

---

730 מותר? ולא אפשרות, ועוד מותר ההסכתולת?

731 עי תיקו"ז קסה ע"ב: ואית שינה לטב ואית שינה לביש לטב כגון חלום דאיהו סלם דחזא יעקב וביה דביק קנה ושית עיזקין דקנה איהו שית דרגין דנבואה וסלקין לשתין נשמי דהוה נאים בהון דוד דהכי אוקמוהו דוד הוה מתנמנם כסוס וסוס לא נאים אלא שתין נשמי ואית שינה לביש חלמא בישא דאתמר ביה לגבי אברהם (בראשית טו יב) ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו:

תרגום: ויש שינה לטוב ויש שינה לרע. לטוב כמו חלום, שהוא סולם שראה יעקב, ובו דבוק קנה ושש טבעות הקנה, הוא שש דרגות הנבואה, ועולים לששים נשימות שהיה דוד יושן בהם, שכך פרשוה (ברכות ג ע"ב) דוד היה מתנמנם כסוס, וסוס לא יושן אלא ששים נשימות. ויש שינה לרע, חלום רע, שנאמר בו אצל אברהם "ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו".

בהגר"א: וסלקין לשתין כו' - דהנשמין הוא ע"י הקנה, ברוחא דשם: **ואיהו לא נאים** - דהוא א' מס' במיתה (ברכות נז ע"ב) כדי שלא יטעם כו' (זהר ח"א רז ע"א):

ועי' מלואים אות (קא).

732 עי' לעיל הערה 139.

733 עי' דברי רבינו בתיקו"ז כט ע"ב ד"ה **חמש כנפי ריאה** - כמ"ש (חולין מז ע"א) חמש אוני אית לריאה, והן ה"ס שמתפשטין בהן נ' תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא חת"נ, וב' משמאלא ג"ה, שת"ת נוטה לימינא כמ"ש לקמן (ל ע"א)

734 עי' ע"ח שער כד פ"ו: יש שמונים ואחת ספירות פרטיות בצלם החיצון, וכנגדן שמונים ואחת ספירות אחרים בצלם התיכון, ושמונים ואחת אחרים בצלם הפנימי, הרי ג"פ שמונים ואחד, הרי רמ"ג (איברים) גימ' אברם, ואח"כ הבינה שהלבישה את המוחין דכל הצלמים (הנ"ל) [האלו] כנודע, תוך המלכות של התבונה הב' שהיא אות ה' אחרונה משם ס"ג שלה כנודע. וזו נקרא תבונה הג', שהיא רביעית כשנמנה גם את הבינה עליונה, וכו'. והנה ה' זו המלבשת אלו הג' צלמים, כנודע שיש בהם רמ"ג ספירות פרטיות, נעשים רמ"ח (איברים), כמנין אברהם, ע"י ה' זו שנתוסף בהם, ואלו הם סוד רמ"ח איברים שבאדם.

735 עי' טעמי המצות (פרשת בראשית): מצוה היא אותיות הוי"ה רק שב' אותיות ראשונות נתחלפו בא"ת ב"ש. ועי' שעה"כ סז ע"ב: וד' שלהוביות האלו הם נק' מצוה, שהוא סוד ד' אותיות הויה כנז' בס"ה (תיקו"ז קנג ע"ב) כי מ"צ הם באתב"ש י"ה, ונמצא כי ב' אותיות הראשונות, שהם י"ה, נתעלמו ונתחלפו בב' אותיות מ"צ כנז', אבל ב' אותיות אחרות, שהם ו"ה, נשארו בגילויים במקומם, וזהו ד' אותיות מצוה.

736 עי' תיקו"ז (קנג ע"ב): בכל אבר ואבר דגופא איהו יהו"ה ממנא על כל מצוה ומצוה דביה מצוה בא"ת ב"ש מ"צ י"ה פ"ץ ו"ה הא מצוה יהו"ה מצפ"ץ יהו"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ וברי כל אברין אתקריאו כנויין לשמא דיהו"ה. תרגום: בכל אבר ואבר של הגוף, הוא הוי"ה ממונה על כל מצוה ומצוה, שבו מצוה בא"ת ב"ש, מ"צ י"ה, פ"ץ ו"ה, הרי מצוה יהו"ה מצפ"ץ יהו"ה בא"ת ב"ש מצפ"ץ. ובני, כל האברים נקראים כינויים לשם הוי"ה.

דציצית כו' - ר"ל שציצית גימ' ת"ר, עם י"ג קשרים, תרי"ג. ותרי"ג תליא מן שמיה, שמי וזכרי כידוע[737], וז"ש **דאיתמר כו' ציצית**, ר"ל גימ' ת"ר: **ואוקמוה כו' על י"ג** - וזהו תרי"ג, כמו שמפרש והולך לקמן **ובוצינא כו'**: **ואינון ח"י כו'** - מפרש[738] שציצית הוא כסא לשם הוי"ה, דתליא מיניה. ובסוף מפרש[739] **ובוצינא,** על הראשון ראשון, שהוא גימ' תרי"ג, ועל זה שאמר בכאן, שהציצית הוא כסא, אמר **ולא עוד כו'**: **כסא** – ציצית, שהוא בכסא, כידוע (זהר ח"א נא ע"א) בסוד תכלת, כרסיא, וכן אמרו (סוטה יז ע"א)[740] תכלת דומה כו' לכסא: **חסד** - גימ' ע"ב שבחסד, ושָם הוא שֵם ע"ב:

והמנורה הקדושה אמר, כל מי שמניח תפלין וציצית כאלו מקיים תרי"ג מצוות של התורה, ולא עוד אלא בציצית כאלו מתקן כסא לקדוש ברוך הוא, בתפלין, שהם שֵם יהו"ה, כאלו הוריד יהו"ה על כסא. אם כן, למה נאמר (ברכות ה ע"ב) אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. אלא ודאי שני סודות עליונים כאן, אחד, של גאולת העמוד האמצעי והשכינה והאב והאם, שהם יהו"ה, אין תלויה אלא בעלת כל העליונים, שהוא מופלא ומכוסה בכתר עליון. ואחד, שמהצד של צדיקים גמורים, הוא אינו חבוש ואסור בגלות, אלא הוא אסור וחבוש עמהם באהבה, קשור עמהם בחביבות, זהו שנאמר "ונפשו קשורה בנפשו", חבוש עמהם בכסא שמתקנים לו.	ובוצינא קדישא אמר כל מאן דמנח תפלין וציצית כאלו מקיים תרי"ג מצות דאורייתא ולא עוד אלא בציצית כאלו מתקן כורסייא לקב"ה בתפלין דאינון שם יהו"ה כאלו נחית יהו"ה על כורסייא אי הכי אמאי אתמר אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים אלא ודאי[741] תרין רזין עילאין הכא חד דפורקנא דעמודא דאמצעיתא ושכינתא ואבא ואימא דאינון יהו"ה לא תלייא אלא בעילת כל עילאין[742] דאיהו מופלא ומכוסה[743] בכתרא עילאה וחד דמסטרא דצדיקים גמורים[744] לאו איהו חבוש ואסור בגלותא[745] אלא איהו אסור וחבוש עמהם ברחימו קשיר עמהון בחביבותא הה"ד (בראשית מד ל) ונפשו קשורה בנפשו חבוש עמהון בכורסייא דמתקנין ליה:

כל מאן דמנח כו' - ציצית כנ"ל, ותפלין הוא שם הויה, כמ"ש לקמן בד' פרשיות, ובהן תלי' תרי"ג כנ"ל (%): **כאלו נחית כו'** - והוא יחוד אצילות עם הבריאה[746], שבריאה הוא אלהים, כינוייה (לקמן מ ע"ד), והוא וכנוייה יחד (תיקו"ז ז ע"א). לפיכך ה' אלהים הוא שם מלא (ב"ר פי"ג סי' ב), וממנו ולמטה מתחיל עולם הפירוד (עי' לקמן מ ע"ד) בד' חיות, כמ"ש (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה כו', והוא אלהים דעובדא דבראשית, בעולמות שלמטה ביצירה ועשייה. בראשית אצילות, ברא אלהים בריאה, את השמים יצירה, ואת הארץ עשייה. וכן הוא למעלה באצילות, דאצילות הוא י' של השם, חכמה. ובריאה, ה' בינה, דאימא מקננת בכרסיא (תיקו"ז כד ע"א%),

---

ועי' יהל אור (ח"ג כז ע"ד): דרמ"ח מ"ע נגד רמ"ח אברים, בכל אבר מצוה א', ובכל מצוה שם הוי"ה כידוע, דמ"צ בא"ת ב"ש י"ה, הרי שם הוי"ה. וההוא אבר הוא אבר דשכינה. ור"ל ישאהו את השם הוי"ה. וזהו יה"ו די'שאה'ו', עם הדבור ה' בתראה, על האבר של האדם שהוא אברתו דשכינה. וזהו ישא ה' ר"ל שם הוי"ה אליך על האברים.

737 עי' לקמן טז ע"א.

738 היה כתוב מפ'.@

739 היה כתוב מפ'@

740 ז"ל: תניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא.

741 עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

742 עי' לעיל הערה 266.

743 עי' לעיל הערה 101.

744 עי' זו"ח כ ע"ב שאין לקלי' זכות לפגוע ב"רבה סגיאה עילאה דדרא"@.

745 עי' ריש תיקו"ז (ב סע"א) שיש משמעות שאין לצדיקים גלות, אלא הם בגאולה.

746 עי' תיקו"ז קלד ע"א, ועי' שעה"כ כב ע"ב: ענין הק"ש דשחרית הוא, כי הנה כבר ע"י התפילין שהנחנו, נתנו תפילין לז"א דאצילות. ואמנם היחוד דק"ש הוא לתת התעוררות אל זו"ן שבבריאה שיזדווגו. ועי' פע"ח ק"ש ז: והנה ע"י יחוד ק"ש זה, ניתנין מוחין פנימיות לזו"נ דאצילות, וגם ניתן פנימיות דו"ק אל הבריאה, ואז מזה פנימיות דאצילות נעשה מקיף אל הבריאה. ואח"כ בעמידה, אנו נותנים בחי' מקיפים לזו"נ דאצילות, וכל בחי' המוחין. וכבר ביארנו, כי הפנימית הנ"ל, אינו רק הפנימי דוקא מצד המוחין דאמא לבד, אבל השאר נכנס בעמידה עם המקיפים:

ועד"א במט"ט, ומלכות באופן: **א"ה אמאי כו'** - ר"ל ב' קושיות: אחד, אמאי איהו חבוש בתפלין עמהם, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%), והלא כל השם הוי"ה הוא בתפילין, והן או"א וזו"נ, ואו"א יפרוק מגלותא. ב', אמאי קריא בבית האסורים, הואיל שם[747] כל ד' אותיות, כל ד' פרצופים, וכסא שם, ולכך תירץ ב' תירוצים: **דמסטרא דצדיקים כו'** - אלא בבינונים כמו שמפרש והולך:

ובמרכבה שלו בכמה שירות ותשבחות, שיורדים עליהם כמה מחנות של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בהם "ואשמע את קול כנפיהם". וב"ישתבח" באים השרפים, יורדים אליו בכמה מחנות, שהם שרפים וחיות ואופנים.	ובמרכבה דילה בכמה שירין ותושבחן דקא נחתין עלייהו כמה משריין[748] דקב"ה דאיתמר בהון (יחזקאל א כד) **ואשמע את** קול כנפיהם **ובישתבח אתיין** שרפים נחתין ליה בכמה משריין דאינון שרפים וחיות ואופנים:

ובמרכבה דילה - בחיות דיצירה: **בכמה שירין ותושבחן** - הן שירת הים, ופסוקי דזמרה[749]: **את קול כו'** - בקלין דשירין ותושבחן דישראל: **ובישתבח כו'** - שמשם מתחיל עולם הבריאה, כידוע (%): **דאינון שרפים כו'** - דחיות ואופנים נמשכין אחר השרפים, ור"ל שזה שאומרים ביוצר אור "שרפים וחיות ואופנים":

ובתפלה, "קול דממה דקה", כמו שבארוה "והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים וגו'", שהתפלה בלחש, היא קול דממה דקה, ומשום ששם בא המלך, צריך לעמוד בשבילו, ולכן נקראת תפלת עמידה.	**ובצלותא** קול דממה דקה (מלכים א' יט יב) **כמה דאוקמוה** (שם יא) והנה רוח גדולה וחזק מפרק {יג ע"ג} הרים וגו' **דצלותא בחשאי איהי** קול דממה דקה **ובגין דתמן אתא מלכא צריך** למיקם בגיניה **ובגין דא אתקריאת צלותא** עמידה:

ובצלותא קול כו' - ר"ל השכינה, ולכן התפלה בחשאי, כמו שמפרש והולך: **והנה רוח גדולה** - אופנים כמ"ש (יחזקאל א כ) כי רוח {יג ע"ג} החיה באופנים אל אשר הרוח כו', והוא עשיה. ואחר הרוח רעש, חיות, כמ"ש (שם כד) את קול כנפיהם כקול מים כו', יצירה. ואחר הרעש אש, שרפים, שהן אש שורף, בריאה, ובכולם לא קאתי מלכא. והנה קול דממה דקה, שכינתא דאצילות, והנה ה' תמן קאתי מלכא[750]:

ולכן ח"י העולמים כולל ח"י ברכות, בו מתיחד הקדוש ברוך הוא ושכינתו, יאהדונה"י שעולה בגימ' אמ"ן, ובו צריך לכרוע עד שיתפקקו ח"י החוליות שבשדרה וכך פרשוה בעלי המשנה (ברכות כח ע"ב).	ובגין **דא** חי עלמין כליל ח"י ברכאן ביה מתייחד **קודשא** בריך **הוא** ושכינתיה **יאהדונה"י** דסליק בחושבן **אמן** וביה צריך למכרע עד שיתפקקו ח"י חוליות שבשדרה והכי **אוקמוה** מארי מתניתין:

ובג"ד ח"י עלמין כו' - ר"ל דמשום דבתפלה הוא קב"ה ושכינתיה כנ"ל (%), ויחודם הוא ע"י ח"י עלמין כידוע (%), לכך בתפלה ח"י ברכות: **בחושבן אמן** - דקול רם, דשָם הוא עיקר היחוד,

---

[747] נוסח.

[748] עי' לקמן יג ע"ג שמשריה הם בעשיה.

[749] עי' תיקו"ז כז ע"א: צלותא דעמידה תלת חיילין דילה אתיין בזמירות שירות ותשבחות: **בהגר"א: תלת חיילין דיליה** - [הוא שרפים] אופנים וחיות (ושרפים) שאומרים בברכת יוצר אור: **בזמירות** - פסוקי דזמרה. ושירות, שירת הים. ותשבחות, י"ג תשבחות דישתבח, ששם אתיין ג' חיילין כמ"ש בתז"ח (יג ע"ב, ועי"ש בדברי רבינו לג ע"ג ד"ה בההוא זימנא).

[750] עי' ברכות (דף נח ע"א): רב ששת סגי נהור הוה הוו קאזלי כולי עלמא לקבולי אפי מלכא וקם אזל בהדייהו רב ששת אשכחיה ההוא צדוקי אמר ליה חצבי לנהרא כגני לייא אמר ליה תא חזי דידענא טפי מינך חלף גונדא קמייתא כי קא אוושא אמר ליה ההוא צדוקי אתא מלכא אמר ליה רב ששת לא קאתי חלף גונדא תניינא כי קא אוושא אמר ליה ההוא צדוקי השתא קא אתי מלכא אמר ליה רב ששת לא קא אתי מלכא חליף תליתאי כי קא שתקא אמר ליה רב ששת ודאי השתא אתי מלכא אמר ליה ההוא צדוקי מנא לך הא אמר ליה דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא דכתיב צא ועמדת בהר לפני ה' והנה ה' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני ה' לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה.

כמ"ש למעלה (%): **וביה צריך למכריע כו' -** כמ"ש (ברכות יב ע"א) הכורע כורע בברוך[751], שהוא יסוד, כמ"ש לעיל (%): ח"י חוליות - ר"ל בסוד ח"י עלמין, והשדרה הוא בסט' דצדיק, כמ"ש (תיקו"ז ל ע"א, ויק"ר פ"ל סי' יד) לולב דומה לשדרה, צדיק כתמר כו' (תהלים צב יג) כפת תמרים (ויקרא כג מ): **והכי אוקמוה כו' -** ר"ל שכל כך[752] צריך למכרע:

ובשלש הראשונות צריך לתקן את שבחו להכנס לשער המלך בהיכלו, שהיא אדנ"י, שכך עולה היכ"ל כגימ' אדנ"י. אחר שנכנס לשם, ויבקש בקשתו בשתים עשרה הברכות, שהן ו"ו.	ובתלת קדמאין צריך לתקנא שבחוי לאעלא לתרעא דמלכא בהיכליה דאיהי אדנ"י דהכי סליק היכ"ל כחושבן אדנ"י בתר דעאל תמן וישאל שאלתוי בי"ב ברכאן דאינון ו"ו:

ובתלת קדמאין כו' - מסט' דחג"ת, שהיא שער שלהם, כמ"ש לעיל (%) **שער בת רבים כו' תלת אבהן: דאינון ו"ו -** ו' ת"ת ו' יסוד[753], כידוע ששניהן כלולין מו"ק (%), ונקראין ברכות אמצעים, קו האמצעי:

אחר כך נותנים לו שאלתו בשלש האחרונות, ששם צדיק בין שתי שפתים, "לשון למודים", ובו השכינה היא קבלה מהצד של הצדיקים הללו, הוא אסור וחבוש, שמתקנים לו כסא עם המרכבה שלה והמחנה שלה מהצד של עץ החיים.	לבתר [עז ע"ב] יהבין ליה שאלתוי בתלת בתראין דתמן צדיק בין תרין שפוון לשון למודים (ישעיה נ ד) וביה שכינתא איהי קבלה מסטרא דאלין צדיקייא איהו אסור וחבוש דמתקנין ליה כורסייה עם מרכבתא דילה ומשרייתה מסטרא דעץ החיים:

וביה שכינתא כו' - כמ"ש לעיל (%), ולכן מקבל שם: **מסטרא דאלין כו' -** ר"ל שכל זה הוא מסט' דצדיקים גמורים כו'[754], מסטרא דעץ החיים, שאין בהם יצר הרע כלל[755], והן בנים[756] לקב"ה ושכינתיה: **דמתקנין ליה -** לשם הויה באצילות. **כורסייה**, בריאה: **עם מרכבתיה -** חיות דיצירה: **ומשרייתיה -** בעשייה:

אבל מהצד של עץ הדעת טוב ורע, שקושר אותם ביצר הטוב, להיות עזר עמהם. וקושר אותו עם יצר הרע, להיות כמו חמור למשא תחתיהם, חמור נושא ספרים (%).	אבל מסטרא דעץ הדעת טוב ורע דקשיר לון ביצר הטוב למהוי עזר בהדייהו וקשיר ליה ליצר הרע למהוי כחמור למשאוי[757] תחותייהו חמור נושא ספרים:

אבל מסט' דע"ה כו' - ר"ל מסט' דעבד[758], מט"ט, והן הבינונים, ביצר טוב וביצר הרע, דשם מטה הנהפך כו'[759] כידוע: **דקשיר לון -** ר"ל לקב"ה ושכינה: **למיהוי עזר בהדייהו -** ר"ל בהדי

---

751 עי' אריכות כט ע"א ובמלואים שם.

752 היה כתוב שכ"כ.@

753 עי' זהר ח"ב ט ע"ב, הוב"ד במלואים אות (קב). עי' תיקו"ז כז ע"א: באמצעיות צריך למשאל דתמן ו' ו' חד מארי כתיבה וחד מארי חתימה ואינון ו' עלאה ו' תתאה כלילן תרין עשר פרקין תלת קדמאין רישא ותרין דרועין תלת בתראין גופא ותרין שוקין הא אתפטר ממלכא בגין דא צריך למיהב (נ"א לאחזרא) תלת פסיען לאחורא ורזא דמלה ויאסוף רגליו אל המטה (בראשית מט לג).

754 עי' לעיל הערה 744.

755 כנ"ל או"א שאין שם גלות ולא יצר הרע ולא קלי' עי' לעיל הערה 745.

756 עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

757 עי' תנא דבי אליהו זוטא, פרק א: משום דבי אליהו אמרו לעולם יהא אדם כשור לעול וכחמור למשא וכבהמה שחורשת בבקעה ובשדה, כך יהא אדם עוסק וחורש בד"ת בכל יום תמיד וכו', ע"כ. (וכן הוא בע"ז ה ע"ב).

ועי' תיקו"ז כז ע"א: לגבי צדיקים גמורים דמתקנין כרסיא לקודשא בריך הוא בציצית ונחתין ליה בתפלין וקיימין קדמוהי בצלותא לבינונים ציצית ותפילין אינון כשור לעול וכחמור למשאוי ובשבת אתמר בהון (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך לרשעים אינון קשורא לכל מקטרגין דלהון.

758 עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

759 לנחש עי' תיקו"ז קט ע"א: ועוד (שמות טו כה) ויורהו ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה כגון (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת ודא מטטרו"ן דביה הוה משתמש משה רבינו כגוונא דעמודא דאמצעיתא דהוה משתמש ביה והוה מנהיג תתאין ביה אוף

הבינונים עזר ליצר הטוב, כמ"ש (קידושין ל ע"ב) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו כו'[760]: **וקשיר ליה ליצר הרע כו' -** ר"ל בתפלין קושר את היצר הרע בידו, לעשות כרצון יצר הטוב, וקשיר לקב"ה ושכינתיה בהאי קשר, שעל ידם יהיה קשור היצר הרע, וזהו גלות הקב"ה ושכינה, דמתלבשין בקליפין (%): **למשאוי תחותייהו -** ר"ל תחת הבינונים: **נושא ספרים -** תורה שבכתב ובעל פה[761], קב"ה ושכינתיה (%), מרכבה דסוסוון כידוע (%)[762], וכן אלו הבינונים הן עבדים, אינן רק כחמור לעול, נושא ספרים, משא"כ בבנים:

מהצד של בינונים הוא אסור וחבוש בגלות, שעליהם נאמר בימות החול (ע"ז ה ע"ב תדב"א זוטא א) "היה כשור לחרש וכחמור למשאוי". ברשעים נאמר "נתנני ה' בידי לא אוכל קום", שרצועות התפלין הן כחבלים לקרני סמא"ל, שור מועד, שלא יכלה אותם. ותפלה של יד קושר לרגליו. ומי שלא מניח תפלין, עליו נאמר (ברכות לג ע"א) משור מועד הרחק ממנו כמלא עיניו, שממנו תלויים אבות נזיקין. ציצית, משאוי על חמור, נואף, נחש. בשבילו נאמר (ברכות ל ע"ב) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק.	מסטרא דבינונים איהו אסור וחבוש בגלותא[763] דעלייהו איתמר ביומין דחול היה כשור לחרוש וכחמור למשאוי[764] ברשיעייא איתמר (איכה א יד)[765] נתנני ה' בידי לא אוכל קום דרצועין דתפלין אינון כחבלים לקרנוי דסמאל שור מועד[766] דלא שיצי לון ותפלה דיד קשיר לרגליו ומאן דלא מנח תפלין עליה איתמר משור מועד הרחק ממנו כמלא עיניו[767] דמניה תליין אבות נזיקין[768] ציצית משאוי על חמור נואף נחש בגיניה איתמר אפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק[769]:

מסטרא דבינונים כו' - ר"ל מאלו אמרו (ברכות ה ע"ב) אין חבוש מתיר כו'[770]: **דעלייהו איתמר כו' -** כמ"ש בגמ' (ע"ז ה ע"ב) תנא דביה אליהו לעולם יהא כשור לעול וכחמור כו': **ביומין דחול כו' -** מסט' דתפלין שקושרין את השור וחמור כמו שמפרש והולך. ובשבת נאמר בהם (שמות כג יב) למען

הכי משה דהוה כגוונא דיליה הוה משתמש במטה ואמאי אתקרי מטטרו"ן מטה דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקיא ולזמנין מטה כלפי חובא לרשיעיא ובגין דא אתהפך ממטה לנחש לרשיעיא לאלקאה לון ביה ומנחש למטה לצדיקיא למיהב לון ביה אגרא.

[760] ז"ל: אמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו שנאמר אלהים לא יעזבנו בידו. ועי' פת"ש גדלות דז"א לא: החסדים הוא כח הטוב הנותן כח וסיוע לדחות היצה"ר והרע מן העולם, והסיוע מלמעלה הוא בסוד אור ישר מלמעלה למטה, משא"כ העולה ממטה למעלה, הוא התעוררות התחתונים שמתגברים לעומת הרע ולהגביר כח הקדושה, אבל אין בכח הזה כ"כ לדחות הרע שלא יהיה לו שליטה, אם לא בדרך ירידת החסדים שהוא העזר מלמעלה. ועיי"ש פתח מב: והצלם הזה הוא תוך האדם בסוד פנימיות, וגם מבחוץ להגן עליו בסוד מלבוש, והיינו שהחכמה ומדע שהאדם מכיר האיך לעשות רצון קונו הוא פנימיות הצלם, אך (קידושין ל' ע"ב) יצרו של אדם מתגבר עליו כו' ולולי הקב"ה עוזרו כו', והוא השמירה מבחוץ כמ"ש (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך וגו', והוא מ"ש בזוהר (ז"ח שיה"ש ע"ד ע"ב) שהביא הרב הקדוש בצלמינו דא הוא צולמא דבר נש מלגו ומלבר, לגאו סוכלתנו ומנדע וחכמה לבר ההוא צולמא דאזיל עלוי ומדברא ליה לבר נש בנטירא למיהוי נטיר מכולא כו', צלם הזה הכל תלוי לפי הכנת אביו ואמו בעת הזיווג ע"י טהרת מחשבתם שגורמים שמירה וחכמה יתירה אל הולד לעשות רצון קונו, והוא סוד הצלם מנה"י דאו"א, והבן מאד.

[761] פי' שניהם בפירוד.

[762] עי' זהר ח"ב רס ע"א הוב"ד במלואים אות (קג).*##

[763] עי' לעיל הערה 745.

[764] עי' לעיל הערה 757.

[765] ז"ל: נשקד על פשעי בידו ישתרגו עלו על צוארי הכשיל כחי נתנני אדני בידי לא אוכל קום.

[766] עי' מלואים אות (קד).

[767] עי' ברכות לג ע"T: תני רב אושעיא מרחיקין משור תם חמשים אמה ומשור מועד כמלא עיניו תנא משמיה דרבי מאיר ריש תורא בדקולא סליק לאגרא ושדי דרגא מתותך אמר שמואל הני מילי בשור שחור וביומי ניסן מפני שהשטן מרקד לו בין קרניו. ועי' תיקו"ז קסה ע"א.

[768] עי' מלואים אות (פב).*##

[769] עי' מלואים אות (קה).

[770] ז"ל: רבי יוחנן חלש על לגביה רבי חנינא אמר ליה חביבין עליך יסורין אמר ליה לא הן ולא שכרן אמר ליה הב לי ידך יהב ליה ידיה ואוקמיה אמאי לוקים רבי יוחנן לנפשיה אמרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

ינוח שורך וחמורך, שאין מניחין תפלין[771], דסט"א לא שלטא ביום השבת: **נתנני ה' כו' -** ר"ל שקושרין לתפילין לשומרם מן השור, דלא שיצי לון, כמו שמפרש והולך. וצריך להתלבש השכינה בקליפין לשומרם, וזהו, ה', שהוא התפילין, בידי כו', שאין בהם קימה כלל, שאין בהם טוב: **דרצועין דתפלין -** של ראש, שני הרצועות לשתי קרניו[772], כמו שמפרש והולך: **ותפלה כו' -** ר"ל רצועה דתפלין של יד: **לרגלוי -** שהיא נוקבא, בסוד עקב, ואתה תשופנו עקב (בראשית ג טו), ותפלין דיד בשכינה: **כמלא עיניו** — דלית ליה שמירה, ואין מניח תפלין, שנאמר (דברים ו ח) לטוטפות בין עיניך: **דמיניה תליין כו' -** והוא שור משמאל, כמ"ש לעיל (%) עשו מסט' דיצחק, ועל חרבך כו' (בראשית כז מ), שעליו נאמר לא תרצח (שמות כ יג): על חמור - והוא חמור מימינא, {יג ע"ד} ישמעאל, מסט' דאברהם, שעליו נאמר (שם) לא תנאף, כידוע. וז"ש **נואף כו',** כמ"ש (יחזקאל כג כ) אשר בשר חמורים בשרם, ור"ל שבפ' ציצית כתיב[773] (במדבר טו לט) ולא תתורו כו', ואמרו (ברכות יב ע"ב)[774] זה הרהור עבירה. וציצית שמירה ממנו: **נחש** - ר"ל שהוא נקרא נחש, אשת זנונים (הושע א ב), ותפלין וציצית הן שמירה מהם, שתפלין וציצית הן זו"נ דקדושה: **כרוך על עקבו -** ר"ל הרהורים, שהן נחש כרוך, כידוע. ועקבו כנ"ל (%) ואתה כו', שמ"מ[775] לא יפסיק:

וארבעה בתי תפלין הם כהיכל לארבע אותיות. מי ההיכל הזה, אדנ"י. שכך עולה כגימ' היכ"ל. ואותן ארבע פרשיות ארבע אותיות של יהו"ה, כדוגמת פני החיות. ובתים ארבעה, כנגד כנפי החיות, והם כדוגמת הנקודות והאותיות, שהן זכר ונקבה.	וארבע בתי תפלין אינון כהיכלא לארבע אתוון מאן היכלא דא אדנ"י דהכי סליק {יג ע"ד} כחושבן היכ"ל ואינון ד' פרשיין ד' אתוון דיהו"ה כגוונא דאנפין דחיון ובתים ד' לקבל גדפין דחיון ואינון כגוונא דנקודין ואתוון דאינון דכר ונוקבא.

וארבע בתי כו' - חוזר למעלה מסט' דצדיקים גמורין: **אינון היכלא כו' -** ר"ל, כמו התפלה, וכל התפלין בין של יד ובין של ראש, הן הכל מסט' דשכינתא: **דאינון דכר ונוקבא -** ר"ל הנקודות דכר והאותיות נקבה, כמ"ש לקמן:

שתי רצועות כנגד כנפי יונה. רצועה של יד לקשר אותה, וזו השכינה, שנאמר בה "יונתי". ושנים הם יונים, זכר ונקבה. מי שרוצה לצוד אותו צידה של שניהם, נוטל הנקבה וקושר אותה עמו, ומיד יקרא לזכר ויבא. וכך צריכים ישראל ליטול את היונה הקדושה, מצוה, השכינה, לקשר אותה בקשר של תפלין, ומיד יקרא לבעלה, שהוא ישראל שלמעלה, העמוד האמצעי.	תרין רצועין לקביל כנפי יונה רצועה דיד לקשרא לה ודא שכינתא דאיתמר בה יונתי ותרין אינון יונים דכר ונוקבא מאן דבעי לציידא ליה צידה דתרוייהו נטיל נוקבא וקשיר לה עמיה ומיד יקרי לדכורא וייתי והכי צריכין ישראל לנטלא יונה קדישא מצוה שכינתא לקשרא לה בקישורא דתפלין ומיד יקרי לבעלה דאיהו ישראל דלעילא עמודא דאמצעיתא:

תרין רצועין כו' - ר"ל תרין רצועין של ראש הן כנפים של השכינה, לכסות האדם מכל המקטרגים, כמ"ש לקמן **כנפי יונה נחפה כו' מכסיאת עליה בגדפהא ואגינת כו'.** ורצועה של יד לקשרא שכינתא עם האדם, ואף שבפרטות קאמר לקמן, דשל ראש הן דקב"ה, מ"מ בכללות כלם

---

[771] עי' ב"ע קמג ע"ב: רשב"י וחבריו שהיו מסוד הדעת הי' כחם גדול להעלות קו האמצעי יותר למעלה למעלה ונודע כי כחם יותר גדול מאותם העוסקים במצות מעשיות שהמעשה הוא בגופא בזיוגא דגופא משא"כ עסק התורה ע"י הבל פיהם גורמים זיוג נשיקין במוחא והוא דרגא דמשה שהיה כחו בפיו ולכן אמרו בש"ס שרשב"י וחבריו היו פטורים מכל המצות שתורתם אומנתם.

[772] עי' תיקו"ז י ע"א: וצריך לקשרא ליה ברצועין דתפלין תרין בתרין קרנוי וחד בדרועא ולבתר ישחוט ליה בקריאת שמע בגין דלא יתקריב לסטרא דגבורה אבל מסטרא דספירן והויו"ת דלהון אתמר לא יגורך רע (תהלים ה ה) והזר הקרב יומת (במדבר א נא):

תרגום: $

בהגר"א: בתרין קרנוי - דלא ישלוט ויפגום בזו"ן של עולמות הנ"ל: **וחד בדרועא -** כמו שמפרש והולך, בגין דלא יתקרב לסט' דגבורה, והוא מסט' דלהון, והן ג' רצועות של תפילין, ב' של ראש, וא' בזרוע שמאל שהוא גבורה: **אבל מסט' כו' -** ר"ל דלכך א"צ אלא לו' סטרין:

[773] היה כתוב כ'

[774] על מינים "אחרי עיניכם".

[775] שמכל מקום

מסט' דשכינתא, כמו שמפרש והולך **והכי צריכין כו' מצוה שכינתא כו'**: **לקשרא לה** - ר"ל להיונה. וקאמר מי הוא היונה, וקאמר דא שכינתא: **ותרין אינון כו'** - ר"ל דיונה השנייה, דכורא ציידין ליה בק"ש, כמו שמפרש והולך דקראין ליה שמע ישראל כו', וז"ש **ומיד יקרי לדכורא כו'**: **לנטלא יונה קדישא מצוה** - ר"ל ששני התפלין, כולם בשכינתא, שהן מצוה, ומצוה הוא בשכינה, כמ"ש לעיל (%) **ומאן דעסיק במצוה שרייא ה' כו'**, ולכן רצועין של ראש נקראין כנפי יונה, כמ"ש בגמ' (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות כו'[776]. וז"ש **מצוה.** וק"ש הוא בעד"א כמו שמפרש והולך, ולכך אסור לקרות ק"ש בלא תפלין, כמו שמפרש והולך: **ומיד יקרי לבעלה כו'** - ר"ל שמע ישראל, ר"ל שמע קולנו ובא אצלנו:

ולכן תקנו לקרא שמע ישראל בקול עם מצות תפילין, ומיד כשיורד אליה, צריך לקשור אותו עמה, להיות חבוש עמה ברצועה של תפילין של יד, כמו שבארוה בעלי המשנה (ברכות יא ע"א) "פארך חבוש עליך" אלו תפלין, כמו שבארוה לעיל. ומיד שקושר אותם, צריך ליחד אותם ביחוד של אחד, א"ח עם ד', שהיא כלולה מארבע פרשיות של תפלין.	ובג"ד תקינו למקרי שמע ישראל (דברים ו ד) בקלא עם מצות תפלין ומיד דנחית לגבה צריך לקשרא ליה עמה למהוי חבוש עמה ברצועה דתפלין דיד כמה דאוקמוה מארי מתניתין (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך אלו תפלין כמה דאוקמוה לעיל ומיד דקשיר לון צריך ליחדא לון ביחודא דאחד א"ח עם ד' דאיהי כלילא מארבע פרשיין דתפלין:

ובג"ד כו' בקלא - דעד"א שרייא בקלא, כידוע, קול, ו'[777]: **עם מצות כו'** - כנ"ל (%): **צריך לקשרא ליה כו'** - ר"ל, שהרצועה של יד הוא עד"א, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%), והקשר של יד הוא צדיק, דקשיר ביניהן. וז"ש **ברצועה כו'**. ואמר **לקשרא לה,** לא שעכשיו יקשר, רק שיהא קשור בתפלין עמה: **פארך חבוש** - ר"ל פאר הוא עד"א, תפארת, חבוש בשכינתא כנ"ל (%): **א"ח עם ד'** - אותיות אחד, ואח הוא ט"ס כמו שמפרש והולך: **דאיהי כלילא מד' כו'** - אע"ג דקאמר לעיל דבתים הן בה, וד' פרשיות הן הויה, הכל בשכינה. אלא דזה מסטרהא וזה מסט' דהויה. וז"ש **דאיהי כלילא כו',** כי היא מצוה כנ"ל (%):

והיא הרביעית לארבע האותיות של הקדוש ברוך הוא, ה', הרביעית, השלמות של השם יהו"ה, והיא הקוץ של האות דל"ת, עשירית לא"ח, שהוא בגימ' תשע, ובה נשלם לעשרה, כדוגמא זה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והרי פרשוה. ולכן תקנו לקרא קריאת שמע בתפלין, ופרשוה בעלי המשנה (ברכות יד ע"ב) שמי שקורא קריאת שמע בלי תפלין כאלו מעיד עדות שקר. והקשר של הקדוש ברוך הוא והשכינה, צדיק, אות של תפלין. ובאותו זמן שקושר אותם בו לקדוש ברוך הוא ושכינתו, מי ששח בינתים עברה היא בידו (מנחות לו ע"א).	איהי רביעית לארבע אתוון דקב"ה ה' רביעאה שלימו דשם יהו"ה ואיהי קוצא דאת דל"ת עשירית לא"ח דאיהו תשע בחושבן ובה אשתלים לעשרה כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א והא אוקמוה ובגין דא תקינו למקרי ק"ש בתפלין ואוקמוה מ"מ דמאן דקארי ק"ש בלא תפלין כאלו סהיד סהדותא דשקרא[778] וקישורא דקב"ה ושכינתיה צדיק אות דתפלין ובההוא זמנא דקשיר לון ביה לקב"ה ושכינתיה מאן דשח בנתים עבירה היא בידו:

לארבע אתוון דקב"ה - לפי שעד"א נקרא יה"ו[779], בסוד בן י"ה[780], כידוע: **ואיהי קוצא דאת ד'** - ר"ל שמצד אחר[781] היא על כל הד', שהן ד' אתוון יהו"ה, בקוצא דאת י', דסלקת לכתר, שהוא קוצו של י', וזהו קוצו דאת ד'[782]: **עשירית כו'** - והיא רה"י כמ"ש לעיל (ה ע"ב%): **ובג"ד תקינו כו'** - ר"ל, דתחלה צריך למיקשר ולקרב, ואח"כ לייחד, כמ"ש (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי כו':

---

[776] המשך לשונו: מגינות עליהן.

[777] עי' זהר ח"ג רנה ע"ב, תיקו"ז עח ע"א, קכג ע"א, ע"ב.

[778] עי' ברכות יד ע"ב: אמר עולא כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. פי' רש"י :כאלו מעיד עדות שקר בעצמו - לישנא מעליא:

[779]

[780] עי' לעיל הערה 46.

[781] $נוסח?

[782] עי' מלואים אות (קה).

סהיד סהדותא כו' - שאמר אחד, ואין מתייחדין בו: **אות דתפלין** - ר"ל, קשר של יד: **מאן דשח בינתים כו'** - שקישורא דקב"ה נגמר בתפלין של ראש:

ותפלין של ראש הוא תפלין האם של הקדוש ברוך הוא, עליה נאמר "ובזרוע עזו", כמו שבארוה בעלי המשנה (ברכות ו ע"א) "נשבע ה' בימינו", זו תורה. "ובזרוע עוזו", אלו תפלין שבראש. גבורה הוא זרוע שלה, והיא עוזו, והרי פרשוה (תפילת עלינו לשבח) ושכינת עוזו בגבהי מרומים הוא אלהינו, מהצד שלו, תפלה של יד אינה מעכבת של ראש וכו' (מנחות לח ע"א), שכל אחת היא מצוה בפני עצמה.	ותפילין דרישא איהו תפילין אימא דקב"ה עלה איתמר ובזרוע עוזו (ישעיה סב ח) כמה דאוקמוה מ"מ נשבע ה' בימינו זו תורה ובזרוע עוזו אלו תפילין שבראש גבורה איהי זרוע דילה ואיהי {יד ע"א} עוזו והא אוקמוה ושכינת עוזו בגבהי מרומים הוא אלהינו מסטרא דיליה תפלה דיד אינה מעכבת של ראש וכו' דכל חד איהי מצוה בפני עצמה:

עלה איתמר כו' - ר"ל, עוזו של זרוע, כמו שמפרש והולך: **איהי זרוע דילה ואיהי {יד ע"א} עזו** - שמינה דינין מתערין (זהר ח"א רכ ע"ב), וזהו עזו, שהיא כחו בגבורה: **ושכינת כו'** - ר"ל שכינתא עילאה: **בגבהי מרומים** - כמ"ש (ירמיה יז יב)[783] מרום מראשון, שהיא מרום מראשון, חכמה (תיקו"ז ז ע"א), והיא ממנו: **הוא אלהינו** - אלהים חיים[784]: **מסט' דיליה תפלה כו'** - ר"ל שכל תפלין בין של יד בין של ראש כליל ד' אותיות דהוי"ה ואדנ"י, והן שניהן בשמאלא, של יד בזרוע, ושל ראש עוזו של הזרוע, לכך כל א' בפנ"ע[785], אבל מסט' דאימא עילאה, שני התפלין בכללא הן הויה אחת, כמו שמפרש והולך, **מסט' דאימא כו':**

מצד האם אותם@ הויות שבאמצע, כמו שבארוה. והרי נתבאר, ומשום שלא בקיאים אלו של הדור האחרון, שמים שני זוגות תפלין מספק, שלא יודעים בסוד הזה (ששניהם נצרכים) ועוד מי ששם תפלין כראוי, זה הוא שמקיים המצוה כמאמרה.	מסטרא דאימא אינון הוויות באמצע כמה דאוקמוה והא איתמר ובגין דלא בקיאין אלין דדרא בתראה שויין תרי זוגין דתפלין מספיקא דלא ידעין ברזא דא [דתרוייהו אצטריכו][786] ועוד מאן דשוי תפילין כדקא חזי האי איהו מקיים מצוה כמאמרה:

כמה דאוקמוה - בהקדמת תיקוני זהר (י יא[787]) שאמר שם, שאימא עילאה בתפלין של ראש, ה' על ו'. ובתפלין של יד, רצועה של יד, ו'. על הקשר של יד, י', על התפלין של יד ה'. וסדרן הוי"ה, וזהו שאמר **הויות כו'**, ואמר **באמצע**, מפרש שם, לפי שהתפלין הן משמאלא כנ"ל, ולכן סדרן הוי"ה, שהשם של ימינא הוא יהו"ה כסדר, ושל שמאלא הוי"ה, ושל עד"א והי"ה. וצריך להיות דינא באמצע, כבוש, ורחמי מכל סטרא. ואמר הויות בשני התפלין, והן כאן באמצע, דתחלה מתעטפין בציצית מסט' דימינא, כמ"ש לעיל (%), והוכן בחסד כו' (ישעיה טז ה), ואח"כ תפלין מסט' דשמאלא, ואח"כ ק"ש מסט' דישראל, עד"א, כנ"ל (%), וזהו באמצע. ובתפלה שהיא מלכות כנ"ל (%), נשלם השם. וגאולה שבין ק"ש ותפלה, הוא קשר של ק"ש ותפלה[788]: **ובגין דלא בקיאין כו'** - ר"ל שאמרו בירושלמי (%) הויות באמצע, והן אין מבינים על מה רמזו, וסוברין שב' הפרשיות (שמות יג ה$) והיה כי יביאך (דברים כח א) והיה אם שמוע, באמצע, כמ"ש בתוספת (מנחות לד ע"ב ד"ה והקורא קורא כסדרן) והכל **בגין דלא ידעין ברזא דא: ועוד מאן כו' מצוה כמאמרה** - ר"ל שאמרו (שבת סג ע"א)[789] כל המקיים מצוה כמאמרה, וכאן הוא מצוה כמאמרה, כמ"ש לעיל (%) **ד' בתים כו' וד' פרשיין כו'**, שהן ד' אותיות דמצוה:

וכדוגמא שצדיק, הוא אות שאוחז	וכגוונא דצדיק איהו אות דאחיד ביה קב"ה

---

[783] ז"ל: כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו:

[784] עי' זהר ח"ג רמה ע"א שאלהים חיים היא מידת הבינה, ועי' לקמן כה ע"א.

[785] לצד שמאל?

[786] *) כ"ה הנוסחא בס' מצת שמורים ע"ש. $מופיע בדפוס וילנא עם הגר"א. אבל רבינו לא גורסו!@

[787] מ"מ זו היא מלש"ו. $

[788] עי' זהר ח"א קלב ע"ב שגאולה היא מידת היסוד.

[789] ז"ל: אמר רב חיננא בר אידי: כל העושה מצוה כמאמרה אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע.

בו הקדוש ברוך הוא ושכינתו, כך הוא אוחז בשניהם בשמונה עשרה ברכות התפלה. ונאמר בתפלין (מנחות לו ע"א) שח בינתים עבירה היא בידו. ונאמר בתפלה (ברכות ל ע"ב) ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אשרי הפה שבתפלה עושה בו משכב@ לשכינה, וזהו "אם תשכבון בין שפתים", שבהן "אדני שפתי תפתח", להשכיב בהם האם העליונה, שנאמר בה "והאם רבצת על האפרוחים".	ושכינתיה הכי **איהו אחיד בתרווייהו בח"י ברכאן דצלותא ואיתמר בתפלין שח בנתים עבירה היא בידו ואתמר בצלותא ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק**[790] **זכאה פומא דבצלותא עביד ביה משכב לשכינתא והא איהו** (תהלים סח יד) **אִם**[791] **תשכבון בין שפתים דבהון** (שם נא יז) **אדנ"י שפתי תפתח למשכבא בהון אימא עילאה דאתמר בה** (דברים כב ו) **והאם רובצת על האפרוחים:**

וכגוונא כו' בח"י ברכאן כו' - ר"ל שהתפלין ותפלה הן בגוונא חד: **לשכינתא -** ר"ל לשכינתא תתאה, ובה לעילאה, כמו שמפרש והולך: **דבהון כו' למשכבא בהון כו' -** ר"ל שהשפתים הן אדנ"י, ובהן שוכבת אימא עילאה כו':

שבזמן שהיא פורשת כנפיה על גוזליה, שהם ישראל, בשבתות וימים טובים, כמו שבארוה (ברכת ק"ש של ערבית של שבת ויו"ט) הפורש סוכת שלום עלינו, נמצאו בחרות מכל אומות העולם עובדי כוכבים, ולכן בשבתות וימים טובים, שהיא רובצת על ישראל, אין להם פחד מכל המקטרגים שבעולם, וכשיבאו ימות החול, נאמר בו "שלח תשלח את האם".	דבזמנא **דאיהי פרישת גדפהא על גוזלייא דאינון ישראל בשבתות וימים טובים כמה דאוקמוה הפורס סוכת שלום עלינו אשתכחו בחירו מכל אומין דעלמא פלחי כוכביא ובגין דא בשבתות ויומין טבין דאיהי רובצת על ישראל לית לון דחילו מכל מקטרגין דעלמא וכד ייתי יומין דחול אתמר בו** (דברים כב ז) **שלח תשלח את האם:**

אשתכחו בחירו - דהחירו הוא מסט' דילה (%):[792]

ומה יש בין השכינה העליונה לתחתונה, שהכל אחד. אלא השכינה התחתונה היא כיונה, ונאמר בה "כנפי יונה נחפה בכסף", צריך לכסותה שהיא יראה, ופחד נמצא מצדה משום שניטלה מצד הגבורה, ששם סמא"ל, לתבוע דינים, ומשום זה צריך לכסות אותה מכמה בעלי דינים, שלא מכירים@יכירו אותה. ובמה, בכסף, שהוא ימין, שבגללו נאמר (חגיגה יב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה, הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום. ומשום זה נחפה בכסף לרשום להּ@ מצד הרחמים, שלא יכירו בה בעלי הדין.	**ומאי אית בין שכינתא עילאה לתתאה דכלא חד אלא שכינתא תתאה איהי כיונה ואיתמר בה** (תהלים סח יד) **כנפי יונה נחפה בכסף צריך לכסאה לה דאיהי יראה ודחילו אשתכח מסטרהא בגין דאתנטילת מסטרא דגבורה דתמן סמאל למתבע דינין ובגין דא צריך לכסאה לה מכמה מארי דדינין דלא אשתמודעין בה ובמאי בכסף דאיהי ימינא דבגיניה איתמר כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום ובג"ד נחפה בכסף לרשמא לה מסטרא דרחמי דלא ישתמודעין בה מארי דדינא:**

אשתכחו בחירו - דהחירו הוא מסט' דילה:[793]

אבל האם העליונה היא כנשר, שלא פוחדת מכל העופות שלמעלה. והכנפים שלה הם מסוף העולם ועד סוף העולם, ובשבילה נאמר "כנשר יעיר קנו", וזו ירושלים, ועליו נאמר "כי יקרא קן צפור", שהקן שלה היא	**אבל אימא עילאה איהי כנשרא דלא דחילת מכל עופין דלעילא וגדפין דילה אינון מסוף עלמא ועד סוף** [עז ע"ג] **עלמא ובגינה איתמר** (דברים לב יא) **כנשר יעיר קינו ודא ירושלים**

[790] עי' מלואים אות (קה).
[791] כך הוא בזהר אבל בתהלים זה עם חירק.
[792] נ"ל שזה כפול עי' הערה הבאה.
[793] נ"ל שזה כפול עי' לעיל הערה הקודמת.

ירושלים של מעלה. וקן הצפור, ירושלים של מטה. אשרי הפה שהוא הקן שלה, אשרי התורה והתפלה שהיא קן שלה, אשרי הנשמה שהיא הקן שלה. שכאשר היא מקננת שם, לא פוחדת מכל המקטרגים של העולם, ולכן נקראת "נשמת כל חי", היא מקננת בתפלת השבת, וצדיק מהצד שלו נקרא יום השביעי, כשמחשבים הימים מהאם העליונה.	ועליה **איתמר** (שם כב ו) **כי יקרא** קן **צפור** דקן דילה **איהי ירושלים דלעילא** וקן **דצפור** ירושלים דלתתא **זכאה פומא דאיהו** קן דילה **זכאה אורייתא וצלותא דאיהי** {יד ע"ב} קן לה **זכאה נשמתא דאיהו** קן דילה דכד **איהי** מקננא תמן **לא** דחילת מכל מקטרגי דעלמא **ובגין דא אתקריאת נשמת כל חי איהי** מקננת **בצלותא** דשבת וצדיק מסטרא דליה **איתקרי יום** השביעי כד חשבין יומין מאימא עילאה:

וגדפין דילה אינון כו' - ר"ל דאתפשטת עד הוד[794], סיומא דגופא (זהר ח"א קנג ע"ב), {יד ע"ב} והוא מן העולם[795], מחסד עד יסוד: **אתקריאת נשמת כל חי -** ר"ל הנשמה, כמ"ש לעיל (%): **איהי מקננת בצלותא דשבת -** ולכן אומרים קודם ישתבח, דאתיין שרפים כנ"ל (%), נשמת כל חי, מסט' דילהון, כמ"ש לעיל (%). ובלילה אומרים, הפורס סכת שלום כנ"ל:

והיא היום הראשון של פסח, והיום הראשון של סכות. והשכינה התחתונה חג שמיני עצרת, והיא יום מתן תורה, והיא יום הכפורים. כל התפלות של כל השבתות והימים הטובים צריכים לעשות אותה@לה, וזה הוא שאמר הפסוק "אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם". מה זה "מועדם", האם העליונה. וצריך להכליל בה עשר ספירות, וכשהיא עולה, היא עולה על העמוד האמצעי, ולכן אמר שלמה "דרך הנשר בשמים", עושה שם דרך ולא נודעת בו אלא לבעלה "וידע אדם עוד את אשתו", אלא שמעלה אותה עטרה על ראשו, תפלין על הראש. וכשעולה, כמה צבאות עולים עמה. וכשיורדת, כמה צבאות יורדים עמה, ונקראו נשמות יתרות, שיורשים העם הקדוש, ובהם יש לישראל מנוחה בשבתות וימים טובים.	**ואיהי יומא** קדמאה דפסח **ויומא** קדמאה דסוכות **ושכינתא תתאה** חג שמ"ע **ואיהי** יום מתן תורה **ואיהי** יוה"כ כל צלותין דכל שבתות ויומין טבין צריכין למעבד לה **והאי איהו דאמר קרא** (ויקרא כג ד) **אלה** מועדי ה' **מקראי** קדש **אשר תקראו אותם** במועדם **מאי** מועדם **אימא** עילאה **וצריך לאכללא** בה עשר ספירות **וכד איהי** סליק' **איהי** סליקת על **עמודא דאמצעיתא ובגין דא אמר** שלמה (משלי ל יט) דרך הנשר **בשמים עבידת אורחא** תמן **ולא אשתמודעת** ביה **אלא** לבעלה (בראשית ד כה) **וידע אדם עוד את אשתו אלא** דסליק לה עיטר' על רישיה תפילין על **הראש** וכד סליקת כמה חיילין סליקין עמה וכד נחיתת כמה חיילין נחתין עמה **ואתקריאו נשמות** יתירות דירתין **עמא** קדישא **ובהון אית** לון **נייחא לישראל** בשבתות ויומין טבין:

ואיהי יומא קדמאה כו' - ששבעה ימים הן מתחילין ממנה כנ"ל (%): **ושכינתא כו' -** שהיא יום שמיני לה: **ואיהי -** ר"ל אימא עילאה: **יום כו' -** שממנה התורה, ימא דאורייתא (ח ע"א), ולכן התחיל באנכי (שמות כ ב), חושבן כסא, כידוע: **ואיהי יה"כ** — ידוע[796] (לעיל א ע"א): **מאי מועדם כו' -** כמ"ש לעיל (%) שהמועדים הן בו"ק, והיא מועדם[797], הכל מסט' דילה, וזהו תקראו אותם במועדם, וכולם תכללו בה, וז"ש **וצריך לאכללא כו':** **עבידת אורחא תמן -** ר"ל, שהיא רק עוברת בו[798], וזהו דרך הנשר בשמים: **ולא אשתמודעת ביה כו' -** ר"ל יחודא דיליה היא בחכמה, כמו שמפרש והולך: **וידע אדם כו' -** שהוא חכמה, כידוע אדם קדמאה (זהר ח"ג רלח ע"א): **ובהון אית כו' -** ר"ל ע"י נשמות היתירות, שהן מסט' דאימא עילאה[799]:

---

[794] עי' רע"מ פנחס רכג ע"ב. ועי' בביאור רבינו בתיקו"ז נא ע"ד ד"ה מאינון שמשמע שזה תמידי ויסוד מקבל בשעת הזיווג.

[795] עי' מלואים אות (קז).

[796] נדצ"ל כידוע.

[797] תכילתם?

[798] *##

[799] עי' תיקו"ז ב ע"א, עי' לעיל הערה 668.

והיונה הקדושה, בכל ששת ימי החול, הולכת נודדת ממקום למקום, ואם מוצאת צדיק בעולם, נדבקת בו. אם לא, חוזרת לקנה ומתחבאת@ונסתמת שם באותו מקום שנקרא "קן צפור". ומה הוא הקן שלה, מטטרו"ן, ששמו שד"י, שהוא שומר השער שנאמר בה "זה השער לה'", ולכן במזוזה שד"י מבחוץ ויהו"ה מבפנים.	ויונה קדישא בכל שית יומין דחול[800] **אזלא מנדדא** מדוך לדוך **ואם אשכחת צדיק בעלמא אתדבק' ביה אם לאו אתחזר' לקנהא ואתטמר' תמן בההוא אתר דאתקרי קן צפור ומאי נהו**[801] קן דיל' מטטרו"ן די שמי' שד"י **דאיהו נטיר תרעא דאתמר בה** (תהלים קיח כ) זה השער לה' **ובג"ד במזוזה שדי מלבר יהו"ה מלגאו**:

ויונה קדישא - ר"ל שכינתא תתאה, ור"ל שגם היא אין לה נייחא אלא בשבת, כמו שמפרש והולך: **מטטרון כו'** - שהוא קן לצפור יונה קדישא: **די שמי' שדי דאיהו נטיר תרעא** - ר"ל שהוא כתוב על המזוזה לשמור התרעא, ותרעא היא שכינה, כמו שמפרש והולך, דאיתמר בה, ר"ל בשכינה, זה השער לה' (תיקו"ז יג ע"א), ומט"ט גימ' שדי נטיר לה, כמ"ש (ע"ח שער הכללים ד) שדי ר"ת שומר דלתות ישראל, והיא שער לה', שהויה בפנים לה. וז"ש **ובג"ד במזוזה כו'**, כמ"ש לקמן דמארי דיונה הויה הוא במט"ט, ושם הוא לה שמירה מבפנים, ושדי מט"ט מבחוץ, ולכן **במזוזה כו'**, והיא הדלת:

ששלש מאות ששים וחמש מלאכי חבלה הם כחשבון ימות השנה. שלש מאות ששים וארבע, חסר אחד, זהו יום הכפורים, שאין לשטן שלטון	דשס"ה מלאכי חבלה **אינון** כחושבן יומי **שתא** שס"ד חסר חד **דא איהו** יום הכפורים דלית לשטן שולטן עליה השטן הכי סליק

[800] דע"ה ח"א נג ע"ד: יש למט"ט עוד ענין נעלה מאד, כי בימי החול וכן בכל משך זמן הגלות הנה יורדים ומתלבשים הז"א והנוק' דאצילות במט"ט ומתייחדים שם, וכמ"ש בהקדמות תיקונים (דף ד' ע"ב) וביומי דחול לָביש עשר כתות דמלאכיא כו', והוא מט"ט דכולל כל עולם המלאכים כנודע. וכן בתיקונים (סח ע"א) דביומין דחול דשליט מט"ט כו'. ובתיקון נ"ו (ק"ד ע"א) וד' זמנין גלת שכינתא בגלותא כו', כד שכינתא גלת כל ספירין נחתו עמה כו', וכד נחתו אתלבשו בשית יומין דחול כו'. (וע' פע"ח בשער מקראי קודש פ"ג) ובתז"ח (דף י"ד ע"ב) ויונה קדישא בכל שית יומין דחול אזלא מנדדא מדוך לדוך, ואם אשכחת צדיק בעלמא אתדבקת ביה אם לאו אתחזרת לקנהא ואתטמרת תמן כו' ומאי נהו קן דילה מט"ט כו'. וכן ברע"מ תצא (רפ"א ע"א) על התמורה שכינתא תתאה באן אתר אתטמרת בעולימא דילה מט"ט. ובתיקונים (ס"ז סע"ב) שלף איש נעלו דא גופא כו', ודא מט"ט דלזמנין אשתכח ביה עד"א, ולזמנין צדיק, ולזמנין שכינתא עלאה כו', ולזמנין שכינתא תתאה כו' דאיהי שכינתא י' כלילא מעשר ספירן י' מן מיטטרו"ן, כל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. והוא כמ"ש הרב בטעמי מצות (פ' תצא בסוד היבום) כי כשאין זווג למעלה בז"א דאצילות, יורד הז"א ביצירה ומתלבש במט"ט, ושם מזדווג בנוק' ונקרא מט"ט אז בשם מיט"ט בתוספת י', וכמ"ש בהקדמת תיקונים (ד' ט"ז) בארוכה עש"ה ובהגר"א שם, והנה נמשך אז כל השפע וההנהגה על ידו, וכנ"ל דכל ספירין פועלים ביה בהאי עלמא שפלה. ואין הכוונה ח"ו שהוא המנהיג, אלא שהזו"ן מתלבשים בו ומתייחדים שם ונמשך ההנהגה על ידו, וכמו שמבואר כ"ז בפרדס שער אבי"ע פ' ד' ה', ובפע"ח (בסוף הקדמה בד"ה עשר ספירות*) ע"ש. והנה על היחוד הזה כאשר מתלבשים בו הזו"ן ומתייחדים שם, הנה נאמר על זה כי הנה ה' יוצא ממקומו (ישעיה כו כא), כי אז הוא כביכול לבר מאתריה ונשתנה בו, וכמ"ש בתיקונים (קיז ע"ב (וע"ש בהגר"א ד"ה שינוי השם) ושם צ"ח ע"א) וכן ברע"מ (פ' תצא רפ"א ע"א) ע"ש. והנה נאמר על זה ג"כ אל תמר בו אל תמירוני בו[800], כי גם אפי' כשיורדים בו הזו"ן ומתלבשים בו ומתייחדים שם כנז', הנה אינם מתייחדים עמו להעשות עמו לחד, אלא הוא עומד לעולם במדרגתו שהוא רק המלאך מיט"ט לבד, והוא לעולם רק במדרגת בי"ע, אשר הקב"ה אינו מתייחד שם להעשות עמהם לחד כלל, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) דבעשר ספירות דבריאה [ומכש"כ בהיצירה והעשיה] לאו אינון וחייהון חד, לאו אינון וגרמיהון חד, ולכן אמר הקב"ה אל תמירוני בו. ואמרו בתיקונים שם (סוף תיקון נ' צח ע"א) ובמאי חזרין ליה לאתריה, במה שמייחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע ישראל כו', והוא מה שאמרו בסנהדרין (לח ע"ב) על מט"ט הימנותא בידן דאפי' בפרוונקא נמי לא קבילניה. ולא עוד, אלא שגם מעלתו הקודמת הנאמר עליו כי שמי בקרבו כנ"ל, והוא מעלתו התמידית בו, הנה הוא תלוי ג"כ רק בזה כשאין אנו מכוונים אליו כלל, וכל עבודתנו הוא רק להקב"ה לבד, וכמ"ש בשמו"ר (פ' ל"ב סי' ד') ולא עוד אלא שאתם גורמים לו שישמט שמי מקרבו, וכמ"ש בחגיגה (דף טו ע"א) אפקוהו למט"ט מחיוהו ס' פולסי כו' (רד"ל שם), כי כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעים מן הנעבד, כמ"ש בב"ר (פ' צ"ו סי' ה') וכן בחלק (דף צג ע"א) ודניאל אמר כו' דלא לקיים בי פסילי אלהיהם תשרפון באש (רש"ש שם).@HOW MUCH

[801] ניהו?

עליו. השט"ן כך עולה, שלש מאות ששים וארבע. במקום ששם מזוזה, אין לו רשות להתקרב, ולכן "וכתבתם על מזוזות ביתך", מזוזת, זז מות, ולכן כשלא מוצאת מקום, חוזרת לקנה שהוא מטטרו"ן, שחשבונו שד"י, ששם יהו"ה, בעל היונה הקדושה.	שס"ד **באתר** דמזוזה תמן **לא אית** ליה רשו לקרב**א** ובגין **דא** (דברים ו ט) וכתבתם על מזוזות ביתך מזוזת ז"ז מות ובגין **דא** כד **לא אשתכח אתר אתחזרת** לקינה**א**[802] **דא**יהו מטטרו"ן דחושבניה שד"י דתמן יהו"ה מארי דיונה קדישא:

דשס"ה כו' - ר"ל כולם עומדים אצל הפתח, כמ"ש (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, והן כל א' ביומו כמו שמפרש והולך: **מזוזת** - חסר ו' תניינא[803]:

ובשבת ששם צדיק, "ותבא אליו היונה לעת ערב", משום שהוא היחוד של הקדוש ברוך הוא עם שכינתו. וכשיש צדיק למטה, הוא במקום של יום השבת, שהוא שדי שלמעלה, ובו מתיחדת עם הקדוש ברוך הוא, ושם מוצאת מנוחה, ולא הולכת מטלטלת ממקום למקום.	ובשבת דתמן צדיק (בראשית ח יא) **ותבא** אליו היונה לעת ערב בגין **דא**יהו ייחוד**א** דקב"ה ושכינתיה וכד **אית** צדיק **לתתא איהו באתר** דיום השבת **דא**יהו שד"י דלעיל**א** וביה **אתייחדת** עם קב"ה ותמן **אשכחת נייחא ולא** אזלת מטלטל**א** מדוך לדוך ומאתר ל**אתר**[804]:

לעת ערב – דערב שבת: **וכד אית צדיק כו'** - מסט' דעץ החיים באצילות[805]: **שד"י דלעילא** - ר"ל צדיק חי עלמין דאצילות[806], וצדיק דלתתא הוא בדיוקניה: **וביה אתייחדת** - ר"ל בצדיק דלתתא, מתייחדת ע"י בחול, וא"צ להיות יחודה ע"י דעבד[807], מט"ט: **ותמן אשכחת נייחא** - שהוא במקום שבת:

ומי הוא הצדיק שנדבקת בו, אותו שהוא כלול מכל המדות של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בו "ויכלו", כולל הכל, שכל הספירות נכללו בו, שהוא חסיד וגומל חסד עם השכינה, ונותן לה תוקף בגבורה, וכך בכל ספירה וספירה, נותן לה תוקף, בו היא נדבקת ולא תזוז ממנו בכל ששת ימי השבת@השבוע.	**איהו צדיק דא**יהי **אתדבקת** ביה **ההוא דא**יהו כליל מכל מדות דקודש**א** ב"ה {יד ע"ג} **דא**יתמר ביה (בראשית ב א) ויכלו כליל כל**א** דכל ספירן ביה **אתכלילו דא**יהו חסיד וגמיל חסד עם שכינת**א** ויהיב לה תוקפ**א** בגבורה והכי בכל ספירה וספירה יהיב לה תוקפ**א** ביה **איהי אתדבקת** ול**א** תזוז מניה בכל שית יומי שבת**א**:

ההוא כו' - ר"ל, {יד ע"ג} שיהיו בו כל מדות טובות: **דאיתמר ביה ויכלו** - ר"ל בצדיק דלעילא, לכן צריך ג"כ בצדיק דלתתא להיות בדיוקניה: **דכל ספירן כו' דאיהו כו' ביה כו'** - ר"ל צדיק דלתתא: **בכל שית כו'** - דבשבת איתדבקת בצדיק דלעילא, וא"צ לצדיק לתתא:

ובשבילו נאמר על צדיק אחד העולם עומד, הוא עמוד נושא הכל, ובו "כנפי יונה נחפה בכסף", היא מכסה עליו בכנפיה ומגינה עליו מכל המקטרגים של העולם, ובשבילו נאמר "לא יתן לעולם מוט לצדיק", "לא יאנה לצדיק כל און", "לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם". ובו נראית הקשת של גאולה בצבעים מאירים, ומיד "וראיתיה לזכור ברית עולם" "ולא תצא כצאת העבדים",	ובגיניה **א**יתמר על צדיק **א**' העולם עומד **א**יהו עמוד סביל כל**א** וביה (תהילים סח יד) כנפי יונה נחפה בכסף **א**יהי מכסיא**ת** עליה בגדפה**א** ו**א**גינת עליה מכל מקטרגין דעלמ**א** ובגיניה **א**תמר (שם נה כג) ל**א** יתן לעולם מוט לצדיק (משלי יב כא) ל**א יא**ונה לצדיק כל **א**ון (תהילים לז כה) ל**א ר**איתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם וביה **א**תחזי קשת דפורקנ**א** בגוונוי נהירין[808] ומיד

---

[802] נוסח

[803] עי' שם ברש"י (לש"ו). כן הוא בדברי רבינו בתיקו"ז כו ע"ב, כרש"י (&) ודלא כמסורה שבידינו שבס"ת שלנו איתא מזזות.

[804] הבדל בין דוך לאתר?

[805] עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[806] עי' תיקו"ז ג ע"ב הוב"ד במלואים אות (קט).

[807] עי' לעיל הערה 800.

[808] עי' לעיל ג ע"א ועי' מלואים אות (יח).

מצד הקשת שהוא עבד.	(בראשית ט טז) **וראיתיה לזכור ברית עולם** (שמות כא ז) **ולא תצא כצאת העבדים מסטרא** דקשת דאיהו עבד

איהו עמוד כו' - ר"ל צדיק דלתתא וכן צדיק דלעילא: **וביה כו'** - צדיק דלתתא: **ובגיניה אתמר לא כו'** - הכל בצדיק דלעילא ובצדיק דלתתא, שהוא בדיוקניה: **דביה אתחזי כו'** - ר"ל ע"י הצדיק דלתתא, אתחזי קשת, צדיק דלעילא, שבו **גווני נהירין,** וזה יהיה בפורקנא כידוע (%): **ולא תצא כו'** - כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (טז ע"ב)[809] שלא יצאו כמו שיצאו ביציאת מצרים, מסט' דעבד, שברחו כו', כמ"ש (ישעיה נב יב)[810] **כי לא כו'**:

ועוד זרקא הנה אליהו יורד, וכמה מחנות עמו של מלאכים ונשמות, פתח ואמר, המנורה הקדושה, הנה כמה מחנות של מלאכי חבלה שיורדים על הצאן, תאמר לרועה שיזרוק אבן מהמקלע הקדוש א@עליהם.	**ועוד זרקא הא אליהו נחית וכמה משריין עמיה דמלאכין ונשמתין פתח ואמר בוצינא קדישא הא כמה משריין דמלאכי חבלה קא נחתין על עאנא אימא לרעיי' דזריק אבנא מקירטא קדישא לגבייהו:**
	(חסר כאן)

אימא לרעיא כו' - שעל הרועה להציל הצאן מן הזאבים, ועוד דקירטא דיליה היא, כמ"ש לעיל (%), וקירטא הוא כלי הרועים שנא' אצל דוד (%):

נרמז בכתר עליון כדוגמא זה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שעולה שלש פעמים אהיה, והיא אשר ראש, שאהי"ה אהי"ה הכלל של מ"ב, והוא כולל עשר אמירות כדוגמא זה אל"ף ה"א יו"ד ה"א.	**אתרמיז בכתר עילאה כגוונא דא יו"ד ה"י וא"ו ה"י דסליק אהיה תלת זמנין ואיהי אשר ראש דאהי"ה אהי"ה כללא דמ"ב ואיהו כליל עשר אמירן כגוונא דא אל"ף ה"א יו"ד ה"א:**

אתרמיז בכ"ע - כאן מפרש סגולתא, שהוא ג' נקודות דכתר עליון, כולל כח"ב כנ"ל (%). ואומר כאן שכח"ב הוא אהי"ה אשר אהי"ה (שמות ג יד) כידוע[811], וכולן כלולין בכתר עליון כמו שמפרש והולך: **כגוונא דא יוד כו'** - שהוא בכתר כמ"ש לעיל (%): **ואיהו אשר כו'** - ר"ל, אע"ג דאין בפסוק רק ב' פעמין אהי"ה, אמר ש"אשר" הוא ג"כ אהיה, שהוא ראש לשני אהיה, אותיות אשר[812]: **כללא דמ"ב** - ר"ל שב' פעמין אהיה הוא מ"ב, שהן ל"ב נתיבות ועשר אמירן, וכולן כלילן ביה כידוע (%). ל"ב נתיבות שהם בחכמה, וכן ע"ס הן מצדו, כמ"ש לעיל (דף עג %) וא"כ הוא כללא דלהון. ועוד שעשר אמירן שבו הן אהיה במלואו, כמו שמפרש והולך, וא"כ ע"כ[813] בו אהיה, והכל מצד אשר ראש, כללא דמ"ב, וז"ש **ואיהו כליל כו'**:

---

[809] ז"ל: אבל בפורקנא בתראה לא נפקת ברתא בהאי עבדא כשפחה אלא בקודשא בריך הוא בגין דאורייתא (דאיהי) חירו (איהי) עמה בגלותא בתראה (דאיהי) חירו דילה מה דלא הוה הכי בגלותא קדמאה דלא הוה לה ולבנהא אורייתא דאיהי חירו דאורייתא ודאי איהו חירו במלכותא דילה ביקרא דילה הה"ד (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים ובגין דא (שמות כא ז) לא תצא כצאת העבדים ודא הוא דאמר (ישעיה נב יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' יהו"ה ודאי איהו יוקים לון מעפרא ואיהו נהיר על אנפוי דישראל וביה אשתמודעין כל עלמין דאינון זרע ברך ה' (שם סא ט):

תרגום:

באיור רבינו: חירו דאורייתא - כמ"ש (עירובין נד ע"א) חרות כו': **חירו במלכותא** - שאז מל' יהיה בחירות, וכן של ישרים למטה: **הה"ד יקרה היא כו'** - ר"ל, באורייתא היא יקרה: **ואיהו נהיר כו'** - כמ"ש (דברים כח י) וראו כל כו' כי שם כו', כמו הנשמה בגוף אינה נראית רק כשמתפשטת, כן השם אחר שיתפשט מהאי גופא וישרה בישראל, שלא ע"י מט"ט:

FOOTNOTES?

[810] ז"ל: כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הלך לפניכם יהו"ה ומאספכם אלהי ישראל.

[811] עי' מלואים אות (לד).

[812] עי' תיקו"ז פח ע"ב: ועוד אשר קדשנו במצותיו וצונו ולא אמר קדשתנו וצויתנו אשר איהו אשר אהיה ודאי ודא כתר עלאה מסטרא דנוקבא אתקרי אשר ומסטרא דדכורא אתקרי ראש רישא דכל רישין קדשנו[812] דא אבא (סבא) דאתמר ביה ויאמר אלהי"ם יהי אור וצונו[812] דא אימא דאתמר בה ויהי אור ולית הויה אלא על ידי עשיה ותרוייהו לימינא ושמאלא:@GGOD

[813] על כרחך?

וכמה הן ספירות פנימיות וכמה ספירות אחוריות, והן זו על גב זו, זהו שנאמר ״כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם״. ובשבילם נאמר (%) וכמה פנים לפנים הנראים, וכמה אחוריים לאחורים שלא נראים. ואלה הפנימיים הם: יו״ד ה״י וא״ו ה״י, יו״ד ה״י וי״ו ה״י, יו״ד ה״א וא״ו ה״א. אחוריים הם: י׳ י״ה יה״ו יהו״ה, א א״ה אה״י אהי״ה, א׳ א״ד אד״נ אדנ״י.	וכמה אינון ספירן פנימאין וכמה ספירן אחוריים **ואינון דא** על **גב דא** הה״ד (קהלת ה ז) **כי** גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם **ובגינייהו איתמר** וכמה פנים לפנים הנראים **וכמה אחוריים לאחוריים דלאו הנראים**[814] **ואינון פנימיים אלין** יו״ד ה״י **וא״ו** ה״י יו״ד ה״י וי״ו ה״י יו״ד ה״**א וא״ו** ה״**א אחוריים אינון** י׳ י״ה יה״ו יהו״ה **א׳ א״ה אה״י אהי״ה א׳ א״ד אד״נ אדנ״י**:

וכמה אינון כו׳ - לפי שכאן אומר שהספירות הן אהיה, ובמקום אחר אומר הויה, אומר שזה בפנימיות וזה באחוריים, כמ״ש למטה (%): **כי גבוה כו׳** - ג׳ מדרגות כנגד ג׳ פנימיים, וכן ג׳ אחוריים דחשיב לקמן, **ואינון פנימיים כו׳**: **דלאו הנראים** - כצ״ל, ור״ל שהאחוריים מתפשטים עד למטה, כידוע (%): **ואינון פנימיים אלין** - וכולן א׳ בתוך חבירו וכן באחוריים. מילוי ס״ג הוא מסט׳ דכתר, כליל כח״ב. ע״ב מסט׳ דחסד, כליל ו״ק, יומא דכלהו[815]. מ״ה מסט׳ דמלכות. וכן באחוריים, אחוריים דיהו״ה הוא דכורא, ודאהי״ה ואדנ״י הן נוקבין לגביה כמו שמפרש והולך, ומ״מ דאהי״ה בג׳ ראשונות, מצד אימא, כמו שמפרש והולך:

כשאותם פנימיים מלמעלה, כמו הטעמים על האותיות, הם זכרים. וכשהפנימיים הם למטה, בגלל@בשביל הנקודות תחת האותיות, הם נקבות. וכלם נודעים בסוד זה, כשאהי״ה על יהו״ה, הם נקבה, ״כתר יתנו לך ה׳ אלהינו״ (קדושה דמוסף) ובכל מקום הכתר, האֵם, ושניהם נרמזו בשם אדנ״י, א׳ אה״ה, י׳ יהו״ה.	כד **אינון** פנימיים מלעיל[816] כגון {יד ע״ד} טעמי[צג] על **אתוון אינון** דכורין וכד פנימיים **איהו** לתת**א** בגין ניקודין תחות **אתוון אינון** נוקבין וכלהו **אשתמודעו** ברז**א דא** כד **אהי״ה** על יהו״ה **אינון נוקבא** כתר יתנו לך ה׳ **אלהינו** ובכל **אתר** כתר **אימא** ותרוייהו **אתרמיזו** בשם **אדנ״י א׳ אה״ה י׳ יהו״ה**:

כגון נקודיין - כצ״ל, ור״ל שהנקודות הן דכורין לאתוון. וכשהנוקבא על דכורא[817], הוא כולא מסט׳ דנוקבא, דבין בדכורא בין בנוקבא שמות של דכורא ונוקבא, שהן כלולים זה בזה, כמו שמפרש והולך, במשל דטפה, שבין בזכר ובין בנקבה, שני הטפות של אב ואם כלולין בהן, אלא שבזכר גובר של זכר ובנקבה של נקבה, כמו שמפרש והולך למטה: **כתר יתנו כו׳** - אהיה כתר לשם הויה: **ובכל אתר כו׳** - ר״ל אע״ג דכתר עליון הוא דכורא, אמר סתם כתר הוא באימא, כמ״ש (שמות ד יב)[818] ואנכי אהיה כו׳, ואנכי הוא בינה (%), והיא נוקבא לחכמה, שבו הויה, שבחכמה ובת״ת שם הויה, כידוע (תיקו״ז קמח ע״א, משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו: **בשם אדנ״י** - ר״ל א׳ בראש י׳ בסוף:

וכך כשאדנ״י על יהו״ה, היא נקבה, בת, כדוגמא שטפה של הזכר, כאשר מקדימה את טפת הנקבה, היא בת. וכשנקבה מקדימה את הזכר, הוא בן, זהו שנאמר ״ביום עשות יהו״ה אלהי״ם ארץ ושמים״. ולכן עשר ספירות מהצד של אהיה מתחילים באות א׳, והוא כ׳ כתר, כגימ׳ הי״ה, ומתפשטים ממנו עשר הויות, והם הוה היה אהיה, כדוגמת האותיות	והכי כד **אדנ״י** על יהו״ה **איהי נוקבא** בת כגוונ**א** דטפה דדכור**א** כד **אקדים** לטפה דנוקב**א איהי** בת וכד **נוקבא** אקדימת לדכור**א איהו** בן הה״ד [עז ע״ד] (בראשית ב ד) ביום עשות יהו״ה **אלהי״ם ארץ** ושמים ובג״ד עשר ספירות מסטר**א** דאהיה מתחילים באת **א׳** ואיהי כ׳ כתר כחשבן הי״ה ומתפשטין מניה עשר הויין **ואינון** הֲוֶה הָיָה אֶהְיֶה כגוונ**א** דאתוון **דאינון**

---

[814] נוסח ?#$

[815] עי׳ לעיל הערה 162.

[816] נוסח$

[817] תיקו״ז קג ע״א: תרין שותפין אינון בברא וברתא אבא ואימא חד יהיב טפה דכורא וחד נוקבא וכד שליט דכורא על נוקבא איהו דכר וכד שליט נוקבא על דכורא איהו נוקבא והא אוקמוהו ברזא דאשה כי תזריע וילדה זכר (ויקרא יב ב).

[818] ז״ל: ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר:

שהן "יהו"ה מלך" "יהו"ה מלך" "יהו"ה ימלך", הוה היה ויהיה, של@ הנקודה שלהם.	יהו"ה מלך (תהלים י טז) יהו"ה מלך (שם צג א) יהו"ה ימלך (שמות טו יח) יְהוָהצד יִמְלֹךְ וָעֶד וְיִהְיֶה דנקודה דלהון:

והכי כד כו׳ - שמא {יד ע"ד} דמלכות על ת"ת: **כגוונא כו׳** - ר"ל הטפה שבא באחרונה עולה על גבי[819] הראשונה וגוברת עלה: **ביום עשות כו׳** - שארץ הקדים לשמים, והוא דכורא, ה׳ אלהים, ה׳ קודם: **ואיהי כו׳** - ר"ל הנשאר מאהי"ה: **כחשבן היה ומתפשטין כו׳** - ר"ל שמאלו ג׳ אותיות, שהם אותיות של הויה, מתפשטין עשר הויות, ומן א׳ מתפשטין עשר אהיה, כמ"ש לעיל (%): ***ואינון הוה היה אהיה** - כצ"ל[820], ור"ל שאלו אותיות מראין על ראשון ואחרון ומבלעדיו כו׳[821], כמו שמפרש והולך. והוה ע"כ כלול בה מסט׳ דעכשיו, והן אהי"ה אשר אהי"ה (שמות ג יד), אהי"ה בעבר, אשר עכשיו, ואהי"ה לעתיד, כמ"ש אני הייתי כו׳ אני אהי"ה כו׳, ומאלו עשר אותיות מתפשטין עשר הויות: **כגוונא דאתוון דאינון כו׳** - ר"ל אותיות מלך מלך ימלך[823] ג"כ לעבר ועתיד והוה, והן ג"כ עשר אותיות: * **הָוָה כו׳** - כצ"ל, והן נקודות דמלך מלך ימלך, רק דכאן מתחלף נקודה אחרונה חולם, בראשונה סגול, ובא כאן ראשונה חולם ואחרונה סגול, בסוד מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), כידוע (%). והן ג׳ הויות[824], אם תוסיף ו׳ על היה ועל יהיה, כמ"ש לעיל (%), והן הויות שקודם מלך כו׳:

שההויה הזו מעידה על עלת כל העליונים, שהוא היה קודם כל הויה ויהיה אחר כל הויה, עד אין סוף. ומהצד של אדנ"י נקרא אין, שנרמז באדנ"י שמעיד עליו, שהוא אחרית עד אין סוף ותכלית. ואהיה מעיד על קדמותו, שאין קדמון עליו, וסימנך שאחורים, א"י א"י, אהי"ה יהו"ה, אדנ"י יהו"ה, הם עשרה עשרה, ארבע ארבע ארבע, רשיות של שבת, שאין זר ביניהם.	דהויה **דא** מסהיד על עילת כל **עילאין**[825] **דאיהו** היה קודם כל הויה ויהיה בתר כל הוהצה **עד אין** סוף **ומסטרא דאדנ"י אתקרי אין דאתרמיז באדנ"י דאסהיד עליה דאיהו אחרית** עד **אין** סוף ותכלית **ואהיה** סהיד על קדמותו דלית קדמון עליה וסימניך **דאחורי׳ א"י א"י אהי"ה יהו"ה אדנ"י יהו"ה אינון עשרה עשרה ארבע ארבע ארבע ארבע** רשויות דשבת דלית זר ביניהו:

על עילת כל כו׳ - ר"ל על א"ס[826], וכן בכל מקום שמזכיר כאן עילת העילות[827], או מארי על כלא, בכל הענין עד המתני׳ דלקמן (%) הכל על א"ס: **בתר כל הוה** - כצ"ל: **ומסטרא דאדני כו׳** - ר"ל דאדני ואהי"ה מורים על אחרון וראשון ג"כ, שהן נוקבין דהויה, ופרטו[828] וכלל[829], ג׳ השמות מורין על היה כו׳, שעיקרו של הויה מורה על הוה ל׳[830] יהו"ה, אהיה בכתר ראשית, והויה בעד"א, הוה ואדני מלכות אחרית: **וסימניך כו׳** - ר"ל נוקבין: **אינון** - ר"ל האחוריים: **עשרה עשרה ארבעה ארבעה** - ר"ל כל שם עשרה באחוריים וארבעה אותיות פשוטים: **ארבע רשויות כו׳** - ר"ל ארבע שמות הללו, שכל שם הוא רשות כמו שמפרש והולך, וכל שמא רחבו ארבעה וגבהו עשרה: **דלית זר בינייהו** - ר"ל אע"ג דארבע רשויות הן, רה"י ורה"ר כו׳[831], מ"מ כולן רה"י הן, אלא דחד לגבי חברו הוא רה,"ר כמ"ש לקמן בענין פנימיים ואחוריים, דכלא חד, אלא **דכל נהורא כו׳ קריבא לעילת כו׳**:

והם שנים, זכר ונקבה אחד לימין, וזכר ונקבה אחת לשמאל. "ופני לא	**ואינון** תרין דכר ונוקב**א** חד לימינ**א** ודכר

---

819 היה ר"ת

820 לא הבנתי תיקונו$

821 עי׳ תיקו"ז קכז ע"ב, ועי׳ ישיעה מד ו: אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהי"ם.

822 ז"ל: אהיה אשר אהיה. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור להם לישראל, אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות.

823 עי׳ מלואים אות (נח).

824 עי׳ מלואים אות (נח).

825 עי׳ לעיל הערה 266.

826 עי׳ תיקו"ז עו ע"ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

827 עי׳ לעיל הערה 270.

828 ופרט?

829 עי׳ מלואים אות (כא).

830 לשון?$*##

831 כרמלית מקום פטור.

יראו", י"א י"א, יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד. וכל שם רחבו ארבע וגבהו עשרה, ועולים ארבע ארבע לשבעים ושתים ותלויים מעשר, כדוגמא זה: יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והם יו"ד עשרים, ה"י ה"י שלושים, וי"ו עשרים ושתים, עולים לשבעים ושתים, כדוגמא שעשר האותיות, שהן י' י"ה יה"ו יהו"ה, ועולות לשבעים ושתים.	ונוקבא חד לשמאלא ופני לא יראו (שמות לג כג) י"א י"א[832] יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד וכל שמא רחבו ארבעה וגבהו עשרה וסלקין ארבע ארבע לע"ב ותליין מעשר כגוונא דא יו"ד ה"י וי"ו ה"י ואינון יוד עשרין ה"י ה"י תלתין וי"ו עשרין ותרין סלקין ע"ב כגוונא דעשר אתוון דאינון י' י"ה יה"ו יהו"ה וסלקין לע"ב:

ואינון תרין דכר כו' - ר"ל שכל זכר ונקבה כלול בחד, או"א, יהו"ה אהי"ה בחד, והן י"ה לשמאלא, וזו"נ יהו"ה אדני לימינא, ו"ה, כמ"ש לקמן (טז ע"א) בסוד שמי וזכרי. ור"ל זהו שתים שהן ארבע דשבת: **ופני כו'** - ר"ל, דגם בפנים ד' שמות, רק דשם דכורין על נוקבין כמו שמפרש והולך, וזהו שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ: **לא יראו** - ר"ל ופנ"י ל"א י"ראו"ס"ת דפני לא הן י"א, וכן יראו, הוא י"א דכורא על נוקבא, ורא"י"ת את א"חר"י הן א"י א"י כנ"ל (%): **וכל שמא כו'** - מפ' שהן רשות היחיד כנ"ל (%): **וסלקין ארבע ארבע לע"ב** - ר"ל שכל שם הוא ח"י, כיצד, הויה דאבא עשר באחוריים דיהו"ה, וארבע ארבע יהו"ה אהי"ה, ובאימא עשר דאחוריים דאהי"ה וארבע ארבע אהי"ה יהו"ה, וכן בזו"נ ביהו"ה אדני ואדני יהו"ה, כולם ע"ב: **ותליין מעשר כו'** - בעשר אותיות דמילוי ע"ב, שהן ע"ס, ור"ל כולם נכללין בע"ס, {טו ע"א} וזהו ע"ס פנימיים וכן כולן נכללין בעשר אותיות דאחוריים דהויה, גימ' ע"ב, והן ע"ס אחוריים. וכולם כללא דילהון בעד"א, שהוא מילוי ע"ב בפנים ובאחוריים, אחוריים דיהו"ה כמ"ש לעיל (%):

אין שם, בין משבעים ושתים בין מארבעים ושתים, שלא תלוי מעשר הספירות, כדוגמא שכל ספירה נכללה מעשר ספירות, אבל עם כל זה שתלויים מעשר ספירות, כל השמות צריך כל אחד להכיר אותו בספירה שלו, כמו חסד שעולה שבעים ושתים, בו צריך להכיר שבעים ושתים הויות שנמצאו מהשם הזה, שהוא יו"ד ה"י וי"ו ה"י.	לית {טו ע"א} שמא בין מע"ב בין ממ"ב דלא תלייא מעשר ספירן כגוונא דכל ספירה אתכלילא מעשר ספירן אבל עכ"ד דתליין מעשר ספירן כל שמהן צריך כל חד לאשתמודעא ליה בספירה דיליה כגון חס"ד דסליק ע"ב ביה צריך לאשתמודעא ע"ב הויות דאשתכחו משמא דא דאיהו יוד הֵי וָיו הֵי:

כגוונא דכל כו' - ר"ל כל ספירה כלול מעשר, מ"מ זו חסד, וכן בכולם, כן כל שם כלול מעשר, מ"מ כל שם בספירה מיוחדת, כמו שמפרש והולך:

ואלו הם יהו הוה והי היה והו הוי ויו יוה והו ויה יהי היו יוי הוה והו והי ויו יוי היו יהה הוי והה הוו ויה יוו יוה ויי יהו היי ייה יהה והה יוו ויי יהי יוה היו ויה יהו יוי ייה הוי יהה ויה ההו ייו ויו היו ווה יהו יה יהי ויה יוו ייה הוי יהו והי יוי ייה הוי ייו ויי ההו ההו ייו ויו.	ואלין אינון[833] יהו הוה והי היה והו הוי ויו יוה והו ויה יהי היו יוי הוה והו והי ויו יוי היו יהה הוי והה הוו ויה יוו יוה ויי יהו היי ייה יהה והה יוו ויי יהי יוה היו ויה יהו יוי ייה הוי יהה והה ההו ייו ויו היו ווה יהי ייה הוי והי יוי ייה הוי ייו ויי ההו ייה ווה ההו ייו ויו:

ואלין אינון כו' - עמ"ש בהקדמת תיקוני זהר (ט ע"ב ד"ה ואלין הוויין)[834]:

הרי כאן שבעים ושתים הויות שנאמר בהם, יהי כך ויהי כך, אלו הם בנין הנשמה, ועליהם נאמר "אמרתי עולם חסד יבנה".	הא הכא ע"ב הויין דאתמר בהון יהי כך ויהי כך אלין אינון בניינא דנשמתא ועלייהו איתמר (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה:

---

[832] עי' מלואים אות (קי).$$$$

[833] *) אמר משה זכותא: עיין בתיקונים ת"א [ט ע"ב במהדורת וילנא עם ביאור הגר"א, והוא ח ע"א במהדורת אמסטרדם, עי' מלואים אות (עא)] יש עוד ב' נוסחאות אחרות גם בס' הפרדס שער פרטי השמות דף קכ"ג יש דרך אחר ואולי שהם בחינות שונות זו מזו אבל מה שצ"ע הוא שלא יש בנוסח זה כי אם ע"א שמות. COUNT 72!@

[834] עי' מלואים אות (עב).

יהי כך כו' - ר"ל, כל מה שנבראו הכל היה במאמר יהי כו'. והוא ג' אותיות של הויות הנ"ל, וכולם יוצאין מג' אותיות של יה"ו, והן בניינא דנשמתיה, כמו שמפרש והולך: **חסד יבנה** - ע"ב צירופין, ומהן הנשמות דכורין ונוקבין, דכורין גוברין ונוקבין גוברין, הכל כפי מה שקודם האותיות אחד לחבירו, וכפי שהן יותר, אם ב' ההי"ן או ב' ווי"ן או יודי"ן:

כל י' היא אבן, והיא יסוד הבנין מהצד של צדיק יסוד עולם, שהוא יום הז', שבו "ויכולו", הוא כולל שבעים ושתים הויו"ת, וכל ה' בנין הבית, כמו "בחכמה יבנה בית".	כל י' **איהי אבנא ואיהי יסודא דבניינא מסטרא** דצדיק יסוד עולם **דאיהו** יום השביעי **דביה ויכלו** (בראשית ב א) **איהו** כליל ע"ב הויות **וכל ה' בניינא דביתא כגון** (משלי כד ג) **בחכמה יבנה בית:**

כל י' כו' - כמ"ש לקמן, **י' זעירא,** שבבנין ג' דברים, אבנים יסוד הבנין, ובנין, ועמוד. יה"ו, והן ב' בתים, בית עילאה בית תתאה, כידוע (זהר ח"א כט ע"א)[835]. **ובבית תתאה**: י', יסוד. ה"א, בית, מלכות. ו', עמוד, ת"ת. והן אותיות בי"ת: ב' מלכות, י' יסוד, ת' ת"ת, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (ט ע"ב)[836]. **ובבית עילאה**: י' חכמה, כמ"ש (משלי כד ג) **בחכמה יבנה בית.** בית, ה', בינה. ו', עמוד, ת"ת, כמו שמפרש והולך, דהוא בין או"א, ובמלכות[837]. והן ג"כ ג' אותיות בי"ת: **איהו כליל כו'** - ר"ל לשון "ויכלו", וכן גימ' ויכלו ע"ב, והוא יסוד (בנין גימ' יב"ק[838] **שהוא** ג' אותיות יה"ו כידוע - כ"ז היה כתוב על הגליון) הבנין ע"ב הוויין הנ"ל, וכן הוא בחכמה כליל ע"ב מימינא חסד: **כגון בחכמה כו'** - ר"ל בחכמה יבנה בית, עילאה, כנ"ל (%). וכן תתאה ע"י יסוד, י' זעירא דקישורא דיליה בחכמה, כמו שמפרש והולך, והוא ידוע בטפין דנפקין ממוחא[839]:

שצדיק הקשר שלו בחכמה, שהיא י' העליונה. וצדיק הוא י' קטנה. השכינה התחתונה, בית, ה' התחתון, וזו נבנית בה' העליונה. ו', העמוד שנושא הכל, והוא העמוד האמצעי, ארוך בין האב והאם, והוא ו' קטנה בצדיק, ה' שהיא בית, ב', אלא כדוגמא שיש שלשה גגים בזה, כך יש שלשה גגים בזה. וכל נקודה באמצע של כל תיבה, צריך להאריך בה, ולהעלות בתפארת, ולהכליל בה עשר ספירות.	דצדיק קשורא דיליה בחכמה דאיהי י' עילאה וצדיק איהו י' זעירא שכינתא תתאה בית ה' תתאה ודא אתבניאת בה' עילאה ו' עמוד סביל כלא ואיהי עמודא דאמצעיתא ארוך בין אבא ואימא ואיהו ו' זעירא בצדיק ה' דאיהו בית ב' אלא כגוונא דאית תלת גגין בדא הכי אית תלת גגין בכאן וכל נקודה באמצעיתא דכל תיבה צריך לארכא בה ולסלקא בתפארת ולאכללא בה עשר ספירות:

ואיהו עד"א כו' - ר"ל שהוא עמוד בבית עילאה ובבית תתאה, שהוא יחוד בין או"א, וכן הוא ביסוד, ו' זעירא, יחוד בין ת"ת ומלכות: **ה' דאיהי בית ב'** - מקשה בית הוא ב', והיאך נרמז באות ב', ומתרץ **אלא כגוונא כו',** וצורתם אחת, {טו ע"ב} ובצורתם העולם דומה לאכסדרה (ב"ר פ"א סי' י)[840]:

וכל נקודה למעלה מן תיבה, צריך להעלות מחשבתו בכתר, ולהורידה עד מלכות. וכך בכל תיבה ותיבה, שתנועה של נקודות, הם במקום הטעמים. וכשיש טעמים, שהם כתרים על אותיות, לא צריך לעשות תנועה באות מן תיבה אלא באותה	וכל נקודה לעילא מן תיבה צריך לסלקא מחשבתיה בה בכתר ולנחת' לה עד מלכות והכי בכל תיבה ותיבה דתנוע' דניקודי אינון באתר דטעמי וכד אית טעמי דאינון כתרין על אתוון לא צריך למיעבד תנועה באת מן תיבה

---

[835] עי' מלואים אות (קיא).

[836] ז"ל: חבורא דתלת אתוון בית ב' בנינא י' יסוד בנינא ת' תפארת ואינון ב' מלכות י' יסוד ספירה תשיעאה דאיהו סומך גאולה לתפלה וביה סומך ה' לכל הנופלים (תהלים קמה יד) ת' תפארת דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית.

[837] פיסוק נוסח?

[838] עי' זהר ח"ג רכט ע"א: יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אהי"ה במחשבה. ועי' מלואים אות (עה).

[839] עי' לעיל א ע"א ד"ה ודא הוא, ועי' תיקו"ז ל ע"א.

[840] ז"ל: רבי יונה בשם ר' לוי אמר למה נברא העולם בב' אלא מה ב' זה סתום מכל צדדיו ופתוח מלפניו, כך אין לך רשות לומר מה למטה מה למעלה, מה לפנים מה לאחור, אלא מיום שנברא העולם ולהבא וכו'. ועי' פסחים?@

שהתג עליה.	**אלא בההיא דתגא עלה:**

וכל נקודה כו' - עכשיו מפ' נקודות וטעמים, ואמר נקודה באמצע הוא בת"ת, שהוא אמצע דג' שמות כנ"ל: **ולאכללא כו' -** שכל ספירות נכללין בת"ת: **וכל נקודה כו' -** שלמעלה הוא כתר כנ"ל (%), והוא מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י), כתר מלכות, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (יט ע"א). וז"ש **ולנחתא כו',** וכן אם למטה הוא במלכות, כמ"ש לעיל (%) **נקודין תחות אתוון כו',** וצריך לסלקא לה עד כתר. וכאן מפרש מה ששייר לעיל, שלא פי' אלא תחות אתוון: **והכי בכל כו' -** ר"ל באותן תיבות שאין בהם טעמים, אז צריך לארכא בכל ניקודי', אבל באותן תיבות שיש בהן טעמים, אצ"ל אלא באות שהטעם עליה[841]:

ועוד, השכינה, אף על גב שהיא כלולה מעשר ספירות, ובה נקראו כולם אחוריים. כך כשמתיחדות בה הספירות, שהן פנימיות כל הספירות, נקראות מצד הפנימיים. ויש ספירות שהן לפני ולפנים, וכשנכללים בה כל הספירות, נקראות לפני ולפנים. ופנימיים, ופנימיים של פנימיים, ואחוריים, כולם הם אחד, ואינם כדוגמא שהאדם שגופו מין אחד ונשמתו מין אחר, אבל למעלה, הכל אחד. אלא כל אור וכל דרגה שהיא יותר קרובה לעלת כל העליונים, נקראת לפני לפנים.	**ועוד שכינתא אע"ג דאיהי כליל' מעשר ספירות ובה אתקריאו כלהו אחוריים הכי כד מתייחדין בה ספירן דאינון פנימיים כל ספיראן אתקריאו מסטרא פנימיים ואית ספירן דאינון לפני לפנים {טו ע"ב} וכד אתכלילן בה כל ספירן אתקריאו לפני לפנים ופנימיים ופנימיים דפנימיים ואחוריים כולהו אינון חד ולאו אינון כגוונא דבר נש דגופי' מינא חדא ונשמתי' מינא אחרא אלא לעיל' כלא חד אבל כל נהורא וכל דרגא דאיהי יתיר קריבא לעילת כל עילאין[842] אתקריאת לפני לפנים:**
ועוד, השכינה נקראת פרדס של התורה, על שם שהיא כלולה מ'פשט 'ראיה 'דרש 'סוד של התורה, זהו סימן פרדס. ונקראת עץ החיים מהצד של צדיקים גמורים, שאין בהם פסולת. ומצד של כמה אילנות הם, שמהפרי שלהם נודעת השכינה ביניהם כפי מעשיהם. כמו האגוז, שפריו נסתר וחתום, זהו רומז לשכינה, שנאמר בה "גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום". כמו היין שהוא סתום וחתום, שלא יהנו ממנו הרשעים ולא יתנסך, כך גם השכינה היא סתומה וחתומה בין, הרשעים שלא יהנו ממנה. והאור שלה, נאמר בו "ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו".	**ועוד שכינתא אתקריאת פרדס דאורייתא על שם דאיהי כלילא מ"פשט "ראיה "דרשא "סוד דאורייתא דא הוא סימן פרדס ואתקריאת ע"ץ חיים מסטרא דצדיקים גמורים דלית בהון פסולת ומסטרא דכמה אילנין אינון [עח ע"א] דמאיבא דילהון אשתמודעת שכינתא ביניהון כפום עובדיהון כגון אגוז דאיבא דילה סתימא וחתומה האי איהו רמיז לשכינתא דאיתמר בה (שה"ש ד יב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום כגון יין דאיהו סתים וחתו'[843] דלא איתהניין מניה רשיעייא ולא איתנסך הכי נמי איהי שכינתא סתימא וחתימא בין רשיעייא דלא אתהניין מינה ואור דילה איתמר ביה (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו:**

פרדס כו' סוד דאורייתא - שהן ד' אותיות דשם הויה, כידוע[844]: **דא הוא סימן פרדס -** וזהו ארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ב)[845], שלשה אכלו משלשה הראשונים, ור"ע אכל מסוד, לפיכך

---

[841] $

[842] עי' לעיל הערה 266.

[843] נוסח$

[844] עי' ספר עמק המלך (שט"ז פ"ל): וכדי להבין המאמר הזה על מתכונתו, צריך אני להקדים לך הקדמה קטנה והיא זאת, שצריך אתה לדעת, כי כללות כל הנשמות הם ששים רבוא, וכל נשמה יש לה כדמות אילן של שבע ענפים של אור, והם סוד הארבע יסודות, אש רוח מים עפר, והם ארבע אותיות של שם הוי"ה עצמה. בסוד יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש, שנכללות בהשם הוי"ה עצמה, כנודע עם קוצו של יו"ד שהיא יחידה, והיו"ד עצמה היא אבא, וממנו באה סוד חיה, שנאמר, ו'החכמה תחיה בעליה' [קהלת ז' י"ב], ו הה"א ראשונה סוד אמא, וממנה באה נשמה, וה וא"ו הוא

יצא בשלום, כמ"ש בזוהר (%)[846]: **ואתקריאת עץ כו'** - אילנין דפרדס: **ומסטרא דכמה אילנין אינון** - ר"ל פרדס הנ"ל של השכינה: **כפום עובדיהון** - אם צדיקים או בינונים, כמו שמפרש והולך:

וכך התורה, הסודות שלה סתומים וחתומים, שלא יהנו מהם הרשעים, ולכן אכול דבש ושתֵה יין ואל תלמדהו בגלוי, ועם כל זה "דבש מצאת אכול דיך", שבמה שהרשית התבונן, ואין לך עסק בנסתרות (חגיגה יג ע"א מספר בן סירא).	והכי **אורייתא** רזין דילה סתימין וחתימין דלא **אתהניין** מנהון רשיעייא ובג"ד **אכול** דבש ושתי חמרא **ואל** תלמדהו גלוי[ז] ועם כל דא (משלי כה טז)[847] **דבש מצאת אכול** דיך דבמה שהורשית התבונן **ואין** לך עסק בנסתרות.

***גלוי** - צ"ל לגוי: **ועם כל דא** - אע"ג שדבש הוא וטוב מ"מ דבש מצאת כו'[848]:

וכדוגמת מוח האגוז סתום, כך היא השכינה סתומה, והיא אסורה בגלות בין הרשעים, ובגללם נאמר "נתנני ה' בידי לא אוכל קום", שבהם היא סוגרת ומסוגרת. ובין הצדיקים, אין בה פסולת, ובבינוניים בעלי התשובה, היא סמא"ל, אסור בפסולת של תמר, שהוא אסור וסתום מבפנים, ואין לו רשות לשלוט.	וכגוונא דמוחא דאגוז סתים הכי **איהי** שכינתא סתימא **ואיהי אסירא** בגלותא בין רשיעייא **ובגינייהו איתמר** (איכה א יד) נתנני ה' בידי **לא אוכל** קום דבהון **איהי** סוגרת ומסוגרת ובין **צדיקייא** לית בה פסולת ובבינונים מארי תיובתא **איהי** סמאל **אסיר** בפסולת דתמרא **דאיהו אסיר** וסתים מלגאו ולית ליה רשו לשלטאה:

וכגוונא דמוחא דאגוז כו' - ר"ל משום שני דברים נמשלה לאגוז, מסט' דרשעים: א', שאין נהנין מהמוח שבפנים כנ"ל (%). ב', דטוב דרשעים סתום הוא והרע שבהם שולטת, ואין מניח הטוב שבהן לצאת כלל, כמו האגוז, וז"ש **הכי איהי שכינתא כו'**: **ובין צדיקים לית כו'** - ר"ל שבהן נמשלה לאותן פירות שאין בהם פסולת[849]: **ובבינונים כו'** - ר"ל כמו תמרים, דפסולת שלהן בפנים, סתום וחתום[850]:

זעיר ממנו בא רוח, ו ה' תתאה היא נפש דנוקביה. וכל פרצוף הוא כלול מכלם, ובכל עולם ועולם מן אבי"ע יש לו אלו החמשה פרצופים, כפי מדריגות הנשמות הראויות לצאת מהם, ולכל אחד מהם יש לו פרד"ס בסוד שם יהו"ה כנודע, לכן יש הרבה מעלות ומדריגות בהנשמות. ואלו הארבע יסודות הם הארבע אותיות של הוי"ה עצמן כנזכר בפרשת וארא בזוהר [שמות רנ"ד ב'], ומהם נתהוו כל הברואים, כל אחד כפי היסוד שנזכר בכל אחד מהם, ושם הויה יש לה שנים עשר צירופים, שהם שורש נשמות שבטי יה שהם שני עשר:$

[845] ז"ל: תנו רבנן ארבעה נכנסו בפרדס ואלו הן בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא אמר להם רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני בן עזאי הציץ ומת עליו הכתוב אומר יקר בעיני ה' המותה לחסידיו בן זומא הציץ ונפגע ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאתו אחר קיצץ בנטיעות רבי עקיבא יצא בשלום.

[846] עי' מלואים אות (קיב)$.

[847] עי' זהר ח"ג קנז ע"א: ת"ח ב' אילנין אינון חד לעילא וחד לתתא בדא חיין ובדא מותא מאן דאחלף לון גרים ליה מותא בהאי עלמא ולית ליה חולקא בההוא עלמא וע"ד אמר שלמה (משלי כה טז) דבש מצאת אכול דייך וגו':

תרגום: בא וראה שני עצים הם, אחד למעלה ואחד למטה, בזה חיים ובזה מות, מי שמחליפם גורם לו מות בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא, ועל זה אמר שלמה "דבש מצאת אוכל דיך וגו'".

ועי' תז"ח (טו ע"ב): והכי אורייתא רזין דילה סתימין וחתימין דלא אתהניין מנהון רשיעייא ובג"ד אכול דבש ושתי חמרא ואל תלמדהו [לגוי] (גלוי) ועם כל דא (משלי כה) דבש מצאת אכול דיך דבמה שהורשית התבונן ואין לך עסק בנסתרות:

תרגום: וכך התורה הסודות שלה סתומים וחתומים שאין נהנים מהם הרשעים ומשום זה אכל דבש ושתה יין ואל תלמדהו לגוי ועם כל זה דבש מצאת אכל דיך שבמה שהרשית התבונן ואין לך עסק בנסתרות.

בהגר"א: **ועם כל דא** - אע"ג שדבש הוא וטוב מ"מ דבש מצאת כו':

[848] עי' מלואים אות (סב).

[849] חרוב? עי' ספר הפליאה (&): האילן שנקרא עץ החיים גם עץ הדעת טוב ורע אשר שניהם בתוך הגן הטוב מצד החסד דרך היסוד והרע מצד הפחד דרך ההוד כדמות הפרי שבתוך קליפת האגוז, והפירות ג' מינים יש פרי נאכל כולו מבית ומבחוץ כמו האתרוג ויש פרי נאכל תוכו ולא

ועוד מצד הבינוניים, היא "כשושנה בין החוחים" כדוגמת ירושלים שנאמר בה "זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות", זו היא השכינה, השורש של העץ בתוך הקוצים, שהם עשרת הכתרים התחתונים, שנאמר בהם "השוכן אתם בתוך טומאתם", והם ארצות של שפחת המלכה שעליהם נאמר "וסביבותיה ארצות".	ועוד מסטרא דבינונים איהי כשושנה בין החוחים (שיה"ש ב ב) כגוונא דירושלים דאיתמר בה (יחזקאל ה ה) זאת ירושלים[851] בין הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות דא היא שכינתא שרשא דאילנא בגו גובין דאינון עשר כתרין תתאין דאיתמר בהון (ויקרא טז טז) השוכן אתם בתוך טומאתם ואינון ארעין דשפחה דמטרוניתא דעלייהו איתמר וסביבותיה ארצות:

שרשא דאילנא כו' - שהשכינה היא שרשא דאילנא, כמ"ש לקמן, מסטרא דה' תתאה, ושורש האילן ידוע שהוא טמיר בארץ, והן ארץ דסט"א, כמו שמפרש והולך:

ולא עוד אלא כל המזונות של חמורים וכלבים, שהם צבאות סמא"ל ונחש, ששולטים במשמרות הלילה, כמו שבארוה בעלי המשנה (ברכות ג ע"א) משמרה ראשונה חמור נוער, שניה כלבים צועקים, כולם צועקים למלכה לתת להם מזון, לקיים בהם "ומלכותו בכל משלה".	ולא עוד אלא כל מזונין דחמרי וכלבי דאינון חיילין דסמאל ונחש דשלטין במשמרות דלילא כמה דאוקמוה מארי מתניתין משמרה ראשונה חמור נוער שניה כלבים צועקים כולהו {טו ע"ג} הוו צווחין לגבי מטרוניתא למיהב לון מזונא לקיים בהון (תהילים קג יט) ומלכותו בכל משלה[852]:

ולא עוד כו' - ר"ל דלא זו בלבד, אלא דגם מתזנן מינה: **חמור כו'** - מסט' דנחש: **כלבים** - מסט' דס"מ[853] {טו ע"ג} כמ"ש לעיל (%):

ברו כמו אגוז. ויש פרי נאכל ברו ולא תוכו כתמר. והנה העטרה נקראת אתרוג אגוז ותמר ולכן כל הנכנס בגן ואין תוכו כברו כמו תמר בודאי ינזק. ואם תוכו כברו כאתרוג נכנס לשלום ויוצא לשלום והכוונה צריך האדם לעשות הד"ו פרצופים אחד, וזהו שהיה דורש רבן גמליאל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש כי הוא עובד ע"ז, ור' אלעזר דרש יכנוס ויכנוס כי אפשר שלא ידע מהו לשמה ומתוך שלא לשמה ידע ויבין להיות תוכו כברו ויבא לשמה. הלא תראה שר' עקיבא היה תוכו כברו וע"כ נכנס בשלום ויצא בשלום.

[850] ע"ח שער א' ענף ד.

עי' זהר ח"ב טו ע"ב: כדאמר רבי יוסי אלנין אינון דאתחזי מנהון חכמתא כגון חרובא דקל פסתוקא וכדומה לון כלהו בחד רכיבא ו[א רתיכא] אתרכבו כל אינון דעבדין פירין בר מתפוחין[850] רזא חדא אינון בר שבילין דאתפרשן:

תרגום: $

ועיי"ש באוה"ח: ר' יוסי יש פירו' שהם מאכל מבחוץ וקליפ' פנימ' כדקל ויש להפך כאגוז ופוסתוק ויש בחוץ ובפנים כחרוב ויש שקליפתו זרעו כתמר וחרוב ויש להפך כפוסתוק ואגוז ושקד וכיוצא וכל זה סוד ועומק למי שירצ' להתבודד בפירות וללמוד מהם חכמ' ולקשור הכל בסודות התור'. פי' כל אילנות העושי' פירות הם מן חד ממנא בר מאלין תפוחים וגו' הרח"ו זלה"ה:

[851] עי' ע"ח שמ"ב פ"ד): שבראש המלכות דעשייה ובאותו אמצעי החלל שלהם מתפשט גוף קו יושר דמלכות דעשייה דרך אמצע חלל והוא בג"ע הארץ וע"ג הגוף הזה הוא עור כנ"ל וע"ג העור הם הקליפה כנ"ל וסביבותיהם הלבושים דמלכות דעשייה עם אורותיהם המקיפים וסביבותיהם הם הרקיעים הנזכר וזה ענין זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות כי מלכות דעשיה נקרא ירושלים וסביבותיה הם הקליפה שהם הע' שרים הנזכר פרשה ויקהל ר"ט וקו זה נמשך עד הקרקע נמצא כי אמצעית קרקע הוא ג"ע הארץ והוא חומר זך מאד קדוש וסביבותיו הארץ הזאת חומרית מאד ששם שולטין הקליפה ובה שמרי הקליפות הגסות שאין גסות גדול מהם והוא תכלית הבירור והעבות כי כמו שג"ע הארץ תכלית גסות ועביות של כל העולמות והיכלות עליונים דקדושה כן הארץ הזו תכלית $

[852] עי' לעיל הערה 230.

[853] עי' יהל אור ח"ג ח ע"ג: **חשך**. ג' קליפות שור חמור כלב. ומהן באה ש'כ'ח'ה, (בבא פ' באמצע שמחצי פומא כו') [ובא הכ' באמצע, שמאמצען יוצא ו' מ' ו'] אותיות האמצעיות כידוע. ושור וחמור הן ב' מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני, שהן עשו וישמעאל. סם ונחש. שהוא כועס בכבד, והיא מזנה בטחול, ונותנת לו השירים. והוא כועס. והן ב' מזלות מאדים ונוגה. ובאדם רוח ונפש.

הרי השכינה כלולה מעליונים ותחתונים, היא המעיין של האילן מצד האות י', והיא מקור מים חיים מצד הכתר, המקור שאין לו סוף. והיא ים התורה, מהצד של האם העליונה, ובה נחלקים שבע ספירות לשבעה נחלים, זהו שנאמר "והכהו לשבעה נחלים".	הא שכינתא כלילא מעילאין ותתאין איהי מבועא דאילנא מסטרא דאת י' ואיהי מקור מים חיים מסטרא דכתר מקורא דלית ליה סוף ואיהי ימא דאורייתא מסטרא דאימא עילאה ובה מתפלגין שבע ספירן לשבע נחלין הה"ד (ישעיה יא טו) והכהו לשבע' נחלים:

איהי מבועא כו' - שאמר לעיל, שהיא אילנות שבפרדס, עכשיו קאמר **מבועא כו'**, והוא כמ"ש ברע"מ פ' בא (מב ע"ב[854]) שכתר מקור וחכמה מעין ובינה ים, וז' ספירות התחתונים ז' נחליו:

והיא פרי העץ מצד האות י', והיא גוף האילן מצד האות ו', והיא ענפי האילן מצד האות ה' העליונה, והיא שורש האילן מצד האות ה' התחתונה, שהיא גן, שבו נטע עץ, מצד של אדנ"י, והיא אדם שנאמר בו "ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר", הוא אדם מצד השם המפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א, היא כלולה מכל השמות העליונים. ומשום שהיא כלולה מעליונים ותחתונים, שורה עליה עילת כל העליונים, ובו שלטון על הכל.	ואיהי איבא דאילנא מסטרא דאת י' ואיהי גופא דאילנא מסטרא דאת ו' ואיהי ענפין דאילנא מסטרא דאת ה' עילאה ואיהי שרשא דאילנא מסטרא דאת ה' תתאה דאיהי גן דביה נטע אילנא מסטרא דאדנ"י ואיהי אדם דאיתמר ביה (בראשית ב ה) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר איהו אדם מסטרא דשמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהי כלילא מכל שמהן עילאין ובגין דאיהי כלילא מעילאין ותתאין שרייא עלה עילת כל עילאין[855] ובי' שלטנותא על כלא:

ואיהי[856] גן כו' - כמו שאדני הוא היכל להויה, שביה ב' בחינות[857]: א', ה' תתאה דהויה. ב', אדני, היכל להויה: **ואיהי אדם כו'** - ר"ל מסט' דספירות עצמים פנימים, שמא מפורש, כמ"ש בהקדמת תיקו"ז (%)[858]:

קום אליהו לשבח את עלת כל העליונים, שאתה תהיה מקדים לכל נביא בדור המשיח, שיש מי שאתה עתיד להתגלות לו מצד נשמתו בשכל שלו, ויש למי שאתה עתיד להתגלות לו בחכמתו, ויש למי שאתה עתיד להתגלות לו פנים בפנים מצד של גופו.	קום אליהו לשבחא לעילת כל עילאין דאת תהא אקדים לכל נביאיא בדרא דמשיחא דאית למאן דאת עתיד לאתגלייא ליה מסטרא דנשמתיה בשכל דיליה ואית למאן דאת עתיד לאתגלייא ליה בחכמתיה ואית למאן דאת עתיד לאתגלייא ליה פנים בפנים מסטרא דגופיה:

דאת תהא כו' - שהוא[859] מרכבה דשכינה, כידוע שהיא השער[860]: **דאית למאן כו'** - דוגמת השכינה, דכלילא לפני לפנים, ופנימים ואחוריים, כמ"ש לעיל (%):

והחמור בו התאוה, בשר חמורים כו'. ושור כעס, שור נוגח, ריש תורא בדיקולא כו' {ברכות לג.}. וכלב בו שניהם. כח הכעסני ברוח שבא מהגאוה, רוח גבוה. ותאוה בנפש, נפש רחבה, כי תאוה נפשך:$

[854] ז"ל: הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו וביה| במופלא ממך אל |תדרוש ובמכוסה ממך אל| תחקור:
לבתר עבד מאנא זעירא ודא י' ואתמלייא מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה בה חכם וליהוא מאנא קרא ליה חכמ"ה ולבתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה:
תרגום: $

[855] עי' לעיל הערה 266.

[856] נוסח הזהר "דאיהי".

[857] עי' לעיל הערה 69.

[858] ז"ל: **לעשר ספירן** - הן ע"ס פנימיות[858], שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א): ughwועי' מלואים אות (קיג).

קום פְּתח דברים לפני השכינה, מיד פתח ואמר "והמשכלים יזהירו", מי "משכילים". אלו שיש בהם שכל להכיר את רבון העולמים, שהוא עלת כל העליונים. [ובמה מכיר רבש"ע] בשכינה, שנאמר בה "זה השער לה' צדיקים יבאו בו". שער בהפוך אותיות עשר, כלולה מעשר ספירות.	קום **אפתח** מילין קמי **שכינתא** מיד פתח **ואמר** (דניאל יב ג) **והמשכילים יזהירו מאן משכילים אלין דאית** בהון **שכל** למנדע **למארי** עלמין **דאיהו עילת כל עילאין**[861] **בשכינתא דאתמר בה** (תהלים קיח כ) **זה השער לה' צדיקים יבואו בו שער** בהפוך **אתוון עשר כלילא** מעשר ספירן:
ומהצד שלהם, היא גבול, כמו הים, שנאמר בו "אשר שמתי חול גבול לים", כך היא גבול ותחום לשם של יהו"ה, שהיא רשות היחיד, שתחומו הוא שמונה אלפים אמה, אלפיים לכל צד, והם יאהדונהי. ורשות הוא ליחיד, שהוא רחבו ארבעה יהו"ה, וגבהו עשרה, יוד הא ואו הא.	ומסטרא דילהון **איהי** גבול כגון **ימא דאיתמר ביה** (ירמיה ה כב) **אשר שמתי חול** גבול לים **הכי איהי** גבול **ותחום לשמא** דיהו"ה **דאיהי רשות היחיד דתחומיה איהו** שמונה **אלפים אמה אלפים לכל סטרא ואינון יאהדונה"י ורשות איהי** ליחיד **דאיהי** רחבו **ארבעה וגבהו עשרה**[862]:

איהי גבול כו' - ר"ל לע"ס שנקראין ימא, כמ"ש לעיל (%). **מקור ומבוע כו'**, והיא חול, גבול להם, דכולם אין יוצאין ממנה. וכל הע"ס הם שמא דהויה, ימא כנ"ל (%). והיא שמא דאדנ"י, גבול ותחום להם, כמו שמפרש והולך: **שמנת אלפים כו'** - ר"ל שמנה אותיות דב' שמות אלו:

היא גבול לים התורה, שהיא האם העליונה, שגלגלים שלה שנמצאו מחכמה, שהיא כ"ח מ"ה, לא עוברים ממנה. אבל מצד עלת כל העלות, שאין למעלה ממנה, אין לה גבול מצדו ואין לה תחום מצדו, ולא רשות עליו ואין חוץ ממנו@ ואין לו מדה ושעור.	**איהי** גבול **לימא דאורייתא דאיהי אימא עילאה** דגלגלויצ' **דאשתכחו** מן חכמה **דאיהי** כ"ח מ"ה **לא** עברין עוד מנה **אבל מסטרא** דעילת כל העילות[863] דלית **לעילא** מיניה לית לה גבול מסטריה ולית לה תחום מסטריה **ולא** רשות עליה **ולא** בר מינה ולית ליה מדה

---

[859] אליהו@SCHOTENSTEIN

עי' עמק המלך (שי"ח פ"ג): עומד שם יעקב וי"ב שבטים סביב לו והשכינה על ראשם. וכשיש חס ושלום איזה צרה בעולם, השלשה אבות הם מתעוררים להתפלל, ומעוררים השכינה להגין עלינו, ואז השכינה עולה למעלה אל ז"א לזווג ומגנת על ישראל, שנאמר, 'רק באבותיך חשק י"י' [דברים י' ט"ו] שהם ראויים להיות מרכבה לשכינה, היושבת על ראשיהם, וזהו שאמרו רז"ל, 'האבות הן הן המרכבה' [רבה בראשית מ"ז ה']. ואל תתמה על זה שסדרתי הקדושים שנהרגים על קדוש השם וגם נשמות אחרים בשלש מיני היכלות, כי כבר כתבתי שיש שלשה מיני גן עדן, הנפשות הם במדורין, והרוחות הם בגן עדן של היכלי מלכות, היורדים גם כן למטה

עי' דע"ה (ח"ב &): ונתחיל ונאמר כי הנה ידוע הוא שדרכי התיקונים הם שניים. אחד הוא בביעור וביטול הרע לבערו ולבטלו ממציאותו לגמרי שלא להניח לו שום שארית כלל בשום מקום כלל. ואחד הוא להמשיך אור קדושה של מעלה בכל המציאות כולו שיהא גילוי כבודו ומלכותו ית"ש מלא כל העולם כולו. ואלו הב' מיני תיקונים הם כלולים בהשני דברות הראשונות אנכי ולא יהיה לך. כי הדיבור דאנכי הוא שיקבל וימשיך כל אחד ואחד מישראל על עצמו אלוהותו ומלכותו ית"ש במחשבה ודיבור ומעשה שהוא בקיום כל הרמ"ח מ"ע לשמו. ובזה נעשה האדם מרכבה לשכינה והוא משכן ומעון לאור קדושתו יתברך. כי הרמ"ח מ"ע הם פרטי הדברים אשר על ידם ממשיך האדם אור קדושתו ית"ש על כל גופו שהם רמ"ח אבריו. וזהו מ"ש בתיקונים תיקון כ"ב דף ע"א ע"ב וכן בזוהר יתרו צ"א א' שכל המ"ע הם תלוים וכלולים באנכי. כי הם פרטי הדברים במה לקיים המ"ע דאנכי ובכללותם מתקיים בהאדם מה שאמר הוא ית"ש אנכי ה' אלהיך. וכן הדיבור דלא יהיה לך הנה הוא להסיר ולהרחיק את עצמו מכל טומאה ורע שהם אלהים אחרים. במחשבה דיבור ומעשה והיינו בשמירת וזהירת כל השס"ה ל"ת. כי כל הדבר טמא ואסור הנה הם כולם ע"י שיש להרע אחיזה ונגיעה בהם $

[860] אליהו שער ומרכבה לשכינה$

[861] עי' לעיל הערה 266.

[862] עי' תיקו"ז קכה ע"ב.

[863] עי' לעיל הערה 270.

	ושיעור:

***דגלגלוי -** צ"ל דגלוי כו', כמ"ש (ירמיה ה כב)[864] ולא יעברנהו גליו: **דאיהי כ"ח כו' -** ר"ל כ"ח עם ה' עילאה, גימ' ג"ל[865]:

ולא עוד אלא מצד העמוד האמצעי יש לה שיתוף וחיבור, כמו זכר ונקבה, שהיא דק@, ושותף שלה א"ח, ושניהם אח"ד. אבל מצד של עלת כל העלות, אחד בלי שתוף.	ולא עוד אלא מסטרא דעמודא דאמצעיתא אית לה שתוף וחבור כגון דכר ונוקבא דאיהי דק ושתופא דילה א"ח ותרוייהו אח"ד אבל מסטרא דעלת כל העלות אחד בלא שתוף:
ולא עוד אלא מהצד של אחד, היא ד', י"ג, אחד המנין@, אבל מהצד של עלת על כל העליונים, היא אחד. ולא ככל אחד, הכנוי והמנוי, שהוא כנוי ליהו"ה אלהים ודאי, כך עולה לחשבון כנו"י, ומצד של רבון על הכל אין לו כנו"י.	ולא עוד אלא מסטרא דאחד איהי ד' י"ג אחד המנוי אבל מסטרא דעילת על כל עילאין[866] איהי אחד ולא ככל אחד הכנוי והמנוי דאיהו כנוי ליהו"ה אלהים ודאי[867] הכי סליקת {טו ע"ד} בחושבן כנוי ומסטרא דמארי על כלא לית לה כינויי:

ד' י"ג אחד המנוי - ר"ל איהי ד' דאחד, משלמת לתיבת אחד, גימ' י"ג, י"ג מכילן כמ"ש לעיל (%), והן אחד המנוי: **הכנוי והמנוי -** ר"ל, מסט' דשתוף א"ח ד', הוא אחד הכנוי, שהן חיבור דב' שמות, {טו ע"ד} הויה אלהים, אלהים גימ' כנוי, ומסט' דאחד גימ' י"ג, היא אחד המנוי כנ"ל (%):

ועוד, מצד של העמוד האמצעי, נקראת בית קבול, שלפעמים יורדת לה נביעה והיא מלאה, שכך אותיות של אלהי"ם, מליא"ה. ולפעמים היא יבשה, כמו "אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה'". ומהצד של עלת על כל העליונים, לא יחסר ולא יעדיף נביעת האור, שכל הספירות מקבלים@מקבלות זו מזו, ויכולים לעשות שָם דמיון, כדוגמא שנביעת המים שמשקים את האילן.	ועוד מסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקריאת בית קבול דלזמנין נחית לה נביעו ואיהי מליאה דהכי אתוון דאלהים מליאה ולזמנין איהי יבשה כגון (רות א כא) אני מלאה הלכתי וריקם [עח ע"ב] השיבני ה' ומסטרא דעילת על כל עילאין[868] לא יחסר ולא יעדיף נביעו דנהורא דכל ספירן מקבלין דין מדין ויכלינן למיעבד תמן דמיון כגוונא דנביעו דמיין דאשקי[869] לאילנא:

ואיהי מליאה כו' - דאלהים בית קיבול דהויה, ולכן נק' יהו"ה אלהים שם מלא (ב"ר פי"ג סי' ב): **אני מליאה כו' -** אני שכינה כידוע (תיקו"ז ז ע"א):

ואם חסרה אותה נביעה ממנו, הוא חרב ויבש, כדוגמת הנהר שנאמר בו "אזלו מים מני ים וגו'". אבל בעלת על כל העליונים, אין למעלה ממנו, שמוסיף בו וגורע בו, שבכל הספירות הוא גורע מהם נביעה, ומוסיף להם נביעה, כדוגמת השכינה, שלפעמים היא מלאה ולפעמים היא חסרה, כך כל ספירה וספירה. והוא שמוסיף וגורע בכולם, ואין עליו שמוסיף וגורע.	ואם חסר ההוא נביעו מניה איהו חרב ויבש כגוונא דנהר דאתמר ביה (איוב יד יא) אזלו מים מני ים וגו' אבל בעילת על כל עילאין לית לעילא מניה דאוסיף ביה וגרע ביה דבכל ספירן איהו גרע נביעו מנהון ואוסיף לון נביעו כגוונא דשכינתא דלזמנין איהי מליאה ולזמנין איהי חסרה הכי כל ספירה וספירה ואיהו דאוסיף וגרע בכלהו ולית עליה דאוסיף וגרע:

---

[864] ז"ל: האותי לא תיראו נאם יהו"ה אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברנהו:

[865] מקור$.

[866] עי' לעיל הערה 266.

[867] עי' בדברי רבינו תיקו"ז צט ע"ב ש"ודאי" לשון "כידוע".

[868] עי' לעיל הערה 266.

[869] עי' תיקו"ז יט ע"א ש"אשקי" היא הארת הדעת.@

אבל בעילת כו' - ר"ל שמסט' דספירות היא כגוונא דילהון, **לזמנין כו'**, אבל מסט' דעלת העלות, היא כגוונא דידיה, דלית בה חסירו:

ולא עוד, אלא הוא אפילו תשע ספירות, שהן כלל של א"ח, שהוא העמוד האמצעי, כלול מאותן התשע. ועלת על כל העליונים לא יורד עליו יחודו, עד שמוציא לו בת זוגו, כלולה מעשר ספירות, ובגללה יורד עליו יחודו, כדי שתהיה חביבה עליו. והוא שאוחז בשניהם ולכן הם אחד מצדו בלא חשבון. ובזמן שהוא אוחז בשניהם, אין שם פרוד. וכשהוא אוחז בשניהם, הם א"ח ד', שיש שתוף של שניהם. כמו צדיק, שנאמר בו "כי כל בשמים ובארץ", ותרגם אונקלוס, שאוחז בשמים ובארץ, השתוף שלו, כמו ברית המילה, שאחוז בזכר והנקבה.	ולא עוד **אלא** איהו[צח] **אפילו תשע ספירן דאינון כללא דא"ח דאיהו עמודא דאמצעיתא** כליל **מאינון תשע ועילת**[צט] **על כל עילאין**[870] **לא** נחית **עליה ייחודיה עד**[871] **דאפיק ליה בת זוגיה כלילא מעשר ספירן ובגינה נחית עליה** ייחודיה בגין דתהא חביבה עליה **ואיהו דאחיד** בתרווייהו **ובג"ד אינון חד מסטריה בלא** חושבן **ובזמנא דאיהו אחיד** בתרווייהו **לית** תמן **פרודא וכד איהו**[ק] **אחיד** בתרווייהו **אינון א"ח ד' דאית שתופא** דתרווייהו כגון **צדיק דאיתמר ביה** (דברי הימים א' כט יא) **כי כל בשמים ובארץ** ותרגם **אונקלוס**[קא][872] **דאחיד בשמיא ובארעא שיתופא** דיליה כגוונא דברית מילה **דאחיד** בדכר ונוקבא:

***איהו** - ל"ג, וכצ"ל, ולא עוד אלא אפי' כו': **ועילת** - צ"ל עילת כו', ור"ל לא זו בלבד, שיחודה תליא בעילת העילות[873], שמתייחד בה, אלא אפי' כל עשר ספירות, תליא ייחודם ביחודה בעילת העילות, כמו שמפרש והולך: **וכד איהו לא אחיד כו'** - כצ"ל, ור"ל דאז אחד בשיתופא, כמו שמפרש והולך: **אונקלוס** - ל"ג:

והוא לזמנים ידועים, יש זווג, ולפעמים הפרדה, כמו אהרן הכהן, שנאמר בו "ואל יבא בכל עת אל הקודש". ולפעמים "בזאת יבא אהרן אל הקודש". כמו אשה, שלפעמים היא נדה, מרוחקת מבעלה, ולפעמים היא טהורה, מותרת לבעלה. אבל כאשר עלת על כל העליונים ביניהם, אין שם נדות ולא ריחוק ולא קיצוץ ולא פירוד.	ואיהו לזמנין ידיען **איה זיווגא ולזמנין אפרשותא** כגון **אהרן** כהנא **דאיתמר ביה** (ויקרא טז ג) **ואל יבא בכל עת אל** הקדש **וזמנין** (&) **בזאת יבא אהרן אל** הקדש כגוונא **דאתתא** דלזמנין **איהי נדה מרחקא** מבעלה **ולזמנין איהי דכייא** מותרת לבעלה **אבל** כד עילת **על כל עילאין**[874] בינייהו לית תמן נדות **ולא** ריחוק **ולא** קיצוץ **ולא** פירוד:

כגון אהרון כו' - דמסט' דיליה יחודה בעד"א, אבל משה דמסט' דיליה, דסלקא לעלת העלות, כמ"ש לעיל (%) אמרו (&) אהרן בבל יבא ומשה לאו בבל יבא:

והוא שמקשר עשר הספירות הפנימיים ועשר הספירות החיצוניים אליהם. ומשום שהוא מבפנים, שֶׁם בהם את אמונת ישראל, בזה שהיא הקשורה@הקשר בכלם, פנימיים וחיצוניים, שהיא כלולה מעליונים ותחתונים, עד שאין סוף ותכלית. ולכן קרא לה "אמונת ישראל", שבה נודעים עליונים ותחתונים, ועלת על כל העליונים. ומי שמייחד אותו בה, כאילו מיחד אותו וממליך אותו על כל העליונים והתחתונים.	ואיהו דקשר עשר ספירן פנימיים ועשר ספירן חיצוניים לגבייהו ובגין דאיהו מלגאו שוי אמונה דישראל בהון בהאי דהיא קישורא בכלהו פנימיים וחיצוניים דאיהי כלילא מעילאין ותתאין עד דלית סוף ותכלית ובג"ד קרא לה אמונה דישראל דבה אשתמודעו עילאין ותתאין ועילת על כל עילאין ומאן דמייחד ליה בה כאלו מייחד ליה ואמליך ליה על כל עילאין ותתאין:

[870] עי' לעיל הערה 266.
[871] לקמן טל ע"ד (לש"ו).
[872] אין לנו תרגום כזה, אבל מובא בזהר בכמה מקומות.
[873] עי' לעיל הערה 270.
[874] עי' לעיל הערה 266.

אמונה דישראל בהון כו' – ר"ל כל אמונת ישראל[875] בע"ס, הכל בה, שעל ידה מכירין ישראל להון, ולעלת העלות, זה השער לה' (תהלים קיח כ, תיקו"ז &):

קמה השכינה מכסאה ונשקה אותו, ורועה הנאמן נשק אותו. וכל העליונים והתחתונים ברכו אותו, ונתנו לו מתנות, עד כאן סוד היחוד. מכאן ואילך סתרי תורה וטעמי תורה.	קמת שכינתא מכורסייא דילה ונשיקת ליה ורעיא מהימנא[876] נשיק ליה וכל עילאין ותתאין בריכו ליה ויהבו ליה נבזבזן עד כאן רזא דיחודא מכאן ואילך סתרי אורייתא טעמי אורייתא:

מכאן ואילך כו' - ר"ל שבעי"ן תקונין[877]:

קום המנורה הקדושה, פתח דברים לפני השכינה, להוריד נביעה אליה משמן הקדוש, שנאמר בו "שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד", שהיא השכינה, שנאמר בה "נר ה' נשמת אדם", בגללה נאמר "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". וכך לא תכבה נשמתו של מי שעוסק בה תמיד, אל תתנו דומי@ לקדוש ברוך הוא, עד שיתעורר אליה, שהנר לא שוכך@שוכבת אצלו, זהו שנאמר "למען יזמרך כבוד ולא ידום", שהיא כבודו, יקרה שלו "יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה".	קום בוצינא קדישא אפתח מלין קמי שכינתא לנחתא נביעו לגבה ממשחא קדישא דאיתמר ביה (שמות כז &) שמן זית {טז ע"א} זך כתית למאור להעלות נר תמיד דאיהי שכינתא דאתמר בה (משלי כ כז) נר ה' נשמת אדם בגינה איתמר (ויקרא ו ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה והכי לא תכבה נשמתיה דמאן דיתעסק בה תמיד אל תתנו דומי לקב"ה עד דיתער לגבה דשרגא לית שכיבהקב לגביה הה"ד (תהלים ל &) למען יזמרך כבוד ולא ידום דאיהי כבוד דילי' יקרא דילי' (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה:

ממשחא כו' - עד"א, כמ"ש לעיל (%): **דאיתמר ביה** - בעד"א: {טז ע"א} **נר ה' כו'** - שהיא שריא על רישא דאדם, בנשמתיה, כידוע[878]: **בגינה אתמר אש כו'** - כמ"ש (קהלת ט ח)[879] ושמן על

---

[875] עי' מלואים אות (צ).

[876] עי' לעיל הערה 250

[877] יש ע' תיקונים, עי' לעיל הערה 1.@

[878] ועי' יהל אור ח"א כ"ח ע"ד, ז"ל, הענין של נר"נ, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל. ועי' עוד יהל אור ח"א יא ע"ד הובא מקצת דבריו לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**. ועי' פת"ש עגו"י ט וז"ל, המעשה הוא באברים החיצונים שהם העצם ועור ובשר, ועיקר מדרגת האדם הוא הפנימיות שבו, שבו כל ההרגשים וכל המדות נפעלים בו, וכל המעשה בא על ידו, וזהו תכלית בריאתו בשביל הבחירה כמ"ש (צמצום פתח א') והוא הדבוק בנשמה המתפשטת בו, שהוא תכלית, עכ"ל. ועי' פת"ש אח"ף ז' וז"ל, רוח האדם עצמו, שהוא עיקר מעלת האדם שלכך נקרא בשם אדם (שם השייך לרוח היא שם מ"ה גימ' אד"ם), והוא חלק השמים העליון, וכל ענין המדות הטובות והרצון הטוב לבחינת הטובה לעבודת יוצרו הוא תלוי ברוח הזה, ובו עיקר העבודה, והוא בא להשלים גם נפש הבהמית, והנשמה, היא מאירה בו מרחוק, ונכנסת בגופו לסייע לרוח להשלים רצון בוראו, והוא רוח הקדושה שבוער בלב האדם, אשר ע"י הרוח עושה את שלו ומתגדל בכל חלקיו, וכאשר אינו בשלימותו, אז הנשמה מסתלקת ממנו, עכ"ל. ועי' פת"ש נקודות ט', ז"ל, העבודה, שהנפש הוא עיקר הגוף ובו כל המדות טובות ורעות, והרוח הוא המנהיג המדות ומתקנם בטוב הרצון שבלב, כשנוטה לסטרא דקדושה, וכן להיפוך ח"ו מקלקל נפשו, והנשמה שלו מתלבשת ברוחו לסייעו לעבודה, כענין (יומא ל"ח ע"ב) הבא לטהר מסייעין אותו, והסיוע הוא ע"י קנין השלמות שקנתה בעצמה בשעה שהיתה בג"ע קודם לידת האדם, עכ"ל. ועי' פת"ש שבירה ג, הנשמה אינה באדם ממש אלא היא בשמים, ורק ניצוצות מבחינת נה"י דידה מתלבשים בו בכדי להאיר הדרך לפניו ולסייעו בעבודת ה' ולהשכילו בחכמה עליונה, ע"כ. ועי' פת"ש תיקון יט, ז"ל, נפש של האדם היא נפש הבהמית והחיוני, שבו כלולים כל כחות הפועלים באברים וההרגש וכל המדות הכל הם בנפש, והוא למטה ממדרגת האדם, שבזה הוא שוה לבהמה וחיה וע"ז ארז"ל (תנחומא תזריע א') על פסוק, (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה זו נפשו של אדה"ר, והיינו, שהוקשה להם מיתור הלשון, שהרי כתיב אח"כ (שם) בהמה ורמש וחיתו ארץ וגו', ולכן דרשו שנפש חיה הנזכר כאן, הוא נפש הבהמית של האדם שנברא ביחד ויצא מן הארץ עם נפש בהמה וחיה, והוא מבחינת שם ב"ן שהוא בנוקבא בארץ, ועיקר מדרגת האדם הוא מ"ש, (בראשית ב ז)

ראשך כו', שתהא הנר דולקת תמיד (&)[880]: **עד דיתער** - עד"א: **לית שכיבו** - ר"ל, השכינה לא שככא[881] לגביה דעד"א: **דאיהי כבוד כו'** - ר"ל, וז"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום, שהכבוד יזמר ולא ידום: **יקרא דיליה יקרה כו'** - מביא ראיה שהיא נקראת כבוד, שנאמר, יקרה היא: **ע' אנפין כו'** - ר"ל גימ' סוד, והן סוד סתרי תורה כמו שמפרש והולך:

קם המנורה הקדושה, פתח ואמר, "בראשית ברא אלהים", רבון העולם, יהי רצונך לקיים בי "ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר", שלא בשביל כבודי עשיתי, אלא לפתוח דברים לפני שכינתך. פתח ואמר פעם שניה "סו"ד ה' ליראיו", היא שבעים פנים של סתרי תורה, שצריך לפרש בהם שבעים פעמים במעשה של הפרשה הזו של בראשית[882]:	קם בוצינא קדישא פתח ואמר בראשית ברא אלהים (&) רבון עלמא יהא רעוא דילך לקיימא בי (שמות ד &) ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר דלא בגין יקרא דילי עבידנא אלא לאפתחא מלין קמי שכינתך פתח ואמר זמנא תנינא (תהילים כה &) סו"ד ה' ליראיו איהי ע' אנפין דסתרי תורה דצריך לפרש בהון שבעין זמנין בעובדא דפרשתא דא דבראשית:
	תיקונא קדמאה
בראשית, פעמים רבות הן בתורה ראשית, וכל אחד מתפרש במקומו. הראשון הוא "ה' קנני ראשית דרכו", זו התורה, שיש בה טעמים ונקודות ואותיות, וכמה מצוות של עשה ולא תעשה, שכלן תלויות בשם יהו"ה, זהו שנאמר "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר". שמ"י עם י"ה, שלש מאות ששים וחמש. זכר"י עם ו"ה, מאתים	בראשית זמנין סגיאין אינון באורייתא ראשית וכל חד אתפרש באתריה קדמאה איהו (משלי ח &) ה' קנני ראשית דרכו דא אורייתא דאית בה טעמי וניקודי ואתוון וכמה פיקודין דעשה ולא תעשה דכלהו תליין בשם יהו"ה הה"ד (שמות ג טו) זה שמי וזה זכרי לדר דר

ויפח באפיו נשמת חיים, והוא בחינת רוח שבו שניתן לאדם להנהיג בזה בחינת נפשו ולתקנו ע"י הבחירה הטובה והרצון הטוב שבזה מהפך כל מדות הנפש לטוב, וע"י תרי"ג מצות מתקן תרי"ג איכות שבנפשו ע"י הארת תרי"ג איכות שברוחו המאיר בו, ע"כ (עי' יהל אור ח"ג לז ע"ג).

אין מגיע פגם, אלא מסתלקים לעילא. עי' יהל אור ח"א יא ע"ד ז"ל, ג"ר אין מושגים כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזו"נ, והן נקראים עולם, וכו' וכן באדם נשמה חיה יחידה שכללם הנשמה היא ג"ר של הרוח של האדם, אבל הנשמה עצמה שהיא ג"ר עצמן אינן באים באדם כלל, והן אלקות, וז"ס איש האלקים, והן בחטאי האדם מסתלקין בסוד מוחין וכו', ג"ר של הרוח עולין למעלה ואין פגם נוגע בהן רק סילוקן מאדם, בסוד שיחת לו לא וכו', עכ"ל.

[879] עי' לעיל הערה 296.

[880] עי' תיקו"ז סג ע"א: איהי משכונא דיליה דבגינה איהו שארי בגווייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וגו' (שמות כה ח) איהי[880] ארון דיליה ואיהו ספר תורה גניז בגווה איהי מנרתא דיליה ומנורת המאור מההוא דאתמר ביה (משלי ו כג) ותורה אור איהי נר דדליק קדמיה כמה דאת אמר (שמות כז כ) להעלות נר תמיד ואיהי בת שבע מנרתא כלילא משבעה בוצינין איהי נר לגביה מסטרא דשמאלא ואיהו אור לגבה מסטרא דימינא ועל תרווייהו אתמר כי נר מצוה ותורה אור:

תרגום: $

בהגר"א: איהי משכונא כו' - כמ"ש בסוף פרשת בחקותי (קיד ע"א) **ונתתי משכני דא שכינתא, משכני, משכונא דילי, דהיא אתמשכנא בחובא דישראל, ונתתי משכונא ודאי**. דריש בה ג' אנפין לשון שכינה ולשון דאתמשכנא ולשון משכנין, דע"כ ידור בינייהו, ומפרש והולך **מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא כו', נטל כל דביתיה ואייתי לגביה כו', הא משכונא דילי לגבייכו בגין דלא אתפרש מינייכו לעלמין, ואע"ג דקב"ה אתרחק מינן משכונא שביק גבן כו'**[880], ע"ש בארוכה: **ושכנתי** - כנ"ל דהיא שכינה והיא משכונא: ***איהי ארון דיליה ואיהו כו' -** כצ"ל: **מההוא דאתמר כו'** - ר"ל, זהו מנורת המאור, נר של אור, דהיא נר והוא אור, וכמ"ש למטה, **ועל תרווייהו אתמר כי נר מצוה כו'**: **כד"א להעלות כו' -** להעלות לבעלה, מי זאת עולה כו' (שיה"ש ג ו), והיא נר, ותמיד דלא יפרוש ממנה: **איהי נר לגביה מסט' כו' -** דנר דליק בלילה בחושך דשמאל, והוא (בראשית א ג) ויהי אור, דשמאלא אור של לילה, והוא אור דיממא, וז"ש **ואיהו אור כו':**

[881] **נדצ"ל שכבא.*##**

[882] עי' ריש תיקו"ז שזה ע' פנים של תיבת בראשית.

ארבעים ושמונה. שלש מאות ששים וחמש משמאל מיראת הגבורה נתנו, פחד יצחק. מאתים ארבעים ושמונה מימין מאהבה, דרגת אברהם, שנאמר בו "אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד".	שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח שס"ה משמאלא מדחילו[883] דגבורה איתייהיבו (בראשית לא &) פחד יצחק רמ"ח מימינא מרחימו דרגא דאברהם דאיתמר ביה (ירמיה ב &) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד:

דא אורייתא - וכן בראשית[884] דכאן, כמ"ש (זהר ח"א ה ע"א) בתורה ברא הקב"ה את העולם, ור"ל דא אורייתא שהיא ראשית דרכו, שהיא קדומה לעולם: **דאית בה כו' -** ר"ל דכתיב, ה' קנני, שתלייא בשם יהו"ה, וז"ש **דאית כו' דכלהו תליין בשם ה' -** טעמי וניקודין ואתוון נתפרש לעיל (דף ע"ו &) **ואינון כ"ו כחושבן יהו"ה דכליל טעמי וניקודי ואתוון כו',** ע"ש. ופיקודין דעשה ול"ת מפרש כאן, **הה"ד כו':** מדחילו דגבורה כו' מרחימו כו' - כמ"ש (&) עבוד מיראה עבוד מאהבה, מיראה ולא תעבור על ל"ת, מאהבה ולא תתבטל ממ"ע. שהירא ירא לעבור והאוהב עוסק תמיד במצות אהובו: **פחד יצחק -** ראיה שהיראה ופחד הוא מגבורה: **דאיתמר ביה אהבת כו' -** ראיה שאהבה הוא בימינא בחסד, שנאמר ואהבת כו' משכתיך חסד, והוא דרגא דאברהם, שנאמר (&) אברהם אוהבי: **ובג"ד אתקרי כו' -** ולכן אמר בהקדמת תיקוני זהר (&) שהויה שלו הוא והי"ה, ו"ה מימינא י"ה משמאלא:

עמוד האמצעי כולל את שניהם, ולכן נקרא בשם יהו"ה. אבל הימין, א"ל, נוטל עמו ו"ה, זהו שנאמר "אלוה מתימן יבוא". השמאל נוטל עמו י"ה מן אלהים. העמוד האמצעי נוטל שם שלם, ולכן "אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ", כולל אותם בפסוק הזה. וכל מצוה יש לו טעם ידוע למעלה, ושכרה שלו ידוע לאותם שיודעים הסודות הנסתרים של רבונם, לא התכסה מהם כל רז, זהו שנאמר "וכל רז לא אנס לך [וכל סוד אין נסתר ממך]".	עמודא דאמצעיתא כליל תרווייהו ובג"ד אתקרי בשם יהו"ה אבל ימינא א"ל נטיל עמיה ו"ה הה"ד (חבקוק ג &) אלו"ה מתימן יבא שמאלא נטיל עמיה י"ה מן אלהים עמודא דאמצעיתא נטיל שמא שלים ובג"ד (תהילים נ &) א"ל אלהים יהו"ה דבר ויקרא ארץ כליל לון בהאי קרא וכל פקודא אית ליה טעמא ידיע לעילא ואגרא דיליה ידיע לאינון דידעין רזין {טז ע"ב} סתימין דמאריהון לא איתכסייא מנהון כל רז הה"ד (דניאל ד ו) וכל רז לא אנס לך:

כליל לון כו' - כולן נכללין בארץ, ונכלל בהאי קרא ד' רגלו המרכבה, חגת"ם: **וכל פיקודא איתי כו' -** מפרש האיך הן תליין בשמיה, אמר, **וכל פיקודא כו',** שיש להם סוד למעלה בשם הויה, דכל רזין הן בשם הויה, כידוע[885]: **ואגרא כו' רזין סתימין -** ר"ל אותן שיודעין סודות התורה, יודעין ג"כ טעמי מצות ושכרן[886]: **דמאריהון לא אתכסיא כו' -** ר"ל דמאריהון לא כסה מהם כלום, שהקב"ה כסה טעמי מצות ושכר המצות כידוע, מ"מ מהם לא כסה: **הה"ד וכל רז כו' -** ר"ל שרישא דקרא כתיב, די רוח אלהין קדישין בך וכל כו'[887]:

וכל אות ואות של התורה, והקוץ שלו, והניקוד שלו, והטעמים שלו, יש	וכל אות ואות דאורייתא וקוצא דיליה

---

[883] עי' שער רוה"ק י ע"ב: א"ל כונת הצדקה והתפלה והוא לייחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה וקודם שהאדם יעשה איזו מצוה או צדקה יאמר לייחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל ויכוין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה. ועי' פע"ח שער הזמירות פרק ה: צריך קודם שיעשה מצוה או צדקה לומר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו לחבר י"ה עם ו"ה בשם כל ישראל.

[884] לנקד בָּראשית

[885] עי' תיקו"ז קב ע"ד: **וכגוונא דא כו',** ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו, שהוא ח"ו קצוץ, חטא אדה"ר. ועי' מלואים אות (קטו).HOW MUCH?

[886] עי'ביאורים ח"א א ע"ד הפעולות והמעשים דכל ההנהגה תמיד, ויסד אותם ביסוד וסדר כזה שיאירו בגילויים ע"פ המעשים דהנבראים עצמן, כדי שיבואו על שכרן בתכלית העתיד להאיר באורם אשר הכינו לעצמם, ולהתענג בנועם זיוום דכל גלוייו ושמותיו ית"ש אשר יתגלה להם במעשיהם. היינו, ששכר עולם הבא היא גילוים של המו"ס והוא הוא סודות התורה.

[887] ז"ל בשלימות: בלטשאצר רב חרטמיא די אנה ידעת די רוח אלהין קדישין בך וכל רז לא אנס לך חזוי חלמי די חזית ופשרה אמר:

ז"ל: רש"י: וכל רז לא אנס לך - וכל סתום לא נאנס ולא נכחד ממך:

@TARGUM

להם סודות נסתרים למעלה. והמשכילים מכירים@ אותם, שיש בהם כח לעמוד בהיכל המלך, כדוגמא שנאמר בחנניה מישאל ועזריה ״ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך״, בעמידת התפלה, שהיא היכל המלך, כלולה מכל הטעמים והנקודים והאותיות. שאין ידיעה כמו ידיעת הנקודות והטעמים של האותיות, להכיר בהם סגולתא שנאמר בו זַרְקָא֒ מקף ׀ שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא.	וניקודא דיליה וטעמי דיליה אית לון רזין סתימין לעילא והמשכילים אשתמודען בהון דאית בהון חילא למיקם בהיכלא דמלכא כגוונא דאתמר [עה ע״ג] בחנניה מישאל ועזריה (דניאל א ד)[888] ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך בעמידה דצלותא דאיהי היכל המלך כלילא מכל טעמי וניקודי ואתוון דלית ידיעה כידיעה דניקודי וטעמי דאתוון֒ לאשתמודעא בהון סגולתא דאיתמר בה זרקא מקף שופר הולך סגולתא:

וכל אות כו׳ - ג״כ מפרש כנ״ל (%) שתליין בשם יהו״ה: **והמשכילים כו׳ דאית בהון כו׳** - כמו שמפרש והולך, דהיכל המלך כלילא מכולם, והיא היכל לשם הויה, דכלהו תליין בשמיה כנ״ל (%): **כגוונא דאיתמר כו׳** - שנאמר שם (דניאל א ד) משכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם כו׳. חכמה ודעת ובינה והיכל המלך כללא דשם הויה. ואותן שיודעין רזין דטעמים ונקודות ואותיות, שהם מסט׳ דחכמה ובינה ודעת כמ״ש לעיל (%) שהדעת במקום כתר (&), אותן יש להם כח לעמוד בהיכל {טז ע״ב} המלך, **דאיהי כו׳: דלית ידיעה כו׳** - ר״ל שאמר אותן נקראו משכילים, ואשר כח לעמוד בהיכל המלך, היודעים טעמי וניקודין ואתוון, ולמה דוקא באלו, אמר **דלית ידיעא כו׳: *דאתוון** - צ״ל ואתוון: **לאשתמודעא בהון סגולתא** - ר״ל השכינה, שנק׳ סגולתא מסט׳ דכתר, דשם סליקו דילה, כמ״ש לעיל (%). ונקראת סגולתא בתלת יודי״ן דטעמים ונקודין ואתוון, דכלילא בג׳ יודין הללו, כמ״ש לעיל (%). ובסגולתא נרמזו טעמים, שהיא רישא דטעמים, ונקודות בג׳ נקודין דסגולתא, דמשם סגול דנקודות, ואותיות ג׳ יודין כמו שמפרש והולך:

וכלם נרמזו בהויות, כדוגמא זה י׳י׳ ה׳ה׳ ו׳ו׳ ה׳ה׳, בכל מקום שהם שלש יודי״ן יחד, רומזים לסגולתא, שהיא השכינה, הכלולה מחכמה חסד נצח, ״חכמות בחוץ תרונה״, ובגללם פרשוה בעלי המשנה (ב״ב &) הרוצה להחכים ידרים, שכל השלשה הם דרומיים.	וכלהו איתרמיזו בהוויין כגוונא דא יי״י ה״ה וי״ו ה״ה בכל אתר דאינון תלת יודין כחדא רמיזין[889] לסגולתא דאיהי שכינתא כלילא מן חכמה חסד נצח (משלי א &) חכמות בחוץ תרונה ובגינייהו אוקמוה מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים דכולהו תלתא אינון דרומים:

וכלהו איתרמיזו בהוויין כו׳ - הרי כלהו כלילן בשם הויה, כנ״ל (%): **כגוונא דא כו׳** - הן שלשה הויות דמלך מלך ימלוך[890] הנ״ל (יא ע״ב), והן בע״ס כמו שמפרש והולך, **וכלהו כלילן בשכינתא: חכמות בחוץ כו׳** - מביא ראיה שכמה חכמות יש, והן בימינא, דחכמה נחית בימינא כמ״ש בהקדמת תיקו״ז (%):

ה׳ה׳ בינה גבורה הוד, וכולם לצפון, ובגללם נאמר (ב״ב &) הרוצה להעשיר יצפין. אשרי הוא מי שמכוין בהם להוריד חכמה ועושר לשכינה, שנאמר בה (קדושת שבת ויו״ט) ״קדושה לך ישלשו״, שכך היא הסגולה שלהם, להוריד חכמה ועושר לשכינה, אשרי מי שלא נוטל אותו השכר לעצמו, אלא שמלמד הסגולות הללו אל השכינה, שאותן סגולות, הן	הה״הקד בינה גבורה הוד וכלהו לצפון ובגינייהו איתמר הרוצה להעשיר יצפין זכאה איהו מאן דמכוין בהון לנחתא חכמתא ועותרא לשכינתא דאיתמר בה קדושה לך ישלשו דהכי איהו סגולתא דילהון לנחתא חכמתא ועותרא לשכינתא זכאה איהו מאן דלא נטל איהו אגרא לגרמיה אלא דאוליף סגולות אלין לגבי שכינתא דאינון סגולות אלין דבעלה

[888] ז״ל: ילדים אשר אין בהם כל (מאום) מום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה וידעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים.
[889] צ״ע שזה סגול ולא סגולתא.
[890] עי׳ מלואים אות (נח).

של בעלה שמוריד אותן אליה.	דנחתא לון לגבה:

הה"ה בינה כו' - דיו"ד הוא בימינא, ה' בשמאלא, ו' באמצעיתא, ה' אחרונה בשכינה (&): **הרוצה להעשיר יצפין** - כמ"ש (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה: **קדושה לך ישלשו** - ר"ל מסט' דתלת יודין ישלשו, דקדושה בימינא, והיא נקראת קדושה, כמ"ש לעיל (%). ומביא ראיה שכל שילושים של הסגולות, הכל לנחתא לה: **דאוליף סגולות כו'** - ר"ל תלת תלת הנ"ל, שכולם הן ג' דסגולתא, והן סגולות לנחתא חכמתא ועותרא כנ"ל (%): **דאינון סגולות אלין דבעלה כו'** - דהוא כליל מיה"ו כידוע (&):

ו'ו', כתר תפארת יסוד, משום שכתר הוא יו"ד, שעולה לחשבון כ', ששם ו'. שתי וו"ם רמוזות באות וא"ו, וכל שלש הוו"ם כלולות בצדיק, ח"י העולמים, שכך עולות שלש ווים, כחשבון שמונה עשרה, וזהו "וברכות לראש צדיק".	וו"ו כתר תפארת יסוד בגין דכתר איהו יו"ד דסליק לחושבן כ' דתמן ו' תרין ווין רמיזין באת וא"ו וכולהו תלת ווין כלילן בצדיק חי עלמין דהכי סלקין תלת ווין כחושבן ח"י והאי איהו (משלי י &) וברכות לראש צדיק:

דכתר איהו יוד כו' - מביא דכתר הוא ו', דכתר הוא כ', כת"ר, והוא מסט' דאות יו"ד, דהוא גימ' כ'. ובאות יו"ד, באמצע אות ו', וז"ש דתמן ו'. וי"ד הנשארין הוא מסט' דו', דכליל יה"ו, והן סגולתא דכליל כח"ב, יה"ו, וג' אותיות הללו הן י"ד, כמ"ש לקמן, **ואיהו יד כו'**: **באת וא"ו** - שהוא ת"ת כלול יסוד, גוף וברית כחדא כו' (תיקו"ז מ ע"ב, לקמן ל ע"ג), והם ו' ארוך ו' זעירא[891], כמ"ש לעיל (%). וא' שבאמצע הוא"ו, מפרש לקמן **באמצעיתא א' כו'**: **וברכות לראש צדיק** - מביא ראיה שכולם נחתין בצדיק, אבל וברכות, הן מסט' דתלת ההין, דברכה משמאלא כידוע (&). וסגולה דווין הן יחודא, כמו שמפרש והולך, **ואלין תלת כו'**, והן יב"ק כידוע[892]:

ושלש הוו"ם הללו סגולתן ליחד את השכינה עם הקדוש ברוך הוא, וזהו לקרב רחוקים, שהם אורחים, שבהם קפצה הארץ ליעקב, שהאות ו' היא דרך, זהו שנאמר "דרך כוכב מיעקב", "דרך הנשר בשמים", קפיצת הדרך, שכינה. שבוו"ם הללו קפצה הדרך לבעלה, והוא "ישיש כגבור לרוץ אורח" אליה, ובגללם נאמר "דרכיה דרכי נועם".	ואלין תלת ווין סגולה דלהון לייחדה שכינתא עם קב"ה והאי איהו לקרב רחוקים דאינון אורחים דבהון קפצה ארעא ליעקב דאת ו' דרך איהו הה"ד (במדבר כד &) דרך כוכב מיעקב (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים קפיצת הדרך שכינתא דבאלין ווין קפצת אורחא לגבי בעלה ואיהו (תהילים יט &) ישיש כגבור לרוץ אורח לגבה ובגינייהו אתמר (משלי ג &) דרכיה דרכי נועם:

והאי איהו לקרב רחוקים - כמ"ש (&) שלום לרחוק כו', ושלום הוא יסוד כידוע (&), ובו ג' ווין כנ"ל (%): **דאינון אורחים** - כמו שמפרש והולך ולכך נקראו רחוקים: **קפצה ארעא** - שכינה ליעקב בעלה כמו שמפרש והולך: **דרך כוכב מיעקב** - ר"ל יסוד, שהוא כוכב הששי מכוכבי לכת[893], שנקרא כוכב, והוא ספרא דחמה (&), וזהו כוכב מיעקב, שהוא שמש כידוע (&), והוא דרך, ו' זעירא, וכן דריכת קשת דרך[894]: **דרך הנשר** - ו' ת"ת: **דרכיה דרכי נועם** - ר"ל, ב' ווין הנ"ל, שהן דרכיה, הן דרכי {טז ע"ג} נועם, מאימא עילאה שנקרא נועם (&), דהוא נטיל מאימא עילאה ומשקי לאימא תתאה, כמ"ש (&) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן (&):

ומצד האות וא"ו מן שם בן שבעים ושתים, עושה שתים עשרה דרכים	ומסטרא {טז ע"ג} דאת וא"ו מן שם בן ע"ב

---

[891] עי' מלואים אות (קב).

[892] עי' זהר ח"ג רכט ע"א: יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אהי"ה במחשבה. ועי' מלואים אות (עה).

[893] עי' ס"י (פ"ד מ"ז): שבעה כוכבים בעולם שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה שבעה ימים בשנה שבעת ימי השבוע שבעה שערים בנפש זכר ונקבה שתי עיניים שתי אזנים שני נקבי האף והפה.

[894] עי' דיברי רבינו בתיקו"ז מז ע"ד: הקשת הוא היסוד וכו' כמו שהקשת דרוכה ע"י החצים, כן הוא דרוך בתוקפיה חי [דהיינו היסוד שהוא כאבר חי. ועי' שם ק ע"ג ד"ה ברא איהו] ע"י טיפין דזרע, ר"ל דז"ש דרך כוכב מיעקב (במדבר כד יז), והוא י', כוכב, אות הברית, שהוא י' דעטרה. וקם שבט הוא היסוד, דהוא קם ע"י הטיפין@.MAYBE IT IS JUST THE LASHON?

בים, שעברו ביניהם שנים עשר שבטים. ששלשה שמות הם בויסע ויבא ויט, והם וה״ו אנ״י וה״ו, וראשי תיבות שלהם וא״ו, הים באמצע.	עביד י״ב **אורחין בימא** דעברו בינייהו י״ב שבטין דתלת שמהן **אינון בויסע ויבא ויט** (שמות יד יט–כא)[895] **ואינון** וה״ו **אנ**״י וה״ו ורישי תיבין דילהון **וא**״ו **ימא באמצעיתא**:

דאת וא״ו מן כו׳ - ר״ל דג׳ שמות דראשי תיבות[896] שלהן וא״ו, כמו שמפרש והולך: **י״ב שבטין** - שהם מסטרא דב׳ ווי״ן אלו (&): **דתלת שמהן כו׳** - שהן כלל הע״ב שמות, דעד״א נטיל מינייהו, ב׳ שלישים ברא בוכרא (&) בני בכורי ישראל (שמות ד כב), והיא נוטלת שליש אחר[897], כמ״ש (&) וכל בשליש עפר הארץ. והן ב׳ כ״ד לו[898], כמ״ש (ישעיה נד יב) ושמתי כ״ד שמשותיך, וכ״ד א׳ לה, כמ״ש (&) ותמלא כד״ה כו׳, ואז היא נקראת על שם בעלה (זהר ח״א מט ע״א), כידוע שהיא טפילה לו. וזהו וה״ו וה״ו, בראשון מ״ח שמות ובשני כ״ד, וכשהיא שוה לבעלה, בסוד שני המאורות הגדולים (&, &), נוטלת שוה לו החצי, ואז נקראת בשם לעצמה, אני. וזהו אנ״י שבו ל״ו שמות, וזהו דכ״ה[899] שנקראת כשאין לה אלא כ״ד. וכן יסוד נקרא ד״ך, מסט׳ דכ״ד אלו. וזהו וה״ו השני. ואני, שכינה[900], כלילא מלו ע״ג יסוד[901], כמ״ש לעיל (דף עה &) ישאו נהרות דכים, דנהרות נו״ה, ישאו דכים, מלכות, מסט׳ דצדיק ד״ך על גבם, ע״ש. וזהו והו אני והו, כללא דע״ב: **ימא באמצעיתא א׳ כו׳** - ר״ל, שהים שבין י״ב ארחין, הוא א׳ של אמצע הוא״ו, והוא ימא דאורייתא, בינה (&), שהיא נהרא בעד״א, כמ״ש לקמן **ואיהי זוהר דנהרא בלב כו׳**, שהוא אמצע הוא״ו:

א׳, אלף בינה, ותמצא אותה, ובחוזק של שתי הוי״ם הללו בוקע השמש רקיעים, ועושה בהם שתים עשרה דרכים ברקיע, שנאמר בו ״ואתה תשמע השמים״. וחמש עשרה, י״ה, ואחת עשרה ו״ה, עולה חשבונם שמ״ו, פעל בכ״ח, שעולים לחשבון שמים, למעלה י׳ מיני תהלים שכלולים בעשר אותיות השם המפרש, ועולים למ״ה ועם שמ״ו שס״א (שצ״א).	**א** אלף בינה ותשכח לה ובתוקפא דתרין ווין **אלין** בקע **שמשא** רקיעין ועביד בהון י״ב **אורחין** ברקיע **דאיתמר** ביה (מ״א ח לב) **ואתה** תשמע השמים וחמש סרי י״ה וחד סרי ו״ה סלקין חושבניהון שמ״ו פעל בכ״ח דסלקין לחושבן שמים **לעילא** י׳ מיני תלים דכלילן בעשר **אתוון** דשמ׳ מפרש וסליקין מ״ה ועם שמ״ו שס״**א** (נ״ל **שצ״א**)קה:

אלף בינה - ראיה שא׳ הוא ימא, והוא מאמר הגמ׳ דשבת (קד ע״א)[902], ור״ל שתלמוד[903] התורה, אז תשכח לה, וז״ש ותשכח לה, כמ״ש (משלי ב ג-ה)[904] אם לבינה תקרא כו׳, אז תבין כו׳: **דאיתמר ביה כו׳** - ר״ל, עד״א שהוא כליל ב׳ ווין הנ״ל: **וחמש סרי כו׳** - ר״ל, שעד״א הוא שם הויה, כמ״ש (&) **עד״א נטיל שמא שלים כו׳**, וה׳ פעמין י״ה וה׳ פעמים ו״ה[905] גימ׳ שמים, עם שמא מפרש דמ״ה גימ׳ שמים, כמו שמפרש והולך, והכל הויה שהוא עד״א: ***פעל בכ״ח כו׳** - עד

---

[895] עי׳ לעיל הערה 146.

[896] היה כתוב דר״ת.

[897] אחד?

[898] עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז טו ע״ב ד״ה **ושמתי כ״ד כ״ד** - ר״ל, צדיק ומלכות, דבגלותא נקראין דך, וז״ש **האי עני כו׳**, ר״ל דך לשון עני:

[899] @

[900] עי׳ לעיל הערה 600.

[901] עי׳ זהר ח״ב רסט ע״א של״ו הם ג״פ י״ב שמאירים ללב, והם הג׳ פעמים נה״י [עי׳ דברי רבינו בתיקו״ז סד ע״א ד״ה שית]. ועי׳ עוד תיקו״ז כד ע״א.

[902] ז״ל: אמרי ליה רבנן לרבי יהושע בן לוי אתו דרדקי האידנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון לא איתמר כוותייהו אל״ף בי״ת אלף בינה גימ״ל דל״ת גמול דלים וכו׳.
ועי׳ דברי רבינו בספד״צ יד ע״ג: אלף הוא חכמה כמ״ש (איוב לא לג (לג לג)) ואאלפך חכמה, וכמ״ש (שבת קד ע״א) אלף בינה, ר״ל חכמה הוא הלימוד, ואח״כ הבן דבר מתוך דבר שהוא בינה. ועי׳ מלואים אות (קטז). עי׳ מלואים אות (כ)??.

[903] ניקוד שלי.

[904] ז״ל: כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה. אז תבין יראת יהו״ה ודעת אלהים תמצא.

[905] כנראה צ״ל י״ה פעמים י״ה וו״ה פעמים ו״ה*##

שצ"א. אין שייך לכאן וכן דליג מה עד רנ"ו. וכן **שמא דאיהו י"ו עד וייצר** אין כאן מקומם או שחסר כאן קודם למאמרים אלו:

וזה הוא "ואמרו לי מ"ה שמ"ר", "כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול". דלג מ"ה. מ"ה משמו, נשאר רנ"ו, חסר מ"ד משמים, חשבונו שמו, בו שבועה "כי יום נקם בלב"י", כחשבון ד"ם לקיים בו "כי דם עבדיו יקם". שמ"ו עם דם, שמים חסר אחד למ"ה. ומ"ה אחד בתוספת א' להראות שהכל אחד.	והאי איהו (שמות ג &) ואמרו לי מה שמו (ש"א יב &) כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול דליג (מ"ה מ"ה משמו אשתא' רנ"וקי חסר מ"ד משמים חשבונו שמו)קי (ונ"אקח א' מן מ"ה נשאר דם אחד שמו לחשבון שמים)קפ ביה אומאה (ישעיה סג &) כי יום נקם בלב"י כחושבן ד"ם לקיים ביה (דברים לב &) כי דם עבדיו יקום שמ"ו עם דם שמים חסר חד למ"ה (ומה)קי (נ"א חד)קיא בתוספת א' לאחזאה דכולא חד:

והאי איהו כו' - ר"ל שמו, דהוא הויה: **חסר מ"ד משמים חשבונו שמו** - ר"ל תחסיר מ"ד מתיבת שמים ונשאר שמו, וענינו שהוא אחוריים דאהיה, דנהרא בלבא דעד"א, שהוא דם הלב. וע"י א', בינה, נעשה מ"ה, דשמא מפרש, אד"ם. וע"י דם דאהיה, נהרא בתוך הויה, גימ' שמו, נעשה שמים. וזהו שאמר **ביה אומאה** - ר"ל שנשבע בשם אהי"ה, כמ"ש (&) כי יד על כס יה, שהוא בינה: **כי יום נקם בלבי** - בלבי גימ' דם, כמו שמפרש והולך. והוא דם הלב, שמשם הוא נקם באחוריים[906], דינא. כי בשני חללי דלבא[907], בשמאלא דם כידוע[908], אחוריים הנ"ל. ובימינא רוחא, מ"ה דשמא מפרש: **בתוספת א' לאחזאה כו'** - ר"ל אהי"ה והויה, והוא אלף שבתוך הוא"ו דמילוי מ"ה, דשם נהרא אימא, בלבא דעד"א, וזהו (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה:

הרי כאן הסוד של שלשה שמות, יה"ו משולשים@PISSUK, ומשם בנים חיים ומזונות. חיים ו"החכמה תחיה בעליה". מזונות "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון", והיא האם העליונה. בנים, בן י"ה. והוא "יד רמה", הבינה, שאותיותיה יה"ו. ומן יה"ו (נראה דצ"ל יו"ד) יוצא יהו"ה. ומן ה' יוצא אלהינו. ומן וא"ו, יהו"ה. שהם י"ד אותיות, ורמוזות בקריאת שמע, ששם יהו"ה אלהינו יהו"ה, והכל אחד.	הא הכא רזא דתלת שמהן יה"ו משולשין ומתמן בני חיי ומזוני חיי (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה מזוני (תהילים קמה &) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון ואיהו אימא עילאה בני בן יה[909] ואיהו יד רמה בינה דאתוון דילה יה"ו ומן יה"וקיב (נרקיג יו"ד) נפק יהו"ה ומן ה' נפיק אלהינו ומן וא"ו יהו"ה דאינון י"ד אתוון ורמיזין בק"ש דתמן יהו"ה אלהינו יהו"ה וכלא אחד:

ואיהו אימא עילאה - כמו שמפרש והולך **ואיהו יד כו'**, וז"ש "לכל חי", דמינה נשמת כל חי כמש"ל (ב ע"ב), והוא פותח את ידיך, גימ' דם, שבו תלוי חיי האדם. ולכך אמרו שהיא נקראת חיי המלך, בסוד נדרים כידוע[910], וזהו לכל חי רצון, גימ' שמו הנ"ל. ידיך עם רצון, שמים הנ"ל. והיא כלילת ליה כמו שמפרש והולך: **בני בן י"ה** - ר"ל עד"א נקרא {טז ע"ד} בן י"ה של או"א, שנקראין י"ה, כנ"ל (%). ור"ל לכך נקרא אימא עילאה בינה, דכלילת לבן י"ה בגווה כידוע, והוא ראיה שהוא נקרא בן יה, ומניה בני: **ואיהו יד כו'** - חוזר למעלה, על אימא עילאה, שהיא יד רמה (&)[911], וז"ש פותח את ידיך, ומשם מזוני, ומשביע כו': **דאתוון דילה יה"ו** - ר"ל, דאתוון דילה,

---

[906] עי' ע"ח עקודים ב, שכל אחוריים הוא דין, וממילא מקום הנקמה.

[907] עי' תיקו,ז נה ע"ב: והא תרי בתי לבא אינון למאן פתי מנייהו אלא ההוא דשמאלא דאתמר בה (קהלת י ב) לב כסיל לשמאלו ועליה אתמר (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות [מג ע"ב] את האשה לב חכם לימינו דא אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד) עלה אתמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב דאיהי יצר הטוב מזליה דבר נש עלה אתמר (יחזקאל מד ל) להניח ברכה אל ביתך (משלי י כב) ברכת ה' היא תעשיר ועלה אתמר (שם ג יח) ראה חיים עם אשה אשר אהבת: ועיי"ש ס ע"א.

[908] עי' ביאורים ח"א ע ע"ג המחלק בין דם שבלב לדם שבכבד.

[909] עי' לעיל הערה 46.

[910] עי' מלואים אות (קיז).

[911] עי' תיקו"ז י ע"ב: יד יהו"ה מימינא דאתמר בה וירא ישראל את היד הגדולה (שם יד לא) מסטרא דחסד יד רמה מסטרא דתפארת דאתמר בה ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שם ח) יד חזקה (דברים ז יט) באמצעיתא דאיהי יד יהו"ה הויה (שמות ט ג) למהוי רחמי מכל סטרא דינא כבוש

בינה, בן י״ה. ובן הוא ו׳, וזהו יה״ו דכלילת. ומן ג׳ אותיות אלו יוצאים ג׳ שמות, ה׳ אלהינו ה׳ כמו שמפרש והולך, י״ד אתוון, ולפיכך נקראת יד. והיא יד רמה, שנאמר (&) ובני ישראל יוצאים ביד רמה, שהיא יובלא (&), דאפיקת ישראל ממצרים (&). והיא נקראת רמה, מרום. וכן ת״ת נקרא יד רמה, מסט׳ דילה, שהוא ג״כ כלול ג׳ אתוון, וכולן הכל מסט׳ דכתר, דשם רמה על כולם, וזהו יוד דכתר כנ״ל (%): **ומן יוד כו׳** - שיוד הוא חכמה, שהוא הויה: **ומן ה׳ כו׳** - יד ה׳, בינה, דהיא אלהינו כמש״ל, הוא אלהינו בגבהי מרומים[912]: **ומן וא״ו כו׳** - עד״א, הויה: **וכלא אחד** - במלכות כמש״ל, והן יחודא דד׳ אתוון יהו״ה, או״א זו״נ:

ה׳ה׳, השכינה התחתונה, שלמות של שלשה יה״ו יה״ו יה״ו, שרמיזתם אהי״ה אהי״ה אהי״ה, שנאמר למשה. הרמז שלהם בפסוק הזה ״ויאמר אלהים אל משה אהי״ה אשר אהי״ה ״ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם״. השם שהוא י״ו י״ו, שש עשרה פעמים י״ו, ושש עשרה פעמים ו״י, הרמז שלהם באות א׳, כדוגמא זה א׳, רומז יוי, זהו א, ויי, וייצר.	ההי״ה שכינתא תתאה שלימו דתלת יה״ו יה״ו יה״ו דרמיזו דילהון אהי״ה אהי״ה אהי״ה דאתאמר למשה רמיזו דילהון בקרא דא (שמות ג יד) ויאמר אלהים אל משה אהי״ה אשר אהי״ה (&) ויאמר כה תאמר אל בני ישראל אהי״ה שלחני אליכם שמא דאיהו י״ו י״ו שית עשר זמנין י״ו ושית עשר זמנין ו״י רמיז דילהון באת {טז ע״ד} א כגונא דא א רמיז יוי דא איהו א ויי וייצרקיד:
	(חסר כאן):

ההי״ה כו׳ - כמש״ל (דף עג &) **אינון משולשין בעד״א כג״ד חכמה חסד כו׳ ומלכות כו׳ ורביעין לון שהיא רביעית לכל תלת רביעית לתלת עילאין**[913], כידוע בסוד איומה כנדגלות (&, &) ד׳ אותיות אדני כמש״ל **רביעאה לתלת אמצעין ברה כחמה**[914], ששם היא שוה לבעלה, שני מאורות הגדולים (&, &), ישאו נהרות דכים, כמש״ל **רביעאה לתלת בתראין**[915], ששם היא, את המאור הקטן, יפה כלבנה (&): **שמא דאיהו י״ו כו׳** - שייך לעיל שאמר **דליג מ״ה מ״ה משמו אשתאר רנ״ו**, ור״ל שרנ״ו הוא סוד הקץ, רנו ליעקב (&), שמחה כידוע (&), והוא בדילוג, ב׳ פעמין מ״ה משמו, כמ״ש (&) מ״דלג על ה״הרים מ״קפץ על ה״גבעות, ר״ת ב׳ פעמין מ״ה, כמ״ש בתיקו״ז (%). ונשאר רנ״ו, והוא י״ו פעמים י״ו, והוא רמיז באות א׳[916], י״ו למעלה י״ו למטה, והוא א׳ של בינה, שמינה נעשה אדם בא׳, וזהו וייצר, ויי דאלף, ביה צייר בינה, שהיא צייר בצרי[917], כידוע את האדם, דם, עם אלף[918]:

באמצעיתא יד רמה עלה אתמר והיה ה׳ למלך על כל הארץ (זכריה יד ט) ותלת זמנין י״ד אינון מ״ב אזכרות דתפלין דיד ותפלין דרישא.

[912] עי׳ לעיל יד ע״א.

[913] עד היכן מודגש?$

[914] עד היכן מודגש?$

[915] עד היכן מודגש?$

[916] כזה: א עי׳ לעיל יב ע״ד: מיין עלאי כגונא דא א מיין נוקבין כגוונא דא א רקיע דאמצעיתא, ועי׳ ע״ח אח״ף ה.

[917] בניקוד צירי, עי׳ תיקו״ז קנא ע״א שניקוד צרי היא בינה, ועי׳ עי׳ תיקו״ז קנא ע״א: ותרין נקודין אתגליאו באימא (בכתרא עלאה סתימין אינון) ואתעבידו צרי ● ● עלייהו אתמר (בראשית ב ז) וייצר ה׳ (ישעיה כו ד) כי ב״ה יהו״ה צור עולמים צייר תרין עלמין עלמא דין ועלמא דאתי:

תרגום: ושתי נקודות נגלו באמא, בכתר העליון הן סתומות, ונעשו צרי ● ●, עליהם נאמר ״וייצר ה״, ״כי ביה ה׳ צור עולמים״, צייר שני עולמות, העולם הזה והעולם הבא.

בהגר״א: *ותרין נקודין אלין אתגליאו באימא ואתעבידו צירי כו׳ - כצ״ל, כמ״ש בפנים, דבחכמה הפתח, ו׳, דביניהם סותם בפניהם, וכאן אתגליאו, כמו בבטן המלאה, שניכרין התעברות מתאומים. ואמר **עלייהו אתמר וייצר,** ר״ל בב׳ יודין, וייצר, הוא לשון צירי. ואמר **כי ביה כו׳** - שהן זו״נ, וע״ל ריש תיקון כ״א (נדצ״ל תיקון כב עא ע״א) ומש״ש:

[918] עי׳ שעה״כ פד ע״ג: ולסיבה זו היו המצריים שופכים דמים של בני ישראל כמו שאמר הכתוב (שמות א טז) אם בן הוא והמיתן אותו. והענין הוא, כי הנה נודע כי ז״א הוא הויה דמילוי אלפין, ובחי׳ אות אלף שבמילוי אות וא״ו היא בחי׳ אימא עילאה כנז׳ בתיק׳[918] דאות א׳ מורה ע״ש אהיה שהוא בבינה. ונמצא כי א׳ זו הוא שם אהיה היא אימא עילאה המתפשטת תוך ז״א להחיותו. ונודע כי כל בחי׳ עליונה ברדתה למטה להתלבש תוך בחי׳ תחתונה פנימיותה נשאר למעלה וחיצוניותה שהיא האחוריים שלה יורד ומתלבש למטה[918]. ונמצא שם אהי״ה הזה היורד ומתפשט

ועוד "והמשכלים יזהרו", אלו ששים רבוא בעלי המשנה שלמעלה, ואלו ששים רבוא בעלי המשנה שלמטה, ואלו ששים רבוא של מלאכים, ואלו ששים רבוא של כוכבים, כולם יזהירו כאותו שנאמר (ב"ב &) פני משה כפני חמה. כולם יזהירו בחבור הזה, בו יזהירו בדבורו, כולם יזהירו בכתיבתו בספר הזה כזהר הרקיע. ועל שמו נקרא ספר הזהר בדמות של העמוד האמצעי, שהוא ספר, שהזהר שלו מהאם העליונה, שהיא זוהר, ובו בארו חכמים, איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר (חגיגה יד ע"א), והוא הזהר שמאיר בלב הרועה הנאמן, זוהר בל"ב אלהים של מעשה בראשית.	ועוד והמשכילים יזהירו אלין ס' רבוא מארי מתני' דלעילא[919] ואלין ששים רבוא מארי מתני' דלתתא ואלין ששים רבוא דמלאכין ואלין ששים רבוא כוכביא כלהו יזהירו כההוא דאיתמר פני משה כפני חמה כלהו יזהירו בחיבורא דא ביה יזהירו במילוליה כלהו יזהירו בכתיבתי' בהאי ספרא כזוהר הרקיע ועל שמיה אתקרי ס' הזוהר בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא דאיהו ספר דזוהר דיליה מאימא עילאה דאיהי זוהר ובה אוקמוה רבנן[920] איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר ואיהו זוהר דנהרא בלב דרעיא מהימנא[921] זהרא בל"ב אלהים דעובדא דבראשית:

אלין ס' רבוא - מסט' דעד"א, ו"ק, ספר הזוהר[922], כמו שמפרש והולך: **ואלין כו'** - חשיב ד' פעמין ס' ריבוא מד' עולמות אבי"ע, תרין מתיבתות[923] באצילות ובריאה, ומלאכים וכוכבים ביצירה עשייה[924]: **כההוא כו'** - וז"ש כזוהר הרקיע: **ביה יזהירו** - ר"ל ע"י[925], כידוע שכולם נהרין מניה, ככוכבים מחמה[926] כמש"ל, וזהו (דניאל יב ג)[927] ומצדיקי הרבים כו': **דאיהו ספר** -

---

תוך ז"א להחיותו, הנה הוא ריבועו העולה בגימ' מ"ד כמנין ד"ם. ובהתפשטותו בתוכו נעשה ממנו בחי' ד"ם האדם, שהוא ז"א, הויה דמ"ה כמנין אד"ם. ובתחילה היו המצריים שואבים ולוקחים הדם הזה לפי שלא היה מתפשט ויורד ונבלע תוך איברי ז"א, ונשאר ז"א הנקרא אדם בלתי דם, ולכן היו המצריים שופכין דם של ישראל. והנה כשנגאלו ישראל ממצרים ירדו אלו החסדים שבדעת {פד ע"ד} דז"א ונתפשטו בו"ק כנודע, ונבלע דמו בתוך הורידין שלו, ובזה אין מקום אל החיצונים להתאחז בדם ההוא.

והנה התפשטות הוא בהמשך מ"ט ימים דספירת העומר, והוא כי הנה עשרה שמות הם של אהיה, וכולם בסוד דם כנ"ל בדרוש שקדם לזה. והנה בהיותם פשוטים יש בהם מ' אותיות, והעשרה שמות עצמן הם ן' יום. וזהו הפי' הנכון עוד יש לפרש פירוש ב', והוא כי הנה כל שם של אחוריים הנז' יש בו עשר אותיות כזה: א אה אהי אהי"ה, ואם תחבר כללות עשרה אותיות אלו עם מ' אותיות שבי' שמות הנז' הם ן', ואלו הם מספר ן' יום שבין פסח לעצרת, ובכל יום נתקנה אות א' מן הנז'. ובהשלם תיקונם, אז הוא חג העצרת, ויש בו בחינת זווג עליון.

ונחזור לענין א', כי כמו שהם עשרה דמים, כן בז"א יש עשרה שמות מ"ה כנגד עשרה הדמים אשר בדעת[918]. גם טעם אחר כי ז"א הוא י"ס, וכל ספי' היא הוי"ה א' דמ"ה, ונמצא כי העשר דמים הנז' שהם עשר שמות אהי"ה בריבועם הם מתלבשים ומתפשטים תוך עשר שמות מ"ה שהם כללות ז"א. ובתחילה שהיה ז"א בלתי הדם הנז', כי היה חסר ממנו אותה האלף שבמילוי וא"ו דמ"ה[918], וממ"ה נהפך ונעשה דם, ואז נתקיים דמים בדמים נגעו (הושע ד ב)[918], כי בהיותם מרוחקים זה מזה הם דם למעלה ודם למטה, ובכן יש שפיכות דמים, כי הם נשפכים לחוץ ואינם מתחברים דם בדם. אבל בהתלבש דם העליון בתוך ז"א ומתפשט בתוכו ונבלע הדם בתוכו, אז נעשה אדם. וז"ס מ"ש במסכת חולין (מז ע"ב) על ר' נתן הבבלי שאמר לאותה האשה, המתיני למול את בניך עד שיבלע דמו בו. ואז נשלמים עשרה שמות דמ"ה שבז"א ונעשין בחי' מ"ה מ"ה, וז"ס (יחזקאל טז ו) ואומר לך בדמיך חיי, כי ממש ע"י דמיך הנז' תחיי. כי בעודם למעלה היה גלות הנמשל אל המות, ועתה בהתפשט דמיך למטה בגופך תחיי.

HOW MUCH

[919] עי' לעיל ו סע"ג בענין ס' ריבוא מרכבות דלעילא.

[920] עי' לעיל הערה 361.

[921] עי' לעיל הערה 250.

[922] עי' מילואים אות (מב) על ענין שם הספר הזהר.

[923] עי' לעיל הערה 59.

[924] נדצ"ל ועשייה.

[925] על ידו או על ידיהם*##, עי' לקמן יז ע"ב ד"ה דאיהו קאים, שרק מאיר הזהר מהרקיע ולא עצם הרקיע.

[926] עי' תיקו"ז צב ע"ב: כל נביאיא קדם משה כגון סיהרא וכוכביא קדם שמשא דלא אית לון נהורא אלא משמשא.

כמ"ש (&) שלשה ספרים כו', וכמ"ש (&) מחני נא מספרך, דרגא דמשה: **ובה אוקמוה כו' -** ר"ל דלכך נקראת זוהר דחכמתא, שאיזהו חכם כו' מבין בבינה: **בלב דר"מ -** ולכן אמרו (תיקו"ז יט ע"א, [928] בינה לבא: **בל"ב אלהים -** ידוע שהן בבינה[929]:

Commented [O7]: נו סח??

והעמוד האמצעי נקרא עליון על ששת הרקיעים, שלשה מכאן ושלשה מכאן, והוא באמצע, רביעי לכל השלשה, ושביעי לכל הששה. ועליו נאמר "ויקרא אלהים לרקיע שמים", כולל אש ומים, מה שלא קרא כך לשאר הרקיעים, אלא לו ממש, והרועה הנאמן בדיוקנו.	ועמודא דאמצעיתא אתקרי עילאה על שית רקיעין תלת מכאן ותלת מכאן ואיהי באמצעיתא רביעאה לכל תלת[930] ושביעאה לכל שית ועליה אתמר (בראשית א &) ויקרא אלהים לרקיע שמים כליל אש ומים מה דלא קרא הכי לשאר רקיעים אלא ליה ממש ורעיא מהימנא[931] בדיוקניה[קטו]:

ועד"א כו' - מפ' הרקיע[932], דז' רקיעין הן ז"ס, ומה סיים קרא רקיע[933] בעד"א, לכן אמר שהוא עילאה, כמש"ל (&) נשאו נהרות ה', ת"ת על גבי[934] חו"ג: **ואיהו באמצעיתא -** כמו חמה באמצע שבעה כוכבי לכת[935]: **כליל אש ומים -** כמש"ל (&) כליל ימינא ושמאלא: **מה דלא קרא הכי כו' -** ר"ל שבו נאמר, ויקרא אלהים, בינה, דביה נהרא, וע"י נעשה שמים כנ"ל (%), וזהו ויקרא כו' שמים:

פתח ואמר, רבון העולמים, יהי רצונך להכליל עליונים ותחתונים בספר הזה, ולהמציא כל אחד ואחד בו, בין בכתיבה בין בדבור, בכח של שמך יהו"ה, ובכל ההויות שמאירות ממנו, ובכל השמות והכנויים שלו, שכולם יזהירו ממנו, יהיו כל העליונים והתחתונים, שנזכרו בחבור הזה, זוהרים משמך ומההויות שלו, כזהר שמאיר ברקיע. ותן רשות לכל מי שאזכיר בספר הזה, בכח של שמך להזדמן מיד בו, כהרף עין, לגלות בו כל אחד ואחד דברים נכבדים וסודות גנוזים לפני השכינה, שהיא יחידה בגלות, להאיר משמך בחבור הזה,	פתח ואמר רבון עלמין יהא רעוא דילך לאכללא עילאין ותתאין בספרא דא ולאשתכחא כל חד וחד ביה בין בכתיבה בין בדיבורא בחילא [עח ע"ד] דשמך יהו"ה ובכל הוויין דנהרין מניה ובכל שמהן וכינויין דיליה דכולהו יזהירו מניה הכי יהון כלהון עילאין ותתאין דאדכרון בהאי חיבורא זהירין משמך ומהוויין דיליה כזוהר דנהיר ברקיעא והב רשו לכל מאן דאדכיר בספרא דא בחילא דשמך לאזדמנא מיד ביה כהרף עין לגלאה ביה כל חד וחד מילין יקירין ורזין גניזין קמי שכינתא

---

[927] ז"ל: והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. ועי' מלואים אות (קיח).

[928] ז"ל: חכמה מוחא איהו מחשבא מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו. ועי' דברי רבינו קלח ע"ג שזה בינה שבחכמה.

[929] עי' לעיל ה רע"ב. ועי' לקמן הערה 715.

[930] עי' תיקו"ז ה ע"א, ועי' פת"ש נקודות טז וז"ל, נוקבא יש לה ג' שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז"א, הא' בעטרת היסוד, הב' בטבור, הג' בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז"א, בסוד כלת משה, עכ"ל.

עי' בביאור רבינו על ס"י (פ"א מ"א אופן ג) וז"ל, שֵׁם י"ב היא בדעת ששרשו בכתר, ע"כ. ועי' בלש"ו ביאורים ח"א נה ע"ג, שמקשה מתפילת ר' נחוניא בן הקנה שֵׁשֵׁם י"ב הוא ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה. ומתרץ הלש"ו שכל העד"א אחד הוא. והנה ראיה לדבריו מדברי רבינו על תיקו"ז פא ע"א ד"ה ביה איהו וז"ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א', עכ"ל [עי' עוד בלש"ו כללים ח"א סט ע"א וז"ל, ת"ת ויסוד אשר שניהם הם בקו האמצעי ואין יתרון ומעלה מזה על זה אלא רק מה שיצאו בב' יציאות ונבחנו לשניים שהרי הם שני ספירות מיוחדים, ע"כ]. לפי כל הנ"ל יתבארו בטוטו"ד עומק דברי רבינו בס"י, שאין כוונתו לספירת דעת בפרט, אלא לכללות כל העד"א הבנוי מכתר דעת ת"ת ויסוד כאחד.

[931] עי' לעיל הערה 250

[932] מפרש הרקיע בה' הידיעה.$

[933] איזה פסוק.

[934] גב? היה ר"ת

[935] עי' לעיל הערה 893.

ולהתחבר עמך בחבור הזה, להתקשר בו אליך, בכמה קשוטים, לקיים בו "וראיתיה לזכור ברית עולם".	דאיהי יחידה בגלותא לאנהרא משמך בהאי חיבורא ולאתחברא עמך בהאי חיבורא {יז ע"א} לאתקשרא ביה לגבך בכמה קישוטין לקיים בה (בראשית ט מז) וראיתיה לזכור ברית עולם:

דכלהו יזהירו מיניה - ר"ל משם הויה: **הכי יהון כו' -** והכל ע"י רע"מ, מארי דחיבורא, שבו נהרא שם הויה בדיוקנא דעד"א: {יז ע"א}

קם הרועה הנאמן על רגליו ואמר, רועים קדושים, אברהם יצחק ויעקב ואדם הראשון ואהרן ודוד ושלמה, למה אתם ישנים, ת@התעוררו כלפי השכינה, שנאמר בה "אני ישנה" בגלות, באלו שעוברים על שלש מאות ששים וחמש מצוות, כחשבון ישנ"ה, שהרי חיות רעות ודובים באים לאכול את צאנו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בהם "ואתן צאני צאן מרעיתי", שכעת הגיע זמן, שנאמר בהם "ויאכלו את ישראל בכל פה", שהרי בכל דור ודור אתם סובלים כמה דחקים בשבילם, בדרך נסתר, ובכח של השם יהו"ה, ובכל ההויות שלו, ובכל הכנויים הקדושים והטהורים שלו. ת@יתעוררו עמכם ששים רבוא בעלי המשנה, ששים רבוא מלאכים עליונים ותחתונים, וששים רבוא נביאים, שכלם יהיו מלמדים זכות על ישראל, להצילם מן החיות הרעות הללו. שימחול להם את כל חטאיהם, ולגאול אותם, ולקיים בהם "מדלג על ההרים", שהם הקצים. "אל תתנו דומי לר", עד שיתעורר אליהם הקדוש ברוך הוא ברחמים	קם רעיא מהימנא[936] על רגלוי ואמר רעיין קדישין[937] אברהם יצחק ויעקב ואדם קדמאה ואהרן ודוד ושלמה ואתון דמיכין איתערו לגבי שכינתא דאתמר בה (שיה"ש &) אני ישנה בגלותא באלין דעברין על שס"ה פיקודין כחושבן ישנ"ה דהא חיון בישין ודובין קא אתיין למיכל עאנא דקב"ה דאתמר בהון (יחזקאל לד &) ואתנה צאני צאן מרעיתי דכען מטא זימנא דאתמר בהון (ישעיה ט &) ויאכלו את ישראל בכל פה דהא בכל דרא ודרא אתון סבלין כמה דחקין בגינייהו באורח נסתר ובחילא דשם יהו"ה ובכל הוויין דיליה ובכל כינויין קדישין ודכיין דיליה יתערון עמכון ס' רבוא מארי מתניתין ס' רבוא דמלאכין עילאין ותתאין וס' רבוא נביאים למהוי כולהון אולפין זכו על ישראל לשיזבא לון מאלין חיון בישין למהוי מחיל להון כל חוביהון ולמפרק לון ולקיים בהון (שה"ש ב &) מדלג על ההרים דאינון קצים אל תתנו דומי לו (&) עד יערה לגבייהו קב"ה ברחמי:

רעיין קדישין - שהן עם רע"מ שבעה רועין, ז' ספירות, ואדם חכמה על גביהם:

קום אליהו, שאתה מדלג את העולם בארבע טיסות, להמצא עם כל אחד ואחד מישראל שמקיימים אות ברית מילה, בכח השם יהו"ה, וכל ההויות והכינויים שלו, אל תתעכב ליטול רשות מהקדוש ברוך הוא לרדת לשמור את הכלי, ותתעטר בכל השמות של הקדוש ברוך הוא להגן בהם עליהם, ולרדת בחיבור הזה לגלות בו סודות נסתרים לפני השכינה, להאיר לה בסוד התורה,	קום אליהו דאנת דליג עלמא בארבע טסין[938] לאשתכחא בכל חד וחד מישראל דמקיימין אות ברית מילה בחילא דשמא דיהו"ה וכל הוויין וכנויין דיליה לא תתעכב לנטלא רשו מקב"ה לנחתא לנטרא מאנא[קמז] ותתעטר בכל שמהן {יז ע"ב} דקב"ה לאגנא בהון עלייהו ולנחתא בהאי חבורא לגלאה ביה רזין טמירין קמי שכינתא לאנהרא לה ברזא

---

[936] עי' לעיל הערה 250.

[937] עי' תיקו"ז (לז ע"א): כלהו רועים ומשה. בהגר"א: ז' רועים הידועים, שהן כלל האברים דמשתקיין מן המוח והטפה.
מהפסוק במיכה (ה ד). ועי' סוכה נב ע"ב: מאן נינהו שבעה רועים, דוד באמצע, אדם שת ומתושלח מימינו, אברהם יעקב ומשה בשמאלו.@ENOUGH

[938] עי' ברכות ד ע"ב: תנא: מיכאל באחת, גבריאל בשתים, אליהו בארבע, ומלאך המות בשמנה, ובשעת המגפה באחת. פי' רש"י: באחת - בפריחה אחת. עי' מלואים אות (קיט).

שהוא כחשבון ר״ז, שבו ״והמשכלים יזהירו כזוהר הרקיע״. כזוהר, שבו כ״ו ר״ז. כ״ה אותיות היחוד, ובו ז״ו, שהוא אחד.	**דאורייתא דאיהו אור כחושבן** ר״ז דביה (&) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע כזוהר דביה כ״ו ר״ז כ״ה **אתוון דיחודא וביה** ז״ו **דאיהו אחד**:

בארבע טסין - בשמא דהויה, ד׳ אותיות: **דמקיימין כו׳ שהוא שמא דהויה** - כמ״ש (&) מילה ר״ת מי יעלה לנו השמימה (&) וס״ת יהו״ה: ***מאנא צ״ל עאנא: דביה כ״ו כו׳** - ר״ל כל ד׳ מדרגות של שם הוי״ה: רז, הוא אור כנ״ל (%), מימינא, כידוע אור וחשך (&). כ״ה, משמאלא בינה (&). כ״ו, הוא שם הויה עד״א. **זו אחד**, שכינה כמ״ש לעיל (%):

ויקומו עמך המנורה הקדושה וששת חבריו, שנשכחו בראשונה בזהר הזה, לחדש בו דברים כבראשונה, שעליהם השכינה מאירה משבעה רקיעים, ובהם מאירה משבע ארצות, שאמר עליהם דוד ״אתהלך לפני ה׳ בארצות החיים״.	ויקומון עמך **בוצינא קדישא** ושית **חברוי**[939] **דאתנשו**קי$ **בקדמיתא בהאי** זוהר **לחדשא** ביה מלין כד **בקדמיתא דעלייהו שכינתא נהרא** משבעה רקיעין ובהון **נהרא** בשבעה **ארעין דאמר עלייהו דוד** (תהלים קטז &) **אתהלך לפני** ה׳ **בארצות** החיים:

***דאתנשו** - צ״ל דאתכנשו: **בקדמיתא** - כמ״ש בזוהר פנחס (&)[940] **ובחיבורא קדמאה כו׳**: **דעלייהו כו׳** - שעליהן נהרא מז׳ רקיעין של עד״א שעליה, והוא ע״י ספר הזוהר, זוהר הרקיע, ובהון נהרא מסט׳ דילה:

	[קום ר״ש **אפתח** מלין כו׳ והמשכילים כו׳ כמ״ש בריש התיקונים כ״ה בד״**א**][941]:
״והמשכלים יזהירו״. והמשכילים להוציא@ת האותיות שנמשחו בשמן, הראש והגוף והשולים@ של זנבות, ההרים יושבים כגוף בלי רוח הנפש, בהשכל דגושה ורפויה, לפעמים כנגד הרוח, הרוח נקודות שמתחמות בתחומיהן להחיות הגוף, ולהעמידו על רגליו, לזוז@להדריכו@להענות בדרך, ולא יודעים ללכת לימין ולשמאל לפנים ולאחור.	והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) והמשכילים **לאפיקו דאתוון דאתמשח במשחתא רישא וגופא** ושולי דזנבי טוריהון יתבי כגופא **בלא רוחא נפשא** בסכלתנו **דגשא ורפיא** זמינין **לקבלא רוחא רוחא** נקודי **דאתתחמן** בתחומיהון **לאחיא גופא** ולמיקם ליה על רגלוי **לאענ@אה באורחא ולא** ידעי **למיהך לימינא ולשמאלא לקמא ולאחורא**:

והמשכילים יזהירו לאפיקו כו׳ - כמש״ל (כו ע״ד) **משכילים אלין אתוון דאורייתא יזהירו אלין נקודין כו׳**, ע״ש כל המאמר, ובפ׳ בראשית (דף טו ע״ב)[942] **והמשכילים יזהירו כגוונא כו׳**, ע״ש,

---

[939] עי׳ אד״ר שהתחיל עם רשב״י וט׳ תלמידים [רבי אלעזר בריה ור׳ אבא ור׳ יהודה ורבי יוסי בר יעקב ור׳ יצחק ור׳ חזקיה בר רב ור׳ חייא ור׳ יוסי ור׳ ייסא (קכז ע״ב)], וג׳ מתו [ר׳ יוסי בר׳ יעקב ור׳ חזקיה ור׳ ייסא (קמד ע״א)].

[940] עי׳ מלואים אות .

רכג ע״ב: רבי שמעון איהו כאילנא ור׳ אלעזר בריה וחברוי דאינון חמשה דאדכרנא כענפין דאילנא רברבין דדמיין לדרועין ושוקין.$^

עי׳ זהר ח״ג רלה ע״ב: [וכד] (וחד) נחית יהו״ה ללבא לגבי אד״ני מתחברין דינא ברחמי בלבא דאיהו יאהדונהי וכד סליק אדני לפומא אדני שפתי תפתח (תהלים נא יז) לקבלא [יהו״ה] בפומא לאתחברא תמן תרין שמהן בחבורא חדא יאהדונהי כגוונא דמתחברואן [בלבא] ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש אי לית לון פומא ולבא שוין [ובחבורא קדמאה] פתח רעיא מהימנא ואמר ווי לון לבני נשא דאינון אטימין לבא סתימין עייניו דלא ידעין אברים דגופיהון על מה אינון מתתקנין דהא קב״ה תלת חי(י)לין כלילן ביה (י)חד הבל דאיהו להב אש דנפיק מן לבא ואתפלג לז׳ הבלים דאמר קהלת:

תרגום: $^

[941] נוסח$

[942] עי׳ מלואים אות (מח).

וז"ש **והמשכילים לאפיקו דאתוון**[943] כו': **דאתמשח במשחתא רישא וגופא כו' -** ר"ל, שהן באורח שכל, שהכל במדה[944], גוף אותיות, וראשיהון למעלה, שהן הקוצין ותגין, כמו י' של שם, רישא וגזעא ושבילא[945], שהוא[946] הפלא, ועל שמו נקראו (ס"י פ"א מ"א) נתיבות פליאות חכמה, וזנביהון למטה, שולי האותיות, עוקציהון שלמטה: **יתבי כגופא בלא רוחא -** כנ"ל, האותיות הן גוף בלא רוח, שאין יכולין לנענע בלא נקודות, כמו גוף בלא רוח, כמ"ש בזו"ח שיה"ש (נז ע"ד)[947] **דאתוון כולהו רשימין ברזא כו',** ר"ל שנקרא סוד כמ"ש (שם נח ע"א)[948] **בשעתא דנפקי אתוון מגו עלמא דאתי** כו', **ואקרון גופי תורה,** שהן גוף כנ"ל: **נקודין אינון נפקין כו' -** שהרוח בא מחכמה אל ז"א, ונפש מבינה אל מלכות, עיין בתיקונים תיקון ה (כב ע"א) **טעמי אינון מכתרא כו'**[949], ע"ש. **בשעתא דאיתברי אדם אתוון כולהו אתבריאו כו' בשעתא דאתנשיב כו' בשעתא דאתתקן בסוכלתנו**[950] **כו' -** והוא נשמה כידוע. ושם (עד ע"א) **בשעת' דנפקי אתוון מגו רזא עילאה כו',** עד סוף המאמר: **נפשא בסוכלתנו דגשא ורפיא זמינין לקבלא רוחא -** ר"ל דגש ורפה של האותיות הן נפש של האותיות, שאז זמינין לקבלא רוחא, כמו גוף שקודם צריך לנפש הטבעית, שהיא נפש הצומחת, ואז זמין לקבל רוח. ועדיין אינו יכול לנענע, עד בא הרוח. כן הוא כאן, ובלא דגש ורפה, אין יכולים לקבל הנקודות, כי אין האות שלם, ואינו בשלימות בלא דגש ורפה. וז"ש (&) **והחיות רצוא ושוב בדגש ורפה,** שהוא הדם שרץ בגידין ודופקין, שבה הנפש, כמו שכתוב (&) כי הדם הוא הנפש. ודע כי בכל האות, אפילו שאינו מבג"ד כפר"ת, הוא בדגש או ברפה, כי בלתי זה אין אות, וכן הוא בספרים הקדמונים, בכל אות דגש בין דגש חזק בין דגש קל, וכן היה בכל אות שאינה דגושה, רפה, והוא קו ע"ג האות מלמעלה[951], והשמיטו האחרונים דגשים קלים מאותיות שאינן בג"ד כפר"ת, ורפוים מכל האותיות. ואמר **בסוכלתנו**, ר"ל אעפ"י שבלא רוחא אין ניכר הנפש, מ"מ באורח שכל הוא ניכר, ועכשיו הוא זמין לקבל הנקודות, שהן רוח: **רוחא נקודי כו' עד ולאחורא -** ר"ל הנקודות הן רוח החיים של האותיות, לנענע אותן, אבל עדיין אינן יודעים לאיזה צד ילכו, שהן עדיין בלא נשמה, שהיא השכל. כמו התינוק משנולד בו הנפש בפועל, ואין לו רוח בפועל לנענע. ואח"כ יש לו ג"כ רוח, ואין לו שכל לנענע למה שצריך. וכן כאן בלא טעמים. וזהו יזהירו, הנקודות, רוח. וז"ש יזהירו, ר"ל יזהירו הנקודות:

---

[943] דהיינו לגלות הגוף.

[944] עי' מאמר קו המדה לקמן יט ע"א.

[945] עי' מלואים אות (קכ).

[946] דהיינו הקוץ למעלה.

[947] עי' מלואים אות (קכא).

[948] עי' מלואים אות (קכב).

[949] ז"ל: טעמי אינון מן כתרא ואינון ברישא דעמודא דאמצעיתא נקודין מן מוחא ואינון ברכאן על רישא דצדיק כמה דאת אמר (משלי י ו) ברכות לראש צדיק ואינון תלת טיפין דאתמשכו מן מוחא לגבי ברית מילה אתוון מסטרא דאימא עלאה[949] וכלהו אתכללין במלכותא ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגופא איהו כסוס לרוכב ואתוון אינון פתיחין לנקודי לקבלא לון ועלייהו אתמר וכנפיהם פרודות מלמעלה (יחזקאל א יא)לקבלא עלייהו נקודי ונקודי בכל אתר בת קול[949]:

תרגום: $

בהגר"א: ואינון ג' טיפין - ג' אותיות יה"ו: **וכלהו אתכללין במלכות -** ר"ל, אתוון נקודין וטעמים: **ועלייהו אתמר וכנפיהם -** כמ"ש בתז"ח (ב ע"ד) שד' גדפין הן ד' אותיות אדנ"י במלכות, ושם אותיות מצד עצמה של מלכות מאימא עילאה: **בת קול -** ר"ל, נקודות במלכות הוא מחכמה כנ"ל שנק' קול, ועלי' נאמר (כ ע"ב) **נקודה בהיכליה**:

[950] **בשעתא דאיתברי אדם אתוון כולהו אתבריאו כו' בשעתא דאתנשיב כו' בשעתא דאתתקן בסוכלתנו - זה תז"ח או זו"ח או תיקו"ז?**

[951] עי' ביאורים ח"א סח ע"ג ז"ל: הנה הדגש ורפה הם נקודה וקו, כי בימים הקדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, אלא שהאחרונים השמיטוהו, כי מן העדר הדגש ניכר כן כתב הגר"א בסוף תיקון ה' (דף כב ע"ב ד"ה רצוא בדגש ושוב ברפה). והרי הוו הדגש ורפה נקודה וקו, והם בחי' מלכות ויסוד, וכן הם דין ורחמים כמו שיתבאר. וע"ז אמר הרב כי שניהם הם בחי' הבל דגרמי, ולכן הוא הדגש בתוך האות עצמה, כי כן הוא הבל דגרמי מחובר בתוך העצמות ובפנימיותם לעולם, אמנם הרפה הרי הוא רק על האות, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון ה' (דף כב ע"א) רפה איהו לעילא מאתוון וכנז'. אך הוראתו ועניינו הרי הוא ג"כ רק על הברת האות עצמה, להחליש הברתו כנודע, וא"כ הרי הוא ג"כ עכ"פ מיוחד עם האות עצמה ובתוכו, והוא ג"כ רק בחי' הבל דגרמי. ומה שהוא עומד למעלה הוא משום שהרי ההבל דגרמי הוא ג"כ מבחי' נפש וכנ"ל, והרי הוא קשור ג"כ למעלה באור העליון לעולם עכ"פ. וע"ז בא הוראת הדגש והרפה שאחד הוא בתוכו ואחד הוא למעלה, להורות על הבל דגרמי שהוא מיוחד עם העצמות בתוכם ובפנימיותם גופה, ועכ"ז הנה היא קשורה ג"כ למעלה לעולם.

״יזהירו״ כזוהר הנשמה, אותן התנועות, ללמד הדרך לימין ולשמאל, וללכת בדרך אמת, שלא יסטו ממנה. ״כזהר הרקיע״, שהוא כמו הקרח החזק שעל גב החיות, שהוא עומד בשיעור נסתר, ולמטה בסוד המדידה של המאור. ״ומצדיקי הרבים״, שהם אותם פסיקי התנועות, שהם ״מצדיקי הרבים״, ולא לכל ככוכבים, שבעה שמאירים ונוסעים להורות@להניע בעולם, מהם לימין ומהם לשמאל.	יזהירו כזוהרא דנשמתא אינון תנועי למילף אורחא לימינא ולשמאלא ולמיהך באורח קשוט דלא יסטון מניה כזוהר הרקיע דאיהו כגלידא תקיפא דעל גבי חיותא דאיהו קאים בשעורא סתים ולתתא ברזא דמשחתא דבוצינא ומצדיקי הרבים אינון פסיקי תנועי דאינון {יז ע״ג} מצדיקי הרבים ולא לכלא ככוכבים שבעה דנהרין ונטלין לאענ@אה עלמא מנהון לימינא ומנהון לשמאלא:

כזוהרא דנשמתא כו׳ עד דלא יסטון מיניה - ר״ל כזוהר הרקיע האמור בפסוק, הוא נשמה, והוא הטעמים, שעל ידם יודעים באיזה צד לילך, ור״ל {יז ע״ב} תנועי טעמים, ואמרו בז״ח (לג ע״ג)[952] כי ע״י הרקיע שעל גבי החיות, הולכים החיות בכל צד שהרקיע הולך, שם הם הולכין: **כזוהר עד חיותא** - ר״ל שהאופנים הן נפש, וחיות רוח[953]. ״אל אשר יהיה שמה הרוח כו׳ כי רוח החיה באופנים״ (&). וזוהר הרקיע הוא רקיע שעל גבי[954] החיות, שמשם נשמתא, ששם הכסא, כמ״ש (יחזקאל א כו)[955] וממעל לרקיע כו׳ דמות כסא, ומן הרקיע הזה הנשמות, כמ״ש (זהר ח״ג כט ע״ב)[956] הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והוא מזה הרקיע, וכמ״ש בריש הקדמת תיקונים (&), וכמ״ש לעיל (פא ע״א &) במאמר הנ״ל, עיין שם היטב, שהן ג׳ עולמות בי״ע. וכן בארח אצילות, נפש, אותיות במלכות, ריבוע[957], דאתחם לד׳ סטרין, כמש״ל (דף צ ע״ב &) וכמ״ש בזו״ח (מד ע״ג) **אנת מרובעת כו׳**, ע״ש[958]. רוח בז״א, ונשמה מבינה, והם מקננין בבי״ע, כידוע (תיקו״ז כד ע״א%). וכן הוא בעולם השפל, נפש בארץ, והוא באדם, בטן, ששם הנפש בכבד[959]. ורוח באויר, שמשם רוח החיוני, והוא באדם גויה, ששם הלב, משכן הרוח. ונשמה ברקיע, ששם גלגל השכל[960], והוא באדם, הראש, ששם המוח, משכן הנשמה[961]. וכידוע בספר יצירה (&) שראש בטן

---

[952] ז״ל: מפתחא תליתאה איקרי אור זוהר דזהיר ונהיר איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין האי מרקמא בכל גוונין האי אור איהו מההוא זוהר דהוא רקיע דעל גבי חיון דכתיב כזוהר הרקיע כליל גו עשר שבילין דנפקי מאינון ל״ב שבילין גניזין.

תרגום: מפתח השלישי נקרא אור זוהר המזהיר ומאיר, והוא זוהר שמאיר לכל שאר האורות, זה מרוקם בכל הגוונים, זה האור הוא מאותו הזוהר של הרקיע שעל גבי החיות, דכתיב כזוהר הרקיע, כלול בו עשרה שבילים, היוצאים מאותם הל״ב שבילים הגנוזים.

[953] עי׳ לעיל ב ע״ג, ועי׳ מלואים אות (קכג).

[954] היה ר״ת@

[955] ז״ל: וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.

[956] עי׳ מלואים אות (קכד). NEEDED?

[957] ריבועתים?ריבועא*##

[958] ז״ל: אחתי ברתי רעייתי רעייא דילי רחימתא דנפשאי מה נעביד מן [בננא] (בנהא) מה יעבדון אינון אבל רחימתי אחתי אימא לך אי ברעו סלקא עלך אנת מרובעת וגדפין דילך פרישן לד׳ סטרין באומאה עלך ברתי יחידתי דתהך בהדייהו ולא תשבוק לון ותחפי עלייהו בארבע סטרין דעלמא ואי לא יתאבדון מעלמא:

תרגום: אחותי בתי רעיתי הרועה שלי אהובת נפשי מה נעשה מבנינו מה הם יעשו אבל אהובתי אחותי אמר לך אם ברצון עולה עליך את מרבעת והכנפים שלך פרושות לארבעה צדדים בשבועה עליך בתי יחידתי שתלכי עמהם ולא תעזבי אותם ותכסי עליהם בארבעת צדדי העולם ואם לא יאבדו מן העולם.$

[959] ע״ח עגו״י ג, ביאור רבינו בספ,י טו ע״ג, ועי׳ מלואמי אות (קכה).

[960] עי׳ ליקוטי הש״ס חגיגה, וז״ל, דע, כי ז׳ רקיעים הם סוד י׳ ספירות ורקיע הז׳ הנקרא ערבות הוא כולל ג׳ רקיעים בתוכו ולגודל קדושתו נקרא רוכב בערבות והז׳ הם למטה מהם הרבה במדרגותם והשלשה העליונים הם נקראים שמי השמים והם גלגל מזלות ועליו גלגל היומי ועליו גלגל השכל.

ועי׳ דברי רבינו ס״י יא ע״א: ובשנה הוא גלגל השכל שקראוהו שכל הפועל

[961] עי׳ יהל אור ח״א יא ע״ד כי הנפש בארץ כידוע, ונהורין הן הנפש של ההיכלות. והחיות ואופנים הן תולדות הרוחין ונהורין, וכולם תחת הנהורין. ועיקר הנפש הוא הנהורין. וכן בארץ הזה וד״ל. והרוחין הן באוירא של ההיכלות, והרוחין הן רוח של ההיכלות. ועד כאן הן גבול עולם הפירוד, אבל מנשמה ולמעלה הוא אלקות כידוע {ע״ח שער מ״ד פ״ב[961] והקדמה לשמ״ג[961]} בכל

גויה הן נגד שמים וארץ ואויר, וכמ״ש (&) במדרש הנעלם לשיה״ש (דף מח ע״ג)[962] **רישא איהי בשמים כו׳**, ע״ש: ואמר **כגלידא תקיפא** - ר״ל הרקיע כמ״ש (יחזקאל א כב)[963] כעין הקרח הנורא, והן כתרי אותיות[964], כמו רקיע שהוא ככתר על הארץ, כמש״ל (דף פא &) שם, ע״ש. וכן הראש על הגוף, וכן הכסא וכן בינה, והכל בדרך אחד כנ״ל (%). והן כוללין כל הע״ס, כמ״ש בתיקונים (כד ע״ב&) בינה בג״ס מקנן בכורסיא, ו״ק מקנן במט״ט, מלכות מקננא באופן. שבינה כוללת ג״ר. וכן שמים וארץ ואויר כוללין כלל העולם. וכן באדם כנ״ל (%). [הראש הוא כולל ג״ר שהם כלולים כא׳[965], וגויה, ת״ת, כולל חג״ת, ג׳ אמצעיות, ושם שורש עד״א, כי נה״י לבר מגופא (&), ועיקר כלילותו מחג״ת, כמ״ש בזוהר (ח״ב מג ע״ב)[966] עד״א קול דכליל מיא אשא ורוחא, ג׳ נקודין חש״ק[967], ג׳ טיפין ממוחא (&). ובטן כולל ג׳ אחרונות, נה״י, ושם קומת הנוק׳[968], לכן נכללין

עולמות בי״ע, אפילו בארץ הזו התחתונה, ואפילו באדם, הנשמה שלו למעלה חלק אלוק ממעל. והענין כי ה׳ פרצופים א״א או״א זו״נ, שהן ע״ס, הן בכל עולם ועולם, וכן בנשמת האדם נרנח״י, וג״ר אין מושגין כלל וכלל בכל עולם ועולם, והתחלת העולם אינו אלא מזו״נ, והן נקראין עולם, כמ״ש עולם חסד יבנה, וכן האדם נפש ורוח, וכן פרצופי אדם זו״נ דו״נ, וג״ר של האדם אינן כלל בעולם הזה, והן בשמים, כמ״ש בז״ח {מרגליות סא. ליורנו עה.} וס״י {פ״ג מ״ד ומ״ו}[961]. כי נפש בארץ, לכן תשוב אל הארץ בקבר. ורוח באוירא, לכן הרוח מתלבש באוירא דג״ע. והנשמה בשמים, והיא צרורה תחת כסא הכבוד, שהן הרקיעין, כמ״ש לעיל. ואף שהם ה׳ מדריגות, הן רק ג׳, כי כל ג״ר חשובין כא׳, ואין מתפרדין כידוע, לכן אין נחשבין רק נר״ן. וכן בספירות, רק א״א זו״נ כידוע, בינה כוללת ג״ר. והאדם במקום ז״א כידוע, וג״ר אינן מושגין אף לז״א, כמ״ש באד״ר {קכט. קמ:} על פסוק אלקים הבין דרכה כו׳, רק ג״ר של ז״א הן תולין במעשה התחתונים כידוע. והם ג״ר, נח״י, שמשיג ז״א. וכן באדם נח״י שכללם הנשמה, היא ג״ר של הרוח של האדם, אבל הנשמה עצמה, שהיא ג״ר עצמן, אינן באים באדם כלל, והן אלקות[961]. וז״ס איש האלקים. והן בחטאי האדם מסתלקין, בסוד המוחין. וכן ט׳ תחתונות של הנפש, מחכמה ולמטה[961]. רק שג״ר של הרוח, עולין למעלה, ואין פגם נוגע בהן, רק סילוקן מאדם, בסוד שיחת לו לא כו׳. אבל תשעה תחתונות של הנפש יורדין לקליפה, ואין נשאר רק כתר שלה, שהיא מלכות של רוח, כידוע בכל כתר, שהיא בחי׳ מלכות עולם שלפניו, והוא עטרת היסוד דדכורא, שלכן נקרא עטרת כידוע, וראשיתה מחכמה ולמטה, כולה יכול להסתלק, שלכן כל החטאים והעונשים נזכרים בנפש, ונפש כי תחטא, והאבדתי את הנפש כו׳. וסוד האבדון לקליפה, וכן הכרת, כשכל הט׳ בחי׳ מסתלקים, אז ונכרתה הנפש מלפני, שהן אחוריים. וז״ס וחטאי חומס נפשו {משלי ח, לו}, בכל החטאים מסתלק מעט מעט מנפש, אבל ג״ר של הרוח מסתלקין בבת אחת, והן נקראין חיי האדם, כידוע בסוד מוחין, שלכן הרשעים בחייהן קרואין מתים. כלל העולה, כי הנשמה עצמה של כל עולם היא אלקות, ואינן עולם רק זו״נ של אותו העולם. וע״ז נאמר בנים אתם לה׳ אלקיכם, ואמר בזוהר {שמות יב. שלח קעד:} כמו דאית אב ואם לגופא כן לנשמתא. וידוע שג׳ שותפין באדם. וכן לנשמתא. והן ג״ר, או״א, חיה נשמה הן אב ואם לנשמתא, ואריך שותף השלישי. והכל על הנשמה שבאדם, נפש רוח של האדם, שכללם נק׳ נשמה. וכמה מינים בארץ, בנפש הכללית של העולם. והן בהמות וחיות. והם מתחלקים לנפש ורוח של הנפש. וכן ברוח של העולם, והן מין אדם. שלכן רוח האדם היא העולה למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ {קהלת ג, כא}. וכ״ה בכל העולמות. וכאן הנהורין כלל הנפש, והרוחין כלל הרוח. וזה בארץ, וזה באוירא. ובהם כמה מינים, האופנים וחיות וגלגלים ומלאכים וכל הבחי׳ שהן בעולמות ובאדם. והמשכיל יבין. וכן בכל הנהגות העולם, בעולם שנה נפש. כי ששת ימי השבוע הן רוח, ו״ק של ז״א. וששה הלילות של נוק׳ כידוע. ושבת נגד ג״ר, ואינן ג״ר TOO MUCH?

[962] ז״ל: רישא איהו בשמייא אתתקן והוה עלמא בלא רישא עד דאתבני בי מקדשא כד איתקם משכנא איתקם רישא פומא דכל עלמא דאתתקן ברישא סיני והוא רשים האי פומא גו מייא מבריר דתלגא ירכין וכל שאר איברים בכל שאר ארעא:

תרגום: הראש נתתקן בשמים, והיה העולם בלי ראש, עד שנבנה בית המקדש. כשהוקם המשכן, הוקם הראש. הפה של כל העולם, שהתתקן@ בראש סיני, והוא רושם את הפה הזה תוך המים, מהבירור של השלג, הירכים וכל שאר האיברים בכל שאר הארץ.

[963] עי׳ תיקו״ז כב ע״א הוב״ד במלואים אות (קכו). MUCH IS NEEDED

[964] דהיינו טעמים, וכן הוא במנחות כט ע״ב.@

[965] עי׳ תיקו״ז מ ע״א: תלת ספירן עלאין וכלהו כלילן (בתיובתא דאיהי) [בש׳ דאיהי תיובתא] שכינתא עלאה. ועי׳ ע״ח שער מטי ולא מטי פרק ב, דהג״ר הם כחד חשיבן. ועי׳ דע״ה ח״ב קטו ע״ג שמביא ראיה לכך מלעיל כד ע״ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

[966] ז״ל: אלא בחזיונא דרוח קדשא אתיידע ואינון בחיזו דעינא |סתימא| למנדע דתלתא אלין אחד ודא איהו רזא דקול דאשתמע קול איהו חד ואיהו תלתא גוונין אשא ורוחא ומיא וכלהו חד ברזא דקול ולאו אינון אלא חד אוף הכא יהו״ה אלהינו יהו״ה אינון חד תלתא גוונין |ואינון| (דאינון) חד:

תרגום: $

[967] חולם שורק חירק (תיקו״ז ח ע״א). עי׳ מלואים אות (קכח).$

נה"י בנוקבא, כידוע בהרבה מקומות. ולכן אלו ג' שמות כוללים כל האצילות, בכל העשר ספירות, אהי"ה יהו"ה אדנ"י[969]. וכן נר"ן כלל הכל, וכן בכל העולמות, וכן ג' נקודות חש"ק כלל הכל כמ"ש לקמן]: **דאיהו קאי'** עד **דבוצינא** - ר"ל מ"ש כזוהר הרקיע, דמשמע הזוהר שלו, ולא הרקיע עצמו, מפני שהרקיע עצמו הוא סתים ואינו נגלה למטה, כידוע בהרבה מקומות[970], רק זוהר דנפיק מיניה מתפשט בזעיר ונוקביה, שהם נקודות ואותיות. וכן ברקיע שעל גבי החיות: וז"ש **ולתתא ברזא דמשחתא דבוצינא** - ר"ל שמתפשט למטה בסוד בוצינא דקרדינותא[971], שהוא קו המדה[972], והוא עטרה דגבורה דגניז באימא[973]. ועניין הבוצינא דקרדינותא יתבאר למטה היטב (&). [והרקיע סוד הדעת המתפשט[974], והוא הקרום התחתון שעל גבי המוח, שעליו סוד אבן ספיר[975], ועליה כמראה אדם, החיה, כ"ח מ"ה (&). וברקיע הנשמה כמ"ש בפ"ג דחולין (&). והכסא שהוא הספירי[976], הוא אש, כמ"ש (דניאל ז ט)[977] כורסי' שביבין כו'. והמוח מים (&), והרקיע מורכב משניהם, כמ"ש (&) שמים כו'. ואש ההיא צריכה שמן, וז"ש (קהלת ט ח)[978] ושמן על כו', והמוחין הן החיות[979], שהן ג' מוחין שנחלקין לד'[980]. וז"ש כאן **כגלידא תקיפא,** שהוא מורכב וכמ"ש במרכבה (&) ע"ש]: **ומצדיקי הרבים כו'** - ר"ל כזוהר הוא ניגון הטעמים שנהיר לאותיות ונקודות, הדרך לילך. הרקיע הוא התפשטות הניגון, שמתפשט כעין רקיע. ומצדיקי הוא הפסקות המלה בטעם לעמוד ולא לילך, כמו אתנחתא וסוף פסוק ופסיק ושאר מפסיקים הגדולים, כמ"ש בפרשת בראשית (טו ע"ב)[981] **והמשכילים יזהירו** כו' עד **נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק,** ור"ל בינה, ימא דאורייתא (&), שהיא ונהר יוצא מעדן (&, &) יוצא תמיד, כמ"ש בזוהר (&) יוצא ולא {יז ע"ג} יצא, והמפסיקין הם ז', וז"ש **ככוכבים ז'** כו': **ואמר דאינון מצדיקי הרבים ולא לכולא** - שאין כל התיבות ראויים למפסיקים, וז' הכוכבים ידועים שהם מנהיגי עלמא בז' גלגלים, שצ"ם חנכ"ל[982], וז"ש **דנהרין ונטלין לאענ@אה עלמא,** והם נגד ז"ס (מבינה ולמטה) ז'

---

968 עי' תיקו"ז צח ע"ב, ועי' זהר ח"א קנא ע"ב הוב"ד במלואים אות (קכט).

969 עי' בהגר"א בספד"צ יג ע"ב: בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, ג' פרצופים א"א זו"נ, שאו"א נכללין במזלא, וכן בא"ר לא הזכירם. ועי' תיקו"ז קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אהי"ה כתר עלאה, יקו"ק עמודא דאמצעיתא, אדנ"י שכינתא תתאה.

970 עי' תיקו"ז א ע"א שהרקיע היא יסוד, ויש י' זהרים שיוצאים ממנה, והם עשר הספירות.^

971 עי' מלואים ות (פח).

972 עי' לקמן יט ע"א, זו"ח מה ע"ג.

973 עי' מלואים אות (קח).$

974 עי' לעיל הערה 542.$

975 עי' לעיל ב ע"ד ושם הערה 113.

976 ##*.

977 ז"ל הפסוק: חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתב לבושה כתלג חור ושער ראשה כעמר נקא כרסיה שביבין די נור גלגלוהי נור דלק:
תרגום: $
עי' אד"ר קכח ע"ב: וחיזו בוסיטא דאנפוי יתיב על כורסייא שביבין די נור לאכפייא לון וכו'.
תרגום: ומראה תואר פניו יושב על כסא של ניצוצי אש כדי להכניעם.
ביאור: וחיזו בוסיטא דאנפוי [זיו הפנים דע"ק - ב"ע יח ע"ב] יתיב על כורסייא שביבין די נור לאכפייא לון [הפנים יושבים על הגרון שהוא התחלת הגוף, ושם בחי' יסוד דבינה (יהל אור ח"א כה ע"א), בגרון נאחזים הדינים, ומתהפכים לרחמים ומתכפיין ע"י הדיקנא (ב"ע קכ"ח ע"ב)].

עי' בביאורו של רבינו על ספד"צ יד ע"א, שמשמע ש"מגדל השן" הוא כינוי לזיווג דיסוד דאו"א. ועי' תז"ח יט ע"ג ותיקו"ז נ ע"ד. ועי' ב"ע מא ע"א, ז"ל, וכמ"ש הגאון בליקוטיו שגרון דע"ק הוא כסא דין והוא כורסייא שביבין די נור כי ידוע שבינה ירדה בגרון ומבינה דינין מתערין ולכן התכשיטין תלוים בגרון והם תכשיטי כלה סוד בוצד"ק וז"ס צוארך כמגדל השן. ור"ל הצואר דנוק' בה כל הדינים כמו שהם נשרשים בגרון דע"ק מסט' דבינה שנק' מגדל סוד מגדל הפורח באויר בוצד"ק דתלייא באוירא עילאה ולכן בעורף שהוא אחורי הגרון.

978 עי' לעיל הערה 296.

979 המרכבה.*##

980 שכל א' מגלה שם הוי"ה.*##

981 עי' מלואים אות (מח).

982 עי' לעיל הערה 893.

ימים, כמ"ש בס"י[983] (והוא הכל בז"א, בהתפשטות הבינה שנקראת שבע, בסוד (&,&) ויבנהו שבע שנים) והן ימינא ושמאלא, חו"ג, וכן שאר הספירות. וז"ש **מנהון לימינא כו'**:

זנבות שוליהם כשולי הקדרה שעומדת על האש, שאינה מכלה@שורפת, והיא האש של הסנה, שנראית ולא מכלה@שורפת. יש אש סובלת אש ויש אש אוכלת אש. שבעה נוסעים ושבעה עומדים, השמיני נראה בהם והתשיעי מסיע אותם.	זנבי שוליהון כשולי קדרה דקיימא על נורא דלא אכלה והיא אשא דאסנא דאתחזי ולא אכלה אית אשא סביל אשא ואית אשא אכלה אשא שבעה נטלי ושבעה קיימי תמינאה אתחזי בהו תשיעאה נטיל לון:

ואמר **זנבי שוליהון כו'**. הם כוכבים הזנביים, כוכבי דשביט[984], והן ז' כוכבים כמ"ש בזוהר (&). ומראיתן כמו שולי קדרה שעומד על האש, שאינו שורף, כמו אש הסנה, וז"ש **כשולי קדירה דקיימא כו': ואמר שבעה נטלי כו'** - ששני פעמים ז' הם כמ"ש (זו"ח מט ע"ב)[985] **שבע' ימים ושבע' ימים**, שהן ז' היכלות דזו"נ, שהן כפולות, והן כנגד ז' כפולות שכ' בס"י (פ"ד מ"א)[986], ז' דדכורא וז' דנוקבא, והם כוללים ע"ס שלהם, שו' כוכבים הן כוללים ז"ת, וכוכב שבתאי[987] כולל ג"ס עליונות, כידוע בסוד ז' היכלות[988]. וז"ש **שבעה נטלי**, שהם דז"א, בסוד (קהלת א ד)[989] דור הולך ודור בא כו', (שם ה, &)[990] וזרח השמש ובא השמש, סובב סובב הולך הרוח (&), כל הנחלים הולכים אל הים (&), שהם ז' נחלים דז"א, והוא הולך תמיד וסובב לאנהיר לארץ, כמו השמש. והנחלים והרוח, שהכל דרגא דז"א. והארץ לעולם עומדת (&), וכן הים כידוע (&), וכן הוא באדם, כי הרוח הולך וסובב בגלגולים, שז"ס דור הולך כו' מסטרא דו"ק, ס' ריבוא בכל דור בגלגול. והנפש אינה הולכת בגלגול, בסוד והארץ כו', כמ"ש בתיקונים (&) (דו"נ הם עיגולא ורבועא. ואמר בבהיר (אות קיד[991]) עגולא בגו רבועא רהיט רבועא כו' לא רהיט): ואמר **תמינאה אתחזי בהו**

---

[983] עי' ס"י פ"ד מ"ח-יד.

[984] עי' מלואים אות (קל).

[985] עי' מלואים אות (קלא).

[986] ז"ל: שבע כפולות בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות, ב"ב ג"ג ד"ד כ"כ פ"פ ר"ר ת"ת, תבנית רך וקשה, גבור וחלש.
ביאור רבינו: שבע כפולות כו' - ר"ל דגש ורפה, משא"כ בשאר אותיות שאינו ניכר דגש ורפה בהן. והן בשבע תחתונות, שאמ"ש בג"ר שהן רחמים, וז"ת בחו"ג כידוע. נמצא כי א' בכתר התחלת האותיות וסופן ת' במלכות.
תבנית רך וקשה כו' - רך רפה, דגש קשה.

[987] עי' מש"כ רבינו בביאורו על ספד"צ יא ע"א ד"ה שביעאה, ז"ל, שבתאי, שהוא דרגא דבינה כידוע, ובינה הוא בסוד אחרית, שהכל תשוב אל שרשו, שהיא סוד האש כמ"ש בס"י, והוא סוד וחד חרוב, ע"כ.
ועי' יהל אור ח"א ו ע"ג, ששבתאי זה אוכמא, ועי' מש"כ רבינו בביאורו על תיקו"ז סד ע"ב ד"ה השיב אחור וז"ל, דשבתאי שהיא בס"א נגד שבת שאיל על שכינתא ביום השבת, דהוא שולט אז ורואה שהיא נסתלקה ממנו לימין, ושאיל עלה ולכן נק' שבתאי בתוספת אותיות א"י לגרעון דיליה עכ"ל [מו"ר שליט"א טען שזה לא נוגע, ועי' תיקו"ז קנ ע"ב]. ולכאורה צ"ע, שכן משמע מהס"י שזה חלק מז' הכוכבים ואינו עניין לבינה, אבל מהתיקו"ז רואים שזה שייך לסט"א, אבל כנראה שבתיקונה זה השבתתו ותיקונו וממילא השבתאי עולה לבינה.

[988] ע"ח שער טנת"א פרק ה

[989] ז"ל הפסוק: דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. עי' זהר ח"ג רעג ע"א: מיד דאתכנישת מעלמא אנת הוא כשמשא דנהיר בכל דרא ודרא דכד אתכנש שמשא בליליא נהיר בסיהרא ובשתין רבוא ככביא הכי את דאנת נהיר בשתין רבוא בכל דרא ודרא והאי איהו דקא רמז קהלת (קהלת א ד) דור הולך ודור בא ואוקמוה רבנן אין דור פחות מששים רבוא ועוד אוקמוה הדור שהולך הוא שבא לקיים (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה:
תרגום: $
ביאור: שיהיה - ר"ת משה. וזה שאמר הדור שהולך, רצה לומר בכולם מתפשט משה. וז"ש מה שהיה הוא שיהיה. שהכל הוא (יהל אור).

[990] ז"ל: וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. ועי' מלואים אות (קלב).

[991] ז"ל בשלימות: עיגולה בגו ריבועא רהטי, ואי מרובע בגו ריבועא לא רהטי. עי' דברי רבינו לקמן קנח ע"ב: ז"ש בס' הבהיר (אות קיד) עגולא בגו רבועא רהיט והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנם ריבועא. ריבועא בגו עגולא לא רהיט, והוא יסוד הארץ שהיא רבועא, כמ"ש מארבע כנפות הארץ. ואמר בספרי הכנף לאפוקי עגולא, והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת. והענין כי מ"ם וסמ"ך הן מילוי ו"ד של יו"ד, שהוא אימא עילאה, הבן בחכמה. והן סמ"ך ומ"ם (ובנס כו') כמש"ש

- ר״ל בינה, שהיא עצמה סתים, רק בהתפשטותה בהם, כידוע (&). והיא נורא דלא אכלה, דאתחזי למשה, שאמר לעיל (&) בלבת אש (&), שהוא לב השמים, לב האדם, לבא, נורא דדליק ואינה שורפת את האדם (&), וקיומו של האדם באותו אש. ואמר **דאתחזי ולא אכלה** - והיא הרקיע שעל גבי החיות: **תשיעאה נטיל לון -** היא חכמה, כולם בחכמה כו׳ (תהלים קד כד)[992], והוא האדם שעל הכסא, שעל ידו[993] נוטלין כולא. וז״ש (&) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, הרוח מלמעלה מאדם, וברצונו הולכים החיות, והן בכוכבים. תמינאה, גלגל המזלות. תשיעאה, דנטיל לון גלגל היומי[994], שבכחו הולכים כולם ומכריח את כולם כידוע (&). והעשירי טמיר וסתים בי׳[995] לאו שירותא וסופא[996]. ושירותא משמיני (והן ז׳ נקודות, תמינאה אתחזי בהון, הוא קרקע ערבות, כמו שמפרש והולך. תשיעאה הוא נקודה ט׳ הגנוזה נגד חכמה, והוא נוטל הכל כמ״ש בכ״מ, שחכמה מעלה הכל והוא נטיל בסתימו. ומפרש והולך שקמץ פתח צירי בחג״ת, וסגול בבינה, והשאר לא פי׳, שידועים הם חולם חירק שורק מלאפום בנהי״ם, ושבא אינו בכלל, ועוד ב׳ נקודין טמירין, הן נגד כ״ח[997]):

"והמשכילים", עשר נקודות שעומדות להנהיג. ה׳ מימין וה׳ משמאל. הדרך של אלה כנגד אלה. חמש הם גדולים, באותו הדוגמא קטנים. אָ אֵ אִ אוֹ אִ בימין, אַ אֶ אֶָ אֲ אָ (נ״ל בחיריק והם ה׳ נקודות קטנות) בשמאל. נכללים אלו עם אלו, להנהיג הגוף. חמש משמאל נפש, וחמש מימין רוח. והם חמש בתוך חמש, שתים נסתרים ולא גלויים.	והמשכילים עשר נקודין דקיימין לאענ@אה ה׳ מימינא וה׳ משמאלא אורחא דאלין לקביל אלין חמש אינון רברבין בההוא גוונא זעירין אָ אֵ אִ[998] אִ ימינא אַ אֶ אֶָ אֲ אָ[999] (נ״ל בחירק והם ה׳ נקודות קטנות)[1000] שמאלא אתכלילו אלין באלין לאענ@אה גופא חמש משמאלא נפש חמש מימינא רוח ואינון חמש גו חמש תרין טמירין ולא אתגליין:

והמשכילים עשר נקודין כו׳ - הן ה׳ תנועות גדולות וה׳ תנועות קטנות, וכל תנועה קטנה נגד תנועה גדולה, והן ימינא ושמאלא, ה״ח וה״ג, עשר ספירות, ה׳ ימינים וה׳ שמאלים. וימינא נקרא גדול, האל הגדול (&), ושמאלא נקרא קטן, בסוד (&) מאור הגדול ומאור הקטן. ה״ח וה״ג[1001] שיורשין זו״נ: **אתכלילו אלין באלין כו׳ -** בסוד (&) נקבה תסובב גבר. וכן רוח בנפש, כמש״ו. ורוח הוא זכר, ה״ח. ונקבה, נפש, ה״ג. וז״ש **חמש משמאלא נפש כו׳: תרין טמירין -** ר״ל באלו העשר נקודות, תרין טמירין שאין קמץ קטן וחירק גדול נחשב בכלל התנועות, כידוע בחשבון ט׳ נקודות. ותרין טמירין הן נגד כתר וחכמה, שהן טמירין. ואע״ג שגם בינה טמיר, מ״מ היא מתגלה למטה, וז״ש **ולא אתגליין**:

משא״כ בחכמה תתאה מלכות שהיא ה׳ שהיא ד׳ על ו׳ והוא מ״ם וסמ״ך והן רזא דנקודין שהן עגולין ואותיות שהן החיות והאופנים למעלה נקודין גו אתוון אבל למטה האותיות בכתב והיא תורה שבע״פ ע״ג רתיכא׳ שהן הנקודין והן סמכין דילה שהן עגולין אלא שלמטה שניהם בסוד מ״ם והוא מ״ם ריבוע׳ שנעלם במילוי דילה.

ועי׳ לעיל לד ע״ב שעיגולא היא נקודות, ומרובעים הם אותיות.

עי׳ זהר ח״א ה ע״ב ודברי רבינו ביהל אור שם (ג ע״א): **שבתותי דא עגולא ורבועא דלגו**. ר״ל בינה דידה שהיא עיר הקדש באמצע כנ״ל, ובה שני בחינות בינה ותבונה, ס׳ ומ׳, כמ״ש בפ׳ תרומה קכ״ז א׳ ר״א ור״ש כו׳ ע״ש, ועבא״ז ר״צ ב׳ ורצ״א א׳ ועגולא הוא בגו רבועא, בינה גו תבונה, ואח״כ בתחו׳. וז״ס שאמרו (עירובין נו ע״ב) הבא למדוד את התחומין מרבע את העיר ואח״כ מודד את התחומין, ומרבע את התחומין. לפי שתבונה הוא דינקא לבנין לפיכך הן ג״כ בריבוע. ועי׳ בפ׳ תצוה ק״פ א׳, ואע״ג דשם כתוב דרבועא למעלה מעגולא, שם הוא בחכמה כמ״ש שם באורך.

[992] עי׳ תיקו״ז מ ע״א.

[993] היה כתוב שע״י.@

[994] עי׳ ליעל הערה 960.

[995] ביה@.

[996] שירותא היא בחי׳ החכמה, וסופא היא מלכות.$

[997] כתר וחכמה.

[998] אוּ – פיתוחי חותם [וכן נראה דפוס קושטא], ואז זה צריך להיות תנועות גדולות ולא קטנות, וצ״ע ע׳ ת״ז נג ע״ג שמזכיר פיתוחי חותם אצל שניהם

[999] ע׳ ביאורים ח״ב פז ע״ג ששוא עבד עבדים ולא נחשב בכלל התנקועות קטנות, והחירק קטן בכלל חירק גדול, היינו חירק ללא י׳, עי׳ תיקו״ז קכד ע״א

[1000] זה לא נכון לפי רבינו.@

[1001] של הדעת.@

התחיל לנוע@לזוז הנקודה של אברהם אָ, הכלל של הכל. הנקודה הזו של אברהם מושכת אותם הנסתרים וכוללת אותם, משום שכל אלו שלמטה נכנסים בו, וזו הנקודה שמאירה מסוף העולם ועד סוף העולם. אָ סוד השם החקוק, מושך אור@נר@ניצוץ ורושם נקודה חשוכה בלי אור כלל, וזו הנקודה של יצחק אַ, זו נקראת "שבט לגֵו חסר לב", "מגלה עמוקות מִני חושך" ומשום כך עולה כשם.	**שריא לאענאה נקודה דאברהם אָ כללא דכלא האי נקודא דאברהם משיך אינון טמירין וכליל לון בגין כל אינון דלתתא עאלין ביה** [עט א'] **ודא נקודא דנהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא אָ רזא דשמא גליפא משיך בוצינא ורשים נקודה** {יז ע"ד} **חשוכא בלא נהירו כלל ודא נקודה דיצחק אַ דא איקרי שבט לגו חסר לב** (משלי י יג) **מגלה עמוקות מני חשך** (איוב יב כב) **ובג"כ סליק כשמא:**

נקודה דאברהם - ר"ל, קמץ הוא בחסד, וחסד הוא כללא דכולהו יומי, כידוע[1002]. וז"ש **כללא דכלא**: **משיך אינון טמירין כו'** - ר"ל שני נקודות הנ"ל: **דנהיר מסייפי כו'** - כמ"ש (חגיגה יב ע"א)[1003] אור שנברא ביום הראשון כו', וכמש"ל [ור"ל וז"ש ביום הראשון כי טוב (&) וביום הב' לא נאמר, שטוב הוא על האור, וביום ג' ב' פעמין (&), ושאר כל הימים בכל א' פעם אחת[1004], שהן רק נקודה א', חולם חירק שורק. ושורק אעפ"י שהוא ג' נקודות, אינו רק א', חילוף המלאפום כידוע. אבל ביום ג', ב' פעמין, שהוא צירי. ואח"כ (&) וירא אלהים את כל אשר עשה כו'[1005], נגד מלאפום, {יז ע"ד} מלכות, שכוללת הכל. ובשבילה נברא הכל, ולכן נאמר בה מאד. וכן כל מה שדרשו על מאד[1006], הכל נכלל בסוד עץ הדעת טו"ר, וזהו טוב מאד. וז"ס הוא"ו בתוך מלאפום, שכוללת כל ששת ימי בראשית. ועיקר ב' פעמין כי טוב ביום ג' על ב' נקודות צירי וסגול, וכן ב' המאמרים ביום ג', תדשא הארץ (&) הוא קרקע ערבות דאתחזי, וכמ"ש בפרקא תנינא דספד"צ (&), ויהי אור (&) הוא בחסד כנ"ל, נקודה שמאיר מסוף כו', יהי רקיע (&) בגבורה, פתח[1007] בלא אור והוא רקיע [בלא כוכב], יקוו המים אל מקום אחד (&) בת"ת כידוע (&). וכן שאר כל המאמרים כסדר. ובראשית נמי מאמר (ר"ה &), אלא דטמיר כנ"ל (%), ולכן לא נאמר בפירוש[1008], וכן נקודה שלו גנוזה, ולא נאמר טוב וחסד כליל, כנ"ל (%)]: **רזא דשמא כו'** - ר"ל בשם נקודות

[1002] עי' לעיל הערה 162.

[1003] ז"ל: אמר רבי אלעזר אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר וימנע מרשעים אורם ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק שנאמר אמרו צדיק כי טוב וכו'.

[1004] אחד?@

[1005] והנה טוב מאד.@

[1006] עי' ב"ר (פ"ט סי' ה): ^בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב והנה טוב מאד והנה טוב מות א"ר שמואל בר נחמן רכוב הייתי על כתפו של זקני ועולה מעירו לכפר חנן דרך בית שאן ושמעתי את ר"ש בן אלעזר יושב ודורש בשם רבי מאיר הנה טוב מאד הנה טוב מות רבי חמא בר חנינא ורבי יונתן רבי חמא בר חנינא אמר ראוי היה אדם הראשון שלא לטעום טעם מיתה ולמה נקנסה בו מיתה אלא צפה הקב"ה שנבוכדנצר וחירם מלך צור עתידין לעשות עצמן אלהות ולפיכך נקנסה בו מיתה הה"ד (יחזקאל כח) בעדן גן אלהים היית וכי בגן עדן היה חירם אתמהא אלא אמר לו אתה הוא שגרמת לאותו שבעדן שימות רבי חייא בר ברתיה דר' ברכיה משום רבי ברכיה (שם) את כרוב ממשח אתה הוא שגרמת לאותו כרוב שימות א"ל רבי יונתן א"כ יגזור מיתה על הרשעים ואל יגזור מיתה על הצדיקים אלא שלא יהו הרשעים עושים תשובה של רמיות ושלא יהו הרשעים אומרים כלום הצדיקים חיים אלא שהן מסגלין מצות ומעשים טובים אף אנו נסגל מצות ומעשים טובים נמצאת עשיה שלא לשמה רבי יוחנן ור"ש בן לקיש רבי יוחנן אמר מפני מה נגזרה מיתה על הרשעים אלא כל זמן שהרשעים חיים הם מכעיסים להקב"ה הה"ד (מלאכי ב) הוגעתם ה' בדבריכם כיון שהן מתים הן פוסקים מלהכעיס להקב"ה שנאמר (איוב ג) שם רשעים חדלו רוגז שם חדלו מלהכעיס להקב"ה מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים אלא כל זמן שהצדיקים חיים הם נלחמים עם יצרן כיון שהם מתים הם נחין הה"ד (שם) ושם ינוחו יגיעי כח דיינו מה שיגענו ורשב"ל אמר ליתן שכר לאלו בכפליים ולהפרע מאלו בכפליים ליתן שכר לצדיקים שלא היו ראוים לטעום טעם מיתה וקבלו עליהם טעם מיתה לפיכך (ישעיה סא) לכן בארצם משנה יירשו ולהפרע מן הרשעים שלא היו צדיקים ראויים לטעום טעם מיתה ובשבילן קבלו עליהן מיתה לפיכך משנה שכרן יירשו:$?????

[1007] פֶּתח או פַּתח*##.

[1008] ויאמר אלהים.@

מלואים

(א) עי׳ זהר ח״א א ע״ב: בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום[1554] עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עייניו תליאן ליה ומאן איהו פתח עינים[1555] ותמן תנדעון דהאי סתים[1556] עתיקא דקיימא לשאלה[1557] ברא אלה ומאן איהו מ״י[1558] ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא[1559] דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארח סתים[1560] ולא אתגליא אקרי מ״י[1561] דהא לעילא לית תמן שאלה[1562] והאי קצה השמים אקרי מ״י:

ואית אחרא לתתא[1563] ואקרי מ״ה מה בין האי להאי אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ״י קיימא לשאלה[1564] כיון דשאל בר נש ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא עד סוף כל דרגין כיון דמטי תמן מ״ה[1565] מה ידעת[1566] מה אסתכלתא[1567] מה פשפשתא[1568] הא כלא סתים[1569] כדקדמיתא ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך:

תרגום: ״בראשית״. רבי אלעזר פתח, ״שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה״. ״שאו מרום עיניכם״, לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, ״מי״, אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא ״מי״, כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא ״מי״.

ויש אחר למטה שנקרא ״מה״. ומה בין זה לזה, אלא הראשון הסתום שנקרא ״מי״ עומד לשאלה, כיון ששואל אדם ומפשפש להתבונן ולדעת מדרגה לדרגה עד סוף כל הדרגות, כיון שמגיע לשָם, ״מ״ה״. מה ידעת, מה הסתכלת, מה פשפשת, הרי הכל סתום כבתחילה. ועל הסוד הזה נאמר@ ״מה אעידך מה אדמה לך״.

(ב) עי׳ זהר ח״ב קלז ע״ב: וכד כלהו[1570] אשתלימו |ואתנהירו| (ואנהירו) מגו שמשא[1571] כדין סיהרא מתעטרא בגוונא דאימא עלאה[1572] שלימא בחמשין תרעין ודא איהו דכתיב (תהלים יט ח)

[1554] נקרא הנוקבא כי הת״ת שוכן מרום שהוא שוכן ב״ה ומרום גימ׳ רפ״ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח״ו).

[1555] מלכות (רח״ו). פי׳ עטרה [אמרה] פתח לעינים הם נצח והוד עיין פ״ה ב׳ פ׳ אחרי מות דף ע״א ב׳ (ד״א).

[1556] בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימאה וקיימא לשאלה ע״י הו״ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח״ו).

[1557] עי׳ בבהגר״א על ס״י סוף ח ע״א וז״ל, בהן [בישסו״ת] מותר החקירה כמ״ש בזהר (בראשית א ע״א) דקיימא לשאלא, ולא בה [בבינה] עצמה, ״כי שאל נא לימים ראשונים״ (דברים ד לב) וכו׳ אלא הז״ס היוצאים ממנה, עכ״ל. וכן עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז כ ע״ג, שכל הבחינה של ״קיימא לשאילה״ הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ו״ק, משא״כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי׳ פת״ש אח״ף טו, לש״ו כללים ח״ב נב ע״ב, הקדו״ש לח ע״א, ודע״ה ח״א פג ע״ג.

[1558] שמות קמ ע״א (דפ״ק). ע׳ ח״ג רד ע״א (לש״ו). שם מתבאר שבחינת מ״י כולל את כל הג״ר (דע״ה ח״ב סו ע״ג).

[1559] תרומה קח ע״א (דפ״א).

[1560] שהוא מלובש בת״ת (שער מאמרי רשב״י ו ע״א).

[1561] כך נקר׳ ו״ק דבינה (רח״ו).

[1562] עי׳ ע״ח שער א׳ ענף ה׳. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז״ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע״ח בשערים עתיק, א״א ואו״א, אלא כוונתו רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו ״כבשי דרחמנא״ שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח״א כ ע״ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר״א על ספד״צ יג ע״ד ד״ה וענין רצוא).

[1563] ו״ק דזעיר המתלבשים בנוק׳ (רח״ו).

[1564] תרומה קלח ע״א, ויקהל ריא, בהעלותך קמח ע״ב, ולהלן ט ע״א, טז, קסז ע״א, שמות קנז ע״א (הערת הזוהר).

[1565] עי׳ ע״ח שער א׳ ענף ה׳ שכאן כוונתו שהוא כינוי למלכות, ועי׳ בבהגר״א על תז״ח מא ע״ג שהוא כינוי למלכות דאצילות.

[1566] כנגד ו״ק דבינה המתלבשת בז״א (רח״ו).

[1567] כנגד ו״ק דת״ת שבמלכות (רח״ו).

[1568] ו״ק דמלכות עצמה (רח״ו).

[1569] כי מה מתלבש בזה וכו׳ (רח״ו).

[1570] ו״ק שבמלכות (אור יקר).

תורת יהו״ה[1573] תמימה[1574] דהא כדין איהי שלימא[1575] תמימה מכל סטרין[1576] ברזא דחמש דרגין כגוונא |דאימא| עלאה[1577] דאינון חמש רזא דחמשין[1578]:

ובגיני כך איהי אתיא בחמש חמש תיבין בגין לאשלמא לרזא דחמשין תורת יהו״ה תמימה[1579] משיבת נפש הא חמש עדות יהו״ה נאמנה[1580] מחכימת פתי הא חמש פקודי יהו״ה ישרים[1581] משמחי לב הא חמש מצות יהו״ה ברה[1582] מאירת עינים הא חמש יראת יהו״ה טהורה[1583] עומדת לעד הא חמש משפטי יהו״ה אמת[1584] צדקו יחדיו הא חמש וכלהו אתיין בחמש חמש לאתכללא [בגוונא] (כגוונא) דאימא עלאה:

ועל דא [יהו״ה יהו״ה] (חמש חמש) שית זמנין לקבל שית סטרין עלאין[1585] דאינון רזא דשמא עלאה[1586] |נ״א דשמיא עלאין| ועל דא סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה[1587] כדקא יאות ודא איהו ביומא דשבתא דכלא אשתלים כדקא יאות[1588] ברזא דשבתא |ועילא[1589] ותתא|[1590] (עלאה ותתאה) ועל דא ביומא דא אתוסף נהירו בכלא[1591] כדקאמרן שמים[1592] נטלי ממקורא דחיי[1593] בקדמיתא ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה[1594] מרזא דספר עלאה אבא דכלא ומרזא דספר אימא עלאה ואיהו מרזא דספור[1595] ובגין כך מספרים כדקאמרן ברזא דתלת שמהן אלין[1596] דשלטין ביומא דשבתא על כל שאר יומין:

תרגום: וכשכולם נשלמים ומאירים מתוך השמש, אז הלבנה מתעטרת כמו האם העליונה, שלימה בחמישים שערים, וזהו שנאמר ״תורת ה׳ תמימה״, שהרי אז היא שלימה תמימה מכל הצדדים, בסוד של חמש דרגות, כמו האם העליונה שהם חמש, סוד של חמשים.

ולכן היא באה בחמש חמש תיבות, כדי להשלים לסוד של חמישים. ״תורת ה׳ תמימה משיבת נפש״, הרי חמש. ״עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי״, הרי חמש. ״פקודי ה׳ ישרים משמחי לב״, הרי

[1571] שהם מאירים מת״ת, המלכות דרך כלל מתעטרא ומסתעפת (אור יקר).

[1572] שתהיה מאירה בחמשים שערי בינה (אור יקר).

[1573] ה׳ שהיא מלכות, תורה לת״ת (אור יקר).

[1574] ירצה שלימה, והיינו שלימות מכל וכל, בזה הוא שהיא כוללת ו״ק, וכל קצה וקצה כלול מחמש, והחמש הם חמשים, דהיינו סוד יה״ו, ו׳ ו״ק, ה׳ כלול מחמש, י׳ כל א׳ וא׳ מהחמש כלול מי׳, בענין שהם ו׳ פעמים חמשים שערי בינה, כפי בחינתם בו״ק (אור יקר).

[1575] מוסגר בדפ״ק.

[1576] דהיינו ו׳ ברזא דחמש, דהיינו ה׳ בכל א׳ וא׳ מהששה (אור יקר).

[1577] דאינון חמש: חסד נצח גבורה הוד ת״ת, כל א׳ כלול מעשר (אור יקר).

[1578] והם ו׳ פסוקים, ו׳ קצוות שבה, ובכל א׳ חמש תיבות וכל א׳ כלול מעשר ובלי ספק (אור יקר).

[1579] מצד החסד אברהם והיה תמים (אור יקר).

[1580] מצד הגבורה, ושם צריך נאמנות, שלא יטעוהו הקלי׳ (אור יקר).

[1581] מצד הת״ת, יש״ר א״ל (אור יקר).

[1582] מצד הנצח שבימין (אור יקר).

[1583] מצד הוד בשמאל ששם יראה (אור יקר).

[1584] מצד היסוד חותם אמת (אור יקר).

[1585] שהם ו״ק במקומן, ומשם נמשכות אליה השלימות (אור יקר). פי׳ ו״ק דאימא (מ״מ).

[1586] בת״ת שם יהו״ה דהיינו סוד יה״ו כדפי׳ לעיל (אור יקר).

[1587] היינו סוד אפריון שפי׳ לעיל דעבדין ביה שמושא, והנה בימי החול יש בה סוד ו״ק שהם ו׳ סדרין, אמנם שלימותם הוא ביום שבת, שכל סדרי השמושים משה ימים היו תלויים בלתי נשלמים עד שבא שבת מנוחה, שאז כולם יחד האירו בה מאור עליון (אור יקר).

[1588] ברזא דשבתא עילאה שהיא בינה, ותתאה שהיא מלכות, ואו׳ כולא אשתלים כל א׳ מו״ק (אור יקר).

[1589] דהיינו כל א׳ מהחמשים שערים מהבינה (אור יקר).

[1590] מלכות, שכולם האירו בה, והיא בהם ממש, כדפי׳ תורת ה׳ וכו׳ (אור יקר). פי׳ ״עילא״ ז״א, ״ותתא״ היא מלכות (מ״מ).

[1591] כדקאמרן, אפשר דאהדר לכל המדרגות הנזכרות במזמור, ואפשר דאהדר לענין הנשמות ומעלתן ומנוחת עליונים ותחתונים, ואמר ״וע״ד״, מפני סוד הייחוד הזה הנאמר במזמור, וקשר המדרגות כמבואר ממטה למעלה, מיד התחתונים מאירים אורם (אור יקר).

[1592] ת״ת (אור יקר).

[1593] בסוד הדעת, שהם עולים עד החכמה והבינה והכתר, ולכך נטלי ממקורא דחיי, ואלו עולים למעלה, לכך נטלו ממש. ואינם מאירה, ששם דקות יותר מאור למטה נעשה, ולכך מהם אל המלכות אמר ״ואינון מנהרי וכו׳״ (אור יקר).

[1594] בראשית לה ע״ב (הערת הזהר).

[1595] פי׳ שהז״א ג״כ מקבל מדעת הנק׳ ספור (מ״מ).

[1596] פי׳ ספר וספר וספור [ס״י פ״א מ״א עיי״ש], שהוא או״א ודעת (מ״מ).

חמש. ״מצות ה׳ ברה מאירת עיניים״, הרי חמש. ״יראת ה׳ טהורה עומדת לעד״, הרי חמש. ״משפטי ה׳ אמת צדקו יחדו״, הרי חמש. וכולם באים בחמש חמש, להכלל כמו האם העליונה.

ולכן יהו״ה יהו״ה שש פעמים כנגד ששת הצדדים העליונים, שהם סוד השם העליון (השמים העליונים), ועל זה הלבנה מתמלאת ונשלמת בסדור עליון כראוי. וזהו ביום השבת, שהכל נשלם כראוי, בסוד השבת, מעלה ומטה. ולכן ביום הזה נוסף אור בכל, כמו שאמרנו השמים נוטלים ממקור החיים בראשונה, והם מאירים ומתקנים את הכבוד העליון, מסוד הספר העליון, האב של הכל. ומסוד הספר האם העליונה, והוא מסוד הספור, ולכן מספרים כמו שאמרנו, בסוד שלשת השמות הללו ששולטים ביום השבת על כל שאר הימים.

(ג) עי׳ זו״ח כז ע״ב: ת״ח לקבל אינון שבעה זכאין פקיד קב״ה באורייתא לקרבא קרבן מוסף בשבע זמנין בשתא בגין לאוספא להו עדונין ותפנוקין מבי מלכא דישבעון אבהן בקדמיתא ובתר כן בנין ואינון ז׳ זמנין ולא יתיר

בשבתא לקבל צדיק יסוד עולם דאקרי כל ואקרי שבת לאוספא ליה עידונין ממוחא סתימאה ובריש ירחא לקבל כנסת ישראל דאתקריאת סיהרא

ובט״ו יומא לירחא קדמאה לקביל אברהם אבוהון דאחיד במדת החסד ואקרי ראשון ובעצרת דבחדש הג׳ דאתייהיבת ביה אורייתא בשבעה קולות לקביל יעקב דאיהו תליתאי לאבהן ואחיד בקול קול יעקב ובראש השנה לקביל יצחק דאתיליד ביה ואנן מדכרינן ביה עקדת יצחק ואיהו יומא דדינא לקבל מדת הדין דאחיד בה

ביום הכפורים לקביל משה דקביל קב״ה ביה צלותיה וחס על ישראל ואהדר ליה לוחי אורייתא בחג הסכות לקביל אהרן דבזכותיה הוו אזלין שבעה עננין דחפן על ישראל כסוכות ובג״כ אינון עבדין סוכה וכל אורייתא כמה רזין עילאין סתימין בה וכד אלין שבעה מתוספין בברכאן כל עלמא בשלימו סגיאה

תרגום: בא וראה כנגד אותם שבעה צדיקים צוה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף בשבע פעמים בשנה כדי להוסיף להם תפנוקים ועדונים מבית המלך שישבעו אבות בראשונה ואחר כך בנים והם שבע פעמים ולא יותר

בשבת כנגד צדיק יסוד עולם שנקרא כל ונקרא שבת להוסיף לו עדונים מן המח הנסתר ובראש חדש כנגד כנסת ישראל שנקראת לבנה

וביום ט״ו לחדש הראשון כנגד אברהם אביהם שאחוז במדת החסד ונקרא ראשון ובעצרת שבחדש השלישי שנתנה בו תורה בשבעה קולות כנגד יעקב שהוא שלישי לאבות ואחוז בקל קול יעקב ובראש השנה כנגד יצחק שנולד בו ואנו מזכירים בו את עקדת יצחק והוא יום הדין כנגד מדת הדין שאחוז בה

ביום הכפורים כנגד משה שהקדוש ברוך הוא קבל בו את תפלתו וחס על ישראל והחזיר לו את לוחות התורה בחג הסכות כנגד אהרן שבזכותו היו הולכים שבעה עננים שכסו על ישראל כמו סכות ומשום כך הם עושים סכה וכל התורה כמה סודות עליונים נסתרים בה וכשהשבעה הללו מתוספים בברכות כל העולם בשלמות רבה

(ד) עי׳ תיקו״ז ה ע״א, שמבואר שם שהנוק׳ נקראת ׳רביעא לכל תלת׳, ועי׳ פת״ש נקודות טז וז״ל, נוקבא יש לה ג׳ שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז״א, הא׳ בעטרת היסוד, הב׳ בטבור, הג׳ בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שבדעת דז״א, בסוד כלת משה, עכ״ל.

עי׳ בביאור הגר״א על ס״י פ״א מ״א אופן ג׳ וז״ל, שֵם י״ב היא בדעת ששרשו בכתר, ע״כ. ועי׳ בלש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שמקשה מתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה שֵׁם י״ב הוא ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה. ומתרץ הלש״ו שכל העד״א אחד הוא. והנה ראיה לדבריו מבהגר״א על תיקו״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳, עכ״ל [עי׳ עוד בלש״ו כללים ח״א סט ע״א וז״ל, ת״ת ויסוד אשר שניהם הם בקו האמצעי ואין יתרון ומעלה מזה על זה אלא רק מה שיצאו בב׳ יציאות ונבחנו לשניים שהרי הם שני ספירות מיוחדים, ע״כ]. לפי כל הנ״ל יתבארו בטוטו״ד עומק דברי הגר״א בס״י, שאין כוונתו לספירת דעת בפרט, אלא לכללות כל העד״א הבנוי מכתר דעת ת״ת ויסוד כאחד.

ועי' דברי רבינו בספד"צ ט ע"א: הן י"ב שעות של הנוק' שנקראת שעה[1597], ובה י"ב שעות, י"ב שבטים[1598] דנוק', י"ב בקר כידוע[1599], ולכן[1600] תיקון הי"ב הוא תיקון הפה[1601], ובו נכללו כל הי"ב תיקונים[1602].

(ה) עי' זהר ח"ג צו ע"ב: תא חזי כתיב (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת מאן עצרת אלא בההוא אתר דכלא מתקשרן כחדא אקרי עצרת |מאי| עצרת[1603] (כנופיא)[1604] |כנישו| ואי תימא הכא דאקרי עצרת מ"ט[1605] אלא בכל(א) אינון יומין יומי סעודתי דענפי אילנא הוו ועל דא שבעים פרים אינון:

לבתר חדוותא (דגופא) דאילנא ממש וחדוותא דאורייתא ובגיניה הוא יומא חד עצרת חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא ועל דא לית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה [וכנסת] (ו)ישראל בג"כ (במדבר כט לה) עצרת תהיה לכם לכם ולא לאחרא:

וס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגיניה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכ"י וע"ד כתיב עצרת תהיה לכם אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה[1607]|:

ועיי"ש קד ע"ב: [דכתיב] (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם דהא יומא דא ממלכא[1608] הוא בלחודוי חדוותא דיליה בהו בישראל מתל למלכא[1609] דזמין אושפיזין אשתדלו בהו כל בני היכליה לבתר אמר מלכא עד כאן אנא ואתון אשתדלנא כלהו באושפיזין וקרבתון קרבנין על שאר עמין בכל יומא מכאן והלאה אנא ואתון נחדי יומא חד ההי"ד ביום השמיני עצרת תהיה לכם לכם לקרבא קרבנין עלייכו אבל אושפיזי מהימנותא[1610] במלכא משתכחי תדירא:

[1597] עי' גמ' שבת (קנו ע"א) שיש ב' בחי' מזל והם מזל יום ומזל שעה, ועי' יהל אור ח"ב כ"ו ע"א, שמזל יום מושרש בז' היכלות ומזל שעה בי"ב אנפי חיוון.

עי' בבהגר"א על תז"ח ל"ח ע"ב ד"ה אין מזל [יום גרם] כו' ז"ל, שהוא ששת ימי המעשה כו', ובד"ה אלא מזל שעה גורם ז"ל, והוא השכינה וכו', עכ"ל. ועי' עוד לקמן בליקוטים לט ע"ב.

[1598] הי"ב שבטים הם כולם בהנוק' רחל כנודע, וכמ"ש לקמן י' ע"ג (לש"ו).

[1599] והנה כאן ביאר שהמספר י"ב הוא ביטוי של נוק', אמנם יעויין בבהגר"א על ת"ז לז ע"ב ד"ה אינון ברזא, ועי' בבהגר"א על ס"י ו ע"ב שביאר שעניינו מידת התפארת, וצ"ע. ועי' ביאורים ח"א פד ע"א שבאמת הי"ב היא בחי' הדעת הרי היא שורש לכלל הו"ק והנוק', ולפ"ז באמת לא קשיא מידי שכן כל הי"ב הולכים ומשפיעים מהדעת גם לת"ת וגם לנוק'.

[1600] כוונתו, מכיוון שהוא י"ב, וי"ב עניינו נוק' והיא בבחינת הפה, שכן בראש הפה היא בחי' נוק' דילה. ועי' לעיל ח ע"ב בליקוט.

[1601] ר"ל מה שהוא פנוי משערות, אבל הפה עצמה היא אינה מהתיקון כנ"ל (לש"ו). מה שכתב 'כנ"ל', כוונתו לעיל ח' ע"ב ד"ה דעד. ולפי האמור בהערה **Error! Bookmark not defined.** כבר נתבאר שעיקר התיקון היא השפתים.

[1602] עי' לש"ו ביאורים ח"ב פ ע"א, שכאן יש גילוי של דעת הגנוז בפומא דמלכא (כלשון זהר משפטים דף קכג ע"א).

[1603] פי' שביום שבועות כל המוחין נתקשרו בזעיר ולכן נק' עצרת (מ"מ).

[1604] פי' בשמיני עצרת (מ"מ).

[1605] פי' מלכות (מ"מ).

[1606] פירוש מ"ט היום הזה נק' עצרת דהא ליכא למימר כי כל המדות העליונות באים אצלה שהרי נודע כי מזומנים לקדש עילאה (מ"מ)

[1607] יום ו' [מקביל ל]שמיני עצרת, כי יום ו' הוא יסוד הכולל עטרה עמו, חסד המתגלה בפומא דאמה, והוא שמיני עצרת, חדוותא דכולא כמ"ש בפ' אמור (צז ע"א) (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

[1608] התפארת עולה אל החכמה בסוד ישראל עלה במחשבה בהיותו מולך על המלכות בייחודה עמו, ואנו ישראל בסוד נשמותינו נקשרים שם שהייחוד בהעלם עם נשמותינו ואינו יוצא לחוץ כלל השפע, שהיא שמחת התורה ואין לאומות העולם ולא לשרים חלק בה כלל שדחו אותה כאומרו ה' מסיני בא וזרח משעיר הופיע מהר פארן ולא רצו השרים בה כדפירשנו גבי דההוא עובדא דינוקא בפרשת בלק, ולכך שמחתנו שמחת התורה ואין להם חלק בה (אור יקר).

[1609] פי' הם א"וא שזימנו ז"ון הנק' אושפיזין (מ"מ).

[1610] הענין כי האושפיזים הם שני מינים האחד שבעים שרים והם אינם אושיפיזי מהימנותא חס ושלום אלא אושפיזי סתם ואלו אינם נמצאים בשמחתנו כלל, והשנית הם "אושפיזי מהימנותא" שהם שבע ספירות שבע צדיקים ואלה נמצאים בשמחתנו וזהו שאמר "אבל אושפיזי מהימנותא" וכו' והוצרך לזה משום דקשיא ליה כי לפי המשל שהמשיל ששמחת עצרת הוא לישראל עם

וביומא דחדוותא דמלכא[1611] כלהון מתכנפי עמיה ומשתכחן ועל דא כתיב עצרת תרגומו כנישו והאי יומא יעקב הוא רישא לחדוותא[1612] וכל אינון אושפיזי חדאן עמיה[1613] ועל דא כתיב (דברים לג כט) אשריך ישראל מי כמוך וכתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר׃

(ו) עי׳ זהר ח״א לז ע״ב׃ ותפקחנה עיני שניהם (בראשית ג ז) רבי חייא אמר דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד השתא כיון דידעו ואתפקחו למנדע ביש כדין ידעו כי ערומים הם דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו ואסתלק מנייהו ואשתארו ערומים מניה.
תרגום׃ ״ותפקחנה עיני שניהם״, רבי חייא אמר, שהרי נפקחו לדעת רעות העולם מה שלא ידעו עד עכשיו. כיון שידעו ונפקחו לדעת רע, אז ידעו כי ערומים הם, שאבדו זוהר עליון שהיה מכסה עליהם והסתלק מהם, ונשארו ערומים ממנו.
עי׳ זהר ח״ב לט ע״ב׃ כתיב (תהלים קד א) יהו״ה אלה״י גדלת מאד הוד והדר[1614] לבשת[1615] וכתיב (שם צו ו) הוד והדר לפניו [והכתיב] וכתיב (שם קד א) עוטה אור כשלמה[1616] [וגו׳] כיון דאתלבש מה דאתלבש[1617] עבד מה דעבד מלמד שנתעטף קודשא בריך הוא באור וברא ית שמיא[1618] אלא במאי אוקימנא (בראשית כז טו) החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות[1619] במשי וזהב וארחא דעלמא דגנזי לון בבוסמין וריחין ליקרא דלבושיהון׃
תרגום׃ נאמר ״ה׳ אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת״, ונאמר ״הוד והדר לפניו״ ונאמר ״עוטה אור כשלמה וגו׳״, כיון שהתלבש מה שהתלבש, עשה מה שעשה. מלמד שהתעטף הקדוש ברוך הוא באור וברא את השמים. אלא במה בארנו ״החמודות אשר אתה בבית״. ״החמודות״, בגדי מלכות, במשי וזהב, ודרך העולם שגונזים אותם בבשמים וריחות לכבוד הלבושים שלהם.

(ז) **מצחא דגולגלתא, רעוא דרעוין** – זהו התיקון הד׳ מתיקוני גלגלתא דא״א (בהגר״א על ספד״צ ו ע״ג ד״ה רעוא דרעוין) ובו מתלבש ת״ת דעתיק (בהגר״א על ספד״צ ו׳ ע״א ד״ה וההוא, וכן ו׳ ע״ג ד״ה ובו), והוא עצמו מתלבש בכל האצילות (בהגר״א על ספד״צ א ע״ב). נמצא, כי כאן הוא השורש לכל הרצונות (״רעוין״) הפרצופים וההיכלות, דהיינו תיקון כל

התפארת ושאר הימים שעברו היתה שמחת הספירות אם כן נמצא פירוד בין התפארת לשאר הספירות, לזה אמר כי אדרבה שאר הספירות שהם ״אושפיזי מהימנותא דמלכא״ הם מיוחדות עם המלך עם התפארת יחוד גמור וזהו לשון עצרת שפירש קיבוץ הספירות, אלא החלוק הוא שעד עתה היו ראשי הסעודה אותם האושפיזין כל אחד יומו שבעת ימים שבע ספירות ומהם יונקים שבעים שרים נגד שבעים ענפים שבספירות שכל אחד כלולה מעשר, אמנם בעצרת ראש השמחה התפארת ושאר הספירות מיוחדות עמו לשמוח בשמחה ולעולם כולם בייחוד בשמחה זו, ואם תאמר וכי ימי החג אינם שבעה אין ודאי, ובכל יום ויום (אינם) [אנו] חוגגים כל שבעת ספירות ודאי הכי הוא שאם לא כן יש פירוד ואם כן מה בין יומו של תפארת אל יום שמיני חג עצרת שהרי ביום התפארת ג״כ היו עמו שבע ספירות, לזה נאמר כי שמיני חג עצרת הוא שמחת התפארת עם המלכ׳ בסוד הדעת הנעלם והיינו שמחת המלך בעצמו, ושבעה אושפיזין מתייחדים עמו ועולים למעלה אל שורש השרשים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[1611] כי שבעה מינים שבעה ימים הכל בסוד שבע ספירות שיונקים מהם שבעים שרים ולכך במה שאנו משפיעים מהשמחה בינה יש להם חלקם ולכך מקריבים שבעים פרים כדמפרש ואזיל (אור יקר).

[1612] פי׳ ת״ת דזעיר שהוא קו האמצעי שהוא העיקר (מ״מ).

[1613] פי׳ כל כללות הו״ק (מ״מ).

[1614] הוד כפשטיה, והדר נצח כמ״ש הרב והם נו״ה דאימא שמהם החשמ״ל ועי׳ בפרשת בשלח דף סא ע״א (מ״מ).

[1615] פי׳ לבושים אלו מהחשמל דבינה שבו מתלבשי ז״א לשומרו מן החיצונים כמ״ש הרב (מ״מ).

[1616] פי׳ בינה נתלבשה בחסד דז״א והוציאה ה׳ קצוות דז״א כדי שיהיו כולם נוטים אל החסד כמ״ש הרב בס׳ הליקוטים (מ״מ).

[1617] מה דאתלבש מוסגר בדפ״ק.

[1618] ושיעור הנאמר@ כך, כשעוטה אור כשלמה, וקאי על הבינה שנתעטפה באור שהוא חסד ואז נוטה שמים שהוא ז״א כיריעה וכוונת ר״ש בפרק אלו שמביא ראיה שהלבוש הוא סוד החשמל ועוד שהוא סוד חסד דז״א, ומשם היו הלבושים דאדה״ר (מ״מ).

[1619] נח דף עג (הערת הזהר).

המדריגות (בהגר"א על ספד"צ ו' ע"ג ד"ה ואמר רעוא)[1620]. והנה המצח הוא ג"כ בבחי' דעת, כי המצח הוא מקומו של יסוד דדעת דבינה דרדל"א, והיינו 'מצחא דגלגלתא', ר"ל שאע"ג שמדרגת המצחא פחותה מן המוח, מ"מ הוא בכלל הגלגלתא (ב"ע מט ע"א). תיקון זה תיקון כללי הוא, הכולל בתוכו את כל התיקונים של א"א המתפשטים למטה בז"א, וכל התיקונים הנ"ל אינם אלא ענפים ממנו. שרש המצחא נמשך מסוד הרצון הראשון שבצמצום א"ס. במצח הרצון שבכל פרצוף יש שני גילויים: גילוי הכתר וגילוי הדעת שהוא במקום הכתר. זה האחרון הוא סוד הדעת המאיר במצחא, הרי הוא הזיו הנמשך מהגלגלתא, והוא בחינת היות הרצון הפנימי מתגלה ע"י אותו הזיו (פת"ש א"א טו). ת"ת כולל את כל הו"ק, וממילא כל הו' נק' "רעוין" על שם הת"ת הכוללם (בהגר"א על ספד"צ ו' ע"ג ד"ה רעוא דרעוין). והנה מצינו דוגמתו בהיכלות, שכן היכל הת"ת מכונה היכל הרצון [ונקרא "רצון" שכן זהו עיקר רצונו ית'], אלא שיש חילוק ברצונו זה: עיקר רצונו, כלומר זה שבגלוי, נק' יעקב, ובפנימיות נק' משה. וזהו המכונה "היכל משה ויעקב" (זוהר פקודי רנג ע"ב), דהיינו דעת ות"ת, זה מלגאו וזה מלבר (ת"ז כ"ט ע"ב). וכמו שמצינו שת"ת עולה למעלה מחו"ג, כמו כן היכל הרצון אף הוא עולה למעלה מהיכלות האהבה והזכות (ב"ע מט ע"א). **רעותא דזעיר אפין לקבלי ההוא רעותא** - כאשר מתגלה מצחא דא"א, אזי הוא מאיר למצחא דז"א, הרי הוא התיקון הד' מתיקוני גלגלתא דז"א (בהגר"א על ספד"צ כג ע"ב ד"ה מצחא עד, וכן בהגר"א על ספד"צ ו' ע"ג ד"ה ואמר), ואז מתבטלים כל הדינים שבו (ב"ע מט ע"א). **דכתיב (שמות כח) והיה על מצחו תמיד לרצון וגו' וההוא מצחא דאקרי רצון** - האידרא כאן מחדש, שאף המצחא דא"א עצמו נק' רצון ולא רק יסוד דעתיק המגלה את אור ת"ת דעתיק, משום שהמצח הוא גלויא וכו' (ב"ע נ ע"א). **הוא גלוייא דכל רישא** - הוא שפירותא דפרצופא (ב"ע נ ע"א). **וגולגלתא** - מה שמתכסה בגלגלתא, מתגלה שם[1621] (ב"ע נא ע"א). **דמתכסייא בארבע מאה ועשרין (נ"א ועשר) עלמין וכד אתגליא אתקבל צלותהון דישראל** - התפילות הם בסוד הקרבנות, והקרבנות עניינם סוד הבירורים העולים. הציץ מרצה על טומאת מקדש וקדשיו, ממילא בזמן שאין גילוי המצח, אז מדקדקים יותר על התפילות, אם הם ראויים הם להתקבל א"ל, אמנם כאשר מתגלה המצחא, אזי מתקבלות התפילות בלא עיכוב ומונע, ואין מדקדקים אם ראוי המתפלל שתפילותיו יתקבלו ברצון א"ל (ב"ע נא ע"א). **וכו', אר"ש לר' אלעזר בריה, בריך ברי לעתיק יומין, רעוא דמצחא תשכח בשעתא דתצטריך ליה** - צדיקים גדולים יכולים לגרום לאור המצחא להאיר למטה על ידי מחשבתם וכוונתם. וכיון שר"א תיקן דבר זה עכ"פ במה שנוגע לשורש נשמתו, לכן ברכו שכאשר יצטרך לזה תתמלא מחשבתו[1622] (ב"ע נא ע"ב).

(ח) עי' יהל אור ח"א כד ע"ב, ז"ל, וענין הגולגלתא הוא יסוד דבינה דרדל"א, והוא הדעת דז' תקונים דגולגלתא כי בתיקון השני שהוא אוירא, שם מתלבש חסד דע"י. ובו מתלבש יסוד דבינה, ונעשה לו דעת. וכן הוא ענין הדעת. דע כי אמר בספד"צ פ"א שתא נפקין מענפא דשרשא דגופא. והענין כי הדעת הוא שרש ז"ת כידוע, כמו שכתר שרש כל הט"ס, כן הדעת שרש לז"ת. ומתפשט בה"ס ה"ג וה"ח כידוע, ומתקבץ ביסוד, והיסוד אינו שרש, ונק' מוסף, ונתוסף מכח הדעת. והדעת הוא יסוד דפרצוף שלמעלה כנ"ל, וממנו נעשה פרצוף דלמטה. לכן תמיד יסוד נק' שבת, כי הוא ז' בין מלמעלה למטה, בין מלמטה למעלה, והוא יסוד דבינה, ובו יסוד דחכמה הנק' דעת, כמ"ש בדעתו תהומות נבקעו וכו' ולעולם יסוד דפרצוף שלמעלה, הוא דעת שלמטה, שהוא בפרצוף שלמעלה יסודם דחו"ב שבו דלא מתפרשין. וז"ש בתי' דף א' על צדיק דלעילא

[1620] ועי' לש"ו כללים ח"א מח ע"ד, שזהו חלק הקד"א שכנגד המצח, והנהירו דרדל"א הוא האוירא הגנוז בו, ושורשו הוא בת"ת דרדל"א הנמשך מהדעת דרדל"א, והוא הרעוא דרעוין, והוא הדעת המייחד את האוירא עם המו"ס. ועי' בהגר"א על ת"ז קלח ע"ג, שהאוירא הוא בבחינת ה"דעת במקום הכתר" ביחס לרדל"א שהוא הכתר דיליה. וכן עי' שם מח ע"ג שהאוירא היא הדעת דרדל"א. ועי' לש"ו כללים ח"א קב ע"א שאור האוירא נסתם על ידי קד"א ואינו מאיר כי אם דרך המצח, והיינו הרעוא דרעוין.

[1621] דהיינו האוירא ומו"ס הנסתם על ידי הגלגלתא, המה אשר נתגלו במצחא.

[1622] דהיינו שבכחו להגיע למעלת המצחא בכל עת שיעלה ברצונו לגלות את כל הנ"ל, ומכח זה הוא שביכלתו אחרי כן להתפלל על מה שהוא רוצה. והנה עי' ת"ז ד ע"א: אמר רעיא מהימנא בריך יהא בוצינא קדישא דאמר מלין אלין ליחדא בהון קודשא בריך הוא ושכינתיה, אם כן עצם זה שר"א גילה סוד זה גרם הברכה, ועי' לש"ו ביאורים ח"א ד ע"ג וז"ל, עיקר גודל מעלת לימוד הקבלה לדבר (דהיינו להסביר) הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים וכו' כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו, ע"כ. לכן יכול כל א' יכול לגלות עד היכן שנשמתו משגת. כן, שר"א השיג עד מצחא דרצון, ואחרים עד המקום שהגיע כל אחד ואחד.

קיימא עלמא דאתכסייא, והוא הדעת, שהיא יסוד דחכמה, עליו קיימא בינה, בסוד אם אין דעת אין בינה. וכן היסוד לא קאים בתוקפיה, אלא בזיווג הנוק׳. וזהו אם אין בינה אין דעת. והכלל עיקר הדעת הוא יסוד דחכמה, וקאים בתוך יסוד דבינה, דלא מתפרשין, לכן נק׳ על שמה. והתגלות הבינה בז״ת אינו אלא בדעת, יסוד שלה. ושם עטר׳ דגבורה מבוצינא, ע״כ.

(ט) עי׳ זו״ח סו ע״ד: @וכה תדבקין עם נערותי סגיאין שמהן אינון לה וחד מנהון כ״ה כד״א וחסידיך יברכו״כה וכה תדבקין עם אלין רתיכין עולימתאן [דאתברירו לך לאתחבקא] (דאתבריאו לאתדבקא בהו):

מיד וימד שש שעורים וישת עליה נטל חד קו המדה ועביד משחתא ומדד שית סטרין דאיתחזון לה לאתאחדא ביחודא דילהו ויהב לה נבזבזן ומתנן דהא [בלא] (בכל) אלין לא יכילת לאעלא לגבי עלמא דאתי:

הה״ד שש השעורים האלה נתן לי כי אמר אל תבואי ריקם אל חמותך שש שעורים אלין שית סטרין [עלאין] דקיימא עלייהו עלמא דאתי שעורים כד״א שאו שערים ראשיכם וישת עליה שוי עלה לאנהגא לה ולברכא לה ועל דא היא כלה כלולה[1623] מכל שית סטרין [ובג״כ כד חמת לה עלמא דאתי בכל אינון שית סטרין אמרת איהי]:

יהי מכירך ברוך מאן ברוך דא שלמה מלך שהשלום שלו וע״ד והמלך שלמה ברוך בשמא דא תהא מתברכא [מכאן ולהלאה כיון דקא מתברכא] מכל אלין שית סיטרין כדין איהי עלמא דאתי יהבת לה תוספת ברכאן על אינון דאית לה הה״ד ותוצא ותתן לה את אשר הותירה משבעה דא תוספת קדושן וברכאן:

גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין דהא תיאובתא דילה לאתדבקא תמיד עם הנערים אלין כרובין קדישין דכל תיאובתא דילה בהו מלה דא ברזא קדישא איהו:

ואי תימא מלה כדיבא אמרת והא איהו אמר וכה תדבקין עם נערותי ולא אמר עם הנערים אלא שמא דאיקרי כה לאו איהו אלא כד [אתקנת] (קריבת) על תרין כרובים לקבלא ברכאן ברזא דכ״ה אתוון דיחודא דאינון שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד הא חמש ועשרים אתוון דיחודא בתקונא דכרובים דכיון דאתקנת בהו כדין אתקרי כ״ה וכדין אמר וכ״ה תדבקין ועם כל דא עם נערותי דכולא אצטריך דלא לשבקא לון דוכרין ונוקבין:

תרגום: וכה תדבקין עם נערתי (רות ב) רבים הם שמותיה ואחד מהם ״כה״ כמו שנאמר (תהלים קמה) וחסידיך יברכו״כה וכה תדבקין עם אלו המרכבות העלמות שנבראו (שנבחרו לך) להדבק בהן.

מיד וימד שש שערים וישת עליה נטל קו מדה האחד ועשה מדידה ומדד ששה צדדים שראויים לה להאחז ביחוד שלהם ונתן לה אוצרות ומתנות שהרי בלי אלו לא יכולה להכנס לעולם הבא.

זהו שנאמר ״ (רות ג) שש השערים נתן לי כי אמר אל תבואי ריקם אל חמותך שש שעורים אלו ששה צדדים עליונים שהעולם הבא עומד עליהם עולם הבא שעורים כמו שנאמר (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וישת עליה שם עליה להנהיגה ולברך אותה ועל זה היא כלה כלולה מכל ששת הצדדים (ומשום כך כאשר ראה אותה העולם הבא בכל אלו ששת הצדדים אמרה היא).

יהי מכירך ברוך (רות ב) (מי ברוך זה שלמה המלך שהשלום שלו ועל זה (מלכים-א ב) והמלך שלמה ברוך) בשם הזה תהיה מברכת מכל ששת הצדדים הללו ואז היא העולם הבא נותנת לה תוספת ברכות על אותן שיש לה זהו שנאמר ״ (רות ב) ותוצא ותתן לה את אשר הותרה משבעה זו תוספת קדושים וברכות.

גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין (שם) שהרי תשוקתה להדבק תמיד עם הנערים אלו הכרובים הקדושים שכל תשוקתה בהם הדבר הזה הוא בסוד קדוש.

ואם תאמר דבר כוזב אמרת והרי הוא אמר וכה תדבקין עם נערתי ולא אמר עם הנערים אלא השם שנקרא כה אינו אלא כשמתקרבת (כשמתקנת) על שני הכרובים לקבל ברכות בסוד של עשרים וחמש אותיות היחוד שהן (דברים ו) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד הרי עשרים וחמש אותיות היחוד בתקון של הכרובים שכיון שנתקנה בהן אז נקראת כ״ה ואז אמר וכ״ה תדבקין ועם כל זה עם נערתי שהכל הצטרך שלא להשאירן זכרים ונקבות.

(י) עי׳ זהר ח״ג קצ ע״ב: א״ל יאות |והא לא| (עבדת דלא) אדכרת מרומחא עד דנטלת ליה |אנא| מבתר כתפך ושוי לך בידך מכאן ולהלאה תדכר(י) לרומחא דאיהו בידך תוב לאתר דשבקת

[1623] עי׳ זהר ח״ג צו ע״ב ושער מיעוט הירח פ״א אתנטילת מכולהו. ותיקו״ז סא ע״ב.

א״ר אלעזר (ב)מלין דאנן בהו בברכה אינון[1624] ברכו מאי ברכו משיכו [ברכאן[1625] מאתר] דכל ברכאן נפקין[1626] עד דיתעבדון ברכה[1627] בסגיאו משיכו דאתמשיך ומגו סגיאו [ד]מיין בההיא ברכה[1628] מיד יפשון מיין נונין סגיאין[1629] לכמה זינין וההוא משיכו מאי הוא ה׳[1630] משיכו |דנהורא| (דנהרא) דנהיר[1631] מגו ההוא אספקלריאה דנהרא[1632] דאתמשך[1633] מעילא לתתא:

האי למלאכי עלאי דאינון בבי מרומא [דאדרא עלאה] (באדרא) אתמר ברכו יי׳[1634] אנן דיתבי לתתא [אמאי ברכו את] (אמרי ברכו) יי׳ בגין דאנן צריכין לאמשכא עלן להאי את ובה ניעול לגבי מלכא לאחזאה אנפוי וע״ד אמר דוד (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך [אני] בצדק ודאי[1635] ובג״כ שירותא דצלותא ברכו את יי׳[1636] לאמשכא על רישן האי את וכיון דאנן משכן להאי את עלנא אית לן למימר צלותא ולשבחא:

ובג״כ אסור לברכא לב״נ עד לא יצלי ב״נ צלותיה [וימשיך] (ואמשיך) על רישיה להאי את ואי יקדים[1637] ויברך לב״נ בקדמיתא הא אמשיך לההוא ב״נ במה על רישיה באתר דהאי את ובגין כך למלאכי עלאי כתיב (תהלים קג כ) ברכו (את) יי׳ ואנן את יי׳ לתוספת אמר ההוא ינוקא ודאי [הא] ידענא דמאני קרבא דילך טבין אינון [אי תדכר] (ואתדכר) מנהון ולא תנשי לון ודאי גבורה דבר נש דאגח קרבא ברומחא וחרבא איהו |ואבל| מהו (תהלים קג כ) גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו א״ר אלעזר הא אמרית אמר ההוא ינוקא הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש השתא איהו עדנא דלא לאמתנא אלא לאלקאה בקירטא אבנא בתר אבנא (קירטא) כד״א (שמואל א׳ יז נ) בקלע וכאבן[1638] בבהילו דא בתר דא חדי ר״א וחדי[1639] ר׳ אבא [וחבריא]:

פתח ההוא ינוקא ואמר (שיה״ש א ה-ו) שחורה אני ונאוה בנות ירושלם וגו׳ אל תראוני שאני

[1624] ואין להקשות מקדושה שהוא יותר למעלה ענין בפני עצמו (אור יקר), פי׳ בא לתרץ מה שהקשה עליו הינוקא שלא זכר ענין הקדושה, וא״ל ענין שאנו עסוקים בו הוא ברכה ולכך לא זכרנו ענין הקדושה (מ״מ).

[1625] מהכתר עד המלכות ושם נעשית היא בריכה מרבוי הברכות הנשפעות והיא משפעת לכל התחתונים, וכל בחינות הנמצאים שממנה ולמטה ונכללים תחת כנפיה הם יונקים ממנה ורוחשיים במימי שפעה, וזהו סוד זה הים גדול במימי הברכות, ורחב ידים מרבוי הבחינות אל הנבראים למטה, שם רמש ואין מספר וכו׳ הם המים המגדלים מיני הדגים שהם הקדושים הדקים היונקים משפעה (אור יקר).

[1626] יסוד הבינה (רח״ו).

[1627] היסוד נק׳ ברוך (רח״ו).

[1628] פי׳ יסוד (מ״מ).

[1629] דהיינו מלאכין בהתפשטות לא על ידי זווג הנעשה עלי ידי התחתונים, אמנם על ידי זווג הנעשה בתחתונים הוא על ידי ״את״ ובה ״ויעול לגבי מלכא״ וכו׳ (אור יקר). כי משם נשמת כל חי (רח״ו).

[1630] פי׳ שנמשך מיסוד למ׳ הנק׳ ה׳ (מ״מ).

[1631] כלומר הם משיגים הברכות בסוד הזכר, ולא שינקו הברכות מהזכר בלי הנקבה חס ושלום שאין דרך הספירות להשפיע למטה אם לא על ידי המלכות כדפי׳ בספ״ר שער הצנורות, אלא הכוונה שיונקים הברכות דקות בלי שהמלכות תשנה אותם ותהפך אותם אל מציאותה. וזה מפני דקותם ויכולים לסבול המזון ההוא כעין שהיו ישראל אוכלים לחם מן השמים, אמנם ישראל למטה בהיות נשמתם מתלבשת בגוף עם היות שהיא דקה ורוחנית מהמלאכים, עם כל זה מחמת החומר אינם יונקים הברכות כפי ציורם בזכר אם לא שהנקבה תתפך אותם אל טבעם ולכך אוחזים בסוד א״ת דהיינו המלכות עם הזכר ה׳ (אור יקר). יסוד דזעיר (רח״ו).

[1632] זעיר גופיה (רח״ו).

[1633] וא״ו ומשך ו׳ (רח״ו).

[1634] שמקבלים שלא באמצעות הנוקבא (רח״ו).

[1635] פי׳ אמר דוד המלך ע״ה אני הוא שמקבל מצדק לאפוקי המלאכים שמקבלים מזעיר (מ״מ).

[1636] תקנו ״את״ להכניסה לבעלה אל הזווג כדפירשנו שם בארוכה עיין שם, ומפני שההמשכה על ידי המלאכים בלי זווג יעשה תולדות (אור יקר).

[1637] הענין כי הברכה שאדם מברך לחבירו הוא שמשפיע בו ומושך לו ברכות, ובהיות שהאדם לא בירך לקונו כדי להמשיכו עליו דהיינו דשריא על רישיה משך עליו כח האדם ההוא, והנה האדם נעבד לו וסטרא דשמאלא קופצת מיד עליו והיינו שעשה לחבירו במת עליו כדפי׳ (אור יקר).

[1638] ואבן (דפ״ו).

[1639] וחדו (דפ״ו).

שחרחרת וגו׳ מלין אלין הא אוקמוה אבל בשעתא דאי[הי] גו רחימו[1640] סגיא[1641] לגבי ורחימא[1642] (רחימה)[1643] מגו דחיקו דרחימו[1644] דלא יכלא[1645] למסבל[1646] אזעירת[1647] גרמה בזעירו סגי עד דלא אתחזיאת (את) מנה אלא זעירו דנקודה[1648] חדא (ומאי איהי י׳[1649]) כדין אתכסית[1650] מכל חילין ומשריין דילה ואיהי אמרת שחורה אני דלית באת דא חוורו[1651] בגוויה[1652] כשאר אתוון ודא שחורה אני ולית לי אתר לאעלא לכון תחות גדפאי[1653] כאהלי קדר[1654]:

תרגום: אמר לו נאה, והרי לא נזכרת ברומח עד שלקחתיהו (אני) מאחורי כתפך ושמתיהו בידך, מכאן והלאה תזכור ברומח שהוא בידך, שוב למקום שהשארת. אמר רבי אלעזר הדברים שאנו בהם בברכה הם ברכו, מה זה ״ברכו״, משיכת הברכות ממקום שכל הברכות יוצאות, עד שנעשות ברכה מרובה משיכות שנמשכת, ומתוך רוב המים באותה ברכה, מיד ירבו המים הרבה דגים לכמה מינים, ואותה משיכת מים מה היא, ה׳ משיכות אור המאיר מתוך אותה אספקלריה שמאירה שנמשך מלמעלה למטה.

$

(יא) עי׳ זהר ח״ב קלו ע״ב: כד נהיר יממא[1655] ביומא דשבתא סליקו דחדוה סליק[1656] בכלהו עלמין[1657] בנייחא בחדוה כדין (תהלים יט ב) השמים[1658] מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד

[1640] הענין כי הזווג בשתי בחינות האחד הוא שירד התפארת למטה אל המלכות והיא שוכנת וחופפת על חייליה ויש לה בחינת ה׳ דהיינו בהיותה פורשת כנפיה לכל סטר על ארבע מתנותיה

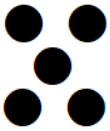

כזו והיא נקודה אמצעית, ובאותה הנקודה האמצעית משכן התפארת והיא נקודת ציון ושם הייחוד, ועם כל זה מאוריה מתפשטין משם לכל הפאות והיא לעולם על בני ביתה, ואז בבחינת הייחוד הזה אינה אומרת לבני ביתה אל תראוני שאני שחרחורת, מפני שעם היות שהשמש שהוא התפארת בא אליה עם כל זה היא משפעת אותם ויש בה לובן ואויר חלל תחת כנפיה להיות חסים בצלה כל חייליה, והטעם שהיא אינה מכינה עצמה אל הייחוד אלא אותה הנקודה לבד ושאר הבחינות הם מתפשטות להשפיע ולהאיר, והיינו לובן שבה בחינות חייליה שבהם אוחזות כל מחנותיה, אמנם הבחינה השנית היא בהיות המלכות עולה למעלה להתייחד עם התפארת ואז היא אוספת כל בחינותי׳ ומתעלמת ומסתתרת ואוספת נתחיה אליה לעלות אל בית בעלה בבחינת בעלה שאין בו אחיזה לנפרדים כלל (אור יקר).

[1641] סגי (דפ״ו).

[1642] דהיינו אהבתה אליו (אור יקר), ביאור הדברים כי כשהכלה מקושטת בקישוטיה נעשית ה׳ שהיא ג׳ וי״ן כזה ה והם ג׳ אבות או נה״י והיא מתקשטת בהם למטה במקומה (שער מאמרי רשב״י וזהר הרקיע).

[1643] רחימהא (דפ״ו).

[1644] רחימו (דפ״ו).

[1645] יכלה (דפ״ו).

[1646] שלא לעלות אליו (אור יקר).

[1647] רג ע״ב (הערת הזהר).

[1648] כי אותה הנקודה האמצעית היא נפתחת ומתגדלת בענפים בהיותה מתפשטת בארבע נקודות לארבע הפאות, אמנם בהיותה אוספת בחינותיה אליה אפילו הנקודה בעצמה מסתתמת ומקטנת עצמה (אור יקר).

[1649] ״י״ נמחק בדפ״ק. והיינו סוד י׳ שבתוך ה׳ שבה סוד ויבן ה׳ אלהים את הצלע כדפירשנו בספ״ר בשער המציאיות (אור יקר).

[1650] אתכסיא (דפ״ו). שאין בחינה בה להשפיע לתחתונים כלל מפני העלמה, ולכך היא אומרת אל תראוני דהיינו שאין בה בחינה להאחז בה להשפיעם כעת (אור יקר).

[1651] חוורא (דפ״ו).

[1652] כי הלובן משל אל הדבר המושג והשחרות אל הדבר הנעלם כנודע (אור יקר).

[1653] דהיינו להאחז בה, והנה העליה אליה הוא דרך קו האמצעי, ראשונה אל היסוד דהיינו ו׳ זעירא, ואחר כך אל התפארת דהיינו ו׳ רבתא, והנה ביסוד היא נעשת עטרה בראש צדיק ודאי עטרה על רישיה, אמנם בתפארת היא שוכבת חיקו (אור יקר).

[1654] דהיינו היסוד שהיא ז׳ י׳ על ו׳ נקודת המלכות על ואו זעירא שבו (אור יקר).

[1655] הענין הוא שכל יום חול בלילה הוא דין, ובמחצית הלילה לא כ״כ, וביום הוא חסד גמור ומנוחה לכל, לזה אמר כי ביום שבת לאותו ערך הוא עולה, מפני שבבוקר חסד גובר, וג׳ ראשונות מחוברות עמה, והעולמות כולם מאירות מאור הבינה (אור יקר).

[1656] בראשית ח ע״א (הערת הזהר).

[1657] ולא מאור שמחת הבינה לבד, אלא אור מנוחת החכמה מתלבש באותה שמחה (אור יקר).

הרקיע מאן שמים אלין שמים[1659] דשמא עלאה[1660] [יהו״ה] אתחזי בהו[1661] [ושמא] (דשמא) קדישא[1662] ואתרשים| (אתקרי) בהו[1663]:

מספרים מאי מספרים אי תימא[1664] כמאן דמשתעי[1665] ספור דברים לאו הכי אלא דנהרין[1666] ונציצין[1667] בנציצו |דנהורא| (דנקודה)[1668] עלאה[1669] וסלקין בשמא דכליל בנהירו דשלימו עלאה:

ומאן איהו ספור[1670] דנצצי בנהירו דשלימו דספר עלאה[1671] ובגין כך סלקין בשמא שלים[1672] ונהרין בנהירו שלים[1673] ונצצי בנציצו שלים[1674] אינהו מנצצי ונהרי בגרמייהו מגו נהירו דנציצו דספר עלאה ונצצי ונהרי לכל סטר וסטר [נ״א לכל כבוד וכבוד] דמתדבקן ביה[1675] דהא מנייהו מההוא ספירו ונהירו נהיר כל עזקא[1676] ועזקא ונציץ בנציצו בגין דבהאי יומא מתעטרן שמים וסלקין בשמא קדישא יתיר משאר יומין:

תרגום: כשמאיר היום ביום שבת, עליית השמחה עולה בכל העולמות, במנוחה בשמחה, אז ״השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע״. מי השמים אלו, שמים שהשם העליון, הוי״ה, נראה בהם, והשם הקדוש רשום בהם.

״מספרים״, מה הם מספרים. אם תאמר, כמי שמדבר סיפור דברים, לא כך, אלא שמאירים ונוצצים בהתנוצצות של אור עליון, ועולים בשם שכלול באור של שלמות עליונה.

ומה הוא הספור, שנוצצים באור של שלמות הספר העליון, ולכן עולים בשם שלם ומאירים באור שלם, ונוצצים בהתנוצצות שלמה, הם נוצצים ומאירים בעצמם מתוך אור של התנוצצות הספר העליון. ונוצצים ומאירים לכל צד וצד (לכל כבוד וכבוד) שנדבקים בו, שהרי מהם מאותה

[1658] כדמסיק, ולכך קורין ישראל מיד בבוקר מזמור זה (אור יקר).

[1659] השתא מפרש שמים בגזרת פעם פעמים, וכן שם א׳ שני שמות שמים (אור יקר).

[1660] דהיינו שם הוי״ה (אור יקר).

[1661] כנודע ששם הוי״ה בת״ת (אור יקר). הוא אימא (מ״מ).

[1662] דהיינו אדנ״י (אור יקר).

[1663] שאין קורין שם הוי״ה אלא בשם אדנ״י, והיינו יחוד ב׳ שמות ת״ת ומלכות שמים ודאי (אור יקר). הוא אבא, ולפי שהוא נעלם אמר בו אתרשים (מ״מ).

[1664] לא יעלה על הדעת ולא הוצרך הנאמר@ לשלול זה, שאין סכל סובר כך, אלא מספרים לשון ספירות (אור יקר).

[1665] לא רצה לפרש כך בפסוק, אין אומר ואין דברים, מפני שרצה לפרש בו סוד נכמס (אור יקר).

[1666] מצד החסדים (מ״מ).

[1667] מצד הגבורות (מ״מ). אור היא הארה, אמנם נציצו הוא בהיקות האור לנצוצות רבות, ולזה אמר ״נהרי״ בסוד אור מבינה, ״ונצצי״ בסוד תוספת בהיקות וכללות האור מהחכמה (אור יקר).

[1668] דנקודה (אור יקר, וע״ח טנת״א ה).

[1669] חכמה על בינה (אור יקר). הוא בסוד י׳ ספירות דבחינת רוח שהם י׳ הנקודות הבאות מחכמה שנקראת נקודה עלאה, ובה סוד הנקודות שהן מאירות לי׳ ספירות דבחינת נפש שה״ס האותיות (רמ״ז). [כל הספירות] מקבלים מהחכמה, כי שם הוא שורש הנקודות כנ״ל. והחכמה הוא נקרא נקודה עלאה, נקודה סתימא, וכמו שאמרו בפ׳ שמות (דף ד ע״א), ומזהירים הי״ס דז״א להמלכות מאותו האור שמקבלים הם משרשם שלמעלה, שהוא החכמה אבא. והרי לנו עכ״פ כי ז״א מקבל את כל זוהר אור די״ס המספרים ומזהירים מהאבא שהוא נקודה עלאה, כי באבא הנה שם הוא השורש דהי״ס שבז״א, וכמ״ש (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכן הוא היו״ד שבשם, ע״ש השורש דהי״ס שבו. וכן הוא השורש דהנקודות כנז׳, וכנ״ל רפ״ד. וזהו שמסיק הרב ואומר, הרי כי הספי׳ הם מחכמה נקודה עלאה, כי הרי ממנו הוא מקבל ז״א כנז׳. והנה מביא הרב את כל זה לראייה לדבריו שעיקר הי״ס הם בהנקודות והרוח, וכמו שנאמר@ השמים מספרים, והרי נזכר בנאמר@ בפירוש מציאות הספי׳ על השמים שהוא ז״א והוא רוח, והוא מקבל אותם מחכמה נקודה עלאה, וכמ״ש בזוהר תרומה הנזכר. והרי לנו שעיקר הספי׳ הם בהנקודות והרוח (ביאורים ח״א סא ע״ד).

[1670] ספר וספר וסיפור הם חב״ד, וכמ״ש בפ׳ משפטים בשם הרב בדף קה שהדעת נק׳ מספר, ובזה יובן מ״ש הכא דכליל בנהירו דשלימו דספר עילאה ומאן איהו ספור דהיינו או״א שנק׳ ספר ודעת הנק׳ ספור מקבל מהם הז״א (מ״מ).

[1671] והנה מספרים הוא פועל יוצא לאחרים, ואין ספק דמכל שכן שהוא ספור בעצמו וז״ש לא ספור לבד שהוא שם בלתי שלם כיון שאינו יוצא לאחרים (אור יקר).

[1672] פי׳ שז״א נק׳ ספר כמו או״א (מ״מ).

[1673] פי׳ מצד החסדים (מ״מ).

[1674] מצד הגבורות (מ״מ).

[1675] ור״ל, שז״א מאיר לכל ספירה וספירה מספירות המלכות הנדבקים בו, וכתב בספר אור ישראל טעם שהמלכות נקרא כבוד, לפי שאבא יסד ברתא, ול״ב נתיבות חכמה יש באבא כמנין כבוד, לכך המלכות נקראת כבוד (מ״מ).

[1676] פי׳ ספי׳ המלכות נקראים עזקא (מ״מ).

סַפִּירוּת והארה מאירה כל טבעת וטבעת, ונוצצת בהתנוצצות, משום שביום הזה מתעטרים השמים ועולים בשם הקדוש יותר מבשאר הימים.
עי׳ דברי רבינו בס״י פ״ו מ״א שדיבור הפיך שתיקה, וזה ההבדל בין בטן לפה, וצ״ע.

(יב) עי׳ זהר ח״ג רכד ע״ב: אמר ליה רעיא מהימנא שפיר קא אמרת בכלא אבל [אפי׳ ישראל לאו כלהו] (כל ישראל) שוין[1677] דאית בהון בני מלכות מסטרא דמלכות קדישא כלילא מעשר ספיראן ומכל הוויין וכנויין ואית מנהון עבדין מסטרא דעבד דאיהו (בראשית כד ב) עבדו זקן ביתו ואית מנהון כבעירן ואתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי |אדם אתם| ואינון [דדמיין לענין[1678] קב״ה מני לקרבא בעירן באתרייהו לכפרא עלייהו ואינון] דדמיין למלאכין קרבנין דלהון אינון עובדין טבין דממנן עלייהו מלאכים דמקרבים[1679] לקב״ה באתרייהו:
ואינון דהוו בנין ליהו״ה הה״ד (דברים יד א) בנים אתם ליי׳ אלהיכם בחובין [דלהון מתפרדי] (דלכון דמתפרדי) אתוון ותקונא[1680] |הוא| דלהוי אורייתא דאיהו שם יהו״ה לקרבא אתוון י׳ בה׳ ו׳ בה׳ בקרבנא דלהון:
תרגום: אמר לו רועה הנאמן, יפה אמרת בכל, אבל אפילו ישראל לא כולם שוים, שיש בהם בני מלכות מצד הקדושה כלולה מעשר ספירות, ומכל הויות וכנויים, ויש מהם עבדים מצד של עבד שהוא ״עבדו זקן ביתו״, ויש מהם כבהמות ונאמר בהם ״ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם״, ואותם שדומים לצאן הקדוש ברוך הוא צוה להקריב בהמות במקומם לכפר עליהם, ואותם שדומים למלאכים קרבנות שלהם הם מעשים טובים שממונים עליהם מלאכים, שמקריבים לקדוש ברוך הוא במקומם.
ואותם שהיו בנים לה׳, זהו שכתוב ״בנים אתם לה׳ אלהיכם״, בחטאיהם מתפרדות האותיות, והתקון (שלהם הוא התורה) הוא שתהיה תורה, שהוא שם יהו״ה, לקרב את האותיות י׳ בה׳ ו׳ בה׳ בקרבנותיהם.

(יג) עי׳ זהר ח״ג כ ע״א: ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעים לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות [הרשעה] וכו׳ כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו [שבעים] לשון בפרודא דא מן דא אבל באורייתא שבעים פנים (לתורה) בלשון חד[1681] ודא יסוד ו׳ הלכה חדא[1682] חכמה זעירא מלכות [דבה] (רבא) שבעין לשון כחושבן סוד[1683] מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין[1684]:
תרגום: ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה. שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו׳, והכל בפירוד, זהו שנאמר ״מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם״, כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו׳, הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.
ועי׳ זהר ח״ג רלו ע״א: צדיק יסוד ביה סוד דאיהו יין המשומר בענבין[1685] ששת ימי בראשית דאינון ו׳ דרגין[1686] דאת ו׳ ואינון שרפים ו׳ ו׳ (ישעיה ו ב) שש כנפים לאחד

1677 בפרטות הנשמה דכל א׳ יש מדרגות רבות אין חקר, וכמ״ש בפ׳ משפטים (דף צד ע״ב) וכן ברע״מ (פנחס רכד סע״ב), אך עכ״פ כי כולם מושרשים ואחידן לעילא לעילא וכנז׳, ועי״ז אפשר לכל א׳ מישראל להתקדש בקדושה של מעלה וכמ״ש (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם כו׳ (הקדו״ש יב ע״ד), כל א׳ אינו נוגע במעשיו אלא רק עד שורש נשמתו (כללים ח״ב צט ע״ב).
1678 לענא (דפ״ק).
1679 דמקריבין (דפ״ו).
1680 (ס״א דלהון הוא אורייתא) (נוסף בדפ״ו).
1681 המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א׳ על הלכה חדא על מלה זעירא, ומפ׳ לשון יסוד כידוע הלכה מל׳ והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון (יהל אור).
1682 הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשט תוך הים שהיא הלכה כולל ו״ק ועם הי׳ הרי ז׳ וכשמתפשט היסוד תוך המלכות נעשה ע׳ פנים ונלע״ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע׳ קתדראון דהיינו י׳ פעמים ז׳ (זהר הרקיע).
1683 וי׳ מן יסוד הוא י׳ דחכמה זעירא כמש״ו (יהל אור).
1684 עי׳ בהגר״א בתיקו״ז סוף תיקון לד.
1685 בענביו (דפ״ו).
1686 שוקיו עמודי שש (יהל אור).

משמאלא[1687] ואינון אפיקו מים מימינא וצחין בשלהוביתא דלהון מסטרא דגבורה ושואבין מסטרא דחסד:

תרגום: צדיק שהוא יסוד, בו סוד שהוא יין המשומר בענביו ששת ימי בראשית, שהם שש מדרגות של האות ו', והם שרפים ו' ו', שש כנפים לאחד מהשמאל, ואלו המוציאים מים מהימין וצמאים בשלהבת שלהם מצד הגבורה, ושואבים מצד החסד.

ועי' תיקו"ז צה ע"א.

(יד) עי' תיקו"ז פו ע"א: שבת בראשית נקודה בחלל דילה (דאיהי שבת ברית) י' שבת חלל חלל למאן להאי נקודה מחלליה מות יומת (שמות לא יד) למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות הרבים יין נסך זונה ובגין דא הכא צריך דחילו ודא איהו בראשית יר"א שב"ת הה"ד (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו ומאן דעאל רשו נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות הרבים יין נסך זונה עליה אתמר את משכן ה' טמא ונכרתה וכו' והאי נקודה איהי אות דשבת אות דיומין טבין אות דתפילין אות דברית מילה עטרת דברית תגא דספר תורה קרינן ליה כתרא בריש כל צדיק נקודה דעלה אתמר אדם וחוה דהוו דו פרצופים ועלה אמרה סיהרא אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד:

תרגום: שבת בראשית, נקודה בחלל שלה (שהיא שבת ברית), י' שבת, חלל, חלל למי לאותה נקודה "מחלליה מות יומת". למי שמכניס נכריה בחלל שלה, שהיא רשות הרבים. יין נסך, זונה, ולכן כאן צריך יראה, וזהו בראשית יר"א שב"ת, זהו שנאמר "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו". ומי שמכניס רשות נכריה בחלל שלה, שהיא רשות הרבים, יין נסך, זונה, עליו נאמר "את מקדש יהו"ה טמא ונכרתה וכו'". והנקודה הזו היא אות שבת, אות של ימים טובים, אות של תפילין, אות של ברית מילה, עטרת הברית, כתר של ספר תורה. קוראים לו כתר בראש כל צדיק, הנקודה שעליה נאמר אדם וחוה שהיו דו פרצופים, ועליה אמרה הלבנה, אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד (חולין ס ע"א).

בהגר"א: בראשית נקודה כו' - עכשיו מפרש האיך שבת מרומז שם, דאמר לעיל **דאיהו שבת כו'**, ושית אתוון דבראשית, שהן ברא שית, הן שית יומין הנ"ל: ***בחלל דילה דאיהי שבת ברית איהי שבת חלל חלל למאן כו'** - כצ"ל, ור"ל הנקודה הוא ברית ושבת, ומפרש בתיקון זה שבת **מחלליה כו', והאי נקודה איהי סתימא וחתימא בשית ימי כו'**. ובתיקון שאח"ז מפרש ברית, וז"ש **איהי שבת**, ר"ל שחוזר ומפרש לשבת, שהיא הנקודה, וקאמר **ההוא חלל למאן**, וקאמר **להההיא כו'**, שאינו חלל רק להההיא נקודה, אבל (במדבר א נא) זר הקרב כו': **יי"נ זונה** - זונה נגד ברית, ויי"נ לסוד מן יסוד (זהר ח"ג כ ע"א[1688] ועי' לקמן צה ע"א) כמש"ל (סוף תיקון לד), והן ג' דרגין דתיקון כ"ט ותיקון ל' (פא ע"א), יראה ברית שבת, ויי"נ נגד יראה כמ"ש בתיקון כ"ט (פ ע"ב) **בייי"נ, דאיהו יצרא כו'**, ונגדן אמר בריש תיקון ל' (פ ע"ב) **רצועה יראה רעה, ערלה רצועה נגד שבת, ל"ט מלקות ל"ט מלאכות**: **ובג"ד הכא צריך כו'** - דתיקון זה ותיקון ל"ז מפרש הכל על פיקודא קדמאה, שבְּשביל[1689] הראשון שבתיקון ל"ג, וז"ש ג"כ בריש תיקון ל"ז (פו ע"ב), **ברית ודאי כו', צריך תמן דחילו**, וכן קאמר כאן: ***הה"ד איש כו' צ"ל את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו** - שהוא ההיא נקודה, וכמ"ש בפרשת בראשית (ו ע"א) וז"ש **ומאן דעאל כו' את מקדש כו'**[1690]: **תגא דס"ת** - שיסוד {פו ע"ג} הוא ס"ת כידוע[1691]: **כתרא בריש כל צדיק** - שאמרו צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהן (ברכות יז ע"א), וצדיקים הן צדיק ועטרה, הוא עטרת דברית, ובשבילה זכו על ההוא חותם, וכמ"ש (ישעיה ס כא)[1692] ועמך כולם כו': ***עלה אתמר אדם וחוה דהוו ד"ו פרצופים א"א לשני מלכים כו'** - ר"ל, על ההיא נקודה, וכמו שמפרש והולך, **רזא דא לחכימי לבא אתמסר**, ומפרש והולך **הרזא דא**, ואמר, **ד"ו איהי ה' כתרא דתרווייהו י' ובה כו'** - כצ"ל, ור"ל דאדם וחוה הן חו"ב (שעה"ג הק' כט, לא, לח), ואמרינן (ס"י פ"א מ"ד) הבן בחכמה וחכם בבינה, ולכן שניהם כלולים בבינה וכן בחכמה, ובבינה הן כלולין בה', ד"ו של ה', והן בה ד"ו פרצופין, שהד' והו' חולקין בה, לכן הה' נחלק לשנים. אבל בחכמה הן באת אחת, י', שד"ו[1693] גימ' עשר, והן עשר כידוע, בו ו"ק, ובה ד', והן יו"ד. וכתר של ה' הוא י', וזהו בכתר אחד, וכן

1687 שרפים מגבורה (יהל אור).

1688 עי' מלואים אות (עט).

1689 ניקוד@.

1690 עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

1691 עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

1692 ז"ל בשלימות: ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעו [קרי - מטעי] מעשה ידי להתפאר.

1693 פי' מילוי י'.

הוא כאן בב', דבב' עצמה הן ב' פרצופים, שמרמז ב', אבל בנקודה שבתוכה, הן אחד, וזה בכתר אחד, והנקודה הוא כתר, כמש"ל **עטרת כו' כתרא כו'**:

(טו) עי' זהר ח"ב נד ע"א: אלא הכי תאנא כל נסין[1694] וכל גבורן[1695] דאתעבידו להו לישראל כד אתנהיר נהירו[1696] דעתיקא קדישא[1697] בעטרוי[1698] גליפין[1699] רשימין (באז) [בא'[1700] וא'] ובא' וא' בז'[1701]ן אנקיב בחשוכי[1702] ונהיר לכל עיבר[1703] וכד אתחבר[1704] נהירו דאל"ף ומטי לזיי"ן מאן זיי"ן דא[1705] (ישעיה לד ו) חרב ליהו"ה מלאה דם כדין עביד נסין וגבוראן בגין דאתחבר א' עם ז' ודא הוא שירתא[1706] שירתא היא דכל סטרין ודא הוא אז ישיר[1707]:

תרגום: $

(טז) עי' זו"ח מט ע"א: [ס"א הא הכא[1708] רזין] דרתיכא[1709] קדישא עילאה[1710] דארבע שמהן גליפן[1711] והא איהו רזא דרזין[1712] רתיכא עילאה דשמהן[1713][1714] אדנ"י[1715] צבאו"ת[1716] יהו"ה[1717]

[1694] הוא הטובות והישועות שנעשו לישראל למעלה מן הטבע, כמו קריעת ים סוף ודומיהם (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1695] הוא כל הנקמות שנעשו בצוררי ישראל, כמו המכות דמצרים וכיוצא, ובפרט בעת שלא היו ישראל כדאי לזה (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1696] רומז למה שקבלנו שלא תמשך הטפה לזו"ן מפנימיות עתיק אלא בזמן המשיח (שעה"כ ק"ש ב דף יט ע"ג), ולכן לא אמר כד נהיר עתיקא אלא נהירו דעתיקא, שסודו הארה מחיצוניות שלו (רמ"ז).

[1697] א"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1698] הם תרין רישין דיליה, שהם אוירא ומ"ס, שהם שורש החו"ג, והם מעטרין דדעת דרדל"א המתלבש ברישין דא"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1699] פי' חקוקין בב' עטרות של ב' יסודות או"א (רמ"ז). נחקקין (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1700] שכל העטרין דע"ק כלילן בא' כמ"ש בפרשת אח"מ עג ע"א ואלף וארבע מאות כו' וכמ"ש שם (יהל אור). א' הוא מרמז על הג' רישין עלאין, שהם הג' צחצחות העליונים [עי' תיקו"ז קלג ע"ב], הנקראים כולם בא', שהם אפ"ס אי"ן א"א, ע' הגר"א בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א, ועי' קלז ע"ד ד"ה א' מן) וכן הוא מרמז הא' ג"כ על הג"ר הנקראים כולם בא', והם א"א אבא אימא (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1701] ואות ז' הוא מרמז על ז"א, וכן על זו"ן שהם הז"ת וכאשר מתייחדים הג' רישין עלאין והג"ר ומתגלים בהז"ת שהם הזו"ן, הנה נעשה ונרשם מלת "אז", שהוא היחוד והגילוי אות א' בז', הג"ר בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1702] פי' שהאור דא"א בקע בעיגוליו שנק' חשוכי בסוד ישת חשך סתרו ונהיר לכל עיבר פי' לאו"א וז"א (מ"מ). עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**. כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין וז' הוא חשך כמ"ש בזו"ח שיה"ש כאהלי קדר דא ז' כו' והן אור וחשך כתר ומלכות וכשמאיר לה מאיר ממנה לכל הו"ק שהיא נקודה אמצעית וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים וז"ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור).

[1703] שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורן נסים לישראל וגבורן לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1704] פי' אחר שהגיע אור א"א עד המלכות אזי נק' "אז", וכפי זה תני תני והדר מפרש, שתחלה אמר כד אתנהיר נהירו דע"ק בעטרוי גליפין רשימין באז, ומפרש סדר יציאת האור, ואמר אנקיב בחשוכי וכו' א"נ אנקיב בחשוכי הם הקלי' שסובבים על הקדושה נקב האור בתוכם וירד (מ"מ).

[1705] שהיא עושה מלחמה ונסים וגברן נסים לישראל וגברון לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). זיי"ן הוא מלשון כלי זיין, והוא הדינין אשר הם בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

[1706] ששירתא מסטרא דגבורה של הלוים, והוא בהמתקת הגבורות בחסדים, וזהו התחברות א"ז, ומצד אחר נקרא ג"כ שיר כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש שר עם י' והוא נהורא דעתיקא (יהל אור).

[1707] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1708] בפסוק שיר השירים כדמסקינן לקמיה "רזין", בפסוקים אחרים מפרש קשר ספירה בחברתה וכיוצא אמנם אינו מפרש פרטי הספירות הנקשרות כפסוק זה שמפרש ענין עצם הסתעפות הספירות, וכללותם במציאות עצמם להכלל עם אחרים כדמסיק לקמיה (אור יקר).

[1709] גדר לשון מרכבה יהיה מה שבסגולתו להמשיך הנעלם לשכון למטה על המתגלה, והיות הנעלם מתלבש בו ופועל על ידו, ולזה אמרו האבות הן המרכבה מפני שהם הורידו כח האלהות בתחתונים, כל אחד בבחינתו היה מושך כח ספירתו במלכות וממנה למטה כענין מלא כל הארץ כבודו, והיות כל אחד מהאבות כלי להתלבש בו האלהות יאמר שהוא מרכבה וכן אומרינו בסוד החיות שהן מרכבה הוא ממש מטעם זה שכח האלהות מתפשט בהם ופועל על ידם, שאי אפשר לדק ולרוחני הנעלם לפעול בגשמי אם לא על ידי אמצעיים יתלבש כח האלהות בו, ולזה הם שתי

אהי״ה[1718] רזא דארבע[1719] שמהן גליפן דארבע זהורין וכל זהרא וזהרא אתכליל חד בחבריה[1720] ותיאובתא דהאי לעאלא בהאי ולאתכללא האי בהאי:

תרגום: הרי כאן סודות המרכבה העליונה הקדושה של ארבעה שמות חקוקים, וזהו סוד הסודות של המרכבה העליונה של השמות: אדנ״י, צבאו״ת, יהו״ה, אהי״ה. הסוד של ארבעה שמות חקוקים של ארבעה זוהרים, וכל זהר וזהר נכלל אחד בחברו, ותשוקתו של זה להכנס לזה ולהכלל זה בזה.

בחינות או מרכבת בני אדם שהם האבות בסוד נפש רוח נשמה, או מלאכים שרפים חיות ואופנים כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[1710] כבר פירשנו שני דרכים למרכבה [שפי׳] [שהא׳] הוא המשכת ההנהגה האלהית למטה ושורשם בחסד גבורה תפארת מלכות, שאליהם מרכבה אברהם יצחק יעקב דוד בבני אדם, וכן במלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, אמנם דרך המרכבה הנז׳ הוא היותם מרכבה אל הכסא בינה ואדם הרוכב על הכסא חכמ״ה כ״ח מ״ה אד״ם ודאי, וזו אינה מרכבה מעולה כל כך מפני שהיא מרכבה לספירות, אמנם דרך מרכבה זו היא ״עילאה״ שהיא מלכות יסוד תפארת בינה שזהו סוד הייחוד העליון הנמצא לספירות שבו מתלבש אין סוף, ולכך היא מרכבה עליונה מכל המרכבות הנזכרות (אור יקר).

[1711] הם ארבע ספירות שהשמות והספירות הכל דבר אחד, ומלת ״גליפן״ הוא מלשון פתוחי חותם דמתרגמינן כגלוף דעוזקא, ויהיה הכוונה שיש לספירות שלשה בחינות, האחד מציאות דק בלתי מצייר צורה בספירה, אלא דקות גדול לא יתגלה אלא מעט מזער, והמציאות ההוא לרוב דקות יקרא רשימא לבד רושם, ולפעמים יאמר על מציאות זה הדק אתרשים בכמה מקומות בזוהר, וכאשר המציאות ההוא יתגלה יותר ויצטייר בצורה נגלית יקרא ציור שהוא יותר על הרשימה, וכאשר יתגלה יותר יקרא חקיקה והיינו סוד אומרו אתגליף, ולהיות שהשמות בספירות הוא על מציאותם בהויה הכוללת כל הספירות ועל מציאות הויה לכל ספירה וספירה, נוסף על כל זה הוא שם יורה בעצם על מציאות הספירה ועל שינוי בחינתה מחברתה כשינוי שם אדנ״י משם צבאות וכיוצא באותיות בנקוד במבטא, לכך יחס אותם בלשון גליפן, וכבר הארכתי בזה בספ״ר בשער שם בן ארבע ובשער השמות (אור יקר).

[1712] הענין הוא כי בפסוק זה יתבארו שתי בחינות שונות בספירות אלו, האחד בחינת כל ספירה וספירה לעצמה שהמלכות נקראת אדנ״י דהיינו מלת ״שיר״ יורה על בחינת ענין כך וכך בעצמות הספירה, וכן מלת שירים בשם צבאו״ת, וכן מלת ״אשר״ בשם יהו״ה, וכן מלת שלמה בשם ״אהי״ה״, ועל סוד בחינה זו אמר ״הא הכא רזין וכו׳ דארגע שמהן״, השנית סוד ייחוד וקשר הספירות האלו זו בזו וזו בזו בבחינה יורה עליה סוד מלת שיר השירים אשר לשלמה (אור יקר).

[1713] ד׳ שמהן (יהל אור ח״ג לו ע״ג)???.

[1714] ועל סוד הזה הנוסף על הסוד הקודם אמר ״ודא איהי רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן״ וכו׳ דהיינו קשרם וייחודם יחד, או ירצה כי הם שתי בחינות לספירות האחת בחינת כנויים, והיא אינה כל כך עילאה כבחינת השמות שהם פנימיות יותר שהכנויים לבוש לשמות כדפירשנו בספ״ר בשער הכנויים, והנה הפסוק הזה בעצמו כנויים ״שיר השירים אשר לשלמה״ הכל כנויים, וזהו שאמר ״הא הכא״ בפסוק זה רזין שודאי הם מגלים סודות נעלמים במרכבת השמות, אבל השמות בעצמם הם נעלמים יותר, וזהו שאמר ״ודא איהו רזא דרזין רתיכא עילאה דשמהן״ וכו׳ שהם בעצם השמות, ״אדנ״י״ מלכות כדמסיק לקמיה, ״צבאות״ יסוד, ״יהו״ה״ תפארת, ״אהי״ה״ יש אומרים כתר והנכון שהיא הבינה, ואדרבה הכתר נקרא אהי״ה על שם הבינה שבה, והשם המתייחס אליה לענין מלת ״לשלמה״ היא בחינת אהי״ה ולא שם יהו״ה בנקודת אלהי״ם, ולהכי נקט אהי״ה וכדמוכח לקמן (אור יקר).

[1715] מלכות (דפ״מ).

[1716] יסוד (דפ״מ).

[1717] ת״ת (דפ״מ).

[1718] בינה (דפ״מ). והם מרמזים על כל הע״ס, והם בגי׳ תורה (יהל אור).

ד׳ שמות אדני צבאות כו׳. הן ד׳ דרגין, ג״פ ג׳, ומלכות שהיא רביעית לכל תלת, (זש״ס) [שז״ס] שם י״ב וע״ס, לפי שבה נכלל הכל לאחד, כמ״ש בסוד תפילין. וד׳ שמות הללו גימ׳ תורה, שהן כל התורה (יהל אור).

[1719] הענין כי שם בן ארבע אותיותיו יורו על י׳ חכמה ה׳ בינה ו׳ תפארת ויסוד ה׳ מלכות, וכנגד אותיות יהו״ה הם אותיות אהי״ה וכן אותיות אדנ״י כנודע, וצבאו״ת עם היות שאינו מפורש אין ספק שהוא כיוצא בהן, בענין שהארבעה שמות שהם נרמזים בבינה ותפארת ויסוד ומלכות חקיקתם וציורם יורה כל אחד על ספירה בפני עצמה, ושינוי השמות יורה הבדל בין ספירה לספירה שהאחת תקרא אהי״ה ולא יהו״ה והאחרת תקרא יהו״ה ולא אהי״ה או שאר השמות, וזהו שאמר ״רזא דארבע שמהן דארבע זהרין״, ועם היות שהם נבדלים כל אחד מחבירו והבדלם יורו השמות עוד בחינה אחרת הפכית לזה שיורה כל אחד כלול מחבירו (אור יקר).

[1720]

(יז) עי' בהגר"א על ספד"צ א ע"ד: אמר הקב"ה לאלף כל ייחודי לא יהיה אלא בך, והוא הכתר שהוא הדעת פלא אלף אדרין ואכסדרין, ע"כ. כלומר ש"פלא" עניינו הכתר וה"אלף" עניינו הדעת (עי' אד"ר קלו ע"א), והכתר מתלבש בדעת והיינו כניסתו של הפלא ב"אלף אדרין ואכסדרין", הרי הם הה"ח וה"ג שבדעת המתפשט בתיקון המתקלא. וכאן מתבאר כי שורש הדעת המתפשט הוא בכתר עליון הרי הוא הפלא, שכן הדעת המתפשט בא מזיווג האוירא ובוצינא הרי הם החו"ב שבכתר. עי' פת"ש (נתיב הפרצופים יב): אי אפשר לבוא הדבר לידי השגה, כי הוא מושרש ברדל"א ששם הוא בסוד אל"ף פל"א, ושם הכל ביחוד. פי' מאחר וברמה כה גבוה הכל באחדות גמור, אין שם השגה, והכל בגדר פלא.

עי' ב"ע (צט ע"ב): סוד שורש הדין ממ"ש ויקרא שמו פלא יועץ כו' והוא מדבר מתיקון זה ששם הוא סתימת אלף עלמין דחתימין בעזקא דכייא בסוד פל"א אל"ף פלאות חכמה. פי' שכל האלף עלמין שהם בגדר אין סופי, מצטמצמים לתוך גבול כדי שיהא שפע אפשרי לקבל, והוא פלא, והוא מרומז בזהר ח"ג קצג ע"ב.

עי' לש"ו (הקדו"ש מו ע"ד): הוראת דאות א' דאדני שהוא אל"ף פלא מופלא ומכוסה והוא מורה על אור פנימיותה שעולה למעלה למעלה.

(יח) עי' זהר ח"א עב ע"ב: אמר רבי יהודה ודאי כלא הוא [הכי] אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא[1721] וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגוונוי ככלה דא דמתקשטא לבעלה א"ל ההוא יודאי כך אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי (ד)משיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (בעננא) מתקשטא בגווני נהירין ויתנהיר לעלמא וכדין צפי ליה למשיח מנלן דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא [לדוכרנא] (והיא לזכור) דלא ייתי מבול אבל בההיא זמנא אתחזייא בגוונין נהירין ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכור ברית עולם

וידכר קב"ה להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הה"ד (הושע ג ה) ובקשו את יהו"ה אלהיהם ואת דוד מלכם[1722] וכתיב (ירמיה ל יט) ועבדו את יהו"ה אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם אשר אקים מעפר כמה דאת אמר (עמוס ט יא) אקים את סכת דוד הנופלת ועל דא וראיתיה לזכור ברית עולם ולאקמא לה מעפרא ואמר הכי אבא דבגין כך אדכר באורייתא פורקנא דישראל ודוכרנא דילה [והא הוא] (בדא) ודא הוא כתיב (ישעיה נד ט) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך

תרגום: אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא (כך). אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בצבעים ככלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כך אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, (אמר לי) אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם (בענן) מקושטת בצבעים מאירים ויואר לעולם, ואז צפה למשיח. מנין לנו, שכתוב "וראיתיה לזכור ברית עולם". וכעת שנראית בצבעים חשוכים, נראית לזכרון, (והיא לזכור) שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בצבעים מאירים ומקושטת בתיקון כמו כלה שמתקשטת לבעלה, ואז "לזכור ברית עולם".

ויזכור הקדוש ברוך הוא את הברית הזו שהיא בגלות ויקימה מהעפר, זהו שכתוב "ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם", וכתוב "ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם", אשר אקים מעפר, כמו שנאמר "אקים את סוכת דויד הנופלת". ועל זה "וראיתיה לזכור ברית עולם", ולהקימה מהעפר. ואמר כך אבא, שלכן נזכרה בתורה גאולת ישראל וזכרונה. וזהו שכתוב "אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך".

(יט) עי' זהר ח"ג רמט ע"ב: ואיתימא[1723] דלע'[1724] תחיל ולב' שנין אולידת בתר אלף ומאתן כחושבן רע"ב הא כתיב (ישעיה סו ז) בטרם תחיל ילדה ורזא דמלה (שם סה יד) והיה טרם

[1721] מוחות אלו המתגלים בה והאבות המאירים בה על ידי עלותם למעלה לא יעמוד האור ההוא לעולם כי אם על ידי מעשה התחתונים ועל ידם יוסיף או יחסר ח"ו וכאשר יחסר אורה נתמלא דינין מפני מעשה התחתונים כי רע הוא ותרד למקום הדינין ובעמקי הקליפות ואז יעלו האבות במחשבה ובעלמא דאתי להרבות אורם וכאשר יגיעו ליסוד יתגלו האבות באור רב במלכות וינצלו התחתונים וזהו ענין הקשת הרומז ליסוד אשר ניצולים על ידו התחתוני' (שער מאמרי רשב"י ה ע"ד).

[1722] פי' מידת המלכות שדוד המלך היה אחיד בה (כללים ח"א טז ע"ב).

[1723] ואי תימא וכו' סלקא דעתיה הכי ממאי דקאמר "דאתפתחת ב' לאולדא" אם כן יהיה הלידה אחר תשלום ע"ב שנים והכרח שאינו כן אלא קודם "טרם יקראו יכו" (אור יקר).

יקראו ואני אענה עוד [וגו׳] יומא[1725] |(ס״א ומאי)| בטרם[1726] אלא קדם[1727] דישתלימו שבעין [ותרין שנין] (שנין ותרין) בתר אלף ומאתן דאינון חבלים דיולדה יתגליין ב׳ משיחין בעלמא ובההוא זמנא (תהלים כט ט) ובהיכלו [כלו] אומר כבוד[1728] והא אוקמוה (משלי ג לה) כבוד חכמים ינחלו[1729].

תרגום: $

(כ) עי׳ זהר ח״ג רעח סע״ב: כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב (חבקוק ב ג) ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא מאן הוא דנחית לתהום רבא לאשכחא [זמנא דא] (דא זמנא) אלא אנת דאתמר בך (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה כמה מארי מתניתין דבעו לנחתא לעומקהא[1730] דהלכה (דא) לאשכחא תמן קץ דפרקנא ונחתו תמן ולא סליקו ואע״ג דלישנהון הות כפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) חליש(ת) פטיש דלהון לנקבא בההוא סלע ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו אתא חויא לנשכא ליה ואית אחרנין דנקיבו ל(י)ה עד דמטו לתהומא רבא ולא סליקו מתמן:

תרגום: ״כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב״, ופרשוה שפסוק זה נוקב ויורד עד תהום רבה, מיהו שיורד לתהום רבה למצא את זמן זה, אלא אתה שנאמר בך ״צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה״. כמה בעלי משנה שרצו לרדת לעומק ההלכה, למצא שם את קץ הגאולה, וירדו שם ולא עלו, ואף על גב שלשונם היתה ״כפטיש יפוצץ סלע״, חלש הפטיש שלהם לנקוב באותו סלע, ומי שהנקב שלו באותו סלע בלא רשות בא נחש לנשוך אותו, ויש אחרים שנקבו אותו עד שהגיעו לתהום רבה ולא עלו משם.

ועי׳ אפיקי ים (סנהדרין צו ע״ב): ופי׳ דסוד הקץ אינו כשאר רמיזין לאשכחא בסלע דנפקו טיפין מסלע דיצירה, אלא בעי לנוקב להאי סלע מעבר לעבר עד שמגיע לתהום בריאה ושם יתגלה. ולכן אינו מתגלה לשום אדם אלא למשה שהוא נשמתא דילי׳ שם בבריאה, ושם לא ידע איש את קבורתו כמ״ש (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו וכו׳ וברוא חשך וכו׳ (ישעיה מה ז).

והוא מ״ש שקץ משיח לבא לפומא לא גלי (קה״ר פ״יב) שלב הוא בבינה ופה ולשון הם זו״ן, ובינה היא בבריאה וזו״נ ביצירה ועשי׳ כידוע, ולכן קץ משיח נשאר במחשבה בלב הלב מבין ולא בא בדיבור לנביאים שהשגתם ביצירה, אבל קץ משיח נשאר סתום במחשבה בבריאה.

והוא ג״כ מ״ש (סנהדרין צט ע״א) ללבי גליתי לאיברי לא גיליתי שהם איברים דגופא ז״ת שהם בב׳ עלמין יצירה ועשי׳ כמ״ש.

והוא מ״ש חבקוק (ב) על משמרתי וכו׳ ויענני ויאמר כתוב חזון ובאר על הלוחות וכו׳, שאמרו במדרש (ילקוט שם) שאמר לו הקב״ה כתוב א׳ בלוח וכו׳, והוא שרצה חבקוק לעמוד על קץ משיח והשיבו לו הקץ אינו בא בדבור רק בסוד כתיבה בלב כמ״ש (משלי ג ג) כתבם על לוח לבך וכו׳, והוא אלף אמ״ש אלף בינה וכו׳ א׳ דכסא כידוע. ושמא תאמר אנו מחכים והוא אינו מחכה וכו׳ ר״ל להוציא מלב שלא נחשוב שאין לנו אלא קץ א׳ של בעתה לבד, שקודם לזמן זה א״א לבוא וא״כ אין שייך חיכוי רק מצדינו שנסתר מנגד עינינו זמן של בעתה, משא״כ אליו ית׳ שגלויות לו נסתרות וזמן קץ האמיתי וא״כ אין שייך אצלו שהוא ית׳ יחכה על ביאתו, לזה אמר שאין הדבר כן שיש קץ של אחישנה לזמן ביאת משיח ב״י, שזה תלוי בתשובה. וכיון שהכל בידי שמים חוץ וכו׳ שייך לומר בו ית׳ שגם הוא מחכה אילו נשוב בתשובה להיות נגאלים קודם הזמן.

(כא) עי׳ ביאור רבינו על ספד״צ (כז ע״ג): וענין כלל ופרט ופרט וכלל, הוא כמ״ש בא״ז (דף רפח ע״א) כד אתתקן אפיק ט׳ נהורין כו׳, ואמר שם[1731], תלת רישין אתגלפו דא לגו מן דא כו׳, ואמר שם (רפח ע״ב) האי ע״ק אשתכח בתלת רישין כו׳, ואמר שם (דף רפט ע״ב) כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא אתנהירו ג׳ רישין עלאין תרין רישין וחד דכליל לון, ובמזלא תליין ואתכלילן

1724 מקשה דאמר באחרי מות דע״ב שנין אחר אלף ומאתן תוליד ב׳ שנין על ב׳ משיחין, אחר שתחיל והלא כתיב בטרם תחיל ילדה. ור״ל החילה קושי השעבוד וקריאה לקוב״ה מתוך צרות כמו שמפרש והולך (יהל אור).

1725 נמחק ביהל אור.

1726 ור״ל האיך הוא בטרם (יהל אור).

1727 תירוץ על הקושיא. ור״ל בטרם קאי קודם שישלם הע״ב שנין (יהל אור).

1728 ״ובהיכלו״ שהיא מלכות ״כולו אומר כבוד״ מסטרא דחכמה (אור יקר).

1729 שהם מצד החכמה ינחלו (אור יקר).

1730 לעומקא (דפ״ו).

1731 עי׳ מלואים אות (סט).

כו׳ כמה דע״ק תלת רישין מתעטרן ביה הכי כלא בתלת רישין, וכד אתנהרן תליין כלהו דא בדא בתלת רישין תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון כו׳[1732] ע״ש, ואמר שם, ואלין תלת מתפשטן לז״א כו׳, וכן (רצב ע״ב) וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא נפיק גולגלתא חד תקיפא ואתפשט בסטרוי דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, כמה דע״ק תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אזדמן בתלת רישין כמה דאמינא[1733], והן ג״פ תלת, תלת רישין דע״ק הן כח״ב כידוע, ותלת דאו״א ודעת הן חג״ת, כי שם מקומם בע״ק כידוע, ותלת דז״א בנה״י דע״ק, והן תלת מוחין כמ״ש (אד״ז רצב ע״ב) בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין כו׳, והן כלולין בגלגלת כידוע, וגולגלתא דנוקבא הוא מלכות משלמת לע״ס, ומקומה בת״ת דז״א, וידוע שבעשירית נכלל כל הע״ס, לכן בת״ת דז״א נכלל כל הע״ס בכלל, וכמ״ש (שמות כו כח) והבריח התיכון כו׳ דאשלים לכל סטרין[1734], לכן כל הוי״ה נכלל בו, וידוע שכלל ע״ס נכלל בד׳ אותיות הוי״ה, והוא[1735] נקרא בשם הוי״ה והוא ידוע, וזהו ע״ס בכלל בגופא בת״ת, ובפרט בידין עשר אצבעות, וז״ש בס״י (פ״א מ״ג) חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במלת הלשון, ואמרנו לעיל[1736] כי ת״ת הוא לישן סתים לאימא כמ״ש בפ״א, והמכריע כולל שני הקצוות וכמ״ש לעיל (א ע״א), והן ספר וספר וסיפור וסיפור כולל שני הספרים, והן נגד לוחות הראשונות ספר וספר הן שני לוחות נגד ב׳ ידים חמש נגד חמש, וסיפור הוא עשרת הדיבור במאמר אחד[1737], ות״ת נקרא אחד כידוע[1738], וזהו בכל״ל ופר״ט, כי ת״ת גבוה מחו״ג כידוע[1739], וכן בהיכלות היכל הרצון עליון מהיכל אהבה והיכל זכות, ופר״ט וכל״ל הוא בשוקין[1740] ג״כ חמש נגד חמש[1741], ויסוד הוא אחרון ונקרא כל (זהר בראשית יז ע״א[1742]), כולל כולם, זהו פר״ט וכל״ל.

(כב) רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית״ץ הרי כל הו׳ אותיות עולות ולא יורדות כי ץ׳ פשוטה היא תשע מאות, ק״ר ע״ש ט״ן הרי ג׳ זוגות עולות ולא יורדות (גדיכ״ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט״ר הרי ג׳ עולות, צ״ת הם ג״כ עולות, ח״ק בטנ״ע הרי זוג עולה וד׳ עולות, גל״ף הרי ג׳ עולות, ז״ק הרי זוג עולה, קו״צ הרי ג׳ עולות, י״ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע״ב יקרא עולה ויורד בסוד היושר וההפוך כדפי׳. ושם מצפ״ץ יקרא עולה ויורד על שם הא״ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ״ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת היא א״ת ב״ש, עולה להקשר ברוחניות העליון,

---

[1732] [תרגום: כשמאיר הארה ממזל הכבוד מאיר ג׳ ראשים עליונים, שני ראשים וא׳ הכולל אותם ותלויים במזל ונכללים וכו׳ כמה שע״ק מתעטר בג׳ ראשים כך הכל בג׳ ראשים. וכאשר מאיר, תלויים הכל זה בזה בג׳ ראשים שתים משני צדדים וא׳ הכולל אותם.]

[1733] [תרגום: וכאשר מתחברים שניהם ונכללים זה בזה, ויוצאת גולגולת א׳ חזקה והתפשטה בצדו, זה בצד זה וזה בצד זה, וכמו שע״ק ג׳ ראשים נמצאים בא׳, כך הכל מזדמן בג׳ ראשים כמו שאמרנו.]

[1734] לשון זו מקורה בלשון הזהר תרומה קסז ע״א, וזהו לשונו באורך: לא הוה שלימו עד אור תליתאה, דאשלים לכל סטרין, וכיון דאתא תליתאה דא, כדין אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא [תרגום: לא היתה שלמות עד האור השלישי שהשלים את כל הצדדים. וכיון שהגיע שלישי זה, כך התפרש מחלוקת של ימין ושמאל].

[1735] ת״ת.

[1736] טו ע״ג. וע״ש שנתבאר שההיינו הקו של דעת ויסוד דהיינו דעת המתפשט הרי הוא פנימיות הת״ת.

[1737] עי׳ רש״י שמות כ א.

[1738] עי׳ ת״ז צד ע״א ששם נתבאר דהיינו שהת״ת נקרא אחד רק כאשר הוא בזיווג עם המלכות.

[1739] עי׳ לש״ו ביאורים ח״א נה ע״ג, שכל העד״א מתאחדים למציאות אחת, ועי׳ בבהגר״א על ת״ז פא ע״א ד״ה ביה איהו וז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א׳. אם כן כשרבינו כותב שהת״ת גבוה מהחסד והגבורה כוונתו כדברינו שהוא מתאחד עם הדעת.

[1740] דהיינו נה״י ששם הכלל, הרי הוא העד״א, מקומה למטה מהקצוות.

[1741] דהיינו אצבעות רגליו (עי׳ בבהגר״א על ס״י ו ע״ג). אמנם לפ״ז יקשה, איך יתכן לומר שהיסוד תחתיהם ככתוב כאן, הרי לעולם אין היסוד למטה מהרגלים. אמנם יעויין ע״ח נקודות ג׳ שכל ענין היות יסוד למטה מנו״ה אינו אלא בזמן נתינת מוחין לז״א, שאז האמא מגביהה רישי ירכין לעילא ובחי׳ היסוד שלה נשפל למטה. ונראה אולי לבאר באופן אחר, ששוקין הם תחתית הנו״ה ששרשם מהכליות, ולכן בשרשם הנו״ה הם למעלה מהיסוד שביניהם (כללים ח״א עז ע״ג).

[1742] וז״ל: לית זרעא דאזדרע בר ברזא דא, ואתחבר כלא בעמודא דאמצעיתא, ואפיק יסודא דעלמא ובגין כך אקרי כל, דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא [תרגום: אין זרע שנזרע מחוץ מסוד זה והתחבר הכל בעמוד האמצעי, והוציא את יסוד העולם ולכן נקרא כל שמאחד את הכל בהארה של השתוקקות].

ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתיה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א״ל ב״ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה״כ אסור בענ״ג (אור יקר). פי׳ כיון ששם מ״ב רמוז באלב״ם דהיינו ב״ם דאלב״ם כמ״ש לקמן לכ״א סליק (מ״מ). הנה אמרנו כי כל הבירור נעשה ע״י בחי׳ הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי׳ החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. משא״כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי׳ החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז׳, והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא״כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ״ב דהוא סליק ולא נחית כמ״ש בזוה״ק (תרומה קלב ע״ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע״ה ח״ב נד ע״ג). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל״ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו׳, ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י׳, והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל״ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ״ב, והוא השם מ״ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״א) וכנ״ל (ביאורים ח״א נט ע״א).

(כג) אמר רבי שמעון האי הוא שמא קדישא עטורא דאבהן [דמתעטרא] (ומתעטרא) בגלופייהו בחבורא כחדא ושלימו דרתיכא קדישא ואתכליל בארבעין ותמניא תיבותא[1743] דאיהו שלימו דכלא ועקרא דשרשין:

תא חזי גופא דאילנא אנ״י אל״ף נו״ן יו״ד[1744] רישא דכל[1745] ענפי אילנא וה״ו (וו״ה)[1746] והא אתעדו חבריא כללא דענפין ונופא ושרשא בארבעין ותמניא תיבין והא אתרשים בתלת עלמין [עלאין][1747] ובתלת עלמין] תתאין:

לקבליה קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות (ישעיה ו ג) קדוש לעילא קדוש באמצעיתא קדוש לתתא[1748] קדוש חסד קדוש גבורה קדוש תפארת וכלהו בשבעין ותרין אתגליפו כמה דאתמר בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן[1749]:

[1743] מ״ח תיבין בג׳ אלו הפסוקים כמ״ש במ״א שחשיב אל זה לשנים (פי׳ כי כל התיבות שהן במקף נחשבין לאחד חוץ מתיבת אל זה חושב הזהר לשנים – רד״ל ורמ״ש), לא כמ״ש בספרים שלנו, והן ט״ו י״ז ט״ז וכן מ״ח שמות עד וה״ו שני שהן כללא כמ״ש למטה (יהל אור).

[1744] ויקרא קנא (הערת הזהר).

[1745] ״רישא דכל ענפי אילנא וה״ו וו״ה״ ט״ס וכצ״ל ״שרשא דכולא וענפי דאילנא וה״ו וה״ו״, ור״ל שהשם הזה נחלק לג׳ חלקים רישא וה״ו והוא דרגא דג״ר שרשא דאילנא והוא שרש של זו״נ וז״ש שרשא דכולא ר״ל של שניהם וה״ו השני הוא ו״ק אנ״י הוא מלכות עטרת בעלה באמצע היכל הקדש והיא איומה כנדגלות לג״ר (יהל אור).

[1746] (וה״ו) דפ״ו.

[1747] והן ג׳ הנ״ל שכוללין ע״ס דאצילות וכנגדן בי״ע שמקננין בהן, וז״ש ובתלת עלמין תתאין (יהל אור).

[1748] וג״ר בכלל בינה והיא מע״ס שלימתו שכל ג״ר מע״ס שלימין והן ג״פ ג׳ ומלכות משלמת לע״ס, וז״א ו״ס בפ״ג ומל׳ משלמת לז״א לז״ס, ומלכות ד״ס פ״א ג׳ ומלכות שלה משלמת לד״ס וזהו סוד יו״ד י׳ בג״ר ו׳ בז״א ד׳ במלכות, וכן כאן בכל השם ו״פ י״ב וע״ל בפ׳ תצוה קפ ע״א (והענין היא מסטרא דאבא הוא ג׳ שהוא א״ב ומסטרא דאבא י״ב שהוא גד״ה כמ״ש מעבר לדף) ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטרין וכד אתתקן תריסר כו׳ ע״ש והן ג״פ בשם הראשון וב״פ בשם האחרון ופ״א בשם האמצעי, ואין חלוק בין הנ״ל אלא ששם הכל בג׳ וכאן בי״ב והכל א׳ כמש״ש למעלה ואינון צירופא דשמא קדישא וברזא דשבעים ותרין אתוון כנ״ל וכלא מרזא דתלת נקודין כו׳ ע״ש ושם נכלל ביו״ד וכאן בוא״ו (וכנ״ל דמסטרא דאבא ג׳ יודין של היו״ד ומסטרא דאמא ג׳ ווין של הה״א) ר״ת ג׳ שמות הנ״ל כמ״ש בתז״ח וכמו שנכלל בג׳ מלמעלה למטה כן נכלל בג׳ ברוחב ג׳ קוין חד״ר וכמ״ש בענין ג׳ סעודות וכן לענין קדושה, וז״ש קדוש לעיל כו׳ קדוש חסד כו׳ וכן השם ע״ב נכלל בהם כמש״ל נא ע״ב, וכאן למעלה וז״ש וכלהו בע״ב אתגליפו כמה דאתמר ר״ל למעלה (יהל אור). היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור מהי״ב

תרגום: אמר רבי שמעון, זהו השם הקדוש, עטור של האבות, שמתעטרים בחקיקותיהם, בחבור כאחד, שלמות המרכבה הקדושה. ונכלל בארבעים ושמונה תיבות, שהוא שלמות הכל, ועיקר השרשים.

בא וראה, גוף העץ, אנ״י, אל״ף נו״ן יו״ד, ראש של כל ענפי העץ. וה״ו (וו״ה). והרי התעוררו החברים. כלל של ענפים ונוף ושרש בארבעים ושמונה תיבות, והרי נרשם בשלשה עולמות עליונים, ובשלשה עולמות תחתונים.

כנגדו ״קדוש קדוש קדוש ה׳ צבאות״. קדוש למעלה, קדוש באמצע, קדוש למטה. קדוש חסד, קדוש גבורה, קדוש תפארת. וכולם נחקקו בשבעים ושתים, כמו שנאמר, ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

(כד) עי׳ זהר ח״ג קנד ע״א: דגלא קדמאה משריא מזיינא ארי״ה מיכא״ל רשים בפרישו [דגלא] (דכלא) פרישא לימינא מזרח שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו תרין ממנן תחות ידיה יופיא״ל צדקיא״ל חד [לאורתא] (לאורייתא)[1750] וחד למיהך בשוקא[1751] דאזיל[1752] כד אלין נטלין נטלין כמה משריין מזיינין מסטרא דימינא וכלא חד לסטרא שמאלא שמשא אזיל (ס״א נטל כל חד לסטר שמשא שמשא אזיל) ונהיר ומעטר להו אלף ורבוון ממנן תחותוי וכלהו בדחילו באימתא בזיע ברתת:

אריה אושיט ידיה ימינא כניש לכל חילוי[1753] לגביה תלת מאה ושבעין אלף[1754] אריוותא סוחרניה דההוא ארי״ה ואיהו בינייהו באמצעיתא כד געי האי אריה מזדעזען רקיעין וכל חילין ומשריין מזדעזעין מדחילו דיליה מההוא קלא נהר די נור מתלהטא ונחית באלף וחמש מאה[1755] דרגין דגיהנם לתתא כדין כלהו חייבין דגיהנם מזדעזען ומלהטן אשא וע״ד כתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא:

געי תניינות תלת מאה ושבעין אלף אריוותא כלהו געאן אושיט ידיה שמאלא כל מאריהון דדינא לתתא דחלין ואתכפיין תחות ההוא ידא וההוא ידא פשיט עלייהו וכלהו תחותיה כד״א (בראשית מט ח) ידך בעורף אויביך[1756]:

ארבע גדפין לכל חד וחד מאשא חוורא[1757] כלהו מלהטין כל אפין דחזור ושושן[1758] כחוורתא דההוא אשא שקיען ארבע אנפין לכל חד וחד לארבע סטרין כלהו נהירין בחוורא דשמשא[1759]

שבת״ת להי״ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא וכמ״ש בפ׳ בשלח (נב סע״א), ועי״ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא (ביאורים ח״א פד ע״ג).

[1749] כאן שייך אמר רבי ייסא (דפ״ק).

[1750] פי׳ כך נקרא שר התורה יופיא״ל (רח״ו).

[1751] צדקיא״ל ממונה להצליח בעושר כמו זבולון (רח״ו).

[1752] ר״ל בסוד ושני נעריו עמו לשמש אותו. [הגה מרבינו. ר״ל אחד בנסיעת החיות, ואחד בחנייתן במקומן לעשות שליחותו, זהו שוקא] וצדקיא״ל בסוד צדק לפניו יהלך כו׳. והוא דגל מחנה יהודה כמ״ש למטה במנין הדגל, והוא גור ארי׳ יהודא. וכן היה רשום על הד׳ דגלים ארבע החיות, כמו הסדר שנאמר@ כאן (יהל אור).

[1753] הוא סוד הדגל ביד נשיא שבט יהודה, שכולם נוסעין אחריו (יהל אור).

[1754] כמנין ב״פ א״ל מלא שהוא חסד פני אריה (רח״ו).

[1755] סוד אלף ת״ק גבורן (רח״ו).

[1756] והוא נאמר@ אצל יהודה. ויד הוא שמאל, כמ״ש (מנחות לו ע״ב) ידך זו שמאל כו׳ (יהל אור).

[1757] כי החסדים סוד אש לבנה ופני אריה אל הימין (רח״ו).

[1758] הם כפתור ופרח חזור הם גבו׳ ושושן הם חסדים (רח״ו).

[1759] והוא כמ״ש וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם. וכלהו מאשא חוורא. והוא אור שבחסד. שהחילוק שבין אור לאש, שהן ימינא ושמאלא, אור הוא נהורא חוורא, והוא נהורא חוורא שעל הנר, כמ״ש בפ׳ בראשית (דף נא ע״א), והוא בצד מזרח, כמ״ש שם שנהורא חוורא שבנר הוא ת״ת, ונהורא אוכמא מלכות. וז״ל ת״ח בשלהובא דסלקא אית תרי נהורין חד נהורא חוורא דנהיר וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא כו׳ ע״ש. והוא סוד מנורה בדרום, ולכן הוא כפתור ופרח כעין המנורה. והוא נהורא דשמשא דנפיק ממזרח, והיא חוורא כולא יומא, ואין אדום רק בזריחתה, שמתלבש אז בגבורה, כמ״ש ישיש כגבור לרוץ ארח, ואח״כ חוזר לגוונו, כמ״ש בזוהר (עו ע״ב) ואמר חד לסטר מזרח נהיר בחידו וחד כו׳ עד ואזלין כחדא. ר״ל דארבע דרגין הן, אור וחושך חו״ג, יום ולילה ת״ת ומל׳, כידוע. וכ״א הוא בחי׳ אחרת. כי חסד הוא אור עצמו, אבל ת״ת הוא יום, שבו מאיר האור. והוא סוד השמש, שאינו אור עצמו, רק שמאיר מהאור, כמ״ש בז״ח פ׳ בראשית דף ט״ו ע״ג. והאור עצמו הוא ששימש בששת ימי בראשית ונגנז. וכן חשך ולילה, שהלילה

חד לסטר מזרח נהיר בחדו וחד לסטר מערב[1760] דאתכניש נהוריה וחד לסטר צפון חשוך[1761] בלא נהירו כצלא דשמשא לגבי שמשא צלא חשוך שמשא נהיר בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין[1762] כחדא:

חשוכן (ס״א חושבן) [דאזלין] (אזיל) עמיה כל אינון דנטלין זיינא[1763] וכלהו מימינא ומשמאלא בתלת רישין[1764] רישא חדא דיליה שבעין וארבע אלף[1765] ושית מאה אלין אינון רישא חד[1766] נפקי חילא[1767] בימינא דאיהו ארים עלייהו בר כל אינון ממנ(א)ן דלתתא תחות אלין שלטונין אלין על אלין [ו]דרגין תתאין עם עלאין דלית לון חושבנא[1768]:

רישא תניינא דאזיל ברישא קדמאה[1769] חושבן דיליה חמשין וארבע אלף וארבע מאה[1770] בר כל:

אינו חשך עצמו, אלא שבו חשך. והוא גבורה ומלכות. וז״ש ״לסטר מערב דאתכניש נהוריה״, שנשקע החמה במערב בלילה (יהל אור).

[1760] (ס״א דא כניש) (נוסף בדפ״ו).

[1761] וידוע שאור בדרום, ושמחה בצפון, בסוד יין המשמח אלקים. וז״ש אור זרוע לצדיק, שהוא אור הגנוז לצדיקים, והוא גנוז ביום, שהוא צדיק, שמשא. ולישרי לב שמחה בשמאלא, וגנוז לישרי לב, מלכות שנקר׳ לב. והוא סוד טוב וישר, כמ״ש בסתרי אותיות (דף ו׳ ע״ב וע״ג [ג ע״א]) ״תרין גוונין דנפקו מההוא גוון דאתקף ביה רוחא כו׳ האי אקרי טוב והאי אקרי ישר, וסימניך טוב וישר ה״. ומזרח נכלל שמאלא בימינא, וז״ש ״נהיר כחידו״, והוא כמ״ש ישיש כגבור כו׳. וכל הד׳ אנפין שבכאן כולם הוא בשמשא, לפיכך זה החשוך שבכאן, אינו חשוך ממש, רק כמראה צל מן החמה. וז״ש ״כצלא דשמשא לגבי שמשא צלא חשוך ושמשא נהיר״, ר״ל לא חשוך ממש, ולא אור ממש, רק שחשך הוא מקום הצל, ואור מקום זריחתו. וז״ש ״בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא״, ר״ל כמו ימינא ושמאלא שאזלין כחדא, כן מקום זריחת השמש וצל אין נפרדין זה מזה, במקום שמסתיים הזריחה, שם מתחיל הצל. והכל ברזא עלאה. לא כמ״ש שהצל הוא העדר הזריחה. וכל הד׳ אנפין שהן חגת״ם של שמשא, הן הכל ברזא דשמשא, ולא בלילה שאין שליטת השמש, אלא שבמזרח הוא זריחת השמש, ואין אז לא אור ולא צל, רק התחלת הזריחה, והוא אדום, כולל ימינא ושמאלא כאחד, לכן הוא אדום כנ״ל. והוא כמו אדם השמח ביותר, שפניו מבהיקות ואדומות ונהירין מאד, כן הוא אז השמש. וזהו סוד מזרח, ת״ת, דודי צח ואדום. וכן הוא בשקיעתו והוא אנפין לסטר מערב, שג״כ אדום כלילא מתרין גוונין, כמ״ש לעיל (זוהר פקודי רנד ע״א) ״ואית לי׳ תלת סטרין אבל תרין אינוון כו׳״, רק שבבקר הוא זריחת האור, ובערב שקיעת האור. וז״ש ״לסטר מערב דאתכניש נהוריה״, וזהו הפנים לצד מערב. ובשני זמנים אלו אין אור ממש, ואין צל ממש. וצד דרום וצפון, הפנים כמו אור השמש כל היום, שהוא לבן, והוא פנים של דרום, ושל צפון כמראה הצל של כל היום. ואלו הן ד׳ פנים של החיה שבמזרח שמשא. והכל בזריחת השמש, אלא שבמזרח הוא כמו החמה במזרח, ובמערב הוא כמו החמה במערב, ודרום וצפון הוא כמו כל היום שמש וצל, כי הליכת החמה כל היום הוא בדרום, כמ״ש הולך אל דרום. נמצא שבצד דרום אין צל, רק חמה. ובצפון להיפך. ונתן טעם למה מזרח ומערב הוא בזמן מיוחד, ודרום וצפון משמשין ביחד, לז״א ״בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא״. בסוד הכלילותם, משא״כ במזרח ומערב, שכ״א משניהם נכלל בימין ושמאל. וכל אלו הפנים הן בעצמן חלוקים במראיהן, רק שבבקר משמש פנים של צד מזרח, וכן בכולם. וכל צד שמשתמש נכללין כל הד׳ פנים בו, ומשנין פניהם לפנים של צד ההוא. כמ״ש בז״ח (פ׳ יתרו דף ל״ג ע״א [לט ע״א]) ״כד מסתכלין לסטר מזרח כו׳״. וכן הוא בשמש דלתתא בעה״ז ג״כ ד׳ אנפין, ומשתנין לפי ההילוך. וכן הפנים מתהפכין, אל עבר פניו ילכו, אל אשר יהי׳ שמה הרוח ללכת ילכו. וכ״ז הוא ד׳ פנים של צד מזרח, מיכאל, שמשא, ארי׳, דגל יהודה (יהל אור).

[1762] ואזלא (דפ״ו).

[1763] כמ״ש כל יוצא צבא (יהל אור).

[1764] ר״ל לכל צד דכל פנים מד׳ פנים, הוא בשלשה ראשים. והוא מספר שלשה שבטים בדגל יהודה כמש״ו (יהל אור).

[1765] כל אלו המספרים הם הנז׳ בפ׳ במדבר במספר הדגלים מכוונים כנגד של מעלה וזה היה כנגד יהודה שכך היה מנין שבטו (רח״ו).

[1766] והוא מספר של בני יהודה (יהל אור).

[1767] כמ״ש כל יוצא צבא, ומתרגמינן כל נפיק חילא. וכן בכולם כמש״ו. וג׳ מלאכין עליהן, מיכאל יופיאל צדקיאל כנ״ל. והן ג׳ נשיאין של השלשה שבטים, איש אחד למטה. והכלל שלהם שאוחז הדגל הוא נשיא בני יהודה וכן כאן הכלל מיכאל דגלא פרישא לימינא. והן הולכין לימין של צד מזרח כמו בני יהודה. וז״ש ״בימינא דאיהו ארים עלייהו״, ור״ל בדגל שאוחז בימין. ואמר לעיל ארי׳ אושיט ידי׳ ימינא כניש לכל חילוי לגבי׳ (יהל אור).

[1768] שהן נגד אותן הפחותין מבן עשרים טף ונשים, שלא נמנו כמספר (יהל אור).

[1769] ר״ל עם הרישא קדמאה (יהל אור).

[1770] והוא מספר בני ישששכר (יהל אור).

אלין ממנן דתחות לד׳ סטרין דלית לון חושבנא[1771] רישא תליתאה דאזיל בתרייהו[1772] חמשין ושבעה אלף וארבע מאה[1773] כגוונא דנטיל ימינא הכי נמי נטיל שמאלא הכי נמי מקמייהו הכי נמי מבתרייהו[1774] כיון דנטיל האי קדמאה והורד המשכן[1775] וכלהו ליואי אמרי שירתא[1776] מארי דתושבחן כלהו מסטריה כדין (יחזקאל א כ) כי רוח החיה באופנים כתיב:

תרגום: דגל ראשון מחנה מזוינת, אריה מיכאל רשום בפרישת הדגל הפרוש לימין מזרח, ראשית השמש, הולך במשאו, באור שני ממונים תחת ידיו, יופיא״ל צדקיא״ל, אחד ללילה (לתורה) ואחד ללכת בשוק שהולך. כשאלה לוקחים, לוקחים כמה מחנות מזוינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך [לוקח כל אחד לצד השמש, השמש הולך] ומאיר ומעטר אותם אלף ורבבות ממונים תחתיו, וכולם ביראה ובאימה בזיע וברתת.

אריה מושיט יד ימינו, כונס לכל חיילותיו אליו שלש מאות ושבעים אלף אריות סביב אותו אריה, והוא ביניהם באמצע. כשגועה האריה הזה, הרקיעים מזדעזעים וכל החיילות והמחנות מזדעזעים מיראתו, מאותו קול מתלהט נהר די נור ויורד באלף וחמש מאות דרגות הגיהנם של מטה, אז מזדעזעים כל רשעי הגיהנם, והאש לוהטת, ועל זה כתוב ״אריה שאג מי לא ייירא״.

גועה פעם שניה, שלש מאות ושבעים אלף אריות, כולם גועים, מושיט יד שמאלו, כל בעלי הדין למטה פוחדים ונכפים תחת אותה יד, ואותה יד פושטת עליהם וכולם תחתיה, כמו שנאמר ״ידך בערף אויביך״.

״ארבע כנפים לכל אחד״, ואחד מאש לבנה כולם לוהטים, כל פנים של כפתור ופרח בלבן של אותה אש שקועים. ארבע פנים לכל אחד ואחד לארבעה צדדים, כולם מאירים בלבן השמש, אחד לצד מזרח מאיר בשמחה, ואחד לצד מערב (זה כונס) שהכניס מאורו, ואחד לצד צפון חשוך בלי אור, כצל השמש לגבי השמש, הצל חשוך, השמש מאיר, משום שהשמש והצל ימין ושמאל, והולכים כאחד.

חשוכים (חשבון) שהולכים עמו כל אלו שלוקחים כלי זיין. וכולם מימין ומשמאל בשלשה ראשים, ראש אחד שלו שבעים וארבעה אלף ושש מאות, אלה אותם ראש אחד יוצאים כח בימין שהוא הרים עליהם, פרט לכל אותם ממונים שלמטה, תחת אלה שלטונים, אלה על אלה, דרגות תחתונות עם עליונות שאין להם חשבון.

ראש שני שהולך בראש הראשון, חשבונו חמשים וארבעה אלף וארבע מאות, פרט לכל

[1771] כנ״ל. ור״ל לד׳ סטרין של הראש הזה מצד א׳ של חיה הזה לבד. שכל צד וכל ראש כלול מד׳ סטרין, כמ״ש בפ׳ ויקרא דף ב׳ וג׳ שתחת צדקיאל לבד סחרין י״ב ממנן תלת תלת לכל סטר, וכן תחת יופיאל ע״ש. וכן בכל מלאך כמש״ש (יהל אור).

[1772] ר״ל בני זבולון. והוא אחר שניהם, כמ״ש והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וצבאו וכו׳ והחונים עליו מטה יששכר וכו׳ מטה זבולון וכו׳ (יהל אור).

[1773] מספרם כנ״ל (יהל אור).

[1774] ר״ל אלו הג׳ ראשים הן לכל צד, ומספרם וכל הנשיאים, שהן הג׳ מלאכים, הכל הוא לכל צד של מזרח. וכן הוא בכל הדגלים בכל הרוחות, ובד׳ סטרין יש נקודה האמצעית, בסוד ארגמ״ן, ובסוד ה״א שבשם, כמ״ש בסתרי אותיות (דף ה׳ ע״ג [ד ע״א]), רזא דה״א אינון ד׳ כו׳ ע״ש כל המאמר. וכן בריש ויקרא ״ברזא דאותיות דד׳ משריין של כל חד, לגו לגו באתר דקדש נציץ את חד בטמירו כו׳״ ע״ש. והוא רזא דישראל, שהן לגו לגו, בסוד מעי המו לו. והן כוללין כל הה׳ קצוות, לכן נמנו בתורה ה׳ פעמים בפ׳ במדבר, א׳ בפרטות, וא׳ בכללות, ואח״כ בדגלים, א׳ בפרטות, וא׳ כללות כל דגל, וא׳ כלל הכל. ומזה תבין השינוים בפסוק בלשון של כל מנין הנ״ל, שהוא לפי הבחינה, שאף שכל המשריין שבכל הצדדין שייך במספרן, מ״מ משונין זה מזה, כמ״ש בפרשת פקודי (רס ע״ב) דכולהו משניין דא מן דא לאכללא לון לטב, שז״ס כללותם זה בזה כמש״ש (יהל אור).

[1775] כמ״ש ויסע דגל מחנה בני יהודה לצבאותם כו׳ והורד המשכן כו׳ (יהל אור).

[1776] והן הממומן על השיר. וז״ש ״מארי דתושבחן״, שסוד הנסיעה הוא עלייתם למעלה, ונשיאתם את הארון כורסייא קדישא למעלה למעלה, בסוד הקרבן, או התפלה עתה, כמ״ש בפ׳ ויקהל דף קצ״ז וקצ״ח ״ת״ח כד קיימא וכו׳״, ר״ל שהן י״ב שבטים בני ישראל כמ״ש בפ׳ שמות דף ד׳ בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשריין כו׳. ויאמר אליהם ומאי קאמר זה הדבר וגו׳. וז״ס הנסיעה דכאן, מה שנסעו הדגלים. וכן החיות דיחזקאל, ובהנשא החיות ינשאו האופנים אצלן, שהן כלילותן זה בזה בהיכלות עד היכל השביעי, שהן עולמתאן דמתתקנין בצלותא דמיושב, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלא ע״ב ואילך), ויקהל (ר ע״ב), ופקודי (רס ע״ב). ואח״כ בתפלת מעומד מייחדין אתתא בבעלה, וכמ״ש בפ׳ פקודי דף רל״ח ע״א ״ויביאו את המשכן אל וגו׳״ ע״ש כל המאמר. וז״ס שיר הלוים על הקרבן המשמח אלקים ואנשים, דקשיר קשרין וסלקא לה לעילא, שאז חדוה דכלא כנ״ל. וז״ש וכלהו ליואי אמרי שירתא כו׳ (יהל אור).

הממונים הללו שתחת לארבעה צדדים שאין להם חשבון. ראש שלישי שהולך אחריהם, חמשים ושבעה אלף וארבע מאות, כדוגמא שנוטל הימין כך גם נוטל השמאל, כך גם מלפניהם כך גם מאחריהם. כיון שנוסע ראשון, והורד המשכן, וכל הלויים אומרים שירה, בעלי התשבחות כולם מצדו, ואז נאמר ״כי רוח החיה באופנים״.

(כה) עי׳ זהר ח״ג רמז ע״א: הכא קיימן[1777] כל אינון מלבושין דנשמתהון[1778] דצדיקיא דסלקין לאתחזאה קמי מאריהון ולקיימא קמיה וכד נשמתא סלקא ומטי להאי היכלא כדין אזדמן חד ממנא דאתפקד על אינון לבושין וצדקיאל[1779] שמיה[1780] דהא בזמנא דבר נש עביד פקודין דאורייתא בהאי עלמא כגוונא דאיהו אשתדל גרמיה הכי אתעביד ליה בהאי היכלא לעילא מלבושא לאתלבשא ביה בההוא עלמא:

וכד נשמתא סלקא[1781] ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטא לנהר דינור[1782] די נשמתא אצטריכא לאתסחייא ולאתלבנא[1783] תמן ולזמנין[1784] דטבעא ההיא נשמתא תמן ואתוקדא ולא סלקא |וכלא יומא עד| (עד דכל יומא) בצפרא[1785] כד אתער רוח דסטרא דדרום כדין קיימי כלהו ומתחדשן ואמרי שירתא ומזמרן כגוונא דאינון מלאכין דאתעבר[1786] שלטנהון ואתוקדן וקיימן ומתחדשן כמלקדמין ואמרי שירתא ואזלי לון[1787] הכי נמי אלין נשמתין:

ואי זכאת[1788] האי נשמתא |וסלקת| (ואסתלקת) האי ממנא צדקיאל[1789] נטיל לה להאי נשמתא ואלביש לה |בההוא| (לההוא) לבושא ואתקנת ביה וסלקא לקרבנא[1790] על ידא דמיכאל כהנא לקיימא תדיר[1791] כל יומין קמי עתיק יומין זכאה חולקא דהאי נשמתא דקיימא וזכאת להאי:

[1777] קיימין (דפ״ו).

[1778] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**. עי׳ לעיל רי ע״א ותמן (לש״ו).

[1779] וצדקיא״ל (דפ״ו).

[1780] וז״ש והלך לפניך צדקתך (ישעיה נח ח), צדק לפניו יהלך כו׳ (תהלים פה יד) (יהל אור).

[1781] וז״ס ויהושע היה לבוש בגדים צואים ועומד כו׳, והוא לבוש של העולם הזה. ויאמר, הסירו הבגדים הצואים מעליו, והוא ע״י הרחיצה בנהר דינור. והשטן עומד כו׳, שלא ללבוש אותו. ועי׳ בפ׳ שלח דף קס״ט וק״ע, וכן כתיב ביהושע כהנא רבא כו׳, ע״ש. ויאמר ה׳ אל השטן יגער כו׳, הלא זה אוד מוצל מאש, שלא נטבע בנהר דינור, וראוי עכשיו להבגדים. ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, הוא בין השרפים האלו שבהיכל הזה שנק׳ עומדים, כמ״ש שרפים עומדים (וכן כאן הם סוד הרגלין, שעליהם עומדים, ולא יהיו וארכבתי׳ דא לדא נקשין מפחד השטן וסט״א) (יהל אור).

[1782] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1783] עי׳ פרשת מקץ רא ע״א ויקהל ריא ע״ב (לש״ו).

[1784] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1785] וז״ש חדשים לבקרים כו׳, ונהר דינור הוא בהיכל ד׳, בסט׳ דגבורה, כמש״ל בדף רנב ע״ב. ולכן אומרים המחדש בטובו בכל יום תמיד, כמש״ל דף רס ע״ב היכלא רביעאה המחדש בטובו בכל יום כו׳ בנהורא דימינא כו׳, וכן כאן, כד אתער רוח דסט׳ דדרום כו׳, וז״ש כאמור לעושה אורים גדולים כי לעולם חסדו בסט׳ דחסד (יהל אור).

[1786] עי׳ זהר צו דף לב ע״ב (הערת הזהר). כמ״ש כד מעבירין שלטנותיה מעבירין ליה בנורא דדליק, והוא זה הנהר דינור. וכן המלאכים שנבראו ביום שני, והן מסט׳ דגבורה וכן הרשעים. וז״ש מהאש יצאו, והאש תאכלם ונרפאין במימי החסד (יהל אור).

[1787] ואזלי לון (מוסגר בדפ״ו). וז״ש בכל יום נבראין מלאכי השרת מנהר דינור ובטלין, שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך. וז״ש המחדש כו׳ מעשה בראשית, ואמר לעושה אורים גדולים, שבשמש מחדש ג״כ בכל יום מעשה בראשית, שבכל לילה נכבה אורו ואינו מאיר, ובבקר מתחדש כמ״ש בפרקי דר״א (פרק נא). וכן האדם בלילה מפקיד נשמתו כו׳, ואף צדיקים שבג״ע, בכל לילה מפקדי לבי קברא, ובכל יום מתחדשין כמקדם בטלא דנגיד עלייהו (יהל אור).

[1788] זכאה (דפ״ו).

[1789] צדקיא״ל (דפ״ו).

[1790] והוא כעין הקרבן שנאמר אשה ריח ניחוח לה׳, מקודם מעלה לאשים, בנהר דינור, ושם נכלה הגוף, כמ״ש בפרשת שלח לך, החלב ודם. ואח״כ מלבישין אותה בההוא לבושא, ובהאי מלבושא סלקא ריחא כידוע, וכמ״ש וירח את ריח בגדיו כו׳, ואמרו בגדיו של אדה״ר. והענין, כי אדה״ר קודם החטא, שהיה בג״ע, היה לבוש באותן מלבושין בג״ע כידוע, ולכן נאמר אחר שאכלו, וידעו כי ערומים הם כידוע. ויעקב תיקן חטא אדה״ר, וזכה לבגדיו, וז״ש שנכנס עמו ריח ג״ע. ״וסלקא לקרבנא ע״י דמיכאל כהנא״ זהו ניחוח (יהל אור).

[1791] זהו לה׳, וזהו סוד הקרבן, שמתחלה בשריפת אברים ופדרים נזונים הסט״א ורוי לון, וכן בשריפת הנשמה בגיהנם ונהר דינור. ואח״כ מתלבשא רוחא דבהמה, כי אין רוח בעולם מבלי לבוש, וסלקא אל הבהמה דרביע׳ על אלף טורין, ומתתקנין ד׳ חיות שבמרכבה. וברעותא (ניחוח

תרגום: $

(כו) עי' זהר ח"א מא ע"ב: היכלא דאקרי לבנת הספיר רוחא דא דכליל רוחא אחרא תניינא סלקא ונחתא נהוריה דלא [שכיך] (שבק) לעלמין כנהורא דשמשא גו מיא לית מאן דקאים עליה בר רעותא דבר נש זכאה בההוא צלותא דעאלת בההוא היכלא וסלקא לקשרא קשרין[1792] בשלימו בשרותא [דרוח נ"א דנהורא] (ברוח) דא כדקא חזי כדין נהורא אתעטף ביה[1793] וחדי בה וסלקא עמה[1794] לאתקשרא בקשורא דהיכלא תניינא לאתכללא רוחא דכליל[1795] ברוחא אחרא עלאה דעליה[1796]:

תרגום: היכל שנקרא לבנת הספיר. רוח זו הכוללת רוח אחרת שניה עולה ויורדת, אורה שלא נשקט (עוזב) לעולמים כאור השמש בתוך המים, אין מי שעומד עליה, פרט לרצון של איש צדיק, באותה תפלה שנכנסת באותו היכל, ועולה לקשור קשרים בשלמות בראשית הרוח (האור) הזו כראוי. אז האור מתעטף בה ושמח בה, ועולה עמה להתקשר בקשר של ההיכל השני, להתכלל רוח שכלול ברוח אחרת עליונה שעליו.

(כז) עי' תיקו"ז סא ע"א: דבר אחר ויאמר ה' לדג ויקא את יונה אל היבשה (יונה ב יא) קם סבא[1797] מבתר טולא[1798] פתח ואמר (במדבר יז א) והמן כזרע גד הוא מאי כזרע גד אלא גד איהו ימינא ושמאלא גמו"ל דלי"ם כזרע גד דא יונה י' ודאי טפה חוורתא דביה אשתלים גד ואתעביד גיד ועל דא האי זרעא דאיהי יו"ד דאיהי טפה קדישא {סא ע"ב} אתמר (יונה ב יא) ויקא את יונה אל היבשה דאיהי נוקבא[1799] וממה דהות יבשה הא אתקריאת ארץ לאפקא זרעין ואיבין הה"ד (בראשית א י) ויקרא אלהי"ם ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים דא מקוה ישראל מושיעו בעת צרה:

תרגום: דבר אחר "ויאמר יהו"ה לדג ויקא את יונה אל היבשה", קם זקן מאחר הצל, פתח ואמר "והמן כזרע גד הוא". מה זה כזרע גד. אלא גד הוא ימין ושמאל, גמול דלים, כזרע גד זה יונה, י', ודאי טיפה לבנה, שבו נשתלם גד ונעשה גיד. ועל כן [על] הזרע הזה, שהוא יו"ד, שהיא טיפה קדושה, נאמר "ויקא את יונה אל היבשה" שהיא נקבה. וממה שהיתה יבשה, הרי[1800]

שמתרגמינן רעווא) דאדם אתתקן האדם על הכסא. ואז אדם ובהמה תושיע ה'. והענין, כי כל החטאים בנפש הבהמית שבאדם. וענין נפש הבהמית הוא כמ"ש בספד"צ פ"ד ויאמר אלקים כו', היינו דכתיב אדם ובהמה תושיע ה', חד בכללא דאחרא משתכח', בהמה בכללא דאדם, אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה, משום דאתכללא בכללא דאדם, כד נחית אדם דלתתא בדיוקנא עלאה אשתכחו תרין רוחין מתרין סטרין, דימינא דשמאלא, כליל אדם דימינא נשמתא קדישא דשמאלא, נפש חיה חב אדם ואתפשט שמאלא כו'. כי הנפש חיה הוא מסטרא דבהמות בהררי אלף, ושם הוא כל השכר והעונש וכל החטאים, אתפשט שכינתא מלבושא דילה, כמ"ש בתיקו"ז ובפ' בראשית דף כב וכג, כי הוא בן כסיל. וכן בזכיות מלביש אותה, ולכן בכל המצות עושין לו לבוש. ולכן מקריבין הבהמה לתקן סטרא דבהמה, ששם צריכין לתקן, ואז נכלל הבהמה באדם. וזהו הלבוש, וזהו סוד שכותבין התורה שהיא משם, על עור בהמה טהורה. [וכל ענין בואו דהאדם לעולם הזה לתקן את הנפש הלבוש הזה, ולכן רשעים אזלין ערטילאין בההוא עלמא, וידעו כי ערומים הם כנ"ל, וז"ס (מגילה יב ע"א) מלמד שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות כו', וכמ"ש בפי' לאסתר ע"ש, כי בחטאי האדם מפשיט נשמות עליונות מלבוש שלהן, וזה הלבוש מתלבש בסט"א, וזהו גלות השכינה בלבושה ג"כ, וז"ס ושתי שהיתה גוזלת לבושין דישראל, ובה נתלבשו בחטאים, ואסתר תיקנה, כי היא שכינה דבריאה כמ"ש ברע"מ. וז"ס שנגזר על ושתי ליכנס ערומה ובאסתר ותלבש אסתר מלכות (בגדי מלכות), וזה היה צרת ישראל ואח"כ גאולתם והבן] (יהל אור), ע"כ. הוא ע"פ מ"ש במדרש הנעלם בזו"ח פרשת נח בד"ה הפתח השלישי ע"ש ועיי' לעיל רכט ע"א דכד נשמתין מתקרבין (לש"ו).

[1792] פי' הראשון שמתחלת התפלה לקשר הוא הרוח שבהיכל זה שמקשרת אותו ברוח שבהיכל הב' (מ"מ).

[1793] פי' הרוח הנז' שבהיכל זה בכח התפילה מתעטף באור. "וחדי בה" פי' הרוח הנז' שמח בתפילה ועולה עמה (מ"מ). ר"ל בתפלה עצמה, שהנהורין ג"כ בחי' נפש כמש"ל (יהל אור).

[1794] להיכל הב' ומשם עולה עם שבהיכל הב' להיכל הג' עד למעלה בהיכל הד' כמש"ו (יהל אור).

[1795] הוא רוח דאיקרי ספיר, לפי שרוח דאיקרי לבנה נכלל בו נק' רוחא דכליל (מ"מ).

[1796] פי' נכלל ברוח שבהיכל הב' שהוא עליון ממנו (מ"מ).

[1797] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[1798] עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[1799] היינו דלית לה מגרמה כלום (כללים ח"ב נה ע"ב).

[1800] אולי אות ה'?*##

נקראת ארץ להוציא זרעים ופרות, זהו שנאמר ״ויקרא אלהי״ם ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים״ זה מקוה ישראל, המושיעו בעת צרה.
עיי״ש אריכות בדברי רבינו.

(כח) עי׳ זו״ח מח ע״ב: לבתר דאכל ושתה פתח ואמר (&) שיר השירים ש רבבא והיא תניינא מסופא דאתווי דאלפא ביתא ב דבראשית רבבא והיא תניינא משירותא דאלפא ביתא מאי טעמא בגין דשי״ן רזא דרתיכא עילאה ועל דא[1801] איהי בתלת סמכין דהא אבהן {ס ע״ד} אינון רתיכא וכל שיר השירים[1802] רזא דרתיכא עילאה איהי ובג״כ שירותא דיליה בשי״ן ב איהי[1803] ביתא דעלמא דעובדא דעלמא איהי וכו׳:
ש דא[1804] איהי מתייחדא ברזא דרתיכא עילאה דאבהן אינון רתיכא עילאה ואברהם ויצחק אחידן[1805] דא בדא וכלילן דא בדא ויעקב עאל באמצעיתא ואסכים לתרין סטרין ועל דא מתייחדאן כולהו ברזא דעלמא עילאה:
תרגום: אחר שאכל ושתה, פתח ואמר ״שיר השירים״, ש׳ גדולה, והיא השניה מסוף האותיות של האלף בית, ב של בראשית גדולה, והיא השניה מהתחלת האלף בית. למה, משום ששי״ן סוד המרכבה העליונה, ועל כן היא בשלשה עמודים, שהרי האבות הם מרכבה, וכל שיר השירים סוד המרכבה העליונה הוא, ולכן התחלתו בשי״ן. ב׳ היא בית העולם, שהיא מעשה העולם וכו׳.
ש׳ זו מתייחדת בסוד המרכבה העליונה, שהאבות הם מרכבה עליונה, ואברהם ויצחק אחוזים זה בזה וכלולים זה בזה, ויעקב נכנס באמצע ומסכים עם שני הצדדים ועל זה מתייחדים כולם, בסוד העולם העליון.

ועיי״ש נ ע״ב: וחד סליק ונחית[1806] ואתתקף בסטר מזרח[1807] ברזא דאת ט׳ ואת יו״ד[1808] אתפשיט מתרין סטרין[1809] ומתגלגלא בארבע תרין לעילא כירותא דאבא ואימא ואית תרין מתרין

[1801] ר״ל ג׳ קווין, ג׳ ווין דויסע ויבא ויט, שהן אבהן כידוע (יהל אור).
[1802] עי׳ בפ׳ תרומה קמ״ד ב׳ (יהל אור).
[1803] לשון בית, ועולם כאכסדרה כו׳ וממזרים קרה כו׳. וספר בראשית על יצירת העולם, ואות הראשון כללותה. וכן כל ד׳ ספרין כמש״ו וההוא את כו׳ (יהל אור).
[1804] ר״ל ג׳ קוין דשי״ן, שהן דויסע ויבא ויט [], ג׳ אבהן כידוע [] (יהל אור).
[1805] ר״ל ששני קוי ימין ושמאל באין יחד שם [בקו] דלמטה (יהל אור).
[1806] היינו סוד התפארת בסוד הדעת המתפשט מבין אבא ואימא ולזה ״סליק״ להתאחז במקומו בסוד קשרו באין סוף ליטול כח להתאצל ואח״כ יורד אל מקום מציאותו להתאצל למטה, ולזה סוד קו המדה לעולם נקשרת במודד הכל כאומרו מי מדד בשעלו וגו׳ (אור יקר).
[1807] כי שם חוזק מדידת המדה אל התפארת הנקרא ״מזרח״ ושם נתחזק אצילותה להיות לה קיום והעמדה ועמדה הספירה על גמר גילויה, ואמר ״בסטר מזרח״ ולא אמר במזרח עצמו מפני שעדיין לא נאצל כי קו המדה נותנת מדה למדה אלא סטר הראוי למזרח דהיינו קו הרחמים כנודע (אור יקר).
[1808] היינו סוד התפארת המתאצל מזווג החכמה בתוך הבינה נקודה בהיכליה ומתוכיותם יוצא בן שהוא התפארת ״ברזא״ דהיינו סוד זווגם ״דאת ט״ שהיא העצמית להאצילו ואת י׳ המתעלמת בתוכה בזווגם כדפירשנו (אור יקר).
[1809] שהרי אבא רחמים ואימא דינא וברא דינא ורחמי יחד, ולכך אתפשט ונתאצל מתרין סטרין סוד היותו קו האמצעי והוא מתמצא בשתיהם בתוך החכמה ובתוך הבינה, ולזה ״מתגלגל בארבע״ בזולת מציאות שש קצוות שנכללים בו בעצמו הוא נכלל בששה פעמים ארבע, הא כיצד שש קצוות בעמקי החכמה וששה בעמקי הבינה וששה הם ימיניים מצד החסד וששה הם שמאליים בגבורה, נמצא התפשטות סוד הדעת הנעלם בתפארת בסוד קו המרה ״מתגלגל בארבע״ ולא שהם ארבע בחינות שאינם אלא שתים דין ורחמים לובן ואודם כדפירשנו, ״אתפשט מתרין סטרין״ אלא שהם ״ארבע, תרין לעילא״ דהיינו מציאות החסד שבעמקי החכמה ושם ששה קצוות מחסד דקים כדקות החכמה, ומציאות הגבורה שבבינה ושם ששה קצוות מדין דקים כדקות הבינה, והדעת כולל מאבא ואימא ומתגלגל בשתי מציאות אלו ונכללים דהיינו החסד והגבורה הנעלמות והם י׳ ה׳ שבשם בן ארבע שבתפארת, והיינו ״תרין עטרין דירית מאבא ואימא״ ואמר ״בירותא״ לשון ירושה שכמו שהאב והאם במיתתם והתעלמותם מורישים במקומם לבן נכסיהם ועזבתם כן אבא ואימא עתה שמתאצל הבן והם מתעלמות מורישים אליו כדי שיהיו לו במקומם תרין עטרין אלו שהם חסד וגבורה הנעלמות הם י׳ ה׳ חכמה ובינה, הם ששה וששה כדפירשנו והם אח״ד ״ג בסוד הדעת הקושרם כדפירשנו בריש קו המדה בפרשת ואתחנן עיין שם, וכדי להכלל בשתי אותיות אחרות שהם סוד ו׳ ה׳ הם ״תרין סטרין חסד וגבורה״, אל מקומם שהם דין וחסד זכר ונקבה ושניהם ששה וששה ועל ידי קשרם אח״ד, והיינו סוד ״אח״ד אח״ד״, כ״ו שהוא השם הקדוש יהו״ה כנודע כדפירשנו שם, ואלו הם ״תרין מתרין סטרין״, מהדין והחסד ״מסטר דרום וצפון״, לא דרום

סיטרין מסטר דרום וצפון מתיישבא בכולהו[1810] ואיהו רתיכא עילאה בארבע סטרין אופן אחד בארץ[1811] אצל החיות[1812] (יחזקאל א טו) דא איהו רתיכא תתאה כלילא בארבע סטרין[1813]:
רתיכא עילאה[1814] דאיהו רזא דארבע סטרין[1815] פשיט נהירו מתלת סטרין חד דיליה דאתחברו ביה ירותא דאבא ואימא דהוו תרין ומתחברן לחד ותרין מתרין סטרין:

וצפון עצמם שאלו הם ענפים בעצמם מהששה קצוות אלא "מסטר" כלומר ששה קצוות מבחינת תרין סטרין דרום וצפון חסד בחסד המתגלה וגבורה בגבורה המתגלת (אור יקר).

[1810] היינו סוד שם בן ארבע שהוא שם לששה קצוות והם ארבע אותיות יהו"ה הם בחינות כזה

יהו"ה	חכמה	בינה	חסד	גבורה
חסד	י	ה	ו	ה
גבורה	י	ה	ו	ה
ת"ת	י	ה	ו	ה
נצח	י	ה	ו	ה
הוד	י	ה	ו	ה
יסוד	י	ה	ו	ה

והכל נכלל בשם בן ארבע בתפארת כנודע והוא מתיישב בארבעה פנים אלו בששה קצוות ועליו קאמר "וארא החיות" שהם ארבע חיות ארבעה פנים ארבעה אותיות כדפירשנו והוא שלימות המרכבה העליונה, ויש דרך אחר למרכבה העליונה אמנם עתה הכוונה היות ישראל סבא בסוד הדעת מרכבה לעצמו וימצא בו סוד ארבעה פנים וזהו שאמר "ואיהו רתיכא עילאה בארבע סטרין", שהם ארבעה אותיות כדפירשנו, ולא מרכבה כמרכבת חסד גבורה תפארת מלכות שזו היא מרכבת הגוף אל הספירות אמנם מרכבה זו היא רתיכא עילאה בסוד רוחא ברוחא שהוא נשמה למרכבה האחרת הנקראת מרכבה תתאה, אמנם זו היא רתיכא עילאה ברוחא לסוד התעלמות רוח הבינה בסוד קו המדה הרוכבת עליה, והענין כי כמו שהחסד והגבורה והתפארת והמלכות מרכבה לבינה שהיא הכסא ואדם לשבת על הכסא חכמה כח מה, כח כסא מה אדם, כן שם זה כסא בסוד רוחא לרוחא דבינה, ואדם לשבת על הכסא רוחא דחכמה, והיינו סוד י' ט' דאמרן לעיל שהם נעלמים, ועוד יש דרכים רבים במרכבה וברוכב אלא שהדרך הנאות להם שפירש "ישקני רוחא ברוחא", היא זו דהיינו סוד הת"ת ישראל סבא, והוא סוד "אנפין סתימין", סוד רוחא המתעלם בגופא להכי פירש דרך זה (אור יקר).

[1811] פירוש החיות הנרמז בפסוק כאומרו "וארא החיות" הם החיות העליונות שפירשנו למעלה (אור יקר).

עי' בהגר"א בס"י (ד ע"ד): ג' חיות בשמים, ושם כל מרכבה אינה אלא ג' כמ"ש בז"ח@ שה"ש (נ ע"ב (סג ע"ב)), אבל בארץ ד' של הרביעית (שהיא אדם) ובה ד' פרצופין.

עי' יהל אור ח"ג [ז ע"ב] : [ליקוט. ד' גנתא צרורא דחיי. ר"ל מלכות דאבא, שמלכות נק' צרור החיים, כמ"ש צ' ע"ב צור תעודה דא תורה שבע"פ, בגין דתמן אתצר צרורא דחיי כו' למהוי כלא חד, ומתמן ולתתא אתפרשן כו'. והוא סוד זרע הנקבה, שבה נקשר זרע הזכר ביחד, שזרע הזכר בסוד ג' טפין, מג' מוחין, שהן חיי המלך, ובזרע דידה שהוא ה' תתאה, נקשר הג' טיפין, שהן סוד יה"ו מג' מוחין, כמ"ש בס"ד ובתיקונים. ולכן בה מייחדים אחד, א"ח שהוא ט"ס עילאין, שהן ג"פ ג', ג"פ יה"ו, כמ"ש ב {טז ע"א) והן סוד ג' טפין, תלת כלילין בתלת, כמ"ש שם. נקשרין בד' ונעשין י"ג. והן סוד י"ג תיקוני', ד' לחודא אסתמכו {רפ"ב דסד"צ}, והיא רביעית לכל תלת, ועשירית לט', כמ"ש ב {ד, ב}. והוא סוד שם של י"ב, ג' אנפי חיוון, מלך מלך ימלוך, ואלו הג' טפין שלו שהן ט', נקשרין בג' טפין שלה, שהן ג' גווני' שלה, ואלו הג' נקשרים ברביעית שלה, שהן ד' פנים שלה, שאופן א' בארץ, כמ"ש בז"ח@ ש"ה נ' ע"ב {מרגליות@ סג. ליורנו עז ע"ב) אופן א' בארץ דא איהו רתיכא תתאה כלילא בארבע סטרין כו' ע"ש. ואמר שם האי פן ביה אתכלילו כלהו תלתא אחרנין, האי פן נטיל מכולהו ואתכליל בכולהו כו' ע"ש, וזהו הקשר בד']

[1812] אין חיות אלו אותם החיות בעצמם אלא דמותם המתדמה למטה במלכות וכן מוכח באומרו "אופן חד וכו'" לקמיה, ולהכי פירש, ואמר "אופן אחד בארץ אצל החיות דא איהו רתיכא וכו'", כלומר החיות הנזכר אינם החיות הנזכרות לעיל אלא דא איהו "רתיכא כלילא בארבע סטרין" לא אותה בעצמה שהיא מארבע סטרין אלא התחתונה הכלולה מארבע סטרין כדפירשנו, ומציאות זה משובח ממציאות המרכבה תם במלכות שהיא חסד גבורה תפארת ומלכות שבה מפני שזו היא מבחינת מציאותה בסוד רוחא והאחרת בבחינת גופא כדפירשנו, ולזה נקראת גם זו "רתיכא עילאה", שהיא עליונה בערך אותו המציאות הנזכר (אור יקר).

[1813] ולא אמר כלילא מארבע מפני שלפי האמת היא כלולה ביותר מארבע כדמסיק אלא שנכללים שלשה [כאחד] (באחד) ונעשים ארבע כדמפרש ואזיל ולזה היא כלולה ממה שכלולה ומתחלקת בארבע סטרין וזהו אומרו "כלילא בארבע סטרין" (אור יקר).

תרגום: וא' עולה ויורד ומתחזק בצד מזרח בסוד אות ט', ואות י' מתפשט מב' צדדים ומתגלגל בד', שנים למעלה כירושה של אבא ואמא. ויש שנים מב' צדדים מצד דרום וצפון, מתיישב בכל, והוא מרכבה עליונה בד' צדדים, "אופן א' בארץ אצל החיות", זהו מרכבה תחתונה, כלולה בד' צדדים.
מרכבה עליונה, שהוא סוד של ד' צדדים, פושט אור מג' צדדים, א' שלו שמתחבר בו, ירושה של אבא ואמא, שהיו ב' ומתחברים לא', ושנים מב' צדדים.

(כט) עי' זהר ח"ב קנד ע"ב: דגלא תניינא משרייא מזיינא נש"ר אוריא"ל דרו"ם[1816] תרי ממנן עמיה שמשיא"ל חסדיא"ל[1817] האי נשר סליק וכל מאריהון דגדפין מקמיה כמה משריין סלקין בכל סטרין כל חד וחד בתוקפא דשמשא רוחא דרוחא פנימאה נפיק וההוא רוחא מטי להאי נשר וסליק אברוי ומכסייא לגופא כד"א (איוב לט כו) המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן כגוונא כדוגמא כעין (דברים לב יא) [כ]נשר יעיר קנו האי נשר נץ בהדיה יונה בהדיה[1818] נץ וכל מארי דגדפין כלהו מצפצפן וחדאן חד מסטרא (ס"א סמכא) קמיה סליק מתתא לעילא כמה ציפרין נחתין ועאלין מצפצפן וחדאן אזלין ושאטין:
תרגום: דגל שני מחנה מזוינת, נשר אוריאל דרום, ושני ממונים עמו שמשיא"ל חסדיא"ל. נשר זה עולה, וכל בעלי הכנפים מלפניו, כמה מחנות עולות בכל הצדדים, כל אחת ואחת בחוזק השמש. רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנשר הזה, ועולים איבריו ומכסים את הגוף, כמו שנאמר "המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן" כדוגמת כעין כנשר יעיר קנו, נשר זה עם נץ, יונה עם נץ, וכל בעלי הכנפים, כולם מצפצפים ושמחים, אחד מצד (עמוד אחד) לפניו עולה ממטה למעלה, כמה ציפורים יורדות ועולות מצפצפות ושמחות הולכות ומשוטטות.

(ל) עי' זהר ח"ב קנד ע"ב: דגלא תליתאה שור גבריאל צפון תרין ממנן עמיה קפציא"ל חזקיא"ל[1819] האי שור מסטרא דשמאלא[1820] קרנוי סלקין בין תרין עינוי רגיז באסתכלותא עיינין מלהטן כאשא דנור דליק נגח ורפסא ברגלוי ולא חייס[1821]:
כד געי האי שור נפקין מנוקבא דתהומא רבא כמה חבילי שריקין (ס"א טריקין) כלהו געאן ושטאן קמיה וחימתא ואחמתא דכל חובין תלייא קמיה דהא כל חובי עלמא כלהו בספרא סליקין

[1814] הוא הוא סוד וארא החיות שהם בישראל סבא שפירשנו ולכך אינה כלולה אלא היא היא ממש "רזא דארבע סטרין" (אור יקר).
[1815] והשתא מפרש סוד הנשיקין ודבקותא דרוחא ברוחא היאך הוא ועל מאי קאמרה היא ישקני, שהכוונה יגלה סוד הפנים האלו בפנים התחתונים ויתדבקו פנים בפנים בנשיקה, והנה סוד דבקות קו האמצעי פירש ואמר "פשיט נהירו" והיינו מסוד "ה שבשם יהו"ה שבנשמת התפארת דהיינו סוד הדעת עצמיותו במציאות תרין עטרין דאמר לעיל, והם "תלת סטרין" שלו שורש לקו הרחמים, ותרין עטרין דירית מאכא ואימא שהוא לקו הדין וקו החסד, ושלשה קוים אלו שהוא שורשי החסד והרחמים והדין כלולים כאחד הוא סוד פן אחד דהיינו סוד "ה נקשרים על ידי הדעת, ומפני שלא נתבאר למעלה אלא ארבע סטרין ולפי דבריו אלה הם חמש, פירש ואמר "דהוו תרין מתחברן לחד" דבחבור שניהם ימצא מהם [האחר] (האחד) דהיינו בייחוד חכמה ובינה ימצא הדעת כנודע, בענין שאותיות "ה משם יהו"ה הוא סטר חד דהיינו מזרח ותרין מתרין סטרין הם ו' ה' משם יהו"ה שהם עצמי החסד והגבורה כדפירשנו לעיל כי ו' אל הימין ה' אל השמאל, והם שלשה פנים ארבע אותיות והם בסוד רוחא לכך אין לתמוה על דרך זה, ושמע והיה אם שמוע יוכיחו שהם חסד וגבורה והם ו' ה' באותיות השם כדפירשנו בפרשת ואתחנן, ועל שלשה אלו אמר לעיל "פשיט נהירו מתלת סטרין" שהם מזרח ובו כלול הדרום והצפון בדקות בסוד הדעת ודרום וצפון בעצמם כדמפרש ואזיל (אור יקר).
[1816] והוא דגל מחנה ראובן (יהל אור).
[1817] והם ב' שבטים שמעון וגד. ואלו הב' נשיאים שלהן (יהל אור).
[1818] עי' מלואים אות .Error! Reference source not found.
[1819] והוא דגל מחנה דן, עם השבטין והנשיאים כמש"ל (יהל אור).
[1820] כמ"ש ופני השור משמאל לארבעתם (יהל אור).
[1821] שהוא חי' הרביעית שבדניאל, כמ"ש למעלה. ונאמר בה "דחילא ואמתני ותקיפא יתירה כו' אכלה ומדקא ושארא ברגליה רפסה (גו') ואלו עיינין כעיני אנשא בקרנא דא". והעיינין הן עיני ה', המעיינין בעובדא דב"נ כנ"ל. ולכן "רגיז באסתכלותא עיינין מלהטן כו'", והוא כמ"ש בגבריאל, שהוא חי' הזה, ועיניו כלפידי אש (דניאל י ו) (יהל אור).

וכתיבין[1822] שבעה נהרי דאשא נגדין קמיה[1823] כד צחי אזיל לגבי ההוא נהר דינור ושאיב ליה בגמיעא חדא[1824] וההוא נהר אתמלי [כד]בקדמיתא ולא כדיב כל אינון חיילין שאבין אשא אכלא אשא:

ואלמלא דמסטרא דאריה נפיק חד נהרא דמייא [דמכבין] גחלתייהו לא יכיל עלמא למסבל[1825] חשוכא דשמשא תמן אשתכח לא אשתכח נהירו כמה גרדיני נמוסין אזלין ושטאן בחשוכא[1826] וההוא נהר דדליק בסטרא דא נורא אוכמא חשוך[1827]:

תרגום: דגל שלישי, שור גבריאל צפון, שני ממונים עמו קפציא״ל חזקיא״ל, השור הזה מצד שמאל קרניו עולות בין שתי עיניו, רוגז בהסתכלות עיניים לוהטות, כאש של נור דולק, נוגח ורופס ברגליו ולא חס.

כשגועה השור הזה, יוצאים מנקב תהום רבה כמה חבורות גבות עיניים (מחבלים) כולם גועים ומשוטטים לפניו והחַמַת והתִיק שבו של כל עוונות תלויים לפניו, שהרי כל עבירות העולם כתובים בספר ועולים. שבעה נהרות אש שופעים לפניו, כשצמא הולך לאותו נהר דינור ושואב אותו בגמיעה אחת, ואותו נהר מתמלא כבתחילה, ולא נהיה אכזב, כל אותם חיילות שואבים אש אוכלת אש.

ואלמלא שמצד אריה יוצא נהר אחד של מים שמכבים את הגחלים שלהם, לא יוכל העולם לסבול. חושך השמש שם נמצא, לא נמצא אור, כמה שומרי חוק הולכים ומשוטטים בחושך, ואותו נהר שדולק בצד הזה, אש שחורה חשוכה.

(לא) עי׳ זהר ח״ג קנה ע״א: בסטרא רביעאה דגלא רביעאה אד״ם רפא״ל מערב[1828] בהדיה אסוותא בסטרא[1829] דאדם אתכליל דינא עלאה עליה אתסי[1830] האי (ס״א חד) אחיד בקרנוי דשור כד מבעי[1831] לאעלא לון לתהומא רבא וכפית לון דלא יוקיד עלמא בתר דא שריא קול דממה דקה[1832] דינא (ס״א הכא) מלה בחשאי לא ומשתמעו (אשתמודע) מלה דהברה כלל[1833] בסטרא

[1822] שכאן הוא סוד הגיהנם, ששם נחשים ועקרבים הנושכין. וכמ״ש בפ׳ בלק דף קפ״ו ע״א בסוד כלחוך השור את ירק השדה, גהינם את הרשעים ע״ש. ואמר ״ואחמתא כו׳״, כמ״ש קרבו פקודות העיר ואיש כלי משחיתו בידו כו׳ ואיש א׳ בתוכם לבוש בדים, שהוא גבריא״ל. וקסת הסופר במתניו. ואמר ״דהא כל כו׳״, כמ״ש כרסייא שביבין דינור כו׳ נהר דינור כו׳ וספרן פתיחו, שהכל כאן, כמ״ש לעיל בהיכל רביעי (פקודי רנא ע״א רנב ע״ב), וכמ״ש (אבות רפ״ב) כל מעשיך בספר נכתבין, וביד כל אדם יחתום (איוב לז ז), שהוא ביד שמאל כמ״ש למעלה (יהל אור).

[1823] שכנגדן ז׳ מדורי גיהנם (יהל אור).

[1824] והוא כמ״ש בבהמות בהררי אלף, הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר בבקר יאכל, והוא שור זה, את ירק השדה. הן יעשוק נהר ולא יחפוז יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו, והוא נהר דינור, שצריך לעבור בו קודם שבאין לא״י, ארץ החיים, עה״ב, חוץ נשמתין דצדיקים עלאין כנ״ל. וז״ס כריתת הירדן לפני באי הארץ. וז״ש (בכורות נה ע״א) למה נקרא ירדן שיורד מדן. והוא בדגל הזה (יהל אור).

[1825] שארי׳ הוא בסטרא דמים, והוא ארי׳ של ים, וכמ״ש בתז״ח דף ע״ג ע״ג ״ואינון ימא ותוקפא דימינא וכו׳״. וז״ס ישששכר חמור גרם, אע״ג שחמור טמא, לפי שהוא בדגל מיכאל, שהוא מים, וחמרא דימא שרי (יהל אור).

[1826] שהוא בסוד החשך. וכן גהינם חשך, כמ״ש בהיכלות וכידוע. וכ״ז בסטרא דגהינם (יהל אור).

[1827] ר״ל נהר דינור הנ״ל (יהל אור).

[1828] הוא דגל מחנה אפרים, עם כל השבטים והנשיאים כנ״ל (יהל אור).

[1829] שהרפואה הוא בצד מערב כמש״ל (יהל אור).

[1830] שכאן הוא דינא רפיא, ממתק הדין כאן, ולכן כאן הרפואה, והוא בברכת אתה גבור (יהל אור).

[1831] ר״ל כמ״ש (ב״ק ג ע״ב) מבעה זה אדם. וכאן הוא בקדושה (יהל אור).

[1832] הוא סוד הכסא עצמה כנ״ל בפ׳ ויקהל שם (קצח ע״א) דאיהי סלקא לגבי מלכא עלאה בגניזו כו׳ כנ״ל. ואמר האי אחיד בקרנוי דשור כד בעי לאעלא לון כו׳. הוא בסוד התפלין שבהן קושרין לקרנוי דשור, כמ״ש בתיקונים (י ע״א) ובתז״ח (יג ע״ג). ואמר בתז״ח (זו״ח לא ע״ב) פאר דרפאל פארך חבוש עליך, וכ״כ בתקונים (יא ע״א) שתפלין בסוד אדם. ומ״מ הוא בשמאלא הכל בשור. וציצית ותפלין וק״ש (ותפלה), הן ד׳ תיקונים של ד׳ הנ״ל. ציצית והוכן בחסד כסא. תפלין ובזרוע עוזו. ק״ש עד״א כמ״ש בתיקונים (כו ע״ב כז ע״א). תפלה במלכות. והן, ציצית ברזא דמיכאל כמ״ש בפ׳ תרומה דף קל״ט ע״א ״ותכלת דא איהו תכלת דציצית כו׳״. ותפלין ברזא דשור, ושם לאעלא כל ממנן תחת שכינה כמ״ש בתיקונים (עיין דף י ע״א). ק״ש בסוד נשר בסוד כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דק״ש, כמ״ש בתיקונים (ג ע״ב) וכנ״ל (קנד ע״ב) ארים קלא כלהו אחרנין כו׳. ולכן הוא בימינא בהיכל אהבה בדרום כנ״ל. ותפלה ברזא דאדם כידוע. והשינוי הנ״ל במזרח ומערב בצורת נשר ואדם, הוא בדכורא ונוק׳, שבדכורא נשר אוריאל במזרח, ואדם (רפאל) במערב, וכמ״ש בפ׳ יתרו דף ע״ח בחדש השלישי כו׳ דשליט בי׳ אוריאל רב ממנא כו׳ ואיהו רזא דאיש תם מארי׳

דא שריא מאן דשריא סליק מאן דסליק שמשא אתכניש לאנהרא להאי אתר בגין כך ותקעתם תרועה בסטר דרום אבל הכא לאו האי ולאו האי אמאי תרועה לאכפייא סטר צפון ובג״כ סטר צפון לאח[ו]רא:

תרגום: בצד רביעי דגל רביעי אדם רפאל מערב יחד, אֵתו רפואה בצד שאדם נכלל, דין עליון עליו מתרפא, זה (אחד) אוחז בקרני השור, כשרוצה להכניסם לתהום רבה, וכופת אותם שלא ישרף העולם. לאחר זה שורה קול דממה דקה דין, (כאן) דבר בחשאי, לא נשמע דבר הברה כלל. בצד זה שורה מי ששורה, עולה מי שעולה, השמש מתכנס להאיר למקום זה. בגלל זה, ״ותקעתם תרועה״ בצד דרום, אבל כאן לא זה ולא זה. מדוע תרועה, לכפות צד צפון, ולכן צד צפון לאחור.

(לב) עי׳ זהר ח״ב קסז ע״א: ועל דאינון חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה כתיב[1834] אור חמש זמנין וכלהו הוו מסטרא דימינא ואתכלילו ביה וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברזא דמים דנטיל בימינא וס״א מימינא ובגין כך כתיב מים חמש זמנין וכד אשתלימו ברזא דאמצעיתא כתיב רקיע חמש זמנין[1835] ועל דא תלת אינון אור מים רקיע[1836] לקבל תלת דרגין אלין דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין בכל חד וחד:

דביתא איש אלקים כו׳ ע״ש כל המאמר. ובנוק׳ להיפך. והענין כי בדכורא שלטא טפה דדכורא על נוק׳, ובנוק׳ להיפך, כמ״ש בר״מ (עיין כי תצא רעח ע״ב) ובתיקונים (ריש תיקון נו), לכן כשמזכיר בנוקבא כמו כאן, מזכיר רפאל במזרח ואוריאל במערב, וכשמזכיר בדכורא אמר להיפך. כי הכל כלילן בדו״נ, ומאן דשליט הוא דכורא, וכמ״ש בפ׳ שמות (ד ע״א) ובז״ח (דף ל״ב ע״ב [לח ע״א]) ״כלהו לתתא נוק׳ אינון וכו׳״. וז״ס שת״ת נקרא אדם, ומלכות דמות אדם, והוא ת״ת דדכורא, ומלכות דנוק׳, ומלכות דנוקבא הוא כללא דכלא (יהל אור).

1833 וסימן קול באשה ערוה (רח״ו).

1834 תצא רפ ע״א (הערת הזהר).

1835 והה׳ פעמים מים הם הה׳ גבורות, מים עזים, מים אדירים היוצאים מהה׳ גבורות מנצפ״ך שבבינה, כמ״ש בדרושי הצלם (דרוש א) וע׳ שער מ״ן ומ״ד (דרוש ו) ובשער רוח הקודש (ביחוד שֵׁם שדי בסופו דף נ ע״א) וכו׳ ונזכר ה׳ פעמים רקיע להבדיל בהה׳ פעמים מים, שהוא בהה׳ גבורות דמנצפ״ך, להבדיל בהם בין טמא לטהור כדי להכרית אותן משרשן (דע״ה ח״ב סה ע״ד).

1836 הנה הדרוש הזה במדה במשקל ובמשורה וכו׳ המדה הוא בחינת האמה המודדת באורך וברוחב וכו׳ ומשקל הוא נודע בענין שתי כפות המאזנים ולפעמים מכריע כף זו ולפעמים כף זו ומשורה היא ענין האיפה או הסאה שמודדין בה היין או השמן או המים וכיוצא בהם כדי לתת קצבה ושיעור אל הדבר ההוא וכו׳ והנה המעולה מכולם הוא המשקל וכמ״ש במשנה במסכת תרומות והשוקל משובח משלשתן והנה הוא סוד אהיה שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא וכו׳ ודע כי ג׳ מדרגות הנז׳ שהם משקל ומשורה ומדה הם סוד מ״ש בפ׳ תרומ׳ כנז׳ הנקראים אור ומים ורקיע כמו שנבאר בע״ה. ונמצא כי המשקל הוא בחינת מדידת טיפת האור הנמשכת מן החכמה אל הדעת שבו נשקל גודלו וקוטנו. ועתה נבאר בחינה השנית הנקראת מים והיא בבינה וזו נמדדת על ידי המדידה השני׳ הנק׳ משורה. וביאור הענין הוא כי אחר שטיפת האור הנז׳ הנמשך דרך הדעת ושם נשקל במשקל הדעת. אז ניתנת הטיפה ההיא בבינה אימא עלאה. ושם גו מעהא מתהפכת למים. ואז צרי׳ אופן מדידת המשורה שבה מודדין מיני המשקין כנ״ל וכו׳, כל בחינת מים הם בחסד וכו׳ בחינה השלישית הנקראת רקיע והיא בז״א אחר שיצא ממעי אמו לחוץ הוא ונוקבא כשנולד. ואז מדידתו היא בבחינת השלישית הנקראת מדה שהיא האמה המודדת באורך וברוחב לכאן ולכאן כפי מה שצריך להתפשט. והנה בחינת הרקיע היא בסוד השמים בסוד ושמים בזרת תכן והענין הוא כי אחר שיצאו ז״א ונוקביה לחוץ. אז נתעבה ונקרש ואיתגליד ונעשה רקיע ואז נמדד על ידי מדידת מדת האמה הנקרא ״קו״ המדה המתפשט והולך וגוזר וקוצב שער וע״כ יהיה מציאות אורה וכו׳ והנה זו המדידה נעשית על ידי הדעת והבינה שהם סוד יהו״ה ואהי״ה שהם בגמטריא אמה עם הכולל. והענין הוא כי שתי המדידות הראשונות היו משקל ומשורה שהם דעת ובינה ובהם עצמן נעשי׳ זו המדיד׳ השלישית הנקראת אמה וכו׳, ועתה נעשו בסוד רקיע אחר שנתייבשו ונתפזרו לכאן ולכאן (שער מאמרי רשב״י). ועי׳ שער מ״ד ומ״ן פרק ה שאמ״ר וק״ב הם עסמ״ב. סוד טפת הזרע הנמשך מן המוח, הנה המשכתו מן המוח הנה הוא רק אור וכח לבד, והוא האור דאמ״ר, ע׳ הגר״א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע״ג) (כללים ח״א לד ע״ד), כל זווג הנה הוא באמ״ר וק״ב שהם בחי׳ אור וכלי, כי האור מתלבש במים רקיע שהוא הכלי (כללים ח״א צה ע״ד), נותנים או״א ג״כ מתמצית גופם ונפשם חלק בכל טיפת זרע ומשתתפים בבנין הולד, והוא נמשך מכל קומתם כולו, ובסוד אור מים רקיע שאמרו בזוה״ק תרומה (כללים ח״ב סג ע״א), עי׳ זהר פ׳ תרומה דף קסז ע״א, ודף קלו סע״ב, ובס״ת ריש פ׳ לך לך עו ע״ב, וכמבואר ענינם בדברי הרב בדרושי מ״ן (דרוש ה ו) (ביאורים ח״א נד ע״ג), בתחילה כשיוצא מן המוח היא רק בסוד אור לבד, ואח״כ בהגוף שהוא בהחג״ת היא נתעבה ונתעכר ונעשית בבחי׳ מים, ואח״כ בהנה״י היא נקפה ונגלד ונעשית בבחי׳ רקיע, וכ״ז הנה הוא סוד אמ״ר

תרגום: ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה, נאמר חמש פעמים אור, וכולם היו מצד הימין ונכללו בו. וכשנכללו בצד שמאל, נכללו בסוד של מים, שנוטל בימין (מימין), ולכן נאמר מים חמש פעמים. וכשנשלמו בסוד האמצע, נאמר רקיע חמש פעמים, ועל זה שלשה הם אור מים רקיע, כנגד שלש הדרגות הללו, שכולן חמש דרגות נכללו בהם, ועל זה בכולם נאמר חמש פעמים בכל אחד ואחד.

(לג) עי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב: שמא דמ״ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן[1837] בעלמא עלאה ועלמא עלאה במה דלעילא וס״א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף| ועל דא סליק ולא נחית[1838] אתעטר גו מחשבה |ועילאה זכאה חולקא| (עלאה זכאה חולקיה) דמאן דידע ליה ואזדהר ביה.

שמא דע״ב אתוון דוד דקא[1839] מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ״ץ |ומצפ״ץ| שמא דתליסר מכילן דרחמי[1840] אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עלייהו[1841] ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית ועל דא[1842] שמא

(ביאורים ח״א סג ע״ב), הם האורות המוחין דהגדלות היותר מעולה הנמשך מהדעת עלאה אשר לעילא לעילא עד רזא דאור א״ס (ביאורים ח״א סט ע״א), עי׳ בפרקי הצלם (פרק א) ובשער המוחין (פרק ה) (ביאורים ח״ב פט ע״ד).

[1837] ויקרא עח ע״א קח רנו ע״ב (הערת הזהר).

[1838] רוב אותיותיו מצורפות על סוד העליה, כיצד, אבגית״ץ הרי כל הו׳ אותיות עולות ולא יורדות כי ץ׳ פשוטה היא תשע מאות, ק״ר ע״ש ט״ן הרי ג׳ זוגות עולות ולא יורדות (גדיכ״ש הם אותיות עולות ולא יורדות), בט״ר הרי ג׳ עולות, צ״ת הם ג״כ עולות, ח״ק בטנ״ע הרי זוג עולה וד׳ עולות, גל״ף הרי ג׳ עולות, ז״ק הרי זוג עולה, קו״צ הרי ג׳ עולות, י״ת הרי זוג עולה נמצא כל השם עולה ואינו יורד אלא מעט מזער לכך עיקרו עולה, ושם ע״ב יקרא עולה ויורד בסוד הישר וההפוך כדפי׳. ושם מצפ״ץ יקרא עולה ויורד על שם הא״ב, וענין העליה משובחת אלא שאין בה עונ״ג לתחתונים, דהיינו כעין יום שבת היא א״ת ב״ש, עולה להקשר ברוחניות העליון, ויורד במנוחה לישראל, ויש בו ענג ומותר באכילה ושתיה, ושאר ענג שבת, אמנם כעין שבת ויום הכפורים היא א״ל ב״ם, דהיינו מיותר בקדושה, אמנם עולה ונקשר והתחתונים אין להם שפע, דהיינו יוה״כ אסור בענ״ג (אור יקר). פי׳ כיון ששם מ״ב רמוז באלב״ם דהיינו ב״ם דאלב״ם כמ״ש לקמן לכ״א סליק (מ״מ). הנה אמרנו כי כל הבירור נעשה ע״י בחי׳ הגבורות, כי הגבורות הם דוחין ומכלין את הקליפות והחיצונים, והוא משום כי בחי׳ החסד הרי הוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. משא״כ הגבורות הם דינים, ובהם הוא כל ההבחנה בין רע לטוב, והוא דוחה את הרע ומברר את הטוב אליו. וכן בחי׳ החסד דרכו הוא להתפשט למטה, כי הוא עושה חסד עם כל כנז׳, והוא תכונת מים שהם מתפשטים ויורדים תמיד, משא״כ הגבורות הוא כתכונת אש שהוא תמיד עולה למעלה. והוא ענין שם מ״ב דהוא סליק ולא נחית כמ״ש בזוה״ק (תרומה קלב ע״ב), ולכן הוא כי רק הגבורות הם המבררים ומעלים למעלה, ועל ידם נעשה כל העליות כולם (דע״ה ח״ב נד ע״ג). והנה יש שם מ״ב בכל עולם ועולם לבד בעשיה, כמ״ש הרב בסוף שער כסא הכבוד, והשם מ״ב אשר בעולם אצילות הנה הוא הוי״ה פשוט ומלא ומלא דמלא, שהוא מ״ב אותיות. ובעולם הבריאה הוא הב׳ שמות אהי״ה, דאהי״ה אשר אהי״ה (שמות ג יד), וכן אהי״ה יה״ו. ובעולם היצירה הוא השם אבגית״ץ כו׳, וכמ״ש כ״ז בתיקונים (תיקון סט דף קיט ע״ב). ושורשו דכל שם מ״ב הוא בגבורה, כי הוא מסוד הצמצום, והוא סליק ולא נחית וכמ״ש בפ׳ תרומה (דף קלב ע״ב), וע׳ עוד בתיקונים (דף קכ ע״א) כל הענין שם. וזהו שאמר הספר יצירה בל״ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו׳, ואמר פליאות כי מרמז בזה על הרשימו שבהצמצום שהיא פלא, מופלא ומכוסא, גנוז ונעלם, והוא העשר פנימיות, כי כל רשימו הוא בסוד י׳, והוא הנקרא פליאות חכמה, וממנה יצא כל הל״ב נתיבות, ועם אותה הרשימו הוא מ״ב, והוא השם מ״ב שבו נבראו כל העולמות כולם כמ״ש בפ׳ פקודי (דף רלד ע״א) וכנ״ל (ביאורים ח״א נט ע״א).

[1839] בראשית לג ע״ב רז ע״ב רלד ע״ב ויקרא קנ ע״ב (הערת הזהר).

[1840] פי׳ כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י״ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים באי״ת ב״ש, וא״ת ב״ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ״ץ מצפ״ץ תע״ך גספ״י וכו׳ (רמ״ז). פי׳ כתב הרב ה׳ ה׳ הם ב׳ מצפ״ץ והם ב׳ פאות דא״א ומשפיעים לדיקנא שהם י״ג מכילן דרחמי (מ״מ).

[1841] נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם, נמצא שהי״ב האחרים יוצאים ממזל הח׳ או ממזל ונקה (מ״מ).

[1842] ״סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ״ב דסליק ולא נחית ועל דא״ מוסגר בדפ״ק.

דע״ב סליק ונחית[1843] סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו ldלעילא לתתאl (לעילא ותתא).

שמא דמ״ב איהו מתעטרא לרתיכא עלאה[1844] שמא דע״ב איהו מתעטרא לרתיכא תתאה[1845] זכאה חולקיה מאן דמשתדל למנדע למאריה זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תרגום: השם של מ״ב אותיות הסוד שלו האבות שמתעטרים בעולם העליון והעולם העליון במה שלמעלה (ועולה הסוד שלמעלה למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד ומתעטר בתוך המחשבה העליונה אשרי חלקו של מי שמכיר אותו ונזהר בו.

השם של ע״ב אותיות דוד המתעטר באבות וסודו עולה ויורד כמו זה מצפ״ץ (מצפ״ץ) שם של שלש עשרה מדות הרחמים הם שתים עשרה סוד המרכבה הקדושה שיוצאים מאחד ששורה עליהם ולכן (עולה ויורד וכולם עולים ויורדים חוץ מזה השם של מ״ב שעולה ולא יורד ועל זה) השם של שבעים ושתים עולה ויורד עולה מצד זה ויורד מצד זה השם של שלש עשרה מדות עולה מצד זה ויורד מצד זה ואותו שיורד כדי למשך טוב למטה ועל זה א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל האותיות הראשונות עולות בחשבון ואותיות אחרות יורדות בחשבון כדי למשך את הטוב שלמעלה למטה.

השם של ארבעים ושתים הוא מתעטר למרכבה העליונה השם של שבעים ושתים מתעטר למרכבה התחתונה אשרי חלקו של מי שמשתדל להכיר את רבונו אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

(לד) עי׳ זהר ח״ג סה ע״א: א״ל [אי] ניחא קמיה דאבא הא שמענא בהאי[1846] דכתיב (שמות ג יד) אהיה אשר אהיה ולא קיימנא[1847] ביה א״ל אלעזר ברי הא אוקמוה חברייא והשתא בחד מלה אתקשר כלא[1848] ורזא דמלה הכי הוא:

אהיה[1849] דא כללא [דכלא][1850] (וכד) דכד שבילין סתימין ולא מתפרשן וכלילן בחד אתר כדין אקרי אהיה כללא כלא סתים ולא אתגלייא בתר דנפק [מיניה] שירותא[1851] וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא כדין אקרי אשר אהיה כלו׳ ע״כ אהיה אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא[1852]:

אהיה כלומר השתא אנא הוא[1853] כלל כלא כללא [דכל] (בלא) פרטא אשר אהיה דאתעברת אמא וזמינת לאפקא פרטין כלהו ולאתגלייא שמא עלאה[1854] לבתר בעא משה למנדע פרטא

[1843] ר״ת וס״ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ״ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז״ש (לעיל) שמא דמ״ב [כו׳] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ״ה שמא דתליסר מכילין ג״כ סליק ונחית כנ״ל (יהל אור).

[1844] בכח״ב ד׳ אותיות הוי״ה בכתר וי׳ דמילוי בחכמה וכ״ח דמילוי המילוי בבינה, אדם ישר בדרוש השמות, וע״ב ו׳ פעמים י״ב בו״ק (רמ״ז), פי׳ חג״ת כמ״ש לעיל שע״י מ״ב חג״ת עולים לאימא, ואימא לאבא (מ״מ).

[1845] פי׳ כמ״ש דוד שהיא מלכות עולה עד לחג״ת (מ״מ).

[1846] יח ע״א (הערת הזהר).

[1847] קיימא (דפ״ו)

[1848] שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי״ה יהו״ה אדנ״י שהם שמות דא״א זו״ן, ע׳ זוה״ק אחרי מות (סה ע״א וע״ב) ובתיקונים (קמב ע״ב), אבל או״א אין להם שמות בפנ״ע (כללים ח״א כז ע״ד).

[1849] שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי״ה יהו״ה אדנ״י שהם שמות דא״א זו״ן, ע׳ זוה״ק אחרי מות (סה ע״א וע״ב) ובתיקונים (קמב ע״ב), אבל או״א אין להם שמות בפנ״ע (כללים ח״א כז ע״ד).

[1850] פי׳ אריך ועיין פי׳ ויקרא בדף י״א ע״א (מ״מ).

[1851] פי׳ אחר שיצאו מאריך אבא הנקרא שירותא וההוא נהר שהיא בינה נתעברה בזו״ן כדין איקרי אשר אהי״ה שהם או״א אשר אב״א שהוא ראש, ואהי״ה בינה (מ״מ).

[1852] פי׳ כמ״ש הרב שאהי״ה מורה על העיבור (מ״מ).

[1853] פי׳ חזר לפרש הענין היטב שאהי״ה הא׳ הוא אריך אשר אהי״ה הם או״א (מ״מ).

[1854] פי׳ זעיר הנקרא הוי״ה (מ״מ). הא״א הנה הוא רק השורש דכל עולם, שהרי הוא רק בהקוצו של י׳ דהשם הכללי שבכל עולם, וגילויו הוא באו״א וזו״ן וכנ״ל, לכן נקרא א״א בשם אהי״ה, שהוראתו הוא על לעתיד, אנא זמין לאתגליא כמ״ש בפ׳ ויקרא (יא ע״א) ופ׳ אחרי (סה ע״ב), והוא במה שמתגלה אח״כ בהד׳ פרצופים או״א זו״ן, שהם הד׳ אותיות דהשם הוי״ה ב״ה, אבל הוא עצמו הנה הוא רק בבחי׳ אהי״ה, כי אין לו גילוי בשם הוי״ה ב״ה, אלא רק בקוצו של י׳ (הקדו״ש לד ע״ג), נקראו אורות המקיפים רק בשמות של אהי״ה וכמ״ש בשער השמות (פרקים ג ד ו), כי הוראת אהי״ה הוא רק לעתיד, אנא זמין לאתגלייא כמ״ש בזוה״ק (אחרי מות דף סה ע״ב), כי כל המקיפים הוה עיקר גילויים רק לעתיד (ביאורים ח״א כג ע״ב).

דמלה מאן הוא עד דפריש ואמר אהיה (ס״א יהו״ה) דא הוא פרטא[1855] והכא לא כתיב אשר אהיה[1856] ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא אשר בקיטורא דעדונא[1857] קסטירא[1858] |בחברותא עלאה| (עלאה חברותא) אשתכח[1859] כד״א (בראשית ל יג) באשרי כי אשרוני בנות אהיה זמינא לאולדא[1860]:

תרגום: $

(לה) עי׳ זהר ח״ג יא ע״א: רבי אלעזר אמר[1861] כלהו עשרה שמהן |כתיבי| (כתיבו) ואנן תנינן קדמאה[1862] אהיה דא סתימא עלאה כמאן דאמר אנא מאן דאנא ולא אתיידע מאן הוא לבתר אשר אהיה[1863] אנא דזמין לאתגליא[1864] באינון כתרין (אחרנין) דהא בקדמיתא סתים ולבתר שרי

[1855] פי׳ בינה ואהיה הג׳ שזה מורה על זמן הלידה דזעיר שאימא ילדתו כדמפרש בסמוך ובכך קראה פרטא, ואי גרסי׳ הוי״ה זה היה פרטא א״ש שהוא זעיר הנק׳ הוי״ה (מ״מ).

[1856] ויחי קלה (הערת הזהר).

[1857] פי׳ בקשר העדון שהוא אבא הנק׳ עדן קסטירא עילאה שהיא אימא (מ״מ).

[1858] אוהל כי אהל היא בינה, כמד״א באשרי פי׳ שבינה נק׳ אשר על שם שמתחברת עם חבא הנק׳ אשר שהוא ראש (מ״מ).

[1859] דהיינו שמתחברת עם אבא ומזדווגים ומתעברה מזעיר ולכך נכתב ע״ג בקיטורא קשר וע״ש (מ״מ).

[1860] פי׳ אהי״ה הג׳ מורה על זמן הלידה וכדבסמוך (מ״מ).

[1861] ר״ל מ״ש הראשון שי׳ שמות מתחילין מן י״ה ואהי״ה הוא כללא שהוא רומז בכל העולמות ובכל התורה לא מצינו שנזכר א״א כלל כמ״ש באד״ר ולזה אמר כל הי׳ שמות הם כתובי׳ בתורה והראשון הוא אהי״ה אבל אינו רומז לא״א אלא רומז למציאות ז״א בתחילת מציאותו בסוד המתקלא בא״א (זהר הרקיע). אהי״ה אשר אהי״ה כח״ב, אהי״ה ב׳ דז״א, ומחכמה ולמטה הוי״ה ושלמה [אפשר דצ״ל שלימו (רד״ל), ועי׳ זו״ח שיה״ש נב ע״א] פירש הכל ז״א בעודו סתום במוח אבא, ובשעת זווג ובשעת עיבור אהי״ה אשר אהי״ה ובשעת לידה הג׳. ואח״כ שנולד כולו הוי״ה וז״ש בגמ׳ (ברכות ט ע״ב) אני הייתי במצרים כו׳ בשעבוד מלכיות, כי כן הוא בגלות. ובמצרים היה סתום יותר בלא תורה ושיעבוד גדול, אבל בשעת התחלת הגאולה, אז היתה לידה, וז״ש ואמרת אליהם כו׳ ואח״כ ביציאת מצרים וה׳ הולך כו׳ (יהל אור).

[1862] סה ע״א (הערת הזהר).

[1863] עי׳ מלואים אות .Error! Reference source not found.

[1864] ר״ל, עד עתה היה סתים אבל עתה שהתחיל להוציא ו״ד מן י׳ מזומן הוא להתגלות שתכלית זאת ההתחלה הוא להתגלות וזה ע״י התחברותו באי׳ ומזדווג עמה ומתעברת ממנו בזו״ן ותכלית הדברים הוא מ״ש כאן ושם הוא שבמ׳ אשר אהי״ה הוא שמתעברת אימא וכו׳ כך פי׳ שם לבתר נפיק מניה שירותא שרומז לו״ד הנז׳ והוא מלת אשר שהוא ראש והוא שירותא (זהר הרקיע). מה שנתעברה. דאל״כ איך יאמר מזומן להתגלו׳ אלא וודאי שנתעברה במלת אשר אהי״ה כמ״ש שם וכלל העולה במלה א׳ שאמר בלשון זמין לאתגלי׳ ר״ל כבר הוא מזומן להתגלות בה שלא היה עד עתה שהכל סתים ולפי שנתקשה לו כיון שאמר במלת אשר אהי״ה מוכן ומזומן לא יש זה אלא אחר גילוי ואיך קרא לו אהי״ה לזה תירץ ואמר שאמת הוא שאהי״ה הב׳ הוא פרטי שבערך אהי״ה הראשון הנק׳ כללא דכולא זה פרטי שהראשון הוא א״א וזה מציאות הז״א אלא שהז״א בעודו באימא ואפי׳ כשמתחיל לצאת הגולגול׳ כמ״ש שם כל שלא יצא מציאותו ומתיישבין מדרגותיו כל א׳ במקומו אינו נק׳ הויה לפי שהויה מורה על שכבר נתהווה ולזה אמר כד אימא מתעברה ועדיין הז״א סתום ועדיין היא מעוברת יקרא סתום. וזהו מה שנלע״ד בכללות המאמר דוק ותשכח א״כ שם הא׳ הוא אהי״ה כתר דז״א שאלו הי׳ שמות הם בז״א שהוא כללות כל האצי׳ שחכמה שלו נעשה ע״י אבא ובינה שלו נעשה ע״י אימ׳ וכתר שלו נעשה ע״י א״א שבינה שלו יורדת ועושה לו כתר נמצ׳ כל האצי׳ בכללו הוא בז״א דוק ותשכח וזה הכתר דז״א שאמרנו הוא אהי״ה בתראה (זהר הרקיע). ועי׳ בהגר״א על ספד״צ כ ע״ב, ז״ל, הוי״ה הוא דרגא דז״א שבו מנהיג העולם, והוא שמו של א״ס, ועל ידו מתגלה, וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה, שעיקר הכוונה של א״ס הוא שיתגלה שמו בעולם וכו׳, ולכן שם של ז״א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אהי״ה ושאר השמות הן טפלין לו אע״פ שהן גבוהין יותר ממנו, והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם, עד שא״ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה, וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר, כי השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז״א הם אינן שמות בעצמן רק על ז״א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילויו, כמ״ש במאמר הנ״ל (אחרי מות סה ע״ב) ואינן שם העצם אלא בז״א, ששם השם בעצמו מתגלה, וכן השמות מורין כן אהי״ה שאהיה אח״כ ולא עכשיו והוי״ה הוא יהיה בהוה [ועי׳ בהגר״א על או״ח סי׳ ה], כי יהיה לשון הוה כמו ככה יעשה איוב (איוב א ה), ונתחלף הי׳ לו׳ הואיל ונעשה מפעולה שם כמו מן חיה חוה כי היא אם כל חי (בראשית ג כ), וכל השמות הוא בז״א ששם הוא גילויו, וזהו כוונתו, וכל השמות שקודם הוא ששם מורה

לאתגליא[1865] עד דמטי לגלוייא דשמא (ס״א דשלימו) קדישא וכך כתיב במשה אהיה בקדמיתא סתימו דכלא אנא הוא מאן דאנא לבתר אשר אהיה אנא זמין לאתגליא לבתר אהיה בתראה ודא כד אימא מתעברא ועדיין הוא סתים אימתי אתגליא בזמנא דכתיב (שמות ג טז) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם יהו״ה אלה״י אבותיכם וגו׳ דא שלימו דכלא והכא הוא גלוייא וקשורא דשמא קדישא בגין כך קדמאה דכלא אהיה:

תרגום: $

(לו) עי׳ זהר חדש נ ע,ב: וחד סליק ונחית[1866] ואתתקף בסטר מזרח[1867] ברזא דאת ט׳ ואת יו״ד[1868] אתפשיט מתרין סטרין[1869] ומתגלגלא בארבע תרין לעילא כירותא דאבא ואימא ואית תרין מתרין סיטרין מסטר דרום וצפון מתיישבא בכולהו[1870] ואיהו רתיכא עילאה בארבע סטרין אופן אחד בארץ[1871] אצל החיות[1872] דא איהו רתיכא תתאה כלילא בארבע סטרין[1873]:

שיתגלה, וכל מה שמתגלה יותר הוא יותר גדול. עיקר כל הגילוי דאצילות הוא רק בז״א שיצא ממנה (הקדו״ש לח ע״ד).

[1865] וזהו מ״ש ״לבתר שארי לאולדא״ ולא כתיב ״אשר השתא יפוק ויתתקן כולא״. ופירושו, אחר שיצא נתקן הכל ונתגלה לבתר דנפיק כולא אתתקין וכו׳ שנק׳ כולא. ואמר הויה וכו׳. פי׳ עד עתה שלא התחיל לצאת אלא גולגולת שלו אינו נקר׳ גילוי ועדיין אני אומר אהי״ה ואחר שיצא הכל אינו נק׳ עוד אהי״ה אלא הוי״ה (זהר הרקיע).

[1866] היינו סוד התפארת בסוד הדעת המתפשט מבין אבא ואימא ולזה ״סליק״ להתאחז במקומו בסוד קשרו באין סוף ליטול כח להתאצל ואח״כ יורד אל מקום מציאותו להתאצל למטה, ולזה סוד קו המדה לעולם נקשרת במודד הכל כאומרו מי מדד בשעלו וגו׳ (אור יקר).

[1867] כי שם חוזק מדידת המדה אל התפארת הנקרא ״מזרח״ ושם נתחזק אצילותה להיות לה קיום והעמדה ועמדה הספירה על גמר גילויה, ואמר ״בסטר מזרח״ ולא אמר במזרח עצמו מפני שעדיין לא נאצל כי קו המדה נותנת מדה למדה אלא סטר הראוי למזרח דהיינו קו הרחמים כנודע (אור יקר).

[1868] היינו סוד התפארת המתאצל מזווג החכמה בתוך הבינה נקודה בהיכליה ומתוכיותם יוצא בן שהוא התפארת ״ברזא״ דהיינו סוד זווגם ״דאת ט״ שהיא העצמית להאצילו ואת י׳ המתעלמת בתוכה בזווגם כדפירשנו (אור יקר).

[1869] שהרי אבא רחמים ואימא דינא וברא דינא ורחמי יחד, ולכך אתפשט ונתאצל מתרין סטרין סוד היותו קו האמצעי והוא מתמצא בשתיהם בתוך החכמה ובתוך הבינה, ולזה ״מתגלגל בארבע״ בזולת מציאות שש קצוות שנכללים בו בעצמו הוא נכלל בששה פעמים ארבע, הא כיצד שש קצוות בעמקי החכמה וששה בעמקי הבינה וששה הם ימיניים מצד החסד וששה הם שמאליים בגבורה, נמצא התפשטות סוד הדעת הנעלם בתפארת בסוד קו המרה ״מתגלגל בארבע״ ולא שהם ארבע בחינות שאינם אלא שתים דין ורחמים לובן ואודם כדפירשנו, ״אתפשט מתרין סטרין״ אלא שהם ״ארבע, תרין לעילא״ דהיינו מציאות החסד שבעמקי החכמה ושם ששה קצוות מחסד דקים כדקות החכמה, ומציאות הגבורה שבבינה ושם ששה קצוות מדין דקים כדקות הבינה, והדעת כולל מאבא ואימא ומתגלגל בשתי מציאיות אלו ונכללים דהיינו החסד והגבורה הנעלמות והם י׳ ה׳ שבשם בן ארבע שבתפארת, והיינו ״תרין עטרין דירית מאבא ואימא״ ואמר ״בירותא״ לשון ירושה שכמו שהאב והאם במיתתם והתעלמותם מורישים במקומם לבן נכסיהם ועזבתם כן אבא ואימא עתה שמתאצל הבן והם מתעלמות מורישים אליו כדי שיהיו לו במקומם תרין עטרין אלו שהם חסד וגבורה הנעלמות הם י׳ ה׳ חכמה ובינה, הם ששה וששה כדפירשנו והם אח״ד י״ג בסוד הדעת הקושרם כדפירשנו בריש קו המדה בפרשת ואתחנן עיין שם, וכדי להכלל בשתי אותיות אחרות שהם סוד ו׳ ה׳ הם ״תרין סטרין חסד וגבורה״, אל מקומם שהם דין וחסד זכר ונקבה ושניהם ששה וששה ועל ידי קשרם אח״ד, והיינו סוד ״אח״ד אח״ד״, כ״ו שהוא השם הקדוש יהו״ה כנודע כדפירשנו שם, ואלו הם ״תרין מתרין סטרין״, מהדין והחסד ״מסטר דרום וצפון״, לא דרום וצפון עצמם שאלו הם ענפים בעצמם מהששה קצוות אלא ״מסטר״ כלומר ששה קצוות מבחינת תרין סטרין דרום וצפון חסד בחסד המתגלה וגבורה בגבורה המתגלת (אור יקר).

[1870] היינו סוד שם בן ארבע שהוא שם לששה קצוות והם ארבע אותיות יהו״ה הם בחינות כזה

יהו״ה	חכמה	בינה	חסד	גבורה
חסד	י	ה	ו	ה
גבורה	י	ה	ו	ה
ת״ת	י	ה	ו	ה
נצח	י	ה	ו	ה
הוד	י	ה	ו	ה
יסוד	י	ה	ו	ה

תרגמו: וא' עולה ויורד ומתחזק בצד מזרח בסוד אות ט' ואות י' מתפשט מב' צדדים ומתגלגל בד', שנים למעלה התחלה של אבא ואמא ויש שנים מב' צדדים מצד דרום וצפון מתיישב בכל והוא מרכבה עליונה בד' צדדים, אופן א' בארץ אצל החיות זהו מרכבה תחתונה כלולה בד' צדדים.

(לז) עי' תיקו"ז צט ע"א: אמר רבי אלעזר אבא והא אוקמוהו מארי מתניתין דעד ארבעין יומין יכיל לאחזרא נוקבא דכורא ואתהפך מדינא לרחמי ואוקמוהו[קלח] בגין דעד כען לית תמן דיוקנא דאתמר ביה וייצר יהו"ה אלהי"ם (בראשת ב ז) אם כן אמאי[קלט] נטיל שעורא במ' בגין דאיהי שעורא דנקודה דאיהי י' טפה (שעורא) דבה אתעביד י"ם מ"י וכו':

תרגום: אמר רבי אלעזר, אבא, והרי פרשוהו בעלי המשנה, שעד ארבעים ימים יכולה לחזור הנקבה לזכר, ומתהפך מדין לרחמים. ופרשוהו משום שעד כעת, אין שָם דמות שנאמר בו "וייצר יהו"ה אלהי"ם". אם כן למה לקח שיעור במ', משום שהיא שעור הנקודה, שהיא י' טפה, (השעור) שבה נעשית י"ם מ"י.

אר"א כו' מדינא לרחמי - הוא קושית הגמ' (ברכות ס ע"א[1874]), כיון דתליא בהזרעה תחילה, אמאי עד מ' יום יכול להשתנות. והן מ' יום דמשה בהר, דהתנפל שם עד שהיפך מידת הדין למידת הרחמים, כמ"ש (דברים ט כה) ואתנפל לפני ה' את ארבעים היום כו' וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא כו', וז"ש מדינא לרחמי: ***ואוקמוה כו' -** ט"ס וכצ"ל, **א"ל הא אוקמוה בגין כו' וייצר ואמאי נטיל שעורא במ"ם כו'** - ור"ל דאימא מציירת הולד במ' יום, ועי' לעיל (ו ע"ב ח ע"ב) **צירי איהו חושבן כו' הרי מ"ב ובג"ד צירי ביה צייר עלמין וייצר תמן צרי ביה צייר אדם**

והכל נכלל בשם בן ארבע בתפארת כנודע והוא מתיישב בארבעה פנים אלו בששה קצוות ועליו קאמר "וארא החיות" שהם ארבע חיות ארבעה פנים ארבעה אותיות כדפירשנו והוא שלימות המרכבה העליונה, ויש דרך אחר למרכבה העליונה אמנם עתה הכוונה היות ישראל סבא בסוד הדעת מרכבה לעצמו וימצא בו סוד ארבעה פנים וזהו שאמר "ואיהו רתיכא עילאה בארבע סטרין", שהם ארבעה אותיות כדפירשנו, ולא מרכבה כמרכבת חסד גבורה תפארת מלכות שזו היא מרכבת הגוף אל הספירות אמנם מרכבה זו היא רתיכא עילאה בסוד רוחא ברוחא שהוא נשמה למרכבה האחרת הנקראת מרכבה תתאה, אמנם זו היא רתיכא עילאה ברוחא לסוד התעלמות רוח הבינה בסוד קו המדה הרוכבת עליה, והענין כי כמו שהחסד והגבורה והתפארת והמלכות מרכבה לבינה שהיא הכסא ואדם לשבת על הכסא חכמה כח מה, כח כסא מה אדם, כן שם זה כסא בסוד רוחא לרוחא דבינה, ואדם לשבת על הכסא רוחא דחכמה, והיינו סוד י' ט' דאמרן לעיל שהם נעלמים, ועוד יש דרכים רבים במרכבה וברוכב אלא שהדרך הנאות להם שפירש "ישקני רוחא ברוחא", היא זו דהיינו סוד הת"ת ישראל סבא, והוא סוד "אנפין סתימין", סוד רוחא המתעלם בגופא להכי פירש דרך זה (אור יקר).

[1871] פירוש החיות הנרמז בפסוק כאומרו "וארא החיות" הם החיות העליונות שפירשנו למעלה (אור יקר).

[1872] אין חיות אלו אותם החיות בעצמם אלא דמותם המתדמה למטה במלכות וכן מוכח באומרו "אופן חד וכו'" לקמיה, ולהכי פירש, ואמר "אופן אחד בארץ אצל החיות דא איהו רתיכא וכו'", כלומר החיות הנזכר אינם החיות הנזכרות לעיל אלא דא איהו "רתיכא כלילא בארבע סטרין" לא אותה בעצמה שהיא מארבע סטרין אלא התחתונה הכלולה מארבע סטרין כדפירשנו, ומציאות זה משובח ממציאות המרכבה תם במלכות שהיא חסד גבורה תפארת ומלכות שבה מפני שזו היא מבחינת מציאותה בסוד רוחא והאחרת בבחינת גופא כדפירשנו, ולזה נקראת גם זו "רתיכא עילאה", שהיא עליונה בערך אותו המציאות הנזכר (אור יקר).

[1873] ולא אמר כלילא מארבע מפני שלפי האמת היא כלולה ביותר מארבע כדמסיק אלא שנכללים שלשה [כאחד] (באחד) ונעשים ארבע כדמפרש ואזיל ולזה היא כלולה ממה שכלולה ומתחלקת בארבע סטרין וזהו אומרו "כלילא בארבע סטרין" (אור יקר).

[1874] ז"ל: היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כו' הרי זו תפלת שוא. ולא מהני רחמי. מתיב רב יוסף: ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה, מאי ואחר. אמר רב: לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממני, וארבעה מן השפחות, הרי עשרה, אם זה זכר, לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות. מיד נהפכה לבת, שנאמר ותקרא את שמה דינה. אין מזכירין מעשה נסים. ואיבעית אימא: מעשה דלאה, בתוך ארבעים יום הוה. כדתניא: שלשה ימים הראשונים, יבקש אדם רחמים שלא יסריח, משלשה ועד ארבעים, יבקש רחמים שיהא זכר, מארבעים יום ועד שלשה חדשים, יבקש רחמים שלא יהא סנדל, משלשה חדשים ועד ששה, יבקש רחמים שלא יהא נפל, משששה ועד תשעה, יבקש רחמים שיצא בשלום. ומי מהני רחמי. והאמר רב יצחק בריה דרב אמי: איש מזריע תחלה, יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה, יולדת זכר, שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר. הכא במאי עסקינן, כגון שהזריעו שניהם בבת אחת.

כו׳, ר״ל דבשם מ״ב נברא ונצטייר העולם והאדם, והוא וייצר במ״ם יום, כי המ״ב הוא מ״ם, יו״ד לכל סטר, כמ״ש בסתרי אותיות פרשת בראשית (זו״ח ב ע״ב)[1875], וב׳ הן תרין אודנין דכללין לון ב׳ בתי לבא, ועמש״ל (לז ע״ב לז ע״א[1876]) בזה בארוכה, וז״ש **ואמאי נטל שיעורא במ׳**, והן הנקודה דאמצעיתא של יוד, הטפה דבה מחכמה, דמדיד ד׳ נקודין, עשר לכל סטר כנ״ל, ויוד הנ״ל הוא באמצעיתא, ולכן נק׳ ים מי, כמו שמפרש והולך. ויו״ד הוא דחכמה הטפה בזיווג, ומ״ם הוא ציורא דידה במ״ם יום, וז״ש **ים מי ודאי**, ר״ל כידוע, זהו לשון וודאי:

(לח) עי׳ זהר ח״ג רכט ע״א: ולמכרע בח״י עלמין והאי איהו ו״ו[1877] ו׳ כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם [יהו״ה] עמודא דאמצעיתא וצדיק ו״ו ו׳ עלאה [בינה][1878] בן י״ה ואינון רמיזין[1879] בויסע ויבא ויט (שמות יד יט-כא) [ו׳] עלאה בן י״ה אחיד בזקיפה וכריעה[1880] וכלהו[1881] סלקין ח״י ברכאן דצלותא ד׳ כריעות[1882] באדני ד׳ זקיפות ביהו״ה עמודא דאמצעיתא ושכינתא חי עלמין קשיר לון ודא יאהדונה״י אמן[1883] בכל ברכתא מח״י ברכאן ח״י זמנין יהו״ה אינון ע״ב עיינין דנהרין בע״ב גדפין דאינון ח״י זמנין [אדני] (יהו״ה):

תרגום: $

עי׳ תיקו״ז לט ע״ב: אז תקרא וה׳ יענה ומאי א״ז אלין תמניא אתוון דאינון יאהדונה״י דסלקין לחושבן אמ״ן:

בהגר״א: **ומאי מאז אלא כו׳** - ר״ל, וה׳ הוא וב״ד (לקמן מח ע״ב), זו״נ, ונכון הכסא מהם, שהם מכונים דילה. וז״ש **ומאי א״ז אלין כו׳**, והוא יחוד שהוא בדעת ויסוד[1884], ושני מיני היחוד הן: א׳ בלאה שהיא ה׳ אחרונה, וא׳ ברחל אדנ״י[1885], ובסוד אחד דק״ש[1886] וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד[1887], וקשר של ראש ותש״י. דהיא[1888] עקרת הבית, פרצוף גמור: **לחושבן אמן** - דהן נאמנים הנ״ל, וז״ש אמן, אל מלך נאמן:

(לט) עי׳ תיקו״ז עד ע״א: ויכל״ו ע״ב שמהן דשמא מפרש ועליה אתמר ללבי גליתי ולאברי דאינון רמ״ח פקודין דאורייתא לא גליתי ובהאי ויכלו (ה׳ בששי דאיהו בו׳ ודא איהי ויהי ערב ויהי בקר יום הששי (בראשית א לא) דהאי) ה׳ דהששי איהו מלכות שביעאה ואיהי אתקריאת ע״ב ובה רכיב ו׳ למפרק לישראל הה״ד (ישעיה יט א) הנה ה׳ רוכב על ע״ב קל בגין דאיהי כללא דתלת אבהן דתליין מנהון ע״ב שמהן ואתכלילן בה ולקבל תלת אבהן אתמר בויכלו תלת זמנין שביעי ודא איהי רזא דשב״ת ש׳ דאינון ויסע ויבא ויט (שמות יד יט-כא) דאתכלילן בב״ת

[1875] עי׳ זו״ח ב ע״ב: ואינון תלת אינון תשעה לכל סטר לסטר מזרח תשעה לסטר מערב תשעה לסטר צפון תשעה לסטר דרום תשעה והאי נקודה דקיימא עלייהו באמצעיתא אשתכח האי נקודה דאשלים לכל סטר לעשרה בגין דקיימא באמצעיתא לסטר מזרח עשרה לסטר מערב עשרה לסטר צפון עשרה לסטר דרום עשרה עשר ספירן לכל סטר ואלין אינון מ׳ אתוון דקיימין ברזא דבראשית לתתא ברזא דשמא קדישא ותרין (אזנין) (אינון) לאחדא בימינא ושמאלא וכלהו קיימין ברזא דה״א
תרגום: ואותם השלשה הם תשעה לכל צד לצד מזרח תשעה לצד מערב תשעה לצד צפון תשעה לצד דרום תשעה והנקדה הזו שעומדת עליהן באמצע נמצאת הנקדה הזו שמשלימה כל צד לעשרה משום שעומדת באמצע לצד מזרח עשרה לצד מערב עשרה לצד צפון עשרה לצד דרום עשרה עשר ספירות לכל צד ואלו הם מ׳ אותיות שעומדות בסוד של בראשית למטה בסוד השם הקדוש ושתי אזנים הן לאחז בימין ושמאל וכלם עומדים בסוד של ה״א.

עי׳ זהר ח״ג רנז ע״ב, ותיקו״ז לז ע״א.

[1876] עיי״ש בהגר״א ד״ה **אינון ברזא דא כו׳**.

[1877] שבשם, שכנגדן ו׳ כריעות ו׳ זקיפות, בצדיק ות״ת כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[1878] ר״ל ו׳ שלישי בן י״ה, אותיות בינה. ור״ל שכולל ו׳ בעד״א בבינה שהיא י״ה (יהל אור).

[1879] ג׳ ווי״ן דר״ת ג׳ הפסוקים (יהל אור).

[1880] בת״ת ויסוד (יהל אור).

[1881] כל הג׳ ווי״ן הנ״ל. ואלו הג׳ ווי״ן הן ג׳ מרכבות הנ״ל, שיסוד כולל נה״י, ות״ת חג״ת, ובינה כח״ב כידוע (יהל אור).

[1882] ר״ל וח״י עלמין קשיר בכל כריעה וזקיפה כמו שמפרש והולך, הרי ע״ב בכל כריעה וזקיפה. וז״ש ח״י זמנין הוי״ה אינון כו׳ (יהל אור).

[1883] גי׳ אלו ב׳ שמות הנ״ל כידוע (יהל אור).

[1884] עי׳ לקמן פא ע״א ד״ה ביה איהו ז״ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א׳.

[1885] עי׳ לעיל ז ע״א ד״ה דיראה.

[1886] לאה.

[1887] רחל.

[1888] רחל.

בההיא זמנא חלה זכות אבהן[1889] דמיומא דאתחריב בי מקדשא עלמא אתקרי תהו ובהו מתמן ואילך אתקיים קרא אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט ג) חס"ד סליק לחושבן ע"ב שמהן:

תרגום: "ויכלו" שבעים ושנים שמות של השם המפורש, ועליו נאמר (סנהדרין צט ע"א) "ללבי גליתי", ולאיברי, שהם מאתים ארבעים ושמונה מצוות התורה, לא גליתי. ובויכלו הזה (ה' בששי שהוא בו', וזהו "ויהי ערב ויהי בקר יום הששי", שזו) ה' של הששי, היא המלכות, השביעית, והיא נקראת ע"ב, ובה רוכב ו' לגאול את ישראל, זהו שנאמר "הנה יהו"ה רוכב על ע"ב קל", משום שהיא הכלל של שלשת האבות, שתלויים מהם שבעים ושנים שמות, ונכללים בה. וכנגד שלשת האבות, נאמר בויכלו שלש פעמים "שביעי", וזוהי הסוד של שב"ת, ש, שהם "ויסע" "ויבא" "ויט", שנכללים בב"ת. באותו הזמן חלה זכות אבות, שמיום שנחרב בית המקדש, העולם נקרא תהו ובהו, משם ואילך התקיים הפסוק "אמרתי עולם חסד יבנה", חסד עולה לחשבון שבעים ושנים שמות.

בהגר"א: ללבי גליתי ולאברי כו' - הענין כי יש קצים בכל דרא לפי הזכיות של פקודין, וכמ"ש (תהלים צה ז) היום אם כו', אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בחסד, כמ"ש (יחזקאל כ ט) ואעש[ה[1890]] למען שמי כו'[1891], וכמ"ש בתפלה (תפילת י"ח) למען שמו באהבה, וזה הקץ יתגלה, והוא ג"כ בזכות אבות, דאינון ע"ב דשמא מפרש כמו שמפרש והולך. ואמר למטה, **בההוא זמנא חלה זכות אבהן** כו', ועי' בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב) **ובהאי ע"ב דאיהו חסד אתחזי קשת כו', ובגינה אתמר ללבי כו', אבל קץ וזמן דשוי קב"ה כו'**, ע"ש כל הענין[1892], וזהו הקץ גלה ללבא דאינון אבהן, דבהון ע"ב, ולשאר דאינון אברים, לא גלה. ואף זה הגילוי אינו אלא בקץ האחרון כנ"ל: **ובהאי ויכלו ה' דהששי ואיהי מלכות כו'** - ר"ל, ויכלו הוא מלכות, דהוא ע"ב כמו שמפרש והולך, והיא ה' דהששי, ה' תתאה, שביעאה לששי, לו"ק, התחלת הבנין עולם כו'[1893]: **ובה רכיב כו'** - ששי בה', הששי, דייתי בגינה למפרק לה. ועי' בפרשת בראשית (כה ע"א[1894]) ובר"מ פ' משפטים (קיד ע"ב)[1895]: **בגין דאיהי כללא** - וזהו ויכלו, דאתכלילת מג' אבהן, דאתמר בהון בכל מכל כל, כמ"ש בתז"ח (עג ע"ב ג ע"ב) ע"ש[1896], ובהם בכל א' ע"ב אתוון, ואתכלילו בה כלהו בע"ב תיבין, כמ"ש בפ' בשלח (נא ע"ב[1897]) ובפ' בהעלותך (קנ

[1889] עי' זהר ח"ג קעד ע"א: כתיב (שמות לב יא) ויחל משה את פני יהו"ה אלהי"ו, (דברים ג כד) אדנ"י יהו"ה אתה החלות להראות את עבדך, ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, דהוו מקבלים אגרייהו בהאי עלמא.

תרגום: כתוב "ויחל משה את פני ה' אלהיו" "אדני יֱהוִ"ה אתה החלות להראות את עבדך", ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, שהיו מקבלים שכרם בעולם הזה.

[1890] בנוסח זה מקורו הוא פסוק יד.

[1891] עי' לעיל כד ע"ב. עי' זהר ח"ג רכב ע"א: ובג"ד כל מאן דעביד תשובה גרים לאחזרא ה' לאת ו' ופורקנא בדא תלייא ובג"ד הכל תלוי בתשובה דכך אמרו קדמאי כל הקצים כלו ואין הדבר תלוי אלא בתשובה דאיהו שלימו דשמיה וע"ד (יחזקאל כ ט) ואעשה למען שמי ועוד (ישעיה מח יא) ולמעני למעני אעשה ואם לאו חזרין אנא אעמיד לון מלכא שקשין גזרותיו משל פרעה ויחזרון על כרחייהו כיון דשארי דינא לא אסתלק עד דישתלים:

תרגום: ולכן כל מי שעושה תשובה גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאולה תלויה בזה. ולכן הכל תלוי בתשובה, שכך אמרו הראשונים (סנהדרין צז ע"ב) כל הקצים כָלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו, ולכן ואעשה למען שמי. ועוד למעני, למעני אעשה. ואם לא חוזרים אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם, כיון ששורה הדין, לא מסתלק עד שנשלם.

[1892] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1893] עי' עולם חסד יבנה לעיל ח ע"א.

[1894] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1895] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1896] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1897] ז"ל: הכא אתרשים שמא קדישא גליפא בע"ב תיבין (אתוון) דמתעטרי באבהתא רתיכי קדישי עלאי [נ"א רתיכא קדישא עלאה] ואי תימא הני אתוון תליתאי מאי טעמא לאו אינון כתיבין מנהון בארח מישר כסדורן ומנהון למפרע ולישרא להאי סטרא ולהאי סטרא דהא תנינן (שם צט ד) אתה כוננת מישרים (לישרא להאי סטרא ולהאי סטרא) קודשא בריך הוא עביד משרים לתרי סטרי וכתיב (שמות כו כח) והבריח התיכון בתוך הקרשים וגו' דא קודשא בריך הוא רבי יצחק אמר דא יעקב וכלא חד:

תרגום: כאן נרשם השם הקדוש, חקוק בשבעים ושתים תיבות, שמתעטרות באבות המרכבה הקדושה העליונה. ואם תאמר, למה אינן כתובות האותיות השלישיות הללו, מהם בסדר ישר כסדרם ומהם למפרע, לישר את הצד הזה ואת הצד הזה. שהרי שנינו "אתה כוננת מישרים",

ע"ב)[1898]: **בההוא זמנא חלה כו'** - ר"ל, בזמן הגאולה, דהוא ויכלו, יום השביעי, דביה **רכיב ו' כו', דאתכלילן ג' אבהן בבת**, דאתחזיאת קשת בג' גוונין נהירין[1899], באבהן, הנצנים נראו בארץ כו' (שיה"ש ב יב) קומי רעיתי כו' (שם י)[1900]. וזכותם נראה בארץ, דבגלותא הני גוונין אתחשכאן ומתכסאן בגוונין חשוכין, וז"ש **תמה זכות אבות**. אבל אז תחון, תחל זכות אבות, ור"ל כמ"ש (שבת נה ע"א) ת' תמה כו' תחון כו': **דמיומא דאתחרב כו' -** כמ"ש (בראשית א ב) והארץ היתה כו', בית המקדש חרב, כמ"ש (ירמיה ד כג) ראיתי [את] הארץ והנה תהו כו', יהי אור (בראשית א ג), זו בנין דלעתיד, והוא אור חסד דאברהם, וז"ש **מתמן ואילך כו'**, וכמ"ש (שם ב ד) אלה תולדות השמים, ר"ת תהו (זהר ח"א כד ע"ב), עד בהבראם באברהם (ב"ר פי"ב סי' ט). ועתה בגלות הוא עולם התוהו, וע' ז"ח (פא ע"ב תז"ח כו ע"ד)[1901] בארוכה:

(מ) עי' זהר ח"א טז ע"ב: יהי אור (בראשית א ג) כל מה דנפק ברזא דא נפק[1902] יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה[1903] למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא [אור] ויהי אור אור דכבר הוה אור דא רזא סתימא[1904] אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה סתימא[1905] בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאוירא דיליה[1906] וגלי האי נקודה י[1907] כיון דהאי י אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אויר סתימאה כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי[1908] כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר[1909] מאויר[1910] והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק [ואתגניז] (ואתגניז) ואשתאר[1911] חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו[1912] בההיא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה בארח נקודה קדמאה[1913] דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא[1914] נהיר בהאי ובהאי[1915] [סליק] כלא סלקין ואתאחדן ביה[1916]:

תרגום: $

הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים, ונאמר "והבריח התיכון בתוך הקרשים וגו", זה הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר, זה יעקב, והכל אחד.

[1898] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1899] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1900] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1901] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[1902] רלב ע"ב (הערת הזוהר).

[1903] שהוא [אותי"ת] מוחא דז"א, נקרא ג"כ שירותא ונקודה קדמאה (רח"ו). מן הראוי שאו"א יהיו למעלה במקום חו"ב דא"א ולא במקום זרועותיו (ע"ח שער רפ"ח פרק ב) שהרי ממקום זה הם נמשכים ומתהוים כמש"כ כאן (ביאורים ח"ב צ ע"ב), ועי' בבהגר"א על ספד"צ יג ע"ג ד"ה היינו דכתיב.

[1904] עי' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כה סימן ד' (קי ע"א) (לש"ו). עי' הדע"ה ח"ב סה ע"ג, ועי' עוד קי ע"ד, וכן עי' הקדו"ש סב ע"א, וכן עי' כללים ח"א נו ע"ד, נז ע"א, צא ע"ב, ועי' עוד כללים ח"א קא ע"א וע"ב, קיא ע"א, ח"ב כט ע"ד ול ע"א. ועי' בבהגר"א על ספד"צ ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך.

[1905] והוא בחינת חכמה אבא היוצא מאוירא עלאה (כללים ח"א קב ע"ב) והוא העולם דקו וצמצום (הקדו"ש טז ע"א). מכאן ראיה לכך ששורש כל שפע הוא באוירא (בהגר"א על ספד"צ טז ע"ג ד"ה ז"ש אתייחד). אור הוא דבר שאורו בא ממקור אחר, כגון אור השמש וכיוצא בו, אמנם דבר המאיר בכח עצמו אינו נקרא אור (בהגר"א על תז"ח נ ע"א).

[1906] כתר (ביאורים ח"א פ ע"ג).

[1907] חכמה (רח"ו).

[1908] נח סה ע"ב (הערת הזוהר). עי' לעיל טו ע"א ונח סה ע"א. עי' כללים כלל טו ענף ח' באריכות, וזהו כעניין "רצוא ושוב" שלעולם אינו מסתלק לגמרי (הקדו"ש סד ע"ג) ועי' ע"ח שער אח"ף פרק ב'. זהו כעניין "רצוא ושוב" שאין יכולת להשיגו (בבהגר"א על ס"י ט ע"ד).

[1909] ת"ת בבינה (רח"ו).

[1910] עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ב, ותיקו"ז כ ע"ב, שהי' הוא שמאיר, והאור נשאר למעלה. וכן הוא בפירוש בב"ע לג ע"א ע"ש. ועי' לש"ו ביאורים ח"א פ ע"ג, ובבהגר"א על תז"ח יט ע"א ד"ה בגין דאית, יהל אור ח"א ח ע"ג, ועי' הקדו"ש סב ע"א ודע"ה ח"ב לא ע"א.

[1911] עי' דע"ה ח"ב קי ע"א.

[1912] יסוד שלו (רח"ו).

[1913] יסוד אבא (רח"ו).

[1914] פי' חכמה בבינה (רח"ו).

[1915] "כד" נוסף בדפ"ו.

[1916] כלומר במו"ס (בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו).

(מא) עי׳ זהר ח״ג קנד ע,א: רישא תניינא דאזיל ברישא קדמאה[1917] חושבן דיליה חמשין וארבע אלף וארבע מאה[1918] בר כל אלין ממנן דתחות לד׳ סטרין דלית לון חושבנא[1919] רישא תליתאה דאזיל בתרייהו[1920] חמשין ושבעה אלף וארבע מאה[1921] כגוונא דנטיל ימינא הכי נמי נטיל שמאלא הכי נמי מקמייהו הכי נמי מבתרייהו[1922] כיון דנטיל האי קדמאה והורד המשכן[1923] וכלהו ליואי אמרי שירתא[1924] מארי דתושבחן כלהו מסטריה כדין (יחזקאל א כ) כי רוח החיה באופנים כתיב:

תרגום:

(מב) עי׳ הדרת מלך (לרבי שלום בוזגלו) ח״א דף קטו, ז״ל: טעם שנקרא ספר הזהר בז״ח דף עח ע״ג [תז״ח טז ע״ד] בסופו כתוב: ועוד והמשכילים יזהרו אלין ס׳ רבוא מארי מתניתין וכו׳ כלהו יזהרו בחבורא דא ביה יזהירו במלוליה כלהו יזהרו בכתיבתיה בהאי ספרא כזוהר הרקיע ועל שמיה אתקרי ספר הזהר, בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא, דאיהו ספר דזוהר דילה, מאמא עלאה, דאיהו זהר. ובה אוקמוה רבנן, איזהו חכם, המבין דבר מתוך דבר. ואיהו זהר דנהרא בלב דרעיא מהימנא, עכ״ל.

[תרגום: ועוד והמשכלים יזהרו אלו ששים רבוא בעלי המשנה כלם יזהירו בחבור הזה בו יזהירו בדבורו כלם יזהירו בכתיבתו בספר הזה כזהר הרקיע ועל שמו נקרא ספר הזהר בדיוקן של העמוד האמצעי שהוא ספר הזהר שלו מהאם העליונה שהיא זהר ובו בארו חכמים איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר והוא הזהר שמאיר בלב הרועה הנאמן (משה רבינו).]

ובריש תיקון א׳ [הקדמה ב׳ יט ע״א] וז״ל: כתיב (דניאל יב ג) ״המשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו׳״ אלין אינון רבי שמעון בן יוחאי וחבריו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יוסי ורבי חייא ורבי יצחק ושאר חבריא דאזדהרו זהירו (נ״א דמזהירין) לעילא כזהר הרקיע. מאי כזהר, אלא כד עבדו האי חבורא, אסתכמו עליה לעילא וקראו ליה ספר הזהר, ״ומצדיקי הרבים״ ביה יהון נפישין ״ככוכבים לעולם ועד״. דלא אתחשיך נהורא דילהון לעלם ולעלמי עלמין. בההוא זמנא דאתחבר האי חבורא, רשותא אתיהיב לאליהו לאסכמא עמהון ביה, ולכל מארי מתיבתא דלעילא ותתא.

[1917] ר״ל עם הרישא קדמאה (יהל אור).

[1918] והוא מספר בני ישששכר (יהל אור).

[1919] כנ״ל. ור״ל לד׳ סטרין של הראש הזה מצד א׳ של חיה הזה לבד. שכל צד וכל ראש כלול מד׳ סטרין, כמ״ש בפ׳ ויקרא דף ב׳ וג׳ שתחת צדקיאל לבד סחרין י״ב ממנן תלת תלת לכל סטר, וכן תחת יופיאל ע״ש. וכן בכל מלאך כמש״ש (יהל אור).

[1920] ר״ל בני זבולון. והוא אחר שניהם, כמ״ש והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה וצבאו וכו׳ והחונים עליו מטה יששכר וכו׳ מטה זבולון וכו׳ (יהל אור).

[1921] מספרם כנ״ל (יהל אור).

[1922] ר״ל אלו הג׳ ראשים הן לכל צד, ומספרם וכל הנשיאים, שהן הג׳ מלאכים, הכל הוא לכל צד של מזרח. וכן הוא בכל הדגלים בכל הרוחות, ובד׳ סטרין יש נקודה האמצעית, בסוד ארגמ״ן, ובסוד ה״א שבשם, כמ״ש בסתרי אותיות (דף ה׳ ע״ג [ד ע״א]), רזא דה״א אינון ד׳ כו׳ ע״ש כל המאמר. וכן בריש ויקרא ״ברזא דאותיות דד׳ משריין של כל חד, לגו לגו באתר דקדש נציץ את חד בטמירו כו׳״ ע״ש. והוא רזא דישראל, שהן לגו לגו, בסוד מעי המו לו. והן כוללין כל הה׳ קצוות, לכן נמנו בתורה ה׳ פעמים בפ׳ במדבר, א׳ בפרטות, וא׳ בכללות, ואח״כ בדגלים, א׳ בפרטות, וא׳ כללות כל דגל, וא׳ כלל הכל. ומזה תבין השינוים בפסוק בלשון של כל מנין הנ״ל, שהוא לפי הבחינה, שאף שכל המשריין שבכל הצדדין שייך במספרן, מ״מ משונין זה מזה, כמ״ש בפרשת פקודי (רס ע״ב) דכולהו משניין דא מן דא לאכללא לון לטב, שז״ס כללותם זה בזה כמש״ש (יהל אור).

[1923] כמ״ש ויסע דגל מחנה בני יהודה לצבאותם כו׳ והורד המשכן כו׳ (יהל אור).

[1924] והן הממומן על השיר. וז״ש ״מארי דתושבחן״, שסוד הנסיעה הוא עלייתם למעלה, ונשיאתם את הארון כורסייא קדישא למעלה למעלה, בסוד הקרבן, או התפלה עתה, כמ״ש בפ׳ ויקהל דף קצ״ז וקצ״ח ״ת״ח כד קיימא וכו׳״, ר״ל שהן י״ב שבטים בני ישראל כמ״ש בפ׳ שמות דף ד׳ בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשריין כו׳. ויאמר אליהם ומאי קאמר זה הדבר וגו׳. וז״ס הנסיעה דכאן, מה שנסעו הדגלים. וכן החיות דיחזקאל, ובהנשא החיות ינשאו האופנים אצלן, שהן כלילותן זה בזה בהיכלות עד היכל השביעי, שהן עולמתאן דמתתקנין בצלותא דמיושב, כמ״ש בפ׳ תרומה (קלא ע״ב ואילך), ויקהל (ר ע״ב), ופקודי (רס ע״ב). ואח״כ בתפלת מעומד מייחדין אתתא בבעלה, וכמ״ש בפ׳ פקודי דף רל״ח ע״א ״ויביאו את המשכן אל וגו׳״ ע״ש כל המאמר. וז״ס שיר הלוים על הקרבן המשמח אלקים ואנשים, דקשיר קשרין וסלקא לה לעילא, שאז חדוה דכלא כנ״ל. וז״ש וכלהו ליואי אמרי שירתא כו׳ (יהל אור).

[תרגום: כתוב ״המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וגו׳״, אלו הם רבי שמעון בן יוחאי וחבריו: רבי אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יוסי, ורבי חייא, ורבי יצחק, ושאר החברים שהזהירו זהרו (שמזהירים) למעלה. ״כזוהר הרקיע״, מה זה ״כזוהר״, אלא כשעשו את החיבור הזה הסכימו עליו למעלה, וקראו לו ספר הזהר. ״ומצדיקי הרבים״, בו יהיו רבים ככוכבים לעולם ועד, שלא יחשיך האור שלהם לעולם ולעולמי עולמים, באותו זמן שהתחבר החבור הזה, נתנה רשות לאליהו להסכים עמם, בו ולכל בעלי הישיבה שלמעלה ולמטה.]

והטעם, כמ״ש אליהו לרשב״י בסוף תיקון ו׳ [כה ע״א], וז״ל: וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא ובגיניה וקראתם דרור בארץ וגו׳.

[תרגום: וכמה בני אדם למטה יתפרנסו מהחבור הזה שלך, כשיתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים, ובגללו ״וקראתם דרור בארץ וגו׳״.]

וברע״מ נשא קכד ע״ב: והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה באלין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון יי׳ בדד ינחנו וכו׳.

[תרגום: ״והמשכילים יבינו״ מצד הבינה שהוא עץ החיים, בגללם נאמר ״והמשכלים יזהירו כזוהר הרקיע״, בחבור זה שלך, שהוא ספר הזהר, מזהיר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם ״ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר״.]

דוק מאמר אליהו יתפרנסון מהאי חבורא דילך ומאמר ר״מ למטעם מאילנא דחיי מורה כוונתם שיתגל הפי׳ מאמרי הזהר בסוף יומאי בטוב טעם משא״כ הלומדו לגירסא בעלמא שאינו טועם מתיקות דובשו. ובהקדמות האריז״ל שנתגלו בזמננו זה נותן טעם לשבח כמש״ה טעמו וראו כי טוב ה׳ הגם שמראית העין קודמת לחוש הטעם הקדים טעמו כי ישמעו פי אמריו כי נעימו הוא העיקר למטעם מהאי אילנא דחייא ואז יפקון ביה מן גלותא וכן בתיקון כ׳ דף מו ע״א [סא ע״א] וז״ל או״ר איהו ר״ז וכו׳ ולכל בני ישראל היה אור כגוונא דא בגלותא בתראה הזה״ר ביה הוה ר״ז דאיהו אור דפורקנא בתרייתא לקיים כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

[תרגום: אור הוא ר״ז וכו׳ ״ולכל בני ישראל היה אור במושבתם״. כמו כן בגלות האחרונה הזוהר, בו היה ר״ז, שהוא אור הגאולה האחרונה, לקיים ״כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות״. המכוון ר״ז סוד הזוהר ביה פורקנא בתרייתא]

(מג) עי׳ זהר ח״ג רכ ע״א: אוף הוא פתח ואמר משמיה דר׳ פנחס (קהלת ט י) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו׳ כמה יאות ליה לב״נ בעוד דבוצינא דליק ושריא על רישיה לאשתדלא ולמעבד רעותא דמאריה בגין דההוא נהורא דבוצינא איהי כ״ח דשריא עליה[1925] וע״ד כתיב (במדבר יד יז) יגדל נא כח יי׳ כח יי׳ דא הוא כח דשרייא על רישיהון דצדיקייא[1926] וכל אינון דמשתדלין ברעותא דמאריהון ועל דא תנינן כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו (דא איהו כחו) ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף בגין דבאתערותא תקיף דאתקף אתער ההוא כח קדישא עלאה ואסתלק גו [קודשא ואתבר] (קודש ואתברך) חילא ותוקפא דסטרא אחרא וע״ד בכחך אצטריך למעבד רעותא דמארך כי אין מעשה וחשבון וגו׳ (קהלת ט י) בגין דבההוא כח[1927] אית מעשה[1928] (ו)אשתדלותא לאשתדלא בהאי עלמא דאקרי מעשה[1929]

[1925] היינו נצוץ השכינה המתפשטת לתחתונים (אור יקר).

[1926] שהיא מעטרת אותם בעולם זה התחתון בחיים חייתם, והיא נוטלת התעוררות מעשיהם הטובים בסוד בארץ כדפירשנו בזוהר שיר השירים, ומפני היות ניצוץ שכינה והשגחתה במצות הנעשות למטה נקראת כח אדני דבר המתאצל ממנה למטה, ובהיות בני אדם הגונים הוא מתגדל ומתרבה, וכאשר להפך חס ושלום מתמעט האור הזה וגדעך, ומטעם זה כשחטאו ישראל בעגל נתמעט אורה והתפלל עלית מרע״ה ואמר ועתה יגדל גא כח אדני, וזהו סוד גדול בעניית אמן או ב״ג מדות של רחמים יזדעזע האדם כל גופו וינענע כל רמ״ח אברים לעורר תכח הזה דשריא עלוי להתעורר הייחוד למעלה בסוד אמריו הקדושים בקדיש (אור יקר), השכינה נקרא כח בסוד וילכו בלא כח (רח״ו). ונראה לי כי שם אד״ני יש בו ד״ל אותיות במילוי המילוי הסר מהם ד׳ אותיות הפשוטות ושני כוללים נשאר כח (מ״מ).

[1927] מפרש מעשה עולם העשיה דהיינו ניצוץ שכינה הנמצא בעולם זה התחתון שהוא נמשך מלמעלה כדפירשנו, ומעשה זה הוא אור שעל ידו האדם עוסק במעשה המצות והתורה והתפלה ועולה למעלה לרוחניות כדפי׳ (אור יקר).

[1928] יש חלק ממנו מתעבה כמעט חוזר ממש מעשה (אור יקר).

עלמא דעובדא למשלם סופא דמחשבה[1930] וחשבון דא הוא עלמא דתליא בדבורא[1931] דהא חשבון בדבורא תלייא וע״ד כל גימטריאות ותקופין ועבורין ודעלמא (בעלמא) בסיהרא הוו[1932] ודעת[1933] דא איהו רזא דשית סטרין[1934] דתליין במחשבה ואקרון עלמא[1935] דההוא מחשבה וחכמה דכלא תלייא מניה[1936]:

וכל אלין כלילן בההוא כח[1937] [מה] דלאו הכי בסטרא דשאול[1938] דרגא דגיהנם דהא כל ב״נ דלא אשתדל בהאי כ״ח בהאי עלמא לאעלאה ביה במעשה[1939] וחשבון ודעת וחכמה סופיה לאעלאה בשאול דלית ביה מעשה וחשבון ודעת וחכמה דהא סטרא אחרא ארח שאול איהי דכתיב (משלי ז כז) דרכי שאול ביתה מאן דאתרפי מהאי כ״ח קדישא אתקף ביה סטרא אחרא דשאול ביתה:

תרגום: $

(מד) עי׳ זהר ח״א נה ע״ב: זה ספר (בראשית ה א) ספר ודאי והא[1940] אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קב״ה ספרא על ידא דרזיאל[1941] מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין

[1929] שעל ידו אדם עוסק בעולם הזה בעבודה ומשתתף במעשה ההוא, והטעם מפני שתחלת המחשבה שעלה בחכמה בריאת הנמצאים לעבודת קונם הוא סוף המעשה דהיינו הקדוש׳ משתתפת עם האדם בעבודה, וזהו סוד תיעשה המנורה וזהו סייעתא דשמייא וזה בחון בכל עבודת הקדש להוציא סוף המחשבה למעשה (אור יקר), פירוש מלכות ששם הוא המעשה כנודע וז״ש עלמא דעובדא למשלם סופה דמחשבה שאבא נקרא מחשבה והמ׳ נק׳ סופה דמחשבה וחכמה דקרא קא דריש (מ״מ).

[1930] לחכמים הקדמונים ידיעת רבת להדבק ברוחניות הזה ועל ידי כך תפלתם מקובלת מיד עם הקדמת ידיעת סדר המדרגות מראש ועד סוף לכל המצטרך, אם למטר יודעים סדר המדרגות מהשם הנעלם עד המעשה הזה וכן לכל הצורך (אור יקר).

[1931] מלכות שהיא נקראת דבור וחשבון ודבור אחד כדמפרש ואזיל (אור יקר), פירוש מלכות ששם הוא הדיבור ושם הוא החשבון (מ״מ).

[1932] בסוד עיניך ברכות בחשבון (רח״ו), ניסן הוא סוד המלכות, כמ״ש הרב בענינינו בשער הכוונות (דף צ ע״ד) וכן הוא בזוה״ק פ׳ בא (דף לט ע״ב), ובה הוא כל חשבון המולדות ותקופות בסוד הכתוב (שה״ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון כמ״ש בזוה״ק (בראשית מו ע״ב ופנחס דף רכ ע״ב ופ׳ ויחי רלט ע״א) (כללים ח״א לז ע״ב).

[1933] תפארת עם שש קצוות, ומדנקט ליה בלישנא דדעת רצת לרמוז קשר שש ספירות בשורשם העליון בבינה וחכמה ולהכי לא אדכר בינת דהיינו דעת (אור יקר).

[1934] כי הדעת נשמת ו״ק נמשך מיסוד דאבא. וז״ש דתליין במחשבה (רח״ו).

[1935] כי עולם הם שש קצוות, כי העולם יש בו שש קצוות ושש קצוות כוללים כל העולם, וכאשר נקרא למלכות עולם הכוונה שש קצוות שבה וכן הבינה, ועתה שהם שש קצוות הנמצאים מחכמה למטה נקראים עלמא דמחשבה, אם כן כשידוקדק היטב נכללת כאן הבינה, כי עולם הנמצא מחכמה היא הבינה והכל נכלל באומרו דעת וחכמה דכרלא תליא מיינה ואם תאמר אם כן הכל נמצא מהכתר ומה שמבינה ולמטה נמצא מבינה אם כן אמאי תלי להו בה בחכמה דווקא, ויש לומר שהעולם נמצא בל״ב נתיבות חכמה, ולכך יכונה כל העניינים הנמצאים למטה אל החכמה כדכתיב כולם בחכמת עשית, והטעם כי הנמצאים לא נמצאו בכתר לרוב דקותו, אמנם נשרשו בחכמה ושם נטיעת שורשם בסוד ל״ב נתיבות שבהם ממש חקיקת הנמצא כולו כדפירשו בספר יצירה במשנת בשלשים ושתים נתיבות חכמה, לכך הדברים התחתונים יעוררו עד החכמה ויוכללו ממנה ולא כן מהכתר כדפירשנו בספ״ר בשער האין סוף הוא הכתר (אור יקר).

[1936] פירוש אבא שכל הפרצופים ממנו יצאו בסוד כולם בחכמה עשית (מ״מ).

[1937] שממש ברוחניות הנמצא בעולם יזה התחתון כדפירשנו, בה יש מעשה שבו כלל כל הנמצאים עד האצילות, והאצילות חשבו״ן ודע״ת וחכמ״ה נכלל בו גם כן
(אור יקר), פירוש מעשה וחשבון הם במלכות ודעה הם ו״ק עם הנשמה שלהם שהוא דעת. משפיעים למ׳: וחכמה שהוא אבא גם הוא יסד ברתא נמצא שכולם במלכות (מ״מ).

[1938] בקליפות והחצונים שאדם המעוות אורחו דוחק רגלי השכינה, דהיינו בוצינא דדליק על רישיה, והכח הזה מסתלק ונכנס מעט מעט ברשות החצונים ואין שם מעש״ה וחשבו״ן ודע״ת וחכמ״ה (אור יקר).

[1939] היינו סוד נפש מהמעשה ורוח מיצירה ונשמה מבריאה, ונפש מחשבון ורוח מדעת ונשמה מחכמה, בסוד המדרגות הארכתי בההוא עובדא דסבא ובספ״ר בשער נשמה בענין שעל ידי מעשה התורה והמצות בכה זה השורה עליו אדם נכלל בארבע מדרגות אלו (אור יקר). פירוש להכנס במ׳ דהיינו שנשמתו נכללת במ׳ ע״י מעשיו הטובים. וע״י חשבון דהיינו מארי דחושבנא. ועל ידי דעת וחכמה דהיינו שעוסק בתורה ובסודותיה וז״ש דלא. אשתדל בהאי כח שהיא המ׳ בהאי עלמא לאעלאה ביה במעשה וכו׳ (מ״מ)..

[1940] לעיל לז ע״ב (הערת הזוהר).

קדישין[1942] וביה גליפין גלופי עלאין[1943] וחכמה קדישא ושבעין ותרין זיני דחכמתא[1944] הוו מתפרשן מניה לשית מאה ושבעין[1945] גליפין דרזי עלאי באמצעיתא דספרא[1946] גליפא דחכמתא[1947] למנדע אלף וחמש מאה מפתחן[1948] דלא אתמסרן לעלאי קדישי וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא [ליה לאדם כיון דמטא] לגבי דאדם ומניה (ו)הוו מתכנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע והוו אמרי (תהלים נז ו) רומה על השמים אלהי״ם[1949] על כל הארץ כבודך בה שעתא אתרמיז לגביה הדרניאל[1950] מלאכא קדישא ואמר ליה אדם אדם הוי גניז יקרא דמארך דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת:

והוה [עמיה] טמיר וגניז ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן [דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה] ומשתמש כל יומא (בגינזא) [בגנזיא] דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מניה והוה אדם טפח על רישוי ובכי ועאל במי גיחון עד קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה בשעתא ההיא רמז קב״ה ולורפאל[1951] ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ואנח ליה לשת בריה וכן לכל אינון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתכלא ביקרא דמאריה והא אתמר וכן לחנוך[1952] אתייהב ליה ספרא ואסתכל מניה ביקרא עלאה:

תרגום: ״זה ספר״, ספר ודאי, והרי בארנו, כשהיה אדם בגן עדן, הוריד לו הקדוש ברוך הוא ספר על ידי המלאך רזיאל הקדוש הממונה על הסודות העליונים הקדושים, ובו חקוקים חקיקות עליונות וחכמה קדושה, ושבעים ושנים מיני חכמה היו מתפרשים ממנו לשש מאות ושבעים חקיקות של סודות עליונים. באמצע הספר חקיקת החכמה לדעת אלף וחמש מאות מפתחות שלא נמסרו לעליונים קדושים, וכולם סתומים בספר, עד שהגיע (לו לאדם, כיון שהגיע) אצל אדם, (ממנו) היו מתכנסים מלאכים עליונים לדעת ולשמוע, והיו אומרים ״רומה על השמים

[1941] הוא ראש היכל הרצון, וספר רזיאל היינו מידת התפארת שהיא המספר מאיר סוד היכל הרצון או ספר ספירת התורה שמספר רזיאל דהיינו תורה שבכתב בענין שהוא התפארת והיינו גילופין עילאין מסיפורי המדרגות ההם העליונות וסוד החכמה העליונה שהיא נקראת קדישא לאפוקי חכמה תתאה דלא אתקרי קדישא, ונודע סוד התפשטות החכמה עד סוד שבע ספירות וחכמה ובינה על גביהן דהיינו ע״ב זייני חכמתא כלם בחינות בחכמה העליונה ואתפשטותא לשית מאה נגד ששה קצוות ושבעין נגד המלכות בת שבע (אור יקר), ראש היכל לבנת הספיר (רח״ו).

[1942] מלאכים אלו הם טפלים לנשמות בני אדם, ושניהם מהזיווג העליון. אמנם יש נשמות וכן מלאכים הבאים מהזיווג התחתון (ביאורים ח״ב ע ע״ב).

[1943] מסיפורי המדרגות ההם העליונות וסוד החכמה העליונה שהיא נקראת קדישא לאפוקי חכמה תתאה דלא אתקרי קדישא (אור יקר).

[1944] סוד התפשטות החכמה עד סוד ז׳ ספירות וחכמה ובינה על גביהן דהיינו ע״ב זייני חכמתא (אור יקר).

[1945] נגד אדנ״י במילואו [אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד] שעולה תרע״א שהוא תר״ע עם הכולל (מ״מ).

[1946] דהיינו סוד המלכות שהיא מתמצעת בין ששה קצוות שלשה מצד זה ושלשה מצד זה (אור יקר).

[1947] שהמלכות חקיקת החכמה (אור יקר).

[1948] נגד ט״ו חסדים כנודע (מ״מ). ידוע שסוד המפתחאן הוא בשם הוי״ה כמ״ש בפרשת תרומה וכל אות של הוי״ה יש לו אורות ומפתחות כמנין אות ההוא ונכללים זה בזה שה׳ ראשונה יש לה חמישים מפתחות שנפתחים חמשים שערים בה כמנין י׳ פעמים ה׳, וכשנכללים בו׳ הוא ש׳ מפתחות אות דקשוט דאבהן וכשנכללין בה׳ אחרונה הוא אלף ות״ק ולכן ביסוד הנער מט״ט אלף ות״ק מפתחאן שהוא משמש לה׳ אחרונה (יהל אור), הדעת כולל אלף אדרין ואכסדרין ב׳ עטרין דחו״ג ה״ח וה״ג שהם ת״ק ות״ק, והוא בסוד כלל האותיות בפנים ואחור שהם תצ״ה עד צ׳, ותשר״ק הוא אלף ומנצפ״ך ג׳ אלפים ות״ק שכל אלף נכלל באלף, והוא סוד הגלגל פנים ואחור שכולל כל המדרגות של חו״ג, שהחסדים הם בפנים של הגלגל, ותשר״ק אחור שלו, ודעת כולל כל פרטי המדרגות של הנבראים וכל דרכי הנהגתם בב׳ עטרין שלו (פת״ש ז״א לט).

[1949] עם היות שאתה מתעלה על השמים על התפארת עכ״ז על כל הארץ כבודך שמתגלה סודך בתחתונים (אור יקר).

[1950] הוא בהיכל השני, היכל עצם השמים ונקרא הדרניאל שמעלים ומסתרי הדרו של אל לכך הגזים עליו שיעלים ויסתיר הדר עליון (אור יקר).

[1951] היא המדרגה הרביעית מד׳ מדרגות שבהיכל הרצון לרפאות נגעו להשיב הספר עצמו כדפירשנו (אור יקר).

[1952] לחנוך לא זכה אל הספר מפני שהיה בסוד נער אינו באצילות לכך אתיהיב ליה ספר אחר דהיינו סוד ספרא דחנוך נער מטטרון ומתוכו נקשר בו ונעשה מרכבה אליו (אור יקר), עי׳ לעיל לז ע״ב (לש״ו).

אלהים על כל הארץ כבודך". באותה שעה נרמז אליו להדרניא"ל המלאך הקדוש, ואמר לו, אדם, אדם, תגנוז את כבוד רבונך, שלא נתנה רשות לעליונים לדעת בכבוד רבונך, פרט לך.
והיה הספר ההוא שמור וגנוז עמו עד שיצא אדם מגן עדן. שהרי בתחילה היה מעיין בו ומשתמש כל יום בגנזי רבונו, והתגלו לו סודות עליונים מה שלא ידעו שמשים עליונים. כיון שחטא ועבר על מצות רבונו, פרח ממנו אותו הספר, והיה אדם טופח על ראשו ובוכה, ונכנס במי גיחון עד צוארו, והמים עושים את גופו נקבים נקבים, והשתנה זיוו. באותה שעה רמז הקדוש ברוך הוא לרפאל והשיב לו אותו הספר, ובו היה אדם עוסק והניחו לשת בנו, וכן לכל אותם צאצאים, עד שהגיע לאברהם, ובו היה יודע להסתכל בכבוד רבונו, והרי נאמר. וכן לחנוך נתן לו הספר והסתכל ממנו בכבוד העליון.

(מה) עי' תיקו"ז טז ע"ב: אבל בפורקנא בתראה לא נפקת ברתא בהאי עבדא כשפחה אלא בקודשא בריך הוא בגין דאורייתא (דאיהי)קמ חירו (איהי)קמא עמה בגלותא בתראה (דאיהי)קמב חירו דילה מה דלא הוה הכי בגלותא קדמאה דלא הוה לה ולבנהא אורייתא דאיהי חירו דאורייתא ודאי איהו חירו במלכותא דילה ביקרא דילה הה"ד (משלי ג טו) יקרה[1953] היא מפנינים ובגין דא (שמות כא ז) לא תצא כצאת העבדים ודא הוא דאמר (ישעיה נב יב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' יהו"ה ודאי איהו יוקים לון מעפרא ואיהו נהיר על אנפוי דישראל וביה אשתמודעין כל עלמין דאינון זרע ברך ה' (שם סא ט):
תרגום: אבל בגאולה האחרונה, לא יוצאת הבת בעבד הזה כמו שפחה אלא בקדוש ברוך הוא, משום שתורה שהוא חרות שהוא עמה בגלות האחרונה, הוא החרות שלה, מה שלא היה כך בגאולה הראשונה, שלא היתה לה ולבניה תורה שהיא חרות, שתורה היא ודאי חרות במלכות שלה, בכבוד שלה, זהו שנאמר "יקרה היא מפנינים", ולכן "לא תצא כצאת העבדים". וזה שאמר "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון, כי הלך לפניכם יהו"ה", יהו"ה ודאי הוא יקים אותם מהעפר, והוא מאיר על פניהם של ישראל, ובו נודעים כל העולמות שהם "זרע ברך ה'".
בהגר"א: חירו דאורייתא - כמ"ש (עירובין נד ע"א) חרות כו'[1954]: **חירו במלכותא -** שאז מל' יהיה בחירות, וכן של ישרים[1955] למטה: **הה"ד יקרה היא כו' -** ר"ל, באורייתא היא יקרה: **ואיהו נהיר כו' -** כמ"ש (דברים כח י) וראו כל כו' כי שם כו', כמו הנשמה בגוף אינה נראית רק כשמתפשטת, כן השם אחר שיתפשט מהאי גופא וישרה בישראל, שלא ע"י מט"ט:

(מו) עי' ס"י (פ"ג מ"ד): שמים נבראו מאש[1956] וארץ נבראת ממים וכו'. בהגר"א: שמים כו' וארץ כו' - כמ"ש (פרקי דרבי אליעזר פ"ג) שמים מהיכן נבראו מאור לבושו שנא' עוטה אור כו', וארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, ואור הוא בבינה, מאורי האש (תיקו"ז יב ע"א), ה' פעמים אור של מעשה בראשית (תיקו"ז כ ע"ב), ה' ראשונה של השם כידוע, ושלג הוא מים בחכמה, הרי שנברא שמים מאש וארץ ממים, והענין כי מים דוכרין לבן נקפאים כשלג[1957], ומים נוקבין אדומים כאש כמ"ש (נדה לא ע"א) אביו מזריע לובן כו' אמו מזרעת אודם, ואבא יסד ברתא (זהר פנחס רנח ע"א) שנאמר (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, ואימא ברא שנאמר כונן שמים בתבונה, והענין כמ"ש (נדה שם) איש מזריע תחלה כו' ואשה מזרעת[1958] כו' שנאמר (בראשית מו טו) אלה בני לאה ואת דינה בתו.

[1953] עי' דברי רבינו תז"ח טז ע"א: **יקרא דיליה יקרה כו' -** מביא ראיה שהיא נקראת כבוד שנאמר יקרה היא.
[1954] ז"ל: ואמר רבי (אליעזר) [אלעזר] מאי דכתיב חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות, ועי' עוד זהר חלק ב דף קפג ע"א.
[1955] נדצ"ל ישראל.
[1956] עי' ב"ע קנ ע"א, ז"ל, חב"ד דמוחין כלילין בגלגלתא ולכן הם תוך הראש והוא מ"ש בס"י שמים נברא מאש והוא גלגלתא דאתפשט ומתגלגלא מסט' דבוצינא כמש"ל ונק' שמים אש ומים חו"ג דרישא דמלכא כנ"ל.
[1957] עי' לעיל יא ע"ג.
[1958] עי' לש"ו כללים כלל ג ענף יב אות ג, ז"ל, יציאתו ותולדתו של זה הב"ן היא בדיוק כמו המ"ה הנ"ל רק זה בפנים וזה בחוץ, ומקורם אותו דבר מע"ב וס"ג, רק שעצמות הב"ן מהס"ג ושל המ"ה מהע"ב, ומה שכתוב (זהר פנחס רנח ע"א) אבא יסד ברתא, שאין לאמא כח לבד להוציא דוגמתה, ה' תתאה מה' עלאה, ללא האב, שהסיבה לזה מהאבא, ומה שאמא יסד ברא, כי על ידי תשוקתה

(מז) עי׳ זהר ח״א יט ע״ב: מאי טעמא רבה אמונתך[1959] רבה איהו ולא זעירא[1960] [רבה אמונתך] ודאי רבה דכלא (דעתיד) לנטלא כל בני עלמא [ולאכללא] (ולאתכללא) לון בגוה עלאה[1961] ותתאה[1962] אתר רב וסגי איהו דכליל כלא ולא אתמליא יתיר ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים[1963] והים איננו מלא וגו׳ אזלי לגבי ימא[1964] וימא נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמליא ובתר אפיק לון[1965] כמלקדמין ואזלי ובג״ד רבה אמונתך[1966]:

(מח) עי׳ זהר ח״א טו ע״ב: והמשכילים[1967] יזהירו (דניאל יב ג) כגוונא דתנועי [נ״א דטעמי] דמנגני ובנגונא דלהון אזלין אבתרייהו אתוון ונקודי ומתנענען אבתרייהו כחיילין בתר מלכיהון[1968] גופא אתוון ורוחא[1969] נקודי כלהו נטלי [במטלניהון] (במטלנון) בתר תנועי[1970] [נ״א טעמי] וקיימי בקיומייהו כד נגונא דטעמי נטיל נטלי אתוון ונקודי אבתרייהו כד איהו פסיק אינון לא נטלין וקיימי בקיומייהו והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי כזהר נגונא דטעמי הרקיע אתפשטותא דנגונא כגון אינון דמתפשטי בפשיטו ואזלי בנגונא ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי[1971] דפסקי במטלניהון [דבגין] (ובגין) כך אשתמע מלה:

יזהירו אתוון ונקודי ונהרין כחדא במטלנון ברזא דסתימו במטלנותא באינון[1972] שבילין סתימין[1973] מהאי אתפשט כלא[1974] והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע אינון קיימין וסמכין[1975] דההוא אפריון[1976] המשכילים אינון קיימין וסמכין עלאין דאינון מסתכלי בסכלתנו[1977] בכל מה דאצטריך ההוא אפריון וסמכין[1978] (רבין וסתרא) [רבים סותרא] ודביה סותרא] דא[1979] כמה דאת אמר (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל[1980] יזהירו דאי לא יזהירו ולא נהרין לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך כזהר הרקיע[1981] ההוא דקיימא ע״ג אינון

אליו היא מעלה מ״ן לבחינת זכר, כמש״כ בגמ׳ נדה (לא ע״א) אשה מזרעת תחילה יולדת זכרים, שהסיבה מהאמא על אף שהעצמות מהאב.

1959 מלכות (רח״ו).

1960 עי׳ שעה״כ דרושי הלילה דרוש ג׳: המלכו׳ הנק׳ אמונה נעשית גדולה ורבה בכל לילה ע״י כל נשמות התחתונים העולים בכל לילה להכלל ולהתעבר בתוכה כדי להתחדש שם בהיותם בתוכה.

1961 מ״ד (מ״מ).

1962 נשמות בסוד מ״ן (מ״מ).

1963 שהיא השפעת הקצוות במלכות, והם מ״ד (מ״מ).

1964 הם הנשמות שהם בסוד מ״ן (מ״מ).

1965 שאינה שבטל מציאותם באש ששורף ומבטל הכל שאם כן אינה מעלה ואינה מורה על גודל מעלתה אמנם עתה שהם חדשים לבקרים דהיינו לבתר אפיק לון מורה ודאי רבה אמונתך על גדולתה שאינה מבטלת הנשמות ובמציאותם נכל[ל]ות בה ויוצאות ממנה ואינם מוסיפין אורה ולא גורעין בצאתם זה מורה על גודל אורה ומעלתה (אור יקר).

1966 כג״ד רבה וסגיאה - כי ענין הנחלים נאמר לגבי שפע הספירות העליונות אל המלבות כדפי׳ (אור יקר).

1967 עי׳ תיקו״ז ד ע״ב, ועיי״ש בגר״א: ר״ל, ועל האותיות ונקודות וטעמים נאמר והמשכילים.

1968 תקונים כד [כט ע״א] (הערת הזוהר).

1969 חכמה (רח״ו).

1970 בינה (רח״ו).

1971 ת״ת (רח״ו).

1972 (נ״א באינון) כאינון (דפ״ו).

1973 שהן ל״ב שבילין דנפקין מקוץ התחתון של יו״ד והן אותיות ונקודות (יהל אור).

1974 ר״ל מהיו״ד זה שהוא סתימו, ועי׳ תז״ח עט ע״א [כא ע״ב - בוצינא דקרדינותא עביד משחתא במדידו וכו׳] (יהל אור).

1975 נו״ה אבא (רח״ו).

1976 מלכות (רח״ו, שעה״פ איכה).

1977 בסוד היסוד (רח״ו).

1978 (נ״א דביה) דיליה סתרא דא (דפ״ו).

1979 עי׳ זוהר הרקיע כא ע״א.

1980 [היסוד] משכיל בצרכי הדל שהוא מלכות (רח״ו).

1981 ת״ת (רח״ו). הוא בינה שעומדת על הו״ק, והוא יסוד דבינה שנקרא הרקיע, וממנה יוצא הדעת לו״ק, וזהו הנהר דנגיד ונפיק דלא פסיק, ולכן כינה אותו ע״ש בינה שבתוכה נגיד וממנה יוצא, וזהו זוהר הרקיע של הרקיע (יהל אור).

משכילים[1982] דכתיב ביה (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה[1983] רקיע[1984] כעין הקרח הנורא זהר[1985] דההוא[1986] נהיר לאורייתא[1987] זהר[1988] דנהיר לאינון ראשי[1989] דההיא חיה ואינון ראשי[1990] אינון משכילים דנהרין[1991] תדיר ומסתכלן להההוא רקיע[1992] להההוא נהירו דנפיק מתמן ודא איהו נהירו דאורייתא[1993] דנהיר[1994] תדיר ולא פסיק[1995]:

תרגום: $

(מט) עי' תיקו"ז מה ע"ב: קם רבי שמעון פתח ואמר שמעו הרים את ריב ה' (מיכה ו ב) מאן ריב דא שכינתא דאיהי ריב ה' (דאיהי רבי רב) בגין בנהא איהי ריב ברבי ורב(ן) ורבא ריב ודאי בכלהו תנאים ואמוראים[1996] דאיהי מריבת בהון בשית סדרי משנה בגין בעלה דאיהו עמודא דאמצעיתא כליל שית סדרין:

תרגום:

ביאור רבינו: ריב ה' בשית סדרין כו', והוא מארי תריסין כנ"ל (מה ע"ב ד"ה בודאי) ואח"כ מפרש בנקודין כנ"ל (כאן ד"ה דאית וכו'): **דאיהי ריב ה' בגין בנהא איהי ריב ברבי ורב ורבא כו' -** כצ"ל, ואמר דאיהי ריב ה' בגין בנהא, ר"ל שצועקת תמיד לה' על בנהא דאינון בגלותא, ועל מסכני דבהון כמ"ש בתז"ח (עה ע"א ז ע"ד) עש"ב: וכו' **איהי ריב ברבי כו'** - ר"ל שהמחלוקת בתנאים ואמוראים הכל בהלכה דאיהי שכינתא כמש"ל (א ע"ב ד"ה אלין דאתמר) דכל א' אומר הלכה כמותו, והלכה כרבים דאינון אבהן כמש"ש, והן הרים דכאן כמש"ל. ובג"ד שמעו הרים אלין אבהן והן רבי ורב ורבא, וכמ"ש בתז"ח (ז ע"ג) כל רב מבבל ורבי מא"י ורבא משאר ארעין, וכמש"ש דיו"ד דרבי הוא חכמה, וכמש"ל בריש תיקון כ"ב (עב ע"א) דאוירא דא"י מחכים ע"ש, והוא חסד לימינא. ורב מבבל בבינה לשמאלא בגבורה. ואין שם אות נוספת כי שמאלא נכלל בימינא[1997], ואשתאר בגריעו, ולחשך קרא לילה (בראשית א ה) וכו'. והן אלו ב'

1982 נו"ה (רח"ו), הוא הת"ת דזעיר שהוא ע"ג נו"ה הנקראים משכילים (מ"מ).

1983 נו"ה (רח"ו), חיה היא מלכות, וראשי החיה הם נ"ה, ודמות על ראשי הוא ת"ת (מ"מ).

1984 יסוד (רח"ו).

1985 הארת יסוד דאימא (מ"מ).

1986 הוא הדעת דנהיר לו"ק (יהל אור).

1987 יסוד (רח"ו), המאיר לת"ת דזעיר (מ"מ).

1988 ת"ת (רח"ו).

1989 פי' כי נה"י הם בסוד תוספת כנודע ועיקרם ובניינם מהארת חו"ג שיצאו מיסוד דאימא כמ"ש באוצ"ח דרוש צלם דזעיר פרק ב' (מ"מ).

1990 נו"ה (רח"ו).

1991 נו"ה (רח"ו).

1992 ת"ת (רח"ו).

1993 ת"ת (רח"ו).

1994 הוא אור יסוד דבינה המאיר לת"ת. אי נמי אור הת"ת עצמו נקרא נהירו דאורייתא דנהיר וכו'. ובספר אשל אברהם פירש, גופא אתוון, רמז לנוקבא שכוללת כ"ב אתוון. ורוחא ניקודי רמז לדכורא דאיקרי רוחא. וכיון דנקודי אינון מסטרא דחכמה, ואתוון מסטרא דבינה וטעמי מסטרא דכתר, לכן אתוון ונקודי נטלין בתר תנועי דאינון טעמי. והאריך בספרו ומשם תדרשנו (מ"מ).

1995 הן אמת אין לענין בזה יחס וברוב הספרים אינו. וקרוב אני לומ' שהוא דעת תלמיד ואינו מהזוהר. ועכ"ז נפרש כוונתו הנה בקצרה אינון קיימין וכו' היינו שש קצוות, שהם עמודים סומכים למלכות שהיא אפריון, שמעמידים אותה בשפעם, כדכתי' חצבה עמודיה שבעה. ונקראים משכילים, מפני שהם מסתכלים במלכות להשפיעה כפי צורכה אם למלחמה מצד הגבורה כדכתי' ה' איש מלחמה וכו' ומשפיע בה מצד הגבורה. אם לחסד מן הימין וכו', הכל לפי הצורך (אור יקר), בינה ימא דאורייתא שהיא ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד (בהגר"א בתז"ח יז ע"ב ד"ה ומצדיקי).

1996 עי' יהל אור ח"א ל ע"ג, ז"ל, גם בדורות הראשונים היו תנאים ואמוראים אף בימי יהושע ברייתות ומימרות וגם הם היו מסדרים אלו הברייתות ומימרות, עכ"ל.

עי' דברי רבינו בתיקו"ז נג ע"ב: תנאין ואמוראין - הן תרין מתיבתין. ובביאור מהן אותן "תרין מתיבתין", עי' זו"ח לו ע"ב: בגין דתרין מתיבתין אית לעילא מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן ומתיבתא עילאה דקב"ה, ובכל אתר דתנינן "מתיבתא עילאה" דא הוא דקב"ה "מתיבתא דרקיע" - דא מטטרו"ן. ועי' יהל אור ח"א ג ע"א: "מתיבתא עילאה" נגד חג"ת, ו"מתיבתא תתאה" נגד נה"י, כמ"ש בתז"ח (ז ע"ג), ע"ש. ובמתיבתא עלאה יעקב עשה שלום, ובתתאה יוסף, ע"כ.

1997 עי' זהר ח"א יז ע"א.

תלמודים בבלי וירושלמי, וקרא לבבלי במחשכים כו׳ (סנהדרין כד ע״א), נעם וחובלים[1998] ימינא ושמאלא, ועמודא דאמצעיתא אינו אלא התכללותם ימינא ושמאלא שם יחד, ולכן ניתוסף בו ג״כ אות מסט׳ דימינא ועל התכללותם שם בא׳, לכן בו א׳ והוא באל״ף דוא״ו כידוע[1999], קרקע ערבות (תז״ח יז ע״ד)[2000]. ונראה מזה שרבא דנזכר בגמ׳ לא היה אלא כינוי לגודל תורתו, כמו ר״י הנשיא שנק׳ רבי, וכן ר׳ אבא ריש סדרא דבבל שנק׳ רב, וכו׳.

(נ) עי׳ זהר ח״א רסז ע״א: ד״א ויחלום והנה סלם (שם) פתח רבי שמעון ואמר סי״י דא סל״ם[2001] ואיהו ק״ל ורזא דמלה (ישעיה יט א) הנה יי׳ רוכב על ע״ב ק״ל ע״ב דא יו״ד ה״י וי״ו ה״י ועוד יו״ד יו״ד ה״א יו״ד ה״א וא״ו יו״ד ה״א וא״ו ה״א דא ק״ל אתוון קדמאן סלקין לע״ב אתוון דאינון תולדין[2002] דלהון סלקין ק״ל ע״ב ק״ל מאתן ותרין כחשבן ב״ר:

אנת הוא בר רעיא מהימנא עלך אתמר (תהלים ב יב) נשקו בר[2003] אנת הוא רבן דישראל רב לתתא רבן דמלאכי השרת ב״ר לעילא ברא דקב״ה ושכינתא חס״ד גם[2004] לאשלמא רמ״ה עלייהו[2005] אתמר לגבי משיח בן יוסף (שמואל ב׳ יב יג) גם יהו״ה העביר חטאתך לא תמות בהאי[2006] ג״ם אתכפר דוד[2007] והאי איהו שיעורא דחלה מ״ג ביצים ותוספת חומש ביצה רמיז (במדבר ה ז) וחמישיתו יוסף עליו[2008]:

תרגום: $

(נא) עי׳ זהר ח״ג רלח ע״ב: lאמר ר״מ שושן עדותl (שושנה) דאינון סהדין על ישראל דאינון אברים ואיהי נשמתא עלייהו איהי[2009] סייעתא [דשמיא] דאתמר בה[2010] (מלכים א׳ ח לב) ואתה תשמע השמים lאיהיl סיעתא קדישתא (ומנה תלייא) דאתמר עלה תניא דמסייע לך איתן מושבך[2011] ושים בסלע קנך (במדבר כד כא) אית״ן תני״א תמן קנא[2012] דנשרא עלאה ואיהי שכינתא ועלה אתמר (דברים לב יא) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף דאינון [שוני[2013]] (ששני) הלכות ומשניות וכל דבור ודבור דנפיק מפומוי [דההוא] (דהיינו) תני״א דאפיק ביה[2014] lולשמא דיהו״הl (יהו״ה לשמא) בין באורייתא בין בצלותא בין בברכה בין בכל פקודא ופקודא מה כתיב ביה (שם) יפרוש כנפיו יקחהו[2015] [ההוא נשרא (נ״א דהוא דבור)[2016] דביה יהו״ה] ישאהו על

1998 עי׳ סנהדרין כד ע״א: אמר רבי אושעיא מאי דכתיב ואקח לי (את) שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים נועם אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה חובלים אלו תלמידי חכמים שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה.

1999 עי׳ ע״ח שער מ״ן ומ״ד פרק ה: א׳ שבתוך הוא״ו [דס״ג] (דמ״ה וס״ג), הוא בחי׳ אהי״ה, כי א׳ דמילוי וא״ו דס״ג, הוא עצמו מתלבש באות [א׳ דמילוי] וא״ו דמילוי מ״ה (שהוא גימטריא אדם), והוא בחי׳ אהי״ה, אלא שברדתה למטה להתלבש בא׳ זו דמילוי וא״ו.

2000 עיי״ש בביאור רבינו: מלכות של בינה מקום שכלה בשליש ת״ת אחר חו״ג שם נראה מלכות. ועי׳ עוד לקמן קב ע״ג.

2001 גימ׳ ק״ל, וכתיב והנה אנכי בא אליך בעב הענן על סיני בעב הענן זהו ע״ב וק״ל וה׳ נצב עליו. ורוכ״ב ג״כ גימ׳ כ״ו שם הוי״ה הפשוט ר״ב גימ׳ ע״ב ק״ל ופי׳ ה׳ רוכב על כב הענן ועל סיני שהוא קל כנ״ל (יהל אור).

2002 ר״ל דאחוריים פשוטים גימ׳ ע״ב ומילוי הוא תולדין דפשוט (יהל אור).

2003 ח״ג שז ע״א (לט״ו).

2004 חסר ג״ם (דפ״ו).

2005 שהוא יד רמ״ה גם הוא מילוי ס״ג בבינה דנהרא בעד״א כמ״ש ברע״מ קרח (יהל אור).

2006 שהאי יוה״כ (יהל אור).

2007 ר״ל שנאמר לו זה ביום הכיפורים כידוע מזוהר (יהל אור).

2008 ה׳ עלאה נוסף על שמם (יהל אור). ר״ל כי מילוי ס״ג הוא רק ל״ז אך ה׳ עלאה בינה ה״א הוא ששה ויהי׳ ג״ם וזהו וחמישיתו יוסיף עליו ר״ל להוסיף חמשיתו ה״א ויהיה המילוי דס״ג (יהל אור).

2009 איהו (דפ״ו).

2010 ר״ל השמים עד״א ו׳ [מצאתי כתוב על הגליון. איהו סייעתא דשמיא ע״ד עזר כנגדו. ע״כ] (יהל אור).

2011 ר״ל איתן אותיות תניא, והיא שכינה, וזהו דמסייע לך כנ״ל (יהל אור).

2012 ר״ל באדם ששונה, שנק׳ תנא, שם קנא כו׳ (יהל אור).

2013 ר״ל הן גוזליו ירחף, ששורה השכינה עליהם (יהל אור).

2014 בין (דפ״ו).

2015 להההוא דבור דסלקת בי׳ לעילא (יהל אור). תיבת ״יקחהו״ מופיע לאחר ״דביה יהו״ה״ בדפ״ו.

2016 בדפ״ק תיבות ״דהוא דבור״ הוא מעיקר הגירסא ולא נ״א.

אברתו (שם) מאי על אברתו על ההוא אבר דב״נ |ס״א דההוא נשרא| דביה מצוה[2017] יהו״ה אתקרי אבר דשכינתא ובג״ד ישאהו על אברתו [ישאהו] כגון (במדבר ו כו) ישא יהו״ה פניו אליך
תרגום: $

(נב) עי׳ זהר ח״ג רעט ע״ב: פתח רעיא מהימנא ואמר סבא סבא אית סלע ואית סלע אית אבן ואית אבן[2018] אית אבן דשמא[2019] דיהו״ה (ואיהי) עלה אתמר (דניאל ב לה) ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ואית אבן דאיהי[2020] (ויקרא כו א) אבן משכית דלית תמן נביעו דמיא דחכמתא ולא דבור:
אלא אבן דאיהי |(חסר)| סלע דמשה עלה אתמר (במדבר כ ח) ודברתם אל הסלע |לעיניהם| ונתן מימיו דאיהי ב(י)ת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא אבל |שפחה|[2021] (אשכחת) סלע אחרא[2022] דאתקריאת (קליפה) משנה נוקבא[2023] דעבד נער עלה אתמר (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד[2024] אלא דמחאן ומתברין מינה כמה פסקות [לקוטות ולקטין לון לכן] |ולקטין לון ואתקרון לקוטות ועל דמלקטי לון|[2025] (ולקוטות ועל דמלקטי לכון) ועל דמלקטי לון אתקריאו לקוטות בלא נביעו דחכמה וקבלה:
אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבור ופיוס כברתא דמלכא ובגין דמחינא בה לקינא עלה ואתגזר עלנא[2026] מותא דמאן דמסרב למטרוניתא חייב מיתה כל שכן מאן דמחי לברתיה דמלכא ובגין דא אתגזר עלי דלא איעול לארעא דישראל[2027] ואנא קבור בארעא נוכראה |ואתעברת| (ואתעברו) מ[י]ני[2028] ואתמר (שמואל ב׳ כג כא) וירד אליו[2029] בשבט[2030] (האי שבט) והאי שבט איהו [חד משבטיא] (משבטים) דילי דאנא עתיד לנחתא תמן למהוי עם ישראל בגלותא וכלא אתרמיז ובאתר אוחרא אוקמוה מארי מתניתין |(חסר)|:
תרגום: $

[2017] דרמ״ח מ״ע נגד רמ״ח אברים, בכל אבר מצוה א׳, ובכל מצוה שם הוי״ה כידוע, דמ״צ בא״ת ב״ש י״ה, הרי שם הוי״ה. וההוא אבר הוא אבר דשכינה. ור״ל ישאהו את השם הוי״ה. וזהו יה״ו די׳שאה׳ו׳, עם הדבור ה׳ בתראה, על האבר של האדם שהוא אברתו דשכינה. וזהו ישא ה׳ ר״ל שם הוי״ה אליך על האברים. אלא אמר דוד כו׳. ר״ל שהסלע הוא השכינה. וכן הסלע עם איתן קאי על התנא. איתן כנ״ל וסלע כמו שמפרש והולך (יהל אור).

[2018] הצור והסלע שניהם הם על סוד היסוד דהנוק׳, כי בקטנות נקרא היסוד שלה בשם צור, שאז הוא בגילוי אור דאלהים דההי״ן גימ׳ רצ״ה, ועם הכללות דשם אלהים הוא גימ׳ צור. אבל בגדלות נקרא לפעמים היסוד שלה בשם סלע (ע׳ פנחס רכט ע״ב, תצא רעט ע״ב) ע״ש אהיה דיודי״ן עם הכולל שלה (דע״ה ח״ב קכח ע״א).

[2019] ר״ל מל׳ דאצילות (יהל אור).

[2020] מל׳ דבריאה (יהל אור).

[2021] שכחתי ונקטתי (בהגר״א בתיקו״ז מו ע״ד). וכן הוא ביהל אור ח״ב לה ע״א (לש״ו).

[2022] מטה סתם הוא מטה ה׳ מסטרא דעד״א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ״ש בזוה״ק (ח״ב מח ע״א, ושם בסופו רעא ע״ב ורעב ע״א, ע׳ שם ושם) (דע״ה ח״ב קלג ע״א).

[2023] ר״ל מל׳ דיצירה שבה מתני׳ (יהל אור).

[2024] היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט״ט ובסוד עץ הדעת, ע׳ תיקונים (תיקון נד דף קא ע״א) ובזוהר שמות (דף יב ע״א בהגהות מהרח״ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ״ש ברע״מ (תצא דף רעט ע״ב) (דע״ה ח״ב קכט ע״ב), היה הסלע ג״כ מהאור דהעץ החיים (דע״ה ח״ב קלב ע״א).

[2025] עלמא דפרודא. כל דין הוא בפ״ע, אבל סתרי תורה כל א׳ בחבירו כמים שאין להם סוף, דלית פקודא דלא כלילא מכל פקודין כמש״ל (יהל אור).

[2026] על משה ואהרן (יהל אור).

[2027] נסתלק משה רבינו ע״ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז״ח דף ז ע״ד ח ע״א י ע״ד, וברע״מ משפטים קטו ע״א, ופ׳ תצא רעט ע״ב, וע׳ עוד בהגר״א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע״ה ח״ב קל ע״א).

[2028] ברתא ארעא קדישא (יהל אור).

[2029] שקודם כתיב איש מצרי, זהו משרע״ה, כמ״ש (שמות ב יט) איש מצרי הצילנו (וע׳ הקדמת הזהר. ד״ל) (יהל אור).

[2030] בדינא בגלותא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

(נג) עי' תיקו"ז סח ע"א: וההוא חוט דיליה איהו ו' דאבנא דאיהי תגא עטרה על רישיה עטרה דספר תורה ובגינה אתמר {סח ע"ב} ודאשתמש בתגא חלף איהי כתר תורה ודאי דתלת כתרין אינון כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה (נ"א וכתר שם טוב) על גבייהו[2031] והאי אבנא איהו י' בריש א' ואיהי י' בסופה עלה אתמר מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י) ואיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א[קמג] (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י) כליל עשר ספירן דאינון נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן.

תרגום:

בהגר"א: וההוא חוט דיליה - ר"ל דזרקא, ור"ל ההוא חוט שהוא ו', שהיא עטרה בראשו, {סח ע"ג} לומר שהיא עטרת בעלה (משלי יב ד)[2032], עטרה בראש ס"ת דהוא בעלה: **דתלת כתרין כו'** - ור"ל שזהו סגולתא, וע"ל (נה ע"ב מח ע"א) למיהוי תגא ועטרה ברישא דתלת אבהן כו', ולמעלה (נד ע"ג מז ע"ב) **ואתקריאת י' י' י' בתלת יודי"ן, י' עילאה איהו על רישא דא' כו' ולבתר כו' ולבתר כו'**, ע"ש, וז"ש **והאי אבנא איהי כו'**: ***ואיהי יו"ד ה"י וא"ו ה"י כליל כו'** - כצ"ל, ר"ל דתלת יודי"ן ביה, וע"ל (כג ע"ב כח ע"ב) **ותלת יודי"ן אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת א' ואינון רמיזין בשמא סתים כו'**, אבל כאן כוונתו רק על ב' היודי"ן שבתחלה וסוף, דבאמצעיתא נכלל בוא"ו, ואין באל"ף יודי"ן עצמיים רק ב', תחלה וסוף, ורומז על הנ"ל, אע"ג דהיא (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים, בסוף כולן, סלקא על כולן, לאתר דאתגזרת מתמן, והן בשילוב יאהדונה"י, י' בראש ובסוף, דסלקא מסוף עד הראש כנ"ל. וז"ש מגיד מראשית אחרית כו', נעוץ סופן כו', והכל רמיז באלף, ב' יודין בראש וסוף, ו' אותיות באמצעיתן, נגד ו' האמצעי שבאלף. ואמר **כליל עשר ספירן** - שהן יו"ד אותיות שבשם הנ"ל, ויו"ד שבסוף כוללן וכן היו"ד שבראש, כמ"ש בריש תז"ח (ב ע"ב) **ועשר חכמות אתקריאו ע"ס**[2033], וכן אמר בפ' ויקרא (י ע"ב[2034]) **על יו"ד קיימי כולהו כו', תנן יו"ד שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד דהיא עשיראה דאתוון כו'**, וכלהו סתימי ביו"ד, וכן יו"ד מלכות כליל כלהו, כידוע:

תרגום: $

(נד) CAMA NITZRACHעי' זהר ח"א קט זע"ב: אמר רבי יוסי כגוונא דא כתיב (ישעיה ס כב) אני יהו"ה בעתה אחישנה מהו בעתה בעת ה' דתקום מעפרא כדין אחישנה אמר רבי יוסי ועם כל דא יומא חד[2035] איהי כנסת ישראל גו עפרא ולא יתיר[2036] אמר רבי יהודה הכי אמרו אבל תא חזי רזא דאוליפנא בשעתא דכנסת ישראל אתגלייא מאתרה[2037] כדין אתוון דשמא קדישא[2038] כביכול אתפרשו דאתפרשא ה"א[2039] מן וא"ו ובגין דאתפרשו מה כתיב (תהלים לט ד) נאלמתי דומיה[2040] בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א וקול לא אשתכח כדין דבור אתאלם ובגין כך היא שכיבת בעפרא[2041] כל ההוא יומא (דנא) ודה"או ומאן איהו אלף חמשאה ואע"ג

2031 עי' ב"ע קיב ע"ב שביאר שג' הכתרים הם בחינת חב"ד דז"א, ואילו "כתר שם טוב" הוא כינוי למו"ס.

2032 עי' לעיל הערה 650.

2033 עי' מלואים אות .Error! Reference source not found.

2034 עי' מלואים אות .Error! Reference source not found.

2035 פקודי רכז ע"ב (ד"א).

2036 אפשר דיום של הקב"ה קאמר דהיינו אלף שנה. ואפשר דיום א' ממש, והטעם שסוכת דוד נופלת לעולם נופלת, ולא הגיעה לארץ עד יום א' סמוך לגאולה והיינו שהאריכו בגמ' בענין דור שבן דוד בא וכו' במיעוט השפע (אור יקר).

2037 שם אדנ"י מיסוד הוי"ה (אור יקר).

2038 דהיינו שם הוי"ה עצמו והטעם שנתפרש יחוד אותיות (אור יקר).

2039 שנתפרש אות ה' מהוי"ה דהיינו המלכות מחכמה, שהם ב' בחי' אליה: הא', שם אדנ"י. הב', אות ה'. הפירודים ד': הא', שם אדנ"י משם הוי"ה. הב', אות ה' מיה"ו, שהוא אב לפירוד ד' אותיות. הג', י"ה מו"ה, כאומרו נאלמתי דומיה, דהיינו נאלמתי ו' מה', ודוממתי מאותיות י"ה שנסתלקו מו"ה וכו'. הד', י' לא אתחבר בה', בגין דו' לא אתחבר בה' (אור יקר).

2040 עי' ח"ב כו ע"א (לש"ו).

2041 לא נשאר בנוקבא דז"א דאצילות דקדושה רק בחי' מלכות שבה שהיא בחי' עשירית תחתונה שבה. ושאר הט' ספירות העליונים שבה שבאו לה מט"ס הראשונים שבו דז"א כנודע, אלו ירדו למטה בנוקבא דקליפה. ואלו הט"ס ראשונים נקרא רישא, אשר היא שכיבת לעפרא, כי היא נתונה בין הקליפות, בסוד עפר המשכן [כידוע ונחש עפר לחמו (ישעיה סה כה) - בהגר"א בסד"צ לא ע"ב]

דאקדימת[2042] בגלותא עד לא ייעול ההוא אלף חמשאה רזא דה״א וכד ייתי אלף שתיתאה דאיהו רזא דוא״ו כדין וא״ו יוקים להא״א בזמנא[2043] שית זמנין עשר[2044] כדין שלימו [שתין נפש[2045] ו׳ עשר זמנין [י׳] וא״ו] שי״ת זמנין עשר[2046]] וא״ו סלקא (בעשר) [בי׳] וא״ו נחתא בה״א[2047] אשתלים וא״ו גו עשר שית זמנין[2048] כדין הוו שתין לאקמא מעפרא ובכל שתין ושתין[2049] מההוא אלף שתיתאה אתתקף ה״א וסלקא בדרגוי לאתתקפא[2050] ובשית מאה שנין לשתיתאה[2051] יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא[2052] לאעלא בשביעאה כבר נש [דמתתקן] (דמתקן)[2053] ביומא שתיתאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא[2054] אוף הכי נמי וסימניך (בראשית ז יא) בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו׳ נבקעו כל מעיינות תהום רבה[2055]׃

תרגום׃ $׃

(נה) עי׳ זהר ח״א מו ע״T׃ ויעש אלהי״ם את הרקיע (שם ז) דעביד ביה עבידתא בסגיאו עלאה ויהי רקיע לא כתיב אלא ויעש דאסגי ליה ברבו סגיא א״ר יצחק בשני אתברי גיהנם[2056] לחייבי עלמא בשני אתברי (ה)מחלוקת בשני לא אשתלים ביה עבידתא[2057] ובגין כך לא כתיב ביה כי טוב עד דאתא יום תליתאה ואשתלים ביה עבידתא בגין כך כי טוב תרי זמני חד על אשלמות עבידתא דיום שני וחד לגרמיה ביום תליתאי אתתקן יום שני ואתפרש ביה מחלוקת וביה אשתלימו רחמי על חייבי גיהנם[2058] ביומא תליתאה [משתככין] (משתבבין) שביבין דגיהנם

(ע״ח שער הקלי׳ ג).

[2042] דאקדימת קע״ב שנים מאלף רביעי (אור יקר), עי׳ רמב״ן ור׳ בחיי בראשית (ב ג).

[2043] שמות ט ע״ב (הערת הזוהר).

[2044] שנוטל ו׳ כח מי׳ אל הגאולה ואח״כ נחתא בחמש דהיינו ה׳ לגאולה (אור יקר).

[2045] ״כדין שלימו שתין נפש״ נמחק במ״מ, ובמקומו איתא ״שתין נפש כדין שלימו״.

[2046] ו׳ שהוא ז״א מקבל הארה מאבא ששם החיים הנצחיים בסוד החכמה תחיה בעליה וכל קצה מו״ק דז״א מקבל הארה מאבא שהוא י׳ דשמא קדישא הרי הם ס׳ ומ״ש ו׳ עשר זמנין ו׳ שית זמנין עשר ר״ל כל החשבונות הם שוים בין אם נחשוב עשר פעמים ו׳ שאז אנו מושכים מאבא לו׳ שהוא ז״א הם ס׳ בין אם נחשוב ו׳ פעמים עשר שאז ז״א עולה לקבל מאבא הם ג״כ ס׳ ולכך בכל ששים מתעורר משיח לבוא, וז״ש ו׳ סלקא בי׳, ר״ל ו׳ שהוא ז״א עולה לקבל הארה מאבא הנקרא י׳ (מ״מ).

[2047] פי׳ אחר שקיבל הארה מאבא משפיע במלכות (מ״מ).

[2048] פי׳ כל קצה וקצה מו״ק דז״א קיבלו הארה מאבא שנק׳ י׳ הם ששה פעמים י׳ גימ׳ ס׳ (מ״מ).

[2049] אפשר דהיינו הקצין שמתעוררין בכל ששים שנה (אור יקר).

[2050] בעשר ספירות שבאות ו׳ הכלול מי׳ דאמרן דהיינו עשר שהם שש מאות, ואז נשלמה השכינה בסוד עשרה פעמים ששים מסוד החכמה דהיינו י׳ ולכך יתפתחו עשר מבועי דחכמתא לעילא בספירות ולתת אל התחתונים (אור יקר).

[2051] פי׳ אלו זכו ישראל היו נגאלים בששים שנה הראשונים של אלף הששי וכן בכל ששים וששים. ואם לא יזכו סוף הקץ הוא עד שית מאה שנין והכוונה שאז כל קצה מו״ק דז״א מקבל הארה מאבא שהוא י׳ וכל י׳ כלולה ממאה הם שית מאה שנין ואם היו זוכים היה די שכל קצה כלול מעשרה לבד ואז היה בא בששים שנה ועונותינו האריכו קיצנו שצריך לכלול כל קצה מעשרה ועשרה ממאה הם ת״ר (מ״מ).

[2052] זהו אחר הגאולה זמן שהעולם מתתקן ליכנס לסוד עולם שכולו שבת (אור יקר).

[2053] האריז״ל גילה סתרי מעשה בראשית ומעשה מרכבה, והיו גלויים לפניו ככל פשטות התורה, ונפתחו על ידו, ומאז ניתן רשות לכל העוסקים בזה להבין בהם כל א׳ לפי כחו. ובפרט משנת ת״ר ואילך וכו׳. ומ״ש יתפתחון כו׳ ר״ל שניתן רשות לכל המשתוקקים להדבק באלהים חיים ולהתעסק בחכמת האמת לכנוס וליטול את השם כהראוי. וכל מי שיעמיק בזה ישכיל וימצא שלא היה כ״ז קודם שנת ת״ר, כי עד אז עדיין היו הדברים סתומים וחתומים ולא היו אלא ליחידי סגולה לבד, כן שמעתי בשם הגאון החסיד ר׳ ישראל סלאנטער ז״ל (דע״ה ח״א לח ע״ג).

[2054] מכאן נראה שחצי יום הששי הם ת״ק שנה וחצי השני הם ת״ק אחרים ולכך בשית מאה שנין אערב שמשא לאעלא בשבתא כי נכנסנו בחצי יום הששי הסמוך לשבת ולפי זה ליל ששי אינו עולה בשם כי נהורא עמיה שרי ולפניו כחשכה כאורה והלילה בכלל היום הוא (מ״מ).

[2055] סוד נח הוא כאן בחוטמא נייחא דרוחא, והם בסוד שש מאות ברזא דו׳ יסוד דרדל״א, והוא רוחא דחיין ולזה אמר לחיי נח, ואז נבקעו כל מעינות תהום רבה והם אורות דמו״ס ימא דחכמתא, ומ״ש לשון בקיעה, כי המו״ס הוא סתים בסתימו וקרומא לא אתפתח ביה (ב״ע עו ע״א).

[2056] עי׳ תרומה קמט ע״ב. וכאן מתבאר עניין רחמי הקב״ה על הרשעים שאין עושה בהם כליה (דע״ה ח״ב עו ע״ד).

[2057] על ידי הגבורה לבדה לא תיתכן יציאה לפועל של שום פעולה (דע״ה ח״ב סב ע״א).

[2058] המאמרות דמעשה בראשית עומדים בסוד עולם הבריאה לעולם. והם הפועלים בכל

בגיני כך אתכליל ביה יום שני ואשתלים ביה רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון א״ל האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה אמאי לא אשתלים ביום ראשון דהאי ימינא כליל לשמאלא א״ל על דא הוה מחלוקת ותליתאה בעי למיעל בינייהו לאכרעא ולאסגאה בהו שלם:

תרגום: $עי׳ זהר ח״:

ועיי״ש מז ע״ב: ויכל אלהי״ם ביום השביעי (בראשית ב ב) דא תורה שבעל פה דאיהו יום שביעי וביה אשתכלל עלמא דאיהו קיומא דכלא[2059] מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו דהא תורה שבכתב[2060] אפיק כלא בתוקפא דכתב[2061] דנפיק מחכמתא[2062] תלת זמנין הכא ביום השביעי ויכל אלהי״ם ביום השביעי וישבות ביום השביעי ויברך אלהי״ם את יום השביעי הא תלת ויכל אלהי״ם ביום השביעי דא תורה שבעל פה דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא[2063]:

(נו) עי׳ זהר ח״ב קיא ע״ב: ההוא חטאת רובץ קאים על פתחא ככלבא בזמנא דקלא בתריתא דיהיבת אתתא נפיק איהו דליג מעל פתחא ואתעבר מתמן ואזיל אבתרה[2064] מאי טעמא בגין דקודשא בריך הוא שדר חד מפתחא דיליה וקלא פרחא ומפתחא אתיא וחויא אזל בתר קלא ודהוא (הוא) נפיק לעלמא ועד טורא דבטנא אזיל ומכשכשא עד עידן דאתנקיאת מההוא זוהמא דנשיכין דחויא בישא וקודשא בריך הוא מסבב סבובין ועביד עובדין כדקא יאות:

וכל דא בגין דההוא בטן אתדחיא הא ודאי אתדחיא מההוא בטן ולית ליה חולקא ואתדחי מבטן דלתתא דשאר נשין דעלמא דאף על גב דעביד צער לא אתיהיב ליה רשו לשלטאה ביה ומאן בטן אתייהיב ליה ואיהו שליט עליה ההוא בטן דסוטה דכתיב (במדבר ה כז) וצבתה בטנה בגין דהאי בטן עביד ביה נוקמין לרעותיה והאי בטן דיליה איהו וקודשא בריך הוא יהיב ליה בגין דלא אתדחי מכלא השתא רחימין דילי אציתו לא חמינא לכו ומלילנא לכו (קהלת א ח) כל הדברים יגעים לא יכיל איניש למללא אפילו מלין דאורייתא יגעים אינון:

כתיב (בראשית לב כד) ויותר יעקב לבדו[2065] ויאבק איש עמו וכתיב (שם כה) וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו וההוא ירך [ד]רווח מיעקב וההוא ירך הוא [בחלישו] (בלחישו) דיליה[2066] עד

המציאויות ובכל ענייניהם את הפעולה דיום ב׳. והגם שהיא בלתי מקויימת, עכ״ז הנה היא התחלה לכל פעולות המקויימות, ויש לה שיתוף ושייכות בפעולת כל הימים כולם. ולכך נכפל בשלישי ״כי טוב״ (דע״ה ח״ב סו ע״ב). עי׳ שמות כא ע״ב אמר ר״י (לש״ו).

[2059] פי׳ במלכות נכלל ונשלם עולם האצילות שהוא קיום כל נמצא, והיא נקראת יום השביעי שהיא מדה שביעית מחסד. כי אמרתי עולם חסד יבנה, ובנין העולם מחסד ונשלם במלכות (אור יקר).

[2060] ז״א (מ״מ).

[2061] פי׳ ז״א הוציא הכל בכח בינה הנק׳ כתב (מ״מ).

[2062] פי׳ אימא יצאה מאבא (מ״מ).

[2063] וישבות היא בינה שנקראת אלהים שעשתה שביתה ע״י יסוד ונק׳ שביעי כשמתחילים מן הבינה (מ״מ).

[2064] ור״ל חטאת הנזכר, שהיא לילי״ת, מדלגת אחר הקול האחרון של האשה, ואזיל אבתריה, לראות כששולח הקב״ה המפתח. וכשבא המפתח, היא באה עם המפתח, עד הגיעו אצל האשה, ונכנסת בפנימיות בטנה ומצערת לאותה אשה, וענין זה עושה אותו לכל אשה מפני קנאה, כגון שלקחו ממנו. אבל ענין הראשון, שמתערב קול האשה בקול הנחש, אינו אלא לאותם שלא שמרו הנדה וכו׳ (מ״מ).

[2065] בהאבק איש עמו ויגע בכף ירכו וכו׳, וע״ז הנה נשפעים מעתה הדינים מההוד יותר מדאי משום שהוא בלא המתקה והמזגת המדות, ומושפעים ע״ז החיצונים משם, וכמ״ש (דניאל י ח) והוד״י נהפך עלי למשחית, וכן נאמר (איכה א יג) כל היום דו״ה. וכן הנצח, הגם שנתקשר בימין אך משום שנפגם ע״י נגיעת הס״מ, הנה נשאר חשוך ופגום ולא היה נמשך אורו למטה, ולא היה אפשר להיות יניקת הנביאים משם עד דאתא שמואל ותיקן אותו קצת ואתנבא מתמן, וזהו מ״ש שמואל (שמואל א׳ טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר, להאחז ח״ו בסטרא דשקר (עי׳ בהגר״א בספד״צ פרק א ט ע״ד בד״ה מלך הששי) ולהיות איזה נגיעה להס״מ משם ח״ו. אמנם לא נגמר תיקונו בשלימות אלא רק ע״י דוד המלך ע״ה ע״י שירותיו וזמירותיו, וכמ״ש (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, ונתקדש מאז שפעת הנצח ויונק ומשפיע מהימין. אבל שפעת ההוד שיונק רק מהשמאל נפגם השפעתו, משום שהוא בלא המתקה, ולא יתוקן בשלימות אלא רק לעתיד לבוא, וכמ״ש כל היום דו״ה, וע׳ כ״ז בזוה״ק בראשית (דף כא ע״ב) ובפ׳ משפטים (דף קיא ע״ב) וכו׳, אמרו רז״ל חולין (דף פט ע״ב) גיד הנשה נוהג בירך של ימין ובירך של שמאל, ונודע הוא כי הנה התרין ירכין הם השחקים ששוחקים מ״ן (זהר ויקרא כו ע״א), שהוא טפת הזרע להברית, וזהו מה שרווח אז הס״מ מיעקב אבינו ע״ה, וכמ״ש התיקונים תיקון נו (דף קה רע״א) ויותר יעקב לבדו, ובההוא זמנא נצח

דאתא שמואל מאי [בחלישו][2067] (בלחישו) דלא משיך נבואה כד אתא שמואל נטל[2068] ההוא ירך וסלקיה מההוא אתר וחטף ליה מניה ומההוא זמנא אתעדי מניה ולא הוה ליה חולקא בקדושה כלל:

קודשא בריך הוא לא קפח ולא דחי ליה מכלא בגין דנטל שמואל ירך דיליה אלא יהיב ליה חולקא חדא מאי איהי יהיב ליה ההוא ירך [דסוטה בטן] דסוטה חלף ההוא ירך [ירך[2069]] דאעדי מניה ועל דא תרווייהו יהיב ליה קודשא בריך הוא למהוי אתרא דקדשא פנוי מכל סאבותא:

ולנפיל ירך (במדבר ה כב) מהו ולנפיל ונפלה ירכה |ולצבות וצבתה[2070]| (ולשבור נשברה) ירכה מבעי ליה אלא כמאן דאשדי גרמא לכלבא[2071] ואמר ליה טול האי לחולקך ומכלא לא אבאיש קמיה אלא דגזל[2072] |ס"א דאפיקו| מניה ירך בגין דאיהו יגע ולאי עליה ורווח ליה ואפיקו ליה מניה ועל דא קודשא בריך הוא אפיל ליה גרמא דא דסוטה [ואפיק ליה] כדקאמרן ובדא איהו רוי וחדי:

תרגום: $

(נז) עי' זהר חדש יא ע"א: ועוד אריב"ז מאי דכתיב (שיה"ש ו יא) אל גנת אגוז[2073] ירדתי לראות באבי הנחל[2074] זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני שבראו הקב"ה

ליה סמ' ויגע בכף ירכו באן אתר כו' [בגיד הנשה דפרח י' מגיד הנשה דאיהי י' דיעקב ואשתאר איהו עקב דאיהו דש בעקב ודא רזא וידו אוחזת בעקב עשו], ע"ש ובביאור הגר"א [הענין כי יעקב הוא זכה תחלה לנפשא דאדה"ר נר"ן דבי"ע, וגם לנפשא דאצילות והוא סוד ד' אתוון דיעקב, עקב הוא נר"ן דבי"ע, עקב תשמעון, דשם שכר ועונש, אבל לנפשא דאצילות לא תליא שכר ועונש, והוא י' דיעקב וכו' הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה, וכמש"ל (מ ע"א) ודא ברית מילה כו', ובחטא אדה"ר שאמרו מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסתלק ונעשה גד, ומיעקב עקב, וכן יו"ד דשד"י, ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במ"ר שנגע בתולדותיו, וגרם להו גלותא, והכל בשביל יוד דפרח מינייהו דחטאו בברית, והוא נגיעתו בגיד הנשה.] וכו' (כללים ח"א סט ע"ג). ועי' שם עוד עט ע"א בהג"ה ד"ה אמנם ב'.

[2066] בראשית נא ע"ב וקמד ע"א (הערת הזהר).

[2067] פי' כי לצורך עצמו אין כאן חולשא ח"ו (רח"ו).

[2068] יתבאר לך במה שנתבאר אצלנו בענין דרוש שורש נשמת נדב ואביהוא שהם בחינת נצח והוד. ועליהם איתמר ויגע בכף ירכו כנז' בפ' ויצא בסתרי תורה בדף קמ"ח ע"ב וז"ל מהו ויגע בכף ירכו ביה לא יכיל. אבל נגע בכף יריכו דאינהו נדב ואביהוא כו' והנה שמואל הוא בחינת גלגול נדב ואביהוא בסוד ונתת לאמתך זרע אנשים כמבואר אצלינו. וחטף הירך ההוא מיד סמא"ל ולקחו לעצמו (שער מאמרי רשב"י). הוא סוד פגימת הזוהמא דנחש בחוה שאז היתה סוטה ואחר כך על ידי אברהם יצחק ויעקב השלימו ותקנו הכל האמנם היה עדיין מקום אחיזה לנחש בירכה כי עדיין לא הוסר משם הזוהמא עד דאתא שמואל ועי' בפ' תולדות דף קמ"ו ע"א כי שם נתבאר דרוש זה (זהר הרקיע). נראה שזהו שאמר הכתוב (שמואל א' ט כד) וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול (גליון זהר הרקיע).

[2069] ובטן (דפוס אמסטרדם).

[2070] ונצבתה (מ"מ).

[2071] פי' ולנפיל ירך כאלו אמר הפל ירך זה לכלבא (מ"מ).

[2072] דגזלו (דפ"ו).

[2073] עי' בהגר"א בתיקו"ז סז ע"ד: ההוא דאתמר ביה גן נעול כו' - הוא מט"ט, כמ"ש בזו"ח@ פרשת בראשית (ט ע"ד) דהוא גנת אגוז, וביה מתפרשין החיות לד' סטרין דאגוזא.

[2074] עי' זהר ח"א מד ע"ב: מאי אל גנת אגוז בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא

תרגום: מהו אל גנת אגוז, משום גנת אגוז ירדתי, שהוא היכל האהבה להתדבק זכר בנקבה

יהל אור: ר"ל דאין ר"ל לגנת אגוז יורד, דירידו דילי' הוא בהיכל השביעי, ק"ק, בעדן. אלא בשביל הרחימו של היכל הרצון, שהן מ"נ דצדיקים ברחימו ונשיקין דכאן, יורד. וכן השעשוע דקב"ה עם הצדיקים בג"ע, שיורד לעדן ברחימו דצדיקים שבגן, כמ"ש בפ' ויקהל (ריב ע"א) והרבה מקומות, וכל המ"נ הוא כאן, סוד המים דכאן, דמעלה רוחא, בסוד ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, והן בתולות אחרי' רעותי' מובאות לך, כמ"ש בפ' פקודי (דף רלח ע"א) דההוא רוח החי' בטש בכולהו ובההוא רוח מסתלקי כלהו דכתיב ובהנשא החיות מעל הארץ כו' סליק לאלין ארבע דתחות האי חי', ואינון סלקי לה לעילא, עד דמתיין לה לגבי' זהרא עלאה כו'. ובפ' ויקהל דף קצ"ז ע"ב ויקהל משה דא רזא דשמים.

$ועי' תיקו"ז (%): אית קליפין דאיבא דאינון תהו ובהו וחשך ותהום דקליפין אלין אינון רע מוחא מלגאו טוב אילנא דחיי קליפין דיליה שפירין

בהגר"א: ואית קליפין דאיבא כו' - שהן קליפין דאגוזא וגנת אגוז מבפנים לראות באבי הנחל כו'.

וסתמו[2075] מכל רבבות קודש שלו[2076] ואותן העולמות דכסיף[2077] בהו קב"ה סתמם ממנו[2078] ויקר הדרו סתים מאותן עולמות[2079] ולמעלה סתים והטמין מכולם וכולם שואלים ואומרים איה מקום כבוד מלכותו[2080] "ברוך כבוד ה' ממקומו"[2081]:

תרגום: ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי מה נאמר "אל גנת אגוז ירדתי לראות בְּאִבֵּי הנחל", זהו מה שראה יחזקאל, באותו הרקיע שנברא בשני, שבראו הקדוש ברוך הוא וסתמו מכל רבבות קודש שלו. ואותם העולמות שהקדוש ברוך הוא מתוקק בהם, סתמם ממנו. וכבוד הדרו סתם מאותם עולמות. ולמעלה סתם והטמין מכולם. וכולם שואלים ואומרים "איה מקום כבוד מלכותו", "ברוך כבוד ה' ממקומו".

עי' תיקו"ז כה ע"ב: כד סלקא לגבי י' עלאה אתקריאת שיר זכר וכד נחתא לגבי ה' אתקריאת שירה הה"ד אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וגו' דעלה אתמר אבן מאסו הבונים וגו' (תהלים קיח כב) דאיהי אבנא די מחת לצלמא (דניאל ב לה) דפולחנא דכוכביא בההיא זמנא דאתמחי צלמא דפולחנא דכוכביא דיוקנא בישא אתמר בה ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא הה"ד (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו והכי סליקת עד דלא אשכחין לה אתר ושאלין מלאכין בגינה איה מקום כבודו להעריצו ולא אשכחין לה שיעורא עד דאמרין ברוך כבוד ה' ממקומו (יחזקאל ג יב) בגין דסלקא עד אין סוף דאיהו י' רישא דא':

תרגום:

בהגר"א: וכד נחית לגבי ה' - ר"ל, ה' תתאה, שיו"ד עילאה וה' תתאה הן תעלומות חכמה (איוב יא ו ועי' לקמן צ ע"א), חכמה עילאה וחכמה תתאה, כידוע שמשם השירים: **הה"ד אז ישיר כו'** - ר"ל, שמשה סליק השירה בה' תתאה שהיא הזאת, אל אז ישיר: **עד אין סוף** - ר"ל, בכתר, דשם נקרא המאציל א"ס כמ"ש ברע"מ[2082]: **דאיהו י' כו'** - ר"ל, שהא' כולל כל הספירות, י' רישא דא', הוא כתר עליון כולל ג"ס[2083], ו' דא' עמודא דאמצעיתא כולל ו"ק, י' תתאה מלכות, וכשהיא בי' רישא דא' בכ"ע, היא ע"ג ו' עמודא דאמצעיתא, עטרה על רישא, וז"ש **ובאן סליקת כו'**:

עי' זהר ח"ג קנט ע"א: עלמא תליתאה[2084] ההוא עלמא תתאה מנייהו דאשתכח ביה[2085] פרודא ודא הוא עלמא דמלאכי עלאי שריין בגוויה וקודשא בריך הוא אשתכח ביה ולא אשתכח אשתכח ביה השתא כד בעאן לאסתכלא ולמנדע ליה אסתלק מנייהו ולא אתחזי עד דכלהו שאלי

[2075] עי' בהגר"א על תיקו"ז (מד ע"א ד"ה תתן להם), שהסתימא היא בסלע שהוא ביצירה ובמשנה, וברמז, ועי' מלואים אות **(עג)**.

[2076] (א"ה. עי' ביאור הגר"א ע"ז בתיקונים נ"ב ב' ד"ה תתן להם ע"ש) (יהל אור).

[2077] מו"ס מכונה כיסופא דכל כיסופין (בהגר"א על ספד"צ ג ע"ב), שכן הכל נכספים להנות מאורו (ב"ע צט ע"א), עי' אד"ר קלב ע"א.

[2078] והוא בכרסייא כידוע (בהגר"א בתיקו"ז הנ"ל), ועי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2079] והוא כל כבודה הנ"ל (מב ע"ד ד"ה דיהבין) [עי' ברע"מ (פנחס רמח ע"ב) סיהרא דעה"ח ההיא נקודה דלגאו מינה איהי כמבועא דל"ל פסק כו'[2079]. והיא בת מלך פנימאה, כמ"ש כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה יד), והוא ההיא נקודה דלגאו והיא נקראת כבו"ד, בל"ב נתיבות (ס"י פ"א מ"א), בלבת אש (שמות ג ב), ל"ב ב"ת] (בהגר"א בתיקו"ז).

[2080] לא מצאתי עוד מקום נוסח כזה שתמיד הנוסח איה מקום כבודו או איה מקום כבודו להעריצו.

[2081] עי' תיקו"ז (כה ע"ב) הוב"ד במלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2082] עי' ח"ג רנז ע"ב: פקודא תליסר ק"ש ואית למנדע דאיהו אתקרי חכם בכל [מיני חכמות ומבין בכל] מיני תבונות (עד אין סוף) וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך [בכל] (על כל) מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר ואין חקר - דפ"ו ובכל אלין דרגין בחד אקרי רחמן ובחד אקרי דיין והכי (אוקמוה) בכמה דרגין עד אין סוף אי הכי שנוי איה בין רחמן ורחמין - דפ"ו לדיין.

תרגום: מצוה שלש עשרה [היא] קריאת שמע, ויש לדעת שהוא נקרא חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וחסיד בכל מיני חסדים וגבור בכל מיני גבורות ויועץ בכל מיני עצות וצדיק בכל מיני צדקות ומלך בכל מיני מלכות עד אין סוף עד [אין] כתר, ובכל אלו הדרגות, באחת נקרא רחמן, ובאחת נקרא דיין, וכך בכמה דרגות עד אין סוף. אם כך, יש שינוי בין רחמן לדיין.

ועי' לקמן עו ע"ב: אין סוף אתקרי מלגאו כתר עלאה מלבר.

[2083] עי' לעיל כד ע"ב.

[2084] יצירה (רח"ו).

[2085] ומשם יפרד כו'. ומ"מ יש יחוד באנפי אדם, וז"ש דאשתכח ביה (יהל אור).

איה מקום כבודו ברוך כבוד יי׳ ממקומו (יחזקאל ג יב) והאי הוא עלמא דלא אשתכח ביה תדירא:
תרגום: $

(נח) עי׳ דברי רבינו בספד״צ ד ע״ד: *הגה״ה - וסודן מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלוֹךְ[2086], דלא הוו[2087] מֶלֶךְ, והן ג׳ הויו״ת שבמ״ס[2088], וכן הי״ה והו״ה ויהי״ה[2089] ג׳ הויו״ת, והן מנצפ״ך[2090] בוצינא, וכאן סלקין הכל בירורי המלכים, כי כאן ראשית המלכים בסוד נוק׳ גבורות, ובמחשבה אתבררו[2091], וכל סליקו בסוד גבורות מ״נ שם עולה ומשם יורדין.

(נט) עי׳ זהר ח״ג רנה ע״ב: ומה[2092] דאוקמוה[2093] שתים כהלכתן [ושלישית אפילו טפח ולמ״ד שלשה כהלכתן] ורביעית אפילו טפח ואינון בגין דא תרין תלת ארבע הא תשע טפח איהי עשיראה לאשלמא כל חסרון[2094] ובגין דא שיעור סכה לא פחות מעשר דאיהו[2095] מלכות עשיראה[2096] דכל דרגין ולא למעלה מעשרין דאיהי כ׳ כתר עליון דלא שלטא ביה עינא כבוד עלאה.
עליה אמר משה (שמות לג יח) הראני נא את כבודך ואתיב ליה קב״ה לא תוכל לראות את פני ולית כבוד (אלא) בלא כ׳ [ובגין דא] שערו מארי מתניתין לקבלייהו סכה העשויה כמבוי מסטרא דאת ב׳ כמין גא״ם[2097] מסטרא דאת ג׳ כמין צריף מסטרא דאת ד׳[2098].
תרגום: ומה שפרשוהו שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח, ולמי שאמר שלשה כהלכתן ורביעית אפילו טפח, והם בגלל זה שתים שלש ארבע הרי תשע, וטפח הוא עשירי להשלים כל חסרון. ומשום זה שיעור סוכה לא פחות מעשר שהיא מלכות, עשירית של כל הדרגות, ולא למעלה מעשרים שהיא כ׳ כתר עליון, שלא שולטת בו עין, כבוד עליון.
עליו אמר משה ״הראני נא את כבודך״, והשיב לו הקדוש ברוך הוא ״לא תוכל לראות את פני״, ואין כבוד בלי כ׳. ומשום זה שיערו בעלי המשנה כנגדם, סוכה העשויה כמבוי מצד אות

2086 עי׳ זהר בראשית לד ע״א ז״ל, תרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד״ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה ומלך תתאה (תנינן), כתיב יהו״ה מלך יהו״ה מלך יהו״ה ימלוך לעולם ועד, יהו״ה מלך לעילא יהו״ה מלך באמצעיתא יהו״ה ימלוך לתתא [תרגום: שני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כצורה של העליון שכתוב מן העולם ועד העולם, מלך עליון ומלך תחתון, כתוב ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלך לעולם ועד, ה׳ מלך למעלה ה׳ מלך באמצע ה׳ ימלוך למטה.], ע״כ. זו היא הפעם היחידה שנזכר ׳מלך מלך ימלוך׳ (חוץ ממה שתקנו הקדמונים פסוקי דזמרא ב׳יהי כבוד׳). עי׳ פת״ש א״א כב, שהזמן מתחלק לג׳ בחינות והם היה הוה ויהיה. טעם הדבר, שכן חילוק הזמן אף היא בסוד המתקלא שנותן משקל וגבול לאורות להאיר בהדרגה. ושורשו בג׳ הויות של המו״ס הרי הוא תחילת האצילות (עי׳ לעיל ג ע״ב). עי׳ לש״ו כללים ח״ב לה ע״א, שכל השלשה הם למעשה אותו הגילוי, הרי הוא מלכותו ית׳ (מֶלֶךְ), ושהוא ית׳ לבדו סיבת הכל (מָלָךְ), ושרק הוא לבד תכלית הכל (ימלוך).
2087 הוא המ״ה והט״ר דב״ן, והוו הוא מָלָךְ, והוא המלכות דב״ן, ויהויין הוא ימלוך והוא הס״ג, הכלול מכל העליונים עד המלכות דא״ס ית״ש (לש״ו). ועי׳ לש״ו כללים ח״ב לד ע״ג שמלך בהוה ענייננו תיקון.
2088 אולי יש לומר דהיינו שהג׳ הויו״ת במו״ס הינם שורש לבחינות מלך מלך ימלוך ולא שהבחינות אלו נמצאות במו״ס בפועל.
2089 עי׳ זהר פנחס רנז ע״ב וז״ל, איהו וכל הויין דיליה סהדין על מארי עלמא דאיהו הוה קדם כל הויין, ואיהו בתוך כל הויה, ואיהו לאחר כל הויה, ודא רזא דסהדין הויין עליה היה הוה ויהיה [תרגום: הוא וכל מצאויות שלו מעידים על בורא העולם שהוא היה קודם כל מציאות, והוא בתוך כל מציאות, והוא לאחר כל מציאו, וזה סוד שעדות היו עליו היה הוה ויהיה], עכ״ל.
2090 כי מלך מלך ימלוך הוא גי׳ פ״ר כמנין מנצפ״ך, והוא משום שכל התגלות הוא הכל בבחי׳ גבורות אשר יעלו כולם בבחי׳ מ״ן לעילא לעילא, בסוף תיקון האחרון והבן (לש״ו).
2091 והוא לשון זהר פקודי רנד ע״ב.
2092 ומ׳ (יהל אור).
2093 הוא מ׳ פתוחה סוכה פתוחה (יהל אור).
2094 פי׳ עשרה טפחים היה מן הקרקע עד רגלי כרובים, כמ״ש רז״ל (סוכה ד ע״ב) ארון ט׳ וכפורת טפח. ומרגליהון עד רשיהון ששם סוככים, שמזה נלמד לסכך (יהל אור).
2095 דאיהי (דפ״ו).
2096 והיא כלולה מי׳. וממנה ולמעלה י׳ עד הכתר וכמש״ל (יהל אור).
2097 והא דסוכה תהיה לצל צ״ל אח״כ כמש״ל (יהל אור).
2098 פי׳ הצריף הוא שב׳ דפנות מגיעות זה לזה כמין ד׳ (יהל אור).

ב׳, כמין גא״ם, מצד אות ג׳, כמין צריף, מצד אות ד׳.

(ס) עי׳ זהר (ח״ב צב ע״א): תרין מרגלן[2099] אינון וחד סיכתא[2100] בהדייהו בגווייהו דקאים בין האי ובין האי מרגלא עלאה לית ביה גוון לית ביה חיזו באתגלייא האי מרגלא כד שארי לאתגלייא נהרין שבע אתוון גליפין בלטין[2101] ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין ונהרין כל חד וחד ואינון שבע אתוון אינון תרין שמהן מחקקין בההוא מרגלא וביומא דשבת נצצין ונהרין ופתחין פתחין ונפקי [ושלטי] (משלטי) ואינון אהי״ה יה״ו מתנצצי אתוון ובנציצו דלהון עאלין דא בדא ונהרין דא בדא וכד עאלין דא בדא נהרין דא מגו דא בתרין גוונין חד גוון חוור[2102] וחד גוון סומק ומאינון תרין [גוונין] אתעבידו תרין שמהן אחרנין עד דסלקין אתוון לשבע שמהן[2103]:

תרגום: שתי מרגליות הן ויתד אחד עמן בתוכן שעומד בין זו ובין זו המרגלית העליונה אין בה צבע ואין בה מראה בהתגלות. המרגלית הזו כשמתחילה להתגלות מאירות שבע אותיות חקוקות בולטות ונוצצות ובוקעות בקעים והיכלות ומאירים כל אחד ואחד ואותן שבע האותיות הן שני שמות חקוקים באותה המרגלית. וביום השבת נוצצים ומאירים ופותחים פתחים ויוצאים ושולטים. ואותם אהי״ה יה״ו מתנוצצות האותיות ובהתנוצצות שלהן נכנסות זו בזו ומאירות זו בזו. וכשנכנסות זו בזו מאירות זו מתוך זו בשני צבעים צבע אחד לבן וצבע אחד אדום ומאותם שני צבעים נעשים שני שמות אחרים עד שעולות האותיות לשבעה שמות.

(סא) עי׳ זהר ח״ג קמו ע״ב: [פקודא בתר דא ברכת כהנים] (במדבר ו כד - כו) יברכך יי׳ יאר יי׳ ישא יי׳ מקורא[2104] [דתלת] (מתלת) שמהן אלין (יוד ה״א וא״ו ה״א) [יו״ד ה״י וא״ו ה״י[2105]] קדושה אהי״ה אהי״ה אהי״ה[2106] דמקורא[2107] דיליה יו״ד ה״א וא״ו ה״א קשורא דתרויהו יחוד

2099 בינה ומלכות (יהל אור).

2100 ו״ק (יהל אור).

2101 אהי״ה יה״ו (רח״ו).

2102 שהז׳ אותיות וז׳ שמהן דנפקין מנהון הן בז״ת אה״י בג״ס חג״ת, יה״ו בנה״י ממטה למעלה, וה׳ דאהי״ה במלכות באמצע כמש״ו, והיא משלמת לאהי״ה למעלה. ולהוי״ה למטה, שהיא חי׳ רביעית, מתהלכת בין החיות, כמ״ש בתיקו״ז. וכל ב׳ אותיות דעאלין זה בזה, הן בקו א׳, א׳ עם ו׳ בקו ימין בח״נ, ב׳ ההי״ן בקו שמאל ג״ה ב׳ יודין באמצע ת״י ולג׳ ראשונות חג״ת קורא גוון חוור ולג׳ נה״י קורא גוון סומק לפי שחג״ת חסדים נגדם כידוע (יהל אור).

2103 של אהי״ה יה״ו (רח״ו). הם ז׳ שמות היוצאים מהז׳ אותיות אהיה יהו, שהם שם מ״ב שבעולם הבריאה (ע׳ שער הכוונות דרושי הלילה דרוש י דף נח ע״א). ויוצאים מאלו הז׳ אותיות ז׳ שמות שהם הויה בניקוד צבאות בחסד, הויה בניקוד אלהים בגבורה, מצפצ בת״ת, אל בנצח, אלהים בהוד, מצפצ ביסוד, יה אדני במלכות (וכמ״ש בזוה״ק פ׳ יתרו צב ע״א, וע״ש במקדש מלך, וביהל אור להגר״א, ובפע״ח שער שבת פ״ח, ובשער הכוונות שבת שם, ובדרושי ק״ש פ׳ ציצית דף כז ע״ב ועוד בכ״מ בזה) (הקדו״ש צב ע״ד).

2104 דבו ג׳ יודי״ן (יהל אור).

2105 פירוש כי אלו השלשה הויות הנזכרות הנרמזות בי״ג תיקוני דיקנא דעתיקא כמבואר אצלנו בביאור ברכת כהנים וע״ש. ואמר כי המקור שלהם מהיכן יצאו הוא משם הויו״ת ס״ג אשר היא ברישא תניינא דעתיקא כנז׳. וכבר ידעת ענין יב״ק שהם ר״ת יחוד ברכה קדושה ואלו השלשה הויות הנזכרים שלשתם נקראים ברכה ונרמזות בפסוק יברכך ה׳ וישמרך ואח״ך ענין קדושה היא ברישא תליתאה אשר היא הוי״ה דמילוי אלפין כנ״ל והנה זו הרישא תליתאה היא הנקראת מוח׳ סתימאה דעתיקא ובכל מקום בחינת הקדושה היא במוחין כנודע כי כל קדש הוא בחכמה שהוא במוח. ואמנם רוחא דרישא קדמאה לרוב מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בבחינת הבל היוצא מן הפה ואף גם זה אינו מושג עתה רק לעתיד דרחצין אבהתנא לאתלבשה ביה כנ״ל. ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמוהו ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא כנז׳ שהוא יותר חומרי מהבל הפה אבל אינם בחינת אבר ממש אבל רישא תליתאה נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמיי ואותו ההבל היוצא משם הוא נמשך מרישא תליתאה הנקרא מוחא סתימאה והנה חוטם הוא בגי׳ ס״ג והענין הוא כי אעפ״י שיצא מרישא תליתאה שהוא שם מ״ה דאלפין וס״ג הוא לעילא מיניה ברישא תנינא עכ״ז הענין הוא כי אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאה אבל הוא בגמטריא ס״ג לרמוז כי משם נמשך ס״ג אשר ברישא תניינא שהוא למעלה ממנו ומשם יצא רישא תליתאה וגם לטעם זה חוטם הוא בגמטריא שלשה שמות של אהי״ה אהי״ה אהי״ה (שער מאמרי רשב״י).

2106 וטעם היות החוטם הנז׳ עולה בגמט׳ שלשה שמות אהי״ה שהוא בבינה הטעם הוא לפי שהחוטם הוא בינה ולכן נרמז בו שם אהיה שהוא בבינה וטעם הדבר הוא כמה שידעת כי שם ס״ג מתלבש בשם מ״ה דאלפין כנז׳ בתקונין דקכ״א. וכנגד השלשה יודין שיש בשם ס״ג יש שלשה

דתרווייהו אדנ"י דביה א"י (ד)רמיזין איהדונה"י |(ס"א יאהדונה"י ודא עמודא דאמצעיתא ושכינתא איהי יאהדונה"י[2108])[2109] (ס"א מקורא מג' שמהן אלין יו"ד ה"י וי"ו ה"י וכו' דרמיזין יאהדונה"י)| [ודא עמודא דאמצעיתא שכינתא איההדונ"הי] |נ"א אידהונה"י|[2110] ורמיזין א"י[2111] רביעאה |מתרי| (דתרי) שמהן מפרשן דרשימין בהון[2112] ע"כ:

תרגום: מצוה, אחרי זו ברכת כהנים, יברכך ה' יאר ה' ישא ה', מקור משלשה שמות אלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י) קדושה, אהי"ה אהי"ה אהי"ה שמקורו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הקשר של שניהם, היחוד של שניהם, אדנ"י, שבו א"י, שרמוזים איהדונה"י (יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי והשכינה היא יאהדונה"י) (מקור מג' שמות אלו יו"ד ה"י וי"ו ה"י וכו' שרמוזים יאהדונה"י וזה העמוד האמצעי השכינה איההדונה"י) (אידהונה"י) ורמוזים א"י רביעי משני שמות מפרשים שרשומים בהם.

(סב) עי' דברי רבינו בתיקו"ז (ק ע"ד): אין בדבש אלא ד' ידות דה' פעמים אדני[2113], וכמ"ש (בראשית מז כד) וארבע הידות יהי' לכם כו' ולאכלכם[2114]. וז"ש דבש מצאת אכול דיך וכו' (&)[2115].

אלפין במילוי מ"ה שהם סוד שלשה שמות אהי"ה שמתחילין באות אלף והם בגמטריא ס"ג וכל זה להורות כי הם נמשכין מן שם ס"ג דברישא תנינא. וזהו סוד פסוק (תהלים נג ד) כלא ס"ג כי אפי' שם מ"ה דאלפין נרמז בו ענין שם ס"ג. והנה מזה החוטם דעתיקא אשר נמשך מרישא תליתאה מוחא סתימאה דעתיקא הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקירא דז"א (שער מאמרי רשב"י).

2107 ג' אלפי"ן. ולכך ג' פעמים קדוש בקדושה (יהל אור).

2108 איההדונהי (שער מאמרי רשב"י).

2109 נמחק ביהל אור.

2110 נמחק בשער מאמרי רשב"י ויהל אור.

2111 ור"ל דלמעלה פי' ברכה וקדושה, עכשיו פי' יחוד, שהוא תו"מ, ורמיזין בשם אדנ"י, א"י בר"ת וס"ת, דשם אדני כלול בשם הוי"ה. ועוד בצירוף שני השמות הנ"ל, רמיזין בתחילתו א"י דמסט' דת"ת צירוף הוי"ה קודם לא"ד, וכאן להיפוך, לפיכך בשם אדני א' בראש ויו"ד בסוף. ובה כלילן קדושה וברכה, קדושה בא' כנ"ל, וברכה ביודי"ן כנ"ל. והן ג"פ כנ"ל. והיא רביעאה, אות רביעי שבשם, כלול מכל ג' אותיות, חיה הרביעית, ולכן כלולים בצירוף הנ"ל. וכן בצירוף אהי"ה והוי"ה בא' ויו"ד, אותיות ראשונות, שהן בנוק' אחרונות, אותיות רביעיות של השמות. וז"ש רביעאה מן תרין כו' (יהל אור).

2112 נוסחא אחרינא דרמזין יאהדונהי ודא עמודא דאמצעיתא שכינתא איהי יאהדונה"י נוסחא אחרינא אידהונהי (שער מאמרי רשב"י). בשם אדני יש בו שתי אותיות א"י כנז' בתקונין א' אהי"ה י' יהו"ה לרמוז כי תרין דיקנין קדישין דעתיקא ודז"א תרווייהו אתמשכן בנוק' הנק' אדנ"י וכנ"ל כי דיקנא דעתיקא היא בחי' שלשה הויו"ת ודיקנא דז"א שלשה אהי"ה ועם היות כי אין בנוקבא דז"א בחי' דיקנא עכ"ז לקמן נבאר איך הם נמשכין בה (שער מאמרי רשב"י). מן תרין שמהן ע"כ תצא רעא ע"ב כי תצא איש נערה (דרך אמת).

2113 עי' ע"ח (שער לב פ"ז): והנה בחינת נתינת המ"ן אלו ביסוד שלה, הם ע"י החו"ג של אימא שהם ב' הידים שלה, שבהם ה' אצבעות, שהם ה"ג מנצפ"ך כפולות, אשר אלו ירדו למטה ונעשה בחי' מ"נ ביסוד נוקבא דז"א. וז"ס הפסוק (בראשית מז כד) והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות וגו'. וענין אלו ידות נתבאר אצלינו בדרוש היחודים, ושם תמצא יחוד אחד, שכל אותן השמות נעשה בסוד י"ד י"ד ע"ש וכו'.

והנה ע"ד שביארנו פסוק זה למעלה באמא, יפורש ג"כ למטה בנוקבא דז"א. כי הנה ה' ידות הם, והם יד א' של אמא כלולה משתי ידות כאחד, ונעשה כלי מ"ן של רחל נוקבא דז"א ע"ד הנ"ל, ועוד יש ד' ידות אחרות שהם ב' הידים דז"א וב' ידים נוקבא, ועליהם נאמר וארבע הידות יהיה לכם וגו'. והנה העולה מזה, כי אלו הידים כולם הם בחינת הגבורות, וכאשר הדין מתגבר אז רואה דם בהם, וז"ס (ישעיה א טו) ידיכם דמים מלאו.

2114 ז"ל: והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכל לטפכם:

2115 עי' זהר ח"ג קנז ע"א: ת"ח ב' אילנין אינון חד לעילא |וחד לתתא בדא חיין ובדא מותא מאן דאחלף לון גרים ליה מותא בהאי עלמא ולית ליה חולקא בההוא עלמא וע"ד אמר שלמה (משלי כה טז) דבש מצאת אכול דייך וגו':

תרגום: בא וראה שני עצים הם, אחד למעלה ואחד למטה, בזה חיים ובזה מות, מי שמחליפם גורם לו מות בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא, ועל זה אמר שלמה "דבש מצאת אוכל דיך וגו'".

עי' שער המצות (ויקרא): איסור השאור והדבש כתיב כי כל שאור וכל דבש כו'. טעם איסור הקטרתם הוא כי הם בחינת כל הדינים דקטנות ודגדלות כי שאור הוא ג' מוחין דאלהי"ם דקטנות וכו' אבל הדבש הוא הדינין דגדלות שהם ש"ך דינים עם הי"ד כמבואר אצלינו בדרוש השופר דר"ה

עי׳ זו״ח: וקב״ה גלי לי[2116] ברוח הקדש ולחברייא דלישתעו אינון בינייהו ולא לדרדקי[2117] דחברייא ולאינון דייתון לעלמא דהוא מלה דלא ידעי כל אינשי וטעיין ביה לאו משום חובתא דחב אלא משום יקרא דשמא עילאה דבני נשא לא זהירין ביה וכתיב (שמות ג טו) זה שמי לעלם[2118] וייתון למשאל מה דלא צריכי לון:

(סג) עי׳ זהר ח״א רמא ע״א: פתח רבי אלעזר ואמר (איוב כג יג) והוא באחד[2119] ומי[2120] ישיבנו[2121] ונפשו אותה ויעש האי תקונא עלאה |והוא| כלא חד (הוא) לא הוי ביה פרודא כהאי תתאה דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים[2122] ואף על גב דאית ביה פרודא כד יסתכלון מלי כלא סלקא לחד[2123] אבל האי תקונא עלאה דיובלא קיימא על תריסר כהאי תתאה ואף על גב דאיהו חד[2124] האי חד אשלים לכל סטר[2125] בהאי סטר ובהאי סטר אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו[2126] דכל חד אוזיף לחבריה[2127] ואתכליל מניה[2128] ואשתכחו תריסר וגופא וכלא קיימא על תריסר מאן גופא דא יעקב והא אתמר אלא רישא וגופא[2129] בחד קיימי[2130] תו תריסר תלת קשרין דדרועא ימינא[2131] חס״ד חסדים תלת קשרין דדרועא שמאלא גבור״ה גבורות תלת קשרין בירכא ימינא נצ״ח נצחים תלת קשרין בירכא שמאלא הו״ד והודות הא תריסר וגופא קיימא עלייהו |הא תליסרו| תו בתליסר מכילן (ד)אורייתא[2132] אתפרש וכלא חד מעילא לתתא ביחודא עד ההוא אתר דקיימא על פרודא

תרגום: פתח רבי אלעזר ואמר, ״והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש״. זה תיקון העליון הזה, הוא הכל אחד, לא היה בו פירוד כתחתון הזה, שהרי נאמר@ ״ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים״. ואף על גב שיש בו פירוד, כשיסתכלו בדברים, הכל עולה לאחד. אבל תיקון עליון היובל הזה עומד על שנים עשר, כמו התחתון הזה, ואף על גב שהוא אחד, האחד הזה משלים לכל עבר, בצד זה ובצד זה. אותם ששה צדדים עליונים הם שנים עשר, שכל אחד מלוה לחבירו ונכלל ממנו, ונמצאו שנים עשר והגוף, והכל עומד על שנים עשר. מי הגוף, זה יעקב, והרי נתבאר. אלא ראש וגוף עומדים באחד. עוד שנים עשר, שלשה פרקים של זרוע ימין, חס״ד חסדים. שלשה פרקים של זרוע שמאל, גבור״ה גבורות. שלשה פרקים בירך ימין, נצ״ח נצחים.

שהוא ש״ו כנגד דבש ועם הי״ד פרקי אצבעות היד האוחזים בשופר הם ש״ך הרי ש״ו מן שופר ופ״ר הם דינים אחרים כנודע.

ועי׳ בהגר״א בתיקו״ז נז ע״ד: ד״ו פרצופים דס״א, והן ב׳ יצרין דאדם, דרוח ונפש, סם ונחש, כנ״ל שהן שאור ודבש, ישמעאל ועשו, שאומנותם ולא רצו לקבל לא תרצח ולא תנאף.

[2116]

[2117] דרדקי - בחורים שלא הגיעו לסברא (רש״י שבת קמה ע״ב).

[2118] עי׳ תיקו״ז יט ע״ב: פקודין דעשה ולא תעשה דכלהו תליין בשם יהו״ה הה״ד זה שמי לעלם וכו׳.

[2119] פי׳ הוא עם הספירות האחדותם למטה (אור יקר).

[2120] שהיא בינה (אור יקר).

[2121] יעלה אותו למעלה בסוד התשובה, להיותו עליהם, ומי ישיבנו עמהם להשלים המספר (אור יקר).

[2122] כי ד׳ ראשים שהם ארגמ״ן הוא עולם הנפרדים (אור יקר).

[2123] בסוד ייחוד ההיכלות בתפלה ובקשה (אור יקר).

[2124] היינו הת״ת שהיא אחד וכו׳ על כולם והם י״ב למטה מהם, ואינם י״ב אלא עמו נמצא הוא המשלים למעלה במקום גוף עליהם, והוא משלים למטה עמהם להיות י״ב ע״י שית כדמסיק (אור יקר).

[2125] שהם ה׳ אמנם ת״ת אמצעי ועליון על כולם, כאומר׳ לך ה׳, ולמטה מכולם והם א׳ (אור יקר).

[2126] עי׳ בבהגר״א על תז״ח יט ע״ד שמכאן מתבאר שכל ו״ק נכללים זה בזה.

[2127] קנח ע״א (הערת הזוהר).

[2128] יש לזה דרכים רבים: או גבורה בחסד וחסד בגבורה היינו ד׳, נצח בהוד והוד בנצח היינו ד׳, ת״ת ביסוד ויסוד בת״ת היינו ד׳, וז״ש אוזיף לחבריה ואתכליל מיניה כללות תחתון בעליון, או נפרש גדולה בגבורה וגבורה בת״ת ות״ת בנצח ונצח בהוד, והוד ביסוד, ויסוד במלכות הם י״ב: חסד א׳, גבורה ב׳, ות״ת ב׳, ונצח ב׳, והוד ב׳, ויסוד ב׳, א׳ שבו וא׳ שנתן לחבירו, או נפרש ממטה למעלה יסוד בהוד, הוד בנצח נצח בת״ת, ת״ת בגבורה, גבורה בחסד, חסד בת״ת שעליהם כדפי׳ והם י״ב על הדרך הנז׳ (אור יקר).

[2129] בינה ות״ת (אור יקר).

[2130] שהת״ת למטה עמהם ולמעלה עם הבינה, ואפשר בסוד הדעת (אור יקר).

[2131] האזינו רצג ע״א, תצא קלו ע״ב (ד״א).

[2132] שהוא הת״ת (אור יקר).

שלשה פרקים בירך שמאל, הו"ד והודות. הרי שנים עשר. והגוף עומד עליהם, הרי שלשה עשר. עוד, בשלש עשרה מדות התורה מתפרשת, והכל אחד, מלמעלה למטה ביחוד, עד אותו מקום שעומד על פירוד.

(סד) עי' זהר ח"א רמא ע"א: פתח רבי אבא ואמר (מ"א ז כג) ויעש את הים מוצק וגו' וכתיב (שם כה) עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו'[2133] והים עליהם מלמעלה וגו' וכתיב (שם מד) ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו' עומד על שני עשר בקר הכי הוא ודאי דדא ים מתקנא בי"ב בתרין עלמין בתריסר לעילא רתיכין ממנן |לעילא| בתריסר לתתא (ב)תריסר שבטין[2134] כיון דחמא יעקב תקונא עלאה וחמא שכינתא קאים לקבליה בעא לאשלמא תקונהא קרא לבנוהי תריסר ואמר לון האספו (בראשית מט א) אתקינו גרמייכו לאשלמא מהימנותא:

תרגום: פתח רבי אבא ואמר, "ויעש את הים מוצק" וגו'. ונאמר@ "עמד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו' והים עליהם מלמעלה" וגו'. ונאמר@ "ואת הבקר שנים עשר תחת הים" וגו'. "עומד על שני עשר בקר", כך הוא ודאי, שהים הזה מתוקן בשנים עשר בשני עולמות, בשנים עשר למעלה מרכבות ממונות למעלה, בשנים עשר למטה שנים עשר שבטים. כיון שראה יעקב את התיקון העליון, וראה שכינה עומדת מולו, רצה להשלים תקוניה. קרא לשנים עשר בניו, ואמר להם "האספו", התקינו עצמכם להשלים את האמונה.

(סה) עי' זהר ח"ב מב ע"ב: הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר[2135] מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף[2136] ולית ליה דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו |ביה| במופלא ממך אל |תדרוש ובמכוסה ממך אל| תחקור:

תרגום: כך עילת העלות עשה עשר ספירות, וקרא לכתר מקור, ובו אין סוף לנביעת אורו, ולכן קרא לעצמו אין סוף, ואין לו דמות וצורה ושם, אין כלי לתפוס אותו לדעת בו ידיעה כלל, ולכן אמרו בו "במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור".

(סו) עי' זהר ח"ג קכה ע"ב: ויפן כה וכה[2137] וירא כי אין [איש] (שמות ב יב) עוזר[2138] לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי קבורה דאתמר עלי (ישעיה נג ט) ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי [ואנא חשיב בעינייהו] (ואני חשיב ביניהו) בין ערב רב רשיעייא ככלב מת דסרח ביניהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בינייהו בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעי[י]ן על ישראל ע[א]נא דקב"ה דאתמר בהו (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת[2139] למעבד טיבו עם ת"ח:

[2133] רמו ע"א (הערת הזוהר).

[2134] הרי הם בחי' י"ב גבולי אלכסון שבו"ק (הקדו"ש מד ע"ד).

[2135] האותיות א' י' דאדנ"י הוא על קישורה ותלייתה למעלה, כי הא' שבה הוא קישורה בהשם אהי"ה שבכתר, ובאור דא"ס שבו, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (מ"ב ע"ב) ופ' פנחס (רנ"ח סע"א) כי המלכות דאצילות היא מגיעה באור א"ס ממש, שהוא בהמלכות דא"ס, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, ושֵם מלכות אחד הוא, וכל הגילוי דהמלכות דא"ס הוא רק בשבילה, כדי שתתגלה היא, ולכך נאצל כל האצילות כולו בשביל המלכות כדי למלוך על כל המעשים (הקדו"ש מו ע"ד), ועי' עוד כללים ח"א לד ע"ב, מט ע"א, אור המקיף הישר מסוד היחידה שבכל פרצוף ושבכל עולם, שהוא הכתר המיוחד בא"ס כמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב, ופ' פינחס דף רנח סע"א), כי כן הוא האור המקיף הראשון אשר להקו, הנה הוא מאור א"ס המקיף, אשר בו יוחזר הכל ויתוקן הכל לסוד האחדות הנעלמה, שהוא תכלית כל התכליות שאין לו קץ ותכלית (ביאורים ח"א כג ע"א), א"א עצמו הנה הוא נקרא ג"כ בשם א"ס, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי א"ס (וכן הוא ברע"מ פנחס דף רנח סע"א דכתר א"ס אתקרי, וע' רע"מ פ' בא דף מב ע"ב) (שם כו ע"א), ועי' עוד פז ע"ב, ועי' ח"ב פח ע"א, וכן צ ע"ג.

[2136] ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו א"ס ג"ז מסט' דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א"ס, כמ"ש שדרך הנאמר@ים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו' (יהל אור). פנחס רנח סע"א, ועי' תיקונים סוף תיקון כב (לש"ו).

[2137] הן נ' שערי בינה דחירות שמשם הגאולה (יהל אור).

[2138] זה אליהו (יהל אור).

[2139] שיצה"ר אינו מניחן. [נכתב על הגליון: בסוד יש רעה חולה שכ' בזוהר ס"פ בשלח (סה ע"א)] וכל הענין בישעיה והוא מחולל כו', מדבר הכל בת"ח בגלות הזה (יהל אור).

ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב [ביניהון דלא יהבין לון] ובינייהו לא יהבון לון| (ביניכון ולא יעברון יהכון) באתרין סגיאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעה וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים:

בנים[2140] המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש (איכה ד ב) בראש כל חוצות דלא |אשכחו| (אשראין) אכסניא בינייהו ואינון ערב רב [אינון עתירין בשלוה] (עתירין אינון) בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא (בראשית ו יג) כי מלאה הארץ חמס

מפניהם עלייהו אתמר (איכה א ה) היו צריה לראש באומאה עלך זמנא תניינא בחי יי׳ צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים דכל [מילין] אלין |מלין| לא יפלון מפומך בכל יכלתך למללא (בהון) קמי קב״ה ולאחזאה דוחקא דלהון ע״כ:

תרגום: ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי. ואני חשוב בעיניהם בין ערב רב הרשעים ככלב מת שסרח ביניהם, שחכמת סופרים תסרח ביניהם, בכל עיר ועיר ובכל מקום שישראל מפוזרים ביניהם, בין המלכים, וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא שנאמר בהם ״ואתן צאני, צאן מרעיתי״, ״אדם אתם״, ואין להם יכולת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.

ואנשי חיל ויראי חטא מסתובבים מעיר לעיר, ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם, ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפילו חיי שעה, וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצער בדחק ויגון, חשובים ככלבים.

בנים ״המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש״, בראש כל חוצות, שלא מצאו אכסניה ביניהם. ואותם ערב רב הם עשירים בשלוה בשמחה בלי צער בלא יגון כלל, גזלנים בעלי שוחד, שהם דיינים ראשי העם, כי מלאה הארץ חמס

מפניהם, עליהם נאמר ״היו צריה לראש״, בשבועה עליך. פעם שניה ב״חי ה׳ צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים״ שכל הדברים האלה לא יפלו מפיך בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם.

(סז) עי׳ זהר ח״ב רלג ע״א: ודא איהו משחתא |דאיהו| (דאיהי) בקדושה יתיר בגין דאית משחתא אחרא |דאיהי| (דאיהו) לחפיא על דא דאיהי לגו דהא במשחתא אחרא דחפיא על דא סלקא בחושבנא בחושבן ד״ל[2141] ולגאו כחושבן ל״ב וס״א דאיהי לחפיא על דא דאיהי לגו וסלקא בחשבנא בחשבן ד״ל ולגו בחשבן ל״ב| ודא איהו רזא דחפיא דא על דא ל״ב לגו ד״ל[2142] |ל״ב איהו קיימא לגו ד״ל איהו קיימא| לבר[2143]:

בגין דהא משחתא קדמאה דאיהו קדישא[2144] בגוונין קדישין[2145] דאינון שש משזר[2146] ותכלת וארגמן ותולעת שני[2147] אלין גוונין קדישין וכל חושבן דיליה סלקא לחשבן ל״ב ומשחתא

[2140] עי׳ לשון הנאמר@: ״בני ציון היקרים וכו׳.

[2141] נתבאר זה בדרוש הנדרים והשבועות מה ענינם ושם תבין איך קומת המלכות מדתה דל אמות (שער מאמרי רשב״י). פירוש יריעות עזים שיש בהם שלשים באורך וד׳ ברוחב הכל ד״ל (מ״מ).

[2142] והיינו בסוד יאהדונה״י ששם יהו״ה מתלבש בשם אדנ״י, וכך שם יהו״ה עולה אותיותיו ל״ב כמבואר, ושם אדנ״י עולה מילוי מלואו שלשים עם ארבעה אותיות הם ד״ל ממש, דהיינו אורך שלשים ורוחב ארבע כזה אל״ף למ״ד פ״ה, דל״ת למ״ד ת״ו, נו״ן וא״ו נו״ן, יו״ד וא״ו דלת, היינו ד״ל אותיות כי הארבעה הם יסוד שם אדנ״י הוא סוד הרוחב, וכאן מדת נגלת לכך הוקבע כל הסדר יחד, ובתוך אלו מתלבש ל״ב, ואמה מכאן מזה ומזה לכסותו כזה ח שכדי שיכסה לא יתחיל צירוף השם באותיותיו יהו״ה אלא באותיות אדנ״י, ויהיה עודף אות מכאן ואות מכאן ונמצא השם מתלבש כולו יחד זה בתוך זה כזה אילופ״ד להמא״דו פאה״ו דדללת״ת להמא״ד אתלו״ף אווה״ו ואמלופ״י וכו׳, בענין שנמצא מתחיל שם אדנ״י ומסיים שם אדנ״י ונמצא כל השם מכוסה ל״ב בתוך ד״ל (אור יקר).

[2143] וכן ממש רומז עניין מציאות היריעות במעשיהם (אור יקר).

[2144] כלומר מהאצילות העליון (אור יקר).

[2145] בסוד שם יהו״ה (אור יקר).

[2146] בסוד הלובן שהחכמה והחסד והנצח דהיינו י׳ אל הימין (אור יקר).

[2147] בסוד האודם מהבינה והגבורה וההוד דהיינו ה׳ אל השמאל, וארגמן הוא בתפארת ששם תערובת כל הכחות וכולל בימין ושמאל והוא בסוד הכתר והדעת והתפארת והיסוד כל קו האמצעי כפי מה שפירשנו בספ״ר בשער מהות והנהגה, ותכלת היא המלכות גוון תכלת למטה

תניינא דאיהו לבר לחפייא על דא[2148] איהי סלקא לחשבן ד״ל ודא איהו רזא דכתיב (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל[2149] ביום רעה ימלטהו יהו״ה ביום רעה ממש ימלטהו יהו״ה:

רזא דחושבנא לגו דאיהו רזא ל״ב ובההוא חושבנא דלבר מה כתיב (שמות כו ז) ועשית יריעות עזים[2150] יריעות עזים אמאי עזים אלא רזא דגוונא דיליה[2151] למיהב דוכתא ברזא דקודשא ובגין כך יריעות עזים ודאי כתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי וגו׳ הא אוקמוה אבל מה אגוז אית ליה קליפה דסחרא וחפיא על מוחא ומוחא לגו אוף הכי בכל מלה דקדשא קדושה לגו וסטרא אחרא לבר ורזא דא (חבקוק א ד) רשע מכתיר את הצדיק[2152] ועל דא אקרי אגוז והא אוקמוה:

תרגום: וזוהי המדה שהיא בקדושה יתרה, משום שיש מדה אחרת שהיא לכסות על זו שהיא בפנים. שהרי במדה אחרת שמכסה על זה עולה בחשבון לחשבון שלושים וארבע, ובפנים לחשבון שלושים ושתים, (שהיא לכסות על זו שהיא לפנים ועולה בחשבון, בחשבון שלושים וארבע, ולפנים לחשבון שלושים ושתים) וזהו סוד שמכסה זה על זה, שלשים ושתים לפנים, שלושים וארבע (שלושים ושתים הוא עומד בפנים, שלושים וארבע הוא עומד) לחוץ.

משום שאותה מדה ראשונה, שהיא קדושה בצבעים קדושים, שהם שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני, אלו צבעים קדושים, וכל חשבונו עולה לחשבון שלושים ושתים. ומדה שניה, שהיא לחוץ לכסות על זו, עולה לחשבון שלושים וארבע, וזהו סוד הנאמר ״אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳״. ביום רעה ממש ימלטהו ה׳.

סוד החשבון לפנים, שהוא סוד שלושים ושתים. ובאותו חשבון של חוץ מה נאמר ״ועשית יריעות עזים״. ״יריעות עזים״, למה עזים. אלא הסוד של הגוון שלו, לתת מקום בסוד הקודש, ולכן יריעות עזים ודאי. נאמר ״אל גינת אגוז ירדתי וגו׳״, הרי פרשוה, אבל מה אגוז יש לו קליפה שמקיפה ומכסה את המוח, והמוח מבפנים, אף כך בכל דבר של קודש, הקדושה בפנים, והצד האחר בחוץ. וסוד זה ״רשע מכתיר את הצדיק״. ועל כן נקרא אגוז, והרי פרשוה.

(סח) עי׳ זהר ח״ב רנט ע״א: [כ]פרוכתא (דפרסא)[2153] פריסא חפיא גו טמירו וסתים[2154] (דסתימין) כפורתא פריסא[2155] גו טמירין עלאין [לאסתמרא סתימו[2156] דהאי טמיר וסתים[2157]] (לאסתמא סתימין דהא טמירין וסתימין) ונ״א פרוכתא פריסא גו טהירין עלאין לאסתמרא סתימא

כסא לכל הגוונין כדפירשנו לעיל, ולזה היא ה׳ המשמשת לכל הקצוות ולכל ההנהגות לחסד דין ולרחמים, ויריעות אלו שהם בסוד הגוונין האלו היו בסוד ל״ב כדפירשנו (אור יקר).

[2148] פי׳ שיריעות עזים הם זו״ן דנוגה דב״יע כמ״ש בפ׳ תרומה דף קמ״ז ע״ב (מ״מ).

[2149] פי׳ שמתקן בחינת נוגה הנק׳ דל, ימלטהו ה׳ שהוא ל״ב שם ב״ן פשוט ומילוי ומלוי המלוי (מ״מ).

[2150] השעיר עצמו הנה הוא מסטרא דדינא, והגם שהוא מהמינים טהורים, אך הוא מצד הגבורות והדינין שהם שורש הקליפות, ומשם הוא יניקתם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ תרומה קלט ע״א) ועזים גבורן תתאי דלבר לחפיא כו׳, [וכן הוא שם (קמז ע״ב וקס ע״א ורלג ע״ב רסט ע״א וקפה סע״א) ובדברי הרב שער קליפת נוגה (פרק ט) (דע״ה ח״ב קנו ע״א).

[2151] פי׳ כמ״ש הרב שהם זו״ן דנוגה דבי״ע שהיא קליפה ואנו נותנים לה חלק בקדושה וז״ש למיהב דוכתא ברזא דקדושה (מ״מ).

[2152] נבלעו כולם [המלכין קדמאין] בעמקי התוהו, ובסוד הנאמר חבקוק (א ד) רשע מכתיר את הצדיק, וכ״ז הנה היה מסוד המחשבה העליונה המחשבה הנעלמה אשר עלה בתחילה לבראתו במדת הדין (דע״ה ח״א ג ע״א).

[2153] הענין כי עד עתה מדבר בקשר ההיכלות בהיכל זה במלכות ומלכות בבינה כדפירשנו ובינה בכל הנמצאים בתוכה נקשר בכתר עד אין סוף דהיינו סוד ההיכל הזה שעד כאן סוף הייחוד העליון, השתא מפרש שיש בהיכל הזה פרסא והנה הפרסא הזה הוא פרוכת המבדיל בין הכרובים שהם מטטרון סנדלפון אל שאר ההיכל, ואלו הכרובים הם נעלמים ומהם ולמעלה סוד כסא הכבוד הנעלמת והוא כעין אין סוף הנעלמת להיכלות לרוב העלם (אור יקר). ופי׳ הוא המסך שבין אצילות לבריאה וה״ס החש״מל הסובב על כל האצילות (מ״מ).

[2154] ור״ל חופה על עולם האצילות הנק׳ טמירו סתים (מ״מ).

[2155] פי׳ הוא החש״מל הנז׳ ששורשו הוא מבינה דאצילו׳ כמ״ש הרב באוצ״ח בדרוש המעקה ונודע שבינה נק׳ כפורת (מ״מ).

[2156] פי׳ כמ״ש בשם הרב שהמעקה הזה שבצדדי פרצופי האצילות ושמתחת רגליהם הוא לסתום האורות שלא יפלו לבי״ע ויקרה להם מיתה ח״ו כמו מיתת המלכים שירדו לבריאה וז״ש הזוהר ״לאסתמא סתימין״ דהיינו לסתום אורות האצילות הנק׳ סתימין (מ״מ).

[2157] ירצה שלכן צריך לסתום אורם שלא יצאו לחוץ לגו מן פרוכתא לפנים מן המסך שבין אצילות לבריאה. ולפ״ז פרוכתא וכפורת׳ הכל אחד (מ״מ).

דהאי טמיר וסתים| לגו מן [פרוכתא] (כפורתא) אית אתר[2158] סתים וטמיר וגניז לאכנשא ליה בגויה משח רבות עלאה[2159] רוחא דחיי[2160] על ידא דההוא נהר[2161] דנגיד ונפיק |וההוא| (וחד) נהר אקרי מבועא דבירא[2162] דלא פסקין מימוי לעלמין וכד האי עייל ונגיד כל ההוא רבות קדשא[2163] מלעילא מאתר דקדש הקדשים נהירו [נגידו] (ד)נחית ואתי גו אינון צנורין[2164] האי אתמליא מתמן[2165] כנוקבא דמתעברא ואתמליא מן דכורא:

תרגום: הפרכת, שהיא מסך פרוס, מכסה את תוך סתר הנסתר. הכפרת פרוסה תוך הסתרים העליונים להסתיר הנסתרים, שהרי הם טמירים ונסתרים. (הפרכת פרוסה בתוך סתרים עליונים לשמר הסתום, שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו. שמן משחת עליון, רוח החיים, על יד אותו הנהר ששופע ויוצא, ואותו נהר נקרא מבוע הבאר, שלא פוסקים מימיו לעולמים. וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים, אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות, וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.

(סט) עי׳ זהר ח״ג רפח ע״א: תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות.

רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך (במדבר כג) והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין

תרגום: שלשה ראשים נחקקו זה לפנים מזה וזה למעלה מזה. ראש אחד החכמה הסתומה שנתכסתה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה היא הראש לכל הראשים של שאר החכמות.

הראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל הסתומים, הראש של כל הראשים, הראש שאינו ראש, אינו יודע ואינו נודע מה שיש בראש הזה, שכן אינו מידבק לא לחכמה ולא לבינה. ועל זה אנו קוראים ״ברח לך אל מקומך״, ״והחיות רצוא ושוב״, ובשביל זה עתיקא קדישא נקרא ״אין״, לפי שבו תלוי אין.

מאיר האדרא: תלת רישין אתגלפן - זהו התיקון של ע״ק דאתתקן במתקלא להתגלות בג׳ רישין[2166] (בהגר״א על ספד״צ ג ע״ב ד״ה ותיקון של). התיקון הראשון מז׳ התיקונים דגלגלתא הוא הגלגלתא עצמו, ה״ה הראש הראשון מג׳ הרישין שכאן (בהגר״א על ספד״צ ה ע״א ד״ה בחד גולגלתא). כמו בא״א שעמידתו הוא בהנהגה בבחינת ג׳ קוים, כן הוא באו״א ובז״א (בהגר״א על ספד״צ כז ע״ג ד״ה וענין כלל ופרט) [2167]. דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא - והנה מקומו של רישא דלא אתיידע הוא ע״ג גולגלתא דא״א (בהגר״א על ספד״צ כב ע״ג ד״ה ואמר אם כו׳) ושם אין בחינה של מתקלא[2168] ואין ניכרים בחינות של ימין ושמאל, מכיוון שאין הנהגה של זמן ובסוד תיקונים ושרשים של הנהגה, שכן כל דבר ודבר שם הוא שורש לענין אחר. לכן אנו מדברים בהם בסוד ״זה לפנים מזה״. מקום התחלת המתקלא הוא בגופא דא״א, דהיינו מחסד שבו ולמטה (פת״ש א״א ז׳). מתקלא זו היא בבחינת קו א׳ (לש״ו כללים ח״א פו ע״ב). רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא[2169] - מו״ס הוא שורש החכמה (בהגר״א

[2158] פירוש מ׳ דאצילות (מ״מ).
[2159] פי׳ הארת אבא הנק׳ שמן (מ״מ).
[2160] פי׳ הארת אימא (מ״מ).
[2161] פירוש יסוד דזעיר (מ״מ).
[2162] ור״ל יסוד דזעיר הנק׳ מבוע׳ דבירא (מ״מ).
[2163] פי׳ המוחין דאימ׳ ובתוכם מוחין דאבא וז״ש מאתר דקדש הקדשים דהיינו אימא הנק׳ ק״ק ובתוכה אבא שהוא רבות קודשא (מ״מ).
[2164] צנורון (דפ״ו). פי׳ אותה הארה יורדת תוך הצינורין שביסוד (מ״מ).
[2165] פי׳ מלכות דאצילות מתמלאת מהיסוד (מ״מ).
[2166] כל ג׳ הרישין מכונים 'הוא׳ (בהגר״א על ספד״צ כג ע״ג ד״ה וז״ש הוא).
[2167] ג׳ אלה הם כנגד ג׳ הכינויים ״עילת כל העילות״ (והב׳ שאחריו הם ״העילות״ פי׳ שהמה סיבה ושורש לשאר הספירות), ״מופלא״ ו״מכוסה״ (בהגר״א על תז״ח יא ע״ב ד״ה דהוא), ועי׳ בהגר״א על תז״ח יח ע״ג ד״ה ונהיר.
[2168] עי׳ בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ב ד״ה ועוד נ״ל, שבא״א אין מתקלא.
[2169] בהגר״א על תיקו״ז קלח ע״ג גורס ״מתפתחי חכמתא״, אמנם בדף קכז ע״א גורס כמ״ש למעלה.

על תיקו״ז קכז ע״א ד״ה להההוא). כאן מתבאר שמו״ס הוא במדריגה התחתונה מגלגלתא ורדל״א[2170] (בהגר״א על תיקו״ז סוף קלח ע״ג). וזהנה כל הגילויים הם בסוד ג׳, לכן גם בשרשם הוא כך. לכן יש ג׳ בחכמה עצמה: א׳ ״סתימאה״, ב׳ ״דאתכסיא״, ג׳ ״ולאו מתפתחא״ (מ״א טז). וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה[2171] דשאר חכמות – כאן נכללים כל ג׳ הרישין, וממילא כלולים בזה כל החכמות (לש״ו ביאורים ח״ב פז ע״א).

רישא עלאה עתיקא קדישא – רישא חוורא (בהגר״א על ספד״צ ג ע״ב ד״ה רישא דכסופא). כאן הוא שורש הבינה, וגם כאן נבחנו ג׳ בחינות: ״רישא עילאה״, ״סתימא דכל סתימין״, ״רישא דכל רישא״ (מ״א טז). סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא[2172] - כל רישא כולל ג׳ בחינות, וכאן הם גלגלתא, אוירא ומו״ס (בהגר״א על תיקו״ז קלח ע״ב ד״ה בהיכלא) גלגלתא דא״א זהו ״רישא דכל רישא״ ולמעלה ממנו רדל״א המכונה א״ס (בהגר״א על ספד״צ ג׳ ע״ב ד״ה רישא דכסופא). ג׳ רישין אלה בסוד הספיקות שאין אדם יכול להשיג, והוא בכלל השער הנ׳ משערי הבינה[2173] (מ״א טז). {רפח:} רישא דלאו רישא – עי׳ מה שכתוב בזהר פקודי (רלט ע״א): ר״א שאיל לר״ש כו׳ (שאלוהו עד היכן עולה מ״ן) א״ל עד א״ס דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתיידע דרעוא דכל רעוין ביה, עד כאן. ופשוט דהיינו רישא דלא אתיידע וכמ״ש כאן, והוא רעוא דכל רעוין המתגלה במצח (בהגר״א על ספד״צ א ע״ב ד״ה דצניעותא, וכן א׳ ע״ג ד״ה ואמר פעם). ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא[2174] – הראש הוא שאינו נודע, אמנם גופו הוא שורש לא״א וממילא הוא נודע (בהגר״א על ספד״צ ה׳ ע״ג ד״ה והשרשים). כוונתו כאן היא להארת הרדל״א המתלבשת באוירא. שכן הרדל״א מצד עצמו אינו ידוע אפילו כאשר הוא מתפשט למטה, ולכן כתוב עליה ׳ולא ידע׳. שכן במקומו הוא לאו רישא כלל, ורק כאשר הוא מתפשט באוירא דאזדכך הרי הוא מאיר דרך מסך (יהל אור ח״א כג ע״ב). רדל״א הוא הבחינה המעלה את כל המציאות שנעשתה על ידי ההנהגה התחתונה התלויה בזמן ובחירה אל עולם הנצחיות והשכר. והדבר נעשה על ידי שנשרשים בג״ר שלו כל התיקונים של עבודת התחתונים. ומכיוון שאינו נתפס היאך עולה הכל אל הנצחיות ע״י העבודה הזאת והנהגת הזמן, ולכן הוא שלא נודע כלל (פת״ש מ״ד ומ״ן יח). דלא אתדבק בחכמתא[2175] ולא בסוכלתנו - ודלא כדעת של מטה[2176] המחברת את חו״ב וגם מתפשטת למטה (מ״א טז). ועל דא אקרי – לאו למימרא שהפסוק דלהלן מדבר על מי שמנסה להשיג ברדל״א אבל עכ״פ רשב״י קורא עליו כך (מ״א יז). ברח לך אל מקומך (במדבר כג) - רדל״א הוא שורש הנשמות וההשגה, ואסור לו לאדם לעלות יותר משרשו דהיינו מהרדל״א ולמעלה. והוא בכלל מה שאסרו חז״ל להרהר מה למעלה (חגיגה יא ע״ב). אמנם עד הרדל״א אכן מצוה היא לרדוף ולהשיג, וכמ״ש ״ונדעה ונרדפה״ (הושע ו ג) (מ״א יז). והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א) - כאן מתבאר כי הארת עיני א״א לעיני ז״א[2177] הוא בגדר ״רצוא ושוב״ (בהגר״א על ספד״צ כב ע״ב ד״ה ואמר לא). החיות המה בחינת מו״ס ולכן הם כביכול רצים לקבל שפע מרדל״א ובגלל הפרסה אינם משיגים וממילא שבים. אמנם הם מקבלים איזה חיות והארה משם עכ״פ (בהגר״א על תז״ח יח ע״ד ד״ה ההוא נהירו), הם ״רצים״ להשיג את שורשם, ו״שבים״ מלהשיג יותר משרשם (מ״א יז). ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין – אי״ן מרמז על כ״ע אשר עיקרו הוא המחשבה הסתימאה, שכן אין מתגלה ממנו דבר, ואפילו עצם מציאותו (בהגר״א על ספד״צ א ע״א ד״ה ספרא), אמנם צ״ע לכאורה, שכן מצאנו בדברי הגר״א שגופא דעתיק הוא

[2170] וע״ש שלפעמים הוא להיפך, דהיינו כאשר משפיעים למטה.

[2171] בהגר״א על תיקו״ז קלח ע״ג גורס ״רישא לשאר״, ואילו בדף קכז ע״א גורס כמ״ש למעלה. ועי׳ תיקונים קלח ע״ב ד״ה בהיכלא שם גורס ״רישא דכל רישין״, ואילו בדף קלח ע״ד גרסתו היא כמש״כ כאן.

[2172] גליונות הלש״ו: הוא נמשך לעיל (והנקודה המפסיק הוא טעות סופר) כי הרישא תניינא היא נקרא רישא דכל רישא כן כתב הגר״א בספד״צ פ״א ד״ה עד דרישא דכסופא כו׳ אבל הרישא הג׳ העליונה על כולם שהיא רדל״א היא נקרא רישא דלאו רישא כו׳ אמנם הרח״ו ז״ל בע״ח שער א״א פ״ב לא כתב כן אלא רישא דכל רישא קאי על רדל״א ע״ש וכן במבו״ש שער א״א פ״ד אמנם לקמן ע״ב כללא דעתיקא בתרין הוא כו׳ מבואר כהגר״א ע״ש.

[2173] והמה בחי׳ ג׳ הצחצחות שלמעלה מהכתר, ועי׳ עניינו בפת״ש אבי״ע פתח כו.

[2174] עי׳ בהגר״א על תז״ח יח ע״א ד״ה נהורא.

[2175] בהגר״א על ספד״צ א ע״ב ד״ה דצניעותא גורס ׳לא בחכמתא׳, אמנם בדף כב ע״ב הוא גורס כמש״כ למעלה.

[2176] במהדורא החדשה של המים אדירים איתא ״למעלה״, אמנם במהדורא הישנה הלשון הוא ״למטה״ כמש״כ כאן ולכאורה זה נראה טוב יותר.

[2177] כלומר שעיני ז״א רצים לא״א ושבים לז״א (ה״ה בריחתם למקומם). כך, שהם אינם מגיעים אף פעם לרדל״א.

הנקרא אין מכיוון שהוא אינו נראה (בהגר״א על ספד״צ ח ע״א ד״ה מתקלא קאים). וכמו כן רישא תניינא (הרי הוא האוירא ולא המו״ס) מכונה אף הוא אין (בהגר״א בתז״ח יא ע״ב ד״ה אני ראשון). האוירא[2178] נקרא אין שכן אינו נתפס, ומאיר מרדל״א, ומאיר למו״ס (בהגר״א תז״ח יט ע״א ד״ה דנהיר) והנה הצניעותא בה מדובר בספד״צ היא א״א דתליא בצניעותא האמיתית הרי היא רדל״א, וכמש״כ כאן ׳דביה תליא אין׳ (בהגר״א על ספד״צ א ע״ג ד״ה ואמר פעם, וכן בהגר״א תז״ח יח ע״ד ד״ה ההוא נהירו). כשם שרישא דרדל״א נקרא ״דלאו רישא״, כמו כן גופא דיליה נקרא ״דלא הוי״, ועל שמו הוא שע״ק מכונה אין מכיוון שהוא מלביש את גופא דרדל״א (בהגר״א על ספד״צ ד ע״ב ד״ה ומחסד). פי׳ אַיִן, שאין מה להשיג ממנו ואין משיגים כי אם את מציאותם[2179] (מ״א יז). ׳ביה תליא אין׳, אותיות אי״ן רומזות על שורשי האי״ן ה״ה א׳ ה״ה רדל״א, י׳ הוא רישא חוורא, ון׳ הוא מו״ס[2180] (מ״א יז).

(ע) כל מראות אלהו״ת אשר ראו הנביאים כולם זולת משרבע״ה, הנה בכולם היה ג״כ רק דרך ראייה החיצוניות וכו׳, הנה ביה כתיב ראיה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראיה אלה ידיעה, והוא מה שכתוב לא נודעתי וגו׳, כי במשרבע״ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה שנאמר בו ״ומראה ולא בחידות״ (שם ח), כי נתגלה לו כל גילוייו מאספקלריה המאירה עצמו לא ע״י התלבשות כלל. ומ״ש גם בו ״ותמונת ה׳ (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט״ (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות והבנה, כמו ״הביטו אל צור חוצבתם וגו׳ הביטו אל אברהם אביכם״ (ישעיה נא ב), והוא על התבוננות ועיון השכלי, וכמו ״גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך״ (תהלים קיט יח), וזהו שאמר ״ותמונת ה׳ יביט.״ ור״ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין ויודע אותם על מה שהם מרמזים (כללים ח״ב ו ע״ג), גם המראות אשר ראה משה ע״י אספקלריא דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע״פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו היחוד דמלכות בז״א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו״ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא שאינה מאירה, וראו עי״ז את כל אותן המראות בבחי׳ תואר ותבנית כמ״ש בזוה״ק (פ׳ וארא כ״ג ע״א) ע״ש. אבל במשה רבינו ע״ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב״ה ע״י אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז׳, הנה הסתכל הוא בהם ג״כ ע״פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר (לש״ו שם ז ע״א).

(עא) עי׳ תיקו״ז מהדורת אמסטרדם ח ע״א:

יַהְוָ הִיְוֵ הַהָוֹ הַוֵהֵ יְהֹהְ יְוֵהֵ יְוֵהְ
וָהֵיָ וֶוְיֹ הֵהֶוֹ הֵהֶיָ הִיֶהְ וְהַהַ וַיַהְ וֹיָהְ
הֲוֹיַ וָהֹיְ וְוֶהְ ווי ויו הוי היו הוה יוה
ויה ווי ווה והו יוו יהו יהו ויה יוה
ייו ייה יהי ויי והי היו יהו ייה ייו
יוי היי הוי הוי יהי היי ההי ההי היה
יהה ייה ייה הוה והה ווה ווה והו
הוו ההו ההו ויו יוו ייו יו יוי ויי ווי
ווי
ואלה מצאתי בספר אחר

[2178] יתכן שיותר מדוייק לומר ״קד״א״. ועי׳ בהגר״א בספד״צ ה ע״ב ד״ה קד״א.

[2179] ועי׳ בהגר״א על ספד״צ כא ע״ב, על חכמה שאין ניכרת מהותה אלא רק עצם מציאותה לידע שהיא קיימת, וכאן ההשגה ממנו היא פחותה אפילו מכך. וקשה שהרי ההגדרה של הגר״א לחכמה (ידיעת עצם המציאות), היא גופא הגדרת המ״א לכתר וצ״ע.

[2180] עי׳ לש״ו דע״ה ח״א יב ע״א שה׳אין׳ הוא בעיקר כינוי לאוירא, הרי הוא חכמה דא״א. אמנם עי׳ בלש״ו ביאורים ח״א כח ע״א שעיקר עניין ה׳אין׳ הוא ההארה של מלכות דא״ק המתלבשת בג״ר דאצילות, ואותה הארה היא גופא הרדל״א, וצ״ע. והנראה לענ״ד ביישוב הסתירה,- שעיקר ה״אין״ הוא באמת אינו אלא האוירא עלאה, אמנם הוא הנמשך מרדל״א דאחזי נהוריה בהאי גלגלתא (ע״ח א״א ו). והנה עי׳ בהגר״א על תיקו״ז יג ע״ב ד״ה אין קדוש כה׳: ״ר״ל ׳אין׳ הוא א״ס״, ועי׳ בהגר״א על ספד״צ א׳.

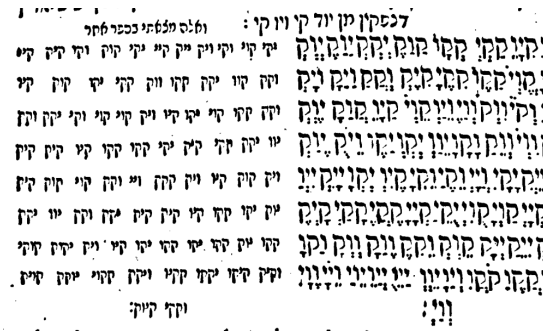

ספר פרדס רמונים - שער כא פרק יא

ויש מחלקים שם ע״ב לד׳ אותיות כל שם ושם ואין לנו עסק בעני הזה כלל. ויש מהמקובלים במעשים שכתבו שמקור השם הזה הוא א״ל כמו המשל יליא״ל סיטא״ל וכן עד תומו, ונכון הוא שכן הוא בחסד ושם אל בחסד. וכבר היינו יכולים לומר שיהיה מקור א״ל כלול עמו בדרך אחרת כזה יאלל״י וכן סאיל״ט אלא שראינו לעולם א״ל בסוף שמות כל המלאכים וכן בשם זה לא נשתנה. ולהרשב״י ע״ה במקור השם הזה דרך אחרת וז״ל בתיקונים (בהקדמה ד״ח.) ומקור דאילין הוויין בחשבן חסד דבהון צריך למבני בניינא דא אינון מחסד דמקור ההווייות איהו יו״ד ה״י וי״ו ה״י דסלקין לע״ב הוויין כחושבן חס״ד כולהו אבן וקורה ובניינא דאתבני בתרווייהו. ואילין אינון ע״ב הויין דנפקין מן יו״ד ה״א וא״ו ה״א עכ״ל. וכתב ההויות ובכל הספרים נפל בהם הבלבול והטעות לכן היותר נכון לצרפם מתוך שם יו״ד ה״י וי״ו ה״י. והנה בשם זה שהוא יו״ד ה״י וי״ו ה״י הם ד׳ יודי״ן ושלשה ווי״ן ושני ההי״ן, כשנרצה לצרף אותיות אלה אל תיבות יעלה מהם ראשונה יה״ו יה״ו וי״י הם ג׳ הויות מכלל אותיות ההוי״ה שבשם זה. והנה עוד נוכל לצרף שם יה״ו כזה יה״ו יו״ה הי״ו הו״י וי״ה וה״י הרי ו׳ הוויות, וכן מיה״ו השני הם י״ב. ושם וי״י יסבול ג׳ צרופים כזה וי״י יו״י וי״י. נמצא כלל הצירופים עד עתה ט״ו. עוד נעשה מאותיות השם שהם ד׳ יודי״ן ונצרף כל י׳ מהם אל ב׳ ההי״ן ויהיו יה״ה יה״ה יה״ה יה״ה ויעלה מספרם י״ב צרופים, כי נצרף כל הויה מאלו אל ג׳ כזה יה״ה הי״ה הה״י והם ג׳ פעמים ד׳ הם י״ב וט״ו הם כ״ז. עוד נצרף ג׳ ווי״ן אל שני ההי״ן ויעלה וה״ה וה״ה וה״ה ויעלה מספרם ט׳ צרופים, כי נצרף כל ההוי״ה מאלו אל ג׳ כזה וה״ה הו״ה הה״ו והם שלשה פעמים ג׳ הם ט׳ וכ״ז הם ל״ו. עוד נצרף ד׳ יודין אל שני ווי״ן ויהיו יו״ו יו״ו יו״ו ויעלה מספרם י״ב צרופים, כי נצרף כל הויה מאלו אל ג׳ כזה יו״ו וי״ו וו״י והם ד׳ פעמים הם י״ב ול״ו הם מ״ח. עוד נצרף ג׳ ווי״ן אל ב׳ יודי״ן ויהיו וי״י וי״י וי״י ויעלה מספר ט׳ צרופים, כי נצרף כל הויה מהם אל ג׳ כזה וי״י יו״י וי״ו שהם ג׳ פעמים ג׳ ט׳ ומ״ח הם נ״ז. עוד נצרף שני ההי״ן אל שני יודין ויהיו הי״י הי״י ויעלה מספר ו׳ צרופים, כי נצרף כל הויה מאלו אל ג׳ כזה הי״י יה״י יי״ה הם ששה ונ״ז הם ס״ג. עוד נצרף ב׳ ההין אל ב׳ ווין ויהיו הו״ו הו״ו ויעלה מספר׳ ו׳ צרופים, כי נצרף כל הויה מאלו אל ג׳ כזה הו״ו וה״ו וו״ה הם ששה, וס״ג הם ס״ט. וכלל האותיות יסוד הצרוף שבשם הם ד׳ יודין וג׳ ווי״ן ושני ההי״ן נעשה מהם ג׳ תיבות כזה וו״ו יי״י יה״ה הם ג׳ וס״ט הם ע״ב. זה דרך מוצא ע״ב ההויות שבשם ע״ב לדעת הרשב״י ע״ה ויסודם יו״ד ה״י וי״ו ה״י שעולה ע״ב. ואחר שכללנו סדר צרופו נצייר עתה בלוח זה סדר ההויות. יה״ו יו״ה הי״ו הו״י וי״ה וה״י יה״ו יו״ה הי״ו הו״י וי״ה וה״י יי״ו יו״י וי״י יה״ה הה״י יה״ה הי״ה הה״י יה״ה הי״ה הה״י יה״ה הי״ה הה״י יה״ה הי״ה הה״ו והה״ה הה״ו והה״ה הו״ה הה״ו והה״ה הו״ה הה״ו. וי״י יו״י יי״ו וי״י יו״י וי״י יו״ו וי״י יו״ו וי״י יו״ו

(עב) עי' תיקו"ז ט ע"ב: ומקור דאלין הויי"ן כחשבן חסד דבהון צריך למבני בנינא דא דאינון מחסד דמקור הווייתיה איהו יו"ד ה"י וי"ו ה"י דסלקי לע"ב הווי"ן כחושבן חסד כלהו אבן וקורה ובנינא דאתבני בתרוייהו ואלין אינון ע"ב הווי"ן דנפקין מן יו"ד ה"י וי"ו ה"י[2181]:

בהגר"א: ואלין הוויין כו' - נ"ל סדרן כמו שרשמתי[2182], ושרשן נ"ד הוויות מד' אותיות, י"ב שה' כפול בהן, י"ב שיו"ד כפול, י"ב שוא"ו כפול, ו' שי"ה כפולים, ו' שי"ו כפולים, ו' שה"ו כפולים[2183]. והן רמוזים באותיות ד"ן שבאדנ"י כידוע[2184]. ותחסר אות הרביעי מכל הוי"ה, שכל ע"ב הווין הוא מג' אותיות, ועוד ח"י הוויות מג' אותיות: ג' של יה"ה, ג' של יו"ו, ג' של הי"י, ג' של הו"ו, ג' של וי"י, ג' של וה"ה, והן ע"ב הווין[2185]. ויש עוד ששה הויות של צירוף יה"ו, רק שאין חושב כאן בין שהשורש מד' אותיות, בין מג', רק שכפול אות בהן, כמ"ש לעיל (ט ע"ב) **מסט' דאימא כו'**. וכשתראה בע"ב צירופים, תמצא כ"ד צירופים של הווין מג' אותיות, והן ח"י הנ"ל, שאות א' כפול, וששה של יה"ו הן כ"ד, ותמצא שכל צירוף בהם ג"פ, והוא ג' כ"ד הידועים נגד שלש אותיות יה"ו הנ"ל:

(עג) עי' זהר ח"ג רעט ע"ב: קום ר"מ טול אבנא דא בידך[2186] דאתמר בה (זכריה ג ט) על אבן אחת שבעה עינים[2187] לתברא קליפין[2188] דאגוזא דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנשו על האי אבנא[2189] דאיהי סלע דילך לאפקא מיא[2190] מתמן דכלה דילך מעין החכמה[2191] בהאי סלע דנביעא דילה באורייתא ברזין סתימין[2192] לית סוף ועלה אתמר (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא[2193]:

[2181] בכל ספרי התיקו"ז נדפס כאן סדר הע"ב שמות בנוסחאות מנוסחאות שונות ויען שרבינו סדרן ורשמן באופן אחר כמ"ש בביאורו (ואף שלא זכינו לראות סידורו בכ"י עכ"ז המעיין בנקל יבא מתוך ביאורו על סדרן הנכון) לזאת השמטתים בדפוס מפני כבוד שמו ית' ויעויין עוד סדרן בתז"ח (עז ע"ד [טו ע"א]) ובפרדס שער השמות (גליון), עי' לקמן הערה 2183.

[2182] עי' הערה 2181.

[2183] עי' פרדס פרטי השמות יא, ז"ל: יהו"ה יוה"ה יהה"ו יוה"ו יהו"ו יוו"ה יוה"י יהו"י יוי"ה. והי"ה ויה"ה והה"י הוי"ו היו"ו הוו"י יוי"ה ויה"ו יהי"ו ההו"י ההי"ו היו"ה ווה"י ויה"ו ויו"ה ויי"ה והי"י ויה"י היו"ה היה"ו הוה"י היו"ו הוי"ו ווי"ה הוי"י היי"ו ויו"ו יוו"י ייה"ה יהי"ה יהה"י ווה"ה והו"ה והה"ו ווי"י ויי"ו ויו"י ההי"י היי"ה היה"י ההו"ו הוה"ו הוו"ה.

[2184] פרדס שם.

[2185] עי' בלש"ו ספר הקדו"ש מו ע"ד: הג' תגין שבכל עין והם ע"ב תגין שם הוא רמוז הע"ב צירופי הוי"ה אשר כל א' בג' אותיות, וזה ציורו: , ע"כ. ועי' בתז"ח (טו ע"א) שם נמנו הצירופים. ועי' תיקו"ז קמט ע"א, ובע"ח שער הנקודות פרק א'.

[2186] הסבא הזה לא חלק בין אבנא לאבנא ובין סלע לסלע רק חלק בין אבנא לסלע ולזה אמר "טול אבנא דילך" כי בערך אבנא אתמר בה "על אכן אחת שבעה עינים" דהיינו עיני"ם ספירות ויתייחסו לשלושה כוונות או לשון גוונין כאומרו ועינו כעין הבדולח והיינו שכל ספירה וספירה לה גוון בפני עצמה ופעולה בפני עצמה, והיינו שבעה פעולות לשבעה ספירות דהיינו לובן לחסד אודם לדין ירוק לרחמים אודם נוטה ללובן בנצח, דהיינו דין נוטה לחסד שרובו חסד לובן נוטה לאודם בהוד דהיינו חסד נוטה לדין שרובו דין, אודם [ולובן וירוק] מעורבין יחד יסוד חסד ודין ורחמים קרוב לירוק, מלכות כלולה מהכל (אור יקר).

[2187] אשת חיל עטרת בעלה (יהל אור). אפשר שהגוון השביעי היא בעצמה בהיותה עמהם שווה לכל אחד מהן ואפשר שהבינה יהיה העי"ן השביעי, או לשון מעיינות כאומרו עין המים והיינו שבעה מקורות לספירה הזאת להשפיע בה, או לשון עינים ממש דהיינו עיני ההשגחה להנהגת העולם על ידה, ונודע שהאגוז יש בה ארבעה מוחין דהיינו מיכאל גבריאל אוריאל רפאל והיינו סוד מרכבתה שעד המרכבה הם מתחזקות הקליפות וע"י האבן הזאת בעזרת שבעה עינים שעליה היא נעזרת לבטלם (אור יקר).

[2188] והנה בבחינת אב"ן אין בה מבוע מים שאין מים באבן הנפרדת מן ההר דהיינו היסוד כדפי'רשנו בהקדמה שמיני"ת (אור יקר).

[2189] ולא בבחינתה אבן שבודאי אין בה מים אלא "דאיהי סלע דילך לאפקא מייא מתמן" דהיינו מימי התורה, והנה בבחינת מקור היסוד לבדו יש בה מים דהיינו מימי השפע להנהיג העולם ולפרנסו, אמנם מצד התפארת שהיא אצילות התורה כדפי' בהקדמ"ה שני"ת מימיה הוא אור התורה ולזה אמר דכלה דילך דהיינו כל"ת משה מלכות עם התפארת, בענין שהם שני בחינות כל"ה כסל"ע (אור יקר).

[2190] סתרין דקבלה (יהל אור).

[2191] מפני שבחינתה מחכמה כאומרו ה' בחכמה יסד ארץ (אור יקר).

[2192] כי בבחינתה במשנה וכיוצא יש לה סוף כדפירשנו בהקדמה חמישי"ת שישי"ת שביעי"ת, אמנם מצדה בסוד הנעלם אין לה סוף (אור יקר).

[2193] שהוא אין סוף. אין כתר, והחכמה מכתר, לכן לית סוף (יהל אור).

וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעילא[2194] וכד מטן לקליפה תניינא דאיהי תקיפא איהי קשיא לון ומחאן בה כל יומיהון כלהו בלישנהון דאינון תקיפין כפטישין ולית לון רשו לאפקא מינה מיא אלא אלין טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה (במדבר כ יא) ויך את הסלע במטהו פעמים ובמחאה תניינא נפקי אלין טפין ואלין אינון רמיזין דחכמה רמיזין דקבלה דאינון בחגיגה[2195] ושאר מתניתין והאי אבן לית מאן דאפיק מניה חכמה דאיהי מלגאו דלית לה סוף (דאיהו מוחא מלגאו) בר אנת דאתמר בך הלכה למשה מסיני:

פתח רעיא מהימנא ואמר סבא סבא אית סלע ואית סלע אית אבן ואית אבן[2196] אית אבן דשמא[2197] דיהו״ה עלה אתמר (דניאל ב לה) ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ואית אבן דאיהי[2198] (ויקרא כו א) אבן משכית דלית תמן נביעו דמיא דחכמתא ולא דבור:

אלא אבן דאיהי (חסר)[2199] סלע דמשה עלה אתמר (במדבר כ ח) ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו דאיהי בת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא אבל שפחה[2200] סלע אחרא[2201] דאתקריאת (קליפה) משנה נוקבא[2202] דעבד נער עלה אתמר (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד[2203] אלא דמחאן ומתברין מינה כמה פסקות ולקטין לון ואתקרון לקוטות[2204] ועל דמלקטי לון אתקריאו לקוטות בלא נביעו דחכמה וקבלה:

אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבור ופיוס כברתא דמלכא ובגין דמחינא בה לקינא עלה ואתגזר עלנא[2205] מותא דמאן דמסרב למטרוניתא חייב מיתה כל שכן מאן דמחי לברתיה דמלכא ובגין דא אתגזר עלי דלא איעול לארעא דישראל[2206] ואנא קבור בארעא נוכראה ואתעברת מיני[2207] ואתמר (שמואל ב׳ כג כא) וירד אליו[2208] בשבט[2209] והאי שבט איהו חד משבטיא דילי דאנא עתיד לנחתא תמן למהוי עם ישראל בגלותא וכלא אתרמיז ובאתר אוחרא אוקמוה מארי מתניתין (חסר):

דבי מקדשא ושמא דמשיח אתקריאו בשם יהו״ה ודא ארבע אנפי אדם ואינון דשבטא דלוי אינון נפקן מחיון דאינון שאר שבטין ועאלו בחולקא דאדם דאינון ארבע אנפין דיליה ומשה

[2194] קליפא דוקא (נ״א ירוקא) (יהל אור).

[2195] דאינון (בחגיגה) בחגוי כו׳. דמתני׳ הוא סלע, אבנא הנ״ל (יהל אור).

[2196] הצור והסלע שניהם הם על סוד היסוד דהנוק׳, כי בקטנות נקרא היסוד שלה בשם צור, שאז הוא בגילוי אור דאלהים דההי״ן גימ׳ רצ״ה, ועם הכללות דשם אלהים הוא גימ׳ צור. אבל בגדלות נקרא לפעמים היסוד שלה בשם סלע (ע׳ פנחס רכט ע״ב, תצא רעט ע״ב) ע״ש אהיה דיודי״ן עם הכולל שלה (דע״ה ח״ב קכח ע״א).

[2197] ר״ל מל׳ דאצילות (יהל אור).

[2198] מל׳ דבריאה (יהל אור).

[2199] דאיהי (חסר) נמחק בבגר״א תיקו״ז מו ע״ד.

[2200] שכחתי ונקטתי (ביאור רבינו בתיקו״ז מו ע״ד)

[2201] מטה סתם הוא מטה ה׳ מסטרא דעד״א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ״ש בזוה״ק (ח״ב מח ע״א, ושם בסופו רעא ע״ב ורעב ע״א, ע׳ שם ושם) (דע״ה ח״ב קלג ע״א)

אבל שכחתי ונקטתי סלע אחרא כו׳ כך גורס הגר״א בתיקו״ז מו ע״ד וביהל אור פקודי לה ע״א (לש״ו).

[2202] ר״ל מל׳ דיצירה שבה מתני׳ (יהל אור).

[2203] היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט״ט ובסוד עץ הדעת, ע׳ תיקונים (תיקון נד דף קא ע״א) ובזוהר שמות (דף יב ע״א בהגהות מהרח״ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ״ש ברע״מ (תצא דף רעט ע״ב [הובא במלואים אות (עג)]) (דע״ה ח״ב קכט ע״ב), היה הסלע ג״כ מהאור דהעץ החיים (דע״ה ח״ב קלב ע״א).

[2204] עלמא דפרודא. כל דין הוא בפ״ע, אבל סתרי תורה כל א׳ בחבירו כמים שאין להם סוף, דלית פקודא דלא כלילא מכל פקודין כמש״ל (יהל אור).

[2205] על משה ואהרן (יהל אור).

[2206] נסתלק משה רבינו ע״ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב עד דף מז בארוכה, וכן בתז״ח דף ז ע״ד ח ע״א י ע״ד, וברע״מ משפטים קטו ע״א, ופ׳ תצא רעט ע״ב, וע׳ עוד ביאור רבינו ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע״ה ח״ב קל ע״א).

[2207] ברתא ארעא קדישא (יהל אור).

[2208] שקודם כתיב איש מצרי, זהו משרע״ה, כמ״ש (שמות ב יט) איש מצרי הצילנו (וע׳ הקדמת הזהר. ד״ל) (יהל אור).

[2209] בדינא בגלותא כמש״ו (יהל אור).

איהו אדם בדיוקנא דההוא אדם קדמאה דלעילא (משלי ל ד) מה שמו ומה[2210] שם בנו ובגין דא כהנייא וליואי מזוניהון על ידא דמלכא אכיל בפתוריה ושאר חיילין דמלכא כל חד יהבין ליה למיכל בבית מושב דיליה ורעיא מהימנא איהו כברא דמלכא קריב למלכא יתיר מאלין דאכלין לפתוריה דלית מאן דקריב למלכא מכל בני מלכותא כבריה:

תרגום: קום רועה הנאמן קח אבן זו בידך שנאמר בה על אבן אחת שבעה עיניים לשבור קלפת האגוז שהרי כמה רועים פרנסי הדור התכנסו על האבן הזאת שהיא סלע שלך להוציא מים משם שכלה שלך מעיין החכמה בסלע הזה שנביעתו בתורה בסודות נסתרים אין סוף ועליה נאמר והחכמה מאין תמצא.

וכל תוקף שלהם להעביר את הקליפה שלמעלה וכשמגיעים לקליפה השניה שהיא חזקה היא קשה להם ומכים בה כל ימיהם כולם בלשונם שהיא חזקה כמו פטישים ואין להם רשות להוציא ממנה מים אלא הטיפות הללו שיצאו על ידך בזמן שנאמר בה ויך את הסלע במטהו פעמיים ובמכה השניה יצאו הטפות הללו ואלו הם רמזים של חכמה רמזים של קבלה שהם בחגיגה ושאר המשניות ומהאבן הזאת אין מי שיוציא חכמה שהיא מבפנים שאין לה סוף (שהוא המח מבפנים) חוץ ממך שנאמר בך הלכה למשה מסיני.

פתח רועה הנאמן ואמר סבא סבא יש סלע ויש סלע יש אבן ויש אבן יש אבן של שם של יהו״ה ועליה נאמר ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב [והאבן שהכתה את הצלם נעשית להר גדול] ויש אבן שהיא אבן משכית שאין שם נביעת מי החכמה ולא דבור.

אלא אבן שהיא סלע של משה עליה נאמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו שהיא בת קול ולא תלוי בה אלא דיבור ופיוס אבל שפחה סלע אחר שנקראה (קליפה) משנה נקבה של עבד נער עליה נאמר בדברים לא יוסר עבד אלא שמכים ומשברים ממנה כמה פסקות ומלקטים אותם ונקראו לקוטות ועל שמלקטים אותם נקראו לקוטות בלי נביעת חכמה וקבלה.

אבל סלע שלי היא בת המלך בשבילה נאמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדיבור ופיוס כמו בת המלך ומשום שהכיתי בה לקיתי עליה ונגזר עלינו מות שמי שמסרב למלכה חייב מיתה כל שכן למי שמכה את בת המלך ולכן נגזר עלי שלא אכנס לארץ ישראל ואני קבור בארץ נכריה ונעברה ממני ונאמר וירד אליו בשבט והשבט הזה הוא אחד מן השבטים שלי שאני עתיד לרדת לשם להיות עם ישראל בגלות והכל נרמז ובמקום אחר פרשוה חכמי המשנה.

שבית המקדש ושֵם המשיח נקראו בשם יהו״ה וזה ארבע פני אדם והם שבט לוי הם יצאו מחיות שהם שאר השבטים ונכנסו בחלקו של אדם שהם ארבע פנים שלו ומשה הוא אדם בדמות של אותו אדם הראשון שלמעלה מה שמו ומה שם בנו ומשום זה כהנים ולוים מזונם על ידי שהמלך אוכל בשלחן ושאר חיילות המלך לכל אחד נותנים לו לאכול בבית מושבו ורועה הנאמן הוא כמו בן המלך קרוב למלך יותר מאלו שאוכלים לשלחנו שאין מי שמתקרב למלך מכל בני המלכות כמו בנו.

ועי׳ זהר ח״ג רעח ע״ב: אדהכי הא נונא רבא אזדמן לגביה ואמר רעיא מהימנא (במדבר כד כא) איתן מושבך ושים בסלע קנך תניא דמסייע לך דהא נונין בסלע קנא דלהון איתן בהפוכא תניא איתנים בהפוך אתוון תנאים אסתמר מנייהו דהא אנת[2211] כבד פה וכבד לשון ומאן[2212] דבעי לאתקפא בסלע דנוני ימא דמארי מתניתין דאינון תנאים בעי למהוי תקיף לישנא חדידא חריפא לינקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן:

כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב (חבקוק ב ג) ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא מאן הוא דנחית לתהום רבא לאשכחא זמנא דא אלא אנת דאתמר בך (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה כמה מארי מתניתין דבעו לנחתא לעומקא דהלכה לאשכחא תמן קץ דפרקנא ונחתו תמן ולא סליקו ואע״ג דלישנהון הות כפטיש יפוצץ סלע חליש פטיש דלהון לנקבא בההוא סלע ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו אתא חויא לנשכא ליה ואית אחרנין דנקיבו לה עד דמטו לתהומא רבא ולא סליקו מתמן:

ובזמנא דנוקבא[2213] פתיחא כל מאן דהוה נפיל תמן לא הוה סליק ומשיח בן דוד[2214] נפל תמן

[2210] אדם ומשה רבינו ע״ה, שניהם מ״ה, שמא מפרש, גי׳ אדם, שהוא אדם שעל הכסא (יהל אור)., חכמה ועד״א (יהל אור).

[2211] בגלותא. דפה ולשון כנ״י וקב״ה, בגלותא. ואיהו כבד פה וכבד לשון בין המ״מ, באורייתא דבע״פ ובאורייתא דבכתב. וע״כ צריך הת״ח בזמן הזה להשתמר מן התנאים כנ״ל. וז״ש ומאן דבעי כו׳ (יהל אור).

[2212] לחשוב הקץ והרשיעו רבים כו׳ (יהל אור).

[2213] בגלותא (יהל אור).

[2214] עי׳ לעיל רעח ע״ב הערה בשם הקדו״ש.

עם משיח בן יוסף דחד איהו (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמור וחד איהו (דברים לג יז) בכור שורו דא משיח בן יוסף והאי איהו (שמות כא לג) כי יכרה איש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור ובג״ד אקרי משיח בר נפלי ואיהי נפלת[2215] בתרייהו ואתמר עלה (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ואנת הוא בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו (שמות כא לד) דא משיח בן יוסף דעתיד לאתקטלא[2216]:

נחת בגיניה דודאי ארבע גליות הוו תלת לקבל תלת קליפין דאגוזא דאינון תהו קו ירוק קליפה ירוקא דאגוזא תניינא בהו אבנין מפולמין[2217] דאינון סלעים תקיפין דמ״מ פסקו מינייהו כמה פסקות ונקיט לון לאפקא מיא דאורייתא ובג״ד אתקריאו אבנים מפולמות דמנייהו מיין נפקין קליפה תליתאה דקיקא[2218] גלותא תליתאה דהוה זעיר[2219] והאי איהו וחשך גלותא רביעאה[2220] תהום רבה חלל דאגוזא והאי איהו (בראשית א ב) וחשך על פני תהום:

תרגום: בין כך הרי דג גדול הזדמן אליו ואמר רועה הנאמן איתן מושבך ושים בסלע קנך תניא שמסייע לך שהרי דגים בסלע הקן שלהם איתן בהפוך תניא איתנים בהפוך אותיות תנאים השמר מהם שהרי אתה כבד פה וכבד לשון ומי שרוצה להחזיק בסלע של דגי הים של בעלי המשנה שהם תנאים צריך להיות תקיף לשון מחודדת חריפה לנקוב עד שמגיעה לתהום הגדולה ששם.

כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב ופרשוה שפסוק זה נוקב ויורד עד תהום רבה מיהו שיורד לתהום רבה למצא זמן זה אלא אתה שנאמר בך צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה כמה בעלי משנה שרצו לרדת לעומק ההלכה למצא שם את קץ הגאולה וירדו שם ולא עלו ואף על גב שלשונם היתה כפטיש יפוצץ סלע חלש הפטיש שלהם לנקוב באותו סלע ומי שניקב שלו באותו סלע בלא רשות בא נחש לנשוך אותו ויש אחרים שנקבו אותו עד שהגיעו לתהום רבה ולא עלו משם.

ובזמן שהנקב פתוח כל מי שהיה נופל שם לא היה עולה ומשיח בן דוד נפל שם עם משיח בן יוסף שאחד הוא עני ורכב על חמור ואחד הוא בכור שורו זה משיח בן יוסף וזהו כי יכרה אש בור ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור ולכן נקרא המשיח בר נפלי והיא נפלה אחריהם ונאמר עליה נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ואתה הוא בעל הבור ישלם כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו זה משיח בן יוסף שעתיד להרג.

ירד בגללו שודאי ארבע גליות היו שלש כנגד שלש קליפות האגוז שהם תהו קו ירוק קליפה ירוקה של האגוז שני בהו אבנים מפולמות שהם סלעים חזקים שבעלי המשנה פסקו מהם כמה פסקות ולקחו אותם להוציא מים של התורה ולכן נקראו אבנים מפולמות שמהם יוצאים מים קליפה שלישית דקיקה גלות שלישית שהיתה קטנה וזהו וחושך גלות רביעית תהום רבה חלל האגוז וזהו וחושך על פני תהום.

(עד) ע׳ זהר ח״ג רפ ע״א: דהא אנת [תועלת גדול לישראל בקבורתך] אי לא הוית קבור לבר מארעא קדישא לבר מכלה דילך לא הוו ישראל נפקין מגלותא ובגינך אתמר (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו אתעבידת חול בגין חובה ופשע דישראל בקבורה דילך [דאתמר בך] (דברים לד ו) ויקבור אותו [בגיא] (בגאי) ומה כתיב בקבורה דילך (ישעיה מ ד) כל גיא ינשא כל שפל ונמוך ינשא בגינך דאינון ישראל דאינון שפלים מכל אומה ולישן וכל הר וגבעה ישפלו [דאינון] (ואינון) רשיעייא וגסי הרוח:

והאי איהו (ישעיה נג ה) ובחבורתו[2221] נרפא לנו בחבורה דאתחבר עמנא בגלותא נרפא לנו דאנת הוא כשמשא דנהיר דאע״ג דאתכנש בליליא נהיר הוא [בסיהרא] בכל[2222] ככביא ומזלי הכי

2215 שכינה (יהל אור).
2216 מצאתי כאן חלק כמו ד׳ שורות ונראה שחסר (הערת הזהר).
2217 קליפה של אגוז הקשה כמו אבן (יהל אור).
2218 אותה קליפה הדקה שבאגוז בפנים (יהל אור).
2219 גלות יון, שלא האריך, ולא שליט אלא בזמן בהמ״ק (יהל אור).
2220 וז״ש לעיל דהאי קרא כו׳ צדקתך כו׳ (יהל אור).
2221 בחבורתו לשון חיבורא (יהל אור).
2222 ובכל (דפ״ו).

אנת נהיר בכל מארי הלכות וקבלות[2223] וממך[2224] אשתקיין בגניזו כמבועא דאשקי לאילנין תחות שרשיהון בגניזו עד דאתבקע[2225] מימוי באתגלייא הה״ד (משלי ה טז) יפוצו מעינותיך חוצה:

דאנת הוא אוף הכי כשמשא דאזיל בימי החורף תחות מבועין וכד מטי פורקנא תהא כשמשא דאזיל בקיץ לעילא ממבועין ויהון צוננין[2226] ברחמי דכד אנת תחותייהו אינון חמין בדינא:

אתא רעיא מהימנא ובריך לבוצינא קדישא ואמר ודאי אנת הוא דנהיר לי בזמנא דאתמר עלי (בראשית כח יא) כי בא השמש וכבה (כבא) השמש[2227] דאחשיך נהוריה יהא רעוא דיהו״ה ינהיר שמיה עלך[2228]:

(עה) עי׳ זהר ח״ג רטז ע״ב: מאי להצהיל פנים משמן אינון י״ב פנים ד׳ דאריה ד׳ דשור ד׳ דנשר דאינון מיכאל אריה ארבע אנפין דיליה (יֱהוֶ״ה) יהו״ה ארבעה אנפין[2229] דשור ואיהו גבריאל ואינון (יַהוַ״ה) יוד ד׳ אנפין דנשר ואיהו נוריאל ואינון (יְהֹוָ״ה) יהו״ה ואינון ממנן תחות חס״ד פח״ד אמ״ת דרגין דתלת אבהן ואוקמוה רבנן האבות הן הן המרכבה וסלקין (ס״א נקודין) נהורין[2230] לחשבן[2231] יב״ק ואינון מלך מלך ימלוך יהו״ה אהי״ה אדנ״י סך הכל יב״ק.

תרגום: מה זה ״להצהיל פנים משמן״ אלו שנים עשר פנים, ארבעה של אריה, ארבעה של שור, ארבעה של נשר, שהם מיכאל אריה ארבע פנים שלו יהו״ה, ארבע פני שור והוא גבריאל והם יהו״ה, ארבע פני נשר והוא נוריאל והם יהו״ה, והם ממונים תחת חס״ד פח״ד אמ״ת, דרגות שלשת האבות, ופרשוה רבותינו האבות הן הן המרכבה, ועולים (נקודים) האורות לחשבון יב״ק, והם מלך מַלַך ימלך, יהו״ה אהי״ה אדנ״י, סך הכל יב״ק.

2223 משה רבינו ע״ה הוא לכל החכמים הבאים אחריו כאור השמש המאיר בלבנה וכוכבים, שכל אורם הוא רק ממנו, ואורו הוא בבחי׳ אור השמש נגד כל הדורות הבאים אחריו, ואורם נגדו הוא רק בבחי׳ אור הלבנה וכוכבים (דע״ה ח״ב פו ע״ב), כל חידושי תורה המתחדש בכל עת הוא לעולם רק על ידו וכו׳, וכן על ידו שורה השכינה בישראל, והוא ממה שכתוב (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו, שככ״ה גימ׳ משה, וכן ממכון שבתו השגיח (שם לג יד) הוא ר״ת משה, כמ״ש בתיקונים (תיקון סט דף קלא ע״א [אמר רבי שמעון חבריא בוודאי קודשא בריך הוא אסתכם עמנא עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא זכאה דרא דהאי אתגליא ביה דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה לקיימא קרא ״מ״ה ש״היה ה״וא שיהיה״ וביה ״מ׳מכון ש׳בתו ה׳שגיח״ ״אשרי העם שככ״ה לו״ בגימטריא מש״ה] בהגר״א [לקיימא כו׳ - דהוא בר״ת ור״ל דהוא שהיה נתנה התורה על ידו והוא שיהיה. וביה ממכון כו׳ - ג״כ בר״ת ור״ל דעל ידו השי״ת ירד והשגיח לישראל כמ״ש אנכי עומד בין ה׳ וביניכם. שככה כו׳ - בחושבן ואשרינו שהוא בָּנו ועל ידו השי״ת הוא אלקינו בסיני בחר בנו]) (דע״ה ח״ב קכח ע״ג).

2224 ולך (דפ״ו).

2225 בפורקנא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

2226 ר״ל דבחורף הולך למטה, והמים חמין, דינא דגלותא. ובקיץ המים קרים, ברחמים גדולים אקבצך (יהל אור).

2227 בלבוש דחול (אור יקר). ר״ל לשון כביה. ור״ל דעכשיו נהיר ספר הזוהר ע״י רשב״י (יהל אור).

2228 דהיינו היות האור מתפשט בלבושין דמטטרו״ן ששם נקרא מצפ״ץ בסוד התמורה כדפירשו בתיקונים אל תמר בו אל תמירני בו (אור יקר).

2229 בניקוד מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ (ועי׳ ליקוט על ניקוד זה שנדפס בתיקו״ז דף י״ח) (יהל אור). הויה אלהים הוא גימ׳ כמספר הנקודות דג׳ הויות דמֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ, כמ״ש ברע״מ (פינחס ריז ע״א) (דע״ה ח״ב מח ע״ב), סוד שם של י״ב, שהוא ג׳ הויו״ת דמֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ, הי״ה והו״ה ויהי״ה, שהם י״ב אותיות דג׳ הויו״ת וכמ״ש כ״ז בספר יצירה להגר״א (פרק א משנה א אופן ג דף ג ע״ד) ובכ״מ. וכן מֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא ר״פ, כמנין מנצפ״ך. וכן הנקודות דמֶלֶךְ מָלָךְ יִמְלֹךְ הוא גימטריא קי״ב, שהוא סוד יב״ק, יחוד ברכה קדושה, שהם בדעת, כי הדעת שהוא הקו האמצעי שם הוא היחוד, והוא כולל הב׳ קוין דימין ושמאל שהם ברכה וקדושה, וכמ״ש בפ׳ משפטים (דף קטז סע״א) ופ׳ עקב (דף רעב ע״ב) ובכ״מ בזוהר ותיקונים, וע׳ רע״מ פנחס (דף ריז רע״א). וכן הוא גימטריא הוי״ה אלהים, שהוא כללות החו״ג, שהם בדעת וכו׳ אמנם בתפילת ר׳ נחוניא בן הקנה, מבואר כי השם י״ב שביסוד הנה הם הי״ב צרופי הוי״ה, והם יוצאים ג״כ מהג׳ שמות הוי״ה מלך הוי״ה ימלך, ג׳ צירופים מהג׳ יודי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן, וג׳ מהג׳ ווי״ן, וג׳ מהג׳ ההי״ן האחרונים, ומקורי דלהון הוא הג׳ יודי״ן דשם ס״ג, וכמ״ש בהקדמת תיקונים (דף יא ע״א) וע״ש דברי רבינו (ביאורים ח״א נה ע״ג).

2230 ר״ל נקודין כמ״ש בתיקו״ז (כא ע״א) (יהל אור).

2231 שוא דימלוך לא חשיב שהוא נח. וכ״ז קאי על מ״ש בזוהר ר״ח פתח כו׳ ויין ישמח כו׳. וג׳ חיוון הן בג׳ גלגולים, וזהו להצהיל פנים, י״ב פנים הנ״ל. מה שחרב י׳ מן יב״ק, עכשיו החזיר כנ״ל (יהל אור).

ועיי"ש רכט ע"א: ורזא דמלה וגביהן וגובה להם וגבותם וגביהן גדפין וגובה להם אנפין וגבותם דאינון[2232] עלייהו מלאות עינים סביב לארבעתן כלהו מרובעות וכלא קשוט[2233] ע' ענפין (נ"א אנפין) לאורייתא גדפין אדני אנפין יהו"ה עיינין אהיה וסלקין יב"ק בחושבן אדני במעשה יהו"ה בדבור אדיד במחשבה.

תרגום: וסוד הדבר "וגביהן וגובה להם" "וגבותם וגביהן" כנפים, וגובה להם פנים, וגבותם שהם עליהם מלאות עיניים סביב לארבעתן, כולם מרובעות, והכל אמת. שבעים ענפים (פנים) לתורה, כנפים אדנ"י, פנים יהו"ה, עיניים אהי"ה, ועולים יב"ק, בחשבון אדנ"י במעשה, יהו"ה בדבור, אהי"ה במחשבה.

ועי' תיקו"ז קמט ע"ב.

ועי' דברי רבינו לעיל (קנד ע"ב): ויחוד דיליה שמע ישראל - דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה ז' ברכות וג' קדושין והן יב"ק: א"כ משמע שברכה בהוי"ה, קידוש באהי"ה ויחוד באדנ"י.

עי' ע"ח שער כח פרק ה: ונחזור לעיל, כי נשארו למעלה סוד ג' חללי דגלגלתא, שהוא אותו התלבשות הנעשה בת"ת דא"א (נ"א דז"א)[2234] בלתי מוחין בפנים, ואז נשארו כל אלו החללים בסוד הקרומות דמוחין והיו[2235] שבילי החכמה, ושערי הבינה ניכרין בהם בסוד קרומות וצינורות. ואח"כ נתעלו חג"ת ז"א ונעשה מהם סוד עצמות של גלגלתא על הקרומות הנ"ל, ואח"כ נכנסו בהם המוחין העיקרין, והם סוד ד' הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, מלובשים בנה"י דתבונה[2236] כנודע. וכבר ידעת, כי המוחין האלו מתפשטין בכל ט"ס דז"א, מוח חכמה בחח"ן, ומוח בינה בבג"ה, ומוח דעת בדת"י, וא"כ הוא מוכרח כי ברדת אלו ג' מוחין להתפשט בגוף שיעברו דרך הגרון, דרך ג' אלהים אשר שם, ואז נעשין שם הוי"ה אלהים ג"פ, והם ג"פ יב"ק בגרון[2237], וז"ס (בראשית לב כב) ויעבר את מעבר יב"ק שהוא גרון, והוא סוד ויעבור די"ג מדות שאנו אומרים בתפלה תחלה כדי[2238] ליקח מכאן את אור הגרון[2239] (נ"א המוחין) הנ"ל היורדין מכאן[2240].

(עו) עי' זו"ח טו ע"ד: א"ר פנחס זכאין אתון צדיקיא למחמי בזיוו יקירא עילאה דמלכא קדישא דשלמא כולא דיליה[2241] ובאיזה זכותא בשביל עטרה שעטרה לו אמו[2242] בדיל ההוא

[2232] ו' תליתאה בינה, מרכבתא תליתאה כנ"ל (יהל אור).

[2233] ובלא קשוטה. צ"ל וכלא קשוט. ור"ל אע"ג דלעיל אמר דת"ת הוא עיינין, וכאן אמר שהוא אנפין ע' פנים כו' (יהל אור).

[2234] נמחק בדרושים.

[2235] ל"ב (נוסף בשעה"ק).

[2236] הבינה (דרושים).

[2237] יב"ק היא גימ' הוי"ה אלהים.

[2238] "תחלה כדי" נמחק דרושים.

[2239] דורשים גורס את המוסגר.

[2240] נוסף בשעה"ק: והנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, כי ג' בחי' יש במוחין אלו דגדלות דז"א, שהם ג' אותיות צלם. וזהו פירושם האמיתי, כבר ידעת, כי להוליד אלו המוחין, הוצרך חכמה להכלל בישראל סבא. והוצרכה בינה לרדת למטה, עד מקום התבונה, ונכללה בה. ושם למטה, היה הזווג של או"א, והוציאו טפות מוחין אלו, ונתעכבו שם זמן העיבור בבטן התבונה. ואח"כ ילדה התבונה את המוחין האלו, ויצאו בסוד הלידה מן הרחם, שהוא היסוד שבה, ולחוץ, ושם נתגלו מוחין אלו, בבחי' גילוי. והנה עתה, נה"י התבונה, הם למעלה מראשו של ז"א. והרי זו בחי' ראשונה אל המוחין האלו, ועתה הם בסוד א"מ על ראש ז"א, ועדיין לא נתלבשו בנה"י דתבונה.

הבחי' הב' הוא, שהנה"י של התבונה, נכנסים ומתלבשים תוך הקרומות, שהם בחי' הראש, שהיה לו לז"א בזמן היניקה, כנז"ל, ואז המוחין הנז' דגדלות דז"א, נכנסים ומתלבשים תוך הנה"י דתבונה, שנתלבשו בתוך הקרומות כנזכר.

הבחי' השלישית הוא, אח"כ, כי נגדלים חג"ת דז"א, ועולים למעלה, ומהם נעשה עצם הגלגלת, המכסה וחופה על הקרומות הנזכר. ועתה, הוא עיקר זמן הכנסת המוחין בגלגלתא דז"א. ואלו הם הג' בחי', שנתבארו אצלינו במקום אחר, בסוד אותיות, צל"ם. וצ"ל. וצ'. והם, בתחלה, המוחין מגולים אחר לידתם. השנית, כשנתלבשו תוך הנה"י דתבונה. והכוונה לומר, כי גם הנה"י דתבונה נתלבשו תוך הקרומות דרישא דז"א. ועדיין לא היה בו גלגלתא, ולכן עדיין אין זה נקרא הכנסה ברישא דז"א. והג', כשנעשה להם גלגלתא ממש, ולבחי' זו אנו קוראים הכנסת המוחין ברישא דז"א ממש.

[2241] עי' מאיר הזהר ח"א ה ע"ב: בינה (רח"ו). ר"ל מלכא בינה, שלמא יסוד (יהל אור). ועי' אור יקר (שם כט ע"א): הענין כי "שלום" יתבאר על שני דרכים: או על יסוד, או על תפארת, שכל א' משניהם יקרא שלום בלי ספק. והנה לפי זה המלך שלמה פי' מלך שהשלום שלו, יצדק במקום

כתרא דאכתרו ליה צדיקיא במלי דאורייתא בעלמא דין א״ר אבהו אמו ומהו אומו ואיזהו אום של הקב״ה אלו הצדיקים שהם אום הידועה לו.
תרגום: אמר רבי פנחס אשריכם@, אתם הצדיקים, לראות את זיו הכבוד העליון של המלך הקדוש שהשלום כולו שלו. ובאיזו זכות, בשביל העטרה ״שעטרה לו אמו״, בשביל אותו הכתר שהכתירו אותו הצדיקים בדברי תורה בעולם הזה. אמר רבי אבהו, אמו. ומהו אומו. ואיזהו אום של הקדוש ברוך הוא, אלו הצדיקים, שהם אומה הידועה לו.

ועיי״ש כ ע״ב: ת״ר מאי דכתיב (שיה״ש ח יא) כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יביא בפריו אלף כסף א״ר יהודה כרם היה לשלמה למלך שהשלום שלו[2243] בבעל המון אלו מלאכי שלום[2244] נתן את הכרם לנוטרים אלו שומרי משמרת בארץ איש יביא בפריו אלף כסף אלף[2245] הנאות שהנשמה כוספת[2246] בהם:
תרגום: שנו רבותינו, מה הוא שנאמר ״כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנוטרים איש יבא בפריו אלף כסף״. אמר רבי יהודה, ״כרם היה לשלמה״, למלך שהשלום שלו. ״בבעל המון״, אלו מלאכי שלום. ״נתן את הכרם לנוטרים״, אלו שומרי משמרת בארץ. ״איש יבא בפריו אלף כסף״, אלף הנאות שהנשמה כוספת בהם.

(עז) עי׳ זהר ח״ב קלב ע״ב: שמא דע״ב אתוון דוד דקא[2247] מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ״ץ ומצפ״ץ שמא דתליסר מכילן דרחמי[2248] אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עלייהו[2249] ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית ועל דא[2250] שמא דע״ב סליק ונחית[2251] סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא שמא

שהשלום יתייחס לו. כי שלום הוא אבר הזכר ויתייחס בא׳ משני הזכרים. כי הזכרים הם שנים, והנקבות שתים, והיינו ד׳ אותיות שבשם והם י״ו זכרים, ה״ה נקבות, והנה מלך סתם מקום שיאמר המלך ולא יפרש הכתוב שלמת ירצה בנוקבי, או בבינה, או במלכות. והטעם כי מלך ירצה בענין שכינה שהוא שוכן ומולך על אסיפת עם והיינו שכינה. ושתי שכינות הם: הא׳ ה׳ עילאה, והב׳ ה׳ תתאה, והיינו שתי מלכים. בינה — מלך בז׳ הספירות, מלבות — מלך בז׳ הנערות הראויות לתת לה מבית המלך. וא״כ אחר שיש לנו שסתם מלך הוא בנקבות, כאשר יבאר הכתוב ויאמר המלך שלמה, שהכוונה מלך זכר, שהשלום שלו, אין ספק שיתבאר הענין בתפארת, שהוא ו׳, או בחכמה שהיא י׳, והנה בתפארת, ירצה מלך שהיסוד שהוא שלום, אל הזווג התחתון, ובחכמה ירצה מלך שהת״ת שהוא בסוד הדעת, שלום אל הזווג העליון כנודע. ועי׳ מבו״ש ש״ג ח״ב פי״ז שהוא בחי׳ ז״א, וכן הוא בפע״ח זמירות ד.

[2242] היינו עטרין דאו״א (שעה״ק נב ע״א). ועי׳ זהר ח״ב פד ע״א ובמ״מ שם שגם הבינה קיבלה תוספת מוחין מא״א בזה.@

[2243] עי׳ לעיל הערה 2241.

[2244] עי׳ יהל אור ח״ב יח ע״א: **מלאכי שלום.** הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל וכו׳ ועי׳ זו״ח יז ע״ב: **מלאכי שלום אינון דהוו מסט׳ דשלום ובכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר.** ר״ל חסד כמש״ש. והוא חסד דאתגלי באמה.
עי׳ ביאורים ח״ב ע ע״ג: כל אור תחתון הוא בבחי׳ מלאך להאור העליון, וכנודע בסוד (בראשית מח טז) המלאך הגואל. אבל עיקר שם מלאך הנה הוא רק מה שהוא טפל לזולתו בכל עצמותו ועיקרו ג״כ, ולכן כל הקדושים שאמרנו אינם מלאכים כלל אלא הם עיקריים וכנז׳, ע״כ. ועי׳ עבודת הקודש חלק ב פרק כה, ז״ל, פתח נבואתו (של משה רבינו ע״ה) היתה באספקלריא שאינה מאירה, בתחלה וירא אליו מלאך יי׳ סוד המלאך הגואל, ואחר הרגילו לאטו עלה אל מעלת הנבואה בשם הגדול אשר לא עלה אליה שום נברא. ועי׳ זהר ח״א סא ע״א, רה ע״ב, ח״ג רסט ע״ב ורע ע״א, ועי׳ רמב״ן שמות ג ב.

[2245] עי׳ ב״ע לו ע״ב: ״אלף״ הוא סוד חכמה שהוא סוד אלף פלאות חכמה.

[2246] עי׳ עלמא דכסופים אד״ז רפח ע״א.

[2247] בראשית לג ע״ב רז ע״ב רלד ע״ב ויקרא קנ ע״ב (הערת הזהר).

[2248] פי׳ כל השמות יוצאים בחילוף האלפא ביתות, והנה י״ג מדות של (שמות לד ו) ויעבור מתחלפים בא״ת ב״ש, וא״ת ב״ש סליק ונחית, וגם אלו השמות סלקין ונחתין (זהר הרקיע). הוא מצפ״ץ מצפ״ץ תע״ך גספ״י וכו׳ (רמ״ז). פי׳ כתב הרב ה׳ ה׳ הם ב׳ מצפ״ץ והם ב׳ פאות דא״א ומשפיעים לדיקנא שהם י״ג מכילן דרחמי (מ״מ).

[2249] נוצר חסד הוא כולל כולם וכן מזל ונקה כולל כולם, נמצא שהי״ב האחרים יוצאים ממזל הח׳ או ממזל ונקה (מ״מ).

[2250] ״סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי שמא דמ״ב דסליק ולא נחית ועל דא״ מוסגר בדפ״ק.

דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא ועל דא א״ת ב״ש ג״ר ד״ק ה״ץ ו״פ ז״ע ח״ס ט״ן י״ם כ״ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו ודלעילא לתתא (לעילא ותתא):

תרגום: $

(עח) עי׳ כללים ח״א כלל ט״ז ענף ד׳

והנה כתב הרמ״ק ז״ל בשער ירך יעקב (פרקים ב ג) כי הנצח והוד הם נתהפכו, כי מתחילה היה יניקת הנצח משמאל וההוד מימין, ואח״כ נתהפכו להיות יניקת נצח מימין וההוד משמאל, ע״ש בסוף פרק ד׳, וכן אמר הגר״א ז״ל בספד״צ (פרק א בד״ה מלך הששי ט ע״ד), כי בתחלה יצא נצח בסטרא דדינא והוד בסטרא דרחמי. והרי לנו כי נו״ה נתהפכו מחסד לדין ומדין לחסד וכו׳, אמנם הוא כי מדברי הרמ״ק ז״ל מבואר שם כי מה שסידר המאציל ית״ש שתהא יניקת הנצח מהשמאל וההוד מהימין, הגם שהנצח הוא ענף החסד והוד הוא ענף הגבורה, הנה הוא מטעם המתקת ומזיגת המידות, כי אם שיהיה יניקת הנצח מימין והוד משמאל, וכמו שהם מסודרים ממציאותם שנצח הוא ענף החסד והוד הוא ענף הגבורה, הנה היה נוטה כל א׳ לקצה יותר מדאי. אבל כאשר יונק כל א׳ מהשורש שכנגדו, הנצח משמאל והוד מימין, אז נמתק עי״ז המדות בהם היטיב ויבוא מהם השפע בדרך הממוצע.

והנה מתבאר מדברי הרמ״ק ז״ל שם כי היה נוהג הענין זה מששת ימי בראשית עד המאורע דיעקב אבינו ע״ה, בהאבק איש עמו ויגע בכף ירכו (בראשית לב כה), והיה הנגיעה מצד גבורות שבנצח שהיה יונק מהשמאל, ובזה הכח היה אפשר לו ליגע שם, כי החיצונים יונקים מן הגבורות כנודע, ועי״ז נפגם הנצח ונתבטל המיזוג, ולא היה אפשר להשפיע מעתה דינים קדושים כלל ובסדר המזוג והמתקה כמו שהיה. והנה חזר המאציל ית״ש מאז ולהלאה והפך את המדות וקשר את הנצח בשורשו וההוד בשורשו, שיהא יניקת הנצח מהימין וההוד משמאל, וכמו שהם במציאותם, ועי״ז הנה נשפעים מעתה הדינים מההוד יותר מדאי משום שהוא בלא המתקה והמזגת המדות, ומושפעים עי״ז החיצונים משם, וכמ״ש (דניאל י ח) והוד״י נהפך עלי למשחית, וכן נאמר (איכה א יג) כל היום דו״ה. וכן הנצח, הגם שנתקשר בימין אך משום שנפגם ע״י נגיעת הס״מ, הנה נשאר חשוך ופגום ולא היה נמשך אורו למטה, ולא היה אפשר להיות יניקת הנביאים משם עד דאתא שמואל ותיקן אותו קצת ואתנבא מתמן, וזהו מ״ש שמואל (שמואל א׳ טו כט) וגם נצח ישראל לא ישקר, להאחז ח״ו בסטרא דשקר (בהגר״א בספד״צ פרק א ט ע״ד בד״ה מלך הששי) ולהיות איזה נגיעה להס״מ משם ח״ו.

אמנם לא נגמר תיקונו בשלימות אלא רק ע״י דוד המלך ע״ה ע״י שירותיו וזמירותיו, וכמ״ש (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, ונתקדש מאז שפעת הנצח ויונק ומשפיע מהימין. אבל שפעת ההוד שיונק רק מהשמאל נפגם השפעתו, משום שהוא בלא המתקה, ולא יתוקן בשלימות אלא רק לעתיד לבוא, וכמ״ש כל היום דו״ה, וע׳ כ״ז בזוה״ק בראשית (דף כא ע״ב) ובפ׳ משפטים (דף קיא ע״ב).

הנה כ״ז הוא ע״פ דרכו של הפרדס ז״ל בשער ירך יעקב ע״ש, וע׳ עוד בספר עסיס רמונים ופלח הרמון להרמ״ע מפאנו ז״ל, שהוסיף לבאר בזה כי התיקון היה במה שנתמרק הדין בימי שמואל על הכהנים בני עלי, ובזה נתמרק הדין דפגם הנצח שבימין ועל שאול ועל ביתו במעשה דעמלק ימ״ש, ובזה נתמרק הדין אשר מצד הגבורות שבשמאל, כי מלוכת שאול היה מצד ההוד, והוא סוד מ״ש (בראשית לו לז) וימלוך שאול מרחובות הנהר, וכמ״ש הגר״א בספד״צ (פרק א בד״ה מלך הששי ט ע״ד) ע״ש. ונתמרק הדין בזה ע״י שנטל השר של עשו את שלו בעונש של הצדיקים הללו, אשר כ״ז היה ע״י נגיעתו בירך יעקב, ורווח וינק משם ונגע בו ובתולדותיו, וכמ״ש במדרש רבה (וישלח ס״פ עז סי׳ ג) וכו׳.

ומה שמביא שם הרמ״ק ז״ל ראיה לדבריו מב׳ לשונות מהתיקונים, והיינו אחד ממה שאמרו בתז״ח (דף ט ע״ב) שאמרו שם דהוד אתקשר בגבורה ונצח בחסד כו׳, והשני מה שאמרו ג״כ בתיקונים תיקון ל׳ (דף פב ע״א) שאמר שם זה לשונו, דכמה דנצח אתקשר בימינא הכי הוד אתקשר בשמאלא כו׳, וכתב על זה הרמ״ק ז״ל (שם בסוף פרק ד) כי הלשון הזה הוא מורה באצבע שנקשר אח״כ משום מעשה שהיה מה דלא הוה הכי מקדמת דנא, עכ״ל הרמ״ק ז״ל ע״ש. ומשמע מכ״ז ג״כ שלא נמצא בשום מקום אחר בזוה״ק איזה ראיה לדבריו כלל, כי אילולא זה היה מביאם, שהרי כל שערי הזוה״ק היו פתוחים לפניו כנודע מרוממת מעלת קדושת

[2251] ר״ת וס״ת הולך כסדר הפסוקים ואמצע הוא להיפך וכ״ה רוב השמות וכמעט כולם כידוע וז״ש (לעיל) שמא דמ״ב [כו׳] סליק ולא נחית שהוא כסדר וכ״ה שמא דתליסר מכילין ג״כ סליק ונחית כנ״ל (יהל אור).

האיש הנורא הזה. וא"כ הרי לנו כי לא נמצא לשון בזוה"ק המורה על {ע ע"ג} דבריו בזה, אלא רק אותן הב' מאמרים הנז' לבד. ולענ"ד אין שום ראיה גם מהם כלל, דהרי בתיקונים שם תיקון ל', הרי אמר שם כ"ז בדרש הפסוק (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, כי נצח והוד הם יום ולילה (איהו בנצח ואיהי בהוד[2252] שהם זו"ן יום ולילה כנודע), וחסד וגבורה הם אור וחשך, ואמר הכתוב ויקרא אלהים לאור יום כו', ור"ל כי אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה ע"ש בביאור הגר"א[2253].

וא"כ הרי אדרבה הוא, כי משם ראיה להיפך, כי הרי הכתוב בששת ימי בראשית מדבר, ואמר שמתחלת אצילותם אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה, וכן משמע ג"כ בתיקונים שם סוף תיקון כ"ב שאמר שם (עו ע"ב) קם סבא ושאיל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כו' וכן הוד עם גבורה כו' [וכן גוף וברית כו'], אלא בגין דדרועא ימינא לא אית בה אלא ג' פרקין וכן בשמאלא, ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם דרועא ימינא כדי לשריא ביה ה"א (שהוא מספר ו'), וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א, וכן גוף וברית אינון ו' ו', ושריא בהון א' דאיהי אימא ואתעבידו י"ג וא"ו, יו"ד שריא בעשר אצבעאן כו' כו' ע"ש[2254]. והרי לנו דכל ההתקשרות אשר מהנצח עם החסד וההוד עם הגבורה הוא אינו מהמאורע דצליעת יעקב, אלא שהיה כן מתחילת אצילותם, וכדי להתלבש בהון הי' אותיות דהשם מ"ה וכמ"ש שם ג"כ באותו הענין מקודם לזה, לבושא דיו"ד חסד, לבושא דה"א גבורה, לבושא דוא"ו ת"ת, לבושא דה"א מלכות, נצח קשורא דיליה חסד ה"ד נעימות בימינך נצח, הוד קשורא דיליה גבורה, צדיק קשורה דיליה עד"א, דגוף וברית חשבינן חד, מלכות שלימו כו'. והרי לנו דאמר לשון קשורא, וכן הסבה אשר בזה על נצח והוד עם החו"ג כמו על היסוד עם הת"ת, כי באמת כולם נתייסדו בסדר הזה תיכף מתחילת תיקונם, שהוא ביציאת השם מ"ה, שאז נתקשרו כולם יחד להיות בקומה אחת ופרצוף אחד. ומה שדקדק הרמ"ק ז"ל כי לשון אתקשר משמע שנקשר אח"כ

[2252] עי' בסוף הספר הערה **.Error! Bookmark not defined**.

[2253] עי' תיקו"ז פב ע"א ז"ל: ורזא דמלה ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך ויקרא אלהי"ם לאור יום ולחשך קרא לילה שוקא דימינא דהוא אור דאתמר ויבדל אלהי"ם בין האור איהו שוקא ימינא כהנא דאתמר ביה נעימות בימינך נצח וכמה דנצח אתקשר בימינא הכי הוד אתקשר בשמאלא ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב דא ערב דיצחק בקר דא בקר דאברהם יום אחד עמודא דאמצעיתא וצדיק דחשבינן חד ולית יום בלא לילה דאיהי שכינתא.

תרגום: וסוד הדבר ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך ויקרא אלהי"ם לאור יום ולחשך קרא לילה שוק הימין שהוא אור שנאמר ויבדל אלהי"ם בין האור הוא שוק ימין הכהן שנאמר בו נעמות בימינך נצח וכמו שנצח נקשר בימין כך הוד נקשר בשמאל ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב זה הערב של יצחק בקר זה הבקר של אברהם יום אחד העמוד האמצעי וצדיק שחושבים אותם כאחד ואין יום בלי לילה שהיא השכינה

ז"ל בגר"א: ויקרא אלקים כו' לילה כהנא דהוא אור דאתמר ויבדל אלקים בין האור אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה נעימות כו' - כצ"ל ור"ל דפ' זה על נו"ה מדבר שהן נק' יום ולילה דבהון זו"נ כידוע והן אתקשרו באור וחושך חו"ג וזהו הקריאה ואמר דהוא אור דאתמר כו': ר"ל אע"ג דשמאלא נק' ג"כ אור קא' לאור בקמץ אותו האור שלמעלה מדבר ממנו והענין דשמאלא הוא חשך כמ"ש כאן והוא הים זה הים גדול כמש"ש בפ' בראשית י"ז ב' ע"ש אלא דאתכליל בימינא ואור נהיר בו אל וזהו אלקים ומים הוא חשך והוא אור במים וע"ש ט"ז ב' יהי אור כו' ויהי אור דחשך כו' אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא וירא כו' ר"ל דעמודא דאמצעיתא הוא מהתכללות כפול ולכן הוא אסכים להכא ולהכא דלעולם הוא ממוצע אלא שפעם מכריע לימין מצד התכללות הראשון ימינא בשמאלא ור"ל ששמאל נכלל בו ופעם לשמאל מצד התכללות השני (וכמ"ש שני כתובים כו') ולכן נק' ישראל וישרון ששניהם ישר אלא שמעט הוא הכרעתו לשמאל שהוא מדת הרחמים ולכן נק' ישראל בכ"מ ומעט שנקרא ישרון וכן הלכה כב"ה בכ"מ כו'.

[2254] ז"ל בשלימות: קם סבא ושאיל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כמה דאוקימנא נעימות בימינך נצח וכן הוד עם גבורה אלא בגין דדרועא ימינא לא אית ביה אלא תלת פרקין וכן בשמאלא ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם דרועא ימינא לשריא ביה ה"א וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א וכן גוף וברית אינון ו' ו' ושריא בהון א' דאיהי אימא ואתעבידו י"ג וא"ו יו"ד שריין בעשר אצבעאן דידין ובעשר אצבען דרגלין משום דאתחלתא דשמא קדישא מחכמה שריא דאיהי באצבעאן.

תרגום: קם הזקן ושאל ולמה נקשר נצח עם חסד כמו שבארנו נעמות בימינך נצח וכן הוד עם גבורה אלא שמשום שבזרוע הימין אין בה אלא שלשה פרקים וכן בשמאל ולכן נקשר שוק ימין שיש בה שלשה פרקים עם זרוע ימין להשרות בו ה"א וכן זרוע שמאל עם שוק שמאל להשרות בו ה"א וכן גוף וברית הם ו' ו' ושורה בהם א שהיא האם ונעשו י"ג וא"ו יו"ד שורים בעשר אצבעות של הידים ובעשר אצבעות של הרגלים משום שתחלת השם הקדוש מתחילה מחכמה שהיא באצבעות.

מה דלא הוה הכי מקדמת דנא, הנה עומק כוונתם בזה הוא כי משום שבעולם התהו יצאו מפורדים זה מזה כנודע, ולא נתקשרו לחד אלא רק אח״כ ביציאת השם מ״ה, לכן אמרו לשון אתקשרו, הן על נו״ה עם החו״ג והן על היסוד עם הת״ת.

והאמת הוא כי על נצח והוד עם החו״ג יש עוד טעם פשוט מ״ש עליהם לשון אתקשר, והוא משום כי הרי מצד עצמם הרי הם רחוקים זה מזה, כי הרי יש הפרש והפסק דריחוק מקום בין יד לרגל, לכך נופל עליהם היטיב לשון אתקשר, ור״ל שהגם שהנצח והחסד וכן ההוד והגבורה הנה הם מצד עצמם רחוקים זה מזה, עכ״ז נתקשרו יחד להיות לחד וכמ״ש הגר״א בתיקון ל׳ (בד״ה ויהי ערב בדף פב ריש ע״ב[2255]). וזהו לשון אתקשר שאמרו [והקישור הנה הוא ע״י הצינורות אשר נתייסד מהחסד להנצח ומהגבורה להההוד,] אבל האמת הוא כי כל הקשר שבהם הנה הוא נעשה להם בתחלה מעת ששת ימי בראשית, כי כ״ז הנה הוא מהתיקון דשם מ״ה, ונסדר ונתייסד מאז ומקדם להיות הנצח יונק וקשור בהחסד, וכמו שהוא במציאותו בימין וכדרכו כי הוא ענף החסד, וכן ההוד הוא לעולם יונק וקשור בהשמאל וכדרכו שהוא ענף הגבורה, אבל לא כמו שכתב בזה רבינו הקדוש הרמ״ק ז״ל.

(עט) עי׳ זהר ח״ג כ ע״א: פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו (ו)תנאין ואמוראין ע׳ סנהדרי גדולה היו ומשה עלייהו[2256] ושבעים סנהדרי קטנה הוי ואהרן עלייהו ובגין דא אמרו מארי מתניתין משה שושבינא דמלכא הוה ודא תפארת מתמן סנהדרי גדולה אהרן שושבינא דמטרוניתא ודא מלכות ה״א זעירא קרינן ל(י)ה כגון (בראשית כט יח) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה [ועל שמה] (וע״ד שמא דא) אתקרי סנהדרי קטנה:

ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעים לשון דאינון שבעים פנים לתורה דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות [הרשעה] וכו׳ כלא בפרודא הדא הוא דכתיב (שם י ה) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו [שבעים] לשון בפרודא דא מן דא אבל באורייתא שבעים פנים (לתורה) בלשון חד[2257] ודא יסוד ו׳ הלכה חדא[2258] חכמה זעירא מלכות [דבה] (רבא) שבעין לשון כחושבן סוד[2259] מן יסוד ויסוד איהו לשון הקדש סוד המרכבה בשבעין קתדראין[2260]:

תרגום: מצוה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים, שבעים סנהדרין גדולה היו ומשה עליהם, ושבעים סנהדרין קטנה היו ואהרן עליהם, ולכן אמרו בעלי המשנה שמשה היה שושבין המלך, וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין המלכה, וזו מלכות ה״א קטנה קוראים לה, כמו ״אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה״, ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה. שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו׳, והכל בפירוד, זהו שנאמר ״מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם

[2255] ז״ל: ויהי ערב כו׳ יום א׳ כו׳ - כאן הוא האסכמיתא וכמו דב׳ הקוים ימינא ושמאלא אתקשרו כא׳ כן עמודא דאמצעיתא וצדיק כחד ומכריעין ביניהן ומייחדים אותם וכאן א״צ התקשרות בין עמודא דאמצעיתא וצדיק דאין הפרש ביניהם כמו בין יד לרגל וז״ש דחשבינן [חד] ויום ידוע שהוא בצדיק ולילה שכינה אלא דיום בכאן יום שלם הוא יום ולילה ולכן נכלל השכינה ג״כ כאן וז״ש ולית יום כו׳ ואתקשר כאן הכל.

[2256] משה רבנו ע״ה היה מפרקין קדמאין דנו״ה דז״א מן הפנים שלהם, ולכן נקרא שושבינא דמלכא. ואהרן היה יונק גם מפרקין קדמאין הנזכר, אך לא בזעיר עצמו, רק מהארתם בחו״ב דנוק׳, שהם כנגד פרקי קדמאי דנ״ה דז״א, ולכן הוא בסוד שושבינא דמטרוניתא. והנה אותם הפרקין קדמאין דנ״ה הם חו״ב דנ״ה, ותחתיהן תרין פרקין אמצעיים ותחתונים שהם סוד ו״ק (נ״א נ״ה) שלהם, ומשם שבעים סנהדרי גדולה, ומשה על גביהם שהוא יונק מחו״ב דנ״ה, והשבעים זקנים מתרין פרקין האחרים, וה״ה בסנהדרי קטנה דמצד אהרן, והוא עליהם בסוד חו״ב דמטרוניתא. ומפני שחו״ב בכל מקום מתייחדים בדעת, ודעת מתפשט בז׳ קצוות, לכן משם שבעים פנים לתורה. והסנהדרין היו יודעים שבעים לשון, שהדעת הוא ברית הלשון בייחוד גמור, לאפוקי מלכות הרשעה דכתיב בה (משלי יט, ב) גם בלא דעת נפש לא טוב, ואין שם זווג וייחוד לכן נפרדו (רמ״ז).

[2257] המאמר הזה מהופך וכלל המאמר שאמרו שבעים פנים לתורה בלשון א׳ על הלכה חדא על מלה זעירא, ומפ׳ לשון יסוד כידוע הלכה מל׳ והיא מלה זעירא שהיא חכמה זעירא ואמר מלה מצד הלשון (יהל אור).

[2258] הכוונה כי טפת מוח החכמה מתפשט תוך הים שהיא הלכה כולל ו״ק ועם הי׳ הרי ז׳ וכשמתפשט היסוד תוך המלכות נעשה ע׳ פנים ונלע״ד שהמרכבה יסוד שרוכב על המלכות ועם ע׳ קתדראון דהיינו י׳ פעמים ז׳ (זהר הרקיע).

[2259] וי׳ מן יסוד הוא י׳ דחכמה זעירא כמש״ו (יהל אור).

[2260] עי׳ ביאור רבינו בתיקו״ז סוף תיקון לד.

ללשונותם", כל שבעים הלשון בפירוד זה מזה, אבל בתורה שבעים פנים לתורה בלשון אחת, וזה יסוד, ו', הלכה אחת, חכמה קטנה, מלכות שבה שבעים לשון, כחשבון סוד מן יסוד, ויסוד הוא לשון הקודש, סוד המרכבה בשבעים כסאות.

(פ) עי' זו"ח סב ע"ב: ואלין תרין כתרין מוצקות[2261] לנרות[2262] חד מסטרא דא וחד מסטרא דא[2263] ואע"ג דאינון במניינא דאינון נרות[2264] ועל כל דא שבחא מאלין תרין דאינון שבעה ושבעה[2265] דמוצקות לגבייהו דאינון נרות דקא נהרין על רישא דההוא מנורה[2266] וההוא מנורא קא מנהרא מחילא דילהון לסלקא לגביה עילא[2267] וכד סלקא סלקא מדרגא לדרגא[2268] ומכתרא לכתרא[2269] עד דאתאחדא כלא לעילא[2270] ורזא דא שיר השירים אשר לשלמה[2271].

תרגום: ושני הכתרים הללו מוצקות לנרות אחד מצד זה ואחד מצד זה ואף על גב שהם במנין של אותם הנרות ועם כל זה השבח מאלו השנים שהם שבעה ושבעה (למוצקות) שמוצקות אליהם שאותם הנרות שמאירים על ראש אותה המנורה ואותה מנורה מאירה מכחם לעלות אליו למעלה וכשעולה עולה מדרגה לדרגה ומכתר לכתר עד שהכל מתאחד למעלה וזה סוד שיר השירים אשר לשלמה.

ועיי"ש סג ע"ב: כדין כתיב וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו[2272] וכתיב אוכלים ושותים ושמחים דהא שית ושיתין אתפתחו וכל עידונין עילאין הוו נחתין לעלמין כולהו וכלהו הוו חדאן לסלקא לגבי עלמא עילאה למלקט ברכאן[2273] ועדונין[2274] לעלמין[2275] כדין

[2261] והענין שבשתוף ראש השבעה דהיינו בינה הנקראת שבעה ביסוד הנקרא שבעה שהוא סוף השבעה הם מוצקות לנרות, ירצה הם סבה משבעה הנזכרות ימשכו שפע ואור, כי השבעה העליונה שהיא הבינה מקור נפתח להמשיך אור ושפע, והשבעה התחתונה שהא היסוד מקור נפתח להמשיך מהם אור ושפע למלכות בענין שהם "שבעה" בינה "בשבעה" יסוד "מוצקות" ודאי, זה מלמעלה אליהם וזה מלמטה אליהם (אור יקר).

[2262] הם שבעה נרות ממנורה דנהרא כדפירשנו, ועם היות שיאמר מוצקות אין פעולתם שוה שזה מריק אליהם וזה מריק מהם (אור יקר).

[2263] ועם היות מלת מוצקות מלה כוללת לשניהם הכל לפי ענייניה, באחד יצדק בערך ההמשכה אליהם ובשני יצדק בערך ההמשכה מהם, והשתא להאי פירושא קשה, דבשלמא לאינך פירושי באומרו שבעה בשבעה מוצקות היה מוסיף על הענין הנאמר בשבעה נרותיה עליה כל פירוש ופירוש לפי ענייניו 0אור יקר).

[2264] והרי נאמר שבעה נרותיה עליה להאיר בה (אור יקר).

[2265] דהיינו שביעיות בלי ספק בענין שבכל אחד מהם כנגד כולם, והשני כי סבת היותם שבעה ושבעה נקשרות וחפצות להמשיך הראש להרבות בהם השפע והסוף להריק מהם אל המלכות, וזהו שאמר "דמוצקות", ואחר שהראש והסוף נפתחות לקבל ולהשפיע יתרבה השפע במלכות שיעור לא יוגבל ואותם הנרות המשפיעות ומאירות יאירו בה הארה לא תערך לשכל (אור יקר).

[2266] וזה תועלת גדול למנורה תחתונה שהיא המלכות המסודרת למטה מהם להאיר, ובסבת היות הראש למאירים אליה שבעה בחשבון נרותיה וכן, המושכות לה שביסוד שבעה תאיר שיעור גדול (אור יקר).

[2267] קשיא ליה דבשלמא דלמאי דפירשנו לעיל לנרות אשר על ראשה בינה ניחא דאתי האי קרא ממש כפסוקי שיר השירים דהיינו סילוק המלכות אל הבינה, אמנם למאי שפירש השתא לנרות אשר על ראשה דהיינו למטה אם כן אין דרך פסוק זה כעין פסוק שיר השירים, לזה אמר כי כל עצם הכתוב באומרו ושבעה נרותיה עליה דהיינו מבינה עד היסוד לשלשה בחינות, דהיינו האחד בינה שבעה, השנית היסוד ושבעה, השלישית לנרות שהם ממש 'ספירות אמצעיות בלי ספק, היה הכוונה להורות שהארת המלכות מהם היה עלייתם למעלה, ואין עלייתם בבת אחת (אור יקר).

[2268] שהיא נקשרת בשבעה שהוא היסוד ואח"ב בנרותיה שהם חמשה ספירות, ואח"ב בשבעה שהיא הבינה (אור יקר).

[2269] הם שלשה כתרים הנקראים שבע"ה שלשתם, האח"ד היסו"ד, והשלישי הבינה, והשני התפארת אוחז מבינה עד היסוד שבעה נרותיה עליה, והיא נקראת מנורה בעלת שבעה נרות מאירות ומסתלקת משבעה לשבעה עד שנעשה זהב כולה על ידי הבינה דהיינו כלה בחופתה כדפירשנו בריש הפסוק (אור יקר).

[2270] לרמוז אל כלה שפירש הכתוב קודם, או ירצה דאתאחדא כולא לעילא מלכות ביסוד ושניהם בתפארת ושלשתם בבינה (אור יקר).

[2271] נקשר שיר השירים, ושניהם באשר, ושלשתם לשלמה כדפי' (אור יקר).

[2272] גפן ותאנה מלכות, גפן בקבלה היין משמת ימי בראשית ותאנה היא בעצמה, והיינו "שית ושית" כדפירשנו, אוכלים מצד המלכות תאנה, ושותים מצד הגפן יין ששת ימים, כאומרו ובגפן שלשה שריגים וכו', והיינו מצד הבינה והיינו כדמפרש ואזיל "דהא שיתין ושית אתפתחו והוו חדאן לסלקא וכו'", פירוש בינה והכוונה לבאר "אשר לשלמה" (אור יקר).

[2273] משבע ספירות אשר בבינה (אור יקר).

חביבו אתער מנייהו לגבי מלכא עילאה[2276] למהוי כולא חד בלא פירודא כדין שבחא[2277] דסלקא על כל שבחין למלכא דשלמא כלא דיליה למהוי כולא בחדוה עילא ותתא.

תרגום: אז כתוב וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו וכתוב אוכלים ושותים ושמחים שהרי השית והשיתים נפתחו וכל העדונים העליונים היו יורדים לכל העולמות וכלם היו שמחים לעלות לעולם העליון ללקט ברכות ועדונים לעולמות אז התעוררה מהם חביבות למלך העליון להיות הכל אחד בלי פרוד אז השבח שעולה על כל השבחים למלך שהשלום כלו שלו שיהיה הכל בשמחה מעלה ומטה.

(פא) עי׳ ס״ת ח״א ק ע״א: והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע (דניאל יב ג)[2278] זה״ר זהרא דזהרין בדליקו[2279] זהרא זה״ר[2280] דאנהיר[2281] דאדליק ונציץ[2282] לכמה סטרין[2283] זה״ר סליק ונחית[2284] זה״ר נציץ[2285] לכל עיבר זה״ר נגיד ונפיק[2286] זה״ר דלא פסיק לעלמין[2287] זה״ר דעביד תולדין[2288] זה״ר טמיר[2289] וגניז[2290] נציצו דכל נציצין[2291] ושרגין[2292] כלא ביה נפיק וטמיר סתים וגליא[2293] חזי ולא חזי[2294] |זה״ר| ספרא דא[2295] מבועא דבירא נפיק ביממא טמיר בליליא אשתעשע בפלגות ליליא[2296] בתולדין דאפיק זה״ר דזהיר[2297] ואנהיר לכלא כללא דאורייתא ודא איהו דאתחזי וכל גוונין סתימין ביה ואתקרי בשמא דאדנ״י תלת גוונין אתחזי לתתא[2298] מהאי תלת גוונין לעילא[2299] מאלין עלאין אתמשך כלא[2300] אינון עלאין זהר דלא אתחזי[2301] ונציץ בתריסר נציצין וזהירין[2302] דנציצין מניה תליסר אינון ברזא דשמא קדישא[2303] וגו׳[2304] רזא דאין

[2274] מעדן שהוא חכמה (אור יקר).
[2275] להמשיך לכל התחתונים (אור יקר).
[2276] סוד התעוררות המדות כולם אל הבינה להתאחד בה כדפירשנו ״למהוי כולא חד בלא פרודא״ (אור יקר).
[2277] כבר פירשנו קודם פירוש ״שיר השירים״, שהם מלכות ושש קצוות כוונתם להתאחד בבינה ״אשר לשלמה״, פירוש המתייחדים לשלמה שהוא מלך שהשלום שלו, עתה פירש עוד ״שיר השירים שיר משובח שבחא דסליק על כל שכחין למלכא דשלמא דיליה״, והא בהא תליא כי בסבת התאחד המדות בבינה הם מסלקים שיר זה אליה ״למהוי כולא חדווא״, סוד השמחה מצד הבינה (אור יקר).
[2278] ״והמשכילים כד״א (משלי טז) משכיל על דבר ימצא טוב היינו יזהרו כזהר הרקיע כזהר״ נוסף בתז״ח.
[2279] כתר (בהגר״א בתז״ח יז ע״ד). בסליקו (תז״ח).
[2280] חכמה (בהגר״א תז״ח).
[2281] מלכות (מ״מ).
[2282] זהיר ואנהיר ואדליק נציץ (תז״ח).
[2283] ״זהירין״ נוסף בתז״ח.
[2284] בינה (בהגר״א בתז״ח).
[2285] חסד (בהגר״א בתז״ח).
[2286] גבורה (בהגר״א תז״ח).
[2287] ת״ת (בהגר״א בתז״ח).
[2288] נו״ה (מ״מ, בהגר״א בתז״ח), שבהם מתבשל הזרע ויורד ליסוד (מ״מ).
[2289] זהרא דטמיר (תז״ח).
[2290] יסוד (מ״מ, בהגר״א בתז״ח), לפי שעולה בסוד הדעת ונעלם שם (מ״מ). אמנם עי׳ תיקו״ז ז ע״א שטמיר וגניז מתייחס לכתר, ועי׳ בהגר״א בתיקו״ז מה ע״א שזה בחי׳ דו״נ.
[2291] הגבורות (מ״מ).
[2292] החסדים שהיסוד יש בו חו״ג (מ״מ). נציצו דרגין (תז״ח).
[2293] שנכנס ויוצא בנוק׳ וזהו סתים וגליא (בהגר״א בתז״ח).
[2294] נ״ל שזה רצוא ושוב, ועי׳ זהר ויצא קנה ע״א: צדיק בעלמא תתאה עייל ונפיק.
[2295] עי׳ תיקו״ז ד ע״ב. ״זה״ר ספרא דא״ נמחק בתז״ח, ובמקומו איתא ״סיפתא בעיקורא״.
[2296] בג״ע שהיא מלכות וזהו השעשוע בנשמות הצדיקים בג״ע שהן מ״ן שלה (בהגר״א בתז״ח).
[2297] מלכות (בהגר״א בתז״ח).
[2298] פי׳ מיכאל גבריאל אוריאל שהם ענפי חג״ת (מ״מ).
[2299] חג״ת (מ״מ).
[2300] (ס״א לגבי זהר) (דפ״ו).
[2301] מחג״ת נמשכת הארה למלכות (מ״מ).
[2302] י״ב גבולי אלכסון שבמלכות (מ״מ).
[2303] י״ב גבולי אלכסון שבמלכות עם שם הוי״ה המאיר בהם שהוא ז״א הם תליסר (מ״מ).
[2304] וגו (מ״מ).

סוף יהו״ה אקרי[2305] כד אתחבר זהר תתאה אדנ״י בזהר עלאה יהו״ה אתעביד שמא [סתים[2306] דביה] (שתים דכי) ידעי נביאי קשוט ומסתכלאן לגו זהרא עלאה[2307] ודא יאהדונה״י[2308] חיזו [נ״א חיוון] טמירין[2309] דכתיב (יחזקאל א ד) כעין החשמל מתוך האש:

תרגום: $

(פב) עי׳ ביאור רבינו על אגדות ב״ק: הנה היצרים שנים שהן ארבע[2310], נגד ד׳ דברים שצריך האדם, ג׳ בתורה, מצות עשה ומצות לא תעשה ולימוד התורה, והרביעי עול מלכות שמים, בת

[2305] הז״א לפעמים עולה לא״א הנק׳ א״ס (מ״מ).

[2306] עי׳ תיקו״ז כח ע״ב ששמא סתים זה שם ס״ג יו״ד ה״י וא״ו ה״י. אמנם עי׳ שם ד ע״א: קום לחברא לון בהאי חבורא דהא כד אית בישראל משכילים מאלין דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) דא דאתקרי ספר הזהר דידעין למפלח למאריהון ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך הוא ושכינתיה בכוונה, ולחברא לון בקול דקריאת שמע ובדבור דצלותא, דאינון תרין שמהן יאהדונה״י דבהון כלילן כל הוויין וכנויין, ע״כ. למימרא, שהשמא סתים הוא השם שמגלה את הפנימיות.

[2307] ז״א (מ״מ).

[2308] עי׳ תיקו״ז ב ע״ב: חוזים נביאים מסטרא דנצח והוד דבהון כלילן תרין שמהן דאינון יאהדונה״י.

[2309] תקונים תקון י׳ דף כא סוף ע״ב ופנחס רכח ע״א ברעיא מהימנא (ד״א).

[2310] עי׳ ביאור רבינו משלי (א יא, ב יב, יח יא, כה כא) שיש ב׳ כללים, תאוה וכעס, והם בחי׳ דו״נ, ועיי״ש (ל יד) שהם נחלקים לד׳ תאוה גאוה כעס וחמדה.

ז״ל (א יא): אם יאמרו גו׳ הענין שהן ב׳ מיני יצה״ר תאוני וכעסני והן נגד לא תרצח ולא תנאף וכמו שבתורה תחילה לא תרצח ואח״כ לא תנאף כן אמר כאן תחילה הפתוים של הכעסני ואח״כ של התאוני. לכה אתנו כלומר אתה ל״ת דבר רע רק לכה אתנו. נארבה לדם ואנחנו נארבה לדם. נצפנה גו׳ שהגזלנים הם שנים שהן ד׳ א׳ ההורג נפשות ונוטל הממון והב׳ שנוטל הממון לבד ובכל א׳ הם שנים שהוא בבית ובשדה על הדרכים ואותן שהורגין את בעל הבית בביתו הוא דוגמת האורב שאורב עליו ורואה העת אשר יכול ליפול עליו פתאום ואז נופל עליו והורג אותו וזהו נארבה לדם נצפנה לנקי הן אותם הטומנים עצמן במערות ובנקיקי הסלעים על הדרכים עד שנופל בידם וזהו נצפנה לנקי שיצא נקי מנכסיו והוא נגד אותן העומדין על הדרכים לגזול ממון לבד. חנם כי הבא על האדם ליטול ממונו בעלילה אפשר שיומלט מן העלילה ברוב התנצלות אבל אם בא עליו ליטול ממונו שלא בעלילה רק בחזקה לא יומלט מידו לזה אמר חנם שלא בעלילה כלל ולא יהיה לו שום פתחון פה:

(ב יב): להצילך גו׳ בס״א הוא ג״כ דו״נ והן סוד תאוני וכעסני והטוב הוא גרוע מן הרע כמ״ש טוב כעס משחוק כי על ידי הטוב של הס״א האדם נתפתה וכל א׳ נחלק לב׳ בתאוני וכן בכעסני והיינו בכעסני הוא רע ומרמה והרע הוא הרע בעצם ופיו ולבו שוים לרע ומרמה הוא שמדבר טוב ולבו חושב להרע והוא נקרא שפתי חלקות דוגמת השפתים שהן נחלקין כן נחלק פיו וז״ש נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה כי הרע פיו ולבו כא׳ לרע והוא דוגמת הלשון לכן כתיב לשונך והמדבר מרמה פיו חלוק מלבו הוא דוגמת השפתים לכן כתיב ושפתיך מדבר מרמה וזהו להצילך מדרך רע שהוא הרע בפועל ופיו ולבו שוין להרע לכך אמר דרך רע שדרכו להרע תמיד. מאיש מדבר תהפכות הוא המרמה שמדבר היפוך לבו שדובר שלום עם רעהו ורעה בלבבו ולכן אמר כאן מדבר כי הוא מדבר דברים תהפוכות ויועץ עצות רעות:

(יח יא): הון עשיר וגו׳ כי ב׳ יצה״ר יש לאדם א׳ מבחוץ וא׳ מבפנים מבחוץ הוא העולם בעת ישים מגמת נפשו לעבודת הש״י ילעגו עליו ובפיהם ידברו למה לך זה והוא היצה״ר מבחוץ וכמ״ש לפתח חטאת רובץ ולכן נקבע מזוזה על פתח ביתו להגן עליו כשיצא ובפנים הוא היצה״ר הפנימי שלו וזהו העשיר שיש לו הון אותו הון שהוא התורה הוא לו קרית עוזו מבחוץ שאינו פונה ללעג העולם וישחק להם ואינו מתייירא ממנו אף שיצא לחוץ וזהו עוזו ובמשכיתו שהוא בפנים הוא חומה נשגבה נגד היצה״ר שלו ולכן אמר נשגב כמו למעלה:

(כה כא): אם רעב שונאך גו׳ ואל תאמר הלא הוא שונאי ואיך אאכילהו והוא עשה לי רעה. כי גחלים אתה חותה על ראשו שנכוה ראשו ולא יכול להקים ראשו נגדך מחמת זה והענין שקאי על היצה״ר שנקרא שונא כמ״ש בגמרא ואמרו אם פגע בך מנוול זה משכיהו לבהמ״ד אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ והיינו אם יפגע בך מנוול שהוא היצה״ר ורוצה להטות אותך מן התורה שלא תלמוד כלל משכיהו לבהמ״ד כי אם האדם יתחיל ללמוד תיכף לשמה לא יניח לו אך יתחיל שלא לשמה ומתוך שלא לשמ׳ בא לשמה וזהו משכיהו ג״כ לבהמ״ד שיהיה עמך והיינו שתלמוד שלא לשמה וממילא יתבטל כי מתוך שלא וכו׳ ומכ״ש שכוונתך לש״ש וגם הוא אינו רוצה באמת אפי׳ בהשלא לשמה ואמרו שם אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ אם אבן הוא נימוח שנאמר אבנים שחקו מים ואם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר הלא כה דברי כאש גו׳ והיינו ששני מיני יצה״ר הן כמ״ש למעלה תאוני וכעסני והן ימין ושמאל מים ואש וכוגדן נקרא התורה ג״כ אש ומים כמ״ש הלא דברי כאש גו׳ הוי כל צמא לכו למים והיינו שבתורה הן ב׳ דברים הלכות

יחידה[2311], בזאת יבא כו'[2312], והכל בשבילה. וכן ב' יצרים באדם, א' עצלות במצות עשה, וב' התאוה במצות לא תעשה, וג' הוא הביטול מדברי תורה.

והוא מ"ש דוד (תהלים א א) "אשר לא הלך כו'", והוא רשע במצות לא תעשה. "ובדרך חטאים", לשון חסרון[2313], והוא במצות עשה. וז"ש (שם ה)[2314] "על כן לא יקומו רשעים במשפט" כלל, אבל חטאים רק בעדת צדיקים. "ובמושב לצים כו'", בביטול תורה. והרביעי הוא בור ריק מכולם, וזהו בור שאמרו בכ"מ, ואמרו והבור רק אין בו מים[2315], דלית ביה מהימנותא, ואמרו מים אין בו, שאין בו מים של תורה[2316], אבל נחשים ועקרבים יש בו. והן כל הד', שלא תאמר שהוא רק בור, ולא כל ד' דברים בו, לכן אמרו אבל נחשים ועקרבים[2317], דהיא כלולה משנים ימינא ושמאלא[2318], כמו בקדושה נהירו דתרי כו'[2319], ונחש ועקרב ידוע.

והן נגד ד' עבירות. עבודת גלולים נגד מלכות שמים. וג"ע וש"ד ידוע שהן ב' יצרים[2320], דו"נ, ימינא ושמאלא, אש ומים, שרשם התאוה והעצלות. ולשון הרע, מות וחיים ביד הלשון, נגד התורה, והוא כלל הכל [כמ"ש בירושלמי (פ"א דפאה) שלשון הרע שקולה נגד שלשתן].

וכן הן נגד ארבע יסודות[2321]. מים משם העצלות, כמו שכתוב בתיקונים[2322], נגד מצות עשה שהוא בימינא. ואש בשמאלא ושם התאוה כמ"ש בתיקונים, נגד מל"ת. ורוח בתורה, שמשם

ואגדות ואגדות נקר' מים שמושך לבו של אדם כמים ושם כל עניניהם על מוסר שמזה ישבר יצה"ר של התאוות ע"י מוסר וההלכות הן הדינין שהן האש וכמ"ש אורייתא דקא מרתחא ליה והחילוק שבין מתפוצץ לנימוח שמתפוצץ הוא ע"י אש שמתפוצץ תיכף מכל וכל אבל נימוח הוא ע"י מים ובהמשך הזמן וזהו אם אבן הוא נימוח בהמשך הזמן כי קשה מאוד לשברו ונק' התאוני אבן שהוא מטמטם לבו של אדם ואם ברזל הוא מתפוצץ מאש הוא הכעסני (וז"ס שהדינין אינן נתמתקין אלא בשרשן דהיינו בשורש הדבר שנבראו בשביל הדבר הזה ולכן כעסני נמתק מן האש של תורה שהוא נצר' לזה ואבן ע"י מים שהן התאוות הנצרכין להתורה ובאגדות שאדם מתאוה להן שהן סוד המים) כי הכעסני נוח לשברו יותר מן התאוני מפני שאינו נצרך כ"כ ולכן יתפוצץ תיכף וזהו אם רעב שונאך שהוא היצה"ר אם הוא רעב שהוא הכעסני האכילהו לחם שהוא הלכות שהוא נצרך להלכות כמ"ש ורב תבואות בכח שור ואם צמא שהוא התאוני השקיהו מים שהוא אגדות ואמר האכילהו כלומר שתלמוד הכל אף שלא לשמה כנ"ל:

(ל יד): דור חרבות וגו' מתלעות הם שיני הלחיים והם דומין לסכינים ושינים העניין הוא שיניים האמצעיים הם דומין לחרבות כי בשניים האמצעים כורת המאכל ובהמתלעות הוא טוחן אותם דק דק ואוכל ולכך דימה הכתוב אותם למאכלות שאוכלין בו והענין שיש ב' מיני גזלנים והם כתובים בריש הספר הזה והוא א' שגוזל לאיש את ממונו ואוכל את הממון ומניחו בחייו והב' שהורג גם את בעל הממון ונוטל הממון ג"כ וזהו דור חרבות שיניו ששיניו כחרב שהורג האיש וגוזל ממונו ומתלעותיו מאכלות שאוכל את ממון הנגזל ומניחו קיים וזהו לאכל עניים גו' עתה מפרש כי עניים הם שהיו עשירים והענו וכמ"ש הוי מגיעי בית בבית שמלוה לו מעות כדי שישאר בידו ביתו של העני ואביון הוא עני מעיקרו שאין לו כלום ולזה אמר שמתלעותיו הם מאכלות שאוכל ממונו של עני ואוכל את העניים מארץ שלא ישאר העני על ארצו כי גוזל ממנו ארצו ואביונים שאין להם ארץ כלל לוקח נפשו שלא יהיה בין אנשים כלל וזהו מאדם ואמר ד' פעמים דור שהן נגד ד' יצה"ר תאוה וגאוה וכעס וחמדה שהן כלל כל העבירות ואעפ"כ אל תלשן ואין לך פלא גדול מזה:

[2311] עי' זהר ח"ב צד ע"ב שהוא כינוי למלכות.

[2312] זהר ח"א עב ע"א.

[2313] עי' השמטות הזהר לבראשית רס ע"א: חטאת לישנא דגריעא הוא דכתיב (מלכים א' א כא) והייתי אני ובני שלמה חטאים.

[2314] ז"ל הפסוק: על כן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים.

[2315] עי' תיקו"ז ו ע"ב: והבור רק וכו' (שם לז כד) הברה נוקבא בישא בור דכורא ובור בגין דאיהו מתמן אוקמוהו עליה אין בור ירא חטא בתר דלית ביה יראת ה':

[2316] עי' זהר ח"ג רעט ע"א.

[2317] עי' ביאור רבינו בתיקו"ז פד ע"א: עי' תיקון כא (מב ע"א) דשם אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, קוצו של ד', לבד המכניס [ברית] בבת אל אחר, דהוא עקרב, דפוסק, אז מסתלקת השכינה והנפש, וכמ"ש (עירובין יט ע"א) לבד מי שבא על הכותית כו'

[2318] עי' ביאור רבינו בתיקו"ז פד ע"ד: נצטוינו דלא לחרוש בשור וחמור, חמור מימינא (זהר ח"ג רז ע"א), חמור דאברהם, פה עם החמור. ושור המועד. וסיומא דילהון, נחש בשמאלא, ועקרב בימינא, ושלא לזווגן. לכן במזלות עקרב בדרום, התחלת הדרומים, כי טלה ומאזנים הם אמצעים, ושור בצפון. וע"ז אמרו, עגלה בצפון ועקרב בדרום (עירובין נו ע"א).

[2319] עי' אד"ז רצו ע"א: ונהירו (ס"א ונחיתו) דתרי מוחי גליפן בה - בבניין נוקבא דז"א שאחרי תיקונה לא נזכרת דעת, שהרי הדעת שלה אינה בחשבון הספירות שלה, שכן אין בה אלא עטרת דגבורות, בסוד "נשים דעתן קלות" (שבת ל"ג ע"ב) (פת"ש שבירה יז - עי' ע"ח שער ז"א פרק ד').

[2320] עי' לעיל הערה 2310.

[2321] עי' זהר ח"א פ ע"א ד' יסודות על צד הקדושה ד' בחי' נרנ"ח, ועל צד הטומאה ד' בחי' גם כן.

הדיבור לרוח ממללא[2323]. ועפר נגד עול מלכות שמים, ועפר, יבשה אין כל (במדבר יא ו)[2324]. ושם יחודא דכולא כידוע[2325].

והן נגד ד' שבאדם, עור ובשר ועצמות וגידים כידוע[2326]. ונגדן ד' דינים עוברים על האדם. חיבוט הקבר[2327] שמנערין העפר. ונע ונד ברוח, והוא על הדיבור, כמ"ש (קהלת ד טז) הבל ורעיון רוח, דמתבר לרוחא, הבלים דפומא כו'. וב' מיני גיהנם על מ"ע ומל"ת[2328]. והן כסדר היסודות ממטה למעלה במקומם, שבתחלה דנין על הגס והעב שבכולם.

והן הן ד' אבות נזיקין שבכאן. שור והבער ימינא ושמאלא, כי ההבער הוא אריה, כד געי כו', והן על מ"ע ומל"ת. ומבעה זה אדם נגד התורה, שאדם הוא הפה בדיבור, ברוח ממללא, והוא גדר האדם מדבר, וכמ"ש וזאת התורה אדם כו', וכמ"ש ברע"מ (פ' צו כט ע"ב)[2329]. ובור הוא העפר, והוא רק כו' כנ"ל, והוא נגד נשר, שנק' נשר על שם שנופל כו'.

והן נגד ד' חיות הקדש, והן שנא"ן[2330], אלא שכאן החיות מהופכין, שור בימינא נגד מצות עשה, ונשר למטה, וכמ"ש בתיקונים[2331], דכר עם נוק' ונוק' עם דכורא, ב' בעצב בעצבון כו'[2332] דפתי לאדם כו'[2333].

ועי' שערי קדושה (ח"א ש"ב): כל המדות הרעות מושרשות בארבע מדרגות נפש היסודית מצד הרע והקליפה אשר בה, ולכן כל המדות רעות נחלקות לארבעה מינים, וזה פרטם:

יסוד האש ממנו נמשכת הגאוה הנקראת גסות הרוח להיותו היסוד הקל וגבוה מכולם. ובכללה הכעס, כי מפני הגאוה מתכעס האדם כשאין עושים רצונו, ואילו היה שפל רוח ומכיר חסרונו לא היה מתכעס כלל, נמצא כי הגאוה והכעס מדה אחת הם. ותולדותיה שלש. הקפדנות בלבו כי לולא הגאוה לא היה מקפיד בלבו, כענין שבארנו בענין הכעס ובקשת השררה והכבוד להתגאות על הבריות. והשנאה לזולתו על היותו גדול ממנו, וזה ענף מהגאוה גם כן:

יסוד הרוח ממנו נמשך דבור הנקרא שיחה בטלה לדברים שאין בהם צורך כלל או נפשיי או גופני. ותולדותיו ארבעה. והן, לדבר חנף, ושקרים, ולשון הרע, ולגלות שבחיו לבריות להתגדל בפניהם:

יסוד המים ממנו תאות התענוגים כי כן המים מצמיחים כל מיני תענוג, ותולדותיה שתים. החמדה, לגזול ממון חברו ואשתו וכל אשר לו להתענג בהן. והקנאה, כי יקנא בחברו, אשר לו ממון רב וכיוצא להתענג בו:

יסוד העפר ממנו מדת העצבות בכל פרטיו, ותולדותיה אחת, והוא העצלות לקיים התורה והמצות מפני עצבונו על השגת קניני הבלי העולם הזה, או על היסורין הבאים עליו ואינו שמח בחלקו בשום דבר, גם עינו לא תשבע עושר:

[2322] נדצ"ל כמו שכתבתי, עי' דבריו קנא ע"א: ד"ה מיא - בגהינם דנין בתלגא ואשא תלגא על ביטול מ"ע שהן העצלות ואשא על מל"ת שהן במהירו הממהרים לעשות רע וחמימו דיצה"ר שכן ביצה"ר הן אלו שנים חמימו לעבירה ועצלות וקרירו וכבדות למצוה דמשני סיטרין אלין ימינא ושמאלא אתייהבו מ"ע ומל"ת וכו'.

[2323] היינו תרגום אונקלוס על הפסוק ויהי האדם לנפש חיה והוה האדם לרוח ממללא, ועי' פת"ש פו"ח ח: כלים של הגוף שבהם כל הקלקולים ובהם שייך מיתה ושבירה בסוד שם ב"ן, והפנימיות הוא בסוד מ"ה, חי"ה, שהוא רוח החיים של הכלים, והוא מ"ש הכתוב בבריאת אדם (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה וכו', ותרגומו לרוח ממללא, שהוא סוד הפנימיות רוח החיה שבו שהוא זיווג פנימי דנשיקין שהוא בדבור.

[2324] עי' זהר ח"ג רמה ע"ב.

[2325] עי' דבריו בתיקו"ז קלה ע"ד.

[2326] עי' זהר ח"ב עו ע"א, עי' ע"ח שער מ פרק ד. ועי' ספר הליקוטים, האזינו: הד' יסודות אש רוח מים עפר, ומשם הוא העור והבשר והגידים, שהם מלבוש חיצון לנפש. וכולם רמוזים בד' אותיות השם, שבכל אות ברא עולם.

[2327] עי' שער הגלגולים הקדמה כג. ועי' זהר ח"ב קצט ע"ב וח"ג קכו ע"ב ז' דינין העוברים על אדם.

[2328] עי' לעיל הערה 2322.

[2329] ז"ל: [רמ"ח מצות עשה] ושס"ה לא תעשה ותורה דא אדם הדא הוא דכתיב (במדבר יט יד) זאת התורה אדם ודא כליל שמא מפרש יו"ד ה"א וא"ו ה"א האי איהו אורייתא מזונא לאדם בארבע אנפין דיליה מזונא דבעירן נהמא וחמרא ובשרא וכל מיני פירות (קהלת ז יד) זה לעמת זה עשה האלהי"ם:

תרגום: רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, ותורה זו אדם, זהו שנאמר "זאת התורה אדם", וזה כולל את השם המפורש יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זוהי התורה מזון לאדם בארבע הפנים שלו, מזון הבהמות לחם ויין ובשר וכל מיני פירות, "זה לעומת זה עשה האלהים".

[2330] שור נשר אריה אדם (זהר ח"א יח ע"ב).

[2331] עי' זהר ח"ג רמב ע"ב: בגין דלא נפקי [מן הגלות] מסטרא דדינא יעקב שכל את ידיו ושוי שור בימינא אריה בשמאלא.

ובמתניתן חשיב היסודות ממטה למעלה, כמו שהן כאן בעוה"ז, שהמים למטה מכולם, כמ"ש (תהלים קלו ו) לרוקע הארץ על המים.

והן נגד ד' אותיות השם. דינא דמלכותא, שכנגדן ד' חיות של דניאל, והרביעית אין לה שם, אלא כמה דאוזפין לה כו'[2334]. ורביעית כלולה מעשר בקדושה (עי' זהר ח"ג רעז ע"ב), נגד קבלה, בעשר מארי מדות כו' כמ"ש פ' פינחס (רעז ע"ב)[2335]. ולכן ג"כ חיה הרביעי כלולה מעשר.

ואלו ד' אתוון מתחלקין לד' ראשי צירופין, ואח"כ לכ"ד, ולכן אמרו אבות נזיקין ד' וכ"ד[2336], אלא שעיקר הכ"ד הן י"ג[2337], שהשלשה עשר כלול מכולם, כידוע בתיקון הי"ג[2338], ולכן אמרו ג"כ י"ג[2339]. והן ג"כ נגד שמא שלים[2340], וכן נגד ג' אדנ"י[2341], ואחד בגילופין שהוא פני אדם, שכולל כל הי"ב פנים וכו'.

[2332] עי' תיקו"ז סא ע"א: וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה דא עניותא דאיהו עצב ונוקבא דיליה עצבון דכורא דג נוקבא דגה.

ביאור רבינו: **ד"א וימן כו'** - ר"ל, עניות בגלותא, לישראל שנבלעו בעניות גדול, והוא העצב, והוא ג"כ הטחול, שהוא המרה שחורה. ויש בו דו"נ, עצב ועצבון, שנאמר (בראשית ג טז-יז) בעצב תלדי כו' בעצבון תאכלנה דכורא לנוק', ונוק' לדכורא, כמש"ל סוף תיקון כ"ב (עו ע"א):

ועי' שם עו ע"א: ובזמנא דישראל מקיימין פקודיא דאורייתא ברחימו (שיה"ש ח ו) קשה כשאול קנאה דמקנא קודשא בריך הוא עליהון האי מיתה דאיהי לילית מלאך המות וההוא שאול איהו יצר הרע דנוקבא איהי עם דכורא ודכורא עם נוקבא והאי מנלן קרא אוכח דכתיב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה אדם חאב בנוקבא אתייהיב ליה יצר הרע נוקבא חוה חבת בדכורא אתייהיב לה יצר הרע דכורא אל אחר ועלה אתמר (בראשית ג טז) בעצב תלדי בנים ודא איהו (שיה"ש ח ו) כי עזה כמות אהבה וכו':

תרגום: ובזמן שישראל מקיימים את מצות התורה באהבה, "קשה כשאול קנאה", שמקנא הקדוש ברוך הוא עליהם המיתה הזה, שהיא לילי"ת, מלאך המות, ואותו "שאול" הוא יצר הרע. שנקבה היא עם הזכר, וזכר עם הנקבה. וזה מַנַיִן לנו, הפסוק מוכיח, שנאמר "בעצבון תאכלנה", אדם חטא עם נקבה, נְתן לו יצר הרע [של] נקבה. חוה חטאה עם זכר, נְתן לה יצר הרע [של] זכר, אל אחר, ועליה נאמר "בעצב תלדי בנים", וזהו "כי עזה כמות אהבה וכו'".

ביאור רבינו: **והאי מ"ל כו'** - ר"ל, דאצלה כתיב בעצב, דכורא, ואצלו כתיב, בעצבון, נוק' וכו'.

[2333] עי' ביאור רבינו בתקיו"ז צו ע"ג: בס"א רוח בשמאלא ואדמה בנוק' והיא לילית דפתי לאדם ארעא דאתלטיא.

[2334] עי' זו"ח סו ע"א.

[2335] ואית אחרנין מארי סתרי תורה [מארי מדות] דאינון ירתין נשמתין מסטרא דמלכותא קדישא דאיהי כלילא מעשר ספירן דמאן דירית לה וזכי לה זכי לעשר ספירן בלא פרודא עשר ולא תשע דאי הוו ירתין למלכותא יחידאה הוו תשע בפרודא מנה בגין דלית תמן פרודא אמר בעל ספר יצירה עשר ולא תשע:

תרגום: ויש אחרים [תלמידי חכמים שונים מאלה שלומדים נגלה] בעלי סתרי תורה, בעלי מדות, שהם יורשים נשמות מצד המלכות הקדושה, שהיא כלולה מעשר ספירות, שמי שיורש אותה וזוכה בה, זוכה לעשר ספירות בלי פירוד, עשר ולא תשע, שאם היו יורשים את המלכות היחידה, היו תשע בפרוד ממנה. משום שאין שם פירוד, אמר בעל ספר יצירה עשר ולא תשע.

[2336] ר' חייא בדף ד ע"ב.

[2337] פי' שיש י"ב צירופין שכן הה' כפול, ויש עוד א' הכולל כל הי"ב האחרים.

ספר אור תורה - אות מט

עולה למעלה שעל זה נקרא בית אלקים, ובחינה ב' שדרך שם יורד השפע מלמעלה למטה, אמר, וזה שער השמים, וב' פעמים ז"ה הוא, כי ידוע שיש י"ב צרופים בשם הוי"ה, ובאמת הם כ"ד צרופים כמשפט כל תיבה בת ד' אותיות, אך שמצד שה' אחרונה כפולה, אין נגלה כי אם י"ב צרופים, ובאמת הם כ"ד, רק בהעלם שאין נכר בין ה' ראשונה לה' אחרונה. לכן באתגליה הם י"ב לבד, והם לנגד י"ב שבטי ישראל, והם

[2338] שבעצם יש י"ב תיקו"ד וי"ג כלל כולם, עי' ביאור רבינו בספד"צ ב ע"א: מלכות אינה רק כלל כולם שלכן היא פרצוף שלם בפ"ע כוללת כל הפרצופים שנכלל באדם, לכן העיקר אינו רק ג' אותיות י"ה"ו ג' מוחין ואתפרש הכל לתלת תלת, וזהו סוד שם י"ב בי"ג תיקונין.

[2339] רב אושעיא ד ע"ב.

[2340] הוי"ה אלהים. הוי"ה ד' אותיות, אלהי"ם במילוים י"ג אותיות. שניהם מלאים כ"ג אותיות עם הכולל כ"ד.

[2341] עיי' ביאור רבינו בתיקו"ז קמב ע"ב שג' שמות בקו שמאל הם ג' אדנ"י, אבל נראה שזה צ"ל ג' הוי"ה כמש,כ בספד"צ בדף ד ע"ב בהגה"ה.

ואלו ד' דרגין הן נקראים חסידים[2342], יראי חטא[2343], ות"ח[2344], ואנשי מעשה[2345]. והן ד' תלמידי ריב"ז באבות[2346]. אבל ר"א בן ערך מקור שלהן, שלכן שקול כנגד כולם. ונגד זה רשע[2347], וחוטא[2348], וע"ה, ובור[2349]. וכמ"ש כל שאינו במקרא כו'[2350]. ושלשתן אמר דוד בפרשת אשרי האיש (כמש"ל). והרביעי ששקול כנגד כולם אמר בפרשה שניה (תהלים ב א) למה רגשו כו' ננתקה כו'. ומ"מ אמרינן בברכות (ט ע"ב) שהן חד פרשה.

וכן נגדן אנשי חיל, שהוא חסידים[2351], כמ"ש בפ' אשת חיל, ובבועז[2352] וכי"ב, ויראי אלהים וכו'. וד' חיות הקדש, ונגדן ד' חיות דדניאל, וכן ד' חיות טמאות[2353], ג' חיות ורביעית בהמה טמאה, ושלשה הן שהן מעלי גרה, ורביעית כו', שהיא היפוך צדק שבקדושה. והיא היפוך שונא

[2342] חסד.

[2343] גבורה.

[2344] ת"ת.

[2345] מלכות.

[2346] עי' אבות פ"ב מ"ח: חמשה תלמידים היו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך הוא היה מונה שבחן רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה רבי יהושע אשרי יולדתו רבי יוסי חסיד רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא ורבי אלעזר בן ערך מעין המתגבר הוא היה אומר אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כולם אבא שאול אומר משמו אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם ורבי אלעזר בכף שניה מכריע את כולם:

[2347] הפך אנשי מעשה.

[2348] הפיך ת"ח, כנ"ל הערה 2313.

[2349] עי' תיקו"ז ו ע"ב: ובגין דא אמר דוד לשלמה בנו דע את אלה"י אביך ועבדהו (דברי הימים א' כח ט) דאי בר נש לא אשתמודע ההוא דיהב ליה אורייתא ומני ליה לנטרא לה איך דחיל מניה ועביד פקודיה ובגין דא אוקמוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא בגין דאורייתא דאיהי תרי"א מתרין דרגין אתייהיבת מחסד וגבורה דמתמן תרין פקודין אהבת חסד ודחילו דגבורה דאיהי יראה דבהון אשתלימו תרי"ג פקודים ובגין דכל אורייתא ופקודהא מתרין סטרין אתיהיבת אוקמוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא:

תרגום: ולכן אמר דוד לשלמה "דע את אלהי אביך ועבדהו", שאם אדם לא מכיר את אותו שנתן לו תורה וצוה אותו לשמרה, איך יפחד ממנו ויעשה מצוותיו, ולכן פרשוהו רבנן (אבות פ"ב מ"ה) ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא. משום שתורה שהיא תרי"א משתי דרגות, נתנה מחסד וגבורה, שמשם שתי מצוות, אהבת חסד ויראת גבורה שהיא יראה, שבהם השתלמו תרי"ג מצוות. ומשום שכל התורה ומצוותיה משני צדדים נתנו, פרשוהו רבנן ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא.

[2350] עי' קידושין מ ע"ב: מתני'. כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ - לא במהרה הוא חוטא, שנאמר: והחוט המשולש לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ - אינו מן היישוב.

[2351] עי' זהר ח"ג רל ע"א.

[2352] רות ב א: ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז.

[2353] שפן, ארנבת, גמל, חזיר.

בצע, שאומרת הב הב[2354], מתרפס ברצי כסף (תהלים סח לא). וד׳ שאין מקבלין פני שכינה ח׳ש׳מ׳ל[2355]. וכן הן ד׳ מדות ראשיות שכוללין התאוני וכעסני ושמחה[2356] ועצבות.
ואלו הן ד׳ אבות נזיקין שכל אחד מאלו כולל הרבה מאד, שאלו הד׳ הן מד׳ מרות, הלבנה הוא מיסוד המים, והאדומה מהאש, ומהן התאוני והכעסני, ומהירוקה השיחה, ומהשחורה העצבות. והן נחש שרף כו׳, אשר אין מים, והבור רק כנ״ל. וכנגדן מדות טובות, מוח, לב, ריאה, וכליות יועצות.

(פג) עי׳ זהר ח״ב רלט ע״א: רבי[2357] אלעזר שאיל לרבי שמעון אמר הא קשורא דכלא נ״א דעולה] אתקשר בקדש הקדשים[2358] לאתנהרא אתדבקותא דרעותא דכהנא וליואי וישראל לעילא עד היכן איהו סלקא[2359]:
אמר ליה הא אוקימנא עד אין סוף[2360] דכל קשורא ויחודא ושלימו לאצנעא בההוא צניעו[2361] דלא אתדבק ולא אתידע דרעוא דכל רעוין ביה אין סוף לא קיימא לאודעא ולאו למעבד סוף[2362] ולא למעבד [ראש[2363]] (דבר) כמה דאין קדמאה[2364] אפיק ראש וסוף מאן ראש דא נקודה עלאה[2365] דאיהו רישא דכלא סתימאה דקיימא גו מחשבה[2366] ועביד סוף דאקרי סוף דבר[2367] (קהלת י ביג) אבל להתם אין סוף לאו רעותין[2368] לאו נהורין[2369] לאו בוצינין[2370] בההוא אין סוף

[2354] עי׳ משלי (ל טו): לעלוקה שתי בנות הב הב שלוש הנה לא תשבענה ארבע לא אמרו הון.
עי׳ זהר ח״א קי ע״ב: רבי אבא אמר מאי דכתיב (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב אלו שתי בנות לוט דאמרן שהיא נפש המתאוה ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם
רבי אבא אמר, מה זה שכתוב ״לעלוקה שתי בנות הב הב״, אלו שתי בנות לוט שאמרנו, שהיא נפש המתאוה ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם.
ביאור: כלומר תאווני וכעסני (פת״ש נוק׳ דז״א ט׳) ועי׳ עוד בזה יהל אור ח״ג ח׳ ע״ג וז״ל, ג׳ קליפות שור חמור כלב וכו׳ ושור וחמור הן ב׳ מדות הכוללות הכל תאוני וכעסני שהן עשו וישמעאל ס״ם ונחש וכו׳, עכ״ל, וע׳ יהל אור ח״ב מ׳ ע״ד שזהו כנגד ב׳ הבנות האומרות הב הב. עי׳ תיקו״ז קסה ע״א: אמר רבי שמעון ברי ועוד ברזא דקרבנין לבא איהו מזבח דביה דם דקרבנין ועל דא אתמר (שמות כ כא) וזבחת עליו אם זכו אריה הוה נחית למיכל קרבנא ואי לא כלבא נחית ובאן אתר בכבד דתמן מרה גיהנם דאיהי עלוקה דאית לה תרי בנות הב הב כמה דאת אמר (משלי ל טו) לעלוקה וכו׳ וכלבא בהון צווח הב הב ומרה איהי גיהנם חרבא דמלאך המות דאית לה תרי פיות כגוונא דגיהנם דאתמר בה לעלוקה שתי בנות הב הב כגוונא דא אתמר בחרבא (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות.
[2355] עי׳ סנהדרין קז ע״א: ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה, כת לצים, כת שקרנים, כת חניפים, כת מספרי לשון הרע.
ועי׳ שער המצות, וילך: ד׳ כתות שאינן מקבלין פני השכינה כת ליצנים וכת חניפים וכת שקרנים וכת מספרי לשון הרע. דע כי בעולם אצילות יש ה׳ פרצופין והם א״א ואו״א וזו״ן. והנה כת לצים פוגם בא״א כת חניפים באבא כת שקרנים באימא וכת מספרי לשון הרע בז״א. ולכן כל כת מאלו הד׳ כתות הפוגמות בד׳ פרצופין הנזכרים אינם רואים פני השכינה שהיא הפרצוף הה׳ הנקרא נוקב׳ דז״א כי הם ע״י חטאם פגמו אלו הפרצופין העליונים ולא נמשך אליה השפע הצריך לה. ודע כי עון הליצים קל מכולם ולכן אינו גורם רק סילוק הארת א״א מלהאיר בתחתונים. ועון החניפות גדול ממנו כי גורם סילוק מן התחתונים גם הארת אבא שהיא יותר גרועה ואינו מאיר בתחתונים. ועון השקרנים גדול ממנו כי גורם לסלק מן התחתונים גם הארת אימא. ועון מספרי לשון הרע חמור מכולם שגורם לסלק מן התחתונים אפילו הארה התחתונה של ז״א:
[2356] נדצ״ל שיחה כדלקמן, היינו ליצנות, עי׳ 2310.
[2357] ויקרא כו ע״ב (הערת הזהר).
[2358] פי׳ שעולים זו״ן בסוד מ״ן לאימא הנק׳ ק״ק (מ״מ).
[2359] פי׳ כוונת הקרבן והתדבקות כהן ולוי וישראל עד איזה פרצוף מגעת (מ״מ). רמד ע״ב ריג ע״ב (הערת הזהר).
[2360] הרמ״ל כתב דהא״ס נקרא לפעמים עולם הנאצלים שע״ג האצילות (רח״ו). בראשית טז ע״ב כד סליק (לש״ו)
[2361] פי׳ א״ק שהוא נק׳ א״ס בעצם כמ״ש הרב ז״ל (מ״מ).
[2362] פי׳ מלכות (מ״מ).
[2363] פי׳ אבא הנקרא ראש (מ״מ).
[2364] פי׳ שאריך הוציא אבא וברתא הנק׳ ראש וסוף אבל א״ק לא שייך בו זה מפני התעלמותו (מ״מ).
[2365] פירוש אבא (מ״מ).
[2366] פי׳ שאבא יונק ממ״ס הנקרא מחשבה כמ״ש הרב (מ״מ).
[2367] בסוד ד׳ של יו״ד (רח״ו).
[2368] פי׳ בא״ק הנק׳ א״ס לא שייך בו שום רעותא מפני רוב התעלמותו (מ״מ).

כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו[2371] ולא קיימא לאתדבקא מאן |דידע ולאו[2372] ידע|[2373] (דידעי ולאו ידעי) לאו איהו אלא רעו עלאה סתימא דכל סתימין |אי״ן|[2374] (אין):

(פד) לפני גילוי דברי האד״ר רשב״י התפלל וז״ל האד״ר קכז ע״ב: קם[2375] ר״ש וצלי צלותיה[2376], וז״ל הגר״א שם: ליחד אותם מלמטה למעלה כדרך התפלה שהוא מלמטה למעלה, ואח״כ (בתיקונה) [בתיקונים] (שהוא מלמעלה למטה)[2377] תיקן מלמעלה למטה[2378] כמש״ו, וכ״ה בכ״ד שצריך לעלות ואח״כ לירד (תהלים קיח כ) זה השער לה׳[2379] כו׳.

(פה) עי׳ זהר ח״ג רעט ע״ב: אלא אבן דאיהי |(חסר)| סלע דמשה עלה אתמר (במדבר כ ח) ודברתם אל הסלע |לעיניהם| ונתן מימיו דאיהי ב(י)ת קול ולא תליא בה אלא דבור ופיוסא אבל |שפחה|[2380] (אשכחת) סלע אחרא[2381] דאתקריאת (קליפה) משנה נוקבא[2382] דעבד נער עלה אתמר (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד[2383] אלא דמחאן ומתברין מינה כמה פסקות [לקוטות ולקטין לון לכן] |ולקטין לון ואתקרון לקוטות ועל דמלקטי לון|[2384] (ולקוטות ועל דמלקטי לכון) ועל דמלקטי לון אתקריאו לקוטות בלא נביעו דחכמה וקבלה:
אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו בדבור ופיוס כברתא דמלכא ובגין דמחינא בה לקינא עלה ואתגזר עלנא[2385] מותא דמאן דמסרב למטרוניתא חייב מיתה כל שכן מאן דמחי לברתיה דמלכא ובגין דא אתגזר עלי דלא איעול לארעא דישראל[2386] ואנא קבור בארעא נוכראה |ואתעברת| (ואתעברו) מ[י]נ[2387] ואתמר (שמואל

[2369] חסדים (רח״ו).
[2370] גבורות (רח״ו). ור״ל לא שייך בו לא חסדים ולא גבורות כי הכל נעלם בדקות גדול (מ״מ).
[2371] פי׳ החסדים והגבורות שבפרצופים שתחת הא״ס הם תליין לאתקיימא בהו בא״ש ובפרצופים הנעלמים שע״ג האצילות, אבל יהיו מתדבקים כדי לידע מהותם אינם יכולים וז״ש ולא קיימין לאתדבקא (מ״מ).
[2372] ״ולא״ דפ״ו.
[2373] פי׳ בין הצדיקים היודעים סודות התורה על אמתתם בין אותם שאינם יודעים אלא קצת (מ״מ).
[2374] פי׳ שאין לשום אדם בו השגה אלא נקרא אין כי אין מי שיביניהו (מ״מ).
[2375] כלומר שלא ״יתיב״, ועי׳ לקמן קל ע״א ״אמר לרבי יהודה קום בקיומך ואתקין כרסייא דא״ ומש״כ שם.
[2376] יתכן כי עשה בתפלתו איזה יחודים וכוונות כדי להוריד אור עליון ע״מ להכרית את התגברות הסט״א, ולכן אמר אח״כ ״כל חד וחד ישווי ידוי בתוקפוי״ דהיינו לקשר את י׳ החסדים לשורשם בשלמות באופן שלא יעשו פירוד ח״ו (ב״ע ו ע״ב).
והנה יעויין׳ בלש״ו כללים ח״א סא ע״א שלפני כל לימוד יש להתפלל שיתעורר אותו ענין למעלה, שכן זהו תכלית לימוד הקבלה, לעורר את האורות העליונים להשפיע למטה מכח הלימוד שלנו.
[2377] המוסגר הוא נמצא כך בדפוס הישן, בסוגריים. אמנם בכת״י ליתא לגירסא זו לגמרי.
[2378] ולכן אומר כאן שרשב״י ישב.
[2379] תרעא היא בגי׳ אדנ״י. ועי׳ בתיקו״ז יט ע״ב: בראשית ב׳ ראשית זה השער לה׳ צדיקים יבאו בו דא איהו תרעא דצדיקיא דאית, ע״כ. כלומר שתחילת הדבר, הרי הוא השער, הוא מידת המלכות. ועי׳ לש״ו כללים ח״ב כב ע״ב, שעל אף שכתוב שכל תיקוני הצדיקים הם בז״א ולא בא״א, ואילו כאן מבאר שהם בז״א, היינו רק דרך המלכות דז״א הרי הוא בחי׳ ״שער לה״״.
[2380] שכחתי ונקטתי (בהגר״א בתיקו״ז מו ע״ד). וכן הוא ביהל אור ח״ב לה ע״א (לש״ו).
[2381] מטה סתם הוא מטה ה׳ מסטרא דעד״א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ״ש בזוה״ק (ח״ב מח ע״א, ושם בסופו רעא ע״ב ורעב ע״א, ע׳ שם ושם) (דע״ה ח״ב קלג ע״א).
[2382] ר״ל מל׳ דיצירה שבה מתני׳ (יהל אור).
[2383] היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט״ט ובסוד עץ הדעת, ע׳ תיקונים (תיקון נד דף קא ע״א) ובזוהר שמות (דף יב ע״א בהגהות מהרח״ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ״ש ברע״מ (תצא דף רעט ע״ב) (דע״ה ח״ב קכט ע״ב), היה הסלע ג״כ מהאור דהעץ החיים (דע״ה ח״ב קלב ע״א).
[2384] עלמא דפרודא. כל דין הוא בפ״ע, אבל סתרי תורה כל א׳ בחבירו כמים שאין להם סוף, דלית פקודא דלא כלילא מכל פקודין כמש״ל (יהל אור).
[2385] על משה ואהרן (יהל אור).
[2386] נסתלק משה רבינו ע״ה ולא נכנס לארץ ישראל, כי אלולא אותו החטא היה נכנס משה לארץ ישראל והיה חוזר העולם לתיקונו מאז ולהלאה כמו בתיקון העתיד (וכמבואר בתיקונים מדף מב

ב׳ כג כא) וירד אליו[2388] בשבט[2389] (האי שבט) והאי שבט איהו [חד משבטיא] (משבטים) דילי דאנא עתיד לנחתא תמן למהוי עם ישראל בגלותא וכלא אתרמיז ובאתר אוחרא אוקמוה מארי מתניתין l(חסר)l:
תרגום: $

(פו) עי׳ זהר ח״א רנו ע״ב:ת״ח[2390] כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו מ״ט בגין דאיהו אתר דכל יומין ושנין דעלמא ביה תליין ברזא דאינון דרגין דרמיזין באחד ואינון עשרה וכלהו חד ואתערו (ביה) חבריי׳ ואמרו ובדל״ת ושפיר בגין דהאי אתרא דדל״ת היא ולית לה נהורא מדילה[2391] ובעי ב״נ לארכא בה ולאמשכא לה ברכאן מאינון שית סטרין שית בנין עלאין ע״י דצדיק ואינון שית סטרין רמיזין בח׳ ברזא דתמניא שית אלין ותרין לעילא חכמה ובינה אבא ואמא לאוספא ולאכללא להו לעילא ולמיהב להו ברכאן מאבא ואמא עלאה דהא לא שריא טיבו דעתיקא אלא באתר דשלים באתר דאשתכח דכר ונוקבא[2392] הה״ד (שיה״ש ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו׳ ביום חתונתו וגו׳ ביום חתונתו דייקא:
וע״ד אמרו ובלבד שלא יחטוף בחי״ת אלא בעי לאמשכא ברכאן מאתר עלאה דכלא ולארקא באינון שית בנין[2393] לבתר להאי בת דלית לה אחסנא בבית אבוה ואמא אלא האי ברא[2394]:
תרגום: $

(פז) עי׳ בהגר״א בספד״צ ד ע״ד: ביה סליקו וביה סלקין - ר״ל כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו בו[2395] לאחר שבירת המלכים ונבררו בו כידוע, וזהו ביה סליקו, וכן הוא תמיד[2396] כידוע דכולם סלקין ביה[2397] להשפיע להם, וכן אמר בזוהר בראשית (דף טז ע״ב) ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה[2398] כו׳, וכן כל הבירורים של הסיגים בסוד מ״נ סלקין במ״ס[2399],

---

עד דף מז בארוכה, וכן בתז״ח דף ז ע״ד ח ע״א י ע״ד, וברע״מ משפטים קטו ע״א, ופ׳ תצא רעט ע״ב, וע׳ עוד בהגר״א ביהל אור פקודי דף לד ודף לה) (דע״ה ח״ב קל ע״א).

2387 ברתא ארעא קדישא (יהל אור).

2388 שקודם כתיב איש מצרי, זהו משרע״ה, כמ״ש (שמות ב יט) איש מצרי הצילנו (וע׳ הקדמת הזהר. ד״ל) (יהל אור).

2389 בדינא בגלותא כמו שמפרש והולך (יהל אור).

2390 עי׳ אריכות ביהל אור ח״א ה ע״ב.

2391 כ״ז מחמת שכל עיקרה הוא מעצמות המלכות דא״ס אשר נצטמצמה עתה רק לגילויים דהט״ס ונתלבשה בהם, ואין לה עתה גילוי זולתם כלל (כללים ח״א פה ע״ב).

2392 עי׳ יהל אור הובא בריש העמוד. ר״ל טיבו דעתיקא הוא רמיז באל״ף של אחד כמ״ש שם למעלה, וכד מטי לאחד איבעי ליה לכוונא בא׳ סתימא עתיקא דכלא וכו׳ (יהל אור ח״א ה ע״ב).

2393 ר״ל מאו״א ששם סוד הברכות כמ״ש ברע״מ עקב בסוד ברוך, ע״ש. אבל באל״ף אמרו שלא יאריך ששם אפילו המחשבה אסור, במופלא ממך כו׳, רק רצוא ושוב כמ״ש באד״ז (יהל אור ח״א ה ע״ג).

2394 לעיל לג ע״ב ולקמן רנז ע״א (לש״ו).

2395 דהיינו בא״א, והוא כולל רישא דיליה רישא חוורא, ועי׳ לקמן הערה 2398, שיש משמעות שהוא כולל אף את רדל״א (וכן הוא בהקדו״ש נח ע״א).

2396 דהיינו זה 'ביה סלקין'.

2397 תשוקתם שהוא פנימיותם היותר זך ונעלם (לש״ו). כלומר כל אור יש לו רצון פנימי להתחבר לא״א, ודבר זה נעשה על ידי תיקונו והעלאת מ״ן שלו.

2398 [תרגום: ובזה כאשר עולה הכל עולה ומתאחד בו]
וק״ק, שכן המעיין בדברי הזוהר יראה כי הוא בא לבאר את 'הי׳ דנפיק מאויר', ועי׳ ו ע״א שזהו הקד״א ולא המו״ס. ועי׳ ה ע״ב, שזהו האוירא, ואילו להלן נראה כי העלייה היא למו״ס דווקא. אלא לכאורה צ״ל שאה״נ העלייה היא למו״ס, והיא גורמת לזיווג המו״ס עם האוירא דרך הקד״א. ואם כן באמת העלייה היא בסופו של דבר לאוירא, אלא שמו״ס הוא שורש כל שפע היורד לתחתונים. לכן כתוב כאן שאליו עולה המ״ן, ומקרומא דאוירא ולמעלה הוא בבחינת א״ס. ולכן לקמן יז ע״ב ד״ה ביה סליקו, מוזכר שה'ביה סליקו' שייך לרדל״א.

2399 כי שם הוא תכלית הבירור, כמ״ש זהר פקודי רנד ע״ב סליק במחשבה (לש״ו). וז״ל הזהר, ותא חזי, רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה, ואפיק ניצוצין, נציצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר [תרגום: בא וראה הראש הוא ראשית האמונה ובתוך המחשבה הכה הנר הקשה ועולה תוך המחשבה והוציא ניצוצין וניצוצין זורק לשע״ה צדדים], עכ״ל. לומר לך שהעלייה לבוצד״ק היינו העלייה למו״ס. ועי׳ לקמן יז ע״ב ד״ה ביה סליקו שזהו רדל״א, והכל עולה בקנה א׳ כנ״ל בהערה הקודמת (אמנם עי׳ לקמן ו׳ ע״א ד״ה והכלל, שמו״ס אינו בוצד״ק, אמנם הם מתלבשים זה בזה ולכן אפשר לכנותם באותו השם.) ולעניין בירור הניצוצין

וכמ"ש בתיקוני זוהר חדש (דף עו ע"ב (יא ע"ב)) דהאי אבנא דילך סלקא לאתר דאתמר ביה, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה כו'[2400], והוא מ"ס[2401], ואמר שם דתמן תלת יודי"ן[2402] כו' והוא שורש המתקלא, ואמר בזוהר פקודי הנ"ל רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה[2403] כו', ואמר שם (זהר פקודי רלט ע"א) אתדבקותא דרעותא כו' עד היכן איהו סלקא, א"ל הא אוקימנא עד א"ס[2404] כו' בההוא א"ס כל אלין בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו כו'[2405] ע"ש, ואמר בא"ז (דף רפח ע"א) כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי כו'[2406].

(פח) עי' ביאור רבינו בספד"צ ו ע"א: והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אוירא ובוצינא[2407] ונגנזו[2408] באוירא[2409] ומו"ס, שהן חו"ב דא"א, והן בחו"ג דע"י[2410], ומשם חו"ג[2411], ואח"כ

מבואר יותר מזה בפת"ש א"א כא ז"ל, כל הבירורין עולים לשרשם למו"ס, ששם התחלת הבירור בסוד הבוצד"ק, עכ"ל. ולעניין טעם הכרח עלייתם דווקא עד למו"ס, עי' פת"ש תיקון טו, שהניצוצין שעולים למו"ס הם בסוד הבירורים שעולים תמיד מרפ"ח ניצוצין. ועי' פת"ש אבי"ע ט' שהם עולים למו"ס שכן מעיקרא משם יצא כל הרע והקלקול. וכן עי' לש"ו דע"ה ח"ב טו ע"ב שהדינים נכפים בעלותם במו"ס שכן כל טעם קושי הדינים הוא מכח ריחוקם משרשם ה"ה המו"ס. לכן, בהיגלות שרשם ע"י עלייתם של הדינים בו הרי שהם מתבסמים.

עי' לש"ו כללים ח"ב מג ע"ד, שמחדש מכל הנ"ל שכל התיקונים נמשכים ממו"ס דא"ק. ועי' שם סא ע"ב דמייתי ראיה מכך שבמיתת המלכים לא היה אצילות כלל. ועי' לש"ו ביאורים ח"א סח ע"ב, שביאר שכשם שעלו השברי כלים דמלכין קדמאין ליתקן במו"ס דא"ק כך עולים כל הפרצופים והאורות דאצילות ליתקן במו"ס דאצילות.

אמנם עי' דע"ה חלק א' יג ע"ב, שכל עליית מ"ן למו"ס עניינו לגרום זווג בין ע"ב וס"ג שבמו"ס (עי' לש"ו כללים ח"א צא ע"ב שעד תיקון המ"ה אין זיווג עיקרי בין אוירא למו"ס עצמו אלא רק בין ע"ב וס"ג דמו"ס אמנם מכיוון שהע"ב דמו"ס (ה"ה האוירא) מיוחד עם הקד"א, נחשב הדבר כאילו שהעלייה גרמה לזיווג של ע"ב וס"ג דא"ק, הרי הם קד"א ומו"ס) בכדי להוריד תוספת אור (ע"ש ח"א פו ע"ד), כי שם הוא מקום הגילוי הראשון של קבלת אור מהא"ס.

[2400] [תרגום: שזה האבן שלך עולה למקום שנאמר בו, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור והוא שם דכתר עליון שהוא חכמה הקדום.]

[2401] עי' גר"א בת"ז קלח ע"א, ש'מופלא' עניינה אוירא, ו'מכוסה' היא מו"ס [אמנם עי' ביאורים ח"א כ ע"ד שמשנה הגרסא כאן, שמכוסה למעלה ממופלא, וע' ס"י יד ע"ג שגורס כמו שכתוב בביאורים, וכן בתז"ח ג ע"א ד"ה דעליה] [אמנם, עי' בהגר"א בס"י יא ע"ב מופלא על א"א בסוד פלא, ומכוסה עתיק שהוא מכוסה בא"א]. ואתיא כדברינו, שהבירורים נעשו על ידי הזיווג ביניהם.

[2402] הרי הם אוירא מו"ס ורדל"א (גר"א שם). ומכיוון שזהו שורש כל המתקלא, לכן עולים לשם הבירורים ליתקן.

[2403] עי' יהל אור ח"א כג ע"ג, שאלו הם ט' האורות המאירים בחכמה. והנה חכמה עצמה היא א' מהם, שכן במקום זה הכל הוא בשלימות, לכן לכאן עולים המ"ן ליתקן.

[2404] עי' לעיל א ע"ב. עי' לקמן יז ע"ב בשם זהר נח סה ע"א ופקודי רסח ע"ב שרדל"א נקרא א"ס. ועי' לש"ו כללים ח"א צד ע"ג, שמביא מהתיקונים קמא ע"ב שמו"ס הוא שורש הכל ולעניין זה הוא מכונה א"ס. וע"ש בגר"א שמציין לבבהגר"א על ת"ז קלח ע"ג ז"ל, אע"ג שגלגלתא למעלה ממ"ס וכו' מקרקפתא ולמטה שמקיף את המ"ס נקראת הגלגלתא בינה כמש"ל לז ע"ב, ע"כ. לומר לך, שמבחינת הארתו למטה, המו"ס הינו שורש לכל המציאות.

[2405] [תרגום: נדבק ברצון וכו' עד איפה הוא עולה, א"ל הרי העמדנו עד א"ס וכו' באותו א"ס כל אלה הנרות והאורות תלויים להתקיים בו וכו']

[2406] [תרגום: כאשר נתקן, הוציא ט' אורות שמאירים ממנו, מתיקוניו וכו']

[2407] הם העטרין דחסדים וגבורות דרדל"א כדלקמן, וכן כתוב לעיל א ע"ב בהגה"ה ד"ה וע"י חב"ד. עי' פת"ש א"א יג ז"ל, צריך שתדע ששורש כל האצילות וכל הנבראים שורש הראשון שבכל השרשים הוא ענין חיבורא דאוירא ובוצינא, ע"כ. כלומר שכאן החל עניין הדכר ונוק' השרשי הראשון.

[2408] עי' ת"ז מא ע"ב, וגר"א מא ע"ג, שהעטרין דאו"א המתפשטים נקראים גניזין, דהיינו שהם מתלבשים.

[2409] הוא אוירא תניינא קד"א (לש"ו).

[2410] דהיינו האוירא ובוצינא שנגנזו אף הם בחסד וגבורה דעתיק. ועי' לעיל ג ע"א בהגה"ה ד"ה כ"מ, שם נתבאר שבוצד"ק היא עטרא דגבורה.

[2411] כלומר שמשם יצאו חסדים וגבורות דא"א הרי הם העטרין. ועי' לעיל ד ע"א שמחסד דעתיק יצאו ה"ח אשר עניינם הוא חסד עילאה המתפשט במצח. לכן נראה לומר ש'משם' דהיינו גם מחו"ב דא"א וגם מחסד וגבורה דעתיק יצאו חסדים וגבורות דא"א.

אתגניזו[2412] באו״א, שהם חו״ב דעולם האצילות בכללו, והן בחו״ג[2413] דא״א, ואח״כ בחו״ב דז״א שהן חו״ג דיליה[2414], ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא[2415].

(פט) יהל אור על מאמר זהר נח סה: הענין כבר כתבנו שהגילוי מתחיל מיסוד של פרצוף העליון ונעשה כתר ודעת בתחתון, והוא יסוד דבינה. וכתר של א״א בו נתגלה יסוד דבינה דרדל״א, ושם בוצינא דקרדינותא בטלא דבדולחא ואוירא עלאה דלא אתפס כלל לעלמין שנק׳ א״ס, וכאן מכנין א״ס הוא ביסוד דחכמה דרדל״א. ושם שירותא להההוא צניעו דלא אתדבק ולא אתיידע. והענין, כי כל בחי׳ החסדים לאתפשטא עד א״ס ואין תכלית, ובחי׳ הגבורות לתת מדה ומשקל. ולמטה בהתפשטות האוירא הוא בתוך כלים ובתוך ניצוצא, דכל ניצוצא שורש המשחתא, משא״כ שם הוא א״ס. וכאן קורא בזוהר א״ס, שלמעלה למעלה אף בזה השם א״א לקרות. ואף בא״ק כידוע. ואמר בתז״ח דף ע״ט ע״ג דההוא אוירא נפקא מא״ס. וכאן אין גילוי כלל אפי׳ בתורת רישא, והוא אוירא דכיא דלא אתפס כלל כמ״ש בז״ח ש״ה (פט ע״ב [עג ע״ב]), ונק׳ א״ס בכל בחי׳ שמתפשט האוירא עד אתר דשארי שיעורא דקו המדה כמ״ש במאמר קו המדה. וכמ״ש לקמן וכד אינון נהורין כו׳ כלהו אקרון א״ס. ובז״ח ה׳ ע״ב בגין אינון ט׳ דאיקרון א״ס. ושם ט׳ ע״ב לט׳ אחרנין דאינון רזא דא״ס. ונקרא א״ס ט׳ נקודין, כמ״ש בתז״ח ע״ט א׳ תשע נקודין באורייתא כו׳ אלין אקרון א״ס. ואמר שם א״ס דלית שיעורא כו׳. והענין כי נקודות הן ברזא דאוירא ואותיות ברזא דבוצינא, ולכן ל״ל שיעורא משא״כ באותיות כמש״ש ומדיד כ״ב אתוון כו׳. וע״ש כל המאמר שהולך על זה הקוטב. וידוע שכל פרצוף שירותא מחכמה לכן רדל״א עיקרו על שם חכמה שבו. ואוירא שבו לא אתיידע כלל. כי כל בחי׳ אוירא הוא אינו נתפס, והוא נשמתא לספירן, נביעו. והוא א״ס שבתוכם שאמר בהקדמת תיקו״ז (יט ע״א) אנת הוא עלת כל העלות סיבת כל הסיבות, דאשקי לאילנא בההוא נביעו, וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא בסוד והחכמה תחי׳ בעליה והוא למטה בכל פרצוף בחכמה שבו. וכל התגלמות הוא מצד הבוצינא, ולכן בכל פרצוף האוירא נעלם, רק מז״א ולמטה משיגין מציאותה לבד, משא׳כ למעלה. כמ״ש למטה. וכאן הוא ראשית האוירא. ולמעלה הוא בחי׳ כתר (דל״א) [ס״א דרדל״א] ובזה לא ניתן רשות לדבר כלל ולכנות אף בחי׳ א״ס. כי הוא סיום דא״ק כידוע בסוד כתר מלכות. ובא״ק מתלכש עלת על כל העלות סיבת כל הסיבות שאין אנו יודעים לכנות שם שם כלל וכלל. נמצא כי ג״ר דרדל״א מתחלקין לג׳ בחי׳. אחד כ״ע והוא בחי׳ א״ק, וכאן אין אנו אומרים אפי׳ דלא אתיידע לפי שאין אנו רשאים לדבר בו כלל. וז״ש כאן רעותא עלאה לעילא. ואמר ב״פ לעילא על שלמעלה ממנו. והב׳ על ההוא רעותא דלא אתיידע ולא אתפס לעלמין. והוא אוירא עלאה דלא אתפס לעלמין. ואמר לעלמין אפי׳ כשמתפשט למטה, משא״כ בניצוצא דלמטה ידיעא. וז״ש בא״ז (רפח ע״א) על רדל״א רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע מה דהוה ברישא דא ולא אתדבק לא בחכמתא ולא בסוכלתנותא כו׳. והענין כי במקומו הוא לאו רישא כלל, וכשמתפשט באוירא דאזדכך והוא נהירו דפריסו אמר ולא ידע, והוא ברישא תניינא. ואמר כאן כלא בסתימו כו׳. ואח״כ במ״ס אמר למטה שאפי׳ המחשבה עצמה לא ידע. ואמר האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע. וכאן הוא דלא אתיידע שמתלבש בדבר אחר משא״כ למעלה שלא נתלבש עדיין. ואמר לא אתיידע למאן (צ״ל למו״ס. המסדר) ולא אתדבק בחכמתא הוא באבא. ולא בסוכלתנא הוא באמא. בכולם הוא נעלם. ור״ל אפי׳ למטה לא מושג אע״פ שמתעבה למטה. ואמר ועל דא אקרי ברח לך אל מקומך על ז״א, כמ״ש שם רצ״ג ב׳ גבינין לא קיימין ולא משתככין כו׳ וע״ד כתיב והחיות כו׳. ואמר בס״י פ״א ע״ס צפייתן כמראה הבזק ודברו בהן ברצוא ושוב כו׳. וחשיב ג׳ רישין דלאו רישא ולא ידע ולא אתיידע. ואמר מה דהוה ברישא דא שהוא אוירא שבתוכו, והוא חסד דמתגלי בפום אמה למטה והבן זה היטב. ואח״כ חשיב חו״ב כנ״ל (יהל אור). הוא בינה יסוד שבה שנעשה רישא תניינא. ואמר דסתים יתיר לעילא לפי שתחתיו עוד רישא תליתאה שסתום ג״כ, מ״ס. ואינו מדבר כאן על גולגלתא עצמה רק על בינה כנ״ל (יהל אור).

[2412] כלומר שהחסדים וגבורות דדעת דא״א התלבשו באו״א דאצילות.

[2413] דהיינו החסדים וגבורות דדעת דא״א שהתלבשו בחסד וגבורה דא״א ג״כ.

[2414] כלומר חסדים וגבורות - דהיינו עטרין - דאו״א דעולם האצילות.

[2415] עי׳ ז״ח ח ע״א. כלומר, הגילוי שבחו״ב לא נתגלה בעטרין ובדעת המתפשט, אלא רק נגנזו זה בזה. ועי׳ פת״ש קלי׳ יג, ש׳ליבא לפומא לא גליא׳ עניינו שהגילוי של עולם א׳ לא מתגלה בעולם שלמטה ממנה.

(צ) עי' דברי רבינו בספד"צ יז ע"ד: מהימנותא - כמ"ש בא"ר (דף קל ע"ב) דיקנא כו' מהימנותא דמהימנותא דכלא[2416] ושם (דף קלא ע"א) דיקנא יקירא מהימנא שלימא[2417] כו', וענין מהימנותא כמו אמונת ישראל[2418] שבה משיגין את א"ס, ולכן זו"נ נקראין בכל מקום מהימנותא[2419], וכן כל האצילות בכללו שהן גילויו, ודיקנא הוא ראשית הגילוי, לבושין דיקר כנ"ל (יז ע"א ד"ה לבושין), לכן נקרא מהימנותא כו'[2420].

[2416] כי מהי"ג ת"ד הנה משם הוא כל הנסים הנגלים אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה, וכמ"ש הרמב"ן סוף פרשת בא, ולכך נקראים הי"ג ת"ד מהימנותא, ומשום שגם הניסים נסתרים הם ג"כ עדות ואמונה, אלא שהנגלים הם מפרסמים ביותר, ומביאים האמונה גם בלב הרשעים, לכך נקראים הי"ג ת"ד מהימנותא דמהימנותא, וכן מהימנא שלימא, ועד"ז נקרא המלכות דאצילות בשם אמונת ישראל, משום שהיא פתח השער להאור דא"ס המתיחס באצילות, אשר משם הוא הנסים הנגלים כנז', ובה נאחזים כל ישראל שהיא שורש נשמתם כנודע (לש"ו).
והנה אמרו שהי"ג ת"ד דאריך אנפין הוא שורש כל הנסים הנגלים קשה,שכן אין שורש הניסים אלא ז"א בלבד (וכמ"ש הב"ע סט ע"ב בפירוש, שכל מה שנתגלה בעולם הזה, אפילו קריעת ים סוף אינה אלא בחינת ז"א בהתלבשות א"א בו) וצ"ע [אמנם עי' בדע"ה ח"ב קנ ע"ב שלומד שכל הנהגתם של כלל ישראל במדבר היה בבחי' א"א].
ולעניין מש"כ הלש"ו בהמשך דבריו "אשר הם העדות והאמונה על כל התורה כולה' וכמ"ש הרמב"ן סוף פרשת בא ולכך נקראים הי"ג ת"ד מהימנותא" – צ"ע אם כוונתו לרמוז שכוונת הרמב"ן שגילוי הת"ד הוא שורש האמונה התלוי בהתגלות הנסים, ולכאורה כוונתו ליצי"מ. אמנם עי' לקמן לה ע"ב ד"ה וכנגדן, שם איתא דיצי"מ תלוי בבינה ולא בדיקנא, ושלימות תיקון הדיקנא תלוי בקרי"ס דווקא, וצ"ע].
עי' פת"ש א"א לה וז"ל, הדיקנא הוא נקרא מהימנותא שבו תלוי כלל אמונת ישראל, שהם י"ג תיקונים בסוד אמונת היחוד שכולל הכל וכו'. והענין, כי כמו שהברית למטה הוא כלל הכל שהוא יסוד כל הבנין, והוא המחבר דו"נ ביחד שזהו תכלית העבודה של ישראל בסוד הזיווגים, וכו' (סוד) כללות תורה שבכתב עם תורה שבע"פ, שה' תיבות שמע ישראל גו' הם ה' חומשי תורה, ותיבת אח"ד י"ג מדות גו' שנדרשים מתורה שבכתב אל תורה שבע"פ, שהם ו' סדרים ו' תיבות של בשכמל"ו כמ"ש הגאון בפי' לתיקונים (לו ע"ג) ונמצא שכלל האמונה תלוי ביסוד, וכמו כן למעלה בדיקנא הוא ג"כ כללא דמהימנותא שהיסוד תלוי בדיקנא, שלכן סריס אין לו זקן והוא הדרת פני זקן (שמות יט לב), כמו יסוד מלך הדר, והוא ג"כ כלל ב' מדות הכוללים נוצר ונקה שבהם נכללים חו"ג, ומתייחדים ע"י או"א כמו ביסוד חיבורא דדו"נ, רק שלמטה הוא בסוד הגילוי כמו שניתן למטה התורה בבחינת גשמיותה שהוא זיווג גופני, כמו כן הדיקנא הוא עושה זיווג רוחני בסוד מחשבה וציור שהוא הפנימיות של תורה שבכתב ושבע"פ, עכ"ל.
וכן עי' ב"ע פב ע"א וז"ל, דיקנא נקרא מהימנותא כמש"כ הגר"א בספד"צ שבו משלימים [דהיינו מגלים] את א"ס, שכל עבודת ישראל לגלות התיקונים של הפרצופים ועיקר ההנהגה הוא בז"א, וכל התיקונים של הדיקנא ושל כל הפרצופים הכל נוגע לו אם להרבות אורו או למעט ח"ו, וכולם תלוים ע"י המצות שעושים ישראל וראשית התחלת שפע של ז"א הוא מן הדיקנא וכל הזיווגי' תליין בב' מזלות, עכ"ל. ועי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[2417] [תרגום: זקן המכובד אמונה שלימה]
עי' שם בב"ע שמשמע שדף קל עוסק בבחינת השערות עצמם ולא פנימיותם ה"ה המשח רבות, ואילו דף קלא עוסק דווקא בבחינת המשח רבות (עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.**).

[2418] עי' תז"ח יא ע"ב: אתקריאת שכינתא אמונה דישראל. וכן עי' גר"א (תז"ח טו ע"ד ד"ה אמונה דישראל בהון) וז"ל, ר"ל כל אמונת ישראל בע"ס הכל בה שעל ידה מכירין ישראל להון ולעלת העלות זה השער לה', עכ"ל. עולה, ש"דיקנא דמהמנותא" פירושו הדיקנא שדרכו משיגים למעלה.
עי' לש"ו דע"ה ח"ב לג ע"א, שהי"ג ת"ד הם בבחי' ברית אבות (עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**), וכן משמע בפת"ש א"א לה.

[2419] עי' ביהל אור ח"ב יט ע"א שהאריך בעניין זה וז"ל, ענין מהימנותא אמור בכ"מ על ו"ק, והענין כי כל אמונתינו הוא בשם הוי"ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית' [עי' לש"ו כללים ח"א לא ע"ב שזה ההבדל בין אצילות לבי"ע], כמ"ש גדול שמי בגוים ובכ"מ כו', רק שאין משיגין את שם הוי"ה, רק בשאר השמות וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, לכן אינן דבקין בו ית' רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, שהם דבקין בשם זה, ולכן הם דבקים בגוף האילן, משא"כ האומות בענפין ועלין שהן כינויין, ולכן מרע"ה לא הזכיר לפרעה רק שם הוי"ה, ודא אקשי ליה מכלהו, וז"ש ה' אלקינו, אלקינו לבד, והוא שם העצם שאינו מושאל מפעולה רק מורה על הויותו תמיד, והויותו מעצמו ונתחלף היו"ד לוא"ו להיות שם כמו חוה, וכן הוא ניקו' הוא"ו קמץ על שם זה, וזהו מהימנותא ועיקר השם הוא בו"ק כידוע, ששם נתגלה הויותו, שלכן נקרא ו"ק מהימנותא, ואף אם יקרא לכל ע"ס מהימנותא לפי שכולם בכללות נכללו בשם הוי"ה כידוע, עכ"ל.

(צא) עי׳ זהר ח״ג רד ע״א: מאי מי דא רישא[2421] (וגזעא ושבילא)[2422] י׳[2423] ואתפשט לאתבנאה בפשיטו דחד היכלא לתרין סטרין באני[2424] ואע״ג דאפיק לישראל דאיהו [ו׳] (ן׳) אוף הכי אפיק לנוקבא דיליה[2425] כחדא[2426] |ואזמנה| [ואזמנת] לגביה מנה כד״א (דניאל א ה) וימן להם המלך (אסתר ט יט) ומשלוח מנות יהב ליה נבזבזא רב ויקירא ואפיק לה כחדא מניה בההוא פשיטו דאתפשט(ו) אפיק תרווייהו כחדא (כגוונא |דא פשוט| (דא״ד פשיט) להכא ולהכא אפיק ברא וברתא ברגעא חדא וע״ד שמים |וארץ| ברגעא |חדא| אתבריאו כחדא) בשעתא חדא:
תרגום: $

(צב) עי׳ זהר ח״א כו ע״ב: אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא והא אוקמוה במתיבתא עלאה ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין דאתגלייא רזא דא ביניכו דאיהי רזא עלאה טמירא מבני דרא בודאי אבני שיש טהור אינון דמנהון מיין דכיין[2427] נפקין ואינון רמיזין באת א׳ רישא וסופא ו׳ דאיהו נטוי בינייהו[2428] (ו)איהו עץ החיים [מאן] דאכיל מניה וחי לעלם ואלין ב׳ יודי״ן אינון רמיזין בוייצר ואינון תרין יצירות יצירה דעלאין ויצירה דתתאין[2429] ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף תעלומות חכמה ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה[2430] דתחות כתר עלאה ואינון לקבל ב׳ עיינין דבהון[2431] תרין דמעין נחתו בימא רבא:
תרגום: אמר להם, ודאי סוד עליון יש כאן, והרי פרשוה בישיבה העליונה, וכדי שלא תטעו ירדתי לכם, לגלות סוד זה ביניכם, שהוא סוד עליון טמיר מבני הדור. בודאי אבני שיש טהור הם שמהם יוצאים מים טהורים, והם רמוזים באות א׳ בראש ובסוף. ו׳ שהוא נטוי ביניהם הוא ״עץ החיים״, מי שאוכל ממנו ״וחי לעולם״. ושני היודי״ם האלה רמוזים ב״וייצר״, והם שתי יצירות,

---

אמנם הדבר צ״ע, שכן עי׳ ברע״מ פנחס רלט ע״א ובזהר בראשית טז ע״ב שם כתוב בפירוש שאמונה ענינה מלכות דאצילות, וכן איתא בבהגר״א על ת״ז ו ע״א ד״ה מסט׳ דשכינתא, שאמונת ישראל עניינה מלכות.
והנראה, שבאמת אמונה עניינה הזיווג של ז״א ונוק׳, שהרי אין לנוק׳ גילוי מצד עצמה אלא רק מצד מה שמקבלת מז״א. אמנם ההשגה שלנו היא לעולם דרך המלכות בלבד.
והנה המקום העליון ביותר שבו מבחינים ענין דו״ן הוא בדיקנא, שכן שם הוא תכלית ההשגה שלנו בגילוי דא״ס. ומכיוון ששם הוא הדו״ן שהוא השורש לכל שאר הדו״ן, הרי שהוא מכונה 'הימנותא דמהימנותא', כלומר האמונה, הרי היא ההשגה אשר דרכה משיגים את הא״ס באופן הנעלה ביותר מכל ההשגות האחרות.
ועי׳ ב״ע צז ע״א ז״ל, שאף שהוא ית׳ מתגלה על ידי מדות הדיקנא, מ״מ אינו גילוי גמור מה שהוא לפי ערך שלימותו הבלתי ב״ת, רק מה שמתפשט לנבראים לפי ערכם, עכ״ל. מכאן נראה מהי מהות האמונה, דהיינו ההכרה בכך שיש בגילויי הבורא ית״ש שלימות שהיא למעלה מיכולת ההשגה של האדם, והאמונה היא מהות התפיסה בו.
עי׳ לש״ו ח״א סב ע״ג, שכל שמותיו ית׳ באצילות תלויים באמונת ישראל, כי על ידי שהם מאמינים בו ית׳ הוא שמעמידים את גילויו אשר באצילות, ולולא זה היו חוזרים הגילויים למקורם.

[2420] כלומר מהימנותא דמהימנותא.
[2421] פי׳ כמ״ש שיו״ד של מי הוא אבא ומ׳ של מי היא אימא וז״ש ואתפשט לאתבנאה בפשוטו דחד היכלא שהיא בינה (מ״מ).
[2422] האותיות מ״י הנה הם בהג״ר ג״כ, כי עיקרם הם בבינה, ובסוד מ״י ברא אל״ה (בזוה״ק ח״א דף א ע״ב). אמנם כי הנה הם בכל הג״ר כולם, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ בלק רד ע״א) מאי מ״י, דא רישא וגיזעא ושבילא (כללים ח״א מ ע״א).
[2423] וגזעא ושבילא (י׳) (דפ״ק).
[2424] פי׳ שאבא תקן אימא ותיקן זעיר (מ״מ).
[2425] פי׳ שגם כן אבא הוציא המלכות בסוד כולם בחכמה עשית (מ״מ).
[2426] פי׳ שהיתה דבוקה באחוריו (מ״מ).
[2427] תיקו״ז קמ ע״א (לש״ו). יהל אור ח״ב כט עג. ועי׳ בהגר״א על תיקו״ז קא ע״ב ד״ה לפרדס. פי׳ החסדים והשפע מהם בא לעולם יצירה דעילאין אבא האציל עולם האצילות (מ״מ).
[2428] עי׳ ח״ג רכג ע״ב (לש״ו).
[2429] מלכות האצילה לבי״ע (מ״מ).
[2430] פי׳ חכמה ומלכות שרשם ממוחא סתימאה שתחת גולגלתא דא״א, ונודע כי אבא יונק ממזל הח׳, שהוא ממוחא סתימאה, ואבא יסד ברתא, וז״ש אינון תעלומות מחכמה עילאה, דתחות כתר עילאה וקראם תעלומות שהם נעלמים, אבא נעלם בפרצופי האצילות ומלכות נעלמת בהיכלותיה (מ״מ).
[2431] שמות יח ע״א (הערת הזוהר).

יצירה של העליונים ויצירה של התחתונים. והם חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי הם תעלומות מחכמה עליונה שתחת כתר עליון. והם כנגד שתי עינים שבהם שתי דמעות יורדות לים הגדול.

(צג) עי' זהר ח"ג רפח ע"א: כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי ואינון נהורין מניה מתנהרין ומתלהטין ואזלין ומתפשטין לכל עיבר כבוצינא דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר ואינון נהורין דמתפשטין כד יקרבון למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי כך הוא עתיקא קדישא הוא בוצינא עלאה סתימא דכל סתימין ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן דמתגליין וטמירן ואינון אקרון שמא קדישא וכלא חד.

תרגום: כאשר נתקן, הוציא תשעה אורות, הרי הם לוהטים ממנו [דהיינו] מתקוניו, ואלו האורות מאירים ומתלהטים, והולכים ומתפשטים לכל צד, כנר שמתפשטים ממנו האורות לכל צד. ואותם האורות המתפשטים, כשיתקרבו לדעתם, לא נמצא כי אם הנר לבדו. כך הוא עתיקא קדישא, הנר העליון, הסתום מכל הסתומים. ואין יכול להמצא אלא אלו האורות המתפשטים והנגלים והטמונים, ואלו נקראים "השם הקדוש" - והכל אחד. מאיר האדרא: כד אתתקן אפיק ט' נהורין – כאן מתבאר שמחכמה ולמטה מתחיל גילוי השם (בהגר"א על ספד"צ א' ע"ב ד"ה דצניעותא), וכן שהמו"ס הוא שורש אפילו לט"ס דא"א (בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו). ט"ס דא"א הינו השורש לכל ט"ס של כל בחינה ובחינה, והחכמה שבו הוא הרישא תנינא[2432] (בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג ד"ה ד"ה והשרשים לכל). אוירא הוא הכתר של א"א, ומו"ס הוא חכמה דאריך, ומן מו"ס ואילך הוא שירותא דא"א והן ט' היכלין, והמו"ס הוא ג"כ בחשבון של הט'[2433]. והנה הכתר לעולם אינו מן החשבון, שכן הוא בחי' מלכות של פרצוף שלמעלה הימנו (בהגר"א על תז"ח יח ע"ג ד"ה ואתעבידו). אמנם עכ"פ יש לדעת שכל האורות הללו אינם אלא שרשי אורות ולא אורות ממש כך שאפילו הכינוי אור אינו שייך בהו, לפי שאין מושג כיצד הא"א מאיר. אמנם אפשר להשיגו בכללות בסוד ט' נקודין ולכן הם בכ"ז מכונים "נהורין". והנה ט' האורות הללו מאירים לתחתונים להראותם כיצד יש להשיג את הרצון העליון (מ"א ז'). דלהטין מניה - פי' שאורות אלו שורפות. שכן ט' אורות אלו מנהגם כמנהג האש, וכמו שיש באש של מטה ב' תכונות האחת שמאירה ("נהורין") והשניה ששורפת ("להטין"), כן הוא באש של מעלה ה"ה ט' האורות, הרי הם בחי' החסדים והדינים[2434] (מ"א ח'). ענין ה"להטין", הוא שהכח המדמה, הוא הכיסוי והלבוש לרצון כדי שתהיה יכולת לתפוס את הרצון בשכל, מכח זה של הדמיון נולדת חמימות, שהוא מחויב המציאות דווקא מכח המקבל וכנ"ל. ומחמימות זו נולד חשק לב' דברים: א' לקבל ולהשיג עוד מהרצון העליון מחמת גודל המתיקות, והב' להשפיע לאחרים (מ"א ט'). מתקונוי - פי', מאין באים ב' תכונות אלו, מתקונוי. כלומר, הם באים מן הרצון ומן הלבוש של אותו הרצון והיינו תיקונוי, כלומר שהלבוש הוא התיקון להרצון כדי שתהיה אפשרות לתחתונים לקבל את הארתו (מ"א ט'). ואינון נהורין מניה – פי' "מיניה" שמקבלים מע"ק (מ"א ט'). כלומר מתיקוני דא"א, הרי הם הז' תיקוני גלגלתא וי"ג ת"ד (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"א). מתנהרין ומתלהטין ואזלין ומתפשטין - ד' לשונות נקט כאן, כנגד ד' עולמות אבי"ע. שכן עיקר האור הוא באצילות ומשם הלמטה האור פוחת והולך (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"א). לכל עיבר - אפילו לסט"א (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"א). כבוצינא

[2432] רישא תניינא הוא קד"א אם כן קשה מדברי הגר"א בדף ד' ע"ד שכותב שזה מו"ס, שכן מו"ס הוא תחילת גילוי החכמה דהיינו רישא תניינא, ואילו כאן מבאר שתחילת החכמה שבאריך אנפין הוא בקד"א. ונלענ"ד שאולי יש ליישב כמש"כ בדף ד', שהרישא תניינא וכן המו"ס הנזכרים כוונתם לזיווג של אוירא ומו"ס.

[2433] ע"ש שמשמע שמדובר בט"ס דאצילות. והנה נכון הוא שעיקר דבריו המה ע"פ דברי התז"ח שם, אמנם הוא מביא שם ראיה מדברי האד"ז כאן אז לכאורה הוא מתכווין לרמוז כי אין המדובר כי אם בט"ס דא"א, וצ"ע. והנה עי' לש"ו ביאורים ח"א כו ע"א שאף הוא מקשה שמצד אחד מביא את דברי בהגר"א על תז"ח שהמדובר כאן הוא בט"ס דאצילות, ואילו מצד שני את דברי הע"ח א"א ב' המבאר כי המדובר הוא בט"ס דא"א. ומבאר הלש"ו ליישב ביניהם, שמש"כ "כד אתתקן" פירושו שנתלבש עתיק באו"א, וזה תיקון לעתיק, שכן מעתה יהא אפשר לקבל מאורו. והט' נהורין הם אכן נהורין דט"ס דאצילות מחכמה ולמטה, הרי הם כל חלקי הכתר הרי הוא א"א המתלבש באו"א וזו"ן, שכן הוא חיות דכל האצילות והמה המכונים "נהורין". וטעם הדבר הוא, שכן למעלה מזה הוא נעלם, ומעתה כונו כל ט' הספירות דאצילות "נהורין" ע"י ייחודו של א"א בהם, שכן המה כללות ד' האותיות דשם הוי"ה ב"ה. והיינו דכתיב לקמן "ואינון איקרון שמא קדישא". ומש"כ "דלהטין", כוונתו לפעולתם בבי"ע, שכן לשון "להט" עניינו הארה הנמשכת על ידי הכאת האור המתפשט למרחוק. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ד"ה לאו אינון.

[2434] וכן הוא בסוד אור וחושך (מ"א ח').

דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר – הנהורין הינם הט"ס הנ"ל, ומיניה מתנהרין וכו' (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"א). ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבון למנדע לון, לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי - שכן הם בטלים לאור הנר (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"ב). כך הוא עתיקא קדישא, הוא בוצינא עלאה – הרדל"א מתלבש בא"א, אמנם ברדל"א עצמו הוא סתום[2435] (בהגר"א על ספד"צ א ע"א ד"ה דצניעותא). בוצינא הוא כינוי ללבוש, שכן ע"י יש לאור אחיזה, והלבוש הראשון הוא בסוד ע"ק[2436] (מ"א ט'). סתימא דכל סתימין - אע"פ שנתלבש, מ"מ הוא סתימא דכל סתימין, ואין מי שישיגנו. אמנם עכ"פ אנו יודעים שהוא שרש לכל השרשים (מ"א ט'). והנה סופו של דבר, פירוש ג' הלשונות הם כדלהלן: ע"ק הוא א"א, ו"בוצינא עלאה" הוא רדל"א, ו"סתימא דכל סתימין" הוא כללות הא"ק עצמו. והנה יותר נראה לומר שהם כנגד ג' הרישין ה"ה א"א (מו"ס), אי"ן (קד"א), ורדל"א (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"ב). ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן - כלומר ט' הנהגות, והרצון בכללם, שכן הכל הוא ברצונו הפשוט (מ"א ט'). דמתגליין וטמירן - ומחמת שהם מתפשטים בעולם, הם אכן "מתגליין וטמירין", שכן מצד עצמו הכבוד הוא טמיר, אך מצד פעולותיו הוא מתגלה (מ"א ט'), דהיינו שאין משיגים אותם אלא בי"ס דאצילות וכנשמה בתוך הגוף, והם גילוי דשם הוי"ה ב"ה, שכן על ידי שנתלבש בהספירות, נתגלה ליקרא בשם, ומאז כל כללות הי"ס נקראו בשם הוי"ה ב"ה מצד עוצם יחודו בהם, ונעשו הוא והם חד, ו"טמירין ומתגלין" (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"ב). "טמירין" בסוד בי"ע, שרק שם הוא ית' מתגלה בשם אדנ"י הרי הוא בבחינת מלכות דאצילות, ו"מתגליין" מצד פעולותיו שבבי"ע (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"ג). ואינון אקרון שמא קדישא וכלא חד – על אף שז"א נתגלה, הוא אינו גלוי ממש, שכן עיקר הגילוי אינו מתחיל אלא מהמלכות (בהגר"א על ספד"צ כח ע"ב ד"ה ואמר טמיר). גם כאן רואים מתקלא שהוא בתורת ט' בחינות ושורש, וזהו הגילוי של שם הוי"ה ב"ה, שכן אפילו שעיקר מציאות השם הזה הוא בז"א דאצילות, שהרי כאן הוא שורשו (מ"א י'). דהיינו שכאן הוא השם דא"ס שמתגלה בשם הזה על ידי יחודו באצילות[2437]. וזהו פי' מה שכתוב כאן ש"כולא חד", דהיינו ששם הוי"ה ב"ה דאצילות והאור א"ס המה "כלא חד" (לש"ו ביאורים ח"א כו ע"ב).

(צד) עי' זהר ח"ב רסט ע"א: וואתעבידו| (דאתעבידו) תשעה היכלין |והיכלין| (דהיכלין) לאו אינון |נהורין[2438] ולאו אינון| [נקודין ולאו אינון] רוחין לאו[2439] אינון נשמתין[2440] ולאו| אית(י)

[2435] עי' בהגר"א על ספד"צ א ע"ב ד"ה דצניעותא שמבאר כדאיתא לעיל ש"אפיק ט' נהורין" עניינו מו"ס וט"ס דא"א, והוא לכאורה ראיה לדברי הלש"ו הו"ד בהערה 2433. והנה לכאורה יש להקשות, כיצד יש רק ט' ספירות אם תחילתו במו"ס. ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ג ד"ה ואתעבידו וז"ל, אוירא הוא כתר של א"א, ומ"ס חכמה, ומן מ"ס הוא שירותא דא"א, שכתר לעולם אינו מן החשבון אלא הוא בחי' מלכות של פרצוף שלמעלה ממנו וכן בא"א שירותא ממ"ס והן ט' היכלין מ"ס הוא ג"כ בחשבון של הט'.

[2436] לפי הגר"א שלפניו ברורה מאוד כוונתו.

[2437] עי' דבריו בדע"ה חלק א' נב ע"ב וכללים ח"א לא ע"ב, שלכן בע"כ שהאצילות הוא אלקות גמור.

[2438] הענין כי עד עתה לא היו מאורות הספירות לא ברעותא ולא בפרסא ולא במחשבה שהם בחינות והם ארבעה עניינים הנז' דהיינו רעותא כתר ואין סוף מתלבש בו, ופרסא בחינה אחרונה לכתר שבה מתאחזת המחשבה, והמחשבה היא חכמה ממש, ובכולם הספירות אין בהם מספר וחשבון עם היות שיש כמה תיקונים באריך אנפין כולם שוים לטובה להקשר במאציל ולפניו אין מתעלה על חבירו להכלל מספר ספירות, אמנם בהיות בחינה זו "אתעבידו תשע" דהיינו שהן מתפשטין זה מזה וזה מזה עד שהם במספר בחשבון תשעה והיינו אומרו "אתעבידו" ולא אמר אפיקו וכיוצא, מפני שהם עד כאן כל בחינות הנזכרות אין האור במספר עילה ועלול ועתה "אתעבידו תשע" דהיינו שהם נחלקים לעילה ועלול ויתעלה העילה על העלול ולכך הם "תשע היכלין להיכלין", הענין כי היכל אינו אלא דבר הנעשה לקבל דבר הנכנס בו, כי אין יצדק מלת היכל אם לא שיהיה שם מלך בהיכלו, בענין שהמאורות עתה הם היכלין בחכמה ואורה, וכן אור הפרסא יתפשט בתוכו ויהיה התחתון היכל לעליון בענין שהם תשע "היכלין" מהמחשבה "להיכלין" שהם תשע מהפרסא דהיינו הכתר כדפירשנו, ואור הכתר מתלבש בהיכלות אלו וההיכלות בית קיבול לאור הכתר שאור אין סוף מאיר בתוכו והיינו התלבש האורות באורות, ועד כאן נכללו שלש רישין שפירשנו לעיל שהם להנהגה (אור יקר).

[2439] ולאו (דפ"ו).

[2440] ואלו הם לבושי' להההוא רישא עלאה דלא אתידע הנק' עתיק יומין אשר בהתחברו עם אלו הט' ספי' דא"א הם י"ס שהם השרשי' והמקו' אל כל האצי' כולו ולמטה בענין ז"א נבאר בע"ה למה אין ספי' מלכות בא"א ואיך יצאו ממנו שאר הפרצו' של או"א כו' ואיך נאצלו ממנו בלתי יהיה בו בחי' מלכות והנה א"א זה שהוא סוד אלו הט' ספי' שרשיות ומקוריות הנה הוא מתפשט בכל

מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין קיימי כלהו במחשבה דאיהי[2441] חד מנייהו בחשבנא כלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידיעו אלין לאו[2442] קיימי לאו ברעותא ולאו במחשבה עלאה תפסין בה ולא תפסין באלין קיימין כל רזין דמהימנותא וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולתתא[2443] כלהו אקרון אין סוף עד הכא מטון נהורין ולא מטון ולאו[2444] אתידיעו לאו הכא רעותא ולא מחשבה.

תרגום: $

ועי״ש רכו ע״א: |והיכלין| (להיכלין) לאו אינון נהורין[2445] לאו[2446] אינון רוחין ולאו אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע[2447] נהורין דקיימי כלהו במחשבה דאיהי חד מנייהו בחושבנא דכלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי[2448] במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידיעו אלין לא קיימי לא ברעותא[2449] ולא במחשבה עלאה[2450] תפסין בה ולא תפסין[2451] באלין

האצי׳ כולו ומתלבש בכל הפרצו׳ אשר שם ומסתיים התפשטו׳ עד נוק׳ דז״א דאצי׳ כמו שנבאר בע״ה ותחי׳ נבאר סדר התלבשו׳ בכל אלו הפרצו׳ ואח״ך איך האצילם מבלי שיהיה בו בחי׳ מלכות נקבה. ולכן נבאר דרך קצרה כללות כל אצי׳ הנה עתיק יומין נקרא חד רישא עלאה דלא אתיידע אבל הוא י״ס שלמות והג׳ ספירות ראשו׳ שלו נשארים בסוד אור המקיף ע״ג מוחין פנימיים דא״א והדעת שלו בסוד אוירא דגלגלתא דא״א בסוד נשמ׳ פנימית דא״א וז׳ תחתונות דעתיק יומין נתלבשו בסוד אור פנימי דא״א באופן זה חג״ת ונה״י דעתיק בתוך כח״ב חג״ת דא״א וג׳ פרקין תתאין דנה״י דעתיק בלבד הם נתלבשו בתוך נה״י דא״א ונעשו בחינת רוח לא״א ומלכות דעתיק במלכות דא״א בסוד נפש דא״א אח״ך א״א ב׳ ראשו׳ שלו דברישא דידיה שהם כתר וחכמה שבו הם נשארים מגולו׳ בלי התלב׳ ועמדו בסוד אור מקי׳ אל המוחין פנימיים דאו״א כתר לאבא וחכמה לאימא ובינה דא״א שהיא הגרון שלו נתלבש בב׳ גלגלו׳ שהם ב׳ הכתרים דאו״א חציו הימיני באבא וחציו השמאלי באימא וחו״ג דא״א נעשו ב׳ מוחין פנימיי׳ דחכמה ובינה דאבא וחכמה ובינה דאימ׳ חסד לאבא וגבו׳ לאימ׳ ודעת דאריך ממנו נעשו׳ ב׳ דעו׳ באו״א ומחצי העליון שבת״ת דאריך שהיא עד הטיבור דלבא דאריך נעשו ב׳ גופות או״א שהוא הז׳ תחתו׳ שבכל א׳ מב׳ מחס׳ שבהם ועד המלכות שבהם. נשאר עתה מטיבו׳ דלבא דא״א ולמטה וזה ענינו כי מן מחצית תחתון דת״ת דא״א נעשה גלגל׳ דז״א שהוא כתר שבו ונמצאו חו״ג וחצי העליון דת״ת דא״א המלובשי׳ בתוך או״א כנז׳ עומדין בסוד אור מקיף ע״ג מוחין פנימיים דז״א ומנה״י דא״א נעשו מוחין פנימיים לז״א. ופעם אחרת שמעתי ממורי ז״ל כי נה״י דא״א נעשו מוחין מקיפים אל מוחין פנימיים דז״א אבל נה״י דאו״א נעשו ג׳ מוחין פנימיים דז״א ומן היסוד דא״א נתפשט כל גופא דז״א שהם שבעה תחתו׳ שבו ומן המלכות דא״א נתפשטה נוקבא דז״א ומן נה״י דז״א נעשו שלשה מוחין פנימיים דנוקבא דז״א (שער מאמרי רשב״י נ ע״ג).

[2441] דאיהו (דפ״ו).

[2442] ואלין לא (דפ״ו).

[2443] כן הוא הגי׳ בע״ח שער א׳ ענף ד׳, ועי׳ גר״א (תז״ח יח ע״ד) שגורס ״ולעילא״.

[2444] ולא (דפ״ו).

[2445] נתבאר בביאור אדרת האזינו [מח ע״א] במאמר כד אתתקן אפיק ט׳ נהורין דלהטין מיניה מתקונוי כו׳ וע״ש היטב (שער מאמרי רשב״י). ז״ל: ואלה שמותם כתר חכמה בינה גדולה גבורה ת״ת נצח הוד יסוד הרי הם תשעה ספירות הנז׳ כאן. ועוד יש בחינה עליונה מכולן. והיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע כלל כנז׳ לקמן והיא רישא הראשונה שבחינת רישין הנז׳ לקמן דאתגלפן דא לגו מן דא כו׳ והרי עמה נשלמו לעשר ספירות שהם השרשיות ומקוריות והם חיות לכל העולמות ולכל האצילות כולו ואם כן צריך שתדע כי התרין רישין תתאין מאלו התלת רישין הנז׳ הנה הם סוד כתר וחכמה הנז׳ באלו התשעה ספירו׳ והראש העליונה על שתיהן שהיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע היא למעלה מן התשעה ספי׳ הנז׳ ועמה נשלמין לעשר ספירות גמורות והנה בחינת המלכות לא נזכרה ולא נתגלית באלו התשעה ספי׳ השרשיות אמנם אח״ך נגלית המלכות מסוד האי רישא עלאה דלא אתידע העומדת למעלה מן התשעה ספירו׳ שרשיות הנז׳. ובזה תבין מעלת וגדולת המלכות כי היא עטרה בראש צדיק היתה לראש פינה אשר לעתיד תהיה גדולה מן השמש והבן זה.

[2446] ולאו (דפ״ו).

[2447] כי סוד רצו״ן המחשב״ה הנ״ל הוא סוד עולם הנ״ל בסוד עלמא עלאה, וכו׳ וזה הרצון הוא כלל המחשבה, ונהירו דמחשבה שהוא אור המחשבה (הגרמ״מ).

[2448] בסוד מחשבה, שהוא שורש היחוד, א״א להשיג ולהתדבק כלל וכלל כי לא איתיידע (הגרמ״מ).

[2449] בסוד הרצון, ואפילו אותם שהיו בסוד הרצון דהיינו משה יוסף דוד אעפ״כ לא השיגו (הגרמ״מ).

[2450] אותן שנתדבקו בסוד מחשב״ה עלא״ה שהן סוד והמשכילי״ם גי׳ מחשב״ה עלא״ה, והן רשב״י וחבריו [עי׳ ריש הקדמת תי״ז] ג״כ, לא השיגו זה (הגרמ״מ).

[2451] כי כמו שהאור הוא מטי ולא מטי, כן המשיגין תפסין ולא תפסין (הגרמ״מ).

קיימין כל רזי מהימנותא[2452] וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ודלתתא[2453] (ולתתא) כלהו אקרון אין סוף[2454] עד הכא[2455] מטון נהורין ולא מטון ולא אתידיעו[2456] לאו הכא מחשבה ולאו רעותא:

תרגום: $

(צה) עי׳ זהר ח״ג קפח ע״ב: א״ר אלעזר אע״ג דהוה לן למשמע[2457] הכא אית לן למימר ולדרכא קשתא אמר ההוא ינוקא הא מגנא לקבל גירא אמר רבי אלעזר ודאי חטה הכי קרינן לה אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח״ט ובה אית ח״ט וקרינן חטה:

אמר ההוא ינוקא ודאי הכי הוא דהא ח״ט שריא סמיך לה בהו בשבטין לא הוו אתוון אלין דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא אבל לגבה שריא[2458] ואי בעית לאפקא חרבא ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון דאמרו חט״ה הוה תנדע הא ואילנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב נקיט לכל סטרא אחרא וכפייא ליה:

חברייא קדמאי פרישו מלה דא ושרו לה מרחיק חטה סתם[2459] אתו בתראי ואמרו חטה ממש אתא ישעיה ופריש לה דכתיב (ישעיה נד יד) וממחתה כי לא תקרב אליך וע״כ נקודה באמצעיתא[2460] דלא יהא חטאה דאלו נקודה לא הוי חטאה להוי וחלופא בין ט׳ לת׳ תבירו לסטרא אחרא ברירו (ס״א דילה) דמלה:

אתון חברייא דלא שמשתון לר׳ שמעיה חסידא אמרין דבחמשת זיני דנן לא אית חולקא לסטר אחרא ולאו הכי דהא כל מה דאתבלי בארעא לסטר אחרא אית ביה חולקא ומאן חולקא אית ליה מוץ דתדפנו רוח דכתיב (תהלים א ד) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח[2461] ודא הוא

[2452] בזה תלוי כל סוד אמונה (הגרמ״מ).

[2453] נמחק בגרמ״מ, וגורס את המוסגר.

[2454] דהיינו אותן האורות הגנוזים בסוד מחשב״ה עלא״ה גי׳ איתי״ן, שער הנון, שמזה יזהירו והמשכילי״ם כזוהר הרקיע [עי׳ דניאל יב], זה האור המאיר להם נקרא אצלינו סוד אי״ן סו״ף גי׳ או״ר הכללי (הגרמ״מ).

[2455] כלומר זהו פירוש למה נקרא אין סוף, כי אין הוא סוד עתיקא, סוד הנעלם, והסוף ג״כ נכלל בסוד אין, ועד הכא יכול שכל אנושי להשיג ולא יותר, מפני שעד הכא מטין נהורין ולא מטין, בבחינת מטי ולא מטי (הגרמ״מ).

[2456] לכן אין רשות לדבר יותר מזה הרקיע (הגרמ״מ).

[2457] דע כי חטה ושעורה שניהם במלכות וכמש״ה ארץ חטה ושעורה כו׳ והענין הוא כי אין דבר בכל הנבראים שלא נברא באלו הכ״ב אותיות כנודע מס׳ יצירה והנה הכ״ב אותיות שבמלכות אשר מהם נוצרה ונאצלה הם הנקראים חטה בגמטריא כ״ב (שער המצו׳ במצות שתי הלחם) והחמשה אותיות דמנצפ״ך הכפולות אשר בה הם הנקראים שעורה לפי שאותיות מנצפ״ך הם כפולות כנודע והם בגמטריא עם עשר הכללים תק״ע והעשר אותיות שהם עשר הגבורות עצמן הרי תק״ף כמנין שעורה והנה אלו החמש גבורות דמנצפ״ך הם העושים פרצו׳ המלכות ולכך אלו מקדימות לבא בעולם. כמ״ש בגין דשערה קדמא לשאר נהמא בעלמא כו׳ כי על ידי החמשה גבורות האלו נתחלת בנין פרצוף המלכות ותיקונה ועל ידם נגמר פרצופה כנודע. וגם זהו סוד מ״ש בפ׳ אמור דצ״ו ע״א בר״מ כי מנחת שעורים שמקריבין בפסח הוא כדוגמת מנחת הסוטה שהיתה של שעורים כו׳ ומסטרא אחרא אשת זנונים כד ארח בה ערקת כו׳ והטעם הוא כי להיות השעורה בחינת ה״ג המכלים את הכל ערקת (שער מאמרי רשב״י).

[2458] כשושנה בין החוחים (רח״ו).

[2459] לשון חטא (רח״ו).

[2460] פי׳ יש דגש באמצע ט׳ של חטה דאל״כ היו חוטפים החי״ת בקריאה והיה נשמע כמו חטאה אבל כשיש דגש ר״ל כמו חטטה ולא חטה כן שמעתי ממורי זלה״ה (רח״ו), ולפ״ז אתי שפיר שקדמאי שאמרו שחטה סתם הוא לשון חטא שעדיין לא נפרדה הקליפה. ובתראי שאמרו חטה ממש בדגש רמזו לנו שנפרדה הקליפה ונשברה, וזהו שפי׳ ישעיה וממחתה וכו׳ שנשברה ס״א וז״ש בסמוך חבירו לס״א ברירו דילה ר״ל שנשברה הקליפה, והקדושה נשארה לבדה: בח״י דף ח׳ וז״ל וכמ״ש בזוהר בפ׳ בלק כי מוץ ותבן הם ב׳ קליפ׳ ולכן מלת חטה בה אותיות ח״ט שהם מורים על הס״א הנדבקת בה׳ שבסופה כי מפני כן לא היו ב׳ אותיות אלו בשבטים לפי שהיו שבטי יה. וכשמפריר מוץ ותבן שהם ב׳ קליפות, מן החטה שהיא הקדושה בזה גורם פירוד לס״טא שהם זו״ן מוץ ותבן הנדבקים בחטה, ובדף ט׳ כתב וז״ל הזוהר משפטים דף ק״ך ע״ב אומרו כי צריך לברר את החטים מכל פסולת ועד דיתברר לא שרייא יו״ד על ה׳ ואינו מתקיים כי ידו תל כס יה, ר״ל מי״ד בניסן צריך שיהיה הכנה לחיבור שם י״ה וזה ימצא ע״י הבירור (מ״מ).

[2461] כל העון והרע הנה הוא יתבטל מכל וכל, ועל זה הוא כל עיקר האש של גיהנם, לשרוף ולכלה את הרע וכל הטומאה והזוהמא כולה, וכן יתבטל האדם בליעל כולו וכן כל תולדותיו. [ע׳ תיקונים ריש תיקון כ״ד (עז ע״א) ובזוהר (פ׳ בלק קפט ע״א) ובדברינו לעיל ענף ד׳], כי עליהם נאמר (תהלים

רוחא דקדושא וכתיב (שם קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו וגו׳ בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא דלא ישתכח דא בנוקבא:

דכורא מאי הוא תבן ומוץ ותבן כחדא אזלין ועל דא פטור ממעשר דלית בהו חולקא בקדושה ה׳ דגן בנקיו (דדגן) בלא תבן ומוץ ח״ט דכר ונוקבא מוץ ותבן ה בנקיו דדגן וע״ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון חטה הוה דכלא איהו ברזא ובמלה דחטה[2462] (ס״א בקודשא ה׳ נקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע״ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תווה ר״א ותווהו חברייא א״ר אלעזר ודאי הכי הוא:

תרגום: אמר רבי אלעזר, אף על גב שהיה לנו לשמוע, כאן יש לנו לומר, ולדרך קשת אמר אותו תינוק, הרי מגן מול החץ. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה כך קוראים לה, אבל ראינו בשבטים כולם אין בהם ח״ט, ובה יש ח״ט, וקוראים חטה.

אמר אותו תינוק, ודאי כך זה, שהרי ח״ט חונה סמוך לה, בשבטים אין האותיות האלו, שהרי באו מצד קדושה העליונה, אבל שורה אליה. ואם תרצה להוציא חרב ותאמר למה נקטה אותיות אלו, הבת הזו, אלא אם תדע חטא אדם הראשון, שאמרו חטה היה, תדע זה, ועץ זה כשנצח הכל, צד הטוב נקט לכל הצד האחר וכופף אותו.

החברים הראשונים פרשו דבר זה, ושמו אותה מרחוק. חטה סתם באו אחרונים, ואמרו חטה ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב ״וממחתה כי לא תקרב אליך״, ולכן נקודה באמצע שלא תהיה חטאה, שאלו לא היתה נקודה תהיה חטאה, וחלוף בין ט׳ לת׳, שברו את הצד האחר ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים שלא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, אומרים שבחמשת מיני דגן אין חלק לצד האחר, ולא כך, שהרי כל מה שנִּבְלַה בארץ, יש בו חלק לצד האחר, ומהו חלקו יש לו, מוץ, שתדפנו רוח, שכתוב ״לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח״, וזוהי רוח של קדושה, וכתוב ״כי רוח עברה בו ואיננו וגו׳״, משום שרוח הקודש מפזרתו בכל צדדי העולם, שלא ימצא זה בנקבה.

הזכר מהו, תבן. ומוץ ותבן הולכים כאחד, ולכן פטור ממעשר שאין בו חלק בקדושה. ה׳ דגן בנקיון (של דגן) בלי תבן ומוץ, ח״ט, זכר ונקבה, מוץ ותבן. ה׳ בנקיון הדגן, ולכן שלמות העץ הוא חטה, והעץ שחטא בו אדם הראשון היה חטה, שהכל הוא בסוד. ובדבר חטה (בקדושה ה׳ נקיון הדגן בלי תבן ומוץ, ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו החברים, אמר רבי אלעזר ודאי כך זה.

עי׳ זהר (ח״ג רעב ע״א): פתח ואמר (במדבר טו יט) והיה באכלכם[2463] מלחם הארץ תרימו תרומה ליי׳ במאי אתרימת שכינתא דאיהי ה׳ דהמוציא דאוקימו עלה מארי מתני׳ כל הבוצע צריך לדקדק בה׳ אלא ודאי הא אוקמוה רבנן דמתני׳ מוץ ותבן[2464] פטורין המעשר וכד היא במוץ ותבן איהי בבית אסורין ולית לה רשו לארמא לגבי מ׳[2465] למעבד עמה מ״ה והאי איהו[2466]

צב י) כי הנה אויבך יאבדו, שהם יאבדו ויכלו בכליון גמור, וליהט אותם היום הבא אשר לא יעזוב להם שורש וענף (שם), כי הם כולם יתבטלו מכל וכל. אמנם זה יהיה רק אחר שיברר מהם כל הניצוצי קדושה שנתערב בהם, וישארו ריק מכל וכל, אז יתקיים עליהם מ״ש (מלאכי ג יט) והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא כו׳ (דע״ה ח״ב עז ע״א).

[2462] ור״ל דחט של חטה הם רומזים לחוץ ותבן שהם נוקבא ודכורא דקליפה, אבל ה׳ בלא חטאה מורה על המ׳ לבדה ונפרדה הקליפה ממנה, ואע״פי שאמר לעיל שחטה בדגש ברירו מסטרא אחרא יש לומר דמ״ש הכא שחטה היא כמוץ ותבן כלולים בה, דהיינו אילן שלם בקליפתו היינו מטה בלא דגש, אבל חטה בדגש ברירו מס״א (מ״מ).

[2463] מדקדק שאם הפסוק לא בא אלא לפשוטו שירימו החלה אין הפסוק מדוייק, שהרי החלה היא קודמת להנטל קודם האכילה והפסוק אומר באכלכם מלחם הארץ, אלא ודאי רומז לתרומה המורמת בזמן האכילה שמברכים המוציא לחם מן הארץ, וזהו רמז מלחם הארץ. ולכן אמר במאי אתרימת, ירצה שהפסוק רומז להרמת השכינה מתוך הקלי׳ שהיא רמוזה בה׳ דהמוציא, והוא אחד מסודות התרומה, תרום ה׳, ובאיזה כח תרום, שהרי אמרו רז״ל לדקדק בה׳, והכוונה שבכוונת דקדוק ה׳, תרום ה׳ (רמ״ז).

[2464] הם קליפות יצירה ועשיה דכר ונוק׳ דקלי׳ נוגה שבעוה״ר יונקים מלבנת הספיר כנזכר באדם ישר. ואז מלכות האצילות גולה לבריאה וזנה את החיצונים זו״ן דנוגה. איהי בבית האסורים, כי גם אור אי׳ המקנן בבריאה, נסתר ואינו נותן חיות (נ״א חירות) למלכות להתעלות (רמ״ז).

[2465] סוד תנה״י דזעיר מאירים בה [להאיר ו] להרים ראשה בחב״ד דילה ואז היא נבנית וגדלה, ובכח העלתה מ״ן נתקן גם יעקב שכנגד תנה״י הנזכר, ואז הוא מ״ה הפשוט, העיקר הוא הוי״ה והמילוי גי׳ חו״ה, וזהו תרומה, תר״ו מ״ה. אי נמי על דרך תרי מ״ה, פי׳ שני אותיות מ״ה. אי נמי תרימו תרומה, שני תרומות, תרום ו׳ תרום ד׳ (רמ״ז).

תרומה[2467] תור״ה דאיהי ה׳ חומשי תורה דבה ויהי משה בהר ארבעים יום[2468] וגו׳ (שמות כד יח):

ובמוץ ותבן דחטה[2469] עליה אוקמוה רבנן[2470] אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה קריב חד דאיהו מוץ ותבן לאת ה׳ ואסתליק מניה י׳[2471] דאיהו עשור דילה ובג״ד כד איהו במוץ ותבן (שלה) דאינון לקבל ערלה ופריעה[2472] פטור מן המעשר ולית רשו לאת י׳ לחברא באת ה׳[2473] דאינון איש ואשה[2474] ובגין דא כל הבוצע צריך

תרגום: פתח ואמר, ״והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה להי״, במה נתרמת שכינה שהיא ה׳ של המוציא, שבארו עליה בעלי המשנה כל הבוצע צריך לדקדק בה״א, אלא ודאי הרי פרשוה בעלי המשנה, מוץ ותבן פטורים מן המעשר, וכשהיא במוץ ותבן היא בבית האסורים, ואין לה רשות להרים למ׳ לעשות עמה מ״ה. וזוהי ״תרומה״, תור״ה שהיא חמשה חומשי תורה שבה ״ויהי משה בהר ארבעים יום וגו׳״.

ובמוץ ותבן של חטה, עליה בארו רבותינו, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. קרב ח״ט שהוא מוץ ותבן לאות ה׳ והסתלקה ממנו י׳ שהוא עֶשור שלה. ולכן כשהיא במוץ ותבן (שלה) שהם כנגד ערלה ופריעה פטור מן המעשר, ואין יכולת לאות י׳ להתחבר באות ה׳ שהם איש ואשה. ולכן כל הבוצע צריך

ועי׳ עוד ב״ע קנח ע״ב: הסט״א הוא מלך זקן וכסיל שהוא אין בו דעת דלויתן אסתריס והוא נטילת הדעת וע״י עונות ישראל פוגמים בדעת בשורשם ועי״ז ניתן דעת בסט״א כמ״ש אמלאה החרבה לא נתמלאה צור כו׳ וז״ס עמוק מאד בדברי רז״ל מ״ש ארס נחש בין שיניו עומד והוא סוד שט״ן נח״ש ובין אותיות ש״ן הוא ב׳ אותיות ח״ט וכמ״ש אין הנחש ממית אלא החטא ממית וב׳ אותיות אלו הם גי׳ אהו״ה שם הדעת וגי׳ טו״ב כמ״ש גם בלא דעת נפש לא טוב והוא ממש ארסו של הנחש שיונק מן הדעת וע״י ממית האדם שלנגדו מסתלק הארת הדעת למעלה בשורש נשמתו והוא כמו בעולם התוהו מלכין דמיתו שלא היה בהם דעת מתקלא כמ״ש כמ״פ וכבר כתבנו שיניקת הקליפות הוא מב׳ אחוריים דע״ב וס״ג קפ״ד קס״ו גי׳ ש״ן וז״ש בין שיניו עומד ש״ן דשטן ונחש כמש״ל והוא ממש בדעת לישן ממלל רברבן והלשון הוא בין שינים והנחש בא מפגם הלשון בדעת כמ״ש רז״ל אם ישוך הנחש בלא לחש ומה יתרון לבעל הלשון והוא חטא לה״ר שפוגם בדעת כידוע.

2466 רוצה לרמוז הפרטות את הזכר, והוא ה׳ חומשי תורה, גגתנ״ה כנזכר בסה״כ בסוד משנה תורה דהושענא רבא (רמ״ז).

2467 ר״ל תורה מ״ם, בארבעים יום, תורה ה׳, הרי מ״ה כמש״ל (יהל אור).

2468 ה״ס מוחין דיליה חו״ב חו״ג. והרי שבמלת תרומה נרמזו זו״ן, שהרי כשהם בגלות נאמר עליו (ישעיה נב, יד) משחת מאיש מראהו, ובפרט יעקב שגם הוא יורד למטה כנזכר בסוד עוזר דלים (רמ״ז).

2469 השתא מפרש מ״ש שבמוץ ותבן היא בבית האסורים, שידוע שעיקר עץ הדעת טוב ורע הוא ביצירה ועשיה, וה״ס ח״ט, ח׳ רע ט׳ טוב כנזכר באותיות דרב המנונא, ואדה״ר העלם עד הה׳ שה״ס לבנת הספיר, וינקו משם מאור המלכות שגלתה ונתפשטה בכל הבריאה (רמ״ז).

2470 קפח ע״ב (הערת הזהר).

2471 נלע״ד שרומז לסוד הנזכר בספר הגלגולים ח״א במאמר רז״ל שאדה״ר היה חלתו של עולם, ושייך שפיר בעניננו בסוד החלה. והדבר בקיצור הוא שבחטא אדה״ר נסתלקו ממנו נר״ן דאצילות, ונר״ן דבי״ע נפגמו ונפלו לקלי׳ ונשאר בבחינת ק׳ דהיינו שכל הפרצופים שהם מחו״ב ומזו״ן דבריאה עד המלכות דעשיה כולם נפלו לחיצונים. וידוע שכל ספירה כלולה מעשר, וכולם נפלו רק בחינת הכתרים, פי׳ י׳ כתרים מי׳ ספירות דפרצוף זעיר דבריאה וכן ממלכות דבריאה וכו׳, שהם ק׳ כתרים הנקראים חלתו של עולם, ועיי״ש. האמנם באלו הכתרים לא נשאר אור כי אם אור השייך למלכות, ובודאי דאינו נחשב לכלום לגבי אור עצמי שבכתר השייך לו בבחינת עצמו. וז״ש ואסתליק מיניה י׳, פי׳ מיניה מאדה״ר נתעלה (נ״א נתעלם) ממנו י׳, דהיינו עשור דילה, דהיינו אור המלכות שהוא עישור שלה השייך לה בהתבחנה כשהיא בעלת י׳ ספירות. אי נמי [דווקא] עישור של הה׳ (רמ״ז).

2472 סוד שתי קליפות דיצירה ועשיה היונקות מלבנת הספיר שהם ה׳ כנ״ל, ולבנת הספיר סוד ח״ש מ״ל ועיין בספר אדם ישר. וז״ש ח״ט, שהוא בשני צנורות היסוד כדאיתא באותיות דרב המנונא, ואלו נפגמו בערלה ופריעה. ולית רשו לאת י׳ לחברא (רמ״ז).

2473 נראה שהוא אצילות עם בריאה, כי לכן פרחה זיהרא דאצילות (רמ״ז).

2474 י״ה שבשם (יהל אור).

(צו) עי׳ זהר ח״ג ד ע״א: רבי שמעון אמר כלא שפיר אבל רזא דמלה (שיר ה א) אכלו רעים לעילא[2475] שתו ושכרו דודים לתתא[2476] אמר ליה רבי אלעזר מאן אינון לעילא ומאן אינון לתתא אמר ליה [יאות שאילתא] (ואת שאיל) דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוותא דלא מתפרשין לעלמין אלין אקרון רעים הדא הוא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ועדן וההוא נהר לא מתפרשן לעלמין ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא[2477] שתו ושכרו דודים אלין אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקימנא:

תא חזי באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מאי טעמא מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינון תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה אלין רעים ואלין דודים אמר ליה רבי אלעזר [אתחזי] (תא חזי) דהא דודים חביבותא אינון אמאי אינון תתאי אמר ליה אינון דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרי דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים[2478] ועל דא אלין דודים ואלין רעים אלין ברעותא באחדותא תדיר ואלין בתיאובתא לזמנין ודא הוא שלימותא דכלא בגין [דתתברך] (דאתברכא) ודיתברכא כנסת ישראל וכדין חדוותא בכלהו עלמין:

תרגום: $

(צז) עי׳ תיקו״ז (כ ע״ב): ורזא דמלה עוטה אור כשלמה וכו׳ (תהלים קד ב) כד איהי אור מעוטף ולא אתפשט ואיהו סתים אתקרי אויר אור סתים באת יו״ד נקודה בהיכליה כד אפיק י׳ מאוי״ר אתגלייא או״ר[2479] ודא איהו ויאמר אלהי״ם יהי אור (בראשית א ג) וחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה׳ ועלייהו אתמר מי מדד בשעלו מים[2480] (ישעיה מ יב) ודא דרועא ימינא ואיהו גוון חוור ושמים בזרת תכן (שם) דא דרועא שמאלא דאיהו גוון סומק וכל בשליש עפר הארץ (שם) דא גופא עמודא דאמצעיתא ודא גוון ירוק ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים (שם) תרי סמכי קשוט והאי ה׳ איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין דאינון חמש זמנין אור:

תרגום: וסוד הדבר ״עוטה אור כשלמה וכו׳״, כשהיא אור מעוטף ולא מתפשט והוא נסתר, נקרא אויר, אור נסתר באות יו״ד, נקודה בהיכלו. כשמוציא י׳ מאויר, נתגלה אור, וזהו ״ויאמר אלהי״ם יהי אור״. וחמש פעמים אור יש במעשה בראשית, והם ה׳, ועליהם נאמר ״מי מדד בשעלו מים״. וזו זרוע ימין, והוא צבע לבן, ״ושמים בזרת תִּכֵּן״ זו זרוע שמאל, שהוא צבע אדום, ״וכל בשלש עפר הארץ״ זה הגוף, העמוד האמצעי, וזה צבע ירוק, ״וְשָׁקַל בפלס הרים וגבעות במאזנים״, שני עמודי אמת. ו[אות] ה׳ הזו מתפשטת להאיר בחמשה צבעים, שהם חמש פעמים אור.

[2475] דא או״א (ע״ח שער הכללים פרק ב, ושעה״ק מ ע״א).

[2476] דא זו״נ (ע״ח שער הכללים פרק ב, ושעה״ק מ ע״א).

[2477] ח״ב נה ע״א ולקמן סא ע״ב (לש״ו).

[2478] או״א הם כחדא נפקין וכחדא שריין, והם תרין ריעין דלא מתפרשין (וכמ״ש בספד״צ פ״א (יד ע״א), ובאד״ז ר״צ ע״ב, ופ׳ ויקרא דף ד׳ ע״א) וע׳ בשער או״א (סוף פרק ז׳) ה׳ חילוקים בין או״א לזו״ן (הקדו״ש נו ע״ד), אחר שנתקן עולם האצילות נקראו או״א ריעים דלא מתפרשין דא מן דא וכמ״ש בזוה״ק (ויקרא דף ד ע״א), וע׳ בע״ח (שער או״א ספ״ז) (שער הפונה קדים פג ע״א), קבלת או״א ויניקתם הנה הוא מהמזלין אשר האו״א כלולים בהם והמזלין הם הדעת עלאה אשר על ידיהם מתייחדים האו״א והם עי״ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ״ש באד״ז רצ ע״ב (וכן הוא בפ׳ בשלח נ ע״ב, נה ע״א, ופ׳ ויקרא ד ע״א, סא ע״ב) וכ״ז הוא ע״י כלילותם בהמזלין שהם הדעת עלאה דכללית האצילות והם מהמקור והשורש דכל בחי׳ דעת וכן הוא כ״ז במכל שכן בהאו״א שבא״ק ע״י כלילותם בהעקודים שהוא סוד הדעת עלאה אשר מרזא דאור א״ס (כללים ח״ב קכב ע״א).

[2479] כל זמן שלא יצא החכמה ממנו נקרא הכתר אויר, שהוא אוירא דלא אתפיס (ז״ח דף ע ע״א וס״י פ״ב מ״ו), שאין לו גילוי כלל, וכד נפיק י׳ מאויר איהו אור, שכאשר יוצא החכמה מהכתר, אז נתגלה אור הכתר ע״י החכמה, אבל הכתר בעצמו נקרא אויר, אוירא דלא אתפיס כנז׳, וכמ״ש בזוה״ק (בראשית טז ע״ב) ותיקונים (ריש תיקון ה דף כ ע״ב וסוף תיקון יח דף לה ע״ב) (ביאורים ח״א פ ע״ג). ועי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2480] עי׳ בזה בזהר ח״ב קעה ע״ב.

בהגר״א: אור מעוטף - מלשון עוטה, וזה כשלמה שאדם מעוטף בו: **אתקרי אויר** - ר״ל, אויר שאינו נתפס (ז״ח ע ע״א) ואינו מושג, וזהו אוירא סתימאה[2481]: **אור סתים כו׳** - ר״ל, אור בינה סתים באת יו״ד חכמה כנ״ל, דו׳[2482] סתים לה כנ״ל: **נקודה בהיכליה** - ר״ל, לכך י׳ בתוך אור אויר: **ודא כו׳ יהי אור** - ר״ל, י״ה י׳ אור, ר״ל שי״ה הן אור חו״ב[2483], והוא דאפיק יוד מאור[2484]: **וחמש זמנין כו׳ -** ואינון ה׳ שלכך נאמר יהי אור, שאור הוא ה׳[2485]: **מי מדד כו׳** - ר״ל, מי בינה[2486], מדד ע״י החכמה שנקרא מדידה[2487]: **ודא דרועא כו׳ -** כנ״ל ששם אתפשטת לאנהרא עד הוד: **דרועא דימינא -** שנק׳ מים: **ושמים כו׳ -** כמ״ש בס״י[2488] ששמים נבראו מאש: **וכל בשליש -** שהוא שלישי כמ״ש בתז״ח {כ ע״ד} (דף עג ד ע״א) **דביה משולשין כו׳ בגין דישראל שלישי כו׳** ע״ש: **עפר הארץ -** כמ״ש (זהר ח״ג לד ע״ב) הכל היה מן העפר אפי׳ גלגל חמה: **במאזנים כו׳ -** כמ״ש בהקדמה ב׳ (יט ע״א) **מאזני צדק כו׳**, והן ב׳ גוונין אוכם ותכלת, וכל הגוונין הן בכללותם במלכות, כמ״ש לעיל (א ע״ב ואמר הרקיע) דגוונין במלכות, וז״ש בסמוך, **ה׳ תתאה חמש גוונין כו׳**:

(צח) עי׳ זהר ח״ב קכג ע״ב: תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא[2489] ושאילנא קמיה (דרבי שמעון) [י׳] הא אוליפנא קמיה דמר וי׳ל דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה׳ אמאי lאיהו (איהי) בינה אמר לי(ה) תא חזי הא כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן[2490] מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה ובגין כך ההוא נהר (י׳) [יו״ד] סתים בגויה[2491] ויו״ד פשיט נהרא דא מכל סטרוי[2492] [ודא היא ה׳[2493] בגין כך הוא י״ה לבתר] (ו)אפיקת בן תחות׳ דאיהו ו׳ כגוונא דא ה׳ לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושויה לקמה[2494] ובגין כך (י)ה״ו דהא ו׳ לקמה יתיב לינקא ליה[2495] ועל כך תנינן במתניתא דילן ה׳ ד׳ הות[2496] מדאתחבר(ת) דכורא עמה אתעברת מחד בן ואקרי ה׳ לבתר אולידת ואפיקת ו׳ ההוא בן וקאים לקמה ועל האי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה:

תרגום: $

[2481] עי׳ דברי רבינו בביאורו על ספד״צ ו ע״א ד״ה וההוא אוירא ז״ל: וההוא אוירא עילאה, אוירא דלא אתפס, ז״ת דחכמה, ממנו התחיל שורש ה״ח, וא״א להתלבש כלל רק באוירא תניינא, שהוא בקד״א, שהוא אור דנפיק מאויר. ועי׳ לש״ו ביאורים ח״א פ ע״ג שזה אור א״ס.

[2482] עי׳ ספד״צ טו ע״ב: סתים לאימא דהא אתפתחת ליה דנפיק מינה.

[2483] ר״ל י״ה י׳ אור ר״ל שי״ה הן חו״ב (ותיבת אור השני מיותר) כצ״ל ועיין בדף לה ריש ע״ד בד״ה י׳ אויר ובדף לו ע״א ד״ה איהי ודאי ובד״ה ואינון חמש (לש״ו).

[2484] נדצ״ל מאויר.

[2485] ה׳ עלאה דהיינו בינה.

[2486] עי׳ לקמן קמה ע״ג ד״ה לכל אבריו (לש״ו). ועי׳ זהר בראשית א ע״ב.

[2487] עי׳ לקמן לה ע״ב: בחכמה יבנה בית ורזא דהאי נקודה איהי מדיד חמש גוונין.

[2488] כמו שכתבתי ד ע״ד, וכן טו ע״א.

[2489] ב׳ אותיות י״ה הם בחו״ב והם מתחלקים כל א׳ לב׳ פרצופים או״א עילאין וישסו״ת בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה והם נרמזים ביו״ד ה״א, שמילוי יו״ד ו״ד הוא ציור ה׳ ד״ו כידוע, ומילוי ה״י הוא י׳ חכמה וכן בציור ה״א באלף הוא ג״כ יו״ד כזה **א** (ב״י).

[2490] ידוע שזה מדבר באימא, ואמר יוצא תמיד שהם רַעים דלא מתפרשן ולכן י׳ קשור בה׳ כמש״ו והוא יוצא להשקות את הגן ז״א בסוד כונן שמים בתבונה, ומשם יפרד והיה לד׳ ראשים כו׳ כי עד החזה יוצאים יסודות דאו״א בשוה ואח״כ בחזה מסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתשפט בכל הגוף עד יסוד ז״א (ב״י).

[2491] הוא בחי׳ יש״ס שמתחבר עם התבונה והוא י׳ שבראש הה׳ (ב״י).

[2492] שי׳ הוא סתים ואין בו התפשטות קווין משא״כ ה׳ הוא ג׳ קווין של ה׳ בחי׳ חב״ד שהם שרשי כל ההנהגות הנמצאים בזו״נ (ב״י).

[2493] תחילה בהיות העובר בבטן אמו היה בסוד אות ח׳ ג׳ קווין סתומות בסוד ח׳ דחמץ ואח״כ בעת הלידה אז נפתח רחמה ונשבר הח׳ ונעשה ה׳ סוד ה׳ דמצה, ונפק ו׳ ז״א מגוה ונעשית בינה חופפת עליו והוא סוד ד׳ של ה׳ (ב״י).

[2494] אחר שנתגדל ז״א ונכנס בו הכתר אז בינה וז״א הם בסוד אות ל׳ שהגג הוא הכתר על ז״א וצורת הל׳ הוא השליש עליון דת״ת ורגל הל׳ הם נה״י החדשים דאימא שמתפשטת מאחוריו על פרצוף לאה ואז הוא עומד לצד אימא והיא מבטת בפנים שלה לפנים דז״א להשלימו ולהאירו בסוד ושמים לא זכו בעיני (ב״י).

[2495] הוא שציור ה׳ היא פתיחא לגבה ו׳ שמשם הוא מקבל שפעו ביניקה מסוד החלב דאימא ובגדלות מקבל ממנה המוחין (ב״י).

[2496] ד׳ הוא בסוד דלה ועניה קודם הזיווג דאז לית לה מגרמה כלום, והיא נשלמת ע״י הזווג שמקבל טיפת הולד וכו׳ ובשעת הזווג אז נכנס בגוה ו׳ דכורא והוא סוד ו׳ יסוד דדכורא דעייל בה ולכן נותן לה טיפת הולד שהוא סוד ז״א ו׳ של השם ואז נשלמת בצורת ה׳ ד״ו (ב״י).

(צט) עי׳ זהר ח,ג סה ע״ב: ת״ח י׳ בקדמיתא כללא דכלא סתים מכל סטרין שבילין לא מתפתחין כללא דדכר ונוקבא[2497] קוצא דיו״ד[2498] דלעילא רמיזא לאין לבתר י׳ דאפיק ההוא נהרא[2499] דנגיד ונפיק מניה ולאתעברא מניה ה׳ בהאי כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן[2500] יוצא ולא יצא[2501] בג״כ לא בעיא לאתפרשא מניה ובג״כ [כתיב] (שיה״ש א ט) רעיתי:
תרגום: $

(ק) עי׳ זו״ח ט ע״ב: י׳ נקודה חד עילאה דקיימא על תשעה סמכין כמא דאוקימנא אלין לא איקרון בשמהן בר באינון רתיכין דילהון[2502] אבל הני תשעה נפקי מגו בוצינא[2503] ואתרשימו תחותוי דיו״ד[2504]:
ואינון ט׳ נקודין דאתפשטן בכל אתוון[2505] בגין דכל אתוון נפקין מן י׳ באינון שבילין[2506] דילה וכמא דאתוון נפקין מן י׳ הכי ניקודין וכלהו הני נקודין תשע נפקין מאינון תשע:
תרגום: י׳ נקודה אחת עליונה שעומדת על תשעה עמודים, כמו שבארנו אלו לא נקראים בשמות, רק באותן המרכבות שלהם, אבל התשעה הללו יוצאים מתוך המאור ונרשמים תחת היו״ד.
ואותן תשע נקדות שמתפשטות בכל האותיות, משום שכל האותיות יוצאות מן יו״ד באותם השבילים שלה, וכמו שהאותיות יוצאות מן יו״ד, כך הנקודות, וכל התקע נקודות הללו יוצאות מאותם תשע.

(קא) ועי׳ זהר ח״ג רלה ע״א: ז״ל: תרין כוולין אתקריאו אשים על שם אשים דלעילא דאתמר בהו (דברים יח א) אשי יי׳ ונחלתו יאכלון ובקנה שית עזקאן דעלייהו אתמר (תהלים כט א) הבו ליי׳ בני אלים דבהון סליק קלא דאתפליג לו׳ קלין דשכינתא ושביעאה סליק לפומא דאיהו כרסייא.
ושית עזקאן דקנה אינון כגוונא דשית דרגין דכרסייא דמלכא וקנה איהו סלם דביה (בראשית כח יב) מלאכי אלהים עולים ויורדים בו דאינון הבלים סלקין [ביה מלבא ורוחין דאוירא] (ליה מלבא ורוחין חורין נפקין) נחתין ביה בלבא לקרא חמימותא דלא לוקיד גופא.
תרגום: שתי כליות נקראות אשים, על שם אשים של מעלה, שנאמר בהם ״אשי ה׳ ונחלתו יאכלון״. ובקנה יש שש טבעות, שעליהן נאמר ״הבו לה׳ בני אלים״, שבהן עולה הקול שנחלק לששה קולות של השכינה, והשביעי עולה לפה, שהוא כסא.

2497 פי׳ ו״ד דיו״ד הם זו״ן נמצא שהיו״ד שהוא בח׳ אבא הוא כולל זכר ונקבה (מ״מ).
2498 הוא אריך (מ״מ).
2499 פי׳ אחר שאריך רמוז בקוץ היו״ד, עוד יו״ד אפיק ההוא נהר ור״ל ו״ד דיו״ד הם ג״כ צורת ה שהיא בינה שכלולה באבא בסוד הבן בחכמה וממנו יצאה ואעפ״י שאריך הוציא או״א מ״מ גם אבא נותן הארה לאימא כמ״ש הרב בדרוש המקיפים באוצ״ח (מ״מ).
2500 שמות פג ע״א (הערת הזהר).
2501 פי׳ שזווג או״א תדיר ולא פסיק והא הכא ג׳ פי׳ אימא וזו״ן כולם יצאו מאבא, ואיך אמר ונהר יוצא, דמשמע אימא לבד היה שיצאה מאבא (מ״מ).
2502 עי׳ לעיל ז ע״ב: ואלין לא איקרון בשמהן ידיעאן בר באינון כינויין דלתתא. וצ״ע אם כוונתו כאן לי׳ ספירות פרטיות דחכמה.
2503 עי׳ מ״מ על זהר ח״ב רח ע״א שזה יציאה מתוך הבינה. אמנם עיי״ש קפ ע״ב שזה ממלכות.
עי׳ בהגר״א בספד״צ כא ע״א שזה כינוי לדעת, ועי׳ ב״ע קמא ע״ב שהוא לשון של לבוש למוחין.
2504 אותם שאפי׳ בשם מושאל אינם נקראים להעלמה (כתם פז).
2505 ולפי דרכו הודיע כי מספר הנקודות הם תשע חל״ם צר״י סגו״ל חר״ק שב״א שר״ק קבו״ץ פת״ח קמ״ץ ביעין הם נשמה לאותיות נאצלות מכח זאת הנקודה והוא אמרו ״ואינון ט׳ נקודין דאתפשטן בכל אתוון״ והודיע הטעם ואמר ״דכל אתוון נפקין מיו״ד״ אמנם אלה הם נעלמות (בבוציצא) [בבוצינא] והם נשמות לאותיות וכמו שהאותיות יצאו מהיו״ד כן הנקודות התשע הנז׳ יוצאים מאותם התשע (כתם פז).
2506 עי׳ שער מאמרי רשב״י כז ע״ד: בז״א הם שבילין צרים ולא ארחין רחבין. למעלה שבילין ולמטה ארחין (בהגר״א בס״י ד ע״ג). ע׳ סוף סד״צ (לז ע״א) וז״ל, זכאה מאן דעאל וידע שבילוי וארחוי. וביאר שם הגר״א: שבילוי – סתימוי [התלבשות הרדל״א בהג״ר (לש״ו)]. וארחוי – גילויו [ר״ל התלבשות הרדל״א בהז״ת, כי הרדל״א מתלבש בכל א״א כולו שהוא בכל אצילות כולו, כמ״ש בע״ח א״א ז׳, ובשער הכללים פ״ט (לש״ו)].

ושש טבעות של קנה, שהם כדוגמת שש מדרגות של כסא המלך, וקנה הוא סולם שבו ״מלאכי אלהים עולים ויורדים בו״, שאותם הבלים עולים בו המלך (מהלב), והרוחות שבאויר (חורים יוצאים) יורדות בו בלב לקרר חמימותו שלא ישרף הגוף.
ביאור: בני אלים - שופר של איל דסליק מלבא (יהל אור). מלבא – מלכא (דפ״ק).

(קב) עי׳ זהר ח״ב ט ע״ב: וזכרתי את בריתי יעקב דא אתערותא דאת ו׳ דאיהו נפש דבית יעקב ורזא דא (בראשית מו כז) כל הנפש [הבאה יעקב] ׀הבאה ליעקב מצרימה׀ (לבית יעקב) וגו׳ ששים ושש[2507] ואיהו ו׳ נפש דבית שני רזא דה׳ תתאה ודא ו׳ רזא דששים ושש ששים לאתערותא דיעקב[2508] ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו״ו דאינון תרין בחבורא חדא ורזא חדא[2509]:
תרגום:

(קג) עי׳ זהר ח״ב רס ע״א: מהאי גיסא ארבע רתיכין נפקין[2510] [ומהאי גיסא ארבע רתיכין נפקין[2511]] בגין דכל חד וחד מתפרש לארבע[2512] כל רתיכא ארבע אינון כד מסתכלין דרגין וכן כלהו ארבע בארבע ברזא דשמא קדישא דאיהו אדנ״י[2513] באינון רתיכין דקיימי ונטלי בשמא[2514] ׀דא׀ ואינון אקרון הרי נחשת[2515] בגין דאית הרים ואית הרים אית הרים עלאין[2516] והרים תתאין[2517] ואינון בתלת סטרין קיימי[2518] ונפקי מגו זהב וכסף ונחשת[2519]:
נחשת לתתא [בגין דאינון] (ואינון) רתיכין דנפקי מגו אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד[2520] די בגו היכלא קדמאה דאינון ארבע רתיכין[2521] דנפקין מגו אינון תרין רוחין ימינא ושמאלא מגו לבנת הספיר[2522] כדקאמרן אלין תרין רוחין דקאמרינן התם אינון אקרון תרי טורים ואינון הרי נחשת[2523]:
מאינון תרי רוחין דאקרון הרי נחשת נפקי אינון ארבע רתיכין דמשתמשי בההוא שמא(לא)[2524] דאל״ף דל״ת דאשתקע בסנדלפו״ן מאריה[2525] דאפיא וכלהו שליחן אלין על אלין בעלמא ברזא דסוסוון [ורתיכין[2526]] בגין דאית רתיכא על סוסוון דנטלי לה:

[2507] במדבר רנב ע״ב בראשית קיז ע״א קיט ע״א (הערת הזהר).
[2508] שבת״ת סוד ו״ו עם ראש, יו״ד על ו״ו, וה״ס כל ג׳ שלישי ת״ת, ואם תרבה הי׳ עם הו׳ הרי ס׳. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה״ס ו׳ רבתי ו׳ זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע״ה דף ב׳ פירש (רמ״ז).
[2509] גוף וברית חשבינן חד (רח״ו).

[2510] פירוש מבינה יצאו חג״תם (מ״מ).
[2511] פירוש מהמלכות יצאו ארג״מן ולכך אמר לעיל שמא דא איתפרש לעילא ואיתפרש לתתא דהיינו מלכות ובינה. שרוצה לדמות המלכות לבינה ומה שעשתה זאת עשתה זאת (מ״מ).
[2512] כמ״ש שהבינה הוציאה חג״תם ומ׳ ארג״מן וז״ש כל רתיכא ד׳ אינון. וכן כולהו ד׳ בד׳ (מ״מ).
[2513] פי׳ גם בכל בי״ע יש ד׳ ד׳ מרכבית שיונקים מד׳ אותיות אד״ני (מ״מ).
[2514] פי׳ ד׳ גלגלים הנז״ל בסוף היכל ראשון דקדושהו הם מקבלים מד׳ אותיות אד״ני כמ״ש שם הזוהר (מ״מ).
[2515] פירוש ד׳ אלו נק׳ הרים ומשפיעים לנוגה הנק׳ נחשת (מ״מ).
[2516] פירוש חג״ת דזעיר (מ״מ). קלט ע״א (הערת הזהר).
[2517] חג״ת דנוקבא (מ״מ).
[2518] דהיינו שחסד הוא קו ימין. וגבורה קו שמאל ות״ת קו אמצעי (מ״מ).
[2519] פי׳ חג״ת אלו דנוקב׳ יוצאים מחג״ת דזעיר שהם זהב וכסף ונחשת (מ״מ).
[2520] ור״ל כשם שנחשת לעילא שהו׳ ת״ת כן יש נחשת לתתא שהוא הנוגה (מ״מ).
[2521] ר״ל ד׳ גלגלים הנז׳ שיצאו מתרין רוחין שהם סטטוריה ואדיריה. ״סטטוריה״ ימין שהוא רוח דיסוד זעיר דבריאה, ״אדריה״ שמאל שהוא רוח דעטרת יסוד דזעיר דבריאה (מ״מ). עי׳ בענין ב׳ רוחין, עי׳ לקמן רמו ע״א, ותז״ח י ע״ג, ועמק המלך שי״ז פי״א.
[2522] רמו ע״א (הערת הזהר).
[2523] פירוש ב׳ רוחות הנז׳ הם הרים שמשפיעים לנחשת שהוא הנוגה כמ״ש בסוף היכל ראשון בשם הרב ז״ל. ואע״פי שלעיל בסמוך כתב שד׳ גלגלים הם נק׳ הרי נחשת אינה קושיא שכיון שד׳ גלגלים בעצמם יונקים מב׳ רוחות אלו הנז׳ כמ״ש הזוהר א״כ שייך לומר בהו ג״כ הרי נחשת שגם הם הרים שמשפיעים לנחשת שהוא הנוגה וז״ש הזוהר מאינון תרין רוחין דאיקרון הרי נחשת נפקי אינון ד׳ רתיכין וכו׳ (מ״מ). רלג ע״א (הערת הזהר).
[2524] רמו ע״ב (הערת הזהר).
[2525] מארי (דפ״ו).

ודא שמא קדישא[2527] אתכליל ביו״ד ה״א[2528] כמה דאוקימנא דאתכליל אל״ף דל״ת ביו״ד ה״א ואיהו יאהדונה״י[2529] והא אתמר אלהים לא אתכליל בשמא אחרא[2530] בגין דאית אלהים חיים ומהאי אתפשט לכמה סטרין ולא אתכניש [אלא] (ולא) אתפשט:

תרגום: $

(קד) עי׳ זהר ח״ג קסג ע״א: פתח ר׳ אילאי ואמר (דברים יח יג) תמים תהיה עם יי׳ אלהיך מה בין תם לתמים אברהם[2531] כתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים יעקב דאשתלים יתיר כתיב ביה (בראשית כה כז) ויעקב איש תם אמאי אקרי איש תם בגין דלא אשתאר ביה פסולת כלל דהא פריעה הוה ביה (כמה [ד]אתפרע) ובמה אתפרע (ס״א פריעה הוה ביה דאתפרע)| ואתדכי מההוא פסולת בגין דההוא אתר דאתקיף לפסולת |דלגו אתר דפריעה שארי[2532] איהו שור דיוקנא דשמאלא דכרסיא דיליה וההוא שור אקרי שור תם דהא רתיכא דכרסיא רשימא דברית אית ביה וע״ד |האי שור אקרי| (הוי שור) תם ויעקב אחיד ביה בגוויה ובהאי שור עביד פריעה ואעבר זוהמא דפסולת כלה[2533].

במתניתא דבצלאל כתיב (בראשית ל כב) ויזכור אלהים את רחל בשרה כתיב פקידה וברחל כתיב זכירה אמאי בגין דזכור אתרשים ביעקב דאיהו ברית שלים כד אתעביד (ס״א אתייליד)

[2526] פירוש שגם הם יש להם מרכבה תחתיהם כמו הסוס שהוא מרכבה לאדם. וז״ש ״בגין דאית רתיכ׳ על סוסון דנטלי ליה״ (מ״מ).

[2527] פירוש שם אד״ני (מ״מ).

[2528] פירוש בשם הוי״ה וקיצר הזוהר ולא כתב אלא חצי השם וז״ש ואיהו יאהדו״נהי (מ״מ).

[2529] רמו ע״ב (הערת הזהר).

[2530] בסוד שם יהו״ה היותו נכלל בשם אלהים כזה אילההויה״ם כעין צירוף יאהדונה״י, והטעם כל שם פועל בפעולת השורש, שם יהו״ה הוא למעלה מתלבש בשם אהיה ויורד אל מקומו מתלבש בשם אדנ״י וכל מקום שהוא הולך מורה על סוד הייחוד, אמנם שם אלהים שורשו הינה שהיא נקראת אלהים (אלהים) [חיים] ומהאי אתפשט לכמה סטרין עד היותו מתפשט בגבורה שם אלהים ומגבורה במלכות שם אלהים ומשם במלאכים שם אלהים ומשם בדיינים שם אלהים אפילו בחצונים כאומרו מלך אלהים על גוים וכדפירשו בסבא פרשת משפטים, לכך לא אתכניש ולא נמנע מהתפשט בכל המקומות אלא אתפשט (אור יקר), ענין זה לא ירדנו לעומקו מפני שהוא קשה רישא אסיפא שהרי בסוף כלל אלהים באד״ני ודברי הרב ע״ז אין בידינו (מ״מ).

[2531] באברהם (דפ״ו).

[2532] סוד הגבורות שביסוד קלי׳ נוגה (רח״ו). ר״ל מקום הפריעה שהוא בקדושה, הוא מתקיף לערלת הפריעה. כי שור הוא דכורא, אבל חמור דנוק׳, אין בכסא. והענין דו״נ דקדושה מרחיקין דו״נ דס״א, כי במקום הקדושה הן נופלים. ולכן בכסא אין שם שליטה דנוק׳. אבל דדכורא, עד בא יעקב ומתחבר בכסא כמו שמפרש והולך. והענין בשור, כי עשו דכורא לשמאלא, וישמעאל כו׳. והוא בחטא אדה״ר וחוה, כמ״ש בז״ח פ׳ יתרו (לג ע״ב). והוא בעצב בעצבון. וז״ש ויעקב אחיד כו׳ ובהאי שור כו׳. ר״ל דפרע מהאי שור דקדושה את המועד. ואמר רשומא דברית אית ביה. כנ״ל, דמילה שהוא בנוק׳, ביה. והוא עטרת הברית, נוק׳. ואברהם אצטריף פסולת של נוק׳, ויצא ישמעאל, ונולד יצחק, אז נתתקן נוק׳, והוא הראשון שנימול לשמונה, קדש ידיד מבטן, ואח״כ נצטרף יצחק, ונפק מיניה עשו, דכורא, ונולד יעקב, אז נתתקן פריעה. ולכן נולד מהול, כמ״ש (תנחומא נח פ״ה) איש תם שנולד מהול במילה ופריעה. ואעפ״כ נצטרף יעקב בלבן, ב״פ שבע שנים, נגד אברהם ויצחק דכלול מהם. והם ד׳ דכורסייא, ד׳ בתים דתפילין, נגד ד׳ דס״א, דאמצעי כלול שנים כידוע, ב׳ דשור וב׳ כו׳, אלא דביעקב אין פסולת, רק שתקן כו׳, ולכן לא אשתלים עד שנולד יוסף, כי יוסף ויהודה הן זו״נ, ב׳ משיחין, דיהודה עני ורוכב על החמור, ויוסף בכור שור, ביהודה ותעמוד מלדת דאתתקן כורסייא כו׳ (זוהר ויצא קנה ע״א), וביוסף, ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף כו׳, בשביל שנולד שטנו של עשו כו׳, והוא כנ״ל. וז״ש בשרה כתיב פקידה. והוא כנ״ל, דאתייליד בסטרא דנוק׳, משא״כ ביעקב. וכד אתייליד יוסף, דאז נשלם יעקב. וז״ש בגין דזכור כו׳. והוא ברית קיימא. ואמר ובמה כד נטל כו׳. דאתחבר בכורסייא, ואז נפרדו הקליפות, יתפרדו כל כו׳ (יהל אור).

[2533] כלא (דפ״ו).

יוסף ובמה כד נטל שור בהדיה דלא יתקיף לסטרא אחרא ובג״כ אתקרי יוסף [בכור שור][2534] בכור דההוא שור[2535] דנטל יעקב (דברים לג יז) בכור שורו ודאי.

וההוא שור שור תם (בראשית כה כז) ויעקב איש תם רבון ושליט[2536] מאריה דביתא דההוא שור תם שארי בגווייה בגין דאית שור מועד בסטר ערלת פריעה וכמה גרדיני נימוסין נפקין מניה עד דרגא בתרייתא דאקרי שאיה[2537] ההוא דאפיל ביתין דעלמא דלא דיירין בהו בני נשא וכלהו נפקי מההוא שור מועד ודא בחבורא דחמור בישא ובג״כ (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו בגין דלא לאתערא להו.

תרגום: פתח רבי אילאי ואמר ״תמים תהיה עם ה׳ אלהיך״, מה בין תם לתמים, באברהם כתוב ״התהלך לפני והיה תמים״, יעקב שהשתלם יותר כתוב בו ״ויעקב איש תם״, למה נקרא איש תם, משום שלא נשאר בו פסולת כלל, שהרי פריעה היתה בו. במה נפרע [פריעה היתה בו שנפרע] ונטהר מאותה פסולת, משום שאותו מקום שמחזיק פסולת שלתוך מקום הפריעה שורה, הוא שור דמות השמאל של כסא שלו, ואותו שור נקרא שור תם, שהרי מרכבת הכסא רושם של ברית יש בו, ועל זה, שור זה נקרא תם, ויעקב אחוז בו בתוכו, ובשור זה עושים פריעה ומעבירים זוהמת הפסלת כולה.

במשנת בצלאל כתוב ״ויזכור אלהים את רחל״, בשרה כתוב פקידה, וברחל כתוב זכירה, למה, משום שזכור נרשם ביעקב, שהוא ברית שלם. כשנעשה (כשנולד) יוסף, ובמה, כשנטל שור עמו שלא יתחזק לצד האחר, ולכן נקרא יוסף בכור שור, בכור של אותו שור שלקח יעקב בכור שורו ודאי.

ואותו שור, שור תם, ויעקב איש תם, רבון ושולט, בעל הבית, שאותו שור תם שרוי בתוכו, משום שיש שור מועד בצד ערלה ופריעה, וכמה ממונים על החוקים יוצאים ממנו עד דרגה אחרונה שנקראת שאי״ה, אותו שמפיל בתי העולם, שלא דרים בהם אנשים, וכולם יוצאים מאותו שור מועד, וזה בחבור עם חמור רע, ולכן ״לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו״ כדי לא לעורר אותם.

(קה) עי׳ תיקו״ז מב ע״T: וצלותא דעני איהו שכינתא מאן עני דא צדיק[קמד] והאי צלותא אתקריאת עקב לגבי צלותין אחרנין ובגינה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אף על גב דסחיר (נ״א דסתיר) לה להאי נקודה דאיהי קוצא דאת ד׳ בכמה חובין לאולפא קטיגוריא על בנוי דשכינתא לא יפסיק להיא נקודה דאם יפסיק בגיניה אסתלק קוצא מן ד׳ מן אחד ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בעקבו דבגין חויא לא יפסיק ולא מסתלק קוצא דאת ד׳ מן אחד אבל בגין עקרב אסתלק ואיהו פוסק וברח מניה (נ״א אבל עקרב יפסיק כמה דעביד יוסף צדיקא) הדא הוא דכתיב ותנח בגדו בידה[קמה] וינס ויצא החוצה (בראשית לט יב):

תרגום: $

2534 ר״ל דכל השוורים משתלשלים מזה השור דקדושה, והוא דקדושה בכור לכלם. וז״ש וכמה גרדיני נימוסין כו׳. ר״ל דכלם סטרא דשור, ולכן אמרו (סוטה מח ע״א ב״ק כא ע״א) לדידי חזי לי ומנגח כו׳. ואמר ובההוא מתיבתא כו׳ בעלה דההוא תם כו׳. ר״ל דנוקבא כורסייא, כולה נק׳ תם, ויעקב איש תם כו׳. ואמר א׳ רזא דוא״ו. כמ״ש בס״א פ׳ בראשית (ו ע״א) דדא כלל ודא פרט. והן סוד שם ע״ב ומ״ב. ואמר אברהם לא אתפקד כו׳. משא״כ ביעקב, דכד אתחברת בדכורא אשתלילת מכל לבושין, פשטתי את כתנתי כו׳. ולכן הוא תם לבד. ואמר דאקרון כחדא ים. הוא יצירה, גלגלי ימא, דהן דרגין כמ״ש בר״מ פ׳ בא (מג ע״א) ותקין לכרסייא כתות לשמשא ליה כו׳, אבל דעשי׳ אמר שם ולאלין עביד שמשין ס״מ כו׳ כעננים כו׳, וזהו תמים, דכל סיום ״ם הוא לשון רבים, דהן דרגין הנ״ל. ואמר ב״נ אצטריך כו׳. כמו שמפרש והולך בלבן ותכלת דציצית, דתכלת סלקא מגו ימא. וז״ש דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורא. ר״ל וזהו לבן דציצית. וז״ש ובההוא ימא כו׳. ואמר למטה לבתר בתפילין כו׳. והוא א׳ דאמת, והוא רזא דאלהים שאמר בז״ח ש״ה (סו ע״א) אלהים א׳ דכר כו׳ מילה בפריעה כו׳. ואמר גו שבעין שנה כו׳. ר״ל בז׳ היכלין דיצירה. נונא, יסוד, דנטיל משבעין שנין, כמ״ש בסוף תז״ח (נב ע״א), ולכן עולה חלזון לע׳ שנין, עד דמקבל מכולן, והן נגד ימי האדם דלסוף הוא בגוון זה, כמ״ש בפ׳ בראשית, דלכן ל״ל לאדם קיומא ע״ש נ״א ע״ב, ודוקא לגוף דעשיה חלקא דמצולות ים, אבל לנר״נ דלגו, שש וארגמן לבושה כמו שמפרש והולך, ור״ל שש וארגמן, ששה דרגין וד׳ רגלין ארגמן, ז׳ היכלין. ואמר מ״ט בגין דתחות ים כו׳. כנ״ל לבתר עבד לאלין שמשין, והוא כתנות עור, אף עשיתיו (יהל אור).

2535 יוסף בכור שור בכור (דפ״ק).

2536 כתב הרב שלאה לוקחת ד׳ אלפין מד׳ אהיה במילואם שהם גי׳ מד״ת ובהסיר ד׳ אל״פין פשוטים ישאר ת״ם ולכך נק׳ לאה ת״ם, ויעקב בעלה הוא תם (מ״מ).

2537 שאי״ה (דפ״ו).

מאן עני דא צדיק - ל"ג וט"ס הוא: **אפילו נחש כו'** - כנ"ל, והוא בשביל עונות של המתפלל, וזו מעלת תפילה בעשרה[2538]: **דאיהי קוצא** - שהיא משלמת לעשרה, א"ח ד'[2539], גבוה עשרה ורחבו ד' במילואו ופשוטו (עי' לעיל יג ע"ב ולקמן עז ע"א), שהן זו"נ, רוח ונפש, וכן הוי"ה אדנ"י ג"כ גבוה כו'[2540], והוא זנב ופרצוף, זנב בקוצא של ד', זנב לאריות (אבות פ"ד מט"ו) דנכללת בדכורא (עי' לקמן קיז ע"ב), וד' עצמה הוא פרצוף, וכן בה' של הוי"ה, ואדנ"י[2541]: **לא יפסיק כו' דבגין כו' אבל בגין כו'** - הענין כי כ"ז שמאמין באחדותו ית', אפי' עובר כמה עבירות, אינו מומר לכל התורה, ואעפ"י שחטא ישראל הוא (סנהדרין מד ע"א) ומצטרף למנין, כמ"ש עבריין כו'[2542] ונכלל תפלתו בכלל ישראל, ותפלתו היא בקוץ הנ"ל. והענין, כי קוץ הנ"ל הוא מבועא דלא פריש מבירא לעלמין[2543], כי זאת בחי' אחרונה, מלכות של ז"א, אות ברית של ישראל, דבוק תמיד בה, כיון שתמיד ישראל מאמינים באחדותו. וזה הקוץ מורה דלא ליחלף באל אחר, שלכן הד' והר' גדולים[2544]. אבל שאר הבחי' שתלוים בשאר [ה]מצות מסתלקין בעוונותינו הרבים מחמת עונות, כשרובם ח"ו כו'[2545], וזה הוא סט' דנחש בשאר עבירות. אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים[2546], ומשתחוה לאל אחר, וכן בבת אל נכר[2547], אז הקוץ ח"ו

[2538] שתפילת הרשע עולה למעלה ונשמעת כתפילתו של הצדיק, כאשר היא נאמרת בציבור. איתא (תענית ח ע"א) אמר רבי אמי אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו שנאמר נשא לבבנו אל כפים, איני והא אוקים שמואל אמורא עליה ודרש ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו, ואף על פי כן והוא רחום יכפר עון וגו', לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור.

[2539] עי' זהר ח"ב קטז ע"א וכן שעה"כ ג ע"ד.

[2540] עשרה ורוחב ד'.

[2541] היינו כאשר היא באות ה' של הוי"ה היא זנב לאריות, וכאשר היא אדנ"י היא ראש לשועלים עי' ביאורו בספד"צ כו ע"א.

[2542] עי' ספר המנהיג (דיני תפילה עמוד קיב): ואדם שהוא עבריין ולא נידוהו הקהל מאצלם נמנה למנין עשרה, וחייב בכל המצוות דכתי' ביה בעכן חטא ישראל, אף על פי שחטא ישרא' הוא ולא יצא מכלל ישרא' והוב"ד בשו"ע או"ח סי' נה סי"א.

[2543] עי' זהר ח"ב רנט ע"א: כפרוכתא פריסא חפיא גו טמירו סתים כפורתא פריסא גו טמירין עלאין לאסתמרא סתימו דהאי טמיר וסתים לגו מן פרוכתא אית אתר סתים וטמיר וגניז לאכנשא ליה בגויה משח רבות עלאה רוחא דחיי על ידא דההוא נהר דנגיד ונפיק וההוא נהר אקרי מבועא דבירא דלא פסקין מימוי לעלמין וכד האי עייל ונגיד כל ההוא רבות קדשא מלעילא מאתר דקדש הקדשים נהירו נגידו נחית ואתי גו אינון צנורין האי אתמליא מתמן כנוקבא דמתעברא ואתמליא מן דכורא.

תרגום: כפרכת שפרוס מכסה את תוך סתר סתום הכפרת פרוסה תוך הסתרים העליונים להסתיר הנסתרים שהרי הם טמירים ונסתרים (הפרכת פרוסה בתוך סתרים עליונים לשמר הסתום שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו שמן משחת עליון רוח החיים על יד אותו הנהר ששופע ויוצא ואותו נהר נקרא מבוע הבאר שלא פוסקים מימיו לעולמים וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.

ביאור: מבועא דבירא - ר"ל יסוד דזעיר הנק' מבוע' דבירא (מ"מ).

[2544] כוונתו לאות ד' שבפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד (דברים ו ד) ולאות ר' שבפסוק לא תשתחוה לאל אחר (שמות לד יד).

[2545] עי' זהר ח"א נג ע"א, ועי' ירושלמי פאה (פ"א ה"א): רובו זכיות יורש ג"ע רובו עבירות יורש גיהנם, ע"כ. ועי' רמב"ם (תשובה פ"ג ה"א-ב): כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכיות ועונות מי שזכיותיו יתירות על עונותיו צדיק ומי שעונותיו יתירות על זכיותיו רשע מחצה למחצה בינוני וכן המדינה אם היו זכיות כל יושביה מרובות על עונותיהן הרי זו צדקת ואם היו עונותיהם מרובין הרי זו רשעה וכן כל העולם כולו. אדם שעונותיו מרובין על זכיותיו מיד הוא מת ברשעו שנאמר על רוב עונך וכן מדינה שעונותיה מרובין מיד היא אובדת שנאמר זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו' וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובין מזכיותיהן מיד הן נשחתין שנאמר וירא ה' כי רבה רעת האדם ושקול זה אינו לפי מנין הזכיות והעונות אלא לפי גודלם יש זכות שהיא כנגד כמה עונות שנאמר יען נמצא בו דבר טוב ויש עון שהוא כנגד כמה זכיות שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה ואין שוקלין אלא בדעתו של אל דעות והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות.

[2546] עי' לקמן נט ע"ג (לש"ו).

[2547] עי' פת"ש נתיב גדלות דז"א פתח כה, ז"ל, כמ"ש רבינו הגדול ז"ל בביאורו לתיקונים במ"ש (ברכות ל' ע"ב) ואפילו נחש כרוך כו' ל"ש כו' אבל עקרב פוסק כו'. ועל סוד זה רמזו רז"ל (עירובין י"ט ע"א) במ"ש שאברהם אבינו יושב על פתחה של גיהנם כו', לבד הבועל ארמית דמשכא ערלתיה ולא מבשקר ליה.

מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור. וז"ש **ואיהו פוסק וברח כו'**, ר"ל יוסף במדרגתו[2548], ומסתלק הקב"ה ממנו כלל וכלל, ואין תפלתו עולה כלל, דהעליה משכינה לז"א ע"י זיווג. וז"ס נחש ועקרב, דעקרב הוא הכופר בעק"ר, אותיות עקר"ב, ובמקום ד' עם עקב עושה ר' עם עק"ב. וז"ס יעקב[2549] שקוצו של ד' הוא יו"ד אות ברית[2550], ולכן יעקב נוק' (זהר ח"א רסו ע"ב) ור"ל של דכורא[2551], ולכן תפלת יעקב רשות, שהיא בחי' אחרונה הנשארת בלילה, שיעקב תיקנה שאינה מסתלקת לעולם. ואמרו בניו (פסחים נו ע"א) שמע ישראל כו' אחד, וכן לעולם אנו אומרים שמע ישראל סבא[2552] כו', כמ"ש במ"ר (דב"ר פ"ב סי' לה)[2553], משא"כ של אברהם ויצחק: **ותנח בגדו** - צ"ל ויעזוב בגדו אצלה[2554] וכן למטה:

(קו) עי' זהר ח"T רמא ע"א: תא חזי תריסר שבטין בד' דגלין בד' סטרין[2555] שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם והכי הוא ודאי תלת שבטין לכל סטר[2556] לד' רוחי עלמא ותלת שבטין לדרועא דימינא ותלת שבטין לדרועא דשמאלא ותלת שבטין לירכא ימינא ותלת שבטין לירכא שמאלא[2557] וגופא דשכינתא עלייהו הדא הוא דכתיב והים עליהם מאי טעמא תלת שבטין לדרועא ותלת שבטין לירכא וכן לכלא אלא רזא דמלה תלת קשרין אינון בדרועא ימינא ותלת בשמאלא ותלת בירכא ימינא ותלת קשרין בירכא שמאלא אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין וגופא עלייהו[2558] אשתכחו תריסר עם גופא כגוונא דלעילא מנא לן דכתיב (בראשית מט כח) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה:

(קז) עי' זהר ח"א לד ע"א: תרין עלמין נינהו[2559] עלמא עלאה ועלמא תתאה כגוונא דלעילא דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם מלך עלאה ומלך תתאה[2560] (תנינן)

2548 פי' מידת היסוד.

2549 הגה"ה (של הגרי"א חבר): ונ"ל שז"ס נפלא מה שאמרו רז"ל אצל יוסף שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו והיינו סוד יעקב שלא יפסיק היו"ד שהוא קוצו של ד' וישמר עקב ועקרב כמ"ש הגאון ודו"ק הטיב כנ"ל.

2550 המחשבה הרי הוא באות י' חכמה מוחא, וכן חטא הברית הוא ג"כ באות י', כי הזרע הוא טפה דיו"ד (הנמשך מהמוח) וכנודע כ"ז, והוא האות י' דיעקב, י' דישראל, י' דאדנ"י, י' דהוי"ה, י' דשד"י, והוא נקודת הי' דקוצו של ד' דאחד, וכמ"ש כ"ז בתיקונים (תיקון סט דף קיח ריש ע"ב, ובריש תיקון כא דף מב ע"א, ותיקון סו דף קה ע"א בביאורו של רבינו שם). (לש"ו כללים ח"א סט ע"ד).

2551 דהיינו עטרת הברית דז"א.

2552 עי' לעיל ד ע"א: וליה (לז"א) אמרינן שמע ישראל, ע"כ. ועי' לקמן צה ע"ד שהיינו ת"ת, ועי' לעיל הערה Error! Bookmark not defined..

2553 ז"ל: ד"א שמע ישראל מהיכן זכו ישראל לק"ש משעה שנטה יעקב למיתה קרא לכל השבטים ואמר להן שמא משאני נפטר מן העולם אתם משתחוים לאלוה אחר מנין שכך כתיב (בראשית מט) הקבצו ושמעו בני יעקב וגו' מהו ושמעו אל ישראל אביכם אמר להן אל ישראל אביכם הוא אמרו לו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד והוא אומר בלחישה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמר רבי לוי ומה ישראל אומרים עכשיו שמע אבינו ישראל אותו הדבר שצויתנו נוהג בנו ה' אלהינו ה' אחד.

2554 צע"ק, שכן לשון הפסוק יב, הוא "ויעזוב בגדו בידה" ואילו תיבת "אצלה" הוא מהפסוק ממנו לכאורה בא רבינו להפקיע והוא פסוק טז: "ותנח בגדו אצלה".

2555 כמו שביארנו שתחת כל א' ממרכבת ארגמ"ן שנים אחרים כמו מיכאל ושנים שעמו לדרום גבריאל ושנים שעמו לצפון רפאל ושנים שעמו למזרח נוריאל או אוריאל שהכל א' אוריאל מסטרא דחסד נוריאל מסטרא דגבורה כנזכר בפרשת בראשית הוא לצד מערב (אוה"ח).

2556 כל חסד מהם יש בהם ג' שלישים, בסוד ג' פרקי הזרוע והשוק כידוע בסוד הדגלים כאן (ע"ח שער כה פרק ג').

2557 מלכות, והכוונה שיהיו משכן אלהים וגופא דשכינא עלייהו כדמפרש ואזיל, כגוונא דלעילא כדמפרש ר' אלעזר בסמוך (אוה"ח).

2558 היינו יעקב, שהוא עצמו משלים עם בניו, כי ת"ת ממש מציאותו במלכות גוף לשכינה, עתה נשארו שאר האברים שהם תיקוני הראש, לכך פי' סוד עיינין (אור יקר).

2559 הרי הם בינה ומלכות, ועי' לקמן ויחי רמח ע"ב. ורק מהז"ת שלהם ולמטה נקראים הם "עולם" (ביאורים ח"א נט ע"ג).

2560 עי' ע"ח שער הצלם פרק א' שכל עולם הוא בחי' נוק'. והנה ד"ז שבינה ומלכות מכונים "עולם" הוא רק קאי על הז"ת שלהם, שכן הג"ר הם מוחין, והם מבפנים והם נסתרות, ועיקר

כתיב[2561] יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד יהו"ה מלך לעילא[2562] יהו"ה מלך באמצעיתא[2563] יהו"ה ימלוך לתתא[2564] רבי אחא אמר יהו"ה [דא חכמה עילאה] מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי יהו"ה מלך דא תפארת ישראל יהו"ה ימלוך דא ארון הברית[2565].

תרגום: שני עולמות הם, עולם עליון ועולם תחתון, תחתון כמו הצורה שלמעלה, שכתוב "מן העולם ועד העולם", מלך עליון ומלך תחתון. (שנינו) כתוב "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד". "ה' מלך" למעלה, "ה' מלך" באמצע, "ה' ימלוך" למטה. רבי אחא אמר, "ה' (זו החכמה העליונה) מלך" זה עולם העליון שהוא העולם הבא, "ה' מלך" זו תפארת ישראל, "ה' ימלוך" זה ארון הברית.

(קח)עי' זהר ח"ב קכג ע"א: מאי פומא אלא דעת גניז בפומא דמלכא[2566] דאקרי (ת"ת) פשיטותא [דתפארת][2567] דכל[2568] גוונין אתאחדן ביה דכתיב (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו[2569] וההוא דעת |והוא| (הוה) גניז באימא [ומלכא][2570] ומלייא כל אדרין ואכסדראין[2571] וכד אתער נהירו דביה ונפיק כדין אקרי פה יהו"ה[2572] ושפוון דאינון תרין נהורין מאבא ומאימא

הכינוי "עולם" קאי על כללות הנושא את כל המציאויות כולם, הנכללים בד' יסודות (ביאורים ח"א נט ע"ג עיי"ש).

[2561] בפסוקי דזמרה בפיוט 'יהי כבוד'. ועי' ע"ח שער כה דרוש ע"א קשר שלו למנצפ"ך.

[2562] א"א (מ"מ).

[2563] או"א (מ"מ).

[2564] זו"ן (מ"מ). עי' בבהגר"א על ספד"צ ד ע"ב בהגה"ה וז"ל, הן ג' הויו"ת שבמ"ס, ע"כ, ועי' בבהגר"א על ס"י ג ע"ד דהיינו שם י"ב.

[2565] "עלמא עילאה" כולל ג"ר, ת"ת כולל חג"ת, ו"ארון הברית" כולל נה"י. ועי' בבהגר"א על ס"י פ"א מ"א אופן ג' (דע"ה ח"ב קמ ע"ב).

[2566] נתבאר בביאור אדרת האזינו בענין הדעת של רישא עלאה דלא אתידע הנקרא עתיק יומין כי הדעת שלו גניז בפומא דעתיקא שהוא אריך אפין כי הת"ת נחלק לשתי חלקים והם ת"ת ודעת והת"ת הוא בחינת קרומא דאוירא והדעת גניז בפומא ושניהם נקראים ת"ת וכאשר הוא ענין הזה בעתיקא כן הוא בכל שאר הפרצופין כולם ובז"א ונוק' כמו שנבאר בע"ה במקומו איך כולם מתפשטין ומתלבשין זה בתוך זה ונמצא כי דע' גניז בפומא דמלכא שהוא ז"א ת"ם (שער מאמרי רשב"י). פי' דעת דעתיק בפה א"א, וגם ר"ל שיסוד אמא גניז בדעת ז"א, ומה' גבורות נפתחו ה' מוצאות הפה [עי' ע"ח טנת"א פרק ה] (רמ"ז). עי' כללים כלל יח ענף י' סימן ה' אות כ' סעיף א (לש"ו). מהיסוד של אימא נעשה מוח הדעת דז"א כמ"ש בדרושי הצלם (דרוש א) ובשער הנסירה (פרק ז) ובכ"מ. והוא נמשך ומתפשט בהפה דז"א, כי הדעת הנה הוא כלול מה"ח ומה"ג (ביאורים ח"א נה ע"ב). מהטפה הזרעית דהבינה הנה נעשו הה' גבורות הראשונים, שהם המנצפ"ך הראשונים אשר הם השורש דכל הכ"ב אותיות דהמלכות, והם מקודם לכל הכ"ב אותיות כי הם שורשם. אמנם הם נשארו גנוזים בהפה דז"א ולא נתגלו כלל, כי עליהם אמרו בפ' משפטים (דף קכג ע"א) דעת גנוז בפומא דמלכא, ונשאר עיקרם לעולם בהפה דז"א. אמנם הז"א הנה הוא ממשיך הארתם ונותנם להמלכות, והם הה' גבורות דהמלכות שמקבלת תחילה מז"א לבד, ומהם הוא הכ"ב אתוון העיקרים דהמלכות שהם כולם גבורות לבד (ביאורים ח"א סד ע"ב). יש ב' דעות א' דעת הכולל המכריע בין חו"ב וא' דעת תחת המכריע בין חו"ג (עי' בהגר"א בספד"צ ד רע"ג) והוא כאן בסוד הלשון שכבר נתבאר שב' שפוון הם בחי' חו"ג הבאים מאו"א והלשון הוא סוד הדעת התחתון המכריע בין החו"ג (ב"י).

[2567] דעת דאבא נשאר בראש ודעת דאימא מתפשט בגוף וז"ס פתיחת היסוד אימא בפה דז"א ושם מתיחד הלשון דעת ביניהם והוא ההולך ומתפשט בגופא כמ"ש בספד"צ פ"א שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא (ב"י).

[2568] "אוצרין וכל" נוסף בדפ"ו.

[2569] הוא מתפשט בכל הו"ק שהם האדרין ואכסדרין והוא נותן בהם חו"ג וז"ש כל הון יקר ונעים שהחסדים הם מחכמה שנק' יש גימ' יקר וכל יקר ורבו הכל הוא מסטרא דחכמה וכו' (ב"י).

[2570] הוא לישן סתים לאימא (ספד"צ טו ע"ב) ביסוד שבה והוא מתפשט ג"כ בז"א בו"ק, וז"ס הכתוב בדעת תהומות נקבעו כי ב' תהומות הם א' ביסוד אימא תהומא עילאה והוא פתיחת היסוד דאימא להתפשט בז"א וגם תהומא תתאה שהוא יסוד דנוק' נפתח על ידי הדעת בסוד והאדם ידע וכו' שהדעת הוא סוד הטיפה הנמשכת בגוף וניתן ליסוד דנוק' (ב"י).

[2571] הוא בסוד התפשטותו בו"ק בחו"ג (ב"י).

[2572] כמ"ש ששפוון דמלכא הם נהירין ע"י הדעת דגניז שם שהוא מחבר אתוון ונקודין ויכיל למללא והוא הלשון שגומר הדיבור וכו' שדעת שהוא הלשון שבפה הוא הדעת דאימא המכריע בין חו"ב דידה שנק' חו"ג לגבי חו"ב דאבא וחו"ג דאימא (ב"י)

בשעתא דאתערען בההוא נהירו דדעת מתחברן כחדא ומלין אתגזרו בקשוט[2573] בחכמה בתבונה ובדעת וכדין כל מלין דקב״ה באלין אתגזרו נהרין תלת אלין ועיילין בגו לגו[2574] ואתעטרו בחד[2575]:

תרגום:

(קט)עי׳ תיקו״ז ג ע״ב: ובעל כנפים יגיד דבר (קהלת י כ) דא צלותא דמטי לה עד צדיק ח״י עלמין כליל ח״י ברכאן דאתמר בהון וברכות לראש צדיק (משלי י ו) חי העולמים[2576] וצלותא איהי דבור דרכיבת עליה ואיהו מרכבה לגבה ביומין דחול ודא שכינתא ודא אדנ״י קול רכיב בפומוי דא יהו״ה ורזא דדבור אדנ״י שפתי תפתח וגו׳ (תהלים נא יז) ואיהו מרכבה לתרוייהו כגוונא דא יאהדונה״י והכי סליק מלא״ך כחושבן תרין שמהן כחדא ובגין דא אתקרי מלאך שר הפנים[2577] דעל יד שליחא דא מתיחדין בשית יומין דחול:

תרגום:

בהגר״א: דבר דא צלותא - דצלותא היא מלכות שנקראת דבר[2578], כמ״ש לקמן: **דמטי לה כו׳** - שמשם זיווג השכינה: **ורזא דדיבור אדנ״י כו׳** - שמשם הדיבור, ולכך אומרים אותו קודם התפלה שהיא דיבור[2579]: **כגוונא דא כו׳** - שע״י מתייחדים: **שר הפנים** - דאיהו (כדוגמת) [בדוגמת] הצדיק [פנים] בין זו״ן:

[2573] הדיבור תליא בלשון ושפוון חיבור אתוון ונקודין והם חיבור חב״ד והם כוללים כל הכ״ב אתוון י׳ בראש ג״ר אמ״ש ג׳ אותיות של יו״ד כידוע ה׳ בבטן בינה שמאירה לחג״ת ג׳ קווין של ה׳ והם ז׳ שעד החזה הוא כל פרצוף ז״א ונה״י שלו מסתקל למעלה מן הפרסה ו׳ דעת בגויה מן החזה ולמטה כמ״ש מעוי בדעת אתתקנו והם י״ב של הנוק׳ ולזה אמר ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה כו׳, והם ג׳ אותיות אמ״ת א׳ בראש יו״ד ששם הוא ציור א מ׳ בבטן מ׳ של אמ״ש מים חסדים שניתנים בז״א ת׳ בנוק׳ רשימו דכולא בויה מן החזה ולמטה (ב״י).

[2574] הוא סוד חב״ד מאוירא שהם ג׳ אוירין והוא כי באוירא הוא שורש כל הג׳ מוחין שהוא סוד יו״ד דאוירא ג׳ אתוון והוא נהיר בחיך וגרון (ב״י).

[2575] כאן הוא מפרש תיקון חיך וגרון של ז״א וכו׳ ב׳ מיני זווגים יש בפה, א׳ של חיך וגרון, והוא בסוד רוח דנביע בחשאי דלא פסיק לעלמין והוא כמ״ש בתז״ח דבטש אוירא מתחומא דבוצינא על מוחא ובטש גו גרונא והוא משורש אוירא עילאה ומו״ס והוא נכלל מג׳ אוירין אמ״ש והוא בחי׳ זווג עליון דלא פסיק לעלמין וכו׳ ואח״כ זווג ב׳ הוא בפה בבחי׳ דיבור והוא חיך ולשון ושיניים וכו׳ (ב״י).

[2576] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[2577] והנה מו״ר ניקד הפַּנים, שאין יסוד מצד אחור. אמנם עי׳ לקמן קמח ע״ב: א׳ אורפניא״ל ואיהו מטטרו״ן אור פניא״ל ובגין דא אתקרי שר הפנים. [תרגום: א׳ אורפניא״ל, ווהא מטטרו״ן, אור פניא״ל ולכן זה נקרא שר הפנים.] בהגר״א: **א׳ אור כו׳** - שמתלבש בתוכם דוגמת הכתר כו׳ אותיות הוי״ה והכתר הוא א׳ שמתלבש בתוכם אי״ה או״ה, וכ״ה כאן כמו שמפרש והולך א׳ אור פניא״ל ואיהו מט״ט שהוא אדם דרכיב עליהון כמש״ל ס״ג א׳ וש״מ והוא כתרא דלהון וע״ל ת״ה ואע״ג שה׳ אור נהיר בה׳ גוונין הוא לפי הגוונין אבל האור בעצמו הוא פשוט א׳ לבד כמ״ש בתוספתא פ׳ יתרו ונק׳ אור פניאל שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות) והנה החיות הן מתפרדין ולפנים הן אחד והן בסיומן שכולן הן אל ושם הוא נהיר בפנימיותם שהן אל וזהו פניאל שם הוא אור דנהיר בהון וז״ש אור פניאל ואמר ובג״ד אתקרי שר הפנים שהוא בפנים דלהון כו׳.

ועי׳ עמק המלך (שער ה - פרק לב): כמו שזעיר הוא ז׳ ספירות מחסד ולמטה, והעקר הוא ת״ת, כן אדם הראשון הוא זעיר, וחנוך הוא ת״ת, וכמו שהת״ת כולל הזרועות והרגלים, כן חנוך דהיינו מטטרון כולל גם הוא כל השבעה, ולזה נקרא שר הפָּנים. ונקרא גם כן שר הפַּנים, מפני שהוא שר הכולל כל הז׳ רואי פני המלך, והוא דיוקנא של זעיר ממש, וכמו שזעיר הוא כולל ז׳ ספירות כן מטטרון כולל ז׳ רואי פני המלך.

וכן עי׳ פרדס רמונים (שער טז פרק ו): שר הפנים דהיינו מטטרון כמפורסם שמו מטטרו״ן שר הפנים. וקראו הנה שר הפנים, להראות שכמו שצדיק שר ב׳ פנים שהם ידו״ד אדנ״י דהיינו חשמ״ל כן המלאך הזה שר הפנים האלו, ולכן ראה שר הפַּנים מתוך שר הפָּנים.

ועי׳ דברי רבינו בתז״ח ב ע״ד: **וחזא ליה מגו מטטרון כו׳** - נ״ל דחילוף גירסא יש כאן, דכאן צ״ל, מגו שר הפנים ואצל צדיק צ״ל מגו מט״ט דאיהו שדי. דת״ת נקרא פנים, כידוע בסוד ״ופני לא יראו״. וכן אמר בהקדמת תיקו״ז (ו ע״א) דהוי׳ איהו מפתחות הפנימים, ע״ש, ע״כ.

ועי׳ עולת תמיד (שער כללות התפילות): מטטרו״ן כי הוא שר הפנים מושל עליהם לתת לכל אחד שפע הראוי ונמשך לו, והוא בתוכם כלב בתוך הגוף וזהו עולם היצירה.

[2578] עי׳ תז״ח כא ע״ד: משכיל על דבר ימצא טוב דבר דא אספקלריא דלא נהרא ימצא טוב דא אספקלריא דנהרא.

[2579] עי׳ בשער היחודים (פרק ב): כי הנה הבל וקול ודבור הנה ההבל הוא במלכות לבד, והקול הוא ת״ת לבד, והדבור הוא במלכות בהצטרפה עם הת״ת.

(קי) **ביאור אגדות להגר"א על דף פג ע"א:** שהן כ"ב אותיות שבתורה[2580]. והוא שם היחוד שם קדוש ונורא[2581], והוא ר"ת ד' שמות של מרכבה[2582], שם מ"ב דאיברי עלמא[2583], דמנהון

[2580] עי' דברי רבינו על זהר (ח"ב קיח ע"א): אין השכינה שורה בפחות מכ"ב אלפים, וענינו נגד

כ"ב אותיות של התורה כ"ב צינורות של השכינה, ע"כ. ועי' בסוף ס"י ציור של רבינו: ועי' דברי רבינו בס"י ב סע"ד, ודבריו בתיקו"ז טז ע"א ד"ה רבותים, ועי' זהר ח"א טו ע"ב בענין א"ת.

עי' תיקו"ז קנט ע"ב: וכל ספירן סלקין כל חד וחד למאה באת י' ובאת א' סלקין לעשרת אלפים ואית לעילא מנייהו ההוא דאתקרי עלת על כל העלות דסליק על כל עלאין (נ"א עלויין) ולית מאן דסליק עליה וכמה אתוון אית באורייתא מעוטרים ומוכתרים ומאלין עלאין (עלויין) נחתין ברכאן ומבועין לכל ספירה וספירה דאינון י"א על כל ספירה וספירה ואינון י'א'י'א' מן י"הוה א"להינו י"הוה א"חד בא' אתקרי אל עליון בי' יהו"ה וכן בא' אתקרי אלהינ"ו אהי"ה אלהי"ם אדנ"י והא אוקמוה.

תרגום: כל הספירות עולות, כל אחת ואחת, למאה, באות י'. ובאות אל"ף, הן עולות לעשרת אלפים. ויש למעלה מהן מדרגה שנקראת "עילת על כל העילות", שהיא עולה על כל העליונים (עליות), ואין מי שיכול לעלות אליה. וכמה אותיות יש בתורה, מעוטרות ומוכתרות, ומאלה העליונים עילויים יורדים ברכות ומייענות לכל ספירה וספירה, והם יא'א מ"יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד". בא' "אל עליון", בי' נקראת יהו"ה. וכן בא' נקראת אלהינו, אהי"ה, אלהים, אדני, והרי פרשוה.

בהגר"א: ואמר **וכל ספירין סלקין כו'** - דספירין הן עשר, וכאשר נכללין בי', הן מאה. וכאשר נכללין באֶלֶף שהוא אֶלֶף, הן עשר אלפין. וז"ש בפרק ה' דספד"צ (לד ע"ב) **יו"ד שלים ולא שלים י' בלחודוהי מאה כו' י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין**, ועמש"ש: ואמר **ואית לעילא כו'** - ר"ל אע"ג דא' למעלה מן י', דלכן הוא במספר אלפים, ולמעלה אמר דאלף איהו נוק', א' דאהיה א' דאדני. אמר **ואית לעילא כו',** והוא נוק' לגביה, ולכן כל כתר הוא נוק'. וכן זה שאמר למטה, **וכן באלף אתקרי אלהינו אהיה כו'.**

ועיי"ש (קסא ע"ב): ואמרו מארי מתניתין כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם (יהו"ה) כד איהו כורע כרובים סוככים בכנפיהם ודא איהו סכוך דסוכה דאיהו כ"ו ה"ס וסימנא יהו"ה אדנ"י פורשי כנפים למעלה (שמות כה כ) איהו רמ"ח כל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן דאינון אהי"ה יהו"ה וסימנא י"א י"א יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד חכמה ובינה עלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה יהו"ה אחד (דברים ו ד) עלייהו אתמר סוככים בכנפיהם על הכפרת ואינון ו' ה'.

תרגום: ואמרו בעלי המשנה (ברכות יב ע"א): "כל הכורע, כורע בברוך, וכל הזוקף, זוקף בשם (הוי"ה)". כאשר הוא כורע, הכרובים הסוככים בכנפיהם, וזהו סוד סיכוך דסוכה, שהוא כ"ו ה"ס והסימן יהו"ה אדנ"י, "פורשי כנפיים למעלה", הוא רמ"ח, כל הזוקף, זוקף בשם, בשני שמות: שהם אהי"ה יהו"ה, והסימן "י"א י"א", "יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד", חכמה ובינה. עליהם נאמר "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה", "יהו"ה אחד". עליהם נאמר: "סוככים בכנפיהם על הכפורת", והם ו' ה'.

בהגר"א: ואמר **כד איהו כורע כרובים כו'** - שכאשר כורע אז נו"ה סוככים על הכפורת, צדיק, מכסין את הברית, וכאשר זוקף, אז הם פורשי כנפים גביהון השוקים עצמן למעלה לגופא עמודא דאמצעיתא, וזהו שאמר למעלה תיקון י"ח (לג ע"א) דכריעה היא לגבי צדיק, וזקיפו לגבי עמודא דאמצעיתא, דצדיק איהו ברוך, והמלך שלמה ברוך (מלכים א' ב מה), והשם הוא עמודא דאמצעיתא. ואמר ודא איהו כו' ***כ"ו ה"ס חושבנא כו'**, כצ"ל, והן ב' שמהן דכריעה וזהו "סוככים". ואמר ***פורשי כנפים למעלה דא איהו וכל הזוקף כו'**. כצ"ל, דזקיפו בב' שמהן אלו, וזהו "בשם", ב' שם, דאע"ג דאינון מתייחדין בקו האמצעי, אינן אלא בצדיק, כמש"ל תיקון נ"ו (קג ע"ב) עש"ב: ***וסימנא י"א י"א אחד ה' אלהינו עלייהו אתמר והיו הכרובים כו' על הכפורת ד"א והיו הכרובים כו' -** כצ"ל, ור"ל י"א הוא ר"ת ב' שמהן דזקיפו, וכן דכריעו, ד' שמהן הנ"ל, והן ג"כ ר"ת דד' תיבין דשמע ישראל. ומפרש והולך דהן הן בעצמן ד' שמות הנ"ל, ה' אלהינו הן דזקיפו, הוי"ה אהיה, שהן

ברחין ונפלין[2584], יקום אלהים יפוצו כו' (תהלים סח ב)[2585], ולכן בנסוע הארון כו' ויפוצו (במדבר י לה)[2586]. והן ב' ימינים רבבות יודי"ן, וב' כו'[2587]. ולכן והם רבבות אפרים והם אלפי כו'[2588].

או"א, שהן ה' אלהינו כידוע (שעה"כ כד ע"א). וה' אחד, הוא זו"נ כידוע (שם), שהן יחודא דשמע ישראל בד' שמהן, דהן דד' אותיות הוי"ה.

[2581] עי' זהר ח"ג רפא ע"ב: ואיהו כ"ב מן כוכ"ב כ"ו (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהו"ה צבאות שכינתא מלכות הקדש (בראשית מח כ) בך יברך ישראל כ"ב אתוון דאורייתא כ"ב כלילא מתלת דרגין כ' כתר ב' בינה יהו"ה כליל תרווייהו חכמה וכלא כליל כ(ו)כ"ב דרגא [דעמודא] דאמצעיתא.
תרגום: $
ביאור: ר"ל בכח"ב (נ"א בכוכ"ב). כו"ב (ר"ת כתר ובינה) כ"ב, וחכמה כ"ו, הרי כוכ"ב. ולמטה, עד"א כ"ו, ושכינה כ"ב וכלא כליל עד"א, כוכ"ב (יהל אור).

[2582] יהו"ה אהי"ה יהו"ה אלהינ"ו.

[2583] עי' זהר ח"א טו ע"ב: בראשית בר"א שי"ת מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא דברא מגו [נ"א משלש נקודות] נקודה קדמאה ברא אתפשטותא דחד נקודה [נ"א מגו] דלעילא והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון.
תרגום: $
ביאור: מרזא עלאה - יסוד אבא (רח"ו). קדמאה ברא - אותיות אבר יסוד אבא (רח"ו). ותרין אתוון - תחלה היה זווג עליון דפה דא"א להוריד כח הטפה ההיא כלולה במ"ב זווגים. וכו' אמנם סוד הטפה כבר ידעת שהוא שם יה"ו, שהוא סוד חב"ד. והנה הטפה הזו כלולה מג' יה"ו של ע"ב מ"ה ב"ן, וכו'. אמנם יה"ו הראשון נעלם ביה"ו ב' של מ"ה שהוא בג' אמצעיות. אח"כ יורדין אלו ומתלבשים בשם יה"ו האחרון דב"ן, שהוא גימטריא מ"ב, והוא בג' אחרונות. וכו' ואמנם לפי שכולם מתלבשים ביה"ו האחרון שהוא מ"ב, לכן נקרא הטפה מ"ב זווגים (ע"ח שער הולדת או"א וזו"ן פרק א'). מה שאמרו מ"ב זווגים יכולין אנו לפרשו מלשון זווג פי' שאלו המ"ב אתוון הם סוד הזווג אמנם הענין הוא שנודע שאין נקודה דלא אתכלילת בחברתה ימין בשמאל ושמאל בימין וא"כ הם מ"ב זווגים ר"ל כפולים שכל אחד הוא זווג אחד שהם שנים שנים (ע"ח דרושי מ"ד מ"ן דרוש יד).

[2584] עי' תז"ח כח ע"ב: ואם צלותא סלקא שלימא בעיטופא דמצוה ובתפלין על רישיה ובדרועיה איתמר בהון (תהילים צא) יפול מצדך אלף ובזכות תפלין דרישא (דברים כח &) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וגו' שם ה' הא אוקמוה דאיהי תפלין דרישא ומיד דחזיין שם ה' על רישיה בצלותא דאיהי אדנ"י יהו"ה תפלין עליה מיד כלהו דחלין ומזדעזעין מצלותא ומנהון נפלין ומנהון ברחין הה"ד יפול מצדך אלף ולית מאן דקאים קמי תרעא וכו'.
תרגום: ואם תפלה עולה שלמה בעטוף של מצוה ובתפלין על ראשו ובזרועו נאמר בהם יפל מצדך אלף ובזכות תפלין של ראש וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וגו' שם ה' הרי פרשוה שהיא תפלין של ראש ומיד שרואים שם ה' על ראשו בתפלה שהיא אדנ"י יהו"ה תפלין עליו מיד כלם פוחדים ומזדעזעים מהתפלה ומהם נופלים ומהם ברחים זהו שנאמר "יפל מצדך אלף", ואין מי שעומד לפני השער וכו'.
בהגר"א: יפול מצדך אלף - בתפלין ש"י שהוא בשמאל: **ורבבה מימינך -** בציצית שהוא מימינא והוכן בחסד כסא כמ"ש בתיקונים והכל בשביל תפילין של ראש, עד"א, שם ה', שכולל שניהן, ימינא ושמאלא, כמ"ש למטה **תפארת הוי"ה כליל כולא.** וז"ש **ובזכות תפלין דרישא כו'**: ***ה' שם -** צ"ל שם ה' הא כו', כמ"ש בגמ' ופירשנוהו@ בהקדמת תיקו"ז ע"ש: ***בצלותא דאיהו אדנ"י -** כצ"ל: **הוי"ה תפלין עליה -** והן ד' דרגין דשם הויה, ציצית ותפלין של יד ימינא ושמאלא, תפלין של ראש ותפלה, הוי"ה אדנ"י, עד"א ושכינתיה, שכלל כולם ד' אותיות הויה: **מיד כלהו דחלין -** כמ"ש ויראו ממך: **דמנהון ברחין -** ז"ש ויראו ממך: **הה"ד יפול כו' אליך לא יגש -** אלו דברחין: **כי ידברו -** דבור דצלותא: **את אויבים -** הנ"ל: **דאיהו תרעא כו' -** ר"ל התפלה כנ"ל.
לפי זה צ"ע אם כלול בזה שם יאהדונה"י, שזה כולל כ"ב אלף שיש אלף בתפילין של יד ועשר אלף בציצית ועוד עשר אלף בתפילין של ראש, ועוד אלף בתפילין עצמה, וצ"ע$.

[2585] ז"ל: יקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו. אם כן השונאים בורחים והאויבים נופלים.
ועיי"ש בלקוטי תורה: יקום אלהים יפוצו אויביו - ר"ת שם יאי"א והוא שם קדוש ראש לכל השמות ובו ברא הקב"ה עולמו לכן המרכבה אינה פחותה מכ"ב רבוא כמ"ש רכב אלקים ריבותים כי שם הנ"ל גימ' כ"ב.
ועי' כתבי הגרמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים דף רלג): וכבר ידוע שמעולם הבא ניזון עוה"ז, ברוך יהו"ה מן העולם ועד העולם (תהלים קו), ונחלק סוד אלהים לאדנ"י אהי"ה, ובכל א' יהו"ה, כי לא יש דינ"א בלא יהו"ה, וז"ס יהו"ה אהיה ויהו"ה אדנ"י, ח' וח', ב' רגלין, שני שדיך כו' (שה"ש ד), אחד סוד יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד (דברים ו), ואחד יקום אלהים יפוצו אויביו (תהלים סח), סוד י"א י"א, כי זה השם כולל כ"ב אותיות הנ"ל, אשר בכף ירך יעקב, בשם אכ"א הנ"ל, א"י י"א,

[הגה"ה על הגליון. [והן גן נעול גל נעול] והן ד' תיבות האחרונות של פסוק ראשון של ק"ש, והן ד' רגלי המרכבה[2589], אבהן ואדם שהוא אחד, שבו כל האבהן, וכל אדם אחד. והן ב' כתרין וב' עטרין[2590], סוד אהו"י[2591], שהוא (ראש תוך סוף של ע"ס) [ר"ת של ע"ב], ה' ננד ה' ובריתי

והוא סוד אלקי אברהם יצחק יעקב, אמונת האבות, שהן גי' ב' פעמים מעגל"י צד"ק, ביראה"ה ענו"ה, מיכא"ל גבריא"ל, ומתפשטין בנת"ב, נו"ה שאנ"ן, ואם עינך בשדה אשר יקצורון והלכת אחריהן (רות ב), ועיניך תראנה ירושלם נוה שאנן (ישעיה לג).

ועי' אפיקי ים (עבודה זרה דף כד ע"ב): והנה בעון ישראל נשבה הארון בשדה פלשתים והוא גלותא דשכינתא נפילת נון דילה שע"ז נאחזו באחוריים דסו"מ, ואח"ז הי' מפלה בפלשתים ע"י הארון דזקף רישי' ואתבדרו סו"מ כמש"ל וכמ"ש קומה ה' ויפוצו אויביך וכו', והוא סלוק השכינה מגלותא לעילא. וידוע כי כשעולה מגלותא אז מעלה עמה ניצוצין דברירת מתמן, והם בסוד ה"ג מנצפ"ך העולה שם ליסודה והם המעלי' מ"ן, והם ב"פ מנצפ"ך א' שמקבלת מאימא והב' מה שמקבלת מדכורא, והם סוד ב' פרות עלות אשר העלו הארון משדה פלשתים למקומו לקדושה.@

לפי זה ויפוצו אויביך מדבר שכאשר נתגלה הבינה אפילו האויבים מתים, וכאשר מתגלה רק המלכות שהוא "פניך" השונאים בורחים וכ"ש האויבים. עי' & חילוק בין אויב לשונא.

[2586] ז"ל הפסוק: ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה יהו"ה ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך.

עי' דברי רבינו בתיקו"ז קמח ע"ב: ארון, דהוא נור דליק, נאמר (במדבר י לה) ויהי בנסוע הארון כו' ויפוצו אויביך כו', שהיו יוצאים ממנו ב' זיקין כו' (במדבר רבה פ"ה סי' א): [ז"ל: א"ר אלעזר בן פדת בשם ר' יוסי בן זמרא בשעה שהיו ישראל נוסעין היו שני ניצוצין של אש יוצאין מתוך שני בדיו של ארון כדי לפגוע שונאיהם ומניין שכן משה אומר לישראל מה אתם מתייראין מן בני ענק וכי קשים הם מאותן שהיו באים כנגדנו והיה הארון שורפן וכן הוא אומר (דברים ט) וידעת היום כי ה' אלהיך הוא העובר לפניך וגו' מכאן אתה דורש שהיו ב' ניצוצין מקדמין לפניהם אמר להם הוא ישמידם והוא יכניעם לפניך וכיון שהיו הניצוצין יוצאין היתה האש שפה בטעוני הארון והיו נשרפים ומתמעטין].

[2587] שמאליים אלפים אלפי"ן. עי' ספק שלי לעיל 2584.

[2588] עי' לקוטי תורה מהגר"א ($): והם רבבות אפרים וכו' פי' שנא' יפול מצדך אלף וכו' וכתיב שכל את ידיו וזהו רבבות אפרים וכו'.

עי' כתבי הגרמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים - דף רלז): רכב אלקים רבותיים אלפי, רבבות אפרים ואלפי מנשה, ימינך רבב"ה ומצדך אלף, והן סוד כ"ב אותיות, כ"ב אלף לוים נושאי ארון, והוא שם י"א י"א.

ועי' עוד כתבי הגרמ"מ משקלוב (ביאורי הזהר - דף יב): סוד רכב אלקי' רבותים אלפי, ב' אלפים וב' רבבות, אלפי מנשה ורבבות אפרים, יפול מצדך אלף ורבבה מימינך כו', והרבבה ממלאך א' וכן ממלאך השני, סוד יצה"ט ויצה"ר, אך האלפים תמיד משמאלא, ורבבות מימינא, והן רבבות אלפי ישראל.

[2589] עי' לעיל הערה 2580.

[2590] פי' חו"ב חו"ג.

[2591] עי' תיקו"ז קנט ע"א: מאי אית בין כתר לעטרה אלא כתר איהו מסטרא דא דאיהו בדיוקנא דאת י' דסליק כ' ודא א' מן אהי"ה דאיהו כתר דאריך אנפין א' מן אדנ"י כתר דזעיר אנפין י' מן יהו"ה איהי עטרה על ספר תורה דאיהו ו' ואית י' לתתא ואיהי י' מן אדנ"י דאיהי עטרה ברישא דכל צדיק לית ספירה דלא אית ליה עטרה על רישא וכתר ועטרה דאיהי י' איהו עטרה דברית מילה דסליק למאה עשר זימנין עשר מאה (ואיהי על כל) [ואיהו על דכל] פקודא ופקודא וכמה (עלות אינון על עלות) [על אינון] דסלקין על כל ברכאן ופקודין.

תרגום: מה [ההבדל] שיש בין כתר לעטרה, אלא כתר הוא מצד של אות א', שהוא בצורה של אות י"ד שעולה כ', וזהו א' מן אהי"ה, שהוא כתר של ארוך@ הפנים. א' מן אדנ"י, כתר של קטן הפנים. י' מן יהו"ה היא עטרה על ספר תורה, שהוא ו'. ויש יש למטה, והיא י' מן אדנ"י, שהיא עטרה בראש של כל צדיק. אין ספירה שאין לה עטרה על ראשו וכתר. ועטרה שהיא י', היא עטרה של ברית מילה, שעולה למאה, עשר פעמים עשר, מאה. והיא על כל מצוה ומצוה, וכמה עילות הם על עילות שעולים על כל ברכות ומצות.

בהגר"א: מאי אית כו' מסט' דאלף כו' - ר"ל, דכתר ועטרה הוא ב' ענינים, כתר הוא א' דהוא יו"ד מלא (תז"ח מד ע"ב). ועטרה הוא י' פשוט, ולכן כתר הוא כ', וכן הוא אהי"ה, כ' עם האלף עצמו כנ"ל. וכל עטרה הוא בצורת י' פשוט, כמו עטרת הברית, כמו שמפרש והולך וכו'. והנה עטרת וכתר הן י"א, שהן בימינא ושמאלא, באו"א, וכתר כליל לון, כמש"ל (קכב ע"א קמב ע"ב) שכל שם דמתחיל בי' באבא ובא' באימא, וכתר כליל לון. וז"ש כאן **א' מן אהי"ה, א' מן אדנ"י כתר, י' מן הוי"ה עטרה,** ואדני כליל שניהם, א' בראשה וי' בסופה, ועי' ברע"מ פ' נשא (קמו ע"ב). וכ"ז הוא בכתר כנ"ל, והן ב' עטרין דכתר, ב' כתרים דנעשה ונשמע (שמות כד ז), שהן ד' בתים דתפילין, ב' אחסנתין דאו"א וב' עטרין דכתר, כמ"ש באד"ז (רצא ע"א). וכן ב' אחסנתין דאו"א הם ג"כ יהו"ה אהי"ה, שהן ג"כ י"א. וז"ש למטה **ה' אלהינו ה' אחד,** ה' אלהינו באו"א כידוע (שעה"כ כד ע"א), ה' אחד בכתר, דתמן ה' ושמו, עטרה וכתר, והוא שם הקדוש י'א'י'א' הידוע, שהוא שם כ"ב, נגד כ"ב

יחיד מכוון באמצע (ספר יצירה פ"א מ"ג), שהוא יסוד של דו"נ. והוא סוד ב"ך יברך ישראל, עיגולא וריבועא[2592], (גן נעול גל נעול[2593]), דאתפתח בקו המדה, (ב"ו כ"ו[2594]) [בו כו'], מ"ב ול"ב[2595] (אגדות הגר"א).

(קיא) עי' זהר ח"א כט ע"א: תנינן כל שלמה דאתמר בשיר השירים[2596] במלכא דשלמא דיליה[2597] במלך |נ"א בנוקבי **מלכא**| סתם בנוקבא[2598] מלה [מלך] תתאה בעלאה[2599] ורזא

אתוון, ושרשן אהו"י, דבד' אותיות אהו"י נכלל כולם וכו'. ואמר **לית ספירה דלא אית ליה עטרה וכתר** - שהן ב' בחי' שבכתר, דו"נ, גלגלתא ומ"ס, עתיק יומין וא"א, והן ב' כתרים דנכתרו ישראל, וע"ל (כקב ע"א קמב ע"ב) דהוא מסט' דאו"א, ולכן אמר עטרה קודם לכתר, די' הוא מסט' דדכורא כנ"ל. ואמר **ועטרה דאיהי יוד איהי עטרה כו'** - דמסט' דא הוא מאה ברכות, י' דאדני בחי' אחרונה, שבה שנק' ברכה, י' דאפריון. ועי' בריש פרשת תרומה (קכז ע"א) **ובאתר תרין אתוון ס"מ קיימא י' אפריון ברזא דברית דאיהו זמין לנטלא כלא רזא דא דאינון מאה ברכאין שתין וארבעין כו' ואת יוד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא וע"ד דא אפרסמון ודא אפריון**. והנה ס"ם דאפרסמון הוא יוד מלא, דאתכליל ו"ד ביו"ד, וכמש"ש, **שתין לקבל שית סטרין כו' ארבעין לקבל ד' סטרי עלמא,** והן ו"ד, שמים וארץ, שמים שית סטרין, וארץ ד' סטרין, מארבע כנפות הארץ וכו', ע"כ.

כתר למעלה שורש הענין, ועטרה למטה סוף וכללות הבנין ושורש להתחתון, ונובע העטרה מהכתר לעולם (כללים ח"ב נז ע"ב).

עי' פע"ח (שבועות א): דע, כי אותיות אהו"י, הם חיות גדול למועדי הוי"ה, אהו"י גופא שם קדוש, היוצא מן אהיה הויה, באותיות שהן פשוטות בלי שום כפל, ואלו אותיות שם כח שסערת הים נוחה מפניה, אם תכתוב חותם זה על תורן הספינה, לאותו צד שהרוח נושבות. ומספרן כ"ב, שכל אותיות התורה נחות ע"י, שאין לשום אות הברה שתנוח בה בכח הנקודות, אלא בשיתוף אחד מאותיות אהו"י בסתר או בגלוי. וכן ר"ת "בראשית "ברא "אלהים "את "השמים "ואת "הארץ, שהוא פסוק ראשון בתורה גי' כ"ב, שלא נברא שמים וארץ, אלא בשביל כ"ב אתוון דאורייתא.

ועי' דברי רבינו בפירוש על ס"י ב ע"ד: והל"ב הוא ג"כ כ"ח דמלוי המלוי בב' ידים כנ"ל (ב ע"ג), ובמכריע הוא הוי"ה פשוטה כי הוא בדעת כידוע. והן באותיות של א"ב כ"ח כנ"ל, ועוד ד' אותיות אהו"י, שהן כוללים כל האותיות, כי הן גי' כ"ב, והן תחילת העשר וסופן ואמצען, ולכן בא מהם שמות העצם, ולכן הם נחים, נסתרים.

עי' מש"כ רבינו לעיל קלח ע"א, וז"ל, ולכן אותיות יה"ו הן נסתרות נח נסתר ולפי שלבא סופא דג"ר ורישא לז"ת שהיא קשר המרכבה לכן היא אינה נח רק בסוף התיבה לבד ומפני שהיא כתר לז"ת והיא דוגמת הכתר היא נחה אחר כל תנועה דוגמת האלף אבל האלף היא טמירא דטמירין כנ"ל שהיא אחר כל תנועה ואין בה נח נראה רק לפרקים מועטים כו' והיא נסתר אף מהנסתרים נחה אחר נח כמו הוא היא ולכן אלו ב' תיבות הוא היא מורה על זו"נ נסתרים שכל האותיות הן מאותיות נסתרים והה"א מפני שהיא נרגשת יותר מהן שמה בתחילה בתנועה ואותיות או"י נסתרים תחתיה, עכ"ל.

ועי' פת"ש עקודים ו': שאהו"י הם כחב"ד של הספירות, ושאר כ"ב האותיות הם הכלים של הספירות וכו', ולכן אהו"י הם במספר כ"ב כנגד כ"ב אותיות, וז"ס יהו"א דסמוך לבג"ד כפר"ת שהוא רפה, כי בג"ד כפר"ת הם ז"ת שהם ז' כפולות שיש בהם דין וחסד דגש ורפה, שאם הדין גובר, אז האור בא בסיתום וקימוץ בסוד נקודה לבד, ואם הם בסוד החסד, אז האור מתפשט בסוד קו על האות שהוא הרפה, ולכן, כאשר ז"ת מתחברים עם ג"ר וכתר ששם הוא עולם הרחמים כידוע, אז הם נעשים רפוים, אם לא כשיש דבר המבטל וגורם איזה הפסק בין הג"ר לז"ת.

[2592] עי' לעיל הערה הקודמת.

[2593] עי' זהר בראשית לב ע"ב: גן נעול דכלא אסתים ביה דכלא אתכליל ביה גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה וכליל ולא אפיק וקרשי מיא ביה וקיימי.

תרגום: "גן נעול" שהכל נסתם בו, שהכל נכלל בו. "גל נעול" של אותו נהר שופע ויוצא ונכנס בו וכולל ולא מוציא, והמים קפואים בו ועומדים.

ביאור: אסתים ביה - פי' שכל הארות של מעלה כלולים ביסוד דנוק' (מ"מ). נהר - יסוד (רח"ו ומ"מ). ועייל ביה - ביסוד דנוק' (מ"מ). עי' תיקו"ז פ ע"ב, ובגר"א שם לח ע"א.

[2594] פי' אות ב' ואות ו' מהויים ריבוע, וכ' ו' נעשים עיגולים. ובוכ"ו הם אותיות אחרי יהו"ה.

[2595] פי' ל"ב אלקים דמעשה בראשית, וכאשר מוסיפים י' מאמרות, נעשה מ"ב שהוא פעמים אהי"ה, וזה חכמה וזה בינה.

[2596] תרומה קכז ע"ב יתרו פד ע"א ויקרא ע"ב (ד"א).

[2597] הענין כי "שלום" יתבאר על שני דרכים: או על יסוד, או על תפארת, שכל א' משניהם יקרא שלום בלי ספק. והנה לפי זה המלך שלמה פי' מלך שהשלום שלו, יצדק במקום שהשלום יתייחס לו. כי שלום הוא אבר הזכר ויתייחס בא' משני הזכרים. כי הזכרים הם שנים, והנקבות שתים, והיינו ד' אותיות שבשם והם י"ו זכרים, ה"ה נקבות, והנה מלך סתם מקום שיאמר המלך ולא יפרש הכתוב שלמת ירצה בנוקבי, או בבינה, או במלכות. והטעם כי מלך ירצה בענין שכינה שהוא שוכן ומולך על אסיפת עם והיינו שכינה. ושתי שכינות הם: הא' ה' עילאה, והב' ה' תתאה, והיינו

[דמלה] דירתא תתאה לעלאה תרווייהו כחד והיינו בי״ת[2600] דכתיב[2601] (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית[2602] וכתיב (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון אפריון דא תקונא דעלמא תתאה[2603] מעלמא עלאה[2604] דעד לא ברא קב״ה עלמא[2605] הוה וסתים שמיה ביה ולא הוא ושמיה (הוא ושמיה) [שמיה] סתים בגויה[2606] חד ולא קיימא מלה ([נ״א] והוא הוה בלחודוי) עד דסליק ברעותא[2607] ([נ״א] דמחשבה[2608] לקיימא כלא במטון[2609] דסמיטרא) למברי עלמא[2610] והוה רשים ובני[2611]:

תרגום: $

(קיב) עי׳ זהר ח״ב רנד ע״ב: כל אינון אחרנין נחתו לתתא כל חד וחד ואתענשו בההוא יסודא דנחת לתתא[2612] אלישע נחת לתתא[2613] בסטר(א) (ד)שמאלא דאיהו אשא ונחית ביה ולא סליק[2614] ואערע בההוא סטרא אחרא דאקרי אל אחר ואתמנע מניה תשובה ואתתרך בגין דאתדבק[2615] ביה ועל דא אקרי אחר ואוקימנא[2616]:

בן עזאי נחית ביסודא דעפרא ועד לא מטא לאוקידו דעפרא דמאטי להההוא סטר[2617] אחרא אטבע בההוא עפרא ומית ועל דא כתיב (תהלים קיז טו) יקר בעיני יהו״ה המותה לחסידיו:

שתי מלכים. בינה — מלך בז׳ הספירות, מלבות — מלך בז׳ הנערות הראויות לתת לה מבית המלך. וא״כ אחר שיש לנו שסתם מלך הוא בנקבות, כאשר יבאר הכתוב ויאמר המלך שלמה, שהכוונה מלך זכר, שהשלום שלו, אין ספק שיתבאר הענין בתפארת, שהוא ו׳, או בחכמה שהיא י׳, והנה בתפארת, ירצה מלך שהיסוד שהוא שלום, אל הזווג התחתון, ובחכמה ירצה מלך שהת״ת שהוא בסוד הדעת, שלום אל הזווג העליון כנודע. (אור יקר). בינה (רח״ו ורמ״ז). ז״א (מ״מ). מז ע״ב ופד ע״א ותרומה קכז ע״ב (ד״א).

2598 מלכות (מ״מ).

2599 פי׳ המלכות נתחברה עם ה׳ ראשונה וקיבלה המוחין על ידה שלא ע״י ז״א (מ״מ).

2600 שהבינה נקראת בית עילאה ומלכות בית תתאה, וכולם הארותיהם מאבא, וזהו טעם לפתיחה זו על תיבת בראשית, שר״ל בראשית, ב׳ ראשית שהם ב׳ הה״ן שנקראים בית, הם מראשית שהוא אבא (מ״מ).

2601 האזינו רצא ע״א (הערת הזוהר).

2602 עי׳ בבהגר״א על תיקו״ז קכז ע״א ביאור ענין ג׳ חכמות.

2603 מלכות (מ״מ).

2604 ז״א (מ״מ).

2605 פי׳ קודם שברא א״ס ב״ה עולם האצילות (מ״מ).

2606 פי׳ שמותיו ית׳, שהם הספירות והפרצופים היו כלולים בתוך א״ס, ולא היה נגלה שום פרצוף, לא עתיק ולא א״א ולא או״א וזו״ן (מ״מ).

2607 כשעלו המ״ן במצח הרצון העליון של א״ק, הכוונה היא למברי עלמא, עולם האצילות, ע״י שם מ״ה החדש שיצא ממצח דא״ק אשר על ידו נתקן כל עולם האצילות (מ״מ). עי׳ מלואים אות ט.

2608 כתר שבתוך חכמה (רח״ו).

2609 (בהנהגת) [בהגעת] נתיב א׳ שעליו נאמר נתיב לא ידעו עיט (רח״ו). ועי׳ ויקרא י ע״ב שם מפרשים את לשון ״מטון״.

2610 הוא תיקון הז׳ מלכים הנקראים עולם (מ״מ).

2611 פי׳ כשיצא שם מ״ה התחיל א״ס ב״ה לתקן פרצופים הנעלמים כגון עתיק וא״א (מ״מ).

2612 ר״ל שאלו הג׳ לא עאלו לעילא בהיכלות האלו וסליקו לעילא, שכאן סוד הייחוד, אלא נחתי לתתא במט״ט, שהוא עה״ד טו״ר, ושם פגעו בההוא רע, ואתענשו כל אחד באותו יסוד שעלה. והענין כי אין דבקות אלא בימינא, שלכן הק״ש בהיכל אהבה, שלכן ר״ע דאתי׳ בסטרא דימינא, נכנס בשלום ויצא בשלום, משא״כ הם שנכנסו בג׳ יסודות האחרים, ונחתו לתתא כמש״ו (יהל אור).

2613 ר״ל במט״ט כנ״ל (יהל אור).

2614 ר״ל שלא סליק למעלה בהיכלות, אלא נחית משם למטה עד הס״א. וז״ש ואערע בההוא ס״א דאקרי אל אחר. והוא ג״כ ביסודא דאשא בס״א, שכ״א נחת ביסודו כנ״ל. והוא בהיכל שכנגד היכל זכות, שהוא יסוד השני מד׳ יסודות ארמ״ע, חגת״ם, כנ״ל. והוא היכל חובה, כמש״ל דף רס״ה היכלא רביעאה היכלא דא איהו דאקרי חובה כו׳ בהאי היכלא אתחזי חד רוחא שליט תקיפא דאיהו על כלהו ודא אקרי אוף הכי אל כגוונא דאחרא דבסטר קדושה האי איהו אל נכר כו׳ (יהל אור).

2615 עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

2616 ר״ל שנדבק באל אחר, ונענש הוא יותר מכולם, לפי שכל תוקפא דס״א בשמאלא, לכן נדבק בם (יהל אור).

2617 סטרא (דפ״ו).

בן זומא נחת[2618] ביסודא דרוחא ואערע ברוחא אחרא דמטא לסטר[2619] מסאבא [דאקרי פגע רע] ובגין כך (נפגע) פגע ביה[2620] ולא אתישב ביה[2621] וכלהו לא אשתזבן מעונשא ועל דא אמר שלמה (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים בגין דאלין נחתו בדרגין אלין ואתענשו[2622]:

תא חזי בגין דרבי עקיבא[2623] סליק לעילא כדקא יאות עאל בשלם ונפק בשלם |דוד| שאיל שאלתא ולא אתפרש דכתיב (תהלים יז יד) ממתים ידך יהו״ה ממתים מחלד חלקם בחיים[2624] (ס״א תוהא) על דא[2625] [תוהא] (מה) אלין דאתקטלו בקטולי עלמא[2626] זכאין צדיקי(א)[2627] דלא חאבו חובה בגין דיתענשון[2628]:

(קיג) ז״ל מאיר הזהר ריש תיקו״ז: בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות (מג ע״ב) אמר רבינו, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויו״ת המנוקדין בט׳ מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע״ס פנימיות שהם יו״ד ה״א וא״ו ה״א הם הרוח [עי׳ לקמן יט ע״א], ועי׳ ס״י ד׳ ע״ד, ויהל אור ח״א יג ע״ב (לש״ו).

וז״ל בס״י, השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו׳ צבאות שד״י אדנ״י, והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז׳, וכו׳, ושמות הוי״ה הן בנשמה והוא בג׳ דרגין, הוי״ה א׳ כוללת כל ע״ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית׳ חנון כו׳ בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו], וכינויין אחרים כלחם כו׳ בהיכלא, והן כל התורה והן ד׳ דרגין והכל יוצא משם הוי״ה נמצא כל התורה הוא שמו, עכ״ל.

וז״ל היהל אור: בע״ס של אצילות, השמות שאינן נמחקין בגוף הספירות, ועשר הויו״ת מנוקדות בנקודות הידועות, ברוח של ע״ס. וכן כאן ההויו״ת ברוחין, והשמות במאורות, שהן הנהורין דכאן.

ועי׳ זהר ח״ב מב ע״ב וז״ל, בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו״ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אהי״ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, עכ״ל.

עי׳ לש״ו כללים ח״א מט ע״ב שהי׳ אותיות של שם מ״ה הם הרוח הכללי והעיקרי, והעשרה הויו״ת המנוקדות בניקוד ט׳ נקודות כמש״כ כאן הם הנפש שברוח, וכל זה הוא חלק הרוח שבז״א מצד אבא, אבל החלק הרוח שבצד אמא הם עשרה הויו״ת הנזכר בתקוני ז״ח לה ע״ג, והם מנוקדות בניקוד ד׳ תיבות הראשונות של העשרה מאמרות, והנפש של אותו הרוח הם עשרה שמות אלהי״ם אשר בעשרה מאמרות, ועי׳ טנת״א ה׳ וביאורים שם אות נו ועט.

[2618] נחית (דפ״ו).

[2619] ר״ל שאין נכנס בס״א ח״ו כנ״ל, אלא פגע ברוח דמטא לס״א, שמקבל ממנו הס״א. וכן בב״ע כנ״ל. וההוא רוחא דמטא לס״א, הוא נקרא פגע רע, שאינו רע עצמו, אלא פוגע ברע, והן אוקידו דעפרא, שממנו נעשה האפר דס״א, אינו הרע בעצמו. ובהן נענשין ב״א, והגיע לצדיקים כמעשה הרשעים כנ״ל. והוא נחית ברוחא דחכמתא, שהוא אוריאל, שבו ניתנה התורה, כמ״ש בפ׳ יתרו דף ע״ח ע״ש (יהל אור).

[2620] כמ״ש (חגיגה יד ע״ב) בן זומא נפגע (יהל אור).

[2621] ולא אתיישב בי׳ חכמתא ונפגע - וז״ש (חגיגה שם) ועליו הכתוב אומר דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאותו, שהוא היה חכם, כמ״ש (ברכות נז ע״ב) הרואה בן זומא יצפה לחכמה. וכולם נענשו בענין שלו כידוע (יהל אור).

[2622] עי׳ מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2623] אמנם ר׳ עקיבא הנה ע״י גדולת תורתו וקדושתו, שהיה כל ימיו עובד מאהבה, וכמ״ש (ברכות סא ע״ב) כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך כו׳, וכן בזוה״ק בהיכלות פקודי (רנד ע״א), הנה נתעלה ע״י מעשיו עד מוח הדעת עצמו ובהחסדים שבדעת, ע׳ שער המוחין (סוף פרק ט) ובמפרשים שם מה שהעירו בזה, וע׳ פע״ח (שער ספירת העומר פ״ז) וכן בשער הכוונות (שם דף פו ע״ד ופז ע״א), וע׳ שם ושם שאמר כי ע״י המעשים טובים נתגדלו ועלו למעלה למעלה (דע״ה ח״ב קז ע״א ועיי״ש עד ע״ב).

[2624] ר״ל כמ״ש (ברכות סא ע״ב) אמרו מ״ה לפני הקב״ה זו תורה וזו שכרה ממתים ידך ה׳ כו׳. א״ל חלקם בחיים. ולא נתפרש השאלה, מה היתה התשובה על שאלתם. ומפ׳ והולך כאן (יהל אור).

[2625] מה דא (דפ״ק).

[2626] ר״ל עשרה הרוגי מלכות (יהל אור).

[2627] צדיקיא זכאין (דפ״ו).

[2628] שמיתתם היה בסוד הקרבן, כמ״ש למטה. וזהו דוקא שמת בלא חטא, דאל״ה לא סליק בסוד הקרבן, כל מום בו, כידוע בסוד מסירת נפש בק״ש (רע״מ צו לג ע״א) (יהל אור).

ועי׳ ע״ח דרושי אבי״ע פרק ב׳.

(קיד) עי׳ זהר ח״ג קפז ע״א: פתח ואמר (קהלת ב יד) החכם עיניו בראשו וגו׳ וכי באן אתר[2629] עינוי דב״נ אלא בראשו דילמא בגופו או בדרועיה דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגלויא[2630] דרישא ד׳ אמות[2631] מ״ט דשכינתא שריא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי בראשו אינון בההוא דשריא וקיימא על רישיה:

וכד עינוי תמן[2632] לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דב״נ איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צווח ואמר (קהלת ט ח) ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן וע״ד (קהלת ב יד) החכם עיניו בראשו ולא באתר אחרא:

אתון חכימין ודאי ושכינתא שרייא על רישייכו היך לא אשגחתון להאי [ד]כתיב (שמות כו כו) [ועשית בריחים חמשה] (וחמשה בריחים[2633]) לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית האחד והשנית אמר קרא שלישית ורביעית לא אמר קרא דהא אחד ושנית דא חשיבו דתרין סטרין[2634] ובג״כ עביד חושבנא מתרין[2635] אלין:

תרגום: $

עי׳ זהר ח״ב קנה ע״א: |כגוונא| דא ברא אדם בארעא דאיהו כגוונא דההוא כבוד עלאה לתקנא להאי כבוד ולא[ת]כללא מכל סטרין כבוד עלאה (ד)איתי ביה תלת אלין אדם לתתא איתי ביה תלת אלין[2636] ולאתכללא ההוא כבוד |ותאה| מעילא ומתתא למהוי שלים בכל סטרין זכאה איהו בר נש דזכי בעובדוי למהוי כגוונא דא ועל דא כתיב (קהלת ט יח) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר:

[2629] ירצה שמרגיש שתי קושיות, האחת היא קושיא פשיטא, שזה מוחש לכל שעיני כל אדם הם בראשו, ועוד שכן ראוי להיות בראש שהוא הגבוה שבגוף, כי דלמא בגופו וכו׳, שמא יש סברא לומר שיהיו בגופו או בזרועו, ואם כן שכן הוא וכן ראוי להיות, למה הוציא את החכם מכלל כל באי עולם, אפילו כל בעלי חיים עיניהם בראשם (רמ״ז).

[2630] בגלוי (דפ״ו).

[2631] תחום זה הוא של השכינה, וכדאמרינן ארבע אמות בארץ ישראל, ארבע אמות של הלכה, שה״ס כחב״ד דידה המאירים מתנה״י דידיה, וששם מאיר יסוד אבא דיסד ברתא, כי על כן היא נקראת חכמה קטנה או תחתונה, ולכן היא שורה על ראש האדם שה״ס חכמה שלו הנקראת ראשית, והכובע אשר על הראש ה״ס הכתר, כמד״א עוטר ישראל בתפארה, והוא מכתיר וסובב על הראש להגין עליה. ולכן לא ילך בגילוי ראש ארבע אמות, היא שמורה באור (נ״א שמורה על אור) חכמה עליונה המאיר בהמשך תנה״י ומשם ואילך אין לה הגנה אלא הידוק הכובע המגין. ויתר על כן ידוע שנר״ן הם בתוך הגוף, ועל ראשו היא החיה אשר היא. בסוד החכמה כידוע, והשכינה היא נפש חיה, ה׳ אחרונה שבשם, שד׳ אותיות שלו הן סוד חנר״ן, ולכן היא שורה על הראש אשר שם החיה, והכל סוד חכמה. וזהו החכם עיניו בראשו. ולא אמר הצדיק, כי הוא הפך הכסיל, שלא ר״ל שוטה אלא רשע המשתטה ברשעו. ויאמר מי שהוא חכם שיש לו חכמה תחתונה (נ״א תבונתו) על ראשו וגם אור החיה, עינוי ומילוי בראשו, כל מעייניו ודבריו הם להשגיח בראשו לקיים אותו האור ואותה הקדושה הטהורה השורה על ראשו (רמ״ז).

[2632] ירצה שהשם עינו ולבו על האור שבראשו צריך לדעת שהוא כנר דולק, וכמש״ה (איוב כט, ג) בהלו נרו עלי ראשי, וצריך לשמן, הוא להמשיך אור החכמה שסודו שמן, כמש״ה (משלי כז, ט) שמן וקטרת ישמח לב, כידוע ליודעים. איהו פתילה, שהיא השואבת השמן ואז נאחז בה האור. והענין כי מח החכמה הוא המחיה את הכל, וכן נאמר (תהלים קד, כד) כלם בחכמה עשית, וכשהנר מאיר בראשו שהוא אור חיה, אז מאירים גם כל הנר״ן שבתוך הגוף, נמצא שאור חכמה מאיר לכל חנר״ן, וז״ס (ישעיה כו, ד) י״ה יהו״ה צור עולמים, י״ה שהוא חכמה מאיר בכל ד׳ אותיות הוי״ה. והנה י״ה פעמים הוי״ה גי׳ שמ״ן שה״ס שפע החכמה, וכן השמן מחכים וכדאמרינן הרוצה להחכים ידרים, והוא טבע השמן, כמ״ש על עיר תקוע שהיו כולם חכמים (רמ״ז).

[2633] וגו׳ (נוסף בדפ״ו).

[2634] פי׳ שהם נגד י״ס והחמשה האחרים נכללים בהם ואינם במנין (מ״מ).

[2635] בתרין (דפ״ו).

[2636] יובן במ״ש בליקוטים שהצדיקים בעו״הז יש בהם ג״כ עיבור ויניקה ומוחין דוגמת זעיר כי הולכים וגדלים ויש להם נפש מעיבור שהוא עשייה. ורוח מיצירה שהוא יניקה ונשמה מבריאה שהיא גדלות נמצא שהמ׳ מקבלת מכבוד דלעילא שהוא זעיר מ״ד ומקבלת מאדם התחתון מ״ן (מ״מ).

מה לכבוד עלאה ההוא משחא רבות קדשא[2637] לא אתמנע מניה מרזא דעלמא דאתי[2638] אוף הכי לבר נש דעובדוי מתלבנן תדיר ההוא משח רבות קדשא לא יתמנע מניה תדיר במאי זכי בר נש לאתעדנא בההוא עדונא עלאה בשלחן דיליה כמה דאיהו מעדן על פתוריה נפשאן דמסכני דכתיב (ישעיה נח י) ונפש נענה תשביע מה כתיב בתריה (שם יד) אז תתענג על יהו"ה וגו' דאוף הכי קודשא בריך הוא רוי ליה בכל אינון עדונין דמשח רבות קודשא עלאה דנגיד ואתמשך תדיר להההוא כבוד עלאה lכתיב (שם י) ונפש נענה תשביע מה כתיב בתריה אז תתענג על יהו"הl:
תרגום: $

(קטו) עי' הקדו"ש מג ע"א: וזהו עיקר הענין דכל הכוונות והיחודים, לדעת על כל שם איך שהוא יוצא מהשם הוי"ה ב"ה, ולייחדם כולם בהעשר אותיות דהשם מ"ה שהוא השם המפורש כנ"ל בדברינו, וכמ"ש הגר"א בתיקונים תיקון ס"ו קי"ג ע"ב בד"ה אבל[2639] ובד"ה ואמר[2640], ע"ש ותמצא. וע' עוד בזה בדבריו בסוף תיקון נ"ז[2641], ובסוף תיקון נ"ה[2642]. וזהו שאמרו רז"ל דלכך מתפללים ואינם נענים מפני שאינם יודעים סוד שם המפורש, ור"ל שאינם יודעים איך שכל השמות כולם יוצאים ונמשכים ממנו, ולייחד את כולם במקורן. אבל מי שזכה לכל זה אין קץ למתן שכרו, וכמ"ש בזוה"ק (פ' חקת קפג ע"ב וקפ"ד ע"א) מהכא אוליפנא כל וכו', וכן הוא עוד בכ"מ בזוה"ק רבו מלספר[2643].

ועיי"ש נד ע"ג: כל שימוש השמות כולם הוא הכל רק בהמלכות דאצילות ובהשמות דאלהי"ם ואדנ"י אשר בה, היוצאים ומסתעפים מהשם הוי"ה ב"ה, והם אורותיה וגילויה המתפשטת בהם בכל התהוות והנהגת דבי"ע, וכל שימוש השמות הוא הכל רק בהשמות וכינוים המתגלים בה. כי למעלה ממנה אי אפשר לגעת שם מאומה כלל, כי היא הראשית לנבראים[2644], שממנה נברא הכל, כמ"ש בהקדמת תיקונים (י"ב סע"ב), וכל שימושי השמות הוא רק בה. ולכן אמרו בתיקונים (שם) ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף, כי אין היתר להשתמש בשמות אלא רק לצדיקים גמורים הגורמים יחודה למעלה, והיודעים על כל שם ושם איך שהוא נמשך ומתפשט מהשם הוי"ה, וכמ"ש הגר"א בתיקונים סוף תיקון נ"ה (קב ע"ד), כי אין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו כי אל"כ הוא ח"ו קיצוץ בנטיעות כו' ע"ש. ועי"ש עוד (דף קיג ע"ב) סוף תיקון ס"ו בד"ה ובזמנא[2645] ובד"ה אבל[2646] ובד"ה ואמר[2647] ע"ש.

[2637] שפע אבא (רח"ו).

[2638] פי' שאבא נמשך לזעיר באמצעות הבינה וז"ש מרזא דעלמא דאתי (מ"מ).

[2639] וז"ל, אבל אינון דידעין כו' - ר"ל לכוין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בוריין כל שם האיך יוצא משם הוי"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות. דשמות הן בשכינה והוי"ה בקב"ה כמש"ל סוף תכ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההויות משונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע"ה טו"ר כנ"ל.

[2640] ואמר זכאה איהו מאן דסליק כו' - דיחוד הוי"ה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון וז"ש מעשר אמירן במחשבתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א"ח ט' ד' עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח"ו שלא תפול שום מחשבה וז"ש ובההוא זמנא כו'.

[2641] קה ע"ד ד"ה דאשתכח וז"ל, הוי"ה הוא נשמתא ונוק' הוא גופא כמש"ל ס"ג ב' ומסט' דגופא ועמש"ש ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור הכל שם אחר והוי"ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הוי"ה כנ"ל ס"ת נ"ה דהיא א' אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכ"ה שם הוי"ה בכל העולמות כולהו שהן אדם א' בכללו וז"ש ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמיזין בהוי"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' ר"ל א"ס והוא בכתר שמשם הכל א' דהוא א' אבל הכל בא"ס, עכ"ל.

[2642] קב ע"ד ד"ה דרכי וז"ל, הוי"ה הוא בעד"א והשם הוא בנוק' וז"ש כגון דכורא כו' וכ"ה במלאכים דהוי"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתי' כמש"ו וכגוונא דא כו' ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו שהוא ח"ו קצוץ חטא אדה"ר.

[2643] הגהה מכ"י המחבר: עיין פ' ויקהל ר"א א' ב', ושם ר"ב ע"א ורע"ב, ושם ר"י ע"ב, ופקודי רס"ב ב', במדבר ק"כ, ובא"ז רצ"ד ב', ופקודי ר"פ רע"א.

[2644] עי' בביאור רבינו על ספד"צ סוף כט ע"ד.

[2645] ובזמנא דישראל אינון בגלותא כו' ובג"ד אוקמוה קדמאין כו' - ר"ל כי בגלותא הוא כל שמושי קבלה מעשיות הכל בעץ הדעת טוב ורע, דגלותא דמיא לחטא אדה"ר, וכנ"ל דעובדא דמעשה

ועי׳ זהר ח״ג קפג ע״ב: מהכא אוליפנא |נ״א ת״ח| כל מאן דבעי לאתערא מלין[2648] דלעילא בין בעובדא בין במלה אי ההוא עובדא או ההוא מלה לא אתעביד כדקא יאות לא אתער מדי:

כל בני עלמא אזלין לבי כנשתא[2649] לאתערא מלה דלעילא אבל זעירין אינון דידעין לאתערא וקב״ה קריב לכלא |דידעי למקרי ליה ולאתערא מלה כדקא יאות|:

אבל אי לא ידעי למקרי ליה לאו איהו קרב[2650] דכתיב (תהלים קמה יח) קרוב יי׳ לכל קוראיו וגו׳ מאי באמת דידעי |לאתערא| מלה דקשוט כדקא יאות וכן בכלא אוף הכא הוו אמרי ישראל הני מלין מלין דקשוט בגין לאתערא להאי בירא ולאשקאה לון לישראל ועד דאמרי הני מלי לא אתער:

וכן אפילו באינון חרשי עלמא דמשתמשי בזינין בישין עד דעבדי עובדי[2651] דקשוט לגבייהו אי לא אמרו מלי דקשוט בגין לאמשכא לון בהני גווני דבעיין לא [מתערין] (מתעבד) לגבייהו ואפי׳ [דצווחי] (דסחי) כל יומא במלין אחרנין או בעובדא אחרא לא משכין לון לגבייהו לעלמין ולא מתערין לקבלייהו:

ת״ח כתיב (מלכים א׳ יח כו) ויקראו בשם הבעל וגו׳ מאי טעמא חד דלאו רשו בההוא בעל בהאי[2652] ועוד דמלין לא מתכשרן ב(ע)ינייהו[2653] ואנשי לון קב״ה מנהון הה״ד (שם לז) ואתה הסבות את לבם אחורנית זכאין[2654] אינון צדיקייא דידעי למקרי למאריהון כדקא יאות[2655]:

אמר רבי שמעון הכא בעינא לגלאה מלה ת״ח כל מאן דידע לסדרא עובדא כדקא יאות ולסדרא מלין כדקא יאות[2656] הא ודאי מתערי לקב״ה לאמשכא מלין עלאין דמתכשרן (ס״א ואי לא לא אתכשר לגבייהו) ולא אכשר לגבייהו אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא ולסדרא מלין מאי חשיבו דלהון דצדיקייא דידעי עקרא דמלה ועובדא וידעי לכוונא לבא ורעותא יתיר מאלין אחרנין דלא ידעי כל כך:

אלא אלין דלא ידעי עקרא דעובדא |כולי| (כל) האי אלא סדורא בעלמא ולא יתיר משכין

אבותיהם בידיהם, וקודם החטא הותר לו לאכול מעצי הגן, וכן קודם הגלות בבנין בית המקדש, אבל לאחר שחטא נתערב לו הכל וכן בגלותא.

[2646] אבל אינון דידעין כו׳ - ר״ל לכוין כוונות ויחודים, אותן היודעים הכוונות על בוריין, כל שם האיך יוצא משם הוי״ה, דעליו הם מיוסדים כל השמות, דשמות הן בשכינה והוי״ה בקב״ה כמש״ל סוף תיקון כ״ה, וז״ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו׳ בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה, וז״ש בכל פקודא ופקודא כו׳ למינו כו׳ וההויו״ת משונות בנקודות וכמש״ש, והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש״ל, דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו׳ ובעה״ח אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע״ה טו״ר כנ״ל.

[2647] ואמר זכאה איהו מאן דסליק כו׳ - דיחוד הויה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון וז״ש מעשר אמירן במחשכתא, דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד א״ח ט׳ ד׳ עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח״ו שלא תפול שום מחשבה וז״ש ובההוא זמנא כו׳.

[2648] עיקר הענין דכל הכוונות והיחודים, לדעת על כל שם איך שהוא יוצא מהשם הוי״ה ב״ה, ולייחדם כולם בהעשר אותיות דהשם מ״ה שהוא השם המפורש כנ״ל בדברינו, וכמ״ש הגר״א בתיקונים תיקון ס״ו קי״ג ע״ב בד״ה אבל ובד״ה ואמר, ע״ש ותמצא. וע׳ עוד בזה בדבריו בסוף תיקון נ״ז, ובסוף תיקון נ״ה. וזהו שאמרו רז״ל דלכך מתפללים ואינם נענים מפני שאינם יודעים סוד שם המפורש, ור״ל שאינם יודעים איך שכל השמות כולם יוצאים ונמשכים ממנו, ולייחד את כולם במקורן. אבל מי שזכה לכל זה אין קץ למתן שכרו, וכמ״ש בזוה״ק (פ׳ חקת קפג ע״ב וקפ״ד ע״א) (הקדו״ש מג ע״א).

[2649] כנישתא (דפ״ו).

[2650] קריב (דפ״ו).

[2651] עובדוי (דפ״ו).

[2652] להוריד אש מן השמים (רח״ו).

[2653] שהקב״ה בלבלם (רח״ו).

[2654] זכאן (דפ״ו).

[2655] וכבר הודעתיך במ״א (ע״ח שער מיעוט הירח פרק ג) כי מיציאת מצרים עד בנין בית המקדש תמיד היו זו״ן אחור באחור, ואין קומתה שוה לו רק היא עומדת מן החזה שלו ולמטה ששם מקום לבו של ז״א. ונמצא שהמלכות הנקרא לבם היתה אחורנית עם ז״א, וראשה מגיע עד שם, עד מקום טיבורא דלבא דז״א בלבד לא למעלה מזה, וזש״ה (מלכים א׳ יח לז) ואתה הסבות את לבם אחורנית, שעי״כ הקלי׳ היו מתגברים בימים ההם, ובכל זמן שהיו ישראל עע״ז על אדמתם, וכיון שגברו הקלי׳ גרמו לישראל לחטוא, ולכן אליהו ז״ל תיקן הדבר הזה, כי ע״י תפילתו העלה אז מ״ן, ועי״כ עלתה הנקבה אחורנית למעלה עד רישא דז״א ממש ולא עד הלב בלבד כמו בתחילה (שעה״כ יט ע״ג).

[2656] ח״ב רלח סע״א (לש״ו).

עלייהו משיכו דבתר כתפוי דקב״ה ודלא טס באוירא (דלא כנס או נטורא (ס״א דלא טס באוירא)) דשגיחו אקרי[2657]:

ואלין דידעי ומכווני לבא ורעותא מפקי ברכאן מאתר דמחשבה[2658] ונפקי בכל גזעין ושרשין בארח מישר[2659] כדקא יאות עד דמתברכן עלאין ותתאין ושמא קדישא עלאה מתברך על ידיהון זכאה חולקהון דהא קב״ה קריב לגביהון וזמין לקבליהון בשעתא דקארון ליה הוא זמין לון בשעתא דאינון בעאקו הוא לגבייהו הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי הה״ד (תהלים צא יד) כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי:

תרגום: מכאן למדנו (בא וראה), כל מי שרוצה לעורר דברים של מעלה בין במעשה בין בדבור, אם אותו מעשה או אותו דיבור לא נעשה כראוי, לא מעורר דבר.

כל בני העולם הולכים לעורר בבית הכנסת דבר שלמעלה, אבל מעטים אלו שיודעים לעורר, והקדוש ברוך הוא קרוב לכל היודעים לקרא לו ולעורר הדבר כראוי.

אבל אם לא יודעים לקרא לו, הוא אינו קרוב, שכתוב ״קרוב ה׳ לכל קוראיו וגו׳״, מה זה ״באמת״, שיודעים לעורר דבר אמת כראוי וכן בכל. גם כאן, היו ישראל אומרים דבורים אלה דברי אמת כדי לעורר באר הזאת ולהשקותם לישראל, ועד שאומרים מילים אלו, לא מתעוררת.

וכן אפילו באותם מכשפי העולם שמשתמשים במינים רעים, עד שעושים מעשיהם של אמת אליהם, אם לא אומרים דברי אמת בשביל להמשיך אותם בצבעים, אלו שרוצים לא מתעוררים לגביהם, ואפילו שצווחים כל היום בדברים אחרים, או במעשה אחר, לא מושכים אותם אליהם לעולמים, ולא מתעוררים אליהם.

בא וראה כתוב ״ויקראו בשם הבעל וגו׳״ למה. אחד, שאין יכולת לאותו בעל בזה, ועוד שהדברים לא ראויים ביניהם, והִשְׁפִּיחַם הקדוש ברוך הוא מהם, זהו שכתוב ״ואתה הסבות את לבם אחורנית״, אשריהם הצדיקים שיודעים לקרא לרבונם כראוי.

אמר רבי שמעון, כאן צריך לגלות דבר. בא וראה, כל מי שיודע לסדר מעשה כראוי ולסדר דברים כראוי, זה בודאי מעורר את הקדוש ברוך הוא להמשיך דברים עליונים ראויים (ואם לא לא יהיו ראויים להם) ולא ראוי להם, אם כך כל העולם יודעים לסדר מעשה ולסדר דברים, מה חשיבות הצדיקים שיודעים עיקר הדבר והמעשה, ויודעים לכוון לב ורצון יותר מאלו האחרים שלא יודעים כל כך.

אלא אלה שלא יודעים עיקר המעשה כל זה, אלא סידור בעלמא, ולא יותר מושכים עליהם משיכות, שאחר כתפי הקדוש ברוך הוא, שלא טס באויר שנקרא השגחה.

ואלה שיודעים ומכוונים לב ורצון מוציאים ברכות ממקום המחשבה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים בדרך ישר כראוי, עד שמתברכים עליונים ותחתונים, ושם הקדוש עליון מתברך על ידם, אשרי חלקם, שהרי הקדוש ברוך הוא קרוב אליהם, ומזומן כנגדם בשעה שקוראים לו, הוא מזומן אליהם בשעה שהם בצרה, הוא אצלם הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא, זהו שכתוב ״כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי״.

(קטז) עי׳ זהר ח,ב קטו ע״א: והאי איהו מ״ט מן מטה דילך דאתמר ביה (שמות יז ט) ומטה האלהים בידי דמטה אחרא אית לך[2660] [ומטה דילך] הוא מטה דמשה[2661] ובגין דא [א׳ מטה דילך] דאיהי בינה[2662] חוזרת לך כמה דאוקמוה במתניתין אלף בינה דחזרת [לך בתיובתא] [בך בתיביובתא ותיעול] (בך בתיביובתא תיעול) בין ו״ו ואתעביד וא״ו לקיים בך[2663] [ובישראל] [ולישראל] (ולישראל) (ישעיה נד ו) וברחמים גדולים אקבצך (ירמיה לא ח) ובתחנונים אובילם[2664] מתמן ואילך יתקיים בך לא יתן לעולם מוט לצדיק:

תרגום: $

2657 ר״ל שהוא רק הארה ושפע אשר בבחי׳ הסתר פנים, ולא נתגלה ולא נראה השפע שהוא נמשך ומשוטט באויר, ר״ל בהארת השגחתו יתׄ״שׄ, כי היא רק בהסתר פנים לבד (הקדו״ש מג ע״ג).

2658 כבר למדנו ממורינו זלה״ה כי עיקרה הוא להמשיך מיסוד אבא בסוד אתה שאנו אומרים (רח״ו). שהוא מעומק ורצון ופנימיות הלב והוא מסוד חכמה אבא ראשית האצילות (הקדו״ש מג ע״ג).

2659 הארת פנים בפנים (רח״ו).

2660 ״דמטה אחרא אית לך״ מוסגר בדרך אמת.

2661 עי׳ ע״ח שער הארת המוחין פרק ב.

2662 ר״ל שבפורקנא בתרייתא יתגלי ליה אילנא דחיי שער החמשים של בינה כנ״ל (יהל אור).

2663 ר״ל ו״ברחמים א״קבצך ו״בתחנונים הוא ר״ת וא״ו והוא וא״ו הנ״ל (יהל אור).

2664 ובתחנונים אובילם (מוסגר בדפ״ק).

(קיז)עי׳ זהר ח״ב צא ע״ב: נדר איהו לעילא[2665] ואינון חיי מלכא רזא דרמ״ח שייפין ותריסר[2666] |קטירין| (קטיסין) כחושבן (ו)נד״ר ועל דא חמיר משבועה חיי דמלכא[2667] |אלין| דיהיב חיין לכל אלין שייפין[2668] ואקרון הכי[2669] בגין אינון חיין ואינון חיין נחתין מעילא לתתא להההוא מקורא דחיין[2670] ומההוא מקורא נחתין לתתא לכל אינון שייפין:

שבועה לקיימא דרגא דלתתא רזא דשמא קדישא[2671] ודא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה וגופא[2672] דיליה למשרי בגויה |ולדיירא ביה ברוחא דשארי גו גופא ועל דא אקרי מלך עצמו דרוחא עילאה[2673] ותיבה דיליה למשרי בגויה| עצמו דההוא דסתיר[2674] לעילא ובגין כך מאן דאומי בקשוט הוא מקיים להההוא אתר וכד קאי האי אתר מקויים מקיים כל עלמא נדר שריא על כלא על מצוה ועל רשות[2675] דלאו הכי בשבועה והכי אוקמוה חברייא ע״כ[2676]:

תרגום: $

עי׳ זהר ח״ג רנה ע״א: ובגין דא נדר דיהו״ה דאיהו תפארת ושבועה דאדנ״י דאיהו מלכות דעבדו על גלותא דלהון בחכמה ובינה יהון שביקין ושביתין לא שרירן ולא קיימין (במדבר טו כו) ונסלח לכל עדת בני ישראל דחסד איהו מים גבורה אש תפארת אויר ובגין דא [אוקמוה] (תקינו) מארי מתניתין התר נדרים פורחים באויר ובגין דשבועה ממלכות[2677] |דאיהי| (דאיהו) לתתא מניה[2678] אוקמוה נדרים על גבי שבועות עולים ועוד אוקמוה כל הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו וכל הנודר כאילו נודר בחיי המלך (דעצם) המלך |ועצמו| אדני חיי המלך יהו״ה ובגין דא (שם ל ג) כי ידור נדר ליהו״ה:

[2665] אך הנדר הוא למעלה בסוד מוחין, הוא עליון, לכן מכונה לבינה, כי הלא מוחין דז״א הוא מנה״י דבינה נעשו, אם כן נמצא, כי הנדר תלוי באמא עלאה, אך לפי האמת שרשו במוחין דז״א שמאירין בנוק׳, והענין, כי הלא אחר שעל ידי השבועה נעשה כל גופא, ואז נשלמו כל ג׳ ספירין עילאין דידה, ואז היא בשוה עם ז״א והוא מאיר בה, כי היא מסתכלת במצחו אשר שם מוחין דיליה, ואז מסתכל מצח דידה בסוד מוחין, למצחא דידיה בגו מוחין דיליה ומתנהרין, ואם כן נמצא, כי הסתכלות זה אין בו ממש כמו השבועה שהוא הבל גמור היוצא מן הפה כלול מאשא רוחא ומיא, אמנם הנודר לשוא אינו גורם התלבשות החיצון כלל, רק מניעת הארת המוחין שלה, ולכן אינו כל כך חמור בבחינות אלו, לכן תיקונו שיתענה ששה ימים רצופים, והטעם כי הלא תחלה היתה [י׳ ספירות שלה] שיעור ג׳ ספירות בסוד נה״י של ז״א, ואח״כ כדי לעלות ולקבל מוחין, אז מתפשטת ועולה עד מוחין דיליה, והם עליות ו׳ ספירות, כתר, חכמה, בינה, גדולה [חסד], גבורה, ת״ת, כי דעת וכתר הכל אחד כנודע, ונמצא שחסר ממנה אותן הו׳ ספירות, לכן נגדם תתענה ו׳ ימים, והנה נלמד מזה, ששיעור קומתה הוא כ״ח, וכאשר היא עולה להיות כנגדו ממש הם ל״ד, וזה סוד ל״ד אמות [אורך ורוחב היריעה האחת [שמות ל״ו] (שער תיקוני עונות פרק ח). בבינה (יהל אור).

[2666] צ״ל ושית, ר״ל ו״ק (יהל אור).

[2667] ר״ל של בינה (יהל אור).

[2668] דו״ק כנ״ל (יהל אור).

[2669] ר״ל למה נקרא חיי דמלכא (יהל אור).

[2670] בינה (יהל אור).

[2671] כאשר מתגלה הרצון מלמעלה, שהוא מהג״ר, בקיום ההבטחה דכל הז״ת, ר״ל שלא ישתנה בשום אחד מהם, הנה זה נקרא בשם שבועה. וענינו הוא שהגילוי רצון דהג״ר מכריח על כל הז״ת שיתקיים הדבר עכ״פ גם בהסכם מדת הדין שבהם, וזהו לשון שבועה. והוראתו הוא כי נגזר הדבר גם בכל השבעה תחתונות כולם, שלא ישתנה בשום אחד מהם. והנה כל הדין דהז״ת הוא בהמלכות כמ״ש הרב בשער טנת״א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע״מ (פנחס רנה ע״א, ומשפטים קטו ע״ב) כי שבועה הוא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז״ת (דע״ה ח״ב קלז ע״א).

[2672] ר״ל בנדר שורה חיין דבינה למטה ובשבועה שורה רוחא וגופא דבינה בהן וזהו עצמו (יהל אור).

[2673] (ס״א תאיבא למשרי וכו׳) נוסף בדפ״ו.

[2674] דסתים (יהל אור).

[2675] רשותא (דפ״ו).

[2676] פקודא יג לאתעסקא בפריה ורביה וכו עד בכל סטרין ומשם תלך ויקרא מג ע״ב וביום השמיני (הערת הזהר).

[2677] כל הדין דהז״ת הוא בהמלכות כמ״ש הרב בשער טנת״א (פרק ז שם), וזהו שאמרו ברע״מ (פנחס רנה ע״א, ומשפטים קטו ע״ב) כי שבועה הוא במלכות, כי בה הוא מציאות השבועה, שהוא הוראת על הסכם כל הז״ת (דע״ה ח״ב קלז ע״א).

[2678] מיניה (דפ״ו).

ואוף הכי[2679] אית רזא אחרא חיי המלך חכמה הה"ד (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה כל הנודר ביהו"ה דאיהו תפארת כאילו נודר בחכמה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א חיי המלך וכל הנשבע [באדנ"י] (ביהו"ה) כאילו נשבע במלך עצמו עצמו דא אימא עלאה כאילו נשבע בה דאיהי (שמות כד י) עצם השמים[2680] לטוהר מסטרא דחסד (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי מסטרא דגבורה דא מלכות ובחכמה דאיהי [חיי] תפארת איהו סליק לאתקרי אדם הה"ד (ישעיה מד יג) כתפארת אדם:

תרגום: $

(קיח) עי' זהר ח"ב ב ע"א: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו[2681] כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא[2682] [יזהירו] ונ"א יזהירו דנצצין ברזא דחכמתא[2683] נהרין ונצצין[2684] בזיוא דחכמתא עלאה[2685] כזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן[2686] ודא איהו רזא סתימא[2687] דאקרי[2688] ורקיע (הרקיע) ביה קיימין כוכביא[2689] ומזלי[2690] שמשא וסיהרא[2691] וכל אינון בוצינין (דנהרא) [דנהורא][2692]:

2679 ר"ל בחו"ב כמו שמפרש והולך (יהל אור).

2680 דעצם חיור ובשר סומק כידוע (יהל אור).

2681 משום דקשיא ליה "את יעקב", "אתו" מבעי ליה. ולכן מפרש, "בני ישראל" הם גבולי אלכסון, שהם בני ז"א, הנק' ישראל, שבאו עם השכינה הנק' יעקב, וכדמסיק. לכן פתח בפסוק, והמשכילים, ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).

2682 ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אבי"ע, והסוד הוא באצילות, דתמן מקנן אבא, הוא סוד י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).

2683 נמחק בשער מאמרי רשב"י.

2684 ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר "יזהירו", יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד, והם יוסף הצדיק מלמעלה, ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן, כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו, ולכן נקרא חי עולמים, בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה, שהם עולים ח"י. וחי הוא בב' עלמין, שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי הוא יודוך (ישעיה לח יט). ושורש הדבר, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא רקיע המבדיל בין מים למים. ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו בסוד בטישה, בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש. כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דדכורא ובין עלמא דנוק', ואינו מניח לעבור האור למטה וע"כ, תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין, ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה. וז"ש "ודא איהו רזא סתימא דאיקרי הרקיע" כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למטה, לכן יש בו נהירו ונציצו. משא"כ בכל השאר. ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא, כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם י"ב בסוד ו"ק מחסד ולמטה, וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז. שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה, אינו דומה הכאת ו"ק לשאר, כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה, לפיכך מו"ק יצאו י"ב מזלות, ומזו"נ נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, שכמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע, כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חו"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פי' שמקבלים הארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

2685 הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה"י] (שער מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי יש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

2686 היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל

תרגום: $

(קיט) עי' ביאור רבינו בברכות ד ע"ב: ציצית, כתיב עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. וענין עוף השמים הוא הגוף, ובעל כנפים הם הכנפים. והגוף הוא בשלשה, ראש בטן גויה (ס"י פ"ג מ"ו), רג"ז[2693], והכנפים הם ז' כמ"ש שש כנפים לאחד, והשביעית מכנף הארץ זמירות, והוא בשבת, כמ"ש התוספות בסנהדרין פ"ד (לז: מכנף הארץ זמירות שמענו), והם אלו ז' כנפים דחשיב כאן. והם אחורים של שם[2694], בסוד א' ב' ג' ד', וכנגד הג' אין

אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

[2687] ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר (שער מאמרי רשב"י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז"א (רמ"ז).

[2688] בראשית ח ע"ב לד ע"א (הערת הזהר).

[2689] הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (שער מאמרי רשב"י). חסדים (רח"ו).

[2690] הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז' בתקונין. כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות (שער מאמרי רשב"י). גבורות (רח"ו).

[2691] מת"ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות, אם בחינת היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ"ז שרשה בסוד ה', ד"ו, ובסוד יו"ד וי' ו' ד' נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה' ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז' ספירות הבנין, כי חמה ולבנה עם ה' ככבי לכת, הם ז'. ואל יקשה בעיניך כי ז' ספירות הם הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשין בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרשית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אִלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה ואליה כִּיְוֵן באומרו "אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא" שמסתכלין בפנימיית החכמה, כי שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת, וזמ"ש "נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה" וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו. וזמ"ש בזוהר "נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן" שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז"א, ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרשית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונצצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת. ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א יש בו נהירו ונציצו כדפרשית. ולפיכך נקרא רזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י"ב מזלי, בסוד מזל, שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים, והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב"י). זו"ן (רח"ו).

[2692] יעקב ולאה ודור המדבר ויתר ההארות (רמ"ז).

[2693] ראש, גוף, ז' קצוות.

[2694] היינו י' י"ה יה"ו יהו"ה.

כנפים, שהוא הגוף. והכנף של ארץ הוא תפלה של יד[2695] כנ"ל, ותפלין של ראש הם כנפים של ראש כידוע[2696] (אגדות הגר"א).

(קכ) עי' זהר ח"ג רג ע"ב: כל יחודא שלים הכא איהו יי' אלהינו יי' דהא רזא דיליה מראש צורים איהו ואתייחד ברישא[2697] בגזעא ושבילא[2698] יי' דא רישא עלאה אוירא דסלקא[2699] אלהינו דא גזעא דאתמר[2700] (ישעיה יא א) גזע ישי יי' דא שבילא[2701] דלתתא ועל רזא דא אתייחד [ביה] (ביחודא) כדקא יאות ס ובגין דאתמתח ביה שבילא אצטריך [כאן חסר] רזא דאתגזר בתרי מתיבתי:

תרגום: $,

(קכא) עי' זו"ח (נז ע"ד): והכא רזין עילאין לאינון דידעי מדין אתוון כולהו רשימין ברזא[2702] ואקרון גופי תורה[2703] דקיימין למילף ולמנדע ברזין עילאין[2704]:

תרגום: וכאן סודות עליונים לאותם יודעי דין כל האותיות רשומות בסוד ונקראות גופי תורה שעומדים ללמד ולדעת את הסודות העליונים.

[2695] עי' תז"ח: רצועה דיד לקשרא לה ודא שכינתא דאיתמר בה יונתי וכו'. בהגר"א: ורצועה של יד לקשרא שכינתא עם האדם.

[2696] עי' תז"ח יג ע"ד: תרין רצועין לקביל כנפי יונה, בהגר"א: ר"ל תרין רצועין של ראש הן כנפים של השכינה לכסות האדם מכל המקטרגים כמ"ש לקמן כנפי יונה נחפה כו' מכסיאת עליה בגדפהא ואגינת כו'.

[2697] ג' קוצי הי' הם סוד חב"ד שנכללו בחכמה (רח"ו).

[2698] עי' שער מאמרי רשב"י ה' ע"ב וז"ל, שלש טיפין דאזדרקו מן מוחא נמשכים מן ג' מוחין, חכמה ובינה ודעת הנז' באדרא רבא ונרמזים ביו"ד עצמה קוצא לעילא וקוצא לתתא וגי"ו (נ"א ושוריק) באמצעיתא, והם הם שרשא וגזעא ושבילא הנז' בפ' בלק בדף ר"ג סוף ע"ב, עכ"ל, וע' יהל אור ח"א ז' ע"ב וז"ל, באות יו"ד איתביה קוצא וגזעא ושבילא קוצא הוא קוץ העליון, גזעא גוף היו"ד, ושבילא קוץ התחתון, ולכן ביו"ד התחברות כל ג"ר, כי גזעא גוף היו"ד הוא חכמה, ובקוצא נקשר כתר עליון, ובשביל התחתון בינה, והוא נעיץ בינה בה"א של השם שהוא קוץ הימין של ה"א שהוא י' כידוע, עכ"ל.

[2699] חכמה שבו אוירא דכיא (רח"ו).

[2700] בינה (רח"ו).

[2701] דעת המכריע ור"ל שדעת המזווג או"א משם יורדת הארה ליסוד דאבא הנק' שביל שהוא דעת דז"א וז"ש דא שבילא דלתתא (רח"ו). עי' תז"ח יז ע"ב וגר"א שם, וכן עי' שער מאמרי רשב"י כח ע"ד, וכן שם ה' ע"ב, ועי' תז"ח יא סע"ג, ועי' יהל אור ח"א א ע"ד, וכן שם ז ע"ב, ועי' בהגר"א בס"י ה ע"ג.

[2702] "אתוון כולהו רשימן" וכו' הענין שעם היות שיש בחינות רבות באותיות, יש אות מורה במקום גבוה כי"ד שהיא מורה על החכמה ויש אות במלכות כגון ת', ויש אות מורה על הקליפות כגון ק"ר, עם כל זה "כולהון" כולם שוים לטובה שהם "רשימן" שהם בדקות "ברזא עילאה" והיינו מציאותם הנעלם בסוד ל"ב נתיבות חכמה כדפירשנו לעיל. עוד ירצה באומרו "כולהון" מפני שיש בהם ריבוי כגון כמה אלפים בתורה כמה ביתים כמה גימין, ואין הכוונה שהם למעלה כ"ב אותיות ולמטה הוכפלו לפי צורך הדיבור חס ושלום, אלא "אתוון כולהון" בריבוי בחינתם "רשימן" בדקות בסוד (העלם) הנתיבות "ברזא עילאה" ששם יסודם בסוד צרופי המאורות והמזגתם אלו באלו, ואח"כ מידי צאתם אל מקום הגילוי הם בסוד שש קצוות שבת"ת ולזה "איקרון גוף תורה" שעם היות שיש בת"ת עוד נקודות וטעמים שהם מורים על שלש ראשונות כאשר יתבאר, עם כל זה האותיות הם גוף דהיינו להורות דרועין וירכין וגופא, והטעם שכמו שהספירות שש קצוות הוא הנגלה מהם וידוע שאינם פועלות אלא על ידי השלש ראשונות, וכפי ההנהגה המשולחת מלמעלה כן הם מתנהגות, עם כל זה המתגלה אלינו אינו אלא שש קצוות והפעולות מתייחסות אליהם ושנויים באמתות בשלש ראשונות, וזהו שאמר "דקיימין למילף ולמנדע ברזין עילאין" שהמורים הסודות אינם הנקודות או הטעמים עם שיהיו באותיות, אלא יורו פנים באותיות שיורו האותיות הענין הנרצה, והיינו כדפירשנו בספירות ששלש ראשונות יורו פנים בשש קצוות שיגלו הנרצה, והם נעלמות בלתי מגלות מן הנעלם דבר אלא פועלות בנגלות כדפירשנו (אור יקר).

ר"ל שנקרא סוד (אמר המסדר נראה שחסר כאן וכצ"ל ר"ל בינה שנקרא סוד) כמ"ש בד' נ"ח ע"א בשעתא דנפקי אתוון מגו עלמא דאתי כו' (יהל אור). הגר"א בתז"ח יז ע"א: יתבי כגופא בלא רוחא - כנ"ל האותיות הן גוף בלא רוח שאין יכולין לנענע בלא נקודות כמו גוף בלא רוח כמ"ש בזו"ח@ ש"ה (עג ע"ב)[2702] דאתוון כולהו רשימין ברזא כו' ר"ל שנקרא סוד כמ"ש (עד ע"א) בשעתא דנפקי אתוון מגו עלמא דאתי[2702] כו' ואקרון גופי תורה[2702] שהן גוף כנ"ל.

[2703] שהן גוף כנ"ל. [ר"ל שהאותיות בלא נקודות הן כמו גוף בלא רוח] (יהל אור).

[2704] עי' פרדס שער הנקודות פ"ו ובשער הטעמים פ"ה (דפ"מ).

(קכב) עי' זו"ח נח ע"א: בשעתא דאתוון[2705] נפקו מגו עלמא דאתי כולהו אגלימו ברזא דאדם והוו גופא בלא נפשא עד דאתער האי נקודה עילאה ועאל בטמירו גו[2706] עלמא דאתי ונפקו נקודי כולהו מגו האי נקודה[2707] לקיימא אתוון על קיומייהו ודא איהו בראשית ברא אלהים (בראשית א א) ראשית דא נקודה[2708] עילאה דבה ברא אלהים ואתקין כל נקודי תיקוני דאתוון דאינון רזא דשמים וארץ ואי לא האי ראשית רזא דנקודא עילאה[2709] לא אתנקידו אתוון ולא הוה בהו קיומא:

[2705] כבר פירשנו לעיל ענין הזמן למעלה, והנה דרך קצרה "בשעתא" היינו בחינה ראויה בבינה להאציל ממנה סוד ההויות הרמוזות באותיות, "נפקו מגו עלמא דאתי" שהם נמצאות מושרשות בדקות בתוכיות הבינה ומשם יוצאות להגלות למטה, והם שבעה ספירות שהאותיות ענפים להם כדפירשנו בספ"ר בשער האותיות, וענין "אדם" דקאמר היינו סוד ההנהגה העליונה בהיותה נחלקת לפעולות ידועות קבועות בשבעה ספירות שהם שש קצוות זכרים והמלכות בענין שהם זכר נקבה אד"ם, ובהם כל סוד הפעולות אל המדות, שההנהגה אינה אלא מחסד עד המלכות כדפירשנו, וההנהגה זו הוא כעששיות הצבועות לגוונים ואין להם אור להאיר, וכגוף שבו כח הפעולות ואין בו חיות לפעול וכדפירשנו בספ"ר בשער עצמות וכלים, וזהו שאמר "הוו גופא בלא נפשא" דהיינו החיות העליון המשולח משלש ראשונות אל הספירות לפעול פעולת ההנהגה המסודרת בהם, ולזה "אתער האי נקודה עילאה" דהיינו החכמה, ונקראת נקודה מפני שלפי האמת לא יגזר בה פעולת ההנהגה אלא היא נקודה שאינה נחלקת לחלקים שזוהי גדר נקודה שלא תתחלק וזה לשלול ממנה שנויי הפעולות כדפירשנו, ולזה קראה "עילאה" שמפני שהיא עליונה בסוד דבקותה בכתר ואין סוף אנו חייבים לרחק ממנה שינויים והפעולות, "ועאל בטמירו" כלומר זווגם הוא על ידי טמירו שהוא סוד נתיב לא ידעו עיט הנעלם ונטמר כדפירשנו בספ"ר בשער מהו"ת והנהג"ה (אור יקר). וז"ש בתז"ח שם (כא ע"ב) ג' קשרין, ה' אלהינו ה', שבהם כ"ב אתוון ותלת. וכלהו כלילין בתלת אלו, ג' קשרין. והכל ברבות קדשא דנגיד מעלמא דאתי, שממנה יצאו כ"ב אתוון, כמ"ש בזו"ח שה"ש (נח ע"א) בשעתא דאתוון נפקו מגו עלמא דאתי כו' (יהל אור ח"א יד ע"ד).

[2706] היינו ממש שהחכמה היא נעשית נשמה אל הבינה כדי שעל ידי כך יהיה נצוצותיה נשמה לנצוצות הבינה דהיינו נקודות לאותיות כדמסיק, "עלמא דאתי" היינו הבינה, ונקראת עלמא דאתי בערך בחינתה על ענפיה שהם ששה קצוות הנמצאים ממנה שהם הם האותיות כדפירשנו, ומשם מתאצלות אצילות שיתלבשו בשש קצוות להשפיעם פעולותיהם שהם כנשמה בתוך הגוף וכאור העששית, ועם היות שיתחלקו הנקודות לחלקים שונים כגון סגול חסד ושבא ולא רחמים לחולם וחסד לסגול אלא על ידי האותיות, נמצא באמתות שינויי הפעולות מהאותיות, וזהו שאמר "לקיימא אתוון על קיומייהו" כלומר בחינת קיום עצמם כהוגן וראוי אליהם לא בבחינת הנקודות, כענין החיות המחיה הגוף והגוף חי ורואה בעין וממשמש ביד והולך ברגל ועל דרך זה ממש הנקודות כדפירשנו (אור יקר).

[2707] הענין שהאותיות עצמם לא נמצאו מהבינה אלא בכח החכמה כדפירשנו לעיל וכדמסיק לקמיה, אלא שהאותיות היה שהשפיע החכמה בבינה והבינה עצמה הוציאה האותיות מכח האצילות הנשפע בה, אבל הנקודות אינם כך אלא היה החכמה בתוך הבינה ומתוכיות החכמה שבבינה יוצאות הנקודות וזהו שאמר "מגו האי נקודה" שפי' שנכנסה לבינה (אור יקר).

[2708] היינו חכמה "דבה" חכמה "ברא אלה"ים" בינה, והיינו מציאות הויית האותיות בה בעצמה בדקות ואח"כ תקנם והמציאם אל מקום אצילותם, וזהו שאמר "ואתקין כל תיקוני דאתוון" שהם ענפים לת"ת ולמלכות, וזהו שאמר "דאתוון רזא דשמים וארץ" דהיינו שבע ספירות שבהם סוד הויית האותיות כמבואר לעיל, ומפני שאינם ממש הספירות בעצמם, הם ענפים ועניינים פרטיים בהם אמר "רזא דשמים וארץ" וכן דקדק הכתוב דקאמר את השמים ואת הארץ דהיינו א"ת דכורא וא"ת נוקבא כדמסיק לקמיה שיש אותיות זכרים ואותיות נקבות, ונמצא לפי זה שמציאות הויית האותיות היו מבינה מכח החכמה אם כן כשנעלה מדרגה אחת אל מציאות קיומם יהיה על ידי החכמה עצמה כדפירשנו, וזהו שאמר "ואי לאו האי ראשית רזא דנקודה עילאה" דהיינו עצם החכמה "לא אינקידו אתוון" והכרח לזה מפני שקיום ההויות ראוי שיהיה מגבוה ממציאות הוייתם, וזהו שאמר "ולא הוו בהו קיומא" וזהו שאמר לעיל "ודא איהו בראשית" וכו' ולא מייתי אלא אותיות לבד אלא שממציאות הוייתם יכריח מציאות קיומם מתעלה מהוייתם כדפירשנו והשתא קשיא ליה דנימא בראשית בחילא דהאי ראשית ברא אלה"ים נקודי דאינון את השמים ואת הארץ היינו הנקודות הנטפלים לשמים וארץ, לזה אמר "תא חזי" שאין זה דרך הכתוב כלל אלא "בהאי ראשית רזא דנקודה עילאה ברא אלה"ים" (אור יקר).

[2709] כי תחלת מציאות הויה ציורית היא נקודה, ולכן תקרא נקודה ראשית וקודם נקודה הוא אי"ן, וזהו שאמר "ראשית רזא דנקודה, ברא אלה"ים בחילא דהאי נקודה נפקו אתוון" דהיינו לשון בר"א בריאתם ויציאתם לחוץ, וזהו שאמר "נפקו אתוון ואצטיירו בתקונייהו" שאין זה תחלת הוייתם כדפירשנו, והכרח הענין מלשון ברא כדמסיק לקמיה, ובזולת שלשון ברא ירצה בר"א חוץ, עוד הוא מלשון ברא בן כדפירשו בתיקונים, והיינו אומרו "למהוי רזא דגופא בשייפין ידיען" ומפני

בשעה שהאותיות יצאו מן העולם הבא, כולם התגלמו@ בסוד של אדם, והיו גוף בלי נפש. עד שהתעוררה הנקודה העליונה הזו, ונכנסה בסתר, ל@תוך העולם הבא, וכל הנקודות יצאו מתוך הנקודה הזו, לקיים@ את האותיות על קיומן, וזהו "בראשית ברא אלהים". ראשית זו הנקודה העליונה, שבה ברא אלהים והתקין@ותיקן את כל הנקודות, תקוני האותיות, שהם סוד של שמים וארץ. ואם לא הראשית הזו, סוד הנקודה העליונה, לא התנקדו@ האותיות ולא היה בהם קיום.

(קכג) עי' זהר ח"ב רמא ע"ב: תא חזי (שם כא) בלכתם ילכו כדקאמרן ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם דהא כמה דאלין חיות[2710] נטלין[2711] וסלקין[2712] הכי אינון[2713] מאי טעמא בגין כי רוח החיה באופנים רוח החיה[2714] רוח קודשא דנשיב[2715] ובטש בכלהו[2716] אופנים למהך[2717] אשתכח דכל מאן דאיהו בדרגא עלאה איהו נטיל למאן דנטיל ליה תא חזי דארון איהו הוה נטיל למאן דנטיל ליה אוף הכא חיות אינון נטלין לאופנים[2718]:

תרגום: $

(קכד) עי' זהר ח"ג כט ע"א: [ובהאי] (בכל ה)נשמה יתירה תהלל יה דאינון אבא ואימא דעלה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא ובגין דא עין לא ראתה רוחא יתירה נהר דנפיק מעדן מבין אבא ואימא ומהלכו [חמש] מאה שנין ומטי לשתיתאה דאיהו צדיק להשקות את הגן דאיהי נפש יתירה מלכות שמא[2719] [נ"א כנשמא] דשלטא ביומין דחול(א) ועל (ב)עבד יהו"ה איהי מכסא הכבוד כמה דאוקמוה מארי מתניתין כל הנשמות [גזורות] מתחת כסא הכבוד[2720] ורוח דשלטא

שמפירוש זה יחייב החיות שכן בלי חיות אינו בן, לכן אמר "בלא נפשא ובגין כך כתיב (&) ברא" שלשון ברא וחוץ מורה "דלא נפק נפשא לגופא לקיימא בקיומיה כיון דאתער" וכו', קשיא ויאמר אלה"ים הוא הבינה והיה ראוי שיאמר ענין הניקוד מחכמה כדרך שפירש באותיות בראשית, לזה אמר "כיון דאתער נקודה עילאה גו עלמא דאתי" שהיה ענין התעוררות זה בתוכיות הבינה עם היות שהיה החכמה עצמה לכך יתייחס בבינה, ועוד כיון שפירש מקום הוצאת הגוף ובריאתו ואח"כ אמר נפשא ממילא משתמע שהוא מקום גבוה יותר ויותר מגוף, וזהו שאמר "לאפקא נקודי נפשא כדין כתיב (&) ויאמר אלה"ים יהי אור" וכו' והנקודה אל האות כאור שהוא להויות חיותם, ששמים וארץ בלי אור כמתים בלי ספק, וזהו שאמר "אתנהירו אתוון בנקודי נפשא" (אור יקר).

[2710] שהם סוד עמודים מפני שהחיות בסוד וא"ו בסוד שם יהו"ה (אור יקר).

[2711] בקבלתם ימין ושמאל פנים ואחור (אור יקר).

[2712] כשמתפרק המשכן שמתעלם הכל (אור יקר).

[2713] אדנים שהם אופנים לעמודים (אור יקר).

[2714] שהוא התפשטות עליון המתלבש ומתפשט בכל הכחות דהיינו התפשטות עליון המתלבש ומתפשט בכל הכחות דהיינו התפשטות האצילות מתלבש בבריאה והתפשטות הבריאה מתפשט ביצירה בא זה בזה, והיינו רוח החיה מתפשט באופן (אור יקר).

[2715] הנשאב בהם מלמעלה (אור יקר).

[2716] להחיותם להנהיגם בהנהגת הרצון העליון המחופף מהחכמה עד המלכות (אור יקר).

[2717] דהיינו הילוך ההנהגה העליונה, ועתה שנשמת האופנים נשאבת בהם מחמת עצמן אם כן נמצאו שהחיות נפש והאופנים כמו גוף להם, אם כן לפירוש זה יצדק אומרו הנושא הוא נשא שכח האדנים בעמודים והעמודים נוטלים ונושאים האופנים (אור יקר).

[2718] פירוש שחיות שהם ביצירה שהם עליונים נטלין לאופנים שבעשייה שתחתיהם ולכך הקשה ואי תימא כי רוח החיות באופנים מבעי ליה, ותירץ הכא נמי דא חיה וכו' ר"ל חיה היא המ' המשפעת בד' חיות הקודש שתחתיה שהם ימין ושמאל פנים ואחור ומהחיות האיר הארת המ' באופנים נמצא שהכל תלוי במ' ולכך כתיב כי רוח החיה באופנים שחיה מאירה בחיות וחיות באופנים, וז"ש דא היא חיה ואלין אינון חיות (מ"מ).

[2719] נשמה (דפ"ק).

[2720] עי' ספר הליקוטים - פרשת האזינו: ודע, כי יש מקום שקורא אותנו בנים למקום, ויש מקום שקורא אותנו עבדים, לסוד ד' עולמות אבי"ע. כי יש נשמה לנשמה, ונשמה ורוח ונפש, ע"ד אבי"ע זה למעלה מזה. ומי שהוא מאצילות, נקרא בחינת בנים. ובת למעלה מכסא הכבוד, ומתלבשת בנשמה, מבריאה החצובה מתחת כסא הכבוד. ועל זה הכסא אדם מלמעלה, ומשם הנשמה לנשמה, הנקרא אדם. והאחרת, שהיא הנשמה הנקרא דמות אדם. ותחתיה עולם היצירה, הוא עולם המלאכים, הוא הרוח מלבוש לנשמה, ושם הוא הרקיע, שעל ראש החיות, הנושאים הכסא. ושם הם מקום השרפים עומדים, והמלאכים, כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. ותחתם הנפש הבהמית, מלבוש הרוח מעולם הגלגלים, ותחתם הד' יסודות אש רוח מים עפר, ומשם הוא העור והבשר והגידים, שהם מלבוש חיצון לנפש. וכולם רמוזים בד' אותיות השם, שבכל אות ברא עולם. וזהו רמז בנפשו הוא, ונפש בדם. ר"ל, כי הכל ברשות האדם, אם ירצה

ביומי דחול על עבד יהו״ה איהי מעבדא דמלכא מטטרו״ן כליל שית סדרי משנה ואיהי שש מעלות לכסא וונפש דשליט בחול איהי מכסא דין סנדלפון תכלת שבציצית כמעשה לבנת הספיר:

תרגום: $

(קכה) עי׳ זהר ח״ב קנג ע״א: פתח ואמר (תהלים קלו כט) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו מאי קא חמא דוד דסיום הללא רבא[2721] סיים הכי בהאי קרא אלא תלת שליטין אינון לעילא[2722] דקודשא בריך הוא אשתמודעא בהו[2723] ואינון רזא יקירא דיליה ואלין אינון מוחא[2724] ולבא[2725] וכבדא[2726] ואינון בהפוכא דהאי עלמא[2727] לעילא[2728] מוחא נטיל ברישא[2729] ובתר יהיב ללבא ולבא נטיל ויהיב לכבדא[2730] ולבתר כבדא יהיב חולק לכל אינון מקורין דלתתא[2731] כל חד וחד כדקא חזי ליה לתתא כבדא נטיל ברישא[2732] ולבתר איהו מקרב כלא ללבא ונטיל לבא [שפירו דמיכלא] כיון דנטיל ואתתקף מההוא תקפא ורעו דקא נטיל יהיב

יעשה החומר נפש, או להפך, ע״כ. עי׳ בהגר״א בתז״ח יז ע״ב כזוהר עד חיותא - ר״ל שהאופנים הן נפש, וחיות רוח. ״אל אשר יהיה שמה הרוח כו׳ כי רוח החיה באופנים״. וזוהר הרקיע הוא רקיע שע״ג החיות, שמשם נשמתא, ששם הכסא כמ״ש וממעל לרקיע כו׳ דמות כסא, ומן הרקיע הזה הנשמות, כמ״ש (זהר ח״ג כט ע״ב) הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והוא מזה הרקיע. ועי׳ רמ״ז לקמן צה ע״א: הוא בת״ת זעיר, במקום שמסתיים יסוד אמא, ושם מאיר אורה ומתגלה יסוד אבא.

[2721] עם היות דכתיב הודו לאל השמים זה אינו סיום הלל אלא כחזרת פתיחתו, וסיום הללו הוא סיום המקום שמסיים להלל על חסדיו והיינו נותן לחם (אור יקר).

[2722] ג׳ ספירות (אור יקר).

[2723] השגחת אלהינו ומציאותו נכרת על ידם, ועם היות שהם עשר ספירות ״אינון רזא יקירא דיליה״ כי סוד הנהגת הספי׳ מתבחנת בספירות ידועות יותר מבספירות אחרות, כגון מדת המלכות היא המפורסמת ומיוחדת ומסויימת בספירות מפני עניינים פרטיים לה כאשר נבאר, וכן התפארת מסויים בהם מפני שהוא נקודה אמצעית לששה ספירות, והוא כולל שש קצוות, וכיוצא החכמה עם הבינה הם מסויימות ומצויינות בספירות, שמהם יוצאות המקורות לספירות, ובהם סוד שם יהו״ה, י״ה מוחא, ו ליבא ה כבדא, וזהו שאמר ״ואינון רזא יקירא״, והענין שעם היות שהחכמה היא המוח, עם כל זה הגולגולת שהמוח נתון בו וקרום החופה על המוח מלמטה ומלמעלה הכל סוד הבינה כדפירשנו באדרא, ולכך דרך כלל הראש חכמה ובינה, וענפיה הם המסתעפים שתי מדות אלו (אור יקר).

[2724] חכמה (רח״ו).

[2725] ת״ת (רח״ו).

[2726] מלכות (רח״ו). סי׳ מל״ך והוא בסוד תשר״ק כי כן יוצאות האותיות מבי׳ (רמ״ז), בהאדם שמתתקנים חלקי הדצח״מ ע״י האכילה להיות חלק מחלקי האדם, כי נתברר בקרבו כל תמצית הטוב מהמאכל ונתהפך בו לכח הדם והבשר ונשתלח לכל האברים החיצונים שבו, ור״ל לכל חלקי החיצוניות שבכל גופו, ונעשה כ״ז בפעולת הכבד וע״י ווורידי הדם הנמשכים מהכבד. ואח״כ מברר הכבד עוד היותר זך שבו ומשלח אותו ללב, וע״י הלב מתפשט לכל העורקים הדופקים, ומהם לכל חלקי האמצעית שבגוף. וכן מברר הלב ג״כ את היותר זך שבו ומעלה אותו להמוח, וע״י המוח מתפשט בכל הגידין הבלתי חלולים, ומהם למוח שבעצמות, שהוא כל חלקי הפנימיים שבהגוף, וכמ״ש הרב בשער המוחין (פרק ה) ובקליפת נוגה (פרק א) וע׳ זוה״ק (תרומה קנג ע״א) (דע״ה ח״ב לד ע״א).

[2727] כדמפרש שהדרך בגוף ממטה למעלה ובספירות ממעלה למטה (אור יקר).

[2728] חו״ב (אור יקר).

[2729] השפע מהכתר ומכינים אותו שיתעבה ויהיה ראוי לספירות תחתונות וזהו שאמר ״ולבתר״ שאינו מקור נפתח דרך המוח ללב, ודרך החכמה והבינה לספירות, אלא עושה לו מציאות ובחינה במוח, ״ולבתר יהיב ללבא״ שהוא התפארת, אמנם התפארת עיקר קבלתו אינו לעצמו אלא להשפיע למלכות, ואם חס ושלום אין המלכות מקבלת אין השפע בא לתפארת (אור יקר).

[2730] היא המלכות, ונודע שעד המלכות הכל אחדות גמורה, אמנם משם יפרד והיה לארבעה ראשים (אור יקר).

[2731] הם בחינות הבריאה והיצירה והעשיה, ופרטיהם ארבעה עמודי כסא, ארבע חיות, וכיוצא מקורות לטובים ולחיצונים, לכל היא נותנת כאומרו ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה (אור יקר).

[2732] שלשה אברים אלו בגוף האדם התחתון ״כבדא נטיל ברישא״ המאכל ממקורי ורידי המעי לכבד, שהכבד טבעו אדום וכולו דם, ולזה הכבד מבשל המאכל ומהפכו לדם, מפני שאינו נמשך מהאיסטומ׳ לכבד אלא לבן מרק מי סחיטת כל המאכל, והכבד יש לו קנה רחב שבו הקדרה לבשל ומהפכו לדם (אור יקר).

ואתער לגבי מוחא[2733] ולבתר אהדר כבדא ופליג מזונא לכל מקורין דגופא ביומא דבר נש אתער בתעניתא ולאתער לעילא [גוונא בהוא][2734] (כגוונא ההוא) ממש[2735] וביומא דשבעא לאו הכי[2736]:
תרגום:

(קכו) עי' תיקו"ז כב ע"א: טעמי אינון מאני קרבא רפה איהו לעילא מאתוון[2737] ועלייהו אתמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה נטוי דא איהו רפה נטוי על ראשי חיוון דאינון יהו"ה ארבע אתוון ודאי דג"ש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא יהו"ה רפה מלבר כגוונא דא ואינון כמתג ורסן לאותיות ובהון והחיות רצוא ושוב (שם יד) רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה[2738]: {כב ע"ב}
תרגום:
בהגר"א: טעמי אינון מאני קרבא - כמ"ש לקמן (סח ע"א) ובתז"ח (ו ע"ד) **פתח ואמר זרקא כו'**, והוא במלכות מסט' דכתר, דכד סלקא לשם, אתמר עלה (דניאל ב לד) עד די התגזרת כו' ומחת לצלמא כו' כנ"ל (כא ע"א), וצלמא הוא אדם בליעל כידוע (ע"ח סדר אצילות בקיצור ב): **רפה איהו כו'** - שבימים קדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, והשמיטוהו אחרונים, שמן העדר הדגש ניכר: **דאינון יהו"ה ד' אתוון וודאי** - ר"ל, דהחיות הן ד' אותיות הוי"ה כמ"ש לעיל בהקדמה (ד ע"ב), ורפה שע"ג הוי"ה הוא רקיע בדמות ו': **כגוונא דא יהו"ה ואינון כמתג כו'** - ר"ל, כמתג שע"ג הסוס כן הוא רפה, והוא כדמות ו', כמו מתג ו', וכמו רסן שבתוך הפה של הסוס, כן הוא דגש שהאותיות, הן כסוס לרוכב כנ"ל. והן בחיות, מט"ט, שבהיותו ע"ג בסוד מטטרו"ן, אז הוא בסוד מתג, והוא רקיע שע"ג החיות, כידוע שהוא צדיק דלתתא רקיע כמש"ל בהקדמה (דף א ע"ב), ובהיותו בתוך החיות בסוד נוריאל ארגמ"ן[2739], אז הוא דגש, והוא מה שנאמר (יחזקאל א יג) היא מתהלכת בין החיות, שאמר לעיל נקודה שבתוך ה', כי החיות הן במלכות כמ"ש לעיל בתיקון א' (יט ע"ב), ובהיותו ע"ג, אז הוא בסוד יסוד, רקיע (זהר ח"ג רלו ע"א), ובהיותו בתוכם אז הוא בנוקבא מלכות. וז"ש היא מתהלכת כו', וע"י מתנהגים החיות כידוע, וזהו כמתג ורסן לאותיות שהן החיות: **רצוא בדגש ושוב ברפה** - ר"ל, בדגש נחטפין האותיות, אות שלפני הדגש עם האות הדגושה כידוע. משא"כ ברפה, שהאות שלפניה נמשכת, וזהו ושוב. וכן בחיות בהיותו בתוכם הן רצין ע"י להשיג למעלה[2740], משא"כ

[2733] בכל עליית המלכות למ"ן היא מעלה בירורים למעלה, ועולים הבירורים להמוח שהוא אבא המוח הכללי דאצילות, ומקבלים משם תוספת אור וברכה מרזא דאור א"ס. כי המוח הוא מצרף ומלבן כאש מצרף, וזיקק אותם כזהב וככסף, ובסוד (זהר פקודי רנד ע"ב) במחשבה אתברירו, כי שם היה הבירור של כל המלכים בעת התיקון, שעלו במ"ס ונתבררו, כמ"ש בפ' פקודי (דף רכו ע"א ורנד ע"ב) וכן בהמוח של כל פרצוף, שם הוא הבירור האחרון, כמ"ש הרב בשער המוחין (פרק ה') והוא בזוה"ק (תרומה קנג ע"א) (דע"ה ח"א פ ע"ג).

[2734] בההוא גוונא (אור יקר).

[2735] פי' כשם שבעו"הז מתחילים מהכבד ואח"כ הלב כך ביום התענית גם למעלה הכבד שהיא המלכות נוטלת חלב ודם ואח"כ מקריב ללב שהוא זעיר וכמ"ש בסמוך (מ"מ).

[2736] מ"ביומא דבר נש" עד כאן מוסגר בדפ"ק. פי' מלמעלה ביומא דשבעא מוחא נטיל ברישא וכו' וכמ"ש בסמוך בסמנא אחרא מוחא נטיל בקדמיתא (מ"מ).

[2737] עי' ביאורים ח"א סח ע"ג ז"ל: הנה הדגש ורפה הם נקודה וקו, כי בימים הקדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות, אלא שהאחרונים השמיטוהו, כי מן העדר הדגש ניכר כן כתב הגר"א בסוף תיקון ה' (דף כב ע"ב ד"ה רצוא בדגש ושוב ברפה). והרי הוו הדגש ורפה נקודה וקו, והם בחי' מלכות ויסוד, וכן הם דין ורחמים כמו שיתבאר. וע"ז אמר הרב כי שניהם הם בחי' הבל דגרמי, ולכן הוא הדגש בתוך האות עצמה, כי כן הוא הבל דגרמי מחובר בתוך העצמות ובפנימיותם לעולם, אמנם הרפה הרי הוא רק על האות, וכמ"ש בתיקונים סוף תיקון ה' (דף כב ע"א) רפה איהו לעילא מאתוון וכנז'. אך הוראתו ועניינו הרי הוא ג"כ רק על הברת האות עצמה, להחליש הברתו כנודע, וא"כ הרי הוא ג"כ עכ"פ מיוחד עם האות עצמה ובתוכו, והוא ג"כ רק בחי' הבל דגרמי. ומה שהוא עומד למעלה הוא משום שהרי ההבל דגרמי הוא ג"כ מבחי' נפש וכנ"ל, והרי הוא קשור ג"כ למעלה באור העליון לעולם עכ"פ. וע"ז בא הוראת הדגש והרפה שאחד הוא בתוכו ואחד הוא למעלה, להורות על הבל דגרמי שהוא מיוחד עם העצמות בתוכם ובפנימיותם גופה, ועכ"ז הנה היא קשורה ג"כ למעלה לעולם.

[2738] קנ ע"ב (לש"ו) ז"ל: שבע כפולות בג"ד כפר"ת דינא רפיא ודינא קשיא, ובהון והחיות רצוא ושוב, רצוא בדגש ושוב ברפה, ואינון דינא ורחמי.

[2739] עי' מלואים אות **Error! Reference source not found.**.

[2740] אור חוזר (ביאורים ח"א פ ע"ד)

בהיותו ע"ג שאז ושוב[2741]. וז"ש לקמן[2742] **רצוא בנוריאל ושוב במטטרו"ן**, כי רצוא גי' נוריאל ושוב גי' מטטרו"ן, וכ"ז כנ"ל {כב ע"ג}:

(קכז) עי' תיקו"ז יא ע"ב: חש"ק[2743] חל"ם שב"א קמ"ץ אינון נקוד עֲבָאו"ת נצח והוד יסוד וכלהו נהרין באבנא יקירא מלכות כלילא מכל סגולות[2744] שב"א גוון סומק דגבורה דנטיל מניה הוד קמ"ץ גוון חוור ולא צריך לארכא בהון דהא אתמרו לעילא:

תרגום: $

בהגר"א: חש"ק כו' - הואיל ופי' לעיל האבות, פי' חשק, שנא' (דברים י טו) באבותיך חשק, ר"ל דחש"ק שהן נה"י, כלילן באבותיך כמו שמפרש והולך: **אינון ניקוד צבאות** - כמ"ש חש"ק[2745] הוי"ה צבאות, הוי"ה הוא ת"ת דכליל מג' אבהן (זהר ח"ב קעה ע"ב), וזהו באבותיך חש"ק, דאינון חג"ת. נה"י הוא הוי"ה צבאות[2746], הוי"ה בחג"ת, צבאות בנה"י כמו שמפרש והולך: **קמץ וכו' -** כמ"ש לעיל (ו ע"א) וקמץ הכהן, וחולם הוא ת"ת דנטיל מיניה יסוד, וכאן משמע דחולם הוא ת"ת, וצריך לומר דסגול הוא נצח, וז"ש לעיל (ח ע"ב) דמט"ט הוא חולם במלאכים דאיהו רכב לעמודא דאמצעיתא:

(קכח) עי' תיקו"ז ח ע"א: **וברזא דאת א'** תשכח חל"ם חיר"ק שור"ק כגוונא דא

חולם ● ●
שורק
חירק ● ● וְ[2747] **ואיהו** גלגל **דאתהפך** לשית סטרין **לעילא** ולתתא **ולארבע** סטרין **אתהפך לימינא** וסהיד על עלת על כלא דלית אלוה **אחרא לימינא דעלמא אתהפך לשמאלא** וסהיד עליה והכי לכל סטרא סהיד על יחודיה {ח ע"ב} דלית אלוה **אחרא עילא** ותתא ולארבע סטרין האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם:

תרגום:

בהגר"א: וברזא דאות א' כו' - לפי שאמר למעלה (ז ע"ב) **דשמא מפרש כליל תשע נקודין ועשירית כליל מכלהו**, וכולהו כלילין באות א', אמר כאן שכל העשר מראות נכללין בא', ברזא דט' נקודין ועשרית כלילא מכולהו, ובו כל המראות חוזרין לא' כנ"ל. וז"ש **תשכח חלם כו'** די' שעל הא' הוא חולם על הו' שבאמצע הא', וי' שתחתיו הוא חירק, (והו' הוא שורק) [והוא"ו באמצע (ס"א בעצמו) הוא וא"ו שורוק]: **ואיהי {ח ע"ב} גלגל כו'** - דוא"ו הוא ג' נקודין ראש תוך סוף, וג' נקודין שבו חולם חירק שורק הוא רומז לו"ק: **סהיד על יחודא** - ר"ל אות א' דהוא אחד: **כדי שתמליכהו כו'** - באחד דהוא א':

(קכט) עי' זהר ח"א קנא ע"ב: עי' זהר ח"א קנא ע"ב: וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה[2748] באר דרגא דאדון כל הארץ[2749] בשדה חקל תפוחין קדישין[2750]

[2741] אור ישר (ביאורים ח"א פ ע"ד).

[2742] עי' תז"ח מב ע"א, ועי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[2743] עי' זהר ח"א יז ע"א.

[2744] לאחר התיקון, הוה נקודתה בניקוד צבאות, משום שהיא כלולה מנה"י כמ"ש בהקדמת תיקונים (י"א סע"ב) כי נצח הוא כלול מחסד ועולה עד הכתר שהוא קמץ, והוד הוא כלול מגבורה שהוא שבא, ויסוד הוא כלול מת"ת שהוא חולם, והוא שבא קמץ חולם שהוא ניקוד צבאות. וקדמה בה השבא משום שהיא מסטרא דגבורה (ביאורים ח"ב פז ע"ד).

[2745] באבותיך חשך הוא - הגהות הכת"י.

[2746] עיין לקמן לד ע"א (הקדו"ש כה ע"ב).

[2747] עי' לקמן לח ע"א ד"ה בני קדם.

[2748] כלומר שלעולם מקבלת מלכות מנה"י (דע"ה ח"א כא ע"ג), והנה"י הוא בחי' בהמה (דע"ה ח"ב כב ע"ד). עיקר האדם הוא בחי' החג"ת שלו, והנה"י הם בחי' הב"ן ה"ה בחי' בהמ"ה וכמש"כ כאן (כללים ח"א לא ע"א). הנה"י נכללים בנוק' (ביאורים ח"ב יב ע"ג), גם הנה"י וגם המלכות המה לצורך התחתון ושורש לתחתון (ביאורים ח"ב סו ע"ד).

[2749] ח"ג סב ע"א (לש"ו).

[2750] קשיא ליה, היינו באר היינו שדה. ופי' כי שאני באר משדה בבחינות שונות, וזה כי באר היא בחי' דקה יותר משדה, כי באר היא בחינת אדון כל הארץ דהיינו בסוד היחוד היותה ארון והיכל לתורה שבכתב, כדכתיב הנה ארון הברית אדון וכו' ובחי' שדה היא בחי' מג' אבות סתם, היותה

שלשה עדרי צאן תלת דרגין עלאין קדישין מתתקנן על ההוא בירא[2751] ואינון נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא:

תרגום: "וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה". "באר" הדרגה של אדון כל הארץ, "בשדה", שדה התפוחים הקדושים. "שלשה עדרי צאן", שלש דרגות עליונות קדושות מתוקנות על אותה הבאר, והן נצח והוד והיסוד של העולם.

(קל) עי' ברכות נח ע"ב: מאי זיקין אמר שמואל כוכבא דשביט ואמר שמואל נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא לבר מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו וגמירי דלא עבר כסלא ואי עבר כסלא חרב עלמא והא קא חזינן דעבר זיויה הוא דעבר ומתחזי כדעבר איהו.

פרש"י **כוכבא דשביט**. כוכב היורד כחץ ברקיע ממקום למקום, וארוך כשבט שהוא יורה, ונראה כמו שפותח רקיע (ביאור האגדות להגר"א&*).???

[1] שאינו מעביר מזל כסיל כשהוא שביט (ביאור האגדות להגר"א&*).

[1] שהוא דרך כו' וקם כו'. ואי עבר כסלא היה מתחמם מאד. ושבעה הן, שהוא שביעי י' על ו', כוכב ושבט כידוע. וזיקין לשון אורה שהוא זיו (ביאור האגדות להגר"א&*).

ועי' פת"ש א"א כז: וז"ס הנורא (בראשית כו טו) וכל הבארות אשר חפרו עבדי אברהם גו', סת"מום פלש"תים וימ"לאום עפ"ר שהוא סוד ס"ם מ"ות שבסוד מות אברהם (ישעיה נז א) הצדיק אבד גו', אז נסתם הבאר שסמא דמותא לא יאחוז בה, ולכן ר"ת הוא סוד עמו"ק גבור"ה וס"ת ש"ך דינים של נע"ר האוחז בבאר הזה, ולזה צריך חפירה וכריה בסוד תורה ותפילה, תפילה באבהן ג' צלותין, ותורה בנה"י לימודי ה', וצריך להרבות בתפילה לעורר רחמי דעתיקא להסיר הנחש כדי לחפור הבאר הזה ולכרותה, וה"ס הארת התנין נחש עילאה, שהוא החסד המתלבש ביסוד, והוא כולל כל ו' י"ב כמש"ל, וה"ס מחוקק ומשענת, שמשענת הוא השבט והוא כוכבא דשביט סוד שרביטא הנ"ל בסוד שב"ט כי (שופטים ח כא) כאי"ש גבורתו, ומחוק"ק הוא אברה"ם דאזיל בכולהי יומין[2752], והארה הזאת הוא הגורם כריית וחפירת הבאר בסוד ו"ק שהם שרים ונדיבים כמ"ש).[2753]

פת"ש פו"ח כא: פתח כא

ואתה קורא נעים, בוא וראה נפלאות מחכמת רז"ל ומה עמקו דבריהם הסתומים וחתומים באלף עזקאין, והוא מ"ש בפ' הרואה (נ"ד ע"א) על הזיקין כו' מברך עושה מעשה בראשית, ומפרש מאי זיקין כוכבא דשביט, וקאמר שם (נ"ח ע"ב) וילון הוא דמקרע ומחזי נהורא דרקיע כו', והענין כמ"ש (חגיגה י"ב ע"ב) שז' רקיעין הם, וילון אינו משמש כלום אלא נכנס שחרית כו' ומחדש בכל יום מע"ב רקיע שבו חמה ולבנה כוכבים ומזלות כו', והענין כי ו' רקיעים התחתונים הם ו"ק שבהם סדור הנהגת העולם בו' אלפי שנין, ורקיע הז' הוא בינה[2754] כמבואר בכמה מקומות, ורקיע הששי הוא יסוד ששם נכלל כל האברים ומשם כל פרטי ההנהגה יוצאים אל הנוקבא, והנה הנהגה העליונה כפי שהם מסודרים בו"ק דז"א הם גלויים, ואם היה אור ההנהגה יוצא ונראה לנבראים כפי שהוא מסודר שם, היה ניכר גודל השגחתו הפרטית, והיו מכירים ורואים הכל שיד ה' עושה זאת ולא היה מקום ליצה"ר לפתות האדם ולהחטיאו, שהיה יוצא הכל ממש לפי גילוי כחו וגבורתו ית', אבל בשביל הבחירה ויצה"ר הוצרך לעשות מחיצה

מקבלת ג' גוונים עליונים, שהם חוור וסומק וירוק. ואל אלו קאמר שדה תפוחין, שהיא מקבל מג' אבות. ונודע שיקדם החבוק שהוא סוד שדה תפוחין אל הזווג שהוא בחי' הבאר, וז"ש באר בשדה (אור יקר).

[2751] שתקון העליונים מהתחתונים, ובסוד הנשמות שהם צאן קדשים צאן ירושלים ועליהם ואתנה צאני צאן מרעיתי שהם ג' עדרים בסוד פסוק ואתה תחזה כדפי' בתיקו"ז (אור יקר).

[2752] עי' יהל אור ח"ב ד' ע"ג וז"ל, קומת אדם הוא מב' דברים ראש וגוף, והוא ג"ר וז"ת, בינה כוללת ג"ר וחסד ז"ת יומא דאזיל בכולהו יומין והן מלך וכהן, עכ"ל, ועי' בהגר"א ספד"צ י' ע"ד וז"ל, חסד בפום אמה כנ"ל והוא אור יום הראשון, שאדם רואה מסוף העולם עד סופו, שהוא יומא דכלהו יומין, שכולל כל הו"ק שהן כל העולם, עכ"ל, ואם כן משמע שהחסד כאן זה לא החסד הפרטי אלא שזה השפע של זיווג עליון שמוריד את הדעת העליון למטה, ואם כנים הדברים אז זה לא כמו פשטות האריז"ל בשער מאמרי רשב"י הנ"ל שזה כן חסד פרטי, אבל יתכן ששניהם כוונו לדבר א' ולא באנו להכריע אלא להוציא הדברים לפני הלומד, עי' לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**

[2753] כאן בכת"י הוא תחילת פרק חדש.

[2754] דהיינו ערבות עי' בהגר"א על ספד"צ ח' ע"ב.

לגילוי כבודו ית׳ שיהיה נראה לבני אדם כאלו ח״ו הכל במקרה גמור, והוא מ״ש[2755] שאור הראשון נגנז ביסוד ואינו יוצא לנוקבא שהיא כוללת בנין התחתונים רק בסוד מים לבד, והוא סוד ערלה הסותם בעטרת היסוד שהוא חשמ״ל הנ״ל כמ״ש והוא סוד הוילון שהוא הפרגוד הסותם נגד השכינה.

וכל הכוכבים ומזלות הם סוד האותיות ונקודות, והרקיע הוא העור של הקלף שנכתבים עליו האותיות, והוא סוד מ״ש (בראשית א יד) יהי מאורות ברקיע השמים וגו׳, והיו לאותות ולמועדים וגו׳, וכל אות כולל שער א׳ מהרל״א שערים שהם כ״ב אותיות שהם הכלים חיצונים של הגוף, ובפנימיותם מאירים הנקודות בסוד רוח חיים שבהם מפנימיות שהם בסוד הויו״ת, ולכן נקרא כל א׳ כוכ״ב שכ״ו הוי״ה באמצע וכ״ב אתוון מבחוץ[2756].

והוילון הוא מחיצה הסותם בעד זוהר הרקיע הזה, כמ״ש (ברכות נ״ט ע״א) מיום שחרב בהמ״ק לא נראה רקיע בטהרתה שנאמר (איכה ג כד) סכותה בענן לך וגו׳[2757], שבבהמ״ק היה גילוי כבודו ית׳ והשגחתו הנפלאה בנסים ונפלאות שהיה שם וכמ״ש (חגיגה ד׳ ע״ב) יראה יראה כו׳, ולכן היה ענין עולי רגלים בבהמ״ק למען תלמד ליראה את ה׳ וגו׳ (דברים יד כג) ומיום שחרב בהמ״ק וישראל בגולה נסתמו מאורות הרקיע ונראה השגחתו בכסוי הנהגה טבעיית לגמרי ח״ו כמ״ש (דברים לא יז) והסתרתי פני וגו׳, והוא סוד חושך הלילה של הגלות שאז וילון יוצא ומכסה אור הרקיע והמאורות שבהם ובבוקר נכנס.

והוא גילוי אור הרקיע לפרקים בסוד ניצוצין של הכוכבים מהנהגה העליונה המתחדש בכל יום ע״י המוחין שהם מתחדשים והם מתגלים לצדיקים מבתר כותלא, והם סוד הזיקין שנראה לפעמים מסוד גילוי אור הרקיע שמקרע וילון, והוא הסרת עור הערלה ופריעה, שמתגלה עטרת היסוד החסדים שבו, שהוא אור הראשון שמאיר בו׳ ימי בראשית, ולכן מברך עשה מעשה בראשית, שבשעה שנראה הזיקין בעולם שהוא כוכבא דשביט אז נודע שמתחדש אות ופלא בשמים בסוד חידוש בהנהגה עליונה לפי הזמן הצריך לזה, לכן מורה התחדשות בעולם כמ״ש הטבעיים, ובאמת הוא מפלאי וסתרי ההשגחה.

וע״ז נאמר ג״כ (במדבר כד יז) דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל שהוא כוכבא דשביט הנ״ל, והוא בסוד גילוי ש״ע נהורין שבתוך החשמ״ל שהם ש״ע נהורין וח׳ הם ד׳ אתוון דהוי״ה וד׳ דאדנ״י, וש״ע נהורין הוא מסוד לויתן דמיניה נהיר ש״ע נהורין בגווני דאנפוי כמ״ש באד״ר (קכ״ח ע״ב) והוא סוד דר״ך וק״ס, כוכ״ב ושב״ט הוא גי׳ שט״ן וגי׳ נח״ש שהוא העומד נגד הערלה בסוד חשמ״ל הנ״ל, שלויתן בפנים הוא נחש עילאה וכן במזלות סוד תלי תנין השמים[2758] שהוא מהפך כל המזלות לרצונו ובהם מ״ח צורות והתלי הוא המ״ט, והם כלולים במ״ט כחות שבאותיות כמו שחשבם רבינו הגדול ז״ל בליקוטיו[2759], והם הכוכבים וניצוצין שברקיע האותיות ושרטוטין שבחשמ״ל, וז״ש (במדבר כד יז) ומחץ פאת״י מוא״ב מ״ט שערי טומאה שלהם.

והבט וראה שסופי תיבות של ג׳ תיבות אלו הם גי׳ וילון שהוא החשמ״ל שנאחזים בסופא דיליה בסוד קליפת נוגה, וראשי תיבות גי׳ אחוריים דאדנ״י כמ״ש (בראשית מט יז) יהי דן נח״ש עלי דרך הנושך עקבי סו״ס וגו׳ שהוא בסוד עור של הנוקבא, ונשאר אותיות האמצעיים ת׳ ומ״ט וז׳ והם סוד ז׳ היכלין דמסאבותא דלהון, ז׳ רישין של הנחש[2760] ומ״ט שערי טומאה ות׳ איש של

[2755] פע״ח עמידה פרק יד, ועי׳ בהגר״א בתיקו״ז פז ע״ג.

[2756] עי׳ יהל אור ח״ג לג ע״ג.

[2757] עי׳ יהל אור ח״ב ל׳ ע״ב.

[2758] עי׳ בהגר״א על ספד״צ י״א ע״ג וז״ל (תיקון) י״ג (הוא) מזל תחתון כנ״ל, וכ״ה בכל י״ג, כמו בי״ג דגילופין יש שני גילופין שכוללים את כל הגילופים, והן נכללין בא׳ שהן זו״נ, כמו שני המזלות כידוע, והוא ג״כ במזלות הרקיע, י״ב מזלות, ותלי, שהוא כמלך שהוא נקרא תנין כידוע, ובו נאחזין כל צבא השמים ונכללין בו, וכ״ה באלו הגלופין, א׳ שכולל את כולם ונקרא תנין, והוא מתפשט באורך הראש, וממנו מתפשטים כל הגילופים לכאן ולכאן, כמ״ש בא״ר שם (קכ״ח ע״ב) חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גילופין לארבע עיבר בסטרא חדא ולארבע עיבר בסטרא דאנפוי ולארבע עיבר בסטרא בסחרני אחרא וחד לעילא דגלגלתא, ר״ל ארבע לאחוריו וארבע ולב׳ צדדי הפנים וחד על הראש, והוא התנין שכולל את כולם, והוא דמות הנחש מתפשט באורך על כל הראש ולכן נקרא תנין, עכ״ל.

[2759] עי׳ באריכות בליקוטי הגר״א קע״ז ע״ב, ובהגר״א תיקו״ז קי״ט ע״ג.

[2760] עי׳ ענינו במגלה עמוקות ס׳ קץ וז״ל, מבואר שרב אחא בר יעקב יזכה לתקן אותו נחש של ז׳ ראשים, וכמו שהעיד עשו בעצמו וניבא ולא ידע מה ניבא באמרו יש לי רב אחי, שרמז על רב אחא שהפיל ז׳ ראשין דיליה, כי שבע יפול צדיק וקם (משלי כד טז) ועי׳ בהגר״א על ספד״צ ל״ב ע״ד וז״ל, בפסוק הזה חשיב שבעה דרגין של רשעים וכו׳ והן ז׳ דרגין של הס״א וכו׳ והן ז׳ היכלות דמסאבותא וכו׳, עכ״ל.

עשו כידוע שהם חיילין דסט״א האוחזים בת׳ בתי דינים[2761] שבמצח דז״א שהוא גילויא וחוצפא דלהון בסוד (ירמי׳ ג ג) ומצח אשה זונה היה לך וגו׳, והם בסוד פאתי מוא״ב שהיא הצעירה בחוצפא וגילויא כמ״ש במ״א (אפיקי ים קידושין מ״ט ע״ב).

והנה סוד סוכ״ה שהם בחשמ״ל עם סוד עו״ר הם סוד שס״ח מנים שבקטורת סוד י״א סממנים שהוא הבירור מקליפת נוגה, וי״א עם שס״ז הנ״ל הם סוד חשמ״ל והוא סוד ריח הבגדים כמ״ש ביעקב (בראשית כז כז) וירח את ריח בגדיו וגו׳, וארז״ל (תנחומא תולדות יא) שנכנס עמו ריח ג״ע, והוא החשמ״ל רקיע דג״ע ששם האור מתגלה ומשם הוא סוד מלבושי הנפשות של הצדיקים ממע״ט שהם מאירים ע״י עטרת היסוד המתגלה ע״י גילוי הברית בכריתת הערלה, כמ״ש רבינו הגדול ז״ל[2762], שתרי״ג מצות הם תרי״ג איכות שברוח שמאירים לתרי״ג איכות שבנפש ומצות מילה כוללת כולם, ולכן נקרא ברית והוא יסוד ושורש לכל התרי״ג איכות שברוח שיאירו בנפש, שאל״כ לא היו יכולים להאיר בנפש ע״י המצות, וז״ס מ״ש (עירובין י״ט ע״א) שאברהם יושב ומוציא הרשעים מגיהנם, לבד הבועל ארמית דממשכא ערלתיה ולא מבשקר ליה, והוא שנופל בקליפת נוגה ונכסה בסוד הערלה שאין הרוח מאיר בנפשו, ואברה״ם הוא רמ״ח עלמין דמתגליא בפומא דאמה בסוד האור הנגנז בעור כמ״ש (תיקון פתח כא) והבן זה מאד.

I WAS SICK HAVW TO GO OVER

ספר ביאורי אגדות (אפיקי ים) - סנהדרין דף פב ע״ב

״ש דרך כוכב וכו׳ הוא כוכבא זוטא דיסוד, וקם שבט וכו׳ כוכבא דשביט והוא זיוא דרקיעא דמקרע וילון ונהיר כמ״ש בפ׳ הרואה, הוא אור הגנוז שם, ואז ומחץ פאתי מואב סוד ח׳ הנ״ל שהיא הזונה והוא פאת״י הנ״ל דאתיא ממואב באחוריים דרחל כידוע. וק״רק״ר וכו׳ הוא ק״ר שמאלא דעשי׳ ודיצירה ויניקת

עי׳ זהר ח״ג קפד ע״ב: וירא בלק בן צפור וגו׳ (במדבר כב ב) ר׳ שמעון lאמרl (פתח) וירא [מה] (מאי) ראיה חמא[2763] ראיה (ודאי) lממשl חמא במשקופא[2764] דחכמתא וחמא בעינוי חמא במשקופא דחכמתא lכמהl דכתיב (בראשית כו ח)[2765] וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון מאי בעד החלון[2766] כד״א (שופטים ה כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא אלא[2767] [דא] (ודאי) חלון דחכמתא[2768] דזנבי שוליהון דככביא[2769] ואינון חלוני דחכמתא וחד חלון איתי[2770]

[2761] עי׳ א״ר קכ״ט ע״א וז״ל, מהאי מצחא (ס״א דלתתא) נהרין ארבע מאה בתי דינין כד אתגלייא האי עת רצון כלהו משתככין קמיה, עכ״ל.

[2762] עי׳ לעיל הערה **Error! Bookmark not defined.**.

[2763] כלומר למה טרח הכתוב להודיענו ראייתו מאי נפקא לן מינה. ותירץ דטובא קמל״ן גודל חכמתו שראה בחלון חכמתו, וגם בעיני מה שראה במעשה הצפור כדלקמן, שנתערבה ואחר כך ראה שלהבת דין הקשה שורפת בכנפיה (רמ״ז).

[2764] עי׳ מ״מ (ח״ב רמא ע״ב) שמתרגמו בלשון פתח.

[2765] בראשית קמ ע״ב (הערת הזהר).

[2766] דוקא משם ראיה דאין חלון כמשמעו, שהנה סיסרא הלך להלחם עם ישראל חוץ מארצו ולא יצדק לומר שהיתה אמו נשקפה בעד חלון הבית להמתין לו שיבוא, כי זה לא יתכן אלא במי שהולך אל הרחוב וכיוצא שסתמו לבוא לשעה. ועוד ראיה מן ותיבב אם סיסרא, כי לפי הפשט למה סיבב על איחור מעט, אלא ודאי כי הוא חלון החכמה דזנבי שוליהון, נלע״ד שה״ס בחינת יסוד, כי כל כוכב הוא פרצוף אחד דאין לך דבר פחות ממנו (רמ״ז).

[2767] מוסגר בדפ״ק.

[2768] עי׳ ח״א קמ ע״ב: אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתכל באצטגנינותא דיליה דאיהו חלון, כתיב הכא בעד החלון, וכתיב התם (שופטים ה כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא, ע״כ. הוא הנקב השמאל שביסוד שמשם נזונים הקלי׳ מצנור המותרות ונודע שפי היסוד נקרא חלון (רח״ו). עי׳ פע״ח שער הברכות ו: עיקר מוצאם לחוץ הוא, דרך נקב השמאלי שביסוד, כנודע שיש בו ב׳ נקבים, א׳ להוציא טפת זרע וקרי, וא׳ לדחות מותר המים.

[2769] עי׳ כתבי הגרמ״מ משקלוב (ספר רזא דמהימנותא - דף כב) כל כישופי המכשפים הם מזנב התלי, שנקרא זנבי שולי דכוכביא. ועי׳ בהגר״א בספד״צ (סוף יא ע״ג) כל אחיזתם של החיצונים הוא מזנב התלי. ועי׳ כתבי הגרמ״מ (ביאור הזהר דף נח) כל הכוכבים ומזלות הן זנבי שולי דכוכביא דקדושה, שהן חלוני רקיע, כמ״ש וישקף בעד החלון. ועי׳ לעיל קיט ע״ב: בכה רבי אלעזר פתח ואמר קולה כנחש ילך וגו׳ השתא (כהאי גוונא) דישראל בגלותא איהי ודאי אזלא כנחש חויא כד איהו (ד״א בדינא) כפיף רישא לעפרא סליק זנבא שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה אוף הכי השתא בגלותא.

[2770] מצאתי להרמ״ק ז״ל שהוא נוקבא דתהומא רבא, שהוא בחינת יסוד מלכות שבקליפות. ועוד נלע״ד שה״ס הארה היוצא מבחינת התרפים, שהוא הארת יסוד תבונה שבחזה זעיר היוצאת ומתערבת ברגלי לאה, ומשם שתי דמעות בעיני רחל בשעת הדין, וזה נודע מאד בסוד הרקיע

דכל חכמתא ביה שריא ובה חמי מאן דחמי בעקרא [דחכמתא] אוף הכא וירא בלק בחכמתא דיליה בן צפור כמה דאמרו[2771]:

(קלא) עי׳ זו״ח מט ע״ב: כתיב (זכריה ד &) ראיתי והנה מנורת זהב[2772] כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות[2773] לנרות אשר על ראשה זכריה אתגלי ליה רזא דמנורות[2774] דכיין[2775] חד מתסדרא וחד דנהרא[2776][2777]:

ראיתי והנה מנורת דא מנרתא מתסדרא בשבחי דגווני[2778] גליפאן בשמא אדנ״י[2779] בשמא דא מנהרא לתתאי וזן ומפרנס לון כדקא יאות[2780]:

ששם הכוכבים. והנה הארות אלו נמשכות לחיצונים. דוקא דרך אחור ולכן קראם זנבי, והבן. וידוע שבלק הוא בסיגי אותן ההארות של רגלי לאה הנזכר ופרטותו בצד שמאל. ונלע״ד שהיה משתמש באותה צפור שהיא נמשכת מאותן שני צפורין דפרשת ויחי רי״ז ב׳, וזו היתה של צד שמאל שהיא בינה דקליפה ששם שורש בלק. וגם לכן היה שולח את הצפור לגבי גלוי עינים דוקא, שפירש הרב שהוא עזא״ל הנקרא כן, והוא מן העקב השמאלי דלאה, כי דשל ימין הוא עז״א שנקרא נופל לטעם שכתב הרב, באופן שהוא שלח הצפור להתייחד עם עזא״ל ולקבל כח משם (רמ״ז).

2771 עי׳ שעה״פ כאן: וענין בלק, נרמז בפסוק וירא בלק בן צפור, בן יתרו, שעליו נאמר (תהלים פ״ד), גם צפור מצאה בית, אבי צפורה אשת משה, כנזכר בזוהר בפרשת בלק דף קצ״ו ע״ב.

2772 הביא פסוק זה שבו כל סוד פסוק שיר השירים כדמפרש ואזיל (אור יקר), חשיב ג׳ שמות אדנ״י אלקי׳ הוי״ה, והן גי׳ גן עדן, וכשתמלאם אדנ״י גי׳ תרע״א, ואלקי׳ במלוי אלפין גי׳ רצ״א, והוי׳ מלוי אלפין גי׳ מ״ה, וכולם יחד עולים תתר״ו. וז״ש לקמן תתר״ו סימן. והנה אותיות הקודמות לשם אדנ״י, הן אגמ״ט, גי׳ ג״ן, ואחר אותיות אדנ״י הן בהס״כ, גי׳ פ״ז, ושם אדנ״י בעצמו גי׳ ס״ה, גי׳ היכל. והן מעלות ומדרגות לנשמות זו למעלה מזו, גן פז היכל, וכולם יחד עולים ה״ר. וז״ש מי יעלה בהר ה׳ כו׳, וכן הר קדשו (יהל אור).

2773 דוגמא דחמש אצבעאן - שאצבע בדעת, אהו״ה, [נ״א אצבע מילוי שם אהו״ה]. וה׳ אצבעות הן ה״ח או ה״ג, ימין ושמאל. וצריך שיהיו בימין, שיהא נכללין בימין. והן ה׳ אצבעות וי״ג פרקין, דפרק י״ד אינו באחיזה, כי הוא למטה מאד, ולכן אמרו שהם י״ג, ואף הפרק הזה אינו בטור שלהם, והוא נגד הי״ג הכלולה, שבטי ישראל וזאת, והים עליהם. {א ע״ב} כלל של ג׳ הויו״ת, ושושנה דא כלילת בהו, שית חוורין כו׳. והן זו״נ, י״ו ה״ה. וכן כלל של מילוי אדנ״י, ומזל ונקה. ופרק י״ד הוא נקודה דאתכליל בה בסוד שבעה ושבעה מוצקות כמ״ש בריש ז״ח@@ ש״ה. וכ״ה במלכות (יהל אור ח״א א ע״ב?).

יהל אור ח״ג טז ע״ב: והן י״ג, כי הפרק ה״ד אינו בסדר האצבעאן, לכן הן י״ג, כי שניהם נכללין כאחד. וי״ד הן י״ב תחומין, ו״ק דז״א, וחו״ב עלייהו י״ה, שהם סוד שבע ושבע, כמ״ש בריש ש״ה {ליורנו עו. מרגליות@ סב ע״א). וכ״ה בי״ב תחומין דלתתא, ו״ק דילה והיכל השביעי ק״ק, ויסוד בתוכו עלייהו. והן ג״כ י״ה, והן י״ב נשיאים, ומשה ואהרן על גבייהו, לכן כתיב (&) אתה ואהרן ואתכם יהיו כו׳, ועמש״ש בארוכה. וז״ש אהרן דכאן במלכות, ונקוד אהרן האחרון בסיום כל המספר. ואמר כ״ז כאן לראי׳ דעץ מיירי בעץ החיים, לא עץ ממש. ור׳ יוסי הפסיק דבריו של ר׳ חייא, וחזר ר׳ חייא לעניין הראשון ואמר ת״ח תרי אילנין כו׳.

בהגר״א בס״י ו ע״ב: והם י״ב מנהיגים כמ״ש לקמן (פ״ה מ״ג) והענין כי שבע היכלות אינון כפולות כמ״ש בזהר שבעה ושבעה מוצקות, וכן אמר כאן שבע כפולות, ואמר שם פ׳ פקודי (רנה ע״א) שהיכל רצון כולל שית היכלין,

2774 מפני שסוד הארת ההשגחה מהם והמנורה סדורה ברמזיה כנגדם (אור יקר).

2775 מפני שיש צד טמא שהוא תחלה לכל השגת הנביאים כענין וארא והנה רוח סערה וכו׳, וכן אליהו רוח רעש אש, וכן הושע תחלה דבר ה׳ בהושע וכו׳ כדפירשו בזוהר בפרשת פקודי, אמנם יש נביאים שהשיגו בקדש ולא התחילו בטמא כענין ישעיה וארא את אדני וכמוהו רבים (אור יקר).

2776 מסטרא דא (אור יקר).

2777 הענין שמלכות אין לה אור מעצמה כלל אלא היא כלי מקבל האור העליון אחר סדורו והכנתו ולזה יקרא מנורה מסודרת שהיא סדורה ומתוקנת לקבל האור העליון, והספירות העליונות הם מנורה מנהרא מפני שהם מאירות בתוך המלכות כאשר נבאר, והמשל בהם כנר בתוך העששית (אור יקר).

2778 כבר פירשנו בשער הגוונים הם שלשה גוונים דהיינו חיוור סומק ירוק, והם ארבעה טורי אבן דהיינו א׳ ד׳ נ׳ י׳, והם אודם פטדה וברקת תלתא גוונין באל״ף, וכן תלתא בד׳, וכן תלתא בנ׳, וכן תלתא בי׳, והם י״ב גוונין כנגד י״ב פעולות הנפעלות על ידי המדה הזאת, שהם חסד דין ורחמים בכל אחד מארבעה אותיות שהם ארבעה הנהגות שהם ארבע גוונין, וכל אחד כלולה משלושה גוונין שלושה הנהגות, וכן הם ארבעה (האבות) [הארות] מארבעה אותיות י׳ ה׳ ו׳ ה׳ מאירה כל אחת מאלו (משני) [הארבע] הארות בשלשה הארות, בענין שהם י״ב הארות מתלבשות בי״ב גוונין, בענין שהארות הנזכרות הם פשוטות מבלי גוון ועיקר הגוונין בשם אדנ״י, וגוונין אינם מאירים ופועלים אלא מכח י״ב הארות שהם בשם ה׳ וזה רצה הנה באומרו "מתסדרא בשבחי דגווניך", לא

זהב רזא דבי דינא[2781] בשמא אלהי״ם[2782] למידן כל[2783] עלמא[2784] דהא בדינא קאי[2785] (ואתזן)[2786] ועל שמא דא אתברי[2787] וכלא ברזא דשמאלא[2788]:

כלה כד אשתלים[2789] בסטרא דימינא[2790] דאתקיף בה ברזא דשמא יהו״ה[2791] דהא כדין איהי כלה בחופה[2792] דעלמין כולהו[2793] ברחימו בחבורא חדא[2794] דהא כדין וגולה על ראשה כתיב[2795]

מאירה שהאור בא אליה מלמעלה אמנם היא מסודרת ומתוקנת בשבחי דגוונין דהיינו ארבעה טורי אבן (אור יקר).

[2779] כי הגוונים ממש הם ארבעה דהיינו חוו״ר סומ״ק ירו״ק אדו״ם ושבחי דגויונים הם היות ארבעה גוונים כלולים כל אחד מהם משלשה דהיינו חוור סומק ירוק בכל אחד מהם כדפי׳, והם כלולים בארבע אותיות אדנ״י כל אות כלולה משלשה גוונין שהם שלשה פעולות וזהו שאמר גליפן כשמא דאדנ״י בענין שכל בחינות ההנהגה מסודרות בשם זה, והכריח ענין זה ואמר [דש«א] דא שכל אורות שבשם יהו״ח אינם נשפעות לתחתונים הנפעלים על ידי שום שם אלא על ידי שם אדנ״י, אם כן בלי ספק שכל בחינות האורות יש להם בית קיבול בשם אדנ״י כדי שיוכלו כל התחתונים למצוא הפתח ובחינת כל ההנהגות בשם אדנ״י והיינו כדפירשנו לעיל ששם זה יגזור אדנ״י שר ורגון כל עלמין, ומפני שאפשר לומר שיהיו הגוונים מעטים וההארות מרובות ויהיה הענין לרגעים, רגע יאיר אור זה ורגע יאיר זה, בענין שכולם יאירו בעתים מחולפות אבל לא שימצאו בו כולם כאחד, לזה אמר שאין ראוי אלא שכולם יהיו כלולים בשם זה יחד בכל רגע (אור יקר).

[2780] שאם היו לעתים ימצא עת יקבלו מזונם ועת לא ויחסר להם המזון עד עת הבא בחינת שפעם, וזה אין ראוי שלא יחסר מזון לתחתונים לשום בחינה מהם אפילו רגע כמימריה, לזה הוכרח שנאמר שכל הגוונים כולם וכל בחינות ההנהגה יחד בשם זה כדפי׳ (אור יקר). שלא תתפרנס הבהמה מבחינת האדם ולא האדם מבחינת הבהמה ולא שניהם מבחינת הצומח ולא שלשתם מבחינת הדומם, וכן לכל פרטי אישיהם שכל אחד ואחד לעצמו לה בחינה מיוחדת שממנה מתפרנסת ולא יתחלפו אלא כל אחד ואחד כדקא יאות ולזה צריך שכולם ימצאו כאחד מזומנות ומיוחדות (אור יקר).

[2781] בשמא בלי ספק אומרו בי דינא רצה על סוד שלשה דיינים כלולים בה שאין בי דינא פחות משלשה, ואומרו כשמא אלהי״ם ירצה כי בחינת כי דינא יהיה בה בשם שתקרא היא אלהי״ם ויכלול בעצמה שלשה שמות אלו (אור יקר).

[2782] הם שלשה שמות א״ל אלהי״ם יהו״ה והם בשלשה אבות, וכל שם מאלו כלולות משלשה בענין שהם שלשה בתי דינין, בית דין בשם א״ל ובית דין בשם אלהי״ם ובית דין בשם יהו״ה, וכאשר המלכות נקראת זהב היא בית דין של שלשה בבחינות הדין כולם דהיינו בשם אלהי״ם שבו כח הדין (אור יקר).

[2783] בני (נוסף באור יקר).

[2784] והורה על שלשה בחינות הנפעלות משלשה מדות הנזכרות כולם, וזהו שאמר בדינא קאים מצד הגבורה שבו (אור יקר).

[2785] דהיינו אלהי״ם שבמלכות הדן את העולם כולו כאומרו והוא ישפוט תבל בצדק ומצד הגבורה אמר ואתזן כנודע שולחן בצפון, שעם היות המזונות נשפעים לעולם מצד החסד עם כל זה הם בגבורה כענין הגבורות גשמים, וכיוצא שולחן שבו לחם הפנים לצפון (אור יקר).

[2786] מצד החסד שבו כאומרו הזן את העולם כולו בחן בחסד (אור יקר).

[2787] כענין ל״ב אלהי״ם דעובדא דבראשית כנודע (אור יקר). כאומרו ביום עשות ה׳ אלהי״ם ארץ ושמים שלא נתקיים בריאתו בכח הדין עד ששתף שם יהו״ה ונברא, ולזה לא אמר ובשמא דא אתברי שאינו שלא נברא בו אלא על שמא דא אתברי כדפירשנו, ועם היות שהם שלשה מדות ימין ושמאל ואמצע (אור יקר).

[2788] דהיינו שהיא נקראת זהב ששלשה פעולות אלו בה מצד השמאל (אור יקר).

[2789] הענין שעם היות במלכות כל הכחות הנזכרים בהנהגה אין דעתה נוחה בשמאל אלא בהיותה נאחזת בימין, והיותה בשמאל היא תחלת דבר ושלימותו בימין כאומרו שמאלו תחת לראשי וימינו וכו׳, וכן תתקעו ולא תריעו בענין ששלימות ייחודה באחיזתה בשמאל לא שלם אלא בהיותה נאחזת גם בימין (אור יקר).

[2790] ולא בימין לבד דהיינו סוד וימינו תחבקני אלא שאחר חבוקה בימין יתייחד בעלה עמה שהוא קו האמצעי (אור יקר).

[2791] דהיינו סוד בעלה, בענין שהיא נכללת מן השמאל אלהי״ם כדפי׳ ומן הימין א״ל ומן האמצע דהיינו יהו״ה (אור יקר).

[2792] והיינו כֶּלה כתיב כַלה, וענין בחופה דקאמר הארכתי בפירושו בפרשת ויצא סימן ז׳, ואז יתקשרו ארבע מדות שהם ארבע רגלי המרכבה חסד גבורה תפארת ומלכות, וההשגחה נמשכת לתחתונים מארבעתם (אור יקר).

[2793] ברחמי בחדו (נוסף באור יקר). ברחמי - מצד התפארת בעל הרחמים, בחדו – מצד הגבורה יין המשמח, ברחימו - מצד אהבת חסד (אור יקר).

גלה דא איהו מקורא דצדיק[2796] דאתעביד נהר פלגיו[2797] (תהלים מו ה)[2798] (דחדדן) [דחדאן] עיר אלהים ועביד פירין ואיבין בשמא דאתקרי צבאו"ת[2799] מתתחמא בתריסר תחומין[2800] לארבע סטרי עלמא ושבעה נרותיה[2801] עליה דא רזא דשמא עילאה[2802] גליפא ברזא דשבעין שמהן[2803] דאתקרי בהו קב"ה ואינון שבעה קיימין דעלמא קאים עלייהו:

שבעה ושבעה אלין תתאי דקיימין לקבליהון דעלאי וכלהו אחיד לנרות אשר על ראשה שבעה ושבעה מוצקות[2804] (&) {סב ע"ב}[2805] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלין[2806] עילאי ואלין תתאי דמתחבראן כחדא[2807]:

[2794] מצד המלכות המתחברת בשלשתם, וכל זה נכלל בשתי מלות זהב כלה, ואז פועל היסוד שהוא אבר שעיקר הייחוד תלוי בו מכח תרי ביעי דדכורא שהם נצח והוד (אור יקר).

[2795] אי"ג לשון גילה דריש לה לתיבה וגולה (דפ"מ).

[2796] ונקרא גלה על שם גולת מים ולהורות על ריבוי מי השפע וזרע הזכר בו נקרא גלה אמנם אל המלכות הוא מקור תוספת מים מרובים (אור יקר).

[2797] מצד פלגי מים שהם נצח והוד, והוא נהר אוסף מי הפלגים ומושכם לבריכה שהיא המנורה (אור יקר).

[2798] ז"ל: נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים קדש משכני עליון.

[2799] השם הקדוש המתייחס אל היסוד בבחינה זו הוא מצד "עביד פירין ואיבין כשמא דאיקרי צבאות" ושם זה מיוחס ליסוד בסוד היותו עושה פירות בתוכיות המלכות כדפי' בזהרא תניינא, בענין שעד כאן כלול בפסוק זה שיר השירים אשר, "שי"ר" היינו מנורת זהב, "אשר" כלה, "השירים" וגלה על ראשה (אור יקר).

[2800] הענין שנוסף למלכות על ידי היסוד כללות נפלא שעד עתה היו ארבע מדות לבד כדפירשנו לעיל שם ארבע סטרי עלמא חסד דרום גבורה צפון תפארת מזרח מלכות מערב, ועל ידי היסוד הוא מביא בכללות הנצח והוד שמוסיף שני גבולים בכל אחד מארבע רוחות, בענין שהם עתה על ידי יסוד גבול דרומית וגבול דרומית תחתית, וכן במזרח גבול מזרחית דרומית וגבול מזרחית וכו' תחתית, וקודם לא היו אלא ארבעה גבולים, גבול דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית [מערבית דרומית] והיינו סוד שם אדנ"י המתמלא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד הם י"ב שמתמלא שמה על ידי הייחוד הממלא והם י"ב גבולים (אור יקר).

[2801] כבר פירשנו כי כוונתו בפסוק זה לפרש בו כל ארבע זהרין שבפסוק שיר השירים, וכבר פירשנו תריץ זהרין שהם שיר השירים דהיינו יסוד ומלכות (אור יקר).

[2802] מהדר לפרושי זהרא תליתאה שהוא התפארת שבמלת אשר, ואי אפשר לפרש בתפארת מפני שכללותו משה קצוות, ואם מצד שם בן ארבע שבו כבר פירשנו שיש בו שתי דרכים, האחת עשר ספירות כולם, השנית ארבע ספירות בענין שמלת שבעה לא יתיישב בתפארת, לזה אמר ושבעה נרותיה וכו' דא רזא דשמא עילאה שהוא שם יהו"ה שבתפארת כדפירשנו לעיל (אור יקר).

[2803] ואם תאמר היאך יתיישב בו מלת שבעה הענין הוא כי שם בן ארבע גליפא ברזא דשבעין וכו' כלומר מתחקק ומתגלף שם בן ארבע בשבעים שמות שהם כמו כנויים אליו, וזהו שאמר רזא דשבעין שמהן דאתקרי בהו קכ"ה וטעם היאך יתייחסו בו שבעים שמות הוא מפני שבו נכללו שבעה מדות שהם שבעה עמודים המעמידים העולם התחתון שהיא מלכות, והם שבעה בסוד המלכות לה מציאות למעלה בתפארת בסוד יהודה שהוא רביעי לראובן שמעון לוי כדפירשנו בסבא, וכל אחד מאלו כלולה מעשר הם שבעים, והיינו סוד חצבה עמודיה שבעה כדפירשנו בזוהר פרשת, ובענין שבעים שמות אשר להקב"ה מצאתי שפירשו הקדמונים וזה לשונם: וזה משבעים שמות של הקב"ה בפירוש ושאר שלא בפירוש אין חקר ואין מספר ואלו הן וכו' (אור יקר).

[2804] פי' ז' דדכורא וז' דנוק' והוא כמ"ש (ב"ב עד ע"ב) דכל מה שברא הקב"ה זכר ונקבה בראו, ושבעה הן בהצטרף יסוד הבינה היכל השביעי, והוא הדעת, נהר הכולל(ם) עמהם, והוא היכל השביעי, וכן ים עלאה כנ"ל (בהגר"א בתיקו"ז מד ע"ד).

וענין הפסוק ושבעה נרותיה עליה דהיינו שבעה ענפים לתפארת על המלכות דהיינו סוד שיר השירים אשר כדפירשנו, שבעה כשבעה, הכוונה כי כמו שהם בתפארת שהוא הזכר שבעה ענפים כן המלכות שהיא הנקבה הנגדיית אליו הם שבעה ענפים בענין שהם שבעה בשבעה, שבעה תחתונים שבמלכות דקיימן לקבליהון דעילאי וזהו בשבעה כדפירשנו, ויהיה לפי זה מוצקות ודאי שהתחתונים מוצקות מהעליונות, והם אחוזות עם הבינה והיינו אומרו אשר לשלמה והיינו לנרות אשר על ראשה כי ראש המנורה תפארת ושבעה נרות עליונות שבבינה הם על התפארת וזהו שאמר וכולהו אחיד לנרות וכו', שבעה בשבעה מוצקות אלין וכו', קשיא ליה שהוא כפל בפסוק כי שבעה במלכות נזכרו באומרו מנורת זהב כולה, ושבעה שבתפארת נזכרו באומר ושבעה נרותיה עליה אם כן מאי תו שבעה בשבעה, ותירץ כי באומרו ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה רמז אל סוד סדר המדות משפיעות זו בזו כל אחד ממקומה, ועתה באומרו שבעה כשבעה רמז ענין אחר דהיינו היות שבעת תחתונות מאירות בבחינת שוה אל שבעה עליונות (אור יקר).

[2805] יהל אור ח"א [כו ע"ג]: ויעתק משם ההרה. שנסע ממדרגה למדרגה, והוא מי יעלה בהר ה', מי יגור באהלך כו'. ועיין בז"ח@ מ"ט ע"ג.

תרגום: נאמר "ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה". לזכריה התגלה הסוד של המנורות הטהורות, אחת מסדרת ואחת מאירה.

"ראיתי והנה", מנורת זו מנורה המסדרת בשבחי הצבעים החקוקים. בשם אדנ"י, בשם זה מאיר לתחתונים, וזן ומפרנס אותם כראוי.

זהב [הוא] סוד בית הדין, בשם אלהי"ם, לדון את כל העולם, שהרי בדין עומד (וניזון@) ועל השם הזה נברא, והכל בסוד השמאל.

כלה[2808], כשמושלמת@ בצד הימין, שמחזיק@כשנתחזק בה בסוד של השם יהו"ה, שהרי אז היא כלה בחופה, שכל העולמות באהבה ובחיבור אחד, שהרי אז "וגולה על ראשה". כתוב "גלה", זהו מקור הצדיק, שנעשה "נהר פלגיו", שמשמחים "עיר אלהים", ועושה פירות בשם שנקרא צבאו"ת, מתחם בשנים עשר תחומים לארבעת צדדי העולם, ושבעה נרותיה עליה@, זה הסוד של השם העליון, החקוק בסוד של שבעים שמות, שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא. והם שבעה עמודים, שעליהם עומד העולם.

שבעה ושבעה, אלו התחתונים שעומדים כנגדם של העליונים, וכולם אוחז@אחוז לנרות אשר על ראשה. "שבעה ושבעה מוצקות"

אלו שבעת ימים ושבעת ימים, אלו עליונים ואלו תחתונים, שמתחברים יחד.

(קלב) עי' זהר ח"א לו ע"א: פתח רבי יצחק ואמר (קהלת א ה) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם וזרח השמש דא שמשא דנהיר[2809] לסיהרא[2810] דכד אתחזי בהדה כדין נהרא ואתנהיר[2811] וזרח מאתר עלאה דקיימא עליה מתמן זרח תדיר ובא

[2806] אלין שבעת ימים ושבעת ימים אלו ימים מאירים ואלו כמותם, והורה על זה במה שקרא אותם שבעה שבעה שם הכולל לשניהם, ומה שלא אמר שבעיות וכיוצא המורה על היותם שבעה מיוחדות אחר הייחוד אלא אמר שבעה כשבעה הורה היותם מאירות בשבעה ימים ושבעה ימים אפילו קודם ייחודם, וזה שאמר אלין עילאי ואלין תתאי, כי המלכות בהיותה למטה מתקשטת עד שבהיות שהיה שמה לילה דהיינו שבעה לילות לשבעה ימים, עתה לילה כיום יאיר והם שבעה ימים ושבעה ימים בהיותם אלין עילאי ואלין תתאי, מה שלא הורה כן באומרו מנורת זהב ושבעה נרותיה, שאדרבה מורה היותה היא מנורה כלי והתפארת נר שבכלי, דהיינו נ"ר מצוה מלכות, ותורה תפארת אור הנר, דהיינו מדת יום ומדת לילה, ולזה חוזר עתה ואמר שנוסף הקישוט שהיה אור הלבנה כאור החמה דהיינו שכעת ימים ושבעת ימים, ובאומרו בשבעה רצה בבית שאחר היותם שבעה ימים ושבעה ימים מתקשטים במקומם יתחברו ויתייחדו, וזהו שאמר דמתחכרן בחדא אחר היותם אלין עילאי ואלין תתאי (אור יקר).

עי' בהגר"א בתיקו"ז קכ ע"ב: ויהי כן, הוא ספר הראשון, הוי"ה דמקנן במט"ט, ששם שם הוי"ה. ויעש הוא ספר השני דמקנן בעשיה, והן ב' ספרים, ו"ה. סיפור, י"ה כנ"ל. והן ג' עלמין דהוי"ה כוללם, וכמ"ש במ"א (%). וכן ג' דרגין דאצילות, שהן ע"ס. וכן ג' דרגין דנר"ן, כמ"ש למטה. ואמר ועליה אתמר (&) שבעה ושבעה מוצקות כו', כמ"ש בנ"א למטה, אלין ז' הבלים אינון כפולים כו', והן כמ"ש בהגהה, שבע הבלים סלקין שבע נחתין כו', והן ז' דסלקין מלבא לפומא, דהן דשכינתא עילאה, לבא. ושבע אחרות נחתין מפומא ללבא דשכינתא תתאה, שהן שבעה ושבעה, נגד ז' ימי הפסח והחג, כמ"ש בפ' אמור (צב ע"א) ועבזו"ח@ שיה"ש (מט ע"ב ע"ג סב ע"א) שבעה ושבעה מוצקות אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין עלאה ואלין תתאה, דמתחברין כחדא. וענין שבעה הבלים הן הבל א', דהוא נהר יוצא מעדן (בראשית ב י) תמיד, קלא דלא פסיק, קול גדול ולא יסף (דברים ה יח), והוא הדעת דכלילא כל ז' קלין, נגד שם הראשון דמ"ב. וע"ל (לח ע"א %)

[2807] עי' זהר בראשית מה ע"א וזהר שמות רס ע"ב ושער כסא הכבוד ,ושעה"כ קדיש

[אמר המסדר כתב הגר"א בתיקונים תיקון כ"א נ"ג א' {וילנא מד, ד} בד"ה א"ל ברי שהכוונה שבעה דדכורא, ושבעה דנוק', והן שבעה היכלות, והוא בהצטרף יסוד הבינה, היכל השביעי. ואע"פ שהן שמונה, כשנחשוב גם העטרת, מ"מ יסוד ועטרת נכללין בהיכל א', לבנת הספיר. ונכללין כא' שבעה דדכורא בז' דנוק', שמתקשרין דא בדא ואינון יחודא דשמע ישראל ובשכמל"ו] (יהל אור).

[2808] BRIDE@

[2809] הענין שהארה בספירות ענין א' וזווג בין ת"ת ומלכות ענין ב' ולזה זריחת השמש במלכות ענין א' אלא וכי אתי אליה הוא ענין אחר (אור יקר).

[2810] ואינו ענין ובא השמש שנבאר כי הזריחה היא מרחוק אמנם ביאתו אליו הוא קורבה יותר וז"ש כד אתחזי בה בראיה לחוד, אמנם השתא קשה כי מלת וזרח לא מפרש אם זריחת עצמו או זריחתו לאחרים והיא מלה צודקת להכי ולהכי ולזה אמר כי שתיהן יחד יצדקו במלת וזרח זריחת עצמו וזריחתו לאחרים (אור יקר).

[2811] נהרא, הירח. אתנהיר, השמש. והטעם דהא בהא תליא, כי ההשפעה בעלול סבה שיושפע העילה, וזהו סוד שכינה בתחתונה צורך גבוה. ומשום דהני תרי פירושי אינם שוים כי באומרו

השמש[2812] לאזדווגא בהדה דסיהרא הולך אל דרום דאיהו ימינא[2813] ושוי תוקפיה ביה[2814] ובגין דתוקפיה ביה כל חילא[2815] דגופא בימינא הוא וביה תליא ולבתר סובב אל צפון נהיר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא סובב סובב הולך הרוח בקדמיתא כתיב שמש והשתא רוח אלא כלא חד ורזא חדא וכל דא בגין דסיהרא אתנהרא מניה ויתחברון תרווייהו:

תרגום: $

(קלג) עי׳ זהר ח״א ו ע״ב: וביד המצרי חנית[2816] (שמואל ב׳ כג כא) דא מטה האלהים דהוא אתמסר בידיה כמה דאת אמר (שמות יז ח) ומטה האלהים בידי[2817] ודא איהו מטה דאתברי ערב שבת בין השמשות וחקוק ביה שמא קדישא[2818] גליפא קדישא[2819] ובהאי חב בסלע כמה דאת אמר (במדבר כ יג) ויך את הסלע במטהו פעמים א״ל קב״ה משה לא יהבית לך מטה דילי להאי חייך לא יהא בידך מכאן ולהלאה מיד[2820] וירד אליו בשבט בדינא קשיא (שמואל ב׳ כג כא) ויגזול את החנית מיד המצרי דמההיא שעתא אתמנע מניה ולא הוה בידיה לעלמין ויהרגהו בחניתו על ההוא חובא דמחא בההוא מטה מת ולא עאל לארעא וקדישא ואתמנע! (ואמנע) נהורא דא מישראל:

(קלד) עי׳ זהר ח״א טז ע״ב: יהי אור דהוא אל גדול[2821] רזא דנפיק מאויר קדמאה ויהי רזא דחשך דאקרי אלהי״ם אור[2822] דאתכליל שמאלא[2823] בימינא וכדין מרזא דאל הוי אלהי״ם אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא[2824]:

וזרח למטה נודע דהיינו בירח אמנם ביאור וזרח היא מלמעלה לא ידיע מאן אתר לזה חזר ואמר מאתר עילאה דקיימי עליה דהיינו הבינה וממילא משמע שכן העלול מאיר מעילתו והתחתון מן העליון וא״ת והרי החכמה והכתר זה אינו דוחק שהן על דמעל, אמנם הבינה קיימא עליה ממש. וענין זה לא הוצרך לבארו בכתוב, כי כמו שנודע שהוא זורח בירח, כן נודע שהוא זורח מבינה, וז״ש מתמן זרח תדיר (אור יקר).

[2812] ובא השמש אינו ענין וזרח אלא לאזדווגא, כי ביאתו אליה הוא סוד הזיווג שהוא עידון נוסף. והענין כי תחילה זרח בסוד ו״ק שבו יונקים מו״ק נעלמים שבבינה ואגב אורחיה המשיך אור למטה המלכות להזריח׳ אל הייחוד בסוד קישוטיה ואח״כ ובא השמש לגבי המלכות להתייחד עמה אמנם מלת בא אינו ממש שכבר בא אליה אלא בא בדרכו לבוא אליה (אור יקר).

[2813] חסד (אור יקר). ה׳ חסדים יוצאים מיסוד דאימא שבתוך ת״ת דז״א והולכים לחסד דז״א ומניחים שם חסד א׳ ואח״כ הולכים אל גבורה דז״א ומניחים שם חסד ב׳ וכן על זה הדרך וז״ש הולך אל דרום דאיהו ימינא ושוי תוקפיה ביה, פי׳ חסד הא׳ מה׳ חסדים דאימא נשאר בחסד דז״א שהוא הדרום ולבתר סובב אל צפון שחסד שני הולך לגבורה דז״א (מ״מ).

[2814] כלומר כל כח פעולתו שנטל מו״ק הנעלמים בהגיעו אל החסד הגביר כח החסד על הכל והיינו שהוא נקרא רב חסד מטה כלפי חסד (אור יקר).

[2815] בענין שעיקר פעולתו לחסד והיינו מוליך לימין משה זרוע תפארתו ולזה דקדק הפסוק באומרו הולך אל דרום כי אל דרום שהוא חסד היא הליכה טבעית אליו אמנם אל צפון שהוא גבורה סובב אל צפון כי הסבוב הוא דרך מעוקם והיינו סובב אל צפון וא״ת מה צורך סיבוב זה לזה אמר שכיון שהוא זורח משש קצוות עליונים הוא נמשך למטה להשפיע בו״ק ממש וז״ש נהיר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא דהיינו בימין ובשמאל ואח״כ סובב סובב בנו״ה הולך דרך ישר ליסוד (אור יקר).

[2816] ר״ל ממקום המצר זכה לחנית [רומח] (יהל אור). החנית שהוא מטה משה, מטטרון שנהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, עץ הדעת טוב ורע. ובזמן בניהו קראו חנית למט״ט כי הוא היה שר הצבא (עמק המלך ש״ה פס״ה).

[2817] נלע״ד שהמטה הוא מטטרו״ן וסלע השכינה ונתן אחיזה למטה יותר מן הראוי או שהיה ראוי להבין דברים פשוטים בלי מחלוקת והוא שעי״ז באו דיני התלמיד והתורה במחלוקת (רח״ו). פי׳ הוי״ה עם האותיות גימ׳ מט״ה [שם מ״ה עם י׳ אותיות גימ׳ מטה עם הכולל (לקמן ט ע״א)] ע״ד הנ״ל וחקוק בה שם הוי״ה (רח״ו).

[2818] הוי״ה (רח״ו). ועי׳ ר׳ בחיי (בראשית כד טז): בו [במטה משה] היה חקוק שם ע״ב אותיות.

[2819] אהי״ה (רח״ו). החקיקה הוא בסוד הארחא עלאה דפלגותא דשערי, רזא דמתקלא, הרי הוא בחינת ״לויתן נחש בריח״ ה״ה שורש נשמת משה רבינו שהוא בסוד הדעת, והוא בסוד עץ החיים כמו הסלע דכאן (דע״ה ח״ב קלב ע״א). ועל ידי ההכאה בו השתנה להיות בבחי׳ עץ הדעת טו״ר (שם קלג ע״א), וירדו זו״ן להיות בבחי׳ קטנות (שם ע״ב).

[2820] כח ע״ב (הערת הזוהר).

[2821] חסד ראשון דו״ק דז״א (רח״ו).

[2822] גבורה (רח״ו)

וירא אלהי"ם את האור כי טוב (בראשית א ד) דא עמודא דאמצעיתא כי טוב אנהיר עילא ותתא ולכל[2825] שאר סטרין ברזא יהו"ה שמא דאחיד לכל סטרין ויבדל אלהי"ם וגו' (שם) אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים[2826]:

ויקרא אלהי"ם[2827] וגו' (שם ה) מהו ויקרא קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים[2828] דקיימא באמצעיתא[2829] חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה קיימין עלמין[2830] ומההוא אור אשלים עמודא דאמצעיתא[2831] אתפשט יסודא חי עלמין[2832] דאיהו יום מסטרא דימינא[2833] ולחשך[2834] קרא לילה (שם) קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשך חד נוקבא סיהרא[2835] דשלטא בליליא ואקרי לילה רזא דאדנ"י אדון כל הארץ:

תרגום: $

ס ולא עלמא תתאה (נוסף בנוסח רבינו).

ב לילי (נוסח רבינו).

ג נמחק בנוסח רבינו.

ד ולינון מקרבי קודם תלתא (נמחק בנוסח רבינו).

ה "ולא שמא ולרגא ליליה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "ולרגא לילה".

ו ולי תימא (נוסח רבינו).

ז מקרבי קדם לתון שית (נמחק בנוסח רבינו).

ח לליהי (נוסח רבינו).

ט ובתר דחרא למר לילה הס מועדי הס ליהו בהפוך לתוון מה ולא ליהו לילה מה מועדי (נמחק בנוסח רבינו).

י ולי (נוסח רבינו).

יא ובתר דחרא למר לילה הס מועדי הס ליהו בהפוך לתוון מה ולא ליהו לילה מה מועדי (נוסף בנוסח רבינו).

יב "שבעה יס" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "יס כל". במקום "כל" ל"ל "כו" (לפ"ו).

יג לילי רבי שמעון וחברוי ומ"מ לעבדי הלי חבורא (נוסף בנוסח רבינו).

יד להן (נוסח רבינו).

טו למתמר (נוסח רבינו).

טז "מלין ספירן לינון מילין" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "לינון".

יז לא ה' (נמחק בנוסח רבינו).

יח "כגוונא דנשמתא לית לה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "וכגוונא דא לית לנשמתא".

יט "המלכה לינון" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "המופנים לינון".

כ "מתתא לעילא חיון" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו מיתא "לתתא חיוון וכו'".

2823 ת"ת (רח"ו).

2824 לא ע"א (הערת הזוהר). תרומה קנט ע"ב וע"ש כו ע"ב (לש"ו), ועי' טנת"א פרק ו'. ועי' אריכות בעניין זה ביהל אור. עד כאן יצאו החסדים לעצמם והגבורות לעצמם, וכאן נכללו זה בזה (כללים ח"א עז ע"ג).

2825 וכל (דפ"ו).

2826 עי' סי' ג' (הערת הזוהר).

2827 עי' ז"ח י ע"ב בסת"א ששייך לכאן (הגהות הגר"א).

2828 עי' זוהר הרקיע.

2829 ת"ת (רח"ו).

2830 כל העולם כולו עומד על סנפירו של הלויתן, הרי הוא היסוד. ולכן נקרא "יסוד" ע"ש שהעולם קיים עליו (דע"ה ח"ב מה ע"ג).

2831 "עמודא דאמצעיתא" נמחק בהגהות הגר"א, ובמקומו איתא "באמצעיתא".

2832 עי' זוהר הרקיע. נקרא "מוסף" ע"ש שכל עיקרו נעשה רק על ידי תוספת אור (ביאורים ח"ב סה ע"ב).

2833 חסדים שבו (רח"ו).

2834 גבורה (רח"ו).

2835 מלכות (רח"ו). כלומר עטרת היסוד, ובה יזכו למלכות (בהגר"א על ספד"צ י ע"ג ד"ה וזהו).

כח "וכלהו לעילא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "ולעילא על כלהו".
כט "על כלא" נמחק בנוסח רבינו.
ל כך הפנים (נוסח רבינו בדרך אפסר).
לא מט"ט (נוסח רבינו בדרך אפסר).
לב ל' לפנין (נמחק בנוסח רבינו).
לג והן (נוסח רבינו).
לד אלין ל"ב מרובעים (נמחק בנוסח רבינו).
לה מרובעין (נוסף בנוסח רבינו).
לו "כלתוון לגבי נקודי" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "כנקודין לגבי אתוון".
לז פקודין (נוסח רפ"ק ולמעלה תוקן על פי נוסח רבינו).
לח "דאינון עיגולין ואינון אתוון כגוונא דאצטרן ואינון טעמי כגוונא דעיינין דמתנהגין כל חיברין דגופא אצטרייהו" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "דאתוון אינון מרובעים ולא' אצטרין אלא כלהו פרקין דאינון ע"ב ואצרין דלהון".
לט "יהו"ה ועול וגבותם מלאות עינים סביב לאיבעתם" נמחק בנוסח רבינו.
מ לכרובין (נוסח רבינו).
מא "פרצי גלפייהו ומסתכלין איש אל אחיו" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "לנפייהו מסתכלין".
מב "לגביה גלפייהו פתיחן לעילא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "גלפייהו פרישין לעילא לגבי ההוא מופלא".
מג "מדבר אליו מגו שכינתא תתאה וישמע את הקול לעילא מגו אבא וילבר אליו מגו אימא ומאן שמע ליה עמודא דאמצעיתא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "ושכינתיה".
מד הוספה זו נמצא בדפ"א ודפ"ק ודפ"מ, ופירושו שהוסיפו מה שנראה להם מה שצריכים למלאות החסר.@
מה לכל (לול יקר).
מו להחייא (לול יקר, לפ"ק, וכן הוא בגליון לפום וילנא), למנס הוא עיקר הגירסא בלפ"א{!}.
מז ובמלות (רבינו בליקוטים, אבל בד"ה בפירוש עצמו לא מתקן, ול"ע@).
מח "ומאתן וחמשין ושית לנח ליליה כי עין בעין ילקו קץ לאחרא איהי רמ"ח כפום מלה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "ואיהי לי"ה כפום ההוא מלה ואית מאתן וחמשין ושית כפום ההוא מלה, ובאר לן כי עין בעין ילקו".
מט "ימא ותוקפא דימינא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "ימינא ושמאלא ואמצעיתא מימינא".
נ "ולא וחילא ליליה" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "וחילי".
נא חכמה (נוסח רבינו).
נב ליהי תמינאה (נמחק בנוסח רבינו).
נג "באתרוייהו לליהי (בלקוטים ח & עץ פרי עומה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ לא מצינו לשרגא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "תרוויהו".
נד "לאתוקלא ואיתנהרת" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "ליתנהרת ואתוקלת".
נה "לליהו עץ פרי עומה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ לא מצינו לשרגא" נוסף בנוסח רבינו.
נו "שבע שבתות" נמחק בנוסח רבינו.
נז שבע (נוסח רבינו).
נח נמחק בנוסח רבינו.
נט "בהון פרחת אימא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו כתב "לינון מאימא".
ס חוטבנא (נוסח רבינו).
סא כתרשיש (נוסח רבינו).
סב לקבל (נוסח רבינו).

[ע] גלפין לחיון (נמחק בנוסח רבינו).
[פ] נמחק ברבינו.
[פא] לא לתמר (רבינו).
[פב] בגוונא (לפ"ל).
[פג] עי' גרסאו בלוב יקר
[פד] לקול ולבור (נוסח רבינו), ולכלו' לבור (לפ"ל).
[פה] לשכינתא (נוסף בלפ"ל ונמחק בנוסח רבינו).
[פו] ותקן ליה לילה במזוזה ומעטר ליה בכתרא ליליה (נוסף ברבינו).
[פז] "ותקן ליה לילה במזוזה ומעטר ליה בכתרא ליליה" נמחק ברבינו, ובמקומו ליתא "ותקין לה לילה עמיה".
[פח] לוריתא (רבינו ולפ"מ).
[פט] לחינון מלרי (תורה) (נמחק בנוסח רבינו).
[צ] "מלרי" נוסף בנוסח רבינו.
[צא] בירחא קלמאה – נמחק בנוסח רבינו.
[צב] ושפירא בלנפוי – נוסח רבינו. למסרלס.@
ע עליהון עי' לפ"ל.@
[צג] "מסטרא לשכינתא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "לשכינתא מסטרא לנליק".
[צד] לנליק שכינתא (נמחק בנוסח רבינו).
[צה] "כתר חכמה לב" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "חכמה ע"ב".
[צו] "ואיהו פסוק כליל" נמחק בלברי רבינו, ובמקומו ליתא "כלילא".
[צז] "לשלה ברכ' ופס'" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "ולא".
[צח] "ואיהו משמעתא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "ואיהי שלה לריכא פסק סייעתא שמעתא".
[צט] ג"ם (נוסף בנוסח רבינו). גזירה שוה.*##
[ק] נמחק בנוסח רבינו.
[קא] הלרכה (נוסח רבינו).
[קב] ביה (לפ"ל).
[קג] רבינו גורס לת המוסגר.
[קד] "מימינא קולא משמלא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "משמלא קולא מימינא".
[קה] ביה (נוסח רבינו).
[קו] "ברית טבעתא" נמחק בנוסח רבינו, ובמקומו ליתא "בטבעתא".
[קז] בשמך נוסח רבינו.@?
[קח] ובתלת (נוסח רבינו).@?
[קט] בכת"י בהנוסח רבינו על תיקו"ז קכו ע"ב ליתא "בג"ל".
[קי] לעלייהו (נוסח רבינו).
[קיא] יְהוָ"ה (נוסח רבינו).
[קיב] נמחק בנוסח רבינו.
[קיג] במוחיה (נוסח רבינו).
[קיד] בלביה (נוסח רבינו).
[קטו] נקוליין (נוסח רבינו).$
[קטז] **הֲוֶה (נוסח רבינו).$**
[קיז] נוסח$.
[קיח] לגוי (נוסח רבינו).

[מז] לגלוי (נוסח רבינו).
[מח] נמחק בנוסח רבינו.
[מט] עילת (נוסח רבינו).
[נ] לא (נוסף בנוסח רבינו).
[נא] נמחק בנוסח רבינו.
[נב] שכיבו (לפ"ת).
[נג] ואתוון (נוסח רבינו).
[נד] מהדורת ממסטרדם, וכן הוא בזיהור רבינו, ובמהדורת וילנא איתא הה"ד ואין לו הבנה.
[נה] פעל בכ"ח לסלקין לחושבן שמיס לעילא י' מיני תליס לכלילן בעשר לתוון דשמ' מפרש וסליקין מ"ה ועס שמ"ו שם"ת (נ"ל של"ת) (נמחק בנוסח רבינו).AMSTER
[נו] לליג מ"ה מ"ה משמו משתמ' כנ"ו (נמחק בנוסח רבינו).@AMSTER
ובמקומו איתא "שמע לאיהו י"ו י"ו שית עשר זמנין י"ו ושית עשר זמנין ו"י רמיז לילהון בתת {טז ע"ל} ת כגונא דא ת רמיז יוי דא איהו ת ויי וייא".
[נז] נוסח דפ"ת.
[נח] חסר (נוסף בדפ"מ).
[נט] דפ"מ. ונראה שרבינו לא גורסו.
[ס] דפ"ת.
[סא] דפ"מ.
[סב] נמחק בדפ"מ ונוסח רבינו, ובמקומו גורס 'יו"ד'.
[סג] פי' נראה.
[סד] שמע לאיהו י"ו י"ו שית עשר זמנין י"ו ושית עשר זמנין ו"י רמיז לילהון בתת ת כגונא דא ת רמיז יוי דא איהו ת ויי וייא (נמחק בנוסח רבינו).
[סה] במהדורת וילנא איתא בדווקניה, אבל הנ"ל הוא ממהדורת אמסטרדם.
[סו] עתנא (נוסח רבינו).
[סז] לאתכנשו (נוסח רבינו).
[סח] בה ההוא (נוסח רבינו).
[סט] להיכלין (נוסח רבינו).$לחבר עם הפיסקא הקודמת?
[ע] ולעילא (נוסח רבינו).
[עא] מגדלא תקיפא (נוסח רבינו וכן הוא בספד"י יד ע"ת).
[עב] ג' (נוסח רבינו).
[עג] "דאורייתא ואלין" נמחק בנוסח רבינו ובמקומו איתא "אלין".
[עד] נמחק בנוסח רבינו.
[עה] מרזא (נוסח רבינו).
[עו] ואתנערין (נוסח רבינו).
[עז] דנהים (נוסח רבינו).
[עח] דבר 0נוסף בנוסח רבינו).
[עט] בההוא (כתס פז).
[פ] והיא (כתס פז).
[פא] נפקא חל (כתס פז).
[פב] נמחק בכתס פז.
[פג] ומסתמכא (כתס פז).
[פד] "לחרלי (לבתר) ולתפקט" נמחק בכתס פז, ובמקומו איתא "לחרא ולבתר לתפקט".
[פה] נמחק בכתס פז.
[פו] ועל לא (נוסף בכתס פז).
[פז] "בהלין סמכין לעילא" נמחק בכתס פז, ובמקומו איתא "להלין סמכין לעילא לעילא".

קכח ז"ל הא לוקמוה (רבינו).
קכט "אם כן למלוי" נמחק ברבינו, ובמקומו איתא "ולמלוי".
קמ להיהו (רבינו).
קמא איהו (רבינו).
קמב להיהו (רבינו).
קמג "יו"ד ה"א וא"ו ה"א" נמחק בנוסח רבינו ובמקומו גורס את המוסגר.
קמד "מאן עני לא לדיק" נמחק בנוסח רבינו.
קמה "ותנח בגדו בידה" נמחק ברבינו, ובמקומו איתא "ויעזוב בגדו אצלה".